

VIDI VIDII
FLORENTINI
DE
ANATOMIE
CORPUS HUMANI
LIBER VII

Nunc in lucem editi.
Atque LXXIII tabulis in æs incisæ
illustratæ & exornatæ.

9030

18.17

ex Lib.
Smyth
Panth
desce

VENETIIS APUD IUNTAS M.D.C.XI.

V I D I V I D I I

D E A N A T O M E

LIBRORVM SEPTEM,

NEC NON LIBRI CVIVSQVE

C A P I T V M I N D E X

PRIMVS LIBER

Traſtat de communibus totius Anatomies. Continetur Capitibus Nouem.

TERCIVS LIBER

Eſt de Nervis, Venis, ac Arterijs. Continetur Capitibus Oſodecim.

*Q*uid ſit Anatomie, cap. 1
Quam utilitatem afferat Anatomie, & quantam requirat exercitatione, cap. 2
Ad quam facultatem referatur Anatomie, & ſi ad medicinam, ad quam eius partem proprie pertineat, cap. 3
Que tractanda ſunt in deſcriptione Anatomies, cap. 4
Qualem oporteat eſſe medicum qui Anatomem proſectetur, & quales miniſtros, cap. 5
De corpore quod in Anatomie incidendum eſt, cap. 6
De Inſtrumentis ad Anatomem neceſſarijs, cap. 7
De lumine, loco, ac ſecurmo idoneo ad Anatomem, cap. 8
Quo ordine perſequi oporteat que tractanda ſunt in Anatomie, cap. 9

pag. 1
3
3
4
4
5
7
8
12
14

SECUNDVS LIBER

Traſtat de oſſibus, cartilaginibus ac ligamentis. continetur Capitibus Tredecim.

*D*e oſſibus in vniuerſum, cap. 1
De oſſibus capitij, cap. 2
De oſſe hyoide, cap. 3
De oſſibus ſpine ſacro, & coccygis, cap. 4
De coſtis, oſſibus peſtoris, & inguli, cap. 5
De ſcapulis, cap. 6
De oſſibus brachij, cap. 7
De oſſe coxe, cap. 8
De oſſibus cruris, cap. 9
De cartilagine, cap. 10
De ligamentis, cap. 11
De ratione traſſandi oſſa, & parandi ſcheletis, cap. 12
De Membris, ſubris, carne, adipi, glandulis, & cute, cap. 13

pag. 16
24
39
39
47
56
57
68
69
75
81
84
85

*D*e Nervis in vniuerſum, cap. 1
De Nervis qui a cerebro oriuntur, cap. 2
De Medulla ſpine, & nervis, qui ab ea derivantur, cap. 3
De Nervis qui ad brachia ſeruntur, cap. 4
De Nervis cruris, cap. 5
De Venis in vniuerſum, cap. 6
De Venis porta, cap. 7
De Origine venae cavae à iecinore, & eius progreſſu ad ingulum, cap. 8
De Venis, quae à ingulo ſuſum ſervantur, cap. 9
De diſtributione venarum quae in calvariam penetrant, cap. 10
De venis quae per brachium ſeruntur, cap. 11
De progreſſu venae cavae infra iecur uſque ad ingulum, cap. 12
De venis ad crus pertinentibus, cap. 13
De arterijs in vniuerſum, cap. 14
De arteria magna aſcendente, cap. 15
De arteriarum diſtributione ſupra ingulum, cap. 16
De arteria magna aſcendente, cap. 17
De ſeſſione nervorum, venarum, et arteriarum, cap. 18

pag. 87
88
96
98
100
107
112
113
116
117
122
122
123
124
129
136
137
138
140

QUARTVS LIBER

Eſt de Muſculis. Continetur Capitibus Duodecim.

*D*e Muſculis in vniuerſum, cap. 1
De Muſculis frontis, palpebrarum, oculorum, naſis, buccarum, labiorum, cutis capitis, & aurium, cap. 2
De muſculis capitis, cap. 3
De muſculis oſſis hyoidis, lingua, faucium, gutturis, maxillae, cap. 4
De muſculis humeri, cap. 5
De muſculis ſcapulae, cap. 6
De Anatomie.

pag. 142
150
158
175
176
182
De

Index Librorum ac Capitum.

De musculis mouentibus cubitum, & manum, cap. 7	186
De musculis peitoris, & septo transuerso, cap. 8	199
De musculis dorsi, cap. 9	208
De musculis abdominis, vesicæ, colis, anis, testium, cap. 10, 113	
De musculis mouentibus femur, cap. 11	220
De musculis mouentibus crur, & pedem, cap. 12	226

QVINTVS LIBER

Est de Ventre. Continetur Capitibus Duodecim.

Diuisio externarum partium nostri corporis cum ipsarum nominibus, cap. 1	Pag. 239
De methodo, qua ritendum est in ostenda natura partium qua secantur, cap. 2	246
De abdomine, cap. 3	247
De Peritoneo, umbilico, omento, cap. 4	248
De intestinis, mesenterio, & glandula qua traxus dicitur, cap. 5	253
De ventriculo, & gula, cap. 6	259
De iecinore, vesica fellis, & liene, cap. 7	264
De renibus, vesica, & canalibus vrinae transmissis, cap. 8	269
De partibus genitalibus in mari, cap. 9	274
De partibus genitalibus in feminis, cap. 10	280
De muolucris fetus, cap. 11	286
De mammis, cap. 12	290

SEXTVS LIBER.

Est de sectione partium Vitalium. continetur Capitibus Quinque.

De collo, cap. 1	Pag. 291
De thorace, & eius membranis, cap. 2	291
De gutture, epiglottide, & faucibus, cap. 3	293
De pulmone, cap. 4	297
De corde, & pericardio, cap. 5	301

SEPTIMVS LIBER

Est de capite, membris, & sectione Vinorum. continetur Capitibus Octo.

De capite, cap. 1	Pag. 309
De crassa, & tenui membrana cerebri, cap. 2	310
De cerebro, cap. 3	311
De oculis, cap. 4	318
De instrumento odoratus, audiens, gustatus, & de dentibus, cap. 5	321
De sectione cerebri, & reliquorum instrumentorum facul- tati animali inferuientium, cap. 6	339
De Membris, cap. 7	340
De Sectione vinorum, cap. 8	341

FINIS Indicis Librorum ac Capitum.

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERV AC VERBORVM MEMORABILIVM.

QVAE IN SEPTEM LIBRIS ANATOMES

Vidi Vidij continentur.

Abdomen quid, & ubi 241. b
Abdominis officium quod sit, eiusque ad
hoc structura admirabilis 247. c
Abdomē primum in Anatomē incidentē,
& quid in eo considerandum; tum inci-
sionis modus 247. b
Abdominis ligamentum, quo iugulum cum sublini par-
te superioris processus scapulae illigatur 53. a
Adeps pars corporis nostri qualis, eiusque generatio. 85.
d. & 250. g
Aerem in thorace existentem ne exeat, prohibens muscu-
lus, eiusque vis extrema 166. e
Amnion, intimum foetus involucrem quale, ipsiusque de-
scriptio 286. b
Anaphibeatrici ad Anatomē administrandam faciliis stru-
cturae quae sit 12. b
Anatomes definitio eiusque explicatio 1. c
Anatomē subiecta materia. sunt partes animalis, suis in-
spectio partium singularium 1. d
Anatomē pictoribus, scilicet, ac Philosophis quantum
necessaria 2. e
ex Anatomē, quā multiplicem corporis nostri, singula-
rumque eius partium cognitionem Medici venient,
ac percipiant 2. e f
Anatomē ad Medicinā au, & ad quā eius partem per-
tinet 4. f
Anatomē ad Chirurgiam refertur, & cur ibid.
Anatomēs cognitio Chirurgicalis quam necessaria 3. a
Anatomē ut sciam qui a medico requirunt, quomodo re-
solvantur 3. a
Anatomē praecepti medici ac philosophi filios suos ab ineun-
te etate doceant 3. b
Anatomē primum sine libris per manus tradebatur ad Dio-
cleum usque, qui eam literis primum illustravit 3. b
in Anatomē descriptione quānam sint tractanda 4. b
in Anatomē quaecunque tractanda sunt, quo ordine per-
ferantur qui oportet 1. i. e
in Anatomē scriptis illustranda quinam elaboraverint 3. e
Anatomē quam exercitationem requirit 3. d
Anatomēs studium arduum est, longumque tempus requi-
rit, & hominem, qui omnibus possidebitis, totum se in-
iunctelligenda partium nostrarum natura collocaet 5. d
Anatomēs professorem quibus instructum esse oporteat
animi, Corporis, ac fortuna bonis, &c. 5. d
ad Anatomē quoniam locus ac lumen maxime conveniat 12.
e fig. b
ad Anatomē quoniam requirantur Instrumenta, eorum-
que accurata descriptio 8. g. h. & seq.
Anatomica corporis humani sectio qua parte primum sit

aggradienda, & quomodo 247. b
Anatomicus qua methodo rite debeat in ostendenda natura
partium, qua secantur 246. e
Andrea Vesalii de Anatomē volumen commendatur 3. e
Anus quid dicatur, & ubi sit 241. d
Auricularis ossium quid 17. a. & ab istis quomodo differat
ibid.
Arteriae quinam canales dicantur, & eamque manus pra-
ecipuum quod sit 129. e
Arteriae motu suo quo pacto perspiratum efficiant, eiusque
necessitas 120. e
Arteriarum materia ac forma qualis ibid. f
Arteriarum tunicae ac fibrae quotuplices ibid.
Arteriarum tunica multis parvis foraminibus perita, &
cur 129. f
Arteriarum veluti truncus est Cor, cuius radices sunt ar-
teria pulmonis, rami vero illae arteriae quae a magna pro-
fectae in totum corpus dividuntur 129. g
Arteria magna quomodo ex sublimiori parte sinistri cor-
dis ventriculi initium sumat, & ipsius deinceps distribu-
tio 136. e
Arteriae magnae rami duo eductorem cordis partem coram
modo amboventes ibi.
Arteriae magnae infra cor propagatio 136. e f
Arteria prima petens costam, mox divisa quatuor pri-
mis costis, spinae medullae, & musculis scapulae in dextra-
ribus imperiorum, ac tandem aliquot cervicis ramulos pro-
ferens, ad occipitalem ascendit ac cerebro distribuitur 136. f
Arteriae ac venae consortium inter se, utrum ac maxime ef-
ficientes quae sint 136. g
Arteria posteriores cervicis musculis petens 136. g
Arteria thoracis muscularum, alarumque glandularum, & tho-
racis lateris irrepens 136. g
Arteria in humeros, brachia, manus ac digitos varie ex-
porectae 136. g. h
Arteria carotis quae, & ubi 137. a
Arteriarum supra iugulum utrinque saluaria distributi-
tio 137. b. d. e
Arteria magna ductus descendens, eiusque historia, & ve-
ria in partes varias distributio 138. c. & seq.
Arteria renalis ortus, distributio, & de eius usu differē-
tes recentium nec non veterum sententiae 298. f
Arteria renalis cum vena caua ubi & quo pacto conlu-
gatur 298. g
Arteriarum sectio quomodo rite perficienda 140. e
Aspera ossium quae dicatur 17. d
Aspera ossium quid 17. d
Aspera arteria vnde dicta, eiusque usus & historia 297. b
ibid.
Aspera arteria materia quae sit

- Aspera arterie cartilaginee & cymosa unde dicta* 257. e
Aspera arteria forma qualis sit ibid. d
Aspera arteria situs 298. e. & seq.
Aspera arteria & coele cartilaginosa, cur 76. e. b
Auditus instrumentum est aer in intimo foramine auris re-
fidens 322. e
Aurium minus quid, earumque ad hoc idonea ex mate-
ria ac forma compositio 322. e
Aurium pars ima, molliorque debet ibid.
Aurium anfractu ad quod conducant 322. f
in Auribus parva ossa, eorumque descriptio ibid. g
in Auribus auditus qua pacto fiat 323. b
Auris in primo sensu tria parva ossa contenta, eorumque
descriptio 29. a. b. Sub literis a. b. c. d. delineatio 33
Aures, ac imae partes aurium qua dicantur 241. a
Auricula cartilago qualis 76. g
- B**
- Babryda ossum qua dicatur* 17. b
Biliuarum corpora in Anatomia quando, & qualium inci-
dantur 8. e
Brachij nomine quodam in genere veniat membris 57. e
Brachij triperita divisio in humerum, cubitum, & manū
241. d. & cuiusque partes, nomina, & historia. 57. e.
& 42. e.
Brachium etiam dicta pars illa, qua ab humero ad manū
pertinet 61. a
Brachium constat ex duobus ossibus, quorum superius Græ-
cè ὀστέον latine Radius dicitur, inferius ὀστέον latine Cu-
bitus ibid.
in Brachij ossibus proprie pertinet ad Cubitum, flexus &
porrectio, ad Radius inclinatio in proutum, & resuma-
tio 61. a
Brachij ossium substantia ac figura qua sit, eorumque hi-
storia 61. a. b
Brachij ossium capitula sinu, processus, asperitas, tuber-
cula, eorumque descriptio 61. & seq.
Bucca quid 241. a
- C**
- Calidam innatum remittitur perspiratu, quem pre-*
stat motus arteriarum 126. e
Calvaria ideo facta est, ut sit cerebri propugnaculum 24. e
Calvaria materia, forma, ac superficies, tū foramina eius,
magnitudo, &c. qua sit, 24. e. f
Calvaria constat ex ossibus octo, quorum septem a Gale-
no relata sunt, duo verticis, duo pertinentia ad aures,
unum ad frontem, unum ad occipitum, septimum ad
basin; his octaviū additur quod ad instrumentum ol-
factus situm, & cum ceteris non continuatum sed com-
missum observatur 24. f
in Calvaria venarum distributio qualis 117. d. & seq.
Calvarie totius tam ab interiori quam exteriori parte,
eiusque ossium omnium ac singulorum cum processib.
suis, foraminibus ac futuris accurata delineatio 37.
per totum, & declaratio, 35. b. c. d. & seq.
Calx ὀστέον Græce 242. g
Calx, ipsiusque historia 74. g
Capitis nomine qua pars corporis nostri veniat, eiusque in
partes omnes totum illud constituentes divisio, & par-
tis cuiusque appellatio 240. f
Caput per se divisum, in partem, quæ capillata est, &
non, Aristoteli, & 240. a. d. dictam Hippocrati; & aliam
quæ capillis caret, hanc 240. a. d. Græci, Latini faciem
dicere & vultum. 240. f. & cuiusque subdivisio ib. & seq.
- Caput factumne propter cerebrum fuerit, an potius pro-*
pter oculos 309. b. e
Capitis substantia qualis 309. d
Capitis os Græce ὀστέον, unde dictum 309. d
Capitis ossium futuræ quæ resumptæ erant ibid.
Capitis calvariam sepe, & membrana pericranium dicitur,
eiusque munus ibid. & seq.
Capitis figura qua sit 319. e
Capitis magnitudo ac situs qui 310. e
Capitis motus quatuorplex, & quibus muscularis efficiatur
118. e.
Capitis motus quatuorplex, & ad eum commodè persci-
endum idonea cervicis fabrica 41. b
Caro quatuorplex sit, eiusque vocabulū quā late pateat 85. e
Cartilago, Græce ὀστέον, quæ in sensum fuerit constituta 75. d
Cartilago articulis adiecta, & cur ibid.
Cartilago vin glutinis obtinet, qua ossa inter se consue-
nat. ibid.
Cartilagineis substantia qualis 76. e
Cartilago tenera state mollior, firma durior, senibus in qui-
budam degenerat in os 76. f
Cartilago nervis caret ibid.
Cartilago qualis ac quibus adiecta sit ossibus, singularem
tractatum est cū ossib. ideoque ad ossa quævis recurrendū.
Cartilago in oculis ac palpebris qualis reperitur. 76. f
Cartilagine nasæ quinque, earumque historia 76. g
Cartilago in auricula qualis ibid.
Cartilagine gutturus tres, earumque signa, processus, si-
mus, ac superficies 76. g
Cartilaginosa substantia ad summam basim cordis 76. h
Cartilagineum pectus vide pag. 79. a fig. v. vsq. ad xx.
Cerebrum animalis facultatis principium est, ipsiusque of-
ficium & historia 311. b
Cerebrum cur oculis vicinum esse oportuerit 309. e
Cerebri materia qua sit 311. b
Cerebri figura qualis ibid. e
Cerebri anfractus, eorumque descriptio ibid.
Cerebri ventriculi quatuor, eorumque historia 311. c
Cerebri plexus venosus, eiusque distributio. ibid.
Cerebri corpus collosum, eiusque officium, suba, ac situs. 311. d
Cerebri ventriculorum situs 312. e
in Cerebri ventriculis fornix qua dicatur, eiusque muneris
descriptio, & idonea ad hoc materia ac forma consti-
tutio 312. g
in Cerebri ventriculis paræque ubi situm, eiusque officium,
312. b. & seq.
in Cerebri ventriculis substantia clunes, testesque represen-
tans ubi sita, eiusque munus 312. f. & 313. a
Cerebri processus vermiformis ubi situs, eiusque munus
quod sit 313
Cerebrum quosnam processus exigat, & unde ibid.
Cerebri sectio, ut partium eius omnium natura plene inno-
tescat, speculatibus, quomodo sit instituenda 329. a
Cervix qua dicatur, eiusque situs, ac circumscriptio. 241. a
Cervix cur iuncta a natura, eiusque historia 41. a. b
Cervicis vertebrae quæque duodecim fere processus obzi-
net, eorumque historia 42. f
Cervicis vertebra, vid. e Vertebra cervicis.
Chorion involucrium fetus, eiusque descriptio 286. b
Chorion inter ac amnion quo pacto vitta fundatur. 286. b
& seq.
Cilia quid, & ubi sita 240. g
Claves

- Claves qui, & ubi 241. d
 Coler, cuiusque pars extrema Glans, tum cutis qua tegitur 241. e
 Præputium 241. e
 Colis nervus p. acipuum quod sit, illiusque hystoria. 275. e
 Colis substantia ac materia que sit, ad exequendum munus suum idonea 275. d
 Coles nervos, venas atque arterias quas et unde accipiat, & earumque descriptio 276. e
 Coles ad naturam partium eius cognoscendam, quo pacto incidi, & exhiberi spectatoribus debeat 276. g. b
 Collum quid, & ubi situm 281. d
 Colli usus ac materia que sit 291. b
 Conformationi partium animalis quanam subijciatur 2. e
 Cordis minus quod sit 301. b
 a Cordis calor in universum corpus diffunditur, qui, & cum ipso vita, conferatur ad vastationem aeris frigidioris. qui attrahitur ex pulmone tū cor dilatatur; & expulsiōne fulgient, cum cor contrahitur 301. b. & 302. f
 Cor cum dilatatur vel contrahitur dilatatur simul & contrahitur arteria corpori universo distribuit, unde pars cuiusque calor conferatur 301. b
 Cordi facultas vitalis propria, ad quam ira quoque & honoris cupiditas refertur 301. e
 Cordis involucrium tripliciter, & quæ, & cuiusque munus quod sit 301. a. vide Pericardium. 301. c
 Cordis materia qua sit, 301. c
 Cordis fibra triplices, rectæ; quibus attrahit, transversæ, quibus expellit, oblique, quibus retinet 301. b
 Cor contegens membrana qualis 301. c
 Cordis nervi quinque, quandoque quatuor sunt tantum, efficiētes plexu ad eius basim, eorumque descriptio 301. c
 Cordis basim corone modo circumdat venæ cavae, itaque arteria, que a magna arteria derivatur, antequam cor subeant 301. d
 Cordis signa eadem que comitibus pincis 301. d
 Cordis superficies qualis sit 301. e
 Cordis ventriculi duo, & horum descriptio, tum septo medio illis interiecto 301. f
 Cordis sinistri ventriculi substantia qualis 301. e
 Cordis ventriculus dirimens septum quam superficiem oblineat, & utrum foraminibus sit peritum 301. f
 Cordis ventriculus dexter duas obtinet venas sinistres totidem arterias, earumque ac munus 301. f
 Cordis ventriculus sinister spiritus vitalis est receptaculum, unde vivit: fo corpori distribuitur per magnam arteriam 301. f
 ad Cor aer feritur a pulmone per arteriam videntem 301. f
 Cordis ventriculi dexteri munus quodam sit 301. g
 ad Cor attentum quatuor vasorum ora videntem sua sit 301. g. b
 & quo pacto claudantur 301. g. b
 Cordis vasorum foramina quos ha. b. a. membranas, ipsarumque usus ac descriptio 301. a
 Cordis auriculæ duæ, eorumque usus 301. d
 Cordis arteriarum materia ac figura, tum superficies qualis sit 303. d
 Cor iuxta ac cerebrum homini minus quam ceteris animalibus pro portione corporis 303. d
 Cordis situs ac positio qualis 303. d
 Cordis Sectio quo pacto ag. g. dienda, ut partes eius omnes innotescant spectantibus 304. f. g
 Corpus humanum quomodo dividendum, ut partes eius omnes melius innotescant 239. e
 Corporis humani cory arbore inversa comparatio 304. d
 Corpus in anatome incidendum, quale potissimum assumatur 7. e
 Corpora hominum videntem in Anatome incidi, nimis crudele est ac inhumatum 7. b
 Collarium in febricitantia natura solertia 47. d
 Collarium materia ac forma que ac qualis sit 48. e
 Colla inferioris quinque spuria distat, ac cur 48. e
 Costæ, quo pacto cum vertebis a posteriori parte, & cum ossibus pectoris a priori committantur. 48. g
 Costis interlacentes musculi qui, eorumque hystoria, 200. g
 Costæ cartilagineæ, cur 76. e
 Coxa unde distat, & eiusque hystoria 68. e
 Coxa a parte interiori qua pubi sub est, Os Pubis appellatur ab exteriori, ubi illa sunt, Os ilium; a posteriori Os Coxæ, & singulorum hystoria 68. e
 Coxa usus, substantia, ac figura qualis 68. e
 Cruris pars capitis que 241. f
 Crur dicitur pars illa que a coxa pertinet usque ad digitos pedis dividitur in partes tres: supremam, que femur, siue f. men, mediam que vel tibia, vel totius membri nomine cui vocatur; & imam, que appellatur pes, & quinarum singulis hisce partibus musculi reperiuntur. 220. e. & 241. f
 Cruris ossa tripartita sunt, femur, tibia, & pes, ac singulorum hystoria 69. e
 Cubitum variè mouentes musculi qui, eorumque hystoria: pag. 186. e
 Radius a quatuor mouetur musculis, eorumque descriptio. 192. e
 ibid. b. utrorumque sectio 192. e
 ad Curatorem partium affectarum cognitio Anatomicis quatuor conducit 2. b
 Cutis triplex, ut tegat, tangat, atque aeris aditum præbeat 86. e
 Cutis pars summa, & mediana, qualis sit 86. e
 Cutis a corpore quo pacto derivatur 86. e
 Dentes ad quid ordinati a natura 324. f
 Dentium materia qua sit 324. f
 ibid. 324. f
 Dentes quādo & quo ordine nascantur 324. g
 Dentes ab ossibus quomodo diffiant. 324. b. & seq. 324. b
 Dentes in ossium numero minime ponendi 324. b
 Dentes canini unde distat, eorumque descriptio. 335. c
 Dentes maxillares quot eorumque usus 335. c
 Dentium causa, eorumque descriptio 335. d
 Dentes numero sunt 31. eorumque situs 335. d. & seq. 335. d
 Dentium radices qualis 336. e
 Dentes videntem sortiantur 336. e
 & deinde ossium qua dicatur 336. e
 Digitorum nomina 336. e
 Digitorum ossa sunt quindécim, eorumque hystoria. 61. e
 Digitorum ossium substantia, figura, appendices, commissura, eorumque descriptio 61. e
 ibid. c. d
 Digitorum musculi viginti novem, eorumque munus ac hystoria. 188. f. & sectio. 192. f.
 E
 Ectopica ossium que vocetur 17. d
 & deinde ossium qua dicatur 17. d
 Ectopica, siue Abdomen qua ratione primum incidatur & in eius sectione quanam demonstrari debeat. 247. d
 Epiglottis que sit, & eiusque munus, & idonea ex materia ac forma compositio 294. e
 Epiglottida cibo potuque depressam attolentes musculi in obitus qui. 165. c. eorumque sectio. 168. e
 Facies 168. e

Musculi vnde dicti	142.f	Musculi cubitum mouentes qui sunt, eorumque historia.	186.
Musculi magis insignes instrumentum suum motus voluntaria	142.g	e sectio 192.e	
si	142.g	Musculi vadium mouentes quatuor, eorumque descriptio.	186.b
sive Musculo re nullas reperitur motus voluntarius nec		Musculi manum, id est primam palmæ partem, palmam, ac	
musculum reperias eiusmodi motus facultatis exper-		digitos mouente qui sunt, eorumque historia.	187.b
tem, eo excepto qui in palma sub cute sensum, duritiam,		Etio 193.f	
ac pilorum carentiam affert	142.g	Musculi primæ palmæ partis	187.b
Musculi facultatem sentiendi vnde obtineant	ibid.	Musculi palma	ibid.d
Musculi motum quibus in partibus efficiant	ibid.	Musculi digitorum viginti nouem, eorumque manus, ac hi-	
Musculorum actio consistit in contractione voluntaria ver-		storia	188.f
sus sua initia	ibid.	Musculi thoracis, seu pectoris octoginta nouem, eorumque	
Musculis internis flectuntur membra, externis porrigitur	142.b	officium, ac historia	199.a
Musculorum motus, idemque tonicus, tum quies eorundem	ibid.	Musculorum 14 intercostalium historia	200.g
qua dicatur	ibid.	Musculi thoracis quo passo respirationi inferuiant.	201.d
Musculorum compositio ex materia ac forma qua sit	142.b	Musculus aerem in thorace existentem ne exeat, prohibet,	
Musculi substantia conflatur ex membrana à ligamento		eiusq. vis eximia	106.e
producta asub qua continetur ne musculamentum, caro,		Musculorum thoracis ac septi transversi sectio quomodo	
vena, arteria, adeps, & horum descriptio	143.a	rue perficiatur	202.f
Musculi omnes venis atque arterijs prædita	ibid.b	Musculorum dorsi historia, & de eorum numero diuersa	
Musculorum partes sunt initium, medium, finis, & qua cu-		medicorum sententia ac rationes afferuntur.	208.e
iusq. sit ratio	143.b	rum, sectio quomodo aggredienda	210.f
Musculorum chorda quales, eorumque differentia	143.c	Musculi abdominis vterque quatuor, per omnia partes, co-	
Musculorum forma continetur figura, superficies, mo-	143.d	rumq. descriptio	211.a
gnitudine, numero sit; & horum accurata descri-	143.d. & seq.	Musculi vesicæ qui, eorumque, unus, et historia	213.d
ptio	143.d. & seq.	Musculi ani, qui, ipsorumque officium, & descriptio	214.f
Musculorum corporis vniuersi descriptio, nec non declara-	145. & seq.	Musculi colicis quatuor, ipsorumque, vsus	214.b
tio		Musculi testium, ipsorumque, & historia	214.b
Musculi singuli membrana obteguntur	142.e	Musculorum abdominis, vesica, ani, colicis, testium sectio quo-	
Musculi faciei, eorumque, vsus ac historia	150.e	modo rite peragenda	216.e
Musculi palpebrarum, eorumque descriptio	ibid.f	Musculi femoris, vndecim, aut bis plures, ipsorumque	
de Musculis occiduum varia medicorum sententia, eorum-		atq. historia	220.e
que historia	150.f	Musculi cruris, sive tibiæ decem, eorumque descriptio	226.g
de Musculis quatuor, rectum motum præbentibus satis pos-		Musculi pedis nouem, & horum historia	228.f
sae circumducit oculum qui dicere, resutantur	150.b	Musculi digitorum pedis, eorumque, & officium	230.e
Musculi navium quatuor, ipsorumque officium, ac histo-		Musculorum cruris, pedis, eiusdemque digitorum sectio ve-	
ria	151.b	rite aggredienda	231.b. & seq.
Musculi brachii vel genarum, quatuor, ipsorumque latera ac		N	
munus	151.c.d	asus, id est, pars capitis qua	240.b
Musculi labiorum quatuor, ipsorumque historia & officiu.		Nasus odoratum præest, eiusq. munus ac histo.	251.b
152.e		ibid.	
Hic præter quibusdam in eadem tribus alij quinque repe-		Nasus quam fortitur materiam	
riuntur, quorum duo autem capitis, alij vero tres mo-		Nasi cartilaginei quinque, eorumque historia	76.g
uent articulus	ibi f	Nervi proprie dicti, quid	87.c
Musculorum frontis, buccarum, ac labiorum sectio quomo-		Nervorum munus est, quod vel solam sentiendi vim imper-	
do rite aggredienda & perficienda	152.b. & seq.	tiant, relectam mouendi	ibid.
Musculi caput mouentes quot sint, eorumque historia.	153.8.	Nervorum substantia quod duplex eorumque figura, ac ma-	
f. & seq.		gaitudo qua	87.c.d
Musculorum capitis sectio quomodo rite instituenda	159.	Nervorum octo paria oriuntur à cerebro, triginta à me-	
d. & seq.		dulla	ibid.d
Musculi ossis hyoidis vtrinque quatuor, eorumque historia.		Nervorum numerus vnde colligendus	87.d. & seq.
164.e. sectio. 167.e		Nervi ex cerebro alij, alij à medulla oriuntur, non autem	
Musculi lingue motibus varijs præstantes qui sunt, eorum-		à corde, aut dura meningye	88.e
que historia	164.g. sectio. 167.e	Nervi à Cerebro oriuntur, octo à dextra parte, totidem à	
Musculi faucium qui, eorumque munus ac historia.	165.e	sinistra, vnde octo paria nominantur	88.e
sectio. 167.d		Primi paris ortus, & historia	88.e
Musculi gutturis sexdecim, eorumque historia.	165.b. se-	Secundi	ibid.f
ctio. 158.e		Tertij	88.g
Musculi maxilla qui, eorumque historia.	166.g. sectio. 168.f	Quarti	89.e
Musculi buccarum quot sint, eorumque historia.	175.e.	Quinti	ibid.d
& sectio. 177.b		Sexti	90.e
Musculi scapulae quoduplices, eorumque descriptio	182.e.	Septimi	91.e
eorumque sectio, ibid.b		Octavi	ibid.d
		Nervi varijs tum faciei, tumoris partibus sese insinuan-	
		tes, sunt rami tertij paris	89.a

Nervi varij sunt facili, tum oris partib sese infinuantes, sunt rami tertij paris.	89.e
Nervi recurrentes quinam dicantur, & ubi.	90.b
Nervorum paria triginta oriuntur a spina medulla, eorumque historia.	96.f.g
Nervorum septem paria a vertebra cernicis oriuntur, Primi paris ortus, ductus, ac historia.	96.g
Secundi.	ibid.b
Tertij.	ibid.
Quarti.	97.a
Quinti.	ibid.b
Sexti.	97.c
Septimi.	ibid.
Nervorum paria duodecim oriuntur a vertebra thoracis eorumque historia.	96.f.& 97.c.d & seq.
Nervorum quinque paria ex lumborum vertebra profecta, eorumque historia.	98.f
Nervorum sex paria ab osse sacro procedunt, & illorum descriptio.	98.g
Nervi in Brachium quotnam & unde propagentur.	98.b
Primi nervi brachialis historia.	98.b
Secundi.	99.a
Tertij.	ibid.b
Quarti.	99.c
Quinti.	ibid.d & seq.
Sexti.	100.f
Nervorum in crus & pede disseminatorum historia.	100.f
Nervi genitales petentes.	101.a
Nervi optici qui.	88.f
Nervorum sectio quomodo rite perficienda.	140.E
Nervi partium animalis que subijciuntur.	2.g
Numero partium animalis quoniam subijciuntur.	2.f

O culus, sicut sagittiformis ubi sita.	24.b
Obscurae partes que & ubi sitae.	241.e
Occipitium quae pars capitis dicatur.	240.g
Oculus, quae pars capitis dicatur, & partium eiusque oculi descriptio atque appellatio.	240.b
Oculus quique septem ossibus continetur, ipsorumque historia.	54.b & seq.
Oculorum finis quis sit.	318.e
Oculi materia, ac forma que sit.	ibid.
Oculi figura, superficies, causa, qualitas.	318.f
Oculus cur binos fabricata sit natura.	ibid.
Oculorum situs maxime opportunus.	318.f.g
Oculi humor crystallinus, eiusque usus ac descriptio.	318.g
Oculi humor vitreus, seu vitreus, eiusque descriptio.	ibid.
Oculi humor crystallinus ac vitreus tribus obteguntur tunicis, Arachnoide, Ciliari, & Amphibolide; ac cuiusque officij descriptio.	319.a
Oculi tinea tunica, eiusque nomina & historia.	319.c.d
Oculi cornea tunica, eiusque nomina & historia.	320.E
Oculi albus, eiusque usus ac descriptio.	320.g
Oculi tunicae quae a choris musculorum oritur, eiusque officij.	ibid.
Oculi humor aquosus eiusque munus, ac historia.	320.f
in Oculo quid, & ubi.	ibid.
Oculi palpebra, eiusque munus, & idonea ex materia ac forma constitutio.	320.g
Oculi angulorum munus ac descriptio.	320.h
Oculi iris qui dicatur, & ex quibus efficiatur.	321.b
Oculus ac palpebris adiecta carilago qualis sit.	76.f
Oculus microm esse cerebrum cur oportuerit.	309.c
Oculi sectio ut partium eius omnium natura plene innotescat, spectantibus, quomodo inservi debeat.	340.e
Odoratus preceps nasus.	321.b

Omentum, quae pars sit, ipsius munus quod sit.	260.g.b
Omentum, quae pars sit, unde dictum.	250.e
Omenti munus quod sit.	ibid.
Omenti substantia qualis.	ibid.f
Omenti nudi vasis praeditum, quibus, & unde eide in partiantur.	250.f
Omenti materia ac forma ad perficiendum munere suo idonea, & qualis.	250.g
Omentum partibus vicinis quo pacto illigetur.	250.h
Cementum quo pacto incidatur, & in eius sectione quid considerandum.	250.e
Os & Labia quid, & ubi.	241.a
Os cuneiforme, vide Os Sphenoides.	
Ossa corporis nostri partes durissimae sunt atque aridissimae, & quodnam eorum sit munus.	16.g
Ossium materia quae sit.	16.g
Ossium forma, quae.	17.a
Ossa nervis carere ac sensu, & quid de dentibus.	16.b
Ossa quoniam sint nervis praedita.	16.b
Ossibus me nullam cur natura indiderit.	16.b
Ossa medullam continentis adnatam habent partibus extrinsecis.	12.b
Ossa quo pacto variè inter se iungantur.	17.d. & 18.e
Ossium superficies qualis.	17.b
Ossium causa, magnitudo, numerus, situs qualis.	17.b.e
Ossicula tria intra vitraque aures posita, ipsorumque processus, & figura 29.a.b. delineata sub lit. a, b, c, d. 73.	
Ossa verticis duo, eorumque inter se, & cum alijs commissurae.	24.g
Ossa capitis partim ad calvariam, partim ad reliquam faciem referuntur.	24.e
Ossium omnium Calvariae, nec non ossis cuiusque partium cum processib. suis, foraminibus, ac sinibus tam ab interiori parte, quam exteriori accurata delineatio, 37. per tot. Ac Declaratio.	35.b.c.d & seq.
Os Calvariae Ossium, sphenoides appellatum, eiusque historia.	31.b
Os Calvariae septem quod basin constituit, quae partium variat ac, materia ac forma sit praeditum 29.d. vide Os sphenoides.	
Os frontis, eiusque substantia ac forma, cuiusque canaliculi qui sit.	24.b
Os frontis foraminibus duob. peritur & in què vultu sit 25.a	
Os frontis quomodo cum alijs circa ossibus committatur.	25.a
Os occipitij quoniam materiam obtineat, ipsiusque canaliculi, superficies, foramina, &c.	25.a.b
Os occipitij in puerulis si quando quadruplex apparet, quoniam & ubi sit eius discrimina.	25.c
Os occipitij, quomodo cum alijs circa ossibus committatur vide	ibid.e
Ossa temporum, eorum qualitates, ac partium varietates.	28.e
Ossium temporum processus varij, ac primum.	
Processus sphenoides.	28.
Processus Lambdoides.	ibid.
Processus Mastoidei.	ibid.
Processus Styloides.	ibid.
Processus Zygomatici.	ibid.
Ossium temporum superficies quae sit.	28.f
Os temporum foraminibus quatuor distinctam a plerisque Anatomes Professoribus describitur.	
Primum.	28.f
Secundum.	ibid.
Tertium.	28.g
Quartum.	ibid.
His auctor quatuor adijcit, 28.g. praeter primum quaedam foramina ab interna parte durioribus processus. ibid. h	
in Osse temporum sinus quatuor.	
Primum.	29.a

<i>Secundus</i>	<i>ibid b</i>	<i>P</i>
<i>Tertius</i>	<i>29.e</i>	
<i>Quartus</i>	<i>ibid.e</i>	
<i>Ossium temporum numeri, situs & cum alijs circum offibus commissurae quales</i>	<i>29.d</i>	<i>Palatum quod dicatur, eiusq; descriptio</i> <i>324.e</i>
<i>Ossis sphenoidis processus, eorumq; aucta, cum caua illius, foramina, & cum alijs circum offibus commissurae qualis</i>	<i>30.e, fig. b, & seq.</i>	<i>Palma Graecè quæ quidam dicta, eiusq; historia</i> <i>63.a</i>
<i>Ossa faciei componuntur ex offib. malarum, & maxille</i> <i>24.e</i>		<i>Palma quatuor offibus continetur, eorumq; descriptio ibi.</i>
<i>Ossa malarum vtriusq; seu numeratur ab alijs, ab aurore undecim in tota assignantur ipsorumq; historia</i> <i>34.e, fig. b</i>		<i>Palmam ex quinque constare offibus qui dixerunt, & Antbæris de hoc opimo secundum Galenum</i> <i>63.e</i>
<i>Ossa oculi cuiusque componuntur ex quatuor malarum, & tribus calvariae offibus, eorumque descriptio</i> <i>35.a</i>		<i>Palma pars prima, eiusq; offium historia</i> <i>62.g</i>
<i>Os hyoides, eiusq; vsus ac historia</i> <i>39.c</i>		<i>Palma partis primæ ossa sunt octo, eorumque accurata descriptio</i> <i>ibid.</i>
<i>Nervus sortitur ex tertio paræ eorum, qui a cerebro oriuntur, 8. b. c. item 91.e</i>		<i>Palma primam partem, & palmam ipsam monenter musculi qui sunt, eorumque historia</i> <i>187.b. sectio. 192.f</i>
<i>Os hyoides musculis obtinet vtriusq; quatuor, eorumque historia, 164.e. & sectio. 107.e</i>		<i>Palpebra quid, & ubi</i> <i>240.b</i>
<i>Ossa spinæ dorsæ, eorumque historia</i> <i>39.d</i>		<i>Palpebris atq; oculis adiecta cartilago qualis sit</i> <i>76.f</i>
<i>Os sacrum, vel latum, unde ita dictum, eiusq; processus ac foramina</i> <i>47.a</i>		<i>Parotis dicta glandula quæ, & eius historia</i> <i>255.d</i>
<i>Os coccygis eiusq; descriptio</i> <i>47.e</i>		<i>Partes corporis nostri externarum divisio, & partis eiusque nomina</i> <i>239.e</i>
<i>Os pectoris, eiusq; vsus, ac historia</i> <i>52.e</i>		<i>Partes genitales, earumque historia</i> <i>274.e</i>
<i>Os pectoris ensiforme, unde dictum fuit <i>Expandib.</i></i>	<i>ibid.</i>	<i>vide Genitales partes.</i>
<i>Os pectoris quoniam ex offibus constitit</i> <i>ibid.</i>		<i>Patella genu historia</i> <i>68.e</i>
<i>Os primum pectoris ipsiusq; forma, situs, ac vsus</i> <i>52.f</i>		<i>Patella genu substantia figura, situs, superficies qualis ibi.</i>
<i>Os secundum pectoris, ipsiusq; figura ac situs, horumque descriptio</i> <i>ibid.</i>		<i>Patella genu in pueris cartilaginosa, in adultis dura est, eiusque vsus</i> <i>68.e</i>
<i>Os tertium pectoris, ipsiusq; substantia qualis</i> <i>ibid.</i>		<i>Pecten qui nam pars dicatur, eiusque situs</i> <i>241.e</i>
<i>Ossa scapulae, vide Scapula</i>		<i>Pectus, sine thorax id totum appellatur, quod inter ingulum & septum transversum continetur</i> <i>169.a. 291.e</i>
<i>Os iugale, vide Iugulum</i>		<i>Pectus quibus motibus sit præditum, & bi a quibus musculis efficiuntur</i> <i>ibid.</i>
<i>Ossis humeri substantia ac forma qua sit</i> <i>57.a</i>		<i>Pectoris pars prior, medium, & posterior, pars posterior præcipue latera præcipue nominantur</i> <i>291.e</i>
<i>Ossa humeri sunt, asperitas, scapula, appendices, cana, eorumque historia</i> <i>ibid.</i>		<i>Pericardij munus quod sit, eiusque idonea ex materia & forma compositio qualis</i> <i>301.a</i>
<i>Ossa manus, vide Manus.</i>		<i>Pericardium mucem piceam refert, eiusque superficies, foramina ac magnitudo quanta</i> <i>ibid.</i>
<i>Os sesamoideum in prima palmarum parte ubi situm</i> <i>63.a</i>		<i>Pericardij situs</i> <i>301.b</i>
<i>Os illud, eiusq; historia</i> <i>68.e</i>		<i>Pericardij dicitur membrana qua calvariam tegit, & eorum, qua reliqua ossa</i> <i>309.d</i>
<i>Ossa coxae singula tribus extrinsecus offibus, ipsorumque nomina ac vsus</i> <i>68.e</i>		<i>Peritonei materia</i> <i>248.b. Forma, 249.a. simplexne an duplex, 249.b. eius situs</i> <i>ibid.e</i>
<i>Ospubis quod sit eiusq; historia</i> <i>68.b</i>		<i>Peritoneum quæ ratione sit incidendum, & quid in eo sit considerandum</i> <i>248.f</i>
<i>Ospubis restum magis in viri, sed feminis in exteriora recurvatumque</i> <i>68.b</i>		<i>Perspiratio præstat arteriæ motus, eiusq; necessitas</i> <i>129.e</i>
<i>Ossa cruris tripartita, femur, tibia, & pes, ac singulorum accurata descriptio</i> <i>69.a</i>		<i>Pes, nris graecè</i> <i>342.g. vide Crus.</i>
<i>Os femoris, vide Femoris os.</i>		<i>Philosophia, cum cernat tantum, non faciat, potest enim fuit eximia, utpote minus ad viuentium conducent</i> <i>4.f</i>
<i>Ossa pedis, ipsorumque nomina</i> <i>74.e</i>		<i>Planta, ab ipse graecè</i> <i>242.g</i>
<i>Ossium pedis triplex divisio, in tarsum, plantam, digitos, his adijciuntur ossa quedam grandiora, ut talus, calcus, & scaphoides, & horum descriptio</i> <i>74.e</i>		<i>Podex quis dicatur, & ubi situs</i> <i>241.d</i>
<i>Ossa pedis omnia sepe nuper natis mollia apparent, & cartilaginea</i> <i>ibid.</i>		<i>Pollex constat ex offibus tribus</i> <i>63.a.c</i>
<i>Ossa tali vsus, substantia, quatuor ipsius latera, ac sedes, & horum accurata descriptio.</i> <i>74.e.f</i>		<i>Pollex quod sit, & ubi situs, & quæ ratione sit incidendum, & quid in eo sit considerandum</i> <i>248.f</i>
<i>Ossa Scaphoidis historia</i> <i>74.b</i>		<i>Poplites quis, & ubi</i> <i>241.f</i>
<i>Ossa tarsi constat ex offibus quatuor, eorumque historia</i> <i>75.a</i>		<i>Præcordia sine hypochondria quæ, & ubi sita</i> <i>241.b</i>
<i>Ossa tarsi quartum, & quintum id dictum, eiusq; latera</i> <i>ibid.</i>		<i>Præcordia offium quæ dicatur</i> <i>17.d</i>
<i>Ossa plantæ pedis quinque, singulorum capitula, appendices, & 5.b</i>		<i>Præcordia offium quæ dicatur</i> <i>17.d</i>
<i>Ossa cuiusque pedis digitorum tria sunt, præterquam pollicis, qui duobus constat</i> <i>75.c</i>		<i>Pubes quæ dicatur eiusque situs</i> <i>241.e</i>
<i>Ossa pedis vno pauciora offibus manus</i> <i>75.d</i>		<i>Pubis os, vide Os pubis.</i>
<i>Ossa pedis in vniuersum numerantur vigintiseptem, non viginti septem, ut in manu</i> <i>75.d</i>		<i>Pulmonis munus est per respirationem cor refrigerare.</i> <i>297.a</i>
<i>Os calcis durum admodum, eiusq; figura, latera</i> <i>74.g</i>		<i>Pulmo quo pacto vel dilatetur, vel contrahatur</i> <i>297.a</i>
<i>Ossium omnium commissurae, Scheletos appellatae, eiusq; declaratione accurata delineatio. 18. 19. & seq. quæ ratione sunt ossa tractanda ad Scheletum parandum</i> <i>54.f</i>		<i>Pulmonis materia, ibid. b. vide Aspera arteria. Vena arteriales, & Arteria venales.</i>
		<i>Pulmonis involucrem quod sit, ac quale</i> <i>298.b</i>
		<i>Pulmo formam nullam certam obtinet, sicut nec iecur, sed variam accipit a corporibus quibus in ingitur.</i> <i>298.b</i>
		<i>Pulmonis superficies, cana, magnitudo, numerus quis ibid.</i>
		<i>Pulmonis situs</i> <i>300.b</i>
		<i>Pupilla pars oculi quæ</i> <i>240.b</i>

Q	<i>Adrupedum curatio ad quem spectet.</i>	7.a	<i>Supercilia quoniam pars capitis dicantur</i>	240.g
	<i>Quid sit illud, de quo queritur, in quavis tractatione primum est explicandum.</i>	1.e	<i>Sura que, & ubi</i>	242.f
			<i>Sura ac tibia in medio distantia & ductus</i>	71.c
			<i>vide Tibia.</i>	
R	<i>Reines osium qua dicatur, eiusque nomina diversa.</i>	17.d	<i>Sutura sagittiformis, que</i>	24.b
	<i>Reines Gracii rippis appellant, eorumque officium & historia.</i>	269.a	<i>Sutura Coronaria qua sit, & unde dista</i>	24.b
	<i>Reinum materia qualis.</i>	ibid.	<i>Sutura Lambdoidea qua sit</i>	24.b
	<i>Reines duplici tegitur tunica, & utriusque descriptio.</i>	269.b	<i>Sutura & unde a squammis ita dista, qua sit</i>	ibid.b
	<i>Reinum nervus, vena & arterie unde illis impertitur ib.</i>		<i>osium qua dicatur</i>	17.c
	<i>Reinum causa ac sensus, & in horum descriptione medicorum diffusio.</i>	269.c	<i>osium qua sit</i>	17.c
	<i>Reines cur duo efformati.</i>	270.f	<i>osium qua dicatur</i>	17.d
	<i>Reinum dexter sinistro elatior, & de eorum situ.</i>	ibid.	<i>osium qua dicatur</i>	17.d
	<i>Reines quo pacto secari, necnon exhiberi spectantibus oportet.</i>	271.c	<i>osium unde dista</i>	17.d
	<i>Respirationem quo pacto thoracis musculi perficiant.</i>	301.d		
S			T	
	<i>Sanguis a iecore per venas ad universum corpus allectus fertur; quemadmodum spiritus cum sanguine tenuiori per arterias a corde, ad fasciata vitalia singulis corporis particulis impertiendum.</i>	129.e	<i>Actus instrumenti est corpus universum; sed maxime exquisita sentis cutis interna digitorum manus</i>	336.f
	<i>Scammi Anatomici, nec non instrumentorum quorumlibet administrandi rite Sectionibus idoneorum accurata delineatio ac declaratio.</i>	10. II. & 13.c	<i>Tabernisusque historia</i>	74.c & 242.f
	<i>Scapulae os, eiusque historia.</i>	74.b	<i>Tarsi os, vide Os tarsi.</i>	
	<i>Scapula quos motus obtineat, & eo spectantes musculi qui, eorumque historia.</i>	182.e & Sectio. ibid.b	<i>Tarsus pars pedis, que.</i>	242.g
	<i>Scapularum rursus ac suba ad bone idonea qua sit.</i>	56.e	<i>Temporiam appellatione qua capitis pars veniat</i>	240.g
	<i>Scapularum causa, finis, processus, eorumque descriptio.</i>	56	<i>Telles didipus gracii dicti</i>	241
	<i>Scapularum triangularis figura ex inaequalib. lateribus, & ipsorum historia.</i>	56.f	<i>Tegumentorum manus, ac substantia, ipsorumque officium, & historia.</i>	274.c
	<i>Scheletus, affum omnium commissura, eiusque cum declaratione accurata delineatio.</i>	18. 19. & seq.	<i>Testiculi ex qua materia consistant, eorumque partes que sint</i>	ibid. & seq.
	<i>ad Scheletum rite consiciendum, quomodo preparandum sit cadaver, & ossa purganda, aliaque requisita.</i>	34.f	<i>Testiculorum forma ac situs quis sit</i>	275.c
	<i>Seroton quod, & ubi.</i>	241.e	<i>Testiculi ad naturam eorum cognoscendam quo pacto incidi, & exhiberi spectantibus debeant</i>	276.f.g
	<i>Sectionis corporis humani qua parte sit primum aggredienda & quomodo.</i>	247.b	<i>Testiculorum muliebrium munus, ac substantia qua sit</i>	280.g
	<i>Sectionis viutorum quomodo rite sit instituenda, & administranda</i>	341.b & seq.	<i>Testiculi muliebres a virilibus quomodo differant</i>	ibid.
	<i>Sectionis nervorum, venarum, atque arteriarum quo pacto rite perficienda.</i>	140.e	<i>Theatrorum ac Circorum apud veteres extructio qualis fuerit</i>	12.f
	<i>Sectionem dimagge deditur Anatomicus, qua methodo rite debeat in ostendenda natura partium qua secantur.</i>	246.e	<i>Thorax sine pectus id totum appellatur, quod inter ingulsi & septum transversum continetur</i>	199.a
	<i>Secunda, vide Chorion.</i>		<i>Thorax qua parte dicatur, quibusque terminis circumscribatur</i>	241.b
	<i>Septum transversum musculus communis tam dextre, quam sinistre partis thoracis, eiusque historia.</i>	201.b	<i>Thorax duplici movetur motu, & eo facientes musculi qui sint, eorumque historia</i>	199.a
	<i>Sesamoides os in prima palmarum parte ubi saum.</i>	63.a	<i>Thoracis munus, & eiusdem ad hoc exequendum idonea materia ac forma compositio</i>	291.c
	<i>Sesamoides ossa fere solida sunt.</i>	16.g	<i>Thoracis membrana succingens, & os Gracii dicta, eiusque munus ac historia</i>	291.d & seq.
	<i>Simia quidam ad anatomiam eligenda, & in quibus ab humano corpore discrepet.</i>	7.c	<i>Thoracis musculi quo pacto respirationi inferantur.</i>	201.d
	<i>Sinciput, & Gracii, qua pars capitis dicatur.</i>	240.g	<i>Thoracis vertebrae, vide Vertebra thoracis.</i>	
	<i>Situs partium animalis quo reservatur.</i>	2.f	<i>Thoracis, nec non partium in eo contentarum Sectionis quare ratione molienda, & ut earum natura immutescat spectantibus.</i>	291.b & 304.e
	<i>Sphenoides dictum septimum os calvarie, & unde.</i>	29.d	<i>Tibia qua dicatur, & ubi</i>	242.f
	<i>Sphenoides os cuneiforme.</i>	17.a	<i>Tibia duplici osse continetur, tibia, & fibula, & utriusque historia.</i>	71.c
	<i>Spirae dorsii ossa, eorumque historia.</i>	39.d	<i>Tibiae substantia, figura, superficies, finis, processus, latera eorumque accurata descriptio.</i>	ibid.
	<i>Spiritus cum sanguine tenuiori per arterias a corde ad universum corpus fertur, quemadmodum sanguis a iecore per venas.</i>	129.e	<i>utrumque officium qua.</i>	13.e
	<i>Spiritus vel aere in thorace existentem, ne crearet probibens musculum, eiusque vis extrema</i>	166.e. Sectio. 168.f		
	<i>Splen, vide Lien.</i>			
	<i>Stomachus, & si futura coronaria ubi sita</i>	24.b	V	
	<i>Stomachus quis dicatur, eiusque munus</i>	260.g.b	<i>Vasa spermatica, vide Genitales partes, Coles, Testiculi, &c.</i>	
			<i>Vena quid, eorumque munus quod sit</i>	107.a
			<i>Vena sanguinem, arteria spiritum vitalem, nervi spiritum animale per universum corpus deferunt.</i>	107.a
			<i>Venis ubique fere iunguntur arterie, & in quibus partibus hoc deficit</i>	107.a
			<i>Venarum materia ac forma que sit</i>	ibid.b
			<i>Venarum fibræ a fibris muscularum quomodo differant.</i>	ibid.b
			<i>Vena pulmonis duplici tunica praedita, & cur.</i>	107.c
			<i>Vena Cordis, qualis.</i>	ibid.
				Vena

<i>Vena Recens quales</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vesica canales vsu rpor, borumq; minus & hist.</i>	<i>271.a</i>
<i>Vena in hominibus precipue tres, a quibus alie omnes deriuntur. Vena Porta, Vena Cava, Vena Arterialisque; ortus ac distributio.</i>	<i>107.c</i>	<i>Vesica cervix, in fine descriptio</i>	<i>271.b</i>
<i>Vena porta vnde dista, cuiusque histria</i>	<i>112.c</i>	<i>Vesicae situs quis sit, eiusq; pro sexus varietate diversitas.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Vena porta munus quod sit</i>	<i>112.b</i>	<i>Vesicam quo pacto secari, necnon exhiberi spectantibus oporteat</i>	<i>271.d</i>
<i>Vena Cava principium habet a lecinore, & de progressu eiusdem ad ingulum</i>	<i>113.a</i>	<i>Vesica collis qua parte genitali muliebri inferatur</i>	<i>282.g</i>
<i>Vena sine coniuge que dicatur</i>	<i>113.b</i>	<i>Vesica fellis, eiusq; vsus ac histria</i>	<i>264.g</i>
<i>Vena cana postquam venam sine coniuge protulit, quo pacto ad ingulum feratur</i>	<i>116.c</i>	<i>Vesica fellis triplex fibrarum genere distinguitur, earumque officium</i>	<i>ibid.</i>
<i>Vena ingularis quo pacto in calariam ingrediens, ibidem distribuatur</i>	<i>117.d</i>	<i>Vesice fellis membrana orta a peritoneo, vena, arteria, nervi</i>	<i>ibid.b</i>
<i>Vena iecoris quo pacto in terachium distribuatur, 122.a</i>	<i>122.a</i>	<i>Vitalis facultas consistit in conservatione, caloris innati, cuius sedes precipua est cor; & quantum partes ad hanc possimam sit necessaria</i>	<i>265.a</i>
<i>Venarum manus magna ut plerumque in divisione varietas</i>	<i>123.b</i>	<i>Vitalis facultas seu caloris innati conservationi inferuntur primo, a spera arteria, guttur, septum transversum, ibi rax, & collum, ac cuiusq; borum descriptio</i>	<i>291.b</i>
<i>Vena causa pgressus infra iecur ad ingula, quis sit</i>	<i>123.b</i>	<i>Vimor sectio, vide. Sectio vinorum</i>	<i>291.b</i>
<i>Vena emulgens vnde initium sortiantur, eam nonnullis ratio, ac distributio</i>	<i>123.c</i>	<i>Vmbilicus quo dicatur, eiusq; situs</i>	<i>247.c</i>
<i>Vene emulgens quomodo sit, pro sexus diversitate varient</i>	<i>123.d</i>	<i>Vmbilicus quinq; canalibus continetur, cuiusque transitus ad factum</i>	<i>286.b</i>
<i>Vena, peritoneum & abdomen conscendens quid iter inde ramulox aliquot foraminibus offit Sacri impertitox per do, suas colis partim ad glandes vsque progreditox; partim etiam a altera sui parte ad musculos ani delata, consistat capitula quedam venarum sanguinem fundentium, quas huiusmodi greci dicunt, & inde alia eiusdem a floributiones</i>	<i>124.e</i>	<i>Vmbilicus quo pacto incidatur, & in eius sectione quid considerandum</i>	<i>249.d</i>
<i>Vena ad crura, p. d. m. ac pedi: digitos quonam, & quo pacto distribuatur</i>	<i>124.b</i>	<i>Veneres greci & vix</i>	<i>242.f</i>
<i>Vena arterialis exorsus, processus, & substantia qualis sit,</i>	<i>128.c</i>	<i>Veneri substantia propria que sit</i>	<i>289.b</i>
<i>Venarum sectio, quomodo rite perficienda</i>	<i>140.c</i>	<i>Veneris quoque acrius & vnde obtineat</i>	<i>281.a</i>
<i>Venter quid, & ubi</i>	<i>241.b</i>	<i>Veneri vena acri arteria, borumq; descriptio</i>	<i>ibid.</i>
<i>Venter primus in Anatome incidendus, & quid in eo sit considerandum parum incisionis modus</i>	<i>247.b</i>	<i>Veneri gerentibus venarum & arteriarum capitula quod peruram corylarum modo prominentia a nonnullis deservibatur, commenticia sunt, cum non reperiantur in homine, sed magis in bone fassinis, aut capra</i>	<i>281.b</i>
<i>Ventriculus quid, eiusq; histria</i>	<i>255.e</i>	<i>Veneri pignitibus clauso vnde prodeat sanguis superas</i>	<i>281.b</i>
<i>Ventriculi munus quod sit, & ad illud exequendum quas facultates obtineat</i>	<i>259.d</i>	<i>Veneri forma que sit</i>	<i>281.c</i>
<i>Ventriculi materia</i>	<i>ibid.b</i>	<i>Veneri superficies externa & interna qualis</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi forma</i>	<i>260.e</i>	<i>Veneri causa, & vtrum in cellulas complures distingatur, vel potius unico sinu contineatur</i>	<i>281.c</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Veneri sinu veluti in duos dividens linea</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Veneri pars summa nonnullum vel erumpentia vituli cornu representat</i>	<i>281.c</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Veneri os quod dicatur</i>	<i>281.c</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Veneri os pregnantibus adeo stringitur, ut non solum quidem admittat</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Veneri ma ginitudo, virginibus, pregnantibus, & eam di-nersa</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Veneri pregnantium situs</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Veneri posito que sit</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Veneris quibusnam partibus, & quo pacto alligetur</i>	<i>282.e</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Veneri nectitur genitale, sicut achi nomine insignitum, illiusque idonca ex materia & forma compositio que sit</i>	<i>282.f</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Veneri gerentis cadaver si quando detur, quo pacto sit incidendum, ad factum suum, eiusq; in moluorum rationem percipiendum</i>	<i>288.e</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi officia duo, ipsorum nomina & vsus</i>	<i>ibid.f</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi situs</i>	<i>260.g</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	<i>124.g, 136.g, 290.f</i>
<i>Ventriculi natura quomodo exhibere spectantibus debeat</i>	<i>261.a</i>	<i>Venerum inter ac membra consortium ex quibus venter & arteria proficiscatur</i>	

V I D I V I D I I

DE A N A T O M I E

Liber Primus

QVI EST DE COMMUNIBVS
totius Anatomies.

Quid sit Anatomie, & quam afferat utilitatem.
Cap. I.

LIVD inter Platonis * præcepta mihi semper antiquissimum fuit, cum nos monet, ut in quavis tractatione, primum quid sit illud de quo agitur explicemus, ne si forte aliud instituerimus, aliud intelligatur, frustra de ambiguo laboretur. Ab hoc decreto in Anatomie nunc nobis instituta minime recedentes, quid Græci eo vocabulo notaverint, dicere primum ingrediemur. Constat autem eos non aliud sibi voluisse, quam * sectionem artificiosam partium animalis ad earum naturam inspicendam. Aperitur hac definitione, & ab alijs distinguitur Anatomie, nequir enim in aliam facultatem transferri, id quod clarissime intelliges, si genus suis differentijs circumscriptum intrucaris. Est autem genus proximum Anatomies, Sectio, non quidem simpliciter, sed ea quæ artificiose administratur, & fortuita enim imperitorum incisio nihil ad rem pertinet. Ex duplici igitur verbo, Sectione nimirum, & Artificiosa, describitur proximum genus, quod in accidentibus definiendis, non peritur à subiecta materia, sed à forma; contra differentie partium à subiecta materia, partim à fine deponuntur. Anatomie igitur cum sit accidens, definitur genere sumpto à forma, sectione nimirum artificiosa, differentijs vero partim à subiecta materia, partim à fine susceptis. sunt enim in Anatomie subiecta materia partes animalis, cū non quodvis fecerit, sed corpus animalis dētaxat, ac non unius hominis, sed belluarum quoque, quas secare sæpius cogimur: neque inciduntur sola cadavera, sed interdum belluæ viventes, ad hominis naturam comprehendendam. Quamobrem longe aberrant, qui Anatomem sectionem humani cadaveris definiunt.

Altera differentia, sumpta à fine est, [ad inspicendam naturam earum partium quæ secantur:] hanc necesse quoque fuit iungere generi, ut separaretur Anatomie à sectione artificiosa partium animalis, quam alii moluntur, velat illius, & coqui periri, qui belluarum partes non frangunt, sed ut idem f. Plato monet, diuidunt articularim, id quod faciunt etiam fructiores conuiuii, qui aues erudira manu, certis quælibus circumferentes, scindunt per præcūs, & clunes, ut quæ excutuntur frustra conuiuiis apponantur. Quorum omnium sectio quamvis artificiose exerceatur, in partibus animalis, non secus quam Anatomie, ab ipsa tamē diducitur sine proposito, neque enim eo spectat, ut naturam partium inquirat, sed ut elegantiam quandam inveniendis præferat.

Inspectio vero partium singularum, quam finem esse Anatomies posuimus, non modo per-

a Plato in Menone
Plato in Charmide.

b Gal. 1 de
diff. Med.
non longe
à princip.

c G. 3. Lectag. ca. in
fine.
d Ari. 8. di-
scinor. tex.
6 & Auer.
in comm.

e Carolus
Steph. l. 1. c. 1.

f Plato in
Phædro.

tinet ad Medicos, sed ad pictores etiam, scilicet, ac Philosophos. Qui fingunt, aut pingunt, magis imitari exteriarum partium imagines possunt, ubi musculos, chordas, nervos, venas, ossa, quæ cuti subsunt, probe teneant, ita ut eorum quoque interitæ a partium partium compagem intueri. Philosophi, ut a liarum rerum omnium, ita animalium, & præcipue hominis contemplari naturam debent, quam minimè intelligerent, nisi detestassent, & patefactas singulas partes corporis intrinsecus. Inde autem dignoscere possunt treis ac partes habeat animus, rationis, iræ, cupiditatis, an simplex, vniuseque sit; sic cernunt summum naturæ artificium, & Deum optimum Maximum precantur, colunt, venerantur, sic latentur, atque agnoscunt diuiniorum vim, quæ cum consilio, & prudentia humanum corpus ingenuit; quam Dei artem, & providentiam existimant.

Sed relicta utilitate, quam ex Anatome colligunt pictores, & scilicet non mediocrem, Philosophi magnam, transcamus ad eam, quam Medici maximam consequuntur. Veniantur enim per hanc, quicquid secundum Naturam est in singulis partibus nostri corporis, monera, nempe, atque usus, quæ sunt effecta sanitatis, præterea compositionem ex forma, & materia, in qua consistit sanitas partium singularum; deprehendunt substantiam simplicium partium, quæ sunt materia instrumentorum; componentur enim hæc ex pluribus partibus simplicibus, ex quibus una propria est, neque alibi in vniuerso corpore reperitur, per quæ suum officium faciunt, ceteræ vsum aliquem præstant ad ipsum efficiendum. Insunt singulis partibus simplicibus f. certæ qualitates, ut mollities, durities, raritas, densitas, per quas inter se differunt, & materia g. sunt instrumentis componendis idonea: quamquam hæc ubi grandia sunt, non ex simplicibus partibus, sed ex minoribus compositis efficiuntur, veluti manus ex digitis, pulmo, iecur ex fibris; quævisque autem sit materia instrumentorum, deprehenditur per Anatomen non secus quam forma, ad quam pertinet conformatio, magnitudo, numerus, situs, unitas. Conformationi subiiciuntur figura, superficiei asperitas, ac levor, tum cana, ut canales, receptacula, & foramina. Magnitudo completur longitudinem, latitudinem, altitudinem. Ad numerum refertur multitudo partium tam simplicium, quam compositarum, ex quibus singula instrumenta, & vniuersum corpus conficitur. Ad situm spectat locus, ubi pars residet, & nexus, quem cum alijs habet.

Complectitur locus i. differentias sex, super, & subter; ante, & retro; ad dextram partem, & sinistram; præter quas considerat Medicus interiorem, nec exterioriorem sedem, & regionem, vel contra, quæ tamen differentia sub sex prædictis continentur.

Nexus subiicitur ortus, ductus, finis, coniunctio partium. Sed præter hæc omnia, pertinet ad formam unitas, quam non solum in instrumentis, sed etiam in partibus simplicibus attendimus; cuncta hæc perfectando patefunt, quamvis ante laterent; falsaque est empiricum sententia, quæ aliter pleræque se habere in morbis existimant, quam in viuis, & ob id Anatomen, non solum ut a sedam, sed Medico etiam iocilem relictum; quin potius pleræque præferunt, id quod facile intelliges, si eorum vnamquamque ex simplicibus partibus species; si accidentia etiam, quibus formam contineri monstrauimus, sigillatim perpendas. Medicus hac notitia fretus, quam persequendo sibi comparavit, benalescentes tueri, iam labantes confirmat, eos, qui in morbum aliquem inciderunt, ad integram valetudinem perducit, quod non ita facere posset, si esset eius cognitionis imperitus. Nam nec deprehenderet locum affectum, nec recte deprehensum curaret; neque enim ad patefaciendum locum sufficeret a diuisione, cum sæpe lacerata, inuoluta etiam parte, à qua proxime proficiscitur, quod illi evenit, qui digitorum manus motum amiserit, ex icu ad spinæ medullam, sinistra enim ad mouebantur remedia ad digitos, quandoquidem curare spinæ medullam, sinistra enim Galeus faciens hominem laeuavit; id autem acceptum retulit notitia, quam per Anatomen fuetat assequitur. Viderat enim à qua parte medullæ spinæ diducerentur nervi, qui facultatem motus digitis præbent.

Confert igitur proposita cognitio non modo ad cognoscendum locum affectum, sed etiam ad curandum, præsertim cum manus opeta necessaria est. Si quis ignoret conformationem, numerum, situm, cum ad curationem veniet, incertus quasi uiator per ignota loca iteret situm per foramen acus traicere; sed leue hoc est, nisi si non proderit, fortasse non multum de causa adhibendus scalpellus, sæpe aut exitum, aut graue aliquid infortunium, aut nervorum tensionem, sanguinis effusionem, aut certe deformitatem affert in incredibilem; nisi adgnitum, numerum, situm, figuram, frequenti iniectione perspexerit; contra ille, qui in compositis incidendis plurimum fuerit uersatus, promptè manu utatur, uitabit periculum, citius in se traiciat partes præstantiores, quod si cogatur transuetum musculum, neruum, aut chordam præcidere, actionem, quæ inde proficisceretur, perituram denunciens, u. reprobationem effugiet, atque artis dignitatem retinebit. Nihil igitur æque expedit agnoscanti, atque

Aarque in eiusmodi curationibus medicum accersire, in secundis corporibus valde exercitatum. At non solum partium naturam, sed uicia quoque interdum Anatome patefacit. Aperiantur aliquando cadauera, ut veniant in conspectum internarum partium vitia, quæ hominem insulerunt, quod in funere patris filii rogant, ut se defendere possint ab eo morbo, quem tanquam hereditarium crederentur: iubent iudices aperiri corpora eorum, quos suspicantur veneno fuisse interemptos, ut appareat non viscera mortifero poculo fuerint crosa, aut alio modo violata. Postremam vero hanc affert utilitatem Anatome his, qui Chirurgiam exercere, & manu mederi volunt, ut easdem manus operas, quas deinde ad ægrotantes adhibebunt, adhibeant ad cadauera, in quibus versatilius, quandam sibi comparabunt facultatem, per quam possint ægrotantes quantum res patitur, tuto, citò, & iocunde curare. His ita constitutis, faciliè intelligi potest, quanta sit Anatomæ utilitas, quam incredibilem, quam admirabilem. Cæterum sorditas, cuius aliqui ipsam accusant, dejectione superatur. Tenentur oculi pictura animalium imagines representare, in quibus externum duntaxat est artificium: at quam ro magis delectare nos debent corpora ipsa animalium, quæ non externum duntaxat, sed internum quoque parentis naturæ artificium demonstrant.

a Celsus l. 1. in Prog.
b Gal. de nat. fac. c. 3

Quam requirat exercitationem Anatome.

Cap. II.

Non nimirum igitur, si prisci illi medici, & ac Philosophi adeo in partibus animalium perfectandis versabantur, si filios ab incunre ætate eiusmodi sectioni assuefaciebant; intelligebant enim magis idoneam esse ad addiscendum tenentem ætatem, quam firmam: quamobrem *conversatilius* appellabant peritos, quia pueritia fuisset institui. Contra imperitos nominabant, quia defuisset illis institutio à pueritia. In facultatibus ergo quas magnificiebant, quæ admodum Anatomæ, prisci filios ab incunre ætate instituebant, ut assiduo usu, consuetudine quæ secundum partium nostri corporis perfectæ cognitionem assequerentur. Exercebantur in ea pueri apud magistros, tradebatur autem per manus, neque literis mandabatur ab Aesclepiadem familia, quæ extincta, Diocles primus eam scriptam reliquit, quod antiquo illo more disueta factis pueros a sectione cerneret, qui si mansisset, supernacanei fuissent libri, in quibus singulæ partes nobis declararentur. Nunc cum seruetur ille mos, necessarii sunt libri, quibus tamen non est ex toto nitendum, sed memoria, ubi deficit, eorum quæ sectione perpexerimus, redintegranda est, & lectio, & intuitu imaginum, quæ partes nostri corporis egregie representant; ad quas etiam inueniendas, & aliquo pacto cognoscendas, priusquam secetur, plurimum quoque libri, & imagines conferunt; quis enim est, qui Andream Vesaliū volumine accurate perlegens, non solum non reficiat memoriam eorum, quæ per sectionem inspexerat, sed etiam non sibi comparet percipiam non contemnendam, eorum, quæ nunquam est intuitus? est enim opus, quod quantum intelligo, cæteris quæ in hac professione scripta sunt, longe admodum præstari. complura enim contrinet, quæ veteres latuerunt, & quæ ab ipsis tradita erant, diligentissime persequitur, & cæ hæc, quam illa ita pictura illustrat, ut paruo labore a quocunque intelligi possint. Vesaliū deinde imitati sunt Ioannes Valuerda, & Gabriel Fallopius viri non minoris doctrinæ, quam indastriæ, qui ulterius progressi, multa quoque ipsi adiecerunt, a magistro prætermissa. Hos omnes sequi auctores operæ precium est, si quis Anatomem non modo scribere velit, sed etiam intelligere dum tractatur, & reuocare in memoriam dum elabatur.

c Gal. de Anatom. aggreg. c. 1.
d Gal. lib. 1.
e Gal. lib. 1.
f Gal. lib. 1.
g Gal. lib. 1.
h Gal. de usu par. c. 3
i Valuerda in sua Anatom. c. 1.
k Gal. Fallopi. in obseruat. anatom. c. 1.
l Sup. par. 1. c. 1.
m Gal. de usu par. c. 3
n Cic. l. 1. Academic.

DAt præter sectionem, & imaginum intuitum, adhibenda exercitatio est, ut diximus. Operet autem non solum semel, aut bis, sed sæpe oculis ipsis intueri; ac per se carum animalium partes; ad similitudinem enim adhibendus est usus mater geminos nosse, ut consuetudine oculorum; inter homines celerrime illos agnoscimus, cum quibus plurimum versati sumus: quæcumque uisu percipiuntur, nisi sæpius inspicantur, non custodiuntur in thesauro rerum omnium memoria: quæ insitata sunt, non faciliè elabuntur; stirpes si non sæpius inspicantur, nequeunt teneri ab his, qui earum artem profitentur. Necessarius ergo est frequens intuitus, ut stirpium, ita nostrarum partium notitiam profitentibus; iuvat lectio, iuvat pictura, ut diximus, renocando in memoriam partes tam stirpium, quam animalium; quæ nisi a pueritia impressæ fuerint, quamvis sæpe etiam postea inspicantur, omnino elabuntur, redeunt tamen in memoriam quodam quasi extrinsecus oblata impulsione, per lectionem, aut picturam. Sed longius labimur, redeamus ad utilitatem Anatomæ, quæ tanta colligitur, ut operæ precium sit, diutius in ea uersari; usque adeo magni refert, inuestigare naturam partium singularum.

*Ad quam facultatem referatur Anatome, & si ad medicinam,
ad quam eius partem proprie pertineat.*

Caput IIII.

a Incap. 1.

X definitione, quam abunde perfecimus, * intelligi potest ad quam facultatem referatur Anatome; exquisita enim inspectio partium singularum, ad quam tamquam ad finem spectat, ad attem pingendi, aut fugendi non pertinent, quæ solum, formam exprimit partium externarum; intetnas verò eatenus persequitur, quatenus perspetio ductu, origine, fine, processu, recessu, eorum quæ cuti substant, externam speciem aptissime imitatur. Neque enim contendunt pictores, aut fictores, sibi comparare naturæ singularum partium quam Anatome, pollicetur, notitiam absolutam, quæ nec pertinet ad Philosophos quorum videtur magis interesse; sufficit enim ijs artificium in hominis fabrica contemplari, aliter enim animaduerterentur res ab ijs, qui eas ad vsu transferunt, aliter ab ijs, qui ipsarum inspectione delectati, nihil in vita sunt aliud auri. Cernunt Phisici, non faciunt, atque idcirco Philosophia quamvis aliarum artium omnium nobilissima sit, minus tamen ad vivendum conducit; qua de re, (vt testatur Aristoteles) e postremo fuit exculta, nam ante ratio innumerabiles artes invenerat, per quas quæcumque ad vitam necessaria essent, solerter consequeretur. Inter eas Medicina fuit, quæ eo dingeretur, vt faciat, non vt contempletur, atque idcirco quæ per Anatomem ostenduntur, diligentius inspectat, vt transferat ad vsu.

Ergo cum ad id quod maximas partes occupat, latissimeque funditur, referri tota facultas debeat, perspicuum est Anatomem ad Medicinam attingere, quæ secus corporis humani partibus, ex inspectione maximam colligit partem fructus, cum benevalentes s. taceatur, & aegrotantibus restituat sanitatem.

Cæterum cum multæ sint medicinæ partes, ad nullam magis pertinet h Anatome videtur, quæ ad chirurgiam; hæc siquidem complectitur omnem manus operam, ad curandum, sine proximè, sine mediis interiecta cognitione pertinentem. Ex operis autem chirurgiæ aliæ autem sunt morbos, aliæ patefaciunt, vel postquam medicus ad curandum est adhibitus, vt cum demisso specillo, quam alte vulnus infederit, explorat; vel antequam adhibeatur, vt cum persequendo cuiusque partis naturam investigat. Refertur igitur Anatomem ad Chirurgiam, k oportet, quod fecit etiam Galenus, l qui vt secundo libro de decretis Hippocratis & Platonis inquirat, oritur ne motus voluntarius à corde, an à cerebro, secat thoracem viventis bellæ, & cor aut euellit, aut arctè comprehendit, eamque Anatomem appellat = Chirurgiam; ac merito, Idem facit Galenus n in libro de vsu pulsuum, ubi vt caloris originè cõperiat, cor viventis bellæ nudat, eimodi anatomem similiter chirurgiæ uocans. Philosophis autem, pictoribus, vel fictoribus, cum internas hominis partes intuentur, medicus Anatomem ministrat, non secus quam huic faber ferramentorum, architectus machinamentorum compositionem suppeditat, quibus utatur, cum manu medicinam facit.

Merito igitur nos cum chirurgiam o tradidimus, inter eius operas numeravimus. Anatomem, cuius ipso loco mentionem fecimus, sed integram tractationem huic distulimus, ut continuata esset series operarum, quas chirurgicus molitur, quibus absolutis ad Anatomem reuerti sumus.

Quæ tractanda sint in descriptione Anatomei.

Caput IIIII.

Proponamus primum de quibus agendum sit, inde orsi, quod ex ijs qui de Anatome libros conscripserunt, plerique p naturam singularum partium tam simplicem, quam compositarum adeo diligenter persequi sunt, ut substantiam, colorem, duriciem, molitudinem, figuram, asperitatem, lenorem, causam, magnitudinem, nexum, sedem, numerum, originem, ductum, finem, actionem denique ipsam, atque usum uberrime enarrauerint; nihilque præterierint, quod ad cognitionem naturalis status ipsarum facere posse uideatur, quod minus ad hanc tractationem non pertinet, sed cum naturalem compositionem retinet, quæ propositis rebus continetur; cum uero, qui de turam partium singularum debent sibi enarrandam proponere, sed manus operam quam investigare ipsam possumus, quod qui non faciunt, errant. In similem errorem deperi

eos

A eos diximus, qui de Chirurgia libros inscribant, in quibus morbos, causas, symptoma-
ta, signa, & praeidia omnia perfequantur, quae attinent ad eos casus, qui manus operam
desiderant, ita ut minima pars librorum eorum sit opera manus, quam proficerentur; sed
hos satis & alibi improbanimus. Pergamus ad eos, qui integra volumina de Anato-
me conscribunt, in quibus sanitatem multo magis, quam quod pollicentur, enarrant.
Quos tamen iure collaudare, & defendere se posse aliquis indicabit; primo quod rem
utilem, ac medico necessariam tradant, deinde, quod sine ipsa nequeant operam exponere
quam proficerentur; quandoquidem Anatome vim habet signi, quo uniuscuiusque partis
natura demonstratur; sunt autem signa ex numero eorum, quae referuntur ad aliud, sine
quo intelligi minime possunt, neque enim tenere signa licuit notionem valere, nisi si-
mul teneamus quid significat.

Quamobrem non potest iradi Anatome, quae nobis singularum partium naturam signifi-
cat, nisi ipsa quoque simul tradatur; haec sunt, quae respondere possunt, qui eorum scriptorum
patrocinium suscipiunt, quos facile ex defensione deciemus. Fatemur enim notitiam
partium singularum, quam prescribere exquisitam conantur, summo opere utilem esse, ac
necessariam medico; sed (ut praeclare monet poeta e ille) nunc non erat his locus, cum
absoluta, & perfecta tractatio naturae uniuscuiusque partis, pertineat ab libro de tuenda
valetudine, non de Anatome.

B Illud vero argumentum, quod granissimum, & firmissimum videbatur, de necessitate tra-
dendi simul ea, quae mutuo ad se referuntur, nullo negotio dissolvitur; nam de utro, non posse
explicari signum absque re significata, & ob id Anatomen absque natura singularum pat-
rium, quam demonstrat, at non propterea prescribenda haec est coniectura cum Anatome,
sed ante (ut fecit f Galenus) qui non ipsidem, sed proprijs, ac se paratis libris trastravit se-
ctionem a natura partium singularum; nam licet non videatur una ab altera posse separari,
est tamen proprium sum utriusque manus; natura uniuscuiusque partis, ante quae & de fa-
nitate diligenter perpendenda, & ad vivum reseranda est, postea vero cum Anatome tra-
tatur leuiter percurrenda, & eatenus commemoranda, quatenus postulat cognitio propo-
nuntis, neque de ea volumin longius producendum, praesertim in partibus multisformibus
enarrandis, quae longiorem desiderant disputationem, eas de simplicibus eadem se repetun-
tur in hoc opere quaedam sunt in eo quod & est de tuenda valetudine generatim. Breuiorem
me duce res facient, una est, quam sequor methodus in singulis rebus tradendis; altera, quod
quae non sunt hic insituta, eatenus persequor, quatenus faciant ad patefaciendam singulas
cuiusque nostri corporis per operas manus, ut se sectionem, demissionem specilli, aut fistulae, vin-
culum, inflammationem, prehensionem per hamum, & alias in Chirurgia enarratas. Quamvis
ab eam Anatome plures requirant, nomen tamen apud Graecos i obtinuit ab una sectione.

C Quae ex maiori parte videntur, in quibus requiruntur explicare ne-
cessitas est, quod antequam sigillatim fiat, operae precium est, praecipua quaedam omnibus com-
munia recensere, quem ordinem in h Chirurgia quoque seruauimus. Sunt autem eadem se-
re, quae communiter proponuntur tractari, atque ibi, eadem enim atque dunt in parte Chirur-
giae, quae in tota, & nimirum Medicis, egrotans, ministrisq; instrumenta, lumen. Hic tantum pro
egrotante considerandum est corpus incidendum, quibus constitutis, ad operas in singulis
partibus exercendas transibimus.

Qualem oportet esse medicum, qui Anatomen profectur, & qualis ministro.

De his, qui Anatomen profecturi sunt, & qualis ministro.

D Eniat igitur primo in medium Medicos, qui administrare Anatomen debet, profecto
cum idem sit, qui opera manus exercere in curando, necesse est, ita sit instructus,
ut in Chirurgia & praecipue, ubi ipsum spectamus, & priusquam ad curandum
adhiberetur, & postquam adhibitus esset. Triplet autem n bonorum genere, suntque
corporis, & animi praeitum esse ipsum volumus, priusquam ad curandum adhiberetur, desi-
deramus in ea furtur bona, ne o ob angustiam rei familiaris auocaretur a studio, atq; ah
operibus artis, eademque in ne requiramus, qui versari debet in corporibus incidendis; lon-
gum enim tempus postulat haec ars, & hominem, qui omnibus rebus posthabitis, totum se in
investiganda natura nostrarum partium collocat, omneque in eo studium, curam, atq; operam
ponat, non solū quia plurima sunt, q notari debent, sed et quia eadē se plus in spectanda sunt
quaeque, n oculorum sensu percipiunt, facile exidunt, nisi assidue in inspectione, ut su-
pra p mōstrauimus, memoria rescitur. Ex bonis corporis necessaria est (sanitas, laboriosa n
est opera haec, quam praestare homo infirmus n valet, requiritur potissimum clara oculorum
acies, ne minimum quidd; fugiat incidentem, sepe enim parva etiam particulae maximi sunt
momenti, & sum praebent incredibilem, quod in ventulis quibusdam accidere videmus.

De corpore, quod in Anatome incidendum est.

Cap. V i.

Medicus dum in curatione versatur, trahat * (solum corpus humanum, atque illud vivens, nam quod desinendum est, non tenetur amplius morbo; qui (ut docuit Aristoteles) est affectus vivientis, & idcirco curationem non postulat; quadrupedem vero curationem non pertinet ad medicum, sed ad eum qui proficitur veterinaria artem, quam dicunt, aut mulomedicinam: quamobrem a medico vnum corpus humanum vivens curatur. Aperitur autem in Anatome, non modo humanum, sed belluarum quoque, inciduntur enim haec non modo mortuae, sed etiam viventes, quae scilicet partim ad alios, partim ad ipsum medicum confert: ad alios quidem, ut fiores, piores, philosophos; siquidem qui fingunt, aut pingunt, conantur non solum hominum, sed belluarum quoque speciem exprimeret, & idcirco non tantum illorum, sed harum etiam scilicet partes intuentur. At Philosophi qui spectatores sunt rerum omnium, quas natura constituit, ut hominum, ita & belluarum partes intuentur, atque admirantur; nam his quoque, quamvis minimae sint, & vilissimae habeantur, insunt Divi, ut sapienter existimavit Heraclitus. Ad medicum vero earum spectat scilicet belluarum, quatenus non sunt praesidio cadavera humana; veterat enim su perfluctio quorundam religio, in quo casu cogitur bellas quantum potest similes incidere, ut nostrarum partium naturam investiget. Adde, quod ubi de sectione, vel visu alios am bigitur, ad quam partem referatur, nihil expeditios est, quam vivens animal secare; facile enim sic apparet, a qua parte quaeque vis proficiatur; & quem locum curare oporteat, ubi illa aut interit, aut imminuitur. Quamobrem necesse est bellum aperire, non hominem, quamvis Herophilus, & Erasistratus nocentes homines a Regibus & carcere acceptos viuos in ciderint; considerantque etiam spiritum manente, ea quae natura ante clausisset; neque enim crudele existimabant, (ut inquit Cornelius Celsus) hominum nocentium, & hominibus inhumanum; nimis crudele est, viutorum hominum membra, alium, atque precordia incidi; & salutis humanae praesidium artem, non solum pestem alicui, sed hanc etiam atrocissimam inferre, cum praesertim quae tanta violentia quæritur, perspicitur quæ in bellis, quas naturae ratio quæ ad hominum utilitatem ingenit, quanquam ab his etiam abstinet Porphyrius, & quicunque sequitur Pythagoram, scelusque existimant uesti eorum visceribus, neque intelligunt, omnia quæ sunt in mundo, hominum causa facta esse, & parata: tantumque abesse, ut belliarum causa parata sint; ut ipsae etiam bellias Divi immortales non ad aliud, quam ad usum hominum fabricari esse videantur.

Sed his relicta, statuamus quomodo affectum esse debeat corpus, quod secatur: ergo ad incisa singularum partium perspicienda, ut nervorum, venarum, arteriarum, musculorum, præterea viscerum, ut cordis, pulmonis, præstat vias bellas secare, quod Galenus se fecisse non solum scribit, sed docet etiam, quæ ratione id fieri commodè possit: At ubi lateorum partium patefacere materiam, & formam oportet; idoneum est cadaver, ad id quod quæritur investigandum; præsertim ubi humanum sit; signando hoc, deficiunt accipitur, non quælibet, sed illa possimum quæ hominis figuram inter alias maxime refert; habet hæc faciem breviem, & totundam, temporum musculos exiguos, caninos dentes, parvos, posticem digitorum in manu maiorem alijs, pedes inter quadrupedes latissimos; eadem minimum pilosa est, præterea staret potest, belle ingredi, & veloxiter currere: videtur hæc non solum similitudo homini, sed fere vndeque par, dissidet tamen in quibusdam, quæ Galenus animadvertit, & in pluribus; quæ suntiores, quibus maxime data est scilicet incidendi humana cadavera, diligenter observantur; multæ enim sunt dissimilitudines inter ipsam, & hominem, ut in musculis compluribus, in intestino, in mesenterio, in omento, in fibris pulmonis. Sed veteris proverbi adnotavit, quando id fieri non potest, quod velis id velis; quod potest, ad usum si raro periculum fuit aperire cadavera humana. Aperitur igitur quæ ab his non multum distat, atque imprimis simas, quas narravimus, quæ ubi non dentur, iubet, ut alie eligat, deinde aliam quadrupedem, ex his quæ dentes habent serratos, postea suem, tum bestiam aliquam ex his, quæ comibus prædite sunt, & vnguis bifidis; postremo solidipedem, & ruminantem: relicta autem parvas bestiolas, ut feles, & muselas, quod harum partes plurimum distant ab humanis; & quod ob parvitatem; minus conspicue sint, quam in grandioribus bellis. Necesse igitur est, ubi non sint hominum, secare cadavera quadrupedum, quantum fieri potest, similitudo, nulla est autem tam dissimilis, quæ non habeat multa communia cum homine, quæ vix non præferat partes aliquas per omnia pares. In his igitur secandis, & viventibus, & mortuis, debet assidue versari ille, qui Anatomen profectur, ut consuetudine incidendi de sterilitate, quam diximus, sibi comparat, per eam deinde ita artificiose incidat, ac publice ostendat humani cadaveris partes, ut summan moveant spectantibus admirationem

tionem

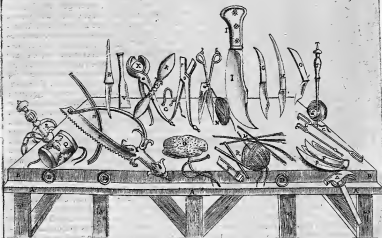
- A ex ligno, quædam ex metallis, ut ex argento, ex ære, quamvis pleraque conficiantur ex ferro, alia molliore, alia duriore. Possunt et instrumenta aliam formam, & ad alias operas, atque ad eandem in alijs partibus efficiendam, veluti ad sectionem, cui & cultri, & scalpelli multiformes inferuntur; sed quam materiam, quam formam possit vel utrumque instrumentum, intelligemus, si vna cum operis, ad quas aptantur, singula perpendamus: sumemus autem iustitiam sectione, quæ & ipsa per se maxima ex parte vltima venit, & alias operas ipsi quasi ancillulas subicitur: ut hac instrumentis, non solum forma, sed etiam materiam inter se differentibus: nam quamvis maxima ex parte conficiantur ex ferro, * sunt tamen nonnulla ex buxo, vel alio ligno densiore. Aprantur hæc, ubi molliores partes separare inter se volumus, quemadmodum musculos valde inhaerentes; nam ubi ferreus scalpello adhibetur, acies abrumpitur, & quod separandum est læcerat; alioquin ad incidendum debent consiliari instrumenta ex ferro, vel duriore, ut ad ossa, cartilagine; ligamenta, & alias eiusdem generis partes duras, vel molliori, ut ex chafybe, ad secandas partes molles. Sub forma, quam spectare in instrumentis secantibus debemus, comprehenditur figura, magnitudo, numerus, non secus quàm sub forma partium nostri corporis. Ad figuram attinet cuspis, gladij enim fine cultri, siue scalpelli, in acutum mucronem desinunt, quibus utimur, quibus per angustiora loca penetrare necesse est; alij desinunt totundi, ac larii, atque hi opportuni sunt ad deducendas membranas: sed inter cuspides acutas, alij rectæ figurantur, alij ad similitudinem falcis, ut hæc ad obliquam, & illa ad rectam sectionem accommodatur. Subijcit etiam figuræ acies, quæ vel æqualis est, quemadmodum in tonsorij cultris, atque in scalpellis; vel inæqualis, quemadmodum in ferris, quæ conel modo figuratos dentes habent pectinatum dispositos, qui facile impinguntur, ualeantque durissimas partes, veluti ossa perficere. Verum acies æqualis non semper eodem modo acuta conuenit, sed magis ubi incidenda sunt partes molles, minus ubi secare ualde duras oporteat, veluti ligamenta, cartilagine, ossa, expedit enim tunc hebes. Acies postulat acuta, vel ab altera parte tantum, vel ab utraque, prout scalpello, vel ab uno latere, vel ab utroque incidere necesse est. Magnitudo item secantium instrumentorum, quam diximus sub forma comprehendit, uaria est, quædam enim grandia requiruntur, quædam parua, quædam media, ut respondeant partibus incidendis, & ita aptentur operis, quas molimur. De numero autem ante * diximus multis opinasse instrumentis eiusdem generis ad celeritatem comparandam, sed eiusmodi numerus non pertinet ad formam, quam nunc in eodem in strumento arēdimus: Vbi pars secanda est, opus est inserdum simplicis scalpello, cui ab vno tantum latere secari debet: interdu duplici, veluti ad costam secandam, ad quam excisiorum forficem adhibemus, quæ constat ex duobus scalpellis, oppositam aciem inter se habentibus, ac media fibula dislensit. Ad sectionem, præter secantia instrumenta, ceterum quoque pertinere manifestum est, quæ illa subinde acuantur, cum eorum acies, sectione recutuntur. Refertur & ad sectionem malleus, quo scalpello habetio rem aciem habens ad diuidenda ossa impellitur. Ceterum sectioni alia quoque opera subiunguntur, ut præhensio, & custodia, atque ideo etiam instrumenta, quibus ad præhendendum, vel custodiendum vimur. Insecandum secamus, aptissimi sunt digiti sinistræ manus, sed lumini officiant; ideo vtilissima, aut si hamo prehendimus particulam, quam resoluimus. Habemus aut hamos varis magnitudinis, ut eum particulæ iniiciamus, qui maxime apratur. Ad custodiendum vero laminam demittimus, aut stilum ex metallo, vel ligno, vel dimidiatam fistulam æneam, in venas, artetias, aut sinus, deinde scalpello lineâ ducimus, quæ parte eiusmodi instrumentum aliquid demissum est: quod fit, ut aperiamus, quod uolumus, altera parte inuoluta; quamquam demittimus etiam stilum, aut specillum, ut sinum spectemus; & austruim inuestigamus; atque ita naturam partium peractamus. At ne in hac inquisitione læceremus partes, quas attingimus, stilum, aut specillum utimur ex plumbo, quod facit sequitur: præter hæc opera ad sectionem, tanquam militaria, non secus quam in Batio, per quam intelligamus partium amplitudinem naturalem: subsidunt enim in cadauere partes, quæ turgere solent, sed addidit clystere, vel felle fibrosum, aut ore missili inflantur; & eo pacto ostendunt, quantum secundum naturam distendantur: cognoscimus hoc pacto infumescere adeo pulmonem, ut compleat spatium thoracis, & cerebri membranam internam spatium calvarie. At per fistulam non modo inflamus, sed cognoscimus etiam an sanguis in arterijs contineatur, aperitur enim inuentis bellæ arteria, in quam fistula, aut calamus demittitur. Præterea ut stabile sit corpus, quod aperitur & commodè secari possit, adijciuntur ferramenta, aut fulcra, ex paleis, pannis, correis, puluillis, aut alia eiusdem generis. Iam vero canales, ut nervi, & arteriæ, cum vias bellæ secantur, laqueo interceptantur, ut appareat, unde vitalis, aut animalis facultas proficiatur: sed ad laqueum necendum iniicitur stilum aliquid, vel ex fino, vel ex serico, per acum, quam sub canali traieciimus; ad quem usum habentur acus complures; oblique autem commodiores sunt; pro acu utimur interdum specillo, ab altero capite perforato. Alligamus etiam intestina, ne dum extrahuntur, & alias partes iniquent, & scetorem teterum inhaerent; ita ut speciatores in rolabili odore repellantur; sed aliquin scetorem cadaueris solemus repellere thutibulo, & alio eiusmodi vasculo, odoribus incens. Solemus & fasciculos florum ad nares

admonere, & quibus affiant odores, quanquam tradit Aristoteles, * ea quæ male olent, si enim
 ijs misceantur quæ movent odoris suavitatem, deterius olere, quod magis penetrat ipsorum
 foror, ac deferatur, & experimento tamen compertimus, fetorem ab acerrimi odoris suavitare
 superari. Opera hæc, quæ odoracionem comparat, si non ad secandum, certe ad iocundius
 secandum conducit, sicuti & deterello per spongas, quæ plures habeantur, ut absorbeant
 quicquid sanguinis, aut sordis effluxit, ut sine ulla sorditate aspiciantur partes, quas pate face-
 re instituimus. Speciat & ad iocunditatem amoris eorum, quæ subinde & corpore educuntur,
 ad quem usum, parantur vasa, in quæ infundantur. Constat igitur operas omnes, & omnia in-
 strumenta quibus utimur in aperiendis corporibus, aliquo pacto ad sectionem referri sed quia
 secundo corpore, ossa purgantur, & simul iunguntur; sicque quod græcè *επιστομὴ* nominatur,
 necessaria etiam est cerebra, aut subula, qua perforentur ossa; necessarium est & filum fer-
 reum, aut æneum, quo inter se neciantur, & forceps, quæ id præcidatur. Hæc de instrumentis
 Anatomæ.

DECLARATIO SCAMNI ANATOMICI,

Necnon Instrumentorum, quæ administrandis ritè Sectionibus
potissimum accommodantur.

A	Scamnum cadaveri secando ido- neum.	M	Varia stylorum genera.
B	Asser super quem vivēs corpus ster- nitur ad secandum.	N	Obliqua acus una cū filo crassiore.
C	Varia foramina per quæ laqueos trahimus ad vincienda crura; ac brachia corporis quod seca- tur.	O	Spongia.
D	Anuli in assere defixi, manibus, pe- dibusque vincendis accommo- dati.	P	Serra.
F	Anulus, cui male vivens belluæ ca- renula alligantur, ut immobile ca- por seruetur, neque vox, aut respi- ratio vinculis impediatur.	Q	Malleus ligneus.
F	Varia novacularum genera.	R	Arundines inslandis pulmonibus, ac ceteris partibus idonea.
GH	Cultri, cultelli, scalpelli.	S	Filum æneum necandis ossib. apti.
I	Grandior, ac validior culter.	T	Subula forandis ossibus accommo- data.
K	Culter ex buxo.	V	Scalper ossibus secandis idoneus.
L	Hamuli.	X	Forpex quo ænea fila præscindimus.
		Y	Cotes, quæ acciuntur scalpelli.
		Z	Forficula.
		r	Forpex torquendis solorum extre- mis idonea.
		ii	Dimidiata fistula ænea super quam scalpellus ducitur.
		a	Tigna quibus scamnum sustine- tur.

1. A large knife with a long handle and a wide blade.
 2. A smaller knife with a shorter handle and a narrower blade.
 3. A large saw with a long handle and a wide blade.
 4. A hammer with a long handle and a flat head.
 5. A mallet with a short handle and a rounded head.
 6. A small drum with a round head and a short handle.
 7. A gavel with a long handle and a flat head.
 8. A large block with a flat top and a short handle.
 9. A small block with a flat top and a short handle.
 10. A small block with a flat top and a short handle.

A porticum interiectum relinquant; modo pateat aditus ex vna parte ad portam concluiſi exterioriorem, ex altera ad paruum aliud conclauſe, ubi habeantur ligna, ignis, aqua calida, vafa & alia eius generis omnia, quæ vſus poſtulat. Propoſitis trabibus ſuſpendantur tabulata quatuor, quinque, aut plura ad aream ſpectantia, ſequipedale ſpaciũ inter ſe diſtancia: ſuſtineantur autem ſubiectis fulcris ligneis, clauo fixis ad eſdem trabes; ita autem conſtituta tabulata quanto humiliora ſunt, tanto minus late parent; quanto ſublimiora, tanto latius; ita ut plures poſſint ſuperiores gradus, quam inferiores capere ſpectatores, ſint autem hi in tabulatis, quaſi pulpiro innixi, vt ante de theatro diximus. * vnde ſpectare poſſint quæcumque in area pateſcunt; in hac enim ſecantur corpora, cum non ſit ſcena, qualem in theatro poſuimus. Sed quia in amphitheatro ſine rotundo, ſive octo angularum fieri non poteſt, vt omnes ſimul perſpicere valeant, quæ ſubinde apeririuntur, habere ſcænam volubile oportet, ubi iaceat corpus, quod inciditur, vt modo ad hos modo ad illos ſpectatores conuertatur, quod minime neceſſarium eſt in theatro, cum omnes ſimul perſpicere poſſint, quæ agantur in ſcena, & eadem opera omnibus ſufficiat, idoneum enim eſt ſcænam ſtabile, cuius paulo poſt mentionem faciemus; nunc enim ad lumen redeundum eſt, quod b colluſtri theatrum debet. Pro certo nihil æquẽ ad lucem comparandam expedire, quam theatrum ſine tecto; ſic enim maxime luminolum eſſet, & quæ oſtenduntur, clariſſimè oculis perciperentur. Sed tale nimis pateret iniurijs cœli, præſertim frigidioribus, atque imbribus, ſiquidem Anarome publice adminiſtratur hybernus temporibus; nam tunc gymnafia frequentiſſima ſunt, & cadaveræ, quorũ copia ſit, diutius ab ætate defenduntur. Quamobrẽ tecto opus eſt, ſed in amphitheatro, ſive rotundo, ſive octo angularum, licet mediã tecti partem eatenus apertam relinqueret, quatenus inde ſatis luminis diſfundatur, quod pacto luce compleri nonnulla delubra videmus a Romanis ædificata; præbent etiam ſatis luminis fenestæ: duas autem abinde eſt in amphitheatro conſtituere inter ſe oppoſitas; ita vt una ſit ab ea parte qua cadaveris caput, altera ab ea qua pedes collocantur, vt cum ille qui ſectioi præeſt ad hos vel illos ſpectatores conuertitur, minus fenestra lumen obſtruens, alterius luce utatur.

a Pau. 22. tefi hoc c.

b Ga. 3. de anatro. ad. m. c. 4.

Sed in theatro, cum in ſcena corpus aperiuntur; lumen aduerſum eſſe debet, & ideo ab ea parte diſfundi, qua theatrum eſt, ſic enim illuſtrabitur ſcena, & ſcænam cum corpore, quod ſecatur, in bono lumine collocabitur; cumque medicus ab vno latere, ab altero miniſter inſiſtat, nihil interponetur, quod ipſum corpus opacet; ſpectatores autem in vnam ſectionem oculis conſpiciant, poterunt, quæ aperiuntur, diligenter intueri, at ubi non datur tantum luminis, quantum res poſtulat, cereas faces accendere oportet, & opportuno loco apponere; in lucem enim ſe collocari volunt partes, quæ ſubinde aperiuntur. Hæc de lumine.

C Scænam ubi iacere debet corpus, quod inciditur, nunc ſequitur. Quemadmodum vero ad curandũ fraçta, & luxata præcepit Hippocrates, vt lignum idoneum habeatur (quod cum diligenter ab ipſo deſcribitur, ſcænam d Hippocratis a recentioribus medicis eſt appellatum) ſic in theatro neceſſarium eſt, ubi collocetur corpus incidendum; ſit autem longum ſeptem pedes, latum quatuor, craſſum palmum; ab vnoquoque quatuor angularum, tigno, quod trium pedum altitudinem, plus minusve æquet, firmiter ſuſtineatur. A lateribus vtrinque iuxta medium excavetur, vt ab vno deſcendat medicus, ab altero miniſtro; ſic medium anguſtius eſt, ab extremis latius; qua parte autem lateſcit, collocantur hinc inde inſtrumenta neceſſaria; ſiquidem medium occupatur a corpore, quod inciditur; huiusmodi ſcænam aperiſſimum eſt in theatro, ubi ſpectantibus omnibus eadem opera pateſcunt, quæ ſubinde inciduntur. In amphitheatro cum neceſſe ſit conuerti corpus, modo ad hos ſpectatores, modo ad illos neceſſaria eſt tabula volubilis, ubi corpus collocetur. Comparatur volubilitas per medium axem inſiſſum, qui deinde in medium ſcænam ad eum vſum perforatum demittitur, ubi facili quod volumus, conuertitur, & unde ad arbitrium noſtrum extrahi poteſt, ſunt qui cadaver ſuſpendant ex trabeculis ad crucis figuram conſtitutis; quod ita alligant, vt quocumque velis conuertatur: ſic enim exiſtimant huiusmodi partem magis naturalem ſitum retinere, quam ubi iacet. Sed rationem addit incommo- di in ſecando corpore, quod ita ſuſpenſum eſt, vt prælit iaceps, ſupinum, prouum, vel in latera conuerſum aperire. Iam vero in ſectione vniuſum belluarum id maxime attendere oportet, ut immobiles maneant, neque poſſint medicum, aut miniſtros offendere; quod commodè ſit, ſcænam habere perforatibus locis perforatum, * vt funes, quibus bellæ crura, & caput vinciuntur, per ea foramina trajecti commodè poſſint, & ad ferreos anulos in ſcæni latera deſixos alligari. Commodum etiam eſt aſſeri duo bacula alligere tranſuerſa, vnum ab inferiori parte, alterum a ſuperiori, quæ ſubiectam aſſeris latitudinem excedant; qua parte enim excedunt, bellæ crura vinciuntur. Catenula f etiam caput, atque os prehenditur, atque ad caput aſſeris alligatur. Expedit autem complures aſſeres parare, diuerſæ magnitudinis, vt vbique preſto habeamus, qui ſecandæ bellæ magnitudini accommodetur.

e Heli de art.
d Orbiſi lib. de machin. c. 19.
& Ga. 1. d art. in prohem.

e Sup. c. 7.

f Sup. c. 7.

Quo ordine sequi oportet: at qua tractanda sunt in Anatome.

Ve communia essent omnis Anatomies iam vberissime exposuimus, restant propria, quæ in sequentibus libris persequemur, si primo ordinem adhuc adscribemus, quem in illis indicandis tenere maxime conveniat. Renovo enim primum in memoriam quænam ea sint, ostendimus autem supra * contineri Anatomien non materiam, conformationem, aut muneribus partium singularum, sed operis, quibus vimur ad illa inuestiganda; siquidem secare oportet, specillum, vel fistulam demittere, alligare in flares, hamo prehendere, detergere, abraderè, atque alia eius generis præstare. In his ergo operibus, propriè versatur Anatomæ, sed earum ratio abfoluta à nobis fuit in libris b de Chirurgia, vbi vnamquamque manus operam, ad curandum, vel cognoscendum necessariam perfecuti sumus; cumq; eadem opera, quæ ad aperienda corpora attinent, atque antea etiam ad curandum, & cognoscendum morbos, reicere oportet leaorem ad eos * libros, vbi explicantur abundè. Nunc tantum restat, vt easdem accommodemus ad inuestigandas singulas partes corporis, quod secatur, atque vt eas non amplius separarim, sed implicitas persequamur: nam vt materiam operum manus, quæ ad curandum adhibentur, commixtam, d & confusam in curatione morborum exposuimus, sic expedit nunc operas omnes ad anatomem attinentes, coniunctim cum singulis partibus, tam multiformibus, quam simplicibus describere: quo autem ordine progredi hæc tractatio debeant, nunc dicere ingrediemur. Scire igitur imprimis licet, aliam esse rationem aperiendi corpora, cum de certa aliqua particula dubitatio sit, ita vt propositum sit, ipsius naturam persequendo inuestigare, aliam cum omnes pariter inspicere decreuimus. Vbi de vna tantum quæstio est, vt sæpè vsu venit, cæteris neglectis, ad eam proximè veniendum est; in cadauere, aut bellua, cuius copia est, nihil enim refert, si alia laeceretur, modo inuiolata seruetur illa, quam inspicere decreuimus: secus accidit, vbi omnes partes pariter requiruntur; neque enim temere aggredi ad eam sectionem oportet, sed certo ordine, de quo nunc agimus; quamuis autem apertis cadaueribus maxima ex parte innorecere nobis possint, quæ requiruntur, quædam tamen partium muera, * ac officia postulant se citionem viventis belluæ, vt magis compèriantur, quam obrem & humana cadauera, & viuentes belluas aperire etiam oportet: siquis ergo per se in Anatome exerceatur, auctore * Galeno, debet prius assuescere sectioni cadauerum, dum exquisitè reneat venatù, atq; arteriarum ductus; ne deinde eas laceret, cum vnam belluam secat; prohiberet enim sanguinis suffusio ea perspicere, quæ requiruntur: in cadaueribus autem si vasa a minus perito violentur, non ita sanguinem fundunt; celeriter enim concreuit, ita vt minus effundatur; minusque aspectum ostendat. Iam verò vbi aperiuntur corpora, vt publicè alijs patefiant, satius est à cadaueribus, quam à viuis belluis sectionem gerdi, nam hæc festinanter tractandæ sunt, quod citò vita priuentur, illa per otium quantum velis diligenter licet inuerti, vnde iam spectatores eruditi poterunt ceterum viventium belluarum sectionem inuerti. Vbi autem ad cadauera veniuntur, expedita, & facilis distinctio est, siquidem vbi vnus tantum copia sit, cogimur non rei naturam sequi, sed eas partes primo * secare, quæ citius putrefiunt, & minus diu seruantur, cuiusmodi ventres est, cum his, quæ in eo continentur; celeritè enim inspectores odoris feditate de pellunt: ventrem proximè sequitur thorax, cum visceribus, quæ in eo cõprehenduntur; deinde caput, ac cerebrum; sed membra, vt brachia, & crura diutius sine fetore seruantur; & idcirco postremo secari debent; quem ordinem & Galenus v se renuisse restatur, in sectione finitæ, & recentiores adhuc tenent, cum publicè corpora patefaciant, ita iubente necessitate. Sed si quanta opportuna est, cadauerum copia suppeditetur, runc singulæ partes aperiendæ sunt, congruo ordine, ad quem nunc properamus. Postulat autem rei natura vt primo agamus de partibus simplicibus; tum de compositis; quæ ordine in tractata Medicina vniuersa secuti sumus.

In Anatome igitur primum ad sectionem simplicium partium aggrediemur, orsi ab ossibus, tanquam à fundamentis * partium reliquarum; Inde transibimus ad cartilaginem ligamenta, membranas, fibras, carnem, adipem, glandulas, cutem, tunc ad nervos, venas, arterias, musculos, ac reliquas partes osses & non modo ad eas, quæ vter tales sunt, sed et quæ talium vim habent, quatenus ad multarum partium cõstitutionem requiruntur; quæ ad modum venæ, musculi, arteriæ, qui bus absolutis pgeus ad partes multiformes, anre ostendentes totum corpus, in quo vnamq; partem ex ijs, quæ maximè cõpositæ cernuntur, lineamentis designabimus, vt caput, thoracem, ventrem, brachia, cetera, & partes cû in alias minores diuiditur, illæ quoq; suis finib. circûscribendæ erunt, & vitaris nominib. appellandæ; quæ oia fiet corpore adhuc intacto, q deinde eo ordine patefacere oportet vt singulæ ipsius partes, & intelligi possint, & memoria teneri, nullus aut ordo in partibus multiformibus, magis ad re pertinet, quæ ille qui spectat ad actiones ad quas fuerit instituta. Sicut hæc autem naturales, vitales, & aiales: quæ autem sumere iniri liceat à quibuslibet, satius r est à naturali lib. ordini, q hæc autem cõpos belluarum, ac stirpium, quodq; res dicit à ventre, q cû celeritè peruesit (vt ante dictum * est) primo aperiri dēt. Inde pge dū erit ad instrumenta facultatis vitalis, quæ cõtinent in rhorace: his patefactis secabit caput q * est domicilium facultatis animalis. Proximè à capite mēbra incidentur, vt brachia, & crura, quæ similiter inferuiūt facultati aiali, cum sint instrumenta morus voluntarij. Hæc cū diutius incorrupta seruentur, me-

A rito etiam in eadentur postremo loco; neque subscribendum arbitror Galeno, ^a qui cum maiorem utilitatem afferri existimet ex cognitione membrorum, quam viscerum, ab illis incipiendam sectionem ducit. Fatemur quidem ad excurrendam cibum simpliciter conferre inspectionem membrorum, quam viscerum, (det modo Galenus viscerum inspectionem ad naturam nostri corporis comprehendendam,) sine qua non potest scirens substratum partium comparari (longe magis membrorum inspectione conducere.) Sed esto, cedat hęc illi, non propterea tractanda sunt prius membra, quam viscera: sed seorsum licet ab utroque ordinari. Præstat tamen videri in eodem cadavere inspicantur, prius ^b patefacere viscera, deinde membra. Hæc de ordine inter partes tractandas, sequitur ille, quem seorsum in singulis, siue simplices sint, siue compositæ, tenere debemus.

Cum omnes fuerint ad certum finem ^c constitutæ, duo in singulis patefaciendis spectare oportet, finem, & constitutionem idoneam ad ipsarum exequendum. Multiformes ^a partes fabricata est natura, ut muneribus ad hominis vitam pertinentibus fungantur. Simples ^e vero ut suis qualitatibus idoneas reddant multiformes ad officia faciendâ. Continetur ^f constitutio multiformium non solum eiusmodi materia idonea, sed forma etiam, ad quam certa conformatio, magnitudo, numerus, situs refertur. Quamobrem in multiformium sectione, præter munus, ad quod fuerint institutæ, attendere & materiam oportet, quam præbent partes simplices, & formam quam diximus. At simplicium ^s constitutio materiam habet elementa; que sensum latent; solum nobis se ostendunt qualitates, ut mollities, durities, raritas, densitas, gravitas, leuitas, color, quibus prædita ^t est ipsarum substantia. Cumque carere alia forma uideatur, præter utilitatem, quam præbent multiformibus, sola uideretur in illis attendenda substantia eiusmodi qualitatibus affecta. At res aliter se habet, cum ipsæ quoque certam formam obtineant; i sine qua ad multiformes construendas minimè aptarentur; quo pacto enim ex offibus apte membra fingerentur, nisi ipsa quoque conformationem, numerum, situm idoneum obtinerent, acque obstat, quod partes simplices diuidi ^k debeant in particulas similes, nam facilis, & expedita fuit distinctio Aristotelis, l quod habita ratione substantiæ, simplices sunt, & in similes particulas diuiduntur; non tamen habita ratione formæ, nam sic diuiderentur in dissimiles, & non amplius haberent uim simplicium. Ergo tam in simplicibus, quam in multiformibus, præter finem consideranda est apta compositio, ex materia, & forma: quamuis forma magis ad multiformes pertineat, in quibus clarissime cõspicitur: ordiemur autem ^a sectione simplicium; quem ordinem rei natura postulat, ut in superioribus ^m monstrauimus. Ageamus primo de ossibus, quasi fundamentis ⁿ partium reliquarum.

Finis Primi Libri Anatomies.

VIDI VIDI

DE

ANATOMIE

Liber Secundus:

QVI EST DE OSSIBVS, CARTILAGINIBVS,
ligamentis, membranis, fibris, carne, adipe,
glandulis, & cute.

De ossibus in uniuersum. Cap. I.

a G. l. de of
fib. c. 1. &
Art. 3. de
Partib. an.
c. 4. & 1. de
Partib. an.
c. 9.
b Art. 4. de
partib. c. 3.
c Art. 8. &
G. l. de off.
in Proem.
8. de sem.
c. 10. & 1. d.
tēper. c. 3.
d Gal. 1. de
tempe. c. 2.
e Gal. 1. de
sem. c. 10.
f Gal. 1. de
vfu pa. c. 8.
g Ga. ibid.
h G. libi. 8.
3. de nat. fa
cult. c. 15.
i Gal. 1. de
vfu pa. c. 8.
k G. 1. de
vfu pa. c. 8.
l G. 1. de
vfu pa. c. 14.
m Gal. 1. de
nat. fa. c. 8.
n G. de arte
med. ca. 9.
o Vid. 1. a.
de tue. val.
mebra. c. 8.
p Vid. 1. d.
de tue. val.
gener. c. 2.

Ossa ad stabilimentum, ^a ac firmamentum proptie constituta fuerunt a natu-
ra, sustinent enim, ac fientant partes omnes; quamquam aliqua non solum fir-
mamenti, ^b sed propugnaculi etiam, & tegmenti loco sunt, quemadmodum
ossa caluariae. Huiusmodi igitur est finis, quem spectauit natura in ossium con-
stitutione, ad quem materiam, & formam adhibuit valde opportunam. Mate-
ria ^c ex qua ossa componuntur; plurimum terre habet, quo fit, vt durissima
sint, & aridissima, si cum ceteris corporis partibus conferantur: talia magis

conspiciuntur robusta & etate, quam reuera: constant igitur ex parte ^e feminis crassiore, &
magis terrena, quam calor vis siccauit: quamuis autem dura sint omnia, plurimum tamen
inter se differunt, cum alia magis, alia minus solida sint. Illa quae ^f *crassiores* nominantur, sere
solida sunt, ita vt si frangantur, priusquam diuturnitate temporis valde fuerint exsiccata, inti-
mam substantiam densam ostendant, non raram, aut laxam; quamuis in lucem editis cartilagi-
nosa diutius maneant. Alia quamuis solida extrinsecus uideantur, intus tamen substantiam
praesefertunt spongiae moderatam, quam durior quasi testa integit; quemadmodum os sacrum.
Alia praeter raritatem substantiae quam habent, quasi fistulae ^g sinuantur, ueluti os femoris, ti-
biae, humeri. In his cavis ne ociosa essent, inferuit natura ^h medullam, & in paruis foraminibus
aliquid medullae simile, unde ossa ⁱ plantur. Quaecumque autem ossa medullam suis fini-
bus, quasi fistulis continent, extremis partibus adnaram habent ^j *appendices*, hoc est appendi-
cem, alterius ossis, quae in unum coit, & firmiori firare vix separari potest, nam tenera facile re-
soluitur cartilago illa, per quam, ueluti per gluten nequitur appendix cum osse. Vtriusque au-
tem superficies aspera est, ita vt paruuli processus unius alterius sinibus aptentur. Licet autem
appendix maxima ex parte annectatur ^k capitibus grandiorum ossium fistulas habentium,
annectitur tamen & ossibus paruis, quibus & pedis planta; & palma, & digiti continentur.
Porro grandiora ^l ossa, ut humeri, cubiti, femoris, tibiae, genues uenas obtemerunt, per tenuia
ipforum foramina penetrantes, non magnas, cum parum ^m absumant alimentum, quod parum
moueantur, & substantia praedita sint dura, ac frigida. At per ossa, quae minora sunt, nulla uena
penetrat, neque etiam minima, quod satis ⁿ alimenti alliciant ab his quae uicine sunt. Carent
ossa neruis, sicut, & sensu, nisi dentes, ut alibi ^o ostendimus, in ossium numero non consentunt; sicut autem
sentire ossa uideantur, id tribuendum est membranae quae obducuntur, ^p *epithema* graece dicitur.
Circumdatur autem ^p ossibus ab omni parte, excepta caluaria, cui ab interiori parte non inhae-
ret; cetera uero dique membrana inuoluuntur, praeterquam ubi inter se committuntur, eorumque capita sine

A cina, sine gibba sunt, non membrana, sed cartilagine obducuntur, & superficiem habet admodum laevem, & ideo ^a ad facilitatem motus plurimum conducitur, sed satis de materia. Per- ^a Vid l. 6. § gamus ad formam ossium, quæ ^b figura, superficie, canis, magnitudine, numero, situ, unitate ^a val. gen. continetur. Figura igitur varia ^c est, nam in alijs triangula conspiciuntur, ut in scapulis; in alijs ^c quadrangula, ut in vertice; at in ossibus, quod sphenoides ^d græce vocatur, cuneum representat, ^a val. gen. sicut in eo quod ^e *trapezoides*, ^e iugum; alia enim figura ossium alijs partibus struendis accommo- ^e datur: spectatur autem non solum in toto osse, sed in partibus, cuiusmodi sunt processus, ^e Vid ibid. nus, cervix: est autem processus (græce *αποφυγή*) ossis tuberculum, quod reliquum superficiem ^e Gal. l. 1. de excidit, unde & excessus etiam a latinis nominatur, & processus: differt autem ab epiphysi ^e Gal. l. 1. de hoc est ab ^f appendice; quod non annectatur cum alio osse, sed sit pars interdum ossis, inter- ^f Gal. l. 1. de dum appendicis, facta ad iuncturam articulo- & multarum partium nexum. Sinuum ^f Gal. l. 1. de in quibus processus recipitur, varia est figura, siquidem alij orbiculares sunt, alij oblongi, alij ^f Gal. l. 1. de trochleari, alij C. literam representant, alij simplices, alij duplices se ostendunt. Circundatur ^f Gal. l. 1. de etiam labris, quæ augment profunditatem sinus, & prohibent articulos luxari. Non omnes au- ^f Gal. l. 1. de tem sinus sunt ad perficiendum motum instructi: sed alij prohibent viterius fieri motum, quam ^f Gal. l. 1. de necesse sit, sicuti quia priori, & posteriori parte humeri, cubiti processus excipiunt, quos ^f Gal. l. 1. de *basia* ^h vocant. Alij eo etiam spectant, ut muscularis, chordis, ligamentis, atque alijs huius- ^h Vesal. l. 1. de modi particulis firmam sedem præsentent, ne longe ab instructo itinere aberrent. Hactenus de ^h Hippo. l. 1. de ossium figura. Superficies alibi laevis est, alibi aspera; quæ laevis ⁱ est, ut in articulis, ad facilita- ⁱ Supra in tem motus conducit; quæ aspera, ad stabilitatem partium quæ ossibus innescuntur. Quod ⁱ hoc C. ad leuitatem quandam præstari, quæ ad facilitatem motus, perinde ac gravitas ad stabilitatem ⁱ Sup. l. 1. de conducit; alia se ostendunt foramina in ossibus, vel magna, ut in occipitio, & ossibus ilium; vel ⁱ C. & G. l. 1. de mediocria cuiusmodi illa sunt, quæ venis, nervis, arterijs, transtium præbent; vel parva, qualia ⁱ de vesp. c. 18. in summo naso ^j deprehenduntur. Spectant ossium foramina vel ad leuitatem, vel uti magna ^j Gal. l. 1. de illa in ossibus ilium, vel eo, ut aditum faciant nervis, venis, arterijs, vel substantiæ alteri, quæ ^j Gal. l. 1. de aut à corpore accipi debeat, aut ab eodem detru- ^j Gal. l. 1. de di, cuiusmodi sunt ^k parva illa foramina, ^k Gal. l. 1. de quib. summus os nasi distingui diximus, per quæ cerebrum, & aer haurit, & quæ superant, depel- ^k Gal. l. 1. de lir. Magnitudo ossium responder ^l magnitudini partium, quas fulciunt, aut defendunt; ^l Gal. l. 1. de quamobrem alia grandia sunt, alia exigua, alia his interiecta, & tanquam media, oque vltim- ^l Gal. l. 1. de os ita magnum est, ut robur superet eorum musculorum, a quibus movendum est. Augentur ^l Gal. l. 1. de ossa non toto tempore vitæ, quædam modum dentes, pilæ, vagues, sed ad initium iuventutis, ^l Gal. l. 1. de dum indurescant. De numero, ^m scire licet totidem fuisse ossa, quor commode possent par- ^m Gal. l. 1. de tium muneribus satisfacere; non plura, aut pauciora; sicubi autem pro uno osse multa consti- ^m Gal. l. 1. de tuit natura, non temere id fecit, sed vel ad motum spectant, vel ad transitum vasorum, vel ne ^m Gal. l. 1. de diverſe substantiæ ossa citra medium inter se iungantur.

Sequitur situs, qui & sedem, & nexum complectitur. Sedes ossium ea fuit, quam uniuscu- ⁿ Gal. l. 1. de iusque partis constitutio ad in situm munus exequendum postulat. Nexus ⁿ varius est, ⁿ Gal. l. 1. de pro cuiusque enim ^o in varie ossa inter se iunguntur; nam aut ad stabilitatem ^o spectant, ^o Gal. l. 1. de aut ad motum, atque hunc vel evidentem, vel obsecum. Quæ ad stabilitatem, aut ita coine- ^o Gal. l. 1. de runt, ut ad vitæ veniant, quædam modum ^p appendicis cum ossibus quibusdam seni- ^p Gal. l. 1. de bus futuræ in capite, & ossa, quæ fracta confervescunt, quam unitatem græci *σύνστροφον*, appel- ^p Gal. l. 1. de lant; aut quamvis iuncta sint, diverſa se ostendunt. & per se nullo in reſectio glutine, aut vi- ^p Gal. l. 1. de culo cohzrent. Eiusmodi coniunctionem videtur ^q Hippocrates appellasse *σύνστροφον*, cum se- ^q Gal. l. 1. de cundo loco de Articulis ossa malarum *σύνστροφον* scribit; quamvis alij *σύνστροφον* ^q vocent eam ^q Gal. l. 1. de quæ obscuro motui inseruit. Pro varia autem speciei similitudine quam refert, græci varie ^q Gal. l. 1. de ipsam appellarunt, ut *σύνστροφον*, & quæ representat clauum in assem deſixum; veluti den- ^q Gal. l. 1. de tes, cum in parvis maxillæ dentes insignuntur: *παγύλιν* ^r aliam, quæ sursum imitatur, quæ ^r Gal. l. 1. de similiter varia nomina obtinet a specie rerum quas imitatur; dicitur enim *σύνστροφον*, ^r quæ ^r Gal. l. 1. de deſas feras refert, ita inter se commissa, ut dentes unus respondeant sinibus alterius. Di- ^r Gal. l. 1. de citur *σύνστροφον*, quæ vnguis imaginem refert, cuiusmodi futuras complures licet in calua- ^r Gal. l. 1. de ria intueri. Dicitur *σύνστροφον*, ^s ubi ad rectam lineam duntaxat ossa inter se neſcuntur, ^s Gal. l. 1. de veluti in naso. Quæ ad motum accommodantur, siue obscurum, siue manifestum, iunguntur ^s Gal. l. 1. de inter se commissa, quæ *σύνστροφον* ^t dicitur, quod per medium ossa illigata ſerventur ^t Gal. l. 1. de iuncta ^t Gal. l. 1. de

Quod si illud medium ligamentum sit, vocatur ea commissura græce ^u *σύνστροφον*, si caro, ^u Gal. l. 1. de ossis in pro- ^u Gal. l. 1. de sum alterius ossis recipitur, vocaturque *σύνστροφον*, ^v veluti ubi caput femoris in coxæ reſe- ^v Gal. l. 1. de sum in ſeruitur; & ubi talus iungitur cu scaphoide, aut parvi processus in parvi deſcendentes sinus ^v Gal. l. 1. de se coniungunt, ita ut superſicie ſere planâ repræſentent, veluti quæ prima vertebra cu ſecunda, & ^v Gal. l. 1. de qua ossa taſſi cum plantæ ossibus cõmittuntur, diciturque *σύνστροφον*, ^w quæ inseruit autem vel mo- ^w Gal. l. 1. de tui evidenti, ut inter primum, & secundum os pollicis, vel minus evidenti, ut in ossibus pal- ^w Gal. l. 1. de mæ, vel obscuro, ut in pede, inter ossa tarsii, & plantæ. Aut ossa quæ inter se iunguntur, quadam ^w Gal. l. 1. de

parte sinuantur, quadam excessus habent, & partim processus recipiunt, partim in sinus in-
feruntur.

a Gal. li. de
officiis in
prognosis.
b Fallopius
in princip.
sui libri &
Vidus lib. 6.
de men-
uale. Gene-
c. 2.

Eiusmodi inaptura cum cardinem repræsentet, *vertebra* ^b nominatur: pertinet autem vel
ad duo ossa: v. ad cubitum, & humerum, ad calcem, & talum; vel ad tria, vt in vertebris; Aut
vnum os circa alterum mouetur in girum, ut circa axem rota, quo pacto mouetur prima ver-
tebra circa processum secundæ. Hanc recentiores ^b non inepte nominant *vertebra*. Su-
perest ex ijs quæ ad formam ossium referuntur, vnitas, quam tamque sensui manifestam silen-
tio præteribimus. Hæc, quæ in vniuersum dicta sunt, præstat de ossibus vnus cuiusque patris
perpendere: vt cum deinde ad ea lecanda, & rursus inter se necessaria ventam fuerit, omnia
plana sint. Sed ante omnium nomina, atque imaginem simul adijciemus.

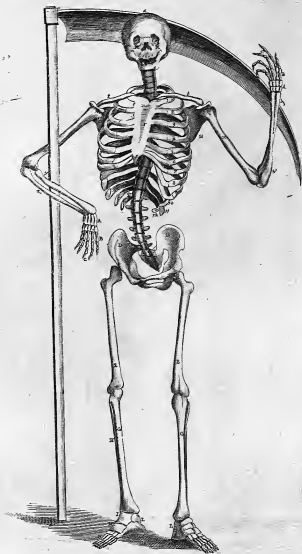
TABVLARVM LIIII.

Scheletos triplex in anteriorem
partem, in posteriorem, atq; in la-
tus conuersum triplici tabula proxi-
me posita continetur, eius singula par-
tes literarum notis significantur, ta-
bula vero numeri notis, vt 1. 2. 3.

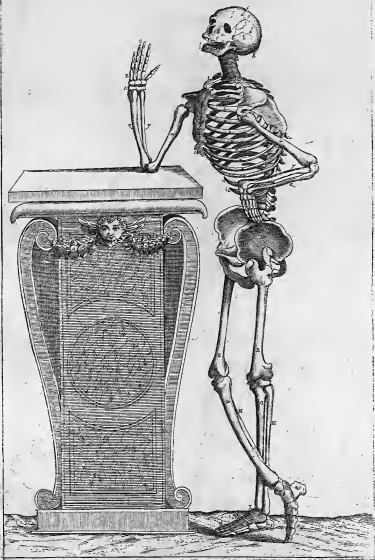
a	2. Sutura coronalis.
b	3. Sutura lambdois.
c	2. 3. Sutura sagittalis.
d	2. Sutura temporum.
e	2. 3. Sinciput.
f	2. Os frontis.
g	2. 3. Occiput.
h	2. Osteporium.
i	2. Os iugale.
k	1. 2. Ossa malarum.
l	1. 2. Maxilla.
m	3. Principium ceruicis.
n	3. Principium vertebrarum thoracis
o	3. Principium vertebrarum lumbo- rum.

p	3. Os sacrum.
q	3. Os coccygis.
r	1. 2. Os pectoris.
s	1. 2. Mucronata cartilago 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. in tribus figu- ris costas notant.
t	1. 2. 3. Ingulum.
u	1. 2. 3. Scapula.
x	1. 2. 3. Humerus.
y	1. 2. 3. Radius.
z	1. 2. 3. Cubitus.
A	1. 2. 3. Prima palma pars.
B	1. 2. 3. Palma.
C	1. 2. 3. Quinque digiti.
D	1. 2. 3. Ossa ibium.
E	1. 2. 3. Femur.
F	1. 2. 3. Patella.
G	1. 2. 3. Tibia.
H	1. 2. 3. Suræ.
I	1. 2. 3. Talus.
L	1. 2. 3. Calx.
M	1. 2. 3. Ossa tarsi pedis.
N	1. 2. 3. Digiti pedis.

TABVLA. I.

TABVLA II.

TABVLA. III.

De ossibus capitis. Cap. II.

Tab. 4. Fig. 1.

ED venio ad singula, ac primo ad caput, quo vocabulo id totum, quod supra ceruicis est, significabimus. Huius ossa partim ad caluariam, partim ad faciem referuntur. Ad caluariam illa quibus cerebrum comprehenditur; ad faciem reliqua omnia. Agemus primo de Caluaria, quæ natura ad eum usum fabricata est, ut sit cerebri * propugnaculum: merito igitur constat ex substantia tam ab extrema, quam ab intima parte dura, fed medio spacio inter utramque spongiz, aut pomicis modo rara, nam solida, & crassa nimio oneri esset, b tenuis, & solida magis ab externo ictu offenderetur. Ita autem figerata est, e ut sphe ram imitetur, quod hæc figura maxime capax sit, qualem postulat humani, cerebrimoles; quodque magis defendatur ab externis iniurijs; quanquam prominere a priori, & posteriori parte, quod ab hac spinæ * medulla, ab illa sensuum instrumenta sumere initium debuerit, & illam a qua tegitur membranam lædat; ab intima tamen inæqualis est, propter cerebri anfractus; ab extrema vero, ibi tantum aspera vbi processus exigit, quibus aliz partes innascentur. Tot autem foraminibus f peruia est, quot sufficiunt iis, quæ vel ad cerebrum, & eius inuolucra penetrare debent, vel ab iisdem emanare: hæc ubi singulas caluariz partes seorsum exponemus, abunde enarrabimus. Magnitudo caluariz tanta est, quanta cerebrum commode complectatur.

Quod attinet ad Numerum, cum una sit, e multis tamen ossibus, & non unico constat, idque partim, h ut vapores qui ad cerebrum ascendunt, tamquam ad supremam partem ex reliquo corpore inde exitum habeant, vbi ossa inter se committuntur; partim i ut transitus præbeatur uasis, ac ligamentis, quibus cerebrum ad caluariam suspenditur, ne concidat, partim k ut si una pars lædatur, altera asseruerit incolumis: nova enim ex ictu, ubi finiuntur ossa, ibi fini ri, neque ultra serpere solet. Numerus * ossium non est idem semper, plerumque tamen constat caluaria ex octo ossibus: nam septem quæ a m Galeno referuntur octauum additur, quod ad instrumentum ossæus situm, & cum ceteris non continuatum sed commissum obseruatur: ex illis septem n duo pertinent ad uerticem; duo ad aures; unum ad frontem; unum ad occipitium; septimum ad basim. Situs caluariz manifestus est, committitur enim o cum prima uerebra ceruicis a parte posteriori, a priori iungitur cum ossibus faciei, ut tunc ostendimus, cum transibimus ad illa; nam ante sigillatim per se qui caluariz ossa oportet, & ne tunc hæc inter se variis p commissuris, ac suturis, quarum nec certus est numerus, nec certa sedes, quæ autem in plerisque conspiciuntur in sim singularum partium ostendendo tradentur,

Tabula 4. Figura 2. 3. 4. 5.

DVo igitur q sunt uerticis ossa [A] dura, ac solida, q quasi testa ab intima, & extrema superficie continentur: mediam tamen inter utramque habent substantiam * raram, ac pomici similem, præterquam vbi attenuata, & quasi in squammam degenerantia cum ossibus temporum committuntur: præseferunt autem figuram prope quadratam, non planam, sed gibbiam, quoniam necesse est ad orbicularem caluariz formam constituendam accommodentur. Sed cum unum a dextra, alterum a sinistra parte collocetur, iunguntur inter se ad uerticem ca pitis, s sutura in longitudinem ab ossis uerticis ad os frontis procedente, quam a sagittæ similitudine splanæ * græci uocant; a priori parte committuntur cum osse frontis, sutura ægida, a idest coronaria, se appellata, quod ea parte superimponatur coronæ; tendit hæc per summum caput transversa utrinque ad ossa temporum. A posteriori parte committitur cum osse occipiti, sutura, quæ a r græce literæ similitudine Αρσίδης, x nominatur. A lateribus vero, ubi quasi in squammam degenerare ea diximus, subiiciuntur ossibus temporum, quæ similiter in squammam degenerantia superiniiciuntur ossibus uerticis. Eiusmodi commissuram, a squamarum similitudine σκαμνίς y græci nominant.

Tab. 4. Fig. 6. 7. 8.

FRonticis os ubi ad superiorem oculorum regionem spectat, duplici testa continetur, ita ut inane spaciū inter utramque non parum relinquat, quo aer aspirat, ubi etiam prominere, ut subiectum cerebrum magis tueatur; inane est, ne nimio z fir pondere. Ad coronariam uero suturam tenuius a deprehenditur, quam alia parte, quamvis & ibi substantiam habeat raram utrinque dura testa inclusam: solidus est, b vbi temporum muscoli innascentur. Figura prope ad circulum accedit. Plerumque autem ad medium supercilium pertusa est forando for-

fora-

A foramine, A, per quod à cauo oculi ad musculos fronsis transit ramus ex prima parte tertij paris neruorum cerebri. Magnitudo eius tanta est, quantam situs patefacit. Vnicum autè est, nisi (quod raro accidit) sutura à verrice ad medium spaciū inter supercilia in longitudinem progressa separaretur in duo, vt puerulis omnibus euenit, & quibuldam etate etiam firma, ijs præsertim qui frontem latam habent angulis distinctam. Committitur enim à posteriori, B, parte cum ossibus verticis per coronariam à futuram; à priori, C, cum ossibus malarum, & cum eo quod ostiā loco inter ossa capitis numerauimus; à lateribus, D, cum duobus processibus sphenoidis ossis, alas respersionum imitantibus.

a Gale. lib. de ossib. c. 2.

† Ta. 4. Fig. ix. vlg. ad xij.

Oecipitij os rano crassius est osse frontis, quanto hoc ossibus verticis: continetur similiter duplici testa, dura, & substantia quadam rara inter vtramque. Sed ad basim solidum^a est, valde autem crassum deprehenditur, quia cum sphenoides osse committitur figura literam A. repræsentat. Duo autem exigit capitula, A, oblonga, per quæ cum prima vertebra committitur. Hæc tenera etate appendices annexas præferunt: superficies eius interna aliquibus locis sinuatur, læuistamen est: Vbi autem cum duriori processu ossis temporum coniungitur iuxta foramen per quod exiit sextum par neruorum cerebri cauum est, B, in quo duplicatur dura membrana & veluti fontem efficit, vnde sinus duræ membranæ emanant sanguinem continetes. Sunt & alia caua, C, in hoc osse insculpta partim ob vasa, & sinus duræ membranæ, partim ob cerebri eminentias. Læuis etiam est superficies externa, præterquam vbi muscoli caput, vel eius currem montes aut ligamenta, nectuntur. Quod pertinet ad foramina, vnum, D, vtriusque in eo deprehenditur amplum, & oblongum, quia iungitur cum osse temporum, non longe ab aure: exiit per hoc sextum par neruorum à cerebro, ad quod per idè penetrat maior ramus internæ venæ sphenitidis. Vtrique præterea inter propositum foramen, & illud quod maximum est in basi occipitij aliud, E, se ostendit oblongum, & ab interna parte ad externam declinè: ita vt septimum par neruorum quod è cerebro per ipsum egreditur, cum primum è caluaria educitur, coeat^a cum sexto pari. Extrinsecus autem quia caput cum prima vertebra committitur à lateribus magni foraminis aliud vtriusque Paruum, F, apparet, quod longo ductu per os fertur intro ad posteriorem partem illius foraminis, vnde exiit septimum par neruorum diximus: præbet autem exitum venæ, quæ à fonte sanguinis quem efficit dura membrana duplicata proficiens ex caluaria exit, & cum externis venis iungitur. Postremò in basi occipitij mediam collocatur, vnicum illud, ac maximum foramen, G, per quod descendit spinæ medulla, & per quod intrat in caluariam prima arteria, illa nimirum, quæ per transversos vertebrae cervicis processus tendit ad cerebrum. Quod spectat ad numerum, unum apparet, puerulistamen videtur in quatuor quadam cartilagine interiecta separari: primum lam bdois futuræ lateribus, ac veluti cruribus circumscribitur; secundum, & tertium efficit latera magni foraminis, unde exit spinæ medulla; quartum utraque latera dicti foraminis inter se connectit: adde quod nuper natis diuisum cernitur in duo, quod ex ipso acutum est, terminaturque ad futuram sagittariam, ita ut hæc per ipsum aliquantisper procedat, non tamen usque ad iunum. Iungitur à superiori parte, H, cum ossibus & verticis per futuram quam lambdois diximus nominati. Ab inferiori, I, cum osse sphenoides per symphyum, à lateribus, L, cum ossibus temporum per futuram.

b Supra in hoc cap. c Gal. lib. de ossib. c. 2. d Gal. lib.

e Gal. lib. 9. de vñ part. capit. 11. & 12.

f Gale. l. 6. epid. com. 3.

g Gal. lib. de ossib. c. 2.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS Tabulæ IV. inscripti visuntur, explicatio.

TABVLÆ IV. FIGVRA I.		FIGVRA II.	
D	P rima Tabula huius figura caput totum, hoc est caluariam, vna cum facie refert. notant autem literæ	Ossa verticis commissa cum alijs.	
	A Verticis os.	A A	Ossa verticis.
	B Frontem.	B	Os frontis.
	C Tempus.	C	Os occipitij.
	D Os sphenoides.	D	Os temporum.
	E Primum os malarum.	E	Sutura coronaria.
	F Tertium os malarum.	F	Sutura sagittaria.
	G Quartum os malarum.	G	Sutura lambdois.
	H Maxillam.	H	Sutura squamosa temporum.

FIGURÆ III. IV. V.

Insequentes proximè figura tres, ossa verticis seiuuncta exhibent, quarum qua

- III Prior [1] monstrat ossa verticis simul iuncta per suturam sagittariam.
 IV Proxima [2] monstrat dextrum os verticis ab externa facie.
 V Alia [3] monstrat sinistrum os verticis a facie interna.

FIG. VI. VII. VIII.

Ternæ hæ figurae os frontis repræsentant.

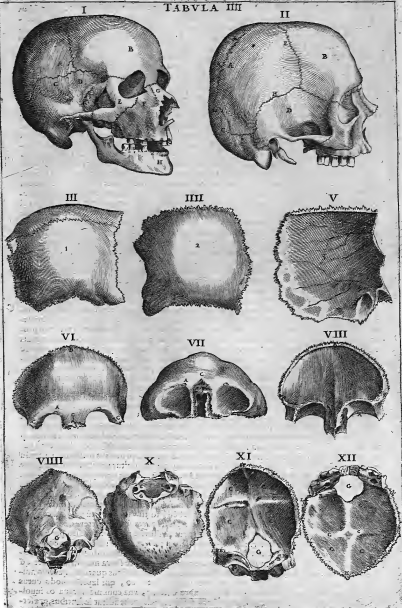
- VI Ab externa facie in suo situ.
 VII Ab externa, sed sursum conuersum.
 VIII Ab interna.
 A Foramen quod à cauo ossis per os frontis penetrat.
 B Posterior pars qua cum ossibus verticis committitur.
 C Prior pars qua cum ossibus malarum committitur.
 D Latera, per quæ cum sphenoidè iungitur.

FIG. IX. X. XI. XII.

Reservant hæ omnes occipiti Os.

- IX Ab externa facie in suo situ.
 X Ab externa, sed conuersum in partem inferiorem.
 XI Ab interna in suo situ.
 XII Ab interna, sed sursum conuersum.
 A Caputula per quæ cum prima vertebra committitur.
 B Cauum in quo duplicata dura cerebri membrana fontem efficit.
 C Cava insculpta ob vasa sinus, & cerebri eminentias.
 D Foramen sexti paris nervorum cerebri commune cum osse temporum, per quod intrat maior ramus venæ iugularis internæ.
 E Foramen septimi paris nervorum cerebri.
 F Patium foramen utrinque a lateribus magni foraminis, quod præbet exitum venæ, quæ oritur a fonte duræ membranæ, & ad sinum ceruicis penetrat.
 G Foramen, per quod exit spina medullæ, & intrat prima arteria in calvariam.
 H Superior pars ossis occipiti, qua committitur cum ossibus verticis.
 I Inferior qua committitur cum osse sphenoidè.
 L Latera quibus iungitur cum osse temporum.

TABVLA III

E Emporū ossa duo sunt, ^a vtrinq; vnt; quæ substantiā habent variā, nam vbi cum ossibus verticis cōmittuntur, tenuia sunt, vel potius in tenues quasi squamas degenerāt, superic fias ossibus verticis, similiter in squamā de sinent. Inferioribus vero partibus duriora, quā in internum caluariæ cauum excedunt, & cum imo osse occipiti iunguntur, vnde apellantur *lamboidē*, ^b quod lapidis duriciem præferant. Habet vtrinq; externa superficie figuram prope rotundam, a qua recedit per processum, quos exigit, vnum, M, in cauum caluariæ quem *lambd* nominari diximus: alterum, A, ad lambdoideum futuram, tertium, B, iuxta foramen auris quasi capitulum māmille, vnde *mastoidē* ^c græcè nominatur, cum quo inferuntur muscoli qui ab osse pectoris & iugulo oriuntur; est autem hic processus intus canis præsertim ætate firma, nam tenera fere solidus conspicitur. Exigit item quartum processum, C, teretem, durum ac solidū, qui a nonnullis appendix censetur, & a simili similitudine *surcoidē* ^d græcè nominatur. Ab hoc muscoli oriuntur, qui ad linguam, os hyoides, maxillam, & fauces pertinent; exigit & quintum, D, qui versus priorem partem tendens, iungitur cum altero processu, quæ exigit primum os malarum ab externo angulo oculi collocatur. Vterque processus quæ cum altero coit, iugum representat, vnde iugale os dicitur. Poterō sinuantur ossa temporum inter foramen auris, & initium processus efficientis speciem iugli. Eiusmodi sinus vtrinq; oblongus est, ita vt respondeat oblongo capiti maxillæ, quod in hoc insidet. Extima superficie ossium laevis est, præterquam versus basim, vbi aspera deprehenditur; intima verò inzequalis propter cerebri eminentias & sinus duræ membranæ qui inde procedunt, & fontē ibidem collocatur. Os temporum quatuor foraminibus distinctum ab Anatomis f professoribus describitur; quibus nos quintum adijcimus, præter aliquot a modum parua, quæ in interna caluaria apparent; primum, e foramen, F, canalem ipsum ponunt, qui ab externo auris foramine incipiens, tortuosus, ad internam caluariam penetrat per os temporum ad partem posteriorem, quæ ad occipitum spectat, finiturq; in foramen, G, ibi insigne, per quod quintum par neruorum fertur ad aurem, & aliquot faciei partes. Verum id totum, quod in hoc spacio, seu duplici foramine ab aure ad internam caluariam interiectum est, re vera canalis non est, cum sinibus quatuor continetur, quos exponam, vbi reliqua foramina enarrauerō. Alterum, H, sub processu mastoide ad radicem stiloidis, ab exteriori a posteriori parte mediocriter conspicitur, & in interiorem, ac priorem tendit ad internos auris sinus; cæcum autem appellant, quod flexuosum adeo sit, vt setam vix admittat, admittit tamen, quam nos impellentes penetrare vidimus in primum foramen iam dictum, ab interna caluariæ parte versus occipitum. Exit per hoc secundum altera portio durior ex neruo quinti paris à cerebro ad ipsum penetrantis; penetrat autem per canalem ex osse, quem mox persequemur, cum sinus subijcimus. Tertium, I, sub ima aure inter sinum in quo maxilla processus recipitur, & radicem processus stiloidis a priori parte incipit admodum obscuro, cum a processu ossis sphenoidis ad eam sedem pertinentis ferè cecetur; inde tendit versus foramen auris, in quod peruium respondere cernitur, præsertim vbi temporum os a reliquis separetur; per ipsum autem ingreditur ad aurem alendam *vena*, quæ ex vno ramo iugularis interna; & ex altero externæ componitur. Sunt & qui existimant per hoc idem fieri vt ab aure strepitus percipitur humoris quæ in ore dimouentes versus aurē impellimus. Quartū, L, manifestè deprehenditur ab exteriori, atq; inferiori parte processus illius, M, qui lapidis duritiē imitatur; tendit autē a posteriori parte versus priorem, ad lineā separantē os sphenoides ab occipitio; finiturq; sub foramine illo eiusdē ossis sphenoidis, quod in narium caui respondet. Verū nō rectā in caluariā penetrat, nō obliq; a posteriori parte in priorem procedit; præbet autē aditū ad internā caluariā tertie arteriæ, quæ maior est ramus carotidis; ingressa, n. in hoc foramen transit ad cerebrū per aliud, q situm est in osse sphenoidē iuxta scellam. His quatuor adde quintum, N, quod ab externa parte caluariæ deprehenditur iuxta futurā lambdoideā, ad originē processus mastoideis; interdū tamen non in solo osse temporū, sed partim et in occipitio insculpitur; exit per hoc *vena*, quæ a fonte sâguinis duræ membranæ cerebri fertur ad occipitiū. Præter quinq; foramina iā dicta, deprehenduntur ab interna parte in osse temporū, & proprie in processu illo duriore parua alia, O, P, quasi rimæ, in quæ si demittatur seta, nō penetrat alius, excipe illud, q spectat ad priorem partē digi processum, scilicet; admittit trāsmisā per secundū foramen iā dictū. Videtur hæc parua foramina a cōmodari magis ad præbēdū aditū vasib; q exitū neruis à cerebro ad exteriores partes pertinentib; Nā illud quod a priori parte setā admittere diximus, aditū præbet arteriæ quæ in durū os penetrans, iungitur cū duriori neruo ex quinto pari; ambo autē eodē osse canali p durū os feruntur ad primū sinū, vbi arteria ramulū distribuit membranæ ipsi sum obuoluenti, ac deinde reuertitur ad partē posteriorem, relictoq; neruo ingreditur in caluariā per aliud parvū foramen sitū in duro osse a posteriori parte supra magnū illud, per quod ingreditur neruo quinti paris. Expositis foraminibus, venio ad sinus quatuor, quorum nullus continetur in processu mastoide, sed omnes siti sunt in eo, qui lapidis modo durus est. Detracta igitur cartilagine vniuersa ab aure externa, vna cum membrana os inuolvente, initio foraminis os patrum annuli modo figuratum deprehenditur infantibus, præfer-

A tim ubi coquatur, separatam a reliquo offe, cum quo ætatis progressu coalescit; ad hunc an-
nulum externa cartilago non secus quam interna membrana terminatur. Foramen hoc in-
terna parte obliquum est, ubi membrana regitur, quæ similiter obliqua ipsum intimum clau-
dit; minus enim sic læditur ab externis iniurijs, quam si rectum situm obtineret, præterquam
quod respondet primo sinui, qui ab ipsa clauditur a parte externa: sinus enim hic est inter ra-
dicem processus mastoidei, & eanum in quod maxilla caput inferitur ad initium processus
durioris, ubi incima parte sinus fere rotundus apparet, cum duplici foramine quasi fenestra,
quarum una in sublimiori eius parte, ac veluti recto non penitus rotunda est, sed ouatam fi-
guram præfert, per quam fit aditus ad secundum sinum. Altera humilior & rotunda residet
versus partem sinus posteriorem, a qua patet aditus per unam viam in secundum sinum, per
alteram in tertium. Insunt in hoc primo tria ossa admodum parua, præterea canalis ex offe,
& chorda tenuissima, quæ sigillatim exponenda sunt. Ex ternis ossibus propoitis: primum
A, refert imaginem malleoli, cuius manubriolum quod pyramidis inuertis figuram refert,
illigatur internæ membranæ claudenti sinum; sed caput quod a manubriolo, quasi primum a pe-
diculo pendet, committitur cum latiori parte alterius ossis; B, figurari in modum dentis sen-
tendus eatenus sinuata, ut ipsum excipiat: habet hoc secundum bina crura, uno quod breuius,
crassius, & superius est, parieti sinus innititur iuxta canalem; altero longiori, tenuiori, atque
inferiori committitur cum sublimiori parte tertij ossis, C, qui stapedis modo trianguli spe-
ciem repræsentat, & sua basi ouatam foramen quod diximus claudit, neq; enim semper patet.
Terna hæc ossa duplici commissura qua inter se neſunt articulorum modo cartilagine ob-
ducta membranulis alligantur, D, ita tamen ut moveri possint, cum membrana concutitur;
nam aperto sinu, ubi unum specillo dimoveas, reliqua quoque dimoveantur. Inspicitur & in hoc
primo sinu proxime sub testæ canaliculus ex offe, qui incipit a priori parte quarti sinus mox
subijciendæ, tenditque per primum sinum flexuosus, inde exiens fertur ad anteriorem partem
calvarie, ubi finitur ad secundum foramen ossis temporum, quod sub processu mastoide ad
radicem stiloidis sinum esse supra indicauimus; penetrat per hunc canalem pars durior nervi
quinti paris, distribuiturq; musculis faciei. Discurrit & per hunc primum sinum chorda tenuis-
sima, qua stapes cum altero crure in eundem coniungitur; videtur autem aut neruulus, aut par-
uula arteria. Secundus sinus, ad radicem duri processus residet, & tres habet veluti cuniculos,
qui ad eum ipsum a quo incipiunt reuertuntur, ita ut efficiant speciem labyrinthi. Unus a prio-
ri, atque inferiori parte ortus, ad exteriora tendit, & inde reflexus per posteriorem angulum,
ad eundem sinum redit. Alter a priori angulo sursum fertur, & in semicirculi speciem tendens,
per angulum posteriorem recurrit ad secundum sinum. Tertius initium sumit, ac definit in po-
steriori angulo eiusdem sinus, nam in exteriora tendens, eodem quoque reuertitur. Patet adi-
tus in hunc secundum sinum ab utroque foramine primi. Tertius sinus longe minor quam duo
superiores, deprehenditur in anteriori latere eiusdem duri processus; nam in posteriori quar-
tus effertur hic tertius sinus cochleæ modo, dirimiturque a canali iam dicto sepro ex offe te-
nuissimo; patet autem ad eum aditus ab inferiori foramine primi sinus; deprehenduntur ta-
men tria, aut quatuor minima foramina in secundo, ac tertio sinu, per quæ ramuli mollis ner-
ui quinti paris capillorum modo tenues ad membranulam feruntur, mollem, ac tennem, quæ
eisdem sinus internis ambit. Quartus sinus est in quem terminatur amplum illud foramen
in posteriori parte durioris processus collocatam; ingreditur per hoc foramen neruus, tam mol-
lis, quam durus quinti paris; sed durus per iam dictum canaliculum incipientem ab eo latere
eius sinus, quod spectat cerebri partem anteriorem, fertur ad secundum foramen ossis tempo-
rum, a quo letat penetrare ad hunc ipsum sinum diximus: mollis qui præbet audiendi facul-
tatem, per minima foramina in hoc sinu vix conspicua, distribuitur in reliquos sinus iam di-
ctos, ac membranam ipsos circumdantem.

B Sed satis de causis, & sinibus ossis temporum; pergamus ad eiusdem magnitudinem, quæ tan-
ta est, quantum de monstrat situs ipsius, quem paulo post subiiciemus. Quod attinet ad nomen,
duo sunt ossa temporum, unum a dextra parte, alterum a sinistra. Sequitur situs; residet
de sinis a latere calvarie; iungitur autem superne, Q, cum offe verticis, & cum sphenoi-
de inferne, R, cum sphenoides, & cum occipitio; a priori, S, parte cum sphenoides, & cum pri-
mo offe malarum, cum quo cõcurrit ad iugale os efficiendum, a posteriori, T, cum offe occipitij.

Tab. V. Fig. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

S Epiſtimus calvarie quod basim constituit varia substantia cõtinetur; ab ima parte craſ-
sissimam est, sed versus tempora tenui, ac solidu; similiter utrinque versus palatum; ubi
duos processus antri modo sinuatos exigit, tum in spacio inter duo antra interfecto, ubi duo
foramina peruia ad nasum tendunt, sepro tenuis offis diducta.

Alijs vero partibus substantiam habet raram, ab extrema, & intima superficie dura testa in-
tectam. Figura totius multiplex est, unde *os multiplex* nominatur, cum ad basim refertur
imaginem cunei; unde vocatum est *os cuneiforme*. Utrinque a lateribus ternos proces-

b Gale. lib.
medicus. c.
13.
c Gal. libe
de ossib. ca.
11.

à G. L. de of
fib. cap. 12
b Valuerd.
l. 1. ca. 2. &
Ver. l. 1. c. 6

sus exigit, in speciem alarum, unde verisimile est à Græcis dictum fuisse *σφαινοειδής*, * quamquam plerique * placet, non fuisse id nomen inditum ossi uniuerso, sed binis ex dictis processibus, A, qui quod vespertilionum alas imitentur, *σφαινοειδής* fuerunt nominati: at que hi sunt illi, qui vtrinq; versus palatum descendunt antri modo, B, sinuati, unde musculi nascuntur, qui in ore delitescunt, & axillam fursum attrahunt. Ex tribus paribus processuum propofitis, duo adhuc restant, quorum unum, C, situm est vtrinq; ab extremis lateribus ossis sphenoidis, sub ossis luggali ad tempora; alterum, D, mediam regionem occupat iuxta sellam, quam mox subiiciemus, & vtrinq; tendit ad anteriorem partem in caua oculorum; sed tam ab extremis, quam a mediis dictis processibus alæ representantur, unde, vt ante dictum est, par est os ipsum totum dictum esse *σφαινοειδής*, * quasi alarum.

à G. L. de of
fib. c. 11
d Valuerd.
da l. 1. c. 2.

Verum varia adhuc est eius figura, propter alium processum, E, quem ab interna parte in medium exigit, ita sinuatam, ut sellam insculptam habeat, ubi a glandula residet, quæ pituitam recipit à cerebro, & pelui destillantem. Superficies eius tam interna, quam externa laevis est, quamuis media substantia, cum pnnicis modo perforata sit, asperitatem præferat. Quod attinet ad sinns, & foramina, præter duo caua, F, quæ septo, Z, medio diuisa perua sunt in nares, & præter duo antra, B, quæ in processibus vtrinq; ad palatum descendens insculpta esse diximus: sub sella vtrinq; plures cauernas continet, distinctas tenui illo septo, Z, à quo diuisi foramina ad nasum tendentia demonstrauimus; quæ non videntur ad alium usum effici, quam ad leuitatem, cum non sint in ossibus infantium, sed processu temporis succedentibus ossibus formentur: neque enim consortium habent cum cauernis, quæ in osse frontis ad supercilia, tantum ætatis processu deprehenduntur, ita ut neq; hæ, neq; illæ ad retinendum ærem, & conficiendum animalem spiritum conducant. Sed omittis caner nis, atque anfractibus, venio ad foramina parua, quæ in osse sphenoidis deprehenduntur. Inter hæc bina, G, unum vtrinq; a superiori parte incipientia ad oculorum radicem terminantur, unde exit primùm par nervorum cerebri, quod oculis præbet facultatem videndi vna cum arteria ex caluaria prodeunte. His bina, H, alia subiunguntur, vtrinq; unum, non ex toto rotunda, cum a superiori parte oblonga sint, & acuta. Terminantur hæc in oculorum cauo, non secus ac priora, sed ampliora sunt: Transiunt per ipsa secundum par nervorum à cerebro exeuntium, qui oculorum muscularis vim motus impetiant; tum prima pars tertiæ paris à cerebro emanantis: præterea totum quartum, & octauum par, una cum parua quadam arteria, hæc denique pituita, quæ ad oculum perueniens per alia foramina in nares destillat.

Sub foraminibus proximè positis alia, I, conspiciuntur vtrinq; unum, parua, angusta, ac rotunda, paulo magis uersus tempora procedunt autem oblique ab interna parte ad externam, sub imo oculo intra nasum, & genam. Ferrunt per hæc secunda pars tertiæ paris nervorum. Sub his duobus paruis foraminibus duo, L, vtrinq; unum à lateribus, sed magis uersus partem posteriorem insculpta sunt, non penitus rotunda, sed oblonga; utrumque autem exitum præbet tertiæ parti tertiæ paris nervorum, tum uenæ interdum in caluaria penetranti. Ad extremum horum foraminum uersus partem anteriorem duo, M, alia deprehenduntur, vtrinq; unum, sed longe minora, & prope rotunda: intrant per utrumque in caluariam secunda arteria, quæ in duriorum cerebri membranam diuiditur. Bina, N, item alia rotunda, magna, vtrinq; unum se ostendunt iuxta sinum medii processus sellam referentis, ubi cum osse sphenoidis iungitur etiam os temporum. Transiunt per hæc tertia arteria, quæ ad hoc foramen peruenit per quartum ex illis quæ sita sunt in osse temporum. E regione nunc propofitorum foraminum bina, O, alia, vtrinq; unum in osse sphenoidis resident, quæ non satis apparent, nisi hoc ab aliis ossibus resoluatur. Incipiunt autem quasi canales angusti a posteriori parte sellæ, & rectè tendunt in priorem partem ad narium sinus, ut aditum præbeat arteriis a cerebro ad nares transeuntibus. Interdum etiam eueit, ut ad extremum foraminis illius, per quod transit secundum par nervorum ad oculum, non solum inueniatur rotundum illud per quod exit secunda pars tertiæ paris nervorum, sed aliud etiam multo minus, quod magis uersus anteriorem partem situm est, & ad extremum dicti foraminis præbet exitum secundo parti nervorum ad oculos. Præbet autem aditum ramo uenæ sphagittidis. Illud uero quod vtrinq; longior potius prima, P, quam foramen uidetur, sub sella iuxta foramen per quod ingreditur tertiæ parti arteria, non est proprium ossis sphenoidis, sed pertinet etiam ad os temporum, non tamen ad occipitium, ut nonnulli uolunt. Præbet hoc exitum pieuitæ a glandula, quæ superinsidet sellæ ad palatum. Magnitudo ossis sphenoidis tanta est, quanta situs demonstrat, coniungitur enim cum osse occipitii, *, ad basim capitis, per symphysim, ita ut uideatur cum ipso in unum coalescere. Coniungitur ab inferiori parte, Q, cum quinto & tertio maxillæ osse, a superiori, R, cum osse frontis, & ossibus necticis, quasi squama illis superiectum; coniungitur & cum octauo osse, S, caluariz, quod itimoides appellatur, per suturam; a parte posteriori, T, superieciat habet squamas ossium temporis; a priori, V, nectitur per suturam cum illo osse maxillæ, quod conficit externum angulum oculi. Est autem os sphenoides ætatis processu unum dumtaxat, cum quatuor, quæ in infantium caluaria distincta se ostendunt, deinde penitus coalescant. Primum ex illis crassum est, & ueluti

A basis non solum totius ossis, sed etiam capitis, quod incipit ab extremo osse occipitii, cum quo iungitur, & in anteriora fertur, dum sellam uniuersam continet: inde secundum incipit, cui iunguntur simul iuncti nerui primi paris a cerebro descendentes ad oculos, ferturque in anteriora & continet geminas alas utrinque; unam, quæ in anteriorem partem ad oculi cauum fertur, aliter autem in infantibus solidum, & plenum appareat, ætatis tamen progressu sinuat, ita ut cauernas representet, tenui quadam membrana obducas.

Ab hoc eodem proficiscitur, Y, septum illud, quod uasi foramina dirimit, quod a nonnullis inter malarum ossa numeratur. Tertium uero, & quartum os sunt duo processus, ac ueluti duæ alæ, utrinque una, ad tempora tendentes. Originatur autem à primo osse proposito, quod durius est, & sellam continet. Hæc quatuor quamuis in caluaria infantum inter se disiuncta cernantur, ætatis tamen processu, ut diximus adeo coalescunt, ut unum efficiant.

Tab. 5. Fig. 15. 16.

B Ocreaum os institutum est ad olfactum; est autem peruium, & intus in caluaria à parte anteriori septum, A, exigit solidum, durum, tenue, inter duram membranam dextræ parietis, & sinistræ: exigit & ab inferiori parte alterum processum, B, tenuem, ac imbecillum, quo narium foramina diducuntur; à cuius lateribus utrinque laxam substantiam, C, habet, tenui, ac solida squama, D, obductam, in qua foramen apparet tendens ad eam partem eiusdem ossis, quam mox subiiciemus cribri modo perforatam; per hoc foramen pars est defluere ad oculos partem illius pituitæ, quæ à cerebro ad eiu(s)modi partem perforatam transiit in cauo oculi ad angulum internum; sed hanc partem ocreæ ossis sentit qui tertio loco numerent inter ossa malarum, quamuis huius manifestè pars sit: peruium autem est in caluariam ad originem uasi multis paruis foraminibus, E, cribri modo; unde *Hygæne* * græce dicitur: a Galib. 2. de visu pa. c. 7. ingreditur per hæc odor ad instrumentum olfactus, cuius præcipuè causa facta fuerunt à naturæ sed ingreditur etiam aer ad cerebrum, à quo per eadem puita de stillat in nares. committitur cum basi frontis à priori parte, F, per suturam plerumque euidenter, a posteriori, G, cum osse sphenoidæ, à lateribus, H, in oculo cum ossibus malarum.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ V. inscripti visuntur, explicatio.

T ABVLÆ V. FIGVRÆ
I. II. III. IV. V. VI.

EX sex figuris quinque prima monstrant os temporum, sexta uero sellam ossis ab auris foramine separatam.

- I Sinistrum os temporis ab externo latere.
- II Idem à parte interiori.
- III Idem ab interiori aliquoties per elata.
- IV Idem ab interiori in suo situ.
- V Idem ab interiori cum auris foramine aperto.
- VI Testa ossis inde resoluta.
Litteræ in his figuris notant.
- A Processus utrinque ad lambdoidem suturam.
- B Processus mastoideus.
- C Processus stiloideus.
- D Processus ingualis.
- E Sinus in quo recipitur caput maxillæ.
- F Foramen auris externum.
- G Foramen per quod exit quintum par neruorum a cerebro.
- H Foramen sub processu mastoide, ad radicem stiloideis.

- I Foramen sub ima aure, inter sinu maxillæ, & radicem stiloideis a processu mastoide testum.
- L Foramen a posteriori, atque inferiori parte duri processus ossis temporum, per quod penetrat in caluariam maior arteris carotis, transiens per aliud foramen notatum. *
- M Processus, *stiloideus*, ossis temporum.
- N Foramen iuxta lambdoidem ad originem mastoideis, quod interdum commune est ossis occipitij, præbet autem exitum uenæ, quæ a fonte dure membranæ ad occipitium fertur.
- O P Paruula foramina quasi timæ ab interna parte durioris processus.
- Q Superior pars qua iungitur cum osse verticis, & cum sphenoidæ.
- R Inferior pars qua iungitur cum osse occipitij, & cum sphenoidæ.
- S Prior pars qua iungitur cum sphenoidæ osse, & primo malarum, cū quo concutit ad ingale os efficiendum.
- T Posterior pars qua iungitur cum osse occipitij.

Tria parvula ossa in primo sum auris co-
tenta, sub literis A B C. D. exhibentur.

Littera verò ita se habent :

- A Malleus.
- B Incus, seu dens.
- C Stapes.
- D Tria simul iuncta.

FIG. VII. &c. usque ad XIV.

Ex octo figuris in Tabula V. si principia &
VII. usque ad XIV. primæ sex mon-
strant os sphenoides, reliquæ duæ undeci-
mum os malarum, quod cum ipso iungi-
tur.

- VII Sphenoidis monstrat partem superio-
rem.
- VIII Posterioiorem.
- IX Inferiorem.
- X Priorem.
- XI Dextrum latus cum undecimo osse ma-
larum.
- XII Idem Dextrum latus sphenoidis cum
eodem undecimo osse magis sepa-
ratum.
- XIII Undecimi ossis malarum posterioiorem
partem, qua cum sphenoides com-
mittitur.
- XIV Dextrum latus undecimi ossis mala-
rum.

Littera quæ hic subiunguntur monstrant quæ
ad figuras in propostis ossibus perti-
nent.

- A Processus vesperilionum alas imitan-
tes.
- B Antrum dictorum processuum.
- C Processus qui sub osse iugali tendit ad
tempora.
- D Processus ad sellam in cauti oculorum
tendens.
- E Processus cum sinu sellam referens.
- F Duo cana ad nares spectantia.
- G Foramen, unde exit primum par ner-
uorum cerebri.
- H Foramen unde exit secundum eorun-
dem par.
- I Foramina subiecta ijs quæ exitum præ-
bent secundo parti nervorum cere-
bri, & magis in anteriorem partem
spectantia, unde exit secunda pars
tertij paris nervorum cerebri.

L Duo alia foramina a posteriori parte
proximè positorum oblonga per
quæ exit tertia pars tertij paris ner-
uorum cerebri.

M Ad extremum dictorum duo alia par-
va foramina rotunda quæ præbent
aditum secundæ arteriæ in calua-
riam penetranti.

N Duo alia foramina magna iuxta sel-
lam per quæ transit arteriæ caroti-
dis maior ramus, sed hæc etiam
communis ossis temporum.

O Duo parva foramina à posteriori
sphenoides recta ad nares tenden-
tia hæc communia.

P Rima sub sella communis etiam ossis
temporum.

Q Inferior pars quæ committitur cum
quinto, ad tertio osse malarum.

R Superior pars quæ committitur cum
osse frontis, & osibus verticis.

S Quæ committitur cum thimoides.

T Posterior pars quæ supericlas habet
squamas ossium temporis.

V Prior pars quæ committitur cum pri-
mo osse malarum.

X Posterior pars quæ committitur cum
osse occipitij.

Y Pars quæ committitur cum undecimo
osse malarum.

Z Undecimum os malarum.

FIGURA XV. XVI.

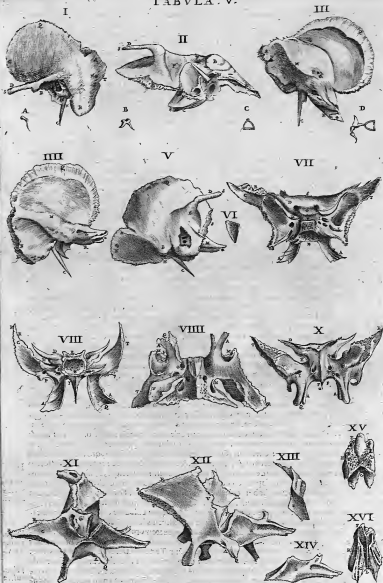
V Træque figuræ hæc ossium os calu-
ria thimoides videlicet notat.

XV. A Superiori parte.
XVI. Ab inferiori.

Litteræ autem notant

- A Septum inter datam membranam dex-
tre, & sinistra partis.
- B Processus tenuis diducens narium so-
ramina.
- C Laxa substantia tenui squama obdu-
cta.
- D Squama.
- E Parva foramina quælibet in cribro.
- F Prior pars per quam committitur cum
osse frontis.
- G Posterior pars, per quam committitur
cum sphenoides.
- H Latera, per quæ committitur in oculo
cum secundo, & tertio osse mala-
rum.

TABVLA V.

Omnia poitur facies ex ossibus malarum, & maxillaz: ad malas referuntur illa quæ ioter caluariam sunt, & maxillam: plora autem a oatura constituta sunt, vt cum ali qua lèduntur, reliqua iooiolata seruentur, & ne ossa peoitus dissimilia inter se iuo- gantur: Sex autem vtrinq; à plerisque 2 oumerantur, ita vt omoia duodecim esse velint, præter quædam teouia, mollia, cartilaginis modo laxa substantiam habentia, quæ in narium 6 foraminibus conspiciuntur, quamvis hæc potius sint partes octauæ ossis capitis. Sed re vera vodecim tantum sunt, quorum 1 primum, constituit externum oculi aogulum, & pos- teriori parte processum, A, exigit, per quem iungitur cum altero processu tendente ab osse temporum in partem priorem, & iugale os efficeote: committitur etiam primum os, à supe- riori parte, B, cum osse frontis; a posteriori, C, cum osse sphenoide; ab inferiori, D, cum illo osse malarum, quo sul lateris dentes continentur. Secundo loco in ossibus malarum poitur id 1 quod ad internum oculi angulum residet, vbi caruncula est, pituitam à cerebro destillatè recipiens, quæ per canalem, E, in ipso ioculprum, suoditur in oares, ne per malas labatur, par uulum autem est hoc os, & longè minus quàm cetera malarum, tum squamæ modo tenue, ita vt facile putrescat, ac dissoluturi iungitur a superiori parte, F, cum osse frontis, per futuram, quæ se parat frontem a malis; ab inferiori, G, cum tertio osse malarum; priori, cum eodem; a posteriori, H, cum squama ossis ichmoidis, quæ tertio loco inter malarum ossa recensentur: est autem os tenue, & quæ si squama lucidum; atque vbi frâgatur, sinus quosdam ostendit, ac- rem continentes: ferè autem quadratum apparet, ad internum oculi larusiungitur a superio- ri parte cum osse frontis, per futuram, qua separari diximus 4 frontem a malis: ab inferiori, cum eo malarum osse quod tertio loco a nobis ponetur; a priori cum secundo proximè enarra to; a posteriori per harmoniam cum osse sphenoide: quod si caluariam frangas, & diligenter intuearis, comperies eiusmodi os, non accipiendum esse seorsum, vt unum ex ossibus malarû, cum sit pars octauæ ossis caluariæ, vt supra indicauimos. 5 Tertium 1 reliquorum malarum os- sum longe maximum, complectitur sul lateris dentes omnes; cuius substantia quamvis ad la- tera solida appareat, intus tamen inanis est, ita vt insignem sinum, I, re præsentet in adultis; oam tenera ætate sine vilo sinu plenum os conspiciat, in illis autem deprehenditur membra na obductum, quam efficit ramulus qui ex secunda parte tertij paris nervorum cerebri, ex ca uo oculi versus angulum externum per paruulum foramen, L, vna cum exili arteria ad ip- sum descendit; duplici aut tenui resta continetur. Ad palatum propè dentes incisórios trans- uersa linea apparet, 1 quæ tamen oon separat ipsum in plura. Ab exteriori eius parte sub oc- lo foramen apparet oblongum, quod ferè squama ossis ætæum penetrat in internum oculi ca- uum, vnde fertur ramus, qui ex secunda parte tertij paris nervorum cerebri diuiditur in mus- culos faciei. Ad angulum verò oculi internum aliud, (sed paruulum foramen, M, deprehenditur inculptum, partim in secundo osse malarum, partim in hoc ipso tertio, vnde ramulus ex se- cunda parte tertij paris nervorum cerebri fertur ad cauum nasi, quo per idem foramen destil- lat oculi pituita. Postremò ad palatum propè dentes incidentes inter vtrumque os malarum foramen, N, insigne est ad narium caua penetrans, per quod veoula, & arteria transiunt & communis tunica narium, ac palati. Committitur hoc cum nouem ossibus, videlicet cum qua- tuor alijs malarum eiusdem lateris, & cum Tertio alterius; præterea cum eo, quod poeum vltimo loco inter ossa malarum, commune tam de xtri, quam sinistri lateris; iungitur etiam cum osse sphenoide; cum osse frontis, & cum octauo illo caluariæ, quod in tenuia foramina dissipat- um præbet aditum odoribus, ad cerebrum; a quibus ossibus in hunc modum terminatur; Su- periori parte, O, ab osse frontis, & octauo osse caluariæ per futuram; inferiori, P, per aliam transuersam futuram, siue harmoniam à quinto osse malarum, quod vt mox dicemus, ad ex- tremum palatum collocatur: exteriori, Q, ad medium oculi versus tempora, a primo osse, quod in malis recensimus, interiori, R, a secundo, & ab osse ichmoidis: anteriori, S, a tertio alterius lateris, & a quarto eiusdem, quod pertinet ad nalem: posteriori, T, ab osse spheno- ide, tam infra ad dentes, quam supra ad oculum. Quartum 1 malarum os, alteru est ex duobus ossibus nasi, quod substantiam habet solidam, duram, licet tenuem; Formam verò quadratam potius, quâ triquetram, quamvis enim superiori parte angustius sit, duos tamen angulos præ- fert. Coniungitur superiori parte cum osse frontis, & octauo caluariæ; inferiori, cum carti- lagine nasi, in quam de generat; interiori cum osse nasi alterius lateris, per harmoniam, & ex- teriori cum Tertio osse malarum. Quintum 1 os malarum extremum palatum, & narium ioter- nam partem componens, substantiam habet solidam, sed tenuem, quæ latefcit. Committitur autem anteriori, V, & posteriori parte ad palatum, cum Tertio malarum osse iam exposito: ab interiori, X, cum Quinto osse alterius lateris: a posteriori, Y, partim cum osse spheno- ide, partim se iungitur ab alijs in sinum nasi spectans. Quioque igitur ossa malarum ab vno la- tere ita se habent; eadem est ratio Quioque alterius lateris: diximus enim malas, ex vnde- cim ossibus constare; Vndecimum est septimum 1 illud quod cum osse sphenoide oexum diducit foramina ad oasum teodentia. Ex septem 1 ossibus quibus oculis continetur, quatuor ad ma- las,

a Vesalius lib. 1. c. 9. & Valuerda li 1. c. 4. b Gal. lib. de ossib. c. 3. c Falopius lib. Anato micarum obseruat.

d Superius in hoc ca- pite.

e Supra in hoc capite. quæ eius- modi ossa uem os de scribitur.

f Falopius in obserua tionibus anatomi- cis.

g Falopius in obserua tionibus anatomi- cis, h Sup. p. 10 ante.

f. III. iv. v. Tabul. vi.

f. VI. vii. Ta. vi. F

f. IX. xi. xii. Ta. vi.

G

H

f. XII. xiv. xv. Ta. vi.

f. XVI. xvii. Ta. vi.

f. XIX. Ta. vi. f. XXX Ta. vi.

A las, tria ad caluariam referuntur, primum, A, Pertinet ad frontem, & superiorem oculi partem constituit. Secundum, F, ad sphenoides, quod anteriorem oculum versus externum latus bona ex parte effingit. Tertium, B, ad itimoides, hoc est ad os caluarie, quod similiter in interno latere oculi continetur. Quartum, E, quod primum * posuimus inter ossa malarum, externum oculi angulum efficit. Quintum, quod ad tertium, D, malarum pertinet, dimidiam partem inferioris ambitus oculi consiciens, ad supercilia usque tendit, inferiori oculo magna ex parte substratum. Sextum, C, ad internum oculi angulum paruum illud est, quod secundum in ossibus malarum numerauimus. Septimum quod quintum inter malarum ossa reuelimus, ab interno oculi latere similiter situm est, sed magis in interiora vergit.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tab. VI. inscripti sunt, declaratio.

TABVLAE VI. FIGVRA I.

Caluarie totius inferior pars atque exterior.

Littere latine masculis notant ossa, minores vero ossium partes, numeri foramina graeca littera suturas significant.

- A Offa verticis.
B Occipitij os.
D Offa temporum.
E Os sphenoides.
F Primum os malarum.
G Tertium os malarum.
H Quintum os malarum.
I Vndecimum os malarum.
L Osiugale.
a Capitula occipitij, qua cum prima ceruicis vertebra committuntur.
b Processus mastoidei ossis temporum.
c Processus stiloidei ossis temporum.
d Processus ossis temporum concurrrens ad efficiendum os iugale.
e Alae sphenoidis, vespertilionum alas imitantes.
f Foramen occipitij per quod exit spinæ medulla.
g Foramen in osse occipitij, per quod exit vena à fonte duplicatæ membranæ ad sinus ceruicis.
h Foramen in osse occipitij per quod exit septimum par nervorum à cerebro.
i Foramen partim in osse occipitij, partim in osse temporum, per quod exit sextum par nervorum à cerebro, & ingreditur in caluariam iugularis venæ internæ maior ramus.
j Foramen partim in osse occipitij, partim in osse temporum, per quod exit à fonte duræ membranæ duplicatæ vena ad occipitium.
k Foramen in osse temporum inter processum mastoideum, & processum stiloideum, per quod exit nervus durior quinti paris.
l Foramen auris.

- 8 Foramen ab externa parte imi processus durioris ossis temporum, per quod ingreditur in caluariam maior ramus arteriæ carotidis, seu tertia arteria.
9 Sinus in osse temporum, in quo recipitur maxilla caput.
10 Foramen paruum in exteriori, ac posteriori parte ossis sphenoidis iuxta sinum ossis temporum, in quo recipitur maxilla caput; præbet autem aditum minori ramo arteriæ carotidis, hoc est secundæ.
11 Foramen oblongum in osse sphenoidis per quod exit tertia pars tertij paris nervorum à cerebro.
12 Rima communis ossis sphenoidis, & ossis temporum, per quam destillat pituita in palatum.
13 Foramen magnum ac rotundum commune ossis sphenoidis, & temporum per quod ingreditur in caluariam maior ramus arteriæ carotidis, hoc est tertia.
14 Antrum in processu sphenoidis vespertilionum alas imitante.
15 Rima inter os sphenoides, & tertium os malarum unde exeunt nervi tertij paris ex cavo oculi ad musculos temporum.
16 Foramen in palato inter tertium os malarum dexteri lateris, & tertium sinistri ad narium cavum pertinet.
α Sutura sagittaria.
β Sutura lambdois.
γ Sutura qua committitur os occipitij cum sphenoidis.
δ Sutura ossis iugalis.
ε Sutura qua committitur primum os malarum cum tertio.
ζ Sutura inter tertium os malarum vnius lateris, & tertium alterius, similiter inter quintum malarum vnius lateris, & quintum alterius.
θ Sutura inter tertium, os malarum, & quintum, ad extremum palatum.

TAB. VI. FIGURA II.

C *Aluaria à parte interna, atque inferiori. Littera maiuscula Latine notat ossa, minores vero ossium partes: numeri notantur caua, ac foramina: littera graeca commissuras.*

- A Occipitij os.
 B Ossa verticis.
 C Ossa temporum.
 D Os sphenoides.
 E Os frontis.
 F Octauum os caluarie, & proprie septum diuidens dextrum latus à sinistro.
 a Processus occipitij ad lambdoidem tendentes.
 b Prominentia in osse occipitij, per quam diuiditur dextra pars posterioris cerebri à sinistra.
 c Processus durior ossis temporum.
 d Sella in osse sphenoides.
 e Dorsum posterioris processus ossis temporum.
 f Foramen in osse occipitij, per quod exit spina medulla.
 1 Caua in osse occipitij, ubi recipiuntur posterioris cerebri eminentie.
 2 Sinus in osse occipitij ubi recipitur fons ex dura membrana duplicata.
 4 Caua in osse occipitij, ubi recipiuntur sinus ex dura membrana duplicata iuxta futuram lambdoidem transeuntes.
 5 Foramen in osse occipitij vnde exit vena a fonte ex duplicata membrana ad sinum ceruicis.
 6 Foramen in osse occipitij, per quod exit septimum par neruorum a cerebro.
 7 Foramen in osse occipitij, & partim in osse temporum, per quod exit sextum par neruorum à cerebro, & ingreditur in caluariam magnus ramus venae iugularis internae.
 8 Foramen in processu durioris ossis temporum per quod transit quintum par neruorum a cerebro.
 9 Paruula alia foramina in eodem processu.
 10 Foramen commune ossis temporum, & sphenoidis sub sella, per quod in caluariam ingreditur maior ramus arterie carotidis.
 11 Rima communis ossis temporum, & sphenoidis per quam peritua ad palatum destillat.
 12 Foramen in osse sphenoides, per quod exit tertia pars tertii paris, neruorum cerebri.
 13 Foramen paruum in osse sphenoides

à posteriori parte, atque a latere proxime dicto, per quod intrat minor ramus arterie carotidis.

- 14 Foramen in osse sphenoides, per quod exit primum par neruorum à cerebro ad oculum.
 15 Foramen in osse sphenoides per quod exit secundum par neruorum à cerebro ad oculum.
 16 Foramen in osse sphenoides sub proxime dicto, per quod exit secunda pars tertii paris neruorum a cerebro.
 17 Foramina parua in octauo osse caluarie, hoc est in ichmoide.
 18 Sinus in osse frontis prominente, ubi necitur dura membrana separans dextram partem à sinistra anterioris cerebri.
 19 Cauum inter anteriorem, atque posteriorem testam ossis frontis.
 20 Caua in osse frontis ubi recipiuntur cerebri prominentie.
 a Sutura lambdois.
 β Commissura inter os temporum, & os verticis.
 γ Commissura ossis occipitij cum sphenoides.
 δ Commissura inter os temporum, & sphenoides.
 ε Commissura ossis sphenoidis cum ichmoide.
 Commissura ossis frontis cum sphenoides.
 η Commissura ossis frontis cum ichmoide.

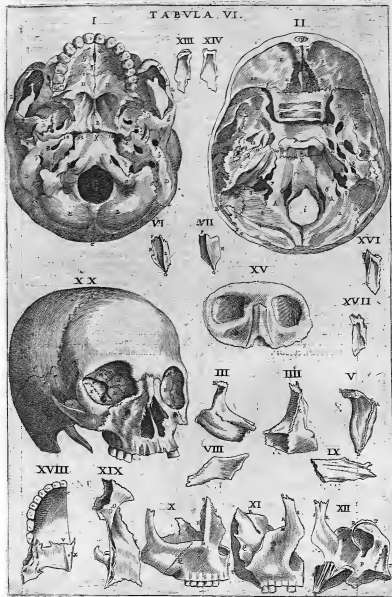
TAB. VI. FIGURA III.

IV. &c. vsq; ad XIX.

S *Subsequentes decem & septem figurae (incipiendo a III ad XIX.) omnes monstrant ossa malarum.*

- III Primum malarum os dextrum ab anteriori parte.
 IV Idem à posteriori.
 V Idem in latum, quae spectat ad oculi cauum.
 VI Secundum os malarum dextrum a parte priori.
 VII Idem à posteriori.
 VIII Undecimum os malarum in dextrum latus conuersum.
 IX Idem in sinistrum.
 X Tertium os malarum dextrum, vnde cum primo a parte exteriori.
 XI Idem seorsum a primo a parte similiter exteriori.
 XII Idem a parte interiori.
 XIII Quintum os malarum sinistrum a parte exteriori.
 XIV Idem, sed dextrum.

TABVLA. VI.

- XV Quartum os malarum versutque lateris simul iunctum.
 XVI Quartum os malarum dextrum a parte interiori.
 XVII Quartum os malarum sinistrum a parte interiori.
 XVIII Quintum os malarum dextrum a parte inferiori.
 XIX Idem a parte anteriori, & proprie qua concurrat ad constituendum oculi causum.

Notaliter et in his figuris contentarum.

- A 3.4.5. Processus efficiens os iugale.
 B 3.4.5. Superior pars eiusdem, qua committitur cum osse frontis.
 C 4.5. Posterior pars eiusdem qua committitur cum osse sphenoides.
 D 3.4.5. Inferior eiusdem, qua committitur cum tertio osse malarum.
 E 6. Canalis in secundo osse malarum in sculptus, per quem pituita ab oculi angulo interno in nasum funditur.
 F 6.7. Superior pars secundi ossis malarum, quae iungitur cum osse frontis.
 G 6.7. Inferior pars eiusdem qua committitur cum tertio osse malarum.
 H 6.7. Posterior pars eiusdem, qua iungitur cum squama ithmoidis.
 I 12. Causi in tertio osse malarum, quod remota externa testa conspicitur.
 L 10.11. Parvulum foramen in tertio osse malarum per quod transit ramulus ex secunda parte tertij paris nervorum cerebri.

- M 11.12. Parvulum foramen in tertio osse malarum, ad angulum oculi internum, per quod pituita destillat in nasum.
 N 12. Foramen insigne in palato, penetrans ad narium caua commune utrinque tertij ossis malarum.
 O 10.11.12. Superior pars tertij ossis malarum.
 P 12. Inferior pars eiusdem.
 Q 10.11. Exterior pars eiusdem.
 R 10.11.12. Inferior pars eiusdem.
 S 10.11.12. Anterior pars eiusdem.
 T 10.11.12. Posterior pars eiusdem.
 V 18. Quinti ossis malarum pars anterior.
 X 18. Eiusdem pars interior.
 Y 19. Eiusdem posterior pars.

TAB. VI. FIG. XX.

C Alucaria monstrans internum oculi causum.

- A Os frontis.
 B Os ithmoides.
 C Secundum os malarum.
 D Tertium os malarum in quo foramen apparet squama obductum, unde transit ramulus tertij paris nervorum ad musculos faciei.
 E Primum os malarum.
 F Os sphenoides.
 G Foramen unde exit primum pars nervorum in oculum.
 H Foramen unde exit secundum pars nervorum in oculum.

Tab. 7. Fig. 1. 2. 3.

A

Ratet ossa malarum contineri faciem diximus^a maxilla, hoc est inferiori osse dentes continente, quod mouetur, nam male immobiles manent, ita ut circumducatur, aperiar, & claudat os. Substantia maxillæ^b dura esse & a est, ad firmitatem motus, sicuti cana medullosa, ac sine^c capdecimibus ad leuitatem: crassissima autem apparet ab ea parte, quæ dentes exigit, quibus decedentibus, aut euulsis, tenuior, & depressa veluti aniculis cernitur. A lateribus tenuissima est, ubi extrema utriusque patescit, & quasi^d bicornis duos processus exigit, quorum anterior, A, vertice ipso tenuatur, longiusque procedens, sub osse iugali subit, & chordæ musculi temporis validissimè illigatur; posterior, B, finitur in capitulum, C, rotundum, sed oblongum; quod in sinum ossis temporum excavatum inferitur; obducitur autem cartilagine tam capitulum, quam sinus, ad facilitatem motus, ad quam confert & tertia cartilago sita inter sinum & capitulum cartilaginofum. Superficies maxillæ aspera est, & inæqualis, potissimum ubi musculi inferuntur, ut ad mentum, D, & ad regionem eius inferiori, ac posteriorem, atque ibi etiam unde, E, labrum inchoatur. A lateribus, F, etiā sinuata est a parte externa, sed potissimum ab interna, partim ut commodè musculos recipiat, partim ne spaciū in faucibus occupet.

B

In maxilla etiam duo utrinque foramina se ostendunt, vnum, G, ab interna parte amplum, asperum, inæquale; per quod transit vnà cum vena deriuata à iugulari interna, & arteria carotide ramus, qui ex tertia parte tertij paris nervorum cerebri, partim fertur ad dentes, partim per eisdem foramen, H, ab exteriori, atque inferiori parte elabitur ad musculos, ad labium, & ad cutim ibi collocata. Verum præter foramina, obseruare oportet cana, I, quæ tam in maxilla, quam in malis, & propriè in earum tertio osse utrinque continet dentes, quorum numero, & figura ita respondent, vt neq. hanc, neq. illum propriū ac stabile continent; sed ea figurā acquirunt, quā illis præbent dentes, & totidem sint, quot illi, siquidem ubi dens cadit, ex cecatur, & clauditur canum; Vbi nouus subit, quacumque ætate, nouum producitur canum, eadem enim procreatrix facultas, quæ profert cana, profert etiam dentes nascenti autem hi in vniuersum triginta duo, & totidem quoque sunt cana, sexdecim in maxilla, totidem in utroque simul tertio osse malarum; vnicum aurem os maxillæ post primum ætatis annum deprehenditur, licet ad mentum, quod est maxillæ pars ima symphyfis obscura i conspiciatur, per quam duo ossa, quæ in infantibus euidenter separata se ostendebant, posita coaluerunt.

C

De osse Hyoide. Cap. III.

Tab. 7. Fig. 4.

Ab ossibus capitis proximè ad os hyoides x pergimus, quod cum processibus ossium temporum (sili formam imitantibus) neatur, seium cumque sit à cæteris ossibus, quæ serie quadam inter se iunguntur, alia ab alijs pendetia. Os quod vnicum apparet, sed ex multis componitur, supra guttur residens, à figura literæ u; l quam utrinque repræsentat, dictum est vnde, siue vnde, siue vnde, ab alijs etiam quædam sunt, quod A literæ speciem referat; ab alijs n vnde, quod in faucibus situm sit; licet paruum sit, maximam tamen utilitatem afferit; nam & valida ligamenta continet, & musculos partium suarum, hoc est a quibus mouetur, partim communes aliarum partium, ut linguæ, gutturis, qui ad processum stiloideum pertinent, & qui buccas movent. Hoc os medium, A, patescit ab exteriori parte gibbum, ab anteriori sinum. Utrinque autem à lateribus duos processus exigit, q, literam referentes: ex ijs, B, ille ab utroque latere, qui ad priorem partem spectat, longior est, teres, & pluribus ossibus compositus; plerumque autem ternis, vel quaternis adeo inter se coeuntibus, vt ad vnitatem coaluisse videantur; in mollioribus corporibus, cuiusmodi sunt muliebria, hi processus substantiam magis habent ligamenti, quàm ossis: duo, C, alij qui vergunt versus posteriorem, iatiores sunt, ac breuiores; quæ figura idonea est musculari, quibus illigari debet. Situm* est autem, vt diximus, in faucibus, ubi musculari adeo illigatur, vt ex suo loco dimoueri nequeat. Licet autem non insidat basi alterius ossis, per longiorem processum neatur p cum processu stiloide; quanquam in ossis hyoidis processus etiam ubi ex osse sit, non peruenit vsque ad processum stiloideum, sed illi innectitur per ligamentum: At minor processus ossis hyoidis suo fine neatur q cum superiori processu scutiformis cartilaginis gutturis.

D

De ossibus spina sacri, & coccygis. Cap. IV.

Tab. 7. Fig. 6

Caput excipit spina dorsa, ad quam nunc aggredimur, exposituri prius quæ vniuersè cõmuni sunt, deinde quæ pertinere ad singulas eius partes videantur. Vocatur tota à græcis *zæra*, propter posteriores processus spinæ referentes, eumque; vsum hominibus præbet, quæ nanus i carina; per eam recti incedunt, recti item insiliunt: Per eandem, cum media perforata sit, transit i medulla à cerebro descendens, vnde oriuntur nervi pertinentes

a Gal. li. 9.
de usu par-
tium cap-
it. 11. & li.
12. c. 15.
b Gal. li. 12.
de v. supar-
capit. 10.
c Gale. ibi-
dem.
d Gal. ibi-
dem.
e Gale. 12.
de v. supar-
tium capi-
t. 16.
f Gale. ibi-
dem c. 15.
g Paulo an-
te, & Gal.
3. de Arti-
cul. c. 29.
h Gale. 12.
de v. supar-
c. 10. li. 13.
i Gal. li. 12.
de ossib. c. 7.
de li. 12.
de v. part. c.
12.
k Paulo an-
te.
l Gal. 12.
de v. part. c.
16.
m Gallop-
pius in obs-
eruation. ana-
tom. &
Valuerda
ad videtur
asserit li.
1. cap. 10.
Carolus See-
sanus li. 1.
Anat. cap.
12. & Gal.
12. de ossib.
c. 28.
n Gal. 12.
de v. p. c. 13.
o Gale. 12.
lib. de v. p.
part. c. 1.
p Gale. 12.
de v. p. c.
17.
q Gal. li. 12.
de ossib. c. 8.
r Gal. ibi-
dem.
s Gallop-
pius in obs-
eruation. hom-
c. Gallop-
pius ibi-
dem.
t Gal. li. 12.
de ossib. c. 8.
u Gallop-
pius in li. de ob-
seruationibus
anatom. y
Gal. li. 12.
de ossib. c. 9.
z Gal. li. 12.
de ossib. c. 9.
a Gal. li. 12.
de ossib. c. 10.

ferè * ad omnes corporis partes : spectat spina etiam ad motum , nam eius beneficio corpus flexibile , & extenditur . Ad motum natura respiciens , magisque ad firmitatem , ac stabilizarem , non ex unico osse , quod & firmius fuisset , sed ex pluribus ipsam constituit , non quidem ex paucis , ut membra , sed ex multis , ne d medulla validiori , ac subito flexu laceraretur , sed cum re-
tur paulatim : id quod prestat ossium multitudo , quæ natura ita inter se & commisit , ut in pri-
orem partem flexerentur : ipsæ plurimam adiecit cartilaginem , ut minus comminueren-
tur , aut absumerentur , quæ paulatim obdixit processus transversos , sed magis adhuc pos-
tiores , quos spinam representare , diximus , quæ prima ætate ex cartilagine magis videntur
constare , quàm ex ossibus habentque vim propugnaculi , & medullam ab externis iniurijs desen-
dunt . Figura spinæ incuruæ est , ad cervicem , A , enim vergit versus partem anteriorem , ad tho-
racem , B , versus posteriorem , & ad finem thoracis , & initium lumborum , C , versus versus antero-
rem , & ad finem lumborum , & os sacrum , D , versus posteriorem , quæ figura maximè idonea est ,
non solum ad situm eorum , quæ ab interna parte in thorace , aut ventre , ipsi innituntur , sed et-
iam ad situm : sic enim figurata spina commodè flexetur corpus , si quidem ad finem thoraci-
cis , ubi in anteriorem partem magis spectat , quodammodo basè est , supra quam & superior ,
& inferior pars movetur . Ossâ ex quibus componitur , spina , græcè ἀσπίδων , latine vertebra
nominantur viginti quatuor sunt , & septem in cervicæ , duodecim ad costas , reliquæ quinque
sunt proximè costis , cum quarum postrema committitur os sacrum . Commune est omnium ,
prima excepta à posteriori parte processum , E , exigere , à quo spina invenisse nomen iam retu-
limus : & commune item omnium est , à priori , F , parte dimidiatam trochileam referre , à lateri-
bus verò processus exigere , sursum , G , & deorsum , H , spectantes , seu ascendentes , & descen-
dentes , & partim desidentes , partim prominentes , per quos vna vertebra cum altera connec-
tatur . Omnes etiam communiter habent transversos processus , I , quos , vnum ab utroque la-
tere supernè sinuatum , ut aditum præbeat nervo a medulla exeunti . Omnes quoque in media
perforatæ sunt , ac peruis , ut medullæ a cerebro descendenti transire præbeant , quod ca-
num non est & qualiter amplum in omnibus : sed proportionè magnitudinis excepta prima ,
cuius foramen latius patet , neque verum est , id quod nonnulli * asserunt rationem magis se-
cuti , quam sensum : foramina superiorum vertebrarum latius patere , inferiorum verò subin-
de angustiora reddi , ut respondeant ubique magnitudini medullæ , quæ grandior ex cere-
bro emanat , & subinde minor redditur : atque absumitur , cum nervos producit : tantum id
comperies in vertebris ossis sacri , quæ quanto minorem continent medullam , tanto an-
gustiora habent foramina . Omnes item vertebra à lateribus , quæ inter se committuntur , ex-
cavatae sunt : ita ut ex cavo superioris , & inferioris vertebrae , vnum quasi fororundum for-
men reddatur , per quod exit nervus , qui derivatur à medulla , & per quod vena , & arteria
ad eandem penetrat . Quod ad magnitudinem attinet , cum corpora quæ sustinent , maiora
esse debeant , quàm quæ sustinentur , subiectæ vertebrae cum superiectiones sustinere debeant ,
merito grandiores fuerunt efficitur . Quamobrem * sacrum os , quod ipsis omnibus subijci-
tur longe maximum est , quanto autem superiores sunt , tanto non solum minores , sunt , sed
reviores quoque . Quamquam prima quæ vertebra , quæ caput excipit , latior est , propter mus-
culos , qui vel caput moventes in ipsam inseruntur : vel ab ipsa orti scapulas attollunt : se-
cunda etiam , ut committitur cum prima possit , magnitudine tertiam superat : reliquæ om-
nes quæ inferioris sunt , tanto grandiores inspicuntur . Videtur autem vertebrae om-
nes constare ex vno osse dumtaxat , ætate pronectis : nam teneris ex tribus compositas
de videntur : vnum est corpus ipsum vertebrae , duo vero sunt latera , quæ utrinque proce-
dunt versus partem posteriorem , ubi inter se coeunt , & medium foramen constituunt , per
quod descendat spinæ medulla .

Tria hæc ossa deinde adeo inter se coalescunt , ut prope vnum videantur : hoc idem quod
de vertebrae dicimus , evenit etiam & ossi sacro , quod similiter ex tribus , eodem modo
componitur . Iunctura vertebrarum inter se ita habet : à priori v parte quæ ipsarum cor-
porum inter se attingunt , arcuè inter se necantur , quod ab ea non debeat moveri ner-
vus posteriori , sed à posteriori priorem , & idcirco ibi laxius alligantur : à priori
autem attinguntur cartilagineo ligamento , quod speciem refert lunaram : tras-
versusque est in medio , quàm à lateribus , & processus ætatis durius efficitur , ac ad ossis
naturam accedit . A lateribus verò per processus , quos omnium communes ascendentes
& descendentes posuimus , non omnes y eodem modo inter se committuntur . Sed
bos habent , ita ut à superiectione descendentes processibus sinuatis recipiantur : descen-
dentes verò sinuatos , in quos inseruntur ascendentes processus vertebrae subiectæ . At
prima y vertebra processum habet tam inferuè , quàm superne sinuatos : quod superne
capitis tubercula recipiat inferuè gibbos processus secundæ vertebrae . Ex contrario duo-
decima tam ascendentes , quàm descendentes processus gibbos exigit : ascendentes in-
feruntur in processus descendentes undecimæ vertebrae sinuatos : descendentes verò in proces-
sus primæ lumborum vertebrae ascendentes similiter sinuatos : quinq; autem * lumborum ver-
tebrae

A tebrz processus ascendentes habent sinuatos, descendentes gibbos, per quos insinuantur in subiectas: excipe quintam, quæ descendentes processus habet, non euidenter gibbos, aut sinuatos, per quos committitur cum prima parte ossis sacri, quod desinit in os coccygis. Hæc quæ de spina in vniuersum proposuimus, serè communia sunt, si qua enim propria communi morauimus, id fecimus, vt quæ communia sunt, ab illis separaremus. Nunc proximum est, vt ad propria transeamus, si ante spinam in rtes b partes distribuamus, in ceruicem, thoracem, & lumbos. His vt quartam adijciemus os sacrum, de quibus omnibus agere seorsum expedit.

c Gal. li. de ossib. c. 11. & 12.
b Gal. li. de ossib. c. 7.

Tab. VIII Fig. omnes.

Ernix igitur à natura instituta est, propter asperam arteriam, quæ in ipsa residet. Hoc vel ex eo intelligi potest, quod animalia, quæ pulmone carent, catent d etiam ceruicem: quæ pulmone, & arteria prædita sunt, prædita sunt & ceruice. Constat ceruix ex vertebra e septem, & non ex vno osse, vt ad capitis motum accommodetur. Porro capitis motus duplex proponitur à Galeno, f vnus quo in latera vertitur, quem fieri aie à commissura capitis cum prima vertebra: alter cum g in priora, aut posteriora vertitur, quem fieri scribit à commissura primæ vertebrae cum secunda. Sed tertium motum caput præfert, cum circumducitur. Ex tribus propositis motibus constat duos esse proprios capitis, tertium eatenus ad ipsum spectare, quatenus mota ceruice mouetur. Hic autem est ad latera, ne non præbet commissura capitis cum prima vertebra, vt voluit b Galenus, neque enim subitò in latera esse debuit: nam sic uiolateretur medulla, sed paulatim, quo spectant omnes vertebrae ceruicis, quæ simul omnes in latera inclinantes, paulatim medullam secum trahunt. Ex reliquis duobus motibus, ille quo caput in priora, & in posteriora mouetur, perficitur per commissuram ipsius cum prima vertebra, non cum secunda, quæ adeo artè illigatur, vt cutari non possit, quantum curuari caput videmus: Sed commissura hæc præstat alium motum proprium capitis, quo videlicet circumducitur: primæ enim vertebrae innixum super secundam, quasi super a xem conuertitur circa l processum dentiformem, cum quo per cartilaginofum ligamentum neçitur. Vtus igitur vertebrarum ceruicis huiusmodi est, pergamus ad earum formam, quam ad ipsum præstandum aptissimam competiemus. Ex septem eius vertebra, prima x e excipit capitis duo tubercula oblonga, quæ in osse occipitij vtrinque esse diximus, à latere magni foraminis, per quod spina medulla e ex cerebro egreditur: quibus tuberculis prima vertebra respondentes l sinus, A, habet, ab vtroque latere vnum. Constat autem ex osse durissimo, m Gal. lib. de ossib. c. 8.

B commissura capitis cum prima vertebra: alter cum g in priora, aut posteriora vertitur, quem fieri scribit à commissura primæ vertebrae cum secunda. Sed tertium motum caput præfert, cum circumducitur. Ex tribus propositis motibus constat duos esse proprios capitis, tertium eatenus ad ipsum spectare, quatenus mota ceruice mouetur. Hic autem est ad latera, ne non præbet commissura capitis cum prima vertebra, vt voluit b Galenus, neque enim subitò in latera esse debuit: nam sic uiolateretur medulla, sed paulatim, quo spectant omnes vertebrae ceruicis, quæ simul omnes in latera inclinantes, paulatim medullam secum trahunt. Ex reliquis duobus motibus, ille quo caput in priora, & in posteriora mouetur, perficitur per commissuram ipsius cum prima vertebra, non cum secunda, quæ adeo artè illigatur, vt cutari non possit, quantum curuari caput videmus: Sed commissura hæc præstat alium motum proprium capitis, quo videlicet circumducitur: primæ enim vertebrae innixum super secundam, quasi super a xem conuertitur circa l processum dentiformem, cum quo per cartilaginofum ligamentum neçitur. Vtus igitur vertebrarum ceruicis huiusmodi est, pergamus ad earum formam, quam ad ipsum præstandum aptissimam competiemus. Ex septem eius vertebra, prima x e excipit capitis duo tubercula oblonga, quæ in osse occipitij vtrinque esse diximus, à latere magni foraminis, per quod spina medulla e ex cerebro egreditur: quibus tuberculis prima vertebra respondentes l sinus, A, habet, ab vtroque latere vnum. Constat autem ex osse durissimo, m Gal. lib. de ossib. c. 8.

c Gal. li. 3 de vna par. c. 1.
d Gal. lib. de ossib. c. 7.
e Gal. li. de ossib. c. 8.
f Gal. lib. de ossib. c. 8.
g Gal. li. de ossib. c. 8.

C vt firmius sit, alioquin tenue esse deberet, ob canum amplum ad medullam recipiendam. A priori, B, etiam parte tinctus sinuatur, quatenus processum dentiformem admittit, quem secunda m vertebra exigit à priori parte, & tam processus, quam sinus cartilagine obducitur. Verum extra è regione sinus os prominet, D, & cæsius est, vt firmitatem sinui præstat, & simul etiam a commodetur ad finem musculorum primi paris mouentium dorsui: exigit præterea prima vertebra transuersos, E, processus longiores, & latiores reliquis vertebra, vt ex cipient sextum, & septimum par musculorum mouentium caput: habet vterque processus foramen, F, per quod transit arteria in caluariam, quæ autem prima vertebra vtrinque cum osse occipitij committitur, G, foramen apparere partim in ipsa, partim in occipitij osse, excavatum, per quod, * exit primum par nervorum à medulla: per quod iter arteria, quam per paulò ante propositi foramen trāsire diximus, in caluariam penetrat. A posteriori, H, parte p sola inter vertebrae caret spina, quoniam aliena fuisset muscularis, qui ea parte feruntur: ibi etiam prominet, & aspera est, vt quantum par musculorum mouentium caput, inde facilius initium ducat. Inferior pars vtrinque q sinus habet, in quos ingrediuntur processus secundæ vertebrae (surtum spectantes; tam sinibus, quàm processibus obducta est cartilago. Secunda vertebra committitur cum prima, quæ commissura, vt ante r ostensum est, motui in anteriora, & posteriora minime aptatur, nam præterquam quod hunc præstat commissura capitis cum prima vertebra, secunda cum prima adeo illigatur, vt flexi non possit; sed caput circa l secundam circumducitur, quem motum non potest efficere commissura eius cum prima vertebra, quod non fit ibi sinus, & processus rotundus, vt in iunctura femoris cum coxa, sed oblongus: secunda igitur vertebra sapemè à lateribus processus exigit, qui ad vnuè respondent tectilibus primæ, in quos insinuantur, exigit: & secunda t processum dentiformem, C, à quo dens nominata est: hunc (siue sit appendix cum processu, vt nonnulli volunt, siue processus dumtaxat) recipi ostendimus in sinu interno à priori parte primæ vertebrae vbi validè alligatur u per ligamentum, M, cartilaginofum quod priori parti primæ vertebrae in interno cauo innascitur; in hoc circumagitur processus dentiformis secundæ vertebrae habet enim id ligamentum processum sursum versus pectantem, qui responder dentis, alioquin reserit figuram lunaram cornibus ad priorem partem primæ vertebrae spectantibus, vbi validè neçitur: ex ligamento autè, & priori parte, primæ vertebrae fit quasi anulus, in quo recipitur processus dentiformis secundæ. Eiusmodi dens sinuatur à lateribus, vt præbeat aditum nervis, qui ex secundo pari nervorum medullæ

i Gal. li. de ossib. c. 8.
k Gal. li. de ossib. c. 9.

D spectantes; tam sinibus, quàm processibus obducta est cartilago. Secunda vertebra committitur cum prima, quæ commissura, vt ante r ostensum est, motui in anteriora, & posteriora minime aptatur, nam præterquam quod hunc præstat commissura capitis cum prima vertebra, secunda cum prima adeo illigatur, vt flexi non possit; sed caput circa l secundam circumducitur, quem motum non potest efficere commissura eius cum prima vertebra, quod non fit ibi sinus, & processus rotundus, vt in iunctura femoris cum coxa, sed oblongus: secunda igitur vertebra sapemè à lateribus processus exigit, qui ad vnuè respondent tectilibus primæ, in quos insinuantur, exigit: & secunda t processum dentiformem, C, à quo dens nominata est: hunc (siue sit appendix cum processu, vt nonnulli volunt, siue processus dumtaxat) recipi ostendimus in sinu interno à priori parte primæ vertebrae vbi validè alligatur u per ligamentum, M, cartilaginofum quod priori parti primæ vertebrae in interno cauo innascitur; in hoc circumagitur processus dentiformis secundæ vertebrae habet enim id ligamentum processum sursum versus pectantem, qui responder dentis, alioquin reserit figuram lunaram cornibus ad priorem partem primæ vertebrae spectantibus, vbi validè neçitur: ex ligamento autè, & priori parte, primæ vertebrae fit quasi anulus, in quo recipitur processus dentiformis secundæ. Eiusmodi dens sinuatur à lateribus, vt præbeat aditum nervis, qui ex secundo pari nervorum medullæ

m Gal. lib. de ossib. c. 8.
n Gal. li. de ossib. c. 3.
o Gal. li. de nervorum dissectione capite n.
p Gal. li. de ossib. c. 8.
q Gal. li. de ossib. c. 9.
r Paulo superius in hoc cap. f Suprapapula ante.
t Gal. li. de ossib. c. 3.
u Gal. li. de ossib. c. 3.

derisati musculis collam fle&entibus impertionrur. Sinuatur & a posteriori parte; vbi ligamentum inferitur; per quod in sinu primæ vertebræ, qui asper est, alligatur. Pars dentis superior quæ primam vertebram excedit, aspera est, ut ibi concinnius ligamentum inhaereat, per quod illigatur cum osse occipitij similiter aspero, a priori parte foraminis, per quod medulla a capite descendit. Vtraque autem a lateribus versus posteriorem partem, quæ secundæ vertebræ processus, in primæ sinibus recipiuntur, excavata est; adeo ut ex eiusmodi cauis foramen, N, vnum vtriusque efficiatur, per quod exit secundum par nervorum a medulla. Habet etiam secunda processus, O, a lateribus bipartitus, ac sinuatus cum foramine, b per quod arteria initio ad caluariam fertur. Ab inferiori verò parte processus, P, sinuatus, quibus vtriusque recipit gibbos tercie vertebræ processus, sed a priori, Q, parte media prominet, vtriusque dens, ut aprè ibi inserantur musculi collam fle&entes. Verum processus, R, qui a posteriori parte spinam constituit, in extremo bipartitus est, ut reliquarum vertebrarum cervicis, excepta sexta, & septima: aliarum igitur omnium processus, qui spinam facit, latus est, in æqualis, asper, infernè cauus, supernè gibbus: ac vtriusque modice depressus. Constat autem eiusmodi processus bipartitos, fuisse, ut apparentur nexui plurium muscularum. Ceterum processus, qui in secunda vertebra spinam facit, alios magnitudine excedit ob musculos quarti, & septimi parisi caput mouentes. Sed satis de secunda vertebra cervicis; eadem ferè est ratio quinque sequentium, quæ a lateribus supernè processus exigunt, qui in recessus vertebræ superie&æ insinuantur. Contra infernè desidunt, ut processus subiectarum vertebrarum accipiant; a lateribus etiam processus habent sinuatos cum foraminibus, & in iuxta hos alia foramina communia superioris, & inferioris vertebræ; a posteriori parte processus exigunt bipartitos, qui spinam faciunt. Verum sexta non ita manifestè bipartitus habet spinæ processum: obscurius adhuc septima, sed vtraque extremo hoc processu adiunctam habet appendicem; quam non reperies in posterioribus processibus superiorum vertebrarum. Committitur septima vertebra cervicis cum prima thoracis commissura magis plana, per minores processus, ac recessus, quandoquidem & motus debuit esse obscurior, quam in vertebis superioribus. Illud autem ignorare non oportet, quod in qualibet ferè cervicis vertebra numerare tredecim processus licet; vtriusque enim inspicitur processus, 1. 2. unus superioris vertebræ. Tertius, 3. & quartus, 4. sunt duo processus ascendentes, vtriusque unus. Quintus, 5. & sextus, 6. duo descendentes, similiter vtriusque unus. Transuersi duo processus bipartiti efficiunt, septimam, 7. octauam, 8. nonam, 9. & decimam, 10. sicut undecimam, 11. & duodecimam, 12. posterior processus bipartitus; decimum tertium, 13. prior pars vertebræ, quæ inferius procedens in subiectam inseritur. Hæcenus de ceruice,

a Gal. li. de
dissectione
nervorum
cap. 1. a.
b Gal. li. de
offib. c. 8.

c Gal. li. de
offib. c. 8.

Parti
fig. 7.
& 1.
Tabul.
vii.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS Tabulæ VII. & VIII. inscripti visuntur, explicatio.

TAB. VII. FIG. I. II. III.

Tres figura omnes maxillam ostendunt.

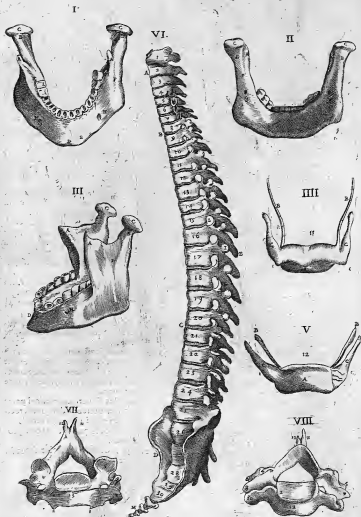
I	A priori parte,
II	A posteriori.
III	In latus,
A	1. 2. 3. Anterior processus tenuis,
B	1. 2. 3. Processus posterior.
C	1. 2. 3. Capitulum rotundum, quod in sinu ossis temporum recipitur.
D	1. 2. 3. Asperitas ad mentum vbi inseruntur musculi.
E	1. 2. 3. Asperitas vbi labrum inchoatur
F	1. 2. 3. Sinus a lateribus, vbi musculi continentur.
G	1. Foramen vtriusque ab interna parte, per quod transit ramus, vena, ner-

H	1. 3. Foramen ab exteriori, arque inferiori parte, per quod exit ramus nervi, vena, & arteria.
I	1. 2. 3. Caua, ubi continentur dentes.

FIGVRA IV. V.

	V traque figura os hyoides monstrat.
IV	A priori parte, cum processibus integris.
V	A posteriori parte; præcisus longioribus processibus.
A	11. 12. Medium quod patefecit.
B	11. 12. Processus longior & anterior ab utroque latere.
C	11. 12. Processus posterior ab utroque latere.

TABVLA VII.

TAB. VII. FIG. VI.

Plura spinae dori cum osse coccygis nas habens numerorum vertebrae significationem, cuius litterarum explicatio ita se habet.

- A Cervice, quae septem vertebrae continentur.
 B Thorax qui duodecim vertebrae continentur.
 C Quinque vertebrae lumborum.
 D Os sacrum.
 E Processus a posteriori parte spinam efficiens.
 F Prior pars vertebrarum.
 G Processus a lateribus sursum spectantes.
 H Processus a lateribus deorsum spectantes.
 I Processus transversi.
 L Foramen a lateribus, per quod exit nervus a spinae medulla.
 M Os coccygis.

TAB. VII. FIG. VII. VIII.

Vtraque figura representat quintam vertebrae cervicis,

- VII A priori, & inferiori parte.
 VIII A superiori, & priori.
 Notae numerorum in utraque hac figura significant processum tredecim, quos pag. 45. C. retulimus.

TAB. VIII. FIG. I. II. III.
 IV. V. VI. VII. VIII. IX.
 X. XI. XII. XIII.

Ex tredecim figuris cervicis vertebrae referentibus monstrat

- I Septem cervicis vertebrae a priori parte.
 II Eandem a posteriori.
 III Eandem a lateribus.
 Numeri in his tribus figuris notant ordinem septem vertebrarum.
 IV Primam vertebrae a priori parte.
 V Eandem a posteriori, & superiori.
 VI Eandem a priori, & inferiori.

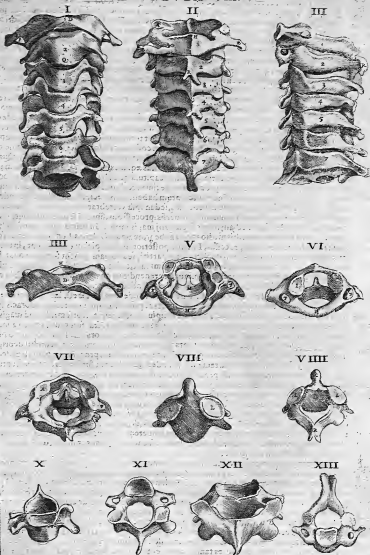
VII. Primam cum secunda a posteriori parte.

- VIII Secundam a parte priori.
 IX Secundam a parte posteriori.
 X Tertiam vertebrae a parte priori.
 XI Tertiam a parte posteriori, & superiori.
 XII Eandem a parte posteriori.
 XIII Eandem a parte inferiori.

Quid litterae significant in utraque ex praedictis figuris nunc subiiciemus.

- A 2. 5. 7. Sinus ab utroque latere primae vertebrae, in quos inferuntur tubercula capitis.
 B 2. 5. 8. Prior pars primae vertebrae sinuata ad excipiendum dentiformem processum secundae.
 C 2. 7. 8. Processus dentiformis secundae vertebrae.
 D 1. 4. Os prominens in prima vertebra, e regione sinus illius ubi recipitur processus dentiformis secundae vertebrae.
 E 1. 2. 4. 5. Transversi processus primae vertebrae.
 F 1. 5. 6. 7. Foramen in processu transversu vertebrarum cervicis, per quod transit arteria in calvariam.
 G 2. 5. Foramen partim in prima vertebra, partim in osse occipitij, per quod exit primum pars nervorum a medulla.
 H 2. 4. 5. 6. 7. Posterior pars primae vertebrae.
 I 6. Inferior pars primae vertebrae sinuata recipiens processum secundae.
 L 8. 9. Processus secundae vertebrae sursum spectantes.
 M 5. 6. 7. Ligamentum in prima vertebra, nevens dentiformem processum secundae.
 N 7. Foramen partim in prima, partim in secunda vertebra, per quod exit secundum pars nervorum a medulla.
 O 1. 2. 8. 9. Processus a lateribus secundae vertebrae.
 P 3. Processus sinuati ab inferiori parte secundae vertebrae, in quibus recipiuntur gibbi processus tertiae.
 Q 1. 8. Prior pars primae vertebrae prominens.
 R 2. 3. 9. Processus posterior secundae vertebrae.

TABVLA VIII.

a Gal. li. de
offib. c. 9.
b Gal. li. de
c. 9. in
lib. obserua-
tione.

d Gale. lib.
de offib. c.
9.

e Gal. li. de
offib. c. 9.

f Gal. li. de
offib. c. 9.

g Gal. li. de
offib. c. 9.

h Gal. li. de
offib. c. 9.

i Gal. li. de
offib. c. 9.

k Gal. li. de
offib. c. 9.

l Gal. li. de
offib. c. 10.

m Gal. li. de
offib. c. 10.

n Gal. li. de
offib. c. 10.

o Gal. li. de
offib. c. 10.

p Gal. li. de
offib. c. 10.

q Gal. li. de
offib. c. 10.

r Gal. li. de
offib. c. 10.

s Gal. li. de
offib. c. 10.

Equantur vertebrae thoracis, quae duodecim^a sunt, quanquam in aliquibus tredecim reperiantur totidem costis respondentes, quod rarum est in aliquibus vnde cum, quod e rarissimum. Sed vertebrae lumborum, aut cervicis numerus idem est in omnibus, neque varius, ut thoracis. Subtilitas horum ossium a posteriori parte laxa, & foraminibus plena conspicitur, ita ut radium præbeat venis, a quibus nutriatur. Quod attinet ad conformationem, prima vertebra thoracis supernè habet inaequalem superficiem, perinde ac vertebrae cervicis, infernè æqualem, ut reliquæ thoracis, quæ planæ videntur, & non sinuatæ a priori parte quæ inter se committuntur, contra quam in cervicibus, ubi superiores vertebrae a priori parte descendunt in sinu inferiorum. Verum duæ priores vertebrae thoracis a priori parte desidentem superficiem habent, propter musculos, qui collum trahunt in partem priorem, aliz verò prominentem in semicirculi speciem. Omnes autem utrinque a lateribus processus, A, exigunt sinuatos, respondentes capitulis costarum, quæ in illis recipiuntur. Sinus, B, vertebrae in quos inseruntur capitula costarum, usque ad decimam insculpti sunt a lateribus in vertebra superiori, & inferiori iuxta foramina, C, vnde exeunt nervi a medulla, magis tamen pertinent ad inferiorem vertebrae, quam ad superiorem; quamquam prima, vndecima, & duodecima, sinum habent totum in se excelsum, & non imperitum vertebrae, cum qua iunguntur. Sinus, in quem costæ capitulum inseritur, cartilagine obductus est, & obtusum angulum repræsentat perinde atque ipsum costæ capitulum. Quilibet item ex vertebra thoracis transversos processus æquales exigit, usque ad decimam, in qua minores sunt, quam in superioribus; nam & capitula quæ ab illis recipiuntur, ipsa quoque minores sunt; minores adhuc sunt processus vndecimæ, & duodecimæ vertebrae, quod minores præsentant vsus; neque enim sinum insculptum habent, ubi recipiantur tubercula vndecimæ, & duodecimæ costæ, quæ non in processibus, sed in ipsa vertebrae corpora inseruntur; nam in aliarum vertebrae omnium transversis processibus, sinus, D, insculpti sunt, qui a priori parte se ostendunt, sed alij magis supra, alij magis infra. In prima enim deorsum spectant, in nona forsum, in medijs medio modo habent, quamvis Galenus omnes in ferius spectare tradiderit. Ceterum processus, E, qui a posteriori parte spinam constituunt, in vertebra thoracis simplices sunt, non duplices, ac bipartiti, sed variam habent formam: quandoquidem in novem superioribus vertebra longissimi sunt, ex lato in angulum tendentes trianguli modo. In decima autem processus minor deprehenditur, quam in superioribus, & in obusum mucronem de finit, non in acutum, ut ceteri. Vndecimæ processus brevior est, sed latior; cuius mucro teres est, ac densus. At in vertebra duodecima brevis est, latus, & utrinque de pressus, ut in vertebra lumborum. Iam verò spectant processus, qui in vertebra thoracis spinam faciunt, novem deorsum, sed a decima incipiunt recta ferri retrorsum, quod magis in undecima, magis adhuc in duodecima apparet, non tamen ita recta feruntur, ut non aliquid deorsum spectent; id quod euenit etiam processibus spinæ lumborum. Transuersi vero processus novem superiorum vertebrae thoracis, perinde atque cervicis h nonnihil deorsum uergunt, quamvis corpora sursum magis spectent: at mucrones processuum paululum deorsum inclinati videntur. In decima tamen, & undecima vertebra sursum ferè conuertuntur. Duodecimæ vertebrae transuersi processus non solum sursum uergunt, sed etiam retrorsum ducuntur. Ita autem inter se committuntur vertebrae thoracis, ut inferior & utrinque processum, F, exigat, qui in sinum processibus, G, superioris vertebrae inseratur, excepta duodecima, quæ utrinque processum exigit superne, & in inferne, ita ut recipiatur a sinibus, tam thoracis undecimæ, quam primæ vertebrae lumborum; interdu tamen euenit, ut non duodecima, sed undecima, sursum sit, quæ utrinque processum exigit, & utrinque recipiatur, plerumque tamen id euenit duodecimæ. Quod si omnes processus numeremus in unaquaque thoracis vertebra septem comperimus, binos ascendentes, binos descendentes, binos transversos, & unum posteriorem, qui spinam constituit.

Duodecim vertebrae thoracis subjiciuntur quinque lumborum grandiores, & crassiores, quarum substantia rara est, & punicis modoplena foraminibus, quæ partim conferunt ad levitatem, partim transitum præbent venis alimentum deferentibus. Foramen, A, aut per quod exit nervus a medulla & ad eandem fertur vena, & arteria, quæ inter se vertebrae committuntur, totum ferè pertinet ad superiorem vertebrae; nam inferior tantum imam foraminis partem componit. Processus ascendentes, B, in unaquaque oblongi sunt, & plurimum sinuati; ut recipiant tubercula descendendum, C, processum vertebrae superioris qui similiter oblongi sunt, transversi vero, D, tenuiores inspicuntur in vertebra lumborum, quæ thoracis; catenus autem longi sunt, ut videntur eundem usum præstare in lumbis, quem costæ in partibus superioribus, breviores tamen apparent in prima, & quinta, quam in medijs inrè utramque. Sursum verò spectant illi soli, qui ad quintam pertinent. At posteriores, E, validi, & crassi sunt, non tamen longitudinem obtinent suæ molis respondentem, sed ad diuinam habent appendicem, cum mucrone hebeti, ac trianguli speciem referente. Galenus iuxta foramen, unde exit nervus diximus, utrinque longum processum esse aut deorsum spectantem, qui

Aquire vera non reperitur in homine, sed in finia; in vnaquaque autem vertebra lumborum hominis septem dumtaxat processus se ostendunt, duo ascendentes, duo descendentes, duo transuersi, vnus à parte posteriori, quod si ascendentes vt duplices consideres moueri etunt.

Tab. x. Fig. v. VI. VII. VIII.

Lumborum vertebrae proximè subiicitur os, quod græcè *ῥαχίς*, id est sacrum, & *σπονδυλόν*, id est latum nominatur: est enim multò latius quàm ossa vertebrarum, cumque validè interius partes ^h muniat, irè etiam sacri nomen inuenit: quamobrem effictum fuit à posteriori parte conuexum, à priori concauum, & læuè; sic enim melius tueretur, & mitius continet partes ad quas muniendas fuit effictum: præbet etiam vsum quem vertebrae, quandoquidem excavatum est, vt medullam recipiat, e qua tandem paulatim in nervos degeneras, cum ipso finitur. Verum os sacrum non ^d vnum simplex est, sed plerumque ex quinque, interdum ex sex compositum, & coagmentatum: Hæc quanto inferiora sunt, tanto minora efficiuntur; quanto superiora, tanto maiora apparent; ita autem inter se ne-
Bstunt, vt euidenter à priori parte coaluisse videantur. Nam vbi coccygis os (de quo proxime loquemur) constat ^f ex tribus, transerit in osse sacro sex reperiuntur; vbi verò ex quatuor, quinque tantum apparent. Tenuera tamen ætate in eorum commissura media quedam cartilago se ostendit, à parte posteriori ne vestigium quidem commissuræ deprehenditur, nisi in pueris. In alia verò ætate tantum multiformia ossa se ostendunt, neque commissura linea apparet, nisi vbi primum cum secundo coniungitur à lateribus. In processibus verò ascendentes, A, & descendentes iunctura admodum obscura deprehenditur versus partem priorem, nam, versus posteriorem sine vlla penitus iunctura vnicum tantum os apparet, præterquam ad commissuram primi cum secundo, vbi processus ascendentes, & descendentes, vt in vertebra inter se committuntur. Transuersi tamen processus primi ossis, & secundi adeò validè inter se coalescunt, vt nullo modo moueantur, qui processus in secundo osse ampliores sunt, & cæstrosiores: magisque antorsum, ac retrorsum prominent à superiori autem parte primum os propositum committitur cum quinta vertebra lumborum, quemadmodum illa cum quarta refert enim speciem vertebrae, & in vetustis cadaueribus separatum à quinta subiectis plerumque reperitur. Sextum os non exigit processus transuersos, sed per tuberculum dumtaxat, in quod finitur, committitur cum coccygis osse eo modo, quo vertebrae corpora inter se committuntur. Superiora autem ossa per transuersos processus à lateribus ⁱ sinuos, B, osili ^j vtrique recipiunt, ita vt validè cum eo necessitatur; processus, C, à posteriori parte spinam constituentes; à maioribus ossibus maiores proficiuntur; à minoribus minores; donec ad minimos penetrent: omnes autem deorsum spectant. Verum foramina, D, per quæ nerui à medulla exeunt, ita se habent, quod primum partim in quinta vertebra lumborum, partim in primo osse subiecto insculpiuntur; ac reliqua similiter inter duo ossa, vt inter primum, & secundum, & ita deinceps: hæc autem ab vtroque latere à posteriori priorique parte se ostendunt, unde sex nervorum paria transeunt, in quæ medulla finitur. Apparent in medio posterioris partis, vbi medulla continetur, cana quedam ad ipsam penetrantia ligamenti insarta. Postrema spinæ pars numeratur os coccygis, E, ita à Galeno ^k vocatum, quod non vnum simplex est, sed ^l ex proximè diximus externis ^m coagmentatur, vbi os sacrum ex se constat; ex ⁿ quaternis, vbi illa sunt quinque. Sunt autem hæc tenera ætate prorsus cartilaginosa, sed processu temporis durecunt, & in ossa degenerant. Factum autem est os coccygis ad imum recti intestinalis descendendum, quo non egent quadrupes, cum satis defendatur à cauda. Substantia finiri defendendum, quo non egent quadrupes, cum satis defendatur à cauda. Substantia horum ossium rara, & laxa est, plurimamque adiunctam habet ^o cartilagineam, præsertim ad extremum: hæc eundem vsum præstat, quem spina: singula ^p ætate ^q ossibus quanto inferiora sunt, tanto minora, quanto maiora, tanto latiora, cumque in anteriore parte curvatur, cuculi rostrum repræsentant. Carent præterea processibus, sinibus, ^r foraminibus, non continent medullam, quam sinici diximus: in imo ossis sacri non præbet transitum nervis, sed committuntur inter se, & cum sacro osse, quemadmodum coepta vertebrae.

De costis, ossibus pectoris, & inguli. Cap. V.

Tab. x. Fig. 9. 10.

Inter spinæ vertebrae duodecim numerauimus, 9 quas ad thoracem retulimus, quod committantur cum costis, quibus thorax continetur, quamobrem spinæ costas, & ossa thoracis merito nunc subiiciemus: in quorum fabrica ^a natura partim ad motum spectauit, partim ad munienda viscera subiecta: caput enim quod moueri non debuit, ossibus ^b vndeque muniuit; ventrem, qui plurimum ac vehemens motum postulat, abdomine operuit musculis compositis: in thorace ^c ossibus masculos inseruit, vt partim moueretur à musculis in respirando, partim defenderet, quæ intus recondita seruat; id quod præstant ossa, quæ ita etiam illustrata sunt, vt dilatati viscera possint, & contra hi thorax; hoc autem magis perspicuum erit, si seorsum de costis, & de ossibus pectoris agamus.

a Gal. li. de
offib. c. 13.
b Gz. ibid.
& lib. 8. de
anatomic.
adm. c. 1.

Costæ igitur, quas græci *σπίρες* ^a appellunt, thoracem constituunt; i posteriori, A, parte cū
spinz ^b vertebris; priori cum ossē, & cartilagine pectoris coniungunt. Constat autem ex os-
se, præterquam a priori, B, parte ubi in cartilagine degenerant. Quæ a posteriori parte quæ
cum vertebris committuntur, appendicem, C, habet, & durum est, ac densum, non tamen ma-
gis quàm medijs partibus; contra a priori rarum, ac laxum intus; extima tamen eius superfi-
cie tenuis ac dura resta conspicitur. Cartilago in quam degenerant costæ, quæ ad os thoracis
perueniunt, durior est, & in senectute facile vertitur in os, quasi cartilaginis squama obre-
ctum; illa in quam degenerant costæ inferiores, quæ vsque ad thoracis ossa non perueniunt,
longe mollior est, neque vquam connectitur in os. Sed satis de materia costarum, perga-
mus ad formā. Ita igitur figurantur, ut externa, D, parte gibba sint, interna, E, caua; sic enim
internum spatium thoracis amplius reddunt: a superiori, F, parte hebetes sunt, ab inferio-
ri, G, acuta. Cum primum autem a vertebris recedunt, tendunt oblique deorsum in poste-
riora, & hinc ad thoracis latera deorsum ^c semper versus anteriora declinant, quousque in
cartilagine desinant, oblique in orbem sursum in anteriora porrectam; tunc enim sursum in
figuram arcus, & in angulum ^d quodammodo flectuntur; id quod commune est etiam costis
inferioribus, quæ cū ossē pectoris non committuntur, excepta duodecima, cuius cartilago ad
modum obscure sursum spectat. Illa verò, in quam quinque inferiores desinant, in acutum
macronem finitur. At primæ cartilago angusta incipit, & paulatim latescit; secundæ, tertiæ,
quartæ, quintæ, & sextæ extrema tuberculum ^e acutum exigit, quod in ossē pectoris recipi-
tur. A posteriori f parte costarum ossa in tuberculum, H, finiuntur, quod cum corpore ver-
tebræ committitur, & appendix est non secus quam reliquorum articulorum capita, qua in-
ter se committitur. Omnes etiam vsque ad decimam propè iam dictum tuberculum aliud, I,
exigit, quod similiter appendix est, & in sinum inferitur transversus processus vertebræ. Vbi
a transversio processu recedunt, versus partem anteriorem, in capitulum, L, quoddam asur-
gunt, cum quo neciuntur chordæ sexti musculi moventis dorsum, quæ neciuntur etiam cum
extremo transversu processu vertebrarum. Sed paulò vterius assurgunt costæ in aliud capi-
tulū, M, cui quintus musculus illigatur thoracem mouēs. Externa costarum superficies, quam
thoracis membrana cingit, lævis est, nisi ubi cum vertebris committuntur: ibi enim aspera est,
ut melius ligamenta retineat. Paulo etiam vterius versus anteriorem partem asperitas senti-
tur, propter musculos & chordas, quæ ibi neciuntur: eadem sentitur a superiori, & inferiori
parte, ubi neci musculi debent inter costas collocati. Quibus datū etiam partibus costæ si-
nuantur, ut cedant venis, nervis, & arterijs: id quod non accidit tribus superioribus, ad quas
non pertinent magna vasa; neque tribus inferioribus, cum depressæ sint, quantum satis est ad
ea recipienda. Magnitudo non est eadem omnibus: superiores, ^f & inferiores breviores sunt,
mediæ longiores; atque idcirco prima, & duodecima brevissimæ, dein secunda, & vndecima,
tertia, & decima; sexta autem, septima, & octava longissimæ sunt: responderet cartilaginis lon-
gitudi, longitudini costarum: longiores enim longiorem habent cartilaginem adiunctam; e-
dem ratio est latitudinis, nam prima costa quæ latissima est, in latissimam cartilaginem ter-
minatur: Sextæ, septimæ, octavæ, & quandoque nonæ cartilago adeo latescit, ut nullum ferè
spacium inane relinquat. Craassitudo cartilaginis costarum craassitudini respondet; vndecimæ
enim, & duodecimæ quæ tenuissimæ sunt, tenuissimæ adiecta est cartilaginis; medio mo-
do se habent. Quod utrinque duodecim: numero sunt, satis patere potest ex duodecim ver-
tebris thoracis, cum quibus committuntur: ut autem vertebræ raro tredecim sunt; rarius un-
decim, ita etiam k costæ. Ex iis septem superiores: ^g non solum cum vertebris a posteriori par-
te, sed etiam cum ossibus pectoris a priori committuntur. Quinque inferiores spinz ^h ap-
pellantur, quod a priori parte non perueniant ad os pectoris, sed a latere finiuntur, suis car-
tilaginibus inter se alligatæ: excepta duodecima, quæ cum undecima per cartilaginem non
necitur, sicut neque hæc interdum cum decima. Omnes autem cum vertebris committuntur,
non tamen duplici articulo omnes, ut voluit Galenus, n sed tantum novem superiores, quæ
vno tuberculo in sinu corporis vertebræ, altero in sinu processus transversus recipiuntur; deci-
ma ratissimè duobus articulis necitur; vndecima, & duodecima vniço duntaxat capitulo cor-
pori vertebræ inhaeret. Capitulum, N, extremum per quod costæ cum vertebræ corpore com-
mittuntur, non recipitur in vna vertebra duntaxat, sed in sinu in duabus exculpto: primæ
enim costæ duntaxat capitulum inferitur in sinum, in prima vertebra insculptum: sinus, qui
recipit capitulum octo sequentium, inculpitur in sinum, in prima vertebra insculptum: sinus, qui
in sinus parum descendentes inferuntur.

e Gal. li. de
offib. c. 13.
d Gal. 5. de
anat. adm.
c. 4.

e Gal. li. de
offib. c. 13.
f Gal. ibid.

g Gal. ibi.

h Gal. li. de
offib. c. 13.

i Gal. li. de
offib. c. 13.
& 8. de ana-
tom. adm.
c. 1.

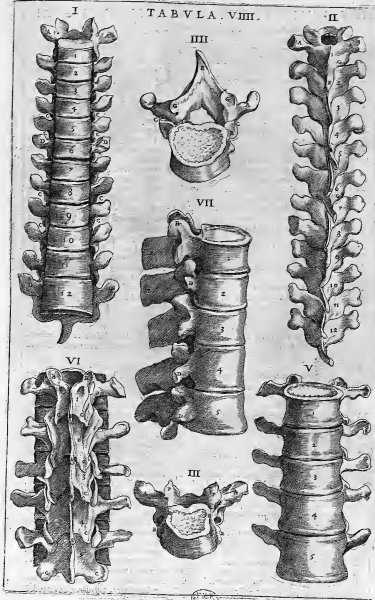
k Gal. lib. 8
de anat.
adm. c. 1.

l Gal. li. de
offib. c. 13.
& 8. de
Anat. adm.
c. 1.

m Gal. lib.
8. de anat.
adm. c. 4.

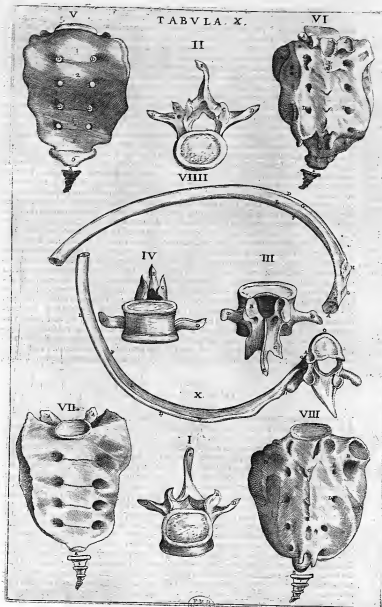
n Gal. li. de
offib. c. 13.
& lib. 8. de
anatomic.
adm. c. 1.

TABVLA. VIII.

Tab. II. Fig. 1. 2.

a Gal. 7. de
vfu par. c.
21.
b Ga. li. de
offib. c. 15.

Spectoris * partim defendit interna viscera, partim musculos fulcit, partim accommodatur ad moem, cum ^h finis, A, habeat, in quos costarum cartilagine conijciuntur: cuius substantia non admodum solida est, sed intus rara, pumicis modo, quæ ab anteriori parte solidiori testa tegitur: à posteriori non ita solida, vbi nonnulla foramina se ostendunt, non peruia, præsertim, vbi crassius est, per quæ venæ transeunt alimentum deferentes. Degenerat os pectoris in cartilagineum à parte inferiori, à superiori, & à lateribus, vbi costarum cartilagineum recipit. Figura totius ossis pectoris enset, cum suo manubriolo representat, & idcirco ^g *en-set*, e græcè, hoc est ensiforme nominatur.

c Gal. li. de
offib. c. 15.
d Gal. li. 13.
de vfu par.
c. 11. & li. 3.
de Artic.
tom. 18.
e Gal. lib. 8
de anat.
adm. c. 4.
f Gal. 7. li.
de vfu par.
21. & lib. 8.
de ana. ad.
mini. c. 1. &
lib. Medi.
cæ c. 12.
g Falopius
in li. de ob.
fer. anat.
h Falopius
ibidem.

Quod ad magnitudinem attinet, latius d est in homine, quam in alijs animalibus proportionis sui corporis, sed breuius. Quamvis autem vnicum * videatur, constat tamen ex pluribus, quæ processu ætatis inter se paulatim coalescunt, ita vt subinde pauciora fiant, & in vnitatem coeant. Galenus f ipsum constare ex septem credidit, quod totidem sint costæ, quæ cum ipso iunguntur; quibus addendum est octauum, quod mucronatam sustinet cartilagineum, B, Quod si fetus cadaver incidatur, primum dumtaxat ex octo, * esse os comperies, nam cætera non ossa sunt, sed cartilaginea adhuc. In ijs verò qui in lucem editi sunt, vsque ad septem annos, comperies omnia octo ossa distincta, sed multa cartilagine inter se coniuncta. Processu ætatis cartilago in os degenerat, ita vt inter se coalescant, & tandem senibus à ex octo vnū conficiatur. Verum ætate firma plerumque tria reperies, vbi membranas abraferis, quibus obducuntur, quorum tertium, D, in mucronatam cartilagineum degenerat, à qua se iungi facile potest: hæc autem ad finem plerumque bipartita est in longitudinem; primum, E, apparet ab externa parte gibbum, ab interna sinum; in medio assurgit in speciem trianguli; à superiori parte sinum habet lunatum, C, vbi cauum quoddam efficit quod & ante sectionem conspicitur, vbi etiam crassius est, quam ab inferiori; crassius item est in medio secundum longitudinem quam à lateribus. Commissura huius cum secundo ad eò laxa est, vt sensui evidens sit, & in respirando manifestum motum præferat. Secundum, F, os incipit, vbi secunda costæ cartilago primo inhaerescit, magis autem latum est quam crassum, angustius tamen est à superiori parte, quæ committitur cum primo, quam ab inferiori; sed nullibi æquat latitudinem superioris partis primio ossis. Huic inhaeret vtrinque cartilago tertia, quarta, quinta, & sexta costæ, & aliqua ex parte secunda, & septima; nam tertium os exiguum est, ibique incipit, vbi septimæ costæ cartilago secundo inhaerescit; paulo autem post degenerat in mucronatam cartilagineum. Collocatum est os pectoris vniuersum à priori parte: superne autem à iugulo incipit, & inferne ad mucronatam cartilagineum finitur, cui septem transuersum illigatur; à lateribus committitur i cum costarum cartilagine capitulari; habet enim sinus cartilagine obductos, vbi illa recipitur; qua autem superne cum iugulo committitur, cartilagine mollitur vtrinque finem, G, habet oblongum versus posteriora insculptum, in quem k iuguli caput inseritur.

i Gal. li. de
offib. c. 15.
k Gal. li. de
offib. c. 15.

l Inter ossa thoracis numerari & iugulum potest, quamvis ad scapulam quoque, & brachium pertinere; vocatur iugulum græcè *collum*: i est autem id os quod vtrinque cum pectoris osse, & scapula committitur: eius munus est & claudere thoracem, ac firmare, & prohibere quo minus os scapulæ ad thoracem accedat, quod evenit, vbi iugulum frangitur; qui casus non finit brachium, aut circumdnci, aut porrigi ad pectus, collum, dorsum, illa. Substantia huius ossis in medio solida est, & dura, ab vtroque extremo laxa; & rara, vbi crassior est, & capitulari. A posteriori parte parua foramina, A, se ostendunt, per quæ venæ ad ipsum penetrant. Figura iuguli non recta est, sed vbi ab osse pectoris versus os scapulæ recedit, paulatim in anteriorem partem recuratur, ac post medium rursus in interiorem m, & rursus vbi ad scapulæ processum accedit, in anteriorem partem, ita vt referat figuram literæ, S, quæ maxime idonea est, tum vt vtrinque committi possit, tum vt cedat partibus subiectis. Quæ autem cum osse pectoris coniungitur, triangula structura, tam in eius capitulo, B, quam in sinu ossis pectoris inspicitur. In vtroque obducta est cartilago, quam si a capitulo detrahas, asperum inuenies; quæ vero coniungitur * cum scapula, latitescens capitulum, C, habet, sic vt respondeat sinui scapulæ lato in quo recipitur; medium inter extrema ferè teres apparet: aliquibus partibus sinuatur, & asperum est, aliquibus assurgit ad excipiendum ligamenta, per quæ cum scapula & cum osse pectoris necitur, & musculum primum thoracis, octauum capitis, secundum scapulæ, primum, ac secundum brachij; nam linea, D, in longitudinem assurgens ab inferiori, atque anteriori parte iuguli, distans ab vtroque eius capite latitudine duorum digitorum, pertinet ad initium primi musculi thoracem mouentis.

l Gal. li. de
offib. c. 15.

m Gal. li. de
offib. c. 15.

n Ga. li. de
offib. c. 15.

Tab. II. Fig. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Inter ossa thoracis numerari & iugulum potest, quamvis ad scapulam quoque, & brachium pertinere; vocatur iugulum græcè *collum*: i est autem id os quod vtrinque cum pectoris osse, & scapula committitur: eius munus est & claudere thoracem, ac firmare, & prohibere quo minus os scapulæ ad thoracem accedat, quod evenit, vbi iugulum frangitur; qui casus non finit brachium, aut circumdnci, aut porrigi ad pectus, collum, dorsum, illa. Substantia huius ossis in medio solida est, & dura, ab vtroque extremo laxa; & rara, vbi crassior est, & capitulari. A posteriori parte parua foramina, A, se ostendunt, per quæ venæ ad ipsum penetrant. Figura iuguli non recta est, sed vbi ab osse pectoris versus os scapulæ recedit, paulatim in anteriorem partem recuratur, ac post medium rursus in interiorem m, & rursus vbi ad scapulæ processum accedit, in anteriorem partem, ita vt referat figuram literæ, S, quæ maxime idonea est, tum vt vtrinque committi possit, tum vt cedat partibus subiectis. Quæ autem cum osse pectoris coniungitur, triangula structura, tam in eius capitulo, B, quam in sinu ossis pectoris inspicitur. In vtroque obducta est cartilago, quam si a capitulo detrahas, asperum inuenies; quæ vero coniungitur * cum scapula, latitescens capitulum, C, habet, sic vt respondeat sinui scapulæ lato in quo recipitur; medium inter extrema ferè teres apparet: aliquibus partibus sinuatur, & asperum est, aliquibus assurgit ad excipiendum ligamenta, per quæ cum scapula & cum osse pectoris necitur, & musculum primum thoracis, octauum capitis, secundum scapulæ, primum, ac secundum brachij; nam linea, D, in longitudinem assurgens ab inferiori, atque anteriori parte iuguli, distans ab vtroque eius capite latitudine duorum digitorum, pertinet ad initium primi musculi thoracem mouentis.

A At ab extremo dictæ lineæ, versus eam partem, qua iugulum cum summo humero committitur, finis, E, asper est, à quo ligamentum oritur astringens iugulum cum osse pectoris. Ab altero vero extremo propositæ lineæ, versus eam partem iuguli, quæ cum anchiroide processu scapulæ committitur, finis, F, asper est, unde nascitur ligamentum eiusmodi commissuram astringens. A superiori vero parte iuguli prope os pectoris alius finis, G, asper apprehenditur, unde oritur octavus musculus ex ijs qui movent caput. A superiori parte iuguli similiter, qua eius caput committitur cum anchiroide processu scapulæ, finis, H, etiam asper est ad initium secundi musculi scapulam moventis. Prominet etiam lineæ, I, à priori, ac superiori parte iuguli, unde initium sumit primus musculus humerū movēs: postremo a priori parte iuguli, prope eam sedem qua cum anchiroide scapulæ processu committitur, asperitas, L, est, unde oritur secundus musculus ex ijs qui humerum movent.

Committitur iugulum per diarthrosin cum osse pectoris; nam eius caput in huius sinum recipitur, intercedente cartilagine mobili, quæ ibi ligamentis necitur. At cum posteriori processu ossis scapulæ per eam commissuram iungitur, quam græci *ἀπὸ πύθου* vocant; non facile enim discernes utrum recipiat, aut recipiatur iugulum, an scapula: transit & iugulum super sublimem partem superioris processus scapulæ cui inicitur, atque ardē illigatur. Eiusmodi
B ligamentum *ἀπὸ πύθου* b videtur à veteribus fuisse appellatum. Hæc de iugulo, transeamus ad Scapulam.

a Gal. li. de ossib. c. 1.

b Gal. li. de ossib. c. 14.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XL. inscripti videntur, declaratio

TAB. XL FIGVRA L. II.

V Traque figura os thoracis represen-
taz.

I	A priori parte.
II	Seconda a posteriori.

Literarum hac ratio est in utraque figura.

- A Sinus, in quos costarum cartilaginee inferuntur.
- B Mucronata cartilago.
- C Sinus lunatus in superiori parte ossis pectoris.
- D Tertium os pectoris.
- E Primum os pectoris.
- F Secundum os pectoris.
- G Sinus in quo recipitur iuguli caput.

FIGURA III. IV. V. VI.
VII. VIII.

Ex sex his figuris quatuor jugulam, duo-
thoracem monstrant.

III	Iugulum sinistrum à parte superiori, & priori.
IV	Iugulum dextrum ab iisdem parti- bus.
V	Iugulum sinistrum à posteriori, & in- feriori parte.
VI	Dextrum ab iisdem partibus.
VII	Ossa thoracis à parte anteriori.
VIII	Eadem à posteriori.

*Litterarum in primis quatuor anguli figu-
ris hactenus est.*

- A Parua foramina a posteriori iuguli
parte propter venas.
B Capitulum iuguli, quod cum osse pe-
ctoris committitur.

- C Capitulum iuguli, quod committitur cum scapula.
D Linea ab inferiori atque interiori parte iuguli, vnde oritur primus musculus thoracem mouens.
E Sinus asper ad finem dictæ lineæ, versus os pectoris, vnde ligamentum oritur per quod cum osse pectoris illigatur.
F Sinus asper ab altero fine dictæ lineæ ad caput iuguli, quod cum anchiroide processu scapulæ committitur, vnde oritur ligamentum eius modi commissuram astringens.
G Alper sinus à superiori parte iuguli prope os pectoris, vnde oritur osculus ex musculis mouentibus caput.
H Sinus asper à superiori parte capitis iuguli, quod cum anchiroide scapulæ processu committitur, cui illigatur musculus secundus scapulam mouens.
I Linea prominens à priori ac superiori parte iuguli, vnde oritur primus musculus humerum mouens.
L Alperitas à priori parte iuguli versus eius caput, quod cum processu anchiroide scapulæ committitur, vnde oritur secundus musculus ex mouentibus humerum.

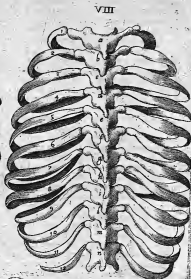
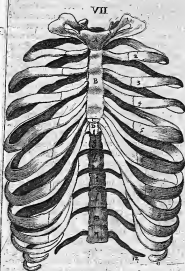
IN VII. ET VIII. FIGURÆ
Numeri notant Cætarum ordinem.

Ligera minuscula ossa thoracis, & macro-
notam cartilagineam.

Litrea minores monstrant vertebras.
1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12. Duodecim
costarum ordine.

- A Primaries thoracis.
B Secundum.
C Tertium.
D Mucronatam cartilagineam ostendit.
a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. m. n. Vertebrae thoracis. &c.

TABVLA XI.

a Gal. li. de
offib. c. 14.
& li. 13. de
vfu part.
c. 10.

b Gal. 3. 3.
epid. com.
73.

c Gale. 13.
de vfu par.
c. 10.

d Gale. lib.
de anat.
adm. c. 10.

f Gal. li. de
offib. c. 14.

g Gal. lib.
de offib. c.
14.

h Gal. li. 13
de vfu par.
c. 10.

i Valuerda
lib. 1. ca. 18.
& Vesalius
lib. 1. c. 31.
k Gal. li. de
offib. p. 14.

l Gal. li. de
offib. c. 14.
& lib. 13.
de vfu par.
c. 10.

m Gal. li. de
offib. c. 14.

n Supr. li.
c. 1.

o Valuerda
lib. 1. c. 18.

p Gal. li. de
offib. c. 14.
& li. 13. de
vfu part. c.
10.

q Gal. li. de
offib. c. 14.

r Gal. li. de
offib. c. 14.

Scapulæ, quæ latinè etiam scapula aperta, græcè *σπονδαί*, nominantur, duo of-
sa sunt, vtrinque vnum sub occipitio versus vertebrae, quæ in gracilibus qui phthisi
periclitantur alæ videntur, à quarum b similitudine eiusmodi homines *σπονδαί* dicuntur, quasi alati; pertinent ossa hæc ad thoracem, quatenus c ipsum à postero-
ri parte muniant, quasi propugnaculum; quo non ita opus fuit à priori; cum oculis prospice-
re, & declinare valeamus quæcumque noxam afferre possint; pertinent & ad brachium, d
quatenus humeri caput in scapularum sinu mouetur: meritò igitur a nobis descriptis offibus
thoracis, scapulæ describuntur; quæ præterquam quod thoracem muniant, & humeri caput
recipiunt, (vt iam dictum est) multorum quoque e musculorum nexui aptantur. Horum of-
sium substantia tenuis, f dura, & solida est, quibusdam partibus exceptis, vbi crassior appa-
ret, & spongiosè modo rara, multique distincta foraminibus: quæ partim ad leuitatem confe-
runt, partim præbent adirum venulis, a quibus alimentum allicitur; quibus autem partibus
tenuis sit, quibus hebes, quibus solida, & quibus foraminum plena, perspicuum erit, vbi eorum
osium naturam enarrauerimus. Figura igitur propositorum ossium adeo varia est, vt dorsum,
costas, spinam, processus, sinus, ceruicem, foramina, & in vniuersum quæ in singulis offibus at-
tenduntur, serè s omnia præseferant: sunt autem à posteriori parte, A, gibba, ita vt ibi à simi-
litudine dorsii nomen inuenerint, à priori caua, h partim, B, vt aptentur costis æ parte tran-
seuntibus; partim, C, vt musculum excipiant, qui in anteriorem partem brachium circundu-
cit. Tota autem referunt speciem trianguli laterum inæqualium: cuius internum latus, D, ad spin-
æ vertebrae spectans, vocatur basis, quod si quasi fundamentum, cui reliqua duo latera
innisuntur, quorum vnum, E, ab exteriori parte, alterum, F, à superiori positum est; hoc su-
periorcm, illud inferiorem costam appellant; i cum costæ imaginem quodammodo imiteat-
ur. Superior costa tanto breuior est inferiori, quanto hæc basi. Incipit basis à superiori parte,
& deorsum fertur non recta linea, sed figura lunata; ab vtroque fine appendicè habet, & cras-
lescit; sed multo magis ab inferiori, G, vbi in obtusum angulum terminatur; extremaque tota
cartilaginosa k est, perinde ac reliqua ossa quæ cum altero osse non committuntur: ad obtu-
sum angulum, ad quem terminari basim diximus, terminatur quoque inferior costa, seu exter-
num latus trianguli: inde autem versus exteriora procedens, ad superiora fertur, vbi crassior
red dicitur, & scapulæ firmitatem affert. Huius crassitudinis beneficio prior pars scapulæ magis
caua redditur, vbi autem ad imum angulum sinuatur, H, musculus incipit brachium à thorace
abducens: versus ceruicem etiam sinus, I, insculpitur, longus, inæqualis, asper, vnde nascitur
primus musculus cubitum extendens: ibi etiam scapula latescit; & ceruix, L, excedit cum capi-
tulo l sinuato, M, in quo recipitur summus humerus; ad hanc ceruicem terminatur etiam
quasi ad angulum communem inferior, & superior costa. Superior tenuis est, sed hebes fit ver-
sus ceruicem dictam, vbi processus, N, oritur, quem exponemus vbi de cerui-
ce egerimus. Appellari ceruicem diximus n cum de offibus in vniuersum ageremus, ossis pro-
cessum, cui amplius tuberculum, seu caput superiectum est. Ergo in angulo, vbi superior, & in-
ferior costa terminatur, versus exteriorem partem processus assurgit; quem ceruicem nomi-
nant; hic vertice ipso latescens sinuatur. Residet, O, ceruix, vt præbeat aditum chond-
ro osi musculi brachium in anteriorem, & posteriorem partem circumducentis; assurgit, P,
etiam superne propter initium tum duorum ligamentorum humeri caput cum sinu scapulæ
confringentium: tum externi capitis musculi anterioris fleuentis cubitum; in ceruicis verti-
ce sinus, Q, in exteriorem partem vergit, & oblongus est; sed in inferne circuli partem refert;
superne acutus est, ita vt eius longitudo à superiori parte in inferiorem maior sit, quam latitu-
do à priori in posteriorem. At non respondet hic sinus capiti humeri, quod in ipsum P infer-
rius, scilicet ferè in alijs articulis sinus respondere capitibus videmus. Vtu tamen veni quibus-
dam, vt sinus minus desiciat, quam promineat caput in sinuandum; id quod natura molitur, H
vt laxior articulus ad multiplicem motum æcommodetur. Quamobrem superioris tibiæ si-
nus inferiora capitula femoris excipientes, minus desident, quam vt ea complectantur. Idem
euenisse cernimus sinui ceruicis scapularum, vt brachium possit varios motus ciere; natura ta-
men, vt scapularum sinus desidentes redderet altiores, præter cartilaginem, quibus obducun-
tur, aliam in ambitu adiunxit, quæ crassior incipiens paulatim extenuatur versus centrum, ad
quod non peruenit. Hæc non innascitur sinui, sed inheret, & laxè ligamentis astringitur. Præ-
ter ceruicem, ac sinum, posterior, ac superior scapulæ pars duos q processum exigit, qui in ex-
teriora feruntur supra sinum ceruicis; vnus, N, in priorem partem magis vergit, alter, R, in
posteriorem; qui in priorem à latiori radice incipiens, paulatim tenuior fit, & latescens in pri-
orem, ac posteriorem partem progreditur, extremitusque supra sinum ceruicis recuratur, ita
vt anchoræ processum imitetur, vnde r nominatur. Eiusmodi processus superne
asperitatem præsefert, in sublimiori autem parte hebes efficitur, vbi innititur iugulum, vali-
dis ligamentis arctatum. Asper, S, etiam ad extremum est, & appendicem habet, (nisi dicas,
vt non-

Tab. 10
fig. 1.
a. 3.

F

G

H

A ¹ ut nonnullis * placet, ipsam totam esse appendicem) unde oritur internum caput anterio-
 ris musculi cubitum flectentis; inde quoque oritur ligamentum proprium humeri articulum
 continens. Processus alter quem magis vergere ad posteriorem diximus, à superiori parte basis
 incipit, & oblongus in exteriora fertur post medium itineris recedit à dorso scapulae, & solu-
 tus tendit in exteriora, supra finem cervicis extremus appendicem habet, quæ tenera ætate
 ex ² pluribus ossibus per cartilaginem commissis compacta videtur. Leniter autem descen-
 tem finem, T, habet, ubi interiecta cartilagine iugulum inferitur. Superficies huius processus
 uniuersa laevis est, præterquam ab utroque extremo, ubi aspera, V, est, ut musculi firmius in-
 sistant; nam ibi inferitur maximus musculus scapulam sursum adducens, qui secundo loco nu-
 meratur inter musculos scapulae; inde etiam oritur musculus præcipuus brachium mouens,
 græce *σπινθηρις* ³ dicitur, ita nuncupatus quod tegat commissuram humeri cum scapula,
 & *σπινθηρις*, ⁴ quod. Δ. literæ similitudinem referat. Pars huius processus, quæ à basi ad exte-
 riora pertinet, quod vertebrae spinam repræsentet, spinæ X, nomen obtrinit. Iuxta spi-
 nam tam à superiori, quam ab inferiori parte in scapulae dorso sinus insignis apparet; superio-
 rem, Y, occupat sepeimus musculus brachium in posteriorem partem circumducit. In superiori
 sinus inferiorem, Z, quintus; qui brachium in posteriorem partem circumducit. In superiori
 sinus foramen, a, apparet peritum in partem priorem scapulae. Reperitur in superiori (capu-
 le) costa iuxta radicem anchiroidis processus cauum quoddam β, paruum in (cuniculi) pte
 ciem, pet quod transit tamulus ex quinto pari nervorum medullæ, vñ cum vena, & arteria à
 priori ad posteriorem scapulae sedē. Locus, γ, ubi hic processus cum iugulo committitur, dicitur
 prior *σπινθηρις*, & neque reperitur ibi tertium os, præter scapulam, & iugulum, ut alicubi f. vide-
 tur voluisse Galenus, sed tantum cartilago intercedit; proprie autem propositus processus
 iuncturam humeri cum scapula defendit, nec humerum pariter in superiora luxari; dilucidat
 que per commissuram cum iugulo brachium à thorace ut multiplicem motum præstet; con-
 fert tandem & ad ne xum prædictorum musculorum. Ex ijs quæ ante dicta sunt, magna ex par-
 te colligitur scapulae situs; Coniungitur γ enim, per sinum in capitulo cervicis cum superio-
 ri capite humeri, per utrumque, superiore processum cum iugulo; à priori parte quæ sima est,
 posteriori costarum innititur, nam pertinet ferè à primâ vsque ad septimam. Hæc de scapula,
 petgamus ad humerum, & brachium.

a Eolopius
 10 lib. ob-
 seru. Anat.

b Eolopius
 lib. de ob-
 seru. anat.

c Gal. li. de
 musculorū
 diffinitione
 c. 12. & 14.
 de vñ par.
 c. vñ. &
 d. 3. de Ana.
 adm. cap. 3
 & 1. de Ar-
 ticulis cō.

d Gal. li. de
 ossib. c. 14.
 f. Gal. 13. de
 vñ par. c.
 10. & 5. de
 anat. adm.
 c. 3.
 g Gal. li. de
 ossib. c. 14.
 & 13. li. de
 vñ par. c.
 10.

De ossibus brachij.

Cap. VII.

B ¹ Rachium id totum membrum nominamus, quod à scapula ad fummos digitos pertinet;
 quodque in tres partes diuiditur, in humerum, cubitum, manum. Humerus à scapula h ad
 cubitum peruenit; cubitus i ab humero ad manum; manus extrema brachij pars est, quæ di-
 gitos continet. Harum igitur trium partium ossa nunc exponere aggredimur: incipientes ab
 humero, qui vnico osse continetur, quod Latine nomine totius partis, similiter humerus, græce
ῥαχίς ² & nominatur. Committitur hoc supernè cum lato scapularum osse; infernè ad cubiti
 iuncturam cum osse cubiti, & radij; ita ut cōstituat primam brachij partem, & idcirco eius vi-
 litas euidentior sit, quam ut debeat explicari. Constat autem ex substantia dura, quæ sinum in
 longitudinem habet, γ bi medulla continetur; superiori parte adiunctam habet appendi-
 cem, A, ubi substantia laxior est. Quod attinet ad formam, humeri os, tam à summo, quam ab
 imo in caput ³ affurgit, id autem inter duo capita teres apparet, præsertim à priori parte;
 nam à posteriori depressum est, & latius, quamuis & ab anteriori sede utrinque desidat; me-
 dium prominere; affurgunt item latera media propter musculos, qui ibi nectuntur; a postero-
 ri verò parte iuxta medium longitudinis tantisper desidet, β, dum quarto nervo, ex his qui ad
 manum tendunt, sedem præbeat. Ferè autem ab anteriori parte gibbum, à posteriori sinum
 deprehenditur; quamuis varijs particulis & promineat, & desidat, tam ab hac, quam ab illa,
 similiter tam ab interna, quam ab externa. Eiusmodi figura ad musculos cubitum flectentes,
 atque extendentes, qui ibi necesse debent maximè accommodatur, non secus atque asperitas,
 C, quam in eo deprehendes in anteriori parte versus exteriorem iuxta medium longitudi-
 nis à natura constitutam, ad continendos fines musculorum humerum mouentium, præcipuè
 deltoidei; tum ad initium posterioris musculi cubitum flectentis. Alia item asperitas, E, inspi-
 citur in humero iuxta sinum, D, per quem transit externum caput anterioris musculi cubi-
 tum flectentis: facta autē fuit ut exciperet initium internum carnosum prædicti musculi. A sum-
 mo ⁴ appendix, A, adiungitur, duobus capitibus distincta, vno, F, ab interna parte, altero
 G, ab externa; quod ab interna, ferè dimidiatum orbe m refert; cartilagineoque obductum in
 sinu cervicis scapularum recipitur; atque ita magnum est, ut pliusquam dimidium partem ap-
 pendicis occupet; quod ab externa, inæquale est, & in nullum cauum inferitur, sed inæquali-
 ter prominens ligamenta excipit, summum humerum cum scapula illiciantia. Separatur inter-
 num caput ab externo, per ⁵ sinum, H, inter utrumque; à priori, posteriori, & superiori parte
 in sculpum; qui sinus magis desidet in anteriori, quam in posteriori sede, ubi commodè liga-
 menta nectuntur. Externum caput inæquale est, & asperum, sicuti solent esse ossa, quibus liga-
 menta

h Gal. li. de
 ossib. c. 16.
 i Gal. 1. de
 vñ par. c.
 2.
 k Gal. li. de
 ossib. c. 16.
 l Gal. li. vñ
 de vñ pa.
 c. 12.
 m Gal. lib.
 de ossibus
 c. 16.

n Gal. li. de
 ossib. ca. 10.

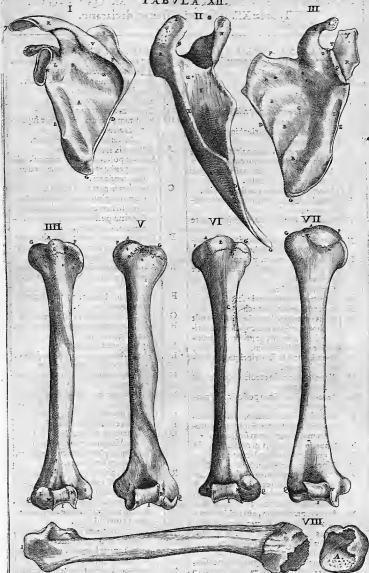
o Gal. li. de
 ossib. c. 16.

menta inhaerescunt; sinumque, D, habet in longitudinem, quo prior pars à posteriori diuiditur; quamquam magis vergit ad priora, quam ad posteriora; sicque in duo capita separatum videtur; vnum grandius à posteriori parte, alterum: & cilius a priori: excipit hic sinus teres caput externum anterioris musculi cubitum flexantis; neque solum occupat appendicem; sed os etiam cui adiuncta est appendix, vbi ceruix brevis admodum, & crassa cernitur. Immo, I, humeri caput longe magis varium est, quam summum processum, ac sinuum figura. Constitat autem ex appendice duplici, vna ab externa parte externum tuberculum, L, continet, cum quo radius iungitur, & sinum, M, in speciem: b trochlea: altera ab interna parte internum tuberculum, N, profert inter vtramque media quædam cartilago reperitur; Sed omnia hæc post septimum annum adeo coalescunt, & dura sunt, vt vnicum os efficiant. In huc igitur imo capite assurgit tuberculum ab externo latere trochleam repræsentans; nam præter orbicularem formam mediam, vtrinque à lateribus planam, quam habet, est etiam ipsa pars orbicularis media sinuata perinde ac trochlea, vbi sinem excipit vtrinque prominens, non tamen æqualiter, vt trochlea, longe enim magis prominet ab interno latere, quam ab externo, vbi aliud tuberculum assurgit, quod cum radio committitur. Idem tuberculum carenus ab ea differt, quatenus non habet sinum peritum, cum & a priori, O, & a posteriori, P, parte duo cana se ostendant, septo tenuis ossis disiuncta; in canum a priori parte prior cubiti processus, cum brachium flexatur, in alterum, quod à posteriori sinum est longè maius, posterior recipitur, cum brachium extenditur; ita autem concinne insculpta sunt, vt possit brachium ad acutissimum angulum flexi, non tamen extendi ultra rectam lineam. Quamobrem appellat Hippocrates hos sinus *basides*, quasi bases, & fundamenta, non permittentia brachium alterius moueri, quam opportunum sit. Commissura hæc cubiti cum humero, quod cardinis quodammodo imaginem repræsentet, *γῆγῆ, καὶ κούρῃ*; s ab Hippocrate vocatur. Caput verò quod ab externo trochleæ latere situm cum radio committi diximus, cartilagine obductum est, & ad motum brachij pronum, & supinum aptatur. Ad externum rursus latus huius tuberculi quod cum radio committitur, aliud paruum tuberculum, Q, apparet, vbi plures musculi oriuntur, radium, cubitum, & manum mouentes; cuiusmodi sunt illi, qui radium resupinant, tum musculi duo qui primam palmæ partem extendunt, atque ille, qui indicem, medium, & proximum digitum extendit, atque ille qui paruum digitorum extendit. Sinuatur, R, & imus humerus ab externo latere trochleæ, in parte posteriori, vnde quartus nervus brachij transit. Ab interno latere interni tuberculi aliud tuberculum, S, assurgit, cui musculi, & nervi nascuntur; inde enim oritur latus ille muscularis, qui ad manum pertinet; inde etiam oriuntur duo musculi, qui primam palmæ partem flexant; ab ima sede huius tuberculi nascitur portio musculi superioris radium in pronum mouentis: obscura etiam hinc portio pendet principij musculorum digitos flexantium; præcipue secundi qui quatuor digitorum articulos flexit. Idem internum tuberculum se dem tutam præstat duobus nervis ad cubitum tendentibus; in anteriori enim sede iuxta trochleam sinus, T, est, vnde transit tertius brachij nervus; in posteriori alius, V, quinto brachij nervo insculptus. Foramina nulla in signia sunt in humero, sed parua quædam, partim ad capita, & sinus propter ligamenta; partim in longitudine ipsius, propter venas quæ penetrant ad internum sinum, ac veluti fistulam, vbi medulla continetur. Existimauit Galenus h. humerum omnium ossium (excepto femore) maximum esse, sed tibia grandior est, siue longitudinem, siue crassitudinem spectes. De situ, & nexu humeri, nihil attinet subijcere; cum satis ex iis quæ enarrata sunt, consistet ipsum a superiori parte cum scapula, ab inferiori cum cubito, & radio committi.

TABVLA XII.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XII. inscripti videntur, declaratio.

TAB. XII. FIG. I. IL III.

Terna priores figura omnes sinit a scapula os referunt.

- I A parte posteriori.
II A latere.
III A priori.
Literarij in quacumq; reperiantur hac rō est.
A Scapulæ dorsum.
B Cauda a parte anteriori in qua costæ inferuntur.
C Pars prior caudæ, unde oritur musculus scapulam circumducens.
D Internum latus seu basis trianguli quem testat scapula.
E Externum latus, seu costæ scapulæ.
F Inferius latus, seu inferior costæ scapulæ.
G Angulus obtusus ab inferiori parte basis.
H Sinus ab imo angulo; unde oritur musculus brachium a thorace abducens.
I Sinus propè cervicem scapulæ, unde oritur prius musculus cubitum extendens.
L Cervix scapulæ.
M Capitulum sinuatum in scapula.
N Processus prior, seu anchiroides.
O Sinus in ceruice scapulæ, unde transit chorda octavi musculi ex moventibus humerum, ac propè circumducens brachium.
P Prominentia in superiori parte cervicis scapulæ.
Q Sinus in capitulo cervicis recipiens humerum.
R Processus scapulæ in posteriorem partem vergens.
S Asperitas in extremo processu priori, unde oritur internū caput anterioris musculi cubitum flectentis.
T Sinus in posteriori processu scapulæ qua recipitur inguli caput.
V Asperitas ab utroque extremo posterioris processus, ubi & finitur secundus musculus scapulam movens, & incipit secundus movens humerum.
X Spina ad radicē posterioris processus.
Y Sinus supra spinam, ubi residet septimus musculus humerum movens.
Z Sinus sub spinā, ubi residet quintus musculus movens humerum.
a Foramen in linea supra spinam.
b Cavum iuxta radicē prioris processus, per quod transit ramus ex quinto pari nervorum medulla.
y Acromium.

FIG. IV. V. VI. VII. VIII.

Ex quinque his figuris posterioribus humerum referentibus, ostendit

- IV Dextrum humerum a parte priori.
V Eundem a posteriori.
VI Sinistrum a priori.
VII Eundem a posteriori.
VIII Sinistrum resoluta appendice supetio-
tis capitis.
Literarum autem hac est ratio.
A Appendix summi humeri.
B Sinus in posteriori parte humeri, additum præbens quarto nervo ad manum tendenti.
C Asperitas in anteriori parte iuxta medium longitudinis, ubi inferuntur musculi humerum moventes; & unde oritur posterior musculus ex flectentibus cubitum.
D Sinus ad caput humeri superius, unde transit exterior initium anterioris musculi cubitum flectentis.
E Asperitas iuxta dictum sinum, ad excipiendum interius initium prædicti musculi.
F Capitulum ab interna parte superioris capitis humeri.
G Alterū capitulum ab externa eiusdem.
H Sinus inter utrumq; capitulum ad nexum ligamentorum.
I Caput humeri inferius.
L Tuberculum ab externa parte ipsius, cum quo radius committitur.
M Sinus iuxta tuberculo trochleam referens.
N Internum tuberculum inferioris capitis humeri.
O Cavum in imo humero a parte priori.
P Cavum in eodem a posteriori.
Q Aliud parvum tuberculum ab externa parte illius, cum quo committitur radius; unde plures musculi oriuntur, ad manum tendentes.
R Sinus in imo humero a posteriori parte extēri tuberculi unde transit quartus brachij nervus.
S Tuberculum aliud ab interno latere interni tuberculi ad nexum nervorum, ac musculorum.
T Sinus a priori parte inter tuberculum proxime dictum & internum inferioris capitis humeri, unde transit tertius brachij nervus.
V Alter sinus ibidem a parte posteriori, unde transit quintus brachij nervus.

A

Tab. 13. Fig. 1. 2. 3. 4.

Regamus igitur ad alteram brachij partem, quam ab humero ad manum pertinere diximus: appellatur hæc à Cornelio * Celfo brachium, nomine totius membri, ab alijs cubitus, nomine alterius ossis; constat enim ex duobus: quorum superius, A, græcè *ῥαδιος*, b latine radius dicitur; inferius, B, *ὑλνα*, latine cubitus; sed tam Græci quam Latini totam hanc partem nomine inferioris ossis, bī cubitum, illi *ῥαδιος* e nominant. Præter communem vtriusque ossis, quo fulciunt, ac sustinent, propriè pertinent ad cubitum: d flexus, & porrectio: ad radium inclinatio, in prouum, & resupinatio. Substantia vtriusque solida est, ac dura, præterquam vbi appendices habent adionctas; ibi enim laxa est, & spongiz modorata. Vtrumque in longitudinem quasi fistulam habet, vbi medullam continet.

a Celf. lib. 8. c. 1.

b Celf. lib. 8. cap. 1. & Gal. h. de ossib. c. 17. e Gal. a. lib. de vñ par. c. 3. d Gal. lib. de ossib. c. 17.

Figura vtriusque quodammodo similis est, & teres, alicubi tamen desidet, alicubi assurgit, ad musculos expiendos: ab imo, C, & à summo, D, capitulum habet. Longitudo vtriusque ab humero * ad primam palmæ partem prægreditur; cum quâ neciuntur, sicuti cum humero: neciuntur & inter se ab extremis, nam in medio deliſcunt: hæc quatuor communia sint, plura tamen resant propria, quæ seorsum exponere oportet. Cubitus itaque à superiori parte carere appēdīce videtur, non secus quam imus humerus, cum quo coniungitur. Sed re verà tam summus cubitus, quam imus humerus appendicem habet, cum primam infans in lucem editur, processu temporis dureſcit cartilago interfecta, & non amplius appareret appendix, sed solidum os: posterior processus, E, cubiti quo inniuntur, cartilaginofus manet vsque vsque ad septimum annum, dein ad ossis duritiem accedit. Sed caput exigit crassum, solidum a posteriori parte, quodammodo, g: *αγρῖα* græci vocant, gibbum, à prioris cauum, ita vt sinum, F, in longitudinem præſentent cum duplici processu, b vno ab inferiori, G, parte, altero à superiori, H, qui ab inferiori longe minor est, & in priora vergit amplius, obtusus, durus, ac solidus, qui à superiori maior est, & in posteriora vergit, atque in obtusum magis angulum terminatur: prior * processus in sinum imi humeri à priori parte, posterior in sinum eiusdem a posteriori insculptum conſicitur: sinus qui inter vtrumque cubiti processum continetur, præſentat imaginem semicirculi, & Latine literæ, C, græcè, ε, vnde *ερῑπῶδης* k appellatur. Excipit autem imi humeri capitulum l trochileam præſentans, cui ad vnguem respondet; medius enim in longitudinem assurgens, vtriusque à lateribus desidet, nam trochlea ex contrario à lateribus assurgit, media desidet: præterea vt hæc interno latere magis assurgit quam externo, ita ille interno latere magis desidet, quam externo.

e Gal. h. de ossib. c. 17. & Celfus lib. 3. c. 10. f Celabnd.

g Gal. a. li. de vñ par. c. 3. & H. p. ac Gale 1. de fractu. 11.

h Gal. lib. de ossib. c. 7. i Gal. loco citato. k Gal. h. de ossib. c. 17. & a de vñ par. c. 14.

Superficies autem totius sinus laevis est, & cartilagine obducta, ita vt ad brachij flexum, & porrectionem maxime accommodetur; ad huius commissura stabilitatem, conducit primo forma unius ossis alteri exquisitè respondens, dein ligamentorum in validus nexus. Cæterum & externa superficies tam posterioris, L, quam prioris, I, processus aspera est, & inæqualis: ac posterioris quidem propter nexum musculorum cubitum extendentium; prioris verò propter nexum validi musculi cubitum flexentis & propter initium musculorum flexentium secundos, ac tertios digitorum articulos. Quatuor autem cubitus habet sit a superiori parte, subinde tamen extenduntur, cum recta fertur versus manum; imus cernicem habet, cui appendix n adionctæ est parua cum capitulo rotundum sinum, M, habente cartilagine obducta: ab huius sinus inferiori parte processus, N, assurgit paruus, quem græci a styli h militudine *εὐστυλῆς* * nominant: & hic reddit sinum magis desidentem, & ligamenta continet, quibus ea commissura altringitur: & appendix ab externa parte sinuata, O, est, vt chordam excipiat primi musculi primam palmæ partem extendentis. A radius non recta, sed oblique ab humero ad manum procedit, ita vt melius a cubito diducatur, & sedem præbeat muscularis ea parte collocatis, vbi per ligamentum latum nectitur cum cubito. Magnitudo capitis, quod vtriusque ab utroque extremo obinet, contrario modo habet. Scilicet cubiti caput superius, quod ad brachij flexum, & porrectionem accommodatur, grandius est, vt iam ostendimus; p inferius paruum, & exiguum; cum inferior commissura ad motum s prouum, & supinum spectat; qui non cubiti, sed radii beneficio perficitur. Contra radij superius caput paruum est, neque enim inseruit flexui, & porrectioni, quam cubitus præstat: inferius magnum, vt motum prouum, & supinum perficiat. Quod si cubiti cum radii confereſ, hunc ab inferiori parte maiorem, a superiori minorem illo indicabitis. Radius igitur a superiori parte cernicem * habet, cui breue, ac rotundum capitulum innascitur, superiori parte laeuius sinuatum, P, & cartilagine obductum, vbi recipitur q capitulum, quod in imo humero ab externo latere trochleæ præminet; neq. enim a radiorecedit,

l Gal. h. de ossib. c. 16. m Gal. lib. de ossib. c. 17.

n Gal. h. de ossib. c. 17. o Gal. lib. d.

p Paulo ante in hoc cap.

q Gal. h. de ossib. c. 17. r Gal. lib. d.

s Gal. h. de ossib. c. 16. & 17.

Vidiſſij de Anatomie Lib. II.

F sue

sive brachium fleceatur, sine extendatur ita enim concinne constructa est eiusmodi commif-
 fura, ut non prohibear cubiti flexum, & porrectionem; (nam simul cum cubito radius fleci-
 tur atque extenditur) sed habilis sit ad motum prouum, & supinum. Porro sub radij ceruice
 iam dicta tuberculum, Q, prominet, versus internam cubiti regionem, ubi inseritur anterior
 musculus cubiti flexiens. Verum radius, & hebes, & latus sit ab imo ubi appendicem^a ha-
 bet quæ primam palmæ partem totam excipit; hæc ob motum prouum, & supinum, non cum
 cubito, sed cum radio necesse est committatur; alioquin quiescente radio non potest manus
 prona reddi, aut resupinari, prohibererut enim, si quæ cum cubito, atque cum radio coniun-
 geretur. Quamobrem cubitus tantum processu illo stilum referente, quem diximus; b primæ
 palmæ partem proximè attingit, atque eatenus ad sustinendum confert, sine impedimento
 motus c prouum, & supinum: ex tribus enim ossibus primæ palmæ partis, duo in sinu R, radij media
 quadam linea, S, a surgente diuiso recipiuntur. Tertium coniungitur cum cartilagine, quæ a ra-
 dio orta imo capitulo cubiti superinsidet. Ab interna parte imus radius cum sna appendice le-
 uiter desidet, T, ut commodam sedem præbeat, & chordis digitos flecentibus, & musculo in-
 feriori radium prouum efficienti. Ab externa etiã quatuor sinus, V, habet per quos tran-
 seunt chordæ, quæ digitos extendunt, præter quintum, qui ram ad cubitum pertinet, quoniam
 radium. Situs, quod attinet ad imum humerum, vel primam palmæ partem, satis patere potest
 e vix quæ proposita sunt: sed quod ad nexum cubiti cum radio, hoc tantum dicendum super-
 est; quod radius a superiori parte d a cubito excipitur, ab inferiori cubitum excipit: siquidem
 summus cubitus ab externo latere prioris processus transuerfus sinum, X, habet, car-
 tilagine obductum, in quem inferitur internum latus superioris capitis radij; quod illi ad
 vnguem respondet; radius vero a parte interna imæ appendicis sinum, Y, non dissimilem
 habet, in quo recipitur superior pars, Z, appendicis cubiti prominens & cartilagine ob-
 ducta.

Tab. 11. fig. 5. 6. 7. 8.

Superest manus, quam etiam brachii partem posuimus: huius ossa tripertito distinguun-
 tur, cum s vel ad primam palmæ partem, vel ad palmam ipsam, vel ad digitos referantur:
 agamus ante de illis, quæ ad primam palmæ partem. Vocatur hæc græcè *καρπός*; g coponitur-
 que ex ossibus, quorum substantia extrinsecus solida est, sed inus plena foraminum, quibus
 medulla continetur: omnia autè simul iuncta figurâ coponunt ab externa parte gibbâ, ab G
 interna caua. Sed figura singulorū varia est, illa nimirū quam nexum cum aliis ossibus possulat.
 Magnitudo similiter dispar, licet oia parua sint, secundū enim os tantominus est primo; quan-
 to primum tertio; quartum omnium minimum est. In inferiori serie septimum maximum est,
 sextum minimum, quintum, & octauum medio modo habent; sed octauum maius est quinro.
 Quod ad numerum attinet, complora i sunt ossa, ex quibus prima palmæ pars constat: nam
 sic melius iunguntur cum aliis ossibus cum quibus necesse est connectantur: reddunt locum
 minus kinioris, oportet unum; cum cedant illis, quæ occurrunt; & tandem efficiunt, ut variè pars
 illa fleat, atque extendi possit; magis scilicet, ac minus; & non semper eodem modo: sed
 quot sint, non facile deprehendas, I nisi cartilaginosa ligamenta abraueris: ita ut nonnul-
 li m incertum esse eorum numerum dixerint; sed re vera sunt octo n duplici serie consti-
 ta. Quatuor superiorem, totidem inferiorem occupant; primum nominatur, quod in supe-
 riori serie ab interna parte situm est: secundum, quod hoc sequitur; deinde tertium quod mag-
 is adhuc ab interna recedit versus externam; quartum, quod ad externam residet; quatuor
 alia, quæ ad secundam seriem spectant, eodem ordine nuntantur; nam quintum, quod
 primum est in secunda serie, ab interna parte situm est; octauum, ab externa; sextum,
 & septimum in medio inter utramque. Committitur^a verò cum cubito, & radio, & H
 cum ossibus palmæ; sinuibusque, ac processibus cartilagine obductis inter se iunguntur:
 iunctura verò magis diarthrosis est, quàm synarthrosis, cum motum habeat euidentem. Com-
 missura vniuscuiusque ita habet: coniungitur primum cum secundo, quinto, sexto, se-
 primo, & cum radio: secundum committitur cum primo, tertio, & septimo; præterea
 cum radio i tertium cum secundo, quarto, & octauo; cum cubito etiam, & cum radio;
 quartum iungitur cum extetno latere tertii, & ligamentum attingit, ortum a processu fi-
 loide cubiti, neque circa quartum reflectitur nervus qui inde tranfit, sed ibi necitur
 chorda inferioris musculi cubiti flexientis; tum musculus, qui digitum minimum a reli-
 quis abducit; & exterior ille qui fleat primum os parui digiti: quintum iungitur cum pri-
 mo, & sexto, sustinetque primum os pollicis, & attingit primum os palmæ: sex-
 tum coniungitur cum primo, quinto, & septimo; præterea ex ossibus palmæ,
 cum illo quod ad indicem, & cum illo quod ad medium digitum spectat.

Septimum coniungitur cum primo, secundo, sexto, & octauo; & cum ossi pal-

Aux quod vergit ad medium digitum. Octauum committitur cum tertio, & septimo, & cum duobus ossibus palmæ, cum eo videlicet, quod ad minimum digitum spectat, & cum eo quod ad illum qui inter medium, & minimum situm est; coniungitur & cū paruo ossē sēsamoide, **A**, quod ad externum latus octauo ossis ubi committitur cum quarto ossē palmæ situm est. Sed ac eddamus ad ipsam palmam quæ græcè *πυλαία*, *pylaia* vocatur: continetur hæc quatuor ossibus, quibus quatuor digiti sustentuntur; nam magnus digitus à nullo alio eiusmodi ossē fulcitur, sed proximè necitur cum prima palmæ parte, ita ut constet ex tribus ossibus, quæ manifestè moventur perinde atque alij digiti; quibusdam etiam placet primum pollicis os ad palmam referre, quam constare volunt ex quinque ossibus, sicuti magnus digitum ex duobus duntaxat; magis tamen Galenò subscribimus, qui ob manifestum motum, ob diversam commissuram, ac nexum diversum, os quod cum prima palmæ parte coniunctum pollicem sustinet, non palmæ, sed pollicis tribuit. Statuimus igitur palmam quatuor ossibus contineri, quæ tam suæ permixtæ quam infernè appendicem habent cartilagine obductam; media in longitudinem excauata sunt siliulæ modo, & medullosa. Figura omnium teres est, latiora tamen sunt ab externa parte, quam ab interna. Quamobrem extrinsecus caua; & intus gibba apparent; appendix ab utroque capite latior est, & crassior; ipsa vero ossa media graciliora euadunt, cum superficie angulis distincta propter musculos. Dehiscunt etiam media ossa, spaciūque in medium relinquunt siliulis qui ibi collocantur; ex quatuor enim ossibus tria constituuntur spaciū media, in quorū singulis bini musculi resident ex illis octo, qui vel primum quatuor digitorum os siliectur, vel ut rationi magis consonum videtur, secundum, & tertium extendunt; nam reliqui duo siliectur à lateribus; septimus quidem à latere interno illius ossis, quod spectat ad indicem digitum. Octauus verò à latere externo illius, qui spectat ad minimum. Superiorem autem horum ossium superficies aspera est, ubi desinunt chordæ musculorum primam palmæ partem moventium. Verum iunguntur inter se appendices à summo, & ab imo, committunturque & superiores cum prima palmæ parte, inferiores cum quatuor ossibus digitorum. Primum os palmæ quod longissimum est, spectat ad indicem digitum; secundum, quod minus longum est, ad medium; Tertium, quod breuius est, cum quo inter medium, & minimum situs est; Quartum, quod omnium brevissimum est, ad minimum; sunt tamen hæc omnia longiora, quam ossa digitorum ad quæ nunc pergitur.

B gulis distincta propter musculos. Dehiscunt etiam media ossa, spaciūque in medium relinquunt siliulis qui ibi collocantur; ex quatuor enim ossibus tria constituuntur spaciū media, in quorū singulis bini musculi resident ex illis octo, qui vel primum quatuor digitorum os siliectur, vel ut rationi magis consonum videtur, secundum, & tertium extendunt; nam reliqui duo siliectur à lateribus; septimus quidem à latere interno illius ossis, quod spectat ad indicem digitum. Octauus verò à latere externo illius, qui spectat ad minimum. Superiorem autem horum ossium superficies aspera est, ubi desinunt chordæ musculorum primam palmæ partem moventium. Verum iunguntur inter se appendices à summo, & ab imo, committunturque & superiores cum prima palmæ parte, inferiores cum quatuor ossibus digitorum. Primum os palmæ quod longissimum est, spectat ad indicem digitum; secundum, quod minus longum est, ad medium; Tertium, quod breuius est, cum quo inter medium, & minimum situs est; Quartum, quod omnium brevissimum est, ad minimum; sunt tamen hæc omnia longiora, quam ossa digitorum ad quæ nunc pergitur.

C Digitorum igitur ossa quindecim sunt, unusquisque enim ex tribus k constat, & pollex etiam, ut ante ostensum est. Tot enim necessaria sunt ad actionum varietatem, ac robur; pauciores non sufficerent; plura essent impedimento; dura autem sunt, ac densa, in longitudinem siliulæ modo sinuata; ubi medullam continent, ab utroque extremo molliora, & totaminiū plena, ac medullosa, cartilagineque obducta. Habent autem appendices tam à superiori, quam ab inferiori parte, quamquam ossa quæ cum tertijs digitorum iunctura committuntur, appendicem habent tantum à summa parte, neque enim eam possulant ab ima, quæ carni, & vngue muniantur. Figura ossium non eadem est, quæ digitorum; nam digiti teretes sunt, sed ossa media tenacia, extrema hebetiora, nam quod in medio est utriusque extremi in ossē, pingui quadam substantia completur. Extrema autem parte, quoduis digitorum os teres appareat, ac gibbum; interna verò cauum, quamuis tertia ossa ab externa parte eatenus sinuata sint, quatenus vnguibz cedunt. Verum primum pollicis non ita planum est, sed ab externa parte gibbum, ab interna acutum, ob musculos, & ligamenta, quæ cum eo inferri debet. Magnitudo ita habet, quod vniūquodque si separatim consideretur, ab utroque extremo crassius est ob firmitatem commissuræ; medium tenue ne oneri sit; quod si inter se conferantur, prima ossa, secundis grā dora sunt, & longiora; secundis tertijs par enim est, grā dius esse quod sustinet, quam quod sustinetur. Quod attinet ad commissuram; primum os pollicis cum secundo ex prima palmæ parte ita iungitur, ut partim ipsum recipiat, partim ab ipso recipiatur; apteturque; tñ ad flexum, & porrectionem, quā ad motum in latera. Secundum os pollicis in suo sinu, quam quod sustinetur, specit, quæ magis siliectur, atque extenditur, quam conuercitur in laterem ad angulum nimis acutum siliectur, prohibent duo ossa *πυλαία*. Tertium os pollicis committitur cō secundum, partim recipiens, partim receptum, in imo enim secundi duo processus sunt cum medio sinu; in summo tertijs duo sinus cum medio processu, ita ut sibi mutuò aptentur; & ad flexum, & porrectionem pertineant; nullo autem modo ad motum in latera. Hoc etiam modo cō mittuntur aliorum digitorum prima ossa cum secundis; & secunda cum tertijs; sed prima quatuor digitorum cum ossibus palmæ eadem ratione committuntur, quæ secundum os pollicis cum primo. Ceterum primi articuli quatuor digitorum, non quæ atque secundi, & tertijs, id acutum angulum siliectur, neque enim hoc permittunt ossa, *B*, *πυλαία*, sed satis de brachio.

D etiam, ut ante ostensum est. Tot enim necessaria sunt ad actionum varietatem, ac robur; pauciores non sufficerent; plura essent impedimento; dura autem sunt, ac densa, in longitudinem siliulæ modo sinuata; ubi medullam continent, ab utroque extremo molliora, & totaminiū plena, ac medullosa, cartilagineque obducta. Habent autem appendices tam à superiori, quam ab inferiori parte, quamquam ossa quæ cum tertijs digitorum iunctura committuntur, appendicem habent tantum à summa parte, neque enim eam possulant ab ima, quæ carni, & vngue muniantur. Figura ossium non eadem est, quæ digitorum; nam digiti teretes sunt, sed ossa media tenacia, extrema hebetiora, nam quod in medio est utriusque extremi in ossē, pingui quadam substantia completur. Extrema autem parte, quoduis digitorum os teres appareat, ac gibbum; interna verò cauum, quamuis tertia ossa ab externa parte eatenus sinuata sint, quatenus vnguibz cedunt. Verum primum pollicis non ita planum est, sed ab externa parte gibbum, ab interna acutum, ob musculos, & ligamenta, quæ cum eo inferri debet. Magnitudo ita habet, quod vniūquodque si separatim consideretur, ab utroque extremo crassius est ob firmitatem commissuræ; medium tenue ne oneri sit; quod si inter se conferantur, prima ossa, secundis grā dora sunt, & longiora; secundis tertijs par enim est, grā dius esse quod sustinet, quam quod sustinetur. Quod attinet ad commissuram; primum os pollicis cum secundo ex prima palmæ parte ita iungitur, ut partim ipsum recipiat, partim ab ipso recipiatur; apteturque; tñ ad flexum, & porrectionem, quā ad motum in latera. Secundum os pollicis in suo sinu, quam quod sustinetur, specit, quæ magis siliectur, atque extenditur, quam conuercitur in laterem ad angulum nimis acutum siliectur, prohibent duo ossa *πυλαία*. Tertium os pollicis committitur cō secundum, partim recipiens, partim receptum, in imo enim secundi duo processus sunt cum medio sinu; in summo tertijs duo sinus cum medio processu, ita ut sibi mutuò aptentur; & ad flexum, & porrectionem pertineant; nullo autem modo ad motum in latera. Hoc etiam modo cō mittuntur aliorum digitorum prima ossa cum secundis; & secunda cum tertijs; sed prima quatuor digitorum cum ossibus palmæ eadem ratione committuntur, quæ secundum os pollicis cum primo. Ceterum primi articuli quatuor digitorum, non quæ atque secundi, & tertijs, id acutum angulum siliectur, neque enim hoc permittunt ossa, *B*, *πυλαία*, sed satis de brachio.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ huius XIII. inscripti videntur, declaratio.

TAB. XIII. FIG. I. II. III. IV.

Ex quatuor primis figuris cubitum, & radius referentibus,

- I Cubitum, & radius dextri brachij à priori parte ostendit.
II Sinistram radius à posteriori.
III Sinistram cubitum à superiori latere.
IV Inferiorem partem cubiti, & radij dextri qua cum prima palmæ parte iunguntur.

Litterarum ratio sic habet.

- A 1.4. Radius.
B 1.4. Cubitus.
C Capitulum in imo cubito, & radio.
D Capitulum in summo cubito, & radio.
E Posterior processus cubiti, quo innititur.
F Sinus à priori parte nuper dicti processus.
G Processus ab inferiori parte sinus prædicti.
H Processus à superiori.
I Asperitas in externa superficie prioris processus summi cubiti ad exitum musculorum flexentium secundos, ac tertios articulos digitorum, & nexum validi musculi cubitum flexentis.
L Asperitas in externa superficie posterioris processus ad nexum musculorum extendentium cubitum.
M Rotundus sinus in imo cubito.
N Processus filiformis ab inferiori parte nuper dicti sinus.
O Sinus ab externa parte appendicis imi cubiti ad transitum chordæ primi musculi extendentis primam palmæ partem.
P Cereix in superiore radij parte.
Q Levis sinus in summo radij capite ubi

excipitur externum imi humerica-pitulum.

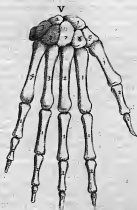
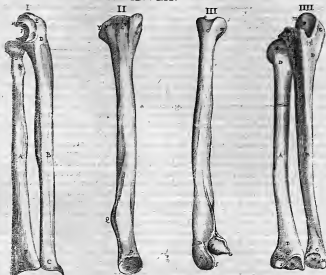
- Q Tuberculum sub ceruice summi radij versus internam cubiti regionem.
R Sinus in imo radio excipiens primam palmæ partem.
S Linea, quæ nuper dictum sinum in duos dividit.
T Levis sinus ab interna parte imi radij ad transitum chordarum digitorum flexentium, & sedem inferioris musculi radij pronum efficientis.
V Quatuor sinus ab externa parte imi radij ad transitum chordarum digitorum extendentium.
X Transuersus sinus ab externo latere prioris processus summi cubiti.
Y Sinus à parte interna imæ appendicis radij, in quo recipitur superior pars appendicis cubiti, prominens, quæ notatur in pictura littera 2.
Z

FIG. V. VI. VII. VIII.

Ex posterioribus quatuor figuris representantibus ossa manus:

- V Monstrat ossa manus dextræ a parte externa.
VI Eadem manus sinistræ ab interna.
VII Ossa primæ palmæ partis ab exteriori, & superiori parte.
VIII Eadem ab interiori, & inferiori.
Primi numeri notant ordine octo ossa sigillatim in prima palmæ parte.
Secundi notant ordine quatuor ossa palmæ.
Tertij ossa singulorum digitorum.
A In 6. figura monstrat os sesamoides, in prima palmæ parte, ab externo latere, octauis ossis, quæ committitur cum quarto osse palmæ.
B Ossa sesamoides ad primos articulos digitorum.

TABVLA. XIII.

Xpoſitis ſuperioribus offibus, proximum eſt, vt ad inferiora tranſeamus, & primo
 ad coxam (græcè *ἰσχίον*, dicitur) in quam mediam femoris caput inferitur; no-
 minatur hæc à parte interiori quâ publi ſubeſt, os ^b pubis, A; ab exteriori vbi illa
 ſunt, os ilium, B, à poſterioribus coxæ, C. Vfus eius multiplex eſt, cum femoris
 caput in ſe recipiat, & ſine ſtemus, ſive ſedeamus, corpus noſtrum vniuerſum ſu-
 ſtineat; continetque ac ^d fulcra in teſtina, veſicam, & in ſceminis vuluam. Pertinet etiam
 perinde ac ſcapula ad mufculos ^e complures, qui cum ea apriſſimè neſtuntur. Subſtantia
 eius dura eſt, ac ſolida, præterquam vbi foramina habet, vnde ligamenta exoriantur. Figura
 totius coxæ perinde ac ſcapulæ, varia eſt, cum dorſum, ſpinam, cauum perium, foramen, &
 proceſſus, ac ſinus varios præſeferat. Pars illa quæ magis in exteriora vergit, quamque ilium
 os nominari diximus, ferè ſemicirculi imaginem reſert, intrinſecus caua, extrinſecus gibba,
 præſertim media, quæ dorſum dicitur, nam vtrinque à lateribus ^f reſuſcipitur. Summum os
 ilium appendicem habet in ſemicirculi ſpeciem à poſteriori parte ad priorem tendentem,
 quæ ob inæqualitatem vocatur ſpina, D. Appendix hæc tam ab externo, quam ab interno la-
 tere, tum etiam ab anteriori parte depreſſa eſt, & aſpera propter nexum mufculorum; ſiqui-
 dem ab interno, E, latere oritur pars carnoſa tranſuerſi mufculi abdominis; ab externo, F, in-
 cipit oblique aſcendens, & deſinit oblique deſcendens mufculus ſimiliter abdominis; a parte
 anteriori, G, initium ſumit primus, & ſecundus mufculus ex crus mouentibus. Externa pars
 quam dorſum, H, nominant, lineis quibuſdam diſtincta ſinuatur tribus, I, L, M, locis, vnde
 oriuntur primus, ſecundus, & tertius mufculus femur mouens. Intrinſecus verò a poſteriori par-
 te, quæ committitur cum ^t offe ſacro, inæqualis eſt, atque aſpera multis proceſſibus, N, ac ſi-
 nibus diſtincta; reſpondent hi ſinibus, ac proceſſibus offis ſacri, qui cum ipsis iunguntur. Ead-
 em interna pars verſus priora ſinum, O, amplum habet, ad ſemicirculi ſpeciem, vnde naſci-
 tur ſeptimus mufculus ex ijs qui femur mouent; Idem os ilium a poſteriori parte inter cauum,
 vbi recipitur caput femoris, & eam ſedem, quæ committitur cum offe ſacro, ſinuatum, P, eſt,
 vt aditum præbeat tum mufculis ſexto, & ſeptimo ex mouentibus femur; tum maximo nervo,
 qui ſertur ad crus. Iuxta hunc ſinum foramina, Q, ſunt complura, vnde ligamenta oriuntur;
 & ab vtroque latere tuberculum, R, a quo & ſinus augetur, & retinentur mufculi in ſuo ſitu;
 ab externo tuberculo initium ſumit mufculus nonus crus mouens; ab interno, quod a cutem
 eſt, mouetur cauum illud vbi recipitur femoris caput, & ligamentum producit, quod perti-
 net ad quintum proceſſum offis ſacri ſub hoc tuberculo ſinus, S, eſt, ab inferiori ſede, vbi qua-
 ſi ad trochleam reſeſcitur decimus mufculus femur mouens. Sed ab offe ilij iam delapſi ſumus G
 ad cauum, T, coxæ, quod maximum eſt, ſi cum cæteris conſeratur, quibus aliarum partium ar-
 ticuli recipiantur. Situm itaque hoc cauum eſt in parte craſſiore inter os ilium, quod ab exter-
 na parte reſidet, & os pubis, quod ab interna; vndique autem h labris cingitur, minus tamen
 a priori parte, quam a poſteriori, vt femur i ſedentibus magis ſeſcitur ad acutum angulum poſ-
 ſiſſion tamen continuatà labra ſunt; ſed deſunt ab ima parte, V, verſus os pubis, vnde vena
 tranſit, quæ alimentum ſuppedit, & copiam humoris glutinoſi huic articulo neceſſariam.
 Cingitur tamen in orbem totum cauum cartilagineo ligamento ^l continuato; quod nõ per-
 mittit articulum luxari: ad huius ligamenti cartilagineoſi procreationem externa ſupercilla
 plena ſunt foraminum, X. Interna caui ſuperficiès læuis eſt, & cartilagine obduſta, præter-
 quam verſus priorem partem, vbi ſine cartilagine aſpera, Y, ſentitur cum quibuſdam forami-
 nibus, vnde oritur ligamentum, quo femoris caput illigatur. Sub hoc cauo vbi femur recipi di-
 ximus, ima coxæ craſſeſcit, Z, qua parte ſedentes inſcunt: ea craſſitudo & ad robur pertinet,
 & ad mufculorum exortum, videlicet quinti mouentis femur, & quarti, quinti ac ſexti mouen-
 tis crus. Tertia coxæ pars, quæ pubis ¹ os vocatur, ad priora, & interiora vergit, vbi longiori
 linea, a, aſpera ſuperne deorſum tendente committitur cum offe pubis à lateribus lateris, cartila-
 gine interieſta: ibi autem craſſeſcit, nam alibi tenuior eſt; quæ craſſitudo & ad firmitatem H
 ſpectat, & ad ortum ſubſtantie, ac mufculorum colis; eſt autem os pubis perium ^m amplo
 foramine, a, auriculam imitâtes, poſito inter cauum, vbi recipitur femur, & eam regionem qua
 cum altero offe committitur: ſupra hoc foramen inſculptus eſt ſinus, b, per quem tranſeunt a
 vena, & arteria, quæ ſeruntur ad crura, nam per amplum foramen dictum, a ſuperiori parte
 a, permeat tantum vena, & arteria vnâ cum nervo, quæ in ramuloſ derluantur in femore, ne-
 que perueniunt ad genu. Spectat hoc foramen ad leuitatem, & ad ſitum noni, ac decimi mu-
 ſculi mouentis femur; clauditurque membrana, qua ſeparatur mufculus externus ibi colloca-
 tus, ab interno. Eſt autem pubis os rectum magis ^o in viris; nam foeminis in exteriora recur-
 uatur, ne partum prohibeat a ſuperiori parte, qua committitur offa pubis, aſperitas, a, de-
 prehenditur, quæ ad nexum conducit reſtorum mufculorum abdominis. Deprehenditur & à
 priori parte, c, propter rectum mufculum mouentem tibiam; ab anteriori parte ſupra cauum,
 vbi recipitur femoris caput, linea, d, aſurgit eſcendens ad commiſſuram offium pubis, quæ per-
 tinet

a Gal. 15. li.
 de vſu par.
 ca. 8. & lib.
 de offib. ca.
 20. & Hip.
 ac Ga. 3. de
 artic. 101.
 b Gal. 11. de
 offib. ca. 20.
 c Hippo. &
 Gal. 3. li. de
 artic. 101.
 d Celfus 1.
 3. cap. 1.
 e Gal. 11. 13.
 de vſu par.
 c. 2.
 f Celfus 1.
 3. c. 1.

g Gal. 11. de
 offib. c. 11.
 & li. 13.
 de vſu par. ca.
 7.

h Gal. 1. de
 Artic. com.
 3.
 i Gal. 3. lib.
 de vſu par.
 c. 3. & 9.
 k Gal. 1. de
 Artic. com.
 3.

l Gal. 11. de
 offib. ca. 20.

m Gale. 15.
 lib. de vſu
 par. c. 9.
 n Gal. 11. de
 vſu par. c. 9.
 o Corneli.
 Celfus 1.
 3. c. 8.

Tabula
 Ep. 1. 2. 4.

A tinet ad exortum os & aui muscoli mouentis femur: affurgit ibidem à posteriori parte altera linea, & acutum angulum representans; quæ similiter tendit ad commissuram osium pubis, unde exoritur decimus musculus mouens femur. Terna hæc ossa in quæ coxam diuidi diximus, * tenera ætate cartilagine distincta inspicuntur, deprehendunturque cartilagineos: lineæ in cano, ubi recipitur femoris caput, ab eis centro ad labra ducit, una à superiori parte, altera à posteriori, quæ proprie coxæ os constituunt; Tertia à centro ad anteriorem partem ducta, cum superiori quidem ilium os, cum posteriori os pubis constituit. Hæc de coxæ factis dicta sunt; proxime sequitur crus, ad quod iam petgimus.

a Supra in hoc ca.

De ossibus Cruris.

Cap. I. X.

Ta. 14.
fig. 5. 6

Quemadmodum brachium cum scapula, ita crus cum coxa committitur; quemadmodum item brachium in tres partes separatur, ita & * crus, cuius ossa nunc explicanda sunt. Prima cruris pars græcè *μυῖς*, vocatur autem græcè *μύς*, latine tibia; quamquam Celsus & hanc secundam partem nomine totius appellat crus. Tertia pars est pes, cui græcè nomen est *πόδις*. g Constat femur ex vniuo osse, quod à superiori parte h cum coxa, ab inferiori cum genu coniungitur. Præstat autem vsum ad cruris actionem necessarium; sustinet enim corpus, & cum ambulamus, & cum stamus, præter sedem, quâ pluribus particulis idoneam præbet. Quamobrem solidum est, ac durum, medium tamen in longitudinem fistula modo sinuatum est; i vbi medullam continet, à superiori & inferiori parte appendicem habet: superior appendix, A, versus anteriorem partem ceruicem, B, exigit, oblique sursum spectantem cui rotundum k caput, A, superius est magnum, laue, & cartilagine i obductum in medio eius capitis, paulo tamen versus partem inferiorem foramen, C, est, vbi inferitur ligamentum à medio sinu coxæ ortum, quo n nectitur hoc caput cum cano coxæ, in quo recipitur: præter ceruicem, & caput exigit etiam summum femur duos processus, cum una appendice in utroque (hæc græci *ἄνω καὶ κάτω* vocant) vnum ab externa, D, & sublimiori parte maximum omnium illorum processuum, qui cum alio osse non committuntur, quæ nonnulli esse totum appendicem existimant. Alterum, E, multo minorem, * ab interna parte versus posteriorem, non parum infra processum iam dictum vterque inæqualiter sinuatus, F, est, vt præter musculus, qui vel ab ipso oriri, vel cum ipso iungi debuerunt. Exterior enim, ac superior processus interna sedem sinu habet asperum, in quem desinunt nonus, & decimus musculus ex mouentibus femur. Ab externa, quæ gibba est, quatuor locis leniter deprimitur, G, in quos totidem musculi desinunt: primus nimirum, secundus, tertius, & quartus ex mouentibus femur. Ad radicem eiusdem à parte anteriori, atque interiori sumit initium sextimus musculus ex crus mouentibus; sed processus interior, qui minor est, sinem excipit sexti, & septimi musculi ex femur mouentibus. Ad radicem verò versus posteriorem sedem ipsius aspera linea, H, oblique descendit, in quam desinit octauus musculus ex femur mouentibus. At inuicem appendix duo capita p exigit magna, quæ spectant magis in posteriorem partem, quam in priorem; sic enim sit, vt crus magis ad acutum angulum seclatur, nec vltra rectam lineam extendi possit: coniunguntur capita hæc in sinus summæ g tibie tali commissura, quæ sic fit, & extendi crus sinat; non tamen in latera moueri, vt Galenus * voluisse videtur; præbent etiam hæc capita tutum iter maximo nervo, & vas tendentibus ad tibiam; pertinent & ad initia plurium musculorum pedem mouentium. A sublimiori enim parte capitis interni, I, incipit primus musculus pedis mouens; à sublimiori externi, K, secundus, & tertius, & particula illius musculi, qui sub poplite later. Caput internum à sublimiori parte, ac interiori sinuatum, L, est, vbi chorda: inferitur quinti musculi femur mouentis: à foraminibus, M, quæ multa sunt à lateribus huius capitis, oriuntur ligamenta, quibus sinus sua hæc asstringunt: r Ga. lib. 15 de vñ par. c. 8.

C sinus, N, in eum utrunque caput à posteriori parte plurimum desidet, cum asperitate, ac forami nibus, vbi tibie processus recipitur, atque arclatur, duplici valido ligamento à tibie profectio: sed à priori parte minus desidet, O, vbi recipitur processus quem exigit patella: complures alii sinus, P, qui circa utrunque caput insculpti sunt, ad chordas, & musculi excipiendo pertineat. Obliquus internus sinus, qui ab exteriori parte versus posteriorem externi capitis conspicitur; transitum præbet chordæ quinti musculi crus mouentis; ita ut à suo innere minime aberret. Interior præterea, ac posterior pars interni capitis, quæ leniter sinuata est, excipit chordas secundæ, tertiæ, quartæ, & sexti musculi crus mouentis, quæ inde transeunt. Vniuersum autem os à coxa ad genu, non recta fertur, sed oblique: versus partem anteriorem, à priori verò parte, ac lateribus, teres est, gibbum, * & laue; à posteriori cauum, & inæquale. Affurgit os femoris à posteriori parte linea, Q, quadam aspera, & inæquali, vbi quintus musculus femur mouens valide nectitur: sed versus inferiora: capita sinuatur, R; vt tutum transirum præbeat venæ grandiori ad crus tendenti, & simul arteriæ ac nervo. Totum * verò si cum ossibus totius corporis conferatur, longè maximum censetur. Scire autem licet à posteriori parte imi femotis, vbi sinus est inter duo tubercula in posteriorem partem prominencia, reperiri duo

b Gal. lib. de inæquali intemperie c. 1.

c Gal. lib. de lib. de of. fib. c. 1.

d Celsus lib. 8. c. 1.

e Gal. lib. de inæquali intemperie c. 1.

f Cor. Celsus lib. 8. c. 1.

g Gale. de inæquali intemperie c. 1.

h Gal. lib. de of. fib. c. 1.

i Gal. lib. de vñ par. c. 18.

k Gal. lib. de of. fib. c. 1.

l Supra in Capite 20. antecedenti & Ga. 3. de artic. com. 101.

m Gal. 3. de artic. com. 47.

n Gal. lib. de of. fib. c. 1.

o Gal. lib. de of. fib. c. 1.

p Gal. lib. de of. fib. c. 1.

q Gal. lib. de of. fib. c. 1.

r Ga. lib. 15 de vñ par. c. 8.

s Gal. lib. de of. fib. c. 1.

t Gal. lib. de of. fib. c. 1.

duo parua ossa se famoidi ad originem primi, & secundi musculi mouentis pedem, ne ab illis tuberculis atterantur.

Tab. 14. Fig. 7. 8.

a Celf. lib.
8. c. 6.
b Gal. li. de
ossib. c. 23.

c Celf. lib.
8. c. 1.

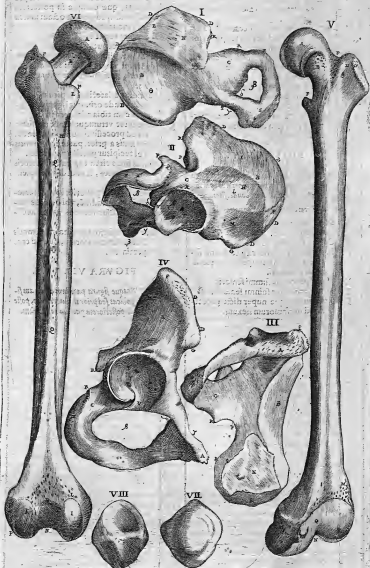
d Cor. Celf.
li. 8. c. 1.

Ad genu, quæ femur cum tibia committitur, a priori parte collocatum os est, quod latine * patella, græcè *μῦσις*, nominatur: defendit hoc genu, neque extendi ipsum patitur ultra rectam lineam; prohibetque quo minus imi femoris capita, cum crus flexitur, a tibia recedant. Id vel ex eo colligitur, quod quibus patella luxatur, aut frangitur, elabi in anteriorem partem femur solet, cum vel crus flexitur, vel in decliua loca descendunt. Substantia eius nuper naris mollis prorsus est; & cartilaginosa, sed dura est ætate prouectis; quamvis patella cartilaginosa à nonnullis c. appelletur, qui partim cartilagine, partim chordis, quibus obducitur, moti, ipsam mollem existimant. Figura ferè rotunda est, & scuto non absimilis. A posteriori parte media adurgit, utrinque desidet, ut apte respondeat duobus capitibus in imo femore, & sinui medio inter ipsa. Quamobrem exterior sinus patellæ amplior est, quam interior, sicut exterium caput femoris grandius, quam internum. Superficies posterior laxis, & cartilagine obducta, qua cum imo femore committitur; nam qua descendit, & acutum processum exigit, iungiturque tibie, aspera est, inæqualis, & foraminū plena, non secus quam anterior, propter chordas tibiam tendentes. Quamvis autem coniungatur cum femore, & tibia, nullibi tamen arctatur, aut ligamentis astringitur, ut alia ossa solent, sed tantum neçitur chordis, quæ ultra genu feruntur.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XIV. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. XIV. FIG. I. II. III. IV.		
Q <i>Quatuor figure monstrant os coxæ dextræ.</i>		
I	A parte interna.	
II	Ab interna, sed magis in latius.	
III	Ab externa.	
IV	Ab externa, sed magis in latius.	
A	Os pubis.	
B	Os ilijum.	
C	Os coxæ.	
D	Spina in ossis ilijum appendice.	
E	Internū spinæ latus, unde oritur pars carnea quarti musculi abdominis.	
F	Externū spinæ latus, unde incipit secundus musculus abdominis.	
G	Anterior spinæ pars unde oritur primus & secundus musculus ex crus mouentibus.	
H	Dorsum ossis ilijum.	
I	Sinus in dorso, unde oritur primus musculus femur mouens.	
L	Sinus in dorso, unde oritur secundus musculus femur mouens.	
M	Sinus in dorso, unde oritur tertius musculus femur mouens.	
N	Sinus, ac processus inæquales qua committitur os ilijum cum osse sacro.	
O	Sinus in parte interna ossis ilijum unde oritur septimus musculus, femur mouens.	
P	Sinus inter canum, ubi recipitur caput femoris, & sedem qua committitur os sacrum, prebet autem adiutum sexto & septimo musculo mouenti femori, & maximo nervo, qui fertur ad crus.	
Q	Foramina iuxta dictum sinum, unde oriuntur ligamenta necessaria ossi ilijum cum osse sacro.	
R	Tuberculum ab utroque latere proximi dicti sinus, a quo angitur sinus, & retinentur musculi in suo situ.	
S	Sinus sub interno tuberculo, ubi quasi ad trochleam reflectitur decimus musculus femur mouens.	
T	Canum ossis coxæ, in quo recipitur femoris caput.	
V	Sinus ab ima parte nuper dicti canis, versus os pubis ad transitum vasorum ad articulum.	
X	Foramina ab externa parte supercilio rum canis coxæ ad exortum cartilaginosi ligamenti dictum canum ambiens.	
Y	Asperitas cum foraminibus in interno cano coxæ, unde oritur ligamentum quo femoris caput illigatur.	
Z	Crastrudo in ima coxa ad robur, & exortu quarti quinti ac sexti musculi mouentis crus.	
u	Longior linea aspera, quæ in osse pubis superne deorsum tendit ad robur, & exortum substantiæ, ac musculorum colis.	
ß	Amplum, ac peruium foramen in osse pubis ad leuitatem.	

TABVLA XIII

- 2 Sinus super dictum foramen ad tran-
 situm venæ, & arteriæ quæ feruntur
 ad crura.
 3 Sinus à superiori parte dicti forami-
 nis ad transitum vasorum femur mou-
 trientium.
 4 Asperitas à superiori commissura os-
 sium pubis ad nexum rectorum mu-
 sculorum abdominis.
 5 Asperitas a priori parte dictæ commis-
 suræ ad initium terrij musculi mo-
 uentis tibiam.
 6 Linea à priori parte super os co-
 xæ propter initium octauj musculi
 mouentis tibiam.
 7 Altera linea ibidem à posteriori par-
 te ad exortum decimi musculi mo-
 uentis femur.

FIGURA V. VI.

V Traque figura hæc sinistram femur re-
 præsentat sed prior in priorem partem,
 sequenda in posteriorem conuersum.

Litterarum porro hæc ratio est.

- A Superior femoris appendix cum ro-
 tundo capite.
 B Cereix superioris femoris.
 C Foramen in medio capite summi fe-
 moris ad nexum ligamenti a cauo
 coxæ producti.
 D Maior processus summi femoris.
 E Minor processus summi femoris.
 F Sinus in utroque nuper dicto proces-
 su ad musculorum nexum.

- G Sinus, ac asperitates ad exteriori par-
 te maioris processus ad musculum
 excipientos.
 H Aspera linea ad radicem minoris pro-
 cessus, quæ oblique in posteriora
 descendit ad nexum octauj muscu-
 li ex mouentibus crus.
 I Internum caput imi femoris.
 K Externum caput imi femoris.
 L Sinus in sublimiori, ac interiori parte
 interni tuberculi, ubi chorda inse-
 ritur quinti musculi femur mouen-
 tis.
 M Foramina a laterebus capitum imi fe-
 moris unde oriuntur ligamenta ip-
 sum cum tibia asfringentia.
 N Sinus inter utrumque caput imi femo-
 ris ad processum tibiæ excipiendū.
 O Sinus laevis a priori parte imi femoris
 ubi recipitur patellæ processus,
 P Plures sinus circa capita imi femoris
 ad musculum, & chordas excipien-
 das.
 Q Linea aspera a posteriori parte femo-
 ris in longitudinē, ubi quintus mu-
 sculus femur mouens valide ne-
 citur.
 R Sinus ad inferiora capita imi femoris
 ad transitum vasorum, quæ ad crus
 pertinent.

FIGURA VII. VIII.

V Traque figura patellam dextram si-
 gnificat sed prior in anteriorem, poste-
 rior in posteriorem partem conuersam.

A

Tab. 15. Fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

Secunda pars cruris, quam tibiā nominari diximus, perinde ac secunda pars brachij duplici osse continetur, vnum *os* * græcè, latine * ribia; alterum græcè *supra*, latine * sura vocatur; agemus de vtroque separatim, sumpto initio a tibia.

Committitur hæc cum femore ad genu, vt ante ostendimus, * & vsq; ad pedem fertur, vbi cum talo coniungitur, occupatq; partem anteriorem, sicuti sura exteriorem; suffinet autem femur, & idcirco dura est, ac solida; licet * in medio fistulam habeat, vbi medulla continetur; superior, & inferiori ip sius extremo f adiungitur est appendix, quæ superiori, magna est, & crassa; ab anteriori tamen parte crassior, & descendit inferius quam à posteriori. Superficies, A, anterior tam appendicis, quam ossis, quod cum ea committitur, aspera est & inæqualis, vt validissimè chorda septimi, octauæ, & noni musculi tibiā mouentis aptè ibi necesse est. Summa pars huius appendicis vtriusque à lateribus finem * habet, B, amplum, cartilagineum obductum, cum medio processu, C, inter vtrumq; aspero, & inæquali. In hos sinus conijciuntur duo capita imi femoris; processus, qui inter vtrumq; finem, recipitur in casu * illo ampliori, quod inter vtrumque caput imi femoris à posteriori parte deprehenditur: nascitur ab vtroque finis cartilagine molli, ac veluti pingui humore illita; crassior enim est in ambobus; minus crassa versus centrum, vbi finitur: separatur vna ab altera medio processu; neutra autem ibi coalescit, sed tantum ligamentis ne ceditur: ab externo latere appendicis superioris versus partem posteriorem processus, D, assurgit ima parte depressus, cum quo sura committitur. Appendix, quæ inferiori tibiæ adiungitur est, finem, E, amplum habet geminum, nam linea media à posteriori parte in priorem leuiter assurgens, sinum duplicem efficit à lateribus: altioris finem sinum, qui ab interna parte est, facit processus, F, quæ ima appendix validum exigit deorsum tendentem, ab externo latere, quo ad sinum spectat cauum, laxum, & cartilagine obductum; ab interno gibbum, quo vergit ad alterum crus; deprehenditur antea tactu, cum non tegatur carne; constituit enim internum * malleolum, hoc est tuberculum, quod in fine cruris ad initium pedis tangitur. A posteriori parte huius processus sinus, G, est, vnde oritur ligamentum cartilagineum, quo talus arcatur ad id ligamentum producendum confert etiam asperitas, H, & inæqualitas à posteriori parte appendicis tibiæ; externum latius non exigit processum internum malleolo respondentem, sed ibi inferior suræ appendix committitur, quæ crassescens descendit inferius, quam Internus malleolus, & prominens * exernum, I, constituit; ab vtroque. verò comprehenditur, l. arq. alstringitur talus inter vtrumq; appendicem. Tibia os triangulum figuram repræsentat, à priori enim parte, quæ *distans* *per* *græcè* nominatur, linea, L, acuta vaide prominet, vnde ipsa nominatur: vtriusque etiam à lateribus vna linea assurgit, magis autem acuta est, quæ ab externo, M, latere, quam quæ ab interno, N, huius trianguli latera omnia structa sunt apponit, ad excipiendos musculos mouentes pedem, atq. eius digitos. Primum, O, latus ex tribus ab anteriori linea ad anteriorem pertinet. Secundum, P, est inter anteriorem, & exteriorem lineam. Tertium, Q, inter exteriorem, & anteriorem, atq. hoc sedem præbet musculis ad posteriorem cruris partem sitis, & illi præfertim, qui flectit rertios articulos quatuor digitorum, tum quinto ex mouentibus pedem. Est autè tibiæ os * crassum, non tenue, vt os suræ, cum quo ab extremis coniungitur nam in medio dehiscunt. Additum autem a natura fuit * suræ os, ad fulciendam tibiā, ne oneri cedat. Habet & sura tam a superiori, quam ab inferiori parte appendicem. Superior appendix ab interno latere sinuatur, R, vt processum externum excipiat, quem exigit superior tibiæ appendix. Vterque autem tam finis, quam processus cartilagine obducitur. Inferior appendix suræ in cauum ab externo latere ima appendicis tibiæ in sinuatur, ibique assurgens, atque inferius descendens externu * malleolum, I, constituit, qui vna cum interno talum * complectitur. Sed tam finis in appendice ribiæ, quam processus in appendice suræ asperus est, & cartilaginis experts. Inter vtrumque intercedit ligamentum, quo valide alstringuntur media sura gracilis * est, & idcirco a ribia diducitur tantum enim, cum ea coniungitur * versus extrema. In medio ab interno latere versus tibiā aliquid curuatur, versus exteriora sima redditur; præfertim autem sura in longitudinem trianguli, in cuius trianguli lateribus aptè collocantur musculi pedem, atque eius digitos mouentes.

Primum latus, S, ex tribus, ab anteriori linea ad anteriorem pertinet; in quo continetur sextus, & nonus musculus ex pedem mouentibus, & decimus octauus ex ijs qui mouent digitos pedis; tum decimus nonus, qui magnum digitum extendit. Secundum latus, T, est inter exteriorem, & interiorem lineam, vbi collocatus est septimus, & octauus musculus ex pedem mouentibus. Tertium latus, V, inter exteriorem, & anteriorem lineam sedem præbet musculis ad posteriorem cruris partem sitis, & illi præfertim, qui secundum pollicis articulum flectit. Ab hoc eodem latere validum exoritur ligamentum, quo sura, cum ribia ligatur. Equat suræ os longitudinem ossis tibiæ, tanto enim minus ascendit, quanto magis descendit. Sed satis de Tibia, & Sura; pergamus ad pedem.

C hoc processu ligamentum, præsertim à posteriori eius parte, per quod femur astringitur auge tur vterque sinus cartilagine molli, ac veluti pingui humore illita; crassior enim est in ambobus; minus crassa versus centrum, vbi finitur: separatur vna ab altera medio processu; neutra autem ibi coalescit, sed tantum ligamentis ne ceditur: ab externo latere appendicis superioris versus partem posteriorem processus, D, assurgit ima parte depressus, cum quo sura committitur. Appendix, quæ inferiori tibiæ adiungitur est, finem, E, amplum habet geminum, nam linea media à posteriori parte in priorem leuiter assurgens, sinum duplicem efficit à lateribus: altioris finem sinum, qui ab interna parte est, facit processus, F, quæ ima appendix validum exigit deorsum tendentem, ab externo latere, quo ad sinum spectat cauum, laxum, & cartilagine obductum; ab interno gibbum, quo vergit ad alterum crus; deprehenditur antea tactu, cum non tegatur carne; constituit enim internum * malleolum, hoc est tuberculum, quod in fine cruris ad initium pedis tangitur. A posteriori parte huius processus sinus, G, est, vnde oritur ligamentum cartilagineum, quo talus arcatur ad id ligamentum producendum confert etiam asperitas, H, & inæqualitas à posteriori parte appendicis tibiæ; externum latius non exigit processum internum malleolo respondentem, sed ibi inferior suræ appendix committitur, quæ crassescens descendit inferius, quam Internus malleolus, & prominens * exernum, I, constituit; ab vtroque. verò comprehenditur, l. arq. alstringitur talus inter vtrumq; appendicem. Tibia os triangulum figuram repræsentat, à priori enim parte, quæ *distans* *per* *græcè* nominatur, linea, L, acuta vaide prominet, vnde ipsa nominatur: vtriusque etiam à lateribus vna linea assurgit, magis autem acuta est, quæ ab externo, M, latere, quam quæ ab interno, N, huius trianguli latera omnia structa sunt apponit, ad excipiendos musculos mouentes pedem, atq. eius digitos. Primum, O, latus ex tribus ab anteriori linea ad anteriorem pertinet. Secundum, P, est inter anteriorem, & exteriorem lineam. Tertium, Q, inter exteriorem, & anteriorem, atq. hoc sedem præbet musculis ad posteriorem cruris partem sitis, & illi præfertim, qui flectit rertios articulos quatuor digitorum, tum quinto ex mouentibus pedem. Est autè tibiæ os * crassum, non tenue, vt os suræ, cum quo ab extremis coniungitur nam in medio dehiscunt. Additum autem a natura fuit * suræ os, ad fulciendam tibiā, ne oneri cedat. Habet & sura tam a superiori, quam ab inferiori parte appendicem. Superior appendix ab interno latere sinuatur, R, vt processum externum excipiat, quem exigit superior tibiæ appendix. Vterque autem tam finis, quam processus cartilagine obducitur. Inferior appendix suræ in cauum ab externo latere ima appendicis tibiæ in sinuatur, ibique assurgens, atque inferius descendens externu * malleolum, I, constituit, qui vna cum interno talum * complectitur. Sed tam finis in appendice ribiæ, quam processus in appendice suræ asperus est, & cartilaginis experts. Inter vtrumque intercedit ligamentum, quo valide alstringuntur media sura gracilis * est, & idcirco a ribia diducitur tantum enim, cum ea coniungitur * versus extrema. In medio ab interno latere versus tibiā aliquid curuatur, versus exteriora sima redditur; præfertim autem sura in longitudinem trianguli, in cuius trianguli lateribus aptè collocantur musculi pedem, atque eius digitos mouentes.

Primum latus, S, ex tribus, ab anteriori linea ad anteriorem pertinet; in quo continetur sextus, & nonus musculus ex pedem mouentibus, & decimus octauus ex ijs qui mouent digitos pedis; tum decimus nonus, qui magnum digitum extendit. Secundum latus, T, est inter exteriorem, & interiorem lineam, vbi collocatus est septimus, & octauus musculus ex pedem mouentibus. Tertium latus, V, inter exteriorem, & anteriorem lineam sedem præbet musculis ad posteriorem cruris partem sitis, & illi præfertim, qui secundum pollicis articulum flectit. Ab hoc eodem latere validum exoritur ligamentum, quo sura, cum ribia ligatur. Equat suræ os longitudinem ossis tibiæ, tanto enim minus ascendit, quanto magis descendit. Sed satis de Tibia, & Sura; pergamus ad pedem.

Primum latus, S, ex tribus, ab anteriori linea ad anteriorem pertinet; in quo continetur sextus, & nonus musculus ex pedem mouentibus, & decimus octauus ex ijs qui mouent digitos pedis; tum decimus nonus, qui magnum digitum extendit. Secundum latus, T, est inter exteriorem, & interiorem lineam, vbi collocatus est septimus, & octauus musculus ex pedem mouentibus. Tertium latus, V, inter exteriorem, & anteriorem lineam sedem præbet musculis ad posteriorem cruris partem sitis, & illi præfertim, qui secundum pollicis articulum flectit. Ab hoc eodem latere validum exoritur ligamentum, quo sura, cum ribia ligatur. Equat suræ os longitudinem ossis tibiæ, tanto enim minus ascendit, quanto magis descendit. Sed satis de Tibia, & Sura; pergamus ad pedem.

a Gal. li. de offib. c. 22.
b & de vfu par. c. 13.
c Celf. lib. 8. c. 1.
d Celf. lib. 8. c. 6.
e Supra in hoc cap.
f Gal. li. 11. de vfu par. c. 18.
g Gal. li. de offib. c. 22.
h Gal. li. de offib. c. 22.

i Gal. li. de offib. c. 22.

k Celf. lib. 8. c. 1.

l Gal. li. de offib. c. 22.

m Gal. lib. de muscul. dissect. ca. 32. & lib. 1. de fractur. com. 34.

n Gal. li. de offib. c. 22.

o Celf. li. 8. c. 1.

p Gal. li. 3. de vfu par. c. 13.

q Gal. li. de offib. c. 22.

r Gal. lib. 8. c. 1.

s Gal. li. 3. de vfu par. c. 14. & lib. de offib. c. 22.

t Celf. lib. 8. c. 1. & Gal. loc. citatis.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XV. inscripti visuntur, explicatio.

TABVLÆ XV. FIGVRÆ I.
II. III. IV. V. VI. VII.

E *X septem Tabulæ huius figuris Cruris
ossa monstrantibus*

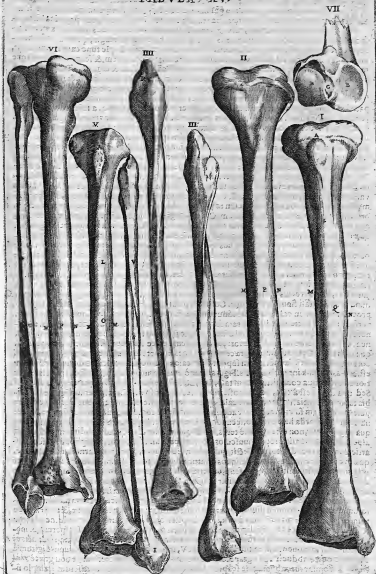
- I Tibiā ostendit dextram a priori parte.
II Eandem a posteriori.
III Suram dextram a priori parte.
IV Eandem a posteriori.
V Sinistram tibiā cum sura a priori parte.
VI Eandem a posteriori.
VII Superiorem partem superioris capitis tibiæ.

*Litterarum in quacunque figura repertarum
hæc ratio est.*

- A Superficies anterior tibiæ, atque eius ap-
pendicis aspera, & inæqualis, ad
nexus chondri septimi, octavi, & no-
ni musculi tibiæ momenti.
B B Sinus utrinque a lateribus summe ap-
pendicis tibiæ in quos coniunguntur
ima capitis imi femoris.
C Asper processus inter utrinque di-
ctum sinus.

- D Processus ab externo latere superioris
capitis tibiæ leuiter depressus
cum quo committitur sura.
E E Sinus geminus in inferiori capite ti-
biæ ad tali commissuram.
F Processus in imo capitis tibiæ internus
malleolum efficiens.
G Sinus a posteriori parte tibiæ proces-
sus, unde oritur ligamentum talum
alstringens.
H Asperitas a posteriori parte imi capi-
tis tibiæ eiusdem ligamenti causa.
I Processus in imo suræ capite descen-
dens ad externum malleolum con-
stituentum.
L Linea acuta in priori parte tibiæ.
M Linea ab externo latere.
N Linea ab interno.
O Primum latus trianguli in tibiæ longi-
tudine ab eiusmodi lineis consti-
tutum.
P Secundum latus.
Q Tertium latus.
R Sinus ab interno latere superioris ca-
pitis suræ.
S Primum latus trianguli, quem sura in
longitudinem præferret.
T Secundum latus.
V Tertium latus.

TABVLA XV.

a Hip. lib.
b Sup. c. 7.
c Gal. lib. 2.
de Anat.
admn. c. 9.
& Cornei.
Celsi lib. 8.
c. 1

Est tertia pars cruris, pes videlicet, quæ (vtrinq; Hippocrates) ^a non secus manus, e multis, minorisq; ossibus conflat; Manum diduximus in tres partes, in primam palmæ partem, in palmam ipsam, & digitos. Respondet c in pede primæ palmæ parti tarsus, palmæ planæ, digitus digiti. Sed sunt in pede præter tarsum, plantam, & digitos, talus, calx, & ^b ~~excessus~~ grandiora ossa, quibus nulla pars manus respondet. Sunt autem omnia nuper natis mollia, & ad cartilaginis magis, quam ad ossis naturam accedunt, sicut & reliqua ossa pedis. Verum calx quamvis & ipse tunc cartilaginosa sit, medius tamen durus est, & ossis naturam retinet. Talum ergo, calcem, & scaphoides perleque mur, & primò talum; deinde ad tarsum petgemus, inde ad plantam, & digitos. Talus igitur (ut ab hoc incipiamus) est illud os cum quo monstrauimus ^c committi tibia, & suram; huius beneficio curuatur, atq; extenditur pes, & nonnihil etiam in latera conuertitur. Est autem talus os durum, ac multiforme, varijs enim partibus variam formam præsentat. Id quod facile patet, si superiorem, in se riorem, priorem, posteriorem, & quæ vtrinq; à lateribus sunt, ipsius partes perpendamus. Superior tali pars quatuor habet latera, vnde ^d ~~strepit~~ ^e græcè, quasi quadrilatera vocatur; cuius superficies summè minimè plana est, sed quodammodo rotunda, ita vt quartam trochleæ partem referat; non solum quatenus rotunda est, sed quatenus etiam media à priori parte in posteriorem desidet, perinde ac trochlea, qua funem excipit: ac tursus veluti trochlea plano ligno vtrinq; comprehenditur, ita superior pars tali vtrinq; ^f astringitur, interno quidem latere à processu appendicis tibie, externo ab appendice suræ. Respondet pars superior tali, quam descripsimus, imò appendici tibie, quæ vtrinq; desidet media assurgit. Contra superior pars, tali vtrinq; ^g assurgit, media desidet, A, ita aptè vt sinus vnus excipiant processus alterius, & ex contrario. Internum larus tali sinuatum, B, est, vt ligamento cartilaginosa cedat, quod cum talo vincit tibie appendicis processum sinuatum, à quo oritur. Externum etiam larus sinuatum, C, est, vt ligamentum admittat, quod in am suram à qua oritur, cum talo ardet. Posterior tali pars aspera, D, est ac sinuata tum propter ligamenta, quæ ibi neciuntur, tum propter chordas, quæ inde transeunt, quinet. f. musculi pedem mouentis, illius qui secundum pollicis, & illius qui tertium quatuor digitorum articulū flectit. Prior oblongam exigit ceruicem, E, quæ in anteriora tendens terminatur in capitulum, F, rotundū; quod cartilagine obductū in cauum inferitur in sine inculptum in osse scaphoide, ^h & cartilagine obductum, per quā commissuram pes in latera mouetur, ac circumducitur. Sexta, & vltima pars tali ima est, per quam cum osse calcis committitur duplici commissura, vna versus anteriora, altera versus posteriora; à posteriori enim parte calx amplum processum exigit, G quod in amplo tali sinu, G, recipitur. Contra à priori talus assurgit, versus internum larus, in processum, H, qui in calcis cauum insinuatur. Sed tam calx, quam talus, vbi non se contingunt, versus priorem partem pedis asperam superficiem, I, præferunt, vnde ligamenta cartilaginosa oriuntur, quæ vtrinq; os simul astringunt, & spaciū inter vtrinq; os interiectū implet, neq; enim mouetur talus ab inferiori parte, qua cum calce iungitur, sed tantum a superiori, qua cum tibia. Calx aurem, quæ græcè ⁱ ~~strepit~~ ^j vocatur, vt talum sustinet, ita etiam vnioctū corpus, quod pertibia, & suram superinsidet talo; quam obrem calcis os durum admodum est, & maximum k inter ossa pedis. Figuram verò multiformem habet, non secus ac talus: superior eius pars qua committitur, cum talo, l, & processum, M, habet qualē enarrauimus. Sed qua soluta est à talo, versus posteriorem teres est, & aspera. N, recipiunt ligamenta à tibia talum adstantia. Posterior pars calcis prominet in posteriora, nō amplius è regione tibie; partem vt tibiae folciat, partem vt admittat validissimā chordam, quo nomine sinuata, O, est; nascitur ^p chorda hæc à primo, secundo, & tertio musculo pedem mouente. Ima pars calcis, qua ingreditur, non est exquisitè teres, sed aliquantulum latefcit, ad stabilitatem. Est autem aspera, P, & inæqualis, propter multos, propter primum, f. mouentem digitos, qui secundū attriculum quatuor digitorum flectit, qui inde initium sumit, & propter carnosam illam mole, quæ in quatuor chordas diuisa, reliquos quatuor digitos ad magnum adducit, inde limititer oritur: ita aut sita sunt hi duo musculi, ut terra non attingant, sed ab osse inferius de seipd te defendatur. Anterior pars calcis leuiter ^q pminet, Q, & cartilagine obducta recipitur è regione minimi digiti in sinu ossis ^r ~~strepit~~ ^s de quo paulo post agemus. Larus calcis internū abun de sinuatum, R, est, vt tantum transitum præbeat chordæ quinti musculi pedem mouentis, & illos duos, qui vtrumque digitorum articulum flectit; præterea nervo, vens, & arteriæ inde transeuntibus; augetur idē sinus à calce, qui à posteriori parte assurgit, S, vt inde incipiat musculus ille, qui pollicē ab alijs digitis abducit in partem anteriore. Ar et externū asperum, & inæqualē est, neq; sinuatur nisi versus anteriorem partem, T, vt cedat chordis septimi, & octauī musculi pedem mouentis: humilior eius parte, V, innititur musculus, qui paruum digitum à ceteris modicè abducit. Ex grandioribus ossibus pedis superius tertium, quod græcè ^u ~~strepit~~ ^v nominatur, ab imagine scaphæ quam posteriori sui parte representat; amplo sinu, X, vbi caput, quod in priori parte tali prominet, recipi monstrauimus: anterior pars huius ossis cum tribus ossibus tarsi committitur, quam obrem tres ostendit superficies, Z, cartilaginē obductas; adeo aut leuiter prominet, vt non facile discernas recipiatur ne ab ossibus tarsi an ea recipiant. Inter has, quæ ad internum larus sita est, reliquas duas amplitudine vincit, per-

d Supra in hoc Capi.
& Gal. lib. 2.
de ossib. c. 22.
e Gal. lib. 2.
de ossib. c. 24.

f Gal. lib. 2.
de ossib. c. 22.
& 19
g Gal. lib. 2.
de ossib. c. 24.

h Gal. lib. 2.
de fr. com. 16.
& lib. 2.
de ossib. c. 24.

i Gal. lib. 2.
de ossib. c. 2.
& Hippac.
Gal. lib. 2.
de fr. com. 16.
k Gal. lib. 2.
de ossib. c. 24.
l Paul. an.
te & Gal.
x. lib. de fr. com. 16.
m Gal. lib. 2.
ca. 23. c. 1.
n Gal. lib. 2.
de fr. com. 16.

o Gal. lib. 2.
de ossib. c. 24.
& lib. 2.
de fr. com. 16.

A perinde atque os tarsi, quod cuncta committitur, magnitudine superat duo alia, quæ cum reliquis duabus committuntur. Superior, & pars ossis scaphoidis gibba est, & orbicularis, quæ signa, & pedi constituitur aptatur, & intus est minimè opportuna: Inferior, & verò similes, ut pedis cauum augeat. Vtraque autem tam inferior, & quam superior, & aspera est, magis ramen inferior ob ligamenta, quæ ibi nectuntur validissima. Habet etiam inferior pars ab interno latere sinum, ubi renoluitur chorda sexti musculi pedem mouentis. Tarsus, quem respondere diximus, primæ palmæ parti, non constat ex octo ossibus, sed ex quatuor. Sunt autem pauciora, & maiora hæc ossa ad stabilitatem, & ingressum; pauciora, & minora, quæ in primæ palmæ parte, quod ita postulareprehendi manus, ad quod natura fabricata est manum. Ex quatuor ossibus tarsi, tria plana superficie cum osse scaphoide committuntur, & hæc proprium nomen non habent; Quartum quod ab externa parte est, committitur cum calce, inuenit autem cyboidis b nomen apud grecos à similitudine cubi, quod se ostendat superficies; quarum posterior cum calce committitur, anterior cum duobus ossibus plantæ; interior cum tarsi osse proximo; exterior, quæ obscure plana est, cū nullo iungitur, sed soluta est: superior, quæ sursum spectat, similiter soluta est, sicut inferior, quæ deorsum. Verum hæc inæqualis est, & sinuata, &, ibi enim inuoluitur chorda septimi musculi pedem mouentis: eadem iuxta calcem deorsum procedit, & in ingressu terræ innititur. Reliqua tria ossa terram non attingunt, sed una cum scaphoide cauum pedis constituunt; sunt autem cuncti modo à superiori parte lata, ab inferiori angusta. Plurimum differunt inter se ossa tarsi magnitudine: maximum enim est cyboides; dein quod ab interno latere situm est; tum quod cyboidi proximum, nam minimū est, quod proximum interno. Spectat intimum os tarsi in anteriora, versus magnum digitum, sicut cyboides in posteriora, versus calcem. Ex medijs, quod interno proximum est, breue est, neque in anteriora fertur, sicut quod cyboidi proximum: omnia autem simul iuncta superficiem superiorem gibbam efficiunt, inferiorem cauam; quæ inter se iunguntur, sine cartilagine sunt, sed nectuntur ligamentis cartilagineis; ibi tantum cartilagine obducta sunt, ubi cum scaphoide committuntur. Vbi autem reflectuntur quintus, & sextus musculus pedem mouentes, adiecta est cartilago cum paululo osse scaphoide, ne ardeant. Tarsum sequitur planta, quæ græcè *πλάτη* dicitur, & palmæ manus respondet, quamvis non quatuor, sed quinque ossibus contineatur; d siquidem magnus digitus pedis constat ex duobus ossibus, cum illo quod ad magnum digitum spectat, ad plantam referatur, perinde atq. alia quatuor, quæ cum tarsi ossibus committuntur. Exigunt singula ossa plantæ capitula, & leuiter prominentia, quæ in sinus ossium tarsi parum descendentes inferuntur, ita ut plana ferè superficie nec ita inter se videantur: habent autem omnia tam à superiori, quam ab inferiori parte appendicem. Id os plantæ, quod è regione magni digiti situm est, iungitur cum interno osse tarsi: inferne autem processum, & exigit, ubi inferitur septimus musculus pedem mouens, quod è regione tertij cum tertio, sed quod è regione quarti, & quinti, cum osse cyboides. Cæterum os, quod ad digitum minimum spectat, ibi in externo latere insignem processum, & exigit, cum quo nectitur chorda octauo musculi pedem mouentis. Vt autem tarsi, ita plantæ ossium, alia magis, alia minus in anteriora feruntur, nec equaliter omnia antrosum procedunt, crassescunt omnia propè tarsum, sicque inter se iunguntur; ubi autem à tarso recedunt, graciliora sunt, & idcirco inter se dehiscent, ita ut spaciū medium selinquant, ubi recipiuntur musculi flexores primos digitorum articulos, quibus ut aptiorem se dem præbeant, latiora sunt à parte superiori, angustiora ab inferiori. Vbi verò cum digitorum ossibus committuntur appendix ipsorum capitulara, inferuntur in cauum primi ossis digiti, ad quem spectat. Digiti superi sunt, qui in pede * perinde atque in manu ternis ossibus continentur; tantum magnus digitus pedis ex f duobus componitur; sic enim pes firmitus hæret, quod spectant etiam duo ossa scaphoidei, iuxta primum cuiusq. digiti articulum sita; neque enim solum prohibent nimium flexum, ut in manu: hæc quamuis cartilaginea nascantur, ut cætera ossa scaphoidei, ipsis tamen citius indurecunt. Forma, & cōmisiura eodem modo cernitur, atq. in ossibus digitorum pedis: Habent et appendices à summo, & imo, excepta tamen alia parte postremorum ossium, quæ perinde atq. in manu, satis sine appendice descenditur à carne, & vngue. Sed satis de ossibus pedis, quæ sunt gressus, calx, scaphoides, quatuor in tarso, quinque in planta, quatuordecim in digitis, ita ut in vniuersum viginti sex numerentur, non viginti septem, ut in manu. Hæc tamen de ossibus totius corporis.

a Paul. ante in hoc Cap.

b Gal. li. 2. de fr. com. 16.

d Gal. lib. 3. de vñ par. c. 5.

d Gal. lib. 3. de vñ par. c. 6.

e Gal. li. 2. de fractur. com. 3.

f Gal. lib. 2. de fr. com.

h Gal. li. 2. de fractur. com. 8.

i Gal. lib. 2. de nat. hom. in prog.

k Gal. 7. de vñ pa. c. 3.

l Gal. 7. de vñ par. c. 1. & c. 4. & c. 1. de voc. in str. dissect.

m Gal. li. 2. de voc. infra. dissect. c. 6.

n Gal. lib. 2. de vñ pa. c. 13.

o Ga. locis citatis.

De Cartilagine.

Cap. X.

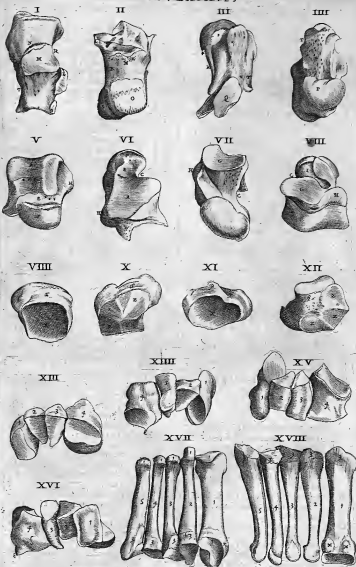
Tab. 17
fig. 1.
et 2.
ad 20.

Pergamus ad cartilaginem, quæ græcè *χόνδρος* dicitur. Finis ad quem constituta est, potissimum esse videtur, ut iunctat molliores partes superiectiones, atq. adnexas, ut i gutture & musculis, in corde vasquantibus vero firmitate superatur, ab osse, tñ superat os leuitate, ita ut pro hoc adiungatur, ubi grauitas molesta esset: resistit et magis, quam os frangentibus, atq. artrentibus; quamobrem adiecta est nudis partibus, ac prominentibus, ut auriculis, in naso, spina, extremo ossis sacri, posteriori processui cubiti, quæ si ex osse * constarent, externis iniuriis magis paterent, atq. abriperentur; eo eandem causam iuncta est articularis, quos aliduo mortu

neceſſe eſſet atteri, niſi cartilagine obduceretur; quanquam in his ſuperficie ſua laui, ac pin-
gui humore illita ad facilitatem motus plurimum etiam conducit; quibusdam articulis non
tolum obducitur, ſed ſinui inharere ligamentiſ adnata, vbi non modo facilitateſ motus præ-
ſtat, ſed ſinui quoque auget, quemadmodum in tibia ad genu. Efficieſ item, cartilago, cum
mollis ſit, ac ſeſciatur, vt aliquæ partes dilarentur, & contrahantur, veluti aſpera. Arteria, &
coſtæ, quæ ſic ex oſſe conſtarent, non ita ſeſciarentur, ſed rigide manerent; quamuiſ autem ſe-
ſciatur, vi quadam, vbi voluimus ſtabiles tamen alioquin ſeruat, quo modo aſperam quorū;
arteriam. a. aperiam cartilago tuetur, & palpebras diſtinctas ſeruat, ita vt pili non concedat.
Habet tandem cartilago vim. 4. glutinis, quæ oſſa inter ſe agglutinat, veluti appendicem cum
reliquo oſſe; implet enim foramina, quæ ibi ſunt, & glutinis modo vnum cum altero iūctum cō-
tinet, id quod in pubis oſſibus etiam deprehenditur. De firmitate etiam quam illiſ ligamētis
addit, quæ cartilaginofa ſunt, agemus cum ad ea tranſibimus: nunc enim ſubſtantia cartilagi-
nis exponenda eſt, ad multiplicem vſum iam dictum maxime idonea. Eſt igitur hæc ſimplex,
terrena, & duriffima f inter omnes partes corporis, vno excepto oſſe, ad cuius naturā pro-
ximè accedit; ab eo tamen diſert, non ſolum quatenus nimis dura eſt, ſed quatenus ſolida, ſi-
ne foraminibus, ſine medulla; abſumit enim hæc in molliem cartilaginis. Quamvis autem
dura ſit, & idcirco ſtabilitatem præbeat partibus, quæ cum ipſa iungitur; eatenus tamen mol-
lis eſt, vt præſtare valeat reliquos vſus neceſſarios. Præcipue autem mollis eſt, quæ ſinibus
articularum hæret, ſolis ligamentiſ aſtriſta; at non æquè mollis eſt cartilago in qualibet æta-
te; ſed tenera mollior; firma durior; ſenibus, in quibusdam particulis degenerat in oſ, veluti
in ſuperioribus coſtis, vbi extrema ſuperficieſ adhuc cartilaginofa eſt; intima iam tranſiit in na-
turam oſſis. Caret cartilago neruiſ, & cum expers eſſe debeat ſenſus, & motus. Sed ſatis de
cartilagine in vniuerſum; de vnaque ſigillatim maxima ex parte tractatum. eſt cum oſſi-
bus. Sed præter oſſa, inſunt cartilagines k palpebris, atque oculiſ; ſiquidem palpebris tam in
ſerjoribus, quam ſuperioribus vtriuſque oculi ſinguliſ ſingulæ cartilagines adiunctæ ſunt lon-
gæ, tenues, molles, quæ ad tarſum l terminantur, vnde pili oriuntur. Ad angulum internum
vtriuſque oculi parua cartilago ſita eſt, in qua membrana illa, quæ album oculi efficit, recta
ab inferiori parte a glandula collocata ad imum inter anguli oculi, cuius tunicis ſtabilitateſ
aſſert, & ſimul etiam humori ab ipſo in naſum deſilianti facilem aditum præbet. Ab eadem
tunica tegitur alia cartilago, ſita in priori parte oculi; incipit autem ab exteriori ſede angu-
li interpi, & obliq. fertur verſus externum; figurata autem eſt vt quarta pars trochleæ, nam ſi-
num habet ſimilem illi, per quem in trochleâ diſcurrit ſunis. Tranſit per ſinum propoſita; car-
tilaginis chorda illius muſculi, qui oculum circumducit verſus angulum internum. In naſoſe
quinque cartilagines reperiuntur; duæ naſi primoriſ acumen conſtituunt. Oriuntur autem ab
imis oſſibus ipſiſ, deſcendentesq. paulatim coaleſcunt. Tertia naſcitur ab eo proceſſuſ deſcen-
ſiſ oſſis caluarie, quod ſeptum medium conſtituens diuidit naſum in longitudinem: eſt hæc li-
gamentiſ modo mollis, fertur autem dyorſum ſub illo proceſſuſ in antetiora, dum conſiungatur
ad imum naſum cum priori. parte cartilaginis iam dictæ, adiuncta, quod ſepto deſt ex oſſe
A poſteriori parte neſcitur cum oſſe diuidente interna foramina naſi ad palatum ſpectantia;
cum tenuiſ propoſitis duæ aliæ iunguntur mollioreſ, & nemore magis. Conſtituit vtræq. naſi
foramen & externum a ſuo latere, vtræq. item mouetur, nam cæteræ immobileſ manent, niſi vbi
harum motum ſequuntur. Auricula quoq. cartilaginem m habet tenuem, ac mollem, ſed quan-
to magis a cæſt ad caluariam, vnde initium ſumit, ito magis dureſcit; incipit autem a forami-
ne auriſ. Continetur guttur n tribus cartilaginibus i prima & maxima a priori parte reſidet
foris gibba, intus ſima, ſcuti modo, vnde diſperſiſ. o. qualiſ ſcutiſ ſorpiſ, græcè nominatur. Exi-
git autem binos proceſſus, a ſuperiori parte verinq. vniſ, & totidem ab inferioriſ, ſcilicet vtriſq.
quæ vnum. Secunda cartilago minor e eſt quam prima, ſed maior tertia. ſpectat autem ver-
teſcendum. Superficieſ eius anterior lauiſ eſt, ſed poſterior iuxta gulam lineæ quadam aſſer-
git, quæ duos ſinuiſ conſtitit: ſuperne verſus poſtერიorem partem duo exigit tubercula oblon-
ga vtrinq. vnum, quæ recipiuntur in ſinibus tertie cartilaginis. Inferior eius pars verſus gu-
lam tenuiſ deprehenditur; repræſentatq. ſpeciem anuli, quem Thracæ ſagittarij in de xipho
pollice geſtiant; habet enim proceſſum latioreſ qui prohibet quomiuſ prior pars pollicis in
atrahendæ chorda arcuſ violetur; ab hac ſimilitudine dicta eſt græcè *χωνοειδης*. Tertia
ſimilitudine oris vrcæ vocata eſt *επιστομια*; hæc quamuiſ ſimplex appareat, detracta tamē
cartilaginis tuberculum recipitur. Baſis ampla eſt, & ab anteriori parte longum proceſſum
exigit; ad baſim rimaſ quandam efficit. Continetur & aſpera arteria cartilaginoſis circuliſ
per ligamenta, & membranas later ſe nexiſ. Sunt autem. figuratæ in ſpeciem græcæ literæ
β, non integre, nam ſic impedimento fuiſſent iſſ, quæ denorantur; cum a priori parte aſperaſ
arterieſ coniuncta ſit gula.

Ad ſummā baſim cordiſ ſubſtantia quædam. cartilaginoſa eſt, vbi firmiter illigantur va-
ſa, quæ aut in cor peperiunt, aut ex corde egrediuntur.

TABULA XVI.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XVI. & XVII. inscripti visuntur, declaratio.

TABVLAE XVI. FIGVRAE
OMNES ET TAB. XVII.
FIG. I. II. III. IV.

Ex XXII. fig. ad pedis ossa pertinentibus monstrat

- I Calcæ dextrum à priori, & superiori parte.
- II Eundem à posteriori, & superiori.
- III Eundem ab inferiori, & priori.
- IV Eundem ab inferiori, & posteriori.
- V Talus à superiori, ac priori parte.
- VI Talus à superiori, ac posteriori parte.
- VII Talus ab inferiori, ac priori.
- VIII Talus ab inferiori, ac posteriori.
- IX Os scaphoides à superiori, ac priori parte.
- X Idem à superiori, ac posteriori.
- XI Idem ab inferiori, ac priori.
- XII Idem ab inferiori, ac posteriori.
- XIII Quatuor ossa tarsi à parte priori.
- XIV Eadem à posteriori.
- XV Eadem à superiori.
- XVI Eadem ab inferiori.
- XVII Quatuor ossa plantæ à superiori, ac posteriori parte.
- XVIII Eadem ab inferiori, ac priori.

TABVLA XVII.

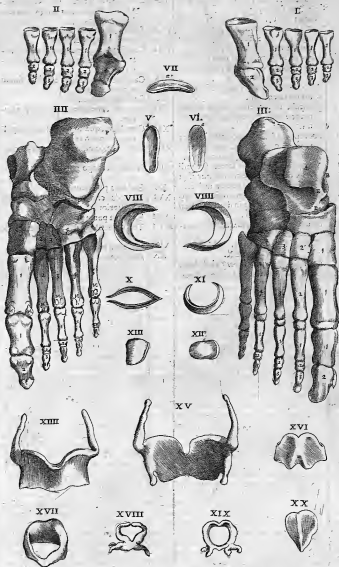
- I Quinque digitos dextri pedis a parte inferiori ac posteriori.
- II Eosdem à superiori ac priori.
- III Omnia ossa dextri pedis a parte superiori.
- IV Eadem ab inferiori.

Littera quæ pertinent ad XXII. figuras pariter in XVI. partim in XVII. Tab. collocatas significant

- A Medium, quod in superiori parte tali deficit, lateribus utrinque assurgētib.
- B Sinus in interno latere tali ob ligamentum cartilaginofum vinciens tibiā cum talo.
- C Sinus in externo latere tali excipiens ligamentum quo vincitur cum futa.
- D Posterior par tali aspera ad nexum ligamentorum ipsam cum alijs ossib. necessitium, & chordas musculorū inde transeuniorum.
- E Cervix à priori parte tali.

- F Capitulum rotundum in ceruice tali, quod in os scaphoides inferitur.
- G Sinus in posteriori ac inferiori parte tali ad excipiendum processum superioris partis calcis.
- H Processus a latere interno tali, qui in sinum calcis inferitur a priori, ac superiori parte.
- I Aspera superficies ab inferiori parte tali, ubi residet cartilaginofum ligamentum quod eam interiecit inter talum, & calcem implet, & duo hæc ossa inter se alligat.
- L Sinus a superiori, ac priori parte calcis excipiens processum a latere interno tali.
- M Processus calcis a superiori similiter ac priori parte, qui inferitur in sinum tali, a parte posteriori, ac inferiori.
- N Posterior pars calcis superne aspera ad ligamenta excipienda, quæ talū cum tibiā arctant.
- O Sinus in prominentia posteriori calcis ad validissimam chordam posteriorem excipiendum.
- P Ima pars calcis lara, atq; aspera, qua ingredimur & inde incipiunt musculi ad mouendos digitos pedis.
- Q Anterior pars calcis e regione minimi digiti quæ leuiter prominens recipitur in sinu ossis ciboidis.
- R Latus internum calcis sinuatum ad tractum nervotum, venarum, & articularum.
- S Processus à posteriori atque interiori parte calcis, ad initium musculi abducentis magnum digitum ab alijs.
- T Sinus in externo latere calcis, ut cedat chordis, septimi, & octavi musculi pedem mouentis.
- V Humilior pars in externo latere calcis ad initium musculi paruum digitum abducentis ab alijs.
- X Sinus in posteriori parte scaphoidis ad excipiendum capitulum prioris partis tali.
- Z Tres superficies in anteriori parte ossis scaphoidis, per quas committitur cum trib. ossib. tarsi.
- a Superficies gibba, atque aspera in superiori parte ossis scaphoidis ob ligamentum validissimum.
- β Interior superficies scaphoidis aspera similiter ob ligamenta.
- γ Sinus inferiori parte scaphoidis ubi inuoluitur chorda sexti musculi pedis.

TABULA XVII

dem mouentis.	laginum picturam exhibens hoc ordine.
Numeri quatuor ossa tarsi ordine notant in 13. 14. 15. 16. Tab. 16. & in 3. & 4. Tab. 17.	V.A Cartilago interiecta inter caput maxillæ, & sinum ossis temporum sursum spectans.
Numeri in 17. 18. Tab. 16. & in 3. & 4. Tab. 17. quatuor ossa plantæ.	VI. a Eadem deorsum spectans.
Numeri in 1. & 2. Tab. 17. monstrant ordine ossa digitorum pedis.	VII. a Eadem in latus conuersa.
Sinus in inferiori parte ossis ciboidis ubi inuoluitur chorda septimi musculi pedem mouentis.	VIII Cartilago, quæ auget sinum superioris capitis tibiæ a parte externa.
Processus in inferiori parte ossis ciboidis iuxta calcem.	IX Cartilago, quæ auget eundem sinum a parte interna.
Capitula in posteriori parte ossium plantæ quæ cum ossibus tarsi committuntur.	X Cartilago palpebræ.
Processus in inferiori ac posteriori parte primi ossis plantæ, ubi finitur septimus musculus pedem mouens.	XI Vna ex cartilaginibus asperæ arteriæ.
Processus in externo latere secundi ossis plantæ cum quo nectitur chorda octavi musculi pedem mouentis.	XII Cartilago, quæ in commissura iuguli cum acromio reperitur.
Capitula a priori parte ossium plantæ quæ inseruntur in sinus priorum ossium digitorum.	XIII Cartilago commissuræ iuguli cum osse pectoris.
Duo ossa sesamoidi iuxta primum articulum digitorum.	XIV Prima cartilago gutturis a parte prior.
TAB. XVII. FIG. OMNES	XV Eadem a posteriori.
a V. ad XX.	XVI Secunda cartilago gutturis a parte posteriori.
Sedecim figurae posteriores Tabulae huius	XVII Eadem a parte prior.
17. (incipiendo a 5. ad 20. usque) Carti-	XVIII Tertia cartilago gutturis a parte prior.
	XIX Eadem a parte posteriori.
	XX Epiglottis.

Ligamenta non e sequuntur, quæ vocantur græcè *σύνδεσμοι*, à munere alligandi, à quo prædita sunt, vocantur & à similitudine quam habent, cum substantia ocrorum *σύνδεσμοι* latiori etiam à græcos imitati nervos dixerunt; nos ut ea à veris nervis distinguaotur, ubique ligamēta appellabimus. Horum præcipuus & vltus est, ossa inter se diiungere; & quæ immobilia masoēt ut ossa pubis; & quæ moventur, ut iuncturas; alligantur illa artūs, hæc vero laxas, ut moveri possint, f. oon tamen elabio, nisi subira vis adhibeatur; Alligant & cartilagineos, vel quæ ossibus hærentes eorum sinus augent, vel quæ cum alijs cartilaginibus neſcuntur ut in gutture; retinent g etiam chordas in situ idoneo, neque aberrare patiuntur; eademque involuunt, ac sub strare sulciunt; alligant præterea musculos cū ossibus, & firmiores reddunt; h partim ipsos vestiendo, partim iisdem transmittendo ramulos quosdam; separant, & quibusdam locis inter se, ut internos ab externis, in magnis foraminibus ossium pubis æteos autem sentiendi, ac movendi vim habent, quatenos cum musculis, & chordis ioteruntur; cum per se expertia sint neruorum, & idcirco, seosus, & motus oriuntur ehim ab ossibus, & vel à cartilaginibus: Ligamentorum substantia alba est, & dura, vincitque duritie chordas, quantum hæ nervos; eadem solida est, & foraminibus caret, & in fibras diduci potest, nisi ubi ligamenta dura sūt, & cartilaginosa, quæ *σύνδεσμοι* græcè dicuntur, quemadmodum ad genu, ad vertebra, inter os sacrum, & coxam. Huiusmodi enim esse oportet, ut firmiora sūt, & magis contineant, ubi aut validus motus n est, aut ossa grandiora sunt, duriora sunt; quæ extrinsecus articulum ambiunt, & molliora, ne motum impediunt; magis tamen molliora, quæ paruos articulos, quam quæ magnos a. completuntur. Forma ligamentorum varia est, alia enim teretia, cuiusmodi illud est, quod dentem secundæ vertebræ cum prima alligat; cuiusmodi etiam est, quod à sino coxæ ortum capiti femoris ioteritur; alia laræ sunt, & quasi membranæ, veluti quæ iuncturas ambiunt; quamvis etiam solida sūt, nonnulla tamen perforata sūt, veluti quæ claudunt foramina ossium pubis; inde enim transeunt venæ, & arteriæ, ac veluti etiam quæ in maou, & pede, instar aouili chordis transitum præbent. Quod ad magnitudinem attinet, crassiora, & ampliora sūt quæ grandioribus ossibus teniura, & minus ampla, quæ minoribus adiunguntur. Numerus colligi potest ex numero partium ac functionum, quibus inferuiūt. Sicut respondet vltis, quæ præstare debent. Proferam nunc exempli gratia maxime præcipua totius corporis ligamēta; sumptum initio ab humero; quem cum lato scapularum osse g nectunt tria propria ligamenta, præter membra omnia quæ communiter alligant membranas omnes, & propriè in hac incipit ab ambitu laborum ceruicis scapulæ, circumdatque iūcturam vniuersam; inferitur primò in caput humeri, & propriè in extremum interni lateris ipsius; dein in totum latas externum, & tandè in ceruicem eiusdè misit; sed ex tribus ligamentis, quæ propriè esse diximus huius iūcturæ, ptima duo æ ætunda sunt, neruorum more, tertium aliquoties per lateſcit. Nascitur primum omnium ab extremo a processu interno scapulæ, & inferitur in internam, ac priorem capitis humeri partem, quam completens, validissimè illigatur sinui ibi insculpto. Secundum ligamentum multò crassius est, oriturque a ab interiori parte ceruicis scapulæ, ubi capiti humeri subij & inferitur in totam internam partem maioris tuberculi humeri propè sinum, vnde tande fit externum initium primi musculi flexentis cubitum. Anterior verò pars huius secundil ligamenti neſcitur posteriori parti primi; ambo autem simul transuersum ligamentum efficiunt, quod initium disti musculi completitur. Tertium ligamentum ex eodem loco incipit, ex quo primum inde obliquum procedit, dum inferatur in totum tuberculum externum capitis humeri, circumdans posteriorem partem huius iūcturæ; neque enim minus latum est, & sine in ætorem partem luxari, aliud accedit, quod ab interbo processu scapolæ incipiens, in subliore parte eius processum inferitur, a nullibi humerum attingens, quem prohibet in eam partem luxari; quo confert etiam nervosum inirium primi musculi flexentis cubitum.

Eorum verò quæ duas primas vertebra, & inter se, & cum capite neſcunt, hæc ratio est; primum, x ac validissimum circumdat vniuersam iūcturam primæ vertebræ ceruicis cum capite. Secundum, quod rotundum est, validum, & cartilaginolum, oritur à suo mo processu denti formi secundæ vertebræ ceruicis, illigaturque cum osse occipitii à priori parte propè forame illud, per quod spinæ medullæ deſcendit. Manus eius est, secundam vertebra cum capite vincit; præterquam quod vna cum processu dentiformi secundæ vertebræ lineam quandam acutam constituit, supra quam circumuoluit caput. Tertium ab y vno latere ad alterum primæ vertebræ ceruicis transuersum procedens completitur à posteriori parte processum dentiformis secundæ vertebræ; Est autem validum ex media substantia inter neruū, & cartilagineum, collocaturque inter medullam spinæ, & processum dentiformem secundæ vertebræ, quem vlti dè continet; cum caput in posteriora vehementer cōpellimus, prohibet ne ex suo loco exeat; & medullam non sine magno infortunio violet. Quartum reoue est, membranæ modò, veluti

a Gal. lib.
12. de vñ
par. c. 7.

Communia ligameota omnium iuocaturarum; alligat a aotem secundam vertebrae cœuicis cum prima. Ossa pectoris vt multa, & varia sunt, ita multis, ac varijs ligamentis astringuntur; inter hæc, quæ costas alligat cum vertebis, similia illis sunt, quæ iuncturas communiter vinciunt; quamquam hæc parte cartilaginosis modo duret, præsertim quæ primum cum vertebis costas nectunt, eam quæ secundo idem faciunt, non ita dura sunt. Quæ verò costas cum ossibus pectoris committuntur, communi ligamento vinciuntur, membrana videlicet, in quo loco, te, quæ ibi validior est, & aliquo modo duplex, quæ aliud ligamentum requirunt, per quod cum cartilaginibus nectantur, cum in ipsas degecerent.

b Paulo an
te.
c Gal. lib.
13. de vñ
par. c. 4.

Vertebrae præter duas primas, quas cum capite vinciri diximus, b suis quoque ligamentis nectuntur, c quæ igitur in ceruice sunt, cartilaginosa ligamento, quod medium intercedit, iocet vocam, & alteram illigantur; illigantur etiam per alia ligamenta validissima; pingui humore illita, & vertebrae vodieque ambicioia: hæc quamvis crassa, & valida vndique sunt, maxime tamen talia se ostendunt a lateribus versus partem priorem, vbi vertebrae crassiores sunt. Nectuntur ligamenta hæc vertebrae omnes inter se, neque permittunt dorsum nimis distendi, aut flexi, sic violaretur vicia causa, & arteria magna. Nectitur etiam vertebrae alijs ligamentis tenuibus, quasi membranarum, quæ complent spacia inter processus a lateribus superioris, & inferioris vertebrae; tum alijs per quæ posteriores processus iocet se vinciuntur, & apud spinam crasse sunt, atque inter se iuncta, ligamentum cartilaginosa componunt, per rotam spinam. Nectuntur item alijs tenuibus ligamentis, veluti membranarum validis, quæ iuncturas complectuntur, & superiores processus cum inferioribus alligant; intericiuntur præterea iocet singulas vertebrae aliud ligamentum aliquid, per rubrum, sed validissimum, quod oritur ab interna parte foraminis illius vertebrae, per quod medulla transit, apud radicem posteriorum processus; & in sequentem vertebrae eadem parte finitur, quod dicere possumus oriri a sublimiori vertebra, & in inferiorem finiri, vel ex contrario.

d Gal. lib.
12. de Anat.
adm. ca. 5.
& 10.

Ex ligamentis cubiti, & manus, alia, d ossa inter se oedunt, alia muniant subiecta corpora, & tanquam iuoculura musculos insolunt, alia complectuntur, ac nectunt chordas cum ossibus; ita vt non possint ex suo loco exire, etiam vbi magna vis adhibetur. Quæ muniant, & prohibent, oed chorda suo loco elabuntur, plurima sunt, & transuersa omnia. Vnum vero ipsorum occupat internam partem vniuersam, quatuor digitorum, cui aliud simile progreditur, vsque ad secundum os pollicis, & ferè vsque ad tertium. Aliud similiter progreditur transuersum a quarto osse primæ palmæ partis ad quintum; complectiturque musculorum chordas ad digitos pertinentes: est autem latum, & validissimum; nullibi que attingit radium, cubitum, aut ossa primæ palmæ partis. Ab exteriori regione primæ palmæ partis transuersa, e etiam ligamentum, per quæ, quasi per annulos transeunt chorda, quæ digitos extendunt. Ligameota hæc omnia a superiori parte vnum duntaxat apparent, cuius longitudo æquat latitudinem radii, & cubiti; sed si diligenter inspiciaotur, sunt veluti sex annuli, prohibentes ne proposita chorda aberrant a sinibus radij, per quas transeunt. Primum ex his a cubito ad radium pertinet, tegit sinum communem vtriusque, per quem transit chorda musculi extendentis paruum digitum. Secundum situm est ab externo latere primi, sed oihil occupat ex cubito; præbet autem aditum chordæ quarti musculi mouetis manum super palmam. Tertium residet ab externo latere primi, & solum, occupat latitudinem radii; præbetque aditum chordis extendentibus quatuor digitos. Quartum collocatum est a latere interno tertii, annulumque valde paruum constituit, per quem transit chorda, separans indicem digitum, & medium a pollice. Per quintum transit chorda bipartita manum exteodens, & illa quæ iungit pollicem cum indice; quæquam interduo pollicis musculus proprium ligamentum obiecto, ita vt tuoc non sex sint, sed septem. At per sextum transeunt tres chordæ, quarum prima illigatur illi ossi, quod iocet prima palmæ parte sustinet digitum pollicem; secunda primo ossi similiter pollicis, tertio secundo, & tertio eiusdem; sed interduo singula per singula ligamenta transeunt: præter hæc musculi a cubito ad manum valida f membra oed inter se vinctuntur, prohibenturque suo loco exire, & inter se confundi. Adfunt & alia ligamenta tenuia membra oed modo, similia his, quæ communiter quamlibet iuncturam vinciunt; oedunt hæc ossa manus. Ex his quæ digitorum, ossa inter se iungunt, tenuiora g sunt, & solum articulum complectuntur; quæ ossa primæ palmæ partis cum ossibus palmæ nectunt, validiora sunt, & vltra iuncturam pertinent. Quæ ossa palmæ inter se a lateribus vinciunt, cartilaginosa sunt, & oon solum circumdant, sed ossibus intericiuntur. Quæ alligant ossa primæ palmæ partis similiter cartilaginosa sunt, & vndique circumdant ossa. Quæ nectunt cubitum cum radio ad primam palmæ partem membranae modo tenuia sunt, vt ligamentum iuncturarum, quamquam hæc crassiora sunt, apud processum stiloidem, imò rotundum per se in vtroque brachio ligamentum apparet, quod inseritur iocet ossi primæ palmæ partis e regione situm, vincit hoc solummodo propositam iuocuram.

f Gal. lib. 1.
de anat. ad
min. cap. 7.
g Gal. de
vñ p. c. 15.

Sunt autem ligamenta iungentia cubitum cum radio, tam propè iuocuram cubiti, quam manus, valida admodum, & vndique ossium capita complectuntur. Superest cartilago, quam diximus a radio natam, iocet ipsum, & primam palmæ partem iocet; iungitur hæc munere ligamenti iungens radium cum prima palmæ parte. Ligamentum præterea quod implet spacium

A spaciū in longitudine inter radiū, & cubitū, hæc ossa inter se necesse, & musculos externos ab internis diuidit; roburque addit quorundam musculorum iunctis. At ligamentum quod radiū ne fiat cum externo tuberculo ossis humeri, validum est, sed membranae modo tenne, perinde ac ligamenta aliarum iuncturarum: valida similiter sunt, quæ cubitum cum humero coniungunt, nam commissura hæc licet astricta sit, robustis etiam ligamentis vndique circumdatur. Haec ossa de ligamentis pertinentibus ad cubitum, & manū.

Restant ligamenta ad os sacrum, coxam, femur, crus, pedem, pertinentia; ex quibus id quod coxam necesse cum osse sacro, robustum est, & membranae modo tenne, circumplectiturque iuncturam vniuersam, * & inter vtroque os, inseritur crassum, durum, & cartilaginolum, efficit autem vna cum cartilagine, quæ ibi inest, vt duo hæc ossa inter se ardeant, non secus atque ille, quæ in pede sunt. Vincitur etiam os sacrum alio rotundo ligamento, quod inde oritur, vbi quintum ipsum os cum sexto committitur, definitque in acutum processum ossis coxæ; tum aliud, quod oritur ab eodem latere sacri ossis, inseritur in appendicem ossis coxæ; hæc præterquam quod prædicta ossa arctius astringunt, immo recti intestini vna cum suis musculis retinentur. Adeit & membrana in foramine ossis pubis, non dissimilis illi, quæ tibiā cum sura in longitudinem alligat; diuidit autem musculos externos ab internis.

B Præcipua vero ligamenta necesse sunt femur cum coxa, duo sunt, primum quale in aliis quoque commissuris cernimus, b completur commissuram vniuersam, sed longe validius est, & crassius, quam in alia parte corporis; idque postulat totius corporis moles, quam sustinet commissura hæc, nullibi tamen in haeret propositum ligamentum femoris capiti, aut oræ illius caui, quod in coxa est; neque ab ipsis oritur, sed cruricem vniuersam femoris comprehendit, neque alibi ipsi innascitur, nisi iuxta maiorem processum; innascitur & ossi coxæ paulo supra oræ dicti caui; eo enim spectauit natura, ut facilius moueretur caput femoris; c quod interdum suo loco clabatur; auger ligamentum propositum sinum illum, in quo recipitur caput femoris, prohibetque ne facile dimoueatur ex ora caui, quamuis magno impetu moueamur. Secundum ligamentum situm est intus in commissura, d oriturque a medio capite femoris; vbi parum fortiter tamen est, & sinitur in medio cauo coxæ aliquantisper versus partem inferiorem; est autem rotundum, durum inter neruum, & cartilagineum; neque permittit femur in superiorem partem dimoueri.

C Genu præter commune ligamentum alia quoque obtinet, eademmodum valida, quorum primum sub poplite situm obtinet; incipit autem a medio posterioris partis tibiæ, & recta ascendit duo capita proferens, quæ inseruntur in duo tubercula femoris, quæ maximè inter se diducuntur. Alterum residet f in medio commissuræ cartilaginosa, nascitur autem a processu medii inter duos sinus, quos cernimus in apice tibiæ, inferiturque in insiam partem femoris, quæ eius tubercula maximè inter se recedunt, iuxta id, quod proximè traditum est. Interdum huic accedit aliud Inbricum, ac tenne, in medio genu a parte priori huius postremo relati, qd pariter a tibiā ad femur pertinet. Tertium, quod collocatum in externa parte genu, rotundum est validum est; humiliorem partem habet sub initio septimi musculi mouentis pedem; alligat autem tibiā, & suram cum femore. Quartum, quod a latere interno longe tenuius est, & mollius, quam secundum, (neque enim hac parte opus est robusto ligamento) nascitur ab interno latere femoris; progrediturque in latus externum, versus partem priorem. Cæterum prior pars licet nullo proprio ligamento vincatur, g patella tamen valide continetur, & chordis, quæ ipsam ambientes adeo arctant commissuram, vt non egeat aliquo proprio, vel communi ligamento. Habet & genu propriam cartilaginem paulo duriorem nervo, quæ ad eius commissuram h firmiorem conuenit. Ab oris prædictæ cartilaginis vndique nascuntur quædam ligamenta, ipsam alligantia cum tibiā, & femore.

Nec sunt etiam inter se tibiā, & sura suprenè per validum ligamentum; i quod ossa hæc ab exteriori parte circumdatur; nec ducuntur & in longitudinem tenui, k & lato ligamento, quale illud est, quod cubitum cum radio alligat, habet autem fibras oblique a tibiā ad suram tendentes. Hoc præterquam, quod tibiā cum sura astringit, priores musculos a posterioribus separat, & robur addit illis, qui inde incipiunt.

D Ex ligamentis ad pedem attrinētibz alia transuersa sunt, l quæ aditum præbeant chordis aliis quorum musculorum; aliqua etiam conferunt ad ossa pedis alliganda; alia talum muniunt, & chordas aberrare non sinunt. Primi ex transuersis residet a priori parte pedis, necesseque tibiā, & suram, atque aditum præbeant chordis quam pluribus (sub ipso transcurrentibus. Secundum nascitur ab interno malleolo, & in os calcis inseritur; similiterque ossa inter se vincit, quamuis autem simplex videatur, triplex tamen est, tres annulos constituens, a quibus regitur sinus, per quem transit chorda; per eum enim qui propè calcem est, fertur chorda illius musculi, qui sequitur secundum articulum pollicis; per secundum, qui iuxta primum est, fertur chorda illius musculi, qui sequitur tertium articulum quatuor digitorum; per tertium transit chorda quinti musculi mouentis pedem. Tertium ligamentum transuersum pertinet a sura ad calcem, vincitque hæc duo ossa inter se; sed quæ regit duos sinus ibi inscriptos, prohibet ne eleuantur chordæ se primi, & octauī musculi pedem mouentis, cum per eos transcurrent.

a Gal. de
anat. adm.
c. 10.

b Gal. de
anat. adm.
c. 10.

c Gal. de
anat. adm.
c. 10.

Resident in inferiori parte digitorum pedis ligamenta quædam transuersa, perinde atque in digitis manus; & præter hæc complura alia: primū, quod latum est, astringit tibiæ, & suram cum talo, cum quatuor alia necessaria quatuor latera tali, cum rotidem ossibus, quæ cum ipso committuntur ex quibus quedam os vndique complectuntur, quædam inter ossa inferuntur; nam primū ab exteriori latere tali incipiens, finitur in internam partem processus tibiæ, quæ duo ossa inter se vincit. Secundum simile est primū, & ab exteriori latere pariter residet. Tertium, quod validum est, & cartilaginofum, incipit ab inferiori parte ossis tali ad radicem suæ ceruicis, quæ iungitur cum osse calcis, in quod definit inter duo latera, per quæ committitur cum talo. Quartum oritur à radice ceruicis tali, & inseritur in scaphoides, iuncturam accedit, membrana modo, quod commissuram totam tali cum calce circumdat; aliud præterea validum, quod à ceruice ossis tali tendit ad os cyboides: aliud item quod durum est, & cartilaginofum, alligat calcem cum cyboide solam commissuram amplectens. Nectuntur etiam ossa in prima parte pedis, non secus atque in prima palma, per quædam ligamenta dura, & cartilaginosa, quæ etiam ad scaphoides pertinent. Habet præterea prima pars pedis ab imo validum, ac proprium ligamentum, quod non solum circumdat ossa, sed inter ipsa astringitur, eademque artē astringit. At ligamenta tarsii, & digitorum pedis illis respondent, quæ in manu.

Cæterum sectio ligamentorum facilis est; quam aggredi potes, vel statim musculus neglectis, vel ipsū prius artificiosè sectis; ubi autem memoriter reneantur, nullo negotio calpello inueniuntur. Sed magna ex parte inueniuntur in tractandis ossibus, ad quæ nunc pergitur.

De ratione tractandi ossa, & parandi scheleti.

Cap. XII.

Quæ hæcenus expōita sunt de ossibus, cartilaginibus, ligamentis, recognosci debent in cadauerum sectione, quæ nobis propōita est: quæ autem ratione tractari possint, ut singulaprehendantur, nunc exponendum superest. Sunt, qui cadauer euisceratum, atque excarnificatum in arcam ligneam compluribus parvis foraminibus perforatam cum multa calce recondant; quā arcam sive ad ripam alligatam, in rapidum flumen demittunt; ubi usque ad decimum diem maneat, ut inde exemptum cadauer cultris repurgent; relinquentes articulos suis ligamentis astrictos; quod deinde soli exponunt, ut æstu ligamenta siccefcant, & articulos in suo naturali situ continent. Hic apparatus sordidus, molestus, ac difficilis est, neque parafacit appendices, sinus, processus, asperitates, cartilagines, ligamenta, & cætera quæ in ossibus animaduertēda propōsumus. Quamobrem alij humata cadauera effodiunt, quæ minimè sordida sunt, sed eadem terra quæ purgantur, ligamenta, cartilagines absumuntur, neque fieri potest, ut non perdat̃ur complura ossa ex parulis, ita ut magis idonea sint cadauera, quæ ex sepulchris, in quæ pluuia penetrare possit, post aliquos annos extrahuntur: nam integra restant ossa purgata; cum reliquæ partes putredine fuerint absumptæ; sed cum duriora euaserint, non facile perforantur, ut filis inter se nexa scheletum componant; sic enim vocant compagem omnium ossium inter se iunctorum.

Præstat igitur ossa, cartilagines, ligamenta intueri recēte cadauere; quod euiscerandum est; & à cæteris partibus purgandum; ita ut sola relinquantur ossa, cartilagines, ligamenta, quæ articularum secunda sunt, atque inspicienda. Primum itaque capitis vertex in otibem ferra excidendus, ut exini cerebrum possit; dein maxilla à capite separanda; caput à vertebra ceruicis, & ab illis, quæ in thorace sunt, atque ex tursus à vertebra lumborum; & vero ab osse sacro, rursus scapulæ ab humero, ac iugulo; cubitus, ac radius & inter se, & ab humero, ac manu. Post hæc coxarum ossa & inter se, & ab ossibus femorum; hæc à tibia; sed riba, & sura & inter se, & à seniore, ac pede sciungenda; relicti interim cartilaginibus; quibus obducuntur; nam aliæ quæ sinibus inhærent, & solis ligamentis nectuntur, remoueri debent, ac certo ordine super afferent posita asseruari; manus vero, & pedes propè ignem suspendi diutius oportet, dum fesciscant, singulis eorum ossibus naturalem situm reuerentibus. Resoluendum est os coccygis, ab osse sacro, ac similiter feruandum; cætera ossa, quæ inter se distincta sunt, ut ad diuturnum tempus inspicienda seruentur, munda effici debent.

Quamobrem conscientia sunt in magnum leberem plenum aqua, ita ut regantur; bulliat aqua hæc plures horas, ubi ossa duriora sunt; pauciores, ubi molliora, & magis tenera; tamdiu aut serueat, ut cultro separari possint aliæ partes, quæ ipsis inhærent; nā si vltorios ferueat, appendices ab ossibus resoluuntur. Interim verò detrahēda spuma est, & quod pingue supernat, auferēdū: ossa, quæ sic ferueant, plecta priori aqua, altera rursus pura, & calida ablūenda sunt, & lineo detergenda, ac siccāda: quo fieri, ut purgent, & munda reddantur. Possunt quæ sic munda sunt, seu iuncta seruari in arca longiori, ut liceat, ubi res postular, exquisitè vnumquodque pendere. Si quis malie componere scheletum, ut omnia simul iuncta inuēatur, singula perforabit terebra, aut etiam subula, cum tunc molliora sint; & filo inter se nectet, vel ferreo,

A reo, ut grandiora; & el aeneo, ut quæ magis minuta sunt; quod situm, ne abruptatur, igne prius mollior; cartilaginea vero quas scruariffimæ, iterum in suam sedem collocaudæ sunt; atque alligandæ, ut articuli sinibus exquisitè respondeant. Paretur itaque lignea basis, in cuius medio rotundum ferramentum defigatur, quod cadueris longitudinem æquet; hoc qua parte inferi in os sacrum debet, latius sit, & tenuius, ita ut in vertebra defigi, & ad spinæ figuram in se fieri possit. His ita paratis calx unius pedis super basin ponatur, ubi & cū tale & cū ceteris ossibus, pedis concinnè iam dicto filo nectatur. Deinde cum pede tibie, & fibula; femor cū tibia, & patella cum utroque; rursus cum femore coxa, atque hæc cum osse sacro, cui il ligatum fuerit os coccygis, idem fieri debet in altero crure. Sacrum autem os defigi prius in iam dictum ferramentum debet, ac ne ultra os coxarum descendat, mora aliqua, ut clauo in ferramentum ibi perforatum defixo sustineri debet. Dein vertebrae lumborum, tum thoracis, postremo cervice ordine in ferramentum defigendæ; quibus caput accedere debet cum maxilla alligaturæ. Ne circa ferramentum vertebrae, aut caput voluatur, sed cum sita immobilia maneant, ligneis cuneis demissis efficiendum; adiciendæ sunt costæ singulæ, cum suis cartilaginibus, & cum osse pectoris, atque inter se alligandæ; tum manus ossa, & inter se, & cum cubito, & radio ne fistula, sicuti cubitus, & radius cum humero; & humerus cum scapula; hæc cum ingulo, & collis il liganda, sic enim simul coniunguntur ossa omnia, & componetur rebus, quod ubi opus sit, nobis singulorum ossium naturam patefacit.

De Membranis, fibris, carne, adipè, glandulis, cute.

Cap. XIII.

Expositis ossibus, cartilaginibus, ligamentis, ad membranas transibimus, quæ ligamentorum duriciem proximè sequuntur. Harum alie simplicibus, & partibus annumerantur, alie compositis. Simplicis sunt quæ tegunt, atque involuunt; compositæ quæ constituunt viscera, ut gulum, ventriculorum, intestina, verum, vesicam, in quibus membrana fibris distinguitur, & utrisque substantia quædam veluti caro additur. At neque illæ quæ tegunt, atque involuunt, proteris simplices sunt, cum membrana, quam carnosam appellant, vniuersum corpus ambiens, multis carnosæ fibris augeatur; adeo autem in obassis miscetur cum adipè, quæ interiecta est inter ipsam, & cutem, ut non satis perspicui possit; apparet enim cum adipè quidam sanguis cum cretæ, & veluti caruncula: per has fibras alligatur cum cute, & fortasse etiam naturales motus præstat. Alie magis simplices videntur; quamuis & ipsæ si diligenter inspiciantur, obfensas quasdam fibras, & venulas præferunt. Simplicium membranarum substantia diuersa est ab ea, quam cernimus in alijs partibus simplicibus; nam ligamenta dilata crassa sunt, & non sentiunt. Contra membranae tenues sunt & sensu præditæ; quæ autem sunt ex chordis musculorum dilataris mixram substantiam habent ex nervo, & ligamento; Verè membrana f est peritoneum, quo quæ sub abdomine sita sunt, includuntur; verè etiam membrana est, quæ cauum thoracis ambit, & costas succingit, vnde succingens g no minatur. Huiusmodi est quæ æque graecè dicitur h quod ossa involuat. Forma vniuscuiusque talis est, qualem requirit multiformis pars, ad quam pertinet; ita ut non opus sit in vniuersum illam exponere. Facile autem apparebit, cum aperientur multiformes, cum quibus etiam secabitur.

Fibræ verò fila sunt, quibus substantia multarum ex solidis partibus distinguitur; resident enim in ea, quasi i iuncti in fiscella, nectunturque inter se membrana, adiuncta substantia quadam carnosâ; conferunt autem ad motum, quem partes præstant diuersum, pro diuerso fibrarum k ductu; nam rectæ recto, oblique obliquo, transuersè transuersè motui præstant; contrahuntur autem versus sua initia, & ita secum contrahunt partem in qua versantur. Agemus igitur de ipsis non solum in vniuersum, sed vna cum singulis partibus multiformibus.

Caro quonque inter simplices, l ac communes partes censetur; accipitur autem pro illa, quæ residet in musculis; latius tamen pater id vocabulum, ita ut viscerum quoque substantiam præsentet; Quæ pertinet ad viscera, cum illis tractabitur, nam diuersa est pro diuersis visceribus, & ita spectat ad finem diuersum; sed caro musculorum vna cū musculis aperietur. Adeps pars simplex est nostri corporis, facta ex sanguine perfèctè cocto, & a frigore concreto ad tegendum, & madefaciendum. Ea autem pars sanguinis perfèctè cocta, ex qua fit adeps, tenuis est, & olei similis; conrescit q hæc a frigore, & idcirco in partibus frigidioribus, nam ubi magnæ venæ sunt, aut arteriæ, non solet conrescere.

Ex glandulis, quæ sunt omnes molles sunt, & laxæ, alie tamen duriores sunt, ac densiores, quæ admodum illæ, quæ magis simplices sunt, & non præstant r aliquam actionem, sed vsum duntaxat, quod fulciunt venas, & arterias, qua parte in ramos diuiduntur; illæ vero, quæ aliquod officium faciunt, molliores sunt, & spongiosè modo raræ, veluti mammae, f quæ lac efficiunt, & testes, qui semen; molliores etiam sunt, quæ humorem seruant ad madefaciendum, vbi loti qui in ore, ac faucibus versantur. Forma vniuscuiusque apparebit, cum partes multiformes aperientur.

a Ga. li. de
2. ad m.
c. 7.
b Ga. libid.
c. 13. lib.
de visu pa.
c. 3.
d Ga. lib. 4.
de visu p. c.
9.
e G. li. 16.
de visu p. c.
f Gal. li. 6.
de anat. ad m. c. 7.
g Ga. 7. de
anat. ad m.
c. 8.
h Ga. li. 7.
de visu p. c.
i G. li. de
anat. ad m. c. 7.
k Gal. 3. de
anat. ad m. c. 8.
l Gal. 1. de
elem. c. 6.
m Ga. 3. de
anat. ad m. c. 8.
n Ga. 1. de
elem. c. 6.
o Arist. li.
1. de part.
an. c. 6. &
4. de part.
c. 3.
p Arist. lib.
1. de part.
an. c. 6. &
4. de part.
c. 3.
q Gal. li. de
elem. c. 6.
r Ga. 1. de
visu p. c. 1.
& li. 1. de
th. c. 11.
s Gal. 1. de
visu p. c. 1.
& 1. de
visu p. c. 1.
de elem. c. 6.

a Gal. 1. li. de elem. c. 6. Cutis restat ex partibus simplicibus, ^a & communibus totius corporis: huius manus tri-
 b Gal. 1. de alim. facm. ple x esse constat: Tegit enim quæ b sub ea includuntur omnia; & ab externis iniurijs defen-
 c 33. & li. dit, quod suæ substantiæ crassitudine commodè præstat; præbet aditum & acri, qui in corpus
 de caus. mor. c. 6. attrahitur, & iis quæ ex c tertia coctione redundantia detrudenda sunt, quem aditum præ-
 & s. lib. de pore fusus, omnes nimios caloris, frigoris, & aliarum rerum quæ tractantur, appellus sentire
 vfu p. ca. 1. possit, dati sunt ei tamuli nervorum à subiecta membrana cum qua connectitur & per eos, &
 c G. lib. de & a, idoneo perspiratu fruatur; & quantum sufficit spiritus vitalis accipiat ab illis arteriis, quæ
 caus. mor. per membranam discurrunt. Aptissima igitur est compositio cutis ad ea officia præstanda, ad
 c. 6. quæ suis efficiat. Summa autem eius pars ^e *epidermis*, e quasi super cutem græcè nominatur, quæ
 d Gal. 1. de tenuis pellicula est, quasi flos cutis, & sensu caret, ne ea quæ sub tactum cadunt, sensum promi-
 c. 9. nus feriant, sed per hanc interiectam: Separatur autem hæc à cute, per tenuissimum scalpel-
 e Gal. 1. de lum, duabus lineis leniter ad angulum ductis iam diuise cutis, vel excitata vesica ex aquæ ca-
 epid. com. lidæ perfusione, aut ex flamma adhibita; per quam lanii quoque solent pelliculam in sulcos à
 30. & 3. me crassiori cute subiecta remouere. At cutis à subiecto corpore scalpello separatur, quam sepa-
 f Gal. 1. li. rationem Herophilus ^d *dermis* f nominauit: nam & cutis græcè vocatur *derma*, *derma* *derma* *derma*; g
 de anat. ca. 2. quod scilicet detrahatur. Demittitur ^a scalpellus acutus, ita alte, vt inuolutis partibus sub-
 g Gal. 1. li. iectis cutim vniuersam penetret, quo diuiditur in figuram literæ, X, & in angulus hamo præ-
 de vfu p. c. henditur, vt cutis à subiecto corpore resoluitur. Vbi autem insignis eius pars resoluta est, po-
 6. sita hamulo, sinistra manus digitis prehendi debet; scalpelloque transversis lineis ductis, à
 h Gal. 3. de subiectis partibus separati, summa cura i ne violentur.

Finis Secundi Libri Anatomies.

VIDI VIDI

DE

ANATOMIE

Liber Tertius:

QUIEST DE NERVIS, VENIS, ET ARTERIIS.

De Nervis in universum.

Cap. I.

a Suprali.
s c vlt.

b Gal. 1.5.
de Plac. c.

c Galien. de
Plac. c. 9.

d G. de Ar
te Medica.

e Gal. 1. 9.
de vfu pa.

f Gal. 1. 10.
de vfu pa.

g Gal. 1. 10.
de vfu pa.

h Gal. 1. 10.
de vfu pa.

i Gal. 1. 10.
de vfu pa.

k Gal. 1. 10.
de vfu pa.

l Gal. 1. 10.
de vfu pa.

m Gal. 1. 10.
de vfu pa.

n Gal. 1. 10.
de vfu pa.

o Gal. 1. 10.
de vfu pa.

p Gal. 1. 10.
de vfu pa.

q Gal. 1. 10.
de vfu pa.

r Gal. 1. 10.
de vfu pa.

s Gal. 1. 10.
de vfu pa.

t Gal. 1. 10.
de vfu pa.

u Gal. 1. 10.
de vfu pa.

v Gal. 1. 10.
de vfu pa.

w Gal. 1. 10.
de vfu pa.

x Gal. 1. 10.
de vfu pa.

y Gal. 1. 10.
de vfu pa.

C
T. 13
gu. 1.

VM de simplicium pattum sectione primam tractandum esse statuimus, perfecti in superiori libro ossa, cartilagine, ligamenta, membrana, fibras, carnem, adipem, glandulas, cutem, ad nervos aggredimur: Sunt autem corpora quidam alba, solida, teretia, & canales, per quos spiritus animales a cerebro singulis corporis partibus distribuntur, qui cum & sensus, & motus voluntarij vim impertiant, ut in sequentibus libris patebitur cum agemus de Cerebro & nervis: duplex nervorum munus existimari potest, quod vel sentiendi vim de taxat impertit, vel erigendi: alij nam ad sensum, alij ad motum referuntur, veluti quia ad visum, gustatum, auditum, qui ad tactum, auris, ventriculi pertinent: alij non solum sentiendi, sed et erigendi facultate affertur, veluti qui ad musculos feruntur, qui simul cum facultate erigendi, motu voluntario, impertunt etiam vim sentiendi sensui tactus. Substantia nervorum similis est illius partis, unde oriuntur, cerebrum videlicet, & medulla spinæ. Qui oriuntur a cerebro, cerebri substantia representant, & coacta, ac densior, qui oriuntur a medulla spinæ, similiter substantia densa, & coacta, concreta, frigida, & in nervos degenerat: sicut autem cerebrum mollius est, quæ medulla, ita nervi qui a cerebro oriuntur, molliores sunt, quæ illi qui a medulla, molliores sunt qui a superiori, quæ ab inferiori. Omnes autem sue a cerebro, sue a medulla ducuntur, quanto breviores sunt, tanto molliores: quanto longiores sunt, & magis recedunt a sua origine, tanto duriores evadunt: præsertim ubi attingit partes siccas, veluti ossa. Nervi molles & ad se ipsum accommodati, cum facilius admittat species obiectarum: duri ad motum, cum validiores sint, eriguntur autem triplici in substantia in nervo, & ostendunt internam, quæ mollis est, & nervi propria: media, quæ ad tenuem membranam refertur, neque valde mollis, aut dura est, quæ dura est, quæ substantia minus distincta conspicitur in ramis minoribus: si nervum transieris præcisas, videbitur interna eius substantia ex fibris, seu filis composita: solida tamen, ac sine foraminibus, manifestis: nam nervi, qui videntur facultate præbere, substantiam magis habere raram, quæ perforata: figura osium teres p. est. Magnitudo respondet magnitudini partium quibus distribuatur: præsertim illorum, qui motui inserviunt: nam qui sensui, non solum proportionem magnitudinis partium distribuunt, sed etiam pro facultate sentiendi magis, & vel minus exquisiti: ubi opus fuit acriter sensui, impertit sunt nervi crassiores, ut oculis, ori, ventriculi, & ubi minor, exiles, ut visceribus. Quod attinet ad numerum nervorum: duo paria oriuntur a cerebro, triginta a medulla: quævis possint plura videri, ob initia, quæ interdum non simplicia sunt, sed multiplicitate desinere in nervorum numerum oportet, non ex foraminibus, ossibus, unde exeunt, cum ex eodem plures egredi possint, veluti ex secundo in osse (phenoide, unde constat prodire secundum par unum cum aliqua portione tertij, sed ex du-

ra membrana, qua innolescent; nam quæ eadem innolescunt, sub uno, & eodem comprehenduntur; quæque diuersa, sub pluribus, ac diuersis; Colligitur hinc nervorum initium, quod aliis oritur a cerebro, aliis a medulla, neque enim a corde; b. ant. dura membrana producit, ut nonnulli voluerunt, quemadmodum suo loco ostendemus; sed a qua parte cerebri, & medullæ quilibet nervus oritur, cui parti, & quo itinere distribuitur, apparebit, ubi singulos persequemur, ad quos iam accedimus.

De Nervis qui a cerebro oriuntur.

Cap. II.

A cerebro igitur nervi oriuntur octo a dextra, eodem a sinistra parte, & idcirco octo paria nominantur; quamquam tertium par triplex, & quintum duplex comprehenditur; ita ut plura numerari possint, quibus addunt instrumenta ossa, quæque illa existant, sed cum magis sint processus, & quidam cerebri, quam nervi; neque enim nervorum modo ex calvaria, aut dura membrana exeunt, cumque rami tertio, & quinto pari proximi, ad tertium & quintum par referantur, omnes ad octo, paria reducuntur; primum, & secundum par oriuntur a basi cerebri anteriori, reliqua sex ad principium medullæ cerebri prius, & calvaria procedunt.

Primum igitur par nervorum oritur a priori parte cerebri ad basim, unde illi emanant, qui sunt instrumenta ossa. Est autem uterque hic nervus & mollissimus, & crassissimus, etiam si conferatur cum reliquis nervis totius corporis: nam si qui in brachio, aut crure crassiores sunt, non simplices sunt, sed coagmentati ex pluribus. Porro substantia adeo mollis est, ut si stringatur, reddat materiam cerebri non dissimilem. Fertur uterque oblique introrsum supra sinum

ubi residet glandula, pituitam cerebri excipiens; sicque dexter in sinistra, sinister in dextra partem inclinat, ita ut in unum coeant, & quadratum quoddam corpus efficiant; sed paulo post rursus diducuntur, & dexter ad dextrum, sinister ad sinistram oculum tendit per foramen ossis cuneiformis; atque ita in basim oculi inferitur, neque in plures ramos derivatur, sed late-

scens, atque extenuatus conuertitur in telam, quæ quia retis formam refert, dicitur retiformis, & sicce nominatur; adeo autem mollis est, ut si simul cogatur, cerebri substantiæ representet; amplectitur hæc dimidiam partem, posteriorem videlicet vitrei humoris. Huiusmodi igitur est natura primi paris nervorum cerebri, qui quamvis in se ipsos in a veteri nominentur; quia, n. oculi attingunt, habent n. foramen manifestum, non tamen ad originem præferunt et substantiam, quæ mollis esse diximus, adeo raræ, ut facile per ipsam pererrare possit spirituum multitudo.

Secundum par nascitur a lateribus, basim anterioris cerebri, prope originem primi; hoc si cum primo coasatur, valde tenue est; est etiam durum, cum non pertineat ad sensum, sed ad motum. Exit ex cerebro per foramen in osse sphenoidi insculptum, prope quod illud, unde primum par exire diximus, sed magis versus inferiorem, atque exteriorem partem; atque in oculi cantho iunctus cum primo pari descendit. Quod cum primum peruenit, ramulum profert, qui supra primum par ascendens fertur ad eum musculum, qui palpebram attollit & ad eum, qui rectam oculi in superiorem partem adducit; quo ramulo producto, tendens sub primo pari alium ramum non exiguum profert, qui dividitur in musculum adducentem rectam oculi ad angulum internum, atque alium similiter non obsecutus, qui primo in duas, & tandem in complures fibras diffusas, pertinet ad musculum illum, qui oculum rectam adducit ad partem inferiorem; tertium prætere ad insignem, qui distribuitur musculi circuli ducendo oculum utriusque anguli exteriori; postremo aliquas fibras tenues, quæ iunctæ cum primo pari, distribuuntur exterioribus, oculi membranis; ita ut secundum par non pertineat ad oculos, sed tantum ad quatuor, & prætere ad illum, qui palpebram attollit, non tamen ad musculum temporis.

Tertium par ad mediam prope cerebri basim, utrinque a lateribus, sellæ a pluribus radicibus, & proficiunt, & mollioribus, & durioribus, quæ tamen simul coeunt, & eodem dura membrana inuolucro recta a cerebro discedunt, ita ut unum utrinque nervum efficiant. Hic cum primum ex dura membrana, excedit, in tres partes distribuitur: harum prima, a. in priorem partem procedens ex calvaria exit statim per idem foramen ossis sphenoidis, per quod secundum par exire diximus in oculi cantho; ibi autem nexa cum nervis, & arteriis, in duos ramos dividitur; horum qui maior est, & crassior, supra nervum secundi paris ad sublimiorem oculi partem procedit inter membranam, & adipem musculorum oculi; alter vergit ad exteriorem oculi angulum, & ad su-

perius, ac fronte ascendit interdum os perforans, alter ad interiorem, iuxta quæ exit, perforans aliquando ipsam os ad musculum, qui oculum claudit, & in fronte distribuitur. At minor ramus inter primum, & secundum ramum secundi paris sub eo musculo, qui sursum oculum adducit, & sub eo, qui palpebram attollit, quasi transversus procedit ad angulum oculi internum, in itinere ramulos impertiens velamento nervi primi paris, & dura tunica oculi; quo cum peruenit iuxta quod arteria profecta ex calvaria, una cum nervo primi paris, & vena, quæ ab eisdem anguli exterioribus, venis, in cantho oculi subit, dividitur similiter in duos ramulos, qui per parvula foramina in calvaria penetrant, ad dura membrana, qua parte foramina sunt octavo ossis cribrati modo perforati; ea siquidem membrana eiusmodi nervo prædita partim per parva foramina, partim per suturam ad-

narium, & eausa descendit, & eorum tunica efficitur. Secunda pars ex pluribus, fibris composita, gradiorque per foramen a. de a. insculptum in osse sphenoidi, sub foramine, per quod exire secundum par diximus, ex calvaria egreditur, membranisque obducta, atque adipem, fertur in partem anteriorem

ad

a Gal. de
diff. ner.

c. 1. & li. 9.
de visu p. c.

b. & c. 14.
b. Arist. li.

3. de histo.
an. c. 1. Ga.

6. aphor. com. 50.
e. Valuerda

lib. 7. c. 1.
d. Gal. de

instr. ossa.
c. 1.

e. Gal. de
diff. ner.

uor. c. 2. & li. 9.
de visu p. c.

f. Gal. de
diff. ner.

uor. c. 1.
g. Gal. li. 16.

de visu p. c.
h. Gal. li. 10.

de visu p. c.
i. Gal. de

diff. ner.

uor. c. 1.
k. Gal. li. 8.

de visu p. c.
l. Gal. li. 16.

de visu p. c.
m. Gal. li. 16.

de visu p. c.
n. Gal. li. 16.

de visu p. c.
o. Gal. li. 16.

de visu p. c.
p. Gal. li. 16.

de visu p. c.
q. Gal. li. 16.

de visu p. c.
r. Gal. li. 16.

de visu p. c.
s. Gal. li. 16.

de visu p. c.
t. Gal. li. 16.

de visu p. c.
u. Gal. li. 16.

de visu p. c.
v. Gal. li. 16.

de visu p. c.
w. Gal. li. 16.

de visu p. c.
x. Gal. li. 16.

de visu p. c.
y. Gal. li. 16.

de visu p. c.
z. Gal. li. 16.

de visu p. c.
aa. Gal. li. 16.

de visu p. c.
ab. Gal. li. 16.

de visu p. c.
ac. Gal. li. 16.

de visu p. c.
ad. Gal. li. 16.

A ad cauum oculi per rimam, quæ in eo se offendit inter os sphenoides, & quantum malarum, vnde plures ramulos transfert ad musculus * temporis, parumque retis modo dilatata excipit a Ga Eb.g. exiles arterias ascendentes; quæ in palatum, cauum uarium, malas, ac musculos, quæ iuxta sūt, de vfu p.c. diuiditur; impertit etiam inde tenuissimos quosdam ramulos oculo, in cuius cauum penetrat, ex diſſa rima exiens; tædæque in inferiori parte caui ab illo offe duplici, quod futuram reſperſat, neruum vñum impertit paribus inferiore oculum ample æntibus, atque deinde alium, qui verſus angulum exteriorem tendens, perforato offe deſcendit in cauum illud, quod in tertio offe malarum latet, & per membram, qua illud obuoluitur tranſiens, iunctus cum arteria tenuiſſima; reuertitur verſus angulum oculi internum, & in nares penetrat perforatas, ibique partim in b internam ipſarum membranam diuiditur, partim fertur ad radices dentium prio b Gal lib. ris partibus, quibus ramulis ita deriuatis, exit ex oculo vñ cum arteria per foramen, quod ad g. de vfu p. c. 16. in ſeriores oculi marginem coarctetur ad musculos, f. faciei; tertia pars craſſior adhuc, & poſterior, quam alix duæ iâ expoſitæ, ex caluaria egreditur, per foramen quod in extremo offe ſphenoidis verſus poſteriorem, atque ex exteriorem partem continetur, amplum inter illud per quod proximè diximus egredi ſecundam partem; & illud paruum, per quod minor ramus arteriæ ca rotidis in caluaria aſcendit; cum primum autem ex caluaria p. diſſe, multis membranis obuolatus in plures ramos diuiditur. Horum primus, per temporum muſculum deſcendit e ver. c. Gal li. 9. ſus partem priorem, & muſculo abditio in ore plures fibras impertit, & in latere temporis in de vfu p. c. 13. ſecundum, f. chorda, a, perforata, interdum non perforata ad faciem peruenit, vbi in muſculis buccarum a ramulos diſtribuit; ad eo autem neſcitur cum ſecundo eas mouente, & cute innata, vt ſeparari minimè poſſit; deinde in gingiuas, extremum palatum, gladiuſque ibi collocaras di uiditur. Secundus, f. ramus ab eodem loco a quo prius deriuatur, atque craſſus, eidem temp ris muſculo illigatus, quo perforato ad maxillæ articulum c. ibi cum ligamento iungitur, de ſcenditque ad priorem partem muſculi maſſiteris externi, vbi diuiſus, eadem in eiuſdem chor dam deſinit. Tertius, f. ramus non minoris magnitudinis fertur per priorem partem muſculi, abditio in ore, reſtiſque modo dilatatus complectitur venam, & arteriam ibi ſitam, atque vñ cum ipſis progreditur per poſteriorem, & ſuperiorem partem commiſſuræ maxillæ ad anterior em radicem auris, vbi in multos ramulos diuiditur diſtribuitur muſculo temporis, f. atque auriculæ iñe præſertim. Quartus, f. ramus maior eſt, deſcendit autem per exteriorem partem mu ſculi in ore abditio, vnde neruum tenuem, fed longum tranſfert ad Quintum maxillæ muſcu lum, qui os aperit; & ad illos qui ſub mento ſit partim ad os hyoides, partim ad linguam per tinent. Sed cum ad maxillæ foramen internum peruenit per ipſam ingreſſus radicibus g inſe riorum dentium diſtribuitur, ita tamen vt vna particula per exterius maxillæ foramen a prio ri parte egrediatur ad musculos, labium, & cutem ibi collocatam. Quintus, f. ramus paulo minor quarto, fertur per musculos in ore abditos a latere ad inferiorem linguæ partem, & ibi in diuidium linguæ vſque ad ſummū diuiditur. Præter quinq; ramos, quos a tertia parte ner ui tertii paris deriuari diximus, tres, aut quatuor alii ramuli oriuntur, qui in musculos deſi nant in ore latentes: complectitur hæc tertia pars tertii paris neruum illum, quem veteres quarto pari tribuerunt.

Quantum par illud ponēdū videtur, quod pro minori radice quinti paris numerari ſolet; in cipit autem propè initium medullæ ſpinæ, a media planè baſi h cerebri, non molle, vt tertiu b Gal. li. 9. par, ſed durius, i & non nihil ſub cerebro procedit vtrinque a latere verſus priorem partem, c. g. de vfu p. atque inter ſecundū, ac tertium par dura membrana obducitur, & aliquando ſolum, aliquando i G. lib. de iunctum cū parua arteria per foramen ſecundi paris in cauum oculi ſubit, vbi in illum muſculū nera. diſſ. diuiditur, qui reſtā oculum adducit ad angulum externum, neq; vllum euidentem ramū tranſ c. s. & li. 9. fert vel ad muſculum temporis, vel ad eum qui eſt abditus in ore. de vfu p. c. 9.

Quantum par oritur a medio ſpacio inter exitum medullæ ex caluaria, & eius initium: inci p. ante a multis k ramulis partim duris partim molli b ex molliſ. ſimul coarctatus ſit neruus vñus, a, molliſ; ex duris alter, qui durior eſt, & de ambo ſimul coarctes, & dura mēbrana inuolu ti tendunt in foramen illud offis tēporū, quod in proceſſu eius lapidis duritiæ referre a prio ri parte in interna caluaria conſpicitur; terminatur id foramen in ſinū paruū in quo a prio ri parte paruū foramen deprehēditur, per quod ingreditur vnus ex diſtis neruis, durior, f. vbi per os illud lapidis modo durū, quaſi per canaliculū progreditur verſus partē cerebri anterior em; in itinere autē comitē adiūgit arteriā, quæ in canaliculū ea de cauſa perforatū ingreditur, deriuatur hæc ab ea, quæ in dura membrā diuiditur; vbi autē aliquātisper progreſſus eſt ver ſus partē priorē, reſteſcit vñ cum arteria per canaliculū verſus partē poſteriōrē, ad eū obliq; vt verſus inferiōrē ſimul, atque exteriōrē partem ducatur, ſicq; in primū ſinū illius offis deſcen dit, vbi per canaliculū perforatum arteria vñ ramulū impertit mēbranz, ac reliquis particulis in eo primo ſinū coarctis: Inde acrius adhuc integer cū arteria canaliculo incluſus, vterius progreditur verſus partē poſteriōrē per proceſſum maſſoidē, vnde arteria ſe iungitur, quæ red it in caluaria per paruulum foramen ſitū in parte poſteriori eiusdē duri proceſſus, in quam ingreſſa erat per aliud ſimiliter paruū, ſed a priori parte collocatū. Ar neruus idē adhuc mā nens ex offe tandem prodit per foramen ſitū in imo offe temporum, inter maſſoidem proceſ ſum,

sum, & radicē stiloideis, statim autem atque egressus est per partes quæ mastoidei processui in-
 nascitur, sub radicem auris fertur ad partem priorem, dum ad maxillam pertineat, ubi in mel-
 tos ramos separatur; horum unus, qui infimus est, per maxillam procedens dividitur in muscu-
 los maiores, & in alterum latius, ^a ac membranam carnoiam referentem, qui primus po-
 nitur in ijs, qui faciem movent. Alter qui medium locum occupat, tenuis admodum glandulis,
 ac membranis distribuitur iuxta auriculæ radicem collocatis. Tertius, qui maior, & subtilior
 est tam primo, quam secundo in imam auriculâ vndiq; distribuitur. Sed præter hos tres ramos
 præbet cum ex ossis foramine egreditur tenuissimas fibras musculo, qui maxillam deorsum ad
 ducti, & os aperit à processu stiloide orto, tunc tertio ossis hyoidis, qui similiter à processu stilo-
 de proficiscitur. At nervus quinti paris, quem molliorem esse diximus, cum ad extremum præ-
 didi sinus vna cum duro peruenit, se iungitur ab eo, qui in parvas fibras diductus, per fora-
 mina quæ in intimo eo situ vix perspicipi possunt fertur ad secundum, & tertium ex illis sinibus,
 qui in eodem duro osse siti sunt, ibique desinit.

Sextum à par paulo magis versus inferiorem, ac posteriorem partem intum sumit à fibris
 compluribus quæ simul iunguntur, non tamen adeo coeunt, ut vnum omnino efficiant, sed sem-
 per duo distincti & deprehenduntur, qui simul iuncti, atque eodem duræ membranæ involuocro te-
 ti à eodē foramine ex calvaria egrediuntur, ita ut vtriusque nervus sexti paris, quamvis unus po-
 nat, cōstet tamen ex duobus. & ita egreditur per foramen ex calvaria, quod cōstet pertinet ad os tē-
 poris, atque occipitis. Sed cum primus egressus est ex duobus nervis, quibus, continetur, minor, ^a, qui
 magis vergit ad partē priorem, recte deorsum tendit ad musculos linguæ, ac faucium; atque ad par-
 tes in ore collocatas; maior, qui spectat magis ad partem posteriorem, statim ramum præbet
 vtriusque septimo pari musculo rum dorsi; tum deorsum pergens alium, ^a, transfert ad eos mu-
 sculos gutturis proprios, qui supernè incipientes deorsum feruntur; præbet item fasciū muscu-
 lis duos ramos, ^a, & aliquando plures, quorum qui magis insignis est, fertur ad musculum illū,
 qui à gula ad guttur pertinet. Quod superest ex hoc nervo sub vena ingulari, & arteria caroti-
 de descendit ad initium cavi thoracis, ubi ac si bipartitus esset, insignem radicem, ^a, transfert
 ad anteriorem sedem radicis primæ costæ thoracis, & sub membrana costas succingentem, in
 de per radices sequitur costarum procedens miscetur cum aliquibus ramulis nervorum, qui
 à medullæ spinæ orti feruntur ad spacia media inter costas; statim autem ubi gradis hic ramus
 exiit ex septo transverso, dividitur in ^a partes alimento inservientes, ut mox (subijciemus). Pau-
 lō infra grandem ramum iam dictum, nascuntur à nervo sexti paris aliqui ramuli, ^a, qui ferun-
 tur ad octavum musculum caput moventem, ortum ab osse peccoris, & iugulo, & desinentem
 in processum mastoideum; iidem ramuli feruntur ad musculum moventem os hyoides, & ad il-
 lum, qui ab osse hyoides natus tendit ad primam cartilaginem gutturis. His ramulis ita produ-
 ctis ingreditur in cauum thoracis, ubi nervus dextri lateris versus anteriorem partem intēdit
 duos, interdum tres ramulos profert, vnum sub altero, qui in vnum coeunt, ^a, Transiit hic sub
 arteria ^a quæ ad dextrum brachium fertur, unde sursum reuertitur innexus dextro lateri
 asperæ arteriæ, membranam, quæ tendit vsque ad dextrum latum gutturis, in hæretque gland-
 ulæ dextri lateris gutturis, vnde in multos ramulos, ^a, derivatur, qui sex musculis gutturis à
 suolare & distribuuntur, quatuor scilicet illis, qui secundam cartilaginem ad dextrum addu-
 cunt, & catenus guttur aperiant, & duobus illis, qui tertiam cartilaginem adducunt ad primā,
 ita ut guttur claudant; namque hi sex musculi infernè incipientes sursum feruntur, & idcirco
 recurrentes nervis egent, qui quod voci inserviant, vocales à Galeno dicuntur. At nervus
 sinistri lateris ubi ingressus est in cauum thoracis, similiter descendens versus partem interio-
 rem in terdum tres, interdum duos profert ramos, ^a, vnum hic altero, qui sub arteria, quæ ex
 corde descendit, statim in vnum coeunt; hic circa ^a eam revolutus, reuertitur sursum per me-
 branam innixus sinistro lateri asperæ arteriæ, dividiturque in eosdem musculos gutturis à sini-
 stro latere, in quos dextrum à dextro dividi offendimus. h. Appellantur ambo quæ sursum re-
 vertuntur ad musculos os claudentes i guttur, nervi recurrentes: sed post derivationem nervo-
 rum recurrentium dexter nervus sexti paris ramum, ^a, profert, qui cum nervulo profecto à ple-
 xu eiusdem sexti paris iunctus, sub arteriamque ascendens fertur ad basim cordis, ubi in
 nervuolum plexum desinit. Sinister similiter ramum, ^a, profert, qui reflexus circa venam arterialem
 ad nervuolum plexum sub basi cordis nexum terminatur. Verū ubi tam dexter, quam sinister
 nervus iuxta pulmonis radicem transeunt, multos ramulos, ^a, impertiunt tum pulmonis in vo-
 luctum, tum asperæ arteriæ, & vniuersæ substantiæ pulmonis. Reliqua portio vtriusque nervi, tū
 à dextro latere, quam à sinistro descendit gulæ per lauiorem membranam illigata, cui aliquot
 ramulos, ^a, impertit, inde vtrique in duos ramos, ^a, dividitur, qui ita oblique feruntur, ut dex-
 tri ad dextrum, sinistri ad sinistrum latum pertineant.

Quatuor hi rami vna cum gula perforant septum transversum, cui nullum ramum imper-
 tiunt, sed plures ramos proferunt, qui primò ventriculos intexunt, dein priorē, ^a, ac posteri-
 orem, A, ventriculi partem cōplectiuntur; ab illis autē qui pertinent ad partē posteriorem oris v-
 triculi proficiscitur ramus, B, unus, siue ex simplici, siue ex duplici cōpositus, quæ ad nervosū ple-
 xū mesenterij terminatur ad primā vertebrā lūborū. Ab illis verò quæ dextrū latūs oris v-
 triculi

a Gal. lib.
de ner. dif.
c. 6.

b Gale. de
ner. diffe-
ctio. c. 7. &
9. de vñ p.
c. 11.

c Gale. lib. 9.
de vñ p.
c. 11.

d Gale. lib. 7.
de vñ p. c.
14. & lib. 16.
de vñ p. c.
4.

e Gale. locis
citatis.
f Gale. 1. de
loc. aff. cap.
pit. 6.

g Gale. lib. 7.
de vñ p. c.
14. & lib. 16.
de vñ p. c.
4.

h Paulo
ante.

i Gale. loc. ci-
tatis & h.
7. de vñ p.
c. 15.

F

G

H

- A** si cōtexant, grādiōr ramus, C, deriuatur, qui ad inferius vētriculi ostiū progreditur, interm ramos aliquot distribuens, & priori, & posteriori parti ventriculi. Idē, D, sub inferiori ostio venę portę inbrens, ad iecinoris cauum progreditur, & in eius inuolacrū diuiditur. Restant ex sex to pari neruorum exponendi rami, E, illi grandēs, quos iunctos neruis ^a à medulla spinę deducis pertinere ad radices, F, costarum, & media ipsarum spacia, ac per septum transuersum transeuntes partibus alimento inseruiētibz distribui diximus. Ergo vbi vnā cum magna arteria ex septo transuerso egrediuntur, dexter, G, ternas proferit propagines, quarum prima, H, inferiori membranz omenti iungitur, & per ipsam descēdens in aliquot ramos deriuatur, qui distribuuntur dextrę parti, I, eiusdem membranz, & colo intestino, quod ab ea, quasi à mesenterio comprehenditur, eorum etiam tenuissimus ramus, L, impertitur primo intestino, quod duodenum appellant, & initio ieiunij; tum alius, M, longē crassior ad membranam superiorem omenti perisider. Reliqua portio, N, primę propaginis iam dictę in iecinoris cauum, & fellis vesicam diuiditur. Secunda propago, O, in dextrum renē, & pingue eius inuolucrum inferitur. Tertia, P, propago grandior vtraque iam dicta ad primam vertebra m lumborum descendens dextrę parti mesenterij, & intestinis ibi alligatis impertitur. Sub prædicta triplici propagine, quod reliquum est grandioris rami dextri lateris ex septo transuerso descendēdis vesicę, Q, & vtero etiam in scemini impertitur. Sinister ramus, R, grandior eodem ferē modo ac dexter distribuitur, transferre enim propaginem, S, ad inferiorem omenti membranam, quę antequam ad lienem pertineat, duos impertit surculos, qui similiter distribuuntur inferiori membranz omenti, & colo intestino quā ventriculū attingit impertit & ramos, T, ventriculi fundo à latere sinistro, & superiori membranz omenti inde & prima propago, * in lienem, V, se inferit, tēues quosdam ramos ventriculi fundo impertiens. Secunda propago, X, ramos distribuit mesenterio, & intestinis sui lateris. Tertia, Y, tendit ad renem sinistru m. Quod reliquum est ex hoc sinistro ramo grandiori ad sinistru m vesicę, Z, atq. vteri latus progreditur: cæterum ab illis propaginibus, quę ad mesenterium pertinent, ramuli interni cum venis, & arterijs feminis materiam deferentibus, ad reñiculos deferuntur. Cæterum membrana quę sextum par inuoluitur, cum ex caluarie foramine egreditur, fibras, S, aliquot eius nerui accipiens sine obscuras, siue manifestas, in substantiam quandam, **, ibi degenerat duram, neruolamq. e. licet carnis colorem præferat. Habet substantia hæc figuram oleę, & interdum simplex, interdum duplex ab vtroque latere deprehenditur; spinitur autem in neruū, qui per ceruicem descendens, cum ramulis iungitur neruorum, qui à primo, secundo, quarto, quinto, & sexto pari; vel primo, secundo, quinto, sexto, & septimo medullę vertebrarum ceruicis deriuantur, ita vt plexum quandam efficiat in vtroque latere ceruicis, & novam aliam substantiam quasi ex neruo concreto similiter ^d oleę figuram referentē aliquibus locis producat.
- C** Ab hoc plexu feruntur ramuli, x, plures, ad basim cordis, & vnus, y, vtrinque sæpe ad septum de vtroque latere, qui deinde augetur à quarto, & quinto pari neruorum ceruicis. Ab eodem plexu oritur neruus, **, ille, qui descendens per thoracem iuxta radices costarum ad mesenterij initia pergit, quem neruum Vesalio ^e incipere ait ab alio neruo transmisso ad primam thoracis vertebra m à magno neruo sexti paris per iugulum descendente.
- Septimum par, vt durius ^f est, ita ex duriori parte oritur; ex medulla enim paulo superius quam ex caluarie exeat, incipit à multis initijs inter se diuisis, quę deinde vtrinque in vñ neruum conuertuntur; egreditur hic per foramen ossis occipitij, quod ad eius basim situm est, inter illud, vnde exire sextum par neruorum diximus, & aliud, quod maximum est, vnde spinę medulla descendit; vbi ex caluarie prodiit ramulos, **, proferat, ad partes, quę in tra processum stiloidem sunt, & ad neruum sexti paris sui lateris, cum quo iunctus procedit ad radicem linguę, ad quam cum peruenit, minorem sui partem distribuit per musculos, g, qui ad ipsam, atque os hyoides pertinent; maiorem ^h linguę, in qua tota consumitur in plures fibras, quarum aliquę miscentur cum fibris quinti rami, qui à tertia parte tertij paris neruorū profectus in linguam diuiditur.
- D** Octauū par neruorum numerant nonnulli ⁱ illud, quod ab alijs ^k pro tenuiori radice tertij paris ponitur; oritur autem tenui admodum initio à basilorum cerebri processum, qui clunīs figuram repręsentat, vnde ad latus basis cerebri progrediens fertur ad partem anteriorem, dura membrana testum, & proprię ad eam regionem; vbi ex ambitu durę membranz excedit secundum, tertium, & quartum par; proficiscitur ergo dura membrana testum ad foramen quinti paris, per quod penetrat in cauum oculi, & in musculum illum diuiditur, qui in angulo oculi interno collocatus oculum circumducit versus angulum internum.

a Gal. li. de dissect. neruorum ca. 10.

b Sup. Paul. ante & Gal. lib. 16. de vñ par. c. 5.

e Gale. 16. lib. de vñ par. c. 5.

d Gal. li. 16. de vñ par. c. 5.

e Vesal. lib. 4. c. 9.

f Gal. lib. 9. de vñ par. c. 12.

g Gal. li. de neruo. diff. c. 2.

h Gal. li. 9. de vñ par. c. 12.

i Falop. li. de anat. obseru. k Vesal. lib. 4. cap. 6. & Valu. li. 7. ca.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XVIII. & XIX. inscripti videntur, declaratio.

TAB. XVIII. FIG. I.

P Resens figura monstrat nervos totius corporis in hunc modum:

Caput ostendit nervos, qui inde oriuntur.

Dextrum latus monstrat nervos, qui à medulla spinæ orti per dextrum corporis latus distribuuntur.

Sinistrum latus monstrat distributionem nervorum, qui à sexto, & septimo pari cerebri in ipsum diuiduntur.

Qui nervus proprie, ad quam partem feratur in sequentibus figuris declaratur.

TAB. XVIII. FIG. II. III. IV.
& TAB. XIX. FIG. I. II.

Q Vique sequentes fig. (s. scilicet 3. & 4. Tab. XVIII. & 1. de 2. Tabulæ XIX.) monstrant nervos à cerebro emanantes.

II Antequam ex dura membrana prodeant.

III Postquam prodierunt.

IV Eorundem progressum extra calvariam.

I Sexti, & septimi paris divisionem per inferiorem corporis partem.

II Nervos recurrentes.

Numeri 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. in tribus prioribus figuris monstrant ordine octo paria nervorum cerebri.

In istis idem monstrat instrumenta olfactus.

In secunda & tertis figura monstrat quadratū corpus ex concursu nervorum primi paris.

In secunda figura proprie notat:

Primam partem tertij paris.

Secundam partem tertij paris.

Tertiam partem tertij paris.

Duos ramulos, qui à radice medullæ orti augent sextum par.

TAB. XVIII. FIG. III.

M Onstrat hac tertia figura nervos à cerebro emanantes statim ex dura membrana egressos, qui numeris suis ordine notantur, proprie autem tertium par diuiditur in tres partes.

Prima pars tertij paris.

Secunda pars.

Tertia pars.

TAB. XVIII. FIG. IV.

M Onstrat hac quarta figura nervos à cerebro emanantes, & iam ex calvaria egressos.

Numeri monstrant ordine vnumquodque par.

Ramuli, qui à secunda parte tertij paris pertinent ad musculos faciei.

Primus ramulus qui à tertia parte tertij paris pertinet ad musculos temporum.

Secundus ramus, qui à tertia parte tertij paris fertur ad externum musculum massiterem.

Cerebrum.

Plexus nervorum sexti paris in ceruice oleam referens.

Tertius ramus tertie partis tertij paris, tendens ad internum musculum massiterem.

Quartus ramus tertie partis tertij paris qui per internū massiterem fertur ad maxillam & dentes.

Quintus ramus tertie partis tertij paris tendens ad linguam.

Anterior ramus quinti paris audiendi vim præbens.

Posterior, ac durior ramus quinti paris, qui extra fertur ad radicem processus mastoidei.

Ramus, qui à sexto pari fertur ad musculos linguæ, ac faucium.

Ramus, qui à sexto pari fertur ad musculos gutturis superni deorsum tendentes.

TAB. XIX. FIG. I.

H Ac figura monstrat divisionem sexti, & septimi paris nervorum cerebri in partes capiti subiectas.

Sextum par nervorum cerebri.

Septimum par.

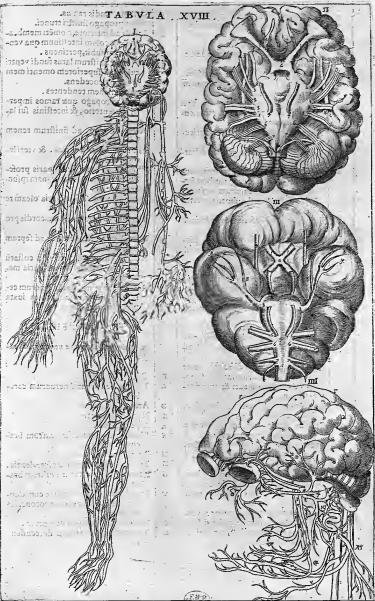
Ramus qui à sexto pari descendit ad musculos gutturis.

Ramuli qui a sexto pari tendunt ad musculos faucium.

Insignis ramos ad interiorem sedem radices primæ costæ thoracis, & sub membranam costas succingentē procedens.

Ramuli, qui a ramo sexti paris feruntur

TABULA XVIII.

- tur ad octauum musculum mouentem caput.
- P** Nervus recurrens de xtri lateris.
- R** Ramuli à recurrentibus nervis ad musculos gutturis.
- S** Sinister nervus recurrens.
- V** Ramus, qui à sexto pari fertur ad basim cordis.
- P** Ramuli, qui in pulmonem diuiduntur.
- X** Ramuli qui à sexto pari nervorum imperiuntur gula.
- P** Diuisio dextræ ac sinistri nervi sexti paris in duos ramos ad os ventriculi tendentes.
- N** Nervus qui priorem partem ventriculi amplexantur.
- A** Nervus ad posteriorem ventriculi partem tendentes.
- B** Ramus, qui à nervis posteriorem ventriculi partem occupantibus fertur ad plexum nervorum mesenterij, ad primam lumborum vertebra.
- C** Ramus, qui ad inferius os ventriculi pertinet.
- D** Ramus qui ad iecinoris cauum progrediens in eius inuolucrum diuiditur.
- E** Grandiores rami ex nervis sexti paris, qui iuncti cum nervis à spinæ medulla oris inferuntur ad radices costarum.
- F** Rami, qui ad radices costarum pertinent.
- G** Dexter grandis ramus.
- H** Prima propago grandioris rami, quæ inferiori membranæ omenti iungitur.
- I** Ramulus, qui à nuper dicta propagine pertinet ad dextrum latus inferioris membranæ omenti & colum intestinum.
- L** Ramulus, qui ad duodenum intestinum, & initium ieiuni progreditur.
- M** Crassior ramus, qui ad superiorem omenti membranam procedit.
- N** Portio primæ propaginis iam dictæ, quæ in cauum iecinoris, & vesicam fellis diuiditur.
- O** Secunda propago dextri grandioris rami nuper dicti, quæ in dextrum renem, & pingue eius inuolucrum distribuitur.
- P** Tertia propago quæ ad primam vertebra lumborum descendens, dextræ parti mesenterij, & intestini ibi alligatis imperitur.

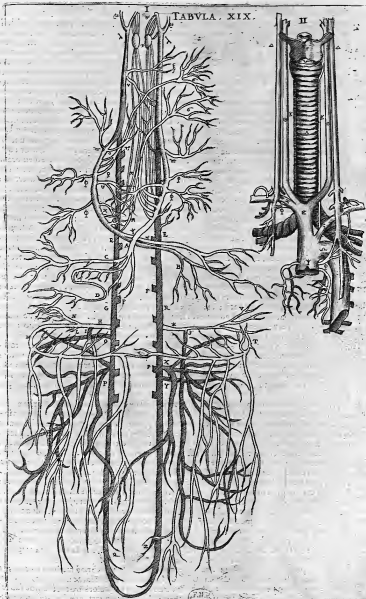
- Q** Rami à dextro grandiori ramo ad ventrum, & vesicam tendentes.
- R** Sinister grandis ramus.
- S** Prima propago sinistri trunci.
- S** Ramus ad inferiorem omenti membranam, & colum intestinum quæ ventriculum subit, pertinet.
- T** Ramus ad sinistram latus fundi ventriculi & ad superiorem omenti membranam procedens.
- V** Rami ad lienem tendentes.
- X** Secunda propago quæ ramos imperitæ mesenterio, & intestinis suis lateris.
- Y** Tertia propago, ad sinistram renem progrediens.
- Z** Rami ad sinistram vesicæ, & vterilatus tendentes.
- V** Fibre quæ à nervo sexti paris profectæ desinunt in membranam ipsum ambientem.
- D** Dura, ac nervosa substantia oleam referens.
- X** Ramulus ab olea ad basim cordis procedens.
- R** Ramulus ab olea pertinet ad septum transversum.
- N** Nervus ab eadem olea iuxta costarum radices descendens ad initia mesenterij.
- R** Ramuli à septimo pari nervorum cerebri tendentes ad partes iuxta processum filioideum.

TAB. XIX. FIG. II.

M Onstrat hac figura nervos recurrentes.

- F** Guttur.
- A** Truncus sexti paris nervorum cerebri.
- A** Arteria carotidis.
- K** Nervus recurrentes.
- A** Aspera arteria.
- P** Portio magnæ arteriæ dextrum brachium petentis.
- H** Rami asperæ arteriæ.
- Z** Truncus magnæ arteriæ ascendens.
- G** Ramus magnæ arteriæ sinistram brachium petentis.
- P** Principium magnæ arteriæ cum duobus ramis, quos vocant coronarias arterias.
- P** Initium recurrentium nervorum.
- A** Truncus magnæ arteriæ descendens.

TABVLA. XIX.

Narratis nervis qui à cerebro oriuntur, proximum est vt ad eos pergamus, qui derivantur à medulla spinæ, postquam ex calvaria excessit, natura enim hanc creavit, vt nervos impertiret reliquis partibus nervum à cerebro non obtinentibus, nam necesse esset aut nervis carere, & idcirco expertes esse sensus, & motus; aut nervos

accipere à cerebro, qui cum partibus compluribus graciles distribui debeant, iter minime tutum fecissent, quæ ambobrem opus fuit nervorum initio propinquiore, cuiusmodi est medulla spinæ, quæ plurimum distat ab ea, quæ in ossibus continetur, ad alendum, sine madefaciendum designatur, nam hæc humilior est, & pinguior, sine consortio cum nervis, sine venis, aut arterijs insignibus, sine involuero. At medulla spinæ non ad madefaciendum, aut alendum sed ad nervos producendos instruita est, propter quos maximum habet consortium cum masculis. Tegitur membranis: venarum, & arteriarum non exilium est particeps; substantiam habet non adipi, sed cerebro similem; paulo tamen durior, quanto autem magis descendit, tanto durior est, & duriores nervos profert. Membranæ quibus tegitur, sunt illæ duæ, quæ cerebrum involuunt; vna interna tenuis vasa continens, altera externa durior; quibus inosita ex calvaria progreditur. Tantum hoc est discriminis, quod hæ duæ membranae in cerebro medium spacium relinquunt; per quod arteriæ moventur: in medulla, vbi non est eiusmodi motus, simul iunguntur; sed præter has duas, tegitur extrinsecus medulla, tertia membrana valida, nervosa, ac duræ, vt defendatur, neque abrupti possit, cum motis vertebra plurimum fluctat; ea non eget cerebrum, quod calvaria ossa, quibus includitur, non moveatur, quemadmodum vertebrae, quibus medulla continetur. Progreditur medulla, cum exit, ex calvaria, simplex per vertebrae cervicis, usque ad dimidium thoracis; vbi in plures fibras, quasi in chordas diuiditur, quarum singulae ex foraminibus, inter vertebrae excentes vertuntur, in nervos duriores, donec ad finem ossis sagri, perventum fuerit; vbi minor redditur desinit. Neque enim verum est, medullam aliarum vertebrae tantò minorem esse, quanto magis descendit; cum ad illas partes unde magni nervi oriuntur, veluti ad ultimas vertebrae, cervicis, & ad vertebrae lumborum, crassior sit, quam ad superiores, aut ad inferiores. Sunt autem nervorum paria quæ à medulla oriuntur, triginta, cum septem deriventur à vertebrae cervicis, duodecim ab ijs quæ in thorace, quinque ab ijs quæ in lumbis, sex ab ossis sacro scire tamen licet, vbi os sacrum ex quinque ossibus constat; non sex, sed quinque paria produci ab ea medulla, quæ in eo continetur; præterea quinque vltima paria duplicia esse, cum partim à priori parte, partim à posteriori utrinque procedant. Hæc de medulla in vniuersum, nunc sigillatim perpendendi sunt nervi, qui ab ea proferuntur; sumpto initio à cervice, unde septem paria oriuntur, quorum primum, & secundum à duplici initio incipit, nam si à simplici inciperet, cum crassius esset, tenderetur à commissura vertebrae & maiori foramine imbecillius os redderet primarum duarum vertebrae quod tenuius fuit: hæc vt natura vitaret, tam primo, quam secundo pari nervorum cervicis, duplex utrinque initium effinxit, vnum à priori parte, alterum à posteriori; vbi quæ autem dexteri nervi ad dextram partem, sini stri ad sinistram feruntur, quod perpetuo accipiendum est, nisi eorum ductum alio modo pro posterimus.

Primum igitur par nervorum exit ex foramine insculpto in osse occipitij, & primæ vertebrae, duplici initio, & utroque renui, vno à priori, & parte, altero à posteriori. Posteriorius initium musculo distribuitur, qui à transverso processu primæ vertebrae, & aliquarum sequentiæ ortus scapulam attollit. Anterior quod gracilius est, ita vt non semper appateat, iuxta latus reteris ligamenti densiformem processum secundæ vertebrae à stringentis, in musculos fertur, qui à priori vertebrae sede incipiunt; & primum par numerantur in dorsum moventibus.

Secundum par exit à medulla inter primam, & secundam vertebrae, similiter duplici initio; huius quod posterior est, & licet gracile sit, crassius tamen est, quam quod anterior, educitur, per latera spinæ secundæ vertebrae; vbi in duplicem ramum inaequalem diuiditur; huius qui crassior est, à priori parte ad posteriorem, tendit, quæ inter se coeunt musculi, utrinque cervicis partem posteriorem occupantes; ibique mixtus, cum tertij paris nervorum ratio, maior redditur, & per medium dictionum musculorum procedens, rursus versus anteriorem partem reuertitur, atque ad caput, ascendit vbi in multos ramos derivatur, ad capitis cutem. Tenuior, impertitur initij tertij, & quinti paris musculorum moventium caput. Anterior vero initium, à secundis paribus à lateribus exit inter primam, & secundam vertebrae, tendensque ad latera radices illius processum, quem densiformem secundæ vertebrae exigit, ad primum par musculorum caput moventium fertur.

Tertium par, ex communi foramine secundæ, & tertie vertebrae à medulla emanat; ista rimæ in duos ramos diuiditur, quorum posterior, reteror flexit, ac inter musculos cervicem extendentes, hoc est inter septimum, & octavum par musculorum dorsii; deinde sub secundo pari musculorum moventium caput abditus, ad secundæ vertebrae spinam progreditur;

a Gal. li. 12. de visu par. c. 15.

b Gal. li. 12. de visu par. c. 15.

c Gal. li. 8. de visu par. c. 4.

d Gal. li. 12. de visu par. c. 15.

e Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

f Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

g Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

h Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

i Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

k Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

l Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

m Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

n Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

o Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

p Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

q Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

r Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

s Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

t Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

u Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

v Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

w Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

x Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

y Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

z Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

aa Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ab Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ac Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ad Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ae Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

af Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ag Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

ah Gal. li. 12. de visu par. c. 8.

A rur; inde à coitu musculorum posteriorem cervicis partem occupantium prodians, fertur per latera cervicis ad musculum, qui ex carnea membrana constitutus, buccas^a movet. Prior ramus, *m*, in quatuor partes dividitur; quarum prima, *n*, primo, & secundo musculo ex dorsum moventibus distribuitur. Secunda, *o*, declinis procedit ad quartum par nervorum cervicis; ubi cum eius ramulo mixta in prædictos musculos finitur. Tercia, *p*, sursum procedit, iungiturque cum ramo posterioris initij secundi paris ad cutem verticis pertinet. Quarta, *q*, impertitur musculis, qui transversis vertebrarum processibus nexi cervicem in latera movent, & illi, qui à transversis processibus cervicis ortus, scapulam movent.

a Gal. lib.

B Quartum par egreditur à medulla inter *b* tertium, & quartam vertebram, & perinde ac tertium in duos ramos dividitur, quorum posterior, *r*, procedit versus spinam sub musculis ibi existentibus; quibus aliquot ramos impertit, unde inter musculos utriusque lateris cervicis descendens, fertur ad musculum *c* latum, ac renuem, qui buccam movet, & maxillam. Prior ramus, *s*, in tres dividitur, primus, *t*, coniungitur cum ramo ex tertio pari, qui distribuitur musculis sub aspera arteria collum flexentibus. Secundus, *u*, fertur ad musculos, qui vertebrarum lateribus insistentes, cervicem in latera movent, & ad illum, qui à transversis processibus vertebrarum cervicis ortus, scapulam attollit. Tercius, *x*, longe tenuior descendit, & coniungitur cum ramo quinti paris fertur ad septum transversum.

b Gal. li. de diff. nerv. c. 34.

c Gal. lib.

C Quintum par à medulla egreditur inter *a* quartam & quintam vertebram; & perinde ac tertium, & quartum in duos ramos dividitur, quorum posterior, *y*, torquetur versus spinam, & eodem modo distribuitur, ac posterior ramus quarti paris. Sed prior, *z*, ramus quicuique paris, statim ramulum vnum, *a*, impertit musculis flexentibus collum; deinde accerit, *b*, profert, qui cum ramo quarti, sexti, & septimi paris mixtus, crassiorque effectus in *c* septum transversum distribuitur. Idem prior ramus quinti paris, deinde aliquot ramos, *y*, impertit musculis scapulam attollentibus; & vnum, *d*, etiam cuti superie & musculi brachium attollentis reliqua pars *e*, prius rami sub musculo brachium attollente abdita, statim ubi pervenit ad cervicem scapulae, in duos inaequales ramos dividitur. Prior, *g*, procedit sub commissura humeri cum scapula; *f* ramulumque impertit illi parti musculi attollentis brachium, quae incipit à ingulo, & sublimiori processu scapulae. Cui verò tantum parvulum ramum distribuit, qui iungitur cum vena externa brachij. Posterior, *h*, qui crassior est, ramum transfert ad musculum, qui à scapula ortus finitur in os hyoides; transiitque per sinum, qui in semicirculi speciem in sublimiori scapulae parte inspicitur, iungeturque cum vena, & arteria; statim profert alium ramum, qui tendit ad musculum collocatum in sinu, inter spinam scapulae, & latus eiusdem superius. Impertitur & musculo attollenti brachium, qui nascitur à sublimiori processu scapulae, & à ingulo; impertitur & cuti regenti partem externam brachij, transiens per exteriorem partem extremi musculi brachium attollentis.

d Ga. li. de nerv. diff. c. 15.

e Gal. li. de diff. nerv. c. 15.

f Gal. lib.

D Sextum par ex medulla exit inter *g* quintam, & sextam vertebram, & similiter atque alij in duos ramos dividitur, quorum posterior, *i*, fertur ad musculos cervicem moventes, & caput; & ad ommos eorum qui movent thoracem. Prior, *j*, producit imprimis ramum, *k*, qui iunctus h cum ramo quarti, & quinti paris fertur ad septum transversum; ab hoc autem nervo compositus ex pluribus tendente ad septum transversum, derivatur ramus ad plexum nervorum iuxta primam lumborum vertebram, in quem inseritur; deinde procedens, *l*, coniungitur cum duobus sequentibus paribus notatum, & vicissim ab illis diffusus, & cum iisdem coniungens nervos efficit, qui per brachium feruntur. Nascitur & à sexto pari ramus, *m*, qui descendit ad partem *n* scapulae caavam, & aliquos ramos impertit musculis scapulam attollentibus.

g Gal. li. de nerv. diff. c. 15.

h Gal. li. de nerv. diff. c. 15.

i Gal. li. de nerv. diff. c. 15.

k Ga. li. de nerv. diff. c. 15.

Septimum par derivatur à medulla exiens per commune foramen *k* sextae, & septimae vertebrae, mixtumque cum ramo sexti paris fertur ad brachium maxima ex parte proficiunt enim nervi brachij à quinto, sexto, & septimo pari nervorum cervicis, & à primo, & secundo thoracis. Derivatur à septimo pari nervorum cervicis interdum ramulus ad septum *l* transversum; sed perpetuo ramus, *q*, qui ad spinam procedens impertitur musculis fixis in posteriori parti cervicis, & lato musculo *m* buccas moventi. Haecenus de nervis, qui à cervicis vertebra orientur, nunc de illis qui à vertebra thoracis.

l Gal. li. de nerv. diff. c. 15.

m Gal. li. de nerv. diff. c. 14.

Primum itaque par nervorum qui à medulla thoracis oriuntur, exit ex foramine inter septimam cervicis vertebram, & primam thoracis, collocato eodem modo atque ad quinque paria proxime dicta, eodemque modo in duos ramos statim dividitur; quorum posterior, *s*, tenuior est, & inter musculos ibi vertebrae adnotos additus, retrofusus ad spinam pergit, ramulum impertit musculo illi, qui à *n* prima costa ortus, in transversos cervicis vertebrarum processus tendit, & cervicem in latus inclinat, sed magis in partem priorem. Impertit & alios ramos musculis illis, qui cervicem, *o* & caput in posteriorem movet; ea autem portio huius posterioris rami, quae septimae vertebrae cervicis spinam attingit, fertur versus partem externam, & rursus à spina discedens dividitur partim in inferiorem sedem musculi secundi scapulae moventis; partim in eum musculum qui scapulae basi inseritur, & ipsam ad dorsum trahit, partim interitum ex movetibus thoracis. At ramus anterior, *p*, longe maior iungitur cum nona parte portione septimi paris nervorum cervicis, & secundi thoracis; ferturque ad brachium cum illis mixtus,

n Gal. li. de nerv. diff. c. 15.

o Gal. lib.

p Ga. li. de nerv. diff. c. 16.

q de anat. ag. gref. c. 3

excepta vna propagine, quæ ab inferiori parte antrosum trāsfert. Hæc per primæ costæ lōgi tudinē fertur vsq; ad summū os thoracis, ramuloq; impertitur musculo illi, qui à ingulo ortus, cū prima costā nectitur. Finitur hæc propago in illos mūsculos, qui à summo ossē pectoris or ti, sursum progrediuntur, partim ad processum capitis mammillæ caput imitantem, partim ad os hyoides, & gutturis cartilaginem scutiformem, quibus mūsculis impertitur etiā ramus à sexto pari nervorum cerebri, & à propagine secundi paris nervorum cerebri, & à propagine secundi paris nervorum dorſi. Ab hoc primo pari nervorum thoracis, cum ad alā accedit, à posteriori parte ramuli, & derivantur, in cavam scapulæ regionem.

Secundum par inter primam, & secundam thoracis vertebra ex medulla egreditur; ta menque, & proferens in posteriorem partem diuisum, similiter ac primum non paruum dein de portionem, & adiungit primo pari, sed quod eius reliquum, & est, per primum interuallum a costarum ad pectus progreditur, & in mūsculos ibi in hærentes distribuitur.

Reliqua decem paria, quæ à medulla ex vertebri thoracis prodeunt, ferè eadem ratione progrediuntur; statim enim atque ex b lateribus vertebra orta sunt, in duos ramos inz quales diducuntur, quorum graciliores retrorsum ad spinam tendunt; & abditæ inter mūs culos, dorsum, ac thoracem mouentes vertebri in hærent, aliquos ramulos cuti, quæ dorsum te git impertientes. At rami grandiores in anteriorem partem feruntur; ramulumque, & imper tiant illi ramo, qui ex sexto pari nervorum cerebri, sub membrana succingente, ad costarum radices inseritur, iunguntur hi rami anteriores cum venâ, & arteria, transeuntque per sinum c in singulis costis ab inferiori, atque interiori sede insculptum; atque in longitudinem costarum procedunt ad partem anteriorem. Qui pertinent à ad costas veras, ramulos transferunt d Galibid. mūsculis thoracis; qui ad spurias, mūsculis abdominis.

Ex quinque lumborum vertebri exeunt à medulla quinque nervorum paria, quæ ferè eadem ratione distribuuntur, atque illa quæ ex thorace diximus oriri; à singulis enim diducunt rami, quin e postiora, & qui in anteriora tendunt; atque illi quidem qui in postiora, sub mūsculis abditæ ad vertebra rum spinam pertinent, vnde ramulos impertit & cuti, & musculo, brachium ad dorsum in inferiora mouenti; qui in anteriora distribuuntur mūsculis f abdominis; proprie autem à secundo pari derivatur ramulus, & qui cum arteria materiam se minis deferente iunctus, fertur ad testiculum suū lateris; vbi hic non recipiat propaginem, quam interdum recipere solet ab illo ramo sexti paris nervorum cerebri, qui ad collarum ra dices inseritur: hic enim ramus solet augeri ab anterioribus ramis primorum trium parium nervorum ex vertebri lumborum prodeuntium, nam ab illis paribus quæ ab inferioribus ver tebris lumborum exeunt, & non pauci rami cruribus impertuntur.

Ab ossē sacro sex nervorum paria ex medulla oriuntur, quorum primum inter imam lumbi rum vertebra, & primum ossē sacri ossis exit, perinde atque illa, quæ à vertebri lumborum prodeunt. Vbi autem egressum est, similiter distribuitur atque illi aqnam ramus, & ad posteri rem partem tendens, impertitur mūsculis oris a ab ossē ilium, atque illi etiam qui femur mo uet; vnde non parua portio impertitur cuti clunes operienti. At ramos, & anterior miscetur cum nervis, qui feruntur ad crus; aliquam tamen portionem transfert per anteriorem sedem ilium ad mūsculos abdominis, & ad illum, qui a b inferiore ilium natus, femur mouentium se ptimus numeratur. Reliquorum quinque parium ex ossē sacro prodeuntium propria ratio est, singula enim priusquam ex ipso ossē egrediuntur, ab utroque latere gemina deprehendun tur, ita vt à singulis, nervus utrinque i duplex fecatur, vnus in anteriorem partem, alter in posteriorem. Qui in posteriorem, distribuitur mūsculis occupantibus posteriorem sedem ilium, & sacri ossis; qui in anteriorem, variè diuiduntur: nam tres superiores, n. pertinent ad crus; duo inferiores, & ad mūsculos anā, ad vteram atque eius ceruicem: in vtris etiam ad ceruicem vesicæ; & penem.

De Nervis qui ad brachia feruntur. Cap. I I I I.

Expositis nervis, qui à medulla spinæ oriuntur, operæ precium est eorum ductum, atque iter describere, qui inde brachijs, & cruribus impertuntur. Brachium igitur sex nervis continetur, qui oriuntur à quinto, sexto, & septimo pari nervorum à medulla in ceruice con tecta deducuntur; & à primo, ac secundo pari illorum, qui à medulla sicut in vertebri thora cis oriuntur. Rami ab omnibus his de ducti inter se coeunt, & dein se parantur, ac rursus iunguntur, ita vt retiformem plexum efficiant, nec facile discernias, qui nervus, ad quam brachij partem feratur.

Primus, b, tamen brachij nervus derivatur ab illo ramo quinti paris nervorum ceruicis, qui impertitur ad scapulæ spinam, musculo brachium attollenti. Finitur itaque primus brachij nervus, in cutem brachii diuisus, ab externo latere paulo sub medio longitudinis, sed profert etiam ramulum ad externam, posterioremque cubiti sedem, qua humeri articulum comple ctitur; cuti enim hanc partem inter genti distribuitur; in progressu perinde atque alij rami qui ad cutem feruntur, sulcitur membrana carnea, & adipe multa includitur: diuisusque in te nes fibras, membranam cum cute validè connectit. Reliqui quinque nervi per alā ad brachium tendunt, & in plures ramos diuiduntur in hunc modum:

A Secundus, *e*, cuius plexu illo retiformi, quem confirmant nervi ad latera vertebrarum principium sumit, nec constat propriè à quo nervo ingreditur, nè brachium sub anteriori musculo cubitum flexente, qua parte duo eius initia inter se iunguntur, ibi nimirum, ubi inseritur musculus, qui adducit brachium ad pectus, & ille qui ipsum attollit. Subiicitur ergo secundus nervus anteriori musculo flexenti cubitum; & sub interiori eius capite orto à processu scapulae ancbiroide, abditus, ramulum, *d*, impertit utrique capiti eius musculi; hic ramulus deorsum tendens dilatatur versus posteriorem partem eiusdem musculi interdum etiam ramulum, *e*, profert, qui cum tertio nervo coniungitur versus priorem partem cubiti sub primo musculo ipsum flexente; in progressu ab externo latere ramulum, *f*, quoque distribuit capiti musculi illius, qui ortus ab osse humeri, ad primam palmarum partem illicitor radio, ipsumque pronum efficit. Sed ubi ad cubiti flexum pervenit, iuxta externum latus chordae musculi anterioris cubitum flexentis, ad carnosam membranam ductus, ad cutem dissipatur, in duos ramos divinus, *g*, quorum gracilior, *h*, ac superior, cum exterioris venae ramo, iuxta radium, ac mediam cubiti longitudinem versus cubiti appendicem progreditur ad cutem in multos ramulos divinus, * quorum praecipuus, *i*, excedens appendicem radii inferiorem, ad secundum pollicis articulum pertinet. Attamen crassior, *l*, & humilior in duas propagines sub media vena diducitur, quarumque sublimior, *m*, est, oblique procedens, sub cute relicta vena ascendit versus radium ad internum lati inferioris musculi cubitum flexentis, usque ad primam palmarum partem. Altera, *n*, propago, quae humilior est, sub cute magis oblique fertur deorsum, quae initium mediae venae, & in duos praecipuos ramos dividitur; quorum unus, *p*, per radii, alter *q*, per cubiti regionem fertur ad primam palmarum partem, & inde in palmarum cutem diffunditur.

Tertius nervus, *r*, qui ad brachium fertur, secundo humilior est, sed similiter oritur à plexu nervorum retiformi; & per aliam progrediens, ramum, *s*, transfert inter musculum, qui brachium ad pectus adducit; & illum, qui brachium attollit, dividiturque in cutem, quae tegit horum musculorum latera, quae inter se iunguntur; ubi autem ad humerum accedit, latet sub musculo anteriori flexente cubitum; & simul cum secundo nervo deorsum progrediens, ramulum, *t*, impertit capiti musculi posterioris cubitum flexentis.

At ubi tertius adiuncto ramo secundi ductus, distribuit ramulum cuti à parte anteriori; inde ad cubiti flexum accedit aequali intervallo in progressu distans à secundo; procedit autem non per mediam regionem, sed per anteriorem magis ad anteriorem sedem inferioris capitis humeri; quam regionem ubi superavit, derivatur in multos ramos, *u*, qui una cum ramis diductis à quinto nervo dividuntur in musculos, anteriorem cubiti sedem occupantes.

C Quartus, *y*, brachii nervus à plexu retiformi similiter incipit; sed aliorum longe crassissimus est; latet autem similiter ac tertius, & cum ipso in brachium fertur, iunctus cum arteria, ac vena interna, multos ramulos, *z*, impertiens musculis cubitum extendentibus; sed priusquam ad dimidiis in brachii longitudinem pertineat, vergit oblique deorsum ad os humeri, proceditque inter hoc, & musculos cubitum extendentes. Verum antequam penitus resisteretur, ramulum, *a*, transfert inter musculos cubitum extendentes; & posteriorem ex flexentibus eundem; hic in interna brachii fede in cutem dividitur, fibras partim sursum, partim deorsum profert; ipse vero truncus per posteriorem humeri partem conuersus, paulatim tendit ad externam; ubi derivatur ramus, *b*, qui ex altioribus partibus emergens, inter musculum exteriorem, ex his qui cubitum extendunt; & caput oblongi musculi radii pronum efficiens distribuitur cuti externam cubiti partem tegenti. Idem truncus cum primum exterius humeri tuberculum attingit, sinui innititur in posteriori eius sede in sculpito; inde tuto sub musculis progreditur, sed distat atque ad cubiti pervenit, ramum, *c*, profert, qui sub cute ad primam palmarum partem procedit, unde complures ramuli derivantur ad externam cubiti sedem. Idem truncus deinde in duos scinditur, *d*, similiter abditus, quorum superior, *e*, per radium, humilior, *g*, per cubitum progreditur. Tendit autem propriè superior inter superius latus illius musculi, qui duplici chorda primam palmarum partem extendit, & exterius, atque inferius latus longi musculi radii pronum efficiens; sicque ramulos illis musculis impertiens ad primam palmarum partem progreditur: ubi sub transverso ligamento ab exteriori parte transit; qua parte transit etiam chorda bipartita musculi primam palmarum partem extendentis; ubi autem in duos ramos dividitur, *h*, quorum unus, *i*, duplici ramulo in externam pollicis regionem fertur; alter, *j*, in duos ramulos scinditur, quorum unus, *k*, ad externam indicis sedem duplici ramulo pertinet; alter, *l*, simplici ad internum latus & exterioris partis medij digiti. At humilior, *g*, bipartiti trunci pars statim ramum impertit musculo extendenti digiti indicem, medium, & eum, qui inter medium, & minimum est; inde alium ramum musculo extendenti primam palmarum partem; in itinere autem ramulum, *m*, transfert cuilibet musculo, ex his qui à cubito oriuntur; reliqua pars, *n*, huius nervi ad primam palmarum partem finitur, diducta in ramulos qui iuncturae distribuuntur.

D Quintus, *o*, brachii nervus oritur à plexu nervorum retiformi, & cum quarto iunctus, per

brachium integer, nullum impericiens ramum cuiquam parti fertur inter anteriorem muscu- lum extendentem, & posteriorem flectentem cubitum per internam brachij sedem abiciens, dum coartat internam humeri tuberculum, ad cuius posteriorem sedem sinuatam reflecti- tur, & per serie distribuitur cum tertio nervo, qui transit per anteriorem sedem tuberculi humeri; uterque enim ramus, præbet musculus internam cubiti sedem occupantibus; qui ab interiori tuberculo humeri à cubito, & radio nascuntur: proferit igitur ramum, *a*, qui radio inhaerens fertur intra musculos flectentes secundos, & tertios articulos digitorum, iunctus cum vena, & arteria hac parte transcurrentibus, & sub ligamento transverso ad primam palmæ partem progreditur, ac primo proferit ramum, qui in duos diductus, interiori parti parvi di- giti imperitur, utrinque unus, deinde alium, qui & ipse bipartitus, pertinet ad digitum, qui inter medium & minimum situs est; atque alium tandem, qui ad anteriorem partem interni lateris medij digiti progreditur. Nascitur ab eodem quinto nervo à parte externa circa di- midium, ramus, qui progreditur inter musculum inferiorem extendentem cubitum, & infe- riorem flectentem versus partem anteriorem; diuisus autem in tres ramos distribuitur exter- ne parti digiti medij, minimi, & eius qui inter utrumque est. Torpescunt hi digiti, ubi cubito valide instimulatur, quartum, ac quintum nervum comprimentes.

Sextus, *p*, brachij nervus nascitur à sine plexus retiformis, & per alam transiens sub cute usque ad internum tuberculum ossis humeri procedit, multos ramulos, *a*, distribuens cuti; in progressu autem ubi ad dictum tuberculum peruenit; statim scinditur in plures ramos, qui partim supra, partim infra ramos internæ venæ feruntur: sed omnes simul coeunt, sub cute in longitudinem cubiti; non longè à prima palmæ parte, ubi in anteriorem brachij regionem diuiduntur.

De Nervis cruris,

Cap. V.

a Gal. li. 3.
de ana. ad-
mi. c. 10.
b Gal. lib.
de neuro-
diff. c. 17.
c Gal. li. 3.
de anat. c.
22. m. c. 10.

CRURIS verò netui quatuor *a* sunt, nascunturque à plexo, *a*, similiter retiformi, ut nervi Ta. 21. brachij; sed longe maiori situmsmodi plexus ex netuis, qui à me dulla oriuntur iuxta in- 28. 3.
feriorem *b* vertebrarum lumborum; tum ab ipsis, qui per primum foramen
ossis sacri & per tria inferiora egrediuntur. Horum quatuor netuorum magnitudo inæqualis
est, & varia distributio; primus, & tertius tenuis est, secundus crassior, licet ipse quoque tenuis
sit, sed quartus *c* longè crassior, quam tres superiores etiam simul iuncti. Orisunt primus, *b*, à
superiori parte plexus retiformis, qua parte anterior ramus tertij partis neruorum à lumbis
prodenotum, iungitur cum quarto, & sub peritoneo ad femur descendit, inhaerens musculus
lumborum, & externo lateri chordæ sexti musculi moventis femur. Vbi autem ad os perue-
nit, ramulum, *e*, producit, qui descendit per cutem à priori parte femoris versus posteriorem,
prope genu. Tum later, *d*, inter musculos, ramumque vnum imperit secundo, alterum septi-
mo, alium nono moventi crus, & iuxta situm duorum primorum musculorum, digitorum usque
ad sinem versus genu oblique descendit.

Secundus, *e*, neruus ex ijs, qui feruntur ad crus, nascitur infra primum, à regione tertie, &
quarte iuncturæ vertebrarum lumborum, & sub posteriori parte peritonei transiens cum ve-
na, & arteria per inguen transiente, ad femur descendit, ubi statim ramulum, *f*, proferit, qui ab
externa parte usque ad magnū, *g*, digitum pedis progreditur, iunctus ubique cum vena, quæ
per d. inguen transit; procedit autem per internam partem femoris, & cruris, sub cute, usque
ad pedem in itinere non secus quam vena plures ramulos cuti imperiens, quorum principus
agitur ad priorem partem genu, scissus in multos, qui per ipsum d. distribuantur. Transiunt, *h*,
deinde abiciens cum vena, & arteria per musculos transit occupantes interiorem partem fe-
moris, & per sextum, moventem crus, cum quo simul deorsum fertur; inhaerens interopla-
teri noni musculi moventi crus, desinitque perinde atque primus, priusquam ad genu per-
ueniat; sed in itinere ramulos imperit membranulis quibus obducuntur venæ, & ar-
teries.

Tertius, *i*, nervus ex ijs, qui tendunt ad crus, nascitur post secundum à regione iuncturæ quar-
te, & quintæ vertebræ lumborum, sub peritoneo, transiitque sub septimo musculo femur mo-
uente, usque ad foramen ossis pubis, per *e* quod transit ad femur; sed ante ramulos, *j*, imperit
nono, & decimo musculo moventi femur; & musculus, qui ab ossis pubis orti colicæ moueat.
Postea inferius descendit, non secus quam duo priores nervi; ramulumque, *m*, distribuit cuti
regenti internam partem femoris; quod reliquum enim eius est, partem pertinet ad tertium
musculum moventem crus, partim ad illam partem quinti musculi moventis femur, quæ nasci-
tur ab ossis pubis.

Quartus, *o*, neruus ex ijs, qui feruntur ad crus, post tertium oritur; producit autem ab vlti-
mo lumborum nervo, & ab anterioribus ramis trium sequentium. Hic inter oēs corporis actuos-
oson solum crassissimus est, sed & durissimus, & validissimus, cū à sine dorsi oriatur, descendatq.
per sinum, eius cū in posteriorem partem ossis coxæ insculptum. Ab eo sine insignē ramum, *p*, pro-
ferit.

d Gal. 3. li.
de admin.
anat. c. 10.

e Gal. li. 3.
de aggres-
sion. c. 10.

A fert, qui cum ramo venæ, & arteriæ ex sinu egrediens descendit, deinde sursum reflexus ascendit, quæ ossa pubis inter se committuntur; inde fertur utriusque per colles dorsum usque; ad glandem; statim autem à posteriori parte ramum, *q*, profert, qui aliquatenus procedens abditus sub secundo musculo mouente crus; vnde prodians aliquot ramulos, *r*, impertit cuti tegenti partem inguinum, dein alios quarto, quinto & sexto musculo mouenti crus, & quinto mouenti semur; quibus derivatis, descendit inter musculos occupantes posteriorem partem femoris iuxta os, usque ad dimidium ipsius, ibi aurem ramum, *s*, distribuit illi parti quinti musculi mouentis crus, quæ nascitur à medio osse femoris: derivantur & ab hoc aliquot ramuli, *t*, ad cutem tegentem femoris partem posteriorem infra medium. Descendit deinde quartus nervus ad genu inter duo capita ossis femoris, à parte posteriori utrinque ramulum, *u*, impertiens tribus primis musculis mouentibus pedem, qui nascuntur à prædictis femoris capitibus; dein ibi in duos inæquales ramos, *x*, diuiditur; qui per crus descendunt; quotquot autem nervi infra genu distribuuntur, ab hoc derivantur, illo excepto, qui nascitur à secundo nervo cruris, progrediturque per internam partem femoris, & cruris; exterior *y*, ramus tenuissimus est, proceditque versus eam partem, quæ superne tibia committitur cum sura, ramum, *z*, in itinere profert os, qui sub cute ad talum, & exteriorem partem pedis peruenit, sed in itinere ramos, *a*, multos distribuit cuti has partes tegenti; abditur deinde inter septimum, & octauum musculum mouentem pedem, sexto inhaerens, quæ parte alium ramum, *b*, exigit, qui sine aliquo ordine diuiditur in cutem tegentem anteriorem partem cruris: quod reliquum est, huius externi rami transiens inter musculos, ut diximus, occupantes priorem partem cruris; ipsique aliquot ramos, *c*, impertiens, inhaeret ligamento in longitudinem necenti tibia cum sura, ipsumque in dimidia parte perforat ramulo, *d*, qui cum alio ramulo, *e*, ab interiori ramo huius quarti nervi orto iungitur, & cum chordis extendentibus digitos sub transverso ligamento transit ad pedis tarsum, ubi sub chordis abditus, quosdam ramulos, *f*, distribuit superioribus lateribus digitorum; priusquam tamen ad dictum ligamentum perueniat, ramulum, *g*, impertit cuti ipsam tegenti.

B Ramus, *h*, interior descendit per posteriorem partem cruris, abditus inter tertium & quintum musculum mouentem pedem, & inter illos duos, qui nascuntur à tibia, & digitos seclat; ramulumque, *i*, profert qui iungitur cum illo ramulo exterioris rami, à quo perforari diximus ligamentum illud, quo tibia, & sura in longitudinem inter se necuntur; inde sub transverso ligamento descendit inter os calcis, & talum ad plantam pedis, à parte interna, ibique musculus fulcitur, & utriusque lateri inferiori digitorum paruum ramulum, *k*, impertit. Hactenus de nervis, pergamus ad venas.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XX. & XXI. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. XX. FIG. I.

Ex tribus figuris (1. scilicet & 2. Tab. xx. & 1. Tab. xxi.) ostendentibus nervos à spinæ medulla derivatos:

I Notat spinæ medullam à principio ad finem, cum initio illorum nervorum quos profert.

Litera Græca notant nervos à medulla profectos, aut equam è cerebro egredientes.

a Tertia pars tertij paris nervorum cerebri.

β Quintum par nervorum cerebri.

γ Sextum par nervorum cerebri.

δ Septimum par nervorum cerebri.

Numeri usque ad 30. notant ordine nervos à medulla incipientes.

Litera Latine notant partes medullæ.

a Qua cericem attingit.

b Qua thoracem.

c Qua lumbos.

d Qua os sacrum.

e Finis medullæ.

TAB. XX. FIG. II.

Hæc figura monstrat à priori parte nervos à medulla ortos, ac per omnes corporis partes distributos exceptis brachijs & cruribus.

Numeri notant ordine triginta nervorum paria.

Litera monstrant nervorum ramos.

a Anterior pars primi paris.

b Posterior.

c Anterior pars secundi paris.

d Posterior.

e Divisio posterioris huius, per posteriores musculos cervicis.

b Anterior initium secundi paris primæ ad primum musculum caput moventem.

m Anterior pars tertij paris in quatuor partes diuisa.

n Prima pars tendens ad secundum musculum moventem dorsum.

o Secunda pars, quæ procedit iuncta cum ramulo secundi paris.

p Tertia pars, quæ iungitur cum ramo posterioris initij secundi paris, & tendit ad cutem capitis.

q Quarta pars tendens ad musculum, qui cervicem in latera movet.

r Posterior ramus quarti paris tendens ad musculos dorsum ad quartum buccarum.

s Anterior ramus quarti paris diuisus in tres ramos.

t Primus ramus tendens ad musculos sub aspera arteria collum flexitantes.

v Secundus tendens ad musculos, qui cervicem in latera movent.

x Tertius, qui fertur cum ramo quinti paris ad septimum transversum.

z Anterior ramus quinti paris.

α Ramulus ab anteriori ramo quinti paris ad musculos collum flexitantes.

β Alter ramulus anterioris rami, qui cum alijs iunctus fertur ad septimum transversum.

δ Ramulus ab anteriori ramo quinti paris ad musculum, qui brachium attollit.

ε Reliquum anterioris rami in duas partes diuisum.

ζ Anterior pars tendens ad commissuram humeri cum scapula.

η Posterior pars tendens ad musculos scapulae humeri, & ossis hyoidis.

ι Prior pars sexti paris.

κ Ramulus ab anteriori ramo sexti paris quæ iungitur cum ramo quarti, & quinti.

λ Progressus prædicti nervi.

μ Reliquum sexti paris ad brachium procedens.

ν Ramos anterior octavi paris iunctus cum portione septimi, & noni tendens ad brachium.

ξ Portio noni paris mixta cum octavo quæ plexum nervorum efficit ad brachium tendentem.

ο Reliquum noni paris ad pectoris musculos tendens per primum intervallum costarum.

π Trunci qui ex nervis medullæ ad radices costarum iunguntur cum ramis sexti paris.

ρ Nervus qui à 21. pari fertur cum vena, & arteria ad testiculum.

σ Ramus à 22. 23. & 24. fertur ad crura.

τ Ramus anterior qui à 25. pari nervorum medullæ seu à quinto ossis sacri tendens impertitur musculis ortis ab osse ilium & partem etiam miscetur cum septimo nervo ad crus tendente.

θ Secundus, tertius & quartus nervus ab osse sacro ad crus tendens.

Δ Finis medullæ.

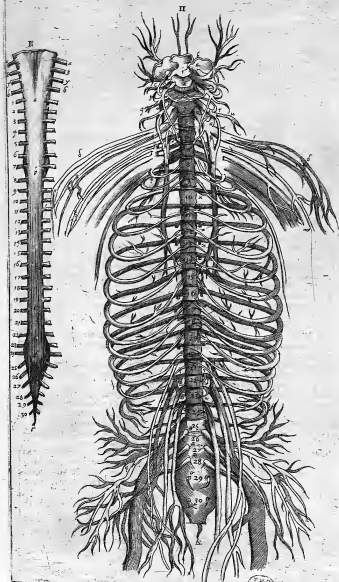
* Nervus septimi transversus.

TAB. XXI. FIG. I.

I Figura monstrat nervos omnes à medulla profectos à posteriori parte, & per omnes corporis partes diuisos, exceptis brachijs, & cruribus.

Numeri notant ordine 30. nervorum paria ex medulla orta.

TABVLA XX.

Litteræ monstrant nervorum ramos.

- b* Posterior pars primi paris.
d Posterior pars secundi paris.
e Divisio eius per musculos posteriores cervicis.
f Divisio eiusdem per curem occipitij.
g Tenuior pars secundi paris tendens ad quartum, & sextum musculum moventem caput.
i Tertium par.
l Posterior pars tertii paris.
T Posterior ramus quarti paris tendens ad musculos dorsi, & quartum buccarum.
γ Posterior ramus quinti paris, qui versus spinam distribuitur, ut posterior quarti.
z Ramuli alij tendentes à ramo anteriori ad musculos scapulae attolentes.
e Reliquum anterioris rami quinti paris in duas partes divisum.
z Anterior pars tendens ad commissuram humeri cum scapula.
n Posterior pars quinti paris tendens ad musculos scapulae humeri, & ossis hyoidis.
θ Posterior ramus sexti paris qui distribuitur musculis cervicis scapulis & thoracis.
μ Ramus à sexto pari ad canum scapulae tendens.
ν Ramulus ex septimo pari, qui à spina procedens impertitur musculis in posteriori parte cervicis & lato musculo buccarum.
ε Reliquum sexti paris ad brachium procedens.
o Posterior ramus octavi paris nervorum medullae seu primi thoracis.
p Portio anterioris rami octavi paris, qui fertur anterorsum ad musculos nexos iugulo, & primo ossi thoracis.
e Ramuli qui à posteriori parte octavi paris ad canum scapulae feruntur.
τ Ramus à posteriori parte noni paris septimi proximas partes divisus.
ο Portio noni paris mixta cum octavo nervorum ad brachium tendens.
σ Ramus posterior vigesimi quinti paris, seu primi ossis sacri tendens ad posteriorem partem ad musculos ossis ilium.
Δ Finis medullae.

TAB. XXI. FIG. II.

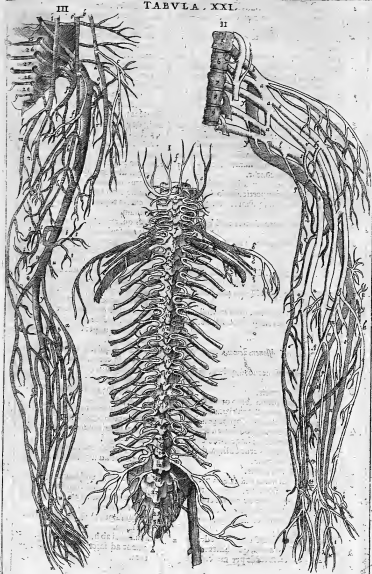
Figura haec monstrat nervos brachij.

Numeri notant nervos, qui à spina medullae orti brachij nervos efficiunt.

- a* Coitus nervorum qui ad brachium procedunt.
b Primus brachij nervus.
c Secundus brachij nervus.

- d* Ramuli, qui à secundo brachij nervo feruntur ad iugula anterioris musculi cubiti flexentis.
e Ramulus qui à secundo nervo deductus iungitur cum tertio versus priorem partem curis, sub primo musculo ipsum flexente.
f Ramulus qui à secundo nervo pertinet ad superiorem musculum, qui radium prouum efficit.
g Divisio secundi nervi in duos ramos iuxta externum latus chordae anterioris musculi cubiti flexentis.
b Gracilior, ac superior ramus dictae divisionis, ad imi cubiti appendicem pertinet.
* Divisio nuper dicti rami iuxta inferiorem cubiti appendicem.
i Praecipuus ramus praedictae divisionis.
l Craffior, & humilior ramus divisionis secundum nervi ad cubitum.
ne Divisio craffioris rami nuper dicti.
u Sublimior propago dictae divisionis, quaeque ad primam palmarum partem fertur ad internum latus interioris musculi cubiti flexentis.
o Humilior propago eiusdem divisionis.
p Ramus humilioris propaginis nuper dictae, qui per radium procedens in palmarum curem distribuitur.
q Alter ramus, qui per cubitum dilatatus impertitur similiter cuti palmarum.
γ Tertius brachij nervus.
f Ramulus tertii nervi, qui transit inter musculum qui brachium ad pedus adducit.
ε Ramulus à tertio nervo ad posteriorem musculum cubiti flexentem deriuatus.
μ Ramuli tertii nervi qui distribuuntur inter musculos anteriorem cubiti sedem occupantes.
x Ramus tertii nervi, qui super radium procedens, ramulos impertit magno digito, indicis, & medio.
γ Quartus brachij nervus.
z Ramuli quarti nervi ad musculos cubiti extendentes.
α Ramulus quarti nervi procedens inter musculos cubiti extendentes, & posteriorem ex flexentibus eundem.
β Ramus quarti nervi tendens ad exteriorem brachij curem.
γ Alius ramus tendens ad posteriorem cubiti cutem.
δ Divisio quarti nervi ad cubiti iuncturam.
e Superior ramus dictae divisionis, qui radio innixus ad manum tendit.
z Inferior, qui similiter ad manum fertur per cubitum.
n Divisio superioris rami in duos, ad primam palmarum partem.
θ Ramus praedictae divisionis, qui dupli-

TABVLA . XXI.

- ramulo in externam partem pollicis regionem diuiditur.
- Alter ramus, qui in duos diuisus vnū bipartitum ad externā sedem indicis profert notatum.*
- Litera & alterum ad internam latum ex teriorem.*
- Partis medij digiti notatum litera A.*
- Ramuli humilioris rami diuisionis quarti nerui ad cubitum, qui impartitur musculis à cubito ortis.*
- Reliqua pars prædicti humilioris rami, q̄ ad iuncturam primæ palmæ partis fertur.*
- Quintus brachij nervus.*
- Ramuli quinti nerui q̄ ad cubiti iūcturam impertuntur musculis internā cubiti sedem occupantib, qui ab interno tuberculo imi humeri à cubito, & radio nascuntur.*
- Ramus quinti nerui, qui ad manum diuisus, ramulos impertit medio digito, minimo, & illi, qui inter vtrunq; situs est.*
- Sextus brachij nervus, inter cutē procedens.*
- Ramuli à sexto neruo ad cutem pertinententes.*

TAB. XXI. FIG. III.

Ostendit hæc figura Nervos qui ad crurum feruntur.

Numeri notant nervos, qui a medulla spina emanant ad ipsos constituentes.

Litera eorum diuisionem demonstrant.

- Plexus retiformis nervorum, qui ad crurum feruntur.*
- Primus nervus cruris.*
- Ramus qui à primo neruo ortus descendit per cutem à priori parte femoris versus exteriorē prope genu.*
- Reliqui primi nerui quod sub muscularis latens ramulosq; impertiens musculis moventibus cruris oblique descendit versus genu.*
- Secundus nervus cruris.*
- Ramus secundi nerui vnū cū eius progressu & diuisione per cutem internam femoris vsque ad mediū crurum.*
- Præcipuus ramulus nuper dicti rami, q̄ in plures scissus fertur ad priorem partem genu.*
- Diuisio superioris dicti rami in pedem.*
- Truncus secundij nerui, qui abditus cū vena, & arteria trāsit per musculos*

interiorem femoris partem occupantes.

- Tertius nervus cruris.*
- Ramuli tertij nerui, qui diuiduntur in musculos moventes femur, & ensq; ab ossē pubis orti ad colem pertinent.*
- Ramuli tertij nerui qui distribuuntur cuti tegenti internam femoris partem.*
- Reliquum tertij nerui quod pertinet ad tertium musculum moventem crurum, & ad quintū moventē femur.*
- Quartus nervus cruris.*
- Insignis ramos quarti nerui qui cum ramo vene, & arterie ad commissuram ossium pubis ascendens fertur per dorsum colis.*
- Ramus à posteriori parte quarti nerui, qui additur sub secundo musculo cruris moventē.*
- Ramuli, qui ab hoc ramo diuiduntur in cutem tegentem imam partē inguinum.*
- Ramus quarti nerui pertinēs ad quintum musculum moventem crurum.*
- Rami ab eodem quarto neruo tendentes ad cutem posteriorem femoris.*
- Ramuli quarti nerui ad genu à parte posteriori qui feruntur ad tres primos musculos pedem moventes.*
- Diuisio quarti nerui in duos ad poplitem.*
- Exterior ramus nup̄ dictæ diuisionis.*
- Ramus qui ab exteriori hoc ramo deriuatus sub cute ad talū procedit.*
- Ramuli, qui à nuper dicto ramo impartuntur cuti.*
- Alios ramus, qui sine aliquo ordine diuiditur in cutem tegentem anteriorem partem cruris.*
- Rami qui ab exteriori ramio pertinent ad musculos anteriorē partem cruris occupantes.*
- Ramulus eiusdem rami, qui iungitur cū alio ramulo orto ab interiori ramo quarti nerui notato in pictura litera.*
- Ramuli, qui ab eodem externo ramo pertinent ad superiora latera digitorum.*
- Ramulus qui ab eodem ramo impertitur cuti tegenti transversum ligamentum quod ad primā pedis partem situm est.*
- Interior ramus diuisionis quarti nerui ad genu.*
- Ramuli, qui ab hoc interiori ramo pertinent ad inferiora latera digitorum.*

T. 3.
f. 101
a.

SVNT igitur venę quasi canales, * per quos sanguis à iecinore in omnes corporis partes distribuitur; ita vt eorum proximū minus b sit, ferre sanguinem, sicuti arteriarum spiritum vitalem, nervorum spiritū animale in vniuersum corpus. Aptatur etiam ad succum c afferendum in ventriculo concoquendū ac iecur; vt venę menterij sunt ad ea quę superant, vtilis per quas serum sanguinis à renibus attrahitur; postremo conferunt d ad concoquendum succum quem continent. Sunt autem expertes e sensus, nam si earum substantia duntaxat fecerit, minimē dolet radiū eas verō habent arterias, à quibus per parua foramina spiritum hauriunt, sicuti arterię à venis (sanguinem; mutis senu foraminibus inuicem iunctę apeririunt; cōtinent enim venę sanguinem crassum, multum, sed paucum spiritum; contra arterię exiguum ac tenuissimum sanguinem, & plurimum spiritum. Iunguntur itaque arterię vbique g cum venis. Venę tamen interdum sine arteriis repeririunt; in illis nimirum partibus, quę minori egent perspiratu; cuiusmodi est cutis ambiens vniuersum corpus; cuiusmodi etiam sunt partes frigidiore, veluti ossa. Sed satis de munere venarum; venio ad earum constitutionem, ad ipsam maximē habilem, & primō ad materiam, deinde ad formam. Materia, seu substantia, quę venę continent, simplex tunica est, ex semine cōfecta, h membranę non dissimilis, intus caua canalium modoqueam formam si pēdes, referes venam inter partes i multiformes; sed si substantiam iam dictam, inter simplices; quęnamque non ita simplex est, vt non contineatur triplici k fibrarum genere i habet enim rectas ad attrahendum, obliquis ad continendum, transversas ad expellendum. Similes autem sunt fibrarum, quas in musculis videmus, quāquam hęc voluntatio, illę naturali motui inferunt; neque etiam ita manifeste sunt fibrę in venis, vt in musculis, ad cō vt nonnulli voluerint ad robur tantum substantię factas fuisse, non ad motum attractionis, expulsionis, retentionis; quod tamen absurdum esse demonstratur, ex eo quod fatēri coguntur succos per se moveri, non ab ipsa venarum substantia, cum attrahuntur, retinentur, expelluntur; idē dicitur venarum tunica cum impletur, desidet, cum exinanitur, quod tennis sit, non tamen æquabiliter in vniuerso corpore, sed in venis l iecinoris tenuissima est, vt facilius per ipsam leuioris substantia possit succum sibi similem reddere; in aliis partib, minus tenuis est, quę magis à principio recedit, vt magis ab iniuriis defendatur; ibi tamen vt diximus tenuis est, vt sanguinem fundere possit ad singulas partes nutriendas. Iam verō simplex est m venarum tunica, non tamen vbique; vbi defenditur musculus, aut alia parte ambiente; nam alię, quę vel proximę recti sunt, vel super aliqua parte, vt osse transeunt, neq; alicui parti innituntur, sed suspensę procedunt, statim à vicinis membranis inuolucrum sibi sumunt, quo involutę firmiores, transmittunt pulmo nis venę n duplicem tunicam habent, ne thoracis motu lædantur, sed stabiles maneant, ac contineant o sanguinem illum tenuem; vbi venę satis alioquin tutę sunt, cōmodior fuit vna duntaxat tunica, ac p. tenuis, vt melius sanguinem impertiret proximis particulis. Quod attinet ad formam, venarum figurarum cōfusa est, nam hęc maximē capax est; maximęq; defenditur ab iniuriis. Magnitudo q respondet magnitudini partium, vbi eiusdem generis sint; nam vbi alterius, minoribus partibus interdum maiores venas largita est natura, quod illis euenit, quę plurimū alimenti absumunt, vt iis r quę assidue moventur, calidę sunt, ac molles, veluti pulmonis; contra partes quę scescentes frigidę, durę, veluti ossa, minus alimenti absumunt, & idcirco minores venas obtinuerunt, pro magnitudinis proportionē. Cor, f quamvis durum sit, ob calorem ingentem, plurimum alimenti absumit, & idcirco venis grandioribus nutritur. Renes venas habent, latas, r. non quod plurimum alimenti possulent, quod per eas ex sanguine serum alliciant. Numerus venarum maior est, quā vt exprimi possit; cetę tamen præcipue numerantur, à quibus derivantur alię omnes; vna est vena portę, quę x à cauo iecinoris per ventriculum, intestina, lienē, mesenterium, omentum progreditur. Altera est quę appellatur caua, x. oriturque à gibba parte iecinoris, & in vniuersum corpus distribuitur. Tertia à dextro ventriculo y cordis fertur ad pulmonem, quā arterialem nominant; hęc adijci potest quę in foetu ab vmbilico ad cauum iecinoris peruenit, quā tamen omittimus, cum in lucem editis non amplius fungatur munere venarum. Quod spectat ad situm, initium ducunt z à iecinore; est enim iecur veluti truncus, cuius radicibus * respondent venę, quę ad portam perueniunt; ramis verō illę quę deriuantur à caua. Quo pacto autem rami tanz portę quā à caua deducantur, & vnde in singulas corporis partes venę deriuentur, nunc dicendum; superest, sumpto initio à vena portę.

a Gal. li. 6.
de Plac. c.
8.
b Arist. li.
3. de Part.
c. 1. & c. 5.
c Gal. 4. de
vfu p. c. 2.
d Gal. li. 4.
de vfu p. c.
12. & 13.
e Gal. 16.
de vfu pa.
c. 12.
f Gal. li. 6.
de vfu p. c. 5.
g Gal. li. 6.
de vfu p. c.
13.
h Gal. li. 6.
de semine
c. 5. & c. 13.
i Gal. li. 6.
de iniqui
Incepit
c. 1.
k Gal. 3. de
natur. fac.
c. 11.
l Gal. li. 6.
de vfu p. c.
11. & c. 4.
m Gal. 6.
de anat. ad
m. c. 12. &
1 de nat.
fac. c. 11.
n Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 10.
o Gal. li. 6.
p Gal. li. 6.
q Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 14.
r Gal. li. 6.
f Gal. li. 6.
t Gal. li. 6.
u Gal. li. 6.
de vfu p. c. 14.
x Gal. li. 6.
de lib. 1. de
vfu pa. c. 1.
y Gal. 6. de
vfu p. c. 13.
z Gal. 3. de
vfu p. c. 1.
a Gal. 4. de
sem. c. 8. &
lib. de diff.
c. 1. vena
rum c. 1.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI TABVLAE
XXII. Figuræ unicæ inscripti visuntur, declaratio.

TAB. XXII. FIG. VNICA.			
I	F <i>Fig. monstrat venas totius corporis, quæ clariiores erunt in fig. monstrantibus partibus, quæ sequentibus proxime tabulis exhibentur.</i>	T	Vena, quæ versus dorsum progrediens diuiditur musculis interiorem scapulæ sedem occupantibus tum ijs qui propè sunt, ubi etiam rami deprehenduntur pertinentes ad glândulas alarum, quorum vnus situs est inter R. & T.
	<i>Litterarum hæc est ratio.</i>	V	Ramus, qui per latas pectoris descendens impertitur sui lateris musculo flectenti brachium deorsum versus posteriora.
AAA	Radices venæ cauz, quæ hæc a iecino re progreditur.	X	Ramuli eiusdem rami, qui iunguntur cum ramulis ortis à vena sine coniuge.
B	Truncus venæ cauz inter iecino, & septum transuersum.	Z	Alii ramuli, qui coeunt cum ramulis ortis a magno ramo ad crus tendente.
C	Ramus sinister ex duobus qui à truncus venæ cauz orti pertinent ad septum transuersum ex, quibus nonnulli ad cordis tunicam derivantur.	a	Vena iugularis interior, unde ramuli impertiuntur asperæ arteriæ & nervis hac parte transeuntibus.
D	Orificium venæ cauz quæ cum corde committitur, quod ita amplum apparet, propter dextram auriculam, cordis.	b	Vena iugularis exterior.
E	Vena coronaria, quæ coronæ modò latioris cordis sedem ambit, multos ramulos deorsum transmittens per substantiâ cordis, usque ad eius mucronem.	c	Diuisio prædictæ venæ in duos truncos.
F	Vena sine coniuge.	d	Diuisio venæ iugularis externæ per tēpora, & cutem capitis.
G	Rami venæ sine coniuge nutriendes musculos collocatos inter costas.	e	Vena Cephalica, & brachii exterior diuisa ab anatomicis.
†	Diuisio venæ sine coniuge ad nonam thoracis vertebram.	f	Ramus, qui exiens a superiori parte communis trunci tendentis ad brachium, priusquam diuidatur, fertur ad musculos posteriorem cervicis partem occupantes.
H	Ramus venæ sine coniuge, qui cū emulgente sinistra iungitur.	g	Ramus eiusdem trunci, qui ad exteriorem scapulæ sedem procedit partim abditus, partim sub cute progrediens.
I	Alter ramus à dextro latere, qui coit cum ramo ortis à vena ad crus tendente, notato littera K.	b	Rami, qui orti a Cephalica priusquam sub humerū latiter, distribuitur primo musculo atollenti brachium, & cuti ipsū tegenti.
K	Diuisio venæ cauz in duos ramos apud iugulum.	i	Ramuli venæ cephalicæ, qui diuiduntur in brachii cutem exteriorem & priorem sedem musculi brachium flectentis.
L	Vena dextrum brachium petens, quæ ante eius ingressum bipartitur.	k	Diuisio venæ cephalicæ in tres ramos interdu maiores, interdu minores, quorum primus, l, procedit sub musculis ortis ab exteriori taberculo imi humeri secundus, m, tendens ad cubiti iuncturam committitur cū ramo venæ iecino, notato, n, ubi ex utroque simul iunctis fit vena quæ communem, o, vocant tertius, p, oblique super radiū procedens vq; ad exteriorem brachii sedem cuti ramulos impertit, quorū præcipuus, q, pertinet ad cutem tegentem posteriorem
M	Ramus huius venæ qui tribus superioribus collis sui lateris alimentum præbet.	l	
N	Vena, quæ sub ossis pectoris procedens diuiditur in rectum abdominis musculum.	m	
O	Finis nuper dictæ venæ.	n	
P	Venæ, quæ penetrat per foramina transversorum processuum vertebrarum cervicis.	o	
Q	Vena, quæ pertinet ad musculos occupantes humilioris cervicis partem, & pectoris sublimiorem.	p	
R	Vena quæ distribuitur musculis regentibus pectus, tum substantiæ mammarum, & carnem cuti.	q	
S			

A

rius latus commissuræ imi humeri; cū vero ad primā palmæ partē accedit, cōmittit cū altero ramo venæ iecinoris notato, r, locus ubi cōcūt notatur, s, communis hic ramus alimētum præbet primæ palmæ parti, & palmæ, quæ minimum digiti respiciunt, vnde complures et rami minimo ipsi digito impertiantur.

Vena, quæ iecinoris appellatur.

Ramus huius venæ quæ impertitur imi tiji musculorū extendenti cubiti.

Ramulus ad dictos musculos accedēs, & cutem posteriorem brachij.

Insignis ramus, qui oblique descendēs ad inferiorem brachij sedem rursus externum tuberculum imi humeri, & ramulos impertiens musculis, qui inde oriuntur, progreditur per anteriorem brachij partem, vñ cum quarto nervo ipsius.

Divisio venæ iecinoris in duos ramos, quorum qui notatur *, abditus perperuo sub cutē procedit in plures ramos divisus.

Alter ramus prædictæ divisionis venæ iecinoris constitutus qui perperuo sub cutē procedit in plures ramos divisus.

Ramus à nuper dicta iecinoris vena procedens, qui partim distribuitur cuti regenti inferiorem brachij sedem, partim posteriorem.

Posterior ramus venæ iecinoris quæ p pē internum tuberculum imi humeri diuiditur, a quo multi ramuli derivantur.

Ramus posterioris rami nuper dicti, q per inferiorem cubiti sedem procedens vsque ad primā palmæ partē, in progressu ramulos vicinis partibus impertit, & proprie vnus qui cōt cum venæ cephalicæ ramo, cōscendentem primā palmæ partē propē paruum digitum.

Vena quæ pertinet ad cutem occupārem posteriorem cubiti sedem.

Complures venæ in inferiori brachij parte, & nonnullæ ad cutem palmæ pertinentes; superius tamen venā ostendit, quæ oritur a ramo venæ iecinoris notato, n. inferius eiusdē venæ ramos demonstrat qorti a ramo notato, r, petunt brachij partē inferiorem.

Cōis ramulus ex venulis p pollicis cutem diuisis, & ramo notato x.

Distributio communis venæ iuxta inferiorem radij sedem prope primā palmæ partem.

Exterior ramus nuper dictæ divisionis qui ad exteriorē manus partem proficiscens, ramulum etiam impertit

interiori eius lateri notatum µ. Alter prædictæ divisionis ramus diuisus in medium digitum & eum qui inter eum & minimum siens est.

Porrio venæ quæ humiliores corporis partes nutriendas.

Vena ad pinguem venis membranam pertinens.

Emulgens vena.

Venæ feminis materiarum deferentes ad testiculos.

Vbi venæ feminis varicum modo inter se miscantur.

Rami, quia vena causa oriuntur secundum totam lumborum regionem.

Divisio venæ causæ in duos truncos, quæ T, græcè literæ snuersæ imaginem refert.

Ramulus, qui per lumbos, peritonæum, & musculos abdominis transversos procedit.

Vena quæ ad rectum abdominis musculum pertinet.

Divisio maioris trunci, in duos impares ramos.

Exterior ramus interioris trunci divisionis nuper dictæ qui diuiditur musculis occupantibus anteriorem regionem ossis ilij, & cuti clunes regenti.

Minoris trunci interior ramus, venulas transmittens (superioribus ossis sacri foraminibus notatis, A.

Venæ quæ ab interno ramo divisionis ad inguina feruntur ad colem.

Vena quæ ab exteriori ramo dictæ divisionis orta iungitur cum venis interioris rami prope ossa pubis.

Prædicta venæ quæ trāsfiēs per foramē in ossē pubis præcipuum ramum offert innōtūre summi femoris.

Ramus, qui derivatur à vena per foramen in ossē pubis penetrante tēdit ad femoris sedem interiorem.

Communis ramus ex nuper dicta vena, & ramo maioris venæ, quæ ad crus pertinet notatq, V.

Ramus venæ crus petentis, qui coli, & vicinis partibus ramulos distribuit.

Primus ramus venæ ad crus tendentis, qui per interiora cruris sub cutē procedens ad digitos pertinet.

Ramus prædicti rami, qui ad interiorē inguinum sedem progreditur.

Ramus venæ notatq, V, tendens ad exteriorē femoris latus.

Ramulus eiusdem venæ qui impertitur secundo musculo mouenti crus.

Ramulus eiusdem venæ qui ad priorē, & posteriorem genu partem procedit.

Divisio venæ, V, in multos ramos qui p

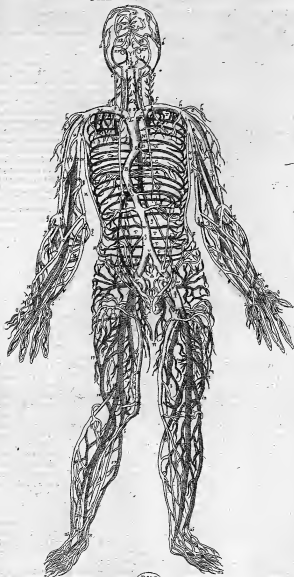
B

C

D

	interiorem cruris partem procedunt.		peritur musculis interius cruris sedem occupantibus. diuiditur etiam in cutem eiusdem ubi 17.	
6	Ductus, & distributio eiusdem per tarsum.	17	Portio interioris rami quæ per posteriorem interioris malleoli partem descendens ad internum latus pedis pertinet.	
*	Rami, qui à magno ad crur tendente orti sursum feruntur per latera abdominis dum coeant cum ramulis venæ, quæ per latus thoracis ab ala descendit.	18	Exterior ramus diuisionis nuper dictæ qui statim in duos ramos inæquales scinditur quorum. exterior notatur 20. & ramulum ad externum malleolum transmittit notatum 21.	
7	Ramus maioris venæ cruris petentis, qui ad iuncturam summi femoris procedens diuiditur in cutem, & musculum ipsam occupantes.	19	Ramus interior qui inter suram, & tibiam procedens, quæ inuicem dehiscent in duos similiter ramos partitur quæ conspicitur 23. quorum unus inter tibiam, & os calcis progreditur; alter inter os calcis, & suram.	F
8	Ramus, qui pertinet ad septimum & nonum mulculum, ac cutem tegentem exterius femoris latus.	20	Venula interioris rami prædicti inter tibiam, & suram procedens, sub eadem ligamēto ad superiorem pedis partem iungitur cum alijs venis hæc tres fecuntibus.	
9.10	Ex his duobus ramis constituitur venæ, quæ inter musculum posteriorem femoris sedem occupantes procedens, ramulos sursum transmittit ad cutem femur tegentem, notatos 11. quorum maior portio notata 12. sub cutem descendit ad popliteum & posteriorem cruris partem multis ramulis in cutem diuisa quæ 13. situm est.	21	Distributio venarum ad digitos pedis.	
11		22	Diuisio venæ ingularis internæ per partes oris internas, & cutem faciei.	
12		23	Rami eiusdem venæ qui in calnariam penetrant.	
13		24	Distributio eorum intra calnariam.	G
14	Ramulus crassioris venæ qui per internum latus cruris procedit.			
15	Diuisio crassioris venæ quæ ad crur descendit inter duo capita imi femoris.			
16	Interior ramus prædictæ diuisionis qui in			

TABVLA XXII.

a Ga. li. de
vena. diff.
c. 1.
b Ga. li. 4.
de vfu p. c.
a. & li. de
venar. diff.
c. 1.
c Ga. loco
citrato.
d Gal. li. 4.
de vfu pa.
c. 3.
e Ga. li. de
venar. diff.
c. 1.
f Gal. li. de
venar. diff.
c. 1.
g Gal. lib.

Ascuntur à canis a partib. iecinoris vndiq; tennes venulæ, quæ in interiorē par-
tem versus medium progrediuntur, vbi simul iunctæ crassiores fiunt, donec in quin-
que ramos 1. 2. 3. 4. 5. vertantur, qui ab interna parte versus dorsū in vnam venā, b,
coeunt, quæ porta a appellatur, quod per ipsam, quasi per portam feratur ali-
mentū ad iecuribac statim c atq; ex iecinore prodit, obliqua descendit versus sinistrū latus,
& ab anteriori parte duos ramulos, e, profert, ad modū tenues, qui in ceruicē vesicæ f felis inse-
runtur ipsamq; cōplexi, atq; in paruos ramulos scissi in eius tunicā ex exteriori parte diui-
duntur. Ab eadē priorī parte venæ portæ aliquantū infra deriuationē prædictā ramulorum
deriuatur crassior alius ramus, d, versus dextrū latus, qui in ostiū e inferius ventriculi inserit;
& nō nullos ramulos impertit parti eius exteriori versus dorsū; inde aliquantisper descendēs
vena porta in duos truncos scinditur, e, inæquales, minor, f, ad sinistrū latus fertur, maior, g, ad
dextrū. Atq; hic statim initio duplicē ramū profert, quorū vnus, h, per superiorē omenti mem-
branā fertur ad fundū ventriculi, vbi in cōplures ramulos diuiditur; alter, i, pertinet ad intesti-
nū dundenum, & principij ieiunij deriuatur vterq; hic ramus interdū nō a dextro trūco, sed
à tota vena porta, priusquā in dextrū, & sinistrū diuidatur. Horū igitur qui ad sinistrū, statim
duos ramulos profert, vnū, l, à parte dextra ad inferiorē omenti g mēbranā, & ad eā partē
coli intestini, quæ inde transit, alterū, k, à sinistra, qui in aliquot ramulos diuiditur, progreditur
ad dextrā partē ventriculi, versus dorsū, & vterius deinde aliquot ramulos, m, à dextro la-
tere impertit glandulis interna membrana omētī contentis. Idē minor truncus obliq; descen-
dens, insignē venā, n, profert, à sinistro latere, quæ versus dorsū sub ventriculo procedens ip-
si inferius: maximaq; est inter nēs eius venas; vtrinq; autē ramū, o, in multos diuisi impertit
posteriori parti ventriculi, quā dorsū attingit; vnde per eandē ventriculi partē ascendēs (upe-
rius b eius os amplectitur: circa quod resicitur, p, q, versus partē posteriorē, ramulos vtrinq;
profert, qui partim descendūt per vētriculū; partim ascendunt ad gulā, quā cū vētriculi nre
cōmittitur; sed & ramulū, r, profert à parte dextra, qui per posteriorē partē nris ventriculi de-
scendēs r, q; ad fundū, amplectitur nō ipsius inferius in aliquot ramulos diuisus, in anteriorē,
& posteriorē partē ipsius tēdētēs: huic insigni venæ, q, à minorī trūco portæ à sinistro latere
oriri diximus, alia mediocris, s, subiicit, q, ab eadē sinistro ramo orta densū fertur ad inferiorē
omenti mēbranā; sed statim atq; à trūco recessit, in duos ramos scinditur, valde inter se didu-
ctos; qui rursus in plurimos ramos diuiduntur; descenduntq; ad inferiorē mēbranā omētī, & ad
colū intestini, quæ per hanc cū dorso neclitur, quasi per mesenterij; minor trūcus, postquā ab
eo deriuatæ sunt venæ iā dictæ diuiditur, in duos ramos, atq; hī in alios duos, & hī rursus in
alios, ac deinceps in multos, qui inferiori mēbrana omenti sulti ad interiorē, u, lienis partē ferū-
tur. Ceterū ramos, q, ad inferiorē lienis partē, p, greditur, priusquā in tot ramulos diuidatur ve-
nā, s, profert, q, duob. ramis p inferiorē mēbranā distribuitur: à ramo ē sublimiori, prius
quā in lienē distribuat, p, pagu, x, nascitur, q, i fundū vētriculi à parte sinistra, p, greditur, mul-
tisq; ramulis; cū vētriculū, cū superiori mēbranæ omenti impertit; a ramo etiā q, ad inferiorē
lienis partē fertur, alia propago, x, nascitur, q, proxima respōdet, & ad dextrā ventriculi partē
vergit; vtraq; autē tā dextra, quā sinistra p, pagu multos ramulos profert versus priorē, & pos-
teriorē ventriculi partē; multos etiā distribuit omēto, à parte priorī, interdū k ēt euenit, vtrā
à superiori, quā ab inferiori ramo ad lienē tendētē, nascitur alia vena parua, quæ in vētriculū
inferiū, cū aliis venis, a quib. neq; colore, neq; distributionis mō dissidet. At grandior, ac dex-
ter truncus ad intestina progreditur, statim autē vbi omētū attingit, in tres ramos, e, diuiditur,
qui in ramulos quam plurimos inter mesenterij mēbranas scissi posteriorē intestinorū partem
mesenterio nexam cōplectuntur ieiuniū f vide licet, tenuis, cæci, & colicæ a dextro latere, vbi
cū iecinore, ac renib. iungitur. In quot autē ramos diuidatur, difficile est explicare; præsertim
cū non eodem modo habeāt in oib. A tertio ramo qui impertitur sinistro lateri mesenterij, ori-
tur vena, y, insignis, quæ inferitur in eā mesenterij partē, quæ cū dorso neclit intestini colij;
pertinetq; a lienē ad intestini rectū; inde alios ramulos, f, profert, ad eā coli partem, quæ a
sinistro latere ventriculi ad intestini rectū procedit. Idem tertius ramus a sinistro latere grā-
dior obliq; procedit inter duas membranas mesenterij, transiq; sub colo vsq; ad initiū recti
intestini, & inferiori eius parti multos ramulos distribuens, ad anum peruenit, quē vndiq; mul-
tis ramulis complectitur, s. Tres prædicti rami licet in intestina diuidantur ramis penē infini-
tis, plures tamen impertiantur gracilib. quā crassiorib. quanto. n. intestina magis accedūt ad
ventriculū, tantō plurib. venis continentur; quib. iecur magis succū attrahit, quā ab inferiori-
bus. Vena igitur porta hoc pacto diuiditur, præcipuē autē ad id cōstituta est a natura, vt pet-
ip s, a tāquā per canalē feratur succus concoctus ad iecur; sed & alimentum, quo nutrui
tur intestina, o mesenterij, omentū, vētriculus, quod ēt in iecinore redundat crassum, per p eā
fertur ad lienem, & quod in lienē, ad imum recti intestini, vbi venæ sanguinem q fundunt me-
lanchoicum.

h Ga. li. de
venar. diff.
c. 1.

i Gal. li. de
venar. diff.
c. 1.
k Ga. lib. de
venar. diff.
c. 1.

l Gal. li. de
venar. diff.
c. 1.

m Gal.
li. 4. de vfu p. c.
a. & lib. de
vendit. c. 1.

n Ga. 3. de
nat. fac. c. 13.
p Ga. li. 16.
de vfu pa.
c. 14.
q Ga. li. de
Acrobile
c. 4.

To.
2. 6.
A.

F

G

H

A

De Origine vena caua à iecinore, & eius progressu ad iugulum.

Cap. VIII.

Tabul.
xxij.
fig.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

VT à cana iecinoris parte vndique oriuntur rami, qui venam portam constituunt, ita à gibba, & qui cana, tendunt hi in interiora versus medium, ubi inter se paulatim iunguntur, ita vt tandem ex pluribus paruis fiat vna magna vena, b, quæ à superiori iecinoris parte versus dorsum prodians, leniter b inpressa est, in substantia iecinoris; per quam si stilus demittatur, à superiori ad inferiorem partem penetrare possit, nullibi iecur artans: per cuius est vena caua in iecinoris substantia; ab imo duobus paruis foraminibus, c, tum duobus magnis, d, a summo, & plurib. alijs admodum exiguis, e, in medio: inter vtræque, hæc non statim diuiditur in duos trunco; quæ modum arteria magna, cum ex corde exit; neque grandior est ad lumbos, quam vsque ad cor: sed vno perpetuo trunco, sursum, & deorsum procedit; agemus ante de eius processu ad partes superiores; dein ad inferiores: superior c igitur pars venæ caue ascendens, perforat dextrum latus septi transversii, transiitque per partem, quæ ibi proxima est, inuolucri cordis, ubi à aliquot ramulos, f, profert, qui in septum transversum, partim in cordis inuolucrium diuiduntur; at ubi hanc partem superauit, inclinatur aliquantisper primo acris latus dextrum, deinde versus sinistram; & iuxta summam partem dextri lateris cordis magno ostio, g, patet in sinistro suo latere, quod respondet dextro ventriculo cordis, sicque dextra ala cordis committitur e cum priori parte venæ caue; sed à posteriori parte eius insignis ibi deriuatur ramus, b, qui procedens versus partem cordis posteriorem, ac sinistra, quasi corona amplectitur eius basim; f aliquot ramulos impertiens cordi: minoris vique ad mucronem: hi tanto crassiores sunt, quanto propositus ramus, vnde nascuntur, crassior est; quamobrem crassiores sunt à latere sinistro, quam à medio inter vtrumque ventriculum: propostio ramo interdum alter, i, respondet; sed minor qui oritur à priori parte venæ caue; & per priorem cordis partem fertur. Vbi vena caua ex corde excessit, atque eius inuolucro fir aliquanto tenuior, & sursum fertur, tendens super magnam arteriam, quæ proxime super dorsum: statim autem ubi pulmones lateris dextri, ac sinistri per venas, & arterias inter se coniunguntur, venam, k, grandem à dextro latere profert, quæ à tertia thoracis vertebra statim descendit, per dextrum latus iuxta corpora vertebrarum thoracis, donec aliquot lumborum vertebra attingat: appellatur hæc vena sine g coniuge, cum nulla ipse respondeat à latere sinistro: scribunt h nonnulli ipso initio, i, quo vena hæc deriuatur à taua, membranas ita sitas esse, vt permittant sanguinem à cana ad hanc fluere; non tamen reuerti ad eandem: quod tamen potius desideratur quam cognoscitur: profert vena sine coniuge ramos, m, aliquot, qui nouem costis inferiorem, inter quas feruntur, alimentum præbent: pertinent autem inter costas veras, vsque ad cartilaginem, sed inter spurias, vltra cartilaginem progrediuntur ad musculos abdominis; & in progressu aliquot ramulos, n, vicinis partibus impertunt. Deriuantur & ab eadem vena sine coniuge parui alij rami, per quos alimentum fertur vertebri, medullæ, & musculis, apud quos transeunt: tum alij qui in septum, i, quod thoracem in longitudinem diuidit, iuxta dorsum inferuntur; interdum etiam vena sine pari ramum alium producit, qui in plures ramulos diuiditur in spaciū inter tres costas, a, primas, b, & membranas, quæ eas faciunt, ad nonam etiam thoracis vertebra: oriuntur interdum à vena sine coniuge rami aliquot, qui vertebri, & partibus quæ iuxta sunt, distribuuntur. De qua distributione illud scire oportet, quod exit vena sine pari ex septo transverso ad partes inferiores diuisa in partem dextram, l, ac sinistram, h, ad latera vertebrarum; quæ septum transversum committitur: ita vt nullibi ipsum perforaret: sinistra pars circa transversos vertebrarum processus sub septo transverso descendens, & sub initio sexti musculi femur mouentis latens, vno, vel plurib. ramis cum emulgentem vena sui lateris coit h, siue in partem superiorem; siue in posteriorem, quamquam terminatur interdum in ramum, qui ab emulgente ortus ad inferiores partes progreditur, ita vt nil mirum sit, si succi, qui laterum inflammationem faciunt, cum vrina interdum purgatur, cum faciliorem, & breuiorem transitum habeant, quam si per cauam, & dextram cordis auriculam tandem ad emulgentem ferrentur. At dextra pars, l, vena sine pari tecta membranis ad processus transversos vertebrarum latens, sub dextro initio septi transversii, ac sexti musculi femur mouentis deorsum fertur vsque ad tertiam vertebra lumborum, ubi committitur, s, cum ramo, o, orto à vena caua paulo infra initium emulgentis: tum descendit cum aliquot venulis à vena caua profectis per lumbos: sed potissimum coit cum insigni ramo, k, qui ad ultimam lumborum vertebra deriuatur ab eo magno ramo venæ caue, qui fertur ad femur, sursum ascendit ad latera. Coniunctio hæc frequentior in dextro latere reperitur, sicuti altera cum emulgente in sinistro, ita vt colligere ex hac liceat sectionem venæ crurum ob eiusmodi consortium ad affectus conferre superiorum pectus, ac thoracis.

† Fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

a Gal. li. de venar. diff. c. 2. & l. de for. fetus c. 1. & 4. de vlu p. c. 2. b Arist. h. 3. de part. anim. c. 4. c Gal. lib. de venar. diff. c. 2. d Gal. lib. c. 2. li. 6. de vlu p. c. 1. f Gal. li. 6. de vlu p. c. 1. & lib. 3. de nat. fac. c. 15. g Gal. li. 1. ac. c. 6. 10. h Amarus Luffitanus lib. centur. 2. rarus. i Gale. li. 2. ac. c. 6. 10.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS Tabulæ XXIII. in scripti vifuntur, declaratio.

TAB. XXIII. FIG. I.

I *O*stendit distributionē vena porta in oēs partes que sub abdomine continentur.

aaaa Referūt hæ notæ iccoris fig. vñ cū ramis venę portę q̄ per ipsū diuidūt.
1.2.3. Quinque præcipui rami, in quos partitur hæc vena, vñ iccoris substantię distribuatur.

4.5. *b* Truncus venę portę cum primum ex hepate egreditur.

cc *d* Duo ramuli bilis vesicę impertiti.

e Vena posteriorem fundi ventriculi fedem, ac inferius ostium amplectēs.

f Diuisio venę portę in duos truncos in æquales, quorū sinister, & minor notatur, *f*, dexter, & maior, *g*.

fg *h* Ramus qui a dextro ramo nuper dicto ortus, fertur ad finistru latūs fundi ventriculi ramulos impertiens dextro lateri supioris membranę omenti.

i Alter ramus, qui ad duodenū intestinum, & iccni initium pertinet.

k Vena, quę ad dextrum latūs posterioris ventriculi sedis procedit.

l Vena quę ad dextrum latūs interioris membranę omenti procedens ramulos impertit colo intestino. hæc parte transeunt.

m Ramuli finistri trunci, qui ad interioris membranę omenti glandulas pertinet.

n Insignis vena, quę inter dorsum, & ventriculū decursu, vñ utrinq; ramū profert, notatur, *o*, qui in posteriore ventriculi sedē inferuntur, dein prædi-

p & vena versus stomachū ascēdēs, circa ipsūm reflexit, vñ *p*, & *q*.

q Ramus venę amplectentis os ventriculi, qui per eam obliq; procedens ipsius fundo ramulos impertit, dein vterius procedens, distribuitur prioris, & posteriori sedi eiusdem.

r Mediocris vena, q̄ impertitur interiori omenti membranę, & colo intestino, quę ventriculum attingit.

s Ductus finistri trunci cum primum ad lienem accedit.

t Vena, quę in finistru latūs interioris membranę omenti diuiditur.

x Ramus sublimioris venę lienem petētis, qui finistro ventriculi lateri impertitur.

z Vena finistru latūs fundi ventriculi

petens, quę complures producit ramulos, ad ventriculum, & exteriorē omenti membranā pertinentes.

aa Ostendunt hæ notę ductū venarū per lienis substantiā, tum eiusdē figurā.

bb Diuisio dextri trunci venę portę in mesenterium.

γ Vena, quę colo intestino impertitur, quę cum dorso, ne situr.

δ Eadem vena, quę sub recto intestino procedens ramulos profert, qui anū amplexantes constituunt venarum orificia sanguinem fundentia, quę.

ε Hemorrhoides appellātur, notatur autem rem.

FIG. II. & III.

II *F*igura ostendit Truncum venę cū apertum, quā a gibba iccoris parte elasescitur, cuius figurā literarū, cū & III. quoq; figurā cōmunes sint, in ea adnotamus.

III *F*igura ostendit progressum venę canā a iccoris ad inguilem.

Literarum autem hæc ratio est.

a Ramuli, qui a gibba iccoris parte cū venam canā constituent.

b Truncus venę canę ascendētis.

c Duo parua foramina ab imo venę canę quę in iccoris substantiā peruiā sunt.

d Duo magna foramina a summo eiusdem venę in iccoris substantiā similiter peruiā.

e Exigua foramina in iccoris substantiā peruiā.

f Ramuli venę canę ad septum transversum & cordis involacrum pertinentes.

g Ostium venę canę, quod dextro cordis ventriculo respondet.

h Insignis ramus a posteriori parte dicti ostij venam coronariā efficiens.

i Alter ramus a priori parte, qui nuper dicto respondet.

k Vena sine coniuge.

l Rami, qui a vena sine coniuge impertiantur novem inferiorib; costis.

m Ramuli, qui a ramis venę sine coniuge inter costas procedentibus vicinis partibus impertuntur.

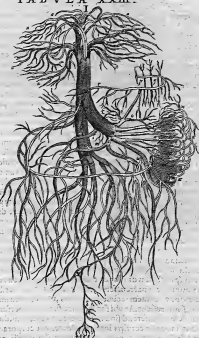
n Figur. 1. tab. 22. Diuisio venę sine coniuge ad nonam thoracis vertebrā.

o Figur. 1. tab. 22. Dexter ramus nuper dictę diuisionis.

p Figur. 1. tab. 22. Sinister.

TABVLA XXIII.

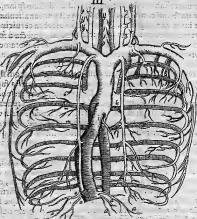
I

II

III

a Gal. li. de
ven. diffc.
c. 2. & 2. 2.
euto. com.
10.
b Gal. li. 6.
de vñ par.
c. 4

Sed reuertamur ad venam cauā, quæ postquam venam sine coninge protulit, ascen-
dit * ad iugulum, fultra membranis thoracem diuidentibus, & glandulis, b quæ
ibi sitæ sunt; ex vtriusque enim sit quasi stabilimentum ad deriuationem ramorum,
quindiue deducuntur. Siquidē vena cauā ibi primò in duos grandes ramos, e, par-
titur, à quibus oriuntur venæ omnes, per quas fertur sanguis ad caput, ad brachia, & ad mu-
sculos aliquot supra vmbilicum. Ab vtroque duorum ramorum statim atque inter se diduci
sunt, nascitur interdum ramus, b, vnus valde tenuis, qui descendens iuxta radices costarum v-
que ad tertiam, aliquot ramulos impertit spacio medio, nunc inter binas costas, nunc inter
ternas, quamquam hic ramus interdum ex causa proficiscitur, priusquam diuidatur in duos
grandes ramos iam dictos; plerisque tamen non reperitur, quod spacia inter primas costas
alimentum alliciant à vena sine coniuge. Verum à priori parte venæ cauæ, qua diuidi incipit
in duos truncos, vtriusque nascitur vena, e, quæ interdum etiam oritur à ramis grandioribus ve-
næ cauæ iam diuisæ; interdum etiam non duplex vena, sed vna inde nascitur, quæ diuiditur in
duas; vtrique autem vnde cumque oriatur, versus sublimiorem partem ossis pectoris descen-
dit vtriusque ab ipsius latere; procedensq; sub ipso pectoris osse, iuxta costarum cartilagine-
bus pectus, tum aliquot etiam mammillis. Egre dicitur deinde vtrique à suo latere iuxta carti-
laginem scutiformem, & per musculos rectos abdominis, vtrique ad diuidiam ipsorum partem
progrreditur, aliquot ramulos vicinis locis impertiens; quorum præcipuus vsque ad ventris cu-
tem procedens descendit apud fines cartilagineum costarum, diuiditurq; in venulas capillo-
rum modo tenues, ita vt vix sensui subijciantur. Extremæ autem partes harum venarum iun-
guntur cum extremis partibus illarum, quæ à diuisione venæ cauæ ad os sacrum derinatæ ascen-
dunt ad rectos abdominis musculos.

e Gal. li. de
ven. diffc.
c. 2
d Vesalius
lib. 2. c. 7.
e Gal. li. de
ven. diffc.
c. 2.

At vbi ad iugulum bipartita est iam vena cauā, grandis vtrique ramus tendit * versus bra-
chium sui lateris, sub iugulum iuxta primam costam, vsque ad alam, quo cum peruenit, & non
ante (vt nonnulli d. voluerunt) diuiditur in duos ramos. Verum à sublimiori parte vtriusque
grandioris rami, priusquam diuisus ex thorace prodeat, nascitur vena, e, non exigua, quæ obli-
qua versus posteriorem partem fertur ad processum * à lateribus vertebrarum ceruicis, per
quos a scendit vsque ad finem secundæ vertebræ; prius tamen musculus ibi existens, & me-
dullæ ramulos, f, impertiens. At vbi supra processum transuersum septimæ vertebræ ascendit, G
ramum, g, grandem transfert ad sinum in ceruice collocatum, duo enim sinus, h, sunt, vtriusque
vnus à lateribus medullæ ceruicis intro tendentes per corpora vertebrarum, ex dura mem-
brana confecti, & sanguinem continentes; non secus atque illi, qui intra caluariam deprehen-
duntur. Incipiunt enim à commissura capitis cum prima vertebra, & feruntur vsque ad septi-
mam ceruicis; deriuantur ab his sinibus ramuli, h, ad medullam spinæ, & partes vicinas. Inter
dextrum, & sinistram sinum consortium quoddam est per canaliculum, i, qui ab vno ad alteru
transit, plerumque iuxta eam regionem, vbi secunda vertebra ceruicis committitur cum tertia.
In superiorem partem versusque sinus penetrat vena, m, profecta à fonte illo, qui ex dura mē-
brana constans vtriusque residet in caluaria; & proprie iuxta foramen, vnde exit sextum par
neruorum à cerebro emanantium ibi enim os occipitij & temporum excavatum est eatenus
vt eum fontem contineret, à quo vtriusque propofura vena oritur, & statim egreditur per fora-
men partium in osse occipitij constitutum vtriusque à lateribus magni illius per quod spinæ me-
dulla, n, descendit; vbi autem ex caluaria vtriusque egressa est vena super primam vertebra
ceruicis reflectitur, & ad initium sinus à suo latere tendit, ita vtriusque eodem finiatur, & simul ali-
quot ramulos, o, impertiat posterioribus partibus ceruicis. Sed redeamus ad propofitam ve-
nam: hæc ad eundem sinum alium ramum, p, mittit, cum supra sextam vertebra venit, & rur-
sus alium, cum supra quintam, & ita deinceps vsque ad secundam; verum cum propè primam
peruenit, id totum quod ex ea restat, partim ad dictum sinum fertur, partim in posteriores par-
tes ceruicis diuiditur, q, neque primam vertebra attingit, ne dum in caluariam penetrat, in
ipso etiam itinere dum ascendit à septima ad secundam vertebra, nō modo sinui ramos im-
pertit, sed posterioribus quoque musculis, r, ceruicis, qui rami cum aliis iunguntur, à sinu du-
ræ membranæ cerebri ex caluaria profectis. Ab eodem grandi ramo vtriusque lateris, prius-
quam ex thorace prodeat, altera vena, s, nascitur à posteriori parte, quæ per musculos ceru-
cis inferiores, & sublimiores thoracis, & per musculos capitis distribuitur: perforat deinde
grandis ramus secundum musculum ex mouentibus dorsum, atque inde transit versus alam
propè glandulas duos ramos proferens; quorum qui à priori parte nascitur, tendit per muscu-
los ab osse pectoris, & costis vsque ad brachium, & scapulam, & in mulieribus vsque ad mam-
millas. Nascitur & mediocris vena, v, modo ab eodē priori ramo, modo à vena iecinoris, pau-
lo inferius versus alam, quæ oblique per latus pectoris descendens, diuiditur in musculum de-

A Sentem brachium versus partem posteriorem; profert autem plures ramos, inter quos terni, aut quaterni iunguntur cum tribus, aut quatuor ramulis venæ sine coniuge; unus autem inter tertiam, aut quartam collam; alter inter quartam, & quintam; tertius inter quintam, & sextam; quartus inter sextam, & septimam transiens per foramina musculorum, qui inter collas sunt, coit cum ramis venæ sine coniuge, qui à posteriori, & distribuitur per musculos occupantes sinum scapulae, multoque ramos vicinis musculis impertit; interdum & venulam transfert ad musculus demittentem brachium ad partem posteriorem; transfert & parvos ramulos ad glandulas, & membranas. ^a Alacum, atque internam brachii partem. At ubi uterque grandis ramus ex canothoracis egreditur, adhuc sub musculo caput antiorum inclinante, duas profert venas: prior, quæ magis spectat ad ^b partem anteriorem, dicitur iugularis interna, & altera quæ magis ad posteriorem, iugularis externa, & quod iuxta jugulum una ab interna, altera ab externa parte oriatur. Interuena cum primam oritur, cum arteria carotide, & nervo sex et paria à cerebro emanantis iungitur; itaque musculis, primò ramum, & impertit proximis glandulis, ac gulæ: per tertia alterum, & musculis guttatis superioribus; dein tertium, & profert maiorem, qui diuiditur in musculos à posteriori parte, atque à lateribus gustatus collocatos, cum in eos, qui ad os hyoides pertinent, atque in cutem mentis, sub quo ex utroque lateris ramulis in unum coeuntibus, & vena una, & sit, quæ ad iugulum descendens, in ipsum utrinque, atque eius membranas distribuitur. Ab eodem insigni ramio derivantur venæ, & ad musculos sitos ad latera linguae; maiuscula, & item alia quæ ad maxillæ angulum inferiorem, & posteriori per tines, in duas rursus venas diuiditur, & quarum una, & per genas sursum ferretur ad angulum oculi inferiorem, in itinere ramulum, & impertit eas naso à suo latere, qui in duas etiam venulas diuiditur: nam altera ad eius cartilaginem, altera ad foramen internum sui lateris fertur; sed cum vena, unde hæc deriuatur, ad internum oculi angulum peruenit, magna ex parte in cauo oculi per musculos, & membranam diuiditur. Sed quod reliquum est, & procedit ad supercilium iunctum, quæ cum reliquo alterius lateris per medium nasum à summo ad imum descendit; sed frontem alique ex parte distribuitur, & ubi ex utroque lateris ramulo, & recta venæ, & in fronte constituitur; ita ut quod restat, non solum ad supercilium, sed ad frontem feratur. Altera venæ, in quam maiusculam illam diuidi ostendimus, ascensum, & complures venulas profert, quarum una, & sub maxilla in os ingressa diuiditur in musculos sitos à lateribus linguae, & in itinere ramulum, & per maxillæ foramen, una cum ramulo nervi, & arterie densis radicibus præbet. Altera, & massiterem musculus alit. Tertia, & cum arteria ad tempus ascendens, ad anteriorem radicem auris in crotaphitam musculus diuiditur. Quarta, & cum ramulo iugularis externæ iuncta, vnam venam efficit, cuius distributionem mox subiiciemus, quæ de ramis iugularis externæ; Sed quod reliquum est, & totius interuena, quod planè dimidium est, ascendens ad capitis basim à posteriori parte in caluariam penetrat ad fontem sinuum, qui ex dura membrana conficiuntur; transit autem per foramen eius capla inscriptum; partem in duriori osse tempocum, partem in osse occipiti, per quod sexum nervorum par à cerebro egreditur. Iugularis externa statim ipso initio ramulum, & exigit, qui cum grandi ramo venæ causæ ad alam tendente prope coniungitur; pergit autem sub iugulo ad musculos, qui sub scapula teguntur, tum ad summum humerum, & partes, quæ iuxta sunt, in quas diuiditur interdum venulas aliquot mammae impertiens; quæ alioquin ali solet à grandi ramo venæ causæ. Hoc ramulo derivato, externa iugularis exit ex musculo, caput ad thoracem adducente, sub quo latebat, ascendens quæ venas, & complures distribuit collo universos, & eius cuti vsq; ad processum mastoideum distribuitur; anterior, & coniungitur cum illo ramo iugularis internæ, quem postea cum regulis, ita ut ex utroque vena una fiat, quæ statim duos ramos, & producit: prior, & fertur ad iunctionem maxillæ, & musculum eius in ore abditum, atque ad aurem per foramen, quod ad ipsam spectat. Sicum autem est sub ima aure versus partem anteriorem. At ferretur etiam ad ^c fauces internas posterior, & in posteriore auris partem diuiditur.

D

De distributione venarum quæ in caluariam penetrant.

Cap. X.

Tab. 24.
fig. 34.

Postquam reliquos omnes ramos protulit, adhuc dimidia remanens vena iugularis, à inter na, per foramen, quod partem in duriori osse tempocum, partem in processu lambdoide occipiti situm est, in caluariam ingreditur, desinit in proximum fontem, & illo cum sinuum, qui ex duplicata membrana confecti ^a dicitur, siue ^b dicitur, & à Galeno dicuntur eius distributionem facile intelligemus, si sinus, qui ex dura membrana duplicata in caluariam conficiuntur, ex ponamus: ab illis enim venæ in omnes particulas caluaria contentas distribuuntur, & ad sinus utrinque in ceruice sitos osso igitur sunt sinus propositi, quorum hæc ratio est: quod dura membrana, quæ cauum attingit, quod partem in duriori processu osse tempocum, partem in processu lambdoide osse occipiti, & situm est, duplicatur; & ibi quasi fontem, & efficit, a quo prædicti sinus ex membrana duplicata emanant. Primus, & secundus, & uterque à suo latere procedunt, sub cerebri basi per processum lambdoideum osse occipiti, ea de causa sinuatum ad

a Gal. li. de uen. diffec.

b Gal. li. de uen. diffec. c. 7.

c Gal. libid.

d Gal. li. de anat. diffec. c. 7. e Gal. libid.

f Gal. li. 9. de anat. diffec. c. 1.

g Gal. li. 9. de anat. diffec. c. 1. & Gal. li. 9. de usu par. c. 6.

ad glandulam in osse sphenoidae contentam; Tertius, f, & quartus, g, oriuntur vtriusque vna à fonte, quæ ad summum duri processus ossis temporum perveniens, h, angustior redditur; ibi enim perforata dura membrana deorsum in priorem cerebri partem per dorsum duri processus feruntur ad * eandem glandulam in osse sphenoidae collocatam, vbi cum duobus primis coeunt. Quintus, i, & sextus, l, ab eodem fonte, quæ ad summum duri processus ossis temporum perveniunt, oriuntur, vna à dextro, alter à sinistro latere, & ossi interiori inhaerentes, progrediuntur vsque ad eam sedem, vbi duo latera lambdoidis inter se coeunt, ibi deexter sinus cum sinistro coit, & maiorem quandam sinum, m, efficiunt, qui quasi torcular, seu lacus dicitur; h, apellatur; h, hoc lacu septimus, & octavus sinus incipiunt, similiter à dura membrana duplicata constituti. Septimus, n, longior est, & sub calvariam, ac proprie sub suturam, quam sagittariam dicunt, antrosum progreditur vsque ad octavum os calvariae, vbi instrumenta olfactus diducuntur. Octavus, o, lacum iam dicto descendens, recta tendit ad priorem cerebri partem, nihil ascendens, aut descendens donec ad glandulam conarion e perveniat, sitam in extremo tercio ventriculo cerebri inter eas cerebri partes, quæ clunes representant. Derivatur ab his sinibus rami ad duram, & tenuem membranam cerebri: à primo enim & secundo sinu, antequam inter se coeant, derivantur venulae, p, ad tenuem cerebri membranam; à fonte vero priusquam sursum ascendat, vtriusque etiam oritur vena, q, quæ ad posteriorem partem tendens, per parvum foramen iuxta commissuram capitis cum prima vertebra egreditur ad cervicem, vbi partim in eius sinum definit, partim coniungitur cum alijs venis. Ab eodem fonte postquam ad summum dorsum durioris processus ossis temporum pervenit, vena, r, oritur, quæ per lambdoidem suturam iuxta processum mastoideum exiit ad posteriorem partem auris, diuiditurque in cutem, & partes ibi collocatas, & cum externis venis ascendentes in terdum coeunt. A tercio, & quarto sinu venulae, s, oriuntur propè glandulam, t, in sphenoidae collocatam, quæ per tenuem cerebri membranam diuiduntur; vbi autem ad se accedunt tertius, & quartus sinus, venulas, u, transferunt ad varia ossium caua, & proprie ad oculos. Ab omnibus autem sinibus venae, x, ad plexum choroideum, ad substantiam cerebri, ad nervos, & spinæ medullam in universum transferuntur: à quinto enim, & sexto illi, y, oriuntur, qui tendunt ad duram membranam tegentem e posteriorem partem cerebri, ipsamque separantem à prioris. A septimo sinu multi vtriusque etiam rami proficiscuntur ad tenuem membranam tegentem, & amplexantem vtriusque partem anterioris cerebri; qui in ramos valde tenues diuiduntur, nascuntur & à parte inferiori huius septimi sinus rami, z, aliquot, qui distribuuntur per eam partem duræ membranæ, quæ de extrum cerebri lateris separat à sinistro. A sublimiori parte eiusdem septimi sinus, aliqui etiam ramuli, a, tenuissimi derivantur, qui cum venis ascendentes, & per cotem ingredienribus in calvariam foraminibus ad eum usum instituti coniunguntur. Exeunt & ab octavo sinu copiosiores venulae inter se similes; statim enim ut perveniunt ad eas cerebri partes, quæ clunes representant, aliquot ramulos, b, profert, à parte sublimiori duræ membranæ, quæ de extrum cerebri partem à sinistra diducit, à quibus a lijs, c, quoque in progressu suorum laterum derivantur, ad duram membranam cerebrum posterius amplectentem; in itinere etiam, dum perveniunt ad instrumenta olfactus, hic octavus sinus aliquot ramulos distribuit sublimiori parti duræ membranæ. Nascuntur ex eodem à lateribus duræ aliæ venae, d, vtriusque vna, quæ supra cerebri partem callosam per totum latus capitis procedunt transitu autem aliquot ramulos, e, distribuens tenues membranas, de extra per dextram partem, sinistra per sinistram progreditur. Rursus ab inferiori parte octavi sinus, iuxta eam cerebri regionem, quæ testium imaginem refert, venulae, f, aliquæ nascuntur, quæ distribuuntur per tenuem membranam cerebrum amplectentem; harum nonnullæ retrosum feruntur per superiorem cerebri partem, nonnullæ per inferiores anfractus, tendunt hæc ad eam cerebri partem, quam testes representare diximus, f, & in interno ventriculo ibi miscetur cum plexu venarum, & arteriarum. A sine huius octavi sinus, atque à parte humiliori qua cerebrum testium imaginem refert, vena, g, nascitur, quæ recta progreditur super glandulam coni similitudine in se referentem; testibusque innixa, sub tegmento tertij ventriculi cerebri; quod *ventriculus tertius* g nominatur, & in ventriculis inferiores diuisa, ad priorem partem tertij ventriculi vtriusque progreditur, vbi plexum, h, b, repleta, membranae aliquæ alligantur, quæ à tenui cerebri membrana ortæ, ipsos venæ ramulos amplectuntur, & plexum choroideum sustinent: quamvis autem vtriusque vena simplex progrediatur, vbi tamen ad ventriculos pervenit, in multos tenues ramulos diuiditur, qui modo in eum, modo separati, retis speciem efficiunt.

a Gal. li. 9.
de vfu par.
c. 7.

b Gal. li. 9.
de anat.
adm. c. 1.
& lib. 9. de
vfu par. c.
6.
c Gal. li. 9.
de vfu par.
c. 7. Gal. li.
9. de anat.
adm. c. 3. &
5.

d Gal. li. 9.
de vfu par.
c. 6 & 7.
e Gal. li. 9.
de vfu pa.
c. 5.

f Paulo an
te.

g Gal. li. 9.
de anat.
adm. c. 4.
h Gal. li. 9.
de vfu pa.
c. 7. Gal. li.
9. de anat.
adm. c. 3.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XXIII. inscripti videntur, declaratio.

TAB. XXIV. FIG. I.

I *Figura hac ostendit progressum venarum
ingularium supra ingulum.*

Characterum autem hac ostendit.

a Divisio venæ cauz ad ingulū in duos
grandes ramos.

b Vena quæ à dictis ramis enata, descen-
dens iuxta radices costarum vsque
ad tertiam aliquot ramulos imper-
cit spacio medio.

c Vena, quæ à grandioribus ramis venæ
cauz fertur sub offe pectoris ad re-
ctos abdominis musculos.

d Vena quæ à grandi ramo divisionis ve-
næ cauz apud ingulum dividitur in
musculos cervicis inferiores.

e Ramus, qui à posteriori parte eiusdē,
distribuitur per musculos sinui sca-
pulae occupantes.

f Vena ingularis interna.

g Vena ingularis externa.

h Ramus, qui ab interna ingulari perti-
net ad gulam, ac proximas glandu-
las.

i Alter ramus eiusdē, qui fertur ad mu-
sculos gutturis superiores.

k Tertius ramus qui dividitur in muscu-
los à posteriori parte, atque à late-
ribus gutturis collocatos.

l Coitus ramulorum vtrinque lateris
sub mento.

m Vena quæ ab his ad ingulum descen-
dens, in ipsum vtrinque, atque eius
membranas distribuitur.

n Ramuli, qui à tertio ramo dividuntur
in musculos sitos ad latera linguæ.

o Alia vena maiuscula, quæ ab eodem
ramo ad maxillæ angulum inferio-
rem ac posteriorem pertinet.

p Divisio maiusculæ venæ in duas.

q Vena, quæ à divisione maiusculæ per
faciem ascendit ad angulum oculi
internum.

r Ramulus à nuper dicta vena ad na-
sum pertinens.

s Divisio dictæ venæ in cavo oculi per
musculos, & membranas.

t Eadem vena ad supercilium proce-
dens.

u Communis ramus ex vena vtrinque la-
teris qui per medium nasum à sum-
mo ad imum descendit.

v Distributio eiusdē venæ per frontem.

z Recta vena in fronte ex ramulo vtrin-
que lateris constituta.

aa Altera vena ex divisione venæ ma-
iusculæ.

ab Venula, quæ ab hac vena derivatur in
musculos sitos à lateribus linguæ.

ac Ramulus, qui ab hac venula enatus
per maxillæ foramen ad dñtium ra-
dices pertinet.

ad Altera venula, quæ ad massicetem mu-
sculum fertur.

ae Tertia venula, quæ ad tempus ascen-
dens, ad anteriorem radicem auris
in crotaphitam musculū derivatur.

af Quarta, quæ cum ramulo externæ in-
gularis coniungitur.

ag Reliquum ingularis internæ, quod in
canariam penetrat.

ah Ramus, qui ab externa ingulari perti-
net ad musculos, qui sub scapula re-
guntur, ad summum humerum, &
partes quæ iuxta sunt.

ai Complures venæ quæ ab externa in-
gulari impertiuntur collo vniuerso,
& eius cuti.

aj Divisio externæ ingularis in duas ve-
nas, ad processum mastoideum.

ak Posterior venâ nuper dictæ divisionis
quæ per partes posteriores auris di-
stribuitur.

al Anterior vena, quæ cum extremo ra-
mo internæ ingularis coniungitur.

am Prior ramus communis venæ nuper di-
ctæ, qui fertur ad iungenturam maxil-
læ, & musculum eius in ore additū,
atque ad aurem.

an Posterior, qui ad posteriorem auris par-
tem pertinet.

FIGURA II.

II *Figura monstrat progressum venarum, quæ
transeunt per foramina transversorum
processuum vertebrae cervicis: eadem
etiam ostendit sinus, qui ex dña membra
na duplicata constituitur, sibi sunt ad latera
medulla, quæ in vertebis cervicis conti-
netur.*

Litterarum hac ratio est.

a Vena, quæ transiit per foramina tran-
sverforum processuum vertebrae
cervicis.

b Ramuli, qui à nuper dicta vena imper-
tiuntur vicinis partibus.

- g** Grādis ramus prædictæ venæ qui pertinet ad finē in ceruicæ collocatū.
- b** Duo finus, qui à lateribus medullæ cervicis ex dura membrana confecti sanguinem continent.
- i** Ramuli, qui à nuper dictis finibus derivantur ad spinæ medullam, & partes vicinas.
- l** Canaliculus à dextro in sinistram finem penetrans.
- m** Vena, quæ à fonte sanguinis in calvaria contento descendit ad finem cervicis.
- n** Spinæ medulla.
- o** Ramuli, qui à paulo ante dicta vena pertinent ad posteriores partes cervicis.
- p** Rami, qui à vena transeunte per foramina transversorum processuum vertebrae cervicis, pertinent ad finem duræ membranæ.
- q** Reliquum nuper dictæ venæ, quod dividitur in posteriores partes cervicis.
- r** Rami, qui ab eadem vena impertiuntur posterioribus musculis cervicis.
- x** Vena ingularis interna.
- y** Vena ingularis externa.
- z** Divisio venæ canalis ad ingulum in duos grandes ramos.

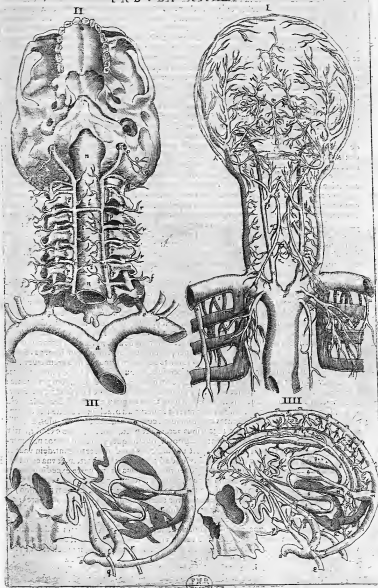
FIGURA III. IV.

Tertia & quarta figura monstrat distributionem venarum, quæ in calvariæ penetant.

- a** Vena ingularis interna.
- b** Fons finium, qui ex duplicata membrana conficiuntur.
- c** Primus finis duræ membranæ.
- d** Secundus.
- e** Coniunctio finium ad sellam.
- f** Tertius finis.
- g** Quartus.
- h** Progressus fontis ad summum durioris processus ossis temporum.
- i** Quintus finis.
- l** Sextus.
- m** Maior finis, seu lacus à quinto, & sexto finu constitutus ad lambdoidem futuram.

- n** Septimus finis.
- o** Octavus.
- p** Venulæ, quæ à primo & secundo finu derivantur ad tenuem cerebri membranam.
- q** Vena, quæ à fonte sanguinis ad summum dorsum durioris processus ossis temporum fertur extra calvariā.
- r** Vena, quæ à fonte sanguinis ad summum dorsum durioris processus ossis temporum fertur per lambdoidem futurā iuxta processum mastoideum ad posteriorem partem auris.
- s** Venulæ, quæ à tertio & quarto finu propè glandulam in sphenoside collocatam derivantur ad tenuem membranam.
- t** Glandula in sinu sella collocata.
- u** Venulæ, quæ derivantur ad varias ossium causas & proprie ad oculos.
- x** Venæ, quæ à finibus ad varias partes feruntur.
- y** Rami, qui à quinto & sexto finu tendunt ad duram membranam tegentem posteriorem partem cerebri, ipsæque separantem a priori.
- z** Rami, qui ab inferiori parte septimi finis pertinent ad eam partem duræ membranæ, quæ dextrum cerebri latus separans a sinistro, faciem representat.
- a** Rami, qui à sublimiori parte septimi finis iunguntur cum ramis in calvariā ingredientibus.
- b** Rami, qui ab octavo finu impertiuntur sublimiori parti duræ membranæ, quæ dextrum cerebri partem separat a sinistra.
- c** Ramuli, qui derivantur ad duram membranam posteriorem cerebri amplectentem.
- d** Dux venæ, quæ supra cerebri partem callosam per totum latum capitis procedunt.
- e** Ramuli, qui ab his venis impertiuntur tenui membranæ.
- f** Venulæ, quæ ab inferiori parte octavi finis dividuntur per tenuem membranam posteriorem cerebri amplectentem.
- g** Vena, quæ à fine octavi finis recta progreditur super glandulam conarium.
- h** Plexus choroideus.

TABVLA XXIII.

Grandior uterque ramus postquam à vena cava iuxta ingulum diductus, venasiam ^{Tab. 10. Fig. 1.} propositas protulit, versus brachium progreditur, & in duas venas ad alam diuiditur, quarum sublimior, & exterior vena, e, capitis, interior, & inferior vena, a, iecinoris vulgo nominatur, neque enim oritur vena iecinoris à ingulari externa: de utriusque autem progressu per brachium nunc tractare operæ precium indicamus. Ergo vena, e, capitis, statim ut ad summum humerum peruenit, priusquam sub musculo brachij attollente abdatur, aliquot ramulos, e, cuti impertit; quorum præcipui non solum per eam distribuuntur, sed in quibusdam mulieribus transeunt etiam vsque ad mammillas; & aliquot ex illis venulis efficiunt, quæ liuidæ in ipsis apparent; quibus ramulis derivatis abdita sub musculo attollente brachium progreditur inter internum eius latus, & chordam validam illius musculi, qui brachium ad pectus adducit; apud quorum fines emergens descendit teñta membrana carnosa, versus externum brachij latus; transitque iuxta externam latus primi musculi moventis cubiti, impertiens, aliquot ramulos, f, cuti, & priori parti dicti musculi, qui partem regit, partim transuersi descendunt, dum interdum iungantur in interna parte brachij cum ramis vena iecinoris. Cum primum autem capitis vena ad cubiti iuncturam ascendit, modo in duos, modo in tres ramos diuiditur, g, in aliis æquales, in aliis inæquales: horum primus, h, qui plerisque deest, versus externam brachij partem descendit, & è regione cubiti finitur, diuisus in aliquot ramulos sub initijs musculorum fleñtium secundos, & tertios articulos digitorum. Alter ramus, i, maior est: hic ubi iam derivatus est, oblique descendit versus internum latus, vsque ad cubiti iuncturam, ubi per mediam regionem aliquantisper progrediens ultra cubiti iuncturam, iungitur cum altero ramo, qui (vt mox dicemus) à vena iecinoris ortus, simul cum hoc venam constituit, l, quam communem, siue mediam appellant. Tertius, m, ramus ascendit super secundum musculum moventem radium, & paulatim oblique descendens, apud dimidiam radij partem versus cubitum fleñtitur, ubi aliquot ramulos, n, & ipsi, & cùti, qua regitur impertit; cum descendens versus appendicem cubiti, ad primam palmæ partem misceatur cum ramo vena iecinoris, ita ut ex utroque fiat vnus ramus, o, grandior, qui per primam palmæ partem transiens, & aliquot ramulos sine ordine profertens prope minimum digiti, & eum qui proximus est, peruenit, ubi venam producit, quam saluatiellam appellant; atque ita finitur diuisus in digiti paruum, & eum qui paruo proximus est.

Vena iecinoris cum primum alam superauit, in brachium ingreditur, condita inter musculos humeri os amplectentes: præcipueque inter priorem partem primi musculi extendentis cubitum, & posteriorem partem chordæ musculi adducentis brachium ad pectus, inter partem posteriorem musculorum fleñtium cubitum, in progressu ramulū, p, profertens ad initia musculorum extendentium cubitum, è regione illarum venularum quæ feruntur ad glândulas; sed & paulò inferius à posteriori parte grandioris ramum, q, producit, à quo derivantur venaæ aliquæ ad cutem, & externam brachij partem. Ab exteriori deinde parte vena iecinoris ortur insignis alius ramus, r, qui oblique descendit per posteriorem brachij partem inter os, & musculos cubiti extendentes, vsque ad externum tuberculum humeri; ibi autem ingreditur sub initium musculorum ab ipso tuberculo nascentium, quibus aliquot paruos ramos, s, impertiens, descendit per posteriorem partem cubiti, cum quarto nervo ad brachium pertinente: hos igitur ramulos profert iecinoris vena, priusquam detegatur, hoc est vsque ad musculum adducentem brachium ad pectus, ibi autem in duos truncos quasi æquales diducitur, t, quorum vnus, u, semper rectus procedit iunctus cum arteria & nervo ad brachium pertinente, descenditque in ter duos musculos fleñtentes cubitum iuxta commissuram aliquot ramulos, x, & illis impertiens, & membranulis quoque regentibus nervos. At postquam ex cubito excessit, statim abscondi incipit inter musculos moventes digitos, diduciturque, y, in duos ramos parum inter se recedentes, qui aliquot ramulos impertiunt musculis apud quos transfeunt: dein vnus cubito, alter radio inherens & progrediuntur, vsque ad primam palmæ partem, & vna cum chordis horum musculorum sub transuersum ligamentum ex prima palmæ parte excedit, diuiditurque in internam partem digitorum in hunc modum. Ramus, qui radio inheret, distribuit duos ramulos pollicis, & vnum medij: de qui cubito, duos paruo digito; totidem proximo, & vnum medio; ab hoc etiam derivatur paruula vena diuisa in musculis manus posteriores: alter ramus, z, minimè abditus progreditur, sed sub cute procedit versus tuberculum ossis humeri, & paulò supra commissuram cubiti diuiditur, perinde ac vena capitis dum peruenit, & ad sublimiorem partem tuberculi, ossis humeri; sed supra cubiti commissuram in duos ramos diuiditur, g, quorum prior, y, descendit sub cutem vsque ad diuidiam cubiti commissuram, & nunc paulò supra, nunc paulò infra coniungitur cum ramo vena capitis, ita ut ex utriusque vena fiat, quam communem, seu mediam diximus nominari.

Posterior ramus, s, qui in de derivatur, ubi vena iecinoris prope tuberculum humeri interior diuiditur, multos ramulos, & impertit descendentes sub brachij cutem à parte inferiori, inter quos vnus, z, insigni descendit per humiliorem cubiti partem versus externam regio-

A regionem, iuxta primam palmarum partem iunguntur autem cum ramis venarum capitis. Ab eodem posteriori ramo alius, *, nascitur, qui per posteriorem cubiti partem transiens aliquantisper ad posteriorem partem cubiti, sub cutem descendit; nascitur & alius vnde aliquor ramuli distribuntur internæ parti brachij, cum quibus iungitur insignis alia vena orta à ramo illo venæ iecinoris, qui communem constituit; interdum autem recta tendit vsque ad primam palmarum partem, interdum circumcumbit, miscetur cum alijs ramis; hi non desunt in primam palmarum partem, sed partim recti, partim transuersi, partim obliqui, nunc coniuncti, nunc seorsim distribuntur per cutem manus internæ, & interdum sub cute feruntur, interdum inter hanc, & membranam carnosam; ex his ramis, qui ad radicem pollicis procedunt, cum alijs ramis iunguntur nascentibus à vena communi, & in externam pollicis partem diuiduntur. Nam communis vena cum primum constituta est, oblique descendit versus superiorem partem brachij, donec super radium * transiens & aliquot ramulos sine ordine proferens, pergat ad externam brachij partem, ubi sub cutem progreditur vsque ad dimidiam appendicem radij vena, scilicet. representatque, s, figuram literæ, A, cuius ramus, a, sublimior ramulum impertit versus internam regionem ad primam palmarum partem vsque ad radicem pollicis; qui miscetur, e, cum alijs ramis ad eum locum pertinentibus. At ramus, p, humilior ad indicem, & medium digitum tendit, interdum etiam ad paruum, ubi in multos ramulos diuiditur. Illud autem ignorare non oportet quod vena, quæ inter pollicem, & indicem apparet, non à vena capitis, quæ inter medium, & proximum, versus minimum, non à vena iecinoris, sed vtraque à communi proficiscitur. Verum b, alijs hominibus alia est venarum distributio, tam per manum, quam per brachium; neque eadem prorsus in omnibus. Hæcenus de progressu venarum cauarum supra iecur, quæ autem ratione inferioribus partibus distribuatur, nunc subiiciendum est.

De progressu venæ caue infra iecur vsque ad inguina.

Cap. XII.

Tr. 11. Vena igitur caua postquam ex posteriori parte iecinoris educta est, recedit ab eo vergens
fig. 11. versus partem dextram, ramulumque, a, impertit c à sinistro latere illi inuoluto crassiori, quod à peritoneo totum sinistrum renem velat. Huic ramulo alter responderi à latere dextro; sed a in plerisque dextri renis inuoluto vena impertitur derivata non à vena caua, sed ab ea quæ inde procedit ad internum renem, per quam sanguinis serum attrahit, quibusdam tamen contra vsu venit, quibus vena pertinet ad inuolutum sinistri renis, non à caua oritur, sed ab ea per quam ren sanguinis serum allicit; quæ autem ad dextri renis inuolutum pergit, à dextro latere venæ caue proficiscitur. Postquam vena caua ad medium dorsum pervenit, quæ parte prima lumborum vertebra cum secunda committitur, duas grandes venas, e, vtrinque vnâ profert, ad renem sui lateris: Appellatur emulgentes, quod renes f serum sanguinis per ipsas emulgeant, atque alliciant: oriuntur autem à caua, non in eadem regione exquisitæ; sed ima, e sublimior, altera humilior dextra plerumque sublimior est, sicut & dexter ren ad quem pergit; sinistra humilior, sicut & sinister, raro enim contra res habet. Vtraque statim atque ad renem sui lateris pervenit, bipartite per eios substantiam mirabili artificio distribuitur, d. Verum à sinistra i emulgentis inferiori parte circa medium suæ longitudinis vena, e, oritur, quæ procedit super peritonæi partem regentem lumborum musculos, cui aliquor ramos impertiens, oblique descendit versus dextrum latus, i, super dextrum canallem, per quem vrina ad vesicam descendit; fertur autem vsque ad os sacrum, inde ad os pubis ascendit, apud inguem, & peritoneo circumdata, ac primo præterea, secundo, & quarto musculo abdominis supra os pubis, exit per sinum, ea de causa ibi insculptum e (quamvis nonnulli sub peritoneo ferri velint) tum circuitus k quosdam efficiens, varicum modo ad sublimiorem testis partem pervenit, & aliquor ramos interno eius inuoluto, sed longe plures substantiæ impertit. Huic venæ ad sinistrum testem pertinenti, interdum, sed raro altera l adiuvgitur, orta à sinistro latere venæ caue paulo infra initium venæ emulgentis, ita vt ex vtraque fiat vna, per quam seminis materia transiit ad testem: At vena, g, quæ ad dextrum testem progreditur, non ab emulgente oritur, sed à priori parte venæ m caue, paulo infra originem emulgentis versus dextrum latus; incipit autem aliquantisper affurgens, & rotunda; sed eodè modo progreditur ad dextrum testem, atque ea, quam ad sinistrum ferri ostendimus. Cæterum vtraque n vtrinque procedit iuncta cum ramo, qui à magna arteria tendit ad testem, in x cuius superiorem partem ex vena, & arteria quoddam corpus efficitur; vnde o materia seminis in testis substantiam transfertur. A posteriori autem parte vas oritur, per quod semen iam confectum ad colem deferitur. Hæc ratio est venarum in naribus ad testes pertinentium, eadem etiam est, & in feminis, eo excepto, quod fulciuntur membranis crassioribus; & priusquam ad testes perveniant, diuiduntur in duas partes, quarum vna membranis quibusdam crassioribus, & cornibus utri versus fundum impertitur; altera iungitur cum arteria pertinente ad testem sui lateris in quem inserta non extra ventrem, sed in cauo iuxta utri latus, ubi capreoli modo serpens, ad eius cornu finitur. Vena caua, præter ramos qui ad testes fe-

runr, multos ramulos profert, à posteriori parte versus vertebrae lumborum quibus inhaerent; penetrant hi ad medullam spinæ, per foramina illa, vnde exeunt nervi aliquos, b, etiam impertit musculus, qui vertebrae insident, vnde alij, derivantur, qui in girum progrediuntur ad illa, & alunt majculos abdominis, per quos transeunt: sed cum ad quartam lumborum vertebra accessit, arteria magnæ subfinitur, ne ab ipsa laedatur & statim in duos c, trācos æquales diuiditur, quorum vnus ad dextrum, alter ad sinistram crus progreditur; ita vt, a, literæ figuram repræsentet. Ab externo latere vtriusque trunci vena, w, nascitur, grandior quam illa alia ex ijs quas ad lumborum musculos ferri diximus. Hæc transuersa progreditur super lumbos, aliquot ramulos, n, impertiens ipsis, tum musculus abdominis ac peritoneo. Vterque autem truncus oblique descendit versus partem posteriorem aliquot ramulos, o, impertiens foraminibus ossis sacri, descendensq; diuiditur, p, in duos ramos inæquales; quorum interior, q, qui & tenuior est, in duos alios partitur, r, horum qui exterior, s, est, versus anteriorem partem procedit, transuersè inter os sacrum, & os coxæ, vna cum nervo maxime grandi, ex ijs qui ad crus feruntur; plures autem ramulos, t, transfert ad musculos ortos ab externa parte summæ coxæ, & femur mouentes, & ad illos etiam qui oriuntur ab ima parte coxæ; ita vt posterior pars commixtura femoris cum coxæ, & cutis inguinum ab eiusmodi ramulis alatur. Sed antequam prædictus ramus externus exeat ex sinu sito inter os pubis, & coxæ, ramum, u, profert, qui vna cum nervo & arteria, per dorsum colis vsque ad glandem progreditur. Descendunt enim ex en sinu, & sursum reflexantur ad pubem, vbi ex vena vtriusque lateris una fit, quæ inter arterias per dorsum colis ad glandem procedit. Sed interior ramus, x, ab interiori parte aliquot ramos, y, profert foraminibus ossis sacri, tum alios maiores musculus ani, & cuti quæ iuxta est, in de constituuntur capita aliquot venarum sanguinem fundentium; hæmorrhoidas greci b dicunt. Sed paulo vterius procedens alium ramum profert, qui in maribus ad vesicam à suo latere progreditur, diductusq; in multos ramos, per ceruicem vesicæ, & eodem distribuitur; in feminis verò operitur crassiori membrana, & aliquot ramulos vesicæ impertit, sed multo plures fundo vteri sui lateris, quorum nonnulli ad vteri ceruicem perueniunt. Reliqua pars huius interni rami progreditur ad os pubis; descendensque propaginem, z, profert, quæ communem, ac breuem quandam venam efficit iunctam cum altera propagine à grandiori, atq; externo ramo trunci propositi deriuata; dein per peritoneum transit, ac per decimum musculum mouentem femur; egrediensque per sinum ossis pubis à parte sublimiori, & membranam ibi existentem, ac nonum musculum mouentem femur, abditur in femore, aliquot ramulos, s, impertiens initio tertij musculi mouentis crus, & initio quinti, & octauo mouentis femur; vnde aliquot ramuli deriuantur, vsque ad cutem apud inguinæ: sed præter hos, ab eodem interna molius, ß, oritur, qui ad coxam fertur, & eius casum alie, deinde diuiditur per femur, raro eius dimidium excedens; præcipua tamen propago, 7, propositi rami, quam distribui diximus G per quintum musculum mouentem femur; iungitur cum alio ramo, qui à grandi, A, ramo externo iam dicto ad crus proficiscitur: externus hic, & grandior ramus, j, ex trunco venæ causæ deriuatus oblique descendit versus crus, & priusquam ex peritoneo prodeat, non mediocrem venam, s, transfert ad partem superiorem; quæ per peritoneum ascendens, versus priorem partem ventris aliquot ramulos peritoneo impertit; procedit autem per priorem partem ventris, tum peruenit ad rectum musculum sui lateris, vbi peritoneum, & transuersum musculum penetras, ad rectum musculum pertinet, aliquot ramulos impertiens alijs musculus ventris, sed paulò supra vmbilicum in multos ramulos diuiditur; qui partim ad cutem, partim ad anteriorem sedem coeunt cum extremis illarum venarum, quas à iugulo sub osse thoracis descendere ad rectos musculos abdominis c manifestum est: Ab his consortium proficisci existimatur inter vterum, & mammas.

De Penis ad crus pertinentibus.

Cap. XIII.

HAc vena deriuata, idem exterior, ac grandis ramus, cum primum è peritoneo egreditur, procedit versus d, inguen per superiorem partem ossis coxæ, quæ descendunt sextus, & septimus musculus mouentes femur; tendensque per anteriorem partem femoris aliquanto interior nullo musculo tectus, transit per sinum, quem in inguine constituunt secundus musculus cruris, & octauus mouens femur; vbi pluribus glandulis superiectus, priusquam ex inguine egrediatur, duos e ramos profert: vnus, qui exterior est, cum arteria iunctus tendit per spinam ossis ilium ad cutem, & partes, quæ iuxta sunt, alendas. Alter, qui oritur ab interiori parte, procedit per abdominis cutem anteriorem, ad latus, vbi multas à modum venulas præbet partibus, quæ ibi sunt. Coeunt extrema hæ venulæ cum extremis venulis deductis à vena illa, quæ per lacus descendit, orta sub ala à vena interna ad cubitum tendente. Deinde idem grandis ramus exterior aliquot venas profert, quorum prima, a, quæ interior est, & insignis, progreditur sub cute per internam partem femoris, genu, cruris, vsque ad talum, à parte interna, vbi supra pedis tarsum descendens, distribuitur varijs partibus, iungiturque cum alijs venis, quas ferri

a Gal. li. de ven. diffec. c. 8.

b Galenus.

c Gal. li. de ven. diffec. c. 8.

d Gal. li. 3. de anat. & min. ca. 12. & li. de ven. diffec. c. 8. e Gal. li. de ven. diffec. c. 8.

H
Tl. 12
fig. i

A ferri ad hanc partem ostendimus; procedit autem, serè in omnibus corporibus eodem modo vsque ad talum, deinde plerumque supra, interdum infra talum transit; variè etiam distinguuntur per tarsum, & digitos pedis; misceretur enim interdum cum alijs ramis, & ad digitum paruum, & cum qui magno proximus est; variè etiam distribuitur in vno, atque altero pede. Rami autem, qui ab ea deriuantur, dum per crus descendit, uix vnquam eodem ordine progrediuntur; quamuis omnes inrer cutem, & subiectos musculos proficiuntur, serè in sublimiori, atque interiori parte femoris, duos ramos profert, vnum minorem, *b*, qui pergit versus interiorem partem, inrer anum, & resles, per inguen, & os femoris; alterum maiorem, *c*, ab exteriori parte, qui progreditur per femoris partem priorem, & exteriorem sub cute, diuiditurque in plures ramos, *d*, perinde atque internus; dein cum peruenit ad dimidium femoris, aliquot pro pagines exigit, inter quas vna, *e*, transit ad secundum musculum mouentem crus: at vbi versus genu flectitur, duas *f* alias, *f*, profert paruas, & æquales, vna tendit versus genu, altera versus popliteum; quamquam hæc interdum deest, interdum adeò tenuis est, vt vix appareat; quod præcipue euenit cum ea, quæ ad genu tendit, aliquot ramos impertit, & priori, & posteriori parti qui inter se iunguntur. Ab externo grandi ramo, quem veluti truncum esse diximus, venarum tendentium ad crus è regione iam descriptæ venæ grandioris, nascitur ab externa parte

a Gal. de
ven. diss. c. 3.

B *z* venæ, *g*, parua, quæ tendit versus exteriorem, distribuiturque per cutem regentem priorem partem coxæ, & musculos ibi sitos; Sed grandior ramus, postquam ab eo deriuatur sunt duæ propositæ venæ, statim abditur inter musculos femur amplectentes, venamque, *h*, impertit septimo, & nono musculo mouenti crus; à qua deriuantur rami, *i*, aliquot ad cutem: sed vltèrius procedens, venam, *j*, aliam maiorem profert, quæ diuiditur in quantum musculum mouentem femur, & aliquot ramulos, *m*, præbet octauo musculo mouenti crus: multas etiam alias venas distribuit musculis serè omnibus femur amplectentibus; inter quas maxima, *n*, iungitur cum sine illius venæ, quam transire diximus per foramen ossis pubis, & descendere vsque ad medium femur; quam adeò longam efficit, vt vsque ad genu pertineat: inde grandior ramus exterior oblique descendit per os femoris, vergens aliquantisper ad partem posteriorem, nonnullos ramos, *o*, *p*, profertens valde tenues, qui diuiduntur in membranas tegentes præcipuos nervos cruris; quibus deriuatis vltèrius descendens duas venas ab exteriori parte versus posteriorem profert vnam, *p*, superiorem, alteram inferiorem, *q*, quæ simul iunguntur; sed à superiori paulo antequam cum inferiori iungatur, deriuantur complures rami, qui versus superiorem partem procedunt & in cutem diuiduntur, aliqui etiam versus inferiorem; sed paruali. Tota autem venæ, *r*, quæ ex superiori, atque inferiori simul in ña conficitur, postquam protulit aliquot ramulos, *s*, sublimiori parti femoris, re ña descendit per medium popliteum ad

C musculos posteriores cruris, quibus aliquot ramulos, *t*, sine ordine impertit, alios nimirum rectos, alios obliquos, alios transuersos, alios item qui cum coniuge vena lûci crassiores vnum efficiunt, à qua venarum multitudo proficiunt varices solent in posteriori parte cruris: sed postquam hos ramulos protulit, quibusdam vsque ad talos descendit, atque ibi finitur; alijs miscetur cum aliquibus ramulis, qui per priorem cruris partem procedentes, eo perueniunt, vnde illa transit; dein progreditur apud talum ab externa parte, & sub cute in superius partem pedis, vbi finitur. Sed quod reliquum est grandis, atque externi rami, descendit per os femoris serpens, ita vt cum ad genu peruenit, transeat inter duos capita, quæ in imo ipsius sunt, à parte posteriori, vbi in duos inæquales ramos scinditur, *x*: interior, *y*, qui multo tenuior est, ramulos, *z*, aliquot præbet musculis ijs, qui collocati sunt in posteriori parte cruris, & ex ijs qui in priori, secundo, & tertio mouenti crus; simulque aliquot ramulos transfert ad interiorem partem cruris. At vbi ad appendicem tibiæ puenit, & aliquot ramulos, *a*, cuti impertit, sub talum flectitur, & per interiorem partem pedis, tendit vsque ad magnum digitum, vbi in cutem diuiditur, & quamquam idem ramus interdum transit inter os calcis, & tibiæ, & per plantam pedis fertur ad digitos. At exterior, *y*, ramus huius partitionis ad popitem grandior est; statim autem in duas venas diuiditur, *b*; quarum maior, *c*, procedit per musculos occupantes posteriorem partem cruris; re ña descendens inter primum, & secundum; præterea inter tertium & quintum musculum mouentem pedem; tum inter eos qui digitos flectunt, a crure ortos, ligamentum interdum attingit, quo tibiæ cum fura ne ñitur, & in itinere semper ramos, *d*, profert musculis, per quos transit, quorum nulli, aut pauci ad cutem perueniunt. Vt autem infra genu, ad dimidium crus peruenit, in duos ramos separatur, *e*; quorum interior, *f*, tendit ad commissuram ossis tibiæ, ac tali, vbi ramum, *g*, distribuit, descenditque simul cum chordis musculorum oblique versus plantam pedis, inter calcem; & tibiæ sub musculo flectente secundos articulos digitorum; duosque ramos magno digito impertit, totidem proximo, & vnum medio; interdum nullo ramulo impertito inter calcem, & tibiæ distribuit in omnes digitos pedis. Exterior, *x*, ramus iuxta furam progreditur, cumque ad finem ligamenti peruenit, quo tibiæ, & fura inter se ne ñuntur, ramum, *a*, profert, qui per id ligamentum transiens fertur ad pedem, vna cum chordis ad ipsum tendentibus, per partem cruris, priorem aliquot ramulos impertiens musculis torquenribus digitos versus partem exteriorem, & aliquot curi tegit

D titatum; post hæc tendit ad plantam vna cum chordis septimi, & octavi musculi mouentis

pedem, distribuiturque per digitorum parum. Restat exterior, ac minor ramus, & exteriori rami, E ex diuisione illa, quam iuxta popliteum fieri diximus: hic ad superiorem fibulæ appendicem fertur, & versus anteriorem, ac posteriorem partem cruris procedens, multos in icinere ramos, proferens vicinis partibus ad externum malleolum pergit, & ubi in pede cum alijs ramis mixtus, finitur superficie tenus, faciens vniuersum iter prædictum. Quamuis autem venarum cruris, ac pedis progressus, magna ex parte talis sit qualem descripsimus, interdum tamen alijs hominibus alio modo se habet, hæcenus de venis.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XXV. inscripti videntur, explicatio.

TAB. XXV. FIG. I.

- I** *Figura monstrat distributionem venarum qua per brachium feruntur.*
a Progressus grandioris rami diuisionis, quæ sit ad iugulum, usque ad alam.
b Diuisio grandioris rami ad alam.
c Vena capitis.
d Vena iecinoris.
e Ramuli qui à vena capitis ad summum humerum deriuantur ad cutem.
f Ramuli qui à vena capitis impertiantur cubi, & priori parti primi musculi mouentis cubitum.
g Diuisio venæ capitis in tres ramos.
h Primus ramus, qui descendens diuiditur in aliquot musculos flexentes secundos & tertios articulos digitorum.
i Secundus ramus, qui cum ramo venæ iecinoris iunctus communem venam efficit, notatam, l.
l Tercius ramus.
m Ramuli, qui ab hoc tertio ramo distribuuntur secundo musculo radium mouenti, & cuti, qua tegitur.
n Communis ramus ex vena capitis & vena iecinoris iuxta primam palmarum partem.
o Ramulus qui à vena iecinoris fertur ad initia musculorum extendentium cubitum.
p Grandior ramus, qui ad cutem, & externam brachij partem progreditur.
q Insignis ramus, qui ab exteriori parte venæ iecinoris obliq; descendit per posteriorem brachij partem inter os, & musculos cubitum extendentes.
r Parui ramuli qui ab hoc ramo pertinent ad initia musculorum ab externo tuberculo inij humeri enascentium.
s Diuisio venæ iecinoris in duos truncos.
t Vnus ex dictis truncis, qui descendens inter duos musculos flexentes cubitum iuxta commissuram ipsius aliquot ramulos impertit: notatos littera, x.
x Diuisio dicti trunci in duos ramos.

- x** Ramuli, qui ab his ramis impertiantur vicinis musculis.
a Alter ramus diuisionis venæ iecinoris.
β Diuisio dicti rami in duos.
γ Prior ramus dictæ diuisionis qui cum ramo venæ capitis coniunctus communem venam constituit.
δ Posterior ramus nuper dictæ diuisionis.
ε Ramuli coplures, qui à posteriori hoc ramo vicinis partibus impertuntur.
ζ Insignis ramus, qui à posteriori dicto ramo deriuatus progreditur per externam cubiti regionem, versus primam palmarum partem.
ε Alius ramus, qui ab eodem posteriori ramo enatus sub cute descendit.
θ Diuisio venæ communis propè radij appendicem.
ι Sublimior ramus prædictæ diuisionis.
κ Ramus ad pollicem pertinens qui miscetur cum alijs ramis ad eum locum pertinentibus.
λ Humilior ramus nuper dictæ diuisionis.

FIGURA II.

- I** *Figura refert progressum venæ causæ infra iecur usque ad inguina.*
a Ramulus, qui à sinistro latere venæ causæ pertinet ad crassiorem membranam sinistri sinus.
c Venæ emulgentes.
d Diuisio venarum emulgentium per tenis subilanciam.
e Vena, quæ à sinistra emulgente seminis materiam deferret ad testiculum sinistrum.
g Vena, quæ à priori parte venæ causæ ad dextrum testem progreditur.
b Ramuli, qui à vena causæ ad subos impertuntur musculis vertebris infidens.
i Ramuli qui ab his ramis pertinent ad illam.
l Diuisio venæ causæ ad quartam lumborum vertebram.
m Vena, quæ ab externo latere vertusque grandioris trunci diuisionis nuper dictæ transuersa progreditur super lumbos.

- A** **n** Ramuli, qui ab hac vena impertiantur lumbis, musculis abdominis, ac peritoneo.
- a** Rami qui ab utroque grandiori trunco derivantur ad foramina ossis sacri.
- p** Divisio vtriusque grandioris trunci in duos ramos inaequales.
- q** Interior ramus nuper dictae divisionis.
- r** Divisio interioris rami proxime dicti.
- s** Exterior ramus huius divisionis.
- t** Ramuli, qui ab hoc ramo pertinent ad aliquot musculos femur moventes.
- u** Ramus, qui ab exteriori ramo proxime dicto per dorsum colis procedit iunctus cum ramo alterius lateris.
- B** **x** Interior ramus divisionis nuper dictae.
- y** Ramuli, qui ab hoc inferiori ramo tendunt ad foramina ossis sacri, vesicæ, colum, musculos ani, & cutem, quæ iuxta est.
- z** Vena, quæ ab eodem inferiori ramo exorta iungitur cum vena exterioris rami prope ossa pubis.
- a** Ramuli, qui ab eodem inferiori ramo feruntur ad tertium musculum moventem cruris, & initium quinti, & octavi moventis femur.
- β** Ramus, qui ab eodem inferiori ramo dividitur in cauum coxæ, & femur, usque ad eius dimidium.
- C** **γ** Præcipua propago propositi rami, quæ iungitur cum alio ramo, qui à grandi ramo externo ad crus progreditur.
- δ** Externus ramus divisionis vtriusque trunci grandioris.
- e** Vena, quæ ab hoc externo ramo pertinet ad rectos abdominis musculos.
- z** Vena, quæ ab eodem ramo ascendens iungitur cum ramo venæ sine coniugæ.
- u** Vena, quæ ab externo latere eiusdem ramus ascendit per latera abdominis iungiturque cum ramulis eiusdem venæ, quæ per venam iecinoris per latus peccioris descendit.
- D**

TAB. XXV. FIG. IIL.

III **F**igura monstrat progressionem venarum, quæ ad crus pertinent.

- a** Prima atque insignis vena quæ à grandi ramo ad crus tendente derivata progreditur sub cute usque ad talum.
- *** Ramus, qui à prædicta vena fertur ad exteriorem femoris partem.
- c** Maior ramus, qui ab eadem vena pro-

- greditur per priorem, & exteriorem femoris partem sub cute.
- b** Minor ramus, qui ab eadem vena fertur versus interioriorem partem inter anum, & testes, per inguen, & os femoris.
- d** Rami, qui ab hoc maiori ramo derivantur ad cutem.
- e** Propago, quæ ab eadem vena pertinet ad secundum musculum moventem cruris.
- f** Venæ, quæ ab eadem vena feruntur ad genu, & poplitem.
- g** Vena, quæ ab exteriori parte externi grandioris rami ad crus tendentis pertinet ad cutem tegentem priorem partem coxæ, & musculos ibi sitos.
- h** Vena, quæ ab eodem externo grandi ramo pertinet ad septimum & nonum musculum moventem cruris.
- i** Rami, qui à nuper dicta vena ad cutem derivantur.
- l** Alia maior vena, quæ fertur ad quintum musculum moventem femur.
- m** Ramuli, qui à prædicta vena progrediuntur ad octavum musculum cruris moventem.
- n** Vena, quæ ab eadem vena orta iungitur cum sine illius, quæ transiēs per foramen ossis pubis descendit usque ad medium femur.
- o** Tenuis rami, qui ab externo grandi ramo dividuntur in membranas tegentes præcipuos nervos cruris.
- p** Superior vena, quæ ab eodem grandi ramo derivata ramulos impertit ad cutem.
- q** Inferior vena, quæ iungitur cum superiori.
- r** Vena ex superiori, & inferiori nuper dicta constituta.
- s** Ramuli, qui ab hac communi vena derivantur ad sublimiorem femoris partem.
- t** Ramuli, qui ab eadem communi vena feruntur ad musculos posteriores cruris.
- x** Divisio grandioris rami ad poplitem in duos.
- y** Interior ramus nuper dictæ divisionis.
- z** Ramuli, qui ab hoc interiori ramo proficiuntur ad musculos cruris.
- a** Ramuli ab eodem ramo ad cutem pertinentes.
- β** Distributio interioris rami ad pollicem.
- γ** Exterior ramus divisionis ad poplitem.
- δ** Divisio exterioris nuper dicti rami in duas venas.
- e** Maior vena divisionis proxime dictæ,

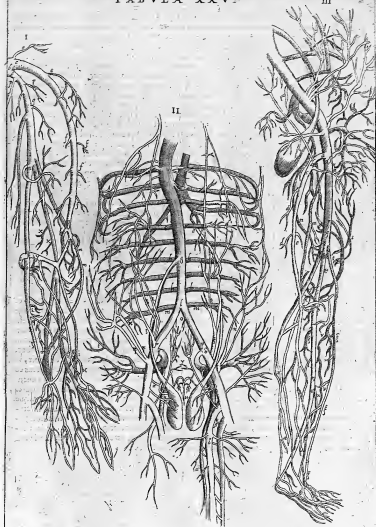
quæ

TABVLA XXV.

III

II

Analibus, qui à iecinore, alij respondent qui à corde orti in vniuersum corpus diuiduntur; vocantur autem à iunioribus tam græcis, quam latinis simpliciter Arteriæ. Vt autem sanguis ^a per venas fertur à iecinore ad totum corpus alendum; ita per arterias à corde spiritus cum sanguine ^b tenuiori, qui vitalem facultatem omnibus corporis particulis impertit. Sed arteriz præcipuum ^c habent munus, per quod dilatantur, & contrahuntur, sicque tuerentur ^d calidum innatum, quo vira continetur. Calidum enim cum affludè alatur, adeo increfcit, vt absumat alimentum præparatum, atque ita deficiat, nisi remittatur; remittitur ^e autem perspiratu quo & fuligo detruditur, & noua materia frigidior allicitur perspiratum præstat ^f motus arteriarum, quæ cum contrahuntur, veluti fuliginem exustam ^g depellunt, cum dilatantur, attrahunt aerem frigidiores; sed tam dilatatio, quam contractio a corde ^h proficiscitur, vnde oriuntur; ita vt cum ipso dilatentur, & contrahantur; neque enim mouentur, quasi caro mortua, atque extracta, ex se ipsis, vt existimant Philo-
 rimus, & Praxagoras. Proposito muneri respondet arteriarum constitutio, siue substantiam speciem, siue formam. Substantia duabus ⁱ tunicis continetur, quarum exterior similis est tunice venarum, siue robur, siue crassitudinem speciem distinguitur ^k fibris aliquibus rectis, ali-
 quibus obliquis; sed transuersis nullis. Interior crassior ^l est sexcuplo, vt tradidit Herophilus, quam tunica venarum, atque adeo dura, vt à quibusdam cartilaginosa appelletur. Hæc transuersis ^m fibris dumtaxat distinguitur, & in intima superficie, cuticulam ⁿ quandam præfert, non secus quàm ventriculi, aut intestinorum tunica, tela araneæ non dissimilem, quæ à nonnullis ^o non pars internæ, sed tertia indicatur; quibusdam autem corporis partibus externa tunica membrana circumdatur tenui, à proximis sedibus deducta, quod euenire etiam venis diximus, ^p vt in ima se præ transuersi regione, à peritoneo, & in summa a membrana costas sue dixerunt. Forma arteriarum ita habet, intus caua ^q est, & canalis modo petui, vt spiritui, & tenuiori sanguini aditum præbeat ad omnes corporis partes. Duplex verò tunica quæ tegitur, multis paruis ^r foraminibus distinguitur, per quæ spiritus, ac tenuis sanguis penetrare possit; & tum allici, tum detruji; habent & extremæ arteriz ora, sicut & extremæ venæ, quæ se mutuo attrahant quod vti-
 le est. Quod ad magnitudinem attinet; minores sunt arteriz quàm venæ, quod partes (frigidiores præsertim) minus egeant perspiratu, quam alimentis; & ideo minores arterias postulant, quam venas. Sunt & arteriz numero pauciores, ^s quam venæ, & quia partes frigida, (ve-
 luti ossa) carent arterijs, & quia partes externæ (veluti cutis,) satis perspiratu fruuntur, sine arterijs; quod in aere versentur; alioquin iunguntur vbique venæ ^t arterijs; ita vt vbi vena sit, arteria quoque reperiatur; ex ea enim coniunctione fit, vt sibi communicent vtilem materiam & vt membrana, quibus venæ cum iecinoris partibus nexuntur, arterijs quoque commu-
 nes. Idem præterea iter faciunt, cum singulis partibus corporis distribuatur, excepto cerebro, quod à superiori parte venæ, ab inferiori arteria accipit; ^u vt tradidit Galenus quod necesse fuit, vt spiritus, qui sursum, & sanguis qui deorsum suo pect nutu fertur, commodius in omnes partes ce-
 rebri diuideretur. Deriuantur tam venæ, quam arteriz à proximis truncis, vt maiores singuli quando autem à remotis diducuntur; id factum est à natura ob maiorem aliquam necessitatē. Verum arteriz in itinere, quod faciunt iunctæ cum venis, altiore ^v situm obtinent, magisque recedunt à cute, & in musculos ingrediuntur; quo fit vt carno sis nusquam appareant in cute, nisi in tarso pedis; sic autem abditæ magis defenduntur; id quod necesse fuit cum maiori periculo exponantur si violentur, quam venæ: sed quod arteriarum origo sit ipsum cor, iam supra ostendimus: est enim cor ^w veluti truncus, cuius radices sunt arteriz pulmonis; rami verò illæ arteriz, quæ a magna proficæ in totum corpus diuiduntur.

Ta. 26.
fig. 1.

F

G

H

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XXVI. inscripti visuntur, explicatio.

TAB. XXVI. FIG. I. II. III.

I *Figura ostendit distributionem arterie magnæ per vniuersum corpus.*

A Initium magnæ arteriæ à sinistro cordis ventriculo.

B.B. Dux coronariæ arteriæ sublimiorem cordis partem ambientes.

C Divisio magnæ arteriæ in duos truncos.

D Arteria oblique ascendens ad primâ sinistri lateris costam.

* Grandis ramus à sinistro latere dictæ arteriæ.

E Ramus, à quo arteriæ derivantur ad quatuor superiorum costarum intervalla.

F Ramus, qui per foramina transversorum processuum vertebrae cervicis procedens in calvariam penetrat.

† Ingressus eiusdem rami in calvariam.

† Ramuli, qui à dicto ramo pertinent ad spinæ medullam.

G Arteria quæ sub osse pectoris descendit ad rectos abdominis musculos.

H Ramus perticiens ad musculos posteriores cervicis partem occupantes.

I Arteria tendens ad musculos posteriori rem scapulae sedem occupantes.

K Arteriæ ramus ad commissuram summi humeri progrediens.

L Arteria tendens ad musculos priorem pectoris sedem occupantes.

M Ramus qui p pectoris lateris descendens impartitur musculis ducentib. brachium deorsum; propriè autè inrer L, & M ramulus emergit ad glandulas alarum perveniens.

N Magna arteria, quæ vna cum interiori venæ cecinoz ramo brachiû ingreditur ramulos impartitur musculis os humeri ample xantibus.

O Ramus nuper dictæ arteriæ, qui vna cû quarto brachij nervo per exteriore sedem ossis humeri procedit.

P. P. Ramuli eiusdem arteriæ qui ad iuncturam inni humeri perveniunt.

Q Ramus arteriæ, qui radio in herens ad manum descendit.

R Ramulus, qui à predicto ramo derivatus ad manû progreditur inter primû os pollicis, & illud palmæ quod ad indicem spectat.

S Ramus, qui cubito inherens distribuitur interiori manus lateri.

* Divisio nuper disciprami per manû, & digitos.

T Divisio arteriæ per manû, & digitos.

V Divisio maioris tronci magnæ arteriæ ad iugulû in duos ipsares ramos, quorum, X, sinistram carotidem arteriâ cõstituit; dexter in duos rursus partitus, quorum qui notatur, Y, arteriâ dextri brachij cõstituit; qui vero, Z, dextram arteriam carotidem.

X

Y

Z

z Divisio arteriarum quæ ascendunt in calvariam per foramina transversorum processuum vertebrae cervicis.

d Infiniti pene ramuli, qui ab hac divisione per tenuem cerebrinembranâ illigati tendunt ad plexum choroidei efficiendum.

z Truncus magnæ arteriæ super dorsum descendens.

β Ramuli, qui utrinque pertinent ad octo inferiores costas.

z Arteriæ septi transversæ.

z Arteria quæ ad inferius lateris mesenterij, intestinum cõlum, lienem, & quæ ad sinistram reiem progreditur.

z Dexteri ramus nuper dictæ arteriæ.

z Sinister.

z Ramulus ad anteriorem omenti membranam pertinens, & cõlum intestinum.

z Arteria quæ propè fundum ventriculi à dextro latere versus dorsum tendit.

z Ramus ad duodenum pertinens intestinum & ieiuni initium.

z Ramus, qui ad dextrum ventriculi lateris ascendens ramulos ad exteriori omenti membranæ distribuit.

z Arteriæ vesicæ felle perentes.

z Arteriæ ad iecur pertinentes.

z Ramus, qui per posteriorem ventriculi partem procedit.

z Ramuli, qui ad ventriculum tendunt, quæ dorsum respicit.

z Ramus, quos ventriculi coronæ modo cingit.

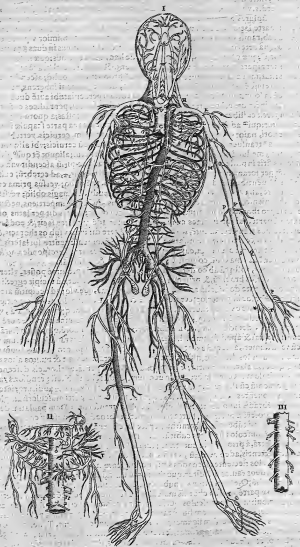
z Ramus ab exteriori latere ventriculi fundum amplectens.

z Inguis arteria ad anteriorem omenti membranam, & cõlum intestinum procedens.

z Ramulus qui ad anteriorem omenti membranam, & cõlum intestinum a si-

	nistro latere procedit.	o	Arteria ad rectos abdominis masculos ascendens.	E
7	Arteriæ ad lienem tendentes.	p	Ramus qui apud pubem procedit.	
7	Rami ad sinistram latus fundi ventriculi & exteriorem omenti membranam pertinentes.	q	Truncus arteriæ ad crura tendentis.	
9	Ramus, qui ab arteriis ad lienem tendentibus derivati impertinunt sinistri ventriculi sedi.	r	Ramus prædictæ arteriæ qui impertinunt musculus anteriorem femoris partem sequentibus.	
z	Ostenditur in prima & secunda fig. arteriæ ramus, qui interiori membræ omenti distribuitur, ramulos impertinunt ieiuno intestino & colo ab hepate, usque ad sinistram renem.	s	Ramus, qui distribuitur quinto musculo femoris & reliquis inferiorem femoris sedem amplexantibus.	
a	Arteriæ seminis materiam deferentes ad testiculos.	q	Ramus, qui dividitur posterioribus musculis femoris.	
e	Rami qui ab arteria magna secundum lumborum longitudinem prodeunt.	u	Ramuli ad genua tendentes, quo loco etiam magna arteria ab dita sub poplite procedit.	
ff	Divisio arteriæ magnæ iuxta os sacrum, ostendunt eadem notæ ramulos, qui ab inferiori parte arteriæ derivati ad os sacrum perueniunt.	x	Præcipua, ac magna cruris arteria per eiusdem exterioris latus descendens.	F
g	Interior truncus nuper dictæ divisionis.	y	Ramus, qui pertinet ad musculos suræ amplexantes, & proprie ad septimum & octavum moventem pedem.	
b	Exterior ramus interioris rami, qui distribuitur musculus occupantibus exteriorem sedem ossis ilium.	z	Ramus, qui inter os calcis, & inter malleolum transiens pertinet ad inferiorem pedis sedem.	
i	Inferior ramus eiusdem, qui ad vesicam, colem, & uterum tendit.	t	Arteria quæ interdum inter os calcis, & exteriorem malleolum transiens, pertinet similiter ad inferiorem pedis sedem.	
k	Divisio utriusque trunci prædictæ divisionis.	Δ	Ramuli tendentes ad commissuram tibiarum cum talo.	
l	Arteriæ quæ utrinque ab umbilico oriuntur.	⊙	Arteria ad superiorem pedis sedem procedens.	
m	Reliquum inferioris trunci notati, quod per foramen ossis pubis ad femur procedens iungitur cum arteria notata, f.	Λ	Divisio arteriæ in pedes.	
t		77	Ramus dexter ac sinister deferens sanguinem spirituosum ad sui lateris testem.	G
				I
				2
				3
				4
				5
				6
				7
				8
				9
				10
				11
				12
				13
				14
				15
				16
				17
				18
				19
				20
				21
				22
				23
				24
				25
				26
				27
				28
				29
				30
				31
				32
				33
				34
				35
				36
				37
				38
				39
				40
				41
				42
				43
				44
				45
				46
				47
				48
				49
				50
				51
				52
				53
				54
				55
				56
				57
				58
				59
				60
				61
				62
				63
				64
				65
				66
				67
				68
				69
				70
				71
				72
				73
				74
				75
				76
				77
				78
				79
				80
				81
				82
				83
				84
				85
				86
				87
				88
				89
				90
				91
				92
				93
				94
				95
				96
				97
				98
				99
				100

TABULA. XXVI.

a Gal. li. 1.

de vfu p.c.

13. & li. de

plac. c. 7. &

li. de arter.

fect. c. 9.

b Gal. li. 6.

de vfu pa.

c. 14.

c Ga. de ar

ter. feftio.

c. 9.

d Ga. ibid.

e Gal. li. 6.

de vfu p.c.

37.

f Gal. li. de

venar. feft.

riar. feft.

c. 9.

g Gal. li. de

Anat. feft.

c. 9. & li. 16.

de vfu p.c.

10.

h Ga. ibid.

i Gal. li. 16.

de vfu p.c.

10.

k Ga. li. 16.

de vfu p.c.

10.

l Ga. ibid.

m Gal. ibi.

n Ga. ibid.

o li. de Ar

ter. diffeft.

c. 9.

p Ga. ibid.

q Ga. li. de

Arter. fec.

c. 9. & li. 16.

de vfu p.c.

10.

r Gal. li. 16.

de vfu p.c.

10.

f Gal. li. de

Arter. fec.

c. 9.

t Gal. li. de

Arter. fec.

c. 9.

u Supra c.

31.

x Gal. 3. de

anar. adm.

ca. 8.

y Ga. ibid.

Agna igitur arteria a sublimiori parte * finiftri ventriculi cordis initiū, A, sumit rotundū durū, & quasi cartilaginōsum. Stātimq; octa pōstquā excessit ex trib. mēbranis prohibentib; ne spiritus, & sanguis à magna arteria reuertatur in cor, duos e proferri paruos ramos, b, vñsū à dextra parte, alterū à sinistra: hi coronæ d modo vñdij; ambiunt sublimiorem partē cordis, vñā ē cū vena, quā ea de causa coronatā appellant: ab ijsdē deriuantur tēnues ramulī cōplures per cor descendentes, inter quos minus tēnuis ille apparet, qui collocatus est in parte latiori, ac craffiori cordis, vñdē seprū nascitur, quod duos eius vetriculos diuidit. His duob; ramis deriuatis, ascēdit magna arteria à medio sublimioris partis cordis sub trūcū venarū, quā arterialē appellant, per inuoluerū cordis, ac protinus in duas g partes inaequales diuiditur, C; quæ grandior est, descendit; sed de hac postea agemus; quæ minus grādis, D, ascendit inter asperam arteriā, & venā cauā, & inter mēbrasas sepi thoracē in longitudinem diuidentis; statimq; à latere sinistro grandē ramū * producit, qui obliq; ascendit versus primam costā im eiusdē lateris; nullū ramulū proferens, donec pulmōni inhaerens, ne vñs; cū sepro thoracē in longitudinē diuidente, ad primam costam perueniat; ibi autē duos k ramos exitū, vñs, E, ab inferiori parte, alterū à superiori, F. Qui ab inferiori, per radices costarū trāsfit, ramulū impertit cuilibet medio l spācio; inter quatuor primas costas; à quorum quolibet alij duo nascuntur; quī ad spinā medullam pertinent, & musculos ea parte scapulæ inhaerentes. Qui à superiori, maior est, obliq; autē ascendens iuxta se primam ceruicis vertebram transit per foramina * transuerforā protēssū, & superiorū vertebrarū ceruicis; vbi aliquot ramos, t, proferit, qui ad medullā penetrant, & per foramina; vñdē exiit nerui; aliquot ē q; qui * distribuntur musculis sitis in posteriori parte ceruicis. Deinde vsq; ad occipitiū ascendit vñā cū vena, q; relinquit, & per foramen occipitiū, vñdē exit spinā medullā fertur, ad cerebrū, cuius distributionē in sequentib; ostendamus. Ab eodē grandī ramū, quē obliq; versus primā costā diximus ascendere, alia arteria, G, nascitur, quæ similiter ascendit, sed magis obliq; versus partē priorē; perueniens; ad summū os thoracis, ac musculos n, nāsimilis impertiens, ne situr à suo latere cū sepro thoracē in longitudinē diuidente; sicq; obliq; descendit per lateris ossis thoracis, iuxta eā partē, vbi cartilagine cū ipso cōmittitur. Idē autē iter facit, & eodē modo diuiditur, & ramos transfert ad cutē, ac venā, quā descendere diximus sub os thoracis, & ex eius cauo egredi iuxta cartilaginem scuti formē, ac super se cū musculū ventris sui lateris ferri. Idē igitur iter facit arteria propōita, cui ab inferiori parte altera arteria respondet, nō secta quā venæ venarū; per has r maximū consortiū est inter vterū, & mammās.

Grandis ramus, postquā ab eo deriuata est præcedēs arteria proximē posita, vterius oblique procedit versus brachiū, & priuāq; ex cauo thoracis prodeat, cū incipit egredi ex secundo musculō mouente dorsi, alia arteria, H, prodūcit infigens, quē vsq; ad occipitiū ascendit diuiditur in musculos in posteriori ceruicis parte collocatos, cui nullū ramū impertiens. Exit tandē grandis ramus ex cauo thoracis, & primā costā superas, obliq; vergit ad alā, vbi à posteriori parte mediocri ramulū, i, proferit, qui distribuitur per musculos posteriorē scapulæ partē occupantes; deinde alium, K, à priori parte aliquidānto minorē, qui ad iuncturā tēdē humeri cum scapula; & apud summū humerū diuiditur in multos ramulos, quorum vnus iungitur cū vena humeri, antequā exeat ex musculus. Proferit & aliquāto inferius alium ramulū, L, qui in multos ramulos diducit, distribuitur musculis thoracis: exigit & multos alios ramulos, qui ad glandulas alarum feruntur; & post hos alii, M, qui per lateris thoracis descendens, inseritur in musculum trahentem brachiū deorsum. Quod reliquū, N, est grandioris rami, progreditur p brachiū cū illa vena, quā iecidoris venā nominari diximus, additurq; inter musculos humerū mouentes; & aliquot ramulos impertit tū internā partē musculū amplectentiū humerū, tū mēbris inuoluentib; musculos hac parte transeuntes. Dein paulatim descendit, ramulūq; O, proferit à posteriori parte ossis humeri; vbi ne situr musculū cubitū extendētes; pergitq; vsq; ad tuberculū exterū humeri, & ibi cū venā iūctū, addit inter chordas musculorū, & inter musculos flexētes cubitū, quib; aliquot ramulos impertit; post hāc vergit versus cubitū iuncturā, à priori parte, cui vtrinq; ramū, P, distribuit, trāsfitq; apud sinē secundū musculū cubitū flexētis, adeo deorsū, vterius pulsata cū deprehēndatur. Tū descendit additum inter musculos flexētes secundos articulos digitorū, & cū qui tertios mouet quatuor digitorū, vbi in duos ramos diuiditur, quorū vnus iuxta cubitū, alter iuxta radiū progreditur. Ille, qui iuxta radiū, Q, est, tangitur x à nobis cū arteria tenarum; ramulū, R, autē proferit pō primā palmæ partē, quib; chordis musculorū extendentiū pollicē ferit ad exteriorē partē manus; distribuitq; per musculos, qui sunt inter y primū pollicis os, & illud palmæ, cui index digitus inhaerens; postquam hunc ramum protulit, transit per primā palmæ partē ab interiori regione sub transversum ligamentū, vbi in tres ramos diuiditur, T, perinde ac neruus, & vena ibi existens; p ijs ramis primus, & secundus bipartitur. Tendit primus per latera interioris partis pollicis; secundus per latera interiora indicis; tertius integer fertur ad internam partem mediū digiti. At ramus, S, qui per cubitū progreditur usque ad primā palmæ partē, similiter tendit adeo additus inter musculos, vt non præferat pulsū, nisi aliquibus locis ad modum

A modum gracilibus;transiens autem sub ligamētum transuersum (sub primam palmę partem,& sub membranam manus duos ramulos impertit * paruo digito, * & totidem proximo,atque vnū medio ab externo latere; aliquos etiā interdum muscularis sitis ab externo latere ossis ilijus,quod in palma sicut & sē regione parui digiti. Hoc igitur padio finitur grandior ramus,quē produci diximus à sinistro latere arteriæ ascendētis; cum ex corde exiit.

Quo grandi ramo productio, magna arteria ascendēs, re cta paulō superius cedit iuxta asperam arteriam, dum perueniat ad glandulas propē guttur (substratas, ibi autem primū quæ ex cauo thoracis exeat, in duos ramos diuiditur, V. Sinister, X, qui gracilior & s, grandis tamē aliquātipser sinistrorsum vergens, fertur sursum h eū interna vena ingulari prope sinistrū latus asperæ arteriæ. Vocatur autē hic ramus à veteribus arteria *uagosa*, c Dexter qui crassior est, similiter sursum ascendit, & statim atq; primam costam dextri lateris attingit, grandem d ramū, Y, profert, similē illi, qui sinistro brachio distribuitur. Ab hoc. n. similiter deriuatur rami ad interualla costarum ad transuersos processus vertebrarum ceruicis, ad pectoris, ad posteriores musculos in collo sitos; ita vt eodem modo deniq; in brachium, & manum diuidatur. Sed quod reliquum, Z, est grandioris, ac dextri rami iuxta dextrum latus asperæ arteriæ ascendit; efficiturque *uagosa* c arteria dextri lateris.

B

De Arteriarum distributione supra iugulum.

Cap. XVI.

a Gal. li. 3. de ana. ad. min. c. 8.

b Gal. li. de Arter. sectione. c. 9. c Gal. li. 36. de vīu p. c. 12.

d Gal. li. de venar. & Arter. sectione. c. 9. e Gal. li. 36. de vīu p. c. 12.

f Gal. li. de Arter. sectione. c. 9. & lib. 16. de vīu p. c. 12.

g Gal. 2. de plantis ca. 6. h Gal. li. 36. de vīu p. c. 12.

i Gal. lib.

k Paulo ante.

l Gal. li. 36. de vīu p. c. 12.

m Gal. li. 9. de vīu p. c. 4. & Gal. li. 36. de vīu p. c. 12.

His ita constitutis de arteriarum ascendētium vsq; ad iugulum distributione; proximū est vt transeamus ad eas quæ supra iugulum, & ad ternas, quæ vtrinq; in caluariā ingrediuntur. Harum prima, a, prope iugulum à grandi ramo ad brachiū tendente deriuatur, ascendens que f per transuersos processus vertebrarū ceruicis intra primā vertebrā, & caput à latere penetrat in durā mēbranā, quæ spinæ medullæ inuoluitur, & in caluariā ingressa sub initio medullæ coit, b, cum prima alterius lateris, ita vt ex vtraq; vna fiat, quæ re cta sub cerebrū in priorem partem fertur, donec perueniat ad glādulā in ossē sphenoidē collocatā, vbi iterū in duos ramos partitur, e, vt recte tendit a suo latere iuxta eam ossis sphenoidis, vbi glandula cōtinetur, vsq; ad secundū par neruorū a cerebro emanantium; ibi autem ramulos, d, exigit penē innumerabiles inter hos, secundū, & primū, qui per tenuē cerebrī mēbranā illigari procedunt ad choroideum plexū efficiendū. Secunda, e, & tertia arteria ab vno, & eodē ramo proficiunt. Deriuatur hic a trūco arteriæ magnæ, antequā ex thorace prodeat; vocaturq; a græcis *uagosa*, f, quod somnū facere credatur; statim autē atq; orta est, coniūcta cū vena ingulari interna iuxta fauces ascendit, ramū, f, vñ glandulis a gutturis, ac partib. vicinis impertiens; deinde alterū, g, a parte superiori iisdē glandulis, oibus muscularis gutturis, & aliquot ossis hyoidis; præterea tertium, h, magnū, & quāsi dimidium totius varijs partibus in multas arterias diuisū. Nā prima, i, quæ magna est pertinet ad musculos ossis hyoidis; secunda, j, quæ multo maior, ad maxillā, ad glandulas k quæ iuxta sunt, ad musculos ossis hyoidis, & linguā, & per vñ ramum, m, ad mēti latus, qui l duos diuiditur, vnus ad superius labrū, alter ad inferius progreditur. Tertia, n, ad eodē lingue musculos, ac linguā fertur. Quarta, o, ad musculū externū ad duocēt caput ad thoracē. Quinta, p, ad mastoidē processū. Sexta, q, per mastoidē eūdē ad partes auris posteriores. Idē tertius ramus postquam sex prædictas arterias protulit, ascendēs alias paruulas, r, trāsfert ad linguæ radicē, ad musculū mastiterē, ad maxillā, ad internas fauces, ad cauū nasi, ad musculos qui in ore abditæ maxillā mouēt. Harū vna, s, quæ grandior est, in caluariā intrat per parū foramen sitū in ossē sphenoidē ab exteriori parte versus posteriōr illius foraminis per quod egreditur tertia pars tertij paris neruorū cerebrī. Atq; hæc est secunda ex trib. arterijs, quas diximus k in caluariā penetrare: procedit, t, autem intus per durā mēbranā, quæ nō alia de causa pulsāt, nisi quia multos ramulos accipit ab hac secūda quæ in ipsā diuiditur. Sed quod refert, u, ex tertio ramo li dicto, ab anteriori parte per auris radicem procedit ad maxillæ commissuram, & per tempus ad latus frontis, vbi finitur. At ramus ille primus, quē arteriam carotidem diximus nominari, postquam protulit hunc tertium ramū, quē in res arterias diuidi proximē ostendimus, adhuc dimidiū res stat, si confersitur cū toto initio; ascendit, x, autem in caluariā per foramen l sitū in ossē tēporum ab exteriori, atq; inferiori parte dicti processūs presidet enim hoc foramen a posteriori parte versus priorē vsq; ad lineā separantē ossē sphenoides ab ossē occipiti, finiturque sub foramine illo ossis sphenoidis, quod nariū cauo respondet. Verum non re cta in caluariam spectat, cum oblique à posteriori parte in priorē procedat; per foramē igitur externum nunc dictum in ossē temporū, & inde per aliud magnū, sub sinu ossis sphenoidis in quo residet glandula, ingreditur in caluariam extremum carotidis illius primū ramū, atque hæc tertia, x, est arteria ex illis quas posuimus in caluariā penetrare; ascendit autē ad sinū ossis sphenoidis proximē dictū sub durā mēbrana latēs, vbi ramos, y, propē infimos distribuit qui inter se iungū in bellis & efficiunt rete illud mirabile descriptū à Galeno; m in hominib. vt ro quasi vmbra ipsius; quibus ramulis distributis, videtur adhuc integra manere; perforataque, dura membrana subit in cauū cerebrī ad basim inter primum, & secundum par neruorum, vbi in duos ramos tota diuiditur, z, quorū interior, a, coit, b, cū iterū alterius lateris, ita vt ex

D

E

duobus vna fiat arteria, quæ in plurimas paruulas diuiditur, ad initium primi paris nervorum per cerebri substantiam, & eius membranam tenuem. Exterior, non numerabiles profert ramulos, quorum alij coeunt cum ramulis deriuatis à prima arteria, quam peruenit ad hunc locum retrulimus: alij disuncti distribuuntur per tenuem membranam, ac cerebrum ad plexum* choroidem formandum. Hactenus de cerebri arterijs.

a Galij 16.
de vñ p.c.
12.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI FIGVRIS
Tabulæ XXVII. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. XXVII. FIG. I.

I **F**igura monstrat distributionem arteriarum supra iugulum.

a Prima ex arterijs in caluariam penetratibus, quæ transit per foramina transversorum processuum vertebrae cervicis.

æ Carotides arteriæ.

f Ramus carotidis arteriæ, qui ad glandulas gutturis, ac vicinas partes pertinet.

g Alter ramus, qui fertur ad musculos gutturis & ossis hyoidis.

b Tertius ramus eiusdem arteriæ qui varijs partibus in multas arterias diuiditur.

i Prima arteria nuper dictæ diuisionis, quæ pertinet ad musculos ossis hyoidis.

l Secunda, quæ fertur ad maxillam, glandulas, quæ iuxta sunt, & musculos ossis hyoidis, ac linguæ.

m Ramus, qui ab hac secunda arteria enatus in duos diuiditur ad latus omēti.

n Tertia arteria quæ ad eisdem linguæ musculos, & linguam progreditur.

o Quarta arteria quæ fertur ad externum musculum adducentem caput ad thoracem.

p Quinta, quæ ad mastoideum processum procedit.

q Sexta, quæ per eundem mastoideum delata diuiditur in partes auri posteriores.

r Paruulæ arteriæ quæ à tertio ramo diuiduntur ad linguæ radicē & partes vicinas.

s Secunda arteria quæ in caluariam penetrat.

u Reliqui tertij rami, quod ab anteriori parte progreditur per auri radicē ad cōiūcturā maxillæ, & pertēpus

ad latus frontis, ubi finitur.

x Tertia arteriam quæ in caluariam ingreditur.

y Arteriæ pertinentes ad musculos posteriorem cervicis partem occupantes.

FIG. II.

II **F**igura monstrat progressum arteriarum intra caluariam.

b Coniunctio dextræ arteriæ cum sinistra sub initio medullæ spinæ.

c Diuisio earundē de glandulam in osse sphenoide collocaram.

d Infiniti penē ramuli, qui ab hac diuisione per tenuem cerebri membranam illigati, tendūt ad plexum* choroidem efficiendum.

i Secunda arteria quæ in caluariam penetrat.

t Progressus secundæ arteriæ per durā cervicis membranam.

x Tertia arteria quæ in caluariam ingreditur.

y Distributio tertiæ arteriæ ad rete mirabile efficiendum.

z Diuisio huius arteriæ in duos ramos inter primum & secundum par nervorum cerebri.

a Interior ramus prædictæ diuisionis.

β Coniunctio interioris rami vnus lateris cum interiori alterius.

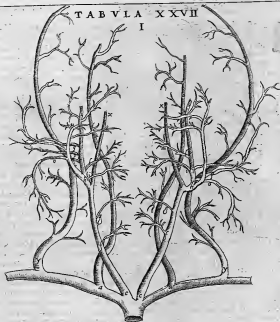
γ Diuisio communis arteriæ in plures ramulos ad initium primi paris nervorum per cerebri substantiam & tenuem eius membranam.

δ Exterior ramus nuper dictæ diuisionis.

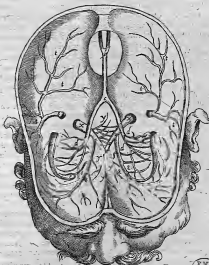
ε Diuisio huius rami per tenuem membranam, & cerebrum ad plexum* choroidem efficiendum.

TABVLA XXVII

I

II

a Gal. lib.
16. de vſu
p. c. 10.
b Gal. lib. de
Arter. ſec.
c. 9.
c Gal. lib.
de Arter.
ſec. cap. 9.

d Gal. lib. de
Arter. ſec.
c. 9.

Expoſito ductu magnę arterię aſcendentis, proximum eſt vt ad eandẽ deſcendentẽ accedamus. Superinſidet hæc vertebris, & vtrinque a lateribus ramos, diſtribuit interuallis oſto coſtarum inferiorum, qui veras coſtas viſque ad cartilaginem ſequuntur; ſed in ſpuris vltra progreditur ad latera abdominis, a quibus ramuli aliquot b ad ſpinę medullam ſeruntur, atque ad muſculos vertebris, thoracique ſuperiores, ab ſecus quã a vena ſine coniungẽ; ipſa verò arteria vertebris aliquantisper verſus partem ſiniſtrã innitens, deorſum tendit, & ex cauo thoracis egreditur, quã ſeptum ad vndecimam eius vertebrã ſpectat; ſtatimque ſub ſepto tranſuerſo vtrinque c vnum proferit ramum, 3, qui in plures ſedus in poſteriorem ſedem ſepti iuxta vertebras progreditur; & ſublimiori ſepri parti, qua ſepro adnaſcitur, ramulos impertit; poſt duos iam dictos ramos magna arteria a priori parte vnum proferit truncum, 2, qui diſtribuit d in ventriculum, iecur, veſicam ſellis, licnem, omentum, duodenum, & colum inteſtinum, in hunc modum. Cum primum deriuatus eſt, ſulcitur ſuperiori parte inferioris membranę omenti, & in duos ramos diuiditur propẽ æquales; horum qui paulo gracilior, eſt, dextroſum procedit; alter, 2, ſiniſtroſum; qui dextroſum, portę venę innixus, ad cauum iecinoris tendit, in itinere caũt ramum, 8, impertit inferiori membranę omenti, & colo inreſtino, dein a ſuperiori parte alium ramulum, 6, ventriculo præbet, qui diuiditur in poſteriorem eius partem, quã ſpectat ad dorſum; dein ex humiliori parte, cum ad iecinoris cauum pergit, duos ramos proferit, vnum, 8, duodeno inteſtino, viſque ad initium icini; alterum, 6, paulo ampliorem; qui vergit ad dextram ſedem ventriculi, & ſuperiori membranę omenti illigatur, ſuperneque diuiditur in priorem, & poſteriorem partem ventriculi; infernẽ alios ramulos diſtribuit ſuperiori membranę omenti. Quod ſupereſt huius dextri rami, duos tenues ramulos, 2, bilis veſicę impertit, & in ramulos, 4, aliquot ſedus, ad iecinoris cauum terminatur, non admodum in eius ſubſtantiantiam penetrans. At ramus, 3, qui ſiniſtroſum progreditur, & modice craſſior eſt, inferiori membranę omenti, & glandulis, quę iuxta ſunt, innititur, communẽ ſque cum venę portę ramo, in tot, quot ille diuiditur; a ſuperiori enim parte arteriam præbet ventriculo, quã dorſo innititur, quę primo ramum, 8, proferit vtrinq; poſteriori parti ventriculi, dein ſuſum aſcendens venę portę modo, ſuperius os ventriculi quaſi corona cingit, 5, ramulos, 5, diſtribuens, eam ventriculo, quã gula, quã cum ventriculo iungitur, inter quos vnu, 7, a ſuperiori parte dextroſum verſus inferiorem progreditur ad inferius oſtium ventriculi, ramulos in itinere impertiens anteriori, & poſteriori parti ventriculi; dein ſiniſter ramus aliam arteriam, 2, diſfundit, in inferiorem omenti membranã; hæc paulò poſt initium in duos ramos diuiditur, valde inter ſe diductos, & multos ramulos diſtribuit tum inferiori membranę omenti, tum colointeſtino: his deriuatis ſiniſter ramus magis adhuc ſiniſtroſum ducitur, & perinde ac vena, cum qua iungitur, in duos ramos diuiditur, atque hi ruſus in alios; dũ recta in lienis cauum multis ramulis, 7, ingreditur. Sed ab humiliori ramo, priuſquã in lienem penetraret, plerumque ramulus membranę omenti diſtribuitur; producit & ab eadem arteria priuſquam in lienem ingreditur ramus, 6, qui ſuperiori membranę omenti innixus dextroſum vergit ad ventriculi fundum, & in ſiniſtram eius ſedem, eam a priori, quam a poſteriori parte diuiditur, ramulũ impertiens ſuperiori membranę omenti. Naſcuntur & alii ramuli, 2, a ramis ad lienem pertinentibus, qui ad ſiniſtrum ventriculi latus pergunt, nõ ſecus quam illi, qui oriuntur a venis ad lienem pertinentibus. Sed magna arteria paulò inferius ad primam lumborum vertebram duas exigit arterias, quarum iniurium tegit plexus nervorum ibi exiſtens, cum quibus iunctę pluribus ramis, 22, diuiduntur venę portę modo e in meſenterium, icinum inteſtinum, ileum, & eam partem colũ, quę a iecinoris cauo ad ſiniſtrum renem progreditur. Ab eadẽ magna arteria paulo inferius, quã parte prima lumborum vertebræ cum ſecunda committitur, vtrinque f vna, 8, deriuatur, quę in renem ſui lateris diuiditur; obſcuros admodum ramulos impertiens craſſiori tunica ipſius. Aliquanto autem infra iniurium dextrę venę materiam ſeminis ad teſtem ſerentis, oriuntur binę g arterię, 2, a magnę arterię anteriori parte, quę ad teſtes ſeminis materiam ſimiliter aſſerunt; hæc initio coniunctę ſunt, ſed de extra dein ſuper venam cauam tranſiens, dextrę venę ad teſtem tendenti innititur, donec pubis os ſuperans, & ex ventris cauo exiens cum vena miſceatur ad initium teſtis: eodem etiam modo ſiniſtra arteria cum ſiniſtra vena coniungitur. In ſeminis hæc arterię eodem modo ac venę diſtribuitur; ſiquidem altera pars ipſarum in teſtes, altera in vteri fundum diuiditur. Ruſus paulo inferius a priori parte magnę arterię circa ſinem tertię lumborum vertebrę, vbi nervorum plexus eſt, vna rantum alia arteria deriuatur in homiliorem meſenterii ſedem, quę cum neruis a dicto plexu oris, in colum inteſtinum a liene viſque ad rectũ fertur; & in ipſum quoque rectũ diſtribuitur; ſed a poſteriori ſede magnę arterię quã cum vertebris iungitur, ramuli, 2, vtrinque deriuantur, ad ſingulas lumborum vertebras, qui ad ſpinę medullam, & muſculos ibi ſitos perſinunt; ſunt autem hi rami & magnitudine, & itinere inter ſe ſimiles, excepto vno, qui vtrinque multo craſſior procedit ad muſculos vertebris inhzrentes, & tranſuerſus per peritonem, atque ab domi-

e Gal. lib. de
Arter. ſec.
c. 9.

f Gal. lib. 16.
de vſu p. c.
10. & lib. de
Arte. ſec. c.
9.

g Gal. lib. de
Arter. ſec. c.
9. & lib. de
de vſu p. c.
10.

Tron-
pica
buius
deob-
radie
videt
belum
26. po-
D. 112.

F

G

H

A abdominis musculus ad ventris latera procedit. Hactenus magna arteria ad lumbos subijci-
tur sinistro lateri vena eadem, dein arteria vena superijciuntur, atque ibi exesse facro excessit,
rursus subijciuntur. In duos autem grandes truncos ad quartam lumborum vertebra[m] sepa-
ratur, sita vena sinistra, imaginem referat. Respondent hac parte rami arteriarum ramis vena-
rum, sitennes quodam ramulos, si excipias, qui ab humiliori parte arterie, qua primum in
duos truncos dividitur deorsum tendentes, subici ossi sacro per ipsius foramina penetrant, ad
spina[m] medullam, & ad posteriorem partem sacri ossis, interdum etiam ita insignes sunt, ut cu-
ribus videantur ad anum capite venarum sanguinem fundentia. Vterque autem truncus tam
dexter, quam sinister, passim postquam a magna arteria derivatus est, in duos grandes ramos
dividitur, & quorum interior, & exteriori tenuior est, & statim in duos particulas ramulos, unum
internum, alterum externum, externum, & simul cum vena transversus progreditur, qua os sac-
rum, & os coxae inter se debet, & pluribus ramis in musculos coxae inhærentes dividitur,
sed ex sinu suo inter os ilium, & os sacrum, ubi continetur, rami[m] profert, qui vna cum ramo
vena, & nervi deorsum egrediens, ex eo sinu sursum reflectitur ad ossa pubis, ubi eam a dexte-
ro, quam a sinistro latere procedit per dorsum colis vique ad glandem. Inferius, maribus
velut fundo, ac ceruici. **B** & coli ramulos distribuit, ac nonnullos etiam ano. Femoris vero
grandior apparet, & in inferiorem partem fundi vteri. **C** multis ramulis dividitur, & simul et
in vteri ceruicem, & vesicam. Reliqua pars interioris rami deorsum tendens arteriam, facci-
piturque utrinque ab umbilico iuxta latera fundi vesicæ in ipsum ramum inferitur, sed ex eca-
tur, & in areolaris quatuor in locum sunt editi, deinde idem interior ramus, & secumquam vena,
qua cum poplite iungitur, tendit per foramen ossis pubis, & priusquam ipsum transeat, ramu-
lum accipit ab exteriori ramo derivatum, ita ut maior fiat, sicque per pubis foramen egredi-
tur, & ad musculos id foramen occupantes, & ad alios, qui a pubis ossis initium sumunt, per-
tinet, non secus ac vena, que tendit per foramen ossis pubis, hic tandem interior ramus, & cum
ad medium longitudinis femoris finitur, coit cum ramulo, qui derivatur ab exteriori, ac gran-
dior ramus crus petere ad quem iam accedimus. Exterior, igitur ramus, ac grandior utrin-
que trunci ad quartam lumborum vertebra[m] derivati, per inguen in crus descendit, & ante-
quam ex peritæneo exeat, propaginem, & illi sursum præbet, qua ad eundem musculum ab do-
minis sui lateris accedens, transversos ramulos proximis partiibus utrinque imperit, deinde sur-
sum ab umbilici regione propeans, in ramos scinditur, qui cum ramulis arterie a summo
pedore descendens iungatur, & consorium efficiunt inter mammillas, & vterum. Sed an-
tequam exeat ex inguine, arteriam non parvam profert, qua in cutem pubis ilium, atque abdo-
minis dividitur, inde exterior ramus cum iam descendens ad crus peritæneum superavit, ramu-
lum, & ad pubis ossa, qua inter se committuntur, transmittit, quæ exiguus est, neque cui im-
petitur. Vicit autem arteria **f** in crure propugnaculo vena, & ramos, & musculos distribuit
anteriori femoris partem amplexantibus, cui vero nullum. Ab eodem externo grandiora-
mo alius, & ducitur, qui in quintum femoris moqueatem musculum, & in eos qui internam femo-
ris se dem occupant, vique ad genu frequenter ramis distribuitur, quoque extrema iungun-
tur cum extremis illius arterie, quam per pubis ossis foramen ad crus diximus pertinere. Ipse
autem grandior ramus ab inguine deorsum procedens iuxta femoris osia convolvitur, & in-
ter duo inferiora femoris capita in poplite consistit, ubique autem eum **g** vena coniungitur
crassiore ad crus tendente. Verum ubi per posteriorem partem femoris de se cadit, ramos, &
profert musculus ibi collocati, qui cum venis versus poplite[m] procedunt. Ceterum ipse gran-
dior ramus in poplite reconditur, ubi ramum, & utrinque profert ad latera genu. Sed postquam
ex poplite excessit, ab exteriori latere ramum, & profert, qui iuxta suram procedens inter fe-
primum, & osium musculum movet pedem addit, & in reliquis, qui anteriore tibie
partem occupant, distribuitur, ramulos imperitens ultra dimidium longitudinis cruris. Ipse
deinde grandior ramus inter capita duorum primorum musculorum pedem moventium recan-
deas, & inter tertium, & duos, qui secuntur ultimos digitorum articulos, & quantum pedem
moventem absconditur, nec recedit a ligamento illo, quod in longiorem tibiam cum sura
alligat, ubi autem in duos ramos dividitur, interior, & inter tibie os, & suram ad inferiorem pe-
dis partem progreditur, vna cum chordis musculorum ad inferiorem pedis partem pertinen-
tibus iungere autem ramulum, & transfert ad eam regionem, qua tibia cum talo iungitur, in
pedis vero planta inter musculos secundos quatuor digitorum articulos, & chor-
das secutentes tertios articulos, in duos ramos scinditur, unus tendit ad digitum magnum, rur-
sus in duos alios divisos, alter partim ad iadecem, partim ad inferiorem partem medij digiti
procedit. Exterior, & ramus, quem sub mediastibia derivari diximus, similiter ad plantam pe-
dis tendit, & inter os calcis, & suram, vna cum chordis septimi, & octavi musculi moventis
pedem, ramulum, & illi communifera distribuit, & minime digito, atque illi qui minime proxi-
mus est, imperitur, & sub talo alium ramum maiorem distribuit, qui dividitur in musculos ma-
gnum digitum, ad latera vertentes, & tres proximos versus partem externam, ubi pulvis, & ma-
gnus se deprehenditur, scire tamen licet se vnamur, ita etiam arteriarum non eadem esse per
crus, & pedem, in omnibus distributionem

a Gal. li. de
Arteriaru
sect. c. 9. &
li. 6. de usu
par. c. 10.

b Gal. li. 16.
de usu par.
c. 10.
c Gal. lib. 16.

d Gal. li. 16.
de Arteriaru
sect. c. 9.

e Gal. li. 16.
de usu par.
c. 10.

f Gal. li. 16.
de usu par.
c. 10.

g Gal. li. 16.
de usu par.
c. 10.

h Gal. li. 2.
de anato.
admi. c. 13.

i Gal. lib. 3.
de anato.
admi. c. 13.

Distributio nervorum, venarum, & arteriarum in omnes corporis partes abūde in hoc tertio libro explicata est, sed qua ratione & in humanis cadaueribus, & in be'llis sectione deprehendatur, quod præcipue nobis institutum erat, nunc dicendum superest. Imprimis igitur diligenter considerare oportet quæ de harum partium distributione hæcenus tradita sunt: de in pictura carūdem ante oculos posita, ad sectionem veniendū; quæ non difficilis erit. Quo pacto autem in ventre, thorace, capite adhibenda sectio sit, tunc sigillatim exponemus, cum quinto, sexto, & septimo libro de his partibus agemus; nunc qua ratione in brachijs, & cruribus sectione inquirere nervos, venas, & arterias oporteat, enarrabimus; si ante errorem ostendamus, in quem delabuntur plerique eorum, qui nervum vsque ad finem, scalpello petiti qui volunt initium enim ab alijs partibus resolorum trahentes intuentur quæ parres simul trahantur; nam in eas omnes dividit nervum existimant, si de decipiuntur; quandoquidem traheremur, non solum trahuntur particula, quibus distribuitur, sed quæ cum illis etiam nequuntur; atque ubi nervi fines in membranis definant ad multas partes pertinentibus: omnes hæc nervo adductio adducuntur; quamvis ramulorum ipsius minimè sint participes.

A summo igitur humero, & pollicem vsque scalpello rectam lineam duces, ita ut carnosa membrana inuoluta, cutem dumtaxat dividas, quam diducis labris in vniuerso brachio, & manu, ita leniter resolues, ut una cum nervulis, ac venis, adipem super carnosa membrana relinquant, si quid in resolvenda cute occurrat, præcides; qua resoluta, super carnosa membrana tegente musculum attollem brachium, nervulos, ac venulas inspicies, simul cum primo nervo brachij; qui per externam eius sedem super carnosam membranam derivatur, & simul etiam ramum, quem quartus nervus præbet extremæ parti cubiti. Discernes & distributionem sexti nervi brachij super carnosa membrana; deprehendes & exitum venæ internæ, quam cephalicam nominari b diximus, ad externum latus primi musculi brachium attolentis, & ramulos, quos partibus quæ iuxta sunt, impertit, donec cubiti iuncturam attingat; ubi ramum invenies, qui oblique deorsum à cephalica vena ad communis constitutionem descendit; & alium simul, qui iuxta radium per posteriorem partem, vsque ad parvum digitum fertur, ramulum ex vena iecinoris accipiens. Ille vero ramus, quem cephalicæ (rarò tamen) ad sublimiorem partem iuncturæ cubiti transfert, etiam sine sectione apparet. Intueberis, & venæ iecinoris partem illam, quæ sub media longitudine brachij ad carnosam membranam ascendit, unde ramus deducitur, ac e communem venam efficiendam. Discernes & alios ramos, qui à iecinoris vena, per inferiorem, atque interiorem cubiti regionem, ad primam palmæ partem feruntur; poteris & communis venæ ductum inspicere, intuitus ramulos nervi secundi brachium petentis; cum primum in cubiti iunctura ad carnosam membranam egreditur, ramum item quarti nervi, qui per externam cubiti partem ad manum vsque progreditur; aliquo pacto etiam nervi apparet, qui ad digitos pertinent; quos præstat tunc perspicere, cum eorum initia vsque ad digitos resolueris. Vbi cum ista hæc diligenter animaduertis, membranam hæcenus inuolutam cum adiunctis venis, ac nervis à subiectis musculis separabis; deinde muscolum qui brachium ad pedem adducit, à partibus quibus illigatur, vsque ad finem resolues, sicut & illum, qui brachium attollit, & primum, & secundum ex illis, qui scapulam movent. Post hæc iugulum à humero separabis, & musculum illum auferes, qui à pectoris osse, & iugulo ad processum in osse occipitij mammillam referentem alligatur; auferes & eum, qui à scapula tendit ad os hyoides, & eum, qui à prima costa transuersis processibus vertebrarum cervicis infertur. In detrahendis musculis, non est, quod diligentia stas, ne violentur, quandoquidem nunc non musculorum, sed nervorum, venarum, & arteriarum distributionem sectione inuestigatur. Detrahis igitur musculis ad latera vertebrarum cervicis, evidenter se ostendunt nervorum radices, quorum plerumque, iter, ac divisionem per brachium persequeris. Occurret tibi primus nervus, qui musculo brachium attollenti præcipue distribuitur; deinde secundus, & tertius, quorum ductum facilius deprehendes, si capita musculi anterioris cubiti flexitètis ab ea parte separares, à qua incipiunt; ita ut ipsum resoluas vsque ad finem; inspicies tunc non solum secundum, & tertium, sed quartum, quintum, & sextum etiam progressum per brachium; præterea arteria, & venæ cephalicæ, ac iecinoris ingressum in brachium; observabisque iter vniuscuiusque; id quod facile succedet, in secundo, tertio, quinto, & sexto nervo vsque ad cubiti iuncturam; nam quartus versus externum humeri tuberculum retorquetur, neque se ostendit, nisi musculis cubiti extendentes oblique dissecueris; sic nervi progressum intueberis, musculis dissectis. Vbi autem quartum nervum ad externum latus cubiti iuncturæ deduxeris, & ramos, quos in progressu profert, perpenderis, musculos ab externo humeri tuberculo ortos à suo initio resolues, quos quartus nervi inspicies illis musculis impertitos. Persequeris & eam partem quarti nervi, quæ pollicis indicis, ac medij digiti externæ regioni, ramulos impertit, muscolum observans, qui duplici chorda in primam palmæ partem infertur. Inquires & aliam partem quarti nervi, quæ per cubitum progreditur ad primam palmæ partem, ramulos impertiens musculis ab externa cubiti

A biti regionem incipientionis. Vt autem reliquum tertij, & quinti nerui, & ramum venę iecino-
ris additum, progressumque arterię per brachium, & manum deprehendas, resolues capita
musculorum ab interno humeri tuberculo incipientia, sic enim tibi promptę occurrent in in-
teriori cubiti flexu sub lato ante m. scuto flexgente secundos articulos quatuor digitorum, vi
debis eorundem ductum, usque ad primam palmę partem; vnde is & portio nem. quinti nerui
ad cubitum pertinet; que dum per posteriore m. partem inferioris tuberculi humeri fertur
ad cutem, sub medio in longitudinem ipsi ramum impetit, qui in exteriora vergens, ramulos
distribuit externo lateri minimi digiti, & duorum proximorum; hunc autem, scilicet, discernes,
cum superficiei venas, propę feratur. Quod reliquum est quinti, & ductum, tertij perspicias, si
transversum ligamentum ad primam palmę partem ab anteriori sede peragis, & tenui scal-
pello venam, arteriam, atque eos nervos ad extremos usque digitos persequaris.

Vt per brachia, ita, etiam per crura venas, nervos, & arterias invenire sectione oportet. Du-
catur itaque scalpellus recta per crus ad magnum digitum pedis; ita vt cutem solam diuidat;
carnosam veró membranam vna cum adipe, nervulis, ac venulis quoniam attingat; sic de supra
cute, inveniendæ sunt initia * quatuor nervorum ad crus pertinentium, quod fiet, si nervos
ex lumborum vertebriis, ex sacro osse prodeuntes observabis. Vbi autem ad crus quatuor ner-
uos deduxeris, inspicias ramos primi, carnosę membranę ab exteriori femoris regione imper-
titos; inspicias & in anteriori ramum secundi nerui carnosę membranę similiter impetitum;
simul etiam observabis venam quę per anteriorem * partem cruris usque ad pedem cum ra-
mulo ipsius nerui progreditur. Tertij veró nerui ramum carnosę membranę distributum in-
venies, si inguen diligenter inspexeris; sed vt quarti nerui ramum ad carnosam membranę per-
tinentem reperiās, primum musculum femur moventem ab osse ilium, à sacro, à coccyge, usq;
ad finem separare oportebit, sic enim & cum ramum, & truncum invenies, vnde deducitur. In-
quires etiam sine sectione ramum quarti nerui, qui carnosę membranę ad ipsum femur iuxta
popliteum distribuitur, cum quarti nerui ramulos per carnosam membranę, vna cum venis ad
tibię cutem tendentes. Reversus deinde ad inguinę, primi nerui ductum scalpello inquires, se-
ctis * musculis à quibus additur, id quod vt secundum, & tertium requiras similiter facies. Cū
tertio autem nervo ramos venę, & arterię, qui per foramen in osse pubis egrediuntur, inveni-
re etiam oportet. Venam veró & arteriam grandiore ad femur tendentes deprehendes, se-
ctis * paulatim musculis, & ipsorum ramis observatis, qui per femoris os retorqueantur; vbi ad
popliteum, vna cum quarto nervo procedunt. Venę quoque, arterię, & nerui divisionem ad po-
pitem, atque iter per crus, & pedem inspicias, musculis, ac ligamenti varię præcisiss, veluti in
manu paulo ante faciendum diximus. Sed satis de venis, nervis, & arteriis: proximo libro per-
gemus ad musculos.

a Gal. li. 3.
de anat.
adm. c. 10.

b Galc. lib.
3. de anat.
adm. c. 12.

c Galc. lib.
3. de anat.
adm. c. 10.

d Gal. 3. de
anat. admi.
c. 12. & 13.

Finis Tertij Libri Anatomies.

V I D I V I D I I

D E

A N A T O M E

Liber Quartus:

Q V I E S T D E M V S C V L I S .

De Musculis in vniuersum.

Cap. I.

a Gal. i. de
mot. mife.

c. 1

b Cor. C. e.

lib. 3. c. 4

c Gal. li. 16

de vfu pa.

c. 1. & r. li.

de mo. mu.

c. 1.

d Gal. li. 2.

de vfu par.

c. 6

e Gale. li. 11.

de mo. mu.

c. 1

f Gal. ibid.

g Gal. li. 11.

de mo. mu.

c. 1

h Gal. 3. de

fr. com. 42

i Gal. lib. 11.

de mo. mu.

c. 6. & 3. de

fr. c. 6. 42.

k Gal. li. 1.

de mo. mu.

c. 4

l Gal. ibid.

m Ga. li. 11.

de mo. mu.

c. 1

n Gal. i. 11.

de mo. mu.

c. 7. & c. 8.

o Ga. ibid.

p Gal. li. 11.

de mo. mu.

c. 2

q Gal. li. 11.

de femi. c.

10. & i. lib.

de mo. mu.

c. 3

V. E. haecenus persecuti sumus, quamuis figuram multiformem praefereant, si Ta. a.
substantiam, & officium spectes, habetur inter partes simplices: musculus, qui
nunc nobis propositi sunt, non modo figuram, sed munus quoque, & substan-
tiam habent multiformium, neque possunt inter simplices referri, nisi quate-
nus concurrunt ad membra componenda. Appellantur autem graece *μῦς*, i.
larinè *b* musculus, à muribus, quos abscissis pedibus referunt; qui magis insi-
gnes sunt, eos fabricata est natura, vt *c* instrumentum sint motus volunta-
rij, quicquid enim in corpore nostro ad libitum mouemus, id per musculos agimus, neque vol-
untarium motum sine musculo reperias, sicut nec musculus, qui facultatem non habeat eius
modi motus, eo excepto (modo musculus dici debeat), qui in palma sub cute solum, duriciem,
& carentiam pilorum affert, vt vult Galenus, ⁴ alioquin motus expers: coniungitur cum mo-
tu vis sentiendi quæ tractantur; spiritus enim qui à cerebro per neruos feruntur ad musculos,
vt mouendi, ^e ita quoque sentiendi facultatem afferunt; at *f* non propterea dicuntur mus-
culi instrumenta sensus, sed motus; quod ille alijs etiam partibus insit, hic tantum musculus.
Id autem quod mouetur, plerumque ^g os est, cui inferuntur; mouetur tamen & cartilago, vt in
guttur: præterea oculus, lingua, labia, cutis in fronte, & facie; quamquam moueri interdum
musculi se ipsos dumtaxat, veluti qui siri sunt ad anuum, & ceruicem velicæ; sed siue aliud, siue
se ipsos moueant, tunc agunt, cum contrahuntur ^h versus sua initia, nam dissecio, quam in mu-
sculis inspicimus, affectus ⁱ magis est, quam actio: vi enim tunc trahuntur ab oppositis muscu-
lis contractis; quibus secis, non amplius tenduntur. Consistit igitur musculorum actio in con-
tractione versus sua initia, in contractione inquam, non simpliciter, sed voluntaria: præstant
enim contra ^j motum voluntarium, si recti sint rectum, si obliqui obliquum, & omnino ^k sim-
plicem, qui tamen in orbem obuoluuntur, articuli circumagunt, veluti qui pertinet ad femo-
ris articulum cum coxa; nus itaque musculus vnus ^l præstat motum; vbi plures motus sunt,
ibi & plures musculi, quemadmodum in lingua: membra autem flexuntur sere à musculis ^m
internis, porriguntur ab externis cum contrahuntur. Vbi membra suspensa, atque immobilia
habentur, tunc musculi oppositi ⁿ contrahuntur, & cum æquè valeant, membrum neque flecti-
tur, neque portigitur, sed in eodem statu continetur ^o. Quamuis verò eiusmodi actio quies
appareat, motus appellatur, dicitur autem tonicus, ^p quod in eodem renore membrum ser-
uetur. Ex contrario distentio musculorum, qui ab oppositis trahuntur, licet videatur motus,
debet censeri quies, cum ociosi tunc sint. Sed satis de officio musculorum, cui maxime respon-
det compositio, siue materiam, siue formam spectes: materia sunt primo partes ipsorum, dicta
substantia, ex qua illi componuntur, musculorum ^q partes sunt medium, & extrema; medium
à similitudine quam representant, venter appellatur, extrema sunt initium, & finis. Substan-
tia multiplex ^r est, regitur enim membrana musculus à ligamento producta, siue ad initium,
siue

A Sic ad finem ipsius sub hac * continetur nervus, ligamentum, caro, vena, arteria, adeps. Nervus præcipua musculi pars est, per quam b obtinet vim movendâ, sed quoniam mollis est, & idcirco non satis firmus, ac stabilis ad movendum, atque apprehendendum, adiunxit natura c ligamentum, quod cum eo mixtum movendam quandam materiam efficiat; quæ & firma sit, & motu prædita; dividuntur autem in tenues d fibras, & sicque facili inter se miscentur, non tamen æquali portione, sed quilibet musculus nervum longè graciorem e ligamento obtinuit; maxima enim portio ligamenti est, mediocris nervi, & quibusdam etiam a visis. Inferitur nervus vel in superficie, vel in partibus f altioribus; plerique tamen musculus à principio, quibusdam in fra, nonnullis vt septo transverso, iuxta medium nullibi tamen ad finem, sicut in se ri venam, & arteriam videmus; dici autem debet musculi caput, g non vnde oritur, sed vbi accipit nervum; ligamentum initio in fibras diducitur; h quæ statim vbi nervus occurrit, cum eius fibris confunduntur, ita autem confusæ diducuntur inter se, & crassius coeunt ad finem, sen i chordam; quæ si transgressa præcidatur, speciem ligamenti magis, quam nervi refert; neque enim vel nervus præcipuus, suis modo ex fibris compositus videtur, sed quæ ligamentum in vnam coacta. Cæterum fibræ in quas dividi ligamentum, ac nervum diximus, maxima k ex parte in musculi longitudinem ducuntur, ac rectæ sunt, quamquam alijs cõtra latitudinem fectantur, & transverse sunt; alijs etiam oblique. Cum simplici musculo simplex motus, i tri- buatur, vnum quoque fibrarum genus tribuitur, per quas suum officium facit. Quibusdam tamen variz fibræ datæ sunt ob multiplicem motum. Qui plura initia habent, plura etiam fibrarum genera obtinuerunt, agunt; ac si essent plures pro fibrarum duæ: Fibris nervorum, m ac ligamentorum obducta est caro, quæ replet etiam mediâ spacia inter fibras. Materia autem quæ trans ducimus, ex ligamento, nervo, & carne, inaximè idonèa est, quæ cõtrahatur; quamvis q si initia p præcidat, contrahitur versus finem, si finem, velut principium, si utrunq; verique contrahitur, & mediâ congloratur. Venæ, autem, & arteriæ omnibus musculis im- pectantur, & ad alimentum, & ad perspiratum; sed quibusdam evidentes, quibusdam obscu- ra; inferit hæc natura alijs ad principium, alijs ad medium, alijs ad finem, prout commodius fuit, & tutius. Non carent etiam adipe musculorum fibræ ex toto, sed in pingui homine ipsis admodum e st illis præsertim, qui ad clones sunt; eatenus autem confert, quatenus eos illinit, ac madefacit, prohibetque ne validò motu inarescant; qui assidue exercentur, hanc absolvunt, ita vt nulla appareat. His ita constitutis de musculorum substantia, ad eorum partes revertor, initium, medium finem, incipiunt p musculi omnes à ligamento, cum quo plerique coniu- guntur nervus, qui vt ante diximus non semper initio, sed interdum infra, interdum & ad me- dium musculi inferitur. Sed vbi cumq; inferatur nervus initium est, & hoc modo simplex, mo- do multiplex, modo latum, modo angustum, modo teres, modo depressum, modo cū ligamen- to apparente, modo cū obscuro. Ad musculi venter ibi est, vbi affurgit, ob carnem diversis fibris obductam, modo quod præcipue accidit, medio musculo; interdum tamen caput in medio est, venter vndique, vt in septo transverso. Sunt in ventre musculorum quorundam partes ali- quæ albæ, carnis expertes. Finis q musculi maxima ex parte chorda est, siquidem fibræ, nervi, & ligamenti in ventre musculi inter se distantes, ad finem rursus coeunt, & corpus quoddam efficiunt album, sine carne, membrana involutum, medium, inter nervum, & ligamentum; nam æque ira molle est, neque sentit vt nervus, neque ita durum est, & sensu caret, vt ligam- tum; longè tamen magis accedit ad naturam ligamenti, quam nervi. Conficitur interdum ex pluribus i musculis chorda vna; interdum idem musculus in multas chordas desinit, vt non- nulli ex ijs qui digitos movent. Disserunt chordæ inter se magnitudine, cum aliæ crassæ sint, aliæ i para, vt sensum lateant; cum aliæ item longæ sint, aliæ brevès; latitudine, cum aliæ la- te sint, & membranam representent, in qua diversæ fibræ se ostendunt, aliæ angustiores, & te- retes. Disserunt & qualitate, quod aliæ duræ sint, & ferè cartilagineæ, aliæ molliores. Disse- runt etiam situ, quamvis pleræ; si sit ad finem musculi, aliquæ tamen ad medium se osten- dunt. Disserunt tandem & partibus in quas inferuntur; illigantur p maxima ex parte ad ossa, quæ in articulis subiecta sunt, & propriè ad ipsorum capita cartilagine illita, inferuntur ta- men nonnullæ & alijs paribus, vt cartilagini & membranz; nonnulli tamen musculi chorda x carent. Hæc genus de materia, venio ad formam.

Continetur forma figura, su perficie, meatibus, magnitudine, numero, situ, ad quæ iam pergi- mus. Figura, quamvis murem, vel lacertum, aut pisciculum referat, in nullo tamè penitus talis est; in quibusdam etiam longè diuersa conspicitur; efficit variam figuram initium, quod inter- dum simplex est, interdum multiplex; & finis, quem similiter varium proposuimus, vbi de chot da egimus. Plerique autem musculi solidi sunt, sine foraminibus, aliqui tamen perforati. Ma- gnitudo non minus varia est, quam figura, siue latitudinem, siue crassitudinem spectes; quidam enim grandes sunt, quidam parvi, quidam mediocres. Respondet vbiq; magnitudo muscu- lorum magnitudo in partem, quæ moveri debent, & dignitati motus, quod sit, vt oppositi muscu- li eiusdem membri non seopæ equalis sint magnitudinis, sed illi maiores, quorum motus ma- ior est, validior, & magis necessarius. Nuncum musculorum persequemur cum sigillatim ad suamquamq; partem accedamus; in vniuersum autem Auicenna y tradit, quingentos, & y Avic. lib. 1. fen. 1. do. & r. e. 30. vigin-

a Gal. lib. d.
b Gal. li. 1.
c de mo. mu.
c. 1. & li. de
Pleni. c. 5.
d Gal. li. de
sem. c. 10.
e Gal. li. 1.
f de Placitis
c. 10.
g Gale. li. 2.
de mo. mu.
c. 1.
h Gal. li. 1.
de mot. musc.
c. 2.
i Gal. lib. d.
h Gal. li. 1.
de mo. mu.
c. 1.
j Gal. lib. d.
k Gal. li. 12.
de yfu par.
c. 8.
l Gal. 1. de
mot. musc.
c. 4. & li. 6.
de yfu par.
c. 8.
m G. li. 12.
de yfu par.
c. 1.
n Gal. li. 1.
de mo. mu.
c. 9.
o Gal. li. de
Art. medi.
c. 50.
p Gal. li. 12.
de mo. mu.
c. 1. & c. 2.
q Gal. li. 1.
de mo. mu.
c. 1.
r Gal. li. de
mo. mu.
c. 3. & li. 1.
de alim. fa.
c. 1.
s Gal. li. de
mo. mu.
c. 1.
t Gal. lib. d.
de mo. mu.
c. 1.
u Gal. li. 1.
de mo. mu.
c. 1.
x Gal. li. de
mot. musc.
c. 1.

y Avic. lib. 1. fen. 1. do. & r. e. 30. vigin-

viginti musculos in toto corpore nostro reperiri. Inter veteres auctores, qui anatonem professi sunt, non convenit de numero muscutorum singularum partium, & idcirco etiam totius corporis; neque mirum, nam seu capita, seu fines, seu ventres, seu fibras, seu manus tandem ipsorum intricari, unus musculus ut plures, vel plures ut unus numerandi videbuntur. Ex pluribus tamen simul collectis. colligere plures oportet, unus ne, an plures sint. Restat situs, qui sine initium, sine finem, sine ductum inspicias, ille est, qui maxime & ad munus exequendum, & ad aliarum partium positionem pertinere videatur, atque idcirco varius. Orimur aliqui muscoli ab osse, aliqui à cartilagine, alij à membrana aliqua dura, alij à membranis, involuentibus chordas muscutorum, alij à ligamenti, alij ab aliquo musculo alij à nolla parte sume initium videtur. Differunt etiam in modo nascendi, alij enim à pluribus ossibus nascuntur, quam plures ab uno solo, siue à processu, siue ab alia parte ipsius. Finiuntur muscoli non semper ad extremum ossis cui alligantur, sed interdum ad medium. Inferuntur autem alij in cartilaginem, alij in cutem, alij ad membranam, alij in alias partes, aliqui præterea simplici fine, aliqui multiplici. Omnes autem ad eas partes intendunt, ad quas diriguntur eorum fibrae. At venter non semper in medio est; sed interdum ad extrema; plerisque partibus superiacent musculi ossibus, in aliquibus subiecti sunt; alij siti sunt in superficie, alij penitus absconditi. Situm tandem rectum, obliquum, aut transversum obtinent musculi, prout expeditius fuit, & ad munus, & ad tutelam, atque aliarum partium positionem. Hastenus de musculis in universum; perpendamus nunc sigillatim eos, quibus singulae partes continentur.

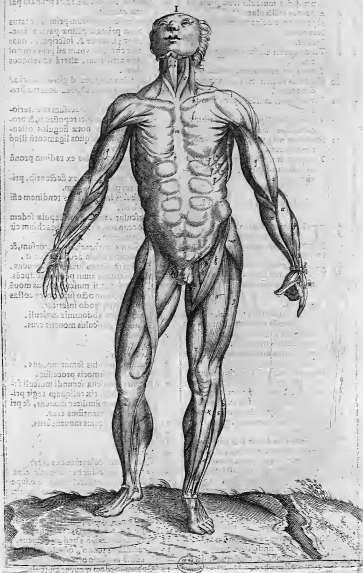
a Gal. i. de
mot. musc.
c. 1

b Gal. i. li.
de mo. musc.
c. 1

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI Sequentib. proximè trium Ta. Figuris inscripti videntur, declaratio.

TAB. XXVIII. FIG. I.	
aa	Musculi ab ima maxilla ad os hyoides pertinentes.
bb	Musculi qui ab osse pectoris orti in os hyoides inferuntur.
dd	Musculi à superiori scapulae costa ad os hyoides tendentes.
e	Nonus musculus caput mouens.
f	Portio secundi musculi mouentis scapulam.
g	Sinus viani præbens venis angularibus externis.
b	Iugulum.
i	Secundus musculus humerum mouens.
l	Primus, qui ipsum ad pectus adducit.
m	Os pectoris excarnis.
n	Tertius musculus humerum mouens.
o	Processus secundi musculi thoracem mouentis, qui in fœre speciem committitur cum similibus processibus primi musculi abdominis oblique descendentes, notatis p.
p	Anterior musculus cubitum flectens.
r	Carnosa pars interni capitis nuper dicti musculi.
s	Posterior musculus cubitum flectens.
t	Musculus, qui ab inferiori scapulae costa enatus, cubitum extendit.
u	Superior musculus radius pronum efficiens.
x	Musculus, qui ante indicem palmarum ligatur ipsam flectit.
y	Musculus latum manus tendinem producens.
z	Musculus, qui ab interno humeri tuberculo ortus, primam palmarum partem extendit.
a	Superior musculus radius resupinans.
A	Musculus bicorni tendine primam palmarum partem extendens.
γ	Duo musculi à cubito orti, quorum unus tendinem affert ossi primae palmarum partis pollicem sustinent; alter in duos tendines diffusus, vnum primo pollicis articulo, alterum secundo & tertio impertit.
δ	Tendo musculi pollicem ad indicem adducens.
ε	Tendo musculi in indicem extendentis.
ζ	Transuersum ligamentum ad primam palmarum partem, proprie autem quælibet nota anulum ostendit chordis hæc transuersibus aditum præbens.
η	Musculus indici pollicem proxime adducens.
θ	Musculus pollicem ab indice maxime abducens.
ι	Musculus paruum digitum à reliquis abducens.
κ	Seminis canales.
λ	Glandulae in inguine.
μ	Octauus femoris musculus.
ν	Sextus, ac septimus musculus femur venter.
ξ	Secundus crus mouens musculus.
ο	Tertius.
π	Primus.
ρ	Septimus tendine primi obductus.
σ	Nonus à tendine primi similiter obductus.
τ	Octauus.
υ	Portio quarti musculi crus mouentis.
φ	Anterior pars ossis tibiae excarnis.
χ	Sextus musculus pedem mouens.
ψ	Musculus quatuor pedis digitos extendens.

TABVLA. XXVIII

- a Noans pedem mouens musculus.
 2 Tendo musculi pollicem extendētis.
 3 Transuerſum ligamentum quatuor nū
 per dictis musculis viam præbens.
 4 Externus malleolus.
 5 Septimus musculus pedem mouens.
 6 Secundus.
 7 Primus.
 8 Tendo quarti musculi pedem mouen
 tis.
 9 Tertius pedem mouens musculus.
 10 Musculus flexens tertium os quatuor
 digitorum.
 11 Portio quinti musculi, pedem mouen
 tis.
 12 Transuerſum ligamentum à tibia ad
 calcem pertinuens.
 13 Musculus magnum digitum in ante
 riora ducens.
 14 Tendines musculi in externa ducen
 tis indicem digitum, mediū, ac pro
 ximum.

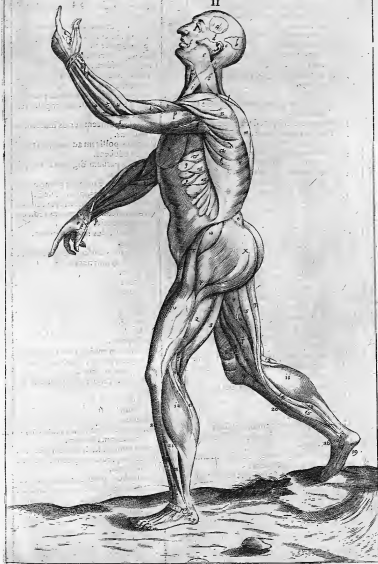
TAB. XXIX. FIG. II.

- a Temporum musculus.
 b Alter ex musculis occipitij.
 c Posterior musculus auriculæ mouens.
 d Os iugale.
 e Latex buccarum musculus.
 f Buccarum musculus, qui à malis ortus
 in maxillam finitur.
 g Musculus ab ossē pectoris in hyoides
 insertus.
 h Gutturis communis musculus, qui à
 summo ossē pectoris ad primā gut
 turis cartilagine pertinet.
 i Nonus capitis musculus.
 l m Dimidium secundi musculi mouentis
 scapulam.
 n Secundus musculus brachium mouēs.
 o Posterior musculus cubitum flexens.
 p Musculus, qui ab inferiori scapulæ la
 tere enatus cubitum extendit.
 q Musculus, ex cubitum similiter exten
 dentibus à superiori scapulæ latere
 procedens.
 r Hac sede duo nuper dicti musculi in
 vnum coeunt, maximeq; extuberāt
 propter tertium musculum cubitū
 extendentem ipsi substratum.
 s Posterior cubiti processus, in quem
 musculi cubitum extendentes infe
 runtur.
 t Longior musculus radius resupinās.
 u Bioralis musculus primā palmæ par
 tem extendens.
 x Musculus extendens digitum indicē,
 medium, ac minimum.
 y Musculus proprius ex parum digi
 tum tendentibus.

- z Inferior musculus ex primam palmæ
 partem tendentibus.
 a Anterior musculus cubitum flexens.
 b Inferior musculus flexens primam pal
 mæ partem.
 7 Duo musculi quorum primus notatus
 2. ad primam palmæ partem inse
 ritur; inferior 3. inscriptus, duas
 edit chordas, vnam ad primum pol
 licis articulum, alterā ad reliquos
 duos.
 c Musculus magnum digitum indici ad
 ducens, cuius chorda notatur lite
 ra z.
 z Ligamentum transuerſum in exteriori
 sede imi cubiti repositum, & pro
 prie singulæ notæ singulos osten
 dunt sinus, in quos ligamentū illud
 diuiditur.
 6 Superior musculus ex radius pronū
 efficiētib.
 i Superior musculus ex flexentib. pri
 mam palmæ partem.
 2 Musculus latum manus tendinem effi
 cius.
 A Musculus qui gibbam scapulæ sedem
 occupans, extensorum brachium cir
 cūuertit.
 u Musculus, qui brachium retrorsum, &
 nonnihil etiam deorsum flexit.
 7 6 Tertius musculus humerum mouens.
 * Musculus brachium pectori adducēs.
 7 7 7 Capita secundi musculi pectus mouē
 tis, quibus in octo superiores costas
 digitorum modo inseritur.
 p p p Origo primi abdominis musculi.
 7 Secundus musculus mouens crus.
 v Primus.
 7 Septimus.
 9 Portio noni.
 2 Primus musculus femur mouens.
 9 Maior ossis femoris processus.
 u Portio conspicua secundi musculi fe
 mur mouentis, reliquam tegit pri
 mus femur similiter mouens, & pri
 mus ex mouentibus crus.
 2 Quintus musculus mouens crus.
 3 Tertius.
 4 Quartus.
 5 Sextus.
 6 7 Quintus musculus mouens crus.
 8 Octauus musculus ex mouentib. crus.
 9 10 Excarnis tibiz pars, & proprie 9. supe
 riorem eius appendicem ostendit,
 i. o. inferiorem quæ internum mal
 leolum constituit.
 11 Primus musculus pedem mouens car
 nosam cruris partem effingens.
 12 Secundus musculus pedem mouens.
 13 Gracillimus tendo à quarto pedē mo
 nente musculo ortus.
 14 Quartus, pedem mouens musculus.

TABVLA XXIX.

II

- 15 Musculus flexor quatuor digitorum
tertios articulos.
16 Portio quinti musculi pedē mouētis.
17 Transuersum ligamentum ab interno
malleolo ad os calcis pertinens.
18 Musculus magnum digitum à reliquis
abducens.
19 Ligamentum obnatū musculo flexori
secundos quatuor digitorum arti-
culos, quod lati manus tendinis vi-
cem in planta gerit.
20 Sexus musculus pedem mouens.
21 Septimus.
22 Octauus.
23 Musculus quatuor pedis digitos ex-
tendens.
24 Nonus musculus pedem mouens.
25 26 Transuersum ligamentum commune
tibiæ, & suræ.
27 Inferior appendix suræ externum mal-
leolum constituit.
28 Transuersum ligamentum à sura, ad
os calcis pertinens.
29 Musculus minimum digitum à reli-
quis abducens.

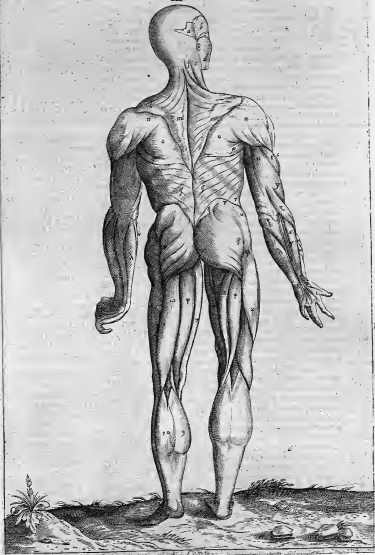
TAB. XXX. FIG. III.

- a Posterior musculus auriculam mouēs.
b Musculus temporum.
c Os ingale.
d Massiter musculus.
e Nonus capitis musculus.
f Secundus musculus mouens scapulā,
cuius initū ab osse occipitij prona-
rum, notatur f.g. quod vero ab api-
ce spinæ omnium vertebrarum cer-
uicis vsque ad nonam thoracis ena-
scitur, notatur, g. i.
lmo Finis prædicti musculi illigatus spinæ
scapulæ, summo humero, & latiori
iuguli sedi.
n Secundus musculus humerum mouēs.
o Quintus.
p Quartus.
q Tertius.
r Portio primi abdominis musculi.
s Anterior musculus cubitum flexor.
t Posterior.
u Musculus ab humeri ceruice enatus
cubitum extendens.
x Musculus ab inferiori latere scapulæ
ortus cubitum extendens.
y Superior musculus radium & supinās.

- z Musculus in duas partitus chordas
primæ palmæ partem extendens.
a Musculus extendens digitum indicem,
medium, & proximum.
b Sedes quæ prædictus musculus definit
esse carnosus.
c Musculus paruum digitum extendens.
d Alter ex musculis tendentibus primā
palmæ partem.
e Finis nuper dicti musculi.
f Initium eiusdem.
g Ex his duobus musculis alter rediē
impertit ossi primæ palmæ partis
magnum digitum sustinet; alter sin-
gulis pollicis articulis singulos ten-
dines offert.
h Musculus pollicem versus indicem ex-
tendens.
i Musculus pollicem ad indicem proxi-
me adducens.
k Musculus paruum digitum à reliquis
abducens.
l Musculus in octauum os primæ palmæ
partis desinens, ipsamque flexor.
m Posterior cubiti processus excarnis.
n Portio musculi laram manus tendinem
constituentis.
o Primus musculus femur mouens.
p Secundus.
q Primus cruris musculus, qui ubi carno-
sus esse definit notatur, r.
x Septimus.
y Quartus.
z Quintus.
a Sextus.
b Tertius.
c Secundus.
d Octauus.
e Noni portio.
f Poples viam præbens maximo totius
corporis nervo, vna cum satis ingi-
gni vena, ac arteria.
g Primus musculus ex mouentibus pe-
dem.
h Secundus.
i Septimus.
k Octauus.
l Notat portionem suræ excarnem, &
externum malleolum.
m Portio noni musculi pedem mouētis.
n Musculus paruum digitum à cæteris
abducens.
o Portio chordarum noni pedis muscu-
li quæ quatuor digitos extendunt.
p Internus malleolus.

TABVLA XXX.

III

De Musculis frontis, palpebrarum, oculorum, nasi, buccarum, labiorum, cuius capitis, & aurium. Cap. II.

Vmemus initium à facie, & musculis, qui in ipsa versantur, & ad frótem, palpebras, oculos, nasum, genas, labra pertinet; in fronte igitur à veteribus ² describitur musculus, A, qui non aliud est, quam membrana carnosus fibris aucta, ut nonnulli ³ volunt, quamvis re vera musculus sit, carnosae membranae subiectus, & ab ea separari possit. Descendunt fibrae à sine capillorum supernè ad internos angulos oculorum lunata figura: Crassiores autem in medio sunt, in extremo tenuiores: huius musculi officium est supercilia attollere, & eatenus ad oculorum apertionem conferre. Recentiores e non vnum musculum, sed duos esse affirmant, utrinque vnum, qui media fronte inter se iunguntur: hoc vel ex eo ⁴ comprobant, quod si vnus transuersus praecidatur, decedit superciliu ab eo latere, neque potest amplius aperiri; quod argumentum non satis firmum est, nam & si vnus tantum sit, adeo magnus, ut ad vtrumque latus pertineat, praecisis fibris ab ea parte, laedetur tantum motus supercilij illius lateris. Distinguitur tamen dexter à sinistro, ita ut non vnus, sed duo musculi separati manifestè deprehendantur.

Habent etiam palpebrae suos musculi, qui bini in vtraque numerantur, Vnus, B, ab inferiori palpebra oritur, & per internum angulum procedens, convertitur versus palpebram superiorem, quam vniuersam ambiens & latiori sine illigatur cartilagini ad oculi tarsum, & superiorem palpebram adducit ad inferiorem, quum ad suum initium reuertitur. Alter inde oritur, vnde nculum recta sursum attollens, procedit ⁵ autem ad tarsum superioris palpebrae, in quam per latam chordam inferiur, ut illam sursum attollens oculum aperiat.

Oculorum musculi ab alijs septem, & ab alijs sex, & ab alijs quinque numerantur: dissident autem inter se qui Anatonem profitentur, non modo de ipsorum musculis, sed etiam de motu. Conuenit tamen inter omnes, oculum quatuor rectis motibus cieri; videlicet sursum, deorsum, ad dextrum, & sinistram latus; hocque fieri à quatuor musculis, qui à nervis secundi paris à cerebro descendentes oriuntur; ita ut vnus, D, à superiori, alter, E, ab inferiori tertius, F, ab interna, quartus, G, ab externa parte dictorum nervorum proficiatur; & proprie à dextra membrana, quae non secus quam nervi ex calvaria descendit, atque inde feratur ad corneam tunicam, & recta ad iridem illigetur, & contrarius quique versus suum initium nculum adducat, atque hoc pacto rectum motum praestet. Sed attenduntur in oculo duo alij motus; vnus: quo contrahitur in interiora, alter quo circumducitur. Hunc concedunt omnes, quamvis dissentiant de musculis à quibus efficitur; illum, sunt qui tam in hominibus, quam in belluis esse affirmant, & qui in belluis concedant, in hominibus aegent. Belluis (inquunt) dedit natura facultatem contrahendi oculum ad partem anteriorem, & musculum ea praeditum, qui oritur ab eodem loco, paulo tamen magis versus partem anteriorem à quo oriuntur & quatuor quos diximus rectum motum praestare, & duo alij, quos vt proximè ostendimus, non vult ⁶ volunt oculum circumducere, & obliquo motui praesse; Totus autem casus obuoluit circa neruum, per quem imperitur videndi facultas; inde paulatim latefcit, dum posteriorem oculi partem attingat, cui in orbem innascitur.

Ceterum subiicitur sex prioribus musculis, & superiicitur nervo, multo adipis interiecto: potest autem quamvis vnus p numeretur, in duos diuidi, aut tres. Hic igitur musculus in quadrupedum oculo manifestè se ostendit, quibus necessarius est, ad oculum contrahendum, cum prona terram spectent. Humanus oculus cum non inclinet in inferiora, non eget hoc musculo contrahente, sed facis retinetur in sua sede ab alijs sex musculis, qui commodè id efficerent possunt; cum ad os propius accedant, & membranae ipsum innolenti pluribus fibris alligentur. Statuentes igitur septimum hunc oculi musculum, & contractionem ipsius in partem internam in homine minimè reperiri, spectemus à quibus musculis circumducatur humanus oculus; nam circumduci omnes concedunt. Existimant aliqui q satis posse circumduci oculum à quatuor musculis rectum motum praebentibus, quod cum vicissim modo hic, modo ille versus suum initium contrahitur, oculus varie moueatur, & ita circumuertatur.

At duplici nomine decipiuntur, vno quod musculi recti non possunt circumuoluerè, sed tantum recta modere; ita vt cum vicissim agunt, non vno simplici motu conuersionis, sed pluribus rectis cicatur oculi; praeterea quod sint duo musculi obliqui, praeter quatuor illos rectum situm habentes; qui cum agunt, satis oculum circumducunt; Vnus, H, qui in inter oculi musculos quintus nominabitur, ceteris longior, & tenuior ab eadem prorsus se de incipit, à qua ille qui recta oculum adducit ad internum angulum: cumque ad extremam partem interni anguli peruenit, crassior efficitur; dein rursus tenuior, ac teres efficitur, per sinem transit, quo quasi quarta pars trochleae exculptra est cartilago, K, ibi sita, & quasi trochlea ab interno oculi angulo per ligamentum suspensa, inde propè ad rectum

angu-

a Gal. li. de
muscl. diff.
c. 4. & Gal.
li. de mo.
muscl. c. 8.
p. de vfu p.
c. 15.
b Vesalius
lib. 2. c. 8.
c Realdu
& Valner.
qua de his
musculis.
d Valnerd.
lib. 2. c. 5.
e Gal. li. de
de vfu par.
c. 9

f Gal. li. 10
de vfu pa.
c. 9
g Gal. li. de
diff. muscl.
c. 5. & Ves.
fib. li. 10
de vfu par.
c. 8. & lib.
2. cap. 12.
h Falop. in
obser. an.
i Valnerd.
li. 2. c. 7.
k G. & alij
dici au.
diores lo.
cis citant.
l Gal. li. 10
de vfu pa.
c. 8. & lib.
de mu. diff.
c. 5
m Vesalius
li. 2. c. 12.
n Valnerd.
lib. 2. c. 7.
o Vesalius
lib. 2. c. 12.
& Gal. li. 10
de vfu par.
c. 8
p Gal. li. de
diff. muscl.
c. 5. & lib.
ro. de vfu
par. c. 8.
q Valnerd.
lib. 2. c. 7.

Tab.
142.

G

H

A angulum sic fitur versus superiorem oculi regionem, procedensque super muscolum, qui fursam oculum adducit inter finem ipsius, & finem alterius, qui recta oculum trahit ad externum angulum eidem superiori regioni innascitur.

Hic mufculus dum intro ad suum initium recurrit, ob chordē ductū obliquū, ac flexu-
fūm circumducit oculum, sed versus angulū internum, ad cuius motū faciliatē in plurimū
confert propofitus trochleæ finus. Alter, I, mufculus obliquus sextus, numeratur; Oritur
autē ab inferiori parte; ubi in cauo oculi rima se offendit, ac velori fūturā; sub qua
latus nervulus tertij parīs à cerebro descendētis per infigne foramen extra fertur ad malā;
quamquam incertū oriūr iuxta commissurā primi oīlis malarum, & illius, quod maxi-
mū est, & quarto loco à quibusdā numeratur. Ex vtrovis loco oriatur, initium eius non
admodū internum est, neque admodū distat ab externa ora ipsius caui, in quo oculus
continetur.

Incipit autem carnosus, gracilis, non penitus teres, & oblique per externum angulum super oculum ascendens in superiorem eius sedem, quæ quantum inferi diſſimulatur, inferitur, sic per eadem chordâ triuſque videatur, & vna mota, altera mouetur, videaturque trochleæ ſinſus conferre ad facilitatem motus, non modo quinti, ſed etiam ſexti, & propriè autem ſextus B oculum circumducit verſus angulum externum. Nervi ad eum muſculum qui ſuſum, & ad eum qui deorſum, & ad eum qui ad angulum internum rectâ, oculum adducit; ad eum præterea qui ipſum circumducit verſus angulum externum, deriuatur a nervo ſecundi paris, ſed qui rectâ ipſum ducit ad angulum externum, proſciſcitur a nervo quarti paris, quem plerique nominant minore radicem quinti paris, ſed qui oculum circumducit verſus angulum internum nervum obtinet ab octavo pari, quod per foramen ſecundi paris exit in oculi cauam.

Aperiuntur extremae nares à quatuor musculis, nascuntur duo priores, A, à principio nasi apud angulum internum oculi, vtrinque vnus; descenduntque donec in cartilaginem sui lateris inferiorem tradidit autem evidentes sunt, vt mirum sit, quo pacto à quibusdam non fuerint animaduerti ^a. Reliqui, B, duo carnosius magis, quam membranosi nascuntur ^b à gena, & sub iostio sinu, vtrinque vnus, qui occupant externum latius nasi, & in externum foraminis partem à suo latere, & partim etiam in labrum superius inferuntur. Omnes autem quatuor aperiunt foramina nasi; sed priores cum versus suum initium contrahuntur, nasi alias etiam attollunt. Illi verò qui posterius traditi sunt, adiungit quasdam carnosas fibras, C, habent, quæ à spina seu dorso nasi incipientes oblique descendunt, & vtrinque deficiunt in alas nasi, quas sursum adducendo dilatant, ita vt videantur esse per se musculi, & non partes proximè positiorum. Clauduntur foramina nasi vtrinque ab vno musculo, D, carnosio, qui ad radicem alæ nasi ob-

Cetus, per ipsam tranſuerſus aſcendit vique ad ſummum dorſum; contra huicque alam contra hit ſicque foramina clauſudunt; ſed clauſudunt etiam a labro ſuperiori, quod patet, quia hoc habebatur immobile, illa manent aperta, neque neceſſarii ſunt alii muſculi, a quibus clauſudantur; nam duo, quos nonnulli ponunt, ad externa foramina non ſunt vere muſculi, vt exiſtimant, ſed magis portio membranæ carnoſæ.

Buccæ etiam quatuor muſculis mouentur; priores duo, vt ſingue ſcilicet vnus, A, valde diti ſunt, tenues, ac neruoſi; incipiunt autem non propè proceſſus illos qui noſſe temporum mammillarum capita repræſentant, (vt nonnulli e volunt) nam ibi non dum conuerſus e muſculus in membranæ carnoſam, ſed magis verſus partem anteriorem ad maxillæ angulū dein ad ſcapulas deſcendunt, & per iugulum tranſeunt ad os peſtoris, & ibi inter ſe per membram carnoſam iunguntur per guttur aſcendentes vique ad labrum ſuperius inde trāſiſſi per mediam faciem redeunt ad maxillæ angulum; vnde orti diximus in quibuſdam etiam adeo aſcendunt, vt aures moueant. Vterque quatuor habet latera vnum, B, C, tranſuerſum principio ſuperioris labri ad angulum maxillæ verſus aurem, alterū, C, D, ab hoc angulo ad ſummū humerū. Tertium, E, D, ad ſummū humero, ad os peſtoris partim ſupra, partim infra iugum præceditur. Quatuor E, D, ab os peſtoris tendit ad mentum, quod inter ſe latè cum inter-

quod dicitur. Quartum, & ab omni pectoris cunctis ad mentis, quod interius situm est, quod interius
arteria musculari coniungitur; intercedente tamen membrana carnosa, quæ, quod fibræ carni
obducantur, quodque in eam inferantur rami nervorum prodeuntes ex musculis subiectis.
Musculos degenerat: sequuntur hi duæ fibrarum, quæ a principio ossis pectoris vsq; ad nu-
mum iugulum ratiæ ferè ascendunt; inde vsq; ad summum humerum oblique sursum feruntur.
Præsertim cum ad ipsam ascendunt, evidenter autem, se ostendunt hæ fibræ tam in ceruicis
quam sub mento, & propè aures; sed cum pertinent ad labrum inferius, ita inter se misceantur,
ut nullo modo distingui possint. Munus propofitorum musculorum est aperire interius labrum,
ducereq; ad latera vna cum superiori, conferreq; ad motum earum partium faciei, quas no-
mouent musculi frons, nasi, aut palpebrarum, sed præcipuum eorum officium videtur maxi-
mè aperire. Alij duo qui buccas mouent, nascuntur a malis supra gingivarum radices, vtrinq; vnus
quarum ductus sequuntur suo initio; dein per buccas feruntur ad maxillâ similiter propè ra-
cem gingivarum.

partem, quam inflammas; quæ in ore regitur membrana tenuissima ad eam inhaerente, ut E
 oculo pacto diffingi queat. Hanc partem hi muscoli dimouent versus sua initia. Cœterum
 tota faciei cutis, generis exceptis, præter musculos prædictos necitur membrana carnosæ, quæ
 in musculum ^a conuertitur, & ad eius motum confert. In generis, quamuis hæc non ver-
 tur in musculum, cutis partim sequitur motum partium inferiorum, partim superiorum. Ac
 cipitur hi buccarum musculi utrinque duos nervos, quorum vnus exiens per ^b foramen na-
 xillæ; diuiditur in labrum superius; alter exit ex concauo oculorum, & ad genas progre-
 ditur.

a Gal. li. 1.
 de motu

musculi. c. 3.

b Gal. 4. de

anar. ad

minif. c. 3.

c Gal. li. 1.

de vfu p. c.

16.

d Gal. li. 4.

de anar. ad

min. c. 1.

e Gal. li. 11.

de vfu p. c.

c. 16.

Conferuntur etiam labia quatuor ^e musculis, qui priusquam ad ea pertineant, euidenter
 distincti se ostendunt, sed postea ita confunduntur, vt discerni nequeant. Admodum enim
 confusa est tota substantia labiorum, ex cute, membrana carnosâ, muscullis, tunica oris, &
 carne quædam laxiori, quam nonnulli esse musculum per se existimant, tam in labro superio-
 ri, quâ in inferiori. Collocantur ^e hi quatuor musculi à lateribus, duo ad superius labrum,
 totidem ad inferius: nascuntur superiores utrinque vnus, ^A, à gena carnosâ initio; descen-
 duntque aliquantisper oblique versus partem priorem; denique uterque inferatur in principium
 labri à suo latere. Reliqui duo, qui ad inferius labrum pertinent, aliquanto breuiores sunt,
 sed latiores; nascuntur utrinque vnus, ^B, ab inferiori parte maxillæ; inde oblique ascen-
 dunt versus partem priorem; ac lato fine à suo latere inferuntur vsque ad medium labii. Om-
 nium quatuor fibræ apparent initio diductæ; deinde ita inter se cœunt, vt cum ad labrum
 pertinent, aliæ super alias excedant, valdeque inter se, & cum labiorum cute ^f miscean-
 tur. Efficunt hi musculi se ex diuersos motus in vtroque labio, duos rectos, quatuor obli-
 quos. Rectos quidem cum clamamus, cum os claudimus, aut cum per externas fibras foras,
 aut per internas intro labia compellimus. Sed obliqui motus quatuor in vtroque latere fiât,
 vno musculo agente; & altero consentiente, nam si dexter agit, & sinister consentit, attolli-
 tur pars dextra labri oblique, sinistra verò pendet; ex contrario si agat sinister, sed præter
 hos, superior labro, vt validius moueatur, ab vtroque latere inferitur vnus caput illius mus-
 culi, quem diximus à gena ferri ad foramen nasi, & ipsum simul attollere, atque aperire.
 Inferior & aliud par, ^C, musculus, qui tenuis, carnosus, teretes, multa adipe obducti,
 incipiunt à sinu generis subiecto, & ad medium labrum superius desinant.

f Gal. li. 4.

de anar. ad

min. c. 3.

Prædictis musculis quinque alij subiiciuntur, qui si non in omnibus, certè in aliquibus ca-
 daueribus se ostendunt; duo mouent ^g cutem capitis, tres vero aurículas. Duo igitur mu-
 sculi, ^A, tenues, breues, larii, incipiunt ab ea parte occipitij, vbi neciuntur musculi complu-
 res; de quibus infra agemus, quæ de musculis capitis initium vnus parum distat ab initio
 alterius; vterque tantum latitudinis occupat, vt ad auriculam sui lateris proximè acce-
 dat.

g Gal. li. 4.

de anar. ad

min. c. 6.

Longitudine sursum versus porrigitur à principio, quanta est latitudo magni digiti; desi-
 nit vterque in chordam latam tenuissimam, carnosæ membrana non dissimilem. Occupat
 hæc a fronte ad aures vniuersum caput, cuius cutem mouere videtur. In quibus autem ca-
 daueribus duo hi musculi in occipitio reperiuntur, terni alij ad aurículas conspiciuntur, quas
 nonnulli homines mouent. Primus, ^D, oritur ab extremo fine superioris musculi frontis sui
 lateris valde tenuis, ferretur deorsum ad aurem, in quam inam terminatur, vt sursum ip-
 sam attrahat versus partem priorem. Alter, ^B, ab occipitio incipit supra processum mastoi-
 dem, vbi desinunt posteriores musculi caput, & scapulam mouentes. Tendit deinde ab an-
 gusto initio transuersus ad partem inferiorem, & larefcens in tres acutas particulas diduci-
 tur, & in posteriorem aurem inferitur, quam retro, & sursum attrahit. Tertius, ^A, ille est
 qui primus inrer mouentes buccas numeratus est; pertinet hic aliquando ad inferiorem &
 auriculæ partem, quam deorsum trahit.

A fig.

11.

G

D fig.

11.

B fig.

12.

A fig.

13.

A fig.

Pergamus ad sectionem vniuersiusque ex dictis musculis, sumpto initio à fronte, cuius
 musculum à perire duplici ratione licet. Vna est, vt cutem vna cum membrana carnosâ se-
 pares a substantia musculi; altera, vt cutem vna cum membrana carnosâ, ac substantia mus-
 culi, a membrana, quæ caluariam cingit, separet, ac resoluas. Ad vtramque autem abra-
 so capite scalpello a vertice recta ad nasum lineam vnâ duces, alteram vero ad corona-
 riam futuram a tempore ad tempus. Tum cutis ad angulos hamo attollatur, & scalpello,
 vna cum carnosâ membrana, vel etiam cum musculo separetur; sic facile musculi substan-
 tiam cum membrana confusam deprehendes, a quatuor non facile separatur. Eadem
 fere ratione & palpebrarum musculum externum resoluas. Tantum valde paruulis scal-
 pellis vteris, quibus cutem a carnosâ membrana vsque ad palpebrarum tarsum adimas;
 sed internam simul cum oculi musculis secabis, qui facilius deprehenduntur, vbi euellatur.
 Euellatur autem integra caluaria longiori scalpello vndique circuncisus, & a neruis resolu-
 tus. Licet & eos inspicere etiam si non eruarur, superiori parte eius ossis, in quo continetur,
 scilicet ab vtroque latere in trianguli figuram excisa, & adipe ab oculo resoluta. Tunc
 prehenso oculo considerare poteris musculos, quos in eo proposuimus, vnumquemque

H

A que scalpello resolvens à subiecto nervo . Separato autem prius musculo , qui palpebram attollit , secabis eum , qui oculum ad externum angulum circumducit ; dein alium , qui ad internum , ubi chordam invenies , quam diximus trochleæ alligari . Secabis deinde eos qui superne , inferne , & à lateribus sunt .

Tum accedes ad buccarum musculos , qui lata membrana continentur ; acutoque scalpello rectam lineam duces , quæ cutem dumtaxat dividat à medio inferioris labri per mentum vsque ad pectus ; aliam deinde lineam duces in orbem per extrema vtriusque labri , & rursum aliam sub vtraque aure ad medium vsque occipiti ; quæ vero sectio in pectore finitur , scalpello sub ingulo per summum humerum , & scapularum spinam ad dorsum ducetur ; quibus licet transverfam ex faucibus , & gutture lineam adijcere , quæ vsque ad spinam progrediat . His sectionibus ita adhibitis , cutis à subiecto musculo lato summa industria separatur . Apertum sic musculus , atque à cute liberatum extrahes , ut eius naturam , fibras , initium , finem intuearis .

Venies deinde ad sectionem eorum , quibus labra continentur , qui remoto lato musculo , & detracta adipe , facile se ostendunt . Separabis primum à maxilla duos musculos , qui in inferius labrum inferuntur , eorum fibras , & chordas diligenter persequutus , ubi labrorum substantiam facile perspicere poteris , quæ impletur , atque exahuitur , & eatenus attollitur , ac desidet . Separabis deinde duos alios musculos , ad superius labrum attinentes , & illorum capita huc , atque illuc attrahens , munus facile percipies . Secabis deinde duos alios parvulos musculos , qui à cavo genis subiecto oblique ad superius labrum feruntur ; ipsos prius à pinguedine , qua obducuntur , resolvens ; tum detrahes à genis musculus superioris labri , qui nasi quoque communis est : ad cuius proprios iam accedes ; ac primo ad eos , qui à principio nasi apud angulum internum oculi ad nasi cartilagine feruntur . Secabis deinde eos , qui ad radicem alæ nasi orti , per ipsam ascendunt , atque ad summum dorsum . Postea secta cute à summo vertice ad imum occipitium , separabis duos musculos , qui posteriorem capitis cutem movent , ortos ab osse occipiti ; postremo duos parvos , quos movere auticulas diximus . Atque hæc satis dicta sint de sectione musculorum frontis , palpebrarum , oculorum , nasi , buccarum , labiorum , cutis capitis , aurium , qui omnes pictura illuminantur .

FIGV.

FIGVRARVM NEC NON CHARACTERVM, QVI Tab. duabus hic appositis inscripti visuntur, declaratio.

TAB. XXXI. FIG. I. II. III. IV. V.

- I Figura demonstrat frontis, & palpebrarum musculos.
- II Oculum à caluaria exemptum, vna cū musculis palpebrarum.
- III Oculum à caluaria resolutum, vna cū suis musculis naturalem situm retinentibus.
- IV Omnes oculi musculos ab initio resolutos.
- V Cartilaginem quæ trochleæ modo excavata sita est prope internū angulum oculi.
- A Frontis musculi.
- B Primus palpebrarum musculus.
- C Secundus.
- D Musculus oculum recta sursum attollens.
- E Musculus oculum recta deorsum trahens.
- F Musculus mouens oculum ad internū angulum.
- G Musculus eundem ad externum adducens.
- H Musculus oculum in interiorem angulum circunducens.
- I Musculus oculum ad externum angulum conuertens.
- K Carrilago quæ trochleæ modo excavata sita est prope internū angulum oculi.
- a Cutis capitis inuversa, vna cū venis quæ per ipsam diuiduntur.
- b Portio membranæ carnosæ, quæ adhuc pericranio inhaeret.
- c Nervus, qui videndi facultatē ad oculum affert.
- d Anterior oculi sedes, in qua iris sita est.
- e Adeps, quæ neruum obnoluit.
- f Chordæ quinti, & sexti musculi mouentis oculum, quæ transeunt per sinum cartilaginis trochleam referentis.

FIG. VI. VII.

- VI Figura hæc ostendunt narium musculos.
- VII
- A Primus musculus nasi alas aperiens.
- B Secundus nasi alas similiter aperiens,

qui partim etiam ad labrum superius pertinet.

- C Carnosæ fibræ, quæ loco tertij musculi recensentur.
- D Quartus musculus, qui nasi foramina claudit.
- a Temporum musculus.
- b Os ingale.
- c Foramen auris.
- d Secundus buccarum musculus.
- e Musculus inferioris labri.

TAB. XXXI. FIG. VIII. I.

VIII. 2. & TAB. XXXII.

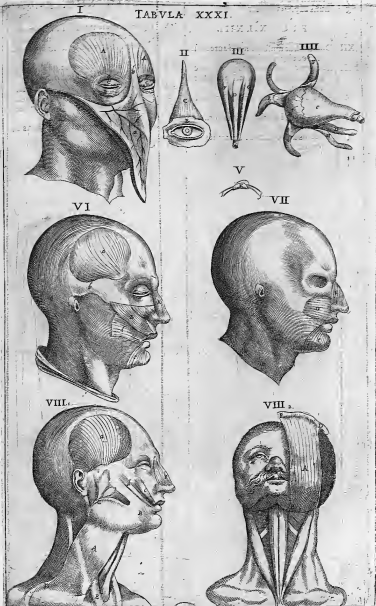
FIG. IX.

- VIII. 1. t. 31. Monstrat latum buccarum musculum in suo situ.
- VIII. 2. t. 31. Eundem inuersum.
- IX. t. 32. Secundum musculum buccarum.
- A Latum buccarum musculus.
- B C Primum latum dicti musculi.
- C D Secundum.
- D E Tertium.
- E B Quartum.
- F t. 32. fig. 9. Secundus buccarum musculus.
- a Temporum musculus.
- b Fibræ carnosæ, quæ pro tertio nasi musculo numerantur.
- c Secundus musculus superioris labri.
- d Primus eiusdem.
- e t. 32. f. 9. Massirius musculus.
- f t. 32. f. 9. Musculus inferioris labri.

TAB. XXXII. FIG.
X. XI.

- X Figura repræsentat labiorum musculos.
- XI Musculus qui aurem sursum trahit.
- A Primus musculus, qui superius labrum sursum attollit.
- B Secundus musculus, qui ad inferius labrum pertinet.
- C Vltimus labiorum musculus.
- D Musculus qui auriculam sursum trahit.
- d Carnosæ fibræ, quæ pro tertio nasi musculo habentur.
- e Secundus buccarum musculus.

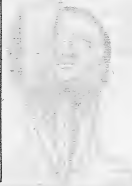
TABVLA XXXI.

f Masseter musculus.
g Cutis capitis inuerfa.

FIG. XII XIII

- XII Demonstrat musculum, qui aurem sursum ducit, inuersum.
XIII Alterum ex musculis occipitij, vna cum musculo auriculam ad posteriora ducente.
A Alter ex musculis occipitij in suo situ.
B Musculus, qui aurem in posteriora adducit.
C Musculus auriculam sursum trahens, inuersus.

FIG. XIII XV

- XIV Figura representat alterum ex musculis occipitij inuersum, vna cum posteriori auris musculo similiter inuerso.
XV Ostendit utrosque occipitij musculos in suo situ collocatos.
AA Musculi occipitij in suo naturali situ.
B Alter ex musculis occipitij inuersus.
C Musculus, qui aurem in posteriora ducit, inuersus.
D Diuisio posterioris musculi auris in tres partes.
d Cutis capitis inuerfa.

VIII TABVLA XXXII. X

XI

XII

XIII

XIII

XV

Equitur Caput, cuius musculos inquirere volentes, opere precium est ante eius mo-
rum repetere, quem supra enodauimus qua de ossibus, & proprie de vertebra cer-
uicis. Diximus igitur caput moueri in priorem, & posteriorem partem, in dextram,
& sinistram, & præterea circumferri. Inter hos tres motus, ille qui est ad dextram,
& sinistram partem, hoc est ad latera, non efficitur per commissuram eius cum pri-

ma vertebra; nam neque idonea est, quæ ipsum præstet, neque etiam expediret; laceraretur
enim medulla, si subito vertebra ceruicis omnes, quæ simul in latera inclinantes secum caput
adducunt, medullam inuolutam seruantes. At motus, per quem caput in priorem, & poste-
riorem partem adducitur, per commissuram ipsius perficitur cum prima vertebra; non primæ
cum secundæ; quæ adeo arctè illigantur, ut nequeat eatenus curuari, quantum caput. Efficit au-
tem commissura primæ vertebrae cum secunda alium motum capitis, quo circumducitur; pri-
mæ enim vertebrae innixum super secundam, & propriè circa processum eius densiformem,
quasi circa axem mouetur, ita ut hic motus etiam ad ceruicem pertinere videatur. His ita con-
stitutis, iam tempus est accedere ad musculos, qui eiusmodi motus præstant; & primò ad eos,
à quibus mouetur caput per se; nam alios qui eatenus ipsum mouent, quatenus ceruici innitit-
ur, exponemus vna cum musculis dorsii. De numero autem eorum qui propriè ipsum mouent,
non conuenit inter professores Anatomicos; quidam octo paria esse existimant, quidam nouem,
aut decem; in quouis pari est vnus musculus, à dextro latere, alter à sinistro; in primo pari vtet
que, A, oritur longiori initio à spina quintæ, quartæ, tertiæ, secundæ, & primæ vertebrae thora-
cis; magis tamen quintæ; ab ijs vertebrae ortus binas chordas exigit membranis similes, quæ
transuersis processibus primæ, & tertiæ vertebrae ceruicis, vel secundæ, tertiæ, & quartæ inter-
dum illigantur; à qua cum recedit, angustus adhuc paulatim latefcit, ita ut cum ad tertiam, &
secundam vertebrae thoracis peruenit, æquet latitudinem processuum, qui ab eorum lateri-
bus siti sunt, quam latitudinem rarinem ascendit, aliquid etiam accipiens à ligamento quom-
que inferiorum vertebrae ceruicis; at ubi excedit tertiam vertebrae, se iungit ad musculo
altetius lateris, cum quo ante iungebatur, diductusque nervosam portionem transmittit ad pro-
cessum mastoideum, & in os occipitij inseritur transuerso fine; à tunc adeo lato, ut æquet spa-
cium, quod est inter lateris musculi externum, & aurem, vel inter internum, & finem in occipitio
excusculptum. Illud verò spacium, quod est inter dextrum, & sinistram musculum, ubi diduc-
tor, trianguli speciem repræsentat, quam repræsentat etiam vterque musculus; sed latera
habent in æqualia; primum, F, G, valde magnum procedit per medium dorsum; secundum, G,
H, huic æquale per partem anteriorem. Tertium, H, F, quidem valde paruum est ipse finis
transuersus, per quem occipitio illigatur; ascendunt eius fibræ oblique à spina inferiorum ver-
tebrarum ceruicis versus processum à lateribus superiorum, donec oēs simul ossi occipitij in-
nascantur, parum aut nihil laterum processibus illigatur. Cum agit vtrinque lateris musculus,
caput recta admodum extenditur, sed si alterius dumtaxat, vertitur versus ipsam.

Secundum, C, par musculorum mouens caput, continetur duobus musculis; vno à latere
dextro, altero à sinistro. Vterque triplici initio ita distincto præditus est, ut à nonnullis videa-
tur componi ex tribus musculis in vnum coeuntibus; sed cum numeretur ab omnibus pro vno
musculo, proponetur à nobis non ut cõpositus ex tribus, sed ut à triplici principio ortus, quo-
rum primum, I, raro, interdum ramen non reperitur. Incipit autem à spina tertiæ vertebrae cer-
uicis, aliquando etiam à spina primæ, vel secundæ thoracis. Altetum, C, à transuersis processibus
primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, & quintæ vertebrae thoracis; non nunquam etiam à spina
primarum tantum trium, vel quartæ; & quintæ dumtaxat; accipit autem tenuissimam portio-
nem à processu transuerso octauæ. Tertium, E, à transuersis processibus oritur quinque inferio-
rum vertebrae ceruicis. Concurrent tria hæc initia ita ad vnum efficiendum musculum,
ut nequeant inter se se iungere; hic aurem iunctus cum musculo alterius lateris, in occipitio defi-
nit, totum spacium occupans vsque ad radicem mastoidei processus. Vbi vterque simul agit,
recta in posteriorem partem caput adducit; Vbi alter dumtaxat, non recta, sed ad latera.

Vtrinque his musculis secundi paris portio quædam carnis, D, subiecta est, quæ nervoso
initio orta à processibus transuersis sex priorum vertebrae ceruicis, & interdum à trans-
uersis quinque primarum thoracis oblique ascendit versus spinam, dum ad occipitium per-
tinet, siquidem fibræ oblique sursum procedunt, ab exteriori parte in anteriorem: Inferitur
autem nervoso fine in radicem processus mastoidei. At non immeritò à quibusdam censetur
pars secundi musculi iam dicti, cum fibras ipsius obliquas admixtas habeat; cumq. idem officij
faciat caput in posteriorem partem adducendi recta, ubi vtrinque agit; ad latera, ubi ab vno
latere dumtaxat. Nos tamen non ut partem secundæ, sed ut tertium musculum numerabimus,
adden-

A⁴ addentes ab obliquis eius fibris motum in posteriorem partem; ubi ab vno latere statim agat, non esse recta ad iarus, sed oblique. Cum his numerari possunt tanquam ipsorum partes duopari musculi, A, qui a processu transverso primæ vertebrae orti tenues admodum ascendunt ad caput, sinunturque iuxta processum mastoideum, & vni habent recta ad caput adducendi in posteriorem partem, & vbi simul agant, sed oblique ubi alter dumtaxat. Quarrus, C, musculi vtriusque valde tenues, initio non valde nervosi; deinde recta ascendit, non ita tamen, ut non magis separaretur, a musculo alterius lateris ad finem, quam ad initium. Inferitur rotundo sine in os occipitij; attollitque caput versus posteriora, ubi simul agat cum musculo alterius lateris, sed ubi solus, circumvertit.

B^{fig.} Quintus, B, quarto ferè subiecitur, similemque formam, & substantiam obinet. Nascitur vero initio carnosus, & tenui a latere illius tuberculi, quod prominat a posteriori parte primæ vertebrae cervicis. Iungitur initio cum musculo alterius lateris, sed in progressu aliquantisper diducuntur, ita ut separati inferantur in os occipitij. Conferunt autem ad attollendum caput. Sextus, D, carnosus est, longus, rotundus, nasciturque ab osse occipitij ad externum latens quinti musculi, & oblique descendit, dum inferatur in extremos processus laterum primæ vertebrae cervicis. Quodam si officium sexti huius musculi, non satis video, neque enim circumducit caput, ut alij volunt, tum quia fibras habet rectas, non obliquis; quales ad circumducendum requiruntur; tum quia quod necessarium esse monstramus ad caput circumducendum, non movet primam vertebrae supra secundam, cum non tendat a secunda ad primam, ut facit septimus, sed a capite ad primam. At neque adducere potest caput in partem posteriorem, cum nascatur a capite & inferatur in primam vertebrae; nam sic movebitur vertebra supra caput, non caput super vertebrae, ita ut mihi verisimile fiat, oriri potius hunc a prima vertebra, & inseri in caput, quam contra; sic enim adducere poterit caput in partem posteriorem attractum a prima vertebra super quam movetur. Septimus, E, eiusdem est figuræ, cuius

sexus; oritur autem a spina secundæ vertebrae cervicis, & oblique paulo ascendens illigatur processibus laterum primæ.

Manus eius est circumducere primam vertebrae supra secundam, & idcirco etiam caput, si agat alter dumtaxat; sed si uterque, tum caput sistit, aut retrosum adducit. Ex quarto autem, sexto, & septimo, triangulus, F, vtriusque representatur, cuius primus angulus est in medio occipitij, alter apud processum posteriorem secundæ vertebrae. Tertius iuxta angulum alterius lateris. Octavus, A, iam caput demittit, & adducit in partem priorem, cum alij septem propositi ipsum magis attollant, & adducant in posteriorem: pluribus autem musculis opus fuit ad attollendum, nam facile suo pondere declinat in inferiorem. Nascitur ergo

B^{fig.} octavus musculus a media, & sublimiori parte, B, ossis pettoris tum a iugulo, C, ab utroque principio profectus efficitur aliquanto magis crassus, quam latus, sineque carnosus, ac crasso illigatur, D, ad processum mastoideum, quem totum complectitur. Scire præterea licet inter illud initium quod ab osse pettoris, & illud, quod a iugulo sumit hic musculus suum, E, figuræ triangulæ; deprehendi non modo in cadavere, sed in homine etiam bene valente; iungitur deinde vnum principium cum altero, ita ut vnum musculum constituat, qui trahens deorum caput, movet in partem priorem, attrahit enim ipsum deorum, siue collum moveatur; siue immobile maneat; Verum ubi agit musculus vnius lateris tantum, caput versus illud demittitur; circumducitur; ubi uterque vicissim. Nonus, A, ab anteriori parte cervicis sub gula residet, oritur autem ab omnibus ferè vertebrae cervicis nervosis in itis a tranneris ipsarum processibus duobus; proficiscitur enim a sexta, quinta, quarta, tertia vertebra, & carnosus evadit, carnosoque sine in capitis basin inferitur, inter vtrumque processum, quo cum prima vertebra committitur; sic autem caput in partem priorem. His nonem paribus sunt qui decimum, A, addant, quod ortum ut superius diximus processu transverso primæ vertebrae valde gracile ascendit ad caput in quod inferitur, prope processum mastoideum, sed videtur pars tertii paris. Ex nonem paribus musculorum propositis prima sex caput attollunt, & in posteriora adducunt, septimum circumducit, octavum, & nonum flectit, atque in priorem partem adducit. Alii sunt, qui caput in latera circumvertunt, quatenus cervicis vertebrae similiter ad latera adducunt; sed hos referemus inter msculos dorsi, sub quo comprehendimus vertebrae cervicis, thoracis, lumborum, & simul etiam os sacrum.

Propositorum autem musculorum sectione aggredieris in hunc modum. Prono cadavere tertium musculum ex thoracem moventibus, qui a spina vertebrae cervicis ortus in superiores costas inferitur, incidis; superficieris. n. primo moventem caput pari, quod postea comode secabis, si buxum scalpellum a latere subicias; sic; a subiectis musculis ducta sectione in longitudinem se

pares vsq; ad occipitium, in quod desinit; deinde ad secundi paris incisionem perges, a vertebrae similiter vsq; ad occipitium resolvens; cum quo etiam portionem illam carnis secabis, quam pro tertio pari numeravimus. Tum ad quarti paris sectionem aggredieris, cuius initium a spina secundæ vertebrae cervicis diuidis, ut totum vsque ad occipitium, a quinto, quod subiectum est, resolvamus; nam hoc deinde a prima vertebra separandum est, & vsque ad finem scalpellum resolvendum. Accedes deinde ad sextum; quod ab occipitio vsque ad transversos primæ

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebrae

vertebræ processus separabis; Tum ad septimum, quod à spinâ secundæ vertebræ vsq; ad trigesimum processum primæ diuides, post hæc, resupinato cadauere, octauum par, quod ab anteriori parte incipit, vsque ad processum in omnibus temporum mammillam referentes se parandum est. Accedes deinde ad nonum par, quod resolues ab omnibus ferè corporibus vertebrarum cernicis, & earum transversis processibus vsque ad basim capitis. Decimum vnà cum tertio secabis, cuius partem vidèri diximus, nam tertius ad latum buccarum musculum pertinet, quem iam secimus.

FIGVRARVM NEC NON CHARACTERVM,

qui tabulis duabus præsentibus inscripti

vifuntur, declaratio.

TAB. XXXIII. FIG. I. II.

Monstrant nouem sequentes figura musculos caput mouentes.

- In I. & II. figura literæ notant.
- A** Primum par musculorū capitis in suo situ.
- B** Idem musculi inuersi.
- C** Secunda pars secundi paris musculorum capitis.
- D** Carnosa moles, quæ pro tertio pari musculorum capitis habetur.
- E** Tertia pars secundi paris musculorum capitis.
- FG** Primum, atque internum latus primi musculi.
- GH** Secundum, ac externum.
- HF** Tertium, ac finis.
- I** Primum principium secundi paris musculorum capitis.
- a** Thoracis costæ.
- b** Musculi, qui inter costas siti sunt.
- c** Portio quinti musculi thoracem mouentis.
- d** Portio tertij musculi.
- e** Portio tertij musculi dorsii.
- f** Secundus dorsii musculus.
- g** Portio sexti musculi mouentis dorsum.

FIG. III. IV.

In III. & IIII. figura

- A** Decimum par musculorum capitis.
- B** Quinque par musculorum capitis.
- C** Quartum par musculorum capitis.
- D** Sextum par eorundem.
- E** Septimum par.
- F** Triangulus à nuper dictis musculis constitutus.
- G** Musculi Secundi paris inuersi.

H Moles carnosa, quæ pro musculis tertij paris numeratur.

I Portio quarti paris musculorum capitis, quæ videtur musculus distinctus.

a Portio tertij musculi mouentis scapulam.

b Portio secundi musculi mouentis dorsum.

c Portio quarti paris musculorum dorsii.

TAB. XXXIII. FIG. V. & TAB. XXXIII. fig. VI.

In V. & VI. figura

- A** Octauus musculus caput mouens.
- B** Eius initium ab ossè pectoris.
- C** Initium quod à iugulo assumitur.
- D** Finis eiusdem musculi.
- E** Sinus inter duo initia prædicti musculi.
- a** Decimus capitis musculus inuersus.
- b** Sextus.
- c** Quartus.
- d** Quintus.
- e** Septimus.
- f** Vertebræ cernicis, membranis, carne, atque adipè obductæ.
- g** Spinæ medulla.

FIG. VII. VIII.

In VII. & VIII. figura

- A** Nonum par musculorum capitis.
- a** Octauus capitis musculus inuersus.
- b** Initium dicti musculi, quod à iugulo nascitur.
- d** Alterum initium, quod oritur ab ossè pectoris.

TABVLA XXXIII.

I

II

III

IIII

V

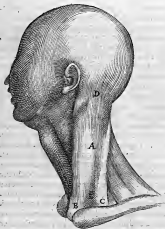
e Sinus inter verumque initium.
g Portio secundi muscoli dorsi.
f Portio tertij.
g Portio primi muscoli moventis caput.
b Vertebrae cervicis.
i Os iugale.
k Foramen auris.

FIG. VIII.

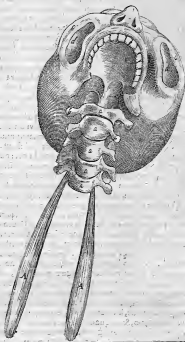
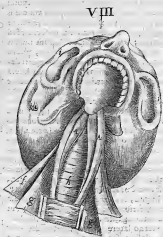
Id VIII. figura.

A Nonum par musculorum capitis inferum.
a Quinque superiores cervicis vertebrae.
b Processus transversi earumdem.
c Os iugale.
d Cavum, quod inter os iugale, & calvariam situm est.

VI TABVLA XXXIII VII

VIII.

De musculis ossis hyoidis, lingue, faucium, gutturis, maxillæ.

Cap.

I V.

E

a Sup. l. 1.
cap. 3.b Gall. de
dissect. mu-
sc. cap. 13.c Fallopi-
us. de Ana-
tom. obser-
uationib.d Gall. de
musc. dis-
sect. c. 14.
& li. 11. de
vsa p. c. 10

S hyoides, quod supra guttur collocatum esse diximus, cum de ossibus * agre-
mus, quatuor vtrinque musculis mouetur. Primus, A, qui validus est, oritur lato, &
carnoso initio à superiori parte ossis pectoris, versus anteriorem; ascenditque su-
pra asperam arteriam, & primam cartilaginem gutturis; eandem vbi que magnitu-
dinem referens, dum inseratur in partem anteriorem ossis hyoidis, quam mediam
carnoso sine completitur. Inngitur autem in icinere cum coniuge musculo alterius lateris, li-
nea in longitudinem ducta: distinguitur vterque inter asperam arteriam, & guttur, quadam
nota, ita vt duplex videatur, quàmuis re vera simplex sit; Fuit autem à natura institutus, vt os
hyoides deorsum traheret, & nonnihil antrosum; id quod obscure facit, & tunc præsertim,
cum os hyoides nimis sursum attrahitur à superioribus musculis, præterquam quod & primam
cartilaginem gutturis, & asperam arteriam tegit, ac monit. Secundus, B, musculus vtrinque è
regione primi superne nascitur à latere maxillæ, sub mento, descendensque proximè sub eo,
qui maxillam deorsum trahit, & os aperit obliquis fibris, angustior redditur, dum ossi hyoidi
à parte anteriori iuxta primum alligetur; attollit autem sursum os hyoides aliquanto antro-
sum, re dicitur vterque agar, oblique, ita alter dumtaxat. Tertius, D, musculus, tenuis, & rotun-
dus b vtrinque nascitur à processu stiloide ossis temporum, paulò infra quintum musculum ma-
xillæ; finiturque iuxta primos duos in ossi hyoide, vbi ipsius processus, & quasi latera cum me-
dio ossi iunguntur. Effluunt hunc natura, vt rectum seruaret os hyoides, ne converteretur in
latum, & vna aliquantisper attolleret; traheretque in partem posteriorem. Quartus, E, muscu-
lus longior est, & tenuior, in medio nervosus, sumit autem vtrinque initium carnosum à subli-
miori parte ossis scapulae, & proprie ad eius ceruicem, atque ad radicem processus anchiroidis;
abducitur sub secundo musculo scapulae; tum oblique ascendit sub primum musculo
capitis, à quo adeò comprimitur, vt magis nervosus reddatur, ac tenuis; sed statim vbi ex eo
excedit, carnosus iterum euadit; dum ad os hyoides perueniat, & in illam ipsius partem inse-
ratur, in qua inferi tertium musculum diximus. Sed vtilis sursum, ita hic deorsum os hyoides
trahit, & simul prohibet ne in latum conuertatur; vbi vterque suo munere fungitur. Sed quatuor
musculorum paribus iam dictis sunt c qui duo alia addenda existimant, iniquant enim quin-
tum, F, in ossi hyoide vtrinque re & is fibris oriri à medio mento à parte interna; & ossi hyoidi
innasci, neque consortium aliquod habere cum lingua, ita vt nullo modo inter eius musculos
numerari debeat; sextum, G, vero constitui à gemina carne musculorum effigiem referente;
quæ ab eodem mento orta aliquantisper cum primo musculo linguam mouente miscetur; sed
vterius procedens ad inferiora, illigatur ad latera hyoidis; existimant autem horum munus
esse adducere os hyoides sursum & ad mentum. Verum ad os hyoides præter musculos, quibus
ab vtroque latere mouetur, duo alij pertinent, qui ad guttur, quod mouent, magis referri de-
bent, quæ ad ipsum. Nascitur autem vnus, A, vtrinque ab ima parte ossis hyoidis, & per latera
primæ cartilaginis gutturis recta procedit ab humiliori partem eius, in quam sua latitudine
inseritur. Sed agamus de horum munere & vna de reliquis musculis gutturis, si prius eos, qui
ad linguam pertinent, exposuerimus, quorum nonnulli ab ossi hyoide oriuntur. Lingua multi-
plices, & ac varios motus obtinet, partim à fibris, quibus varijs tota distinguitur, partim à
quinque musculis, quos ab vtroque latere habet: nam exoritur, contrahitur, in interiora de-
mittitur, attollitur, declinat ad latera, circumducitur, ac varie inflectitur. Horum primus, I, Ifig
crassus est, ac rectus; oritur autem à medio sublimioris partis ossis hyoidis, initio aliquantulum
carnoso, & laxo; deinde vterius procedens, finitur ad radicem lingue; vt ipfam contra-
heas colligat versus partem anteriorem. Secundus, K, nascitur à latere ossis hyoidis à proces-
sum stiloide ossis temporum pertinentes; sed interdum non à superiori, sed ab inferiori lati-
tudine, id quod præcipue accidit, cum superius cartilaginis, aut ligamenti naturam retinet,
quemadmodum sæpe in feminis videmus. Ab vtrovis latere nascatur, progreditur aliquate-
nus transuersus; deinde vtrinque inseritur in latera lingue, & ad radicem. Contrahit autem
linguam versus partem anteriorem, & aliquantisper inferiorem; cum vterque agit; aut
vbi vnus agit, alter consentit, trahitur lingua ad latera agentis. Tertius, L, similiter
carnosus, & quodammodo crassus nascitur ab externo latere processus stiloide ossis
temporum, & ad radicem lingue inferitur, vbi desinit secundus; vteriusque per
mediam linguam procedens, fertur vsque ad extremam: cum vtrinque hic musculus contrahi-
tur, linguam adducit intro versus partem posteriorem; at vbi vnus lateris dumtaxat musculus
contrahatur, linguam similiter sursum adducit versus partem anteriorem, sed ab vno latere
dumtaxat. Quartus, M, incipit ab interna parte laterum maxillæ, iuxta radicem dentium me-
dialium, lato initio, & aliquantisper nervosus; inferiturque sub lingua à latere, sine adeò lato, vt
pertineat à ligamento lingue ad eam partem vbi duo primi finiuntur; demittit hic cum agit,
eam lingue partem, quæ aperto ore se ostendit ab vno latere, vel ab vtroque, prout ab vno,
vel

Tab. 17
36. 37.
38. 39.
vign.
tiffa.
Alfig.

Bfig. 3.

F
Dfig. 1.Efig. 7.
& 5.

Ffig. 6.

Gfig. 10.

G

Afig. 4.

Ifig. 1.

Kfig. 11.

H

Lfig. 11.

Mfig. 12.
& 13.

A vel ab utroque agit. Quintus, N, oritur ab ima maxilla sub mento, ubi ossa inæqualitatem il-
lam faciunt, inde aliquantisper ascendens versus fauces fertur; dum lato fine in linguæ radice
inferatur; promittit autem hic linguam ab utroque latere, quamvis non duplex, sed simplex
& nonnullis existimetur, qui putant ab eo comprimì linguam, siue recta siue à lateribus pro
fibris agentibus. Sunt qui quintum hoc par musculorum, & primum prius relatum, vnum
idem esse credant. Præterea loco quarti à nobis propositi aliud, O, recenseant, quod fanci-
bus ascribi posse credunt & dicunt autem oriri hoc ab interna parte processus stiloidei ossis
temporum, atque ad priorem tendere, & in latam, ac tenuem chordam, P, definire, quæ pri-
mæ cartilaginis gutturis, lateribus ossis hyoidis, & eadem extremæ linguæ illigetur; ita vt has
partes retro, ac sursum adducat, & fauces in deglutiendo astringat.

A Falop. in
li. anatom.
obseruat.
B Falopius
ibidem.

Fauces ipse quoque mouentur, e cum dilatentur ad prohibendum ne quod euomitur, in
palmones feratur, & contrahantur ad deglutiendum. Vtrique motui plura musculorum pa-
ria præfunt. Primum, T, initio neruoso, ac tenui oritur ab osse sphenoidæ, & propriè ab imo
eius processus, qui tendit ad tempora, atque ab huius parte acuta, quæ proximè superectum
habet sinum illum in osse temporum; in quo recipitur maxillæ caput. Inde autem procedit
per antrum illius processus ossis sphenoidis, qui vespertilionis alas imitatur, cuius interno la-
teri inhaerens, descendit, degenerans in neruosam, tenuem, ac latiore chordam, quæ per imū
diatylæ lateris interni ad eam excipiendam excavatî tendens, ad cauum illud palati finitur, vnde
via oritur, vt eam, & extremum palatum sursum, atque antrosum ducat; atque ita fauces
aperiat. Secundum, V, par neruoso initio oritur iuxta eam regionem, vnde oriri primum dixi-
mus; descenditque ad latera faucium ubi conuillæ continentur, eosque complectitur vna cum
faucium sede posteriori ferè vniuersa. Eius officium est conuillas sursum trahere, atque ad la-
tera; & eatenus fauces dilatare. Tertium, X, par ab ea parte, quæ capitis basis cum cetuiæ cō-
mittitur, valde tenax in cipiti; velanque fauces à posteriori parte, & à lateribus in latera hyoi-
dis, in primam cartilaginem gutturis, & nonnihil in linguæ radicem inferitur. Valet ad fauces
arctandas, quo nomine ad deglutiendum confert; Quartum, O, par illud est, quod linguæ, &
fauibus commune ante ostendimus, quæ de musculis linguæ. Valè autem ad fauces astringen-
das, quas in posteriorem partem attrahit.

c Gal. li. de
muscul. diff.
c. 15.

Guttur, quod præcipuum vocis instrumentum est, dilatatur, astringitur, aperitur, clauditur,
quos motus præstât musculi decem & sex; decem proprii, & sex communes; communes ap-
pellantur illi, qui ab alia parte orti, vt ab osse thoracis, ab osse hyoide, à gula gutturi illigantur;
proprii verò, qui non ab alia parte oriuntur, sed ab aliqua ex tribus cartilaginibus, quibus gut-
tur continetur, & in illis finiuntur. Communes sunt sex, quorum duo primi, A, qui incipiunt ab
inferiori latere ossis hyoidis lati, carnosii, iuncti inter se descendunt; dein aliquantulum didu-
cantur, donec uterque à suo latere lato, & carnoso fine, perinde ac principio ad inferiorè par-
tem primæ cartilaginis illigetur; per fibras, per quas etiam inter se illigantur. Constituti au-
tem sunt à natura vt primam gutturis cartilaginem à posterioribus separent; & sursum attra-
hant; sique gutturis foramen dilatent ad horum finem duo alij, B, eiusdem ferè latitudinis in
primam cartilaginem inferuntur, qui nascuntur ab interiori parte g ossis thoracis propè
jugulum carnosio, & angusto initio; inde per guttur paulatim laterales ascendunt, dum in pri-
mam cartilaginem finiuntur, cuius inferiores partes comprimunt, & deorsum trahunt, & eate-
nus astringunt asperam arteriam, nec patiuntur quicquam reduplicari, aut plurimum h di-
latari. His quatuor communibus muscularibus gutturis, duo alij accedunt i transuersi, vtriusque

d Paul. an-
te in hoc
capit.

e Gal. li. 7.
de vñu pa.
c. 11.

f Gal. li. 7.
de vñu pa.
c. 11.

g Gal. li. 7.
de vñu par.
c. 11.

vnus, inde transuersi procedunt toto itinere per gula inhaerentes, continueque carnosii fiunt, & la-
tescunt, dum in latera primæ cartilaginis pertineant, quam in posteriorem partem attrahunt,
& ita ad secundam cartilaginem adducunt, vt guttur astringant; duo autem illi qui nascuntur
à media parte interna ossis hyoidis, & in radicem epiglottidis terminantur, deprehenduntur
in bobus, non tamen in hominibus. Eorum vnus est, non aperire, aut claudere, dilatare, aut
astringere guttur, sed epiglottida cibo, potuq; de pressam rursus attollere. Erigitur enim hæc,
dum illi ad via initia versus os hyoides contrahuntur; in homine verò per se attollitur. At non
opus fuit oppositis muscularibus epiglottida deprimere, cum satis cibi, & potusis grauitate
deprimatur. Ex proprijs duo, D, primam cartilagine in adducunt ad secundam, & eatenus gut-
tur astringunt; incipiunt enim à secunda, & tendunt ad primam, quam attrahunt versus se-
cundam; sunt autem breues, lati, carnosii, vtriusque vnus, quamvis bini videantur ob varium fi-
brarum ductum, quarum alie super alias insident in figuram græcæ literæ X. Aliorū quatuor,
qui tertiam cartilaginem ad secundam adducunt, duo, E, vtriusque vnus ad posteriorè partem se-
cundæ cartilaginis pertinent, quæ gulam attingit; carnosio aut initio incipiunt, & recta ascen-
dentes latiores fiunt, dum neruoso fine cum radice tertie cartilaginis neantur, quæ cum se-
cunda coniungitur; singatur autem secundo cartillago vtriusque, vt sedem vtriusque musculo

h Gal. lib. 7
de vñu par.
c. 11.

i Gal. lib. 7.
de vñu par.
c. 11. & 12.

k Gal. li. 7.
de vñu par.
c. 11. & 12.

Dum illi ad via initia versus os hyoides contrahuntur; in homine verò per se attollitur. At non
opus fuit oppositis muscularibus epiglottida deprimere, cum satis cibi, & potusis grauitate
deprimatur. Ex proprijs duo, D, primam cartilagine in adducunt ad secundam, & eatenus gut-
tur astringunt; incipiunt enim à secunda, & tendunt ad primam, quam attrahunt versus se-
cundam; sunt autem breues, lati, carnosii, vtriusque vnus, quamvis bini videantur ob varium fi-
brarum ductum, quarum alie super alias insident in figuram græcæ literæ X. Aliorū quatuor,
qui tertiam cartilaginem ad secundam adducunt, duo, E, vtriusque vnus ad posteriorè partem se-
cundæ cartilaginis pertinent, quæ gulam attingit; carnosio aut initio incipiunt, & recta ascen-
dentes latiores fiunt, dum neruoso fine cum radice tertie cartilaginis neantur, quæ cum se-
cunda coniungitur; singatur autem secundo cartillago vtriusque, vt sedem vtriusque musculo
predicæ. inde incipienti præbeat. Reliqui duo, F, vtriusque vnus, iam propositis adherere;
nascuntur autem carnosio principio ab ea parte secundæ cartilaginis, quæ ad primam spe-
ctat, & eius humiliorē recipit processum; inde oblique ascendunt, dum inferantur in vniuer-
sam

fam partem tertie cartilaginis, quam priores muscoli nudam reliquerunt. Tertia cartilago ab E utroque latere extoritur ad posteriora ducitur, recta quidem a primis duobus, oblique ab alijs, atque ita aperitur. Duo item alij tertiam cartilaginem cum prima coarctant, utrunque nomen, G, latus, carnosus, qui ex medio primæ cartilaginis in longitudinem ab interiori parte nascitur triplici principio ita distincto, ut quampvis simplex sit, triplex videatur; ascendit deinde oblique, dum inferatur in anteriorem partem tertie cartilaginis, cuius latera diducit, & idcirco lingulam mediam adeo coarctat, ut non permittat aerem exire. Tantam autem vim habet, ut cum cohibere spiritum volumus, resistat omnibus musculis, qui thoracem contrahunt. Id ipsum expellere contendunt. Evidenter apparent hi in gutture humano; quamvis negent aliqui, si se unquam eos perspicere potuisse. Postremi duo, H, ad basim tertie cartilaginis sunt, utrinque unus, qua guttur cum gula, & tertia cartilago cum secunda committitur; oritur autem propè primam cartilaginem à radice tertie, per quam sursum feruntur usque ad medium, ubi duæ ipsius partes inter se neuntur; ubi ergo desinunt, se mutuo contingentes, latioresque sunt, & crassiores, quam initio: sunt item breves ab externa parte piri modo rotundati, ab interna tertie cartilagini illigati, quam in unum coeunt, marisupij modo eius latera attrahentes, quo nomine lingulam claudunt, quæ gemina est, id quod minimè facere possent, si simplex esset, quamvis nonnulli e videantur non esse duo, sed unus duntaxat dilatans lingulam; similes autem sunt illis, qui anum, & vesicæ cervicem claudunt. Hactenus de musculis gutturis; proximi est, ut unde nervos accipiant, & explicemus. Accipiunt autem a cerebro, idque merito inquit Gal. quoniam actio vocis quam præbent, exprimit mentem, quæ est in cerebro, excipe tamen illos qui ab osse pectoris ad primam cartilaginem procedunt; nam hi non a cerebro, sed à prima coniugatione medullæ thoracis, vel à secunda nervos obtinent: interdum tamen & alijunt ramulos a sexto pari nervorum, cerebriteliqui omnes gutturis musculi, prædicti sunt ramis, qui derivantur a sexto pari nervorum cerebri; utrum illi quorum capita superne oriuntur, & deorsum tendunt, ramos accipiunt a sexto pari nervorum cerebri, priusquam recedentes nervos proferant: at qui inferne incipiunt, & sursum tendunt, veluti qui primam cartilaginem cum secunda, & qui tertiam ad secundam adducunt, & duo, qui a prima oriuntur ascendunt ad tertiam, quam cum magno renem claudunt, ramulos obtinent ab illis ramis, qui a sexto pari nervorum cerebri derivati, & circa arteriam magnam, quæ ex corde educitur, ac circa eam quæ ad alam dexteri brachij fertur, progredientes, sursum reuertuntur, ita ut artificiosè per duplicem motum deorsum impellant, quamvis origo superne sit a cerebro.

Maxilla movetur cum male immobiles maneat; motus in ea simplices apparent, sursum, deorsum, ad dextrum, & sinistrum latus, ante, & retro, quibus accedit septimus compositus ex pluribus illorum vicissim factis, cum scilicet maxilla circumducitur; neque enim componitur hæc ut oculus, sed tantum in diversas partes impellitur, ita ut possit componi eiusmodi motus ex pluribus; quamobrem non postulat proprios musculos, sed satis ipsum præstant, qui præfunt sex alijs, sunt autem in universum decem; quinque à dextra parte, totidem à sinistra: duo movent sursum, duo deorsum, duo ante, duo retro, duo ad saltus; neque obstat, quod non sit hoc dextrum scilicet, & sinistrum: nam non propterea duo paria requiruntur, cum unus utrinque satisfaciat ad attrahendum ad suum latus; idcirco natura fabricata est quinque tantum paria musculorum ad maxillam movendam, qui cum ad mandendum omnes conducant, *maxillæ* à Grecis nominantur; quamquam propriè *maxillæ* dicuntur duo primi, utrinque unus, qui in latere ipsam movent, ac circumagunt, ad quos primum accedimus. Oritur ergo utrinque nervosus, valido, atque amplo initio *maxillæ* musculus, I, à gena iuxta foratam, quæ Ifig. maximum malarum os dentes continens committitur cum eo, quod externum oculi angulum, & partem ossis iugalis priorem constituit: pertinet hoc initium usque ad autem, aliquid etiam assumens in itinere ab inferiori parte ossis iugalis, L. Facile autem deprehenditur, si pollicem inter auris radicem, & maxillam admoveas, medium verò digitum ad buccam, in interiori partem oris ipsam impellens; comperies enim sic externam superficiem massiteris; quam tactu etiam dignoscas, si clauso ore ipsum pollice, atque indice valide comprimas; tunc enim durus sentietur. Primum initium huius musculi nervosum est; & id etiam quod assumit ab interiori parte ossis iugalis; nam quod situm est exteriori parte eiusdem, magis carnosum est, ut reliquos musculos, qui deorsum vergit, dum maxillæ posteriorem partem inferne amplectatur; in quam sine partim nervosum, partim carnosum valide inferitur, ubi quædam tubercula sunt inæqualia; redditur in fine angustior, ita ut quasi triangulum videatur, cuius basis, M, ad longitudinem ossis iugalis sita sit ex lateribus vero unum, N, à gena ad imam maxillæ inæqualitatem; iterum, O, ab aure ad eandem maxillæ inæqualitatem pertinet; hic autem angulus quæ N duo latera constituit, adeo obtusus est, ut quasi quartum latus parium eiusdem musculi videatur, quo fibræ terminantur, atque in unum iunguntur, quæ à basi incipiunt inter se diducere, & recta ad hunc angulum progrediuntur. Hi quatenus ad latus maxillam movent, aliquo modo ipsam circumagunt, quamvis, ut ante dictum est, hic morus componatur ex pluribus simplicibus: sed ad motum in latera conducunt etiam musculi in ore delitescentes, ut in sequentibus patebit, sicut conducunt massiteres ad motum antrosum, & tetrosum, prout anteriores,

a G. I. 7. de
vfu p. c. 14.

b Valuerda
l. 2. c. 14.

c Falopius
in Lobier.
uat anatomi-
carum.

d G. I. 7. de
vfu p. c. 14.
& 16. de v-
fu p. c. 4.

e G. I. de mu-
sc. dissect.
c. 6.

A reiores,uel posteriores eius fibræ agunt. Secundus mufculus, P, quod per os temporis proce-
 pte al dat, *apertivus* nominatur. Oritur ab offe uerticis, * frontis, & temporis sui lateris, initio lato,
 femicirculi speciem referente paulo fupra commiffuram temporum; defcendens autem craff-
 fime efficitur, carnofus, & anguftus; præcipue cum peruenit ad os iugale; implet enim canum,
 quod fub ipfo continetur; & à fuperiori eius parte initium aliquod affumit; inde cum maffi-
 re ad os iungitur, vt ambo vnum efficere videantur. Inuoluitur hic præter propriam mem-
 branam pericranio, quod ita craffum eft, ut mufculus liuidus appareat; defcendens deinde in-
 ter commiffuras offium capitis, & malarum, finitur tandem in breuem chordam, validam,
 neruofam, & ad os latam, vt proceffum acutum maxillæ, in quem validiffimè inferitur, totum
 amplectatur. Finiuntur in hanc chordam fibræ ipsius omnes in vnum coniunguntur. Huius mufcu-
 li officiu eft, maxillam fufum attrahere, b & extenuis claudere; quod quâ valide efficiat, illi o-

a G. 1. de
 mufc. dif-
 feft. c. 6

Q fig- 1- tendunt, qui graui pondera dentibus geftant. Tertius, Q, verinque initio partem neruofa,
 partem carnofa incipit ab externa parte proceffus offis fphenoidis velpertilionum alas imi-
 tantis, ubi afperitas quadam eft; incipit & ab acuto fine eiufdem proceffus, qui rimam attingit
 in temporum caua amplam, interiectamque inter os fphenoides, & quantum mala-

b G. 1. de
 mufc. dif-
 feft. c. 6.

B ram; factus autem carnofus ducitur oblique ad posteriorem partem, dum interne ceruici fub-
 r fig- 2- lectis capiti maxillæ, quam mouet in partem priorem. Quartus, R, mufculus maxillam mouens,
 vtrique in ore abditur, funit autem initium, quod apparet in proceffu offis fphenoidis alas
 velpertilionis referente, ex quo cum exit, magnus fit, carnofus, craffus, eius propè figuræ, quam
 in maffiere defcripfimus. Inferitur verò lato fine in posteriorem partem maxillæ propè angu-
 s fig- 3- lum, S, ubi imago lata eft; & finem habet amplum, fed parum defcendentem, in quo recipitur. Mu-
 nus huius mufculi eft maxillam non folum claudere, fed etiam retro adducere; adde, quod im-
 pellit etiam maxillam ad latus fibi contrarium; nam maffiteres, vt ante dictum eft, ad fuum
 T fig- 4- latus ipfam adducunt. Super eft quintus, T, maxillæ mufculus, qui utrinque nafcitur à ftiloide
 proceffu offis temporum, neruofus, ac latiore initio. Sed ftatim carnofus, ac tenuis efficitur ad
 V fig- 5- mentum progrediens, fub quo inferitur, V iunctus cum mufculo alterius lateris, qua parte ima
 maxilla afpera eft, & paruis tuberculis inæqualis. Munus eius eft aperire os. Habet autem
 X fig- 6- non fecus quâ illæ, qui inferitur in os hyoides, hoc proprium, quod inter principium, & finem
 neruofus, X, efficitur, ac tenuis, ita vt duplex eſſe videatur, id quod natura mollita eſt, ut minus
 fpatij occuparet in ceruice.

Sed vt mufculos offis hyoidis incidas, capite in poſteriora pendente ceruicis lapidem, aut li-
 C gnum perpolitum fubijcies, veniſque, & arterijs vna cum fubiectis glandulis hac parte exci-
 ſis paruo ſcalpello ſeſſionem molieris, obliquos, & latos mufculos, quos ſecundo loco numera-
 uimus, vna cum quinto, ac ſexto pari à maxilla vſque ad os hyoides reſolues. Tum eorum,
 quos primo loco poſuimus, initia ſeparabis à peſtoris offe, & ab illis, qui ſubiecti ſunt à peſto-
 ris niſſe ad gutturis cartilaginem ſcuti formem tendentes, quos inuolatos relinquere oportet.
 Poſt hæc eorum par mufculorum offis hyoidis ſummis digitis, aut paruo ſcalpello à vicinis
 partibus vſque ad ſtylum referentes proceſſus perſecutus, eius initia reſolues. At quartum à
 vicinis partibus exiguo ſcalpello buxæ, aut ſolis digitis diuidere ſciebis, & eius initia à ſcapu-
 la reducere. Duodecim ergo mufculorum offis hyoidis, quorum initia reſoluſti, munus poteris
 nullo negotio intueri.

Ad ſeſſionem vero mufculorum linguæ deducere maxillam oportet à malis, quantum fieri
 poteſt, & oris runicam vndeque detrahere; quo factò, incidere primum obliquos, quos ter-
 tio loco poſuimus expedit, quorum initium ſeparans à proceſſu ſtiloide temporum, ipſos de-
 inde ſcalpello perſequeris vſque ad linguæ radicem, vbi carnofam ſubſtantiam quinto loco
 poſitam inter linguæ mufculos, à maxilla ſeparabis, diligenter eius naturam intuitus; id quod
 expeditius ſuccederet, ſi ſub mento ad incidentium dentium radicem ſeſſionem adhibeas. His
 D ſeſſis mufculis ad quartum par accedes, quod ab interna maxilla incipit, & linguam ad latera
 mouet. Tum ad ſecundum, quod à lateribus offis hyoidis oblique ad linguam progreditur; po-
 ſtremo ab offe hyoide primum auferes, quod maximam partem linguæ radicis conſtituit; vte-
 ris autem in reſoluedis initijs ſcalpello ſeruo, ſed buxæ ad reliquam partem reſoluedam.
 Reliquum linguæ corpus craſſiori membrana nudabis, deinde ab illa quæ omnibus mufculis
 communis eſt, abſtinentes (nam fruſtra id tentares,) lineam duces altiore, in mediam lin-
 guæ longitudinem, quo factò, bamulo, & ſcalpello, & ligamentum medium, & linguæ fibræ
 perſpicias.

His ſeſſionibus ita adhibitis, ad mufculos faucium accedes, quos non prius ſecabis, quam
 gutturis communes à ſuis initijs reſolueris. Ex quibus in primis tibi occurrent primus, & ſe-
 cundus, qui ab offe hyoide ad cartilaginem gutturis ſcutiformem pertinent; hos ab initio ſcal-
 pello perſequeris vſque ad cartilaginem, cui illigantur. Eadem ratione tertium, & quartum
 qui à peſtoris offe ad ſcutiformem gutturis cartilaginem tendunt, & ab offe peſtoris, & ab a-
 ſpera arteria ſeiuſque, uſque ad ſcutiformem cartilaginem; ſecabis deinde quintum, & ſex-
 tum ipſum à gula vſque ad eandem ſcutiformem cartilaginem reſolues. Septimum vero, ac
 octauum

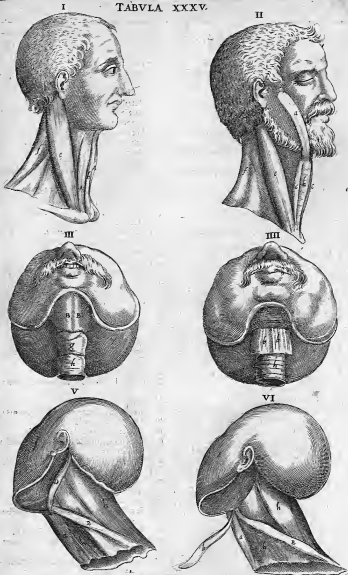
oſteum ſi bouis laringem ſecas, (nam in homine non reperiuntur) non prius ſeparabis, E quam guttur extraxeris, quod antequam extrahas, reſoluedi ſunt a ſuis initiis ſancum meſculi; quorum primum, & ſecundum ab extrema parte acuta oſſis ſphenoidis, quæ ſubiecta eſt ſinni caput maxillæ recipienti, tenuiori, atque acutiori ſcalpello perſequeris per cauum palati vſque ad originem vus.

Eadē ratione tertium, & quartum, qui propē nuper dictos ſiri ſunt, à ſubiectis partibus vſque ad conſillas ſeparabis; accedes deinde ad quintum, ac ſextum, ipſos a baſi capitis vnde initium ſumit reſolues vſque ad latera oſſis hyoidis, cartilaginem gutturis ſcutiformem, & radicem linguæ, in quæ inferuntur. Septimum, ac octauum nullo negotio ab interna parte proceſſus ſtiroidei oſſis temporum, vnde initium ſumit, ſeparabis vſque ad faucium latera, in quæ inferuntur: perſectis diligenter propoſitis muſculis, ducenda ſcalpello linea eſt, per palati tunicam, & fauces vt guttur, vna cum gula extrahas: deinde guttur akeri continendum præbens ad ſeptimum, & octauum ex communibus laringis muſculis accedes, qui ab oſſe hyoide ad operculum gutturis pertinent in bobus; quamuis in hominibus, (vt diximus) non reperiatur. Vbi horum muſculorum naturam, ac vim conſideraueris, ad propriorum ſectionem accedes, ſumens initium à duobus iungentibus ſecundam cartilaginem gutturis cum prima; quibus à gutture detractis, proceſſum primæ cartilaginis à ſecunda reſolues, primamque in priorem partem inclinabis, vt duos inſpicias muſculos, qui primam cartilaginem cum ſecunda vniunt; deinde primam cartilaginem adimes à reliquis duabus, inde ad quatuor, qui tertiam cum ſecunda neſciunt, perges, eorumque initia à ſecunda cartilagine reſolues, & ad tertiam, cui inferuntur, deduces, & tandem nonum, ac decimum auferes, qui ſiti ſunt in baſi tertie cartilaginis; ſic facile poteris ſectis principiis, & finibus relictis, vniuiuiſque vim deprehendere.

Sequuntur muſculi maxillam mouentes, ad quorum ſectionem cum accedis, ab illis incipere debes, qui in temporibus ſiti ſunt. Capite itaque in latum conuerſo grandiori ſcalpello iugale os ab oſſibus malarum, ac temporum excides, ſic facile perſpicias muſculum crotaphitam, & initium maſtiteris. Reſolues enim ab oſſe caluatiæ crotaphitam muſculum, & ab oſſibus malarum; ac deorſum attrahes, vt chordam ipſius inſpicias, quæ in acutum maxillæ proceſſum inferitur; inſpicias & quo pacto in ore cum maſtiteri committatur; Poſt hæc maſtiterem à maxilla detrahes, cuius officium facile intelliges, ſi detractis omnibus membranis, ſolam eius chordam maxillæ illigatam relinquant; deprehendes enim maxillam ab ipſo tam in latera, quam priorem, ac poſtერიorem partem, ac nonnihil quoque ſurſum ad ducis, quibus perſectis, tertium maxillæ muſculum acutiori ſcalpello ſecabis, qui oritur vt diximus ab externa parte proceſſus oſſis ſphenoidis veſperſitionum alas referentis, & ab acuto ſine proceſſus, qui in eodem oſſe rimam attingit, in temporum cana amplam, ſitamque inter os ſphenoides, & quartum malarum: ab his itaque partibus muſculum reſolues vſque ad internam partem ceruicis, quæ ſubiecta eſt capiti maxillæ. Detrahes deinde oris tunicam à maxilla, vt muſculus, qui in ore abditus eſt, ſe offendar. Reperies poſt hæc quintum maxillæ muſculum, qui ipſam deorſum trahens os aperit interno mento alligatum. Hunc a proceſſu ſtiroide oſſis temporum, vnde originem ſumit, ſeparabis, vt eius vim, ac materiam deprehendas.

TABVLA XXXV.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI XXVI. FIGVRIS
Tab. quatuor proxime subiectarum inscripti sunt, declaratio.

FIGVRA I. II. III. IV. V. VI. VII.
VIII. IX. X.

Decem priores figura monstrant musculos ossis hyoidis.

Litterarum autem in I II III. & IV.
Figura haec est ratio.

- A Primum par musculorum ossis hyoidis.
B Secundum eiusdem ossis par.
a Alter ex musculis primi paris ossis hyoidis inuersus.
b Secundum par musculorum ossis hyoidis inuersum.
c Musculi, qui ab osse pectoris in primam cartilaginem gutturis inferuntur.
e Quartus musculus ex mouentibus caput.
f Musculi posteriorem ceruicis partem occupantes.
g Prima gutturis cartilago.
h Aspera arteria.

FIGVRA V. VI. VII. & VIII.

- D Tertius musculus ossis hyoidis.
E Quartus eorundem.
a Musculus qui ab osse pectoris in primam gutturis cartilaginem inferitur.
b Tertius musculus hyoidis inuersus.
c Quartus hyoidis musculus inuersus.
d Aspera arteria.
e Auricula.
f Portio maxillae abscissae.
g Portio menti.
h Musculi caput, & ceruicem mouentes.
i Iugulum.

FIGVRA IX. X. XI. XII.

- F Quintum par musculorum ossis hyoidis.
G Sextum par eorundem.
I Primum par musculorum mouentium linguam.
K Secundum.
L Tertium.
M Quartum.
N Quintum.
O Musculus, qui a processu styloide ossis temporum inferitur in os hyoides, linguam, & primam cartilaginem gutturis.
P Latens tendo nuper dicti musculi.

- a Musculi, qui ab osse hyoide inferuntur in primam cartilaginem gutturis.
b Aspera arteria.
c Posterior, atque inferior capitis sedes.
d Quintum par musculorum ossis hyoidis inuersum.
e Cartilago scutiiformis gutturis.
f Portio tunicae palatum, & totum os obducentis.
g Anterior pars linguae.
h Ima maxilla ad mentum diuisa.
i Malarum dentes.
k Prior, ac inferior pars linguae.
l Angulus in posteriori, & inferiori maxillae parte.
m Portio cartilaginis auriculae.
n Os hyoides.
o Cartilago scutiiformis gutturis.
p Occipitii cutis praecisa.
q Acutus maxillae processus.
r Rotundum maxillae capiculum.
s Foramen auris.
u Processus mastoidei.
x Tertium, ac maximum os malarum.
y Os iugale.
z Os temporum.
a Os frontis.
b Os occipitij.
y Musculi ceruicem, & caput mouentes.

FIGVRA XIII. XIV. XV.

- A Primum par ex communibus musculis gutturis.
B Secundum par eorundem.
T Initium quinti musculi mouentis maxillam.
V Finis eiusdem.
X Media ipsius pars nervosa, ac tenuis.
a Anterior pars ossis hyoidis.
b Processus a latere ossis hyoidis.
c Musculus, qui a scapula in os hyoides inferitur.
d Tertius musculus ex mouentibus scapulam.
e Secunda gutturis cartilago.
f Aspera arteria.
g Iugulum.
h Secundus musculus ex communibus gutturis inuersus.
i Secundus ex mouentibus dorsum.
l Portio primi musculi dorsum mouentis.
m Alter ex musculis primi paris mouentis caput.
n Primum par ex communibus musculis laringis inuersum.
o Cartilago scutiiformis gutturis.

VII

TABVLA XXXVI

VIII

VIII

X

XI

XI

XII

IGVRA XVI. XVII. XVIII. XIX.		FIGVRA XX. XXI. XXII.	
C	Tertium par ex communibus musc- ulis gutturis.	A	Processus ossis hyoidis, qui cum prima cartilagine committitur.
I	Alter ex musculis proprijs primi pa- ris gutturis.	μ	Epiglottis duplicata.
II	Secundum par ex proprijs musculis gutturis.	T	FIGVRA XX. XXI. XXII. <i>Ignora he sanctionem, ac maxilla musculos ostendunt.</i>
F	Alter ex proprijs musculis tertii paris	V	Primum par muscutorum mouentium fauces.
G	Alter ex proprijs musculis quarti pa- ris.	X	Secundum.
H	Quintum par, seu quintus musculus ex proprijs gutturis.	I	Tertium.
a	Os hyoides nonnullis adhuc membra- nulis obdutum.	L	Massiter musculus.
b	Processus ossis hyoidis, qui committi- tur cum superiori processu scuti for- mis cartilaginis.	M	Osiugale.
c	Superior processus cartilaginis scuti formis.	N	Basis massiteris musculi, seu primum latus.
d	Superius latum ossis hyoidis præcissum.	O	Secundum latum.
e	Posterior pars scuti formis cartilaginis	P	Tertium.
f	Gula.	P	Temporum musculus.
g	Glandulæ adnexæ laringis radici ad latera asperæ arteriæ.	a	Gulæ pars posterior.
b	Epiglottis.	b	Aspera arteria super palatum iacens.
i	Duo musculi, qui in bobus pertinent ab osse hyoide ad radicem epiglottidis.	c	Maxilla ad mentum diuisa.
l	Posterior pars asperæ arteriæ.	d	Malarum dentes.
m	Interna superficies epiglottidis.	e	Processus primæ cartilaginis gutturis.
n	Superiores processus cartilaginis scu- ti formis.	f	Faucium tunica.
o	Superior pars eiusdem cartilaginis.	g	Anres.
p	Inferior sedes terciæ cartilaginis.	b	Aliquæ ex uertebreis ceruicis carne ob- ductæ.
q	Posterior pars secundæ cartilaginis.	i	Occipitium.
r	Aspera arteria.	l	Tempora.
s	Posterior latum muscutorum, qui ab of- se pectoris inferuntur in primam cartilaginem.	m	Secundus buccarum musculus.
t	Interior superficies primæ cartilaginis	n	Musculus ab ima maxilla ad os hyoi- des pertinens.
u	Interna facies superiorum proces- suum primæ cartilaginis.	o	Portio musculi à scapula ad os hyoi- des pertinentis.
x	Interna facies inferiorum processuum primæ cartilaginis qui secundæ la- teribus illigantur.	p	Vnus ex musculis ortis ab osse pecto- ris, & in os hyoides desinentibus.
y	Interna superficies epiglottidis in la- tus conuersa.	q	Alter ex iisdem musculis.
z	Superior pars terciæ cartilaginis bipar- tita.	r	Octauus musculus mouens caput.
a	Alter ex proprijs musculis primi paris inuersus.	s	Massiter musculus inuersus.
β	Anterior pars secundæ cartilaginis.	t	Temporum musculus inuersus.
γ	Posterior, atque à latere.	u	Foramen auris.
δ	Interior pars terciæ cartilaginis à la- tere.	x	FIGVRA XXIII. XXIV. XXV. XXVI.
ε	Tertius ex communibus musculis gut- turis inuersus.	Q	<i>Monstrant he figura maxilla musculos in ore abditos.</i>
ζ	Tertis cartilago bipartita.	R	Externa superficies tertij musculi or- ti ab exteriori parte processus ossis sphenoidis, qui vespertilionis alas imitatur.
η	Prima cartilago in latum conuersa.	S	Quartus musculus maxillam mouens ab interno latere.
θ	Prior sedes primæ cartilaginis.	S	Inferior maxillæ angulus.
ι	Os hyoides in latum conuersum.	a	Interior superficies tertij musculi ma- xillam mouentis.
		b	Osiugale.
		c	Palatum.
		d	Malarum dentes.
		e	Dimidium maxillæ in inferiorem, atq; exteriorem partem conuersum.
		f	Alter pars maxillæ paulò minus in exteriorem partem conuersa.
		g	Portio superioris labij, & gingivarum.

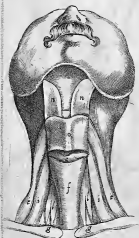
XIII

XIII

XV

XVI

XVII

XVIII

XVIII

- b* Gena.
i Interior maxillæ superficies.
* Maxillæ dentes.
l Cervicis vertebræ una cum musculis
 ipsis adnatis.
ns Dimidium maxillæ in inferiorem par-
 tem converſum.
n Alterum dimidium ſurſum aliquanti-
 ſper ſublatus.
o Tertium, ac maximum ex oſſibus ma-
 larum.
p Proceſſus maſtoides.

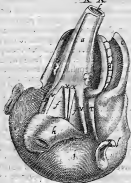
- q* Dimidium maxillæ à caſtuaria reſolu-
 te.
r Tertius maxillæ muſculus inferiori, ac
 poſteriori maxillæ ſedi adhuc in-
 natus.
s Interior ſuperficies maxillæ.
t Acutus maxillæ proceſſus.
n Rotundum maxillæ caputulum, quod
 inferitur in ſinum inſculptum in of-
 ſe temporum.
x Quartus maxillæ muſculus, à maxilla
 reſolutus, & ſuo principio illigatus.

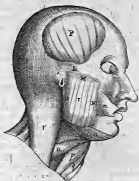
III V X

TABVLA XXXVIII

XX

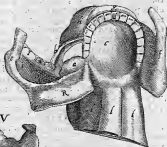
XXI

XXII

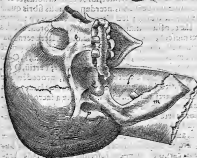
XXIII

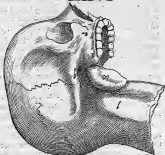
XXV

XXIII

XXVI

Proximè nunc sunt musculi octo, qui humerum movent, quorum primus, A, initium sumit multiplex, à medio thorace, & à cartilaginibus quæ cum ipso committitur, præcipuè vero à cartilagine septimæ, & octauæ costæ, tum à medio iugulo versus os peëtoris; quæ autem incipit à iugulo, magis carnosus est, quæ ab osse peëtoris, magis nervosus, & tenuis, quæ à cartilaginibus, quæ cum osse peëtoris committuntur, omnino carnosus, quæ à cartilagine septimæ, & octauæ costæ, propè mucronatam cartilaginem tenuis, & nervosus procedit: post hæc initia magis carnosus, & crassus, subindeque angustior redditur, donec valida, nervosa, brevis, sed tamen lata chorda propemodum in seratur in longitudinem in os humeri sub ceruice ipsius ad anteriorem partem, versus priorem fibræ, quamvis initium valde latum sit, non admodum se ostendunt, aur oculis subiciuntur ob finem maxime angustissimum.

Quæ ducuntur à iugulo, descendunt; quæ à cartilagine septimæ, & octauæ costæ, ascendunt, ita ut cum sibi mutuo occurrunt, valde decussentur. Illæ verò quæ ab osse peëtoris transversæ feruntur, neque ascendunt, neque descendunt; & eo tamen omnes spectant, ut humerum ad peëctus adducant; quod munus per se præstat musculus hic unus, ac simplex, quamvis ob tria initia triplex videatur. Cum solæ agunt eius fibræ, quæ à iugulo ducuntur, humerum ad peëctus adducunt, paulo sublimius; cû illæ quæ à cartilagine septimæ, & octauæ costæ paulo inferius; cum quæ ab osse peëtoris rectæ versus ipsum, omnes eutem simul agentes humerum stabilem servant ad peëctus adductum. Apparet totus hic musculus, a priori parte carnosus ab initio ad finem, a posteriori priusquam finiatur, nervosus, ac lilius, præsertim etiam quinque latera inæqualia; primum, B, C, pertinet à medio iugulo ad summum os peëtoris; Secundum, C, D, amplectitur totum latus internum. Tertium, D, E, à mucronata cartilagine sursum ascendit oblique versus alam, cuius priorem oram efficit; Quartum, E, F, in longitudinem humeri quæ chorda inseritur. Quintum, F, B, ab hac parte quæ inseritur ad medium iugulum, unde incipere ipsum diximus. Secundus, G, similiter valde carnosus est, & plura initia habet inter se iuncta, adeo ut videatur ex pluribus compositus. Oritur autem à media longitudine iuguli versus humerum iuxta initium primi musculi, tum ex communi fura summi humeri cum iugulo, & tota scapulæ spina initio nervoso prædictorum ossium eminentiis inharere; statimque carnosus efficitur, & crassus assurgit, sed paulatim in triangulum formam coarctatur, seu literæ A, unde dicitur, b appellatur. Desinit tandem in chordam, H, I, tam, nervosam, validam, quæ in humeri latitudinem multo post ceruicem eius capitis modicè oblique inseritur à priori parte deorsum in posteriorem paululum vergens. Ex tribus autem eius lateribus primum, I, L, à medio iugulo deorsum per summum humerum ad scapulæ spinam, ac basim progreditur. Secundum, L, I, à iugulo deorsum ab interiori parte, quæ cum latere exteriori primi musculi committitur, pertinet usque ad humeri regionem quæ inseritur. Tertium, M, L, externum est, quod à basi scapulæ unde incipit spina, ducitur usque ad eam partem humeri, in quam inseritur. Ex tribus lateribus primum maximum est, reliqua duo minora; habet autem varias fibræ, sicut & varia initia illæ, quæ à spina scapulæ incipiunt; tendunt oblique versus partem priorem; quæ à summo humero rectæ descendunt; quæ à iugulo oblique feruntur ad partem posteriorem: Omnes cum perveniunt ad finem musculi, inter se confunduntur. Solus autem humerus attollit, sed ad varias partes pro vario fibrarum ductu. Illæ quæ à iugulo feruntur, attollunt versus priorem partem ceruicis, & faciem, quæ à summo humero, rectæ; quæ à spina scapulæ, versus posteriora. Tertius, N, nascitur à spina illarum verberarum dorsæ, quæ à sexta thoracis vertebra ad medium sacri ossis pertinet; ibi autem carnosus, & crassus efficitur; cumque ad inferiorem scapulæ angulum pervenit, interdu carnosus fibris quam pluribus augetur, ita ut videatur rursus ab alio initio oriri; sed ulterius procedens, paulatim angustior redditur, posteriorem oram sinus alæ constituit, finiturque; valida, lata, & brevis chorda in humeri os inter chordam primæ, & quarti musculi, quem mox subijciemus. Latera terna habet inæqualia; primum, O, P, quod longissimum est, oblique ascendit à sacro osse versus priorè os humeri, per illa & thoracem usque ad eam humeri partem, in quam inseritur alterum, P, Quæ ab osse sacro ad sextam thoracis verberam iuxta fibrarum rectitudinem pertinet; Tertium, Q, O, quod brevissimum est, incipit à posteriori processu octauæ vertebrae thoracis, procedens per angulum scapulæ inferiorem, oblique ascendit ad humerum, sub culus ceruicis lata, valida ac brevis chorda inseritur inter finem primi, & quarti musculi. Eius fibræ, quæ à sacro osse ducuntur, magis rectæ procedunt, & longiores sunt, reliquæ subinde breviores redduntur, & ætenuis magis transversæ, quatenus à sublimiori parte initium sumunt; proficiscitur varietas fibrarum ut in aliis musculis, ita in hoc à latitudine principij; movet autem brachium ad inferiorem partem versus posteriorem, magis, aut minus, prout superiores, vel inferiores fibræ agunt. Quartus, R, carnosus, & crassus est, atque aliquando rotundus, si cum cæteris humeri commissura conferatur: oritur autem, carnosus initio ex inferiori angulo basis scapulæ, & nonnihil etiam ex ipsa basi, sed magis ab inferioris costæ externa parte, b, ac gibba, s, propè angulum basis; recedit deinde à scapula iuxta medium longitudinis inferioris

a Gal. li de
masc. diff.
c. 13.

b Ga. 3. de
anat. adu.
cap. 3.

72.
42.
A 130

F

3 Ca.

G 13

H 13

G

N 13

O 13

R 13

A inferioris costæ ipsius, & modicè sursum ascendit in priorem partem, dum perueniat ad os humeri, in quod valida, lata, ac breui chorda inferitur, eadem regione, qua primus, qui scilicet humerus ad pectus adducit, cui contrarium motum hic præstat, cum eundem attrahat ad scapulas versus partem inferiorem. Quintus, Soritur carnosus ex basi scapulae, cuius exterioriorem partem, quæ sub spina est, occupat, dein angustior fit ad scapulae formam, dum finiatur lata, ac breui chorda ad imaginem semicirculi in exterioriorem partem ligamenti commissuræ humeri. Huius musculi officium est, humerum circumducere, & aliquantisper in posteriora conuertere. Sextus, Toritur, qua inferior costa scapulae cervicem attingit, breuique, & valde carnosus à cunctis alijs euidenter separatur; definitque nervosus propè finem quinti, cui opem affert ad suum munus præstandum. Septimus, V, valde carnosus est, incipitque à basi scapulae, & sinum, qui inter eius spinam, & superiorem costam interiectus est, implet, cui validè alligatur; ut autem peruenit ad sublimiorem partem cervicis scapulae, pergit in partem anteriorem, transiitque sub valido ligamento, summum humerum cum ancbi ruide processu scapulae alligante, & in interiora procedens, lata, validaque chorda ad commissuram humericum scapula procedit, in cuius ligamentum inferitur. Est autem oblongus, B à superiori parte gibbus, ab inferiori representat figuram illius sinus, in quo continetur. Offici- xij. um eius est humerum versus posteriorem partem attrahere, & simul aliquantisper attol- lere. Octauus, X, valde carnosus ex basi scapulae carnosum initium sumit, & totum internum scapulae sinum occupat, redditurque angustior, ad scapulae formam, donec ad commissuram perueniat, in quam lata chorda ad semicirculi speciem inferitur. Inferius latus ad eo septimo musculo inhaeret, ut ex utroque videatur confici unus; sed proptèr huc humerum attrahit ver- sus posteriora, aliquantulum intorqueus ad priora.

Ad horum musculorum sectionem aggredieris in hunc modum. Cùte à thorace, scapulis, abdomine, ac dorso detracta, cadauer aut super scamnum collocabis, aut ex trabe suspendes, prout commodius iudicabis; deinde scalpello lineam duces à medio pectore vsque ad pubis os per membranam carnosam, & alteram tutus à pubis ossè transversam iuxta coxæ articu- lum ad spinam ossis sacri; tertiam vero à summo humero vsque ad dimidium longitudinis bra- chij; quibus lineis ductis hamulo membranam carnosam, aut vnguibus à thorace, abdomine, dorso, scapulis avelles, cauens ne adipem pro carne accipias rubore deceptus, quem cadauer resupinatum contrahit. Vbi membranam totam à corporis trunco, & à dimidio brachij de- C traxeris, ad primum musculum accedes, qui brachium ad pectus adducit, cuius initium à iugu- bus, & ossè pectoris resoluens, hamulis, vel digitis prehensum buxæ scalpello à subiectis parti- bus, vsque ad humerum separabis, & suo fini illigatum relinquens ad reliquos dein musculos humeri accedes, quos antequam feces, necesse est. illum auferas, qui ab occipitij ossè procedens per totam cervicem progreditur, & scapulae spinæ, summo humero, ac proximæ parti iu- guli illigatus mucrone suo pertinet ad spinam octauæ vertebrae thoracis, quem amoue bis scal- pello linea ducta in docti longitudinem, quæ dumtaxat ipsum musculum diuidat, & altera dein de iuxta occipitium, per quam musculi initium inde resoluitur; ubi incipit. Quod si buxæum scalpellum externis musculi lateribus subijcias, & sursum, deorsumque, agas, facile ipsum à sub- iectis separabis vsque ad finem, ut ad alterum musculum pergere possis, quo humerus attollit- ur, nempe ad secundum; huius itaque initium à spina scapulae, à summo humero, & à medio iugulo scalpello diuidi debet, dum totus resoluitur vsque ad finem, ubi transversus in hume- rum inferitur; inde pendente hunc musculum diligenter examinabis; tum ad tertium venies, quem in spinæ longitudinem, unde incipit, diuides, & hamulo apprehensum, aut digitis buxæ scalpello à subiectis musculis resoues, cauens ne ipsos laceres. Sequitur deinde quartus, qui humerum in posteriorem partem adducit, cuius initium ab inferiori costa scapulae resoluend- um est. Post hunc secabis illum, qui à scapulae gibbo ad ligamentum commissuræ humeri per- D tinet, quintum videlicet, & eum, qui humerum aliquantisper in posteriora conuertens, oritur qua inferior costa scapulae cervicem attingit, hoc est sextum: accedes deinde ad septimum, qui in cavo scapulae inter superiorem costam, & spinam collocatus, similiter ad ligamentum fertur. Musculum verò qui internum scapulae canum occupans humerum circumagat, octa- uum videlicet, non licebit intueri priusquam scapulam à iugulo separaueris; tunc enim prom- ptè se ostendet. Hæc de musculis humerum mouentibus.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui Tabulæ XXXIX. & XL. figuris inscripti
visuntur, declaratio.

O Stentur decem sequentes figura hu-
meri musculos.

In I. & II. Figura.

- A Primus ex musculis mouentibus hu-
merum.
B Primum latus primi musculi prædi-
cti.
C D Secundum latus.
D E Tertium latus.
E F Quartum latus.
F B Quintum latus.
G Secundus musculus humerum mo-
uens.
H Chorda secundi musculi humerum mo-
uentis.
I Primum latus secundi musculi.
L Secundum latus.
M L Tertium latus.
a Iugulum.
b Abdominis musculi.
c Processus secundi musculi thoracem
mouentis, qui in ferræ speciem com-
mittuntur cum similibus processi-
bus abdominis musculi oblique de-
scendentis.
d Anterior musculus cubitum flectens.
e Posterior.
f Alter ex musculis tendentibus cubi-
tum, qui ab inferiori scapulæ latere
principium ducit.
g Secundus musculus humerum mouens
inuersus.
h Primus eorundem.
i Primus musculus ex mouentibus sca-
pulam.
l Os pectoris ex carne.
m Abdomen.
n Costæ.
o Superius initium anterioris musculi
cubitum flectentis.
p Inferius.
q Alter ex musculis cubitum tendenti-
bus, qui ab inferiori scapulæ latere
initium ducit.
r Humeri os ex carne.

In III. & IV. Figura.

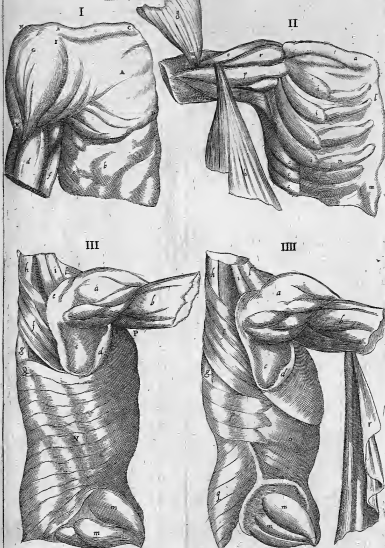
- N Tertius musculus humerum mouens.

- O P Primum latus prædicti musculi.
P Q Secundum latus.
Q O Tertium latus.
a Secundus musculus humerum mo-
uens.
b Portio musculorum mouentium cubi-
tum.
c Quintus musculus humerum mouens.
d Quartus.
e Septimus.
f Quartus scapulam mouens.
g Octauus dorsum mouens.
h Primus caput mouens.
i Tertius ex scapulam mouentibus.
l Iugulum.
m Aliquot ex femur mouentibus muscu-
lis.
o Primus abdominis musculus.
p Quartus thoracem mouens.
r Tertius musculus humerum mouens
inuersus.

In V. VI. & VII. Figura.

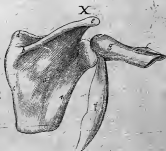
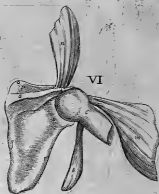
- R Quartus musculus humerum mo-
uens.
S Quintus.
V Septimus.
X Octauus.
a Spina scapulæ.
b Portio musculorum flectentium cubi-
tum.
c Os humeri ex carne.
d Iugulum.
e Tertius musculus ex mouentibus sca-
pulam.
f Musculus, qui à scapula pertinet ad
os hyoideas.
g Portio tertij musculi thoracem mo-
uentis.
h Costæ.
i Portio secundi musculi thoracem mo-
uentis.
l Quartus musculus humerum mouens
inuersus.
m Quintus musculus ex mouentibus hu-
merum inuersus.
n Septimus musculus humerum mouens
inuersus.
o Superior costa scapulæ.
p Sinus inter spinam, & superiorem co-
stam scapulæ ad septimum muscu-
lum.

TABVLA XXXIX

	lum mouentrem humerum exten-	d	Superior scapulæ costa.	
	dum.	e	Acromion.	E
q	Basis scapulæ.	f	Cervix scapulæ.	
r	Inferior costa scapulæ.	g	Humeri os ex carne.	
s	Cervix scapulæ.	h	Portio alterius ex musculis cubitum	
t	Processus acromion.		flexantibus.	
u	Processus anchiroides.	i	Portio secundi musculi cubitum fle-	
			xantis.	
	<i>In VII. IX. & X. Figura.</i>	l	Processus anchiroides.	
T	Sextus musculus humerum mouens.	m	Cauum scapulæ.	
a	Dorsum scapulæ.	n	Inferior costa scapulæ.	
b	Spina scapulæ.	o	Octauus musculus humerum mouens	
c	Basis scapulæ.		inuersus.	
		p	Sextus musculus humerum mouens	E
			inuersus.	

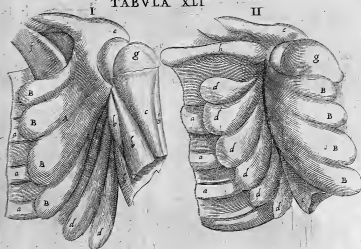
TABVLÀ XL

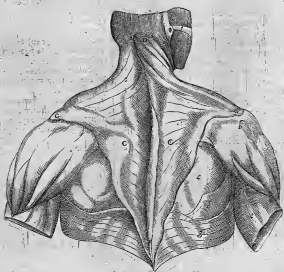
Mouetur scapula sursum, deorsum, antroorsum, retrorsum, prout & brachium, quamquam non circumagitur vt ipsum. Præstant hos motus quatuor musculi, quorum primus, A, oritur à secunda, tertis, quarta, quinta costa, interdum & à sexta; priusquam in cartilagineam vertatur, initio lato, diuiso in multos quasi digitos, B, singulis costis adnexos; inde proficiscitur versus partem posteriorem, subindeq; angustior redditur, & crassius, dum finiatur in latam chordam, mediam inter carnosam, & nervosam; quæ interea parti processus anchiroidis scapulae illigatur, vbi magis nervosa efficitur; eius vero fibre procedunt à principio ad finem inter se diducit, & cum omnes simul agunt, rectè scapulam ad pectus adducunt; sed si superiores dumtaxat, sursum magis, si inferiores, deorsum. Secundus, C, nascitur ab infetiori parte ossis occipitij versus autem; vbi sinus apparet, & propriè à medio spacio inter foramen occipitij, per quod exit spinæ medullæ; & autem; inde per posteriores processus descendit, iunctus cum musculo alterius lateris, vsq; ad octauam vertebra thoracis; quatuor autem latera præfert, quorum primum, D, E, in osse occipitij transversum est, tenue, carnosum tamen, & quatuor latitudinem initij. Secundum, F, G, descendit per spinam vertebra thoracis vsque ad octauam thoracis, vbi cum musculo alterius lateris coniungitur. Tertium, G, D, incipit à sinu in osse occipitij, vbi desinit primum, & oblique descendens peruenit ad summum humerum. Quartum, F, G, à ceruice scapulae, quæ apud iugulum est, ad octauam vertebra thoracis descendit aliquo pacto circumflexus; totus autem musculus carnosus est, excepta ea parte, qua iungitur cum musculo alterius lateris; ad dorsum, & qua summum humerum attingit in latiori parte iugoli. Fibra, quod latum sit initium, vario modo docentur; nam quæ ab occipitio, & ceruice nascuntur, oblique descendunt versus humerum, donec ad spinam scapulae perueniunt; præterea ad summum humerum, atque ad caput iuguli, & eo magis transuersæ sunt, quo inferius initium obtinent, dum petueniant ad finem ceruicis, qua parte omnino transuersæ sunt; quæ autem oriuntur à vertebra thoracis, pariter ascendunt versus humeros, & eo magis transuersæ sunt, quanto magis ad ceruicem ascendant, ita vt quæ transuersæ sint, atque illæ, quas diximus per ceruicem descendere. Ostendit propositus fibrarum ductus huius musculi munus esse scapulam contrario motu mouere, sursum scilicet, & deorsum, prout descendunt, vel ascendunt; vnicus tamen apparet musculus sine diuisione aliqua manifesta. Tertius, I, oritur à processibus laterum primæ, tertis, quartæ, & quintæ vertebrae ceruicis, adeo vt habere videatur duo initia separata, cū non aligetur processibus secundæ vertebrae, à quibus tamen interdum quoque proficiscitur. Initia hæc cum inter alios musculos exeunt, vertebrae ceruicis complectuntur, iunctaque tenuem, & validum musculum constitunt, sed paulò magis latum, quam crassum, qui carnosus sine inseritur in internam, ac sublimiorem partem basis scapulae, quam sursum attrahit in priora ad latera ceruicis. Quartus, H, reuus, latus, vndeque carnosus incipit à quinta, sexta, & septima vertebra ceruicis, & à posterioribus processibus trium primarum vertebra thoracis; ferturque ad basim scapulae, cui ferè vniuersæ illigatur, sine lato, & carnosus, non secusquam initio; subijciuntur autem secundo, ita vt detraha cute, supra, & infra scapulam eius extrema se ostendant. Fibrae in eo à vertebrae dorsii oblique descendunt vsque ad basim scapulae, quam retrorsum, & aliquantisper sursum attrahunt. Constat igitur, ex quatuor musculis scapulam mouentibus, primum ipsam attollere in partem priorem, sursum, vel deorsum pro fibris agentibus; secundum sursum, & deorsum similiter pro varietate fibrarum; tertium sursum, & antroorsum ad latera ceruicis; quartum retrorsum, & aliquatenus etiam sursum.

Ex quatuor musculis scapulam mouentibus, primus, qui scapulam ad pectus adducit, à costis, vnde initium sumit, scapello separari debet, vsque ad processum scapulae anchiroidem, vt facilius ad suum principium adductus, motum, quem præstat, demonstret. Secundus, qui scapulam partim attollit, partim deorsum trahit, resoluendus est ab occipitij osse, vnde oritur; Tum à ceruice, à spina scapulae, à summo humero, ac proximè à iugulo, & scapulae gibbo, cum basi, & tandem à spina octauæ thoracis vertebrae, in quâ finitur. Inde ad tertium musculum sectionem aggredieris, cuius initium, quod à ceruicis vertebrae emanare videtur, transuersim incidens, vt inde musculum totum resolvere possis, vsque ad superiorem angulum basis scapulae, cui validè illigatur. Quartus enim musculus ab externis spinæ ipsius processibus, à quibus incipit, deinde separari debet, sectione diligenter ducta, vsque ad ipsam scapulam, in quam similiter validè inseritur. Hæc de musculis scapulae satis dicta sint.

TABVLA XLI

III

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui sex Figuris Tabularum XLI. & XLII. inscripti
visuntur, declaratio.

Monstrant sex sequentes figurae muscu-
los mouentes scapulam.

In I. & II. Figura.

- A Primus musculus scapulam mouens.
B Processus prædicti musculi, qui quali
digiti costis illigantur.
a Costæ.
b Musculi cubitum mouentes.
c Os humeri ex carne.
d Processus secundi musculi mouentis
thoracem.
e Processus anchiroides scapulæ.
f Secundus dorsii musculus.
g Humeri caput.
h Iugulum.
i Primus scapulæ musculus inuertus.

In III. & IV. Figura.

- C Secundus musculus scapulam mouens.
D E Primum latus nuper dicti musculi.
E F Secundum latus.
E G Quartum latus.
G D Tertium latus.
H Quartus scapulam mouens musculus.
a Octauus musculus ex mouentibus ca-
put.
b Secundus musculus humerum mouens.
c Quintus eorundem.
d Quartus eorundem.
e Musculi cubitum tendentes.
f Os iugale.
g Tertius musculus ex mouentibus hu-
merum.

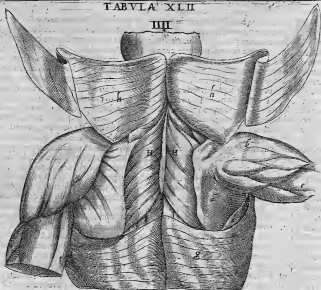
b Secundus scapulæ musculus inuer-
sus.

In V. & VI. Figura.

- H Quartus scapulæ musculus.
I Tertius.
a Quartus musculus scapulam mouens
inuersus.
b Secundus musculus ex mouentibus
humerum.
c Musculi cubitum extendentes.
d Quintus musculus humerum mouens.
e Quartus.
f Tertius.
g Quintus ex mouentibus dorsum.
h Secundus musculus caput mouens.
i Primus.
l Musculus, qui à scapula ad os hyoides
procedit.
m Tertius musculus ex mouentibus tho-
racem.
n Quintus.
o Costæ.
p Musculi qui inter costas sitii sunt.
q Acromion scapulæ processus.
r Os humeri ex carne.
s Musculi cubitum tendentes.
t Tertius scapulæ musculus inuersus.
u Basis scapulæ.
x Quintus musculus humerum mouens.
y Sinus ad excipiendum tertium muscu-
lum mouentem scapulam.
z Initium primi musculi caput mouen-
tis.
a Iugulum.

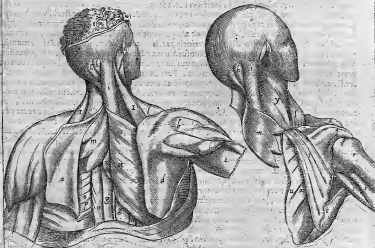
TABULA XLII

III

V

VI

a Ga. li. de
offic. c. 17.
& lib. 1. de
anat. adu.
c. 10.

Vbitus pars brachij est inter humerum, & manum, flectitur autem, & extenditur, redditor pronus, & supinus, id quod octo musculi efficiunt: flectitur autem a duobus, quorum prior, A, valida, & distincta initia sumit, vñ, B, prorsus nervosum, & rotundum, a sublimiori parte ceruicis scapulae iuxta labrum sinus illius, in quem inseritur numeri caput; in de versus priorem partem progreditur ad ligamentum transversum commissuræ humeri cum scapula, per sinum insculptum a priori parte ceruicis capitis humeri; alteram, C, partim nervosum, partim carnosum, lōgē latius, cuius pars nervosa, quæ crassa est, & ferē rotunda, oritur ab interiori sede extremi processus anchiroidis scapulae, sed carnosae, quæ lara, & tenuis, a reliquo processu anchiroidem vsque ad radicem incipit; licet autem hæc quæ partes substantia differant, non tamen separatæ sunt, sed simul coniunctæ descendunt per os humeri, cui non prius adnascuntur, quam sub ceruice eius capitis, vbi duo iam dicta initia inter se coeunt, D, ad vnum musculum efficiendum; ibi enim carnosae pars illigatur ad ossis asperitatem, adeo longo, & valido capite, vt ferē per se musculum videatur, qui ab anchiroidem processu scapulae natus, humerum attollat; dein totus musculus ab offe humeri se iungitur, carnosus, ac reseris apparet in lacertosis, ac gracilibus, etiam secundum naturam habētibus: ac cōterque super subiectum musculum, dum propē cubitum accedat, vbi definit in crassam, rotundam, & validam chordam, E, quæ supra cubitum iuncturam procedens, subiecto musculo inhaeret, & paulum latefcens inseritur in internam radij partem modicē prominentem, & inequalem: vbi non nihil etiam nectitur cum ligamento eius iuncturæ. Alter, F, qui cubitum flectit, priori subiicitur, ac penitus carnosus est, & versus finem multo latior; nascitur autem a priori parte ossis humeri ad medium longitudinis, vbi inseritur primus musculus, qui humerum attollit, & ille, qui eundem ad pectus adducit initium autem sumit carnosum, latum, duplex, partim versus externum, partim versus internum latus; quod versus externum, G, sublimius oritur, quod versus internum, H, paulo humilior; duo hæc initia nudum relinquunt medium os, I, humeri, a priori parte, sed paulo post coeunt, L, in vnum musculum carnosum, ampullum, præsertim quanto magis descendit; tanto enim validior fit; vbi quæ autem ossi humeri illigatur, diu lato, & carnosio fine, M, inseratur a priori parte in ligamentum huius iuncturæ, & in appendicem tam cubiti, quam radij, non nihil vltra ipsam, ita vt eorum quendam repræsentet. Vtriusque propositi musculi fibræ rectæ ab initio ad finem progrediuntur, atque idcirco eundem semper motum præstant, recta nimirum flectunt cubitum, in neutram partem inclinantem. Extenditur verò cubitus a duobus musculis; quorum primus, N, duplex initium habet, vnum validum, ampullum, nervosum, quod ex interiori costa scapulae, propē eius ceruicem vbi sinus est, nascitur, & inde paulo post carnosum efficitur, rectaque descendens ad posteriorem humeri partem, procul ab ipsius ceruice illi adnascitur, iuxta finem musculi illius, qui humerum ad posteriora versus interiora trahit, vbi cum hoc alterum initium cōmiserit carnosum, ita vt vnus musculus efficiatur, qui per medium posterioris partis humeri inter externum, & internum latus procedit, partim carnosus, partim nervosus, dum ad internum latus posterioris processus ossis cubiti perueniat, cui adnascitur. Sunt qui hunc non tæquam simplicem, a duplici ortum principio sed tamquam duplicem numerent. Pertinet etiam ad extendendum cubitum alter, R, musculus, qui a ceruice humeri, & propriè ab eius capitis radice nascitur, recta paulatim deorsum descendens per posteriorem partem versus latus ossis humeri, cui validissimè inhaeret, carnosusque hac parte redditus, descendit vsque ad dimidium lōgitudinis humeri, vbi cum proximè dicto adeo miscetur, S, vt vix distingui possit, quamvis fibræ vtriusque rectæ per se a principio ad finem progrediantur. Inseritur hic in posteriorem processum cubiti ab externo latere, sed ex chorda tam huius, T, quam illius, V, qui proximè positus est, tercia, X, quædam efficitur, quæ regit totum posteriorem cubiti processum, cui innititur; magisque nervosa est in medio, quam a lateribus. Motus vtriusque musculi simul est recta cubitum extendere in neutram partem inclinatam. Inter motus cubiti, non solum flexum, & porrectionem numeramus, sed & pronom, & supinum. Cum cubito autem manus quoque prona, & supina redditur, id quod fit moto tantū radio, nam alterum quod in cubito continetur, & propriè cubiti os nominatur, tantum flectitur, & extenditur; pronom vero, & supinum carenus efficitur, quatenus cum radio ducitur; propriè igitur radius mouetur a quatuor musculis; duobus externis, a quibus respiciuntur duobus internis, a quibus pronus redditur. Ex iis quatuor, vnus internus, alter externus imo, reliqui duo summo radio illigantur, vnus similiter internus, & alter externus; prononemus ante qui imo, deinde qui summo radio illigantur. Primus, B, fit internus, carnosus, qui propē primam palmæ partem situs est; oritur hic ab externo latere cubiti, & recta transversus procedit ad internum latus imi radii, in quem inseritur; repræsentat autē quatuor latera æqualia, estque in medio crassior, quam a lateribus, ita vt puluilli vsum præstet, chordis flectentibus digitos. Fibras vero habet, quæ rectæ a principio ad finem tendunt, & idcirco trahunt imum radium in partem inferiorem, & eo nomine pronom efficiunt. Secundus, C, fit

externus

A externus imo radio similiter illigatus, à priori seu, figura, & magnitudine differens; sumit enim initium latus, & carnosum ab externo latere ossis humeri, post medium longitudinis versus cubiti usque, unde latus, & validus descendit, inherens externo lateri quarti musculi primam palmæ partem extendens; de quo suo loco tractabimus, sed cum perveniat ad imam radij in chordam, d, latam membranæ modo degenerat, quæ illigatur superiori parti appendicis imi radij, vergens aliquantisper in partem internam; trahit hic musculus inferior partem imi radij, in partem externam; & eatenus respiciat. Sequuntur nunc alij duo musculi, unus internus, alter externus, summo radio illigati. Internus, A, à radice incipit interni tuberculi ossis humeri, & ab interno latere ossis cubiti; ibique cum radio coniungitur valido, & carnosum capite; dein oblique per internum latus radij tendit, cui paulò ante medium longitudinis illigatur sine similiter carnosum, à quo aliud caput nascitur nervosum, quod pergit versus medium longitudinis radij, cui ab externo latere illigatur, ubi asperitas est, ea de causa efficitur; hic musculus radiam in interiora trahens pronum efficit. Alter musculus, D, superior figuram, & situm retinet nunc proposito non dissimilem; incipit autem ab externa parte ligamenti circumdantis iuncturam cubiti, tum ab externo tuberculo humeri, & partim etiam à posteriori cubiti processu; inde ascendit versus priorem partem, dum in radiam infertur propè locum, ubi definit chorda tertij musculi, quamquam chorda huius minus nervosa sit, & lata; contrahens autem superiorem radij partem, oblique in exteriora ipsum respiciat. Sed satis de musculis cubiti, pægamus ad manum.

Manus tribus partibus continetur, prima palmæ parte, palma, & digitis; quarum musculos enarraturi, à quatuor illis incipiemus, qui ad primam palmæ partem potissimum pertinent; ^{Fig. 1 de of} ^{Fig. 2 de of} licet in palma quoque inferantur. Moveretur prima palmæ pars, & cum ipsa tota manus duplici, ^{Fig. 3 de of} motu; siquidem curvatur, & porrigitur; nam motus pronus, & supinus, ut ante dictum est, ab illis musculis efficitur, qui radium convertunt; cum quo non modò cubitus, sed tota etiam manus respiciatur, & prona redditur. Ergo ex quatuor musculis primam palmæ partem moventibus, duo interni sunt, à quibus curvatur; duo externi, à quibus porrigitur. Ex internis, unus, E, ab interiori tuberculo ossis humeri propè cubiti initium sumit partim carnosum, partim nervosum; descenditque per internum latus ossis cubiti, usque ad dimidium ferè illius partem quæ innominat, eum scribimus; eique superne illigatur, versus cubiti iuncturam; inferne vero paulò ante primam palmæ partem in chordam validam, aliquantisper rotundam; progreditur hæc iuncta cum nonnullis fibris carnosis, usque ad primam palmæ partem, ubi nervosa penitus efficitur, quare eius ossi arcuè illigatur, neque transit sub transverso ligamento, sed tantum communi membrana omnium musculorum involuitur. Alter, F, internus nascitur similiter ab interno tuberculo ossis humeri propè cubitum, non longè à proximè possit, inde proce duraliquantulum transuersus iuxta latus superioris primi musculi; à quo digitos flecti ostendemus, cui maxima ex parte subijcitur radio inherens; & priusquam ad primam palmæ partem perveniat, vertitur in chordam rotundam, quæ ibi non definit; sed transverso tantum ligamento stricta ultra ipsam progrediens per internam partem inferiorem ad radicem illius ossis palmæ, quod è regione indicis situm est; id quod evidenter deprehendes, si detrahas musculum abducentem pollicem digiti ab indice, & duos, qui flectunt primum articulum pollicis. Reliqui duo musculi sui sunt in parte externa; quorum unus, G, oritur à radice extremi tuberculi imi humeri apud initium illius musculi, quem dicemus extendere parvum digitum; à cuius etiam posteriori processu aliquid assumit; tum descendit ad inferiorem partem exterioris regionis cubiti; indec musculus flectentem primam palmæ partem, & illum, qui extendit parvum digitum, dum propè primam palmæ partem accedat, ubi degenerat in chordam rotundam; quæ sub transverso ligamento transit per sinum appendicis cubiti, iuxta latus

C processus filiois; H, inde super primam palmæ partem progreditur, paulatim latescens, dum illigatur illi ossi palmæ, quod ad parvum digitum spectat. Alter, I, initio latiore oritur ab ossis humeri cervice externum tuberculum, ubi acuta linea affurgit, non longè à cubito; inde carnosus efficitur, proceditque per radium usque ad dimidium longitudinis, quo cum pervenit, in validam chordam, L, degenerat; quæ statim partitur in duas ferè rotundas, magis tamen latus, quam crassas; descendunt ambe per radium paululum inter se recedentes usque ad appendicem, & per sinum in ea insculptum sub ligamento transeunt, magis inter se distinctæ, dum in ossa palmæ finiuntur; una, M, in id quod ad indicem, altera, N, in id quod ad medium digitum spectat. Externi igitur primam palmæ partem, eum reliquâ manu pariter extendit, interni flectunt, si simul ambo agant, sed si alter dumtaxat, eandem in seum latus inclinat.

D processus filiois; H, inde super primam palmæ partem progreditur, paulatim latescens, dum illigatur illi ossi palmæ, quod ad parvum digitum spectat. Alter, I, initio latiore oritur ab ossis humeri cervice externum tuberculum, ubi acuta linea affurgit, non longè à cubito; inde carnosus efficitur, proceditque per radium usque ad dimidium longitudinis, quo cum pervenit, in validam chordam, L, degenerat; quæ statim partitur in duas ferè rotundas, magis tamen latus, quam crassas; descendunt ambe per radium paululum inter se recedentes usque ad appendicem, & per sinum in ea insculptum sub ligamento transeunt, magis inter se distinctæ, dum in ossa palmæ finiuntur; una, M, in id quod ad indicem, altera, N, in id quod ad medium digitum spectat. Externi igitur primam palmæ partem, eum reliquâ manu pariter extendit, interni flectunt, si simul ambo agant, sed si alter dumtaxat, eandem in seum latus inclinat.

E Sed ut ad palmam veniamus, movetur hæc quoque cum in parte interna contrahitur, à membrana tenui, nervosa, in quam degenerat chorda illius musculi, P, qui rotundo, & nervoso initio oritur ab interno tuberculo ossis humeri propè cubitum; & ita tim carnosus; & crassus evadens progreditur usque ad dimidium longitudinis cubiti, ubi iterum extenuatur, definitque in chordam tenuem, quæ paulatim latescit usque ad palmam, per quam totam fertur, excepta prominentiori parte, quæ maximo & quæ minimo digito respondet, dum perveniat ad radices digitorum, ubi finitur in internum latus cuiusque eorum, L, I.

lud ramen interdum euenit, vt pro simplici oriatur duplex hic musculus, atque ab eodem initio; vnus tamen in chordam latam definit, quam diximus, alter vero in ligamentum illud, quod transuersum in prima palmæ parte reperitur. At in quibus hominibus non inuenitur hic musculus, qui laram memoratam efficiat, nascitur ea vel à chordis duorum musculorum flexionem primam palmæ partem, quæ iunctæ latefcunt, priusquam ad ipsam perueniant, vel à transuerso ligamento interno primæ palmæ partis; perfinit autem ipsam naturam, non vt palma sine pilis seruetur, aut acriorem sensum retineret, sicut nonnullis. * placuit nam e regione pollicis, & minimi digiti, & ad latera digitorum vbi ea non est, non propterea nascuntur pili, aut desideratur sensus acris, sed ad astringendam internam palmam, vt melius quæ volumus, comprehendamus. Ad externum latum huius membranz inferitur caro quædam quadrata, quæ alijs qui b pro vno musculo accipiunt, quamuis & pro duobus, & interdum etiam pro tribus accipi possit, breuibz tamen, atque exilibz; oritur autem à membrana carnea tegente eam sedem vbi collocatum est oscauum ex illis ossibus, quibus continetur prima palmæ pars, iuxta eum musculum, qui paruum digitum ab alijs separat. Cædunt aliqui eius munus esse membranæ extendere cum palmam aperimus; quamuis alijs magis ad trahendum pertinere ipsam existit. Alia vero substantia, quæ sub cute, & super propositam membranam iacet, vbi casta est, in palma interna tota ad radices digitorum, non omnino carnis materiam retinet, quemadmodum musculus; sed alba est, modo cerebri, aut adipis nervosa. Continet in se multa capita neruorum, & quasdam venas, ita vt media reddatur inter carnem, & adipem durior; præbet autem vsum pulchelli neruis, per quos interna manus acris sensu prædita est; prohibet etiam ne chordæ, quæ digitos flexunt comprimantur, ictu palmæ valido æquat & superficiem, implens osium inanitatem, quod efficit, vt quæ volumus, facilius manu attingamus.

Tertia pars manus pertinet ad digitos, qui tenduntur, curuantur, & in latera vertuntur, quos motus præstant in vniuersum musculus viginti & nouem; horum primus, Quotundus est, & magno initio aliquantulum nervosa oritur ab inferiori parte interni tuberculi ossis humeri; sub origine illius musculi, quem diximus membranam palmæ producere, duorum musculorum flexionem totam manum, & superioris ex illis duobus, qui radium pronum efficiunt; postea descendit, latefcens versus medium radij, & cubiti, nonnihil vertigine in hære; inde vltimus procedens, sit ex toto carnosus, & rotundus propè primam palmæ partem, ad quam priusquam perueniat, diuiditur in quatuor partes carnosas, quarum quælibet extenuatur, & nervosa redditur, dum vertatur in chordam rotundam. Involuntur omnes quatuor simul membrana lubrica, transiensque per internam regionem primæ palmæ partis, sub ligamentum transuersum; quod vbi excederunt, progrediuntur, dum perueniant ad secunda ossa digitorum, in quæ latiores, & tenuiores effe; & inferuntur, minores quidem in minora, maiores in maiora; chordarum enim magnitudo ossium magnitudini respondet, sed dum transiunt per primum os digitorum, subiiciuntur ligamento transuerso, quæ sunt fornici, quod pertinet ab vno latere ossis ad alterum, vt tutiores sint, sub ipsis etiam transiunt chordæ illius musculi, quem mox subiiciemus; ibi autem nulla parte inhaerent, sed solute tantum prohibentur in latera conuertere. Verum antequam ad secundum os digitorum perueniant, singule fiunt, vt sua rima adiuuantes chordæ musculi ad quem accedimus, illud autem adiacentes, quod minus iam distans chordarum est flexere secundum os quatuor digitorum recta versus primam palmæ partem, vbi illæ inter se iunguntur. Secundus, S, primo subiicitur; cuius initij exigua pars proficiunt ab interno osse humeri, sub origine primæ; reliqua vniuersa oritur a radice prioris processus cubiti, per quem coniungitur cum osse humeri; ab eiusmodi autem initio processus ex toto carnosus, & rotundus efficitur, perinde ac primus, pergitque vique ad dimidiam longitudinem inter iuncturam cubiti cum humero, & manum; atque in itinere ardè ibi cum cubito necitur, unde oritur nervosa illa membrana, quæ medium spacium inter radium, & cubitum complet; post hæc vltimus versus manum tendens, aliquanto angustior, perinde ac primus diuiditur, in quatuor partes carnosas; quæ priusquam ad primam palmæ partem perueniant, degenerant in quatuor chordas nervosas. eo crassiores chordis primi musculi, quo hic est crassior illo; involuntur autem membrana valde lubrica, humida, rubra, magis quam aliæ membranz; subiicitur quæ chordis primæ palmæ partis sub transuersum ligamentum transiunt; tum veluti chordæ primi equaliter inter se diducuntur, rotundæque, & chordis primi equaliter subiicitur singulæ feruntur ad digitum, ad quem spectant; alligantur autem per totum primum os cum chordis primi, sed cum perueniant ad secundum, exeunt per rimas, quas in illis esse declarauimus, & sub ligamento tegente partem internam nullo pacto illigantur, pergunt ad tertium os in quod inferuntur. Manus huius musculi est flexere tertium articulum quatuor digitorum. Tertius, V, musculus valde distinctus est à secundo, chordamque habet inuolutam alia membrana; quamvis a quibudam existimetur tertius, pars secundæ, cui quinque chordas tribuitur; oritur hic initio carnosus, & rotundus ab osse cubiti propè finem, in quo caput radij recipit, dein per radium in longitudinem progreditur, à quo vbiq; aliquod initium assumit; sed præsertim à nervoso ligamento, quod implet spacium inter cubitum, & radium; atque hoc pacto progreditur super sublimius latus secundæ musculi, cui nullibi illigatur, præterquam ad cubiti iuncturam.

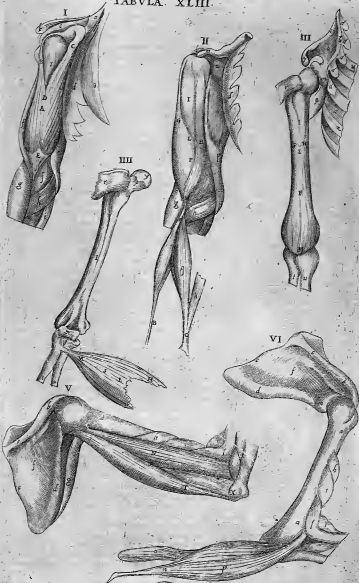
a Gal. li. 2.
de vsu pa.
c. 6. & Vesalius li. 2.
c. 41.
b Fallopius
in li. anat.
obseruat.
& Valerius
da Lib. 2. c.
37.
c Valerius
li. 2. c. 37.
d Fallopius
li. obseruat.
anat.

v. 64

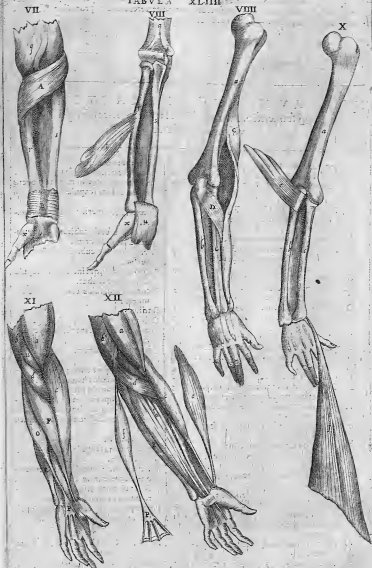
nenunt, & subinde magis diducit pergent singula ad digitum, qui è regione & flatioresque, & tenuiores effectus illigantur ad radicem primi ossis digiti indicis, medij, ac proximato. n. his accedit quarta chorda, quæ feratur ad paruum; extendant autem recta in longitudinem primum articulum illius digiti ad quem perueniunt. Vigessimus tertius, N, valde tenuis, & longus inhaeret inferiori lateri proxime digiti in longitudinem radij, & cubiti: nascitur autem ab exteriori tuberculo ossis humeri inter initium pro vime positi, & illius, quem diximus inferi in os palmæ ad paruum digitum spectans. Sed cum ad primam palmæ partem pervenit, in duas chordas partitur, & quæ per sinum communem radio, & cubito transeunt eorum ligamentis involuta; vlticulus verò progressu diducuntur, ita ut vna ad paruum digitum, altera ad ei proximam tendat; in cuius primum os ab interno latere versus posteriorem partem inferitur in tenuem membranam degenerans; interdum tamen vtræque ad paruum digitum fertur. Huic musculo tribuit Galenus * vim separandi hos duos digitos, ab alijs; sed cum recta eius chorda incedat, videtur magis eos extendere, quam abducere. Duobus musculis extendentibus digitos iam dictis, tertius accedit, vigesimus quartus, P, in numero eorum qui digitos movent, qui initio carnoso, & lato oritur à cubito post dimidium longitudinis; inde angustior redditus procedit ad radij appendicem, prope primam palmæ partem, ubi dividitur in duas partes carnosas adeo distinctas, ut ex vno duo musculi efficiantur; uam superior pars constituit musculum vigesimum sextum, Q, de quo paulo post agemus; inferior hunc ipsum musculum, de quo nunc agimus; quæ transversa ascendit ad radium; sed paulo ante dividitur, R, in duas chordas, quæ simul iunguntur, & involuta ligamento, per sinum transeunt, ea de causa in sculptum in radio; inde statim inter se diducuntur; sublimior pergit versus indicem, inferior versus medium digitum. Vtræque inferitur in latus externum primi ossis sui digiti aliquantisper versus partem posteriorem, interdum vtræque chorda inferitur in indicem, quamquam chordæ nunc propositiorum muscularum interdum in plures ramulos dividuntur, qui ad duos digitos pertinent, aut sine vilo ordine inter se confunduntur. Coniungit hic musculi pollicem cum alijs digitis, & separat indicem, & medium à pollice, ut transversus chordarum situs demonstrat. Vigessimus quintus, S, valde brevis, & validus oritur à principio quarti ossis palmæ carnosus, descenditque per latus externum eiusdem ossis versus palmam internam, ad mœis figuram, & nervosâ, ac tenui chorda flectitur in externum latus parvi digiti; separat autem paruum digitum ab alijs. Vigesimus sextus, Q, est illa pars, quam diximus derivari à vigesimo quarto; oritur ergo ad dimidium longitudinis ossis cubiti à parte externa prope ligamentum, quod cubitus, & R, diu inter se nequeunt; tunc oblique fertur versus radium, sed priusquam ad appendicem perveniat, prope primam palmæ partem degenerat in chordam quasi rotundam, quæ tegitur eodem involucre, quo quantum musculum extendentem primam palmæ partem tegi diximus; & per eundem sinum transiens inferitur in longitudinem lateris pollicis quod indicem respondet. Vigesimus septimus, T, initio lato oritur à cubito paulo supra proxime positum, ascenditque transversus supra radium, deinde dividitur, V, in duas partes inæquales, quæ se contingunt; quasi essent duo musculi; quæ sublimior, X, est, carnosa aliquantisper procedit, dein conversa in chordam fere rotundam, inferitur in externum latus illius ossis, quod in prima palmæ parte sustinet digitum pollicem; quæ inferior, Y, paulo post dividitur in duas partes carnosas, quæ conuertuntur in duas chordas, quæ simul cum chorda sublimioris partis iam dictæ transeunt eodem ligamento involuta per sinum appendicis radij; sed postquam excesserunt, primam palmæ partem, ex duabus chordis inferioris partis, vna inferitur in radicem primi ossis pollicis ab externo latere, altera per totum pollicem progreditur in longitudinem illi inhaerens tenui, & lata membrana; propriè autem illigatur in latus internum ipsius, à radice, secundi ossis ad finem tertij. Aptantur etiam vigesimus sextus, & vigesimus septimus, cum simul agunt, ad extendendum pollicem; sed per se vigesimus septimus aliquantulum ipsi adducit, ab alijs digitis: contra vigesimus sextus adducit ad eodem, ita ut possint numerari hi duo musculi inter eos, qui digitos extendunt, & eos qui ad latera movent; super sunt duo musculi, qui pollicem ad latera movent. Primus ordine, Vigessimus octavus, F, nascitur ab interno latere illius ossis, quod in prima palmæ parte sustinet pollicem, initio nervoso, sed statim carnosus redditur, proceditque ad secundum os pollicis, cui tenui, & lata membrana illigatur; liuidus autem confpicitur, quod crassiori membrana tegatur; idem cum duobus subiectis, qui flectunt primum pollicis articulum, efficit eminentiam, quam in palma ad pollicis radicem tangimus; ea vero de causa effusus est, ut redocet pollicem ab indice, etiam vigesimo sexto efficiendi socio. Alter similiter inferens pollicem, ordine vigesimus nonus, A, nascitur initio carnoso ab interna parte illius ossis, quod in palma sustinet digitum indice; progrediturque in longitudinem ipsius; dum sine carnoso inferatur totj lateri externo primi ossis pollicis, & chordam latam transierat ad radicem secundi. Fibra eius aliquo pacto transierat à prima palmæ parte ad pollicem feruntur per quas ipsum iungit cum indice. Ex vinctis igitur & novem musculis, qui digitos movent, decem & septem ipsos flectunt, videlicet primus, secundus, tertius, octavus, nonus, decimus, vndecimus, duodecimus, decimus tertius, decimus quartus, decimus quintus, decimus sextus, decimus septimus, decimus octavus, decimus nonus, vigesimus, & vigesimus primus, quatuor extendunt,

TABVLA. XLIII.

TABULA XLIII

ges ad priorem extendentem, quem ab inferiori costa scapulae separans, peruenies ad posteriorem cubiti processum in quem inseritur. Eadem ratione & alterum extendentem scapulae persequeris, qui à ceruice capitis humerio ortus, in posteriorem cubiti processum ab extero latere inseritur, Haec tenus musculis cubiti & manus.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui sequentibus Quatuor Tabularum figuris inscripti
visuntur, declaratio.

O Stentur 26. figurae sequentes musculorum cubiti, & manus mouentes; quarum

I. II. III. & IIII. Figurae monstrant sinistram brachium a priori parte.

- A Primus musculus cubiti flexens.
B Principium nervosum eiusdem musculi, quod a sublimiori scapulae ceruicis parte assumit.
C Alterum principium partim nervosum, partim carnosum, quod à processu anchiroide scapulae nascitur.
D Coniunctio duorum dictorum principiorum ad unum musculum efficiendum.
E Chorda super dicti musculi.
F Secundus musculus cubiti flexens.
G Externum initium praedicti musculi.
H Internum.
I Os humeri ex carne.
L Coniunctio interni initii cum extremo ad unum musculum efficiendum.
M Latus, ac carnosus finis secundi musculi flexentis cubiti.
a Portio tertii musculi mouentis scapulam.
b Acromion scapulae processus.
c Septimus musculus ex mouentibus humerum.
d Secundus thoracem mouens musculus.
e Alter ex musculis tendentibus cubitum, qui ab inferiori scapulae latere nascitur.
f Secundus musculus ex flexentibus cubitum.
g Longior musculus radium resupinans.
h Superior musculus ex iis qui radium prouum efficiunt.
i Musculus flexens terrios quatuor di-

- gitorum articulos.
m Processus anchiroides scapulae.
n Octauus musculus humerum mouens qui internum scapulae cauum occupat.
o Posterior, ac superior angulus scapulae.
p Alter ex musculis cubiti tendentibus à scapula ortus.
q Prior musculus cubiti flexens inuersus.
r Portio musculi, qui internum scapulae cauum occupabat.
s Secundus musculus cubiti flexens inuetus.
t Radius.
u Cubitus.
x Portio imi humeri trochleam representans.
y Caput summi humeri.
z Costa.
aa Musculi qui inter costas siti sunt.
bb Quartus musculus humerum mouens.
cc Acromion scapulae processus.
dd Sinus inter superiorem costam scapulae, & spinam ad septimum musculum mouentem humerum excipientem.
e Spina scapulae.
f Superior costa scapulae.
g Quinta costa.
h Musculus hic à transuersis processibus vertebrarum ceruicis enatus, & sextae costae illigatus, in cane tantum non in homine reperitur.
i Portio primi musculi flexentis cubitum, quae ossi humeri illigatur.

In V. VI. VII. & VIII. figura.

- N Primus musculus cubiti extendens.
R Secundus musculus cubiti extendens.

TABVLA XLV

XIII

XIII

XV

XVI

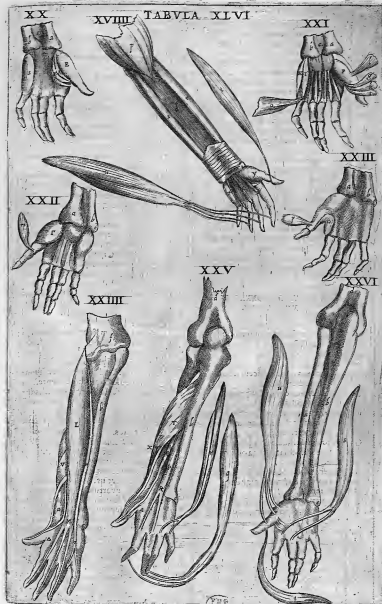
XVII

XVIII

S	Coniunctio nuper dictorum musculorum.	L	Tendo prædicti musculi.
T	Chorda secundi musculi cubitum tendens.	M	Tendo prædicti musculi ad indicem digitum pertinens.
V	Chorda primi musculi ex tendentibus cubitum.	N	Alter tendo eiusdem, qui ad medium digitum spectat.
X	Communis chorda ex primo & secundo musculo.	O	Musculus latus manus tendinem efficiens.
a	Humeri os ex carne.	P	Latus tendens manus.
b	Acromion scapulae processus.	a	Prior musculus cubitum flectens.
c	Scapulae spina.	b	Musculus, qui ab humiliori scapulae costæ ortus cubitum extendit.
d	Inferior scapulae costa.	c	Superior musculus radium resupinans.
e	Basis scapulae.	d	Superior musculus radium pronum efficiens.
f	Dorsum scapulae.	e	Secundus musculus primæ palmæ partis ab initio resolutus.
g	Quartus ex musculis humerum mouentibus.	f	Musculus latus manus tendinem efficiens ab initio similiter resolutus.
h	Portio posterioris musculi flectentis cubitum.	g	Primus ex musculis mouentibus primam palmæ partem ab initio resolutus.
i	Superior musculus radium resupinans.	h	Musculus flectens secundos articulos quatuor digitorum.
l	Musculus bicorni tendine primam palmæ partem extendens.	i	Communis chorda ex duobus musculis cubitum extendentibus.
m	Cervix scapulae.	l	Inferior musculus radium resupinans.
n	Primus musculus cubitum extendens inuertus.	m	Cubiti os ex carne.
o	Secundus.	n	Membranosum ligamentum quo radius cum cubito in longitudinem connectitur.
p	Commune corpus ex primo & secundo musculo cubitum extendente.	o	Radius.
q	Portio secundi musculi cubitum flectentis.	p	Superior musculus radium resupinans.
r	Radii os ex carne.	q	Tertius musculus ex mouentibus primam palmæ partem inuertus.
s	Cubiti os ex carne.	r	Primus musculus primam palmæ partem flectens.
t	Superior musculus radium pronum efficiens inuertus.	s	Vigesimus secundus musculus digitum mouens.
u	Inferior similiter inuertus.	t	Vigesimus tertius.
x	Pollex.	u	Vigesimus quartus.
A	Superior musculus radium pronum efficiens in suo situ.		
B	Inferior similiter in suo situ.		
	In XVIII. & X. figura.		
C	Superior musculus radium resupinans.		
D	Inferior.		
a	Humeri os ex carne.		
b	Cubiti os ex carne.		
c	Radii os ex carne.		
d	Chorda superioris musculi radium resupinantis.		
e	Inferior musculus radium resupinans inuertus.		
f	Superior similiter inuertus.		
	In XI. XII. XIII. XIII. XV. figura.		
E	Primus musculus ex mouentibus primam palmæ partem, qui ipsam flectit.	Q	Primus musculus digitorum qui flectit secundos quatuor digitorum articulos.
F	Secundus, qui similiter flectit.	R	Diuisio prædicti musculi in quatuor partes carnosas.
G	Tertius musculus primæ palmæ partis, qui ipsam extendit.	S	Secundus musculus digitorum, qui flectit tertios articulos quatuor digitorum.
H	Processus thyroideus cubiti.	T	Diuisio prædicti musculi in quatuor partes carnosas.
I	Quartus musculus primæ palmæ partis, qui ipsam bicorni tendine extendit.	V	Tertius digitorum musculus.
		X	Quartus, quintus, ac septimus digitorum musculi, qui inherent quatuor chordis singulis singulis secundum musculi eorumdem.
		a	Communis chorda ex duobus musculis tendentibus cubitum.

72. 49.
d. 49.
85. vte
decim.

D totum quod inter iugulum, & septum transversum dno de cimo costis continetur, & pectus sine thorax ^a dicitur, movetur duplici motu; nam & b dilatatur, & contrahitur; dilatatur quidem cum costis sursum ducentur; contrahitur cum deorsum, Vbi autem sursum ducentur, ad se invicem accedunt, & magis propinque fiunt; at ubi deorsum, inter se recedunt, ita autem committuntur cum vertebra thoracis, ut in superiorem, & inferiorem partem attrahi possint, & eatenus propinque fieri, aut recedere. Scire autem licet, cum ascendunt, ac propinque fiunt, simul etiam in exteriorem, ac posteriorem partem ferri. At cum descendunt, & a se recedunt, in priorem, atque anteriorem impelluntur, sed duplici duntaxat ex earum motu sequitur effectus, in thorace; dilatatio nimirum, & contractio, quibus opus est ad respirationem, & caloris conservationem; per dilatationem d attrahimus aerem frigidum, per contractionem expellimus calidum. Quot autem, & quibus musculis, & quo pacto eiusmodi motus praestetur, nunc exponendum superest. Numerantur fere & ab omnibus doctis octoginta novem, quadraginta quatuor a parte dextra, & totidem a sinistra, & unus musculi octoginta novem, quadraginta quatuor a parte sinistra, de quo agemus, ubi quadraginta quatuor communis utriusque, videlicet septum transversum, de quo agemus, ubi quadraginta quatuor utriusque lateris numeramus. Ex quibus quatuor f. utrinque ad abdomen referuntur, qui spectant etiam ad motum thoracis, ut infra trademus. Sex praeterea utrinque ad thoracem; triginta quatuor ad spacia, quae inter costas sunt. Sed qui diligentius rem intuiti sunt, dissentiant in numero eorum, qui tamquam communes ad thoracem referuntur, quos non ponunt sex, sed nonem; dissentiant & de musculis, qui in spacijs inter costas sunt, quos non triginta quatuor, sed vigintiquatuor inveniunt in secundis hominum cadaveribus. Aggrediamur primum ad eos, qui non sunt proprii alicuius spacijs, sed communiter ad thoracem pertinent. Horum Primus, A, carnoso initio oritur i ab inferiori, atque interiori parte iuguli, quae ad primam costam spectat, in quam carnoso sine inferitur, quae cum osse pectoris committitur; est autem valde brevis, sed latus, tennis, & torus carnosus.

A. 8. 1.

B. 8. 4.

D. 8. 4.

F. 8. 4.

H. 8. 4.

Ducuntur eius fibrae a iugulo, a cuius longitudine incipit oblique, & quasi transversae antrosum, dum inferantur & in superiorem partem primae costae, & in os pectoris; quae hoc cum eius cartilagine committitur attrahitur k ab hoc musculo prima costa sursum versus partem posteriorem, atque idcirco dilatatur pectus. Secundus, B, qui nonnullis i inter scapulae musculis numerandus videtur, magnus est, & oritur m carnoso initio ab interna parte basis scapulae, unde super costas pergens, late scit, & aliquando tenuior fit, dum inferatur in tertiam, quartam, quintam, sextam, septimam, & octavam costam, & interdum in nona ad mortem, quoad in cartilagine de generet. Exigit, cum inferitur, quosdam proceffus, C, quasi digitos, qui sub sexta costa, cum similibus proceffibus primi musculi abdominis in sextae speciem committuntur. Reliqua pars musculi, praeter hos proceffus costis superijcitur, trahit hic costas in partem posteriorem, & eatenus thoracem dilatat. Tertius, D, incipit a (pi) trium inferiorum vertebrarum cervicis, & primae thoracis, initio nervoso, tenui, lato, descenditque in priorem partem, super primum par musculorum moventium caput, & super alios moventes dorsum & pectus; ubique autem efficitur carnosus, & latus, postquam transierit primum par musculorum moventium caput; sed cum primam costam attingit, non nihil versus latus convertitur, in tres quasi digitos, E, partiti, qui feruntur ad spacia inter costas, quibus inhaerent.

Quartus, F, oritur principio lato, ac tenui a spina o undecimae, & duodecimae vertebrarum thoracis, ac etiam ab alijs lumborum transversisque procedit super aliquot musculos moventes dorsum, & super quintum moventem pectus; fereque progreditur antrosum recta; sed ut ex propositis musculis exisset, cum costis necitur, ac redditur crassior carnosus quosdam si D accipiens; finitur tandem partibus veluti in tres digitos, G, qui nonem, decimae, & undecimae costae illigantur, multo priusquam cartilagineae fiant, qui ut committuntur in sextae speciem cum similibus proceffibus primi musculi abdominis; trahit hic costas, in quas inferitur versus partem posteriorem, & eatenus thoracem dilatat. Quintus, H, nascitur una cum musculo maxime lato, ex ijs qui dorsum movent, a posteriori parte ossis sacri, & ab ea parte ossis coxae, quae magis in exteriora prominet, quam os sacrum, inde ascendit inhaerens proceffibus a lateribus vertebrarum lumborum, una cum duodecimo musculo movente dorsum, cum quo ita valide necitur, ut a quibusdam eius pars existimetur, cum primum accedit ad duodecimam vertebra thoracis, adeo ab eo se iungitur ut videatur inde initium assumere; postea oblique ascendit aliquatenus versus partem anteriorem, & quosdam profert chordas rotundas, quae illigantur tuberculis, quae exigunt sex inferiores costas, paulo antequam inferantur in proceffus transversos vertebrarum; sed usque ad harum chordarum initium procedit totus carnosus, ita ut primas etiam duas chordas carnosas exigit.

a Gal. 8 de anat. adm. c. 1. & li. 6. de vfu p. c. 2. b Gal. li. 6. de vfu p. c. 2. & li. 7. c. 9. c Gal. li. 7. de vfu pa. c. 9. d Gal. li. de vfu resp. & li. de vfu p. c. 1. e Vesalius lib. 2. c. 15. & Valer. de li. 2. c. 2. f Gal. li. de caus. resp. g Falopius li. de anat. obseru. h Falopius ibid. i Gal. li. 5. de anat. ad min. c. 1. & 3. k Gal. lib. 1. Falopius li. de anat. obseru. m Gal. 5. de anat. aggr. c. 3. n Gal. li. 5. de anat. aggr. c. 3. o Gal. li. 5. de anat. c. 3.

At

A Sed redeo ad eos, qui de trigintaquatuor musculis positis in spacijs inter costas duodecim auferunt. Videntur. n. tm duo musculi, vnus internus, alter externus, in sex spacijs inter costas superiores. Externus oritur a parte posteriori, & proprie a processu transuerso illius vertebrae, cui quae costa coniungitur, atq. oblique ascendit in anteriore, ita vt eius fibrae proprie pertineant ad interio cartilaginis, per q. costa cu osse pectoris coniungitur, ibi desinant. Externo subijcitur internus, qui a parte et posteriori oritur, non tamen a transuerso processu vertebrae, sed ab ea sede, qua curuari costa incipit. eius fibrae in anteriorem partem oblique ascendunt, dum perueniant ad os pectoris, & spaciū quoque, quod in cartilagine est, impleant. Ceterum vt exterior incipiens a transuerso processu, quanto magis versus posteriorem partem oritur, tanto minus fertur versus partem priorem; interior, quanto minus versus posteriorem internum, tanto magis ad os pectoris fertur, ita vt in ipsum finiatur. Causam verò cur plerique posuerint in quolibet ex sex spacijs inter costas superiores quatuor musculos, cum duo tantum sint iam dicti, ea esse videtur, quod exterior musculus in illis spacijs non implet posteriorem partem vniuersam, sed desinat ad cartilagineam costae, a qua vsque ad os thoracis, in spacio inter integras costas, tantum fertur internus musculus, quem peruenire diximus vsque ad os pectoris: hic cum fibras habeat oppositas illis, quas in externo cernebat, alter videtur musculus externus, cum tamen sit pars prior, & finis interni, vt diximus; sub qua vbi detrahitur, adhuc carnosae fibrae inueniuntur, contrarium ductum praeferebant illis quas internus musculus in toto spacio a posteriori parte vsque ad cartilagineam ostendit. Videntur hae fibrae alter musculus internus, sed decipiuntur incidentes, qui si accuratè eas trahent, discernent partes esse sexti musculi thoracem mouentis, & non vnum internum; quamobrem in his spacijs duo tantum sunt musculi, vnus internus, alter externus, non bini externi, totidem interni; sic habemus viginti duos musculos, & non trigintaquatuor in vndecim spacijs inter costas: ex iis, vndecim externi cum habeant fibras descendentes, attrahunt costas sursum, & ceteros thoracem dilatant. Contra vndecim interni fibras habent ascendentes, ita vt deorsum trahant costas, & thoracem astringant.

a Falopius in libro de ana. obfer.

b Vesalius & Valuer. locis cit.

c Gal. lib. de mose. diff. cas. & lib. de caus. respirat.

d Supra in hoc Cap.

e Gal. lib. de caus. resp. & 4. de lo. aff. c. 3.

Y Fig. Septem transuersum, Y, communem esse musculū diximus & tam dextra, quam sinistra partis thoracis, differt autem a reliquis totius corporis, quod latus sit, rotundus, & principium

habeat in medio, vbi valde tenuis est, & nervos accipit a quarto, quinto, & sexto pari nervorum & spinæ medullæ ad ceruicem producentium. Ab hoc initio, tamquam a centro fibrae in orbem vndique ducuntur ad finem musculi, qui partim in mucronatam cartilagineam thoracis, & a de lo.

C partim in anteriorem partem extremam cartilagineam quatuor inferiorum costarum, & in totam cartilagineam duodecim carnosus inseritur, ad finem verò vltimorum costarum iungitur cum secundo, & quarto musculo ab dominis; chordæ illius, quæ rectæ ad undecimam vertebrae tendunt, non inseruntur in ipsam, cui regatur a magna arteria & a sexto musculo mouente femur; sed quasi ligamentum vtriusque efficiunt ad latera arteriae paulatim angustiores redditæ, subter quam penetrant, dum longo sine innascantur aliquibus vertebrae lumborum deorsum; pars septimi quoque nervosa est, & illi, processum exigit ascendente in priorem; contra quæ carnosæ est, descendit. Tegitur septimum vniuersum duplici membrana, a superiori parte, ea quæ f Gal. 7. de

costas succingit; ab inferiori pectore. Habet & duo foramina; g vnum, a, in medio aliquatū

super versus dextram partem, per quod transit truncus venæ cavae, cum qua valde niscitur, per

quas in membranas, a quibus tegitur. Alterum, Z, foramen aliquanto magis descendit ultra di-

dam efficit, ex fibris; quas ibi conuerti diximus in duo ligamenta, per quem finem descen-

dit magna arteria. Attrahit septem transuersum impionatam cartilagineam, & extrema spu-

clarum costarum sursum, & inferosum versus suum initium, quod in medio esse diximus, & eo

nomine claudit inferiorem partem thoracis, quam occupant costae spacia; sed dilatat reli-

qua partem ipsarum retrorsum; quas costae a posteriori parte inter se diduci, non secus quæ

sextam, & septimam thoracis, quarum cartilaginibus illigatur, quod si dum aerem attrahimus,

ad latera manus admoveamus; percipimus contractionem a priori parte, dilatationem a

posteriori.

Musculos igitur thoracis, quos proposuimus abunde persecuti sumus; nunc tantum superest, vt ex iis quæ dicta sunt, summam colligamus, quo pacto inseruiant respirationi, ad quam constituti fuerunt a natura; Constat respiratio ex attractione aeris, quam Inspirationem, & expulsionem, quam expirationem vocamus. Inspiratio fit, cum thorax dilatatur, expiratio cum contrahitur. Quamobrem quicumque musculi thoracem dilatant, ad inspirationem pertinent, quicumque contrahunt, ad expirationem; sed cum vtraque naturaliter fiat, & cum quadam vi, plures musculi concurrunt ad eam, quæ fit cum vi, quam ad eam, quæ naturaliter. In naturali respiratione dilatando thoraci sufficit septem transuersum dumtaxat, sed in ea quæ fit cum vi, thorax necesse est dilatetur, non tantum a septem transuerso, sed etiam a primo, ex musculis thoracis cõibus quos retulimus, præterea ab illis, qui inter costas sunt fibras habent supernè deorsum tendentes; hi autem sunt externi in om-

k Gal. lib. 8. de vtu par.

cas. & 3. de nat. facu.

c. 13.

l Gale. lib. de cau. resp.

m Gal. libi. & 4. de lo.

aff. c. 3.

nibus

a Gal. li. de
cauf. refpi-
rat.
b Gal. libid.

c Galibid.

d Supra ca-
pit. 4.
e Gal. lib. 7
de vfu par.
c. 14.
f Supra in
hoc Cap.

nibus fpatijs inter coftas. Expirationem naturalem fatis præftat per fe grauitas thoracis, E
qui relaxato fepto tranfuerfo defcendit, & ita contrahitur; fed vbi cum vi expiramus, concu-
runt a ad eum contrahendum mufculi, qui fiti inter coftas, fibras habent ab inferiori parte
fursum afeendentes; huiusmodi funt interni, vt inter fpurias, ita inter integras. Eodem fpecie
quartus, ac sextus ex communibus rhoracis, & mufculi b ab dominis; nam primum par pre-
mit inferiorem partem pe&toris fecundum & tertium deorfum trahens coftas, valde pe&us
claudit; quartum contrahit coftas in partem anteriorem, & aliquot premittunt nonnihil etiam,
obfcure tamen ad expirationem conferre videntur mufculi c fcapulæ, & humeri; quibus om-
nibus agenribus, maxima cum vi contrahitur thorax, & expellitur aer: fi quando autem con-
tra&to non redditur, fed retineretur, prohibent exitum duo parui mufculi, d qui tertiam carti-
laginem gurgulis cum prima iungentes, ipfum claudunt, & adeo validi funt, e vt renituntur
omnibus mufculis rhoracem contrahentibus.

Cum inter mufculos thoracis aliqui communes funt, aliqui proprii inter coftas, vt fuperius
expoſuimus; ante f à communibus ordiemur, ac primum fecabimus, cuius initium ab infetio-
ri parte iuguli refoluemus, du&to fcalpello vſque ad primam coftam, in quam finitur, qua hæc
cum offe pe&toris committitur; hinc tranſibimus ad ſecundum, cuius initium ab interna parte
bafis fcapulæ refoluemus; fcalpelloque ipſum perſequemur vſque ad coftas; finitur enim à f
tertia ad o&taum, & interdum etiam ad nonam, in quas per quofdam proceſſus, quaſi per di-
gitos inferitur; ſeparabimus deinde tertium à ſpina trium inferiorum vertebrarum ceruicis,
& primæ thoracis, à quibus incipit, tum à primo mouente caput, cui ſuperijcitur, & tandem
à fpatijs inter coftas, quibus per tres quaſi digitos illigatur; atque inde pendere finemus; re-
ſoluemus & quartum à ſpina vndeclimæ, & duodecimæ thoracis, & ab illis lumborum, vnde in-
itium ſumit, vſque ad eam ſedem nonæ, decimæ, & vndeclimæ coſtæ, in quam inferitur. Hoc mu-
ſculo reſiſto accedemus ad quintum, quem refoluemus ab offe ſacro, & coxæ, vnde incipit.
Tum à proceſſibus, qui funt à latere vertebrarum lumborum, à duodecima vertebra thoracis,
& tandem à tuberculis decem primarum coſtarum; & à prima vertebra rhoracis, vbi finitur.
Quo reſiſto ad ſeptimum, o&taum, ac nonum aggrediemur, ac primum ad ſeptimum, quem ab
anteriori ſuperficie tranſuerſorum proceſſuum, tertie, quartæ, quintæ, ac ſextæ vertebra cer-
uicis vſque ad primam coſtam ſeparabimus. Eadem ratione o&taum à tranſuerſis proceſſibus
omnium vertebrarum, ceruicis vſque ad primam coſtam refoluemus. Nonum verò à tranſuer-
ſis proceſſibus quartæ, & quintæ vertebra ceruicis ſeparabimus, vſque ad ſecundam, & inter-
dum tertiam coſtam, quibus illigatur. Sextum verò mufculum thoracis, qui in concauo, à late-
re offis pe&toris, in longitudinem coſtarum integrarum ſitus eſt; inſpiciemus vbi ſepti tranſ-
uerſi ſectionem, & idcirco offis pe&toris abſoluerimus. Eſt enim ſeptum tranſuerſum, vt ſupra
oſtenſum g eſt, ex mufculis thoracis, cuius inferior pars ventre aperto conſpicitur, teſta pe-
ritoneo, quod manibus facile detrahemus, vt ſepri fibras deprehendamus. Sed vt ſuperiorem
eius partem intueamur, præcidere ab offe rhoracis cartilagineſ, per quas coſtæ committun-
tur, erit; oportet; de in mucronatam cartilaginem ſiniſtra manu artoſlere, & ſeptum ab ea
refolueret; tum ſectis venis, os pe&toris à cadavere refoluep dum eſt, & à ſepto nervi, vena ca-
ua, gula ſeparari debent, vt ipſum ſeptum vna cum ſuis ligamentis exomptum, ac ſuper men-
ſam collocatum inſpiciatur; quo facto ad os pe&toris, quod anulſum erat, edibimus; vt ſextum
mufculum inueniamus, quem in longitudinem à latere eius pertinere diximus. His ſectis, re-
ſtabent qui in vndeclim fpatijs inter coſtas ſiti ſunt; binos autem in vnoquoque intervallo re-
periemus, vnum externum, qui à tranſuerſo proceſſu vertebra ortus fibras habet, quæ à ſupe-
riori coſta oblique defcendunt, verſus partem priorem, vſque ad eam ſedem vbi coſtæ in car-
tilaginem degenerant; ibi enim finitur hic mufculus; alterum internum, ortum ab ea ſede, qua
coſta cumari incipit, cuius fibræ contra ab inferiori ad ſuperiorem aſcendunt vſque ad os
pe&toris Vbi ſubiectos habet proceſſus ſexti mufculi, qui in interno cano offis pe&toris ſi-
tus eſt.

g Sup. pau-
lo ante.

TABVLA XLVII

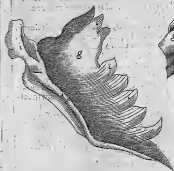
I

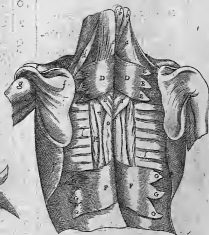
II

III

III

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI
appositis trium Tabularum Figuris inscripti visun-
tur, declaratio.

TAB. XLVII. & seqq.
FIG. I. II. III.

*In Prima, Secunda, & Tertia figura Lite-
rarum declaratio sic habet.*

- A Primus musculus thoracem mouens.
B Secundus.
C Processus prædicti musculi, qui in ser-
re speciem committuntur cum simi-
libus processibus primi abdominis
musculi, scilicet oblique descen-
dentis.

- a Iugulum.
b Secundus musculus humerum mo-
uens.
c Costæ.
d Musculi, qui inter costas siti sunt.
e Portio ossis pectoris.
f Macronata cartilago.
g Secundus musculus thoracem mouens
inuersus.
h Scapulæ inferior costa.
i Cernix scapulæ.

In IIII. & V. Figura.

- D Tertius musculus ex mouentibus tho-
racem.
E Processus prædicti musculi, qui quasi
digni feruntur ad spacia inter co-
stas.
F Quartus musculus thoracem mo-
uens.
G Processus quarti musculi, qui veluti di-
giti, nonæ, decimæ, & vndecimæ co-
stæ illiguntur.
H Quintus musculus thoracem mo-
uens.
a Primum par musculorum mouentium
caput.
b Secundum.
d Tertius musculus scapulam mouens.
e Iugulum.
f Quintus musculus ex mouentibus hu-
merum.
g Os humeri ex carne.
h Primus, ac secundus musculus cubitum
extendens.
i Quartus musculus humerum mo-
uens.
l Costæ.
n Sextus dorsum mouens musculus.

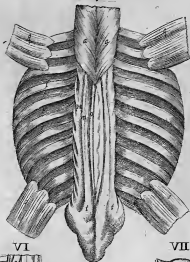
- o Oñauus.
p Secundus musculus thoracem mo-
uens.
q Tertius inuersus.
r Musculi qui inter costas siti sunt.
s Quartus thoracis musculus inuer-
sus.
t Os sacrum musculis obduatum.

*In VI. VII. & VIII.
Figura.*

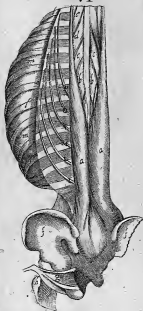
- I Chorda quæ velut appendix quinti
musculi mouentis thoracem per-
tinet à duodecima costa ad sex-
tam.
L Chorda quæ ab vndecima costa fertur
ad quintam.
M Chorda, quæ à decima costa ad quar-
tam progreditur.
N Chorda, quæ à nona costa ad tertiam
procedit.
O Chorda, quæ ab octaua tendit ad se-
cundam.
P Chorda quæ à septima ad primam co-
stam proficiscitur.
Q Sextus musculus mouens thoracem.
a Sextus musculus dorsum mouens.
b Oñauus.
c Portio tertij musculi mouentis dorsum.
d Portio secundi paris musculorum mo-
uentium caput.
e Carnosa moles, quæ pro tertio mu-
sculo caput mouente recensetur.
f Osilium.
g Carnosa substantia quæ vaginæ modo
decimum femoris musculum inuol-
uit.
h Maior summi femoris processus.
i Os coccygis membranæ obduatum.
l Costæ.
m Musculi qui inter costas siti sunt.
n Osthoracis ex carne.
o Macronata cartilago.
p Costarum cartilagine.
q Processus sexti musculi thoracem mo-
uentis.
r Sextus musculus ex mouentibus thora-
cem inuersus.
s Portio internorum musculorum qui
inter costas siti sunt.

TABVLA XLVIII

V

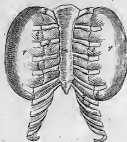
VI

VII

VIII

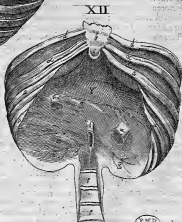
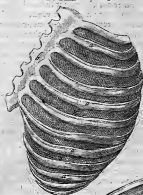
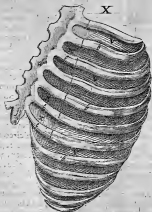
In IX. & X. figura.

- R Septimus musculus thoracem mouens.
 S Octauus, qui a quibusdam secundo loco inter dorsum mouentes recensetur.
 T Nonus.
 V Musculi externi, qui inter costas situi sunt.
 X Interni.
 a Primus musculus caput mouens, qui hoc loco breuitatis gratia non distinctus est a musculis mouentibus dorsum.
 b Costa.
 c Musculi inter costas collocati.
 d Os pectoris.
 e Costarum cartilagine.
 f Macronata cartilago.

In XI. XII. XIII. figura.

- X Musculi interni, qui inter costas situi sunt.
 Y Septum transversum.
 z Foramen septi transversi, quod galie viam præbet.
 * Aliud foramen per quod vena cava descendit.
 p Sinus septi transversi, qui viam præbet magnæ arteriæ descendenti.
 a Costa.
 b Os pectoris.
 c Cartilago macronata.
 d Quinta costa.
 e Lumborum vertebra.
 f Septum transversum a cæteris partibus liberatum, ac inuersum.
 g Vena, ac arteriæ per septum transversum diuisæ.
 h Innumera septi transversi fibræ, quæ ab eius centro ad circumferentiam tendunt.

VIII TABVLA XLVIII

Quetur dorsum totum cum extenditur, cum caruatur, cum ad latera ducitur, idem
 motus etiam proprie pertinet & ad lumbos, quorum vertebrae seorsum mouen-
 tur, & non tantum simul iunctae, sicuti quae ad thoracem pertinent. Horum motuum
 varietatem monstrat, & commissurae varietas, & situs diversus musculorum; qui a
 deo confusi sunt, atque inter se impliciti, ut ab alijs pauciores numerentur. Perique octo
 ipsos esse existimant, quos sigillatim persequemur; dein eorum sententiam exponemus, quib
 aliqua etiam ratione adducta, sex illos faciunt. Primus, A, nascitur a latere quintae vertebrae
 thoracis, ubi costa insinuat, principio carnosum, tenui, acuto, ita ut videatur angulus trian-
 guli; oblique ascendit, ultra dimidium quartae vertebrae thoracis; hunc ductum sequun-
 tur quaedam fibrae a posteriori parte, versus priorem oblique ascendentes, usque ad tertiam
 vertebrae, ubi adharet musculus dexter, cum sinistro; nam initio inter utrumque tota verte-
 brae crassitudo interiecta est, sed paulatim deinde inter se adducuntur, dum perveniunt ad
 priorem partem primae vertebrae cervicis; in qua acuto, & nervoso fine vertique desinit, qui
 tuberculo huius vertebrae innascitur, & aliquantulum etiam ossi occipitij apud foramen, per
 quod medulla spinæ descendit. Hic musculus ut multiplex a nonnullis recensetur; flectit re-
 ctæ cervicem in partem priorem, & idcirco etiam caput, ubi utrinque agat, sed ubi ab uno la-
 tere, in illud; quod fibrarum ductus aperte demonstrat. Secundus, B, initio carnosus oritur a
 superiori & exteriori parte, primae costae, quam totam a vertebra ad cartilaginem occupat,
 ita ut latum sit. Ab hoc principio ita osus, latius ascendit, sed paulatim angustior redditur;
 paulum tamen necitur cum processu; transverso primae vertebrae thoracis quod cum ipsam
 attingit, terminetur in angulum acutum; habet enim trianguli speciem. Primus, C, D, latus
 a vertebra ad cartilaginem per longitudinem costae progreditur; secundum, D, E, recta per
 longitudinem cervicis; tertium, E, C, oblique a cartilagine primae costae ad primam cervicis,
 vertebrae; sicque a priori parte in posteriorem ascendit; inseritur autem in transversos proces-
 sus omnium vertebrae cervicis: est etiam perforatus, ut exitum præbeat venæ, quam icci-
 noris appellant, & arteriæ ad brachium tendenti. Habet autem officium commune cum ter-
 tio. Sunt tamen qui hunc existentem non cervici circumducendæ inserunt, sed thoracis attol-
 lendo: afferunt enim eius initium non esse ad primam costam, sed ad cervicem, ubi quamvis
 magis nervosus sit; incipere tamē ipsum iudicant, atque hoc pacto de proposito numero octo
 musculorum secundum auferunt. Tertius, F, incipit a radice processus, qui est a latere sextae
 vertebrae thoracis; propè spinam; ascendensque, aliquod etiam initium accipit ab alijs quin-
 que vertebrae thoracis, ita ut paulatim validus, & carnosus efficiatur; dum artē illigetur ex-
 teriori parti processus, qui est a latere septimae vertebrae cervicis, & nonnihil etiam necitur
 cum exteriori parte processuum, a lateribus aliarum vertebrae cervicis, sed minus primam,
 quam aliarum. Habet tam secundus, quam tertius musculus, vim circumagendi cervicem; si
 agunt, qui ad dextram, circumducunt versus ipsam, si qui ad sinistram, versus sinistram; quod
 si secundus, & tertius ab uno latere simul agant, recta trahitur cervix ad ipsum; si secundus,
 consensit, & tertius agit, flectitur cervix transversa in partem priorem, si secundus agit, & ter-
 tius consensit, in posteriorem. Quartus, G, nascitur a radice spinæ septimae vertebrae, & reli-
 quarum thoracis sursum succedentium; non quidem a lateribus, sed ubi inter se iunguntur,
 ac statim ubi pervenit ad septimam vertebrae cervicis, latus, & validius ab ea initium acci-
 pit, quam a reliquis thoracis. Quid? quod & fibrae, quas a vertebrae thoracis sumit, simul iun-
 ctæ inseruntur in spinam septimae vertebrae cervicis. Tum ascendit subinde aliquod initium
 sumens a radice processuum, qui sunt a lateribus reliquarum omnium vertebrae cervicis,
 dum inseratur in totam humiliorem partem spinæ secundae vertebrae, una cum musculo alte-
 rius lateris. Fibrae ipsius, quae nascuntur a processibus, qui a latere sunt, oblique ascendunt
 versus partem anteriorem, dum inseruntur in spinam superioris vertebrae. Attollit hic muscu-
 lus, cum utrinque agit, caput recta, sed cum ab uno latere, versus ipsum. Musculi haecenus di-
 cti movent collum, & simul etiam caput. Quintus, I, initio crasso, & carnosus incipit a superio-
 ri, atque interiori parte ossis coxae versus posteriorem, è regione primorum processuum ossis
 sacri, a quo aliquid etiam assumit. Inde angustior redditur, ascendens ad duodecimam cos-
 tam, in cuius inferiorem partem carnosus fine inseritur; inhaeret autem dum ascendit, interno
 suo latere internæ parti illorum processuum, qui sunt a lateribus vertebrae lumborum;
 tum lateribus vertebrae iuxta foramina, unde nervi exeunt. Ex quatuor verò late-
 ribus huius musculi primus, L, M, est eius initium; quod ab ossis coxae pertinet ad os sacrum.
 Secundum, M, N, progreditur per lumborum vertebrae; tertium, N, O, in longitudinem duo-
 decimae costae; quartum, O, L, ad extremum latus initij, ad partem L. ossis coxae. Fibrae eius obli-
 que ascendunt ab exteriori parte in anteriorem: sed quae nascuntur ab ossis sacro, finiuntur in vltimâ
 vertebrae lumborum; quae sequuntur deinceps in superiores: Hic musculus cum utrinque agit,
 recta lumbos flectit, versus partem priorem; sed ubi ab uno latere, versus ipsum. Flectit
 ergo hic solus utrinque lumbos. Vertebrae thoracis a nullo proprio musculo flectun-
 tur, sed duo musculi recti abdominis, & ad has, & ad eas quae in lumbis versantur, flecten-
 das

a Vesalius
 lib. 2. c. 13.
 & Valen-
 tius lib. 2. c.
 24.
 b Fallopius
 lib. de ob-
 servat. 222.

E
 12-14
 15-16

A 151

F

B 151

G

E 151

G 151

H

I 151

Adas conuectunt. Has fortasse mouent illi musculi, quos credunt à veteribus fuisse appellatos *transuersos*, & *transuersos*. Sextus, P, longissimus est, inter omnes musculi corporis, quandoquidem à fine ossis sacri pertinet ad primam vertebram thoracis, quamuis in aliquibus uerius etiam ascendat, nascitur autem à fine spinæ vertebrarum sacri ossis, & reliquarum quæ in lumbis sunt, neruofo, teno, & valido initio, sumit & aliud principium similiter validum, sed carnosum, & acutum à parte illa interna ossis coxæ, quæ magis vergit in exteriora, quam latera ossis sacri; inde ascendens magis carnosus efficitur, ac rursus, & à posteriori parte lumbis hæret latere exteriori processibus, qui sunt à latere, vertebrarum lumborum. Vt autem peruenit ad duodecimam thoracis vertebram, multo angustior euadit, usque ad primam eiusdem; sed in transitu singularum, quæ interiectione sunt, spinæ illigatur. Illigatur & artius processibus, qui sunt à latere eandem per chordas anuli figuram referentes, quæ ex anteriori eius parte prodeuntes, simul iniunguntur & dictis processibus, à latere, & collis, quæ cum ipsis committuntur. Ascendunt eius fibræ ab interna parte oblique in externam; quod si utrinque agat, recta atcollit, atque erigit lumborum, & thoracis vertebrae, si ab uno latere tantum, versus ipsam. Septimus, Q, subiecit proxime posito, initium uero habet, quod pertinet à medio longitudo ossis sacri usque ad eam partem, quæ iungitur cum ossi coxæ; latet deinde ascendens, dum perueniat ad processum laterum quintæ vertebræ lumborum, ubi latissimus est; inde rursus ascendit, in hærens processibus, qui sunt à latere aliarum vertebrarum lumborum, quibus acuto sine illigatur. In toto itinere à principio ad finem progreditur iunctus cum musculo aliterius lateris;ambo enim internis lateribus se contingunt; tantum dehiscent, quanta est crassitudo ligamenti spinæ. Ascendunt fibræ ab inferioribus processibus oblique versus interiori partem & ex transuersis processibus inferiorum vertebrarum, & spinæ radicibus ortæ, in latitudine posteriori superiorum vertebrarum inferiuntur. Extendit hic musculus ubi utriusque agit, recta eam dorso partem, quæ inter eius initium, & finem sita est, ubi ab altero latere, oblique versus ipsum trahit. Octauus, R, oritur ab undecimâ vertebra thoracis, & ascendit usque ad primam totò itinere completens spinam vertebrarum thoracis: ex toto autem, carnosus est, & multis validis fibris distinctus; ad duodecimâ uero vertebram thoracis ipse perinde ac septimus tenuis est, sed postea paulatim crassescit, ascendens, dum perueniat ad spinam quintæ vertebræ thoracis, ubi crassior euadit; & inde sursum tendens, rursus extenuatur, ita ut non appareat crassior ad primam, quam ad undecimam vertebram thoracis. Implet etiam in itinere spacia inter spinas, proceditque iunctus cum musculo alterius lateris, solo intercedente ligamento, quo spinæ superioris, & inferioris vertebræ inter se illigantur. Fibræ in hoc magis rectæ sunt; quam in alio musculo dorso, idcirco recta ipsum innuit, in eundem latus inclinandis. Iungit ergo vertebrae, quibus in hæret, & eandem dorsum extendit, ope aliorum musculorum, qui prædicti sunt eodem itinere.

Expōita sententia eorum qui octo statuunt paria musculorum dorso, uenio ad alios, qui sex. Hi primo loco ponunt par, primo loco supra enarratum, secundum par dictum autem de numero musculorum dorso, ut ante dictum est, cum credant ipsum magis thoraci attollendo inferuire; sed eius loco nouum aliud ponunt, à triplici principio ortum, quorum primum incipere uolunt à processibus transuersis primæ, secundæ, & tertie vertebræ thoracis, vel tertie, quartæ, quintæ, & nonnunquam etiam reliquarum inferiorum usque ad octauam. Secundum principium dicunt esse partem illius musculi, quem quinto loco numerant in dorso; ab hoc enim extremo particulam quandam deduci aiunt, quam interdum non ab ipso, sed à septima, sextâ, quinta, & quarta costa oriri uolunt. Hoc principium scribunt in omni transuersis processibus primæ, secundæ, & tertie vertebræ thoracis, dum ascendens coeat cum primo & tertio, quod describitur ueluti extremum illius musculi, qui quarto loco inter communes thoracis numeratur. Extriplici igitur principio utrinque unum faciunt musculum, qui transuersis processibus septimæ, sextæ, quintæ, quartæ, & tertie vertebræ cervicis, & aliquando omnium illigatur. Hoc musculorum par ita confundi afferunt cum tertio caput mouente, ut pro eodem à quibusdam accipitur. Tertium par aliquo passo uidetur, quod tertio loco iam relatum est, non tamen ex toto, nam oriri ipsum uolunt à transuersis processibus vertebrarum thoracis; ita ut à nona, vel octaua pertineat usque ad primam; præterea à transuersis processibus omnium vertebrarum cervicis usque ad secundam, ita ut occupet uniuersam ceruicem, illigeturque non solum spinis illius, sed etiam processibus transuersis, & illorum radicibus, varijs modis. Quartum par illud esse aiunt, quod à quinto mox subiiciendo regionem admodum carnosam, ortum à cauo interiectione inter os ilium, & spinam ossis sacri, & cum ascendit aliquid affumens ab omnibus transuersis processibus vertebrarum lumborum, tum à vertebrae rursus thoracis, triplice aliud initium capiens, primum quidem latum, ab extremo uniuscuiusque processus transuersi; alterum inferius, quasi à radice eiusdem processus; tertium à spina singularum vertebrarum; sic ut triplex musculorum genus simul concurrere uideatur, quorum quod exterior est, fibris longioribus constat; alterum, quod interius breuior. tertium, quod à spina oritur breuioribus. adhuc, ita ut ex ossibus componatur utrinque unus musculus, qui per plures chordas in nascatur vertebrae ossibus liboribus, ac thoracis, nec non et spinis, & processibus transuersis, & tādē

a Vesalius lib. 3. c. 18.
Valuerda lib. 2. c. 14.
b Falopius lib. 2. de anat. obseruat.

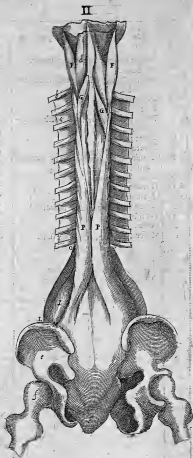
medio spacio inter vertebrae interiectione. Quintum par id ponunt, quod in dorso maximum est, uideturque illud esse, quod ante sexto loco enarratum est. Cre dunt autem hoc esse quodammodo partem illius, quod quarto loco posuerunt, oriturque nervoso initio à dorso ossis sacri, atque à posteriori parte ossis ilium, qua cum Sacro committitur, atque à spinis omnium vertebrae, lumborum, habereque sub nervoso hoc initio, tamquam sub tegmento latitans aliud rursus ualde carnosum, ita ut validissimus musculus ex utroque initio utrinque efficiatur ascendatque cum triplici fine, nam primo per paruas chordas innascitur omnibus costis, qua parte innascuntur etiam chordae quinti paris thoracis mouentis, quauis interdum non innascatur omnibus costis, sed octauae duntaxat. Ad alterum finem pertinent aliae chordae, quae transuersas vertebrae processibus illigantur. Tertius finis nervosus est, ad spinas vertebrae thoracis, ita ut ascendat à decima, ad quartam, aliquando uero à sexta ad tertiam. Ab hoc quinto pari proficisci astringunt quoddam initium pertinens ad partem superius positum. Sextum, atque ultimum par esse uolunt id, quod quinto loco supra posuimus; non tamen conce dunt huius partis musculos esse illos, qui à veteribus appellati sunt *scapulae, pectorales, & alii alii*, quae uocabula imposita fuisse aiunt illis, qui quinto loco inter mouens semur receperunt.

a Falop. lib.

Expositis musculis dorsum tempus est ad eorum sectionem accedere. Horum primus scapello separandus est à latere quintae vertebrae thoracis, unde incipit, & dein oblique persequendus ultra dimidium quartae vertebrae, usque ad tertiam, ubi adhuc cum musculo alterius lateris, & tandem ad priorem partem primae vertebrae ceruicis; & occipitij ossi, ubi finitur, inde ueniendum est ad secundum, quem numerauimus octauo loco inter musculos thoracem mouentes; huius initium à superiori, & exteriori parte primae costae separandum est, ut musculus ab adiunctis partibus resoluatur usque ad latera vertebrae ceruicis; ubi terminatur ad primam vertebrae; Oritur reterius à radice processus à latere sextae vertebrae thoracis, prope spinam, & non nihil etiam ab alijs quinque vertebrae thoracis, unde separati debet, usque ad latera septimae vertebrae ceruicis, in quo definit. Incipit quartus à radice spinae septimae vertebrae, & reliquarum thoracis succedentium; unde scapello resolui debet, & dein etiam à radice processum, qui sunt à lateribus reliquarum omnium vertebrae ceruicis, usque ad humiliorum partem spinae secundae vertebrae, ibi enim finitur. Quintus uero proficiscitur à superiori, atque interiori parte ossis coxae, è regione processum ossis sacri, unde separandus est, scapello ducto usque ad decimam costam, in cuius inferiore in partem inferiorem. Sextus à fine ossis sacri, unde oritur, separati debet; tum ab ea parte, qua ossis factum cum coxa committitur; inde à vertebrae lumborum, usque ad spinam undecimae vertebrae thoracis, in quam inseritur. Octauus separandus à decima, & undecima vertebrae thoracis, unde incipit; ducto scapello usque ad primam, in quam finitur; sic, ut in itinere à spacijs, quae spina complet, resoluatur; hoc pacto igitur dorso musculos facile incidet, qui ductum, initium, finem, nexum, cum alijs memoriter tenebit, neque enim imprudenter alios lacerabit.

TAB. VI. A. L.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui figuris Tabulæ L. inscripti visuntur,
declaratio.

<i>In I. & II. Figura.</i>		<i>d</i>	
A	Primus musculus dorsum mouens.	e	Portio secundi paris musculorum mouentium caput.
B	Secundus.	f	Os ilium.
C D	Primum latus secundi musculi dorsum mouentis.	g	Caput summi femoris.
D E	Secundum latus.		Os coccygis carne obductum.
E C	Tertium latus.	<i>In III. figura.</i>	
F	Tertius musculus ex mouentibus dorsum.	B	Secundus musculus dorsum mouens.
G	Quartus.	G	Quartus.
I	Quintus.	L	Quintus.
L M	Primum latus quinti musculi dorsum mouentis.	Q	Septimus.
M N	Secundum latus.	R	Octauus.
N O	Tertium latus.	a	Sextus inuersus, ac à fine dependens.
O L	Quartum latus.	b	Processus mastoideus.
P	Sextus musculus dorsum mouens.	c	Costæ.
a	Vertebrae.	d	Musculi qui inter costas siti sunt.
b	Costæ.	e	Os ilium.
c	Musculi qui inter costas siti sunt.	f	Caput summi femoris.
		g	Os coccygis carne obductum.

Tab. 11.
Fig. 1.
cap. 10.
A. B. C.

Abdomen quatuor * musculis utriusque continetur, per omnia paribus, duo obliqui
sunt, tertius rectus, & quartus transversus; sed ut figillarim de vnoquoque agamus,
Primus, A, qui extrinsecus nobis occurrit, alijs superiectus oblique descendit;
oritur enim à sexta ^b costa, dependitque etiam à septima, & octava, per quos-
dam processus, B, digitos imitantes, qui committuntur in sextæ speciem, cum simi-
libus processibus, secundi musculi thoracem moventis; dein progreditur per reliquas costas,
& per anteriorem partem ventris ad illa oblique descendens, tandem cum osse ^c pubis illi-
mo contrarium, ita ut super ipsum insidat ad figuram lucræ, X, ducit enim ^d originem per car-
nosam membranam ab osse illium, & oblique super quartum abdominis musculum, qui trans-
versus est, tendens superiorem extremis à quatuor costis nostris, & finitur in chordam latam,
quo tertio musculo superiecta cum chorda primi similiter lata, ita coit, ut vix possit separari.
Involuit chorda hæc rectum musculum à priori parte vsque ad dimidium longitudinis, supra
dimidium verò à posteriori, nam à priori tegitur ab oblique descendente. Duplici autem fi-
brarum genere secundus hic musculus continetur, obliquis, & transversis; ex obliquis quædā
ab ea parte spinæ ossis illium, quæ spectat ad inguinā, descendunt ad albam lineam, quæ à chor-
dis musculorum abdominis efficitur; quædam à superiori parte spinæ eiusdem ossis, ascendunt
ad eandem lineam, ad quam feruntur & transversæ, quæ ab anteriori, & superiori sede eiusdē
spinæ rectā anteriorum tendunt. Tertius, D, rectus ^e est à latere situs in longitudinem ventris,
pertinetque à pectoris osse supra macronatam cartilaginē ad os pubis; sed ducat ne princi-
piū ab osse pectoris an ab osse pubis hoc est, ascendat ne, an descendat, inter professores Anato-
mes non parva est controversia. Galenus ^f ab osse pectoris ortum inferi in os pubis exilimare te-
centiores ^g contra ab osse pubis ortum terminari in os pectoris asserunt ratione adducta;
quod chorda, & si in musculo necesse est illigerit parti, quam oportet deorsum trahere, cuius
modi non est os pubis, quod neque trahi potest deorsum, neque expediret, si posset. & idcirco
verisimile exilimant ibi esse principium recti musculi, finem verò in osse pectoris, quod deor-
sum ab eiusdem musculo trahitur; sed eadem ratio est primi oblique descendētis, cuius chor-
dam similiter inferi diximus in os pubis; An dicemus initium recti esse ab osse pubis, ut deor-
sum compellat quæ subiecta sunt; sed oblique descendens satis est, si astringat dumtaxat abdo-
mē in anteriorem regionem virgendo, ita ut possit definire in os pubis, à quo tam incipe-
re rectum statuimus. Tertiū igitur siue ascendat, siue descendat, ab osse pectoris pertinet
vsque ^h ad os pubis totus carnosus, exceptis lineis. E tribus, non penitus transversis, sed ali-
quantisper obliquis ad digitū latitudinem, quæ albæ sunt, & nervosæ, duabus (scilicet supra, una
infra umbilicum, in quas fibræ musculi terminantur. Efficiunt hæc ut hic musculus magis ver-
sus ventrem contrahatur, præterquam quod fibris robur addunt, & validius subiectis, ac sa-
periectis partibus hærent. Quartus, F, transversus est, 1 oritur autem à superiori parte ossis
illium, & à processibus vertebrarum quæ ibi sitæ sunt; repræsentaturque initio membranam ma-
gis, & ligamentum quam musculum; sed progressu fibris anctus; in musculum convertitur, &
cuiusque ⁱ costæ nothæ extremo ab interna parte coheret; Verum in anteriori parte fibræ
distinctus in latam chordam sinitur, quæ pertinaciter cum subiecta membrana peritoneo in-
hærescit, sed in progressu cum recto musculo rectum angulum efficit. His quatuor musculis ab
vno latere abdominis, totidem ab altero respondent, per omnia pares ut diximus. Vnusquis-
que autem habet fibras similes, rectus rectas, transversus transversas, obliquas obliquas; qui
cum duplex sit ascendens, & descendens, datæ sunt huic ascendentes, illis descendentes, quo
sit, ut omnes omni fibrarum genere præditi fiat, & ubi singulæ ad sua initia contractæ suo mo-
nere fungantur, alius tota astringatur undique a compressis, quæ ubi volumus expellat quæ
superant, & molesta sunt, interdum vomitu, sed plerumque deiectione; habet enim utramque
viā, ut cum volumus, magis detradat per inferiorem, quam per superiorem, efficit se præ-
transversum, quod cogit descendere, quæ à musculis abdominis comprimantur, cum suppre-
so anbelitu descendit; sed horum musculorum compressum vimus etiam ad partum ^k eden-
dum, ad vocem, p atque efflatum. Sed præter motum, alios quoque usus præstant hi muscoli
abdominis, cum & subiecta viscera muniunt, & ad coctionem cōtinent, quibus adducimus, G,
qui ab osse pubis ad vesicam feruntur, idem efficientes quod alii octo, & propriè inferiorem
partem albæ lineæ inter rectos musculos interiectæ comprimentes, cui nullus ex prædictis in-
feruit, sed maxime hi pertinent ad vesicam.

Gal. 1. li.
de anat. ad
min. c. 6. &
li. de musc.
diff. ca.
16.
Gal. li. 5.
de diff. ana-
tom. c. 6.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. ibi.
Gal. 5. de
anat. adm.
c. 6. & h. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. ibi.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
h. Gal. loco
citato.
Vesalius
lib. 2. c. 31.
& Valleri-
us lib. 2. c. 10.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. ibi.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.
Gal. 3. de
anat. fac. 3.
p. Gal. li. de
musc. diff.
c. 16.

Vesica enim quamvis per transversas fibras expellat, per obliquas retineat, obtinet tamē
musculos ad utrumque munus conferentes, ut cum volumus reddere urinam possimus, etiam
si vesica nullam ex ipsa molestiam sentiat, & rursus supprimere eam valeamus, cum à vesica
distenta, aut irritata detruditur; conducunt igitur ad eijciendam urinam, cum volumus, musco-
li abdo-

li abdominis, præterea duo, G, alii parui, qui ab osse pubis versus anteriorem partē inter ner-
uosum initium rectorum musculorum, & lineam albam oriuntur carnosii initio non admodum
lato, & oblique sursum feruntur ferē ad longitudinem quatuor digitorum iuxta lineam albi
quæ in longitudinem abdominis cum vesicæ fundo committitur; inter se autem inaguntur, ac
vesicam comprimunt, vbi red dēre vrinam volumus. Hos significare fortasse voluit Galenus,
cū scripsit, portiones musculorum abdominis, quæ vesicæ infidet ad detruendum vrinam
perire, sed magis sunt per se musculi, quam musculorum portiones, si eorum munus, & con-
stitutionem spectes. Verum musculus, H, qui etiam inuita vesicæ (vri loquar) cum volumus,
vrinam supprimit, vnicus b continetur initio cervicis: crassior autem est ab inferiori parte,
quā a superiori; fibrasque in orbem habet, vt cum liber retinere vrinam, ceruicem vesicæ a-
tingat, c & claudat; hic vbi quiescit, permittit vrinam exire; sed statim cum rursus con-
trahitur, confert ad eam detruendam, quæ extra vesicam in canali retinetur. Hic musculus
reperitur facile in ceruicē vesicæ, si flexitur mediocriter: nam latet inter fibras rectas subie-
ctas, ac superē etas continetur quæ fibris transversis. Ad substantia glandulæ similis, quæ sus-
tinetur, siem valorum seminis, magis versus colem est, quā ipse musculi; quāuis sint, qui con-
tra afferant, decepti alijs. quibusdā fibris carnosīs, quæ transversæ vltra dictā substantiā
glandulæ similem, sitæ sunt, quod si musculus esset vltra glandulam, exiret cum semine vrinā,
quæ versaretur circa eam substantiam, & ipsam a sūduo contactu violaret: itaque musculo ver-
sus colem adnascitur substantia illa in quam inferuntur vasa semen deferentia. Idem muscu-
lus & in feminis reperitur, similiter ad ceruicem vesicæ, quā nulla interiecta glandula vni-
uerfam in orbem complectitur, dum in collum vteri desinaty sed in feminis tanto tenuior ap-
paret, quā qui in maribus, quāto longior est: totam enim vt diximus ceruicem ambit. Rectū
Intestinum in imo clauditur d a musculo, l, perinde ac ceruix vesicæ, cum retinere deiectionē
volumus, alioquin ab intestinis expulsum; sed supra hūc duos, M, alios habet, a quibus
sursum attrahitur e cum in deiciendo vi musculorum abdominis expulsum est, ita vteribus
musculis continetur. Duo superiores lati sunt, tenues, & non admodum carnosī, aut ruberij
cipiunt autem non ab ossibus; sed a ligamentis, quæ ab osse sacro, & coxæ, atque ab inferiori
parte peritonæi proficiunt; unde ambo verque a suo latere descendunt ad rectum intesti-
num, in cuius externā tunicā inferuntur; atque adeo lati sunt, vt nō solum ipsam amplectē-
tur, sed aliqua etiam ex parte illigētur in maribus ad radicem colis; in feminis ad radicem vte-
ri. Horum munus est, vt ante dixeris, rectum Intestinum ex sua sedē expulsum sursum attrahat
re; & in eādem testitur. Duobus his musculis tertius subiicitur rotundus, quāsi annulus, per
inde atque ille qui claudit ceruicem vesicæ, illinitur totus pinguis humore; minusque carnosus
est quā duo superiores, sed crassior superne quā inferne; amplectitur enim extremum re-
cti intestini vsque ad externam cutem, quæ cum ipso mixta confunditur, non secus quā
cum labro i illigatur autem a priori parte, per quasdam fibras f feminis cum ceruicē vte-
ri, maribus cum ceruicē vesicæ, & cum f colem etiam per duos musculos, quos ab hoc ad co-
lem pertinere ostendimus; a posteriori cum quatuor parvulis ossibus ad finem sacri ossis, a
la rebus cum ligamentis, quæ a sacro ossē ad coxam procedunt; neque parvus est, vt non nul-
li existimant, cum eius longitudo duorum digitorum latitudinem æquet; quo fit, vt cum ob si-
stulam extremus abrumptitur, adhuc tamen suo munere fungatur, & deiectionem ad libitum
retineat, ob insignem parrem, quæ integrā feruatur: fibres eius in orbem procedunt, & idcirco
contractæ anum claudant. Extremum huius musculi cum curē mixtum voluit Galenus g ef-
se per se musculum vnum, qui a reliquo separari possit, idem tamen munus habet, siue vt sim-
plex x, siue vt duplex recensatur.

Coles, vt proxime ostendimus, a musculo anum claudēte duos musculos accipit; sed & duos
alios ab osse pubis; h duo, N, O, qui a musculo ani, & propriē ab anteriori eius parte incipiūt
similes sunt illis, qui ab osse pectoris tendunt ad os hyoides; nam proximi sunt, & lateribus in-
ternis se contingunt: ascendunt autem sursum ad colem, in cuius inferiore parte inferuntur
H
tar, quāsi digitis complēntes i duo illa corpora ligamentū similia, ex quibus coles consti-
tuitur; & in quorū medio canalis residet. Sed alij duo, P, Quāscūq; verinque vnus ab appen-
dix d ossis pubis, paulo infra corpora, quæ colem constitere diximus. Horum initium car-
nosum est, & gracile, sed oblique sursum procedit, vertitur in musculum, qui carnosus semper
manens in colem, sui lateris corpori, non procul ab osse pubis illigatur. Ab his quatuor musculis
mouetur, l coles motu voluntario, & nonnihil etiam erigitur; sed duo priores conferunt etia
ad aperiendum canalem, non conuieat, vbi vel semen, vel vrinā ei cicitur.
Habet etiam vterque testiculus, musculum, R, a quo & suspenditur, & nonnihil sursum tra-
hitur: incipit autem, non vt quidam n putant, a peritonæo innouente venā, & arteriam
tendentes ad testiculū, sed interdum ab osse pubis interdum ab eo ligamento, quod a spina
ossis illi fertur ad ipsum: initium eius est sub chorda musei oblique descendens, per cuius for-
amē egreditur vna cū peritonæo innouente venā, & arteriam, quæ descendit ad testiculū; au-
gerur etiam interdum quibusdā fibris carnosīs; ita vt duplex videatur habere initium, & idcirco
duplex esse, simplex tamē est; nā duo illa initia vñ constitūt musculū, qui vsq; ad testiculū,
cum

a Gal. li. de
muscul. diff.
c. 26.

b Gal. li. de
muscul. diff.
c. 28. & li.
6 de anat.
adm c. 14.
c Gal. ibid.
& 1. de vitijs
p. 66.

d Gal. li. de
muscul. diff.
c. 30.
e Gal. ibid.

f Gal. li. de
muscul. diff.
c. 30.

g Gal. li. de
muscul. diff.
c. 30.

h Gal. li. de
muscul. diff.
c. 29.

i Gal. li. de
muscul. diff.
c. 29.

k Gal. ibid.
l Gal. li. de
muscul. diff.
c. 29.

m Gal. li. de
muscul. diff.
c. 27.

n Valerius
da li. 2. c. 21.

1. seg.
Muscul.

G

NOE.

H

P Q.

5.

tra

2.

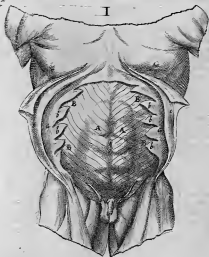
da

li.

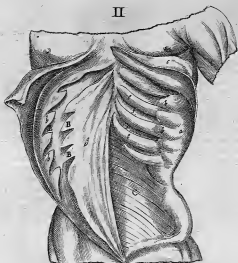
cum

TABVLA LI

I

II

cum peritoneo descendit, cum quo illigatur vasi semen ad colem deferent, neque vllibi testiculum attriuit. Habent & mulieres musculus, sito substantia, & figura similem, nam ab eodem loco proficiscitur, à quo musculus testium maris, & similiter per foramen chordæ musculi oblique descendens transiit vna cum nervosis processibus suspendentibus uterum, & interdum fibris carnosus augetur, ita autem brevis, & nullo pacto cum teste iungitur.

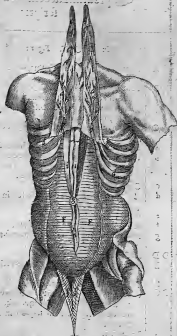
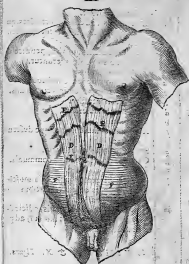
Exposita musculorum natura, ad sectionem veniendum est, & primo ad musculos abdominis. Remota igitur cute, vna cum adipe, & subiecta membrana in vniuerso abdomine vsque ad lumbos, & femora, reducitque musculus, qui brachium deorsum trahit, membrana, quæ sub carnosa membrana vultu musculus, vnguibus discerpenda, & cadauer in alterum latius conuertendum, ut promptè à lumbis ad medium abdomen ad mouere manum liceat; deinde scalpello à sexta costa initium musculi oblique descendens separandum; scalpelles tamèn à reliquis costis versus dorsum, & superiorem illum regionem, vsque ad ossa pubis leniter docendus est; ne subiectæ partes violentur; attollendumq; musculi initium ita resolutum, & paulatim separandum versus medium abdomen à musculo oblique ascendente; coherere enim ibi vtrique chordæ, & se mutuo connectentes continuantur; præsertim ad medium recti musculi, ita ut acuto etiam scalpello vix diduci possint iuxta lineam albam, quæ a chordæ aliorum musculorum profecta inter rectos appareret; quare diligenter cecutienda sunt, pars ascendens, quasi descendens diuellatur. Hoc pacto resolutus musculus oblique descendens, pendere sinatur à medio abdomine versus latus cadaueris iacens, ut ad secundum transfeas, qui oblique ascendit. Ordinetur sectio à pubis osse, à superiori regione ossis ilium, à lumborum vertebra, à fine quatuor inferiorum costarum, à quibus hic musculus incipit; inde autem diuisus attollatur, ita ut reliquæ eius partes in anteriorem regionem procedentes, vnguibus a transuerso musculo, cui insident, resoluantur, vsque ad externum latus recti musculi; quo cum petueris, pro vnguibus acuta nouacula separanda est eius chorda, quæ validè cum recto musculo connectitur, vsque ad albam lineam; vbi etiam difficillius euellitur, quam a parte carnosa recti musculi; vixque fecerit, a chorda tam oblique descendens, superiecta, quam transuersi subiecta; ita autem separatus oblique descendens musculus, à medio abdomine dependens similiter in latus cadaueris iacens, reuocandus est, ut rectus musculus iam incidatur. Separati autem debet vel ab ossè pubis, si inde incipiat; vel à thorace, si in os pubis finiatur, tum resoluti à neruosa parte transuersi musculi de xtra manus, digitis ab exteriori latere iniectis; sed statim cum a transuerso abscedit, scalpello secernendus est, ut tantum suo sine inhiæat; vbi sic resolutus inuertatur, apparebunt in eo venæ, per quas cõsortium maximum est inter mammas, & uterum. Restat transuersus, quem à pubis osse incipies separare, procedens per ilium os, & transuersos processus vertebrarum, qui ad lumbos sunt ad finem costarum notatum, à quibus partibus vbi resolutus fuerit, attollendus est; & à membrana, peritoneo, acuto admodum scalpello separandus; cui ad os nascitur, ut nunquam ex toto auelli possit, sed semper portio aliqua ipsius chordæ, cum peritoneo iuncta relinquatur.

A musculus abdominis ad eos transibis, qui ab eis ad vesicam feruntur: oriuntur enim à rectis musculis ossis pubis duo parui musculi, quorum initia inde resolues, & eos deinde perfectis, scalpello sursum ducto iuxta lineam albam, vbi inter se iunguntur, vsque ad finem vesicæ, super quem desinunt. At musculus, qui tamquam annulus in orbem ceruicem vesicæ amplectitur, reperitur cum maris, aut feminae vesica inciditur; quod si non ita facile appareat, ob fibras carnosas cum substantia neruosa confusas, necesse erit modicè vesicam elixare, sic enim facillè separabitur à ceruice: cum uerò extrahitur rectum intestinum, inuenitur tam musculus qui in orbem eius imum amplectitur, quam illi duo, qui à ligamentis ossis sacri, & coxæ descendunt; uterque a suo latere ad rectum intestinum, in cuius extremam tunicam inseruntur. Reperiuntur etiam cum coles detrahatur, duo musculi, qui ab ossè pubis, & a musculo recti intestini extremi ad colem ascendunt; in cuius inferiorem partem finiuntur; cum quibus duos alios inspicies, qui ab appendice ossis pubis similiter à colem procedunt: secto enim initio, reliquum musculum scalpello, usque ad finem perseabis; postremo inquires musculos duos, utrinque unum ad testes pertinentes, qui interdum ab ossè pubis, interdum ab eo ligamento, quod à spina ossis ilium fertur ad os pubis, initium sumunt. Ergo siue in matribus, siue in feminis, cum ad testium sectionem uenies, facillè hos musculos separabis, quanquam in feminis non ad testes, sed ad inguina pertinent.

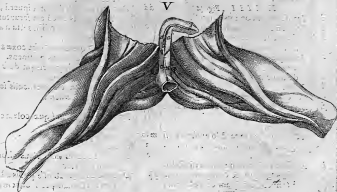
TABVLA LII

III

III

V

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
 Qui proximis decem Figuris, Tabulæ EI. LII. LIII. in
 scripti videntur, declaratio.

In I. & II. Figura.

- A Primus abdominis musculus, idest obli-
 quus descendens.
 B Processus prædicti musculi, qui quasi
 digiri committuntur in ferræ speciem,
 cum similibus processibus, secundi mu-
 sculi thoracem mouentis.
 C Secundus abdominis musculus, qui obli-
 que ascendit.
 a Secundus musculus mouens thoracem.
 b Processus secundum musculi thoracis, qui
 committuntur in ferræ speciem cum
 processibus primi abdominis.
 c Cutis abdominis inuersa.
 d Musculi testium vni cum vasis seminis
 materiam deferentibus.
 e Costæ.
 f Musculi, qui inter costas sitæ sunt.
 g Primus abdominis musculus inuersus.

In III. Figura.

- DD Recti abdominis musculi.
 E Alba æxtansuerræ linea, quibus recti
 musculi distinguuntur.
 F Transuersi abdominis musculi.
 GG Duo parui musculi ad finem rectorum
 qui ab osse pubis orti oblique ascen-
 dunt ad lineam albam in quam infe-
 runtur.
 a Umbilicus.
 b Alba linea inter rectos abdominis mu-
 sculos.

In IIII. Figura.

- F Transuersi abdominis musculi.
 a Recti abdominis musculi inuersi.
 b Vasa, quæ sub osse pectoris descendunt
 ad rectos abdominis musculos.
 c Vasa, quæ à magnis vasis ad crura ten-
 dentibus ascendunt ad rectos ab-
 dominis musculos.
 d Costæ.
 e Musculi, qui inter costas sitæ sunt.
 f Duo parui, ac postremi abdominis mu-
 sculi inuerti.
 g Umbilicus.
 b Adnascitur hoc loco tertio musculi obli-
 que ascendentis transuerso abdomi-
 nis musculo.
 i Asperitas ad nexum transuersi abdo-
 minis musculi, & obliquo rum ram
 ascendentium, quam descendenti.

In V. VI. & VII. Figura.

- I Musculus ambiens imum recti intestini.
 M Duo musculi, qui rectum intestinum sur-

sum attrahunt.

- NO Duo musculi ad colem pertinetes, qui
 à musculo imum recti intestini am-
 biente oriuntur.
 Q Duo alij musculi, qui ab appendice co-
 lis pubis ad colem feruntur.
 R Testium musculus.
 a Duo corpora penem constituentia.
 b Canalis vrinæ, ac seminis communis.
 c Imum recti intestini.
 d Glandis pars inferior.
 e Vasa seminis.
 f Abdominis musculi oblique descen-
 dentes.
 g Spongiosa penis substantia.
 b Canalis vrinæ, ac seminis communis.
 i Testis.
 l Portio recti intestini cum suis muscu-
 lis à reliquis corporis partibus reso-
 luta, ac filo affixa.
 m Musculosa substantia penis radicia ad-
 nata, unde erant duo musculi ad pe-
 nem deriuantur.

In VIII. VIII. & X. Figura.

- H Musculus cervicem vesicæ ambiens.
 aa Duo corpora colem constituentia.
 b Canalis vrinæ, & seminis communis.
 cc Duo penis musculi inuersi, qui a mu-
 sculo imum recti intestini clauden-
 tes oriuntur.
 dd Duo alij musculi similiter inuersi, qui
 ab osse pubis ad colem feruntur.
 e Magna foramina in ossibus ilium ad le-
 uitatem efficta.
 f Teres ligamentum ab osse coxæ ad ca-
 put summi femoris pertinens.
 g Portio canalium, qui vrinam deferunt
 renibus, ad vesicam.
 b Portio canalium, qui à testiculis semē
 deferunt ad colem.
 i Vesica.
 ll Principia corporum quæ colem con-
 stituunt.
 m Corpora ipsa.
 n Glaus.
 o Particula quæ in mulieribus virocam
 colem imitatur.
 pp Duo musculi, qui ab osse pubis ad di-
 ctam particulam pertinent, ut in ma-
 ribus.
 q Caudam continens intestina.
 r Labra mulieris pudendi.
 s Intimus pudendi sinus.

TABVLA LIII

VI

VII

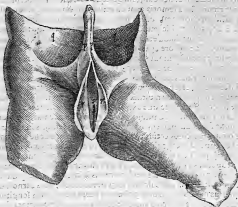
VIII

VIII

X

Estant musculi illius membri, quod a coxa pertinet vsque ad digitos pedis; crus no-
minatur; in tres autem partes diuiditur. Suprema femur, siue semen dicitur; media & crus commune nomen totius membri propriè sibi vendicat, & dicitur etiam tibia b à grandiori osse, quo continetur; ima verò appellatur c pes; quæ partes seorsum suis musculis mouentur nunc nobis propositis. Sumemus initium à superiori-
bus, ab ijs videlicet, qui femur in coxa cauo receptum mouent; quamquam nonnulli ex Ana-
tomes d professoribus, non iniuria etiam ab illis, qui tibiam mouent, ordiantur, quod e su-
periecti sint alijs; femur itaque f extenditur, & citius, in latera ducitur, & in priorem, ac po-
steriorem partem circumagitur, ope vndecim musculorum, vel si magis placeat, plurium, nam
& quintus in quatuor diuiditur, & duo, qui partes decimi existimantur, possunt per se in hoc
musculorum numero censi. Ex ijs decem quinque primi femur extendunt, qui & multi sunt,
& validi, ac magni ob pondus, quod attollere debent; quambrem Hippocrates g femur mul F
ta carne contineri tradit. Horum quinque primus, A, statim detracta cute occurrit; adeo A &
crassus, b vt clunem efficiat; incipit autem lato admodum, & carnoso initio ex tota postero-
ri parte spinæ ossis coxæ, quæ versus os sacrum magis prominet; quamquam aliquid somiteti-
à superiori parte eiusdem spinæ; aliquid etiam ab osse coccygis, & ab imo ossis sacri versus par-
tem posteriorem, vbi dextri lateris musculus attingit musculum sinistri. Ex omnibus ergo his
inijs, tamquam ex semicirculo ortus, oblique descendit supra commissuram femoris cum co-
xa, vbi gracilior, & angustior redditur; dum i in latam, & validam chordam finitur, quæ obli-
que procedit ad magnum processum femoris; cuius exteriori parti illigatur; incipit autem illi
gari paulo infra summitatem dicti processus versus partem priorem; tum deorsum in postero-
ra modicè descendens, ad radicem processus longitudinalis in posteriore partem femoris inseri-
tur; b verò descendunt oblique in partem anteriorem. Secundus, B, primo magna ex parte B & A
subiicitur, k oriens autem carnoso initio à tota illa priori, & superiori parti spinæ ossis coxæ,
à qua non duxit originem primus; aliquid etiam sumit à dorso ossis coxæ, cum primus ab ore
cedit, ita vt huius quoque initium referat semicirculum; statim atq; ortus est, à posteriori par-
te subternitur primus; tum oblique descendit in partem anteriorem super commissuram femo-
ris cum coxa; e cuius regione chordam exigit membrana modolaram, sed validam; quæ inse-
ritur in sublimiorem l partem maioris processus femoris, nonnihil comprehendens ex parte
eius anteriori, cum lata sit, & rursus illigetur. Fibre descendunt supernè deorsum, & prius
quam finiantur, cum chordis primis, quibus subijciuntur, speciem efficiunt latine literæ, X, ipse
autem nullibi æquè carnosus est, atque vbi recedit ab osse coxæ. Tertius, D, tantò minor est se-
cundo, quantò secundus primus; totus autem iacet sub secundo, nascitur enim ab osse coxæ, iui-
to lato, crasso, in speciem semicirculi; tum oblique descendit à priori parte inhzrens ligamen-
to, quo vincitur commissura femoris cum coxa; paulatimque angustior redditus, conuertitur
in latam, & validam chordam, quæ inseritur in summum maioris processus femoris, quem
complectitur; apparet m hic musculus in omnibus hominibus liquidus; præsertim in ijs
qui robusti sunt, in quibus liquida etiam inspicitur ac pars secundi, quæ huic superiecta est. Te-
gitur enim membrana crassiore, per quam neq; etiam valide cum primo musculo, qui in
hominibus similiter robustis liquidus apparet, non sic in pinguibus; nam & in mulieribus adeò
circumdare adipem eius fibre, vt ad epe videatur fibras distincta. Quartus, C, fere totus etià C & A
liquidus est, & rotundus, nasciturque initio crasso, & carnoso; non à summo osse coxæ, sed à late-
ribus trium inferiorum vertebrarum ossis sacri, quæ non committuntur cum osse coxæ, & ab in-
terna sede earundem iura vt non multum distet initium huius musculi vnius lateris, ab initio al-
terius à parte interna; recta deinde exoritur transuersus tendit ad maiorem n processum H
femoris paulatim coarctatus; sed priusquam ad os coxæ perueniat, degenerat in chordam quæ
in posteriorem, ac summam partem maioris o processus femoris inseritur. Quintus, E, maxi-
mus est inter omnes musculos totius corporis; oritur autem ab osse coxæ, præsertim ab inferio-
ri eius parte, vbi appendix est, cuius eam partem occupat huius musculi initium, quam relin-
quunt initia tertij, quarti, & quinti musculi tibiam mouentis, eidem appendici illigata; sed hu-
ius qui nunc propositus est, initium ab ima parte eius appendicis pertinet vsque ad commissu-
ram ossium, quæ ad pubem est; totus verò carnosus inspicitur, quamquam ab ea parte, quæ suc-
cedit inijs trium dictorum musculorum foris nervosus est, intus carnosus; ab eiusmodi igitur
initio ortus quintus musculus fertur à posteriori parte deorsum in longitudinem per paruum
processum femoris, ad lineam acutam, atque asperam, quæ in posteriora deorsum progreditur
in longitudinem per paruum processum femoris, sub eiusdem processus radice; in hanc igitur
lineam totus finitur, excepta ea parte, quæ magis interna est, siquidem hæc descendens re-
ctis fibris interno tuberculo imi femoris illigatur, præter hanc partem igitur totus mus-
culus iunctus finitur; simul etiam iunctus incipit, ac procedit; ita vt merito vnus
ac sim-

n Gal. de
ine quali
intèperie.

c. a.

b Ga. libid.
& c. de an.
adm. c. a.

c Gal. s. de
anat. adm.

c. i.

d Vesalius
li. s. c. 14.

& Valuer-
da li. a. ca.

36.

e Ga. li. de
musc. diff.

c. 31.

f Gal. li. 15.
de vfu p. c.

8.

g O. Hippo-
crates lib.
de fractu.

h Gal. li. 15.
de vfu p. c.

2. & lib de
musc. diff.

c. 31.

i Ga. locis
ciraris.

k Gal. li. 15.
de vfu p. c.

e. 3. & lib de
musc. diff.

c. 31.

l Ga. li. 15.
de vfu p. c.

8. & lib de
musc. diff.

c. 31.

m Ga. li. de
musc. diff.

c. 31.

n Ga. li. de
musc. diff.

c. 31.

o Gal. li. 15.
de vfu p. c.

3.

12. 13. 14.

B & A

G

D & E

C & A

E & F

A et simplex existimari possit, sed potest ut duplex, potest & ut triplex haberi; si & ad lineas spectes in eo depressas, & ad duorum fibrarum diuersum; diuiditur itaque in duos linea, quæ in posteriori femore internam partem distinguunt ab externa, & non ut quidam ^a scribunt, posteriorem à priori. Internus, G, musculus ille erit, quem finiri diximus in internum imi femoris tuberculum; externus, H, verò qui definit in lineam asperam, atque acutam (sub patulo processu femoris). Verum externus hic rursus in duos distinguitur, à linea, quæ in eo depressa cernitur, quorum magis internus, I, incipit à commissura ossium ad pubem, & oblique descendit in minorem processum femoris, ad cuius radicem necitur, cum iniurio eius lineæ asperæ, arque acutæ, quam diximus: habet autem fibras transversas, quæ à priori parte in posteriorem progrediuntur. At magis externus, L, incipit ab ima parte appendicis coxæ; & fibras exigit paululum obliquas; definit autem in posteriori femore, in fine eiusdem lineæ asperæ, acutæ. Sed satis de quinto, & de aliis quatuor mouentibus femor; pergenimus; ad sextum; si ante prædictorum omnino officium exposuerimus. Constituti sunt à natura omnes quinque, ut in b superiori-

B quinque officium expulserimus. Construitur tamen a natura omnes quinque, ut in *capitulum* basolentium est, ad extendendum femur, & simul ut aliquid etiam conferat ad eisdem motum in latera & circumductionem, id quod in hunc modum ⁶ prestat. Primum cum totus contrahitur, recta femur extendit, neque in aliam partem inclinat, sed si magis versus superius, aut inferius initium contrahitur, versus illud quoque femur adducit. Secundus pariter femur extendit, sed simul ipsum adducit ad partem exteriorem, & caput eius impellit in eamdem olli *cava*. Tertius, & quartus extendit femur, donec nihil fursum attrahens. Sed quartus ipsius aliquid in exteriora adducit, tertius in posteriora magis. Vterque autem circumducit, sed multo imbecillius quam illi, quos subiiciam, ad circumagendum constructos. Quinti musculus pars interna, quae rectas fibras habet, erus rectum continet, & recte affigit, ac cum pede infistimus, femur distendit; externae autem partis interna portio, praeterquam quod idem praestat, fluctetiam in interiora; externa vero femur in interiora trahit, & aliquatenus fursum colligit. Verum praeter ternas huius musculi partes iam expositas, alia describenda est a plerisque ommissa, quamvis primum locum sibi vendicare uideatur. Oritur haec a superiori parte ossis pubis, & per os initio, descendensque inferitur in lineam acutam, atque asperam; una tamen eius particula in chordam nervosam degenerat, quae cum chorda alia coit, quam inferi in internum

Caput in femoris dixerimus; licet ergo nunc quintum indicemus, & hoc quidem in femore, vel in eadem tamquam in musculis diuidere. His quinque musculis extendentibus femur, tertii succedunt sic dicentes, quorum primus, M. sextus habebitur inter femur mouentes; initio autem carnosio incipit à lateribus undecimæ ac duodecimæ vertebra thoracis, dum primus, secundus, ac tertius lumborum; sed cum primum ortus est, rotundus efficitur, oblique descendens à in partem posteriorem, per internam partem ossis coxæ, ubique carnosus, usque ad lineam, quæ ossis coxæ priorem partem à posteriori diuidit; ibi enim in chordam validam ac rotundam nectitur, quæ descendit; dum nectatur cum subliuiori & parte minoris processus femoris. sed in transitu fertur super ligamentum situm in osse pubis, ea de causa sinuato, quod siue non ledatur huiusmodi chorda ab acuto processu ossis nec, dum contrahitur, rece-

Note de re à suo loco possit. Septimus; Nā nascitur initio carnosus, ad vinctus patet scilicet ossis
velutia femicircolo, & paulatim angustior euadens crassefice, ac teres fit; sicque tranfit si-
num superioris partis ossis coxæ; manens carnosus, dum propè paruum processum femori
perueniens, in rotundam chordā degenerat, quæ in humiliorem huius processus partem in-
feriur propè finem primi. O stansus, O videtur aliquo modo pars quinti, nisi diligenter in-
spiciatur; nascitur enim lato, & carnoso initio atota linea diuidente ossis coxæ priorē
partem a posteriori; pertinetque suo initio ad commissuram ossium in pube; dein obliqua
admodum descendit, versus partem posteriorem; carnosusque manet, dum per chordas
latas, aschentes aliter interno lateri ossis femoris, è regione minoris processus, vique a

dimidium longitudinis femoris. Fleunt sextus, septimus, & octavus femur, & ad aliud al-
 rius lateris adducuntur, & sextus sursum valde illud attrahit, & sic tens in interiora ducit i-
 quod magis adhuc facit septimus. Octavus licet & ipse aliquantulum femur fleat; magis ta-
 men quam septimus in interioriorem partem adducit. A mulcis ergo fleat, & tendit

[illegible]

foramen totum, quod in offe pubis est, ab interna parte tegit, multoque validior est
atque insignior nono : incipit autem a linea ossis coxae, propè eam partem, quæ cum
que committuntur vertebrae sacri ossis ; incipit etiam & ab interna parte ossis coxae, ubi
eo ad commissuram, quæ in pube est, quod initium totum carnosum est, & rribus
neis distinguitur ; occupatque rotam internam partem ossis coxae vsque ad pubem ; inde
paulatim musculus angustior fit, ita vt non excedat suæ latitudine spacium, quo
est inter processum acutum ossis coxae, & partem posteriorem appendicis eiusdem ; per

b Supra in
hoc capite
de Gal. lib.
de muscu.
diffect. ca.
31. & li. 5.
de vsu par.
cap. 8.
c G. locis
diffis.

e d. Gal. de
musc. diff.
c. 31. & lib.
15. de usu
par. c. 8.
e G. ibid.

f G. lib. de
d musc. diff.
c. 31. & h.
15. de vsu
par. c. 8.
g G. lib. de
musc. diff.
c. 31.

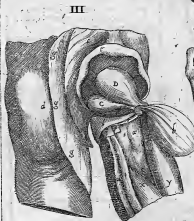
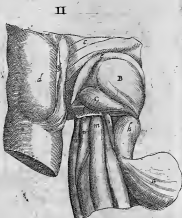
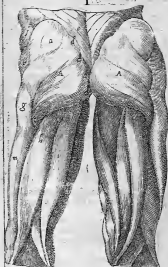
h G lib. de
musc. diff.
cap. 3 L.

hoc spaciū egreditur hic musculus quasi per cauum; sed statim atque os attingit, separatur E
in res chordas, quæ latæ incipiunt, angustiores tamen redduntur in ipso sinu, qui à duobus
lineis prominentioribus in tres sinus diuiditur, per quos singulæ chordæ trāseunt; sed cum pri-
mum inde exeunt, in vnam coeunt, quæ inseritur in sinum maioris processus femoris, apud si-
num, vbi finit nonum musculū diximus. Inter hos, & dictas chordas interiecta est valida mē-
brana pingui humore illita, quæ puluilli loco est, & ad motus facilitatem cōducit. At duo alij
vni, R, à superiori, alter, S, ab inferiori parte sinus decimum musculum complectuntur, cu-
ius partes censentur prohibentque ne possit suo loco excedere. Vnus autem oritur à processu
acuto ossis coxæ; inhaeretque superiori lateri decimi musculi à principio ad finem. Alter iuci-
pir ab eodem processu, & pariter carnosus est, hæretque inferiori lateri eiusdem decimi mu-
sculi à principio ad finem. Vterque enim finitur vna cum decimo in sinum maioris processus
ossis femoris; confertque ad mouendum femur; oritur tandem ab interna parte ossis coxæ; vbi
decimus musculus situs est, caro, T, quædam, quæ descendit vsque ad femur; & includit mar-
supij modo tres dictas chordas decimi musculi, quæ inclusæ tendunt ad maiorem processum
ossis femoris, in cuius sinu illigantur. Haftenus de decem musculis mouentibus femur, qui plu-
res numerari possunt, si & quintum, & decimum diuidas, quem ad modum supra declarauimus. f
Sed decem ita propositis adijci vndecimus, V, debet, qui oritur à posteriori parte coxæ; forensis
quæ, & carnosus procedit ad posteriorem partem maioris ex illis duobus processibus, quos gra-
ci *τρεκαρπιος* vocant; ibique definit supra finem vndecimi medio loco inter vtrumque tro-
chantera: eius officium est femur versus posteriorem partem circumducere.

a Ga. H. de
ossib. c. 21

Ex vndecim musculis, qui ad femur referuntur, primus, qui statim detracta cute occurrit,
primo separandus est ex tota superiori parte spinæ ossis coxæ, & ab imo ossis sacri, & osse cœ-
cygis, à quibus partibus eamquam ex semicirculo incipit; ducendus dein scalpellus vsque ad
magnum processum femoris, & ad partem posteriorem ei subiectam, in qua finitur. Oritur se-
cundus ab illa superiori parte spinæ ossis coxæ, à qua non proficiscitur primus; tū à dorso eius-
dem ossis coxæ, similiter in semicirculi speciem; vnde primum resoluendus est, scalpello obli-
que deorsum ducto ad anteriorem partem commissuræ femoris cum coxa; & tandem ad subli-
miorem partem maioris processus femoris, vbi finitur. Tertius etiam ab osse coxæ vnde oritur
separari debet, & à ligamento quo vincitur commissura femoris cum coxa, vsque ad maiorem
processum femoris, in quo finitur. Inde transire ad quartum oportet, cuius initium separandū
est à lateribus trium inferiorum vertebrarum ossis sacri; scalpello deinde extrorsum ducit
vsque ad maiorem processum femoris, in quem inseritur. Quintus, qui maximus est inter mu-
sculos rotius corporis, diuidi primo debet, iuxta imam appendicem coxæ, vnde incipit, vsque
ad commissuram ossium pubis; inde resoluendus à paruo processu femoris vsque ad radicem
eius, in qua pars huius musculi externa finitur; nam interna interno tuberculo imi femoris illi-
gatur. Sextus oritur à lateribus vndecimæ, & duodecimæ vertebræ thoracis; tum primæ, secun-
dæ, & tertie lumborum, vnde primo separari debet, scalpello deinde oblique ducto in partem
posteriorem per internam partem ossis coxæ, vsque ad lineam, quæ priorem partem ossis coxæ
à posteriori diuidit, & inde vsque ad sublimiorem partem ossis femoris, vbi finitur. Septimus
ab vniuersa parte interna ossis coxæ oritur, vnde separari debet ducto deinde scalpello ad par-
uum processum femoris in cuius humiliori parte finitur. Octauus oritur à tota linea diuidente
priorem partem ossis coxæ à posteriori vsque ad commissuram in pube, vnde separandus est
ducto scalpello vsque ad internum latus ossis femoris è regione minoris processus, finitur enim
ibi ad dimidium longitudinis femoris. Nonus ab externa parte ossis pubis, vnde proficiscitur,
separari debet, & ab externo foramine cui superijciatur; dein ab externa parte ceruicis femo-
ris, vsque ad sinum maioris processus in quo finitur. Decimus incipit ab interna parte ossis co-
xæ, quæ vertebræ ossis sacri cum eo committuntur, vsque ad pubem, vnde primo separandus
est, & ex eo sinu extrahendus, qui est inter processum acutum ossis coxæ, & partem posteriorem
appendicis eiusdem, vbi in tres chordas diuiditur, quæ deinde in vnam coeunt, quam persequi
scalpello oportet, vsque ad maiorem processum ossis femoris, vbi terminatur. A lateribus au-
tem huius decimi musculi hærent duo parui musculi, vtrumque vnus, qui oriuntur ab acuto pro-
cessu ossis coxæ, vnde resoluendi sunt vsque ad sinum maioris processus ossis femoris, in quo
vnà cū decimo musculo finiuntur. Adest & caro, quæ decimi musculi tres dictas chordas mar-
supij modo includit, quam excludere oportebit. Vndecimus à posteriori parte ossis coxæ, vnde
originem ducit, scalpello separandus est vsque ad posteriorem partem maioris processus ad
summum femur pertinentis.

TABVLA LIII

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui Figuris Tabulæ LIV. & LV. inscripti visuntur,
declaratio.

R *Representant septem sequentes figure
femoris musculos.*

I. Figura.

- A Primus musculus femur mouens.
a Secundus à primo maxima ex parte
obtusus.
b Initium primi musculi tibiam mouen-
tis.
c Finis primi musculi ex mouëtibus fe-
mur.
d Principia primi musculi femur mouen-
tis.
e Tertius humerum mouens musculus.
f Portio ab dominis musculi oblique de
scendenris.
g Finis partis carnosæ primi musculi ex
mouentibus crus.
h Quintus musculus crus mouens.
i Quartus.
l Sextus.
m Septimus qui à lato tendine primi ob-
ducitur.

In II. & III. Figura.

- B Secundus musculus femur mouens.
C Quartus.
D Tertius.
a Primus musculus femur mouens, in-
uersus.
b Secundus, similiter inuersus.
c Portio tertij musculi mouentis hume-
rum.
d Clunes cute, ac carne obductæ.
e Spina ossis ilium.
f Os coccygis.
g Cutis inuersa.
h Magnus, ac exterior processus summi
femoris.
i Quartus neruus ex ijs qui ad crus fe-
runtur.
l Decimus musculus femur mouens.
m Quartus musculus mouens crus.
n Portio quinti musculi mouentis crus.
o Tertius musculus ex mouëtibus crus.
p Initium quarti musculi crus mouen-
tis.
q Initium quinti.
r Portiones decimi musculi mouentis
femur.
s Portio quinti musculi femur mouen-
tis.

- t Sextus musculus ex mouëtibus femur.
u Sinus, qui in sexto nuper dicto muscu-
lo insculpitur ad quartum tibiam si-
militer mouentem, excipiendum.
x Posterior pars quinti musculi mouen-
tis femur.
y Septimus musculus tibiam mouens.
z Anterior pars quinti musculi femur
mouentis.
a Magnus, ac exterior summi femoris
processus.

In IIII. Figura.

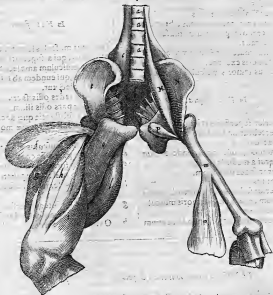
- E Quintus musculus femur mouens, &
proprie interna eius portio, quæ no-
tatur litera G.
G Externa portio eiusdem musculi, & pro-
prie interna pars eiusdem externæ
portionis, quæ notatur etiam lite-
ra I.
H Externa pars eiusdem externæ por-
tionis.
I Musculi dorsum mouentes.
L Os coccygis carne obductum.
a Os ilium.
b c d d Decimus musculus ex mouentibus fe-
mur in vno femore; at in altero, d, no-
tat carnosam substantiam, quæ va-
ginæ modo ipsam includit.
e Tertius musculus femur mouens, in-
uersus.
f Quartus, similiter inuersus.
g Caput summi femoris, quod in cauum
coxæ ingreditur.
h Maior, ac exterior summi femoris pro-
cessus.
i Os femoris ex carne.
l m Octauus musculus crus mouens.
n Septimus.
p Posterior pars ossis coxæ.
q Quintus musculus femur mouens, in-
uersus.

In V. Figura.

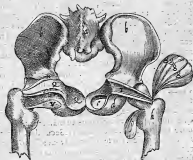
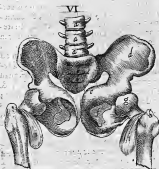
- M Sextus musculus femur mouens.
N Septimus.
O Octauus.
P Nonus.
a Nonnullæ thoracis, ac lumborum ver-
tebre.
b Interna sedes ossis sacri.
c Quintus musculus dorsum mouens.

TABVLA LV

V

VII

d	Nervi qui a medulla ossis sacri oriuntur.	b	coxae subit.
e	Interna sedes ossis ilium ex carne.		
f	Septimus musculus femur mouens inuertus.	i	Major, ac exterior summi femoris processus.
g	Sextus similiter inuertus.		
h	Octauus musculus mouens tibiam.		
i	Finis carnosae partis dicti musculi extuberans.		
l	Quintus musculus femur mouens.		
m	Os femoris ex carne.		
n	Octauus femoris musculus inuertus.		
<i>In V I. figura.</i>			
a	Anterior superficies trium inferiorum vertebrarum lumborum.	Q	Decimus musculus femur mouens.
b	Os sacrum.	R	Musculus, qui a superiori parte decimum musculum amplectitur.
c	Foramina in osse sacro, vnde exeunt nervi a medulla.	S	Musculus, qui eundem ab inferiori parte amplectitur.
d	Interna sedes ossis ilium.	a	Posterior sedes ossis sacri.
e	Os pubis.	b	Posterior pars ossis ilium.
f	Anterior sedes maximi foraminis ossis ilium, quae a nono femoris musculo tegebatur.	T	Carnosa substantia quae decimum femoris musculum vaginæ modo includit.
g	Caput summi femoris, quod in cauum	V	Vndecimus musculus femur mouens.
		d	Posterior pars ossis coxae.
		e	Maximum foramen ossis ilium, quod a decimo musculo tegebatur.
		f	Vndecimus femoris musculus inuertus.
		g	Decimus similiter inuertus, ac veluti in quatuor musculos diuisus.
		h	Os femoris ex carne.

De Musculis mouentibus crur, & pedem.

Cap. XII.

a G. lib. de inaequali intemperie c. 2.
b G. lib. de muscul. sect. c. 32.

Vod inter femur, & pedem est, & a crur, & tibia nominatum, duplici tantum motu ad genu mouetur, immobili femore, cum flexatur, & extendatur; quod si mouetur ad latera, id non fit femore immobili; neque enim commissura ossium ad genu alteri modo in signi aptatur, quam flexi, & porrectioni; potes & ubi velis, periculum facere; perrehendes enim immobili femore crur vix ad latera moueri. Musculi ergo crur mouentes aut flexunt, aut extendunt iuncturam genu; quod si aliquid conferant ad motum in latera, magis efficiendi socij sunt, quam effectores; numerantur in vniuersum decem; quorum primus, A, oritur a priori parte (pinæ ossis coxae, initio angusto, & carnosum; sed statim lacerti modo larefcit, descendens versus comissuram femoris cum coxa, ubi iterum angustus euadit, & priusquam perueniat ad maiorem processum ossis femoris vertitur in tenuem, nervosam, & valde laram membranam, quae complectitur primo partem musculorum amplectentium iuncturam femoris cum coxa, dein contegit totum femur, quasi cutis, dum ad poplitem accedat, ubi in internam partem appendicis tibiae inseritur; ea membrana, qua tegi priorem, atque interiorem femoris partem diximus, valde tenuis est; & tanto tenuior, quanto magis accedit ad latus internum ipsius; sed a parte externa femoris euidenter crassa, & valida, ita vt referat chordas aliorum musculorum; habet & fibras, quae recta descendant; iungiturque cum chordis aliquot musculorum extendentium crur, amplectitur item omnes musculos, qui per femur transeunt, quos non sinit suo loco exire, non secusquam membrana, quae involuit omnes musculos ad manum tendentes. Munus eius est, vna cum septimo, octauo, & nono recta crur extendere. Secundus, B, oritur in initio tenui, & magis nervoso, quam carnosus ab anteriori parte ossis coxae; paulo autem post initium carnosus ex toto euadit, & ita latus, vt duplo maior sit latitudo, quam crassitudo; tum oblique descendit per internam partem femoris vsque ad dimidium longitudinis ipsius; inde recta progreditur, dum perueniat ad internum tuberculum in imo eiusdem, nam ibi aliquanulum in priora vergit; illicaturque, primæ lineæ tibiae per tenorem, & secundæ chordæ, C, quæ proferit, cum vergere incipit ad partem anteriorem; attrahit hic musculus sursum crur, versus inguē alterius lateris; id quod facit ope musculorum mouentium femur, quibus præcipue tribui debet eiusmodi motus; neque, n. adeo tenuis musculus per se prestare ipsum posset. Tertius, D, initio lato, & penitus carnosus oritur in longitudine a cartilagine, quae ossa ad pubem inter se committuntur; ibique octus iungitur cum musculo

c Sup. in c. anteced.

Ta. 26.
37. 38.
A. vigi-
tina-
tuor.

A fig. 1

H

B fig. 1

D fig. 1
lo al-

A calcem, & malleolum tres sinus, & tria ligamenta ubi transeunt, & continentur chordæ quin-
 T. 1. ti musculi, & duorum aliorum, qui flectunt digitos, & huic quinto superieſti ſunt. Sextus, Y,
 ſuperieſtus eſt in anteriori * parte cruris alijs omnibus muſculis; naſciturque ſimiliter ab an- Gal. li. de
 teriori parte; quæ tibia, & ſura, inter ſe iunguntur; ſumit enim initium acutum ab utraque, & a musc. diſſ.
 ligamentis, quæ inter ſe neſcuntur; dein latus ſit, magis quam craſſus; ſed antequam progre- C. 33.
 diatur ultra dimidium cruris, anguſtior euadit, vertiturque multo ſupra pedem in chordam
 rotundam, quæ ſub tranſverſo ligamento quod inter imam tibiæ, & ſuram eſt, deſcendit ad
 internam partem pedis; tranſiſſeque per paruum ſinum, quem eſſiciunt ligamenta neſcencia pri-
 ſta oſſa pedis; & proprie iuxta oſcapuloide; dum perueniat ad internam partem illius oſſis
 plantæ; quod ſtrum eſt à regione magni digiti; valideque inferatur in ſinum, qui ad initium hu-
 ius oſſis à parte interna inſpicitur.

Coniungitur hic muſculus ab interno latere, externo lateri linear acutæ, quæ in tibia pro-
 minens, vergit in partem anteriorem, ut cedat partim huic muſculo; partim illis, qui ſub
 ipſo ſiti ſunt. Coniungitur & ab externo latere à principio ad ſinem cum ſeptimo muſcu-
 lo mouente pedem, ad quem nunc aggredimur. Septimus, Z, ergo initio anguſto, vali-
 2. 1. do, & neruoſo incipit ab externa parte appendicis ſuperioris ſuræ, & à ligamentis ip-
 ſam cum tibiæ neſcencibus; ibi autem naſcitur, ubi quartus muſculus tibiæ mouenſim-
 ſam feritur; non longo vero progreſſu ſuræ innaſcitur hic muſculus; ſed ab ipſa recedenſe tendit
 ſupra caput octauæ muſculi pedem mouentis; apparetque externa ſede liuidus, interna, qua
 alioſ muſculos attingit, rubicundus, & carnoſus; à lateribus liuidus, & carnoſus; & talis pro-
 greditur, paulo ultra dimidium ſuræ, rectâ declinans, quanquam in exteriori parte non ita ex-
 greſſiſſe carnoſus eſt; nagis tamen carnoſus eſt à lateribus, quam in medio; ubi in chordam de-
 generat, ſub dimidio longitudinis ſuræ; ſectur hæc paulatim oblique verſus partem poſterior-
 rem ſuræ; neque amplius externum eius latus tegit ſed in poſteriorem partem vergens, exter-
 num malleolum relinquit; procedit enim per ſinum inferioris appendicis ſuræ; rectæque eo li-
 5. 1. gamento, S, quod à ſura ad calcem, & talum pertinet, deorſum ducitur verſus partem poſte-
 riorẽ plantæ; ubi tranſit per ſinum coopertum pingui humore, & tenui membrana; inſculptū
 que in inferiori ſede oſſis taligita ut tandem inferatur in radicem illius oſſis plantæ; quod à re-
 gione magni digiti ſtrum eſt; ibi enim aſperitas eſt, ubi hæc chorda illigatur; quamquam illiga-
 tur intendam ad radicem illius oſſis talis, quod ſpectat ad medium digitum; in tranſitu autem
 7. 1. per ſinum oſſis tali duriſ fit, & cartilaginofa. Octauus, T, qui totus iacet ſub ſeptimo, excepta
 priori parte, naſcitur ſub appendice ſuræ ſuperiori, ab externa parte verſus anteriorem, ex to-
 to carnoſus; ſuræque perpetuò inhærens, ſub ſeptimo deſcendit, ſed ultra dimidium longitu-
 dinis ſuræ deſinit in chordam rotundam, quæ non ſecus quam chorda ſeptimi deorſum ver-
 8. 1. git verſus poſteriorem partem ſuræ, non tegitur chorda hæc à chorda ſeptimi, ſed in priorem
 partem prominens hæret anteriori lateri eius; tum tranſit per ſinum in poſteriori parte imæ
 appendicis ſuræ; ubi tranſverſo ligamento circumdatur; inde ruruſ in priora deſcendens, il-
 ligatur duplici ſine proceſſui illius oſſis plantæ, quod cum cyboide nexum, paruum digitum
 ſuſtinet.

4. 1. Nonus, A, naſcitur iuxta dimidium crutis, à parte externa quarti muſculi qui in priori parte
 cruris collocatus, extendit quatuor digitos pedis; incipit autem initio carnoſo, ita ut non vi-
 deatur aliud quam caro; tum deſcendens ad ſuperiorem partem pedis, degenerat in chor-
 dam, quæ ſub tranſverſo ligamento procedit, & in planta, per quaſdam fibras neruoſas, cum
 ſubicctis muſculis miſcetur; ſed bipartitus tandem inferitur in ſuperiorem partem illius oſſis
 plantæ, quod ſuſtinet paruum digitum, ibi autem ſinitur, ubi hoc os cum cyboide commi-
 ſcitur.

Sunt qui putent hunc muſculum numerandum eſſe inter eos, qui digitos extendunt, cum
 ab illis naſcarur, & in ipſos deſinat; ſed cū in nullum ex oſſibus ad digitos pertinentib. infera-
 tur, magis referendus videtur inter eos qui pedem mouent, ad quorum proprium munus per-
 gere iam tempus eſt.

D. Primus ergo, ſecundus, & tertius, qui in poſteriori parte cruris vnâ communem chor-
 dam efficiunt, calcem attollunt, & reliquam pedem humi firmant; quæ ſpectat etiam quin- Gal. li. de
 tus, qui calcem attollens, cauſa eſt cur inſiſtere digitiſ valeamus, idem præſtat quartus, ſed musc. diſſe.
 obſcure; ſextus, ſeptimus, octauus, & nonus contrarium motum ciunt, cum imum pedem rectâ C. 33.
 verſus genu attollentes, efficiant, ut calci inſiſtamus. Exiſtimant e nonnulli ſi tam h, quam il
 lic vicium agant, pedem in latera moueri.

Reſtant digiti, qui in pede, petinde * atque in manu tenduntur, flectuntur, monen- Gal. li. de
 tur ad latera; quamquam magnus e digitus in pede, non tribus, ſed duobus tantum ar- li. a. c. 38.
 ticularis continetur; quorum primus eodem modo flectitur, ac primi articuli reliquorum d. Gal. li. 3.
 digitorum; id quod magno digito manus minime vñ venit, qui cum flectitur, non re- de vñ pa.
 6. 1. 6. deorſum vergit, ſed ad reliquos digitos accedit, quibus ubi flectantur, ſuperpo- c. Gal. li. de
 ſitur. ſoſib. c. 25.

In vniuersum igitur digitorum pedis primi articuli, cum flectuntur, aut recta procedunt, E aut in alteram partem modicè inclinant. At secundus articulus magni digiti, secundus item, & tertius reliquorum quatuor, tantum recta flectitur, & recta extenditur, neque vergit in alteram latus; id quod enenit etiam digitis manus; vt autem vtrinque partis motus similis est, ita & musculorum ratio.

Ergo inter musculos digitorum pedis, primus, B, incipit initio partim nervoso, partim carnoso ab inferiori parte ossis calcis, & proprie ab eius tuberculo, quo humi innititur; sed cum primum ortus est, totus carnosus efficitur, & paulatim latefcit: valdeque hæret toti illi substantiæ carnosæ, quæ in planta est, subiiciturque latiori membranae, A, respondenti illi quæ in manus palma esse diximus, a cum excedit dimidium longitudinis pedis, diuiditur in quatuor partes carnosas, quarum singulæ in singulas chordas conuertitur, & recta ducuntur ad radicem secundi ossis digiti illius ad quem spectant; latefcuntque toti ossi illigantur, sed transeunt per totam longitudinem primi ossis cuiuslibet digiti sub ligamento transuerso; & fiuntur, h, vt aditum præbeant subiectis chordis; id quod similiter euenire diximus b illi musculo manus, qui flectit secundos articulos quatuor digitorum.

Idem facit nunc propositus musculus in pede, c qui flectit quatuor digitorum secundos articulos, iungit quantum potest summos digitos cum calce. Differt tamen hic musculus ab illo, qui in manu, quod breuior sit, latior, & tenuior; neque nascatur à crure, vt ille à cubito. Sequitur nunc secundus, & tertius, qui flectunt secundum articulum magni digiti, & tertium reliquorum quatuor, subiiciunturque quarto musculo mouenti cruri; & quinto, cuius figuram, & magnitudinem imitatur. Nascitur secundus, D, à posteriori parte commissuræ tibie cum sura, propè genu, inirio carnoso, quod augetur à sura, iuxta quam progreditur hic musculus; sed dein supra tertium musculum, qui proximè sequitur; & sub maximo ex ijs, qui sunt in posteriori parte cruris, transiens latefcit, vsque ad finem cruris; vbi à parte interna vertitur in chordam rotundam, quæ paulo supra se ostendens, fertur sub transuerso ligamento per sinum eius causâ factum in interna parte calcis, vbi recipitur talus; sed cum primum ex hoc ligamento, & sinu excessit, obliqua fertur per planam inter chordas musculorum flectentium primos articulos digitorum, & aliorum, qui quatuor digitos ad magnum adducunt; inde vterius progressa transit per totum primum os pollicis sub ligamento, dum in seratur in secundum eius articulum. Verum ab hac chorda derinatur in media planta ramulus, qui miscetur cum aliquibus chordis tertij musculi; conferturque ad flectendum tertium articulum digiti G indicis, & medij.

Tertius, C, similis est quinto mouenti pedem, cui superijcitur; descendit autem cum secundo proximè dicto; magis tamen vergit ad partem posteriorem; cum plus amplectatur ex tibia, quàm ex sura; manet tamen vbique latus, dum perueniat propè calcem, vbi ab interna parte rotundam chordam profert, quæ sub transuerso ligamento transit per sinum medium, inter duos vtrinque fros; cum vero ad plantam peruenit, sub chorda secundi musculi angulior sit, tenditurque ab interna parte magis versus externam, quam chorda secundi, & ibi in quatuor chordas diuiditur, quarum vnaqueque pertinet ad tertium os digiti, è cuius regione sita est, sed transit per rimam, quam diximus esse in chordis primi musculi in pede, non secus atque in manibus ita quæ musculi propositi flectunt secundos, & tertios articulos digitorum pedis; primus secundum quatuor digitorum; secundus secundum magni digiti; tertius tertios quatuor digitorum.

His ternis quatuor, E, alii adiunguntur, quatuor digitos leuiter in internum latus ducentes, & magis extendentes secundum, & tertium articulum ipsorum, qui in hærent perinde atque in manu quatuor chordis flectentibus tertios. Differunt tamen ab ipsis, quod non modo nascantur à membranis inuoluentibus chordas, sed ab externa parte ligamentorum nectentium ossa pedis; à quibus incipientes diuiduntur in quatuor paruos musculos, quorum quilibet inseritur ab interno latere in externam chordam digiti illius, ad quem spectat, non secus atque in manu.

His accedunt decem, F, G, H, alii; respondent autem illis, qui collocati sunt in palma manus; quamquam in planta non ita distincti cernuntur; sed videntur aliquo modo ca- ro plena fibris ducta in longitudinem plantæ. Implet hæc spacia inter ossa, & inseritur in radicem, & propè ad ligamentum quinqve digitorum omnium, ita vt ad singulos bini perueniât musculi ab eiusmodi carne prodeuntes, ab vtroque latere vnus. Vniuscuiusque manus est flectere primum articulum illius digiti, cui illigatur; his decem septem additur decimus os- satus, I, qui in priori parte cruris situs est, sub sexto pedè mouente. Nascitur autem initio ner- uoso à tibia, vbi cum sura iungitur sub genu; dein fit subito carnosus, & descendens ad mediū cruris profert carnem, ex qua fieri diximus nonum musculū ex ijs qui pedè mouent; tum descēdit per priorem partē cruris; dum propè transuersum, ligamentū perueniat; quod esse diximus ad primam partem pedis; ibiq; conuertitur in chordam, quæ per hoc ligamentum, quasi per an- nulum

A nulum transit, sed priusquam inde penitus excesserit, diuiditur in alias quatuor chordas, quæ rectæ tendunt latiores effectæ ad quatuor digitos è regione, quibus illigantur, atque ad extendendum inseruiunt.

LE 11 Decimus nonus, L, situsest in priori parte cruris paulo sub proximè dicto; & parum super latus eius internum: oritur autem à latere externo tibiae, quâ membrana incipit, eam cum supra coniungens, initio carnosus; tum descendit, eidem membranae inhaerens, per totam ipsius longitudinem aliquantulum vergens in exteriora, dum in chordam conuertatur, quæ transit sub ligamento sito ad radicem pedis in priori parte, & rectæ tendit, dum innascatur vniuersæ longitudini pollicis. Habet autem vim rectæ extendendi pollicem ad neutram partem incli- nans. Vigessimus, M, super plantam iacet, nasciturque à ligamento, quod astrigit osceyboi

NL 12 des cum calce, initio carnosus; imò totus musculus aliquantulum procedens, caro tantum videtur; tum oblique tendens versus priorem partem ad radices digitorum diuiditur in quatuor partes carnosas; à quarum qualibet nascitur chorda, quarum prima inseritur, in internam partem pollicis aliquantulum sursum; secunda in indicem, & ita deinceps; sed ad paruum digitum non fertur ab hoc musculo chorda, nisi admodum raro. Diuidi etiam hic musculus potest in

B molles; sed ob faciliorem doctrinam vti vobis numeratur: cuius officium est conuerti digitos in partem exteriorem. Vigessimus primus, N, situs est in externo latere pedis; nascitur autem initio neruoso à tuberculo sito in osse calcis à latere externo; sed paulo post efficitur carnosus; & acquirit propriam musculi figuram; & ita progreditur, dum perueniat apud paruum

NL 12 digitum, vbi chordam exigit; quæ inseritur in primum os huius digiti; per hunc adducit paruum digitus ab alijs, ita ut quinta chorda vsum præstet; quæ plerumque deest vigesimo. Vigessimus secundus, O, residet in interna parte pedis in longitudinem, vbi figuram musculi seruat;

OL 12 nascitur autem à ligamenti ossis calcis, & tali, initio carnosus; dein latescit, dū vsque ad dimidium pedis pertineat; vbi rursus angustior redditur; vertiturque in chordam rotundam; quæ il ligatur externo lateri primi articuli pollicis, quem adducit ab alijs digitis. Sed satis de musculis tam ad internas, quam ad externas partes corporis attinentibus.

Pergamus ad sectionem musculorum, qui ad crus, pedem, & eius digitos pertinent; & primo ad eos, qui tibiam mouent; quorum primus separandus est à priori parte (spina ossis coxæ, unde oritur, scapello deorsum ducto versus iungturam femoris cum coxâ, & maiorem processum femoris ad popliteum, atque ad internam partem appendicis tibiae. Secundus ab anteriori parte (spina ossis coxæ separandus est, scapello deinde ducto per internam partem femoris, vsque ad dimidium longitudinis ipsius, & inde rectâ vsque ad internum tuberculum ini eiusdem femoris, ibi enim aliquantulum in priora vergere debet, vsque ad tibiam, vbi finitur. Tertius resoluendus est à cartilagine, quâ ossa ad pubem inter se committuntur; dein ab interna parte femoris, & ab interno tuberculo ipsius, vsque ad tibiam vbi desinit iuxta finem primi.

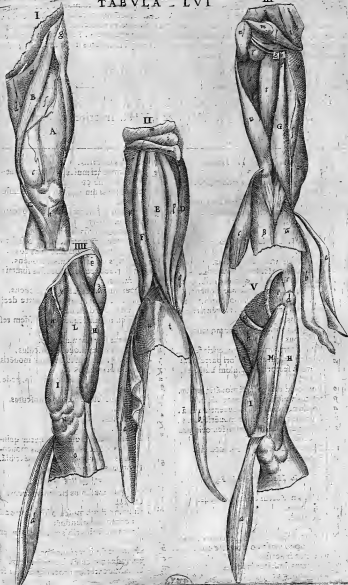
Quartus incipit ab humiliori parte ossis coxæ, quâ sedentes innitimur; unde primò separari debet, & dein à posteriori parte femoris, atque interni tuberculi apud genu, vsque ad tibiam, vbi desinit apud finem duorum prædictorum. Quintus ab appendice ossis coxæ, vbi iuxta latus externum noni musculi incipit, resoluendus est, tum deorsum scapellus ducendus per posteriores partes femoris, versus externam, & ab interna etiam, vbi quasi nouem initium accipit, vsque ad processum sublimioris appendicis furs, in qua finitur. Sextus similiter oritur ab appendice ossis coxæ, sub principio tertij, & quarti, unde resoluendus est, scapello ducto per posteriorem partem femoris, & tuberculi eius interni vsque ad internum latus prioris partis tibiae; finitur enim propè eam partem, vbi desinit tertius, quartus, & quintus, quâuis minus descendat huius chorda, quam tertij, quæ progreditur vltra appendicem. Septimus à radice magni processus femoris, quam vndique magno initio circumdat, separatur; dein à latere externo octauus musculi à patella genu, & vsque ad priorem partem tibiae, vbi finitur. Octauus oritur à ceruice ossis femoris, unde resoluendus est, scapello ducto ad maiorem processum, & à posteriori parte deorsum ad patellam genu. Nonus resoluendus est à priori parte coxæ, è regione caui, unde incipit; tum per medium longitudinis femoris scapello ducto seiongendus à sinu, quem efficit septimus, & octauus musculus vsque ad patellam genu, in quam inseritur mixtus cum chorda septimi, & octauo. Decimus, qui abditus est sub genu, tunc incidi debet, cum remoti inter duo primi moentes calcem oritur autem ex posteriori parte grandioris ligamenti in externo latere genu, & paulo infra appendicem tibiae in priorem partem inseritur; præsertim ad latus internum tibiae.

De nouem musculis mouetur primus à radice interni tuberculi ini femoris unde incipit, resoluendus est; tum à tibiae posteriori parte ex latere interno, nam externo progreditur. Secundus musculus, qui incipit ab externo tuberculo femoris, unde similiter resoluendus debet; separandi & inter se sunt primus, & secundus; nam non multo post initium inter se iunguntur; vtriusque verò chorda simul confunditur vñ à cum chorda tertij musculi, quam persequi scapello oportet, vsque ad calcem in quem inseritur.

Tertius qui maximus est ex ijs, qui sub genu apparent, à posteriori parte commissuræ tibie cum sura, unde proficitur, dividi debet, & à posteriori parte tibie, per quam fertur v. b. que ad chordam primæ, & secundi musculi iam dictæ, cum qua confunditur. Quartus incipit ab externo tuberculo imi femoris, & sub poplite tendit, unde separari debet scalpello oblique ducto ad internum latus chordæ, ex duabus primis, & tertia commixta. Quintus oritur quæ tibie os dehiscere, à sura incipit, & per posteriorem partem descendit, unde resolvi debet, scalpello inde ducto ad finem processus illius, quæ est à posteriori parte appendicis tibie, sub malleolo interno, & inde vsque ad inferiorem sedem illius ossis plantæ, quod proximum est cyboide, ubi finitur. Sextus nascitur ab inferiori parte, quæ tibia, & sura inter se iunguntur, & per dimidium cruris progreditur ad pedem; & sub transverso ligamento transiens, pervenit ad internam partem illius ossis plantæ, quod situm est è regione magni digiti, unde resolvi debet, scalpello à principio ad finem ducto. Septimus incipit ab externa parte superioris appendicis suræ, & à ligamenti ipsam cum tibia necientibus; & vsque ad dimidium suræ recta progreditur, unde separari debet, ducto deinde scalpello oblique versus partem posteriorem; nam quam vergit eius chorda, & per finem appendicis suræ à calce ad talum, vsque ad radicem illius ossis plantæ, quod è regione magni digiti situm est, ibi enim finitur. Octavus nascitur sub seprimo; nasciturque ab appendice suræ superiore, ab externa parte versus anteriorem, & perpetuo suræ inhaerens, descendit ultra dimidium longitudinis suræ, unde separari debet, ducto dein scalpello sub eius chorda, quæ descendit versus posteriorem partem suræ, & transiit per suum imæ eius appendicis, ubi transverso ligamento circumdatur; unde rursus in priora descendens illicatur processui illius ossis plantæ, quod cum cyboide nexum, parvum digitum sustinet. Nonus à dimidio cruris, & propriè à priori parte incipit, & descendit ad priorem partem pedis sub transverso ligamento; atque in planta cum subiectis musculis miscetur, & bipartitus inferitur in superiorem partem illius ossis, quod è regione parvi digiti situm est, ibi enim finitur, ubi hoc os cum cyboide committitur; ita ut scalpellus à principio per vniuersum hunc processum vsque ad finem duci debeat. Restant digitorum musculi viginti duo; quorum primus incipit ab inferiori parte ossis calcis, & propriè ab eo tuberculo, quo tertæ inistimurib; seerque rotæ substantiæ carnosæ, quæ in planta est, & cum excedit dimidium pedis, dividitur in quatuor chordas, quæ ducuntur ad radicem secundi ossis illius digiti, ad quem spectant: Finiunturque ut aditum præbeant subiectis chordis ad tertios articulos pertinentibus.

Quamobrem non est difficile primum hunc ab initio vsque ad chordarum finem separare. Secundus à posteriori parte commissuræ tibie cum sura propè genu oritur, & per suram progreditur super tertium, quem proximè subijciemus. In posteriori autem parte cruris vertitur in chordam, quæ fertur sub transverso ligamento ad internam partem calcis; & inde oblique transit ad primum os pollicis, & in secundo finitur, sed in media planta ramulum profert, qui miscetur cum chorda tertij musculi, ad quem accedere oportet, secundo prius separato per scalpellum à principio ad finem. Tertius similis est quinto, quem mouere pedem posuimus, cui superijcitur: descendit autem cum secundo proximè enarrato, sed magis vergit ad partem superiorem; plusque completitur ex tibia quam ex sura, inde tendit ad calcem, ubi in chordam degenerat, quæ sub transverso vinculo transit, & ad plantam procedens, in quatuor chordas separatur, quarum vnaquæque pertinet ad tertium os digiti, & cuius regione sita est, transitque per rimam, quam diximus esse in chorda primi musculi; hunc igitur à principio ad finem persequi scalpello non difficile erit; quibus scitis, sequuntur quartus, quintus, sextus, septimus, qui inhaerent quatuor chordis tertij musculi nuper dictij; nascuntur autem ab externa parte ligamentorum necentium ossa pedis, & inferuntur in externam chordam digiti illius ad quem spectant. His accedunt decem alij, qui in longitudinem plantæ implent spacia quinque digitorum, ita ut duo ad vnumquemque pertineant; videntur tamen magis caro confusa, quam musculi distincti, quos secare post prædictos oportet, ut ad decimum octauum accedas, qui nascitur ubi tibia cum sura coniungitur sub genu; & descendit ad medium cruris per priorem partem, & propè ligamentum transversum, iuxta primam partem pedis; tum dividitur in quatuor chordas, quæ recta tendunt ad quatuor digitos è regione. Apparet igitur quo pacto duci à principio ad finem scalpellus debeat. Decimus nonus oritur à latere externotibie, ubi incipit membrana, quæ ipsam cum sura necit; tum descendit ei membrana inhaerens, rota longitudine aliquantulum vergens in exteriora; & in chordam degenerat, quæ transit sub transverso ligamento sito ad radicem pedis in priori parte, & recta tendit ad pollicem, per iter iam dictum. Vigésimus, qui plantæ supericius est, nascitur à ligamento quod astringit os cyboides cum calce, & oblique descendens ad radices digitorum, dividitur in quatuor partes, quarum prima inferitur in internam partem pollicis, secunda in indicem, tertia in medium; quarta in eum quæsequitur; vix enim repetes quintam partem, quæ ad parvum digitum pertineat; hunc igitur scalpello à principio ad finem similiter separabis. Vigésimus primus nascitur à tuberculo sito in ossè calcis à latere

TABVLA LVI

*xterno vnde progreditur apud parum digitum, in cuius primum os inferitur, ita ut promptè totus separari possit. Vigentesimus secundus nascitur à ligamentis ossis calcis, & tali, & latescens ad dimidium pedis progreditur, ubi rursus angustior efficitur, vertitur in chordam, quæ finitur in externo latere primi articuli pollicis. Hæc de sectione musculorum; quam licet etiam alio pacto moliri, ut scilicet primò chordæ, seu extrema musculorum separantur; deinde (scapellus) vique ad initia duatur; sed satius est primò initia resolvere, ut vniuscuiusque officium deprehendatur; quod facile fiet, si resolutum initium manibus attrahamus. Sunt qui alio ordine ad musculorum sectionem accedant, quod si exstimeret magis innuolatos singulos seruatis, modo omnes reperiantur, parum interest.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LVI. LVII. & LVIII. inscripti videntur,
declaratio.

In I. & II. Figura.

- A Primus musculus ex mouentib. crus.
B Secundus.
C Chorda secundi musculi crus mouētis
D Tertius musculus tibiā mouens.
E Quartus.
F Quintus.
a Primus musculus crus mouens inuer-
sus.
b Secundus similiter inuersus.
c Octauus musculus tibiā mouens.
d Tertius musculus ex mouentib. crus.
e Octauus musculus femur mouens.
f Nonus musculus ex mouentib. tibiā.
g Initium primi musculi mouentis tibiā.
h Tibiæ os ex carne.
i Quartus musculus femur mouens.
l Decimus.
m Portio tertij musculi mouentis femur.
n Musculus, qui ab inferiori parte deci-
mum femoris musculum amplecti-
tur.
o Portio quinti musculi mouētis femur.
p Sextus musculus mouens tibiā.
q Portio octauij musculi mouentis tibiā.
r Septimus musculus ex mouētib. crus.
s Maior, ac exterior summi femoris pro-
cessus.
t Primus musculus pedem mouens.
u Secundus.

In III. & IIII. Figura.

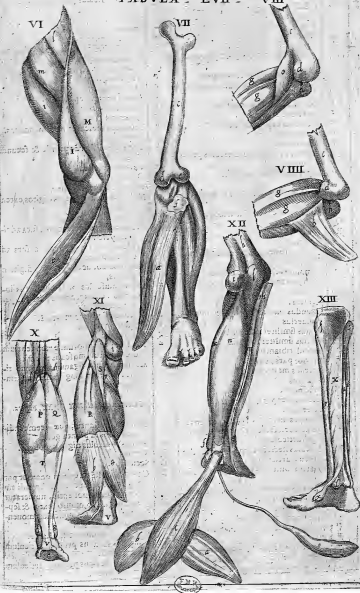
- G Sextus musculus tibiā mouens.
H Septimus.
I Octauus.
L Nonus.
N Communis chorda ex septimo octauo
& nono musculo mouente crus.
a Tertius inuersus.
b Quartus similiter inuersus.
c Quintus inuersus.

- d Sextus inuersus.
e Initium sexti musculi tibiā mouen-
tis ab osse coxæ enatum.
f Sinus sexti musculi, cui quartus inside-
bat.
g Initium quinti musculi crus mouentis.
h Initium quarti.
i Extremum ossis sacri.
l Ligamentum pertinens ab osse sacro
ad acutum processum ossis coxæ.
m Quartus musculus femur mouens.
n Maior, ac exterior processus summi fe-
moris.
o Decimus musculus femur mouens.
p Musculus, qui ab inferiori parte deci-
mi nuper dicti situs est.
q Musculus, qui à superiori eiusdem resi-
det.
rst Quintus femoris musculus.
u Septimus crus mouens musculus.
y Portio quinti musculi femur mouētis.
z Portio octauij.
a Primus musculus ex mouentib. pedē.
b Secundus.
c Septimus femur mouens musculus.
d Sextus.
e Secundus.
f Primus.
h In hac carnis mole continetur quin-
tus, & octauus musculus ex mouen-
tibus femur, tū tertius mouēs tibiā.
Prior pars tibiæ ex carnis.

In V. & VI. Figura.

- H Septimus musculus tibiā mouens.
I Octauus.
M Sinus in octauo musculo insculptus ad
nonum excipiendum.
a Nonus musculus tibiā mouens inuer-
sus.
b Septimus similiter inuersus.
c Secundus musculus femur mouens.
d Maior, ac exterior processus summi fe-
moris.

TABVLA LVII. VIII

c	Cervix summi femoris ligamento obducta.
f	Septimus musculus femur mouens.
g	Sextus.
h	Octauus.
i	Quintus.
l	Sextus.
m	Octauus.

In VII. VIII. & IX. Figura.

O	Decimus musculus crus mouens.
a	Octauus musculus tibiam mouens inuersus.
b	Decimus similiter inuersus.
c	Os femoris.
d	Internum caput imi femoris.
e	Externum.
f	Patella inuersa.
gg	Primus, ac secundus musculus pedem mouens.
b	Superior tibiz appendix.

In X. XI. XII. XIII. Figura.

P	Primus musculus pedem mouens.
Q	Secundus.
R	Tertius.
S	Quartus.
T	Coniunctio primi, ac secundi cum tertio.
V	Communis chorda ex primo, secundo, ac tertio musculo pedem mouente.
X	Quincus.
a	Secundus musculus pedem mouens inuersus.
b	Primus similiter inuersus.
c	Tercius similiter inuersus.
d	Musculi tibiam mouentes.
e	Inferior pars pedis.
f	Internus malleolus.
g	Externus.
h	Os femoris.
i	Internum caput imi femoris.
l	Externum.
m	Septimus musculus pedem mouens.
n	Musculus flectens secundum magni digiti articulum.
o	Musculus flectens tertius quatuor digitorum articulos.
p	Quartus musculus pedem mouens inuersus.
q	Decimus musculus ex mouentibus crus.
r	Superior appendix tibiz.
s	Tibiz os ex carne.
t	Superior appendix surz.
u	Septimus musculus pedem mouens.
x	Os surz.
	Tendo quinti musculi pedem mouentis, qui veluti per anulum ad inferiorem pedis partem descendit.

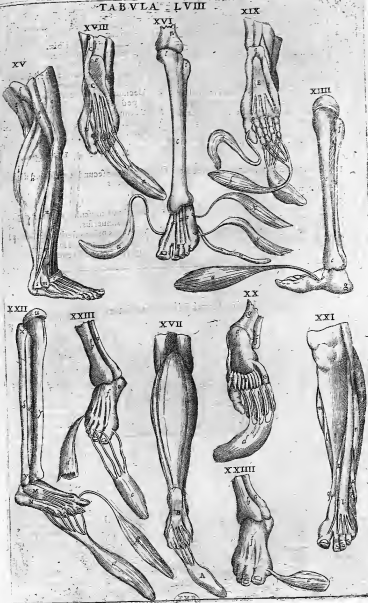
In XIV. XV. & XVI. Figura.

Y	Sextus musculus pedem mouens.
Z	Septimus.
I	Octauus.
A	Nonus.
a	Quintus inuersus.
b	Chorda digiti musculi, quæ veluti per anulum ad inferiorem pedis partem descendit.
c	Tibiz os ex carne.
d	Os surz ex carne.
e	Superior tibiz appendix.
f	Superior surz appendix.
g	Os calcis.
h	Secundus musculus pedem mouens.
i	Primus.
l	Tertius qui chorda primi, & secundi obducitur.
m	Externus malleolus.
n	Os femoris.
o	Superior appendix surz.
p	Musculus quatuor pedis digitos extendens.
q	Musculi tibiam mouentes.
r	Transuersum ligamentum a sura ad tibiam pertinens.
s	Transuersum ligamentum a sura ad calcem procedens.
t	Musculus abducens primum digitum ab aliis.
u	Sextus musculus pedem mouens inuersus, cuius tendinis pars sub pede absconditur.
x	Septimus similiter inuersus.
y	Octauus inuersus.
z	Nonus inuersus.
a	Tendines musculorum extendentium digitos a suis musculis resecti.
b	Membranosum ligamentum quo tibia, & sura in longitudinem astringuntur.

In XVII. XVIII. XIX. & XX. Figura.

A	Nervosa substantia, quæ vicem tendinis manus in planta gerit.
B	Primus musculus digitos mouens.
C	Tertius.
D	Secundus.
E	Carnosa substantia quæ in quatuor partes diuisa hæret chordis secundi musculi digitos mouentis, numeratur autem quarto, quinto, sexto, & septimo loco inter musculos mouentes digitos pedis.
F	Os musculi inter ossa plantæ.
G	Musculus flectens primum articulum parui digiti.
H	Musculus flectens primum articulum magni digiti.

TABVLA LVIII

a	Primus musculus digitos mouens inu- uersus.	o	Octauus.
b	Tertius similiter inuersus.	p	Externus malleolus.
c	Secundus inuersus.	q	Internus.
d	Carnosa substantia, quæ quadriparti- ta hærebat chordis secundi muscu- li digitos mouentis.	r	Septimus musculus pedem mouens.
e	Os calcis.	s	Secundus.
f	Os suræ.	u	Superior appendix tibiæ.
g	Tibia.	x	Superior appendix suræ.
h	Foramina in chordis primi musculi di- gitos flectentis, efficta, vt transitum præbeant chordis tertij similiter di- gitos flectentis.	y	Inferior appendix suræ.
		z	Ligamentum, quo sura, & tibia in lon- gitudinem neantur.
	<i>In XXI. & XXII. figura.</i>	a	Decimus octauus musculus digitorum pedis inuersus.
I	Decimus octauus musculus digitos mo- uens.	b	Decimus nonus
L	Decimus nonus.	c	Tibia.
M	Vigessimus.	d	Sura.
N	Vigessimus primus.	e	Vigessimus secundus musculus digitorum mouens.
i	Tibiæ os ex carne.	f	Superior pars pedis ex carne.
l	Tertius musculus pedem mouens.		
m	Primus.		
n	Nonus.		

In XXIII. & XIV. figura.

Finis Quarti Libri Anatomies.

V I D I V I D I I D E A N A T O M E

Liber Quintus:

QVI EST DE VENTRE.

Divisio partium externarum nostri corporis, cum ipsarum nominibus. Cap. I.

Ti 19.
60.

C

Ostrinam, ut simpliciter sine quadam anticipatione, quam Græci *οὐρανία*, quasi prænotionem nominarunt, ita definitam, ac distinctam, sine ^a confusâ, ac permistâ sumere non licet: necesse enim est quasi sylvam cōfusam comparare, & plurimarum rerum varietate primò animum complere; deinde easdem distributius percipere, cum confusa longè facilius assequamur: quæ autem minus distinctè comprehendimus, postremò non ita magno negotio discretè, atque electè intelligamus. Quamobrem in ea doctrina, quæ tradit partium multifor-
mium nostri corporis cognitionem, ante univèrsam corpus vnum sub aspectum ponendum est, cum totum notius^b sit, quam pars; in quas deinceps lineamentis dumtaxat sine sectione extrinsecus ductis, distinguendum est primò in grandiores partes, deinde in minores: quæ ubi confusè fuerint perceptæ, distinctè deinde adhibita sectione sunt aperiendæ, eo ordine, quæ Aristoteles primo libro de partibus animalium docuit: ut scilicet maximè compositas primò tractemus, ac subindè minores, donec ad minimum compositas, ac ferè simplices ventum fuerit: nam sic quæ prima susceptione confusè cognitæ fuerant, distinctè deinde intelliguntur. Propositum igitur cadauer in theatro primo in maximas partes, tum in minores; ac tandem in minutas particulas sine sectione ductis lineis distinguetur. Singulas autem expedit suo nomine appellare, quas si proferre liceret, cum in medicina cōmemorâretur, non opus esse nominibus, a quibus, tamquam a signis notarentur; quod quia non licet, necessaria sunt. Ut autem in aliis disciplinis, ita in hac, quæ nobis proposita est, quod rectè monuit Rufus^d Ephesius addisci initio debent. Quamobrem principiò exponemus quod nomen inuenerit quolibet externarum partium nostri corporis, tam apud Græcos, quàm apud Latinos; ut non solum quæ a nobis, sed quæ ab alijs etiam auctoribus traduntur, facile pateant, ne verborum ignorantia rebus afferat obscuritatem. Sed tempus est ad diuisionem aggredi, qua nonnulli eripertita utuntur: comparant enim nostrum corpus arbori, quam separant in radicem, truncum, ramos, simile faciunt radici in corpore nostro caput, truncum thoracem, ramis membra, ut crura, & brachia, sicque hominem conferunt cum arbore inuèrsa; capillosque respondere existimant radicum fibris; sed longè aberrant: respondent enim radicibus, non capilli, sed venæ, quæ in ventriculo, & intestinis quasi radices succum alliciunt ex cibo, qui ingestus

^a Aristot. li. 1. phys. tex. 3

^b Arist. li. 1. phys. tex. 4.

^c Arist. li. 1. de part. c. 1.

^d Rufus Ephesius. li. 1. de part. d. appellacionibus c. 1.

^e Gal. li. de venarum diffect. c. 1. & 1. de sect. m. c. 8.

a Arist. li. de Part. c. 10. & li. de Inuent. & senect. c. 1. b Arist. li. de Inuent. & senect. c. 1. c Arist. lib. de hist. an. c. 7. d Gal. de Loc. aff. c. 4. & 5. e Arist. li. de Inuent. c. 1. & li. 3. de Part. 2. n. c. 4. g Arist. li. de hist. c. 7. h Gal. 2. li. de Placitis c. 8. i Arist. a. de hist. anim. c. 7. k Arist. lib. 1. Hippoc. li. de vuln. ca. pie. m Celsus li. 8. c. 1. n Arist. li. 1. de hist. anim. c. 8. o Celsus li. 8. c. 1. p Arist. li. de hist. ani. ma. c. 7. q Celsus li. 8. c. 1. r Celsus li. 8. c. 1. f Arist. lib. de hist. ani. c. 7. s Celsus li. 8. c. 1. u Arist. li. de hist. ani. ma. c. 7. x Arist. li. de hist. ani. ma. c. 7. y Arist. li. de hist. ani. ma. c. 7. z Arist. li. de hist. ani. ma. c. 7. a Rufus E. p. 1. b Celsus li. 8. c. 1. c Arist. li. de hist. ani. c. 11. d Arist. lib. de hist. ani. c. 9. e Rufus E. p. 1. f Arist. lib. c. 9. g Arist. lib. d. Rufus E. p. 1. h Arist. lib. c. 9. i Ciceron. lib. 2. de nat. Deorum.

sus fuerit; magis autem transferenda est similitudo, vt veteres fecerunt, ab animalibus ad stirpes, quam contra. notiores enim nobis sunt partes animalium, quam eorum quæ nascuntur e terra. Relicta igitur hac partitione, perferretur alias. Aristoteles b animalia quadripartito secat in libro enim de Inuenture, & sentit tres partes necessarias ponit, vna quæ sumitur alimentum, altera, quæ detruduntur quæ ex eo superant, tertiam, mediam inter vtramque, quæ ubi perfectis omnibus animalibus necessaria statuit, ad didit membra, quæ quibusdam sunt data, vt crura ad ingressum ita vt diuisio sit quadripartita. In d primo autem libro de historia animalium propriè corpus humanum etiam quadripartito separat in caput, collum, thoracem, ac membra; ita vt eadem ferè partes sint in vtraque diuisione; sed paulo secus partitæ, ac distributæ. Tantum enim in hac secunda collum addit, thoracem verò, quem in priori diuiserat in duas, tamquam vnam enumerat. Nobis autem aptior, & vtilior illa prior videtur, quæ non facta est fortuito, ac temere, cum ad munera partium dirigatur: collum enim quod in secunda tam quæ pars à thorace separata proponitur, cum eo comprehenditur, quæ doquidem guttur, & aspera artèria, quæ ibi continetur, ad ipsum referuntur. Securus igitur totum corpus humanum in quatuor partes, in caput, thoracem, ventrem, & membra, brachia videlicet, & crura, quæ quarto loco in hac distributione enumerantur. Caput, vnde sumitur alimentum, est domicilium & facultatis animalis; thorax vitalis, venter naturalis: quæquam Aristoteles f omnes tres in thorace collocavit. Hanc igitur partitionem secuti vnamquamque ex propostis partibus, in suas particulas diuidemus, & quò verbo tam à Grecis, quam à Latinis appellatæ fuerint, significabimus: si qua autem minus euidètia videbuntur, veterum auctorum testimonio comprobabimus.

Caput igitur quod *κεφαλή* g græcè vocatur, complectitur id totum quod supra collum est; testetur etiam Aristoteles, primo libro de historia animalium, ubi ipsum diuidit in suas partes; & Galeno, h tertio libro de decretis Hippocratis, & Platonis: hoc totum à latinis appellatur caput, veluti cum dicunt caput à ceruicibus abscindi. Bipartito i autem diuiditur, in partem scilicet quæ capillata est, & partem quæ sine capillis illam nominauit Aristoteles k *κεφαλή*, Hippocrates verò *κεφαλή*, l commune enim nomen suum effecit; quemadmodum in libro, qui inscribitur *peri ton hēti kephalē pēmaion*, id est de vulneribus capitis, non quidem totius, sed eius dū taxat pars, quæ capillata est; nam alterius partis vulnera non perferuntur in eo libro; ubi etiam frontem videtur excipere ab alijs partibus capitis. Apud latinos eadem pars capillata etiam nomen capitis inuenitur caluaria, m quæ videtur *κεφαλή* significatur, magis accipitur pro subiecto osse, quam pro tota parte, ubi nascuntur capilli; quamquàm verba, quibus notatur ossa, vt tibia, cubitus, iugulum, visitata sunt, is cōstanturque in omni volumine, ad notandas partes rotas. Altera pars capitis, quæ capillis vacat, appellata est à Grecis *σφαγμή*, n à Latinis facies, o & vultus. Porro eam quæ capillata est, participant tam Medici quam Philosophi in anteriorem, posteriorem, mediam, & latera: anteriorem, quæ tenuissima est, Græci dicunt *σφαγμή*, p, Latini q *sinuiput*, quod verbum magis mutantur cum de belluis agunt, quam cum de hominibus. Plautus verò cum dixit non tibi sanum est *sinuiput*, vniuersum caput, vel potius mentem significare voluit. Quamobrem latine vel *sinuiputis* nomine vtemur, vel eam circumscribimus, dicentes, id quod à fronte in verticem est; quæadmodum Cornelius Celsus ossa uolubro fecit.

Mediam partem græci *μεσην*, r latini t verticem, aut summum caput appellant. Posteriore græci *οπίσθια*, u latini occipitum. Latera græci *παραστάς*, x latini tempora dixerunt. Secunda pars ex diuisione capitis, quam capillorum ex parte posuimus, facies nimirum, secatur in superiorē, mediā inferiorē & latera. Superior, quæ græce *μεσην*, y latine frons nōmē obtinuit, sub *sinuiputis* initio sumit, ubi pili desinunt, & ad oculos terminatur; cuius extrema, q pilosa sunt, *οπίσθια* z græcè vocatur, latine supercilia, ducto vocabulo, quod sunt supra palpebras, quæ cilia nuncupantur: Spacium inter hæc, quod pilis caret, *μεσην* a græcè vocatur, latine circum scribitur his verbis: scilicet inter medium (spacium) inter supercilia. At media pars vniuersa nomen non habet, maxima tamen ex parte videtur pertinere ad malas; sunt autem malæ apud latinos, quæ superiores dentes continent, quas significat græcum vocabulum *μαλαί*, b & *γνάθια*, c ad dicā tamen particula *μαλαί* id est supra, quibus vocabulis addunt particulam *μαλαί*, id est infra, cū notare volunt quod inferiores dentes continet. Complectitur media hæc pars oculos, nasum, os, genas, buccas. Oculi græcè vocantur *ὀφθαλμοί*, d Velamenta duo, quibus teguntur, *βλεφαρες*, latine autem palpebræ, & cilia. Pars palpebrarum quæ pilos continet, *τράχη*, e sicuti pili ipsi *βλεφαρες*; f oculi pars media, quæ nigra conspicitur, latine Pupilla, græcè *μυδρί* g nomen inuenitur; quæ alba, græcè *λευκός*, latine albi. Circulus, qui medius inter album, & pupillam apparet, *μυδρί* h ob varietatem colorum nomen inuenit. Anguli utrinque quorum exterior speciat ad tempora, interior ad os sum *μαλαί* i nominantur. Inter oculos medius incipit nasus, p græcè nominatur. Vtrinque autem sub oculis partes prominetiores *μαλαί* a Græcis, à Latinis vero genæ vocantur; quod ex M. Tullio k libro secundo de Natura Deorum colligitur, cum ait,

Genæ

2 G. li. me-
dicus c. 10.
b Celsus.
8. c. 1.
c G. li. 2. de
vfu par. c.
3.
d G. li. 2. de
vfu par. c.
2. & Hipp.
1. de fract.
tex. 15.
e G. li. med.
cap. 10.
f G. li. 2. de
vfu par. c.
1.
g Celsus 1.
8. c. 1. & G.
2. de vfu p.
2. l. de ossi-
bus c. 13. &
c. 19.
h G. li. me-
dic. c. 13. &
1. de vfu p.
c. 22. & 23.
i G. li. 2. de
vfu par. c. 11.
k Arist. 1. de
hist. anim.
c. 7.
l G. li. 2. de
fib. c. 21. &
lib. med. c.
20.
m G. li. me-
dic. c. 10.
n Celsus 1.
8. c. 1.
o G. li. 2. de
fib. c. 22.
p Gal. 1. de mufc. diffec. c. 31.
q G. li. 2. de offib. c. 21.
r G. li. 2. de offib. c. 21.
s G. li. 2. de offib. c. 21.
t G. li. 2. de offib. c. 21.
u Gal. ibidem. x Celsus ibidem.

humerus eam partem, quæ a iunctura cum scapulis, ad eam quæ cum cubito est, fertur, hæc græcè dicitur *ἄνωμος*, eandem nonnulli brachium latine appellari credunt; decipiuntur tamen, cum latini brachium appellant vel membrum totum a summo humero ad imos digitos, uel cuius partem, quæ infra cubiti iuncturam est, quam & cubitum dicunt, ut græci *πρὸς*, quamquæ & cubitus, & *πρὸς* significet ex duobus ossibus quæ ibi continentur, id quod inferius est. Cubiti verò iunctura, quæ media est in brachio, vocatur græcè *ἄνωμος*, cuius posterior sedes, quæ immittitur, dicitur *ἄνωμος*. Sequitur tertia parastorius brachij, nempe manus, quæ græcè dicitur *ἄνωμος*. Latine extrinsecus brachium; falluntur autem qui interpretantur extremam manum; neque enim manus latine significat totum brachium, sicuti *ἄνωμος* græcè; quæ mobrem vocat *ἄνωμος* Latine extremum brachium, quod est manus, neque adicienda est verbo manus particula illa extrema; nam sic notarentur digiti, qui sunt extrema manus. Tripartito enim *ἄνωμος* dividitur, scilicet in primam palmæ partem, quæ *ἄνωμος*, græcè vocatur, & palmā, quæ *ἄνωμος*, siue *ἄνωμος*, & digitos quinque, qui *ἄνωμος*, græcè nominantur. Horum maximus latine dicitur pollex, græcè *ἄνωμος*; huius inter hunc, & medium est; latine index, græcè *ἄνωμος*, medius deinde *ἄνωμος*, tum *ἄνωμος* qui post medium; & tandem *ἄνωμος* parvus, siue minimus. Ungues autem in quos digiti a posteriori parte finiuntur, *ἄνωμος* græcè nominantur. Crura restant, quæ duo membra ab inguinibus ad imos pedes descendunt, *ἄνωμος*, k græcè vocantur. Constant autem ex tribus partibus, quarum suprema à coxæ articulo, quem græci *ἄνωμος* nominant, usque ad genu pertinet; dicitur autem latine femur, siue semen, græcè *ἄνωμος*. Genu autem iunctura est, quæ a priori parte *ἄνωμος* græcè dicitur, à posteriori vero *ἄνωμος*, latine poples. Secunda pars cruris à genu ad pedem, nomen *ἄνωμος* apud Græcos duxit, ab osse maiori quo continetur, ira appellatur, unde etiam apud Latinos habuit ribæ nomen; quamvis à Cornelio Celso vocabulo rotius appellatur crus, ira ut quod commune est, siue efficiat. Vocatur autem ab anteriori sede græcè *ἄνωμος*, *ἄνωμος*, a posteriori *ἄνωμος*; platinū uerò posteriori eius sedem suram dicunt; quamvis eo verbo magis notetur alterum eius os exterius, quam posterior sedes, quæ quasi venter carnosus prominet. Terminatur secunda hæc pars ad originem pedis, ubi extrema ossium ipsius prominentia utrinque conspiciuntur, dicta *ἄνωμος* & græcè, latine maleoli. Cū his committitur talus, qui græcè nominatur *ἄνωμος*, & inde igitur incipit pes, qui græcè *ἄνωμος* appellatur; cuius posterior pars *ἄνωμος*, græcè, latine vocatur calx; sed prior usque ad digitos græcè nominatur *ἄνωμος*, & *ἄνωμος*, ut ei subiecta pars *ἄνωμος*, latine planta. Postremi *ἄνωμος* in pedibus sunt digiti, quænamadmodum in manu, qui *ἄνωμος* similiter appellantur. Hæc sunt de enumeratione, & nominibus partium externarum totius corporis; quæ hominis specie præcipue magis illuminabuntur.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, Qui Figuris Tab. LIX. & LX. inscripti visuntur, declatio.

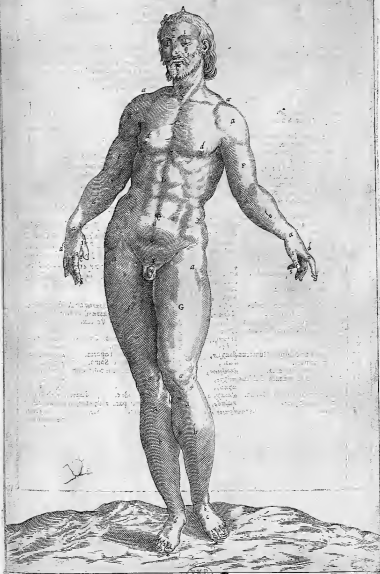
TAB. LIX. FIG. VNICA.

Representat hæc figura hominem a priori parte, ut eius externa partes se ostendant, quarum unaquæque quod nomen tam apud Græcos, quæ apud Latinos inuenitur, aperietur.

A Caput id quod supra collum est *ἄνωμος*.

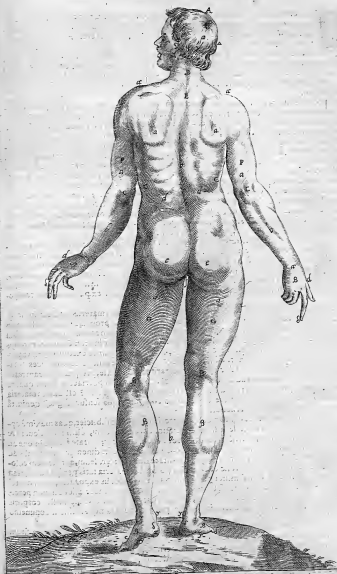
Anterior pars capitis a fronte in verticem; Sinciput. *ἄνωμος*.
Vultus, siue facies; diuiditur autem in superiorem partem, inferiorem, mediam, & laterā.
Superior. Fronis. *ἄνωμος*.
Supercilia. *ἄνωμος*.
Spacium quod inter supercilia pilis caret. *ἄνωμος*.
Media pars faciei. Maxillæ. *ἄνωμος*.
Oculi. *ἄνωμος*.
Palpebræ, vel cilia. *ἄνωμος*.
Pars palpebrarum pilosa. *ἄνωμος*.

TABVLA LVIII.

	Nigrum oculi. Pupilla.	κίρην	ββ	Digiti.	δάκτυλοι.
	Alba oculi pars. Album.	λευκόν.	ε	Pollex.	δοκτοίχης
	Circulus inter album, & pupillā	ίρις.	ζ	Index.	δείκτης.
	Anguli.	καίτοι	η	Medius.	μέσος.
2	Nalus.	μή.	θ	Ille qui inter medium, & minimū est.	σφαίριος
3	Genæ.	γενναί.	ι	Minimus.	μικρός.
4	Os.	στόμα.	κ	Vngues.	ὄνυχες.
5	Labia.	κνώα.	λ	Ab inguinibus ad imos pedes.	
6	Buccæ.	γνάθος.	μ	Crura.	σκέλη.
7	Inferior pars. Maxilla.	γινυσιανθή.	ν	Superior pars. Femur.	μυρσί.
8	Mentum.	γόνατον.	ξ	Iunctura a priori parte. Genu.	γόνυ.
9	Latera.	ὀψί.	ο	A genu ad pedem. Tibia.	κνήμη.
10	Aures.	αὐτί.	π	Anterior tibia pars.	ἀντιανθή.
11	Fibæ aurium.	αὐτί.	ρ	Malleoli.	στέφα.
12	Collum.	δοχίον.	σ	Talus.	στυγανός.
13	Superior pars.	δοχίον.	τ	Pedes.	πόδες.
14	Ima pars. Iugulum.	στομάχου.	θ	Calc.	στέφα.
15	Pectus & thorax a iugulo ad inguina.	δοχίον.	ι	Tarlus.	ταρσός.
16	Sed propriè ad macro nazam cartilaginem ubi incipit venter. habet autem a priori parte quod venter dicitur. notatū.	δοχίον.	κ	Plantæ.	πλάμα.
17	a. medium quod στήθος, notatū.		λ		
18	b. latera quæ αὐτί.		μ		
19	c. e. in quibus mammae, quæ μαστοί, notatæ d. & earum capitula, quæ θύλακοι notatæ similiter a.		ν		
20	D Venter a priori parte pectoris ad inguina.	κνώα	ξ		
21	Abdomen.	γαστήρ.	ο		
22	Præcordia.	πρεκordia.	π		
23	Umbilicus.	ὀμφαλός.	ρ		
24	Ista a lateribus.	λαγόνες.	σ		
25	Pars sub umbilico.	ὑπογαστήρ.	τ		
26	Pubes, pectus, ubi genitalia.	πύλα.	θ		
27	Genitalia in mari.	ἐπὶ σπέρματος.	ι		
28	Genitalia in foemina.	ἐπὶ σπέρματος.	κ		
29	Inguina.	βουβώνες.	λ		
30	Genitale in mari: Penis, coles.	κλώα.	μ		
31	Glans, coles extremum.	βουβώνες.	ν		
32	Cutis qua tegitur. Preputium.	πρεπύτιον.	ξ		
33	Innuculorum testium. Scrotum.	σχρότον.	ο		
34	Testes.	δοχίον.	π		
35	Brachia.	βραχίονες.	ρ		
36	A scapula, ad cubitum. Humerus.	ὀμοπλάτης.	σ		
37	Summi humeri.	ὀμοί.	τ		
38	Ipsorum pars suprema.	ὀμοί.	θ		
39	Ab humero ad manum. Cubitus.	ὀμοί.	ι		
40	Cubiti iunctura.	ὀμοί.	κ		
41	Extremum brachium. Manua.	ὀμοί.	λ		
42	Prima palmæ pars.	ὀμοί.	μ		
43	Palma.	ὀμοί.	ν		
		μετακάρπιον.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀμοί.	σ		
		ὀμοί.	τ		
		ὀμοί.	θ		
		ὀμοί.	ι		
		ὀμοί.	κ		
		ὀμοί.	λ		
		ὀμοί.	μ		
		ὀμοί.	ν		
		ὀμοί.	ξ		
		ὀμοί.	ο		
		ὀμοί.	π		
		ὀμοί.	ρ		
		ὀ			

TABVLA LX

De Methodo qua vtendum est in ostendenda natura partium que secantur.
Cap. II.

V^z vero confusè tradita sunt de partibus nostri corporis, nunc ordine quem ante proposuimus, sigillarim explicare aggrediemur; si methodum, qua in vniuscuiusque natura attingenda vtendum erit, repetamus. Finis enim Anatomies, vt inter initia, diximus, est naturam singulorum partium nostri corporis patefacere, ita vt reco gnoscantur quæ de ipsa percepta fuerant absolute, cum habeat vim signi, per quod proposita res significatur, nam veluti morbi a natura prius absolute enarrata recognoscitur in homine per signa, ita natura singularum partium nostri corporis per Anatomem. Oportet tamen ipsius notitiam exquisitè habuisse proprio loco, nempe in libro ^b de sanitate singularum partium.

Quandoquidem in recognitione per Anatomem solummodo attingenda est, quemadmodum in superioribus, dictum fuit: hoc autem vt via cum ratione fiat, reuocare in memoriam oportet naturam artificiosam esse, spectareque in suis operibus perinde atque artifices ad ^f duo, ad finem in stituendum, & ad eam, per quam institutus perficiatur.

Eadem duo in singulis partibus perscandis patet, finis nimirum, & compositio corporis ad ipsum habilis. Est autem finis ^c vtilitas, quam afferunt singulorum partium actiones, sed tantum multiformium inam simplices vsum aliquem præstant; natura vt ad actiones, ita quoque ad vsum in fabrica nostri corporis spectauit, tamquam ad finem. Quamobrem in incidendo, vniuscuiusque partis vel actionem, vel vsum operis præcuiusque enarrare; quæ amnis hæc magis vtilitatem beillarum, quam cadauerum sectione inuestigantur; tamen & dum hæc etiam videntur, commemoranda sunt, vel ea de causa vt diiudicetur, quam apposita fuerit compositio cuiusque partis ad suum munus persurgendum. Expositio sine, ad alterum transeundum est, ad compositionem scilicet idoneam, per quam ille perficiatur.

Ac ne recedamus à proposito artificum exemplos; quæcumque componuntur opera ad instrumentum finem opportuna, & materiam idoneam postulant, & formam; vtriusque habilitas dum secutus ostendenda est, primò materiz, deinde formæ omnium instrumentorum. Materiam igitur præbent his, vbi minora fuerint, partes ^g simplices, vbi maiora, partes minores, quemadmodum digiti manus, & fibræ pulmonis, aut iecinoris. Ergo cum maiora instrumenta in ^c ciduntur pro materia ostendenda sunt minora, ex quibus tanquam ex partibus tota componuntur.

Sunt autem hæc minora non simplicia, sed multiformia, quorum materia similiter indicanda est. Coniunctur hæc partibus simplicibus, quarum vna, ^b quæ propria est illius instrumenti, potissimum actioni præest, cum cæteræ quæ communes sunt, etiam aliorum, præbeant vsum dumtaxat, & habilitatem ad agendum; per eas enim aut defenditur instrumentum ab externis iniurijs, aut viuunt, sentiunt, auturitur, aut facilius, & expeditius suum munus exequitur; ita vt partes per cuiusmodi vsum non efficiant, sed sint efficiendi sociæ. Differunt partes simplices ⁱ inter se quibusdam qualitatibus, vt duritiæ, molliæ, raritatis, densitatis, per quas idoneam materiam suppeditant instrumentis ad sua officia facienda. Cum materia patefacere simul qualitates oportet, quibus prædita est; Quid? quod per has solummodo patet? est autem materia hæc quam simplices partes præbent, verè substantia composita, quæ sensum fugit; hic enim tantum euentus, & qualitates comprehendit.

Qui incidit, spectatorum oculis pro materia, materiz qualitates subiicit, quas maxime opportunas esse ostendit, ad cuiusque instrumenti actionem efficiendam, veluti molliem in cerebro, ad apprehendendum; duritiæ in corde ad robur assidui motus; raritatem in pulmone ad aerem concipiendum; lenitatem in vesicis, ad continendum; trasitudinem in ventriculo ad concoquendum; enuitatem in membranis, ne grauitate onerent; ceruleum, aut viridem colorat in vna oculi tunica ad vsum referendum. Sed postquam materia satis perspecta est, transire ad formam oportet, & eam similiter perscandendo aperire, vt oculis exponatur; ex quo inrel ^k ligi potest, formam, de qua loquimur sub accidentibus ^k comprehendendi; alioquin non perciperetur sensum; nam vera forma substantia est, ad quam natura in fabricatione nostri corporis spectauit, & ad quam retulit actionem; singularum partium, quas tanquam finem commemoranda esse iam diximus.

Completur forma, quam per anatomem aperimus, conformationem, 1. numerum, stum & vnitatem; quas omnes, quasi formæ conditiones, expedire accurate demonstrare. Ad conformationem pertinet figura, debita superficiei asperitas, & leuitas, eam numero, & amplitudine opportuna, quæ diligenter sigillarim attendenda sunt.

Figura enim alibi rotunda est, alibi angulos habet, tum alibi recta, alibi flexa, vt maxime

a Supra li. 1. c. 1. & 2.

b Vidus li. 1. de tu. ual. ger. nerat. & i. Quatuor decim. lib. 1. de tu. ual. membrar. c. 1. Supra li. 1. c. 1.

c Vidus li. 1. de tu. ual. mebra. tim. c. 1. e Gal. li. 1. partes om. nes simul generant. f Arist. li. 1. de partib. c. 1.

g Arist. li. 1. de Gene. rac. anima. c. 1.

h Gal. lib. 1. de opt. cor. poris con. struct. c. 1. & li. 4. de v. p. c. 1. i Arist. li. 1. de Parti. anal. c. 1.

k Vidus li. 1. de tu. ual. lemebra. c. 1. l Ga. li. 1. de constit. ar. c. 1. & lib. de opt. corp. constit.

Arimè res postulat. Superficies alibi aspera reperitur, vt in ventriculo, & vtero; alibi lenis, vt in facibus, & palpebris. Caua sunt vel receptacula, vel canales, vel parua foramina, quemadmodum in cute; quorum omnium moderatio certa requiritur in singulis partibus, vt egregie suam actionem perficiant; hæc igitur animaduertenda sunt de conformatione. Sequitur Magnitudo, quæ non quantitas, sed certa singulis aptatur, cum quæ nimis vasta suar, aut nimis parua, minus belle suo officio fungatur. Idoneam igitur magnitudinem in singulis conuenire exponere; deinde transeundum est ad numerum; ostendendumque nihil superuacaneum esse, nihil desiderari in instrumento, quod proponitur, siue consideretur vt rotum, contrans ex suis partibus, siue vt compositum ex simplicibus; indicandumque vbi ad eandem actionem factum fuerit simplex, vbi duplex, aut multiplex. Ad formam refertur etiam situs, qui in sedem, & nexum singularum partium distribuitur; edes consideratur absolutè, vel ex comparatione; absolutè vt ante, & pone; ad leuam, & ad dextram; sursum, & deorsum; ex comparatione alicuius partis, vt interius, vel exterius; è regione, vel ex opposito latere.

Nexi subiicitur ortus, finis, iter, transitus, copulatio cum alijs partibus; quæ omnia animaduersa diligenter proponere oportet, spectatoribus intuenda; neque prætereunda etiam vnitas est, quam natura dedit singulis partibus, tam simplicibus, quam multiformibus, siue quæ suo muneri minimè satisfacerent. Methodus igitur in natura singularum patefacienda, vt in compendium adducatur, ea esse debet, vt primò enarretur finis propositi instrumenti; deinde compositionis habilitas, quod ad materiam attinet, postremo quod ad formam. Quibus satis, superque explicatis ad ventris sectionem pergimus; hanc enim partem primo aperiendam esse demonstrauimus.

a Gal. li. de
const. art.
c. 6.

b Sup. li. r.
c vic.

De Abdomine.

Cap. III.

Cum inter grandiores & compositas nostri corporis partes, aperire ob iam dictam causam primò ventrem oporteat; vt pateant quæ in ipso sunt, necesse est secare tegmentum, quo includuntur à præcordijs ad pubem. Vocatur hæc græcè *hypogastrium*, quasi supra ventrem, latine abdomen, quo vocabulo Cornelius & Celsus interuam quoque eius membranam significat; quam Galenus sexto libro de medendi methodo, quasi partem ab epigastrio sectionem commemorat; licet ipsa quoque supra ventrem posita sit, & idcirco epigastrii pars censenda esse videatur. Resupinato igitur cadauere, pilis penitus abradi, iuxta methodum proximè traditam recen sere finem primò oportet, ad quem abdomen fuit à natura procreatum; deinde considerata compositio ad illum allequendum maxime habetis. Factum fuit abdomen, partim, vt subiecta viscera tegeter, partim vt compressum ad eorum quæ detrudenda sunt, expulsiōnem conseruet. Admiratur Aristoteles, & Galenus compositionem abdominis, ad eum finem opportunissimam: cum vbi ingestorum multitudine, aut fortis incrementum venter intumescit, extendi plurimum possit; neque enim ossibus continetur, vel ex toto, vt caput; vel ex parte, vt pectus; sed ex carne, & molliori substantia, quæ sua crassitudine satis præbet tegmenti partibus subiectis; sua mollitie, vbi opus est, plurimum extenditur, & comprimitur; his animaduersis, veniendum est ad sectionem partium, quibus totum abdomen continetur.

c Sup. loco
ciat & G.
li. 5. de ana
to. adme.
6.

d Celsi lib.
6.

e Gal. li. 6.
meth. c. 4.

f Arist. lib.
a. de part.
ani. c. 9. &
Gal. lib. 7.
de vtu p. c.
31.

g Gal. libid.

Sunt autem primò cutis, deinde adeps, tum membrana carnofa, ac tandem muscoli, qui cum interna membrana coniunguntur.

Imprimis itaque vmbilicus, (vt integer seruetur ad vasa quæ in scetum inferuntur ostendenda) circumcidendus est scalpello acuto ita altè demisso, vt inuolatis partibus subiectis cutem in uerisam penetrèt; quo dein ducenda est linea vna à medio pectore ad pubis ossa, altera transuersa à lumbis ad lumbum per vmbilicum iunctam. Quod si sectio abdominis adhibetur de causa dumeaxat, vt viscera patefiant, expedita est, neque vllum postulat artificium, sicuti quoniam facit cum abdominis singulas partes, vna cum vmbilici vasis perspicere instigimus; quam obrem ductis scalpello lineis iam dictis, quatuor se ostendunt anguli ad vmbilicum spectantes; vnusquisque autem scorum hamulo attollendus est, vt cutis acutissimo scalpello à subiectis corporibus separetur; quam separationem Herophilus & Sæpser nominauit, nam & cutis, vocatur græcè *hypodermis*, quod scilicet detraharur. Vbi autem insignis eius pars separata est, posito hamulo, sinistra manus digitis prehendi debet, scalpelloque transuersis lineis ductis à subiectis partibus separari, summa cura ne violentur quæ sub sunt.

h Gal. li. 3.
de anat. ad
monit. c. 3.
i Gal. libid.
& libro 2.
de vtu p. a.
ca. 6.

Detracta cute, proximè sub aspectum cadit adeps, quæ copiosa magis est in uentre, quam in alijs partibus; hæc in obesis plurima reperitur, pauca in gracilibus; in iis qui morbo penè labefactati sunt, vix conspicitur; vbi multa est, scalpello diuellienda est, antequam subiectam membranam attingas; prohibet enim quo minus perspicere possit, id quo non facit

facit ubi pauca effusa ut tunc queat simul cum membrana remoueri.

a Gal. li. m.
dicas c. 11

Offensa adipis, pergendum est ad membranam. Vocatur hæc græcè *peritonæa*; & à recentioribus autem non simpliciter membrana, sed carnosæ membrana, quod carnosæ fibræ distinguatur. Expedit autem deprehenditur in his, qui graciles sunt in omnis ad eam cum adipis miscetur, ut confundatur, neque satis perspicui possit ita ut non nulli secandi minus periti peccent eam in homine reperiri; apparet enim cum adipis quidam sanguis concretus, & veluti caruncula, quasi reliquæ adipis se ostendant, eam tamen periti ab adipis secerant. Duces igitur scalpello per membranam carnosam, intacto umbilico eandem lineam, quas per cutem duxisti.

Attolles hamulo similiter vnumquemque angulum, & buxco scalpello, vel solis digitis ipsam à subiectis partibus liberabis. Neque enim magno negotio separatur, ut cutis, quæ diligenter, & crebram sectionem postulat, sed promptè diuellitur, quod lanij nobis in bellis de monstrant, qui ore admoto, solo statu ipsam resoluunt, sub hac membrana alia est, quæ musculos inuoluit, ipsique affixa est, quam non discerpes, sed relinques cum musculis; quorum quidam non aliud est, quàm duplex illud, quod paritèr suprà totius abdominis retinimus; si quidem abdomen maxima ex parte musculis continetur, propter quos atque eius partes, quas numerauimus, esse & à natura videntur. Officium siquidem abdominis est, quæ subsunt, munere, & comprimere ad detrahendum, quæ superant.

Vtrumque hoc munus ad musculos refertur, quorum maximè est munire, cum crassiores sint, & consistunt ex carne plurima, quæ à calore, & frigore possit internas partes defendere; contrahunt etiam & cogunt musculi aperiri alium; ut ubi volumus, expellat quæ superant; hi enim præstant motui voluntario; cuiusmodi verò sint, & qua ratione secandi satis in superio

b Supra li.
ri b libro exposuimus.

De Peritoneo, umbilico, omento.

Cap. II II.

Membrana, A. igitur remotis musculis se ostendens, siue pars abdominalis sit, siue quodam ab ipso separatum, & voluit Galenus, & recentiora à græcis nominatur; quasi *G* *membrana*; a hoc est circum extensa. Quæ priusquam secetur, reuocare in memoriam oportet finem, ad quem facta est, & constitutionem ad eam assequendum maxime opportunam. Finis autem ex officio colligitur, quod duplex esse videtur; nunc ut tendatur, super partes internas, aliterum, ut easdem inuoluit; vtrumque enim constat ab ipsa præstari.

Vtrumque autem nomine multiplicem affert utilitatem; nam quatenus extensa est super partes internas, nonnullas eas ab externis iniurijs defendit; sed quod maius est, prohibet ne omnia tam, aut intestinum aliquod inter musculos, aut inguina, aut scrotum denudatum, non sinit vitem, aut intestina nimis inflari, aut intumescere; tum quasi manus comprimens ad deiciendum conducit; sed quatenus inuoluit, non modo munit, ac defendit, sed inter se ne sit, & ad assililignas firmi atque inter inguina, & thoracem, sub se includit omnia, seu viscera, seu canales, ut iecur, ventriculum, intestina, renes, vesicam, vterum, omentum, mesenterium, vasa, quæ vel ad vesicam, vel ad vterum, colem, testiculos ferunt, utrosque, renasque & arterias; id quod facit etiam in cano thoracis membrana succingens costas, quam græci *f* *peritonæa* nominant; inuoluit enim cor, pulmonem, & canales omnes ibi contentos.

f Gal. lib 7.
de anat. ad
minor. c. 3
g Gal. li. 6.
de anat. ad
min. c. 7

Ad hunc multiplicem usum obtinuit peritoneum à natura materiam pariter ac formam apertissimam. Materia est membrana quædam simplex, latæ aranearum telæ nullibi vti quàm diffinitis, quam doquidem hæc fibræ non habet manifestas, quales conspiciuntur in membranis illis, quæ ex chorda extenuatæ, ac dilatatis nascuntur; sed obscuras admodum; est autem non omnino simplex, scilicet componitur ex duplici substantia vtraque nervosa & sanguinis experre, vna est chorda transversorum muscutorum, altera membrana exquisitè tenuis veluti aranea, non tamen æqualiter; nam h quibusdam partibus minus tenuis deprehenditur, & quatenus inuolucrum est, & quatenus tegmentum; minus quidem tenuis est, quæ inuoluit ventriculum, intestina, vesicam, vterum, idque merito. abrumperetur enim valde extensa, dum hæc partes intumescunt; ubi autem licet, iecur vestit, cum extendi secundum naturam hæc partes non deberent, tenuissima est; sed quatenus tegit, crassissima ad vertebrae lumborum.

h Gal. li. 6.
de anat. ad
min. c. 7

Ab anteriori verò parte sub umbilico tenuior est, unde facile abrumpitur, & herniam excitat, se d supra crassior, & validior iuxta mucronatam cartilagineam, quamquam in sceminis ad pabem crassior est; & validior simpliciter alioquin tenuis sit. Ergo peritoneum, quod maxima ex parte tenuissimum est, adicubi tamen crassitudinem habet, præterea, quamuis sit substantia simplex, habet tum in obæsis animalibus, quemadmodum in suis, ad iungam adipem, præsertim à superiori parte, quæ ventriculum tegit, & à posteriori ad os sacrum, & lumbos, minus ad latera,

i Gal. li. 6.
meth. c. 4

A latera, & umbilicum. Accipit etiam ramulos a venis earum partium cum quibus iungitur, vt ad septum transversum ab eius vasis; ab vtroque latus ab ijs, H, quæ a vena cana, & arteria magna ad lumbos distribuntur; ad mucronatam cartilagineam ab illis, G, quæ sub pectoris offe ad rectos ab dominis musculis; descendunt ad pubem ab ijs, E, quæ sursum per eisdem rectos musculis ascendunt; vnde quæ enim à proximis venis ramulos obtinet, à quibus alitur. Atque hæc de materia, pergamus ad formam.

Quod si totum peritoneum extrahatur, demptis processibus laxioribus, quibus internas partes involuit, ita figuratum est, vt spheram, vel globum oblongum representet, videaturque similitis vtri, non modo ob figuram globosam, atque oblongam, sed ob superficiem quoque, quæ ex parte exteriori aspera est, vt aptius cum musculis connectatur, ex interiori lævis admodum, & quasi aquoso humore illita, vt circa offensam subiecta viscera contegat; pluribus etiam locis perforatum est, nam ad septum transversum tribus perulim conspicitur per vnum transsit vena, per alterum gula cum nervis coherentibus, per tertium arteria. Perulim quoque est ad umbilicum, quæ intro penetrant vasatum quæ permeant nervi, venæ, arteriæ ad crura; quæ item venæ, vel per rectos ab dominis musculis sursum feruntur, vel ad ab dominis musculis B deorum pertinent; perulim est feminis ad cervicem vteri, maribus ad cervicem vesicæ, vtriusque ad anum; perulim tandem describitur à Galeno ad pubis ossa, quæ transire aut vasa feminis à quibus marium testes dependet, licet in feminis quoque eiusmodi vasa peritoneum ad pubem perforent, & per foramina similiter sita in chordis musculorum ab dominis oblique descendunt ferantur ad inguina.

Verum in cadaueribus vasa feminis sub externa parte peritonei nullo modo perforati videntur iungi cum testibus, qui tunicam habet à chordis suorum musculorum dilatatis. Quod si ita sit, manifestè colligitur vbi hernia sit, peritoneum non relaxari, sed abruptum. Porro peritonei magnitudo tanta est, vt inter cæteras totius corporis membranas amplissimum existimetur, ea semper excepta, quæ extrinsecus partibus cunctis est obducta. Sed hæc cum carnosissimis plurimis distinguatur, simplex non est, quale peritoneum esse ostendimus, quod maximum apparet, quæ internis partibus superiectum est, non quæ eisdem involuit, ibi enim exiguum conspicitur.

Idem quædam vnum, ac simplex à Galeno existimetur, quibusdam tamen partibus duplex ostendit, vt iuxta dorsum, ad venam cavam & magnam arteriam, vbi duabus tunicis actenatis continetur, quæ clarius adhuc apparent diligenter secantibus, vbi ventriculum C in orbem complectitur. Quamobrem dicendum videtur Galenum retulisse verbum simplex non ad numerum tunicarum, sed ad substantiam, præsertim cum quærro à libro de vfu partium, ostendit originem idoneam fuisse dicat ad subliorem, & ad prominentiorem partem venteris, vbi duplex esse peritoneum affirmat. Satus autem eius à priori parte est, sub musculis ab dominis, à posteriori supra spinam, à superiori ad septum transversum, cui tegumentum præbet, ab inferiori ad ossa pubis, atque ilia. Initium non ducit vel à ligamentis venteris lumborum, vel veteribus placet, vel vt iuniores existimant, ab vtroque initio menteris, & propriè à plexo duplici nervoso ibi collocato.

Est autem totum continuum, etiam vbi processus exigit laxiores, tantum perulim est foraminibus supra relatis. Itam verò peritonei naturam, quam paucis retulimus, in hunc modum ostendere oportet, & perscandendo aperire. Primò resolviatur digitis à carnosa parte sepi transueris, quod in proclui est, deinde à nervosa, quod difficilissimum, cum imbecillum sit, & facile abruptatur. Vbi vterque ad spinam resolutum est, figura com foraminibus perspecta, ducatur scalpello linea vna à sinistro latere mucronate cartilaginis, recta per sinistram latus umbilici, & quæ ad os pubis; altera transuersa à sinistro latere umbilici ad ilia sinistri lateris; summa curvæque illæ subiectis partibus vulneretur.

Ex duabus autem peritonei partibus, quæ à sinistro latere sectæ sunt, superior ad costas, inferior ad os pubis resolviatur; atrolitur deinde digitis dextra peritonei pars ad umbilicum, & anteriori scalpello transuersa linea resolviatur ab umbilico, quem sinistram manu atrolles, cauè ne quid laceres ex ipsius vasis quibus annectitur. Ducatur ergo scalpello linea, à dextro latere umbilici recta ad os pubis dextri lateris. Diuisa sit dextra, atque inferior peritonei pars super ilia dextri lateris inuertatur, licet enim conspicere licebit umbilici vasa, & ea, quæ per foramina ossium pubis feruntur ad crura, apparebit peritoneum, & crassius, & duplex illis partibus, quas numeravimus, & conspicientur, & omnia, quæ de eius natura dicta sunt.

Vmbilicus, B, autem, quem hæc vena intra cūm reliquimus, deinceps aperiri debet; continetur autem quatuor vasis, seu canalibus, qui tenera ætate adhuc caui deprehenduntur; sed processu temporis excæcantur, & funiculos adipe obductos representant; neque enim hic prouidet amplius natura animalibus in lucem editis, cum superna canci sint, & nullum am plus vsum præbeant, sicuti cum vtero gerebantur; vnus, T, ex his canalibus, qui ex duabus venis constat simul iunctis, fertur ex umbilico ad iecur, de extra parte, ibique iuxta venam portam coniungitur, per quem sanguis fertur ab vtero ad nutriendum fœtum. g. duo, 2, alii alius

a Gal. i. de feminis.

b Gal. ii. 4. de vfu part. c 9. c Gal. ibid. d Gal. li. 4. de vfu part. 11.

e Supra paulo ante. f Gal. li. 2. de vfu part. c 4.

g Gal. li. 15. de vfu part. c 4.

aGal. libid. b Gal. lib. de form. fct. c. 3. & 15. de vfu p. c. 4. c Gal. lib. de femine. c. 7. d Gal. lib. 6. de an. ad m. c. 5. & 4. de vfu p. c. 9. e Gal. libid. f Arif. li. 4. de Partib. anim. c. 5. g Gal. 6. de anat. ad c. 3.

tus descendunt vſque ad os ſacrum, vbi coniunguntur cum * arterijs ad crura descenden-
tibus, per quos vitalis ſpiritus, & facultas ſeſui impertitur ab vteri arterijs. Conſpicitur &
quattus, H, canalis, qui b ab vmbilico, ad veſicæ fundum procedit, per quem tranſfertur
vrina à veſicæ ſeſui ad vmbilicum, & tandem ad tunica allantoideam e Dare igitur operam
oportet, dum ſeparatur peritoneum, nequis horum canalium violetur, vt eo ſectio per ſecuri
poſſint, ac pateſceri, quod euidentius fiet, cum de ſortu agatur.

Sed ſatis de vmbilico, ſequitur omentum, A, e, b, cuius naturam redigere in memoriam
oportet. Ordinemur à nomine, quod latinè omentum, græci δειναιον, ſive δειναιον, quaſi
ſupernatans vocant, videtur enim inteſtiniſ ſupernatare, quandoquidem exiguus ligamen-
tis cum parua illorum porzione illigatur. Eſt autem omentum inteſtiniſ ſuper-
ieſta, a natura ad eum ſinem efficta, vt caleſceret, e ac foueret ventriculū, & inteſti-
na, & eareptus ad coſtationem f conferret: quo nomine cenſetur inter inſtrumenta s ad ali-
mentum inſtituta; ſed eodem ad alios vſus abutitur natura, vt plerumque aliis partibus ſo-
let: nam qua parte colum inteſtinum ſuper ventriculū tranſit, omentum meſenterij vice
eſt, neque enim ibi coniungitur colum meſenterio, ſed cum inferiori membrana omenti, Pre-
ber etiam alium vſum, quod cum dorſo ventriculū coniungit, & hunc cum iecinore, conne-
ctit, ac liene i præterea ramos, qui a vena porta in lienem, ventriculū, duodenum inteſti-
num, & colū aliquam partem feruntur ſulcit, ac firmat, vna cum neruis, & arterijs; ita vt re-
ſpondeat in deducendis vaſis chorio membranæ, qua inuoluitur ſeſui, & tenui illi, quæ proxi-
me cerebrum operit.

Quamobrem præter finem præcipuum ſonendi illigat, & ſulcit partes, quas diximus, & id-
circo tale procreatum eſt natura, quale poſſit cuncta hæc perficere: ſubſtantiam enim ha-
bet læuem, denſam, validam, vt foueat, firmet, liger, atque onere miniſtre premat. Conti-
netur enim membrana; atque adipe, cum ſit (vt inquit Ariſtoteles h) membranæ pingue-
dine reſerta.

Sed multis vaſis i præditum eſt, duæ enim tenues membranæ inter ſe iunctæ vaſa in mul-
tos ramos diſiſa includunt, ita vt per eiſmodi contextum vaſorum vulgo à ſimilitudine te-
tis nomen inuenerit. Habet autem membranæ k à peritoneo, venas à vena porta, &
propriè à trunco, g, qui ramum in lienem remittit: ab hoc enim trunco tres venæ ad omen-
tum feruntur; vna, o, ad dextram partem, altera, s, ad ſiniſtram, tertia, y, ad ſiniſtram ſi-
mul, & colum inteſtinum, quæ non ſemper perſpicua eſt, ramos etiam accipit à duobus ve-
nis, quæ ad inferiorem ventriculū ſedem pertinent; neque vllum obſinet tamum à capâ, vt
videtur voluiſſe Galenus.

Cotermum arteriæ, quæ omento diſtribuantur, iunctæ cum venis ab illis descendunt, quæ
ad ventriculū, iecur, lienem, & veſicam feruntur. Arterii, quibus omentum iſtius
proficiſcuntur ab illis ramis ſexti paris, qui iuxta coſtarum radices in ventrem, lienem,
ventriculū inferuntur.

Verum adeps in obefis plurima, in alijs mediocriſ reperitur; omento hæc inhaereſcit,
præcipue ad vaſorum latera; exit m enim pinguior ſanguis ex venis; & à membranarum
frigore coaſtus in adipem degenerat.

Sed in ſpacio vaſis interieſto adeps non ita conſpicitur; quod ſi materiam hanc, ex qua
omentum conſtituitur, conſideres, duas videlicet membranæ, quarum altera alteri ſuper-
ieſta eſt, vaſa, & adipem intuearis, iudicabis hanc partem fouendo; alligando, ac ſimando
vaſa fuiſſe aptiſſimam; id quod de ipſius forma quoque iudicabis; ita enim figura-
m eſt, vt quafi aucupum ꝑ marſupium anteriorem partem ſuperiori loco habeat, po-
ſteriorem verò inferiori: Os omenti à ventriculū fundo dependet, vnde ſi auellatur totum iſtius
integrum, & impleatur humidiori, vel ſicciori materia, marſupij. 2. ſacculi, aut peræfigetam
reſeret.

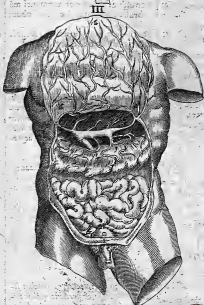
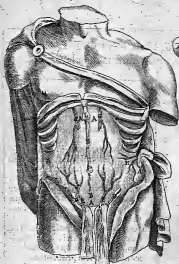
Eius autem magnitudo à ventriculū fundo ad vmbilicū pertinet; quibuſdam hominibus
etiam vſque ad os pubis descendit, qui græcè δειναιον, & quaſi omentum gerentes no-
minantur.

Quo ſic vt in maribus deuoluitur aliquando ad q ſerotum, in feminis ad os vteri. Oritur
autem, a, à fundo ventriculū, vbi peritoneum duplex eſt, vbi item vaſa ſunt, quibus intexi-
tur; licet enim ſupernatet inteſtiniſ, non tamen ex toto ab illis ſolutum eſt; nam facile du-
plicaretur, & in ſe ipſum colligeretur.

Ventriculū etiam, meſenterio, colo, lieni, & glandiæ, quæ 22 dicitur, illigat
partim per membranas, partim per vaſa; raro s autem connectitur cum iecinoris fibra,
& cum coſta ſpæria ibi exiſtente; per quam formam ſuo munere fungi egregie poteſt; Hæc
vt aliqua ex parte offendaſ, priuſquam euellas omentum, vtraque manu inam ipſius partem
modicè attolles, & paulatim deorſum trahas, vt appareat quantum descendat.

Vitrem nexum eius cernas, cum colo inteſtino ad ventriculū fundum, vtraque manu li-
mam omenti partem prehendiſ; ſurſum attolles ad humeri oſſa, deinde ipſum euellis,
ſolis

TABVLA LXI.

solis vnguibus à dorso resoluens, & vasa ne sanguinem fundant, laqueo intercipient, sic. E
que discerptum vndique, & enallum implebis, vt a marispii speciem quam diximus, di-
scemas.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, Qui figuris Tab. L XI. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. LXL FIG. I.

- I **F**igura peritoneum à cute, membrana
cornosa, & pinguedine liberatum o-
stendit.
- AAA His notis totum ferè peritoneum in-
dicatur.
- AA Linea à mucronata pectoris cartila-
gine vsque ad pubis ossa descen-
dens, cui abdominis muscoli illi-
gantur.
- C Umbilicus integer relictus, vt vasa
ab eo prouidentia deprehendan-
tur.
- D Vasa feminis materiam ad testes de-
ferentia peritoneo inuolura.
- E Vena, & arteria ad rectos abdomi-
nis musculos ascendentes.
- G Vena, & arteria sub osse pectoris ad
rectos abdominis musculos descen-
dentes.
- H Venarum furculi ad latera peritonei
tendentes, interdum a vena sine cõ-
iuge exorti, interdum a vena caua,
quæ in lumbis.
- I Portio transuersi abdominis musculi
in posteriora reflexi, & propriè a-
pex ossis illum excarnis, cui trans-
uersi abdominis musculi illigan-
tur.
- L Mucronata pectoris cartilago.

FIGURA II.

- II **F**igura refert peritoneum distellum ad
imaginem literæ X, & in exteriora ve-
flexum, iussis vasis umbilici, vt euiden-
ter appareat Refert & omentum mani-
bus quantum potest extensum, præterea
ventriculū, & iecinoris portionem.
- AAA Peritoneum quadripartitum, ac in ex-
teriora reflexum.
- A Umbilicus à peritoneo resectus.
- Δ Vena ab umbilico ad iecur tendens
vbi notatur litera Δ.
- E Conspicua iecinoris pars post perito-
nei sectionem.

- zz Binæ arteriæ ab umbilico ad magnā
arteriam pertinentes.
- H Canalis vrinae a vesica ad secundum
scetus inuolucrum penetrans.
- o Vesica.
- L Quæ vesica peritoneo illigatur.
- K Anterior vetriculi sedes, quæ nec ab
omento nec ab hepate tegitur.
- A Omentum.
- M Vena, & arteria ad fundum ventricu-
li dextro latere procedentes, quæ
verò ad sinistrum pertinent, no-
tantur, N.
- N Iunguntur hac sedē sinistri lateris ve-
næ cum venis dextri, propriè an-
tem, M, N, & lineam ostendant o-
mento originem præbentem.
- OO Venæ, & arteriæ externæ omenti mē-
branae impertitæ, quæ adipe obuol-
uuntur.
- II Præcipuum ligamentum quo iecur se-
pto transuerso alligatur.

FIG. III.

- III **F**igura refert exteriorē omenti mem-
branam ab interiori diuisam, ac su-
per ventriculū, & thoracem exten-
sam: ostendit præterea ventriculū non-
nullū in superiora contractum, vt infe-
rioris omenti membrana natura depre-
hendatur.
- zz H Idem ac in secunda figura indicant.
interior omenti membrana.
- o V Ventriculus superiori membrana o-
menti interfectus.
- yy Inferior omenti membrana, propriè
tamen elatior sedes notata, yy, in-
testinum cōlum ostendit.
- z Lien omento obuolus.
- z Truncus venæ portæ.

FIG. IIII.

- IIII **F**igura ostendit omentum ab omnibus se-
uulū vasis, & partibus, quibus illi-
gatur, seruatis venis, arteriis, glandulis,
adipe, quibus continetur.

a	Origo omenti.	p	Partitio venæ portæ in duos truncos, quorum dexter, & ac maior notatus.
b	Anterior exterioris omenti membrana sedes.	q	q, intestinis, & mesenterio impertitur.
c	Anterior interioris omenti membrana sedes, quæ ventriculo subternitur, alijs enim locis a superiori inuoluitur.	r	Vena, quæ sola sine arteria ad posteriorem ventriculi sedem procedit.
def	Substantia omenti; proprie tamen, d, membrana, e, venas, f, adipem ostendit.	s	Nervus vnâ cum vena, & arteria quæ colo intestino hærentes ad dextrum latum inferioris omenti membrana procedunt.
g	Truncus venæ portæ, cum primum ex iecinore prodit, qui per anteriorem omenti membranam progreditur.	t	Vena, & arteria os ventriculi superius ambiens.
h	Arteria ad cauum iecinoris & vesicæ bilis vnâ cum ramo sexti paris nervorum cerebri penetrans.	u	Arteria mesenterij.
ii	Nervus, vena, arteria super iocistum exterioris omenti membrana ad dextrum latum, fundi ventriculi tendentes.	x	Truncus arteriæ ad inferiorem omenti membranam procedentis.
i	Principium venæ quæ vnâ cum arteria ad posteriorem fundi ventriculi sedem pertinet.	y	Nervus vnâ cum vena, & arteria mediam inferioris omenti membrana sedem subiens.
m	Prædictæ venæ ramuli ad corpus ventriculi procedentes.	z	Vena, quæ sine arteria sinistro lateri inferioris omenti membrana impertitur.
n	Eiusdem venæ ramuli in anteriorem omenti membranam diffusi.	a	Ductus nervorum, venarum, & arteriarum ad lienem tendentium.
o	Nervus, vena, arteria ad duodenum intestinum. & initium jejuni pertinent res.	b	Nervus vnâ cum vena, & arteria ad sinistram latum fundi ventriculi pertinentes.
		cc	Glandulæ in inferiori omenti membrana conspicuæ.
		d	Glandulæ portio duodeno intestino innata.

De intestinis, mesenterio, & glandulis, quae tractus dicuntur

Сдп. 34

In istis omentis, sequuntur intestina, mesenterium, & glandulae mesentericae. Dicuntur
intestina à Graeco ἑντεραι, quod vocabulum vsurpat ad significandum non omnia
intestina, sed tantum canalem, qui à fundo ventriculi usque ad anum progre-
ditur. Hic ad triplicem vsum constitutus fuisse videtur, ad distributionem rei sci-
licet alimentari, ad coctionem, ad expulsionem; ad distributionem quidem, ut cibi
iam concocti, & ex ventriculo secreti succus is quo alimur, per venas in mesenterio firas, qua-
si per vias ad iecur directas, ex Intestinis alliciatur, quem vsem praestant omnia intestina, sed
percipit cuncta, per quae plurima discurrent vena; ad quem finem vehementer etiam in-
flans, sunt implicita; et nulla pars cibis, quae non attingatur à tunica, & ex qua non educa-
tur saccus, quo alimur: sed domus in intestinis continetur cibus, quamvis à ventriculo fuerit co-
sectus; aliqd rursus à coctionis acquirit; migratur enim ab interna intestinalium tunica,
quam attingit. Spectant rectio intestina ad expulsionem eorumque superant, nam &
depellunt haec, quousque ad anum ferantur, & inferius receptaculi vim praebent, id quod
praesertim faciunt pleniora, & in quibus recipitur, & coninetur cibus, postquam succus vis-
lis maxima ex parte ab eo est secretus; quo fit, ut non cogamur assidue versari in deiectione,
sed nossum negotiis incumbere.

Ad hunc triplicem vium maxime apposita sunt intestinorum constitutio; constant enim ex duabus: tunicis propriis, & tertia communi, quæ ab omento, & mesenterio, ac peritoneo proficiunt. Ex duabus autem propriis, interna, scilicet, carnosæ magis est, vt ad concoquendum confert; externa, & verò nervosæ, & crassior, vt ad distentionem, ac firmitatem conducatur: factæ autem sunt binæ partem vt validius expellant, partem vt vna erodatur, refter altera, neque intestina ex toto disrumpantur. Hæc tertia, scilicet, tunica ex peritoneo adiecta non modo firmitatem addit, sed aligat intestina omnia ad dorsum & vertebras. Fibre in interna tunica non solum transuersæ, sed etiam rectæ, & oblique deprehenduntur; in intima autem eius superficie velamentum quoddam tenue reperitur, quod à reliquis substantiis exteriori separatur; continetur hoc vt in ventriculi tunica interna, & propè in intima superficie fibris quibusdam brevissimis, ac tenuissimis: efficiunt hæc diutius retineatur, atque apprehendatur, quod retinendum, & apprehendendum est: tum vt venæ possint à pertis oculis attrahi.

Vidi Vidi de Anatomie, Lib. V.

Y here

here succum ex cibo confectio, neque obstruatur ab eius contactu; postremo vt defendatur E

reliqua substantia à noxa, quam asserre possent quæ per eam transueunt; hæc etiam erodit so-
let, & in frustra discerpi, atque detrudi, cum difficultas est intestinorum; externa tunica tran-
uersis fibris continetur ad expellendum accommodata, sic enim exprimitur quod detra-
hendum est. Verum extrema eius superficies quæ quasi velamentum quoddam adiecit vide-
tur, tota inexta est fibris textis inter se iunctis, vt ex ipsis dumtaxat constituta iudicetur, trahitur
b hæc transuersas internas, neque sinant illas abrupti flos nixu uehemēti. Discutitur
per intestina c multæ venæ, præsertim per superiora, & tenuia, quæ quasi radices diuisæ co-
eunt in vnum veluti truncum, nempe venam d porrâ ad cauam iecinoris partem distribuuntur
& e intestinis arteriæ aliquæ, quæ à magna oriuntur priusquam ramos renibus imper-
nar. In singulos etiam ambitus intestinorum deriuantur nervi à ramis illis sexti paris ner-
uorum cerebri, qui ad costarum radices pertinent; sic enim f intestina actiorem sensum ha-
bent, & quæ molesta sunt, percipiunt, atque detrudunt; quo confert etiam canalis, qui ad in-
testina g flauam bilem affert, cuius morsum cum sentiant, ad expellendum excitantur. Sed
præter materiam, siue substantiam intestinorum idonēam, forma accedit, ad propositos vsus
maximè opportuna; habent enim figuram teretem, quæ magis capax est, & cui min os noceri
potest; deprimunt ea quibuscum locis, propter sinus atque anfractus ad succum elicendum F
necessarios; alia autem recta sunt, vt transitum præbeant faciliorem; alia in sinus h implicita
vt diutius retineant. Inter hæc superficiei intestina l zuiia sunt, quasi illa humore, vt facilius ex-
cernant quod in festum est: nam si aspera essent, & inæqualia, diutius retinēde materiam tra-
derentur. Intestina tamen tenuia integram tunicam habent, quæ cum sit triplo longior, quam
externa, rugat non secus quam cutis, quæ colem regit; sunt autem eiusmodi rugæ transuersæ
factæ, vt aliquamdiu retineant succum ex cibo confectum, ne elabatur priusquam trahatur à
venis; ne autem magis retineant, quam par sit, factæ sunt mobiles, non stabiles, ita vt facile
descendant quod detrudendum est. In intestinis crassis non sunt hæc, sed tantum anfractus iam
dicti ad retinendum diutius. Sunt autem perforata intestina à summo, & ab imo, vbi quasi
duo ostia conspiciuntur: ex superiori illabuntur ea, quæ concocta sunt à ventriculo; ex inte-
riori detraduntur quæ vtili succo penitus destituta omnino aliena sunt. Omnia autem simul
ad longitudinem quatuordecim cubitorum perueniunt, sic enim melius ex cibo à ventricu-
lo concocto extrahitur succus, & perfectius coquitur; sic etiam retinentur deiectiones, ita vt
liceat homini versari k in negociis, neque cogatur subinde deiecere, quæ detrudenda sunt;
sed quod ad latitudinem spectat, gracilia l intestina angusta sunt, vt minima quæque portio
cibi ab ipsis tunicis attingatur. Crassa laxiora m sunt, vt multitudinem recipere possint
eorum, quæ exercere debent.

Quod attinet ad crassitudinem, superiora n tenuia sunt, per quæ dilabitur cibus humi-
dus adhuc, & succi plenus; inferiora o crassiora euadunt, cum receptaculum esse de-
beant eorum, quæ secreto succo vili sicciora sunt. De numero autem constat intestinum
vnum, & continuum quasi canalem esse. Tale necessarium fuit, ne diffundatur quod per ip-
sum transit; sed cum variam substantiam, situm, ac figuram habeat, ob varios quos diximus
vsus; videtur in sex p distinguuntur inter se diuersa, scilicet tenuia, B, toridem crassa; hæc inferius
fita sunt, illa superiora.

Primum, I, quod ab inferiori ostio ventriculi incipit græcè *ιστορίον*, vel simpliciter vel vt He-
rophilo placuit, à dicta particula *ιστορία* derivatum, à longitudine, quam habet duodecim
q Gal. li. j. digitorum, appellatur. Accipit autem canalem, per quem f fluxa bilis fertur à iecinore, k f
p. c. 3. & vesica felle. Hinc alteri, R, aduenit, quod græcè *ιστορίον*, Latine ieiunū appellatur, quod
celeriter per ipsum transeat cibus, neque dilatus ibi immoretur, ob valorem multitudinem,
f Gal. li. e. & vim acrem fluxæ bilis, quam ex superiori intestino adhuc poram recipit.

Est autem hoc in sinus vehemēter implicitum. Cum ieiuno continuatur tertium, B, inte-
f Gal. li. e. stinum tenue, quod *πύλον* uocant, quod similiter flexuosum est: succedit cæcum, N, græcè
de vlu p. c. *πύλον* vocatur, quod primum est ex crassioribus; & laxioribus intestinis; videtur autem vni
3. & 4. ostium habere, vnde cæcum nominatum est; est enim veluti sacculus dependens, & ante
e Gal. li. e. iaterileum intestinum, & colum; ita vt si demittatur stilus, in fine ilei penetret in colum
u Gal. li. e. intestinum per ostium sacculi dependentis; si uatur e oim inferior pars eius inter frangit, & quasi
e Gal. li. e. sacculus effingit.

Annexa est cæco intestino appendix, N, lumbrico in orbem conuoluta non dissimilis Cum
e Gal. li. e. cæco x iungitur colum, O, P, R, T, quod dextra parte dirigitur, & iore sum, X, intestinum
e Gal. li. e. degenerat.

Porro intestinoorum situs muneri ad quod instituta sunt, aptissimus est; nam omnia in aluo
continentur, iocet ventriculum, vnde excipere cibum possunt, & anum, per quem detradunt,
quod superat; sita sunt propè iecur, ad quod transferri succus ex cibo possit. Primum illud, quod
duodecim digitorum latitudinem habere diximus, minimè flexuosum est, cum nullam inue-
niat sedem vacuum sub ventriculo, & cedere debeat venæ portæ à iecinore deductæ. Ieiunū
nam, & ileum collocatur in media regione alui proxima melenrenij centro, vbi recipere de-
beant

A bent ramos complures, & à venaporta, & ab arteria magna. Cœcum quasi sacculus sub ileo situm est, vt ^{a Gal 4. de v. p. c. 18} excipiat cibi reliquias ferè ab vili succo destitutas.

Colon fertur per superiorem regionem iuxta fundum ventriculi; neque enim debuit esse propinquum centro mesenterii, cum magis ad recipiendum quæ superant, quam ad distribuendum quod vile est, fuerit effusum.

At rectum intestinum ibi maximè collocatum est, vbi quæ proximè excernenda sūt, continetur; mufculos autem, quibus extremum clauditur, & sursum trahitur, vna cum alijs ^{b supra l. 4. c. 10.} perius exposuimus.

Cum intestinis tractandum est ^{medicis}, e ita à Græcis appellatum, quod inter intestina medium collocatur. Existimauit autem M. Tullius ^d ipsum esse intestinum, & idcirco interpretatus est medium intestinum; sed decipitur, non secus acque ille, qui ^e credit idem à Latinis appellari lactes, quo verbo vel tenue ^f intestinum significant, vel venas, quæ ab intestinis attrahunt alimentum ad iecur. Constat autem mesenterij munus triplex esse; vnum, quod vasa illa firmiter ^g teneat, quæ quasi radices attrahunt alimentum; alterum, quod in testina inter se, & cum dorso alligat; tertium quod terram tunicam intestinis præbet. ^h Faciunt enim est ex duabus membran. R, S, quæ diuersis locis à peritoneo oriuntur; & sibi ⁱ mutuo insidentes vasa includunt: in canibus adeo coeunt, & continuantur, vt vnam solam ^k repræsentent; sed in homine vna ab altera facile distinguitur. Deriuantur venæ ^l omnes quæ in eo sitæ sunt, à porta iecinoris; & inde in ramos diductæ, quasi arborum radices, & sibi ^m eiusmodi membran. ad intestina perueniunt, & in terram tunicam degenerant. Nulla autem ex illis oritur à vena cava; licet aliter Galenus ⁿ sentiat; id quod facile apparet cum mesenterium extrahitur; sed tantum grandior truncus oritur à vena porta inter duas mesenterij membranas inferius non longè à renibus.

De nervis & arterijs admesenterium pertinētibus paulo post agemus, quæ de situ. Sed præter venas, nervos, arterias conilat & mesenterium ex ^o adipē, quæ ex sanguine in vasis contentò procreatur; quæ ad modum in omento diximus, ^p & media inter vasa inhærescit.

^q Constat etiam ^r ex glandulis, ^s quæ diffusæ per eius substantiam fulciunt vasa, ubi in plures ramos diuiduntur; prohibentque ne ab infartis intestinis comprimantur, id quod non permitteret succum distribui ad iecur. ^t Accedit mulsis paruis glandulis quæ magna, quæ ^u pro uariis intestinorum anfractibus, quibus innascitur, pro diuerso etiā situ eorumdē: triplex ^v autem proponitur mesenterium à Galēno; ^w p medium, & dextrum, & sinistrum. Medium intelligit quod angusto ortum principio plurimum dilatatur, & cum omnibus anfractibus ^x inniat, quod ilei intestini cohærescit, ^y L. Dextrum, M., uero, & sinistrum, ^z quod intestini non colum, & rectum cum dorso nectit, dextrum quidem à dextra ^{aa} regione, sinistrum à sinistra.

^{bb} Quamvis autem medium, ^{cc} quod inter intestina mesenterium collocatum sit, unde nomen inuenit; propriè tamen cum posteriori eorum sede coniungitur, ipsæque ad dorsum alligat. ^{dd} Oritur autem primò à peritoneo duplici initio, uno quidem ad primam, altero ad tertiam lumborum vertebra; circa primam enim, ubi oriuntur à magna arteria paulo supra initium emulgentium, duo rami, qui tendunt ad mesenterij partem superiorem, & visceræ, ^{ee} plexus neruorum extat, tegens harum artieriarum initium: componitur hic plexus ex tribus vtrinque descendētibz nervis: primus à sexto pari, vel ab ipsius plexu in ceruice ad radicem costarum sub membrana per totum thoracem descendit, audiens à nervis, qui à vertebra tris oriuntur, & ita ad primam lumborum vertebra pertinet. Secundus oritur ab iis, qui à ceruice feruntur ad septum transversum; hic non semper est duplex, sed interdum simplex, ^{ff} vbi autem primam lumborum vertebra attingit, cum primo iungitur ad plexum efficiendum. Tertius vtrique emanat ab iis ramis sexti paris neruorum cerebri, qui ad superiores ^{gg} ventriculi perueniunt; procedit autem per dorsum sub ventriculo ad eundem plexum.

Ab hoc igitur plexu ex iam dictis nervis compositò, & à membrana peritonei ad primam vertebra lumborum initium sumit superior pars mesenterij nervos vna cum arterijs accipiens. Alterum initium inferius accipit, ad finem tertie vertebra lumborum, vbi plexus alter est neruorum demutatus a priori, & audiens à nervis inter lumborum vertebra à medulla spinæ emanantibus. Obuoluit hic plexus arteriam vnicam, ibi à magna ortam; inde quoque duplicem membram obtinet similiter ex peritoneo; aut ex substantia simplici. Hinc igitur mesenterium obtinet inferius initium, & nervos, atque arterias per rectum intestinum ad sedem, & partem coli pertinentes.

^{hh} Restat glandula, H, magna, præter minores illas, quibus mesenterium distingui diximus: hæc ⁱⁱ cæcæ glandula, & cæcæ glandula, s; græce nominatur, cuius officium est firmamentum afferre venis, arterijs, nervo, & canali bilem ferenti, ne abruptantur; sed sulcrum habeant, vt ^{kk} superficie autem eius sinuata transit grandis venæ, quæ à porta iecinoris ad lienem ducitur; ita vt commodè eiusmodi vtilitatem afferat.

a Gal. loco
cirazo.

In homine quidem colorem album habet, sed in canib. magis rubet, unde *canis* nuncupatur. Postea autem est qua parte primum ea vasa in ramos derivantur, sub fundo ventriculi inter iecur, & lienem, intra originem intestini, quod enim appellatur, excipit enim eius partem veluti fulcrum. Huiusmodi ergo est mesenterium, & glandula, quæ *mesenteria* nominatur.

Ut autem intestinorum, & mesenterii naturam, quam retulimus spectantibus demonstras, dextra manu ad rectum intestinum data, qua sacro ossi inheret; sinistra in dextrum latus leniter propelles proximam gracilium intestinorum partem, & dextram paulatim ad colum admovebis, ac per eius circuitum duces ad fundum ventriculi sinistra iuvante; quæ cum perveneris, operas mutabis; sinistram enim ad colum admovebis, dextra tenui intestina modicè compellens, dum ventriculi fundum, & iecur superaveris, & ad regionem dextri renis perveneris, ubi colum terminatur, quod sinistra modicè attollens, cæcum demonstrabis, & utraque manu ille iter persequeris usque ad principium ieiuni, ubi continuatur cum primo intestino, dein ieiunum dextra manu complectens, sinistram demittes inter iecur, & dextram ventriculi sedem, ubi primum intestinum incipit.

Poteris rursus hinc incipiens contrario ductu omnia intestina persequi, descendendo usque ad rectum. Perspecto autem uniuscuiusque situ, atque habitu, iecinoris, ventriculi, lienis situm, ac nexum cum sepro transverso licebit demonstrare, quod facilius cederet, si septum transversum quod contratum est relaxetur; si demisso scalpello inter costas vulnere thorax, atque aperiat; quibus ostensis ad sectionem veniendum est. Reverso igitur scalpello, nervi, venæ, arteriæ, quæ ad cauum iecinoris alligantur, resoluende sunt; summa cura; ne vulnere, neque sanguinis suffusione prohibeamus aspectus; simul etiam persequeris canalem, qui a vesica fellis fertur ad primum intestinum; quem leniter pertransies, ita ut bilis profluens se ostendat.

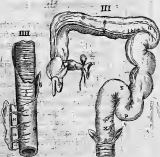
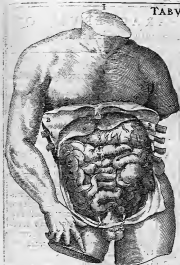
Perpendes & ramos venæ portæ, & mesenterii situm, quibus perspectis, rectum intestinum alligabis, fecibus enim sursum compulsis traiecit a cu flexa filum ducente propè finem laqueum unum inficies, & alterum tres digitos supra; deinde inter utrumque laqueum scalpello rectum intestinum præcides, & paulatim a mesenterio resolves superiorem ipsius partem; dein colum, ileum, ieiunum. Cum perveneris ad ieiuni principium, duobus laqueis, perinde atque rectum ipsum intercipient, ita ut sublimior proximus sit regioni, quæ inferius canalis, per quem a vesica fellis flava bilis fertur; præcides inter utrumque laqueum, cuiusque intestina a ministris abscinda curabis; ut deinde perspicuius longitudo, & latitudo, quod si insentire, melius forma comprehendatur ac si scalpello aperiantur, apparebit tunicarum substantia, & fibrarum ductus; apparebit etiam quæ ileum cum cæco coniungitur interna membrana veluti moram quandam efficiens, ita ut deiectionem, quam patitur descendere, prohibeat sursum reuerti; id quod in vesica quoque deprehenditur, h quæ vti nam a renibus recipit per canales ita ad imum conformatos, ut eam sursum reuerti non sinant. Tunc etiam dirimens intestinorum tunicas, ostendes tertiam a mesenterio ortam; invoces quoque intestina, ut interna eorum superficies in conspectum veniat.

Poteris tunc mesenterium extrahere laqueo iniecto venis, & arteriis; quæ ad ipsum feruntur. Sed satius est simul cum ventriculo, iecinore, liene extrahendum relinquere.

NOTA

TABVLA LXII

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LXII. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. LXII. FIG. I. II. III. IV.

O *Stendunt haec figurae intestina in suo situ collocata, &c.*

- A Macronata cartilago.
BB Peritoneum vna cum costis effractis.
Δ Magna gibbi hepatis portio.
E Portio venae tendentis ab umbilico ad iecur.
ZZ Anterior ventriculi sedes.
H Anterior lienis sedes.
Θ Intestinorum initium.
I Duodenum intestinum.
k Iejuni initium.
A Gracilium intestinelorum finis.
M Cassorum initium.
N Cæcum intestinum prope est autem, N, inferius appendicem eius ostendit, quæ sola à nonnullis cæcum intestinum appellatur.
NON P ST Colum intestini his notis indicatur, & proprie à, 3, ad, O, notatur eius portio à dextro rene ad cauum ieci noris pertinet: ab, O, ad, H, portio, quæ à cauo iecinoris ventriculi fun do inhaeret vsque ad lienem; à, H, ad, P, portio à liene ad os peginis pro cedens; à, P, ad, 3, quod in septima fi gura cõspicitur; notatur eius ductus versus umbilicum; à, 3, ad, T, eiusdẽ progressus vsque ad intestini recti. Depressa coli sedes.
* Coli anfractus.
X Hinc exortum intestinum ad anũ pro greditur.
Y Canalis à vesica bilis ad intestina per rinens.
n Musculus imum recti intestini ambiens.
a Duo musculi rectum intestinum sursũ attrahentes.
b Innascitur hoc loco rectum intestinũ inuiris peni. In feminis cervici vteri musculosæ quadã intercedente sub stantia.
77 Dux arteriæ sctui inferuientes.
f Vesica, vna cum eius canali ad umbili cum pendente exciso.
4 Intima intestinelorum tunica fibris trãs

uersis distincta.

2 Media tunica fibris rectis, & transuer sis contenta.

" Portio mesenterij rectum intestinum ossi sacro adnæscens, quæ extimam efficit tunicam notatam. 8.

FIG. V. VI.

V Figura refert mesenterij situm, tradis in girum gracilibus intestinis, vt cui dentius eius centrum vna cum venarum ductu deprehendatur.

VI Figura idem ab omnib. corporis parti bus scitum ostendit, excepta por tione inferioris omenti membranæ, quæ colum intestinum dorso adnæ scit, quæ hoc ventriculo illigatur.

A Portio peritonei in latæa reflexa.

BBB Gracilia intestina.

C Cæcum intestinum.

D Colum intestinum.

E Recti initium

F Vesica, cui peritoneum innascitur.

G Mesenterij centrum, tum sedes eiusdẽ quæ à peritoneo pcedit, venæ caus, & arteriæ magnæ truncũ obuoluit.

H Glandosum corpus ad initium diuisio nis venarum mesenterij collocatũ.

II Glandulæ aduenarum diuisionem pro creatæ.

L Portio mesenterij gracilia intestina dor so alligatas.

M Portio eiusdem intestinum colum dor so necens à dextro rene ad iecinoris cauum.

N Portio inferiorioris membranæ mesen terij colum intestinum cum dorso, & ventriculi fundo committens.

O Ab, N, ad, O, mesenterij portio indica tur ad colum intestinum aliene ad rectum pertinet.

P Ab, O, ad, P, mesenterij portio demon stratur rectum intestinum dorso illi gans.

Q Ostenditur hoc loco mesenterij (substa tia duas tunicis cõcreta, quarum vna noratur, R, altera, S, in medio harum conspicuntur venæ, & glandulæ ad mesenterij attinentes.

vitalis facntratis est particeps. Venas ^a etiam habet paucas, à iecinoris porta, cum non b di-
 strictionis velut in testina, sed coctionis fuerit instrumentum: quoniam breuius pauciores ad su-
 perioris eius partem pertinent quam ad inferiorem. Nullum verò accipit ramum à vena ca-
 na, sed omnes à porta, quamvis aliter Galenus c senserit. Oritur ^d autem primus ramus à
 vena porta, priusquam illa in duos grandes ramos secetur, ferturque per ventriculum vsq; ad
 osiolum inferius. Derivatur secunda vena à parte dextra ventris portæ, quæ diuiditur in duos
 grandiores ramos; fuscaque superiori membrana omenti distribuitur inferiori parti ventri-
 culi. Tertia quæ exilis est, ab exili trunco sinistro ventris portæ incipit, & cum posteriori ventri-
 culi parte committitur. Quarta, T, ab eodem trunco orta amplior iuxta ventriculi medium in
 nara sursum procedit. Quinta, à grandiori trunco portæ ad fundum ventriculi progreditur, T f;
 unde ramos priori parti, & posteriori impertit. Sed sexta, F, vas est multiplex, quod à liene
 pervenit ad sinistram ventriculi partem; grandior tamen portio incipit à magno trunco ve-
 næ portæ, quæ committitur cum superiori parte lienis. Ab hac per ventriculum plures rami
 li derivantur; per hanc fertur atra bilis ad ventriculum, quæ redundat. e in liene, & ad ipsum
 contrahendum conducit. Haec tenus de materia, perquam ad formam. Ita ergo figuratus f
 est ventriculus, vt orbem oblongum repræsentet, orbem quidem, quod rotunda figura ma-
 xime capax sit, & minime iniurijs obnoxia; oblongum verò ad dextram, & sinistram partem, f
 tum propter gulam, quam quasi processum ^g excipit; tum propter adnexam intestinum; de-
 primitur autem à posteriori parte ob subiecta corpora, quibus cedit; ita vt cavus magis, quam
 gibbus ibi conspiciatur. Iam verò interna eius superficies aspera est ad utrumque osiolum, vbi
 cum contrahitur, rugat; id quod ad astrictiorem confert, reliquis verò partibus, non inæqua-
 lis, aut quasi cellulis distincta, qualis in ruminantibus apparet. Est etiam ventriculus duobus
 foraminibus quasi osijs peruis; superiori, A, per quod transeunt quæ accipiuntur; inferiori, D,
 per quod exeunt, quæ iam coacta sunt. Superius collocatum est ad undecimam thoracis
 vertebram, vbi ventriculus arctior est; atque b autem effusum fuit, vt facile aditum præbeat
 ijs, quæ dura, & crassa ex ore illabuntur. Inferius, vbi ventriculus latus patet, angustius; quod
 quæ i inde transeunt, coacta esse debeant, non amplius crassa, & dura. Quamobrem ^g
 græce dicitur, quasi ianitor, qui cum iustus sit, non sinit per intestinum portam permeare,
 nisi quæ concocta sunt, & mitissima. Magnitudo autem ventriculi quamvis exigua videatur,
 tanta ramen est, vt poculentorum, & esculentorum copiam capere ingentem possit; cum sub-
 stantiam i habeat, quæ plerumque distenditur, id quod manifestè deprehendes, si vbi iamiam
 est à caduere euulsus insister. Cæterum in homine simplex ^m fuit, & non multiplex, G
 veluti in ruminantibus, quod vnus sufficit ijs, quibus nescimus conficiendis. Neque enim sumi-
 mus, quæ magna, atque aspera sunt, quemadmodum quæ ruminant. Sitos a præterea maxime
 opportunus est, sub mucronata cartilagine, vbi catenus distat à septo transverso, quatenus
 moveri ipsum liberè sinit; & magis ad sinistram latus, quam ad dextram vergit; quamvis au-
 tem in medio collocatus videatur, in homine magis occupat spacium, quod intercurrit, &
 lienem. Distat ab ore, vt commodius possit quæ concocta sunt depellere ad locum opportu-
 num; iouetur ^o etiam ab illis cum quibus iungitur, vt iecinore à dextra parte, lienem à sinistra, à
 priori versus fundum omenti; sed paulò supra à vena illa, quæ ab umbilico ad securam ob-
 cœcata est, & multa adipe obducta; à posteriori parte spina est, cum musculis, vena cana, & ar-
 teria magna; à superiori versus latus dextrum coniungitur cum iecinore, versus sinistram cum
 septo transverso; ab inferiori, tum omento, & vas, quæ per ipsum discurrunt; tum colo, & gra-
 cilibus intestinis attingitur. Quamobrem vndique p fouetur à partibus, cum quibus nequitur,
 ita vt belle conficere possit quæ ingeruntur.
 Sequitur via, quæ ab ore ad ipsum tendit, hæc græce dicitur ^o *stomachos*, quod cibi per ipsam
 ad ventriculum illabuntur; dicitur & ^o *stomachos*, quo vocabulo significatur canalis cuiusvis re-
 ceptaculi, per quem ingrediuntur materia. Latini & galeni dixerunt, & stomachum, id verbum à
 græcis mutuati. Gula autem munus est cibum ab ore ad ventriculum ferre; nam quod in ore
 iam coactum est, excipit quasi c manus; sursum enim contrahitur, & quod accipit, deorsum
 impellit, relata inferiori parte, astricta, quæ supra ingestum cibum. Substantiam habet gu-
 la maxime idoneam ad hoc munus, quæ facile dilatar, & contrahi possit, cum membrana na-
 rum interna, quæ tenuior est, non est ex toto simplex, sed tenuissimo quodam velamento con-
 tinetur, tenuissimis, ac carnosius fibris ab intima superficie distincta; sed quod ex ipso reliquum
 est, nervosum est omni fibrarum genere præditum; incipit autem ab ea tunica quæ fauces in-
 voluit, & ad osiolum ventriculi superius terminatur. At externa, quæ magis carnosa est, & cras-
 sa, inde descendit ad gulam à priori tunica effusam, qui à secundæ gutturis cartilagine oritur, atq;
 externa tunica maxima ex parte fibris ^o transversis, licet eius extrema superficies, continetur
 veluti velum quoddam, rectis quibusdam fibris distinctum. Videtur autem per fibras carno-
 sas utraque tunica suum opus præstare. His duabus tertia tunica superiorem est, à peritoneo,
 non secus quam in ventriculo. Mædise x à glandulis gula, & non modo ab ijs, E, quæ in ore, E f. i.
 sed

A sed ab alijs, Z, etiam quæ sitæ sunt ad mediam ipsius regionem ubi primum aspera arteria di-
 26. viditur in duos ramos; madefacta autem redditur levis, & faciliorem transitum præbet his
 quæ ore accipiuntur. Habet gula teretem figuram, non secusquam cæteri canales; de gene-
 rat enim in eam ventriculus, ita ut teretem figuram representet. Quod attinet ad situm,
 restat deorsum ferri usque ad quintam vertebra thoracis, ubi usque ad regionem cor-
 dis cedit arteriæ, ita ut secedat versus dextrum latus, relinquens spacium medium arteriæ
 quæ non totum ipsum occupat, sed aliquam partem relinquit gulæ, quam leniter propellat
 hac de natura ventriculi, & gulæ summam dicitur, diligenter inspicere oportet, & perscan-
 do aperire.

Licet autem secare ipsum ventriculum relicta gula cum partibus quæ in thorace continen-
 tur, postea secanda; licet & totum ventriculum cum gula relinquere, ut tunc secetur, cum pa-
 tescent partes in thorace contentæ. Ergo (quod plerique faciunt) statim ostensis intestinis,
 ac mesenterio, ad ventriculum accedes, ostensis nervis, qui ad eius os inferuntur, vnguibus
 peritonæum à septo transverso, ac ventriculi initio usque ad fundum resolves; atque inde ab
 hac tertia ventriculi tunica, monstrabis octam omenti membranam superiorem, cuius portio-
 nem ventriculo annexam expedit relinquare, cum eximitur mesenterium. Quo facto laqueus
 unus acu iniciendus est, quæ ventriculus in gulam degenerat, tum alter paulo superius; me-
 dium deinde inter utrumque præcidendum est; & ita à gula ventriculus separandus. Quo
 mana sinistra leuiter suspensa, ne venæ abtrumpantur, inferiori omenti membrana in conspe-
 ctum veniet, & simul mesenterii origo à peritonæo. Deinde venas, arterias grandiores; & ca-
 nalem bilis duobus locis laqueo interceptare oportet, & inter utrumque præcidere, & ventri-
 culum extrahere, & super scapula collocare. Quo exempto, videbis & venas, quæ à liene
 ad ventriculum tendunt, videbis & licis tunicam citi ab omento, si eius portio ibi fuerit
 relicta. Abintum deinde à ministris, ventriculum euulsam curabis inflandum, ut possis capa-
 citatem ipsius, & figuram deprehendere; quem scalpello etiam aperies, atque inuertes, ut
 utriusque ostij eminentiam, atque inæqualitatem deprehendas; præterea tunicarum substan-
 tiam; quæ si elixetur, distincta magis apparebit, resolvere autem ab aliis tertiam oportet, quæ
 ex peritonæo conficitur. Gulam verò intueri oportet, aperto thorace, & exempta aspera ar-
 teria una cum pulmone, tunc enim se se ostendit una cum nervis sexti paris à cerebro ortis,
 quicum ea iunguntur. Extrahes deinde gulam à faucibus resolutam, & glandulas quæ in me-
 dio ipsius sunt, perpendes, id quod melius succedet, si gulam prius medio critet elixes, quod
 si adhuc iuncta fuerit cum ventriculo, demissa fistula insulari poterit, si separata sit ab eo, ape-
 rienda erit, ut eius tunica, ac fibræ quales sint, oculis inspiciantur. Sed satis de ventriculo, &
 gula, pergamus ad iecur, vesicam fellis, & lienem.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Figuris Tab. LXIII. inscriptorum, declaratio.

TAB. LXIII. FIG. I. II.

III. **F**igura referunt ventriculum, & gulam,
prima ab anteriori parte, secunda à po-
steriori.

- A Gulæ pars ad oris amplitudinem per-
tinens à faucibus resecta, proprie
aurem ab A. ad B. ejus progressus
ostenditur iuxta omnes vertebrae
cervicis vsq; ad quartam thoracis,
à B. ad F. notatur ductus eiusdem,
super quinram, & aliquot sequen-
tes thoracis vertebrae, in dextrum
latus modicè declinans; à F. ad A.
eiusdè progressus ostenditur à dex-
tro latere versus sinistram ascen-
dens super magnâ arteriam & per
septum transversum in superius ven-
triculi orificium desinens.
- EE Tonilla: propè fauces collocatae.
- Z Glândulae, quæ gulæ adnatae quantæ tho-
racis vertebrae insident.
- H Superius ventriculi orificium.
- Q Ventriculi fundus.
- I Elatior ventriculi sedes.
- K Humilior.
- A Anterior.
- MNZ Posterior, proprie tamen æ. impressio
nè ostendit quæ vertebrae insident; M.
sublimiorem dextri lateris sedem
N. sinistri.
- O Duodenum intestinum à ieiuni initio
resectum.
- PP Nervi, qui à sexto pari nervorum ce-
rebrî derivati superiori ventriculi
orificio distribuuntur.
- z Ramus sinistri nervi secundum elatio-
rem ventriculi sedem vsque ad ie-
car procedens.

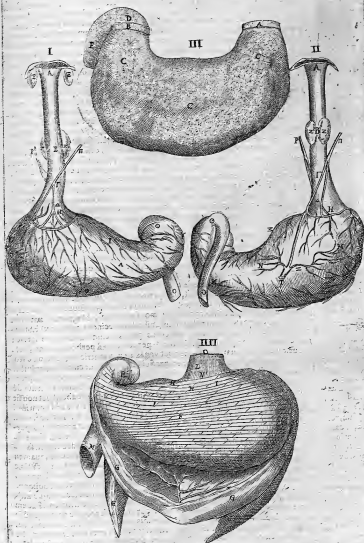
- T Quarta vena cum arteria ventriculi
superius orificium amplectens.
- Y Rami super dictæ venæ & arteriæ
per superiorem ventriculi sedem ad
eius finem tendentes.
- Q Quinta vena, cū arteria & nervo per
sinistram fundi ventriculi latus pro-
cedens.
- Y Sexta vena à venis ad lienem tenden-
tibus enata.

FIG. III. IV.

III. **O**stendunt hæc figura ventriculum pri-
ma inversum, secunda ab extima tu-
nica liberatum.

- A Crassior, ac eminentior substantia ad
superius ostium ventriculi.
- B Anulus ex substantia duriori qua non
circulus cū duodeno intestino com-
mittitur.
- C Intima ventriculi superficies, veluti
carnosa squama obducta.
- D Inferius ostium ventriculi.
- E Intestinum duodenum.
- F Exterior ex proprijs ventriculi tuni-
cis.
- G Extima ventriculi tunica à peritoneo
enata.
- H Transversæ fibræ per mediam ventri-
culi tunicam disisse.
- I Obliquæ fibræ transversas subiectæ.
- L Carnosæ fibræ superius ostium ventri-
culi ambientes.
- M Intestinum duodenum.
- N Rectæ fibræ ad gulam pertinentes.
- O Portio gulæ.
- P Inferius ostium ventriculi.

TABVLA . LXIII.

a Arist. li. 1.
de hist. anim. c. 18.
b Gal. li. 2.
progn. cō.
37.

c Gal. 5. de
loc. aff. c. 7.
d Gal. li. 4.
de vfu pa.
c. 11.

e Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
f Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

g Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
h Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

i Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
k Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

l Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
m Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

n Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
o Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

p Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
q Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

r Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
s Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

t Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
u Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

v Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
w Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

x Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
y Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

z Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
aa Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

ab Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
ac Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

ad Gal. li. 6.
de anat. adm. c. 11.
ae Gal. li. 6.
de vfu pa.
c. 11.

Ateſa &o vetriculo veniendum eſt ad iecur, quod græcè *ἡπαρ* ^a nominatur. Faſtum autē eſt à natura, vt ſit domicilium ^b ſecularis naturalis, & vt ſuccum ^c ex ventriculo attrahat conuertat in ſanguinem, quo ſingule animalis partes alantur. Quamobrem venas exigit, quæ in totum corpus diuiſæ illum ſeruat; ſed interim ventriculum ^d fouet, & eatenus ad cibi coctionem conducit, ita vt non effuſum ſit quaſi ^e *σπυγγοειδές*, ad venas ſuſtinentis, ſed ad ſanguinem procreandum, & iam diſcoſus vſus preſtans, quo potiſſimum ſpectat eius ſubſtantia, quam veluti ^f coactum ſanguinem indices. Completur hæc venas, tam à porta, quam à caua deductis, quibus in paruos ramos diuiſis inhaerent; & eatenus ſanguinem efficit, quo alatur, alitur autem craſſo, & acrubro, & quod ſuperat, tamquam inopile expellit. Sanguis qui in venis iecinoris conſicitur, ex ramulis venæ portæ in ramulis venæ cauæ per ipſius ſubſtantiam diuiſis diſtribuitur, quamuis non admodum appareat, vbi inter ſe iungantur extremi ramuli vtriuſque venæ. Vt autem melius à iecinoris ſubſtantia motetur in ſanguinem ſuccos, quem venæ continent, faſtæ ^g ſunt hæc nō ſolum exiles, ſed ex tunica longè tenuiori, quam ea quibus aliæ venæ conſtituuntur. Sunt etiam in iecinore paræ arteriæ derivatæ à ramo, qui à magna arteria ortus omento diſtribuitur. Occupant hæc inferiorem partem iecinoris, cum ſuperior ſatis motu ſepi tranſuerſi refrigeretur. Tunicæ verò qua iecur inuoluitur, oſcitur à peritoneo, qua inferiorem partem ſepi tranſuerſi à dextro latere contingit. Paruus ^h autem neruus, qui ad iecur pertinet, per hanc tunicam dumtaxat diſſinditur, neque enim penetrat in internam ſubſtantiam, vt quæ non egeat acriori ſenſu cum inſtrumenta habeat inferuentia ad depellendū id, quod moleſtum eſt. Oritur autem eiufmodi neruus ab illo ramo ſexti paris neruorum cerebri, qui pertinet ad radices coſtarum dextri lateris. Ita autem figuratum eſt iecur, vt maxime conuenit partibus, cum quibus iungitur, eſt enim ⁱ gibbum, à, qua ſeptum tranſuerſum, quod cauum eſt attingit, contra eſum, à, qua gibbum ventriculi partem. Sed ^j fibres, O, in quas quaſi in rupes diſtinguitur, nec numero, nec magnitudine æquales in omnibus deprehenduntur. Porro ſuperficiès diſcreta, ſix partibus iecinoris diuerſa eſt, qua enim gibbum eſt, & ſeptum attingit, læuis eſt; inæqualis autem, qua cauum eſt, & cum ventriculo coniungitur. Quod attinet ad caua, & foramina; in parte ſua verſus dorſum vena porta ^k eſt, quam ^l conſtituunt quinque venæ grandiores, quæ ex plurimis tenuibus ſunt ibi diſcurrentibus. At in gibba parte, vbi à caua vena attingitur, in partem quidem inferiorem duo parua fotamina, L, ſunt à vena caua in iecinoris ſubſtantiam penetrantia; tum duo ^m alia ampliora, M, in ſuperiori, & in medio ſpacio complura, N, admodum exigua. Habent autem iecur canale, E, per quem & ad inteſtinum dodecadaſtylon, & ad fellis vetricum ſeruat ſana bilis, vt paulò poſt monſtrabimus. Magnū ⁿ autem in homine eſt, per portione corporis, ſi cum reliquorum animalium iecinore comparatur. Situm præterea ^o iecur eſt ſub ſeptō tranſuerſo, ita vt à coſtis ſpuris includatur à dextro latere; quamuis non nihil etiam ſpectet ad ſiniſtrum. Iugitur ^p per tunicam à peritoneo ortam, cum omnibus viſceribus, quæ à peritoneo inuoluntur, per venas ^q cum ventriculo, liene, omento, meſenterio; per ^r ligamentum, l, quod à peritoneo proſciſcitur, iungitur cum ſeptō tranſuerſo, per paruam fibram, C, quaſi nucem replet ſinum quem efficit primum inteſtinum, cum ab inferiori oſtio ventriculi incipiens reſſe dicitur à parte dextra, verſus ſiniſtram. Haec ſecus deſcendit pars iecinoris, quæ tranſeundum eſt ad veſicam, C, quam adiungam ^s habet, licet non ſit natura ipſius. Vocatur hæc, quod bilem recipiat, græcè *ἡπαρ δούρον*, & *ἡπαρ δούρον*; y ad id enim inſtituta eſt à natura, vt ſit receptaculum ^t ſanæ bilis, non ſecus quam lien atræ. Attrahit enim ipſam, vel, vt alijs placet, recipit per canales, ^u qui in medio iecinore inter ramos venæ portæ, & caua inferiorem, quo ſit, vt ſanguis, qui per venam cauam diſtribuitur, ſecreta ſanæ bilis purior reddatur. Quamuis autem bilis acris ſit, & erodendi vim habeat, adeo tamen ſanabilis eſt huic veſicæ, vt nullo pacto offendant ipſius ſubſtantiam, quæ non aliud eſt, quam tunica ex membrana ^v dura, & tenui, ita vt contrahi poſſit, & quantum necesse eſt extendi. Hæc triplici ^w fibrarum genere diſtinguitur, recto ad attrahendum; tranſuerſo ad expellendum; obliquo ad retinendum; fibres rectæ in ea paucae ſunt, & internæ magis; his ſuccedūt obliquæ, nam tranſuerſæ in externa ſuperficie conſpiciuntur; neque deſunt, qui non ſecus atque alijs fibris neruoſis nullam ad ſignum tribuant, ſed ſolum ad robur ciſſas huius exiſtunt. Eadem qua parte iecinori non hæret, tegitur ^x membrana orta à peritoneo, & proprie ab eo, quod iecur inuoluit. Ac licet annexa ſit iecinori, & officinæ ſanguinis, duas tamen venas, R, habet, quibus ^y alitur, ortas à vena porta, qua in iecur inſertur. Obiinet etiam arteriam, & neruum; illa ab arteria, hic à neruo iecinoris proſciſcitur. Sed præter materiā, formam quoque, oia hæc eſt veſica bilis ad inſtitutum munus exequendum maxime opportuna: Figura enim rotunda, &

F

A. 11

A. 12

O. 12

G

L. 14

M. 14

N. 14

E. 11

L. 11

C. 11

C. 11

H

R. 15

A valde capax est, & iniurijs minime exposita. Verum à superiori parte oblonga est, contrahi-
 tur enim paulatim vt partibus quadret, inter quas sita est. Degenerat in canalem, D, sua cer-
 nice in angustum ^a contracta, qui postquam ex situ venæ portæ excessit, inferitur in alter-
 rum canalem, E, qui ibi in iecinore in duos ramos diuiditur, quorum alter in dextram partem
 iecinoris, alter in sinistram progreditur, & in multos ramos separatim positos inter fines ra-
 morum portæ, & cauz venæ, vnde flauam bilem fecernant, priusquam sanguis à ramis venæ
 cauz attrahatur. Hic canalis, in quem inferi canalem diximus à ceruice vesicæ profectum, à
 ramis per iecinoris substantiam distributis recta deorsum fertur, sultus partim truncus venæ
 partim inferiori membrana omenti, dum finiatur in ^b intestinum dodecadaecilum,
 paulò supra initium ielusi. Hic reni autem, ac tuto itinere facto definit idoneo loco non procul
 à ventriculo, ubi autem ad intestinum peruenit, finitur in membranam laxiorem; cuius vsum
 intelliges, si ante huius canalis vsum exposuerimus, quem recta à iecinore ad hoc intestinum
 ferri diximus. Scire igitur licet, quod ex flaua bile redundat, ferri c ad intestina, vbi non so-
 lum exitum habeat ex corpore, sed utilitatem ^d afferat non mediocrem, partim detergendo
 pituitam, partim irritando ad descendum. Laxior autem mem. brana, in quam finiri diximus
 canalem ad intestinum pertinemtem, duo efficit, prohibet primò ne retrocedat flaua bilis
 adiecur, perinde atque illa membrana similiter laxa, quæ in vesica vrinæ sita, ad ora cana-
 lium, per quos vrina à renibus destillat, non finit hanc sursum retrocedere. Altera vititas
 quam illa in intestino affert, est quod claudit transitum bilis ad intestina, quo tempore incom-
 moda esset, cum scilicet succus mixtus cum ijs quæ superant, & in intestinis contentus à ramis
 venæ portæ sugitur, & ad iecur fertur, neque enim tunc expedit intestina à flaua bile irritari
 ad descendum; quo natura spectans habilem effinxit propositam membranam ad osium
 canalis claudendum; demum enim succus, qui à venis attrahendus est, quo tempore redondat
 in co intestino, comprimit membranam, ita vt osium claudat. At flaua bilis, quæ tunc exitum
 non habet, implet canalem hunc tñtum, ita vt effundatur in alterum ipsi adiunctum, qui ad cer-
 uicem vesicæ spectat. Impletur tunc vesica flaua bile, quam in intestinum deinde patefacto
 ostio detrudit per asterum canalem, siue ipsa per se moueatur ad expellendum, siue à superio-
 re iecinore comprimat. Euenit interdum, vt non simplex, sed duplex sit canalis, qui ad in-
 testinum pertinet, si ^e alter ad intestinum, alter ad ventriculum feratur, non paruum
 molestiam afferet. Interdum tamen & ad vesicam, arque ad canalem feruntur ramuli aliquot,
 à iecinore flauam bilem afferentes, præter illos qui construunt canalem ad intestinum de-
 scendentem. Paruum ^f vero effusum fuit flauæ bilis receptaculum, non magnum, vt illud
 quod vrinam feruat, cum longè minor copia redundet flauæ bilis, quam vrinæ, & cum ob se-
 dem quam obtinuit, & ad recipiendam, & ad effundendam bilem commode sufficiat. Situm
 enim ^g est in cavo iecinoris, quod tamen per sinuatur, dum eius dimidiam partem, superio-
 rem videlicet admittit; nam altera pars, quæ inferior est, pendet, neque ab aliquo comprimi-
 tur, cum spacium occupet à dextro latere ventriculi, alioquin inane. Vtrinque natura & ic-
 cinoris, & vesicæ flauam bilem recipientis, iam exposita patefacti sectione. Esulso ventriculo,
 & sanguine spongijs absterso, extrahes iecur, resolutis prius ligamentis, per quæ cum alijs
 partibus coniunctum. Eiusdem verò secabis adhibito primum scalpello iuxta venam cauam, vt
 conspiciatur eius diuisio in ramos per iecur diductos. Deinde stilum vnum inde per venam
 cauam, alterum per venam portam, quem altissime poteris, vt scalpello substantiam separeas à
 ramis venarum, in quas stilum de misisti. Sic obseruabis diuisionem venarum, quæ per substan-
 tiam iecinoris, distribuuntur, & simul etiam arteriarum; præterea canales illi se ostendunt, qui
 inter venas interiecti ad vesicam flauæ bilis feruntur; quam tunc resolues à iecinore, & offen-
 so canali, quem deorsum exigit, diuides, vt eius tunica cum fibris, venis, arteria, nervo, inuo-
 lucro patefacias.

Sed iam tempus est transire ad lienem, quem græci nominant *σπλήν*. ^h Eius officium
 D est crassorem sanguinem, & quasi ^k fecem ex iecinore attractam fecernere a reliquo san-
 guine, quem attractum concoquit, vt alatur; id vero quod superat, ad ventriculum expelli-
 tur, confere. I enim ad retinendum, cum acerbum sit, vnde postea ad intestina depellitur,
 & cum cibi reliquijs detruditur. Ad eiusmodi succum recipiendum maxime apta fuit lie-
 nis substantia, quippe quæ rara & ^m laxa est. Talisque conseruat, quod alatur eiusmodi
 fece n sanguinis iam concoctæ, & extenuata arteriarum, quas in se continet motu, & calore;
 sed succus, quo nutritur, quamuis tenuis, effusus sit, nigritiem tamen retinet, quo fit,
 vt ipse quoque lien nigriceat. Tunica vero quæ tegitur, oritur a membranis, A, M, omenti
 vnde & nerui ramulum obducit, & arterias multas, quibus p eget ad concoquendum, &
 extendendum crassorem succum, quem attraxit. Præterea ad vitam retinendam, & la-
 xam substantiam, quæ prædictus est, conseruandam. Venæ, ⁿ autem per quam à iecinore
 fecem sanguinis attrahit, est finisler, ac minor, q truncus venæ portæ sultus inferiori, A,
 membrana omenti: hic in alijs medijs inferitur à parte caua, sed priusquam ad ipsum
 perueniat, ramos impertit omento, à quibus præripitur quicquid est boni sanguinis ad
 mixtum cum fece; quæ verò licem ingreditur, in duos ramos diuiditur, atque hi deinde disti-

a Gal. 4. de
 vlu part. c. 4.
 b Gal. li. 6.
 de ana. ad
 min. c. 12.
 & 2. de na-
 tu. fac. c. 13.
 c Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 d Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 e Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 f Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 g Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 h Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 i Arist. li. 1.
 de historia
 anim. c. 18.
 & Gal. li. 4.
 de vlu par.
 c. 15.
 k Gal. li. 4.
 de vlu par.
 c. 15. & lib.
 5. de natu.
 fac. c. 9.
 l Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 4.
 m Gal. li. 4.
 de vlu par.
 c. 15.
 n Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 15.
 o Gal. lib. 5.
 de vlu par.
 c. 15.
 p Gal. loco
 citato.
 q Supra li.
 3. c. 7.

a Gal. li. 2.
de v. p. c. 15

panctorum plures, adeo & graciles, ac minores, ut fibræ solidae videantur; & non amplius vena san-
guinem continentes; id quod euenit etiam arterijs, quæ in liene similiter in minutas fibras se-
parantur. Eiusmodi etiam fibræ tam venarum, quam arteriarum coheret substantia laxa lienis,
quam diximus. Difcedit vena, quæ à liene ad ventriculum progreditur ab insigniori ramo,
qui à iecinore per omentum fertur, quæ cum liene committitur. Cum ventriculo vero à fini-
stra parte coniungitur ramus hic insignior, præter quem, cum alij quoque ad lienis cauum fe-
rantur, ab ipso quoque ramali oriuntur, qui ad sinistram ventriculi partem similiter tendunt;
quorum nullus videtur ad os ventriculi pertinere. Porro vena, quæ ad lienum à ventriculo te-
dunt, superiori, M. membrana omenti folciuntur; sicuti inferiori, quæ à iecinore ad lienum. Sed
satis de Materia; prædemus Formam. Accipere figuram lien videtur à partibus, cum quib. iun-
gitur, non secus quam iecur; quæ enim septum transversum attingit, quod leniter cauum est, le-
niter gibbus conspicitur; quæ ventriculo prominere non habet, refidet, & cauum redditur. Recedit
etiam a quadrata figura, ita ut lingue magis similitudinem referat; a superiori enim, & inferio-
ri parte de finibus angulum valde obtusum; sinistram latius leniter gibbum habet, dextrum ve-
rò duobus locis modicè residens. Superficies lienis non ex toto levis est, atque equalis, sed in-
æqualiter quibusdam partibus prominet. Quamvis autem in homine magnus sit, non tamen
excedit costarum regionem, ita ut digitis sentiri eius mollior, aut durior non possit, nisi cum
ægroratur, tunc enim augetur, & licet crassus sit, laetior tamen est, quam crassus, & longior, quam
latus. Quamvis item vnus, ac simplex b sit, aliquando tamen triplex c. inueniuntur, vnus ma-
gnus, alter duplo minor, tertius parvulus. Collocatur verò à sinistra parte sub septo, transuer-
so, ita ut includatur in sparijs costis, quemadmodum diximus; pars cana spectat ad ventriculum,
& iecur gibba vergit in partem anteriorem; sed et agitur ad sinistram partem ventriculi, sed
magis vergit in posteriorem, & inferiorem. Necitur, à superiori parte cum septo transuerso,
per quasdam fibras, quasi per ligamenta; id quod minime perpetuum est, cum in quibusdam
non reperitur. Coniungitur inferum cum rene sinistro per exterius inoulucri, & præterne-
xum, quem habet cum dorso, per ligamentum, ligatur ventriculo, & iecinori per venas; ome-
nto etiam per membranas. Lienis naturam, quam paucis exposuimus, ostendere in eadem li-
cet, antequam extrahatur; sed enim situs, nexus, vasa, manifeste se ostendunt; deinde extrahere
ipsum oportet resolutum ab illis partibus, cum quibus necitur; id quod commodè licet
antequam iecur euellatur, vasis omnibus alligatis; sed licet extrahatur etiam iecinore ad lienum
postea venire, atque ipsum euellere, ad quem vultum scalpello linea in longitudo digne-
tur, ut possit eius substantia deprehendi; quo facto, inter duos asseres affringendus, ut vasa de
tracta substantia qua folciebantur, nuda in conspectum veniant. Sunt qui lienum elixent, ut
sanguis concreseat, & vasa cum tota substantia euidentius pateant.

b Gal. li. 1.
de v. p. c.
6.
c Falopius
li. de anat.
obser.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM

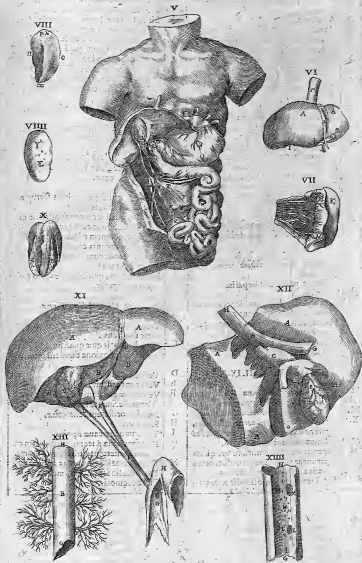
Qui figuris Tab. LXIV. inscripti sunt, declaratio.

TAB. LXIV. FIG. V.

- V** Figura refert causam iecinoris sedem, bilis
residem, ventriculum intestina nomini-
bus, & sum labentia, & vasa ad bilis vesti-
cia ad intestina procedens in conspectum
venarum, conspicitur, & mesenterij portio.
A Peritonei portio vna cum quibusdam
costis exterioribus residens.
B Causa iecinoris sedes.
C Gibba hepatis portio.
D Semiductus hæc sedes iecur, ut venam a se
res vmbilico recipiat.
E Rine situs, tubercula iuxta exitum

venæ portæ conspicua, & propriè sa-
peritis, E sedem venæ portæ ostendit
vmbilici venam excipientem; ab
E, ad D, vmbilici, venæ ductus no-
tatur.
F Ligamentum sinistram iecinoris la-
tis septo transuerso adnectens.
HG Sinus in hepate excalprus, ut venti-
culo cedat notato H.
I Venæ, nerui, arteriæ os ventriculi supe-
rius amplexantes.
T Inferius os ventriculi, seu intum duo-
deni intestini.
M Canalis a vesica bilis ad duodenum
intestinum procedens.

TABVLA LXIII

T autē ex iecinore purgatur flana bilis à vesica annexa; & canali ad *fundum* *pancr-*
ætæ intestinum tendente, ita aquosus humor à renibus, quos Græci *nephræ* a appel-
larunt. Horum b officium est ex iecinore non proxime vt lien, & vesica, sed inter-
iecta vena caua hominore aquosum educere, cum ante c necessarius fuerit, vt san-
guis alioquin crassior per angustas iecinoris venas ad cauam permearet, vnde
renes d ipsum allicientes à sanguine secernunt. Allicunt autem non modo cum, qui in venis
conferuntur, sed & qui in arterijs. Ad quod munus maxime appositos intelliges, siue materiam
G. 5. siue formam intuearis. Materia est substantia, G. quædam densa, e quæ non permittit san-
guinem cum aquoso humore, quem cum eo necessario mixtum recipit, descendere ad vesicā,
qui tantum illabitur, vrina percolata, interim sanguine f retento ab eiusmodi materia renum
solida, densa, carnosa, non multum à substantia cordis abhorrente, fibris multis contexta, quas
B. canales per ipsum ordine discurrentes demonstrant. Tegitur autem duplici tunica; exterior
B. à peritonæo proficiscitur, & ambit vniuersos renes, quibus tamen non ita inheret, vt non
facile resoluatur, interit hæc venis, atque omenti modo multa adipē obducitur. Altera tun-
ica interna, est innata renum substantiæ, non secusquam iecinori, aut lien: quæ caret adipe,
& tenuis est, sine venis, neciturque à tertia tunica arteriz, & à secunda venæ in renes ingredien-
tis; dilatatur enim eiusmodi tunica in ipso progressu, & tunicum renum internū constituit.
Interitur in externam paruis f. neruis, ortus ab illo ramo sexti paris neruorum cerebri, qui
ad radices costarum pertinet. Satis h. autem fuit paruus, cum solum sensus facultatem præ-
bere debeat, ad percipiendum, quæ molesta sunt, vt detrudantur. Distribuitur tamen vna cum
venis, & arterijs per totam renum substantiam. Alia est ratio venæ, & arteriæ, quæ non exiles
sed grandiores renibus impertuntur; neque enim per has alimentum dimittaxat, aut vitalis
spiritus fertur ad renes resciendos, ac conseruandos, sed aquosus i humor, qui in venis, arque
arterijs vniuersi corporis detundatur; quo spectans natura, maiora vasa renibus infertur, quam
quo ipsi propriè sufficerent. Vena, C, grandior vtriusque vna derivatur à caua descendente
inter primam, & secundam lumborum vertebra, atque in renem penetrat. Ab arteria ma-
gna similiter inter primam, & secundam lumborum vertebra descendente, vtriusque ramus
C. D, gradus deducitur, qui cum ramo venæ coniunctus, fertur transuersus ad renes. Vtraque
autem tam vena, quam arteria cum ad renem peruenit, priusquam in illam ingreditur, bipar-
titur, vnus ramus ad superiorem partem renis, alter ad inferiorem progreditur. Atqui arteria
postquam à magaa ducta est, ramos alijs partibus non impertit, sed tota consumitur in re-
nem. A vena, k, quæ ad sinistram renem fertur, descendit ramus, E, ad sinistram testem pro-
grediens, sed à vena, quæ in dextrum renem tendit, impertitur ramus in externa tunica ip-
sius. Vtrum tam vena, quam arteria per totum renem, substantiamque diuiditur, licet ob
substantiæ tenuitatem minus appareat. Huiusmodi igitur est materia, perferretur formam.
Ita figurati sunt renes, vt ab interna parte qua se mutuò spectant, sint m resimi, atque in me-
dio sinuati: ab externa, quæ longior est, gibbi, atque orbiculati sunt serè æqualiter crassi, nam
paulò crassiores sunt ab inferiori parte, quam à superiori. Superficiem vero asperam non ha-
bent, sed admodum læuem.

At magna contentio est de renum cauis, ac sinibus, quibus vrina percolatur; Fingunt ple-
riq. duos in longitudinem renum, vnum superiorem alterum inferiorem, quos media mēbrana
diuidat. In inferiori alit recipi vrinam purā, quæ per membranā interiētā à superiori sinu
percolata descendat, quod n commentitium esse, asserunt alij sectione deprehendi: habere
enim renem duos sinus dicunt, non tamen ita collocatos, aut diuisos, vt iam dictum est, sed
E sic, vt primus magis intimus sit, secundus versus externam superficiem magis accedat. Colo-
catur igitur esse aiunt o. primum sinum medium inter priorem, & posteriorem; tum inter su-
pериorem, & inferiorem partem renis; cuius constitutionem intelligi addunt, si venæ, & arte-
riæ ductus per renis substantiam inspicatur. Vtramque enim inquirunt à principio in duos ra-
mos, mox in plures separari, atque omnes rursus coire, & membranā efficere arteriarum tu-
nicæ crassitudine, ac duritie non dissimile m. Huius membranæ portionem illam, quæ à priori
parte renis est, cum altera quæ à posteriori coniunctam oblongam quoddam cauum efficere;
quem primum sinum appellant. Hunc prætere a ab imo in canalem degenerare, per quem vrina
ad vesicam fertur: sed à summo paulatim dilatatum in duas partes separari. Quarum vna
per priorem, altera per posteriorem renis partem progreditur, & vtraque p consumitur in
sex, aut etiam plures ramos, qui serantur æquè distantes versus latus renis exterius; priusque
terminentur, quam ad renis finem pertineant.

Separari etiam dicunt in ramulos minores, & priores, cum posterioribus in vnum coa-
lescere, & reserre imaginem dimidiatæ sphaeræ. Innasque renum substantiam medio spacio,
Vidi Vidi de Anatome. Lib. V.

Aristo. 1.
li. de hist.
an. c. 19. &
Gal. lib. 5.
de v. pa.
c. 4. & 5.
b Gal. li. 1.
de nat. sic.
c. 16. & 5.
de v. pa.
c. 6.
c Gal. li. 4.
de v. pa.
c. 1.
d Gal. li. 4.
de v. pa.
c. 6.
e Gal. li. 5.
de v. pa.
c. 6. & 7.
f Gal. ibid.
g Gal. li. 5.
de v. pa.
c. 9.
h Gal. ibi.
i Gal. li. 1.
de v. pa.
c. 5.

k Gal. li. 4.
de v. pa.
c. 7.
l Arist. lib.
1. de histo.
ani. c. 18.
m Gale. in
lib. de ren.
affectib. c.

n Vesalius
lib. 5. c. 10.
o Vesalius
ibidem &
Valuerda
lib. 3. c. 10.

p Vesalius
& Valuer.
ibidem.

ram iam dicti inter se diducuntur. Vbi autem desinunt versus externam, ac gibbam partem priores, & posteriores ram i inter se coeuntes, septum quoddam incipere à renum substantia constans, procedereque in partem internam versus primum sinum, quem dicunt a venis, atque arterijs quasi canalem conformatum. Ergo supra primum hunc sinum alterum conspicimus, * in duos quodammodo diuisum septo iam dicto; quorum vnus inter septum, & priorem partem renis; alter inter septum, & posteriorem collocatur; cumque septum non permeat, & quae ad initium primi sinus, secundum scribitur non esse vbiq; duplicem, sed inferiori parte simplicem, versus tenis gibbum; reperiturque in secundo sinu adipem hominibus pinguius, alius non item reperitur; & in eodem quoque humore iam percolatum, ita vt primus sinus in vas, cum sero sanguinem contineat, qui retinetur a substantia renum, & deinde per canalem primi sinus sola vrina illabatur. At haec b. sinuum descriptio belluarum magis, quam hominum renibus conuenit. Habent enim humani renes vnicum sinum, si duxeris ex membrana aeterna colloccatur versus partem sinum, prope locum, vnde egreditur canalis vrinae de f. rens ad vesicam; & per quem ingreditur etiam tam vrina quam arteria ad hunc sinum spectant e fistula, h. complures, interduo octo, interdum decem, quasi digitis incipiunt in hanc renum substantiam non longe ab extrema superficie; initio autem opetulo, clauduntur ex carotidat renum substantia, verum modo acuto, quod aliqua ex parte in fistula ingreditur; desinit per hoc foramen renem sanguinis, & per fistulam transit ad sinum, in cuius latiori parte colligitur, vnde canalis, B, E, oritur, qui ad vesicam deferretur ibi collectum. Magnitudo renum tanta est, quanta insituro a Natura vniuersi exequendo par sit.

Sunt autem duo encephali, & non unus magnus; ob corporis æquilibritatem; in illa enim Natura effectus ubi licuit dextram, & sinistram partem per omnia pares. Verum non habet æqualem, & verticatum, cum dexte superior sit, sinister inferior. Siquidem & iecur quod a dextra parte est, superius collocatur, quam lien, qui a sinistra; excedit autem dexter situm sinistri, non magis quam sit dimidia pars sinistri. Non sunt autem penitus & aduersi, & ã regione collocati, ne se mutuo impellant, cum attrahit humorem aquosum. Attingit ren dexter sinus iniam leioris partem; ac sinister g. lieni subijcitur, ita ut illi aliqua ex parte subalternatur. Verique autem ad latera: vertebrarum residet, ad humiliorem se peti transuersi sedem; iuxta de cimarum, vn de cimarum, & duodecimarum costarum, quarum flexus commodissimam renibus sedem efficit; sic enim defenduntur, neque aliarum partium situm impediunt. Atta Genus de renibus. Sequitur vesica, F, cum canalibus, G, per quos ex renibus, vrina ad ipsam transferatur, *vrina* *græci nominant.* Effigitur vesica receptaculum, & quasi cisterna aquosi humoris, quæ diximus allici a substantia renum, vnde paulatim fluit, & in vesica retinetur, dum insignis copia collecta: deinde expellatur, ne assidue fluens hominem a negocijs auertat. Ad hunc igitur usum, k ut decentiam, urinam depellat, quando volumus, fabricata est natura vesicam maxime opportuna. Substantia enim ea fuit, quæ extendi, & contrahi facile posset, neque offenderetur ab his, quæ in ea recipiuntur. Constat enim ex tribus tunicis, quarum duæ propriæ sunt, tertia communis ex substantia peritoniei ex proprijs interna nervosa m est, tenuis, lucida, alba, omni fibrarum genere contexta, ad robur, & urinam continendam, non quæ a dione inferuiant, præsertim retentioni eiusmodi fibræ aut tractioni sed nomine cæspitibus ad idem m

a Vesallius
 & Valuer
 da locis ci
 eris.

b Falopius
li. de anat.
obs.

c Falopius
ibid.

d Gall. 5.
de vñ pa.
c 6
e Arist. li.
1. de histo.
c. 18. & G.
li. 5. de vñ
p. c. 6
f Ga. ibid.
g Ga. ibid.

h Ga. li. 5.
de vñ par.
c. 5
i Gal. ibid.
Gal. li. 1.
de tu. val.
c. 12.
hG. l. 6. epì.
com. 2
in Ga. l. 6.
epì. com. 2

in Galli, s.
de usu par.
C. 12

o Gal. 5. de
plac. c. 8.
p Ga. li. 5.
vfu p. c. 3.
q Ga. 5. de
vfu p. c. 3.
r Ibid. Gal.
f Gal. loco
citato.

2 Supra li.
4-6-10.

A vesicæ, quamvis hanc quoque mædificiat. Porro vesicæ figura ea est, quæ maxime capax est, & in iurijis minime opportuna, totunda nimirum, quamvis in oblongam cervicem degeneret, nam si latior ibi esset, à recto intestino, vel ab utero premeretur. Quæ autem rectum intestinum, aut uterum attingit, lineam superficiem habet, ita ut aquosus humor illius audeat; sic autem subiectis partibus lenius insidet.

Cæterum causis multis distingui vesicam necesse fuit; in foetu enim quæ vrinam ex vesica expellere debuit, ad 7 annos involutum, necessarius fuit ^b canalis, per quem ferretur: hic autem ex sublimiori, ac media parte fundi vesicæ incipit, & per umbilicum procedit ad inguicrurum dictum. Dux item arteriæ per latera vesicæ ab umbilico feruntur, per quas vitalis spiritus est participes: sed hæ vna cum canali vrinam iam dicto in lucem editis processu temporis ex canatur, & vinctuli dumtaxat officio funguntur; alligant enim vesicam cum peritoneo, atque eandem continent. Inferuntur etiam in vesicam ad inferiorem, posterioremque eius partem non procul à ceruice canales, per quos recipit vrinam, (superiores & diutius appellari representant autem renas albas, atque exanguës. Constant enim ex tunica, quam habent à vesica non dissimili tunice venarum, nisi quod & duriores sũt, & pauciores fibras obinet. Involuitur hæc à peritoneo, à quo illi quasi secundam tunicam habent, cum egrediuntur à renibus, à quorum sinu incipiunt: hi igitur canales à mediolatre interno renum procedunt, recta per lumborum muscululos ad vesicam progrediuntur. Longi autem sunt, quod rēpes, unde discedunt, prope iecur, vesica ad quam feruntur, prope rectum intestinum esse debuerint. Pueri etiam laxiores, quam qui ad bilem pertinent, propter copiam ferossæ secreti nati maiorem, quam hanc bilis, sicut & vesica vrinæ grandior, quam vesica bilis fuit, ut diutius retinere vrinam possit, nec

crebro detrudere ipsam cogatur: oblique autem in vesicam pereunt tunicæ penetrant, & aditum perbet vrinæ, quæ in vesicam illabitur, non tamen permittit quicquam humoris, aut status per eam. eodem canales sursum reuerti. Restat ex causis seu canalibus vesicæ ceruix, M, in quam contrahi iam eius partem in monstramus: obducitur hæc tam maribus, quam feminis in orbem musculos, qui contra fluxum vrinæ retinet, cum volumus, neque ipsam elabi præter voluntatem permittit, & rursus quando volumus, à vesica expulsam propellit, ne in externo canali retineatur. Sicut hic musculus est ad ceruicem vesicæ ante finem vasorum feminis. Canalis hic non finis est viris, atque mulieribus, siquidem viris annexam habet substantiam glandulæ similem, qua stabiliuntur vasa semen fundentia: mulieribus non item, quibus inferitur eiusmodi in canalibus in utero & ceruicem, & ubi primum sub pubis osse incipit inflecti, cum ceruicis uteri in eius canalem definit, ita & breuior sit, & latior. Viris quam primum in osse pubis partem excelsit, colli subiectus sursum fertur ad semina: partem ossium pubis, qua inter se committitur, ita de sursum tenso colle sursum spectat; sed relaxato, deorsum, ita ut S. latine iterè figuram referat, & longior sit quam in feminis. Hæc de causis vesicæ, speciemus situm, qui in inferiori parte sit, quod superior locis à vobilioribus partibus occuparetur, & quod par esset in de detrudi, quæ superant humida, unde sicca detruduntur. Superiecta est igitur vesicæ recto

intestino, N, viris, sed mulieribus utero, à priori autem parte tegitur ossibus pubis, quorum summam partem excedit, ubi vrinæ copia distenditur.

Sed ad formam, ac materiam partium rerum, quas proposuimus inspiciendas pergamus. Manentibus adhuc in corpore renibus, situm ac vasorum, quæ ad eos feruntur ductum, atque originem licebit intueri; dein separanda exterior tunica erit à renibus, id quod vnguibus ad motus facile succedet. Poteris autem tunc extrahere renes, poteris & cum vesicæ extrahendos relinquere, strumois feceris, venam, & arteriam quæ in ipsos feruntur: itaque prius in iectio facis; extra sum renem acuto scalpello divides, linea in longitudinem ducta per sinuam partem sique ad medium finem, in quem prius specillam demiseris, per canalem, qui defert vrinam, ad vesicam, sic renem aperies, & spongia deterges, siquid sanguinis effunditur. Tunc autem intueri sinum licebit, modo ad eum id permittat, quæ in obæsis corporibus aspecum prohibet. Tum vasis innatam renum substantiam excides, ut melius in conspectum veniant. Vicissim autem aperiendo, & claudendo diuisum renem, euidenter quæ dicta sunt, omnia deprehendentur.

Inde vesicam cum partibus, quibus annexa est considerabis, prius ossium pubis cartilagine festas; ipsique ossibus ut diducis, ad distraxis: deinde uenas, atque arterias, quæ in vesicam feruntur, alligas præcides: vesicamque à recto intestino, & annexis partibus liberabis: euulsam uero cum colle, & super scamum collocatam diligenter perpendes, si nullamque in ipsam per colem demittes, & super stylum scalpello lineam duceres: intima eius canalis pars in conspectum ueniat, una cum ea pacitate vesicæ, substantia, canalibus iam dictis. Sed præstat colis narutam prius perpendere, quam vesica ex cadauere extrahatur: hic autem cum ex genitalibus partibus sit, ad eas iam properamus.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, Qui figuris Tab. LXV. inscripti videntur, declaratio.

TAB. LXV. FIG. I. II. III. IV. V.

Quæ sequentes figuræ humanæ ve-
næ sinistri lateris ostendunt I. inte-
grum, II. diuisum in longitudinem per
sinum eius partem, et intima sinus so-
perficie apparet. III. adeo diui-
sum, ut caruncula appareant, quæ
fistulis adherent ad sinum penetranti-
bus, IIII. diuisum ferè usque ad extre-
mum. V. per gibbum, quæ ad sinum
differtur.

- A** Prior pars sinistri renis.
- B** Portio canalium urinae ad vesicam de-
ferentis.
- C** Portio venæ emulgentis in renem pe-
netrantis.
- D** Portio arteriæ emulgentis.
- E** Canalis urinae per medium diuisus.
- F** Interiori sinus superficie.
- G** Renis substantia.
- H** Fistulae, quæ à renis substantia in si-
num penetrant.
- I** Caruncula verrucæ modo acutæ, quæ
dictas fistulas claudunt.

FIG. VI. & VII.

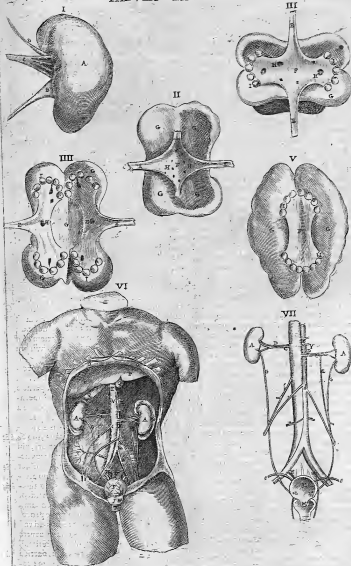
In VI. & VII. Figura, monstrat

- A** Renes.
- B** Crassius renum involucrum à perito-
neo cinarum.
- C** Venæ emulgentes.
- D** Arteriæ emulgentes.
- E** Venæ, quæ à sinistra emulgente orta
seminis materiam deferunt ad testi-

culum sinistram.

- F** Vesica.
- G** Canales à renibus ad vesicam urinae
deferentes.
- H** Venæ, quæ à trunco, ad crura tendente
ad vesicam derivantur.
- I** Ceruix vesicæ masculinæ in orbem ob-
ducta.
- K** Vesica aperta.
- L** Orificia canalium urinae deferentium
à renibus ad vesicam.
- M** Ceruix vesicæ aperta.
- N** Portio recti intestini vinculo interce-
pta.
- O** Portio peritonæi, & septi transversif-
eræ cum quibusdam costis effra-
ctis ac in exteriora flexis.
- P** Gibba iecinoris sedes.
- Q** Cavi iecinoris portio.
- T** Portio venæ portæ, & arteria ac ner-
ui iecinoris petentes, una cum canali à
bilis vesica ad intestina penetran-
te, præcisio ac vinculo intercepto.
- V** Truncus venæ cavae.
- X** Truncus arteriæ magnæ.
- Y** Initium venæ ad pinguem sinistri re-
nis tunicam pertinentis.
- Z** Radices arteriarum ad intestina ten-
dentium, quæ ramos ventriculo, ie-
cinori, bilis vesicæ, lienî, & omento
impertunt.
- a** Initium venæ ad pinguem renis mem-
branam procedentis.
- b** Venæ seminis materiam deferens ad
testiculum dextrum, cuius venæ ini-
tium nonnihil prominens nota-
tur.
- c** Initium arteriarum seminis materiæ
ad testes deferentium.
- e** Portio vasorum semen ad colem de-
ferentium.

TABVLA LXV.

Rgo genitales partes in maribus, per se ipsis urinae instrumentis restant ex ijs quae pertinent ad ventrem inferiorem; huiusmodi sunt testiculi, venae, arteriae, ac vasa semini inferuentia, & tandem coles, quorum vsum ad gignendum spectat; & idcirco ad speciem conservandam, cum singularia necessitudo intereat. Proprie autem testiculi, (ut ab ipsis ordiamur) semen & procreant, ad quod munus natura sunt compositionem aptissimam. Constant enim ex propria substantia, quae tunicae habet, musciculum, nervum, venam, arteriam, ac vas, per quod semen funditur ad colem. Ex quibus particulis propria substantia ad conficiendam semen pertinet; cetera vsum aliquem praebet, ut tunicae ligamentum, nervi sensum, musculi motum voluntarium in partem superiorem, venae sanguinem, arteria spiritum suppe dirat, ex quo semen conficiatur; vas, quod tendit ad colem, aditum praebet semini iam concocto. Substantia mollis est, alba, laxa, ita ut ob similitudinem non minus facile gignat semen, quam quae in mammis lac quae in iecinore sanguinem. Involuitur testiculorum substantia quaternis tunicis, quarum binae ambos communiter complectuntur; reliquae uterque proprias obtrahit. Communes tunicae sunt primum externa cuius, quae hac parte tenuior, & rugosa magis, quam in ceteris deprehenditur, medianque; quae si futuram repraesentat. Dicitur autem latine scrotum, siue scrotum, graece *σπέρμα*. Deinde membrana carnosae, quae similiter tenuior est, quam quae alias partes involuit, & pluribus venis distinguitur, vocaturque à graecis *σπέρμα*, & quod corij modo detrahi possit. Utraque tam cutis quam membrana carnosae adipis ibi est experta, propriae autem binae utriusque testiculic tunicae ita habent. Exterior, R, valida, ac tenuis est; abunde venis praedita; cuius externa superficies aspera est, propter fibras, per quas carnosae membranae illigatur; intima vero laevis, & veluti aquoso humore illita. Haeret haec interna, & vas, neque vltimi ipsis innascitur, nisi ad inferiorem partem, ubi sursum reflectitur vas illud, per quod semen ad colem transeatur; cum eo enim illigatur, sicuti cum posteriori parte venae, ac arteriae, quae ad testiculum perveniunt. Habet autem tunica externa carnosae fibras, ab illo deorsum tendentes, quae exilem musciculum constituunt, à quo testiculus sursum attrahitur. Eadem oritur à peritoneo, quae venae, & arteriae per inguen prodeunt ad testiculum; nec desunt, qui hanc oriri volunt à chorda musculi abdominis, oblique descendentes, dilatae, quod sursum attrahatur, attracta chorda, quod non euenit attracto peritoneo. Quicquid est, constat triplicem vsum ab ea praebere; cum testiculum tegat, suspendat, & motu voluntario ciat; appellatur haec à veteribus *ἐπιδιδυμὸς*, & à similitudine vaginæ, vel *σπέρματος*, ob venas, & arterias, quae per ipsam capreolorum modo serpunt. Altera tunica, T, propria, quae quarta est, involuit substantiam testiculic, à quo formatur, per potius quem format. Continuat autem membrana dura, crassa, valentissimè enim descendit mollem testiculic substantiam, ad quam praecipue destinatur, sed simul cum ea vasa etiam committit. Quamobrem laxior, & tenuior est, ubi vasa innascuntur; cum sublimiori enim huius tunicae parte venae, & arteriae coniunctae in ramos derivantur, qui dein ipsam perforantes, similiter ad substantiam testiculic penetrant; paucis exceptis, qui prius tunicis alimentum suppeditant. Perforatur etiam intima tunica à parte posteriori pluribus tenuissimis foraminibus, ubi cum anfractibus vasis semen ad colem deferentis committitur. Sed reliquae externa superficie laevis, & quasi aquoso humore oblita conspicitur, nullique parti innexa; interna vero superficie substantiae testiculic vndequeque illigatur. Vocatur haec à Galeno *σπέρμα*, quo nomine à Graecis appellatur fuisse secundam diximus. Porro impertinentur testiculic nervorum & ramoli derivati à nervis, qui à spinæ medullae oriuntur, & iunguntur cum venis, & arteriis ad testiculos rendentibus; ad quas iam venio. Oritur i autem penna, & de xtri testiculic à caua, sub ea & regione, ubi ramos renibus impertitur; oritur autem non à dextro latere ipsius, sed à priori, ubi turgens initium habet, & quasi thorum longiore representat; inde uerfus dextrum latus de Hscendit peritoneo involuta; illa, uero quae ad k sinistram pertinet testiculic, non similiter à caua nascitur, sed ab eo ramo, qui à caua ad sinistram renem progreditur. Ceterum arteria, & ram de xtri, l quam sinistru testiculic sub ea regione, vnde oriri venas diximus, ab anteriori parte magnae arteriae derivatur; dextra autem super venae cauae truncum ascendens, deorsum oblique ad dextri testiculic venam progreditur. Copulantur autem tam à dextro, quam à sinistro latere venae, & arteriae & per fibras peritoneic inter se nequeunt, deorsumque procedunt dextra à dextro latere, sinistra à sinistro super canales, per quos urina à renibus ad vesicam illabitur; impertientes interim peritoneo tenues ramulos, atque ad pubis ossa ex ventre prodeuntes, descendunt una cum nervis, & cum sublimiori parte exterioris tunicae testiculic committuntur; ubi venae, & arteriae ita in unitatem coeunt, & infer se miscentur, T, ut partem T. Iam unam efficiant, quae pyramidem repraesentat, a priori, & posteriori parte depressam; cuius basis committitur cum sublimiori parte testiculic, apex vero ibi est, ubi uena, & arteria inclipiunt inter se misceri; multis autem ramulis varicum modo tumentibus intertexta, quasi rete

a Gal. li. 15
de vfu pa.
c. 16.
b Gal. li. 1.
de sem. ca.
15. & c. 16.

c Gal. li. 1.
de sem. ca.
16. & 17. &
lib. 14. de
vfu part. c.
14. & lib. 5.
aph. cō. 19.
d Arist. li. 1.
de gen. ani.
c. 12. & Ga.
in introdu.
c. 11.
e Galen. in
introdu. c.
11.

f Gale lib.
medicus c.
11. & Gale.
lib. de mus.
scd. c. 27.

g Gale lib.
medicus c.
11. & li. de
diff. vrei.
h Gal. li. 14.
de vfu p. c.
13.
i Gal. li. 14.
de vfu pa.
c. 7.
k Gz. ibid.
l Gal. ibid.

Ta. 66.
87. &
100.

f
fig. 1.
fig. 2.

R. 4.

G
T. 4.

fig. 1.

T. 1.

A conspicitur, non minus in sinistro testiculo, quam in dextro. Nascitur hæc cum sublimiori parte intimæ tunicæ testiculi, ubi multos ramulos exigit, qui tenuiori tunica contenti, non secus quam per iecur venulæ per testiculi substantiâ penetrant. Ab eadem particula & rami imperiuntur intimæ tunice, & per ipsam deinde substantiâ testiculi. Habet hæc particula substantiâ glandula durior, mediam inter substantiam vasorum, & testiculi, vocatur autem *testis durus*, & quod supra testiculum sita sit. Oritur ab externo latere propositæ particule, quam ex vena, & arteria inter se mixtis diximus produci, vas, quoddam nervosum, & ac durum, quod illicatur intimæ tunicæ testiculi, & ab exteriori parte, quâ testiculo non iungitur, teres, ac gibbum est, ab interiori, quâ gibbum testem attingit, sinum; procedit autem ab interiori latere prædictæ particule, deorsum versus internum, usque ad imum, ubi cû intima tunica à posteriori parte connescitur. Inde sursum reflectitur, eidem tunicæ inhærens, non tamen illicatum, ubi eandem figuram & crassitudinem tenet; habet autem à lateribus anfractus erucarum, ac vemiculimodo, per quos celerius, ac verius à testiculo semen ex cipiatur, non inæquales, cuiusmodi conspiciuntur in varicibus.

At ubi non sunt anfractus ab exteriori parte lœvem obtinet superficiem; contra ab interiori sperum est; sed non libi manifestè cauum deprehenditur, nec quâ cum testiculo committitur; qui habet tunicam ibi tenuissimam; nec quâ sursum ascendit. Ascendit autem cum ad imum testiculum petuenit, sursum enim reflectitur teres, & angustius, sine anfractibus; ita ut necnî similitudinem referat. Vbi sublimiorem testiculi sedem superat, sursum procedens ad sinum, & entris inferioris, quâ parte vena, & arteria testiculi ex peritoneo egrediuntur; hinc ad posteriorem partem ossis pubis curvatur, & cum posteriori parte peritonei nexum, super cauatem, qui ad vesicam fertur ductum, sub vesica descendit. Sub posteriori autem vesicæ sedetam quod per de xtrum, quam quod per sinistram latus fertur, latefit, superque rectum intestinum ad ceruicem vesicæ procedens, vnum cum altero coit, ut utrumque eodem tempore in colem semen effundat, non satis autem apparet, cauum, per quod funditur; siquidem tunc tantum aperitur, cum egerit semen. Nominatur utrumque hoc vas *vas deferens*, & *vas deferens*. Locum autem ubi terminiatur ad colem, dicitur *isthmus*, quia ibi dux vesicæ, & sunt, varicum modo flexosæ, & vbi deteguntur, non ita paræ sunt, ut non manifestè se ostendant. Substantia earum media est inter carnem, & glandulam; similis vera glandulæ ipsi substantia, & est, ad quam in colem desinunt utraq; vala inter se coeunt ad partem colicæ inferioris, & ibi vesicæ sunt magis à lateribus versus vesicam hæc verò magis in medio, & vetus glandem colis præter materiam, & partes ex quibus testiculi constant, formam quoque idoneam obtinuerunt; ita enim figurati sunt, ut totidè de paulo longiores, quam lati, aut profundi; conspiciantur paulo item latiores, ab inferiori parte, quam à superiori; habent autem & externam superficiem æqualem, quâ iungitur cû intima tunica, quæ lævis est, & quasi aq[uo]so humore innata; sed caua nulla habent, præter ea, quæ vasorum propagines admittunt. Commodissimo item loco sit sunt, ad materiam ex qua semen efficietur idoneam recipiendam, & ad iam confectum semen eijciendum in colem, ad quem iam transimus.

Coles superest, in mare, & partibus genitalibus, latine etiam penis dicitur, græcè *penis*, quod Gal. li. 14. natura abutitur ad, & vnam detrudendam; cum ipsi præcipue effuxerint ad semen. I. in se de usu p.c. minè vterum efficiendū, quod v. n. coles est tempore concubitus; tum, ut magis in ipso patrat aditus seminis, tum, ut in femina, vterus calefiat, & cetuis fervetur aperta; sique semē non solum excipitur, sed etiam attrahatur. At reliquo tempore expedit laxum, & esse, nam re de usu p.c. d. fus & iniurijs patens, & esset in pedimento; propriam igitur substantiam talem obtinuit, quæ talis & tendi promptè possit, & rursus laxari. Eiusmodi n. est quasi ligamentum durum, non tale, sed densum, ut illud quo partes inter se alligantur, sed intus raritatem habens spongiæ similis, ad spiritum hauriendum aptissimum, quo repleti coles, & tenditur, sicuti laxatur cum semine exauritur. Nascitur substantia, hæc non simplex, sed duplex, una à dextro latere, altera à sinistro; quâ ossa pubis inter se committitur. Vtraque incipit ab inferiori eorum parte, ubi crassio est, & sursum progreditur. Vtraque item externa parte teres est, interna plana, quâ una alteram attingit; iunguntur enim inter se, verum non ita ut non relinquatur ab ima parte spaciū, quâ vrinæ, ac seminis canalē, & adnascant, qui per ipsas non penetrat, sed quasi calamus digitis comprehenditur, & intus nigricat. Porro proposita substantia ligamenti similis, quam peruram esse intus diximus, & spongiæ similem, intus sanguinem subatrum continet, extrinsecus quasi corio circumdatur. Talis utraq; procedit simul iuncta, usque ad radicem glandis; cuius quasi corio circumdatur. Talis utraq; procedit simul iuncta, ut finem angustius, ut distinctius quam vrinæ eijciatur. Eoramen hoc ad glandis initium laxius est, ad finem angustius, ut distinctius retineatur, ibi semen in concubitu, & prurientium sensum exciet, validiorem. Nescitur autem eiusmodi duplex substantia validissimis ligamentis cum ossibus, & pubis initio eo usque, ubi cuncte tota in orbem circumdatur. Continetur coles præterea duplici vesica semen continente, &

Gal. li. 1. de femine. c. 17. & li. 14. de usu p.c. 14. b Arist. li. 3. de hist. anim. c. 1.

e Arist. 1. de ge. ani. c. 6. d Gal. lib. 14. de usu p.c. 14. e Gal. li. 1. de fem. c. 11. f Gal. li. 14. de usu p.c. 11.

Gal. li. 14. de usu p.c. 14. b Arist. li. 1. de ge. ani. c. 13. i Gal. li. 14. de usu p.c. 14. k Gal. li. 15. de usu p.c. 15. l Gal. lib. 14. de usu p.c. 14. m Gal. lib. 14. de usu p.c. 14. n Gal. lib. 14. de usu p.c. 14. o Gal. lib. 14. de usu p.c. 14.

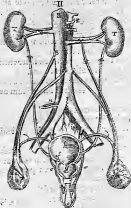
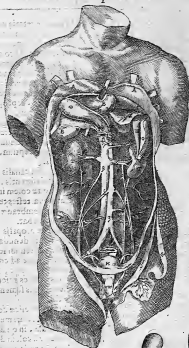
Gal. li. 15. de usu p.c. 15.

a Supra p. 10 ante.
b Supra li. 4. ca. 10. & Gal. lib. de mufe. diff. c. 19.
c Gal. li. 14 de vfu p. 13.
d Gal. li. 14 de vfu p. 13.
e Gal. li. 14 de vfu p. 13.

ce, & fubftantia glandulæ fimilis, in quam definere feminis vafa diximus, * tum mufculis qua. E
tor; b duo, qui à mufculo immo recti inteftini astringente orti, ad communem canalem femi
nis, & vrinæ pertinent, reliqui à pubis offibus ad fubftantiam ligamèti fimilem, vnus à dextro
latere, alter à finifiro. Continetur & nervis pluril. atq; euidenit, vt fenfu prædictus fit * acro
re. Oriuntur, d hi à fpinx medulla ad imam partem offis facri: duo autem per inferiorem colis
partem procedunt, iuxta vrinæ canalē, vtrinque vnus, alius per fuperiorem, quæ fubftantia
illa duplex coniungitur. Continetur item venis, c & arterijs compluribus derivatis ab illis
ramis venarum, & arteriarum, quæ ima parte offis facri diuiduntur. Dux enim arteriæ ferun
tur per colis dorsum inter nervos vſque ad glandem, & ramos in itinere fubftantiæ colis im
pertinent. At dux venæ cum ad colis originem ex duplici ligamento perueniunt, in vnâ coeunt,
a qua ſub offe pubis ramus non obſcurus derivatur, qui per abdomen ingreſſus diuiditur per
ligamentum quo vrinæ veſicæ neſcitur cum offibus pubis: diſcurrit autem vena illa ex duabus
facta per dorsum colis inter arterias ad glandem. Nam a vena capæ, & magna arteria poſtquæ
bipartita recedunt, a quarta lumborum vertebra verſus inguinā, in cauo imo facto ab offe ſa
cro, atque ilium ſunt duo rami, exterior, & interior: exterior vena, & arteriæ ramus cum ra
mo magni nervi ad crus tendentis eſt, qui ſcitur per dorsum colis prius aſcendentis ad partē,
quæ inter ſe iunguntur offa pubis. Continetur tandem coles cute, & membrana carnoſa, quæ
adipis eſt expertis, quibus teſtis tendi, & laxari facilius poſſit: quæ autem glandem tegit, ram
cutis, quam membrana ita conſtituta eſt, vt quamvis vinculo quodam ab inferiori parte alli
getur ſuper ipſam tamen induci, ac deinde reduci ſine vilo negotio poſſit: reducā enim opus
eſt ad concubitum, ſed reliquo tempore inducā, vt glans operata lateat, ac defendatur. Pueris
ante vſum veneris illigatur ab inferiori parte cum glande, per vinculum quoddam carnoſum,
quod deinde reſo cole in ipſo concubitu abrumpirur. Eiuſmodi igitur eſt materia colis: cuius
conformatione, magnitudo, ſitus oculis ralis deprehenditur, qualis ad eius munus exequendum
maxime aptetur. Natura partium generalitèr maris, quæ propoſuimus, vñ in cadauere perſpicia
tur, venæ imprimis, & arteriæ, quæ ad teſticulos feruntur, ſcalpello ita ſeparantur, vt vnus coſti
ab altera pateſcat, dein cutis ita a cole, quæ a teſticulis reſoluatur, ſcalpello per colē rectā linea
ducta, oris autē hamo præſenſis, & vtrinque ſcalpello ad actō coles cutē nudetur, ſic apparebit
cutis, & membrana carnoſa ſine adipe, quæ deſcripſimus, dein ſcrotū inuolutis teſticulis ſe
ſione adhibita remouetur: quib. nodaris, fibræ per quas inter ſe neſcitur, prædicantur, & ita
vnus ab altero ſeparatur, quo faſcio, venæ & arteriæ ab adiunctis mabrānulis reſolues a teſticu
lo vſque ad eam ſedem, vnde ex imo ventre prodeunt: ubi autem ſilum vi demittis, qui vſq; ad
imam teſticuli partem penetret, & ſuper demiffum ſtylum ſcalpello lineam ducens, extimum
involucrum a vena, arteria, ac teſticulo ſeparabis, cuiusque validum nexum cum ima teſticuli
parte inſpicias, & mufculum exilem, quem diximus, & plexum, ac mixturam venarum, & arte
riarum, quæ eidem involuero diſtribuantur. Præterea vaſis ſemen ad colem deferentis ductū
intuitus, ipſum vſque ad ſublimiorem teſticuli ſedem ab intima tunica reſolues, vſque ad eam
partem, ubi vena, & arteria ſinitur: id quod facile faccedet, ſi tranſuerſa linea ſcalpello ducatur
inter ipſum, & intimam teſticuli tunicam: ſic videre licebit propoſiti vaſis originem, atq;
anfractus, & quo pacto nullibi manifeſtè perforetur: tantum enim quæ teſticulo illigatur, rari
tatem quandam præſeferet. Quò vaſe ablato, rami, quæ ab ijs anfractibus per intimam tunicam
diſſunduntur, euidenter ſe offendunt, id quod facilius cedit, ſi ijs anfractibus ſanguine prius
verſos teſticulum expreſſo laqueum iniicias. Teſticulum poſt hæc ſcalpello in longitudinem
linea ducta ſe care oportet, vt partim eius ſubſtantia, partim vaſa, quæ per ipſum diſcurrunt,
in conſpectum veniant. Sectio autem quam ad unum teſtem admoventiſſimus ad alterum
admoveatur, ut quæ primò inſpecta ſunt, iterum ſpectata melius innotefcant. Sed ut ad colis ſub
ſtantiam aggrediari, diductis cutibus, & cute a peritoneo remota, primū duos mufculos
incedes, qui a mufculo anui claudente ad colem, & propriè ad vrinæ canalē vtrinque per
ueniunt: deinde alios duos, qui oriuntur ab ima parte offis pubis acuto ſcalpello ſeparabis,
atque hoc pacto eius originem perpendes, vna cum venis, nervis, atque arterijs, quæ per ipſum
diſcurrunt: quibus perſpectis reſolues neſcitā a membrana cingente offa pubis, & cutello nō
admodum craſſo cartilagineam, quæ hæc, quaſi quodam glutine inter ſe committitur, diuides,
vnum ab altero vi diſrimes, nulla ipſorum parte adempta. Tum vaſa, per quæ ſemen fertur ab
adiunctis membranis ſeparabis, vſque ad eum locum, ubi inſeruntur in ſubſtantiā glandulæ
ſimilem, cuius ſitum ſpectans, vna cum duobus parvis veſicis, quas ſemen continere diximus
vrinæ veſicæ certicem, quæ cum hæc ſubſtantia committitur, reſolues a penis corpore, quod
duobus illis partibus ligamentis ſimilibus continetur: quarum vnā ab altera ſe iunges, ut ipſarum
naturam, & cum glande nexum inſpicias: exquiſitè autem hæc deprehendes, ſi tranſuer
ſis, obliquis, ac rectis lineis ſcalpello ductis variè diſſeces. Quod ſi colem integrum adhuc trāſ
uerſum prædicās, tria foramina, quaſi trium canalium ſe offendunt: bina duplicis ſubſtantiæ li
gamenti ſimilis, quam raram eſſe diximus, & ſub atro ſanguine reſerta, quæ ubi detegās,
illa quaſi duorum canalium foramina videbis, quibus foramen ſubeſt tertii canalis nigritiem
intus præſeferentis, per quem urina detruditur.

TABVLA LXVI.

I

NOTARVMSIVE CHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LVI. & LVII. inscripti visuntur declaratio.

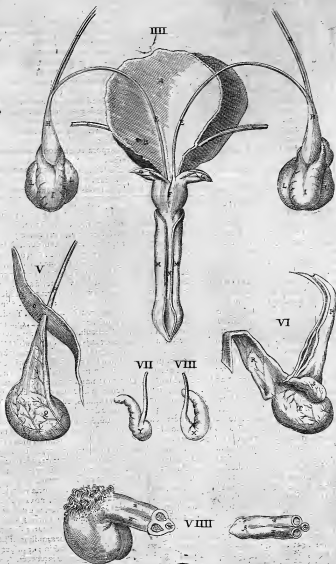
TAB. LXVI. FIG. I. II. III.

In prima, secunda & tertia presentis Tabule figura genitalium in mari picturam referente, ratio Literarum est hęc.

- A Portio septi transversi peritoneo involuta, quæ una cum quibusdam costis in externa reflexa est.
- B Cava iecinoris sedes.
- T Ligamentum lungens iecur sinistro septi transversi lateri.
- Δ Portio venæ umbilici, quæ iecur ingreditur.
- E Deprimitur hac sede iecur, ut ventriculo cedat.
- Z Portio ventriculi una cum superiori orificio.
- H Rimæ, seu impressiones in cavo iecinoris insculptæ quæ venam portam excipit.
- Θ Vesica fells.
- I Truncus venæ portæ præcisus, qui duas ad vesicam bilis venas transmittit.
- K Ramus à nervis superius os ventriculi amplexantibus, ad iecur pertinens.
- A Arteria iecinori, & bilis vesicæ communis.
- M Ramus à sexto pari nervorum cerebri, qui ad radices costarum inferuntur ad iecur, & bilis vesicam procedens.
- N Canalis à vesica bilis ad intestina penetrans.
- Σ Anterior, ac cava lienis sedes.
- O Linea in liene ad insertionem venarum, & artiarum eius efficta.
- Π Vena cava.
- P Arteria magna.
- Σ Truncus magnæ arteriæ ad ventriculum, iecur, lienem, omentum mesenterium, & intestina pertinens.
- T Renes pingui membrana involuti.
- Y Venâ pingui sinistri renis membrana distributa.
- ∘ Vena ad pinguem dextri renis membranam pertinens.
- X Venæ, & arteriæ emulgentes.
- ϑ Canalis urinam deferens à renibus ad vesicam.
- α Vena quæ materiam seminis ad sinistram testiculam deferit, β, quæ ad dextram.
- γ Ramuli quæ à nuper dictis venis quæ peritoneo inhaerent exortis, in ipsum versustestes diuiduntur.
- ⋈ Arteriæ maricam seminis ad testes deferentes.

- ⋈ Truncus arteriæ per inferiorem omentum membranam ad colû intestinum & rectum pertinentis.
- ζ Superat hoc loco arteria magna venâ cauam, ubi utraque in duos æquales ramos partitur.
- ⋈ Præcipue ex venis secundum lumborum longitudinem exortis, quæ peritoneo, & propinquis partibus impertiuntur.
- ⋈ Rami arteriæ magnæ per foramina ossis sacri penetrantes.
- ⋈ Rectum intestinum testiculum, ac vinculo interceptum.
- ⋈ Vesica.
- ⋈ Progressus canalis semen à teste ad colem deferentis.
- ⋈ Cutis, quæ colem involuebat.
- ⋈ Cutis quæ testes tegebantur.
- ⋈ Portio membrana caruosa, quæ testes involuebat.
- ⋈ Prima ex proprijs testiculorû tunica.
- ⋈ Penis cure denudatur.
- ⋈ Posterior renum sedes.
- ⋈ Arteriæ quæ ad colem feruntur.
- ⋈ Plexus venarum, & artiarum seminis varices referens.
- ⋈ Plexus vasis semen ad colem deferentis.
- ⋈ Musculus vesicæ cervicem amplectens.
- ⋈ Testis interiori membrana obductus.
- ⋈ Glandula, in quam desinunt vasa semen ad colem deferentia.
- ⋈ Paruulæ vesicæ, quæ utrinque ad dictam glandulam terminantur.
- ⋈ Posterior sedes venæ cauæ.
- ⋈ Posterior sedes arteriæ magnæ.
- ⋈ Finis canalium, qui urinam deferunt à renibus, ad vesicam.
- ⋈ Duò corpora penem constituentia.
- ⋈ Glands, seu colis extremum.
- ⋈ Foramina in quæ terminantur canales urinam à renibus ad vesicam deferentes.
- ⋈ Cervix vesicæ aperta.
- ⋈ Vesicæ interior superficies.
- ⋈ Plexus venarum, & artiarum seminis varices referens.
- ⋈ Hac sede vas semen ad colem deferens secundum posteriorem venæ ac arteriæ seminis reflexum peritoncum perforat.
- ⋈ Initium nuper dicti vasis.
- ⋈ Finis plexus varices referentis, quæ testiculo innascitur.
- ⋈ Testiculus interiori membrana obductus.

TABVLA LXVII

TAB. LXVII. FIG. IV. V.
VI. VII. VIII. IX.

TAbula presentis figura Sex, genitalium in mari pictura seorsum referunt. Litera autem sic habent.

- A Vrina vesica aperta.
B Mearus ad finem canalis urinae deferentis.
C Canales à renibus ad vesicam urinam deferentes.
D Vasa seminis materiam ad testes deferentia.
E Canales semen ad colem deferentes.
F Glandula ad penis radicem sita, ut vasa semen ad colem deferentia excipiat.
G Vesica, quæ ad dictam glandulam terminatur.
H Plexus vasorum seminis varices referens.
I Revolutio vasis semen ad colem deferentis.
L Testes interiori membrana obducti.

- M Duo corpora penem constituentia.
N Canalis urinae & seminis communis.
O Portio chordæ musculi oblique in abdomine ascendens à vasis seminis perforata.
P Plexus venarum, & arteriarum seminis materiam ad testiculos deferentium.
Q Exterius testis involucrem.
R Idem involucre à testiculo resolutum.
S Resolutio vasis semen ad colem deferentis.
T Testis, intimo adhuc involucre obductus.
V Vas semen ad colem deferens.
X Prædicti vasis portio, quæ intimo testis involucre adnata erat.
Y Eadem portio quæ testiculo non connascitur.
Z Duo corpora colem constituentia dissecta.
a Canalis seminis, & urinae communis dissectus.
b Glans, seu colis extremum.

De partibus Genitalibus in feminis.

Cap. X.

Genitalibus partibus, quæ dictæ sunt in mari, totidē sere similes * in femina respondent, cum testiculos habeat ad semen conficiendū appositos, quibus annexuntur venæ, & arteriæ materiam ex qua conficiatur afferentes; tum vasa per quæ ejiciatur in mare confluunt: pro colem autem, ac scroto habet femina uterum, cum geniculis. Has partes, si innerras, non dissimiles se illis ostendent, quas in mari exposuimus: * in hunc autem modum ad procreationem accommodantur: Uterus per genitale maris semen attrahit, retinet, perficit, etiam imperfectum in lucē edit. Testiculi, P, F, aliquid conferunt ad efficiendū semen, quod per vasa in uterum effusum, partim effectiorem, partim materiam affert * ad generandum factum, licet imperfectius sit, & frigidius, quam quod à mari profertur; atque idcirco testiculi mulierum constant ex substantia non molli, & æquali, ut virorum; sed dura, * inæquali, rara admodum, & canis quibusdam distincta aquosum humorem continētibus. Tunica, quæ substantiam hanc involuit, non ita facile separatur, nec æquē dura est, atque illa, quæ marium testiculos integrit. Complectitur autem hæc substantiam testiculi, & venam, atque arteriam. Altera vero tunica, quam à peritoneo obtinet, cum venis, atque arterijs iuncta, non ambit testiculi substantiam vniuersam, sed mediam partem duntaxat. Differunt etiam figura muliebres testiculi à virilibus, quod non sint similes oblongi, ac rotundi, sed lati magis, & à priori, ac posteriori parte depressi. * Differunt superficie externâ, quæ non similiter æqualis est, sed inæqualis, ita ut videantur plures glandulæ simul iunctæ. Differunt magnitudine, & sito, quod longè h. minores sint, & alio loco positi, neque enim extra ventrem in scroto continentur; sed sub peritoneo collocati sunt à lateribus i. utri, propè summos angulos, seu cornua ipsius. Verum quanto magis extenditur uterus, tanto in inferiores eius fundo deprehenduntur. Venæ & arteriæ, x, quæ ad ipsos testiculos pertinent, idem initium, & eundem progressum obtinent, atque in maribus; peritoneo enim obvoluta similiter in testiculos inferuntur; sed non ita inter se mixtæ, ut in viris. At vasa, z, G, per quæ semen ejiciatur, in muliere seminis plena sūt, non tamen iunguntur cum testiculis, ut in viro; incipiunt enim ab externa parte, ac summa, illius plexus, qui ex venis, & arterijs confectus, cum summo testiculo committitur; eademque membrana venas, & arterias cum testiculis involuunt; teguntur deinde quasi nervi, varique; et rantiæ capreolorum modo, cum uteri cornibus, seu angulis lætescentia connectuntur.

Habet uterus sinui genitale, Y, adiunctam, de quo seorsum agemus. Propria uteri substantia, s. tunica l. est ad institutum munus maximè appositâ: cum & circa noxam plurimum dilatare possit, ubi alias tunicas omnes seorsum sumptas, & ternasierim ventriculi similes iunctas crassitudine superet; maxime crassa est ab inferiori parte, ubi foramen, s. habet, s. quæ quod uteri os dicitur. Crassitudini accedit densitas, quam obbre minus iniurijs patet, & commodius suum officium facit; quo potissimum spectant triplicis generis s. fibræ; quibus distinguitur, rectæ ab interna parte, non adeo multæ, per quas s. fit seminis attractio; & transversæ ab extrema, longè plures, quæ pertinent ad expellendum, oblique mediæ inter rectas, & transversas collocatæ multæ, ac validæ ad retinendum. Huiusmodi igitur est propria uteri substantia; simplex scilicet tunica; P nam altera, s. quæ circumdatur, communis est s. involu-

a Gal. li. 14
de usu pa.
c. 6.
b Gal. ibi.
c In capite
antecedenti.
d Gal. li. 14
de usu pa.
ca. 11 & li.
a. de femine
c. 1.
e Gal. li. 14
de usu pa.
ca. 14 & li.
a. de femine
c. 1.
f Gal. li. de
vulvæ diff.
c. 9.
g Gal. lib. 3
de femi. c.
1.
h Gal. li. de
vulvæ diff.
c. 9. & lib.
14. de usu
par. c. 12.
i Gal. lib.
k Gal. li. 14
de usu pa.
c. 7.
l Gal. li. 14
de usu par.
c. 14.
m Gale. 5.
aph. com.
45.
n Gal. lib. 3.
de nasc. fac.
c. 11.
o Gal. lib. 6
de usu par.
ca. 8. & 14.
de usu par.
c. 14.
p Gal. 2. de
nasc. fac. ca.
21.

Ta. 68.
& 69.
fig. 6.
pctm.

Fig. 1.
Fig. 1.
G

N. 5. 1.
Fig. 4.
H
Fig. 1.
G. 5.

Fig. 1.
Fig. 3.

Fig. 3.

A in oculo rum uiscerum omnium, quæ sub abdomine continentur. Oritur hæc a peritonei quatuor processibus, inxta eam regionem, unde grandiores ueniunt, & arteriæ ad crura descendunt.

Eiusmodi peritonæi processus quasi omēti membranz, uenas, & arterias cingunt, usque ad uentrem; ita in eius in oculo rum degenerant, validum, & crassum; non secusquam illud, quo vesica tegitur; longè autem crassius est quò tempore uerus est contractus. Prædita est substantia ueritiam dictæ ueris, non quidem grandioribus, cum non sit instrumentum sensus; aut indolis sed exilibus, qui deriuantur tum a cerebro, tum a spine; medulla inxta os faciem, à qua duo famuli diducuntur utrinque unus, qui vna cum uenis, & arterijs tendit ad uentrem; & partim eius orti distribuuntur, partim ceruici, partim etiam uentrici. Vena autem, & arteria, à quibus materiam conficiendi seminis afferri diximus, priusquam cum testiculis iungantur, insignes ramos suauis uero in partem, qui insigniores adhuc obiciunt à ramis ortis à uena caua, & arteria magna; inter os factum, & initium ualofum, à quibus conficiendi seminis materia fertur ad testiculos. Ibi enim utrinque orta uena, & arteria bipartitur in duos ramos grandes, quorum unus in duos alios inæquales scinditur, maior per inguen descendit ad crus, minor per os pubis perforatum transit, coitque uena cum arteria utrinque, & ad imum utri latus non longè ab osse ad iungitur multos antem exigit ramos, quorum alij ad uteri finem, alij ad genitale, alij scilicet feruntur ad vesicam, multo tamen minores conspicimus uentrem, & arteria in sinu utri, quam in genitale. Illa uero capitula uenarum, & arteriarum quæ in sinu utero gerentium à nonnullis describuntur, paruorum corporum modò prominentia & exanata, commentaria sunt, neque enim in homine reperiuntur; sed magis in boue femina, & capra; quibus contrarietate utero gerit, intumescunt uenarum & arteriarum capita cotylidones appellentur ab Hippoc. Praxagora, Diocle, Gal. de anatome utri, c. 10.

Quod si plures uenæ, & arteriæ in utero conspiciantur, quam uideatur eius substantia postulare; spectauit naturæ adfectum, quid ebanit illis alimentis, & incrementi materiam elicere. Sed cum uerus tam superius, quam inferius à uena caua, & arteria magna deriuatos ramos accipiat, superiores nonnulli eum inferioribus inter se miscuntur, sicque mixti in utrumque inferuntur prope ostium. Interdum euenit, ut rami inferiores sursum ascendant in utrum, ubi similiter cum superioribus uenis miscuntur. Semper enim inuenies horum aliquam inter se communicationem, vel sub peritoneo, vel in utero, per quam sit, ut prægnantibus etiam utero clauso ex genitali prodeat superius sanguis. Vasa etiam sinistri, & dextri lateris in utero inter se miscuntur, ita ut ex uno latere possit serus exurgere materiam alterius. Hæc uero de substantia ueris pergamus ad formam. Figura **A**, **O**, **A**, ueris uescam imitatur, siquidem à superiori parte rotundus est, & latus, sed ab inferiori angustior, & teres magis, ubi ceruicem, **Y**, ad uentrem habet; est autem inter, & pone depressus, non exquiritur rotundus. Summus uero quartam circuli partem, siue nonnullum representat; utrinque enim angulum habet valde obtusum, quasi cornu uulsi nuper erumpens; sic autem figuratus magis de fenditur à sedentibus, & simul capax est, neque sit ut aliarum partium officit. Externa ueri superficies laevis est, & quasi aquoso humore illita, ut mollis uicinis partibus insidat; à lateribus tamen ubi uasis illigatur, asperitatem quandam præfert, & inæqualitatem, non secusquam alie partes; quæ processus & signis, aut recipiunt. Interea etiam superficies laevis uidetur, nam rugas habet adeo paruas, & sequeutes, ut serè sensum effugiant. Quod attinet ad caua, ueris ipse cum recepta

Ostium, siue totus caua, effusum tamen distinguitur in cellulas complures, ut nonnulli existimant, sed uisito sine coactinetur; quomodo pars dextra diducatur à sinistra media linea, & in longiorem assurgente per foram priorem, & posteriorem partem utri, non dissimili illiquam in seroto cernimus dextram partem à sinistra separare. Summa pars huius sinus ab utroque latere duos angulos, & obtusos efficit, quos diximus erumpenti utri cornua representare, sed media spe stat inferior, ita ut laterum altitudinem non æquet. In lateribus sitæ sunt veluti glandulæ, in quas terminantur uasa semen in utrumque de ferentia, sine ullo foramine manifesto, nisi cum mulier feminis profluuium laborant. Desinit ueri sinus quasi in glâdem obliquam perforatam transuersa linea, quod foramen, & ueri os, appellatur; hoc cum hiat, non oblongum, sed rotundum efficitur; hiat autem cum effluat menstrua, cum allicitur semen maris, sed maxime in partu, reliquo tempore clausum seruatur; prægnantibus ita affertur, ut ne stylum quidem admittat; nam siquid tunc sanguinis redditor, effluit non ex sinu utri, sed ex genitali, ut ante dictum est. Magnitudo utri uirginibus exigua est, uix enim latitudinem excedit genitalis ipsarum; prægnantibus plurimum distenditur, penixis mediocriter est; fundus enim umbilicum non excedit; latera uero cornibus usque ad illum ossa non perueniunt. Altrudo utero gerentibus parua, cum uteris distentis tenuior fiat, alioquin ubi contrahitur crassior efficitur. Posito utri huiusmodi est inferior pars, ubi perforatur, paulò infra eam regione residet, quæ cum ossibus pubis residet muscoli abdominis committitur; ibi enim uteris desinit, & incipit genitale. At pars utri superior una cum lateribus non concluditur perpetuo in eodem finibus, sed uariis, pro magnitudine; nam quatenus magis distenditur,

eatenus magis illius spacia occupat, & umbilicum excedit; plerumque autem ab anteriori parte superat ossa pubis, a posteriori peruenit ad nexum recti intestini cum colo; anteriori vteri pars, superficiem habet vesicam, si, in medio versusque reperitur aliquando omentum, b quod vteri os comprimens, non permittit mulieres compleri. Iam vero ex partibus, cum quibus iungitur uterus, aliis haeret duntaxat, aliis etiam innascitur, superiori enim eius parti, posteriori, & anteriori nullibi ne dicitur, solis autem lateribus illigatur vas, & membranis ad ipsam pertinentibus, ita laxè ut contrahi, & distendi facillè queat. Suspenditur etiam per duos processus, a, e, nervosos, qui ab eius lateribus orti, & carnosa quadam substantia fasciati, ita ut rubri reddantur, ascendant ad inguina, & non secusquam vena, atque arteria, quæ in viris seminis materiam afferunt ad testiculos, peritonæum, perforant, & chordas musculorum abdominis oblique descendunt, iuncti cum musculis. Habent enim mulieres musculos substantia, situ, & figura similes illis, qui ad testiculos virorum descendunt; incipiat enim vel ab osse pubis, vel ab colligamento, quod à spina ossis ilium fertur ad ipsos, & per foramen chordæ musculi oblique descendens, una cum nervosis processibus vterum suspendentibus, ex abdomine egrediuntur, breves autem sunt, neque testiculos aliquo pacto attingunt, sed processus suspendentes, cum ex abdomine excesserint vergunt versus pubem, neque inter se iunguntur, sed in extremocervi sunt, ita ut tubæ finem, seu amplum foramen referant, adipè tamen infectum per hos processus ex peritonio prodentes fit, ut mulieres herniam pariantur, eiusmodi nexus non minus necessarius fuit, quam situs, qui ad ventrem, ad continendum foetum, atque in lucem edendum fuit opportunissimus.

Cum vtero ne dicitur genitale, b, muliebre, per quod, quasi per canalem, & semen attrahit, & in lucem edat foetum iam perfectum: hoc cum vtero praponatur, stoma chinomen invenit, non secusquæ cæteri canales, per quos ad receptacula fit aditus. Constat autem ex substantia maxime idonea, quæ & in concubitu, & in partu dilateatur, reliquo tempore conveniatis, nam si manet perpetuo aperta, refrigeraretur uterus; est enim carnosa, & membranasque admodum inpoliuctum, colligatum laxa, & rara, ita ut facillè distendatur, cum opus sit, & rursus concidat; quavis autem in puellis mollitudo mem præferat, firmiori etate occallescit; & durior efficitur, si in larum more; partim ex vni generis, partim ex fluxu menstruorum, partim etiam ex partu. Continetur eadem vena, & arterijs evidentioribus, quam quæ in vteri sinu conspiciuntur. Derivatur hæc vna cum venis ab illis, quæ ab osse sacro oriuntur, & ad anum vterum pertinet, ut in superioribus ostensum fuit. Vbi vero cum cute terminatur genitale, ex utroque efficitur mixta quedam substantia, d, non dissimilis illi, quæ colligandem tegit, hæc ornamentum præbet, & quasi operculum. At cutis, quæ utrinque ab exteriori parte pilosa prominet, adipè subiectam habet duriorém, quæ velutis flaccida redditur. Figura genitalis teres est, & æqualis latitudinis, neque enim in angulum terminatur. Externa superficies laevis, præterquam ubi cum aliis partibus ne dicitur. Interna item laevis, cum distenditur, sed cum concidit oblongis inæqualis efficitur. Totum autem genitale excavatum est, cum non aliud sit quam^a canalis; hic a summa parte cum ore vteri terminatur, ab ima ad externam cutem suam fertur, ubi conchæ mixtam substantiam diximus, ex cute, & geniali; non longè autem ab externo ore in superiorem eius partem inferitur collum^a, vesica, c, ubi ex utroque substantia processus

nascentur, qui ad mittit urinam, sed nihil paritur retrocedere. In eodem genitali paulo inferius adhuc membrana transuersa deprehenditur in virginibus, quæ græci dicunt, unde hymenæi nomen deductum est, quæ ex concubitu deinde laceratur; est autem media perforata, ut etiam virginibus effluere menstrua possint. Soranus non voluit septum hoc esse membranam in canali genitalis adnatam, sed rugas quasdam ex grandioribus vasibus ad internum genitale pertinentibus, quæ postea distenduntur distensionem genitalem ex concubitu. Ab exteriori parte genitalis lateri sub adipè pubis particula, l, collis marium non dissimilis, quam Arabes medici non ignorarent. Oritur hæc ab osse pubis duplici initio, similiter ligamenti substantiam habente, & repleto sanguine atroiori. Habet etiam adiunctum utrinque musculum, m, evidentem, & vasa, perinde ac coles, definitque in glandem veluti præputio rectam, quæ inter se iunguntur externa latera, ac velut a b genitalis a parte superiori. Longitudo genitalis tanta est, quantum distat eius os externum ab ore vteri, latitudo maior, & minor, cum plus, minusve distendatur, ac contrahatur, ubi res postulat. Vtero gerentibus, cum fursum trahatur genitale, simul etiam arctatur. Quod ad situm attinet, inter externam cutem, & vteri os collocatum est genitale, quod non perpetuò recta spectat, sed modo in dextrum latum, modo in sinistrum inclinat, sub pubis ossibus super re illo inreclinatus iacens. Latitudine verò, ac longitudine vesicæ collum excedit, sed alacribus^m illigatur laxioribus vinculis, membranis videlicet venarum & arteriarum, quæ in ipsum inferuntur; a posteriori parte recto intestino, cui haeret tantum ad finem, quasi per communem tunicam ab anteriori alligatur cum vesica, & eius collo.

Ad uteri autem & muliebris genitalis naturam, quam propofuimus, perspicendam, ita moliri sectionem oportet. Primum aliquid diuidas, digitis ostendere convenie testiculos a lateribus vteri; venas, & arterias, quæ ad eos feruntur; vasa, quæ ad uteri cornua seminem afferunt, una cum

a Gal. l. de
vulv. sect.
c. 1. & l. 14.
de uso par.
c. 14.
b Gal. l. 5.
aph. c. 6. 46.
c Gal. l. de
vulv. sect.
c. 4.

d Gal. lib. de
vulv. sect.
c. 7.
e Gal. lib. de
vulv. sect.
c. 7.
f Gal. lib. de
vulv. sect.
c. 7.

g Supra in
hoc cap.

h Gal. l. de
vulv. sect.
c. 7.

i Avic. l. 3.
fen. at. 12.
2. cap. 4.

k Avic. l. 3.
c. 12.

l Gal. l. de
sect. vulv.
c. 7.
m Gal. lib. de
vulv. diff.
c. 4.

E. 1.

E. 1.

E. 1.

D. 1.

G.

E. 1.

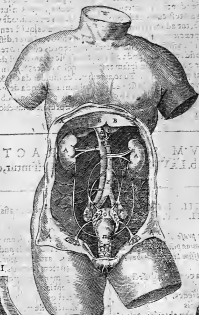
C. 5.

E. 1.

E. 1.

H.

TABVLA. LXVIII.

cum musculis, ac processibus nervosis ipsum suspendentibus; præterea genitale, una cum nervis, penis, & arteriis, quibus continetur, & ad finem ipsius particulam illam, quæ colis imaginem refer; deinde diductis erubibus à pubis ossibus utrinque per os cervicis usque ad podicem scalpello ducenda linea est, resoluendaque cutis usque ad aliquam inguinum portionem; quæ autem inter duas lineas media relicta est, à podice separanda, & ori genitalis adnexa relinquenda. Tum pubis ossa, quæ inter se committuntur, secunda prius cartilagine, ut quantum fieri potest, diducantur: quibus peractis, acuto scalpello separatur membrana pinguis, à vena, & arteria ad testiculos tendentibus, interim inspicis ramis, quos in uteri sinum transmittunt. Vbi scalpellus ad testiculos deductus fuerit; plexus ex eiusmodi venis, & arteriis, & vasa, per quæ semen fertur ad uteri cornua, pateant, & canales, qui à renibus ad vesicam pertinent, à membranis præciantur, ut vesica una cum utero euellatur, dissectis venis, arteriis, nervis, membranis, quibus illigatur, & fibris denique, per quas cum imo recti intestini necitur. Ut autem uteri os consideres, inuertenda est eius cervix, sic etiam simul deprehendes citra sectionem forament, per quod urina in ipsam transire ex collo vesicæ, & si virgo adhuc est, membranam quam diximus perforatam. Tunc autem vesica diuidenda est, & spectandi canales, qui in ipsam inferuntur, cum musculo fixo ad eius collum; diuidenda deinde in longitudinem uteri cervix, diuidendus & totus uterus ab ore ad cornua; ut utriusque substantiam, figuram, si nomen, vasorum inferiorum, superiorum, dextrorum, sinistrorum, coniunctionem diligenter intuearis.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui figuris Tab. LXVIII. & LXIX. inscripti videntur, declaratio.

TAB. LXVIII. FIG. I. II.
I II. IV.

In quatuor his præsentis Tabula figuris genitalium femine picturam exhibentibus inscripta passim Litera sic habent.

- A Peritoneum una cum cute dissectum, ac inuertum.
B Gebba lecinoris sedes.
Portio caui hepatis.
Truncus venæ portæ abscissus, una cum ramis ab ipso derivatis.
E Vena caua.
Z Arteria magna.
H Radices venarum, & arteriarum, ad incurlienem omentum, intestina pertinentium.
O Initium venæ pinguem sinistri renis membranam petentis.
I Venæ, & arteriæ emulgentes.
K Initium venæ pinguem dextri renis membranam petentis.
A Renes.
M Canales urinam à renibus ad vesicam deferentes.
N Venæ feminis materiam deferentes ad testes.
P Arteriæ materiam feminis ad testes deferentes.
O Uterus.
II Vesica.
Anterior testiculi sedes.
Z Initium vasis semen ad uterum deferentis.

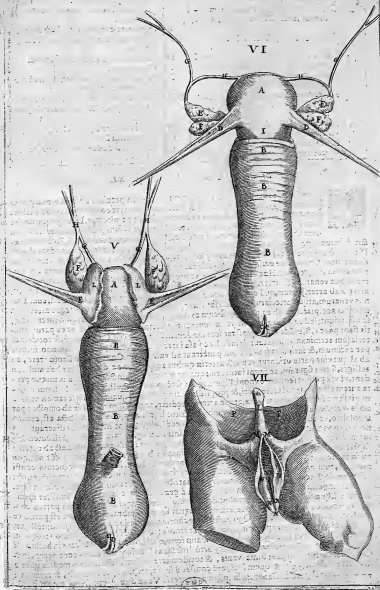
- T Portio prædicti vasis ad uterum pertinentis.
Y Uteri cervix.
X Musculus cervicem vesicæ ambiens.
Labra muliebri pudendi.
Radix arteriæ inferiorem mesenterij partem petentis.
Ligamenta ab utero, ad inguina pertinentia.
Uteri os.
Uteri fundum.
Uteri aperti substantia.
Uteri fundi sinus.
Uteri cervix aperta.
Linea uteri sinum veluti in duos diuidens.
Uterios apertum.
Externum uteri extimam tunicam, à peritoneo ortam demonstrat, internum vero uteri cornua.

TAB. LXVIII. FIG. V.

Figura refert genitales partes mulieris à ceteris corporis partibus resolutas.

- A Prior pars fundi uteri.
B Pudendum.
C Cervix vesicæ ad pudendum desinens.
D Labra mulieris pudendi.
E Processus nervosi ab utero ad inguina pertinentes.
F Testes.
G Vasa quæ semen ad uterum afferunt.
H Commune corpus ex vena, & arteria,

TABVLA LXVIII

	matetiam feminis ad testiculos deferent.		ascendentes.	
I	Cervix uteri.	E	Testes.	
L	Glandosus corpus, in quod terminatur vas semen deferens ad uterum.	F	Glandulosa substantia ad quam terminatur vas semen ad uterum deferentia.	
	FIG. VI. VII.	G	Commune corpus ex venis, & arterijs feminis materiam ad testes deferentibus.	
VI	Figura uterum à posteriori parte ostendit vna cum testiculis, & ceteris partibus genitalibus inuicem diductis, ut euidentiores fiant.	H	Vasa semen ad uterum deferentia.	
		I	Uteri ceteris.	
VII	Figura particulam refert, quæ in feminis uirilis penis imaginem representat.	L	Particula uteri peni non ab similibus superiorea conuersa.	
A	Posterior pars fundi uteri.	M M	Duo muscoli, qui ab osse pubis ad labra nuper diducta particula illigantur.	
B	Posterior pars pudendi.	N	Labra muliebri pudendi.	
C	Labra pudendi.	O	Os pudendi.	
D	Processus nervosi ab utero ad inguina	P	Cavum sub abdomine viscera continens.	

De Involueris fetus.

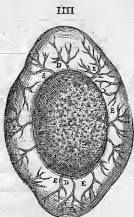
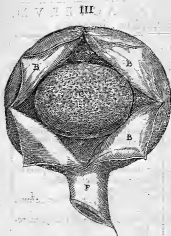
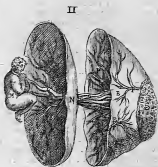
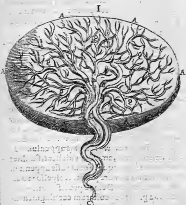
Cap. XI.

Bi præsto sit cadauer mulieris vtero getentis, operæ precium est, non modo genitalis partes se ctione inquirere, sed & fetus involucri; ut eorum usum, substantiam, formam intelligentes, summum naturæ artificium admiremur. Duo igitur cum sit fetus involucri, commune est utriusque tegmenti usum præbere, acque ita defendere foetum valde tenerum, ac mollem. Propterea autem extimum, E, P, cum vtero ne-

fit * foetum, neque ipsum errare patitur; sed illigatum servat per carnosam quandam molem D, adiunctam, quæ venas, & arterias complectitur, per quas spiritus, & sanguis ab vtero foetui distribuitur. Continetur eiusmodi moles substantia rari, & nigrore sanguine referta, quemadmodum lien, & coles. Hæc crassior est, ita ut propè partum pollicis crassitudinem, A, æquet, multique venarum, & artieriarum ramis, Q, quasi intertexta distinguatur. Oriuntur venæ à venis, arteriæ ab arterijs uteri, quæ enim internam uteri superficiem attingit, D, aspera est, cum à ramis venarum, atque artieriarum, quibus innititur, perforatur, & totidæ venas, atque artietias in de ortas accipiat, quæ ab ea parte, quæ cum extimo involucri hæc iungitur, euidenter vndiq; se ostendunt; sed in medio coeunt venæ cum venis, arteriæ cum arterijs, ita ut ex parvis multæ fiant paucæ, B, grædes, quæ quasi radices tandem in duos truncos, C, G, venatæ, & totidem arteriarum terminantur, quatuor deinde hæc vasa inter se iuncta, & capreolorum modo intorta per extimum, & intimum involucrium penetrant ad vmbilicum. Cæterum an à toto vtero, an ab aliqua eius parte oriantur venæ, & arteriæ quibus adne, & iunt, ac distinguatur hæc moles, intelliges, si eius figuram, ac situm intuearis; quæ ita inter se coniuncta sunt, & à se mutuo penta autem est ab altero latere uteri, & propriè ad eam partem, in quam desinit foramen vasificæ minis; hinc sumunt initium venæ, atque arteriæ prædictæ, neque enim oriuntur ab omnibus partibus uteri, sed ab illis dumtaxat, cum quibus necitur hæc moles; quæ ita adiuncta est extimo involucri, ut cum ipso coalescat; vocatur hoc græcè *chorion*, b. Latini secundas dixerunt, quo nomine non tantum extimum, sed foras se etiam intimum significare voluerunt: est autem *chorion* membrana pellucida nigræ, ubi carnosum quasi gluten resoluas, quò illa est ab externa superficie, & per quod cum vtero vtero agglutinatur ab interna parte vrinari coeinet, quæ ex foetu redundans servatur inter hanc, & alteram membranam internam involucrium constituentem, cum qua licet iungatur, nō tamen coalescit nisi ad molem carnosam iam dictam, ubi etiam venis, & arterijs prædicta sunt, nam ceteris partibus vasa admodum exilia & obscura sunt. Alterum involucrium, N, Q, quod intimum est, & à græcis *amnion* c. nominatur. similiter membrana est, quæ foetum proximè involuit, & sudorem d. servat, qui ad facilitatem partus conducit, perinde ac vrina in chorio reservatur; cæterum *amnion* membrana tenuissima est parvis v. si vmbilici natura prius exponatur, quæ à mole carnosâ transfit ad foetum, perforato vtroque in *chorio*. Involucri hæc reperiuntur in humano foetu, qualia dicta sunt, sed secus in belluis, & giori ductu inter se iunctis; binis venis, & totidem arterijs iam dictis, quibus medius interiectus est canalis *superior*, s. quem incipere constat à superiori parte vesicæ fundi, & terminari ad chorion, vel potius relaxatum in ipsum degenerare. Venæ duæ b. ubi foetus, cutem penetrant,

TABVLA LXX.

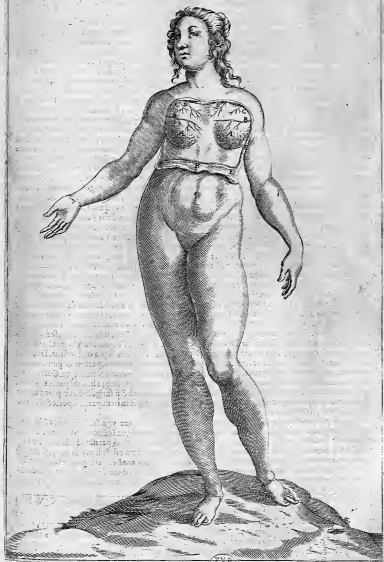
trarunt, in vnam coeunt, quæ cum cano ieciuoris propè vesicam fellis committitur, validis in itinere circumdata membranis. Ac duæ arteriæ iecorum feruntur super latera vesicæ ad os sacrum, ibiq; in arteriam^a magnam inferuntur. Interdum^b vna tantum vena, & una tantum arteria iungitur cum vtracq; sed arteria ad umbilicum diuiditur in duas, vna vna manet; feruntur autem, vt ante dictum est. Præter hæc perspicere etiam in fœtu licet canalem, cui a magna arteria ad venam, quam arterialem nominant, derivatur; per quem perspiratum obtinet a corde pulmo, ad quem fertur spiritus, primò per magnam arteriam, deinde per canalem hunc, & per venam arterialem; licet etiam inspicere ad osium commune ad basim cordis inter venam cauam, & arteriam venalem cum operculo, quod permittit sanguinem ad hanc ferri, non contra ab hac ad illam reuertitur; hoc sanguine pulmo, in ijs qui utero geruntur, sed in lucem editis^c coalescit hoc osium, cum nutriatur pulmo, tunc a vena arteriali; excutatur, & tunc ductus canalis cum pulmo perspiratum habeat ab aere externo.

Ratio sectionis huiusmodi est; ubi detur, cadaver mulieris vterò getentis: Ducatur scalpel- lo linea vna in longitudinem à macronata cartilagine ad ossa pubis, ita altè, vt peritoneum penetret; altera transversa ab vno osse ilium ad alterum. Tum oris vndique reductis spectetur uterus turgidus venis, atque arteriis distentus. Inspectatur etiam vena, & arteria, quæ per vterum abdominis musculum sursum ascendunt; dein scalpello linea vna ducatur in longitudinem vteri; transversa altera, magna cura, ne quid violeture x ijs, quæ uteri substantiæ subsunt; a secto vtero extimam fœtus inuolucrum resoluere debet, alteri prius vepis, atque arteriis ipsum pectenti bus, facillè enim abrupuntur, cum iam maturus est partus; fœtum autem unà cum suis inuolu- cris extractum ablucere oportet, ut sanguine, qui ex vasis emanat, deserso, chorion intuearis, & ossam similem substantiæ lenis comperias, quæ deinde vnguibus, vel scalpello à chorio, cui ualde innascitur separari debet; quo facto chorion vniuersum fœtum ambiens confide- ras, quod pluribus locis scalpello diuides, & espulsa vrina inuertes: finens appensum va- sis per annum ad umbilicum penetrantibus. Alterum inuoluerum, amnion videlicet, similiter atque chorion inspicere, incidere, & hausto humore inuerrere, atque iisdem vasis appensum relinquere conuenit; ut autem finem canalis urachi in chorion cernere possis, scalpello venas, & arterias quæ ipsum amplectuntur, usque ad umbilicum resoluas. Deinde præcis vasis umbi- lici, fœtum super scamnum collocabis, & à ingulo ad ossa pubis per costam cartilaginem sin- istri lateris scalpello lineam duces, quæ ad thoracis, & peritonæi finem descendat. Sic pate- bunt venæ, quæ in vnum coeunt ad iecuinis cauum progrediuntur: arteriæ, quæ utrinque per vesicæ latitudinē transeunt ad lumborum spinam, ubi cum magna & arteria committuntur; canalis denique^d vniuersus, qui vesicæ fundo à superiori parte inferitur, sicque opera vniuersa absoluetur.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, Qui figuris Tab. LXX. inscripti sunt, declaratio.

T A B. LXX. FIG. I II.		M	Infans.
I	<i>Figura monstrat carnosam molem qua fœtus cum utero illigatum seruans ue- nas, & arterias complectitur, per quas spiritus, & sanguis fœtui distri- buitur.</i>	N	Exterior amnii inuolucri superficies.
		O	Interior.
		P	Interior externi inuolucri superficies.
		Q	Vasa per carnosam molem diuisa.
II <i>Fig. refert situm fœtus in utero diuisis inuolucris.</i>		FIG. III. IV.	
A	Carnosæ moles nigriori sanguine re- ferta.	I II	<i>Figura ostendit vterum à posteriori parte, rectâ, & transversim diuisum, ut ex- tima eius tunica se ostendas.</i>
B	Vasa, quæ per dictam substantiam di- uisa coeunt, ubi C.	IV.	<i>Fig. Monstrat fœtum à posteriori parte ad- huc extimo inuolucro obductum.</i>
C	Carnosæ moles extimo inuolucro ad- nata.		
D	Externæ superficies extimi inuolucri.	A	Vteri fundum.
E	Origo uasorum umbilici à carnosæ mole paulo nuper dicta.	B	Posteriori uteri sedes dissecta, ac inuer- sa.
F H	Commune corpus ex dictis vasis um- bilicum constituens.	C	Carnosæ moles sub atro sanguine re- ferta.
G	Vasa, per amnion inuolucrum diuisa.	D	Extimam fœtus inuolucrum ab exte- riori parte.
I	Commune corpus uasorum umbilici.	E	Venæ per ipsum diuisæ.
L		F	Vteri cervix.

TABVLA LXXI.

Rater inspectionem vteri, atq; involuutorum ferus, cum secatur cadaver mulieris, mā tam
mas quoq; intueri oportet, quæ quamvis in pectore sitæ sint, non in vêtre, qui in hoc
libro propoſitus est, ob consortiū tamen, ac veluti germanitatem muneris, videntur
cum vtero tractandæ, quandoquidem vt hic ob propagationem setum alie, ita mam-
mæ ob eandem in fanti iam in locum edito lac pro alimento parant, atq; hoc munus propriū
mammarum est in feminis, alterū quo cor tegū, fouent, ab externis iniurijs defendūt, per-
tinet cōiter ad mammas vitorū, & mulierū, quod si mammarū fabricā intuearis, ad eiusmodi
munus maxime opportunū comperies; nā quod ad materiā attinet, continentur mammarū glā-
dula 4, A, ad centrum collocata; quæ ipsarum formā representat; huic magnæ glandulæ paræ
aliæ multæ insident, adipe, & carnosa membrana inret se cōnexæ. Superiecta est substantia hæc
interna parte membranæ carnosæ, extrategitur à cute crassioce. Vt autem materia hæc ad lac
gignendum maxime habilis est, ita substantia papillæ, seu capituli, in quod e mamma termina-
tur, maxime idonea est, quam fugat insans, & ex qua eliciat lac; rara enim admodum est, quem
admodum substantia colis, & eodē modo tenditur; fibræ etiam distinguitur, quæ procedunt à
vasis per mamillas discurrētib. Cutis autem quæ ibi superiecta est, tenuior est, & cū subiecta
substantia illigatur, ita vt facile lac reddat. Nervi, qui ad mammas pertinent, oriuntur ab illis
ramis, qui pertinet ad musculos thoracis; propriè autē papilla nervū accipit, q; prodiit ex ipso
to costarum intervallo. Venæ quæ in māmillas inferūt, interdū aliqua ex parte oriuntur à in-
gulari externa; perpetuo autem triplicē originē ducunt; aliæ, B, enim oriūtur ab illa vena, quæ
vbi ex thorace egressa ad alam procedit, cuti, musculis thoracis, & māmillis, ramos impertit,
Aliæ, C, D, oriuntur à venis, quæ ad summū humerū tendunt, vnde rami deriuantur, tam ad
cutem, quā ad mammarū substantiam pertinent. Aliæ quæ non ad externā cutem, sed tantū
ad internā māmatarū substantiam pertinent, oriuntur à venis, quæ à iugulo sub osse pectoris
procedunt; à quib; deriuantur rami, qui per cartilaginiū intervalia distribuantur musculis tho-
raci insidentib. Inde etiam māmistrēndū autem hæ venæ ad illa iungūt cū arteriis exilib; quæ
similiter à iugulo ortæ sub osse pectoris deorsum ferūt; per hæ māmīs g cū vtero maximū est
consortij; cū enim lac superuenientib; mensuris, & cū mulier vtero gerit; reuertitur lac cū
peperit. Nexus autem, seu coniunctio māmatarū cum vtero ita habet. Venæ, at q; arteriæ iū di-
cunt, quæ à iugulo deorsum sub osse pectoris feruntur, ex thorace procedentes, per abdomen
ducunt sub rectos musculos quib; illigantur; ad mediā vtero ipsarū longitudinē in piores ramos
diuiduntur qui coeūt, atq; inreuntur cū ramis aliarū duarū venarū arteriarū quæ sub i-
dē musculus innatæ sursum ferūt; deriuantur hæ à gradū iotib; ramis venæ caux, & arteriæ ma-
g, q; per inguina ferūt ad cruras; quia paulo supra harū initiiū oriūtur venæ, & arteriæ
quæ vterū alut, idcirco maximū consortiū habēt cū vtero, propter viciniam; vnde nō mirū ē sū
guis ab vtero ad māmās, & inde ad vterū trāsferatur, cū rami & ascēdētii, & descēdētii inter
se implicentur. Figura autē māmārū spherā dimidiatā representat, exteriori . n. parte rotun-
da fuit, vt minus iniurijs pateret, interiori verō plana, vt melius resideret super thoracē, qui
quatenus gibb; est, eatenus sinuatur basis māmæ. Magnitudo māmārū nō eadē est, sed varia
tate maiores, & minores sūt, rū prout ociosē degūt, vel laſciunt. Tenera ætate paruulæ sunt, ve-
tulis laxæ, ob longæ, graciles; ætate firmæ tumēt, præsertim cū laſcis copia distēdūt. Duo iūt
māmæ fuerūt efficiæ, partim vt feruaretur æquilibras vtriusq; lateris, partim vt geminos ale-
re possēt, partim vt si vna ægorarēt, altera quæ sana eſſet, cōi munere fungeretur. Collocatæ
mammarū sunt in thorace à laterib; qui locas maxime idoneus fuit; neq; alias ibi partes colloca-
re necesse erat; & māmæ ibi cōmodē cor tegunt, & ab illo perfectū sanguinē accipiunt ad lac
proctandū; pro magnitudine autē, & paruitate, varium spaciū occupant; superiectæ autem
sunt inferiori parti musculi ad ducentis brachium ad pectus.

Vt autē propoſita māmillarū natura cōmodē inspicatur, linea vna scalpello ducēda est à
iugulo deorsū ad vmbilicū; ita altera à iugulo ad sumū humerū quæ sectione adhibita, cutis à
māmillarū substantia resoluēda est, inspeſisq; ramis vasorū ad ipsas perueniētii, separāda mām-
illa est à musculo, adducēte brachiū ad pectus, cui superiecta est; & interrim venæ, & arteriæ
quæ per musculos ad māmilla perueniūt, inquirendæ. Coeūt autē venarū, atq; arteriarū ascē-
dentiū, & descēdentiū, per quas transferri sanguinē à māmīs ad vterū, & ab vtero ad māmās
retulimus, tunc manifestē ostenditur, cum secatur abdomen, & propriè musculi eius recti.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI

Fig. I. Tab. LXXI. inscripti videntur, declaratio. —

TAB. LXXI. FIG. I.

Mammæ hac figura representat de-
tracta cute, & membrana carnosa.

A Glandula, quæ mammarum formam
refert.

B Venæ ab ora ortæ, quæ vbi ex thorace

egressa ad alam procedit, cuti, mu-
sculis thoracis, & mamillis ramos
impertit.

CD Venæ ab illis ortæ, quæ ad summū hu-
merum tendunt.

E Cutis inuerſa.

AVIDIVIDI DE ANATOMIE

Liber Sextus:

QVI EST DE PARTIBVS VITALI FACVLTATI
inferuientibus.

De Colla.

Cap. I.

B

Xpōitici ſuperiori libro partibus noſtri corporis naturali facultati inferuientibus, illæ nunc ſequuntur, quæ perrinent ad vitalem; conſiſtit hæc in conſeruatione caloris innati, qui in corde continetur, quæ in præcipua ſede, per cuius motum partim frigido aere attracto, partim fuligine expulſa defenditur. Ad cuiusmodi perſpiratū neceſſarius fuit pulmo, aſpera arteria, guttur, ſeptū tranſuerſū, thorax, & tandē collū, quorū ſigillarim ſectiōne perſequemur, ſi ante uſum, ſubſtantia, formā vniuſcuiuſque expoſuerimus; ſumemus inſitiū à collo, per quod coniungitur pectus cum capite, græcè autem dicitur *doxē*, & *gēgōnæ* b fuit hoc à natura conſtitutum gratia e pulmonis, continet enim àſperam arteriam, & guttur, unde aer permeat ad pulmonem occupat collū id totum ſpaciū, quod inter caput, & thoracem eſt; deſinit; ad iugulū materia ex qua conſtat, ſunt muſculi antea expoſiti; cum ſeptem vertebra, quas in ſpina reccē ſumus. Poſtulat eius ſectiō, vt detracta cute muſculos ſcalpello perſequamur, ordine prius expoſito; tum vertebra ſpectemus, quas tales comperiemus, quales diximus, cum de oſſib. aperiemus; inſpicemus & in collo guttur cum aſpera arteria; ſed de horum ſectiōne in ſequentibus tractabitur. Cum collo proximè iungitur pectus ad quod iam pergitur.

De Thorace, & eius membranis.

Cap. II.

Ta. 75.
E. 422
Purior
prieis
Cēp.

Stigimur pectus id totum, quod inter iugulum eſt, & ſeptum tranſuerſum; vocaturque à Græcis *doxē*, & *gēgōnæ*, quod vocabulū latini quoque mutantur; prior pars peſtoris græcè dicitur *doxē*, & eſt mediū *gēgōnæ*, i. C. ſed poſterior pars *gēgōnæ*, & Latera verò *gēgōnæ* nominantur. Faciunt eſt thorax, partim vt quæ in eo reſident viſcera tueatur, i. partim vt reſpirationis motū preſtet; quod ſi materiam, & formam intuearis, apōſitè ad propoſitum munus inſtitutū fuiſſe intelliges. Materiam præter cutem ſuperficiam, & internam membranam, præbēt partim oſſi ſculi, partim oſſi i. ab oſſibus deſcendunt ſubiecta viſcera; à muſculis ſit dilatatio, & conſtrictio ad reſpirationē neceſſaria. Muſculos quidem ſeptuaginta tres ſupra diximus ad reſpirationis motum & commodatū, quorum n. decem ad abdomen referuntur, reliqui ad thoracē; triginta & vnus utriusque, quib. accedit ſeptum tranſuerſum, quæ ab ipſa parte, atque ſimilitè arctens. Oſſa thoracis ſunt duodecim vertebra, cū quib. utriusque duodecim coſtæ coniunguntur; quæ iunguntur à priori parte com oſſe peſtoris per cartilaginē. Ceterū quæ forma ſit muſculorū thoracis, & propriè ſepti tranſuerſi, quæ item coſtarū, & integrarum, & ſpuriarum, quæ oſſis peſtoris ac mucrone cartilaginis, abonde enarrauimus; partim ſecundo libro p qua de oſſib. partim quarto, & quæ de muſculis; ex quibus roietis thoracis forma colligitur. Larior autem eſt homini, quā ceteris animalibus, quod brachia ab ipſo recedant; id quod non ex nit anterioribus cruribus quæ de p. dem. Situs iam expoſitus eſt, cum inter iugulū, & ſeptum tranſuerſum collocari ipſum dixerimus.

Sed ſatis de thorace, quod reſeruat membrana, H. *gēgōnæ*, quæ ſuccingens, vt ad abdomen perſequeſtur. Vtriuſque viſus quodammodo ſimilis eſt, nam utraque tegit, alligat, involuit, incluſa viſcera, ac vala; ſeptum tranſuerſum firmius reddit; ſed ſuccingens propriè muſculos,

Vidi Vidi de Anatomia, Lib. VI.

B b 2

qui

a Gal. 1. de
loc. aff. c. 1.
& Ariſt. li.
de reſp. c. 4
b Ariſt. li. 1.
de hiſt. ani.
c. 1. & G.
8. li. de uſu
p. 6. 1.
c Ariſt. li. 4.
de Par. an.
c. 11. & G.
li. 8. de uſu
p. 6. 1.
d Supra li. 1.
e Supra li. 1.
f Supra li. 1.
g Ariſt. li. 1.
de hiſt. ani.
c. 7
h Ariſt. li. 1.
de hiſt. an.
c. 12
i Ga. li. 1. de
ar. com. 87
k Ga. li. me
dicus. c. 10
l Ga. li. 13.
de uſu p. 1.
m Supra li. 1.
n Supra li. 1.
o Supra li. 1.
p Supra li. 1.
q Supra li. 1.
r Supra li. 1.
s Supra li. 1.
t Supra li. 1.
u Supra li. 1.
v Supra li. 1.
w Supra li. 1.
x Supra li. 1.
y Supra li. 1.
z Supra li. 1.

qui inter costas sita sunt, vestit; efficitque ne pulmo, qui mollis est, ossa pectoris dura proxime E
 attingat; quæ proprio quoque inuolucro, quod *apophyseus*, dicitur, ad eum finem circumdantur;
 sed interiecta succingente membrana mirior adhuc redditur contrañus. Substantia succingen-
 tis eadem est, quæ aliarum membranarum, dura, tennis, inæqualis, alba, validior quam perio-
 neum; durior tamen a posteriori parte, quam a priori; raro autem adnatam habet adipem, cæ-
 que magis prope vertebrae, ubi vasa magna discunt. Venæ, G, quæ ad ipsam pertinent, co-
 nuntur a vena sine coniuge, sicut arteriæ ab arteria magnâ quâ nonnullæ tam venæ, quam
 arteriæ ad ipsam pertinent, deripiuntur a vasis, quæ sub pectoris ossæ ad abdomen præce-
 dunt. Sed nervi quos succingens membrana accipit, a se xro pari nervorum cerebri proficiunt
 tur. Figura eadem est, quæ caui thoracis, varia videlicet, superne angusta, inferne lata, latior
 adhuc a lateribus, brevior a priori parte, longior a posteriori; foris gibba, intus caua, excepta
 posteriori parte, quæ ob vertebrae, & radices costarum, foris deprimitur, intus affurgit. Super-
 ficies interna lævis est, & quasi aquoso humore illita, præterquam ubi proceffus quodam exi-
 git ad inuoluendum, & asilandum, ut ad longitudinem vertebrarum, unde oritur septum se-
 ptum dextram thoracis partem à sinistra; præterea, ubi à ligamentis, atque inuoluit arteriam ma-
 gnâ, arteriam asperam, gulam, venam sine coniuge, rum a priori parte, quæ cum ossæ pecto-
 ris committitur septum, quod thoracem in longitudinem diuidit. Foramina, quæ hæc membra-
 na septum transuersum tegit, æterna, non secus, atque ipsum habet; per unum transit vena cana,
 per alterum gula, per tertium magna arteria. Ad iugulum non peruia est uno foramine am-
 plo, sed plaribus, per quæ trāsunt rami venæ caue, & arteriæ magnæ; gula, aspera arteria, ner-
 ui, & illi qui a se xro pari nervorum cerebri, & illi, qui a ceruice ad septum transuersum fetuor;
 perforatur tandem a posteriori parte a venis, & arterijs tendentibus ad spaciâ inter costas.
 Magnitudo respondet magnitudini internæ thoracis; pertinet enim à posteriori parte a prima
 vertebra ad undecimam, ubi septum est; per quod exit arteria magna; a priori a iugulo ad imâ
 partem ossis pectoris, cui septum transuersum canam thoracis circumdat. Ex iam dictâ magni-
 tudine situs etiam deprehenditur, oritur enim a ligamentis vertebrarum coniungitur a poste-
 riori parte cum vena sine coniuge, & cum magna arteria; a priori superieffia habet vasa, quæ
 sub pectoris ossæ deorsum ad abdomen descendunt. De numero dubitari potest, an una sit,
 an duplex, prout duplex etiam est membrana thoracem diuidens in longitudinem, cum qua
 iungitur, & ad quam iam pergitur.

a. G. li. 7. de
 anar. admi-
 c. 2. & li. 6.
 de ulu p. 1.
 c. 3.
 b. G. li. 6. de
 ulu p. c. 3.
 Membranz igitur, quæ pectus in longitudinē diuidunt, *diaphragma*, a Græcis appellatæ, mul-
 tis & ipse nominib. utiles sunt, nā & cor cū suo inuolucro, M. conseruet, & coherat, & vasis inter-
 nū præbent, & pectus in dextrâ, & sinistra partē diuidunt, quō fit, ut vna perforata, altera serua-
 ri possit inuoluta, in qua pulmo citra noxam moueatur. Substantia tenuior habet succingentes
 membranz, intus plerumq; pinguedinis experte; tantū pingue sunt ab exteriori parte, quæ pre-
 sent ad caui thoracis; præsertim in hominib. pinguiorib. in quib. omēto similes videtur pro-
 pter iugulū glandulâ adnatâ habent, ubi vasa diuiduntur; venas autē, & arterias accipit ab il-
 lis, quæ a iugulo deorsū per os pectoris descendunt; accipiūt & vtrinq; ramosos a venis quæ cū
 nervis a iugulo descendunt ad septum transuersum, a quibus nervi ramosos et obtinent. Figura
 triāgulū representat, tamen a dextro latere, quæ a sinistro inæquali costarū, quarū quæ breui-
 sima est, a iugulo per pectoris os, ac mucronatâ cartilagine ad septū trāsuerfum finitur; altera,
 quæ longissima est, a iugulo per dorsum ad undecimā vertebrā tendit; tertiā media inter has
 duas ab ossæ pectoris per longitudinē septi trāsuerfi ad dorsū progreditur. Superficies utriusq;
 ab interiori parte aspera est, propter fibras, & membranas; ab exteriori, quæ ad pulmones spectat,
 lævis, & quasi aquoso humore illita, interdū aliqua parte adnascitur pulmoni. Magnitudo eā-
 rū a iugulo ad septū trāsuerfum, & a vertebra ad os thoracis pertinet. Oriuntur ambæ a membra-
 na succingente, quæ cū illa committuntur, ad os pectoris, ad septū transuersum, ad vertebrae; in-
 qualiter, vero ambæ & coeunt, & inter se distant; coeunt quidē iuxta dorsū longitudinem, quæ
 cū vertebrae committuntur; sed a priori parte quæ os pectoris attingit; & earenus inter se distat,
 quatenus id latū est ipsarū quidē superne ubi latissimū; inde paulatim minus recedunt; ipsi
 sū angustius redditur; mediū spaciū inter utrāq; fibris, ac membranulis repletur; quæ cū se pro-
 trāuerse iungunt, maxime inter se recedūt, ubi finē efficiunt; & æquarum partem oēm septi
 trāsuerfi, quæ carnis est experte, sed latione est a priori parte, quæ a posteriori, cōplectitur; cor, cum
 suo inuolucro, & venâ caua, quorum amplitudini responderet amplitudo sinus iustus tertiā
 duos alios sinus, secundū caua in pectore, unum a dextra parte, alterū a sinistra effici dixerim
 benda & scutis a thoracē uniuerso primo detrahenda est, & musculi incidendi, quæ admodū
 in superiorib. demonstrauimus. cum de musculis ageremus; quib. remotis veniendum est ad
 ossa, & primo ad vtrūquē iugulum, quod a pectoris ossæ separandum est, ualidis ligamentis
 bus ne ceditur ualido, & acuto scalpello resectis ea animaduersione que subsunt, laceren-
 tur; spectanda que tunc est cartilago, per quam iugulum cum pectoris ossæ committitur, quod
 hoc pacto resolutum a pectoris ossæ, & a prima costa attolles, & in exteriorē partē ad ducēs, &

A cartilago, per quam prima costa cum osse pectoris committitur, in conspectum veniens scal-
pello separatur, quæ scilicet reliquarum costarum cartilagines similiter resolues, & thoracis os
cum cartilaginibus à costis attolles, modo in dextrum, modò in sinistrum latus convertens, in
spicies tunc membranas, quæ ossi pectoris innatæ thoracem in longitudinem diuidit: quibus
inspèctis pectoris os cum mucronata cartilagine à septo transuerso diuides, & sensim attolles
à membranis thoracem in longitudinem diuidentibus separabis; ita vt caput cadaueris in se
etator; venamque, & arteriam vtrinque sub ipso tendentem scalpello inter membranas in-
quires, quas vbi laqueis alligaueris, os pectoris cum suis vasibus à thorace auferens ad membra-
nam costas succingentem accedes, quam hamulo prehensam auelles à costis intactas, numpul-
mo ipsi per fibras aliquas ne etatur; tum singulæ costæ in exteriorem partem vt adducenda, vt
thoracis cauum vniuersum oculis subijciatur id quod melius succedet, si dorso medio in longi-
tudinem globus, aut lapis (ubicuiusque sic enim magis thorax aperietur, vt ad partem, quæ ibi
sunt sectionem transeat. A summo igitur thorace ad nervosam partem septi transuersi dex-
tram partem à membrana dextri lateris thoracem in longitudinem diuidente separabis, & si
militer sinistrum à sinistra; vtrumque autem nervum iuxta septum transuersum præcidents ad
ceruicem reijcies, vt deinde si placeat, interior eius originem possis. Dein reuertendū est ad duas
membranas thoracem in longitudinem diuidentes, quas inter se diducere oportet, & a peri-
cardio, ac septo transuerso resoluerè, atque à thorace auferre, summa cura, ne insigne a liquod
vas violetur.

De Guttur, epiglottide, & faucibus.

Cap. III.

E Str autem guttur caput asperæ arteriæ, quod græcè ἀσπρὴ * nominatur, factum à natura
vt non solum præbeat aditum aeri, qui ad pulmonem fertur, vel ex eodem educitur, sed vt
vocalis sit præcipuum instrumentum, qua motum non modo aperitur, vt attrahatur aer, aut
claudatur, vt retineatur, cum necesse est; sed varie dilatatur, atque astringitur ad vocem ef-
fugendam; habet autem in superiori, atque anteriori parte operculum, G, H, quod versus
posteriorem flexatur, per quod, quasi per pontem transit cibus, & potus, neque; decidit in caui
asperæ arteriæ; ne autem in eadem illabatur, quod per vomitum redditur, efficit, cum astrin-
gitur tertia cartilago, ex qua constat guttur; constat enim ex tribus, e quas sigillatim expo-
nere oportet; illud autem imprimis intueri licet, quod natura guttur merito ex f cartilagine
sa substantia constituit, siquidem caro cōcideret, neque aperta seruaretur ad respirationem;
C præterquam quod ad sonum vocis inepta esset; nam euertetur ab æreps vero partim gula
præmeret, partim oneri esset, & linguam deorsum traheret, præterquam quod musculos positi
laret, à quibus moueretur, adeo crassos, vt deformitatem in ceruice afferret, neque insectis pos-
set, & moueri ad vocem, quam insuauem quoque redderet; nulla igitur substantia magis ido-
nea accipi potuit, quam in cartilago, quæ & maximè habilis est, ad propositum munus præstan-
da accipi potuit, quam in cartilago, quæ & maximè habilis est, ad propositum munus præstan-
da accipi potuit, quam in cartilago, quæ & maximè habilis est, ad propositum munus præstan-
da accipi potuit, quam in cartilago, quæ & maximè habilis est, ad propositum munus præstan-

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

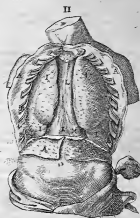
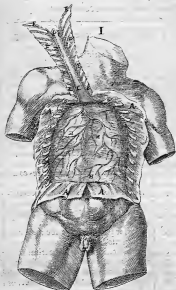
g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

g Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
h Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
i Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.
k Gal. lib. 7. de usu p.c. 5.

ram arteriam delabij facile autem fleat, et sicque veluti *γαστήρ*, hoc est lingua capitis tibi: E nam aspera arteria tibi, guttur tibi caput representat; hinc rimæ tertie cartilaginis quæ *γαστήρ* nominatur, superficie est *επιγαστήρ*, *γ* G, H, quasi super linguam, operculum prohibet ne cibis, & pocus decidat in asperam arteriam. Habet hæc substantiam mollem, similem superiori parti tertie cartilaginis; estque pinguis, & ligamenti modo fleat, & membrana involuitur; confert ad eam quam habet, ad facilem transitum aeris, & prohibet ne motu existeretur. Nascitur, operculum ab anteriori parte primæ cartilaginis, basi, & deorsum curvata, inde inflexo tendens triangulum imitatur: cuius vertex, *α*, ad gulam introforum porrigitur; quæ ad palatum spectat, gibbum est, ac mollius; quæ ad guttur, cauum, & multo durius. Deprimitur à cibo, & potu, sed rursus attollitur à musculis, qui à medio osse hyoide ad ipsum feruntur; huiusmodi sunt cartilagines cum operculo, quibus guttur continetur: cius musculi supra quarto libro sunt à nobis expositi, sicuti tertio c libro nervi, qui ad ipsum perveniunt maxima ex parte à sexto pari nervorum cerebri; præsertim ab eorum ramis recurrentibus; quamquam & à primo pari nervorum medullæ dorsalis; aliqui etiam ad guttur proficiscuntur. Nunc tamen paucis musculorum manus repetemus. Aperitur guttur magis quam soleat, cum musculi oculo sunt primo ad maiorem respirationem, deinde etiam ad maiorem vocem; claudunt, ad cohibendum anhelitum, & idcirco etiam vocem dilatatur, & astringitur ad vocis modulationem. Musculi alii aliud ex his muneribus præstant; sed qui aperiunt, ubi minus actionem suam perficiunt, dilatant; sicuti qui claudunt, ubi similiter suam actionem minus perficiunt, astringunt. Aperit autem quatuor illi, qui tertiam, cartilaginem ad secundam adducunt versus partem posteriorem; incipiunt enim à secunda versus gulam, & tendunt ad tertiam. Claudunt duo illi, qui ab interna, ac media parte primæ cartilaginis ad tertiam ascendunt; ad eam autem validi sunt in claudendo, ut prohibeant anhelitum, & renitentur à omnibus musculis thoracem constrigentibus; adducunt autem tertiam cartilaginem ad primam. Claudunt etiam alij duo tertiam cartilaginem quasi marsupium, qui ad basim eius nati, per ipsam feruntur; innitunturque manus eorum musculorum, qui anum, & cervicem vesicæ claudunt. Dilatant, qui separant primam cartilaginem à secunda, & sursum attrahunt; dilatatur enim tunc guttur, non secusquam thorax, cum ascendit: Dilatationi ergo præstant duo illi, qui ab inferiori latere ossis hyoide descendunt ad cartilagineum scutiformem. Astringunt, qui primam cartilaginem ad secundam adducunt, veluti duo illi, qui ab osse thoracis & duo alij, qui à gula proficiscuntur ad cartilaginem scutiformem; præterea duo illi qui, à prima descendunt ad secundam.

Locum ubi caput asperæ arteriæ, hoc est guttur residet, Græci *σάρογγο*, Latini fauces nominant; Continet hic & glandulas, & vnam. Glandulæ quæ ibi sunt, multiplicem usum præbent, Guttur enim quæ collocata sunt ad finem asperæ arteriæ, & radicem gutturis, utrinque vna ad eum locum madefaciendum pertinent; duæ alie supra guttur oblongæ à superiori parte deorsum tendentes, laxiori substantia præditæ, & eodem involucre, quo totum os involuitur, teguntur; tamen, tam guttur, quam gulam madefaciunt, appellantur Græcè *αδρυαί*, & *γαστήρ*, quæ quasi iuxta *σάρογγο*. Est enim in faucibus, *σάρογγο*, hoc est angustia loci, ubi extremum gulæ, & asperæ arteriæ situm est, ubi item glandulæ præpositæ, in quarum medio conspicitur vna, quam mox sub iugum. Hæc solæ inter glandulas teguntur membrana nervosa, quæ perforata est manifestis foraminibus, deinde humor ad linguam, & guttur madefaciendum exire facile possit. Aliæ glandulæ cæca illa replent, quæ sub auribus sunt versus fauces; conferunt autem ad vasorum derivationem, non secusquam illæ, quæ ad inguina sunt, aut ad alas. Vna dicitur à Græcis *σάρογγο*, quæ iuxta *σάρογγο*, *σάρογγο*, quæ quæ postremum vocabulum magis inflamatam partem, quæ partem simpliciter significat. Latini, siue inflammata sit, siue inflammatione careat, vnam appellant. Conspicitur hæc hiantæ ore ab extremo palato ad fauces descendens, quasi parva columna, ubi nati foramina penetrant in os. Numeratur autem inter instrumenta vocis, quod sit quasi pleurem, ne frigidior ad pulmonem penetret; prohibetque ne cum aere pulvis in guttur, & asperæ arteriam feratur. Adde, quod materia à capite destillans per vnam percolata descendit ad guttur madefaciendum. Substantia vna caro est, eodem involucre quo os obducta, ad quam vasa pertinent derivata ab illis quæ sunt in palato. Figura pyramidem imitatur, cuius basis ad palatum est, pendet enim à carne illa, quæ in extremo palato glandis substantiam representat; & illa, de sectione aliarum quæ in thorace continentur.

TABULA. LXXII.

NOTA

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LXXII. inscripti visuntur, declaratio.

T A B. L X X I I.
Pars prior.

FIG. I. II.

Prima & Secunda figura thoracem & eius membranas ostendunt.

- A Intus una cum musculis inuersa.
B Ioste effracta, ac in exteriora conuersa.
C Os pectoris.
D Macronara cartilago.
E Costarum cartilagines.
F Musculi, qui inter costas siri sunt.
G Vasa, quæ per succingentes membranas diuiduntur.
H Membrana thoracem succingens, & proprie inferius H. sedem notat pericardio propriam.
I Pulmonis fibræ.
L Membrana, quæ thoracem in longitudinem diuidit.
M Cordis inuolucrum.

T A B V L A L X X I I.
Pars posterior.

FIG. I. II. III. IV. V. VI. VII.
VIII. IX. X. XI.

Vndecim hæc figura Guttur Epiglottidem, ac fauces demonstrans.

- A Prior pars cartilaginis scutiformis.
B In Prima figura ostendit asperam arteriam à priori parte, in Tertia à latere.
C Superiores processus cartilaginis scutiformis, quibus cum humilioribus processibus ossis hyoidis il ligatur.
D Humiliores processus ossis hyoidis.
E In Prima figura ostendit os hyoides à priori parte, in Tertia à latere.

- F Longiores processus ossis hyoidis præcili.
G Apex epiglottidis.
H Interna epiglottidis superficies.
I Tertia gutturis cartilago à posteriori parte.
L Posterior pars, secundæ cartilaginis.
M Posterior pars asperæ arteriæ quæ gulam respicit.
N Ostendit primam gutturis cartilaginem à latere.
O Inferiores processus primæ cartilaginis quibus cum secundâ committuntur.
* Posterior, ac interna superficies cartilaginis scutiformis.
P Interna superficies secundæ cartilaginis.
Q Anterior pars secundæ cartilaginis quæ tangentibus occurrit.
R Posterior pars eiusdem secundæ cartilaginis.
S Tertia cartilago in duas partita.
T Hoc loco tertia cartilago nihil præter gutturis membranas continet.
V Processus tertiæ cartilaginis vrcei os efformantes.
X Quarta tertia cartilago cum secundâ alligatur.
Y Epiglottis.
Z Basîs epiglottidis.
* Apex epiglottidis.
* Prior pars secundæ cartilaginis quæ tangentibus occurrit.
* Linea affurgens in posteriori parte secundæ cartilaginis.
* Duo tubercula secundæ cartilaginis quæ in sinus primæ inseruntur.
* Sinus secundæ cartilaginis in quos inferiores processus primæ inseruntur.
* Prior pars tertiæ cartilaginis quæ vrcei os imitatur.

De 71.
lib. 2.

P

Vlmo, quem Græci πνεύμων dicunt, ad respirationem fuit a natura institutus, ut refrigeraret cor, quamquam confert & ad retinendum anhelum: rest enim veluti ci-
sterna aeris, quem temperat, ne frigidior ad cor asperat. Cum dilatatur pulmo, impletur aere frigidior, quem cordi impertit; cum contrahitur, expellit calidior-
em, & veluti fuliginem, quam excipit a corde: dilatatur autē, & contrahitur, non per se, sed
motu thoracis: cuius musculi, cum dilatant, aut contrahunt thoracem, simul etiam dilatant, vel
contrahunt pulmonem. Comprimatur pulmo compresso thorace, dilatatur dilatato thora-
ce, non secusquam fabrorum: d. folles, ne inane spacium ibi sit, impletur aere, ita ut pulmo-
nis motus referri ad thoracem debeat; dilatur autem, & contrahitur in pulmone potissimū
aspera arteria, cuius cartilagines per ligamenta, quibus ne distantur, magis vel minus inter se re-
cedunt; membranæ autem, quæ circulum cartilaginis absolunt, motum in latitudinem faciūt
per hunc motum pulmo efficitur non solum respirationis instrumentum, sed & etiam vocis; cu-
ius materiam constat esse aerem, qui ex eo redditur; sed præter munus respirationis, ac vo-
cis, præbet pulmo etiam quoque usum, ut cum cor vehementius palpitat, molliet ipsum exel-
piat: maximè autem habilis est pulmo, qui proposita munera exequatur, siue materiam speciet,
siue formam. Materia primo est aspera arteria, D, H, deinde arteria B, venalis; hæc ad ipsum
cor, illa ad pulmonem aerem affert; his accedit vena C, arterialis, quæ a corde ad pulmo-
nem ascendit sanguinem adducit: hæc grandior est, quod pulmo multum possulet alimentum,
ob calorem ac motum, & ob sanguinem tenuem, qui facile absorbitur. De aspera arteria pri-
mum agamus, tum de vena arteriali, & arteria venali.

De 71.
lib. 2.
Cap. 3.

De 71.
lib. 2.
Cap. 3.

De 71.
lib. 2.
Cap. 3.

De 71.
lib. 2.
Cap. 3.

De 71.
lib. 2.
Cap. 3.

Canalem, qui a gutture ad pulmonem fertur, græci πνεύματος ἀγωγὴν, & ἀπὸ γuttur. quod con-
fistat ex bronchijs, hoc est, circulus cartilaginulati asperam G, O, arteriam vocant. Diceba-
tur hæc ab antiquis arteria simpliciter, qui alias arterias sub venarum nomine complecte-
bantur; sed deinde additum est vocabulum, aspera, ut distingueretur a venis pulsantibus, quæ
dixit: sunt arteriæ in iunioribus. Eius vltus est transitus præbere aeri, quem attrahimus, & ex-
pellimus respirantes, quo fit, ut ad vocem quoque pertineat. Fuit autem necessaria, tum ut tē-
peretur aer, qui attrahitur, cum ut effugatur vox; propterea non potuit ori proxima colloca-
ri, quia mobrem debet aspera arteria inter respirationis, & vocis instrumenta numerari: habuit
hæc & materiam, & formam ad vtrumque munus maximè habilem; constat enim 1. ex cartila-
gine, Q, & ligamentis membranosis, P, illa ad vocis sonum apposta est, & ne connueat ob mo-
tum pulmonis, sed pateat ad respirationem; hæc ad motum respirationis pertinent: interieiu-
tur enim partibus cartilaginosis, quæ sunt veluti annuli, ac circuli, non tamen integri, neque
enim, O, a posteriori parte, qua gula attingunt cartilago est, sed membrana, quæ cedat cibo per
gulam transiente; ab vno quoque igitur circulo quarta pars detracta sit, vidē. C. literæ græ-
cæ figuram repræsentant, & quædam litteræ nominantur. Talis autem manet a gutture ad pulmo-
nem, in quo ramorum asperæ arteriæ cartilago figuram variam habet, ut quadratam, triangu-
lam, rhomboidem, ne cōi primatur, & cōiueat, dum mouetur pulmo. Teguntur eiusmodi car-
tilagines perinde atque ossa membrana, quæ non solum eas inuoluit, sed descendens, etiam
confert ad illigandum inferiorem annulum cum superiori; procedens verò in posteriorem par-
tem recipit vna cum membrana, cui ne dicitur id totum spacium circuli, quod a cartilagine de-
tractum est; habet enim aspera arteria duplicem tunicam, vnam quidem ab externa parte,
alteram ab interna. Externa membranis cartilaginibus alligantibus valide innascitur; profici-
sciturque a membrana succingente, quæ ut alias partes, ita asperam arteriam inuoluit. Inter
na tenuis, densa, & moderatè sicca est; tenuis quidem, nam si crassa fuisset, occurrerit internis
spacijs, lentia, quia fuisset errata, non defendisset. Cartilaginem ab influxu siccis succis, qui
sepe numero acres sunt, & erodunt, sicca, quia si humida fuisset, vocem reddidisset rauam. Ha-
bet internam hæc tunica fibras: q. rectas, per quas aspera arteria breuior fit, & longior; affurgit
enim cum deglutimus, ut quæ committitur etiam quæ ligamētum ligant etiam circulos
inter se necessitudo conferunt ad motum in longitudinem; nihil autem pertinet ad dilatationē,
aut contractionem asperæ arteriæ interna tunica; nam perficitur hæc per membranas, quæ car-
tilaginibus interiecta est, cum pulmo enim dilatatur, & contrahitur, dilatatur & etiam, & con-
trahitur aspera arteria, quo spectant ut diximus, ligamenta in orbem cartilaginibus interie-
cta. De forma sciē licet figuram asperæ arteriæ foris tererem, esse, a posteriori tamen parte
planam, qua cum gula committitur, sed intus eandem, cum canalis sit. Idonea est eiusmodi figu-
ra, quæ & magis ab interioribus defendatur, & magis capax sit; fert tota imaginem trunci, cuius
quasi radix sit guttur, & quasi rami partes, quæ in pulmonis fibras distribuuntur, H, primò bi-
na, deinde plures. Superficies autem externa inæqualis est, præsertim a lateribus, & a parte
anteriori, nam cum distenditur, membrana magis prominet, quam cartilago; contra cum rela-
xatur, interior verò superficies, licet inæqualis sit, ob cartilagines excedentes, latus tamen de-
prehēditur, ac veluti pingui humore dilata, neque fibris vilis aspera efficitur. Magnitudo pertinet

a Arist. lib.
de respira.
c. 1

b Gal. li. 7.
de usu p. c.

c Gal. li. 7.
de usu p. c.

d Gal. li. 7.
de usu p. c.

e Gal. li. 7.
de usu p. c.

f Gal. li. 7.
de usu p. c.

g Gal. li. 7.
de usu p. c.

h Gal. li. 7.
de usu p. c.

i Gal. li. 7.
de usu p. c.

k Gal. li. 7.
de usu p. c.

l Gal. li. 7.
de usu p. c.

m Gal. li. 7.
de usu p. c.

n Gal. li. 7.
de usu p. c.

o Gal. li. 7.
de usu p. c.

p Gal. li. 7.
de usu p. c.

q Gal. li. 7.
de usu p. c.

r Gal. li. 7.
de usu p. c.

s Gal. li. 7.
de usu p. c.

t Gal. li. 7.
de usu p. c.

u Gal. li. 7.
de usu p. c.

v Gal. li. 7.
de usu p. c.

w Gal. li. 7.
de usu p. c.

x Gal. li. 7.
de usu p. c.

y Gal. li. 7.
de usu p. c.

z Gal. li. 7.
de usu p. c.

aa Gal. li. 7.
de usu p. c.

ab Gal. li. 7.
de usu p. c.

ac Gal. li. 7.
de usu p. c.

ad Gal. li. 7.
de usu p. c.

ae Gal. li. 7.
de usu p. c.

af Gal. li. 7.
de usu p. c.

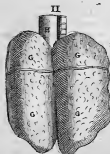
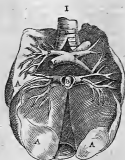

ner à gutture, ad quartam verberam thoracis; vbi bipartita tendit ad pulmonem; in quem E
totum dividitur. Hinc sicut etia colligitur. ab anteriori enim parte est collocata, subiecta mu-
sculis, qui ab offe pectoris tendunt ad os hyoides, & cartilagineum scutiformem; & testis mem-
brana carnosa, ac cute; à gutture verò ad pulmonem fertur; à posteriori parte * Superficiei
gula: à lateribus adiunctionis habet nervos recurrentes. Sed satis de natura aspera arterie.

Oritur vena, C, arterialis à sublimiori parte dextri ventriculi cordis; ascenditque per dex- C. 7.
trum latus asperæ arterie; statimque in duos ramos diducitur, qui ad pulmones feruntur, unus
à dextra parte, alter à sinistris; uterque aurem eodem modo in duos ramos paritur, & hinc
fus in quatuor; sicque deinceps maiores in minores, donec uterque ramus dividatur à suo ter-
tere in rotas pulmonis substantiam; habet vena hac duplicem b tonicam; non solum quæ
arterie, & eiusdem crassitudinis, atque idcirco dicta est arterialis; est enim vena; quatenus ve-
narum more sanguinem distribuat ad alendum pulmonem; sed quod c. ad tonicam pectus
naturam; retinet arteriarum duplex autem, & crassior facta fuit eius tunica; partem vt con-
neat tenuiorem sanguinem, quo alitur pulmo; partim vt resistat, neq; comprimatur motu tho-
racis; & pulmonis, aut abruptum impetu sanguinis, qui cum reueretur ad cor, non potest ad-
mittere ob ostium exquisitè clausum. Habet d vena arterialis canalē, per quem ad basim cor-
dis coniungitur cum arteria magna; pulmo enim in ijs qui in vtero geruntur, perspirant ob-
riner à corde, & propriè e ab arteria magna, quæ per canalem dictum venæ arterialis, & per
hanc pulmoni spiritum impertitur; habet hic canalis naturam arterie, & evidenter conspicitur;
sed deinde in lucem editis exsiccat, ita vt funiculum referat.

Arteria venalis initium, B, sumit à sublimiori parte sinistri ventriculi cordis, & in pulmones
distribuitur, in duos ramos diuisa; deinde in piores, non solum quæ venæ arterialis; sed toni-
cam f. habet simplicem venarum modo, atque idcirco appellata est venalis, cum alioquin sit
materia contripens spiritum, seu aerem, qui à pulmonibus fertur ad sinistram ventriculi cor-
dis; sed vtrum cum aere sanguis per hanc arteriam feratur, dubium est. Verè solum aere
semper ipsam ferri dixerunt; assertores, si in ea reperitur aliquid sanguinis, in ea ducuntur se-
ditionem; non conpigeri ibi secundum naturam, sed ut quidam in illam ex primi, dum bellu-
interimuntur. Recentiores b. afferunt sanguinē in ea secundum naturam contineri, quod con-
siliis se deprehendisse aiunt, cum apertio thorace vivens bellu, & educto sanguine ex corde
sed eo ipsam deinde arteriam venalem diuiserunt; inuenisse enim in ea se sanguinem affirmat,
quem se segr non posuisse à corde in ipsam exprimi. Addeunt, si cor exprimeret sanguinem in co-
geretur, faciliorem vim habiturum per magnam arteriam; existimantque in pulmone arteriam
hanc haurire sanguinem à vena arteriali; atque ipsam ferre ad sinistram ventriculū cordis;
quæ alioquin nihil videtur à dextro sanguinis accipere posse. Sed vt cumque res se habeat, con-
stat arteriam hanc venalem simplicem, ac tenuem tonicam b. habere venarum modo, id quod
natura molita est, vt promptè, ac facile in pulmone aerem, qui per asperam arteriam fertur ex
hauriret, atque ad cor deferret. Coniungitur autem ad basim cordis arteria venalis cum ve-
na cava, ita vt veluti per commune ostium sanguis ab hac ad illam feratur; ostium hoc oper-
culum e. habet ita collocatum, vt permittat ex vena cava ad venalem arteriam sanguinem
ferri; sed ab hac prohibeat reueri ad illam; apparet ostium manifestè cum fecatur abortus;
sed postea in lucem editis, paulatim ex toto clauduntur; nam ante necessarium erat vt pulmo
per arteriam venalem sanguinem acciperet à vena cava; quo aleretur, & crederetur; sed deinde
in lucem editis, alitur ex sanguine, quem à dextro l. ventriculo cordis ad ipsum affert ve-
na arterialis. Horum trium vasorum intervalla referta sunt molli substantia, fungis modo laxa,
a qua & vasa descendunt, & externus aer concoquitur; priusquam ad cor penetret, non se-
cusquam cibus à ventriculo, priusquam feratur ad iecur. ad quem vsum proposita pulmonis
caro maximè idonea est, laxa, levis, ac ferè alba, quæ ex prima concretæ; nutritur n. enim
ex sanguine purissimo, flavo, renui, spumante, qualem a corde accipit, cui mutatur a gratiam
refert, aerem impertiens. Differt sanguis pulmonem nutrens ab eo, quicquid, quod longè te-
nuior sit; ab eo, qui sienem, quod cum tenuitate flavum colorem habeat. Involuitur autem pul-
mo velamento *. quodam tenui, quod a membrana succingente vasa involuente; & septum
in longitudinem thoracis efficiente proficiscitur; accipit hæc ramulos a nervis p. sexti paris
qui ad ventriculū feruntur. Sequitur forma, quam pulmo nullam propriam habet, sicuti nec
i. lequr, sed talem accipit, qualem permittunt corpora, cum quibus iungitur; cuius, p. enim est
quæ cum gibbis partibus committitur, vt retro, & a lateribus, ita vt priorem vnguis partem te-
præterit; sed anteriori parte gibbus, f. est, posteriorem vnguis partem referens. Superficiēs
eius æterna levis est, & quasi glutinosa humore illita; quibus vtroque partibus ad latera alliga-
tur, propriæ fibras asperitatem præferat. Cava, quæ ad pulmonem attinet, ramuli sunt trium
propositorum vasorum. Magnitudo q. tanta est, quanta duos sinus thoracis, de xtro, & sinistru
impleat; licet autem pulmo unus sit, potest vt duplex t. numerari, cum in dextro sinu thoracis
sit, & in sinistro, quæ duæ partem in septo medio in longitudinem e. iunguntur ta-
men per asperam arteriam; per venam arterialem, per arteriam venalem, quæ tamquam trun-
ci bipartite sunt in dextram, & sinistram partem.

TABVLA. LXXIII.

a Ga. l. 6. de
vsa p. c. 4.

b G. l. 6. de
vsa p. c. 1.
& 4.

Vtraque vero duas habet fibras, A, G, (græci *λεβες* appellant) vnam superiorem, quæ brevior est, alteram inferiorem, ad costas spurias, quæ longior, nec reperitur quinta * à veteribus cō. A. l. 1. G. l. 1. scripta in homine, vr in simijs, & canibus, in quibus ea subternitur venæ cavæ, cum ex sepe transverso excedit, priusquam penetret ad involucrium cordis. In hoc autem venæ cavæ statim cum excedat ex sepe, in cordis involucrium penetrat, neque eger fibra à parte dextra, cui inhæreat. Amplectitur pulmo per has fibras cor, b quasi per digitos. Colligitur sicut ex magnitudine iam dicta: nam cum impleat sinus thoracis, constat in illis contineri vbi dorso alligatur per asperam arteriam, cordi per arteriam venalem, & venam arterialem; ossi thoracis per septum; prope dorsum, per membranam succingentem. Hactenus de pulmone, cuius sectionem, vna cum sectione cordis trademus.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM,
Qui figuris Tab. LXXIII. inscripti videntur,
declaratio.

TAB. LXXIII. FIG. I. II.

Prima & Secunda figura Pulmonem ostendunt.

- A Pulmo, ab eius summa parte.
- B Arteria venalis.
- C Vena arterialis.
- D Aspera arteria à priori parte.
- E Divisio arteriæ venalis in pulmones.
- F Divisio venæ arterialis.
- G Pulmonis fibræ ab eius gibba parte.
- H Aspera arteria à posteriori parte.

FIG. III. IV.

- A Prior pars cartilaginis scutiformis.
- B Superiores processus primæ cartilaginis.
- C Inferiores.
- D Epiglottis.
- E Primum par ex proprijs gutturis muscularis.
- F Glandulæ, quæ ad radicem asperæ arteriæ collocantur.
- G Prior pars asperæ art.

- H Divisio asperæ arteriæ in pulmones.
- I Musculi, qui à posteriori parte secundæ cartilaginis ad tertiam ascendantur.
- L Epiglottis.
- M Tertia gutturis cartilago.
- N Musculi qui in basi tertie cartilaginis collocantur.
- O Posterior pars asperæ arteriæ quæ guæ infidet.
- P Membranz, quæ inter cartilagine asperæ arteriæ collocantur.
- Q Cartilagine asperæ arteriæ.

FIG. V. VI.

- A Ostium venæ arterialis.
- B Tres membranz ad ostium venæ arterialis collocatz, quæ sanguinem in dextrum cordis ventriculum reargitare prohibent.
- * Interior tunica venæ arterialis.
- C Divisio venæ arterialis in pulmones.
- o Exterior tunica venæ arterialis.
- D Ostium arteriæ venalis.
- E Divisio arteriæ venalis in pulmones.

71. 74.
75. 76.
77. 78.
79. 80.
81. 82.
83. 84.
85. 86.
87. 88.
89. 90.
91. 92.
93. 94.
95. 96.
97. 98.
99. 100.

Inter cor, A, B, & pulmonis fibras, F, quas veluti digitos complecti ipsum diximus, collocatum est cordis involucrium, C, ac veluti arcula, quæ circumplexa, & gracile nominatur. Cōtinet hæc cor, vna cum suis auriculis, ac vaforum iunctis in flar per e; ipsum, que defendit ab externis iniurijs, ita vt libere in ea dilatari possit. habet autem substantiam simplicem, membranâ sine fibris crassiorē, & duriorē, sine adipe, siue externam, siue internam superficiem species: adeps. n. ad membranas pertinet, quæ thoracem in longitudinem diuidunt. Figura huius involucri respondet d figuræ cordis, est enim veluti nux pinea, & conus a latiore basi incipiens, & in mucronem obtusiorē desinens. Superficies interna leuis est, & tenui humore illita; externa similiter leuis, præterquam vbi per fibras priorī, & posteriori parte, atque a lateribus necitur cum membrana succingente, & cum septo, quod thoracem diuidit in longitudinem. Foramina quinque in ea deprehenduntur; vnum, per quod ingreditur vena cava, alterum, per quod exit; tertium, per quod transit vena arterialis; quartum, per quod arteria magna, quoniam, per quod arteria venalis, atque hoc duplex est, siquidem vena hæc priusquam ex pericardio egrediatur, bipartita deprehenditur. Magnitudo respondet magnitudini cordis, tanta enim est, quanta complecti ipsum e possit, ita vsque vltimo impedimento in eam moueatur. Quod ad numerum attinet, tota vna, & eadem est. Restat si-
tus; hic idem est, qui cordis, quod in ipsa residet, ita tamen vt nullibi cum ea alligetur, sed vndique ab ipsa pariter distet, nam & humor veluti serum quoddam in ipsa deprehenditur, præsertim in pueris, ac imberbis, quod calorem cordis temperat; & prohibet, ne perpetuo motu efficeretur. Oritur membrana hæc a membrana inuolvente venas, & arterias, quas per eam transire diximus. Basis paulo sublimior est, quam quinta vertebra thoracis, distatque æqualiter ab osse pectoris, & a vertebris, & dextris, & sinistris costis; ac mucro innascitur septo transuerso, magisque ad sinistram latum, quam ad dextrum spectat, & ad anteriorem partem, quam ad posteriorem; id quod facit etiam mucro cordis, ad quod iam pergitur.

Ad cor pertinet sola facultas vitalis: consistit hæc in seruanda vita, quæ calore continetur, cuius s ions in corde est, a quo calor in vniuersum corpus diffunditur. Conservatur calor, & cum ipso vita, attractione aeris frigidiore, & expulsiōe fuliginis: attrahitur aer ex pulmonem, cum cor dilataris; expellitur sanguis, cum contrahitur. At cum dilatur, & contrahitur cor, dilatantur simul, & contrahuntur arterie in vniuersum corpus distributæ, quo fit, vt cuiusque partis calor conservetur. Refertur igitur vitalis facultas ad cor, ad hanc refertur & ira, & honoris cupiditas. His ita constitutis, sciendum est ad materiam, & formam cordis ad eius modi facultatem maxime appositam.

Materia cordis substantia est durior, & non minus rubra, quam caro musculorum, cui facultas ipsa vitalis, motus cordis, ac arteriarum tribuitur: cōtinetur hæc triplici genere fibrarū, G, nam per rectas attrahit, per transversas, expellit, per obliquas retinet; maxime autem inter se compactæ sunt ad mucronem, vbi substantiam efficiunt densiorem, quā ad basim. Tegitur substantia cordis tenui membrana valde inherente, qualis ea est, quæ musculi inuoluuntur. Distribuitur per cordis substantiam non vnus dixit axar neruulus ex sexto pari neruorū cerebri, sed plexus, R, ad basim cingitur ex complurib, neruis, quæ vena arterialis incipit ad sinistram latum declinare iuxta canalem illum, qui ab arteria magna pertinet ad arteriam venalem; ab hoc ergo plexu neruosa substantia oritur quæ basim cordis complectitur, & plures ramulos, & licet obscuros transfert per cordis substantiam. Cæterum nerui ex quibus hi plexus componuntur, quinque sunt, sed aliquando quatuor. Primus, N, incipit a magno ramo sinistri nerui sexti paris, paulo infra initium recurrentis, vnde refertur ad venam arterialem sinistram, & ad propositum plexum ascendit. Secundus, L, & tertius, I, a sinistro latere oritur illius plexus, D, quæ in ceruice efficit sextum par neruorum cerebri, & inde ad cordis basim, & proprie ad plexum descendit, interdum tamen non duplex est, sed simplex. Quartus, Q, incipit a recurrente neruo sinistri lateris, & simul cum secundo, ac tertio descendit ad plexum. Quintus, T, & vltimus per dextrum latum fertur, sumit autem duplex initium, vnum tenuius ab externa parte illius plexus, qui ex sexto neruorū pari in ceruice residet; alterum, M, crassius a neruo eiusdē sexti paris, qui dextrum recurrentem profert; nam cum in caui thoracis descendit, ausu priorī initio fertur, ad plexum cordis latens sub arteria ad sinistram ingulum tendente. Vena, E, etiam cava priusquam cor subeat, diducitur, & quæ cordis basim coronæ modo circumdat, id quod facit etiam arteria, a E, quæ a magna arteria deriuatur. & similiter basim cordis coronat. Initio, & nascentur membranz quæ cordi inhaeret a deps, Q, iuxta basim, quæ processus quosdam exigit, radiorum modo versus mucronem descendentes. Ad summam basim substantia quædam car tilaginosa deprehenditur, in maioriibus vetō animalibus os p vbi firmiter illigantur vasa, quæ aut in cor penetrant, aut ex eodem egrediuntur; forma nunc sequitur, ad quam referuntur figura, superficies, causa, magnitudo, numerus, situs. Figura cordis eadem est, quæ conus a basi

A, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **B**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **C**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **D**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **E**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **F**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **G**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **H**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **I**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **K**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **L**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **M**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **N**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **O**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **P**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **Q**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **R**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **S**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **T**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **U**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **V**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **W**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **X**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **Y**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea. **Z**, & in latiori incipiens, ad mucronem, D, acutum desinit, non secus quàm nux pinea.

Superficies externa laevis est, praequam ubi adnata est ad ep, aut ad basim, propter va. E
 fa, quae ad cordis ventriculos pertinent: inaequalis etiam est propter auriculas adnatas, de
 quibus paulo post agemus. Interna autem superficies ad caua, seu ventriculos cordis spectat,
 ad quos iam aggredimur. Distinguitur cor in duobus ventriculis, quorum vnus a dextra par
 te, alter a sinistra collocatur. Inter hos septum in medium interiectum est, ex substantia cordis dis
 ferunt autem inter se situ, magnitudine, figura, & substantia. Sinister, X, T, precipuus est, et in
 medio collocatus, si cordis crassitudinem spectes, ita vt cor ipsius causa factum esse videatur; in
 nam dexter, C, sinister adnexus videtur, quamvis grandior sit, cum a basi magis versus su
 perionem descendat ad lunaram figuram; siquidem a dextro latere caua est, gibbo extemo re
 spondens, a sinistro curuus propter septum medium, quod ea parte assurgit. At sinistri ventri
 culi figura non similiter lunata est, sed pyramidis modo superius latior, inferius acuta; nam su
 perficies medij septi quae respondet sinistro ventriculo caua est, & non gibba, vt quae dextrum.
 Substantia sinistra d. ventriculi densior, & crassior est, ac solidior, dextri vero tenuior, & mol
 lior, & minus solida; pondus tamen dextri ventriculi, & sinistri aequale est, nam quanto leuius
 est substantia dextri, quam sinistra, tanto grauior est sanguis, qui in dextro continetur, quam
 qui in sinistro.

Septi vero quod medium esse diximus inter vtrumque ventriculum, superficies inaequalis F
 est, propter riuolos, aut sulcos, qui longe euidentiores sunt in sinistro ventriculo, q. in dextro
 quorum tñ nullus ab vno ad alterum penetrat, vt nonnulli s. voluisse videntur. Sed vt supra g. ostē
 dimus, cum de arteria venali ageremus, quae de pulmone, sanguis ex dextro ventriculo cordis
 penetrat in sinistru, non proxime sed per arteriam venalem, A, V, quae cu aere affert aliq
 sanguinis ad sinistru ventriculum cordis, quem sanguinem arteria venalis in pulmone acci
 pit a vena arteriali: Nullum foramen conspicitur in septo medio inter dextrum, & sinistru
 ventriculum; quaquam dicere poteris, portionē aliquam sanguinis in dextro extenuatam tran
 sisse ad sinistru per foramina obscura. Fibrae, aut nervuli, rotunda, & tenues, quae in ventriculis
 deprehenduntur, membranas alligant ad vasculi ora collocatas; de quibus tunc agemus, cum
 quatuor vascula duo ad dextrum, duo ad sinistru ventriculum pertinentia exposuerimus. Ergo
 ad dextrum ventriculum duae venae pertinent, ad sinistru totidem arteriae. Sinister, qui prae
 cipuum esse diximus, vitalem spiritum & continet, vniuerso corpori distribuendum perma
 gnā arteria, A, M, quā profert in singulas corporis partes diuisam. Idē accipit arteria, A, V
 quae quod simplicem tunicam habeat venari modo, venalis dicta est, per quam aer a pulm
 he ad ipsu fertur, refrigeratur autem calor, qui in corde rehdet, tamquam in fonte, per ac
 rem frigidiorē, quem cum dilatat, attrahit a pulmone, & per subiginem, quam ad eundē
 detruddit, cum contrahitur, trahit aer frigidus a pulmone ad cor, & calidus, seu fulgido
 corde ad pulmōnem per venalem arteriam, quasi per canalem. Ex his, quae dicta sunt, tam de
 magnae, quam de venali arteria, colligitur munus sinistri ventriculi, in quo non ratum spiritus
 aer, aer contribetur, sed aliquid et sanguinis tenuioris, ac iam perfecti. Dexter, o ventriculos
 sanguinem partim preparat sinistro, partim distribuit p. pulmōni; quomobrem & venam ca
 uam, V, caeipit, quā sanguinem hauriat, & arterialem V, A, venam profert, per quam impet
 tiat pulmōni materiam aliment, ali enim pulmōnem diximus q sanguine prius a corde ex
 tenuato. Ex his duabus venis ad dextrum cordis ventriculum pertinentibus, satis apparet, quae
 le sit dextri ventriculi munus. Sed quā parte sita sint quatuor praedictorum vasculorum ora, &
 quō pacto claudantur, nonē dicēdum superest. Primum os, seu foramen, A, illud ponimus
 quod ad venam cauam attinet, quae cum dextro ventriculo cordis coniungitur ad superio
 rem partem dextri lateris; non tamen in summo eiusdem superioris partis, sed in iuxta anti
 culam, D, quā in iuxta subiectione inhaeret vena haec partim substantia cordis, in quam perua
 est, partim dextre auriculae. Secundum foramen, L, os ino longe angustius, a superiori cauo latius
 est, partem dextri ventriculi iuxta dextrum latius medij septi prope magnam arteriam situm est. H
 Tertium foramen, F, rotundum, & amplum ad sinistru cordis ventriculum attinet. Situm est
 autē in ista latere sinistro, ad finem basis prope sinistram auriculam cordis. In hoc desunt
 arteria venalis, quae a pulmōne ad cor aërem affert. Quatuor, A, quod longe maius est, tertio, A, in
 medio subionis partis cordis iuxta foramen venae arterialis situm est. Hec per quatuor
 trunco magnae arteriae, quae in omnes partes corporis diuiditur. Munusmodi sunt ora quatuor
 vasculorum ad cor pertinentium, singula autē, membranis quibusdam clauduntur, quae non
 fluunt aut materiam, quam cor attrahit, cum dilatur, extra ferri, vbi contrahitur, aut illam,
 quam expellit, cum contrahitur, in ipsum reuerti, vbi dilatur. Ita autē figurata, & colloca
 ta sunt membranae illae, vt ad ora vasculorum materiam ad cor adducunt, vbi sunt venae ca
 uae, & arteriae venalis, ab externa parte incipientes, intus spectant in ventriculos cordis; sic
 apertae, vt non fluant, quod dilataro corde attractum est, retrocedere, cum contrahitur. Alia
 vero quae ad ora vasculorum materiam ex corde educuntum pertinent, ad magnam scilicet ar
 teriam, & venam arterialem, ab interna parte cordis incipientes, extra feruntur, & cum
 cordilatur, ita stringuntur, vt non permittant ad ipsum reuerti, quod contracto iam ex
 pulsū est.

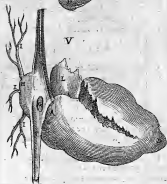
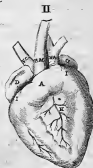
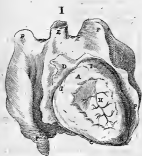
- A** Habet unumquodque ex prædictis foraminibus tres membranas, * excepto eo, quod ad arteriam venalem attinet, in quo duo tantum reperuntur, neque enim debuit ad ungum claudere, cum contrahitur cor; sed nec esse sibi rimam aliquam relinqui, per quam b fuligo ad pul-
monem expelleretur; sed vena caua, vena arterialis, arteria magna foramina habent, e singu-
la tribus membranis contenta, a quibus penitus clauduntur, proprie autem os venæ cauæ am-
bit tenuis membrana, quæ ipsam totum amplectitur, procedensque aliquatisper versus finem
dextri ventriculi in tres, B, diuiditur, quarum quælibet trianguli modo acuta finitur pauli supra
dimidium longitudinis ventriculi; ad finem aurem uniuscuiusque ne ventriculi fibra, G, aliquæ
neruosa, quæ in ventriculi latera versus finem inferuntur, neque nullo ante membranz, aut fi-
bræ cordis illigantur, præterquam ad initium, & finem. Prohibent hæc, d quominus sanguis,
qui, cum cur dilatatur, ex vena caua in dextrum ventriculum ingreditur, in eandem reuertar-
tur, cum contrahitur, tunc enim clauduntur, nam cum dilatatur, cedunt, & sanguinem permit-
tunt in dextrum ventriculum penetrare. Secundum foramen, cui in dextro ventriculo vena
arterialis respondet, tres e similiter membranas, O, habet, ortas a membrana ipsam circum-
dante, & versus ipsam venam arterialem procedentes, quarum quælibet in figuram semicircu-
li incipit a truncu venæ arterialis, ubi aliquantulum affurgit; dein crassius redditur, dilatatur
extra cor, & aliquot tubercula exigit, in sublimiori parte cordis impressa; ab his tuberculis
tres membranz oriuntur ad lunatam figuram, quæ nullibi inheret autem os venæ cauæ ad tuber-
culum; a figura autem græcæ litteræ C, *myxialis* & nomenclantur. Hæ membranz cum aperiu-
tur, permittunt, ut contra finem corde exeat sanguis, ad pulmonem alendum; sed cum claudun-
tur, prohibent, ne idem dilatatum corde retrocedat. Foramen vero per quod arteria venalis in-
finistrum cordis ventriculum penetrat, circumdatur a membrana, quæ non in tres, sed in
duas, H, tantum diuiditur grandiores, internæ ut ventriculum spectantes; finitiorum hæ in mucro-
nem validiorem occupat vna finistrum latus, altera dextrum huius ventriculi habet veterque
mucro processus, seu fibras, N, quasdam neruosa, quæ ab ipso incipientes inferuntur ad fi-
nem ventriculi in substantiam cordis. Aperiantur hæ membranz, cum dilatatur cor, & quoniam
permittunt attrahi aerem ex pulmone; sed cum contrahitur, clauduntur, & retrocedere ipsum
prohibent, ita tamen, ut si aliquid fuliginis expelli sinant. Superest os magnæ arteriæ per quod
a sinistro ventriculo cordis distribuitur spiritus vitalis in totum corpus. Habet autem tres me-
mbranas, D, & grandiores, & validiores; incipiunt hæ ab ore, & ad vasis cauum spectant ad figu-
ram spiculi; quædam tamen *trypæxæ*, & quasi trifidas græci appellant; habent singule se-
micirculi speciem, in cuius medio est mucro, O, cartilagineus densum spectans in ventricu-
lum cordis finistrum, in quem similiter spectant latera semicirculi mucronata; clauduntur hæ
dilatatæ corde, neque spiritum retrocedere sinunt, quæ aperta admittere eundem contra finem. Hæc
de vasis, foraminibus, & membranis; præterea nunc est, ut cordis auriculas, B, C, persequamur. Imitan-
tur hæ eas, quæ utrinque capiti adnexæ sunt, non quidem vultu, sed situ; sit enim appendices utrinque
mo cordi adnexæ, quasi auriculæ capiti, ad eum usum a natura constitutæ, ut probabatur ne vena ca-
ua, aut arteria venalis, iuxta quas collocatz sunt, abruptantur, cum cor magna vis spiritum
& sanguinem ab illis attrahit; remittitur eiusmodi vis, quod sanguis in dextra auricula, D, con-
tentus, a dextro ventriculo, & spiritus in sinistra, G, a sinistro alliciat; quoniam fit, ut cor non adeo
vehementer sanguinem attrahat ex vena caua, & spiritum ex arteria venalis; sunt namque auriculæ
positæ gibbz a parte externa; ab interna vero quæ ventriculo cordis respondent, cauæ; impletur
cauæ n. dextra auriculæ sanguine; sinistra spiritum, cum cor contrahitur; cetera exhaucit utrinque
dilatat; quæ de re factæ sunt ut a natura ex substantia tenuiori, & laxiori, & neruosa magis, sit
substantia cordis, & triplicis fibrarum generis similiter contenta, quas tenuis, ac neruosa caro u-
luti carnis amplectitur, quæ facile potest relaxari & impleri, cum cor contrahitur, & facile tur-
bulentia distendi, & exhauciri, cum dilatatur; sed quoniam sanguis difficiliter sequitur attractus, vel
expulsus quam spiritus; ideoque dextra auricula laxiorem habet substantiam, quæ sinistra, quæ
spiritui inferuit. Figura utriusque autis ab ampliori basi in mucronem definit, & for-
ma gibba, intus caua, externa utriusque superficies æqualis est, nisi sicuti ob adipem affurgit;
interna inæqualis, & aspera, finibus quibusdam ac fibris distincta; superat dextra magnitudi-
ne sinistra. Numerus autem manifestus est, utrinque p. unum posuerimus; manifestus est & situs,
anteriori parte versus cauem longitudinem procedit, superiori parte basin, A, cordis excedens, sini-
stra ab anteriori sede venalis arteriæ collocata minus affurgit. Referuntur tamen aures, quæ vasa,
et eorum ora ad utriculos, quos ad caua prænere constitutæ, & ideoque ad conformationem cordis, cuius
magnitudo, numerus, situs, nunc paucis absoluet. Scire igitur licet, cor non secus quæ cerebrum homi-
nis esse, quæ ceteris animalibus, proportionem sui corporis; quæ sit demonstrat inuolucrum peri-
cardii, quo cingitur: numero unum quod duxat esse in finem, præstet, ut vni principis ciuita-
tis, ita in corpore animalis vna esse parte præstetissimam. Residet itaque cor in pericardio, proprie
eius basis, A, medio thoracis sita est, si longitudinem anterioris spectes, a iugulo ad septum tran-
uersum; basis magis a iugulo distat, quæ mucro, B, a septo; si posterius, basis vix in finem primæ ver-
tebræ thoracis, quæ mucro duodecimæ, ita ut quod ad longitudinem attinet, basis in medio exquisitè

a G. L. de
usu p. c. 1.
& Arist. de
hist. ani.
c. 17.
b G. L. de
usu p. c. 1.
& Arist. de
hist. ani.
c. 17.

c Ga. lib. 6
de usu p. c.
4.

fira sit superioris, & inferioris partis, est etiam fira in medio dextre; & sinistre primis, & posterioris, sed à basi reliqui cordis corpus sensim fert in sinistram, & priorē partē, ita ut mucronis pars posterior in anteriore convertatur, & dextra excedat medium os posterioris versus sinistram; id quod proficiscitur à vena cana, quæ supernè cordi affixa, ad dextram, & posteriorem partem ipsum trahit, quo fit, ut mucro in contrarias vergat; in b anteriore scilicet, & sinistram. Hactenus de corde, & partibus ad thoracem pertinentibus. Quod attinet ad sectionem eorum, quæ thorace includuntur; postquam apertus ipse fuerit, ut ante ostensum fuit, facile erit cor vna cum pericardio manibus prehendere, atque in hanc, & in illam partem dimovere, & ita pericardij situm, ac formam spectare; licebit quoque & pulmonis fibras numerare, ut dereque quatuor eas esse, neque enim adeft quinta, quam à canibus, & simijs ad homines transiisse Galenus c videtur. Vbi hæc diligenter inspexeris, involucrem cordis pericardium dipides; & spongia humore, quem continet, siccato, à cordis vasibus separabis, ita ut similiter nervus recurrens minimè laceretur. Occurrit tunc vena cana, quæ à sepro transuerſa, ad cor fertur vna cum duobus ramis, qui ab illa in externam partem cordis derivantur; occurrit & eiusdem nexus cum dextra cordis auricula; occurrit & vasa sine coniuge, quæ à cana supra basim cordis nascitur, sed hæc melius se ostendit, si dextram pulmonis partem versus sinistram latus attollas, & sinistram rursus versus dextram. Post hæc cor manibus prehendum est, ut vena arterialis, arteria venalis, magna arteria, quæ cum basi cordis committuntur, spectentur. Vena quidem arterialis vicina est dextræ auriculæ sub albâ, & inter cordis vasa minimè sublimis. Arteria venalis sub nigra est, venarum modum, propè sinistram auriculam latens, humiliori parte, quam aliud aliquod ex vasibus cordis collocata. At magna arteria in medio basim cordis sub arteriali vena quodammodo latens deprehenditur cum huius ramis nervos recurrentes inquirens; & nervorum plexum ad basim cordis, quæ vena arterialis incipit à sinistram latus vergere. Iam vero ut pulmonis forma, quæ desiderat, affurgat, & ad naturalem statum reuertatur; scalpello foramen fiat inter cartilagineas asperæ arteriæ, in quod demittatur si stula, per quam pulmo inflatus intumescat, aspera arteria super foramen compressa. Pulmonem relictum aggredi ad cordis sectionem oportet in hunc modum. Scalpello ad radicem dextræ auriculæ in dextrum ventricululum demisso vsque ad mucronem sectione ducatur, ventriculoque digito distento spongia sanguis detergetur, quem ex vena cana, & arteriali quoque exprimes, quo siccato, in conspectum veniet dexter ventriculus vniuersus, in quo stylo diductas tres membranas ad os venæ canæ sitas inspicias; epidemias autem præsentem si scalpello ex dextro ventriculo in venam canam demissus auriculam fecerit; tunc enim non solum membrana; sed ipsius quoque auriculæ canum patet; quod si plumbeum stylum in coronealem venam demittas, quæ ratione cor cingat, obserabis. Rursus in dextri ventriculi parte sublimiori digito venæ arterialis initium inquirens, quod scalpello aperies, ut sanguine per spongiam deterſo tres membranae appareant in ipsam arterialem venam spectantes, quas stylo diductas discernes; quod si transversa præcidatur vena, duplex eius tunica, ob quam arterialis nominata est, cernatur. Eadem ratione & sinister cordis ventriculus aperiendus est scalpello ducto à sinistæ auris radice vsque ad cordis mucronem, & sanguine similiter deterſo, ut & amplitudo consideretur, & substantia crassior, & stylo inveniatur duæ membranae ad os arteriæ venalis colloca- ta. Facilius autem inveniuntur, si scalpello diducatur venalis arteriæ os, in cuius superiorem partem demittendus est stylus plumbeus, ut quæ ratione in pulmones distribuatur, pateat. Tum ad eundem sinistram cordis ventricululum reverteris; digitoque in sublimiorem partem demisso, magnæ arteriæ os inuenies, quo diuiso tres membranas ibi collocatas intueberis. Occurrit etiam tibi oreus arteriarum, quæ externam cordis superficiem coronant; ad basim vero cordis inuenies vasorum radices cartilaginis, ac substantiæ durissimè ligatas. Ablato corde, perpendes quoque aspera arteria ex membranis, & cartilaginibus constituitur, & in pulmonem diducatur: expediet tunc aliquam pulmonis fibræ præcidere, & stylo venæ arterialis, & arteriæ venalis ramos persequi; dilacerataque membrana spectare pulmonis substantiam vasibus inhaerentem; potes & asperam arteriam à gutture, & gula separare, & vna cum pulmonibus à thorace auferre, ut gula citra sectionem se ostendat, vna cum nervis sexti paris ipsam amplexantibus. Quod si tunc maxillam ad mentum diducas, & in utramque partem diducas, quam inspicere poteris; guttur verò resolutum extrahes, dextraque masculis, cartilagine, ex quibus componitur, una cum epiglottide & scalpello inter se diduces, ut uniuscuiusque formam, ac situm inuestiges.

TABVLA LXXIII.

NOTARVM SIVE CHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LXXIV. & LXXV. inscripti visuntur, declaratio.

TAB. LXXIV. FIG. I. II.		VA	Vena arterialis.
I	F igura ostendit cor, una cum pulmonibus aperto tantum pericardio.	AM	Arteria magna.
		AV	Arteria venalis.
II		TAB. LXXV. FIG. VII. VIII. IX.	
Figura cor à priori parte, una cum vena caua, arteria magna ac vena arteriali.		VII	F igura ostendit dextrum cordis ventriculū nonnullū apertum, ut membrana ad ostium venae cauae collocata se ostendat.
A	Basis cordis.	VIII	Eundem ventriculū magis, adhuc apertum.
B	Mucro cordis.	IX	Eundem ventriculū minus, sed versus sinistrum latus apertum.
C	Pericardium apertum.	A	Vena caua aperta.
D	Dextra cordis auricula.	B	Tres membranæ ad ostium venae cauae collocatae.
E	Vena caua.	C	Dexter ventriculus apertus.
F	Pulmonis fibræ.	D	Dextra cordis auricula aperta.
G	Sinistra cordis auricula.	E	Venæ, & arteriæ coronariæ.
H	Vasa, per substantiam cordis diuisa.	F	Cordis mucro.
I	Pinguedo basim cordis ambiens.	G	Fibræ per substantiam cordis diuisæ.
VC	Vena caua.	H	Truncus venæ cauae supra ipsam cor
AM	Arteria magna.	I	Truncus venæ cauae à iecinore ad cor
VA	Vena arterialis.	L	Vena arterialis aperta.
FIG. III. IV. V. VI.		M	Dexter cordis ventriculus magis versus sinistrum latus apertus.
III	F igura cor à posteriori parte, una cum omnibus vasibus quæ vel ad ipso exeunt, vel ad ipsum penetrant, ostendit.	N	Fibræ per substantiam cordis diuisæ.
IV	Cor à dextro latere demonstrat, aperta vena caua, ut foramen ab ipsa ad arteriam venalem pertinens in conspectum veniat, id quod ostium in quinta se ostendit.	O	Tres membranæ ad ostium venæ arterialis collocatae.
VI	Monstrat canalem à vena arteriali ad arteriam magnam procedentem.	P	Dextra cordis auricula aperta.
A	Basis cordis.	FIG. X. XI.	
B	Dextra cordis auricula.	X	F igura hæc ostendit sinistru cordis ventriculū, magis, aut minus apertum, ut membrana ad vasorum ostia collocata in conspectum veniant.
C	Sinistra.	XI	
D	Mucro cordis.	A	Truncus arteriæ magnæ apertus.
E	Venæ, & arteriæ coronariæ.	BC	Sinister cordis ventriculus apertus.
F	Vena caua aperta.	D	Tres membranæ ad ostium magnæ arteriæ collocatae.
G	Foramen à vena caua ad arteriam venalem pertinens, tenet quoddam membrana obductum.	E	Crassitudo sinistri ventriculi.
H	Arteria venalis.	F	Arteria venalis aperta.
I	Diuisio arteriæ venalis in pulmones.	G	Sinistra cordis auricula aperta.
L	Dexter cordis ventriculus apertus.	H	Dux membranæ ad ostium arteriæ venalis collocatae, quarum altera in longitudinem diuisa est.
M	Vena arterialis.	I	Carnosa, ac dura tubercula, quibus membranae fibræ illigantur.
N	Truncus arteriæ magnæ à corde procedentis.		
O	Truncus arteriæ magnæ descendens.		
P	Canalis à vena arteriali ad arteriam magnam procedens.		
Q	Adeps radiorum modo per cordis superficiem diuisus.		
VC	Vena caua.		

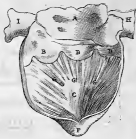
TABVLA LXXV.

VII

Vena cava inferior in
Cor.

VIII

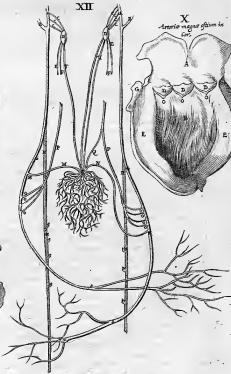

IX

Vena cava superior in
Cor.

XII

X

Arteria magna in
Cor.

XI

Arteria vasa in
Cor.

L	Cordis substantia.	G	stantia ad septum transversum, & initium mesenterij pertinent.
M	Fibræ per cordis substantiam diuisæ.	H	Crassior ramus sexti paris, a quo recurrentes nervi proficiscuntur.
N	Fibræ ad robur membranarum.	I	Rami sexti paris, qui ad radices costarum inferuntur.
O	Macrones membranarum quæ ad ostium arteriæ magnæ collocantur.	L	Tertius cordis nervus.
FIG. XII.			
XII.	F igura nervos ad cor pertinentes ostendit.	M	Secundus.
A	Nervi sexti paris nervorum cerebri.	N	Crassius initium quinti nervi cordis.
B	Nervi septimi paris.	O	Primus cordis nervus.
C	Fibræ, quæ a nervo sexti paris profectæ desinunt in membranam ipsum ambientem.	P	Initia nervorum recurrentium.
D	Dura, ac nervosa substantia oleam referens.	Q	Nervi recurrentes.
E F	Nervorum ramuli, qui a prædicta sub-	R	Quartus cordis nervus.
		S	Plexus nervorum ad basim cordis.
		a	Nervi superius os ventriculi amplectentes.
			Ramuli per cordis substantiam diuisi.

V I D I V I D I I

DE

A N A T O M E

Liber Septimus:

QVI EST DE CAPITIS, MEMBRIS, ET DE SECTIONE Viuorum.

De Capite.

Cap. I.

T. 95.
77. 15.
scando.

Horacis, ac partium vitali facultati inseruiendum naturam, & sectionem superioris libro complexi sumus; sequuntur nunc instrumenta facultatis animalis, quorum natura similiter ac sectio referenda est. Ordinem ad caput, in quo maxima ex parte continentur. Videtur ^a caput factum fuisse a natura, propter cerebrum, quod est domicilium ^b facultatis animalis, & idcirco sensus & motus; reperitur ^c tamen animalia veluti cancri, & crustacea omnia; quae quamvis sensu, & motu praedita sint, vel careant capite, vel id rude omnino habent, atque informe. Eorum cerebrum in ^d thorace situm effusa ut non debeat ^e *velut* ^f a grecis appellari, quasi in capite, cum in eo minime colloctur. Constat igitur caput ^g non fuisse factum propter cerebrum, cum in pectore quoque reperitur, sed propter aliam partem, oculos nimirum, ut ex sublimiori loco tamquam ex specula prospiciant, quae distant, quemadmodum in navi, qui malum conscendunt; longius enim prospiciunt, quam qui manet in puppi. Quod si obijcias easdem crustaceas beluas oculis praeditas, quamvis capite careant; neque etiam propter oculos factum esse caput videtur, cum in pectore quoque collocentur; respondebimus & huiusmodi, & ceteris perfectioribus animalibus, quae plurima distantia cernere debuerunt, necessarium fuisse caput, unde tamquam ex sublimiori parte, quae remota sunt cernerentur. Quamobrem oculorum gratia effectum fuisse caput a natura latendum est; sed cum non possint turo ferri per longum iter molles nervi, quales illi sunt, qui a cerebro ad oculos tendunt, cerebrum prope oculos collocari opus fuit, & idcirco in capite; quamobrem caput primo factum huiusmodi propter oculos, atque alia sensuum instrumenta; deinde propter cerebrum. Substantia capitatis non est caro, aut sola quemadmodum ventris, aut iuncta cum ossibus, quemadmodum thoracis; sed os duntaxat, neque enim debuit dissendi quemadmodum venter, ⁱ ob cibum, potum nem, partemque dilatarari, & contrahi ad respirationem, ut thorax. Iure autem ex osse effectum fuit caput, ut stabile esset, & quas includit partes, tueretur, ^k neque enim opus fuit substantia muscularum, quia capitatis partes mouerentur; nam enim mouetur, quia cum cervicis vertebrae committitur. Quot, & qui muscoli hoc munus perficiantur, quarto libro enarramus. Nominatur os capitatis *græcè* ^l *epithema*, = quasi *de* *epithema*, hoc est galea, latine verò calvaria. Hæc consistunt quam plura ossa, per varias ^m commissuras inter se iuncta, praesertim per futuras, neque enim solida esset, sed autem spectant futuras, ut partem exitum præbeant, fulgini. partem quasi foramina sinant parua vasa ab internis partibus ad externas permeare, & ligamenta a dura membrana cerebri exire ad componendum ⁿ pericranium; est enim *epithema* ^o membrana eodem modo calvariam regens, quo *epithema*, reliqua ossa tegitur deinde pericranio car

a Gal. li. 8.
de usu p. c.

b Gal. li. 2.
de plac. c. 7

c Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

d Gal. li. 2.
de usu p. c. 3.

e Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

f Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

g Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

h Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

i Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

k Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

l Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

m Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

n Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

o Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

p Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

q Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

r Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

s Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

t Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

u Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

v Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

w Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

x Gal. li. 2.
de usu p. c. 4.

fundibulum, & glandulam pertioere. In inferiori autem parte corporis callosi, & proprie in E medio eius in longitudinem lioe, P, affurgit versus posteriorem partem latior, sed uertus prior P. e rem, paulatim redditur angustior, deinceps hac uisq; ad corpus, Q, quod fornicem tenet, & Q. e com eo coeſcit efficiens septum quoddam medium, à quo dexter ventriculus à sinistro separatur. licet aut hoc septum ex cerebri substantia coeſcitum sit, adeo tamen tenue est, ut rotum pellucet ab inferiori parte corporis callosi ad superiorem fornicis. Ira aut sita sunt dexter, & sinister ventriculus, ut uterque mediam longitudinem sui lateris occupet: ætatenus enim distat à fronte, pars prior utriusque, quatenus posterior ab occipite, quibus locis tantum ab exteriora cerebri superficie distat, quantum externum latus ab externa cerebri superficie, quæ spectat ad tempora; ioterno aut latere dexter, & sinister ventriculus per uerſam longitudinem callosi corporis non magis à se recedunt, quam sit longitudo rennis, ac pelluci di septi, quod rerulimus; sed extra corpus callosum ram versus frontem, quam uertus occipitium magis diducuntur, ut qui non membrana dumtaxat cerebrum inuoluent, sed uerſa eria ex parte substantia cerebri separantur, quo sit urnon recta procedant, sed à priori, & posteriori parte oblique; quibus partibus magis à se recedunt, quam in medio ubi tenes septum dumtaxat interiectum est. extremum utriusque tam à priori, quam à posteriori parte obſcurum est, ac rotundum posterius; extreom per cerebri substantiam descendit, in priorem partem conuerſum, ibique deſinit, ubi oriuntur instrumenta olſa, & nerui, qui uidentur ſacularem ad oculos de feruot. Ioterna superficies utriusque laeuis est, & illita aquoſo humore, qui ſo utroque deprehenditur, præſertim recenti cadauere; ima ramen utriusque pars quæ ad tertium, & commune uentriculum spectat, aspera est. Est igitur tertius uentriculus communis quidam finus, cui tam de xter, quam ſiniſter reſpondet, ubi uerſus partem posteriorem ſepti non amplius inter ſe diſtancuntur: tranſeunt per hunc ad quartum ſpiritus animales, qui ſo duobus prioribus coeſcit ſunt: habet igitur tertius à priori parte primum, & ſecundum à posteriori quartum uentriculum; ſuperne tegitur, corpore, G, fornicis modo conſtituto, de quo mox age mus; ab inferiori parte, quæ quaſi uallis quedam caua eſt, oritur canalis, R, ac ueluti riuus, qui 7. R. g. utriusque ad glandulam reſidentem in olſe ſphenoidæ reſta deſcendit: fertur per hunc pituita à cerebro ad propoſitam glandulam, uode ad palatum deſillat. Vbi deſinit à poſteriori parte tertius finus, cernuntur 1. clones, X, & teſtes ad, N, initium quarti uentriculi: ibi alter canalis, Q, ac ueluti riuus anguſtior deſcendit ſimiliter per ſubſtantia cerebri ad glandulam, non tamen reſta ſed uerſus partem priorem; ita ut cum altero riuo proximè diſſo iungatur, & per utrumque deſabatur pituita, quam in cerebro ſuperat ad glandulam. A clunibus uero 8. G. & teſtibus, ubi deſinere tertium uentriculum diximus, incipit quartus, P, qui parui eſt, nec circumdatur uindique cerebro, ſed à ſuperiori parte: nam ab inferiori ſira eſt medulla, quæ à clunibus incipiens, per quartum uentriculum ad ſpionem dorſi deſcendit. eſſicit autem inferiorem, 9. partem quarti uentriculi, qui extra clunes dilatur, & excauata ſinum reſertit, illi quem in calamo ad ſcribeodum incidimus non abſimilem. Continetur in quarto uentriculo humer ſimiliter aquoſus: nam tenuis membrana quam (licet obſcure uidemus ſuccingere alioſ teſ uentriculos, in quarto minime deprehenditur: ob hanc igitur cauſam, & ob inferiorem ſubſtantiam, quæ non eſt amplius cerebrum, ſed medulla; ſunt qui coeſcant hunc quartum ſpionem non ponendum eſſe inter uentriculos cerebri. Superſunt nunc exponendæ aliquot cerebri partes ad prædictos uentriculos atinentes, ut corpus fornicis modo cameratum, ſubſtantia nucis pineæ ſimilis, teſtes, peluiſ, infundibulum, glandula, & cerebri proceſſus. Vocatur igitur à græcis e *παραδουλή*, G, corpus, Q, cameratum, reſtudinis, ſeu fornicis modo conſtitutum, cuiusdem magnitudinis, ac ſubſtantia, cuius eſſe diximus corpus calloſum. Naſcitur, T, autem Q. 12. à poſteriori extre, mo duorum primorum uentriculorum, ubi in priorem partem cooeruntur. Statim atque oerum eſt, ſeparatur à ſubſtantia uentriculorum, & in priora procedens, anguſtiſ reſcitur, donec in mucronem, S, ſiniatur ad priorem partem tertii uentriculi, ubi con iungitur cum ſubſtantia cerebri, & duobus prioribus uentriculis ſubſtatur tertium teſi modo tegit. Figura eius triangula eſt laterum inæqualium; primum, T, T, quod breuius eſt, à poſteriori parte unius uentriculi ad poſteriorem alreius pertinet. Secundum, & tertium late ra, T, Q, S, conſtituunt, onum uentriculi de xtri, alterum ſiniſtri, iuxta quæ tranſit plexus, C, ar teriarum, quem in prioribus uentriculis reſidere 2 diximus. Anguli omnium trium laterum octo otur cum ſubſtantia cerebri ab inferiori parte tantum, cum latera ipſa a cerebro abce dantur ſuperiori uero parte angulus ille, qui acutus eſt, & antroſum ſpectat, cum cerebri ſub ſtantia coeſcit. Inferior, G, pars huius corporis, quæ caua eſt, & fornicem reſpreſentat, & ideo G. 13. e nominatur, tertium uentriculum tegit; ſuperior, quæ eſt gibba, lineæ, R, habet in longitudinem aſurgentem, cum qua ſeptum neſti diximus, quo duoprimi uentriculi diſiun tur. Præſtat f hoc corpus eundem uſum, quem fornix in adificiis; ſuſtinet enim quæ ſuper ſita ſunt, ualide, & quæ ſubieſta ſunt, offendi ab illis minime permittit; deſcendit igitur tertium uentriculum; deſcendit & naſa, quæ à ſinu dura membranæ ad reſtorem plexon ferro tur. A poſteriori parte propoſiti corporis, ſita eſt ſubſtantia, glandula ſimilis, græci e *παραδουλή* ſign a à conſimilitudine ſeu nucis pineæ, uocant: naſcitur hæc ex cerebri ſubſtantia ab inferiori 14. parte

a Gal. lib. 3.
de uſu par
tium ca.

b Gal. lib. 8.
de uſu pa.
c. 14.

c Gal. lib. 8.
de uſu par. c.
11. & 9. li.
de anat.
admo. c. 4.

d Supra in
hoc cap.

e Gal. lib. 8.
de uſu par. ca.
11.

f Gal. lib. 8.
de uſu par. ca.
14.

G. 12.
R. g.
1.

G. 13.
N. 12.
Q. 12.
P. 12.
G

12.
13.

G. 12.
T. 12.

S. 12.

H. 12.
T. 12.

G. 12.
Q. 12.

G. 13.
R. 13.

14.

NOTARVMSIVECHARACTERVM, QVI
Figuris Tab. LXXVI. & LXXVII. inscripti visuntur, explicatio.

TAB. LXXVI. FIG. I. II.

- A Dura cerebri membrana.
B Ductus vasorum per duram cerebri membranam.
C Septimus sinus ex dura membrana complicata à lacu in occipitio ad os frons procedens.
D Caudum inter duas squamas ossis frontis.
EE Interna, ac externa squama ossis frontis.
F Cutis frontis resecta.
G Septimus sinus duræ membranæ apertus.
HH Quintus, ac sextus sinus.
I Parua foramina, per quæ à prædictis sinibus impertitur sanguis tenui membranæ.
L Anfractus cerebri tenui membranæ obducti.
M Vasa, per tenuem membranam diuisa.
N Posterior pars anterioris cerebri.
O Os occipitii.
P Dura cerebri membrana inuersa.
Q Vasa per duram membranam diuisa.
R Lacus, siue roscular, vnde septimus, & octauus sinus emanant.

FIG. III. IIII.

- A Dura cerebri membrana inuersa.
B Tenuis membrana inuersa.
C Vasa per tenuem membranam diuisa.
D Vasa per duram membranam diuisa.
E Anfractus cerebri.
F Vasa in prima figura per cerebrum diuisa, in secunda corpus callosum.
G Processus in prima figura duræ membranæ falcem referens, in secunda sinus inter cerebrum, & superiorē callosi corporis superficiem humore madens.
H Vasa quæ ab octauo sinu prædictæ falci impertuntur.
I Dorsum processus falcem imitantis, quo duræ membranæ illigantur.
L Aries dicti processus, qua corpus callosum respicit.

FIG. V. VI.

- V *Figura ostendit dimidium cerebri partē in orbem vsque ad callosum corpus distentam sursum inu ersam, ac ad latūs appositam, ut dexter ex prioribus cerebri ventriculis se ostendat.*

- A Cerebri anfractus.
B Interna cerebri substantia.
C Dura membrana inuersa.
D Tenuis membrana inuersa.
E Aures.
FH Dexter cerebri ventriculus.
G Plexus retiformis ad dextrum ventriculum pertinens.
I Exiles venę à dicto plexu ad ventriculi substantiam procedens.
L Superior dextri ventriculi sedes.
M Prior pars cerebri ad frōtem spectās.
N Posterior, quæ ad occipitium.

- VI *Figura ostendit corpus callosum in posteriora conuersum, ut eius inferior sedes una cum corpore psallidoide se ostendat.*

- O Inferior callosi corporis superficies.
P Linea in inferiori sede corporis callosi, qua cum superiori psallidoide illigatur.
QRST Corpus psallidoide.
R Linea qua corpus psallidoide cum calloso illigatur.
S Mucro corporis psallidoide.
TTT Basis eiusdem corporis.
ST Latera.

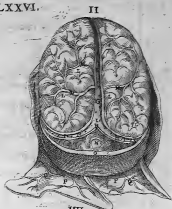
TAB. LXXVII. FIG. VII. VIII.

- VII *Figura monstrat inferiorem sedem corporis psallidoide, in posteriora conuersa, ut venę, quæ ab octauo sinu duræ membranę deriuata, bonam partem plexus retiformis effungit, in conspectum veniat.*

- VIII *Ostendit posterius cerebrum à dura membrana liberatum, ubi & testes iuncti disuncti sunt, ut cuiusdentur fuerit meatus à tertio ad quartum ventriculū penetrās.*

- A Dura membrana inuersa.
B Tenuis membrana inuersa.
C Cerebri substantia.
D Duo priores cerebri ventriculi.
E Plexus venarum, & articularum in prædictis ventriculis collocari.
F Vasa, à dictis plexibus ad priores ventriculos deriuata.
G Inferior superficies corporis psallidoide.
H Vena, quæ ab octauo sinu duræ membranæ ad tertium cerebri ventriculū sub corpore psallidoide collocatum progreditur.

TABVLA. LXXVI.

- I Divisio prædictæ venæ in duas, ad initium tertij ventriculi.
 L Posterius cerebrum dura membrana liberatum.
 M Processus vermem referens.
 N Substantia testes referens.
 O Portio cerebri subluida.
 P Canalis in medio tertij ventriculi ad glandulam in osse (sphenoidæ) collocaram procedens.
 Q Canalis à tertio ventriculo ad quartum penetrans.
 R Alter canalis ab initio tertij ventriculi ad eandem glandulam descendens.
 S Interna calvarie superficies dura membrana obducta.
 T Os ichmoides dura membrana obductum.
 V Octavus sinus duræ membranæ.
 X Substantia clunes referens.

F I G. IX. X. XI. XII. XIII.
XIV.

- A Sinus in osse occipitij.
 B Cerebri processus mammillares.
 C Inferior sedes anterioris cerebri.
 D Sinus ossis ichmoidis.
 E Septum ex osse prædictos sinus dirimens.
 F Sinus mammillarum cerebri processum gratia insculpti.
 G Venæ per duram membranam divise.
 H Vena a dura ad tenuem membranam procedens.
 I Venæ per tenuem membranam divise.
 L Olfactus organa.
 M Infundibulum.
 N Glandula extremum infundibuli excipiens.
 O Insigniores rami carotidum arteriarum duram membranam perforantes à latere glandulæ cerebri pituitam excipientes.
 P Plexus vasorum retis speciem referens.
 QV Quintus sinus duræ membranæ apertus.
 RV Sextus similiter apertus.
 ST Sinus in osse occipitij ad processus cerebri recipiendos.
 XY Medulla (spinæ) antequam ex calvaria prodeat, proprie tamen, Y, notat finem calami apicem referentem; qui dimidiam partem quarti ventriculi constituit.
 Z Processus vermem referens.
 a Initium medullæ (spinæ), qua cum posteriori cerebro committitur.
 b Quintum par nervorum cerebri.
 7 Sextum.

- Rami à venis ad quintum & sextum duræ membranæ sinum tendentibus orti.
 Septimum par nervorum cerebri.
 Portio anterioris cerebri propriam retinens sedem.
 Canalis, qui à tertio ventriculo ad quartum procedit, vbi.
 Portio cerebri medullæ originem præbens.
 Sinus ad initium medullæ dimidiam quarti ventriculi partem constituit.
 Quæ medulla ex calvaria egreditur.
 Quæ medulla cum posteriori cerebro alligatur.
 Clunes.
 Testes.
 Glandula conarion.
 Inferior pars posterioris cerebri.
 Prior pars vermisiformis processus.
 Sinus dimidiam quarti ventriculi partem constituit.
 Posterior pars processus vermisiformis.
 Quæ medulla cum posteriori cerebro committitur.

F I G. XV. XVI.

- XV *Figura monstrat inferiorem cerebri sedem à dura membrana liberatam ut nervi ab eo procedentes appareant.*

- XVI *Cerebrum ab inferiori parte sua cum dura membrana & calvaria exemptum.*
 A Cerebri anfractus.
 B Posterius cerebrum.
 C Processus vermem referens.
 D Posterior pars anterioris cerebri.
 E Olfactus organa.
 F Primum par nervorum cerebri.
 G Commune corpus ex utroque nervo primi paris.
 H Secundum par nervorum cerebri.
 I Prima radix tertij paris.
 L Secunda.
 M Tertia, ac crassior.
 N Octavum par nervorum cerebri.
 O Quartum.
 P Quintum.
 Q Sextum.
 R Septimum; proprie tamen inferius, R, nonnullos ostendit à medulla ad sextum par augendum procedentes.
 S Inferior cerebri sedes dura membrana obducta.
 T Truncus tertij paris nervorum cerebri.
 V Prima radix tertij paris.
 X Secunda.
 Y Tertia.
 Z Cerebri processus mammillares.

VII

TABULA LXXVII.

VIII

XI

VIII

XII

XIII

XV

XVI

Rgo instrumenta facultatis animalis, quæ extra cerebrum sunt, aut ad sensum spe-
 ctant, aut ad motum, agemus ante de ijs, quæ ad sensum, & primo ad visum, de ocu-
 lis nimirum, quorum natura explicanda est; quæ ut aliarum partium, in fine consi-
 stit, & idonea compositione ad illum exequendum. Finis igitur oculorum est vi-
 sus; quamvis autem ex pluribus particulis, ex quibus componitur, vni præcipue tribuatur
 videndi facultas, reliquis vsum aliquem suppeditantibus, ad totum tamen oculum referatur, cu-
 ius est quasi e anima. Ad compositionem spectat materia, & forma: Præstant oculo materiam
 simplices partes; ex quibus componitur, tres scilicet humores, & sex, seu septem tunicæ, vna cū
 palpebris, musculis, nervis, quas fillarim perpendemus, vbi totius oculi formam enarraveri-
 mus. Formam intelligo accidentia, non illam, quæ est de genere substantiæ, quæ modum vi-
 dendī facultas. Continetur hæc conformatione, magnitudine, numero, & situ. Ad conformatio-
 nem d pertinet figura, superficies, caua. Figura oculi rotunda est, vt orbis, quæ & plus in se (sub-
 stantiæ continet, proportionē magnitudinis, & minus iniurijs obnoxia est, quæ ceteræ figuræ, nam
 Superficies oculi a priori parte laevis est, quæ admodum & palpebris, a quibus regitur, &
 facile aperitur, & sine molestia clausus seruatur; a posteriori aspera, vt validius a suo cauā con-
 rineatur. Caua, quæ in oculo sunt, ad partes singulas, magis quam ad rotum oculum pertinent;
 idcirco a nobis fillatim quæ de partibus exponuntur. Magnitudo vt alijs animalibus, ita ho-
 mini ea est, quæ & vsum præstat, & speciem decoram præferat; respondet autem cauo ossi
 in quo continetur. Binus fabricata est natura oculos, non solum, vt cum vnus læditur alter
 vsum præstat; id quod communiter spectauit in omnibus partibus, quas duplices effecit; sed
 etiam vt simul cerni, plura obiecta possint; plura enim vident (vt pronerbio fertur) duo ocu-
 li, quam vnus. Sursus f merito fuit in loco sublimiori, nempe in capite; quod oculorum gratia fa-
 ctum esse diximus, ex quo tamquam ex specula, quæ longius distant, melius prospiciunt, me-
 rito autem in priori parte fuisse collocatos dicemus, siue vtilitatem, siue materię necessitatem
 intueamur; nam ad ea quæ agenda sunt, in posteriori parte inutiles fuissent; neque enim aliud
 commodum atruli sent, præterquam turelām earum partium. Materie necessitas etiam requi-
 rebat, vt in priori parte collocarentur, cum ob exquisitum sensum molles nervos accipere
 debuerint, qui a priori parte proficiunt, sicut a posteriori, duri, atque habiles ad motum:
 iure igitur resident vtrique inter os stētis, & primum, ac tertium malatum; constituunt hæc si-
 mul iuncta sinum rotundum, qui intro procedens, veluti in trianguli macronem finitur in hoc
 igitur sinu oculus continetur, vbi vndique defenditur; superne a supercilio, inferne a gena, a la-
 teribus a naso, & osse iugali. Sed de oculo satis in vniuersum tractauimus; persequamur nunc se-
 paratim eius partes; ordiemur aurem ab intimis, quæ ad extimas pergemus. Omnium maxi-
 me intimam esse constat humorem; quem a glaciē similitudine Græci nominant, *μυωδης*, i
 30. Constitit autem similitudo in splendore; splendet enim, & pellucet hic humor, perinde ac gla-
 cies; non tamen durus est, sed eatenus concretus; quatenus extra oculumeductus non fuit. Fi-
 guram k fere rotundam habet, quæ magis ab iniurijs defenditur, & plurius suis partibus re-
 cipere obiecta potest, quam si plana prorsus esset; non tamen ex toto rotunda est, sed a priori
 parte ita depressa, est, vt non multum prominat, a posteriori penitus rotunda est; quod si ro-
 tunda penitus esset, facilius elaberetur, neque firmiter suo loco maneret. Superficies autem la-
 uis admodum, & lubrica est, præterquam vbi ne dicitur, ciliaris color albus, ac splendens, qui
 maxime idoneus est, ad rerum quas spectamus imagines accipiendas. Quamobrem merito Ga-
 lenus m inter oculi particulas illi potissimum tribuit videnti facultatem; nam & sursus eo loco
 est, vnde probe cernere possit, quæ sub aspectu cadunt; a posteriori enim parte residet, in hu-
 more vitreo, a priori tenuissima tunica, tegitur, de cuius regione altera, I, i, sita est, quæ velu-
 ti cornu laterne pellucet; siquid aurem inter hanc, & propositum humorē interponatur, a pro-
 hibetur aspectus. Sed præstat, antequam eiusmodi tunicas exponamus, vitrei humoris, n, na-
 turam enarrare. Dicitur hic Græcè *μυωδης*, quod refert vitri colorem, seu splendorem; pel-
 lucet enim vt vitrum, non tamen splendet vt glacies, & idcirco similis est vitro iam refrigerato,
 quod pertrinet ad splendorem; sed quod ad duritiem, non adeo concretus est, vt si ex oculo
 extrahatur, figuram suam retineat; non tamen aquæ modo fuit, sed vitri fufum imitatur. Eius
 magnitudo longe superat magnitudinem crystalloidis; occupat enim bonam partē oculi. For-
 ma dimidiata pilæ representat, cuius pars, quæ rotunda, & convexa est, in posteriora spectat
 partem humoris crystallini, proxime nullo medio interiecto excipit; ita vt residet crystalli-
 nus in vitreo, quasi pila in aqua, cuius dimidium supernat, dimidium mergatur. Munus vi-
 treici humoris est crystalloidem non solum continere, sed etiam p alere, neque enim san-
 guinem superat, tanto superatur a crystalloide. Tegitur vitreus humor a priori parte, quæ
 plana est, tunica, quæ quod cilia refert, ciliaris, G, g, appellatur; a posteriori vtro, quæ conue-
 xa est,

a Gal. li. 1.
method c.
5.
b Gal. li. 1.
de can sym
p. c. 2.
c Arist. li. 3.
de ani. c. 1.

d Gal. li. 1.
de constitut.
art. c. 5.

e Gal. li. 10.
de vsp. c.
1.
f Gal. li. 10.
de vsp. c. 1.
g Arist. li. 3.
de vsp. p. c. 5.
g Supra c. 1.

h Gal. li. 10.
de vsp. c. 1.

i Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.
k Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.

l Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.
m Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.
n Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.

o Gal. lib. 1.

p Gal. li. 10.
de vsp. p. c. 1.

T. 1. 1.
V. 1. 1.
P. 1. 1.

G

h. 1. 1.

v. 1. 1.

z. 1. 1.

H

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

h. 1. 1.

- A** *ra* est, tunica retiformi; *, quam Græci nominant *αρετιναιος*. * In enarrandis duobus oculi humoribus trium tunicarum, à quibus proximè teguntur, mentionem fecimus, arachnoidis, ciliaris, & amphibiostroidis, quas nunc sigillatim exponere oportet, sumpto initio ab arachnoide, & sic dicta à Græcis, b quod similis sit araneæ telæ; tenuis enim admodum est, & pellucida, quemadmodum ceparum tunica; neque solum lucida est, sed tenuis; ita ut perit de ac speculum, rerum imagines accipiat, solida tamen est; tegit autem crystalloidem humorem, ut diximus à parte anteriori; nam posterior nuda penitus in tunica vitrei sita est; defendit eundem ab vñz tunicæ contactu; & idonea est, in qua (ut diximus) imprimantur tanquam in speculorum imagines. Humorem vitreum à posteriori parte, & à priori etiam in cavo vbi crystalloides continetur, inuoluit retiformis, *, C, quam græci *αρετιναιος* appellat. * à retis similitudine appellant; conficitur autem ex nervo, qui à cerebro videndi facultatem affertens, inseritur in posteriorem oculi sedem; in cuius substantiam penetrans, statim dilaturatur, ac mollior redditur, & in tunicam degenerat, parvulis venis, atque arteriis distinctam; ita verò mollis est, ut vbi ex oculo decessa simul colligitur, cerebri substantiam referat, ex aqua madefactam. Tegit igitur petinde atque album ovi membrana illa tenuis interna, posteriorem partem vitrei humoris inuoluit, similem videlicet dimidio ovo, quod transversum in cissum fuerit: ad id d autem effusa fuit à natura, ut humor crystalloidi partim idoneam sedem præberet, partim alimentum suppeditet; nam vbi netus, à quo oritur, destitutus tenui membrana cerebri in banc tunicam degenerat, ab ea plures venas, & arterias accipit, quam propiora tunica possint videri: spectant hæc ad vitreum humorem alendum, * à quo deinde ali crystalloidem diximus. Tegit priorem partem planam vitrei humoris, præter tunicam retiformem, alia, quæ ob nigros quosdam processus, quibus quasi radiis distinguitur, aliis, f hoc est palpebris, seu palpebrarum pilis similis est, atque idcirco ciliaris, G, h, à recentioribus vocatur. Sed te vera non est in tunicis oculi numeranda, cum non ambiat oculum, ut aliz, sed tantum priorem partem humoris vitrei, vndique in gyrum ambiat, desinatque ad crystalloidem humorem in medio situm, cui alligatur, ita ut magis ligamenti usum præbeat, quam tunicæ; tegit autem totam vndique priorem partem humoris vitrei in gyrum; & desinit ad crystalloidem in medio situm, cui illigatur: nascitur hæc à duplici tunica; accipit enim ab vñz, D, quam proximè subiciemus, processus illos nigros; et quæcumque materiam ab arachnoide, quæ priorem crystalloidis humoris partem extra vitreum prominentem inuoluit. Quod si dixeris, tam eiusmodi materiam, quam ipsam arachnoidem à retiformi, & à nervo illo molli dilatarum proficisci, non decipieris, cum & substantiæ similis sit, & nullum aliud initium, vnde otitur, ibi se ostendat: habent enim aliz tunicæ oculi omnes ut diuersæ sunt, ita diuersum initium manifestum. Substantia arachnoides, retiformis, & maxima etiam ex parte ciliaris eadem omnino videtur, ea nimirum, quam dictus nervus mollior effectus suppledit. Vñz ciliaris est, non solum tegere priorem vitrei humoris partem, sed per processus illos nigros, & ligare, & alere. Oriuntur processus illi nigri ut diximus, ab vñz tunica ad quam nunc aggredimur. Vocatur
- B** hæc à Græcis *αρετιναιος*, b quod in star *αρετιναιος*, hoc est extim inuolucris factus, multas venas, x, atque arterias, x, inter se alligat, & inter xat. Vocatur & *αρετιναιος*, h quod vñz acinum imitetur, cuius initium est tenuis membrana, quæ à cerebro ad oculum cum nervo descendit, venas, atque arterias secum afferens; hæc membrana statim atque ad oculos peruenit, dilatata in tunicam degenerat, vitreum & crystalloidem humorem vñz cum tribus iñ dictis tunicis inuoluit
- C** tem, ita ut rotunda sit, nō tamen ex toto, cum ab anteriori parte deprimatur, u, & superficiem habeat non conuexam, sed planam, qua parte nigrum oculi spectamus, in cuius medio perforata est, paruo foramine, f, quod Græci *αρετιναιος*, i Latini nominant pupillam, per quod fit visus. Vñz colot in anteriori parte quam planam esse diximus, niger est, non tamen omnibus eodem modo; ex cuius coloris varietate nascitur oculus cæcus, glaucus, niger; neque enim tenuis humor, quem paulo post subiciemus, hanc colorum varietatem affert, in oculi nigro, in quo restat idem color, etiam vbi ille humor fuerit effusus. In posteriori vero & interna parte vñz color multiplex deprehenditur, ad initium quidem albus, tum cæruleus, ac viridis veluti iris; deinde fuscus, qui color in nulla k alia parte corporis reperitur, aut necessarius est; ab eo enim recreatur vitreum; & crystallinus humor, cum splendore, lux, albedo, externa dissoluit; ita ut vñz tunica non modo tegmentum sit, & intersitium inter vitreum humorem, & tenuem, quem postea subiciemus, sed veluti l auxilium aduersus noxam splendorem; præterquā quod alligat iam dictas tunicas, atque humores, quibus alimentum affert, per venas, atque arterias, quas à tenui membrana cerebri obtinuit. Superficies eius interior è regione vitrei humoris aspera m est, sed iuxta crystalloidem læuis, & mollis, ne contactu molesta sit, atque idcirco etiam madefit ab humore tenui. Externa verò aspera propter processus, quos ad ciliarem tunicam exigitur dura, qua cum cornea coniungitur, ne ab ea offundatur. Cæterum foramen spiritum n diffunditur viuente animali, in caduere concidit, ac ruit, vbi spiritus destituitur. Madefit pupillæ interna pars, quæ perforata non est, ab humore tenui, ibi contento, à quo mollior redditur; nam hoc effuso exsiccatur, & durefcit, ac crystalloidem humorem lædit. Sed satis de vñz, pergamus ad corneam.

A dura membrana, quæ a cerebro cum nervo videndi facultatem præbente descendit ad oculum, & quæ in ipsum inferitur lateris, & crassior redditur, ac durior, tunica nascitur, quæ oculum uniuersum tam a priori, quam a posteriori parte circumdat.

Vocatur autem a posteriori parte *retina*, a H, a sua duritie, ubi non solum dura est, sed etiam fœdenter crassa, ac minimè pellucida; sed ab anteriori parte, qua nigri oculi tegit, pellucet, ut cornu larnæ & in paruulas squamas diuiditur, & idcirco a cornu dicta est græcè *retina*, a I, lita, ut referat diuersam substantiam a reliqua tunica facta ex membrana dura, & a I, lita magis etiam prominere; quamobrem quibusdam non videtur eius pars censenda. Interna, quæ pellucet, distat ab ea, quam depressam esse diximus, ac perforatam. Externa vero a posteriori parte, ubi cum alijs membranis, ac vasibus nequitur, aspera est, a priori liza, & lubrica, ubi pellucet, & pura, atque alba est. Eo autem pertinet, ut non solum tamquam involucre tegat, sed et parte sua pellucida, ac pura, permittat rerum aspectibus imagines cerni, id quod prohibet ne rugas contrahat, ac duplicetur, quemadmodum a senibus; distat autem a priori parte ab vna, ut diximus; distat & ab humore crystalli oide.

Medium spacium quod alioquin inane esset, replet tertius quidam humor, qui quod aqueus sit, splendidus, & magis fluat, quam vitreus, nominatur Græcè a nonnullis *vitæ humor*, a N, nostris vero recentioribus albugineus, L, quod album oui subactum referat, ut veteres e tradiderunt; nam licet tenuior sit, quam vitreus, non tamen fluit, ut aqua: implet autem non solum id spacium, quod inter corneam, & vnam est, ac crystalloidem, sed etiam quod inter vnam, & pupillam, quæ perforata non est, ita ut contineatur tam a priori, quam a posteriori parte ipsius. Superficies eius interna plana est, sinuata tamen è regione eminentiæ crystalli oidei humanis; exterior gibba, in speciem pilæ dimidiatæ. Prohibet hinc ne cornea ruget, & supra crystalloidem humorem decidat; non permittit exsiccare vnam tunicam, defenditque humorem crystalloidem, a vi lucis, ac splendore externi. Apparet eius utilitas, ubi effundatur, nam hinc exsiccat vna, & cornea crystalloidem attingit, ita ut impediat visum, id quod facit etiam ubi concresecat, & suffusionem faciat.

Vestit prædictam tunicam alia, N, quam efficiunt chordæ musculorum oculum mouentium, non tamen totam vestit, sed vsc quæ ad nigrum oculi dumtaxat, quæ *choroidea* dicitur, nam a priori parte, ubi ad oculi nigrum pellucet, & cornea vocatur, cessat tunica, quam efficiunt chordæ musculorum, neque corneam vestit: præbet autem usum, non solum tegmenti, sed etiam ligamenti; arcibus enim retinet oculum in suo sinu huic superficie est albus oculi, quæ tunica, d, oritur a membrana, pericranio inuolvente caluariam; ita verò adhæret tunica, quam musculorum chordæ efficiunt, ut vix resoluatur ea possit, quamobrem Græci *choroidea* quasi adnatam, & adherentem vocant, continet enim oculum, & cum vicinis partibus committit: vestit autem solummodo priorem partem, in cuius medio perforata est ad nigrum oculi; a superiori verò, & inferiori parte ad palpebram procedens efficitur eius tunica interior. Constat enim palpebra cute, membrana carnosâ, & tandem ex eadem membrana, pericranio, quæ albus oculi efficit: iunguntur hæ tres substantiæ simul & adfinem, palpebræ illigantur cum cartilagine oblonga, tenui, molli, quæ oras utrinque palpebræ ambit, ubi pili nascuntur: vocatur hæc particula græcè *palpebra*. Inter cutem, & membranam carnosam, interiectus est humor pinguis; præterea fibræ tenues, carnosæ eorum musculorum, a quibus moueri palpebram diximus quarto libro, quæ de musculis faciei, quamquam non mouetur inferior, sed superior dumtaxat, quæ clauditur, & aperitur. Ne autem siccentur, prouidit natura partim pinguem humorem iam dictum, partim cum, quem oculi angulus præbet, a quo madefiant. Propria substantia ex qua efficitur palpebra, maximè idonea est ad oculi operculum efficiendum, per quod non solum defenditur, sed et tempore somni etiam clauditur, vix enim dormire licet oculis apertis. Bellæ, quæ duos oculos habent, veluti crustaceæ, cancer, cammarus, pagurus, palpebris quidem carent; quod non ita externis noxiis offendantur, sicuti quæ mollioribus oculis prædita sunt; tempore autem somni recipiant oculos in interiori sinu. Substantia igitur palpebrarum in homine maximè idonea est, quæ claudatur, & aperiat, & oculum tangat sine noxa, cum mollem, ac læuem superficiem habeat. Cæterum cartilago, quæ palpebræ oram ambit, & operculat, non ut pilorum acies crescant, in priorem partem retineatur. At pili non permittunt paruulas bestiolas, puluerem, & exigua corpuscula ad hos penetrare; hæc siquidem prius pilis inhærescent, quam ad oculum penetrarent. Eodem præstant, & superciliorum pili, qui quæ a capite decidunt, retinent, neque permittunt in oculos desilire. Restat uterque angulus oculi, in quo duplex glandula continetur, vna superior, altera inferior, vim habens madefaciendi, iperinde atque illæ, quæ sitæ sunt sub lingua; propriæ autem in angulo interno, qui ad nasum spectat, paruula quædam substantia, & est, regens canalem ibi insculptum in ossis squama, per quem humor in oculis superius fertur ad nares. Quod si ob aliquod infortunium eiusmodi substantia inrerat, præter vnum lumen affidue effluunt lachrymæ, non sine magna molestia. At ubi eiusmodi carosecundum naturam habeat, effluunt lachrymæ, ex duobus foraminibus paruis, non tamen adeo ut

A sensum lateant, siquidem deprehenduntur ad angulum oculi internum, vnum in superiori palpebra, alterum in inferiori; patet per utrumque foramen aditus in communem sinum, & canalem, quem diximus in squama ossis procedere ad nares; per eadem foramina exprimitur interdum sanies in eo sinu contenta. In angulo oculi interno præter dictam substantiam est glandula à parte inferiori, sed à superiori, sita est cartilago, cuius sinem tegit glandula: cartilago hæc parvula est inuoluta membrana, quæ album oculi constituit: vñs eius cartilagine videtur esse, vt stabiliat eo loco oculi tunicas, efficitque vt humor inde facilius penetrare ad nasum possit. Altera cartilago, recta similiter membrana, quæ constituit album, sita est in superiori parte oculi, ita vt incipiens ab exteriori parte anguli interni oculi, oblique feratur versus externum, refert autem quartam partem trochleæ; sinum enim habet similem illi, per quem in trochleâ fertur funis; per hunc sinum transit chorda quinti muscoli oculi, vt facilius ipsum circumuehat, sed præter oculi particulas omnes, quas abudè enarrauimus summam recensere. Sunt autem hæc præter palpebras, & angulos, tum præter musculos, præter duplices nervos, & mouendi, & videndi facultatem afferentes, quos tertio libro conscripsimus, sunt inquam tres humores, crystalliois, vitreus, & aquosus, tum septem tunice, arachnoideis, retiformis, ciliaris, vna, cornea, album oculi, & ea quæ oritur à chordis musculorum. Scire autem licet citculum illum, qui in priori parte oculi, inter album, & nigrum deprehenditur, à coloris varietate idem appellari: efficiunt hæc varietatem septem substantiæ, quæ ab oculi inter se committuntur. Prima, vt ab externa parte incipias, est album oculi; secunda est tunica orta à chordis musculorum; tertia cornea, quarta vna, quinta retiformis, sexta humor crystallinus, septima humor vitreus; quibus absolutis, ad reliqua sensuum instrumenta aggrediemur, & primò ad odotatum, tum ad auditum, deinde ad gustatum, & tandem ad dentes.

De instrumento odoratus, auditum, gustatum, & de dentibus.

Odoratus præesse nasum, inter omnes conuenit, quod eius foraminibus clausis nullus percipi odor possit. At sit ne in ipso, an intra calvariam præcipuum domicilium eius facultas, quæ odores percipit, dubium contromiserimque est; id quod à nobis alibi tractatum est. Pertinet igitur nasus ad odoratum; pertinet & ad reficiendos spiritus animales in anterioribus ventriculis cerebri; reficiuntur enim ex aere, qui ad eos per nares fertur, cum inspiramus; pertinet & ad respirationem: quandoquidem nisi magna necessitas urgeat, non respiramus per os; sed hoc clauso, per nasum fertur ad os, guttur, asperam arteriam, pulmones, & tandem ad cor aer; qui vbi iam in corde calefactus est, per eandem vias rursus, & per nasum expellitur: idem confert ad sonum vocis, & tandem pertinet ad pituitam; quæ ex cerebro in ipsum detritur, vel proxime, vel per foramen ab oculo à eius cauum spectans; à naso autem materia partim per foramina externa educitur, partim per interna in os descendit, vnde postea excreatur. Abutitur natura à naso ad omnes eiusmodi vsus, quem odoratus gratia præcipue fabricata est; maxime autem habilis est nati constitutio ad proposita munera omnia exequenda: habet enim musculos, l si quos habet, vt vbi subita respiratione opus est, contrahi eius alæ possint. Constat ex osse, & substantia cartilaginosa, vt pateat ex ijs, quæ à cerebro per ipsam expelluntur; & tum odoribus, tum aeri, qui partim ad cor, partim ad cerebri aspirare debet. Tegitur intus tunica, quæ accipit à crassa cerebri membrana per patrum foramina, in octauo ossis caluariæ, quod mox subiiciemus. Continuatur hæc membrana per interna nasi foramina, quæ transeunt ad oscum tunica vestiente linguam, palatum, asperam arteriam, guttur, nam & hæc quoque oritur à proce sibus crassæ membranæ, qui ex caluariâ procedunt per foramina ad os spectantia; tenuior tamen est in naribus hæc tunica, quam in ore; vñsque est ad tegendum, & ad præbendum sensum cartilagini, quæ alioquin sensus esse expers. Diuiditur internus nasus medio septo in duas nares; ita vt vtrique sit in signe foramen, quod recta à superiori parte deorsum tendit; sed duo alia à alia habet foramina interna, quæ paulò supra demidium longitudinis eius tendunt ad os, non tamen recta, sed è regione gutturis; at paulò vterius, ne aer frigidior ad pulmonem aspires, aut secum adducat puluerem, & minuta corpuscula; adherent enim hæc faucibus, neque in asperam arteriam penetrant. In summo naso ad initium situm est octauum ossis caluariæ, quod Græci à spongiz, *σπγζ*, vocant, à cribri similitudine *κρητ* vocant; distinguitur enim multis minutis foraminibus, quæ non feruntur recta à superiori parte deorsum nisi pauci; nam pleraque tortuosa sunt, id quod factum est, ne magis si pauciora, & minora; retinent foramina hæc iorer dum pituitam, quæ ex cerebro expelli debet, nam vbi crassior sit, ob iter angustum, & tortuosum, non faciliè descendit.

2 Supr. lib.
3 Gal.

Gal. lib. med. 6. 10.

c Vidus li.
4. de tuca.
val memb.
c. 3
Gal. lib.
de villitat.
respi. capi.

Gal. lib. 1. de cant.
resp. lib. de visu pul.

Gal. lib. 1. de bello de caus. respi.

Gal. lib. 1. de voc. Infr. lib. 1. c. 2.

Gal. lib. 1. de visu pa. cap. 6. & in li. de infr. ossibus.

Gal. lib. 1. de tu. val. c. 13. & Gal. lib. 10. de visu part. c. 11.

Gal. lib. 1. de infr. ossibus.

Gal. lib. 1. de visu part. c. 6.

Gal. lib. 1. de visu part. c. 17.

Gal. lib. 1. de visu part. c. 16.

Gal. lib. 1. de visu part. c. 7.

Audi-

Gal. li. de
Infr. odor.
c. 1. & 1.8
v. par. c. 6
& Arist. li.
de sensu &
sensib. c. 2.
b Gal. li. de
instr. odor.
c Gal. li. de
instr. olfac.
c. 1. & 7.
Plac. c. 5. &
Arist. li. de
sensu & se
sib. c. 2.
d Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
e Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
f Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
g Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
h Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
i Gal. li. de
v. par. c.
c. 12.
k Supra li.
c. 2.

Auditus precipuum instrumentum est aer^a, qui in ipso foramine auris residet, ubi dila-
tarur neruus quinti paris, per quem a cerebro spiritus mittitur vim audiendi impertiens. Au-
ris^b autem via est, per quam permeant externa obiecta ad instrumentum auditus. Sicut obie-
cta auditus soni, qui ex aere percussio proficiunt; quamobrem & precipuum instrumentum
quod simile esse debet naturae obiecti, necesse est aeris^c, substantiam retineat. Quia autem
paris nervorum illorum, qui a cerebro oriuntur, pars grandior, ac mollior ad intimum aëre,
ut diximus terminatur; minus autem mollis est, quam nervus, qui affert ad oculos vim viden-
di, minusque crassa, non tamen exigua, aut dura, sed mollis^d, & insignis. At aëris^e; & quia ter
præberi externis obiectis diximus, & materiam, & formam habet ad hoc munus, & sequendum
valde idoneam. Materia externis auris d^f cartilago est, quæ ab externis iniurijs defenditur;
neque enim ita abruptitur, ut os, neque ita laceratur, ut caro; quamquam ima pars, quæ dicitur
Græcè dicitur, quod minus iniurijs exponatur, carnosæ est, oritur autem cartilago a sinu in-
sculpto in posteriori, atque inferiori parte processus mastoidei; unde sursum in priorem par-
tem reflectitur, ascendensque auris foramen^g. Ambijlata scilicet formam, quam videmus, ac-
cipiens. est enim f^h foris connexa, intus cava; anfractus illos præferens instar labyrinthi, &
partim (pectat ad commoditatem audiendiⁱ, partem ad tutelam; ad commoditatem quidem, p^r
propter aerem motum, qui per eiusmodi anfractus transiens magis resonat; ad tutelam vero,
quod quæ extrinsecus incident, siue bestiolæ, siue corpora inanimata, non ita facile possint ad
intimum aures penetrare, & nervum ledere, carent enim aures operculo, quo prædicta esse vi-
dentur reliquis sensuum instrumenta: Teguntur gⁱ enim oculi palpebris, supercilij, genis, na-
so, ossæ jugali. Habet instrumentum olfactus ossæ os calvariz, à quo defenditur: lingua,
quæ est instrumentum gustatus, clauditur in ore: aures per opperculo habent anfractus, à
quibus etiam temperatur aer frigidior, qui alioquin intro penetrans, & nervum, & cerebrum
non mediocriter læderet. Affert præter vitales iam dictas aurium externarum formam hⁱ pul-
chritudinem non mediocrem, quam facile deprehendes ex deformitate, quæ sequitur,
ubi abscondantur: quamquam multo turpior redditur facies abscessu naso. Manent immo-
biles aures plerisque hominibus, i quod breves sint, & idcirco nullam valentes ex motu vi-
talem afferre: mouentur belluis, quod sint longiores, & circumactæ magis ad audiendum
accommodantur; vidimus tamen nonnullos homines, qui aures mouerent. Sed utenlo ad aures
materiam, & formam internam. Materia est os cum membranis, nervis, arterijs. Os pertinet
partim ad sonum, partim ad tutelam; nervi, & arteriæ partim per eiusmodi penetrant ad
externa, partim ad ipsum pertinent; membranz ex nervo dilatato domicilium sunt facultatis
audiendi. Forma varia est; continet enim auris quatuor sinus, quorum ratio supra^k exposita
sit, quæ de calvaria, & propriè de ossibus temporum; nam, ut ibi ostensum fuit, primus res-
idet inter radium processus mastoidei, & commissuram maxillæ cum capite ad processum ma-
stoidi modo durum in interna calvaria; ad hunc primum peruenitur per extremum foramen
auris, quod in ipsum peritum est, ita tamen ut initium primi sinus duplici membrana obdu-
catur, obliqua, tenui tamen, & pellucida, sicque clausum sit. Est autem ferè rotundus, conti-
netque intus tria parvula ossa, canalem similiter ex ossæ, & duo foramina cum tenui quadam
chorda. Ex tribus^l parvulis ossibus, primus refert mallei formam, secundum incudis, tertium
stapedis; Mallei figura differt ab illa illius, quo fabri utuntur cum manubriolum habear^m py-
midis modo figuratum; cuius crassior pars, quæ superior est; capitulum habet in speciem py-
ris, quod ad summam manubrioli partem natum, inde pendet, quasi à pediculo. Incus binæ
crura habet, ita ut referat etiam imaginem dentis minimi; alterum crus crassius est, & brevius;
alterum longius, & tenuius ad sinem inflexum. Summa pars incudis media excavatur, quare-
nus extremum mallei capitulum admittere possit. Tertium os adhuc minus est; refert autem
stapedis, quæ equitantum pedes sustinentur, figuram; habet enim tria laceræ, quorum vnum
rectum est, & latum, ac veluti basis; alia duo angustiora, & flexa aliquantisper, ita ut angu-
lum obtusum efficiant, quæ inter se coeunt; super quem, parvulus quidam processus appar-
et. Malleus suo manubriolo alligatur membranæ claudenti tympanum versus partem ex-
teriorem, sed suo capite inseritur in cauum summæ incudis, cuius longius crus, cum stapedis
processu parvulo supra angulum committitur; nam alterum crus ad parietem sinus ihigatur.
Duplici ergo commissura ex tribus conficitur; obducuntur extrema cartilagine ad faciliorem
motum, & laxè illigantur, & vno moto ex tribus, mouentur reliqua duo. At basis stapedis fo-
ramen vnum claudit ex duobus sitis in primo sinu, ad quem iam aggredimur. Vnum ornatam
figuram habens situm est ad superiorem, ac mediam partem sinus; tenuissimaque membrana clau-
ditur ambiente vniuersum sinum; clauditur autem à basi stapedis. Alterum versus posteriorem,
atque inferiorem partem est, rotundum, atque eadem membrana obductum, per quod patet
aditus per vnam viam in secundum sinum, per alteram in tertium. At filum, seu chorda tenuis-
sima per medium sinum transit, pertinetque ad commissuram incudis cum stapede. Canalis
verò ex ossæ incipit à priori parte quarti sinus in sculpei similiter in duro processu ossis tempo-
rum, procedensque aliquantisper ad posteriora, reflectitur obliquè, ita ut non nihil etiam ex-
trecum

A troctum feratur, descendatque ad primum sinum, & oratum foramen circumeat, dum finiatur ad foramen, quod in externa calvarie parte situm est inter processum stiloideum, & radicem mastoideis in osse temporis. Habet autem hic canalis nonnulla parva foramina, per quæ ramuli ingrediuntur durioris nervi quinti paris per ipsum transeuntis ad partem exteriotem; cum alia per quæ ingreditur, & egreditur arteria, quæ una cum nervo per ipsum ducitur. Secundus sinus incipit ab orato foramine primi, ascenditque ad radicem duri processus temporis; tertius autem anfractus præsefert, qui ad ipsum, à quo initium sumunt, reuertuntur; unus à priori angulo incipiens, & tortum vergit, & in eundem sinum per posteriore angulum redit; alter ab eodem priori angulo sursum tendens, per posteriore similiter in eum sinum re-
meat; tertius ad posteriore angulum, à quo incipit, peracto quodam circui, reuertitur. Spe-
gat in hunc secundum sinum oratum foramen primum via una ab altero foramine eiusdem
primi. Tertius sinus & primo, & secundo minor est; reperitur autem in eodem processu duro
ossis temporum ad priorem partem quarti sinus; ita ut septo ex osse tenuissimo separetur à ca-
nalicula dicta; nam quod ad altitudinem spectat in partem anteriorem, vnde aliquantisper in
cochleam serpit.

Ad hunc sinum spectat secundum foramen primi per alteram viam, obduciturque mem-
brana tenuissima, non seculum æteri. Quartus sinus ille est qui in posteriori parte eiusdem
duri processus ossis temporum magno foramine patet, per quod fertur vterque nervus & du-
rus & mollis quinti paris, à cerebro emanantes; sed durior per canale iam dictum à priori
parte bulbi quarti sinus incipientem extra calvariam procedit; mollis in plures ramos diui-
ditur, qui per parva foramina in interiori parte quarti sinus versus posteriore inculpta ten-
dunt ad secundum, & tertium sinum. Instrumentum auditus, materiam, & formam habet ha-
ænenus expositam, sed quo pacto vnaqueque particula ad auditum cõferat, non satis constat,
illud tamen in aperto est, quod ubi agitur membrana, agitur etiam malleus per manubri-
um membranæ illigatum; & propterea incus, & stapes, & ita aperitur oratum foramen, adeo
ut sonus per hoc, & per alterum rotundum penetrare ad alios sinus possit obductos membra-
nula ex nervulo quinti paris dilatato, ubi domicilium est facultatis audiendi à cerebro trans-
missæ. Sed hæc coniectura magis, quam scientia comprehenduntur.

Gustatus autem instrumentum præcipuum simile esse oportet obiecto, quod gustatur, hu-
mor videlicet, quam obrem humidum esse debuit: huiusmodi est lingua, quæ sapores perci-
pit per tunicam, quæ in eius summa parte sita est: accipit hæc nervos ab anteriori parte cere-
bri molles, à tertio pari videlicet, nervorum hoc enim fertur ad linguam, ita ut dexter nervus
ad dextram eius partem, sinister ad sinistram feratur; licet enim lingua minime diuisa sit, ha-
bet tamen dextram, & sinistram partem, quarum vtraque à suo latere nervum accipit ex prio-
ri parte cerebri profectum: transit igitur gustandi facultas ab anteriori parte cerebri ad
linguam per nervos molles tertii paris à cerebro deductas sed cum natura partibus ad vnum
præcipuum finem constitutis ad alios quoque abutatur, lingua non solum gustatus est instru-
mentum, sed etiam sermonis præterquam quod pertinet etiam ad mandendum cibum,
quem tanquam manus dentibus. cõficiendum præbet; sed tam ad loquendum, quam ad ma-
dendum necessarius est motus voluntarius varius, sursum, deorsum, ad latera, ante, retro, in or-
bro; per hanc causam novem musculis continetur hunc motum præstantibus; hos à quarto li-
bro persecuti sumus. Siti autem sunt in penitioribus partibus linguæ, alia à radicem, alia ad
alias partes: accipiunt nervos à posteriori parte cerebri, quæ durior est, propè initium me-
dullæ spinæ, derivantur enim ad musculos linguæ nervi septimi paris à cerebro profecti. Con-
tinetur lingua musculis, nervis, venis, arteriis, & substantia propria, quæ tunica in summa su-
perficie regitur. Constat fundica hæc ex brevissimis fibris inferè sursum ascendentes: inter
has parva foramina continentur, ita ut rara sit; sic enim ob inæqualitatem, atque asperitatem
fibrarum melius continentur, quæ in os ingeruntur, ob raritatem admittit eorum succum, ita ut
penetrare possit ad internam substantiamque proximè contactu eorum, quæ sumitur, ledi pos-
sit; admittit enim succum qui gustatur movet. Est autem propria linguæ substantia bipar-
ta, & vtrinque continetur fibris, rectis, obliquis, tranversis: rectæ in semicirculum ipsam figu-
rant, tranversæ crassiorem reddunt; obliquæ in latera ducunt. In medio linguæ in longitudi-
nem situm est ligamentum, cui tamquam ossi fibræ nectuntur. Accommodantur igitur ad
motum fibræ, quibus lingua continetur, perinde ac musculi; at ne in exteriori parte, ma-
gis quam pat sit, à musculis trahatur, id quod & sermoni, & cõfectioni ciborum incommodum
esset, subiecto ligamento retinetur, quod permittit, quantum necesse est, & non vtrâ linguam
impellens autem ex motu siccet, providit natura glandulas in ore vtrinque à lateribus
gutturis, pituitam à cerebro excipientes, à qua lingua madefat. Cæteri substantia tota spon-
giæ modo rara est, ut humorem in quo sapor consistit, faciliè percipiat; ob quam causam est
etiam mollis, non tamen ita, ut faciliè exponatur iniuriis, quas ei si mollior esset, inferret cibus
durus, asper. Quod attinet ad figuram, lingua à basi crassior est, ob firmiratem, ad mucronem
tenuior, ad faciliorem motum. Numero licet una sit, gemina, tamen est, cum distinguatur
in dextram, & sinistram partem; geminam enim habet substantiam suam, geminos musculos,
venas,

a Gal. li. de
Instr. odo-
rat. c. 2.

b Gal. li. 2.
de vfu par.
c. 5. & 6.

c Gal. li. 1.
de mo. mu-
scul. c. 3.
d Supr. lib.
4. c. 4.

e Gal. li. 8.
de vfu par.
c. 5.

f Gal. li. 10.
de vfu par.
c. 12.

g Gal. li. 11.
de vfu par.
c. 12.

fig. 1.

fig. 2.

venas, arterias, geminos item nervos, tam molles, quam duros; ita vt gustatus instrumentum E non secusquam odoratus, visus, auditus, duplex sit.

a Gal. li. 1. de usu par. cap. 12. Magnitudo lingue tanta est, quanta ori, in quo continetur, ad vngue quadret; si maior existeret, non posset in eo commodè recipi; si minor, minus bellè perficeret sua munera. Factum. n. os est à natura, vt receptaculi lingue rudimentum, in quo possit commodè suum officium exercere; neque enim factum fuit os imperu caloris, aut spiritus remere, vt quibusdam placuit, sed sapienter ad gustatum ciborum, & potionum, & ad mandendum, ad sermonem, ad vocem, & denique ad spiritum, vbi necesse esset ad aerem attrahendum, & educendum. Superior pars oris, quæ palatum appellatur, concava est, vt cibum admittre possit, & continere, dñ conficitur in ore. Substantia palati non est ex offe duraxat, cum posterior eius pars versus fauces, carne quadam simili contineatur; hæc crassior est, & infernè à tunica palati, superiør à tunica narium te gitur. Ab hac substantia suspenditur uua.

b Arist. li. 11. de resp. & Hipp. li. de alimento. c Arist. li. 1. de historia anim. c. 11. Ad cibum verò conficiendum, & simul etiam ad sermonem collocavit natura in ore dentes, 7 de quibus agere nunc opportunè videtur; omnes enim eos supra, quæ de ossibus, vt qui non eiusdè generis eos esse censuimus, cum multis nominibus differant, vt proxime ostendamus; licet tamen, si Aristotelem, & Galenū sequi velis, ossa commune genus ponere, quod duas species complectatur, dentes scilicet, & reliqua ossa, ita vt differentiæ ossium propriæ non prohibeant, quominus sub comuni illo ossium genere contineantur, sed re veratò, ac tales sunt, vt satis sit dentes, & ossa non ad idem genus, sed ad diuersa referre; quæ omnes facillè intelliguntur, si dentium naturam ordine persequamur; consistit hæc in fine, & in compositione habili ad finem exequendum. Finem, ad quem dentes constituti sunt à natura, præcipuum esse diximus, ad cibum conficiendum; manditur enim, extenuatur, molitur à dentibus f. vt deinde in ventriculo concoqui possit; sed conferunt dentes etiam ad g. sermonem; qui edentuli sunt, veluti senes, nequeunt ligeras omnes ita proferre, vt exaudiantur; dati sunt & quibusdam bellis dentes, quasi arma ad morsum; at ossa ad nullum eiusmodi vsum constructa sunt, tantum enim stabilunt, sustinent ac mununt reliquas partes. Compositioni materia, & formæ subiunguntur; præstemus primò dentium materiam, deinde pergenus ad formam. Distat ab ossibus dentium materis, non modo quòd substantia diuersa sit, sed quòd defecta maneat, quòd non nascatur, sed postea fiat, quòd toto tempore crescat, quòd renascatur vbi pereat. Quod attinet ad substantiam, longè durior est in dentibus, quam in ossibus. Secantur ossa, id quod minime dentibus vñ venit, qui magis conteruntur in partes minutissimas; præterea in ossium substantia penetrant solum venulæ per parua foramina; at in dentibus! venulæ, arteriæ, nerui, præsertim ad radices, ex quo fit, vt dentes interdum cum pulle G dolcant. Inferuit natura in dentes arteriæ ramulum, vt habeant plus calidi innati ad incrementum perpetuum, inferuit & neruum, vt sentiant, debuerunt enim nudi occurrere cibis cõflicti, & non ossium modo, rectè, quam obrem necessarius fuit k. sensus, quo quæ molesta sunt, acque offendunt, dignoscunt, & declinare valeant; id quòd ossibus non accidit. Sentit autem non pars externa dentis quæ dura est, sed internus sinus per membranam tenuem, quæ obducitur; hanc ex nervo confectam fuisse verisimile est, quamvis sint, qui non solum ex nervi, sed & ex venæ, & arteriæ substantia constitui ipsam existimant; sed omnes eiusmodi particule adeò exiles sunt in dentium substantia, vt sensum lateant. Illud satis constat, quòd non sentiunt, neque dolent dentes, priusquam obiecti vis ad eiusmodi membranam perveniat, quòd cū non faciãt humida, aut sicca, nō sentiuntur à deate, sicut calida, & frigida; præterea quæ vitæatem manifestè solvant; non movent dolorem, priusquam hanc membranam attingat. Non nascuntur dentes in prima constitutione, quemadmodum ossa, i sed postea fiunt, quandoquidem manus ossium statim à principio necessarium est, non sic dentium; neque enim necessarius est horum vñus, cum infans lacte solo nutritur; nascuntur autem primum 7 septimo mense dentes priores, qui minores sunt, ita vt citius edi possint; Inter infantes illi primò dentire incipiunt, qui calidiori lacte vñuntur; deinde fiunt alij dentes, postremi autem plerique vigesimo anno nascuntur, quamquam teste 8 Aristotele, interdum tardius, & etiam octagesimo anno. Scire tamen licet, quamvis dentes non edantur nisi tempore iam dicto, quòd vñus esse possint, pleròque tamen in vtero latere in suis alveolis principium constitutionis habentes; nam vbi grandiorum foetuum cadavera secantur, inveniuntur in alveolis vestigia ipsorum; habentia, partès imas molliores, summas verò, quæ trumperè à gingivis debent, duriores. Sunt autem hi viginquatuor, interdum tamen, sed raro admodum vigintireliqui nullum habent initium, nisi postquam infans in lucem est editus. Sunt autem reliqui duo postremi infernè, & totidem superiør vñus; præterea duo alij infernè, & totidem superiør vñus; verinque similiter vñus, illi videlicet, qui si à postremo numerare incipias, quinto loco tibi occurrent. Differunt dentes etiam ab ossibus, quòd hæc si semel intereant, non renascuntur; sed sex dentes posteriores tam superiør, quam infernè paucis decidunt, at qui prius eduntur, quòd debiliores sint, & in priori parte, quæ angustior est, contineantur, & non? subeant in eorum locum, quamquam subeant interdum ipsi manentibus; tuncque duplex dentium ordo se offendit, in malis quidem à parte externa, in maxilla ab inferna; sed vbi priores decidunt,

d Arist. li. 3. de historia anim. c. 9. e Gal. li. de ossib. de c. 5.

f Gal. li. de fuccor. b. c. 5 & 3. de nat. fac. c. 7 g Gal. li. 4. de loc. aff. cap. 5.

h Arist. li. 3. de hist. ani. cap. 7. i Gal. li. 11. de usu par. cap. 3.

k Gal. li. 16. de usu par. cap. 1.

l Arist. li. 2. de gener. ani. cap. 4. m Arist. li. 7. de hist. ani. cap. 10. n Arist. loc. cit. & li. 7. de gener. anim. c. 8. o Arist. li. 2. de hist. ani. malis c. 4.

p Arist. li. 7. de gener. ani. cap. 8.

7. 11. 7.

G

H

70

Ac decidant, ut plerumque accidit, falsum est, quod nonnulli asserunt, manere radicem, & appendicem adiunctam novam subire, quæ priorem expellat. Nam reuera dens appendicem non habet, cum constet ex substantia una perpetua, licet non æqualiter molli, aut dura, nam quæ parte in sinu ossis includitur, mollior est, extra verò durior, quod reliquæ omnibus evenit, quæ apponitur aëris duriora sunt; pinnae aënis quæ parte suis aluculis continentur, molliores sunt, quæ verberantur aëre, cornu duritiem imitantur. Carent igitur dentes appendice, & cum parte decidunt extreme partes, quæ veluti appendices videntur, aut resstant, aut absumuntur interne, ut quæ molliores sint, neque novam appendicem exigunt, sed sine absumantur, sine manent, novus dens integer, producitur cum nova radice, quæ similiter mollior est quàm externa pars aëri occurrens. Nam ut Lucretius ^a scribit:

a Lucr. lib.

Principio externa corpus de parte necessum est,

Aeris quoniam vicinum tangitur aëris,

Tunditur, atque eius crebro pulsaretur istu.

Propterea; ferè res omnes aut corio sunt,

Aut cute conclusæ, aut callo, aut cortice tectæ.

B

Interiorem etiam partem spirantibus aer

Verberat, hic idem cum ducitur, atque resstat.

Augentur ossa, dum duriora fiant, usque ad finem videlicet adolescentiæ; dentes per totum vitæ spacium incrementum, non secusquam ungues, id quod natura providit, quia dentes assidue attreruntur à cibo, at ungues ab usu, nisi augerentur perpetuo, deficerent. Incrementum manifestum apparet, ubi oppositi dentes decidant, qui resstant, cum non amplius attrantur, longiores evadunt; ita autem paulatim attreruntur ex cibo dentes, ut sensum lateat id, quod absumitur. Hoc rebus etiam externis evenit, quemadmodum idem Lucretius primo libro demonstravit his versibus.

b Arist. lib.

a. de gener.

ant. c. 4.

c Arist. lib.

d Lucr.

lib. 1.

Quæ etiam multis solis redemptibus annis,

Annulus in digito subter tenuatur habendo.

Stillicidi casus lapidem canat; necis aëris

Ferrens occulte decrevit vomer in arvis.

Strataque iam vulgi pedibus detrita viarum

Saxea conspiciunt, tum portas propter abena

Signa manus dextræ ostendunt attenuari

Sapè salutatium tactu, præterque meatum.

Hæc igitur minui, cum sit detrita videmus:

Sed quæ corpora decedant in tempore quoque

Invida præclusit rebus natura videndi.

C

Eadem igitur est ratio dentium, quorum partes, quæ assidue absumuntur, adeò parvæ sunt, ut conspici non possint. Quod si dentes processu temporis non apparent minores, id propterea evenit, quod perpetuo augentur. Postremo forma ossium ea est, quæ maxime subsistendo, & munendo aptatur, dentium verò ea, quæ loquendo, sed multo magis extendendo, ac moliendo cibo, hic enim à dentibus dividitur, frangitur, conteritur, quæ mobrem natura multiformes dentes construxit, quatuor quidem priores, tam in malis, quàm in maxilla superioribus, & appellatos, quod cibum incidant, effinxit latos, & acutos, scalpellum modo. Canini, ita dicti, quod eandem dentes imitentur, ad frangendum pertinent, atque idcirco amplius ad basim, ad sinem acuti facti, cingunt utrinque incidentes. Sunt autem singuli utrinque tam in maxilla, quàm in malis, quæ cum Cornelius & Celsus non singulos, sed binos existimet, eo quod pri-

e Galli de

offib. c. 5.

f Gal. lib.

g Cels. lib.

8. c. 1.

h Gal. lib. de

offib. c. 5.

i Gal. lib. de

viu par.

c. 8.

k Galibid.

1. 3. 5.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

l Supra in

hoc cap.

m Gal. lib.

de offib. c.

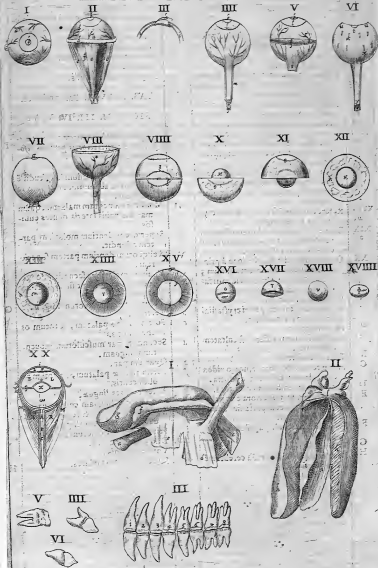
6. 5.

n Arist. lib.

2. de hist. a.

anim. c. 4.

proximi, qui in lucem editis gignantur ante septimum annum, & relinquunt molarem, quem E
proximum canino innemuntied vbi eum expellatur, vt interdum accidit, sex tantum molares
erunt, tam in malis, quam in maxilla, quibus accedent deinde duo extremi, quos diximus, &
ita fient octo: quibus si addantur quatuor incidentes, & duo canini, fient quatuordecim, & sic
in vniuersum viginti & octo, & non triginta duo. Illud etiam ignorare non oportet quod adul-
tis non solum vitimi molares procreantur, sed etiam penultimi, quamobrem antequam pro-
creentur adhuc pauciores erunt. Restat situs Sunt tam in malis, quam in maxilla fons quidam,
qui quasi parua ^a præsepia, ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s

XII	Humorem vitreum ostendit cum crystallino in propria sede collocato, ac notato.	I	Portio præterea tunica, quæ cornea appellatur.
h	Vitreus.	L	Aquosus humor, propriè autem inferius, L, locum infusioni obnoxium ostendit.
XIII	Humorem vitreum exprimit à priori parte dempto crystallino à sinu, h, notato.	L	Oculi musculus.
u	Vitreus humor.	M	Adhærens tunica à finibus musculorum obducta.
A	Ciliarem tunicam crystallino humori adnatam refert, vbi, E, E, tunicam indicat, humorem.	R	Pinguedo sub musculus.
XIV	Demonstrat tunicam ciliarem, cuius origo notatur, s, s, finis, qua cum arachnoide committitur, s, s.	N	TAB. LXXVIII. Pars posterius.
ξξ	Humorem crystallinum arachnoide obductum à latere indicat: vbi, s, humoris, s, tunica monstrat partem posteriorem.		FIG. I. II. III. IV. V. VI
XV	Ostendit anteriorem sedem arachnoideis tunicæ, quæ humoris crystallini priorem partem obducit, notatur autem s.	I	F igura ostendit linguam vnam cum eius musculis à cæteris corporis partibus reflectam.
XVI	Refert anteriore sedem humoris crystallini notatam, u.	II	Eadem refert secundum longitudinem diuisam ac ab omnibus musculis preparatam.
XVII	Eundem humorem à latere ostendit: vbi, s, asperitatem demonstrat, cui ciliaris tunica illigatur.	III	Monstrat omnes tam malarum, quam maxillæ vnius lateris dentes cunfos.
XVIII	Oculum ostendit vna sectione à priori parte per posteriorem diuisam, vsque ad initium nervi videndi facultatem deferentis.	IV	Superiorem dentium molarium partem ostendit.
XIX	Humor crystallinus.	V	Reliquorum dentium partem superiorem.
↓	Arachnoidis tunica priori crystallini humoris parti obducta.	VI	Vnum ex molaribus secundum longitudinem diuisum, ut sinus internus appareat.
o	Humor vitreus.	a	Quintum par musculorum linguæ.
A	Substantia nervi videndi facultatem deferentis.	b	Tertium.
B	Tunica reriformis.	c	Portio tunicæ palatum, & totum os obducens.
C	Portio renuis membræ, nervo videndi facultatem deferenti obducta.	d	Secundum par musculorum mouentium linguam.
D	Vua a renui membrana constituta.	e	Quartum par.
E	Hac sede vua in posteriora comprimitur, neq. corneam extra sibi obductam conringit.	f	Portio tunicæ palatum, ac totum os obducens.
F	Foramen vuz oculi pupillam constituens.	g	Anterior pars linguæ.
G	Tunica ciliaris.	b	Duo corpora linguam constituentia.
H	Dura oculi tunica, a crassa cerebri membrana profecta.	i	Legamentum quo dicta corpora secundum longitudinem alligantur.
		l	Primum par musculorum linguæ.
		1.2	Duo priores dentes.
		3	Vnus ex caninis.
		4.5.6.	Quinque dentes molares.
		7.8.	

De Sectione cerebri, & reliquorum instrumentorum facultati animali in
servientium. Cap. VII.

N T quæ dicta sunt de cerebro, quod præcipuum est animalis facultatis domicilium, quæ item de oculis, naso, auribus, ore, in quibus proprii sensus resident, commodè recognosci possint, præstat caput à reliquo corpore, siue viuentē, ut in ijs qui capite plectuntur, siue mortuo abscissum habere; quod ubi abscissum fuerit, os nudandum est, & summa calvaria in orbem præcidenda, adacta ferra, paulò supra supercilia, & per tempora ducta usque ad occipitium, ea animaduersione, nequid sub calvaria laceretur, intereà capite à ministris per aures contento, ne dimoveatur. Ut summam igitur partem à reliqua calvaria separet, diuides os frontis, occipiti; temporū eatenus quatenus, cū dura membrana coheret; hebetiori scalpello modò ad hæc, modò ad illam partē admoto; quæ detracta, venulas in eius externa parte inspicies, per ipsam penetrantes: dein crassa cerebri membrana adhuc integra perforanda est, & per illud foramen adacta fistula inflanda, ut quatenus intromiscere possit, appareat: quo facto septimus crassæ membranæ sinus, qui in longitudinem fertur, versus frontem, demisso scalpello totus aperiendus, & sanguis qui in eo continetur, detegendus, & vasa, quæ ab eo sinu oriri diximus, conspicienda; nudandum deinde cerebrū à crassa membrana, quod fiet, si scalpello aperiatur, linea ducta à fronte ad occipitium per fundum eiusdem sinus, demisso prius per foramen specillo, ne quod subest, scalpello violeretur. Secunda rursus eadem membrana ab autē in utroque latere ad iam dictam lineam, ita ut in exteriores partes conuersa cerebrum nudetur, quod fiet, ut vasa; quæ à septimo crassæ membranæ sinu ad tenorem proficiscuntur, facile deprehendantur, & acutiori scalpello resolui possint. Ea vero pars crassæ membranæ quæ necitur cum octauo osse caluarie, ubi diximus esse instrumentum olfactus, separanda est, & in posteriore partem uertenda, & utraque cerebri parte reducta tenuis membranæ progressus inspicendus. Quòd si priorem partem crassæ membranæ ab ea separet, quæ quasi septum interiecta est inter priorem, & posteriorem partem cerebri; quartus apparebit sinus crassæ membranæ unā cum ramis ab ea deriuatis, quæ tamen melius inspiciantur, cerebri portione ablata, & ea propriè quæ per capituli longitudinem supra callosum corpus utrinque fertur; digitis enim separatam tenuis membranā a sensum à cerebro, quod ab ea nudatum delabitur, digito autem inquiri possunt commodè tunc sinus, qui à lateribus sunt calloso corpori; quibus iuuentis, magna potest cerebri calloso corpori utrinque superposita grandiori, atque acutiori nouacula adimenda erit: apparebit tunc callosum corpus, & simul tam dexter, quam sinister ventriculus anterior cerebri inuenietur. Eredō autem calloso corpore, septum medium inter utrumque ventriculum pellucidum patefiet; tum scalpello callosum corpus à priori parte resectum in posteriorem reflectetur; iamque corpus, quod fornicem imitatur, calloso corpori subiectum in aperto erit; in cuius latera demitti stylus poterit, ipsum verò à priori parte resoluti, ut perinde ac corpus callosum in posteriorem partem reflectatur inspicies tunc vasa, quæ à quarto sinu crassioris membranæ, ad anteriores cerebri ventriculos feruntur sub corpore fornicem referente. Ostendit se etiam tunc plexus retiformis in utroque anteriori ventriculo cerebri; quod si stylum demittas, faciliè inuenies, quo pacto ille plexus, ex posterioribus partibus in priora descendat, & quo pacto cum arteria sursum ascendente iungantur vasa à quarto sinu ductæ membranæ deriuata; quibus deinde resolutis, & in posteriorem partem adductis, glandulam cuneiformem ad vasorum diuarcationem collocatā inquebns; tunc aut totius cerebri ventriculus, quasi communis sinus duorum primorum occurrit cum canali, per quem pituita ad peluim delabitur: occurrit etiam iter, quod ex tertio ventriculo ad quartum perducit, quibus perspectis, prior pars cerebri tota re secunda erit. Crassa membrana, quam septum esse diximus, prioris, & posterioris partis cerebri nisi prius ablata fuerit, ipsa quoque oculis subijciatur; cum adiungam adhuc habere septimum sinum, quem diuissimus; per eum si demittatur stylus plumbeus, inuenietur illi duo, qui à lateribus sunt lambdoidis: inuenietur & octauus, quem io priorem partem ferri dicebamus; inuenietur & quatuor primi ad sellam in osse sphenoidē collocatam pertinentes, qui omnes aperiendi postea sunt scalpello, ut oculis subijciantur: post hæc stylum demittes in quartum cerebri ventriculum, qui à posteriori parte est, per canalem, qui à tertio ad ipsum fertur. Discernes tunc clunes, & testes, unā cum altero canali ibi existente, per quem pituita similiter ad peluim descendit. Iam verò ut posterior cerebri ventriculus, & medullæ spinæ initium intelligatur, posterior cerebri pars, unā cum crassa membrana in priorem partem ex caluaria attrahenda. Sic aperiens, discernes quartū cerebri ventriculū, cū processu veruiformi, & initio medullæ. Poteris deinde nervos, qui ex cerebri tã priori, quam posteriori parte exeunt, faciliè reperire; quibus extractis, ad peluim accedes, seu infundibulū, ac glandulā cum dura membrana glandulæ superiecta, & arterijs quæ ad latera ipsius procedunt. Quòd si eorum a cerebro emanantium statim extra duriorem membranam numerum, ac partitionem inspicere velis, secta superiori parte caluarie ut ante dictum est, lauciter ab interna basi ossis,

quæ

quæ restat, resolues duram membranam acutiori scalpello præcidents ueruos, nafa, & processus, quibus alligatur, sic educere poteris cerebrum dura membrana inuolutum, atque innersum, ita ut ima pars sublimior colloccetur; sic enim patefiet, quod propositum est.

Perfecto cerebro, ad oculos accedes, ac palpebras, quorum musculos eo modo secabis, quo quarto libro docuimus, cum de musculis ageremus; iquies, & uenas, & arterias, & ueruos, qui à primo, & secundo pari à cerebro feruntur ad oculos, unâ cum ramulo minoris ramiterij paris, quos in adipe musculis obducta reperies. Serra prius excides frontis os oculi sinum constituens; ubi oculum euellis, adhærentem membranam, quæ oculum constituit à bosse refecabis, eas portiones, quæ in interna palpebra sita est, oculo appensam relinquens si musculis conuiderare uelis: At ubi ab oculo & musculis, & adhærentem membranam detraxeris, apparebit neruus uideendi facultatem præbens unâ cum uenis, & arteriis, a cerebro in duram membranam translatis. Incides deinde in longitudinem neruum, a quo crassam, & tenuem membranam, a qua uestitur, acutiori scalpello detrahes, & nerui substantiâ deprehendes, sicque cornem, uir, & arachnoidis tunicâ intra inuenies; quibus inuentis, transtueris ueruos, quæ in oculum ingreditur, præcides, & oculum rotundum sine ulla appendice sinistra manu preheudes; pollice ad pupillam, reliquis digitis ad posteriorem partem ad motis; dextra uero tenem, atque acutum scalpellum prehendens; lineam transfuersam duces, per duram tunicam corneam, unde humores per se posse elabentur in sinistram manum, dextra oculo apprehensio: danda autem opera est, ut chrystalloides supra vitreum, non vitreum supra chrystalloidem colloccetur; quod fiet, si ubi ex oculo elabuntur humores, sinistra manus proxima sit, in qua recipiuntur chrystalloides, & vitreus, nec non etiam tenuis, qui manu paulisper inclinata permittendus est effluere. Retento itaque chrystalloide, & vitreo, apparebit tunica illa ciliaris, quæ anteriorem vitrei partem in orbem circumdat; chrystalloidi alligata, quæ leniter tractata à his separatanda est; & chrystalloides à vitreo deducendus, ut eius tunicâ tele araneâ similem inspicias, quâ à lateribus scalpello acuto incidis, & unguibus auelles; licebit tunc & digitis chrystalloidem trahere, ut eius durities perspicitur. At tunica oculi, à quibus humores iam effluxerunt, super sinistram pollicem euertere sunt; primum autem se ostendit testiformis, quam si simul colligas, mucici substantiam præferet; internam deinde uiam cernes, cum colorum varietate, & uasis ex tunica dura in ipsam penetrantibus; hanc persequeris scalpello usque ad inidem, ubi pupillam, & corneam quæ ab ea abscedit, prius inspectam resolues.

Licet & alio pacto oculum fecare, orsa sectione à priori parte à cornea; Verò uis modo fecatur, inuestigandæ diligenter sunt tunica, & humores, quibus continetur. Quod si auditus instrumentum perspicere uelis, cotis à cartilagine auris detrahenda est; & serra abscondenda maxima pars ossis, quæ foramini superiecta est, & validiori scalpello paulatim reliquum os excidendum, ut in conspectum ueniat foramen, & membrana, in quam neruus degenerat, unde cum paruis ossibus, quæ ibi continentur. Nasus, & os oculi ipsis patent, & facile fecari possunt, ita ut nihil amplius tradendum sit de sectione instrumentorum animalium.

De Membris.

Cap. VII.

a Supra li.
5. c. 1. & G.
h. 1. de usu
p. c. 1.

b Aristot.

4. de Part.

anim. c. 10.

& G. 2. l. 1.

de usu p. c.

2.

c Arist. lib.

& 3. lib. de

anim. tex.

25.

d Gal. li. 1.

de usu p. c.

6. & G. li.

1. de tempe

ram. c. vit.

e Celsus li.

8. c. 1. & G.

li. de inq.

quali inco-

perie ca. 1.

& 1. de usu

p. c. 2.

f Gal. 1. de

usu p. c. 2.

g Supra li.

4. c. 5. & 7.

Cum in prioribus libris de ossibus, cartilaginibus, ligamentis, nervis, uenis, arteriis, musculis, quæ partes simpliciores sunt, egissemus in quinto, deinde ad magis compositas accessimus, & initio eius libri corpus nostrum diuisimus in ventrem, thoracem, caput, & membra: perfecti hæc nos sumus uentrem, thoracem, caput; restant nunc membra, brachia nimirum, & crura, quæ cum uoluntario motui inserviant, ipsa quoque inter instrumenta animalis facultatis numerari possunt. Ergo hæc iam exponere oportet.

Sunt autem hæc brachia propter manus, ut erant propter pedes; quamuis brachium diuisetimus in humerum, cubitum, & manum, perinde ac crur, in femur, tibiam, pedem; loquimur primo de manu, tum de pede. Manus, ut tradidit Aristoteles, data est homini pro armis, ut ratio pro arte; quam obrem ratio, ut inquit ille, ars est ante artes, & manus instrumentum ante instrumenta omnis; quod adprehendendum spectat; iam autem fuit, instrumentum quod prehendit; id percipere, quod prehenditur, atque idcirco sensu tantus & exquisito prædita est manus, quâ prehendimus quæcumque prehendenda sunt, & per quam utimur ceteris instrumentis. Compositio totius brachij, & idcirco etiam manus ea fuit, quæ maxime hæbilis esset ad prehendendum. Materia fuerunt primò ossa, ligamenta, cartilagine ad stabilitatem, & motus facilitatem accommodata; deinde nerui, per quos uis sentiendi, & mouendi à cerebro recipitur; tum musculi, qui uarios motus ad arbitrium nostrum præstarent, & tandem cutis, in qua rangendi sensus uigeret. At brachij pars, quæ proprie manus dicitur, & propter quam reliquum brachium factum esse diximus, diuiditur in primam palmæ partem, palmam, & digitos quinque, quorum ille qui magnus dicitur, & pollex, *pollex* a *græcis* uocatur, quod reliquis quatuor opponatur in prehendendo. Verum quo motu moueatur humerus, enbis, quo scuiusque chordas, ac sectionem enarrauimus. Ossa autem, quibus omnes brachij partes continentur,

ijis tantum, quæ per foramina transuersorum processuum uerebrarum ceruicis ascendunt ^E
^{a Gal. 1. R.} inuolantis, adhuc fungeretur cerebrum suo munere, & mouebitur animal motu voluntario, ² nō
^{de pulsu} tamen vehementius. nam si currat, decideret, quod pauci illi spiritus facile absumantur, sed tur-
^{uia c. 2.} bus recreabitur spiritus aliqua ex parte. Musculi detracta cure cernuntur ad sua initia recurre-
 re, cum mouentur, quod si ad initia secentur, contraherentur versus chordam, neque poterūt am-
 plius suum officium facere, si medii præcidantur, una pars versus initium, altera versus finem cō-
 traheretur; neque poterunt amplius exequi suum munus. Sed transeamus ad partes magis com-
 positas, primo ad eas, quæ in ventre resident, ad naturalem facultatem attinentes: harum facol-
 tas, atque utilitas, ex se sitione etiam cadaueris intelligitur, ut quod peritonæum tegat, ac defen-
 dat; omentum, & mesenterium uasa diducat, ventriculus cibum conuertat in succum, & eum in sanguinem.

Quod si uiuentem canem aperias, qui non multo ante cibum sumpserit, uentriculi officium
 esse intelliges mutationem eorum, quæ absumuntur. Quod attinet ad fetum, si canem, uel suū
 utero gerentem scito abdomine aperias, non uiuēs; deinde uterum incidas, a quo chorium in-
 uolucrum resoluas; fetus cum non amplius perspiratum habeat per arterias a matre, statim
 strangulabitur; nisi apertis inuolucris respiret, nā tunc æte attractio, aliquandiu uiuet; quod
 si aperto utero reliquatur fetus adnexus, discernes eius arterias pulsare. Simul cum arteriis ^F
 uteri, a quibus si separatur, statim pulsu priuabitur. At earum quoque partium, quæ in thorace
 resident, uis deprehenditur sitione uiuentis belluæ, & primum quod potus ingestus non trā-
 sit per asperam arteriam, sed per gulam; tum quod pulmonis motus sequitur motum thoracis;
 quod item arteriæ moueantur motu cordis. Si detur bellua latioris pectoris, ut simia, magis ad
 hanc sitionem accommodabitur. Valido igitur, & acuto scalpello diuidere pectus oportet a
 iugulo ad mucronam cartilaginem, ubi membranz quæ in longitudinem eius cauum diui-
 dunt, plurimum inter se distant: apparebit tunc in medio pericardium, quo aperto, dissecto-
 tur motus cordis, & arteriarum. Quod si tunc ex altera parte thorax perforetur, ita ut in cauum
 penetret foramen, pulmo ab eo latere non amplius mouebitur, neque dilatabitur, ut spacium
 illud impleatur, in quod aer per foramen ingredi potest, si ab utroque latere thorax perforetur
 per uero foramine, pulmo non amplius mouebitur, & ita strangulabitur animal. Verum ubi
 supernè aspera arteria perforetur, & in id foramen fistula demittatur, per quam pulmo infletur,
 aliquo modo recreabitur, & aliquandiu uiuet, priusquam stranguletur. Licet & osthoracis
 attollere, sitione utrinque adhibita, quā cum cartilaginibus committitur, & quā cum septo
 transuerso: sublato igitur offe, & in superiorem partem conuerso, conspicietur motus septi trā-
 uersi, motus item cordis, cuius si dexter uentriculus perfectetur, pulsabit adhuc finisterni, si trā-
 uersum secetur torū, adhuc seruabitur pulsus in auriculis, quo pulsū tam cessante, cessat & il-
 le, quem arteria uenalis in pulmone præferebat. Ad instrumenta uocis percipienda & nervo
^{b Gal. li. 16} rū recurrenti quos uocales appellant, opus est belluam magnæ uocis, ueluti suæ, hanc enim ³ Ga-
^{de uis p. c.} lenus accipit. Superest sctio capitis. Cum præcipue cerebri a sitione sitione nullo pacto ostē-
^{4.} datur, tantū ex uiuente bellua deprehendere potes, & quod cerebrum mouetur motu arteria-
 rum, quas continet tenuis membrana ipsum inuolens; ita ut si hæc adimatur, cerebrum non
 amplius pulsez, & quod per se non sentiat; quæ non solum tunc percipere potes, sed in homi-
 ne etiam, ubi caput vulneretur. Quod si cerebri uterque uentriculus aperiat, amittet bellua
^{c Gal. li. 7.} statim c sensum, & motum; si alter dumtaxat, amittet quidem, non tamen ex toto; id quod de-
^{de Plac. c. 3} monstrat ipsum sensus, & motus esse auctorem.

Quæ de Anatome dicenda nobis erant, habeant hunc finem. Siquis autem diligenter ea per-
 legerit, quamuis cognoscat ab alijs accepta, intelliget a nobis (nisi fallimur) multis nomini-
 bus facta esse meliora.

Soli Deo honor, & Gloria.

H

Pag:1 licet e includendum quod l.includendum cere-
brum quod pag:4 vniuersaliter l.vniuersalibus pag:6
absoluerimus curatio l.absoluerimus curationem partis a
cuius

ibid. non addunt Leon edunt. p. 45 e a calido cumque l. a ca
bdo que potest efficere gulum. ib. sed poterat esse l. sed po-
terat esse Ab eiusmodi affectu. ligum definitur Plato sin-
gulos vapores in bono modum. p. 49 b facillimum l. falla-
cissim p. 40 d quocumque leuitas. & leuitas l. quocumque asperitas. &
leuitas p. 51 b eundem offendit Leonem offendit. p. 55 a VI-
DI INVIORIS Vidi Vidi de 800 p. 63 b q. terrena l. quod
ronera p. 64 g curados admoveamus. l. curados oculos ad-
moveamus p. 65 e cu subiecta l. cu subiecta p. 69 d Adde q.
l. Adde qd p. 71 a VIDI INVIORIS de l. Vidi de ibi. c. di-
stinguatur l. distinguatur p. 76 g ac sicut mixtura l. ac sicut mix-
tura p. 85 g eperit similiter l. eperit, transeat in alteram
fontem, vnde cum sudare eperit similiter p. 88 b exhalare
difficultatem l. exhalare adfere difficultatem p. 91 a Liber
Tertius l. Liber Quartus p. 93 c perentes l. perentes dica-
tur p. 94 g Renenti l. Renenti ibi eius balneo l. eiusmodi bal-
neo p. 95 a In Agro Benenti l. In Agro Senenti p. 97 b idcir-
co accitissimum l. idcirco aprissimum p. 98 g & sola solij l. ro-
sas, sola myrti, symphiti ibi VIDI INVIORIS Del. VI-
DI De p. 106 e in quoque l. in quo p. 112 d medeum l. me-
deum p. 123 b cortex cum l. cortex sic cum p. 125 d album
non vehemens l. album vero vehemens p. 126 g sicqua
l. sicque p. 127 c VIDI INVIORIS Del. VIDI De ibi d ad
viuendum l. ad medendum p. 128 g proprio accessione l. pro-
prio tempore accessionis p. 131 b fieri autem l. fieri aut
ibi b anasariz l. anasariz p. 134 b sepium siccit l. sepium
testa siccit p. 135 b ex genere l. ex triplici genere ibi d requi-
rit l. acquirit p. 134 e per differtem l. per clysthem p. 138 e,
VIDI INVIORIS DE VIDI De p. 142 e & bac percola-
tur l. hoc in xij. libris aquae ad dimidias percolatur p. 144
h conficere l. conficere p. 145 a si siccam l. si sicca, siccam
p. 149 a malicata l. malucati p. 151 g glycyrrizae singul. drach.
5 l. glycyrrizae sing. vnc. 4 ibi pinguium singul. drach. 2 l. sin-
gul. vnc. 2 p. 177 b serapij rosae drachm. l. serapij, aque ro-
sae, siccam albi, ana q. f. p. 179 d apij colliculorum l. ch-
nithi succi l. apij, succi abenthij p. 182 e opieq. Zinz iberis,
l. piceq. Zinziberis p. 183 c Alchichengi l. Alchichi Anstori
p. 189 e internos. Athanasia l. internos hepatis affectus A-
thanasia p. 195 a sigillat affare l. sigillat affare p. 202 d mara-
thri l. foeniculi l. conidum l. nostris, l. additum a nostris p.
203 d animi p. 211 j. Animi p. 213 p. 205 a cum mina l. cum mi-
na p. 205 c floribdas vnc. 3 l. floribdas drach. 7. p. 208 g
infetti croco l. infetti croco p. 214 e qui siccant l. qui sicc-
tur p. 222 f inspectionem l. suspensionem p. 224 g decima-
ferta pars l. decimam sextam partem p. 231 d seorsum ex-
crementum l. seorsum excrementum p. 224 f Sancti Niccho-
lai simplex Nicolai p. 150 f baos l. bethyos p. 255 e vo-
luenti cyperini l. cyperini p. 256 a maceratur quod l. mace-
raturque p. 256 f scieri l. chori.

*Errata grauiora commissa in Impressione Quatuor
Librorum de Chirurgia ita corrigantur.*

Pag. 1 b Hoc p. 3. b refertur l. refert p. 4 coactis.
l. coactum p. 6 f quassa l. quassu p. 7 b aucto p. 10 uis l.
aucto p. 10 uis p. 7 c laxata l. laxatum p. 12 f aspidem l.
aspidem p. 13 a succescant l. succescant p. 14 f eorum l.
eorum id quod inuenit atque l. corrigunt id quod uile est & re-
linqui debet in corpore, vel curant quod inutile. p. 16 f,
ne eo l. nam eo p. 17 e ubi l. ubi p. 18 d de p. l. de p.

p. 17 d nec nocet Leon nocet p. 31 f coactum l. coactum
p. 39 a p. 21 a p. 39 b ad Pus l. ad Pus mouendum. ibi.
Bis l. Bis p. 40 g autem l. eum p. 73 a naturalem l. natura-
lem, quam p. 74 e a medio l. a medio ibi. poterit quoniam l. po-
terit quoniam ibi. decem l. decem ibi. masculi l. masculi p. 77
b potissimum l. potissimum ibi. quo tempore l. quo parte ibi. d
aut l. ut p. 77 f attrahuntur l. attrahuntur p. 80 g Caput l. Ca-
pita p. 84 f perterentur l. eum p. 86 e quae quidem l. haec
quidem p. 87 a includuntur habentes l. includuntur, nec
habentes ibi. d praebentur l. praebentur, ibi. si per l. hi
per ibi. dicitur l. dicitur ibi. c vero adiecit l. vero uel
adiecit ibi. d ducens l. ducens p. 89 a torquetur l. torquetur,
p. 89 c asperior latus l. superiores latus, ac ibi qui talis
qui alius p. 92 g inferuntur l. inferuntur p. 94 e ab extremo l.
ab extremo ibi. g atque l. ut quoniam p. 95 b consensuerit
l. consensuerit ibi. debeat l. debeat ibi. coharcat l. cohae-
rant p. 99 b medium l. in d. p. 100 e ad anguem l. ad vn-
guem ibi. h quod secundum l. quod secundum p. 101 e quod
excedit l. quod excedit ibi. d spectant m. collendo quod
depressum est l. spectant, restat ut p. 102 e componi uell. co-
poni ut uell. ibi. g transfundendo l. transfundendo ibi. transi-
tur l. transfunditur p. 103 d praecedendum l. praecedendum p.
104 g Lipamondog l. Epamiondeg l. nerue l. acui p. 105
e inter ossa l. inter ossa p. 107 a ut hamulo l. ut hamulo ibi.
a protrahitur l. protrahitur ibi. auriculario l. auriculario
ibi. b vehemens l. vehemens ibi. extrahens l. extra-
hendum ibi. comprehendit l. comprehendens ibi. uia docet
cum l. donec vni cum ibi. ipse suos l. ipse f. eos p. 107 c,
tamen potentiorum l. tamen potentiorum ibi. d perimebat
l. d perimebat p. 108 e Verum l. Verum ibi. in manu l. in ma-
nu p. 109 c excidens l. excidens p. 110 e praecedi l. praeci-
di p. 111 g quoniam l. quoniam p. 113 b enim l. cum p. 115 c perfo-
rassio l. perforando p. 116 f fuso parte l. fusa parte p. 117 b
discutendum l. excidendum.

*Errata grauiora in impressione Septem Librorum
de Anatomia ita corrigantur.*

Pag. 1 b Non mirum l. Non mirum p. 6 h Galenus au-
tem l. Galenus eum p. 7 b de sectione l. de actione p.
p. 89 d in ossi l. in ossi p. 90 g arteria membranam
l. arterie per membranam p. 113 c sed una l. sed una p. 125
d flectit l. flectitur p. 128 g etiam praebens l. etiam praebens
p. 164 g nam exoritur l. nam exoritur p. 166 g ad salus l. ad
latus p. 94 e hactenus masculis l. hactenus de masculis ubi.
cubi & l. cubi, & p. 201 e mictur l. mictur p. 240 signifi-
cat l. signifi care p. 244 f haec a priori l. haec a posteriori,
ibi. d posteriori uel posteriori p. 247 uel, p. 249 a ubi utrumque
l. utrumque ibi. c Initium nō l. Initium uel ibi. d Di-
uisa sit l. Diuisa sic ibi. d enim hic l. enim hic p. 255 d mem-
bram l. membranam p. 256 f quod enim l. quod duodenum
p. 259 e eius cerato l. enicerato p. 265 g efficitur sit l. effe-
ctus sit p. 274 f m. m. m. l. m. m. m. p. 282 a tempore co-
ueniat l. tempore conueniat p. 282 e membrana l. mem-
brana p. 282 g epura l. epura p. 310 e & vixi l. ut vix, ibi.
f pullata cogit l. pullata cogit p. 312 f quoniam in cerebro l.
quoniam in cerebro ibi. d habent l. abcedunt p. 318 g simi-
tudo l. similitudo p. 319 e distinguatur alij, l. distinguatur
Cilijs p. 323 g pulis tam l. pulis tamen.

VIDI VIDI DE CHIRURGIA LIBRORVM QVATVOR.

NEC NON LIBRICVIVSQVE,
CAPITVM INDEX.

LIBER PRIMVS.

Qui est de ijs quæ pertinent ad Chirurgiam
in vniuersum. continetur Capiti-
bus Oâo.

Cap. 1.	Q uod sit chirurgia, qua ratione nel tradita ab alijs fuerit, vel tradi debeat. Pag. 1	1
ij.	Quæ communia sient Chirurgia, quæ & qualia esse debeant. 4	4
iii.	Qualem esse Medicum oporteat. 5	5
iv.	Quod sit officium agrotantis. 9	9
v.	De officio ministrorum. 10	10
vi.	Qualia oporteat esse instrumenta. 12	12
vii.	De lumine. 13	13
viii.	De diuisione totius Chirurgia in operas. 13	13

LIBER SECVNDVS.

Qui est de operis inseruientibus. continetur
Capitibus Decem.

Cap. 1.	D e anatome. Pag. 15	15
ij.	De opera manus inferuiente ad cognoscen- dum, quomodo medicus ad curatione aggreditur. 16	16
iii.	De remotione pilorum, notatione per atramentum, deterfione, apertione, operis inferuientib. ad cognos- cendum, & curandum simul. 17	17
iiii.	De opera manus inferuiente medicamentis admo- nendis. 24	24
v.	De opera manus inferuiente ad educendum. 25	25
vi.	De venarum & arteriarum sectione. 27	27
vii.	De sectione cutis ad sanguinem detrahendum. 31	31
viii.	De excubitu. 32	32
ix.	De sanguifugis. 34	34
x.	De figurando, colloando, obolucendo. 35	35

LIBER TERTIVS.

Qui est de operis partim in seruientibus, par-
tim agentibus. continetur Capitibus
Duodecim.

Cap. 1.	D e usu vincienti. Pag. 38	38
ij.	De apparatu vincienti. 39	39
iii.	De ratione vincienti. 41	41
iiii.	De fascijs resoluendis. 44	44
v.	De nominibus ac differentijs fasciarum. 45	45
vi.	De vincijs singularum partium a capite ad pedes. 46	46
vii.	De vjs, quæ præstant fulcimenta. 72	72
viii.	De rebus quibus vtimur ad fulciendum. 72	72
ix.	De ratione adhibendi fulcimenta. 74	74
x.	De extendendo. 76	76
xi.	De laqueis. 77	77
xii.	De instrumentis quibus præterlaqueos vtimur. 82	82

LIBER QVARTVS.

Qui est de operis agentibus in componendo par-
tes nostri corporis præter naturam affectas:
& in edacendo ea quæ noxia sunt & inu-
tilia. continetur Capitibus Vndecim.

Cap. 1.	D e coniungendis quæ præternaturam disiu- ta sunt. Pag. 91	91
ij.	De diuidendis, quæ coniuncta sunt. 95	95
iii.	De dirigendis peruersis. 96	96
iiii.	De reponendis ijs, quæ suo loco excesserunt. 97	97
v.	De componendis fractis. 99	99
vi.	De claudendo & aperiendo. 101	101
vii.	De reprimendo quod excessit, & adtendo quod deest. 101	101
viii.	De humore per chirurgiam transferendo. 102	102
ix.	De transferendo, atque euellendo solidiorē materiam ex corpore nostro. 103	103
x.	De excidendo. 108	108
xi.	De adurendo. 119	119

F I N I S.

De Chirurgia.

INDEX

I N D E X

LOCVPLETISSIMVS

RERVMI VXTA AC

VERBORVM.

QVAE IN LIBRIS QVATVOR DE CHIRVURGIA

Vidi Vidi j continentur.

Abdominis ex vulnere si intestinus exeat,
qua ratione sint reponenda 97. c
Abdominis ex vulnere omicatum si exeat,
quo pacto sit reponendum 97. b
in Abdomine vulnus quo pacto sit suen-
dum 97. e. f
Abcessus non nisi iam maturus apeririendus est, si pars af-
fecta potius minime periclitetur: scilicet si patredine
sit obnoxia 26. e
in Abcessu, sectionis figura recta, vel lunata quando &
quibus in partibus conueniat 26. f g
in Abcessu pars aliqua cutis si pateat, quo pacto sit ex-
cidenda 26. g
Abcessus, quomodo ac quando per chirurgiam aperiatur,
ut effluat contentum in eo pus, si rodendo iuuuere exi-
tum nequeat, aut dissecuti medicamentis non possit. 25. d
in Abcessu secundo iuuuere oportet, qua parte, quibus &
quanta, & quo tamē instrumento fieri plaga deat. 26. e
in Abcessu secundo si reas atque arterie insignes, nervi,
aut chordi violentur, vel partis functio, vel ipsa etiam
vita periclitatur 26. f
Abcessum aperiunt instrumenta quotuplicia sint, &
quales 26. g h
Acus ad saturandum vulnere qualis conueniat 93. c
Addenda quo pacto sint q̄ deficiunt in corpore nostro. 102. e
Adimensio ratio multiplex eorum qua praeter naturam in
loco affecto detinentur 18. g
Adurendum quando sit, ac quomodo 19. d
Adurentia medicamenta. quomodo rite ac tuto sint ad-
monenda 25. b
Aegrotans qualis & sui ipsius, & Chirurgici ratione ef-
se debeat 8. c
Aegrotos in Chirurgia duo accidunt labor, ac dolor, & in
quo utrumque consistat 8. c
Aegylope fistula si oculus afficiatur, quomodo succurren-
dum sit 26. b
Agglutinantia medicamenta nonnulla describuntur. 94. b.
& seq. a
Ad Alani & Pessum vincula multiplicia 61. b
Alij stylo ad fistulas ani cognoscendas utebatur Hippocra-
tes 17. c
Anima Thorax, vinculi gemis 62. e
Anatomem appellauit Graeci incisionem internarum partium
nostri corporis, quamvis nonnulli eodem vocabulo abutun-
tury etiam, cum externa secantur 15. c
Anatomes vilitas ac artificium quantum 15. c
Anatomie ad Chirurgiam refertur 15. d

Antonij Ponzanelli Chirurgi. doctiss. filialis ad efficiendam v-
rinam idonea 11 d
Anus procidens quo pacto sit reponendus 97 d
Ani Speculum, vide Speculum ani
Ad Anum vincula 67 b
Appellidis seu Archimedis tripassum describitur, 87. a
eiusque pictura 88. f
Aperienda ac claudenda qua & quo pacto sint in corpore
nostro 101. a
Archimedis Tripassum, vide Appellidis Tripp.
Arteria an & quando visiter secetur, & in eius Sectione
quandam sint animaduertenda 30. b & seq.
in Articulis luxatis extendendi ratio qua sit 77. a
Armadialis inflexa pictura ad linguam detergendam. 19. b
Arameto notat ams duplici ob vsum cognitionis videlicet,
& curationis, ubi nudat o esse non apparet si affura. 1. e
Ad avertendum perforata loca quo pacto aperiā seruen-
tur 124. c
in Aures si quid inciderit, quomodo sit educendum, vel exul-
endum 107. a
Ad Aures vincula multiplicia describuntur 56. f. & seq.
Auriga vinculum ad latera deliganda 64. e

B Alueum necessaria instrumenta sunt, labia, scapula,
pelvis, strigil 13. b
in Brachij ruptura ex casu quoniam extensio conueniat 77. f

C Maris, cum secaretur, vetuit se alligari 9. a
Calculus in vesica vrina iter obtinens, quo pacto
ad aliam partem transferatur 104. e
Calculi vesicae extractio quomodo perficiatur 107. b. c
Calvaria os quaratione tuto excidatur 109. d
in Calvaria ossis sectione lamina membrana cystos qualis
adhibenda 119. a
Cancer, vinculum capitis quale 47. b
Capistrum quod dimidiatum, vel ad alteram partem di-
cut, vine. genus 50. f
Capistrum ad vtranque partem 101. b
Capistrum ab inferiori parte sursum 101. b
Capistrum ab inferiori parte sursum a superiori parte deor-
sum 50. b
Capistrum aliter 51. a
Capistrum aliter 51. b
Capistrum obliquum ad aliam partem quo vincuntur quē
iuxta aures sunt, & maxilla processum 51. c
Capistrum a superiori parte intus 52. e
Capistrum Glauicy valde instructum 52. e
Carnosa partes si quando pervertantur, quo pacto dirigi de-
beant 97. a

INDEX.

<i>Carilago nasi abrupta, ita ut depravetur, quo pacto sit dirigenda</i>	96.g	<i>in Chirurgia sustentata firmissimum vinculum est fortitudo atque constantia, & quia rationibus ager ad hoc sit inducendus, ac confirmandus</i>	9.b
<i>Cetagraffa vinculum unde dictum, & quale</i>	60.b	<i>in Chirurgia, ut & in alijs medicinis partibus instrumentalibus hac duo requiruntur: vni, ut efficiat opera ad que prolianda adhibetur; alterum ut eorum differentia si faciat; & quo pacto utrumque affluatur. 4.b & seq.</i>	
<i>Cervicis, nunculum a salmine appellatum</i>	63.a	<i>Claudenda ac apocidenda quæ & quo pacto sint in corpore nostro</i>	101.a
<i>Cervix uteri prolapsa, qua ratione sit reponenda</i>	97.d	<i>Colis ac malem ceream candelam recentiores demittit, ad indagandum si ubi caruncula increverit</i>	17.e
<i>ad Cervicem vincula multiplicia</i>	63.a	<i>ad Colicæ vinculum</i>	66.f
<i>Chirurgicus optimus, quibus animi, corporis, ac fortunæ bonis dotatus esse debet</i>	6.b	<i>in Cole simi visus cutis, quam ut terrere glandem possit, quomodo elongari possit</i>	102.f
<i>in Chirurgico manus quibus commendatur</i>	7.a	<i>Collocatio idonea quomodo varie fieri debeat, eiusque usus, atque utilitas</i>	36.f
<i>Chirurgicus quo sit ac habitus suus, sedensque sit d:corum formetur, Chirurgiam administrare debeat</i>	7.d	<i>Coniunctio facta in partibus mollioribus, ut coniecta si fuerint, opus est fascijs, funis, fibulis, & agglutinationibus medicamentis, & de recto bonum & convenienti usu</i>	93.b
<i>Chirurgicus ad curationem accedens, quo pacto manus operantur ad cognoscendum quale ac quantum sit vitium</i>	16.e	<i>Coniunctio qua sunt, quo pacto sint diducenda</i>	95.a
<i>Chirurgicus quando & quibus in casibus ac affectionibus subducere si se possit ac debeat</i>	7.b	<i>Coniunctionis partium distansurum utilitas quare, & de recto coniungendi modo</i>	92.b
<i>Chirurgicononnulli, cum non solum manus operant ac vident, sed causas quæque symptomata signa ac universam curandi rationem sibi vendicant, quomodo ergo in maxima sepe incommoda deturbent, & unde hic error profuxerit</i>	2.g	<i>Coniunguntur inter se aut partes molles ac carnosæ, aut dura, velati offuset quo pacto varie coalescant</i>	95.a
<i>Chirurgicorum a Physiicis separata professio quomodo apud gentes varias invaluerit</i>	2.e.f	<i>Corpus humanum dignissimum profus, ut a medio quantumvis magni nominis trahatur</i>	3.e
<i>Chirurgia curatio quæ & quotuplicia requiratur</i>	4.b	<i>Creta criminalia utebantur veteres ad cognoscendas offusum fistulas</i>	18.f
<i>Chirurgia nomen quid apud Græcos significet</i>	1.e	<i>Crus excisum quo pacto resarciatur</i>	102.f
<i>Chirurgia tertium Medicinæ instrumentum qua ratione dictum, & quo proprio referatur</i>	1.e	<i>Cutis extensio multiplex, ex Hippocrate</i>	83.a.b.c
<i>Chirurgiam qui tertia pars est totius medicinæ cum Gale no dixerint, quo pacto intelligendi</i>	ibid.	<i>Cura infantum p. ruse, quo pacto sint dirigenda</i>	96.b
<i>Chirurgiam trallantium ac persicribentium nonnullorum insania. 1.d & vnde profecta fuerit</i>	2.e	<i>ad Curæ vincula multiplicia</i>	70.e
<i>Chirurgia qua ratione tradi debeat</i>	2.e	<i>Cucurbitularum usus, easque admodum ratio in quibus consistat</i>	33.a.b
<i>Chirurgia tradenda est non confusa cum alijs medicinis partibus, sed seorsum ac separata</i>	4.f	<i>Cucurbitule ex variis constant materia, cum & reserpsit, & reserpsit, & reserpsit</i>	ibid.e
<i>Chirurgia ut sit in operibus duobus variorum multiplex adducitur, sed cum pleraque insufficientes sint, Authoris divisio subigitur</i>	14.e	<i>ad Cucurbitule vincula diversa</i>	68.f
<i>in Chirurgia operari tractatione primum locum obtinent illa quæ instrumentis secundum, quæ inferunt, & agunt; tertium quæ agunt tantum</i>	18.b	<i>Curatio quæ sit manu, quantum requiratur</i>	4.b
<i>Chirurgia femina, ut & aliarum medicinarum frugum faciem distinxit Hippocrates, quæ ab alijs ad nossem scribendi studio perducta, ab Antiore inborrenam comestitur absolute tractationis</i>	4.g	<i>Curtæ quæ sunt, quomodo & in quibus prolongari oportet</i>	102.e
<i>Chirurgia inuitatio quomodo & in quibus exercenda</i>	7.a	<i>Cuspis siue hamus, vinculum ad errucem</i>	63.b
<i>Chirurgia rite administranda requisita sunt Medicus, & qualem esse oportet</i>	6.b	<i>Cutis distenta solis fascijs coniecta servatur</i>	93.b
<i>Agrotans, & qualem esse cum expediat</i>	8.e	<i>Cutis ad detrahendum, sanguinem quando inciditur, quæ potissimum sint considerata</i>	31.e.d. & seq.
<i>Ministrus, & hi quales ac quotuplices</i>	9.d	D	
<i>Instrumenta, & hac qualia. 10.g. Lumen, quod quale conveniat, 12.f. &c.</i>	6.g	<i>Dentes salubres, vel dolores moventes quomodo sint extrahendi</i>	108.g
<i>Chirurgia cognitio ad eundem medicum spectat ad quem vitæ ratio, Medicamentum, & alie omnes partes medicinæ, quæ cuncta corporis vitia curantur</i>	2.b	<i>Dentes si excidant, quomodo resarciantur</i>	102.f
<i>Chirurgia perperam administrata maxima adfert incommoda, & qua</i>	5.e	<i>Diducenda quo pacto sint ea, quæ iam coniecta sunt</i>	95.a
<i>Chirurgiam ut tuto adhibeamus, spectandum est, ut tuto, cito, & locumde minus administratur, & quo pacto unumquodque bonum affluatur</i>	5.b.c.d. & seq.	<i>Digitus si coarctatus, quo pacto sint diducendi</i>	97.b
<i>Chirurgia coniectura quæ sunt quotuplicia sint</i>	4.b	<i>Digitis quando & quibus in afflicto viciat medicus ad cognoscendum, quale ac quantum sit vitium ad quod curatum adhibetur</i>	16.e
<i>Chirurgia inintelligis qua ratione peragenda</i>	7.e	<i>Dilatatio partium clausurarum quando & quibus in partibus necessaria</i>	19.d
<i>Chirurgiam medicorum præstantissimi quoque nec non antiquissimi ipsi exercere</i>	3.b	<i>Dilatata foramina cur quandoque & quomodo aperta sint servanda</i>	19.d. & seq.
		<i>Dilatatur vulva si alio modo autem ac vitæ us specula ad hoc appositis</i>	10.e
		<i>Dilatata seonatur vulva, si linamentis locis impleatur</i>	24.e
		<i>24.e. Item spongia, medulla ex ramis sambuci, curculio milij insitice, &c.</i>	ibid.
		De Chirurgia.	4.2
		Dirigen-	

I N D E X.

Dirigenda quo pacto sint ea quæ perueniuntur	56.e	cyates. 17.e ad idem satis seta fuilla.	ibid.d
Discrimina oculi genus	49.b	Forceps extrema habens acuta pñura representatur,	ibid.d
E		pag.	106
ad Emendandum quænam manus opera variè requirantur	25.c.d. & seqq.	Forceps nostri modo curua	ibid.
Emortui corporis nostri partes quæ ratione sint extrahendæ. 108.g. vel excidendæ ibid. b. & seqq.		Forceps extrema habens curua, in orbem frangens.	ibid.
ad Extendendum si scammum appositum deficiat, quæ ratione vsus illius alio instrumentis passim obuijs supplere Chirurgicus possit.	11.d	Forceps ad dilataandum, deceptoria appellata	111.b
Excedentia in corpore nostro quo pacto sint reprimenda, itemque quæ defunt, addenda	101.d	Forceps excisorie, seu scalpri oppositi vsus ac figura.	119.b
Excidendæ quænam sint variæ corporis nostri partes & quando	109.d	Fracta quæ sunt, quæ pacto in locum suum sint reponenda	59.d
in Extendendo multiplicem vsus præstant laquei. 77. d. vide in verbo, Laqueus.		Fulcimenta vt recte adhibeantur ad partes affectas quælibet, quæ sint consideranda & spectanda. 74. b. & sequen.	
ad Extendendam quibus præter laqueos instrumentis utantur	82.b	Fulcimenta quem vsum præsent, generatim discuntur.	72.e
Extensio vsus rectus in quo consistat	76.f	Fulcimenta ac Firmamenta quomodo distinguantur.	72.e
Extensio ratio continetur modo, figura tempore, quantitate, & quid in singulis hisce spectandum	76.f	ad Fulciendum vimur fascia, lana, linamentis, stipula, spongia, spongia, lintis, ceruicalis, ferula, canali, sceler, tabella surculo, plumbea a fistula, & quando, ac quatenus singula hæc conueniant	72.b & seqq.
Extensio non eadem conuenit omnibus naturis, ætationibus, membris, casibus, & quid in vnaquoque horum sit cauendum	77.a	Funda ad nasum ex quatuor capitibus, vinctulum	34.e
Excellenda quæ sunt variè ex corpore nostro	104.f	Funda humerum amplectens, vinctulum. 60. f. eadem aliter atque aliter, vinctulum	ibid.
F		G	
Abri Organum describitur, 89. a. ciusque pñura. 90.e		Anglia quo pacto ex trahantur	107.b
Fasciæ quomodo inter se differant, materia, habitus, qualitate, ac quantitate	39.c.d	Geraui, vinctulum	60.e
Fasciæ glomeratæ, scissæ, affusæ quæ dicuntur	ibid.	Geraui in speciem scissellæ	62.g
Fasciæ quo pacto oportuit sint resolouende	44.g	Geraui in speciem scissellæ in priori parte se ostendit. 62.d	
Fasciarum nomina ac differentie variæ quæ sunt, & unde discernantur	45.e	Glauc plumbæ, vel lapis sic ente perruptæ corporis in basen, quomodo sit excellendus	195.e
Fasciæ, vide Vinctulum.		Glandibus plumbæis excellendis racus idoneus.	106
in Fasciis spina piscium si infixa fuerit, quo pacto sit excellenda	105.b	Glauc vinctulum superimpositum vel additum. 49. d. aliud valde iunctum	52.e
Ferramenta varia ad vsionem, & primæ spatibiforme	121.a	Glossocommum quod dicitur, & de recto eius vsu	74.f
Ferramentum habens moram. ibid. b. Stylus	ibid.	Glossocommum, machinamentum in aiorum, cuiusque usus ac pñura	28.f.g.b
Ferramenta capitulata diuersa magnitudinis ac figura. ibidem.		Glossocommum Nymphodori descriptum, 85. e. & pñura repræsentatur	86.g
Fibrarum ductus in corpore nostro, quis	26.f	Graphicus Diocleus	106.
Fibula ac sutura quomodo inter se differant	94.g	H	
Figuratio membrorum idonea quantum afferat in vniuersauratione momentum	35.a	Abens ad vincendum fasciis sunt angustiores, & ex qua consistit materia	39.e
E: ad figuratorem partium quarumlibet præcepta. ibid. & sequen.		Hæmorrhoides dictæ venæ exiguæ, quæ circa anum surgunt, non siccantur, non secantur sunt, sed punguntur, ubi detrahunt sanguinem ex illis oportet	27.d
Figura quænam sit maxime eligenda	36.e	Hippocrates ut aliarum singulorum medicinarum, ita & Chirurgiæ semina iecit sanctissima, quæ ab alijs ad nossem scribendis studio perditæ, ab Austro in hunc mundum conueniunt absolute traditionis, & translationis perfectæ.	4.g
Figura mediæ quæ sit	ibid.	Hippocratis scammum ex Rasso describitur, ac pñura	91.a.c
Figurandi, collocandi, & obuolendi ratio recta in quibus consistat	35.a. & seqq.	Humerum quo pacto extenderit Hippocrates	82.b
Filum in sutura vulnerrum quale conueniat	93.c	Humerus per Chirurgiam quo pacto transferri sit, vel educendi	102.g
Fila ad vincendum rationem ex qua consistit materia. 39.c		in Hydatide, Hydrocephalo, Hydrope, Hydrocele quæ sunt, & quando conueniat	27.a
Fistulas ad ferandas acus pro sutura vulnerrum qualis sit idonea	93.c		
Fistulas ad ciliendam vimem retentam quales esse conueniat 11.e. earumque vsus ratio	ibid. d		
in Fistulam lincum byssinum in speciem collyrii, quo pacto arriusiose inmittatur	25.b		
ad Fistulas ani cognoscendas alij stylo utebatur Hippo-			

I N D E X.

- in Medicina difficile est pauca esse et nota, cui non sunt ple-
raque; aut omnia 3.g
- Medicus Chirurgiam administraturus, qualis esse debeat 6.b
- Medicum an deceat manu propria vti, an adhibere mi-
nistrum debeat, qui manum admoveat, vbi res exigit,
disquiratur 2.b. & seq.
- Medicus quandoq; non debet, quandoq; non potest manum
ipse adhibere, & in quibus casibus 9.d
- Medicus quando manus operans reijcere ad ministros de-
beat 24.g
- Medici iuniores taxantur, Chirurgiam tanquam medico in-
digne transcribunt, non tanquam ministris, sed velut ma-
gistris resignantes 3.b
- Medici eo confecti, quos quo pacto exercere Chirurgiam pos-
sint ac debeant 3.d
- Medicorum duorum, quorum aliqui se se Physicos, alij
Chirurgicos nominare, quomodo apud varias gentes
innascuntur 2.e.f
- Menecraps accipiter 55.d
- ad Nasum Menecratis accipiter 55.d
- ad Mentum vincula multiplicia describuntur 59.a
- per 770. & 775, seu lamina membrane cussas describitur,
per 9.a
- Ministri o medici sine Chirurgici quales esse oporteat 9.d
- Modiolus descriptio. 111.d. pictura. 112.f
- Mulieris medica Galeni tempore 9.d
- Mutilat corporis nostri partes quomodo resarci possint 101.e
- N
- Nasus abscissus quo pacto restitui possit 102.f
- Nasum inter et supercilia, vincula multiplicia de-
scribuntur 50.b. & seq.
- ad Nasum vincula multiplicia describuntur 54.e
- Nasus ex binis fasciis, vinculum 54.g
- ad Nasum Accipiter ex tribus fasciis 54.b
- ad Nasum Accipiter ex binis fasciis 55.a
- ad Nasum fascia glomerata ibid. b
- ad Nasum in alteram partem declinatum. Amintz na-
lum 56.e
- ad Nasum Hippocratis vinculum adducens 56.f
- Nasula, quam alij dicunt Leporem sine auribus, non
nulli Semibombum ad utramque partem commodissi-
me animi frontem, & ex parte etiam ad id quod inter
ipsam & verticem est, adhibetur 51.d
- Nisi Plumbum descriptum, 84.e & pictura representa-
tum 85.a
- Novacula 110.e
- Nymphodori Glossiconum descriptum. 85.e. & pictura
representatum 86.g
- O
- Oculus ex quibus ministris medicis in tractandis partibus ob-
secris sumuntur 9.d
- Oculi vnde ratio in quibus consistat 37.b
- Oculus resus ad alteram partem, vinculi genus 53.e
- Duplex oculus eodem ductus ibid.
- idem in utramque partem ductus ibid. d
- Simplex Oculus, vel tenue vinculum ocularium 52.b
- Idem ab inferiori parte sursum ibid. & Duplex Oculus
a superiori parte ductus 53.a
- Duplex in utramque partem ductus a superiori parte
descensus ibid. b
- Aliter 51.b
- Oculus si Aegyptio sifula afficiatur, quid consilij capien-
dum 26.b
- in Oculi angulo si secunda sit vena, a quibus cavendum 30.e
- Oculus effusus quomodo resarci possit 102.f
- ex Oculi parte superiore quo pacto ad inferiorem transfe-
rendum sit pus 102.g.b
- Oculorum tunica si cum palpebris superiectionis coalescat,
qua distinctio competat 91.e
- ad Oculos vincula multiplicia describuntur 52.b. & seq.
- Omentum ex vulnere abdominis si exeat, quo pacto sit re-
ponendum 97.b
- Omentum iuxta ac intestinum si in inguen ac scrotum de-
labantur, qua reponendi ratio sit incunda 97.e
- Operans manus quando medicus reijcere ad ministros de-
beat 24.g
- Operculum vinculum capitis quale 47.e
- Organum Fabri describitur, 59.a. eiusq; pictura 90.e
- Organa Traectoria qua sunt, eorumq; descriptio, & pictu-
ra 84.e & seq.
- Oris speculum vide Speculum oris.
- Os radus ferramentum iuniorum 117.b
- Ossa per dis & manus viginti diebus conservantur: ossa bra-
chij triginta, humeri quadragesima & totidem os cru-
ris, ubi homo quiescat, alioquin pluribus os femoris qua-
raginta dies perlat, antequam callo obducatur 99.d
- Ossa luxata vel fracta, quo pacto in locum suum sint re-
ponenda 97.d. & seq. & 99.d
- Ossa nuper in suum locum restituta si nervorum distinctio su-
perveniat, quo pacto rursus expellenda sint ac separan-
da. 95.e. quid si callus iam sit contra actus, recedat, aut
reversus? ibid.
- Ossa diducta qua ratione sint coniungenda 93.e
- in Ossibus luxatis si carnis quoque valus accedat, & articu-
lus cute excedat, qua reponendi ratio sit incunda 99.b
- P
- Alpebra si vel inter se, vel cum subiectis oculorum tu-
nicis coalescant, qua diductio competat 91.e
- Palpebrarum pili si quando perveniunt ita, ut versus ocu-
lum converfi molestiam offerant, quo pacto sint dirigem-
di 97.a
- Partes corporis nostri quanam, quomodo & quando sint
excindenda 109.a
- Partes mutilata quomodo resarci possint 102.e
- Partes obseant vt honesta quaq; mulier inuitissima ali-
ri oblat, 9.d. ita & vir 13.a
- Partes carnosae si quando perveniunt, quo pacto dirigi
debeant 97.a
- Partes prater naturam disunctae ac separata seu quon-
modo diducta qua sint, & de ipsarum resectione vincienti
ratione 92.g
- Partes emortuas quomodo extrahere vero debeat 107.d
- ad Pedem & Alam vincula multiplicia 61.b
- ad Pedem vincula multiplicia 71.b
- Perfusio partium externarum quo pacto rite perficiatur 25.a
- Perigenis Galea gladiatoria 52.f
- Galea aliter ad costam ibid.
- Pervorsa qua sunt, vt rite dirigantur, quo sit medico spe-
standum 96.e.f
- Pervortantur vt pluvium ossa, & cartilagine, idq; qua-
tuplitate, & quomodo pervorsa sint dirigenda 98.e
- Pervortantur si quando partes carnosae, quomodo sint di-
rigendae 97.a
- Phlebotomi descriptio 28.e
- Phlebotomi pictura ibid. f
- Physicorum a Chirurgicis separata professio quomodo
apud

I N D E X.

apud gentes varias inuenerit
 quando ac quibus instrumentis remouendi
 Pili palpebrarum, vide Palpebrarum pili.
 Plaga quando amplianda
 Plaga quomodo detergantur vel panno aspero ad caput
 specilli alligato, vel spongia, vel gossipio, vel linamentis
 carptis
 Pili Nili dei descriptum, 84. e. & pictura representatam
 85. a
 Rescindende corporis nostri partes quoniam sint, ac quomodo
 109. a
 ad Pudenda, vincula multiplicia describuntur
 66. g
 Palares commode insperguntur specillo cyathisco, vel
 paruo coaleari
 25. e
 Pustis abscessus contentum ut effluat, si rodendo exitum inuenire nequeat, aut medicamentis discuti non possit, quomodo ac quando per ebrium già abscessus aperiat
 25. d
 Pustis ob plagam angustiam includatur, qua sequantur incommoda
 26. b
 Pus si inter thoracem & pulmonem retineatur, utque ex-
 tursi ob virum imbecillitatem possit, quo pacto aperiri
 thoracem oporteat
 ibid. & seq.

Q

Q. Vagina vinctulum
 60. b
 R. Egium vinctuli genus
 in Reponendis his qua loco suo excesserint, quid spec-
 tandum
 97. b
 Reprimenda quo pacto sint in corpore nostro qua ex-
 cedunt, vel qua desunt, addenda
 101. d
 Rhombus Hippocratis, vinctulum capitis quale
 48. e
 Rhombus Simplex, ac Duplex ad cervicem, vide.
 63. e

S

Sanguinis missionem quomodo apparanda sit pars il-
 la, ex qua mitti sanguis debet
 28. g. h
 Sanguis ubi effuscat ob frigus corpus ambiens, quomo-
 do ad missionem sit extenuandus
 28. b
 Sanguis ut prompte fluat, & vena incidenda satis ap-
 pareat ac tendatur, triplici auxilio efficiuntur, vinctulo,
 frustione, & fomentis, & quid in quoque horum con-
 siderandum
 29. a
 Sanguis sub cute retentus tumorem facit, & quomodo di-
 latur
 29. a
 in Sanguinis missione motus ac labor illius partis qua se-
 catur, in quo consistat, & quodnam emolumentum af-
 ferat
 29. e
 in Sanguinis missione si vena qua secunda est non appareat,
 quid consilii capiamus
 29. e
 in Sanguinis missione sectionis actio quid requirat, & quo
 modo rite perficiatur
 29. d
 in Sanguinis missione sectionis actio possidet, ut intueamur
 qua ratione & qua parte adhiberi scilicet debet, &
 qualem ac quantam plagam facere
 29. d. & seq.
 in Sanguine ex venis mittendo quoniam spectanda sunt
 27. e
 Sanguis ubi, & ex quibus venis extrahi possit
 27. e
 Sanguinem ex venis qui detrahatur, humare debet, & non vo-
 cere, & quomodo virumque assequatur
 27. d

Sanguis ex arteria an & quando mittatur, & in arteria
 si citius quoniam sint animaduertenda
 30. b. & seq.
 Sanguis ex cute quandoque mittitur, & quid in hac opera
 sit attendendum
 31. c
 Sanguis dum mittitur, ne vires cito deficiant, supinus homo
 collocatur
 28. b
 Sanguis ad detractionem sanguinis quando, quales, &
 quibus cum animaduersionibus admoventur
 34. e
 Scalpellus anceps in speciem folij mirraci, ad exciden-
 dum
 110. f
 Scalpellus falcatus
 110. f
 Scalpelli falcati duo ad fistularum sectionem, Antonij Pon-
 - taneli describuntur
 108. b
 Scalpellus ad fistulas
 111. a
 Scalpelli ad venas secandas descriptio
 27. d. & seq.
 Scalpelli ad vena sectionem, pictura
 28. f
 Scalper excisorius Galeni
 117. d. & seq.
 Scalper canis
 118. e. g
 Scalper in molentia speciem habens ex Galeo descri-
 bitur
 118. b
 Scalper, quo iuniores os radunt
 117. d
 Scalperi oppositi, siue forficis excisorii vsus, ac figura
 119. b
 Scalprorum descriptio, vsus ac figura
 116. b. & seq.
 Scalprorum tria genera leguntur apud Galenum, & quae.
 117. a
 Scamum quale Chirurgicum habere conueniat
 11. e
 Scamum deficient, qua ratione vsus illius alij instru-
 tis passim obuijs supplere Chirurgicas possit
 ibi d
 Scamum Hippocratis ex Ruffo describitur, ac pingitur.
 91. a. c
 Scapha vel Tholus Dioclis seu Glancij
 48. g. & 49. b
 in Scrotum ac inguen si tam omentum quam intestinis de-
 labatur, qua reponendi ratio sit inuenda
 97. e
 ad Scrotum vinctulum scissum
 67. d
 Sectionis vena instrumentum quod sit
 27. d
 Sectionis differentia cum differentijs operis, apertionis vi-
 - delicet conuenire debent
 5. a
 Secunda rescuta quo pacto sint extrahenda
 108. f
 Semi-homine, vinctulum, quod & Lepus sine auribus, 48.
 f. & 51. d
 Serra multiplex descriptio
 111. c
 Serra falcata
 112. f
 Serra qua fabri vtuntur
 ibid.
 Sius distanti ut consulti feruntur, quid requirant
 93. b
 Specillum a speculato dictum, quod eo speculemur qua ocu-
 - los fugiant
 16. f
 Specillum alio nomine Radius, vel Radiolus
 ibid.
 Specilli utilitas quanta
 16. f
 Specillum cum ad cognoscendum proxime reseratur, non
 autem ad curandum, ut vna debeat sub Chirurgia com-
 prebendi
 ibid.
 Specillum multiplex est, ac quomodo forma, magnitudine
 ac materia inter se differat
 16. g
 Specillorum imaginis pictura representata, ac primo:
 Specillum simpliciter
 17. a
 Specillum diuersiforme
 ibid.
 Specillum spatibiforme
 17. a
 Specillum coelear habens
 ibid. b
 Specillum incuruum ab altero extremo perforatum
 ibid.
 Specillorum magnitudo ac crassities qua conueniat
 17. c
 Specillorum materia idonea qua sit
 ibid.
 Specilli vsus tertio aut quarto die, quo plaga recrudescere
 solet,

I N D E X,

<i>folet, & inflammari, periculosus</i>	17.d
<i>Specilli cyathisci vsus ad pulueres inspergendos</i>	25.e
<i>Specilli oris descriptione ac vsus</i>	20.e
<i>Specilli oris pictura</i>	ibid.f
<i>Specilli Anus descriptione ac vsus</i>	30.b
<i>Specilli Ani pictura</i>	31.a
<i>Specilli vteri, cuiusq; partium descriptio ac vsus</i>	31.e
<i>Specilli vteri, cuiusque partium pictura</i>	33
<i>Spica duplex, vinculum, quod Quadrigam alij dicunt</i>	60.g
<i>Stella, vinculum</i>	62.g
<i>Stella à posteriori parte se ostendens</i>	62.b
<i>Struma quo pacto enclausur</i>	107.b
<i>Stylus ad vsuorum</i>	121
<i>ad Suenam vulnera cum deuenitur, quoniam sint vitanda.</i>	
93.d. & quo pacto hæc opera rite perficiatur ibid.d.	
& seq;	
<i>Suffimenta vt rite partibus varijs admoveantur, quoniam manus magisterium requiratur</i>	24.b
<i>Supercilia inter & Nasum conuenientia vincula multiplicia describuntur</i>	56.b. & seq.
<i>Suspensuræ quandoque membra, & de rella suspensione ratione</i>	96.b
<i>Sutura quibus vulneribus competat, & qua ad ipsam bene perficiendam requirantur</i>	93.b.e
<i>ad Suenam fistula filum, acus, qualia conueniant</i>	93.e

T

T <i>Aberna vocabulū Romanis pro medici officina vsur patum</i>	12.b
<i>Tela, cuiusvis generis corpori nostro infixæ quomodo sint enclauda</i>	104.g. & seq.
<i>Terebra vsus rellus, descriptio, ac pictura</i>	112.g.b
<i>Terebra qua ratione circumagi commodè possint</i>	113.b
<i>Terebra qua per habenam in medio arte illigatam conuertitur</i>	113.e
<i>Terebra qua per arcum circumducitur</i>	ibi.
<i>Terebra qua per habenam & transversarium circumagitur</i>	114.e.f
<i>Terebra, cuius pila in summo est, per quā circumagitur</i>	115.a
<i>Terebra qua per transversarium, quod est in summa eius parte, conuertitur</i>	115.a
<i>Terebra qua per manubrium conuertitur, descriptio</i>	115.
e.d. figura 116.f.g.	
<i>Thais Perigenis vine, ad celuarianam</i>	48.b
<i>Thais alia sine anilore</i>	49.a
<i>Thais incerto auctore</i>	ibi.d
<i>Tholus vel Scaphæ Dioclis sen Glaucij, vinculum ad caluarianam</i>	48.g. & 49.b
<i>Thorax Aminte, vinculi genus</i>	62.e
<i>Tractoria organa qua sunt, eorumque descriptio, & pictura</i>	84.e. & seqq.
<i>Trispathium Apellidis sen Archimedis describitur</i>	87.a
cuiusq; pictura	88.f
<i>Tubercula & strume quo pacto aperiantur</i>	27.b.e

V <i>Apre quo pacto vel totum corpus, vel corporis partes rite foveantur</i>	24.b
<i>Vena exigua quoniam & ubi non secantur, sed panguntur.</i>	27.d
<i>Villus ratio & Medicamentorum facultates quo pacto tractæ fuerint ab auctore</i>	1.d
<i>Vinculum in sanguinis missione quale conueniat, & ad vincendi rationem præcepta</i>	29.a.b
<i>Vinculum quo pacto oportune resoluitur</i>	44.g
<i>in Vinculo iam in se illo duo attenduntur, securitas & incantatio, & quo pacto vtrumq; assequamur</i>	41.d
<i>in Vinculo in se illo securitas in quibus consistat</i>	41.f
<i>Vincula valde ascripta quando requirantur</i>	41.f
<i>Vincula partium singularium à Capite ad Pedes qua sunt, & sua cuiusq; parti denotandi ratio adscripta</i>	46.e. & pluribus seqq.
<i>Vinciendi ratio rella qua sit, & ad eam præcepta</i>	41.a
<i>Vinciendi vsus quis sit, cuiusq; rella ratio</i>	92.g
<i>Vinciendi vsus, apparatus ac ratio vna cum vinculis cuiusque parti idoneis qua sit</i>	38.g. & seqq.
<i>Vinciendi vsus triplex apud Arabes, reijcitur, & rellus vinculorum vsus indagatur</i>	18.g.b
<i>Vinciendi apparatus consistit in instrumentis qua sume scia, quasquam etiam videntur filis, habent, ac interdum quoque linteis, quando vnumquodq; horum requiratur</i>	39.e
<i>in Vinciendo qua fasciæ parte sit incipiendum, & de rellis vinculi in se illo circumcincti</i>	43.a.b
<i>in Vinciendo finis fasciæ quo pacto sit variæ, ad opus requisitum efficiendum, innotandus</i>	44.e.f.
<i>Vincis summum si cohere ac, inuis eius partibus inter se dissidentibus, quoniam diductio conueniat</i>	95.e
<i>Vincis ad euellendas glandes plumbeas</i>	106
<i>Vrina ex vesica per fistulas quo pacto extrahatur, & fistularum pictura</i>	103.b.c
<i>Vstio quando ac qualis conueniat</i>	119.d
<i>Vstionis ratio ac modus qui sit, & quid in ea spectandum ac emendum</i>	124.e
<i>ad Vstionem qua instrumenta sint idonea</i>	120.f. 121
<i>ad Vstionem medicamentis ac sementis quid intersit.</i>	120.f
<i>Vteri cervix prolapsa quo pacto sit reponenda</i>	97.d
<i>Vteri suffumigatio quo pacto rite perficiatur</i>	24.b
<i>Vteri speculum, vide Speculum vteri.</i>	
<i>ex Vtero partus emortuus quo pacto sit extrahendus.</i>	107.d
<i>Vulnere in longitudinem inflistorum Labra quo pacto feruari conueniat oportet</i>	93.b
<i>Vulnere transversum inflistorum Labra qua ratione conueniant feruentur, ibid. Vbi de futura ratione.</i>	
<i>Vulnera aliorum cur non sint conseruanda</i>	93.d
<i>Vulsella vsus, structura, ac pictura</i>	19.b.e

F I N I S.

V I D I V I D I I

D E

C H I R V R G I A

Liber Primus:

QVI EST DE IIS QVAE PERTI-
nent ad eam in vniuersum.

Quid sit Chirurgia, quare ratione vel tradita ab alijs facit, vel tradi debeat. Cap: 1.

Circa tribus Medicinæ instrumentis, duo iam prosequuti abunde sumus, rationem
victus, & medicamenta; restat tertium Chirurgia: quæ licet antiquissima
sit, petra & abitur tamen a nobis post alia duo, quod ne c ad integram valetu-
dinem tuendam conducatur, nec ad depellendam aduersam, nisi ubi non suffi-
ciat ratio victus, aut medicamenta: quæ ubi liceat, in morbis curandis iubet
nos Hippocrates b experiri, potius quam manus operam, quam Chirurgia no-
men significat apud Græcos: quotquot enim operæ manu fiunt, ut leſio, vltio, distentio, sutu-
ra, a Græcis c. medicis Chirurgia nuncupantur; neque enim aliud sibi vult id nomen, quam
manus opera, quæ curantes utimur ut tertio instrumento, non ut tertia parte medicinæ: quæ
vniuersa (vt in Institutionibus d indicauimus) siue conseruet, siue restituat sanitatem, distri-
buitur in cognitionem tractandorum, & rationem tractandi: sicuti, ratio tractandorum tur-
sus in opera quæ præstanda sunt, & instrumenta per quæ præstantur, inter quæ tertium locum
obtinet Chirurgia, ita ut existimari debeat tertia pars, non totius medicinæ, sed illius partis
quæ instrumenta complectitur. Si quando autem vel Gal. e vel s alius auctor hanc nominat
tertiam totius medicinæ partem, negligentius ac minus proprie accipit, totius medicinæ, ne-
que, & non ut significet artem vniuersam, sed totam curationis partem duntaxat, quam retu-
limus instrumenta complecti. Hanc nostrum institutum est tradere nunc, seionctam ab alijs,
quemadmodum reliqua duo instrumenta seunximus: in quibus perſcribendis non affectus,
non locos, non aliud instrumentum inseruimus: nam victus rationem & vim medicamentorum
D per se, & quasi nudatam a reliquis partibus proposuimus: sed hoc alij quoque fecerunt qui
de victu aut medicamentis tractarunt: quod minime obseruatum fuit a nouis auctoribus Chi-
rurgis, qui illam adeo cum alijs medicinæ partibus confundunt, ut quid significet nomen eius
facultatis quam proficentur, obliui penitus esse videantur: cum omnia magis, quam manus
operam tradant. Siquidem in libris quos Chirurgia inscribunt, complectuntur morbos illos
omnes, qui vel tantillum auxilij perunt a manu, ut tumores præternaturarum, abscessus, vulnera,
fracturas, luxata, dissections, petnerſa, quæ item in corpore nostro præternaturam versantur, &
manu auferri possunt: quorum omnium causas, signa, & curationem exponunt: neque eam tã-
tum quæ manu, sed & quæ medicamentis, & quæ victus ratione perficitur: adeo ut eorum libro
minima pars sit Chirurgia. Ad id autem insanie uenerunt, ut componant libros de ma-
teria (hoc est de medicamentis) Chirurgia: neque intelligant non magis esse medicamenta
Chirurgia, quam hanc medicamentorum, aut victus.

Quod æque ridiculum est, ac si apud Fabricum ferram mallei possides, aut asciam tere-
bræ. Neque enim instrumenta alia ad alia referuntur, sed ad artem quæ illis utitur: yz hæc
ad fabrilem, illa ad medicinalem: ex quibus colligi potest quantum ab instituto recedant, qui

a Cor. Cel.
l. 7. i proce-
mio.
b Hipp. 7.
aph. 91.
c Ga. l. 9. d
dignos. pel.
c. 1.
d Vid. li. 3.
inſtit. c. 2.
e Vidus in
cod. c. & i
c. 6. eiusdẽ
lib.
f Gal. 1. acu.
com. 6.
g Cels. 1. 7.
in proem.
h Gal. 1. in-
troduc. c. 8

a Plato in
Phaedro.

Chirurgiam sic cum alijs medicinæ partibus coniunctam perferunt. Debet autem tractari E
seu iuncta, ut sic iuxta præceptum Platonis, ^a commune à proprio, idem à diverso, simile à
dissimili distinguatur. Nam manus opera omnis præcepta quædam communia servare de-
bet: quæ si prius tradantur quam ad singulas deveniunt fuerit, doctrina brevior erit, neque
oporebit eadem sæpius inculcare: Erit & perfecta magis, & firma, quod uia cum ratione
tradatur.

Addere quod singulæ etiam operæ per se pluribus locis, atque affectibus accommodan-
tur. Quamobrem ante distinguendum est quid requirat unaquæque per se, nulla habita-
tione loci, aut affectus, ut quod in opera simpliciter præceptum fuerit, seruetur deinde quum
exeretur in partibus singularibus.

At quid novos auctores in eum errorem detulit, ut Chirurgiam non simpliciter sed conue-
xam, & copulatam tradiderint cum alijs partibus medicinæ? Equidem non aliud existimo,
quam medicorum diuortium quod factum est ex communi iugo medicinæ: unde alij se Phy-
sicos, alij Chirurgicos nominarunt. Hi ceteris relicti, eos tantum casus amplexati sunt,
quos commemorauimus postulare operam manus à qua uocem mutuamur. Illi hanc despi-
cientes materiam humani corporis contemplati, unde Physicorum nomen sibi vendicarunt,
alias medicinæ partes profiterentur, per quas & secundam valetudinem defendunt, & morbos F
illos curant, qui non petunt auxilium à manu. Ita ergo sunt discerptæ medicinæ par-
tes, ut nemo scire uniuersam complectatur, sed alius aliam sibi partem seponat in qua
laboret.

Quid, quod ex Chirurgicis alij, alijs locis atque affectibus medentur? quotusquisque
enim est, qui suffulos oculos perforet, calculum euellat, berniæ medeatur? distributione
igitur, ac separatione partium diuisa est magnitudo artis. Quanquam hoc minime nouum
est, cum & Arabes quingentos ab hinc annos Chirurgos haberint à reliquis medicis
separatos, ante Arabas etiam b Galeni memoria, Romæ alij Chirurgiam, alij reliquas medi-
cinæ partes professi sint. Refert Cornelius c Celsus Chirurgiam postquam didicita ab alijs
partibus habere professores suos cepit, in Ægypto creuisse, Philoxeno maxime auctore, tum
Gorgia, Softrato, Hierone, duobus Apollonijs, Hammonio Alexandrino. Addit & eos qui Ro-
mæ ipsam professi sunt, ut Triphonem, Euclypsium, & horum eruditissimum Megetem. Sed an-
te horum memoriam Hippocrates d omnes medicinæ partes inter se nexas & iungaræ existi-
mavit: ita ut omnes omnium participes esse uoluerit, nec posse à medico aliam ab alia sepa-
rari, quamuis proprium sit vniuersulusque munus. Itaque non minus Chirurgiam, quam reli-
qua curationis instrumenta excoluit.

Ut autem eorum tractatur vnde digressi sumus: causa cur hoc tertium medicinæ instrumen-
tum ita cum alijs partibus coniunctum ac permixtum traditur, est diuortium medicorum, &
Physici Chirurgicos relinquant quosque ferè casus aliquid auxilij postulant à manu. Hinc la-
ctum est ut propositum apud Chirurgicæ auctores fuerit, non manus operas conscribere, sed
medicum chirurgicum instituire, qui de morbis quos sibi curandos seposuit, non solum ma-
nus vsum idoneum, sed causas, symptomata superuenientia, signa, rationem uniuersam curan-
di, & tandem victus & medicamenta percipiat: ex quo tantus error consequutus est, ut quid
Chirurgia sit, qui ipsam profiterentur minime intelligant. Quod minus deplorandum, & tolera-
bilis esset, nisi confusione hac miserissimi ægrotantes sæpe numero grauissimè laderentur: nā
qui ratione medentur manus operam spernunt: & tanquam à sua professione alienam chirur-
gico uniuersam relinquunt: hic vero quo pacto casus illos quos sumpsit curandos curabit, ni
si teneat reliquas partes? Difficile enim est in medicina pauca esse ei nota, cui non sunt ple-
raque automnia: doctrina autem quæ in chirurgicis libris continetur, non tanta est, quanta
lectorem possit vim medicamentorum & simplicium, & compositorum, videri rationem, natu-
ram hominis, morbos, causas, symptomata, notas per quas deprehendatur & consilia omnia
curationis docere: quibus ignoratis non poterit ratione mederi affectibus, quorum curatione H
proficetur. Res igitur redibit ad Empiricos, qui satis à Rationalibus medicis explosi sunt, &
sine ratione curantes in credibile hominibus aſſerant infortunium.

Hoc ut euitent qui Chirurgicum institunt, monent ut ad grauiores casus Physicum adhi-
beat. At reuoluimus eodè: quo pacto enim intelliget casus grauiores, nisi prius intelligat natu-
ram partium singularum? sæpe enim eos qui graues sunt, iudicabit leues: atque hos rursus
grauissimos: nonnunquam etiam, ex praua ratione curandi, leues conuertet in graues. Sed
est id, cognoscat casus leues, non erret in curando, consulat physicos, cuius præceptis pareat:
sic non erit medicus, sed minister illius quem consulit.

Sed quando huc nos detulit sermonis consecutio: operæ precium arbitror disquirere
vtili manu debeat medicus, an adhibere ministrum, qui manum admoveat, ubi res exigit.
Qua dubitatione soluta, facillè apparebit quod initio proposuimus, Chirurgiam scri-
bendam esse non admixtam, sed ab alijs omnibus medicinæ partibus seuinctam. Statua-
mus primò ad eundem medicum pertinere cognitionem chirurgicæ, ad quem victus ratio,
medicamenta, & aliæ omnes partes medicinæ, quæ cuncta corporis vitia cu-
rant-

A nantur: mirus enim quidam omnium consensus, & quasi concentus reperitur, quandoquidem omnes ad eundem sanitatis finem diriguntur, quæ autem ad unum finem spectant. ^{a Plazo in Galeni. li. de m. m. l. ad Trahyb. c. 24. b Ga. li. de tu. uale. ad Trahy. c. 24.}

Non est igitur quod medicos distinguamus in Physicos, & Chirurgicos: aut hos in eos qui oculis, bernæ, vesicæ aut alteri parti medentur: nam una cum sit ars, non esse artificem par est, neque decet. ^a aut ex artificis impericia artes inrer se distinguere, aut ex eiusdem peritia copulare. Nam ubi minus peritus sit, eadem ars dividetur in plures artifices: quemadmodum nunc Galli fabros lignarios separant, in Carpentarios, qui crassiora, & Minutarios (sic enim appellantur) qui minuta opera efficiunt: eadem enim ars est quam debet idem faber tenere uniuersam.

At ubi ^a artifex magis peritus fuerit uidebuntur plures artes sub una comprehendendæ: ^{c Gal. ibi.} neque enim interdictum est rerum natura, ne singulis hominibus amplius quam singulas artes nosse liceat: nec si idem artifex fidibus scit, & medicinam teneat, existimanda est eiusdem artis utraque facultas: sed satis constat unam esse medicinæ artem quæ uniuersa ad eundem finem, uidelicet sanitatem refertur; & ita eundem artificem debere uniuersam complecti. Et idcirco Chirurgiam non minus quam reliquas partes calere.

B At non dum perducta ad exitum questio est, possitne medicus qui Chirurgiam tenet ministro uti, qui eam manibus exerceat: an ipse meti debeat uti manibus ad curandum: Ego facilius arbitror & magis e re ægrotantem curari manu medici, quam ministri, modo medicus idoneus sit qui manu molitur quæcumque sunt ad curandum necessaria.

Sed iuniores medici (si Dijs placet) ad id deliciarum uenerunt, ut Chirurgiam tanquam medico indignam relegent ad Tonsores; quibus non quasi ministris, sed magistris quamlibet manus operam relinquunt: neque intelligunt tantam esse nobilitatem corporis humani quod est subiecta materia, ut quæcumque pars ad sanitatem quæ est eius bonum, referatur, nobilissima sit & dignissima Cluibus, Principibus, Regibus, Dijs immortalibus, iudicio antiquorum illis enim acceptam retulit antiquitas, medicinam, præsertim Chirurgiam, per quam Homerus memoria prodidit Heroas, duos filios Esculapij extra pugnam commilitoni bus magnam opem attulisse.

Laudatur Chyron a Pindaro quod non solum medicamentis, sed manus quoque opera, ^{e Homerus in Iliade. d Plazo in l. 3. de republica. e Gal. li. 2. meth. c. 6. f Ga. ibid. g G. li. 3. ca. tag c. 1.} corporis uicia submoueret. Plazo ^a etiam auctor est ueteres Asclepiadas solitos esse manu & medicamentis mederi quibus deinde Hippocrates uictus rationem adiecit. Galenus licet Romæ ijs qui Chirurgicali uocabantur, manus operam relinqueret, Urbis morem sequutus; in Asia tamen ^c manu medebatur: sape enim commemorat se Pergami adhibuit a Ponticis scibus quum dabant Gladiatores, ad eorum uulnera curanda.

C Nullum itaque ex his puduit manu hominem in pristinam salutem resitueres sed unusquisque existimauit corpus humanum dignissimum quod a quantumvis magno homine tractaretur. Tractare soliti sunt Equos manu non modo, sed etiam facilius studio: sed Reges etiam maximi. Atreus Scytharum rex, h Plutarcho auctore, cum equum manibus tractaret, rogauit Oratores quo pacto Philippus qui id non faceret, bellum gereret. Alexander etiam inuentus est ab Oratoribus Regis Persarum, manibus equum tractans. Dignissimum igitur est huiusmodi manu corpus quod a medico tractetur, potius quam a ministro: id quod ægrotanti utilius fuerit, & iocundius, utilius quidem quod medicus melius teneat rationem agendi, quam ministrum possit eandem docere: quod item inter agendum magis uiria corporis deprehendat, quæ suadent ut uel ulterius agat, uel ab agendo desistat. Iocundius etiam erit ægrotanti tractari a medico quam a ministro, cum se magni fieri uideat, confidatque ita ut facilius se tractandum præbeat.

Cum hac sententia pugnat artis ^a longitudo quæ tanta est ut necesse sit idoneum medicum iam consensisse.

D At senibus plerumque nec manus strenua est, nec clara oculorum acies, quibus maxime opus est dum Chirurgia exercetur: quo nomine ^a ueteres auctores. Chirurgiam adolecentem requirunt, adde quod manus strenua non est mollis sed dura, & ideo in præmedico ad testandas arterias. Ergo ubi medicus iam senior fuerit, neque oculis, neque manu ualeat (quod mihi nunc euenit) coegetur uti ministro iungere perito, atque exercituro: uel præscribat quid, quantum, & quo pacto agat, seque præsentem nullum sequatur in commodum: modo minister, ut decet, obsequatur, nihilque libere agat, sed omnia ex præscripto. Refert Auenzoar ^a patrem medicum præstantissimum, qui in operibus artis consenuerat, solum esse per ministrum Chirurgiam exercere: Gal. ^a quamuis manu mederetur, ministris tamen aliquot operas relinqueret: mandabat enim ut uenam secarent, cucuthilas ad mouerent, eam scalpello exasperarent, ut autem hæc operæ feliciter succedunt, sic & alie succedere possunt, dummodo præsens sit medicus, qui diligenter rem inspiciens, subinde præcipiat ministro perito quid agendum sit. Bene autem præcipiet medicus, si ipse ante diu manu exercuerit: quamquam non male etiam ille qui in eiusmodi operibus uersatus, semper ministro usus fuerit, nunquam manu: quod comprobatur a ^a Galeno initio primi libri de digno.

a Plazo in Galeni. li. de m. m. l. ad Trahyb. c. 24. b Ga. li. de tu. uale. ad Trahy. c. 24.

e Homerus in Iliade. d Plazo in l. 3. de republica. e Gal. li. 2. meth. c. 6. f Ga. ibid. g G. li. 3. ca. tag c. 1.

h Plutarchus in illius ut ca.

K Cels. l. 6. c. 1. proce mio.

l Auenzoar.

m Ga. 5. 6. epid. c. 6. 1.

n Ga. l. 1. 2. digno. Pul. c. 1.

scendis pulsibus: siquidem indicare etiam potest id quod fit, ille qui facere non novit: mirabile enim est cum plurimum in faciendo interfuit inter doctum & indoctum, quam non melius differat in iudicando. Indicat Architectus sine ne idonea opera quae sunt in ministeriis, ut a fabris, licet non noverit quicquam fabricari. Imperator vtrius Architecto ministro ad nuptia munienda ne expugnanda, dicitur quae quid ab illo fit, an appositae fiat: quamvis ipse Architectus non teneat. neque enim par cognitione requiritur ad iudicandum, atque ad agendum: ad indicandum lenior sufficit, quam Aristoteles ^a *scilicet*, id est eruditioem, Plato ^b *scilicet*, id est opinionem appellavit: ad agendum necessaria est vterius cognitio, quam *scilicet* ^c *scilicet*, id est scientiam vocant.

Huc quod alijs artibus euenit, euenit etiam Medicinæ, quæ utitur varijs ministris, ut Quoquo ad obsonia, Gymnastice, seu Pædorribia ad exercitationes, Pharmacopola ad medicamentorum compositiones: Potest autem medicus diiudicare an apposite parentur obsonia, exercitationes, medicamenta, quamuis nec coqui, nec gymnastis, nec pharmacopolæ munus exequi poterit. Eadem ratio est Chirurgi, ad quam medicus uti ministris poterit, & præcipueque agenda sunt, & diiudicare quæ aguntur: licet agendi peritiam non teneat exquisitam.

Quibus ita constitutis luce clarius apparet Chirurgiam tradendam esse non implicatam & confusam cum alijs partibus medicinæ, sed seiunctam ac separatam, quemadmodum præcipitur medicamento, & ratio uictus: nam sic à medico minori negotio addifcitur: sic etiam minister non obtruitur mole præceptorum, sed facile comprehendit quæ sint suæ partes & qua ratione manibus vratur, & generatim in omni curatione, & speciatim in qualibet sic ut apposite agere possit quum à medico præcipitur. Hoc patet Chirurgia à nullo ex recentioribus hæcenus exculsa est. Ex ueteribus Galenus quâvis fufe de chirurgiâ multa præcepta tradiderit, nullum tamen nobis uolumen reliquit ubi quasi in vnum locum coactum uenerim persequatur. Cornelius Celsus, Paulus Aegineta, Albucasis Arabs hanc scribunt seiunctam quidem à uictus ratione & medicamentis, sed connexam, & permixtam cum incisi, atque affectibus: id quod inutile non esset, si prius de tota Chirurgiâ, & de unaquaque eius opera separatim egissent. Præcipit enim Gale. c ut prius uniuersam methodum tradamus, simpliciter & absolute: deinde eandem in singulis partibus atque affectibus exercemus. Id quod nunc facere de Chirurgiâ decreuimus, quam ad prædictam Galeni normam dirigemus: simulque Hippocratem imitabimur, qui unus tum separationem de Chirurgiâ tractat, in eo uolumine quod scribitur de officina medici: neque enim separauit medicum a chirurgico, ut ante dictum est tum coniunctum cum partibus atque affectibus, in opere de articulis, de fracturis, de uulneribus capitis, de fistulis. Tecit enim ut aliarum frugum Medicinæ, ita & Chirurgiæ semina fecundissima, atque optima, quas ad messim perducas ab alijs, ûns quantum vires nostræ ferunt in horreû conuhere, sicque opus inchoatum abolere confestim. Id si minus consequimur, uoluitate certe proxime accedimus: Sed ut nemo pictor est inuenerit qui Cor Veneris eam partem, quam Appelles inchoatam reliquit absolueret: nam pulchritudo unius parvis, reliqui corporis imitandi spem auferebat: sic, quæ ab Hippocrate inchoata sunt, detertere nos a persequendo debent: non deterrebimur tamen iuuandi studio incitati. Ut autem uia cum ratione omnia persequamur, ordiemur ab ijs, quæ communia sunt chirurgijs, quibus hoc primo libro expositis, pergemus ad singulas in sequentijs.

Qua communia sunt Chirurgia, quot & qualia esse debent.

Cap. 11

nia fiât, siue per
vlu veniet, qu
modo, quoc, qu
idem sepius re
ut via cum rati
riorib, s libris v
ad que prestâ

Vratio, quæ manu adhibetur præter Medicum, ægrotañtem, & minifros, qui ad quamvis curationem communiter pertinent; postular instrumenta, seu machinamenta; & lumen idoneum; quod Hippocrates a docet in initio primi libri de officina Medici; nam lumen dum uictu, aut medicamentis medemur, atrem minime postulat; instrumenta uero, quæ artificiose parantur, atque adhibentur a Medico ad vsum medicamentorum, (ut in sequentibus ostendimus) ad Chirurgiam referuntur. Omnia hæc siue communia Chirurgiæ, talia esse debent, qualia maxime ad rem faciunt; hoc autem in ea obseruabimus, quæ Hippocrat. ¹ ibidem desiderat his uerbis, Vbi, quobusquomodo, quando, tempus, modum, locum; singula autem hæc uerba licet potius uideantur, referuntur tamen a Gal. ad singulas animaduersiones; quas non persequamur, operæpretium est in memoriam reuocare duo illa, quæ superius tam a uictu rone, quàm a medicamentis postulari nonnt, efficiat opera, ad adhibetur; alteru, ut eoru differetis satisfaciât; eadẽ expetitur a Chirurgia.

A quæ vimur, quum victus ratio, aut medicamenta non sufficiunt operibus ad curandum regni
fictis, vt ad submouenda, quæ inuicta sunt, vel potius noxia, vt ad coniungenda, quæ debilitata
ad reponenda quæ in loco excesserunt; ad extendenda quæ contracta sunt; ad dirigenda quæ
peruersa; & ad alia complura; quæ in sequentibus tradentur.

Non solum autem præstare cuncta debet, sed respondere etiam differentiis vniuersis in quibus
vt quantitati, qualitati, numero, distributioni, tempori, ordini, quas spectare in singulis ope-
ribus oportet. Quærenda igitur primum ea Chirurgia est, quæ possit propositum opus præsta-
re; vbi inuenta fuerit, rursus ea moderatione ad mouenda est, ut ad quantitatem, qualitatem,
numerum, distributionem, tempus, ordinem eiusdem operis accommodetur. Accommodabi-
tur autem, vbi differentiz seu euidenter, seu latenter conuincuntur in manus ad motionem seruen-
tur. Exemplum satis spectatum est sectio, quæ vimur ad abscessum aperiendum: debent
sectionis differentiz cum differentiis operis, apertionis videlicet, conuenire, veluti quantitas
sectionis cum quantitate apertionis; pro cuius proportionem plaga nunc amplior fiet, nunc mi-
nor. Qualitas item sectionis necesse est respondeat qualitati apertionis; nam qualis requiritur
apertio, vt transversa, obliqua, vel recta in longitudinem, talis requiritur sectio; & talis li-
nea scalpello ducenda est.

B Eadem ratio est numeris quidem res modo simplice, modo multiplice apertione amari-
fic & locus nunc simplicem, nunc multiplice plagam accipiet, ita vt sectionis numerus nu-
mero apertionis consentiat, necesse item locum, vel totum simul aperire, vel distribuite: ita vt
apertio partita sit; & sic & sectio vel tota simul fiet, vel iterabitur. Tempus sectionis non aliud
est, quam tempus, quo conuenit aperire. Postremo, quem habet ordinem apertio inter opera
efficienda, retinet sectio inter opera manus, nam vbi plura præstanda sunt, veluti quum exas-
peranda est inflammatio, quum suppuratio est aperienda: quum detergendum pus, sicuti
ea Chirurgia, per quam scalpello inflammata cutis exasperatur; secundum sectio; tertium
detergio: neque potest ordo absolute, & per se considerari, sed necesse est ex collatione cum
alijs comprehendatur. Ad propositum autem exemplum sectionis reliquæ omnes chirurgiæ
tales differentiz seruabunt quales in operibus attenduntur. Non simpliciter autem satisfac-
ere debet instrumentum operibus, & operum differentiis: sed ea lege, vt quæ sunt, tuto, &
ioco, & iocunde fiant, id quod Hippocrates. b & communiter tradidit primo libro de ratione vi-
ctus: proprie de chirurgia in secundo & libro de officina medici: vbi vincendi rationem do-
cet, & quotquot autem animaduersiones ibi recenset securitati, celeritati, & iocunditati
subiiciuntur.

C Quod attinet ad securitatem: Est interdum, quum Chirurgia reddat partem deformati-
orẽ, interdum, quum partis actionem adimit, interdum etiam quum hominem necat: decedit
enim homo, vel sanguinis effusione, vt quum scalpello vena magna, aut arteria secatur; vel ne
vorum distentione, vt quum pungitur nervus imprudenter: violatur pars nervosa, vel vesica in
euellendo calculo: plus iusto extenditur membrum luxatum, aut fractum. At perit actio inter-
dum culpa chirurgici, veluti visus, quum in vngue, vel suffusione curanda violat oculum: vt mo-
tus item membri, quum nervus præciditur, a quo ille proficisceretur, quod infortunium d. G. L. 6. me
t. c. 3. attulit medicus Thestalicus, qui statim adueniens, ne commune factum quidam homine vulnerato
nervum præcidit, & ita actionem perdidit. Læditur & culpa chirurgici species partium,
quam omnes decoram expetunt, optantque ut, si visus minor futurus sit, species tamen ad na-
turam reuertatur.

Suppeditat nobis varia exempla e Hippocrates, quum in fractura nasi damnat varia, & e Hi. 1. de
elegantia vincula, quod prauum ipsum reddant. Præterea quum eos reprehendit, qui ita cre-
bris locis adutunt, ut abrupta cute, quæ interlicitur, locus deformior fiat. At non de sunt exem-
pla, quæ quotidie oculis cernimus, præsertim in facie vulnerata, quæ quum negligenter cura-
tur, aut sutura minus idonea, aut detractione ossis, quod seruari deberet, facta admodum red-
ditur: ita ut maiorem afferat deformitatem medicus, quam plaga ipsa. Vt igitur tuto manum
adhibeamus, non solum necesse est tueri vitam, sed actionem quoque, & speciem partis, sed
quantum fieri potest: nam cogitur aliquando etiam ille, qui tuto curat eligere leuius malum,
vt euitet quod grauius est: atque ita actioni, ac formæ vitam antepone. Quæ vulnerata sunt
si fracta etiam non componuntur, si luxata non restituantur, sed relinquuntur deformia, vt ser-
uetur vita, quæ præcipitatemus, si mæbra sic affecta dissidentem cõponere, vel restituere tẽ-
tæremus: sequetur enim nervorum dissensio, & interitus. Quid q. præciditur nervus, aut chor-
da, cuius fibra partim violata sunt, partim integræ: periculũ est ne inflammatio ab illis ab bas
transcat, quæ distentionis, & perniciæ causa sit? Atqui exciditur etiã partes emortuæ, ac pu-
tres, quæ minus periculose, & non sine noxa id fiat. Sed iuxta Dioclis consilium, satius est
experiri anceps auxilium, quam nullum. Illud etiam videndum est ijs, qui manum tuto ad
hibere volunt, ut opus absoluantur: nam turpe est (teste etiam b Hippocrate) manu inchoatum
opus non absolueret, ut articulum non penitus recondere, aut fracta ossa non ex toto compo-
nere, aut non exidere id totum, quod vitiosum est; nam quum ad manus operam venit, ex-
Pidi Pidi de Chirurgia. Lib. I.

a G. L. 1. me
t. c. 3. ci-
b Hip. 1. ac-
t. c. 3. de
off. 1. c. 1.

d G. L. 6. me
t. c. 3.

e Hi. 1. de
art. 1. 39.
& 40.

f G. L. 1. de
vul. 1. c. 1. et
H. 1. de art.
1. c. 16.

g Gal. 1. no.
met. c. 10.
h H. 1. 3. de
fra. 1. c. 32.

a Gal. li. 14.
medic. c. 13.

pedit perficere opus vniuersum: alioquin non diceret medicus tuto curare. Pertinet etiam ad manum tuto adhibendam, ita * curare, ut non solum opus absoluat, sed malum non amplius reuertatur; sicuti reuerti cancer solet, si dom exciditur, reliquantur uenæ, quæ sunt quasi radices, a quibus iterum pulset. Inest ita item, ubi in ferorum deuoluita hucine, quamuis recondatur, rursus eodem delabuntur, nisi futura, quam hernia postulat, adhibeatur.

b Hipp. a. de
offic. tex. 1.
& i. d. off.
tex. 13.
c Gal. li. de
vita par. c. 3.
d Hippo. 5.
aph. 10.
e Hippo 5.
aph. 18.
f Hippo. 6.
G. a. de off.
tex. c. 6. 1.

Porro celeritas b maxime desideratur, quum manus admouetur, est enim & utilis, & iocunda; Iocunda est quatenus celeriter ægrotantem liberat non solum a tædio, sed etiam a tormento, quod dum erat datur, sæpe numero experitur. Est utilis, quod partes præternaturam nudatæ minus in sueto aeri exponuntur, qui etiam æstius e frigidior est internis partibus quantumuis frigidis, nec etiam ipso cerebro: quum obrem dum vulnera capitis curantur, festinandum est, ne cerebrum frigore aeris lædatur: id quod pertinet ad vulnera omnia, nam his frigus a mordax est; præsertim ubi nervi adieciuntur, aut nodantur, quibus alioquin e frigus est inimicus. Celeritatem efficit apparatus eorum, quæ necessaria sunt, & medicum manus prompta; nam si æger, ministri, instrumenta, lumen, & medicus manu promptus sit, necesse est Chirurgiam celerem esse. Erit autem promptus medicus, ubi cum iocunda de celeritate excercitationem conuenierit, sic non hæsitabit dum manu aliquid molieretur. Certus enim quid facere oporteat, non lente, sed uelociter manus mouebit: apparatus igitur, & manum promptam operæ celeritas consequetur. Superstio cunctas, quæ in eo e constituitur homo, quantum fieri potest, sine dolore curetur, partim oblectetur ipsa opera, ac minime offendatur. Attenditur autem iocunditas tunc, quum manus h adhibetur, attenditur etiam postquam adhibita est, ut in ulcibus, quæ postquam injecta sunt, iocunda existantur; ubi hominem non premeant & elegantiam quandam in fasciatum ambitu præferant, quem admodum Gales, Lepus auritus, Thais, & alia iuncturæ complexores, quæ suo loco ostenduntur; aspectu gratissimæ, ita et teneant intentionem oculos. Sed maxima ex parte spectatur iocunditas dum manus adhibetur; tunc autem iocunda opera dicitur, quum homo leniter tractabitur, & eleganter. Leniter quidem tractari debet; nam ubi uehementer attrahitur dolebit, etiam si alioquin tolerans fuerit, & laboribus, assuetus; quem admodum Ulysses, qui vulneratus apud Sophoclem i inquit; pedetentimice, & sedato nisa, ne successu arripit maior dolor; nam attritus, & quassa sœuum amplificatis dolorem. Gratissima x est etiam elegantia, quæ & mondities efficit, & dexteritas: gaudet ægrotans munditie, gaudet & dexteritate manuum; hanc nulla sequitur prauitas, nulla deformitas, semper autem plurimum ualuit, & non modo A floribus, ut Roscio in theatro apud populum: sed oratoribus quoque apud iudices in foro. Q. Hortensium oratorem incertum erat, utrum cupidius ad audiendum, an ad spectandum cõcurreretur. Imitari igitur debet Medicus bonos Atores, bonos item oratores; ne mala conuertere ad prauitatem aliquam, aut deformitatem ueniat in agendo; sed eleganti manu motu ægrotantem i deleat. Illa ergo omnia, quibus Chirurgia continetur, Medicus, ægrotans, ministri, instrumenta, lumen, non solum talia esse cõuenit, qualia operibus, & operum differentiis satisfaciunt, sed qualia etiam possint morbum tuto, cito, & iocunde submouere; festum, scutarique quo pacto instigui debeat, ut sit appositum ad id quod res postulat. Sumemus autem initium a Medico.

g Gal. li. 14.
meth. c. 13
& Hippo. 1.
act. 5.
h Hipp. 1.
de off. 1.
& 2.

i Sophocle
in Aiace.
k Hipp. 2. li.
de off. tex.
1. & 2.

l Hipp. a. de
off. cõtra
primo.

Qualem esse medicum oporteat.

Cap. III.

Vi manu curat, quum nō alius sit, quam qui alijs instrumentis utitur, & ideo quā Medicus, talis esse debet, qualem in Instruionibus m medicum descripsimus, & antequam ad curationem adhibeatur, & postquam adhibitus est: Antequam adhibeatur debet præditus esse bonis animi, corporis, & fortunæ; Quod attinet ad animi bona morales uirtutes, quas ibi a postulati diximus, sunt etiam Chirurgico necessaria, ut temperantia, liberalitas, iustitia, fortitudo, facilitas, modestia; necessaria etiam est misericordia, quamuis Cornelius o Celsus desideret Chirurgicum immisericordē, qui non moneatur alterius clamore, sed quantum res postulat, fecerit, extendat, adurat; at uero nec sic magis misericors exillimari debeat; cum magis consulat de salute ægrotantis, nam lenitas nimia in misericordiam conuertitur, non secus quam ubi in Repub. datur impositas peccatorum id quod sapientissimus Cato Romæ Patres Conscriptos mouit, in coniuratione Catilinæ; præbet enim lenitas ansam peccandi, ita ut innocentes alienæ impunitatis poenas lauant; quod minime enenit, si de sceleratis, ac facinorosis hominibus. supplicium sumeretur. Chirurgicus ergo tunc misericors erit, quū de salute, quando aliter obtineri nō poterit, consulat et cū dolore, ac cruciatu ægrotantis. Desideratur in Chirurgico pariter, atq; in medico, illa ius uirtutes, quæ pertinet ad mētē, & intelligētī, siue innatæ sūt, siue studio cõparatæ, cuiusmodi sūt ingenij, memoriæ, iudicij, peritiæ Linguarū, dialectices, naturalis philosophiæ, & Astrologiæ; ita sū

m Vid. l. 2.
instr. c. 6.
n Vid. loc.
cit.

o Cels. l. 7.
in Prog.
mio.

- A ma cognitio omniū partium Medicinæ, quibus accedere debet usus, atque exercitatio; quæ si
cet cõs sit cuiuslibet curationis, maxime tamē pertinet ad Chirurgiam; pertinent ad Chirur-
gicum etiam bona corporis, ut forma, sanitas, sed potissimum ^a robur, & dexteritas, debet
enim Chirurgus esse manu strenuus; ut ubi res exigit, extrahere, impellere, in diversum contem-
dere validissime possit. Requirit Hippocrates manum ^a Chirurgicā, quæ magnum sp̄rium
habeat inter indicem, & pollicem, ut quom comprehendere membrum in orbem oportet, in-
dex est regione pollicis occurrat, quod nō minus spectat ad formam, quam ad robur, desideran-
tur & pedes ^a validi in Chirurgico, ut stabilis stet, dum agit; tum clara ^a ocolorum acies, ut
tunc curari agrotans possit. Dexteritas verō, & agilitas pertinet ad quamlibet Chirurgiam;
maxima tamen ex parte innata est, quanquam studio quoque & exercitatione comparatur
modo non relinquitur natura, nam nihil inuita Minerva; quanquam constat virtuosam naturam
nonnullis sic edocitam, & compressam esse, ut nulla in eis agnoscatur vestigia præstantis.
Qui ineptus est, recte agentem imitando aptus fiet; quod si non sunt prælio agrotantes, in
quibus exercetatur, non desunt statuer, ac pueri, quos alligatis dexteritatē consequuntur, in
vincendo maxime necessariam. Non desunt castropera, aut bellia, ubi ad faciendum, vel vren-
dum exerceat manum possit, & talem agilitatem comparat, ut quomamodum Hippocra-
tes s̄ precipit, utraque manu, & ambabus simul promptè, & elegantè utatur. At bona fortu-
na, & authoritatem comparat apud vulgus, & opim, ita ut libere liceat Chirurgiam exer-
cetantem igitur esse Medicum oportet, antequam ad Chirurgiam adhibeatur; sed postquam
adhibitis est, consulere debet quid agendum sit, & qua ratione, tum quo cõpitu, quo habitu
corporis, qua actione, consulat igitur, & intueatur, antequam manum homini iniiciat, num
efficiat possit opus, quod requiritur, ne sine effectus spe hui, & alteri molestiam afferat.
Quia si fracta, aut laxata, ubi cõte excedunt, relinquenda sunt cuiuslibet; periculum enim est,
ne si reponantur, dissentia nervorum superueniens hominem extinguat; sagitta, ac tela, quæ
in thorace recepta sunt, non euelluntur sine periculo vitæ; quamobrem prudens medicus
tunc ^a agrotantem (ut inquit Hippocrates) ^a & quasi è scena se subducit, quod facit etiam, ubi
excidendus cancer sit, aut membrum totum, quod si præcidere nervum, aut chordam cogi-
tur, actionem partis, quæ inde emanabat, interituram prædicat; parit Hippocrati, à qui præci-
pit, ne quid remeare moliamur, consilium capiat, quæ ratione manu utendum sit, est enim consi-
lio locus, quum multiplex sit ratio agendi illam ergo eligit, quæ non solum ad rem faciat, sed
in promptu sit, ac facilis, nam hæc magis artificiosa est, non magnū spectaculum pollicetur,
aut multum verba facit, turpe enim est, si forte res non succedat, quos in summam expectatio-
nem adduxeris, deserere, nihilque tam aduersarium est ijs, qui placere volunt, quam ipsa ex-
pectatio: Spectantur primo consilia, deinde acta, postea euentus, iure igitur Hippocrates kil-
los reprehendit, qui laxatam spinam curabant homine alligato ad scalam, quam ex sublimio
co, ut ex turri subito demittebant. Vbi deliberauerit quæ Chirurgia uti præstet, depræhendit
animum agrotantis, cui si fortis sit, explicat consilium, quod de curatione sumpsit, neq. enim
deterretur metu doloris: Si timidus, non prius significat quid agere decreuerit, quam ad ag-
dom veniat, nam interim multum hominem videres, mori damnatus ut esset. Quod si ag-
rotans tunc ita Chirurgiam pertimescat, ut metu tormenti exanimetur; posteros se deliberatu-
rum dicit, tunc autem nolle scire, sed perfundere, aut fovere spongiis, celans scellum, at-
que interim timidum hominem, nec opinantem secat: similiter, ubi adurendum sit oportet
propter ferrum celare ministros, ut inquit Lucretius: Patiuntur Platonis ^a leges Medicum
mentiri, quum opus est. Præterea Medicus, dum ad Chirurgiam accedit, partim imperet, par-
tim inferat agrotantibus; imperet quidem, ut iustus parens liberis: inferat ut commodis ip-
sorum, & carenus obsequatur, quatenus & sua auctoritas parit, & eorum salus, morem gerat
celando ea, quæ ipsi latere vident. Quod attinet ad cultum, qui in p̄is, vestis & vnguibus at-
tenditur, eo natur, qui maxime placet agrotanti, modo non sit indignus, aut ad agendum in-
conmodus. Sed quum alij alium ament, nec placeat idem omnibus, præter ad plures, aut ad
sapientiores, quemadmodum legislator quum ferre legem non potest, quæ omnibus probe-
tur. Quid quod & illud probabile est apud Aristotelem? Quod si non omnibus, certe plerumq. Arist. lib.
que, aut sapientioribus satisfacit. Sed studio agrotantis anteponenda est dignitas artis, & cõ-
moditas agendi, cuius rationem habet Hippocrates, quum precipit, ut ungues & quent-
gitur omniū committat, nam breuiter præhendere nequeunt & igitur corpusculum, veluti filum,
acum, pilum, longiores incommodi sunt: idem ^a precipit ut vestis succincta sit, id est cosle-
ta, ut neq. fluat, neq. straguletur, tum distincta sit ut nulla parte duplicetur; pertineat ad cu-
bitos pariter & ad brachia, cum eos nudare turpe sit, præsertim Medico qui arrem adeo ho-
nestam exerceat, ita ergo vestis ultra cubitum, quatenus decora sit, & nō impediat manus
ope nam. Corporis habitus alios conuenire coram agrotante, priusquam agat, alius, quum agat.
Priusquam agat, ^a spectare ad decorem debet; quamobrem stans amobus pedibus bene in-
siliat, sed sedeat, quasi pingatur, aut fingatur sua imago; dum agit, siue ^a sedeat, siue stet, com-
mode collocetur, tpm sui habita ratione, cum illius, qui curatur, ac luminis, de lumine in se-
quentibus agatur. Iura autem habita ratione, quum sedet, decore figuretur, paratus sit ad ope-

Celsi. 7.
in prog.

Hip. 1. de
offic. medi.
tex. 1.

Hip. 1. de
offic. 14.
Celsi. 7.
in prog.

Hip. 2. de
offic. 14.
Celsi. 7.
in prog.

Hip. 2. de
offic. 14.
Celsi. 7.
in prog.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

Hip. 1. lib.
de off. tex.
20. & 31.

- a Hip. ibi. ra, ac stabili, ne labor hæc autem consequetur, * ubi sedens habeat pedes è regione genu deorsum ad rectam lineam, non magno opere inter se coniunctos. Genua vero paulum supra inguinum regionem diducta, sic, ut cubiti possint modo illis insidere, modo utrinque dari ad lateramam b ubi valde diducta sunt, habitum faciunt in sedendo, & stando à moderate alienum: non minus quam ubi, si ex toto inter se coniunctur, vel alterum alteri super imponitur, aut ubi in longitudinem crus totum extenditur, vel ubi pes non è regione genu, sed versus partem posteriorem multum à recta linea declinans statuitur, habita ratione partis, quæ tractatur. c Quod attinet ad longe, vel prope, non debet ita prope hominem sedere, ut loci angustia manus ab agendo prohibeantur; neque ita recedere, ut vix ad illum perveniant: sed constitutum terminum non excedere in priorem, vel posteriorem partem terminum intervallo sit, ut cubiti non magis ferantur in priorem partem, quam genua, nec in posteriorem, quam latera: sed hæc ad longitudinem atinent. Altitudinis finem Chirurgus posuit Hippocrates, ne manus porrigat superius, quam sit manuum situs; ne inferius, quam ut pedore super genua incumbente, ad rectum angulum cum humeris figuretur, qui habitus mediocris est inter extremum flexum, & extremam porrectionem: ad latera vero porrigat manus, quantum convenit inclinari, modo sede non excedat illa corporis partes, quæ insident; nam quum agit, movere cogitur manus in priorem, & posteriorem partem, in superiorem, & inferiorem, in latera: quorum omnium, commune est sessionem rueri, & non moveri sede, quam nonnulli relinquunt ex intervallo termino excedentes, quod non bene collocarent partem, quam cutant, sed nimis supra, ante, retro, vel ad latera: nam ubi hæc nimis inferius collocetur, Medicus & sede excedet, & lumini officiet. Verum ubi agit stans, f uno pede insistat, non eius partis, cuius manus agit, sed contrariæ, altero pede, qui è regione manui æque respondet, super re aliqua sublimiori collocato, sic ut genu inguinis altitudinem æquet, perinde atque ubi sedet. Cæterum s servat eosdem fines longitudinis, latitudinis, altitudinis, ne moveatur loco, sed commode agat. Iam vero quum manibus res agenda sit, unde dicta Chirurgia, monet Hippocrates, ut utamur digitis summis, plerumque indice cum pollice, tota autem manu prona; ambabus vero aduersis siquid aliæ opera i toris manibus præstantur, ad quæ digiti concutunt, ut alix partes manus; alia digitis dextra; nam quum præhenditur acus, aut palpebra, vel scalpellus, tunc summis digitis utendum est; plerumque autem operæ perficiuntur indice, ac pollice simul concurrentibus, quancumque concurrat interdum & medius, veluti K quum specillo illinimus, aut acum immittimus; sed quum brachium, aut crus in diversas partes extenditur, utendum utraque manu; at una tantum prona, quom i cucurbitula defigitur: prominentioribus autem palmarum partibus comprimatur fractura, ut ossa dirigantur, & componantur.

Eiusmodi omnes animadversiones, siue ad consilium, siue ad cultum, habitum, actionem Medici referantur, maxime conducunt ad institutum finem consequendum. Hæc de Medico.

Qualem esse expediat ægotantem.

Cap. IV.

Sequitur ægotans, cuius partes exponere iam ingredior. Debet igitur confidere, obsequi, per ferre tollerantem, quæ tria omnia s communiter requiruntur quæcunque curatio adhibeatur. Sed tertium, molestia videlicet perperio, maxime pertinet ad chirurgiam, in qua necesse est, & laborem perfecti, & dolorem sepe gravissimum: non est autem idem labor, & dolor, quamvis æque græcè utrunque significet. Consi sit labor iu partibus, quæ ob nimiam exertationem adeo defatigatæ sunt, ut quietem possulent. Dolor spectat ad solutionem continui, egregie autem distinguuntur a M. Tullio exemplo C. Marii, qui, cum varices se cabantur, dolebat, cum aflu magno agmen ducebat, laborabat. Incurrit in curatione per Chirurgi tam labor, quam dolor, qui necesse est ab ægotante perferatur: iagemus primo de labore, quum membra læsa, & vulnerata, fracta, luxa ta immobilia tenentur, & eodem modo figurata: & quum tractantur, & postea dum sanescunt, laceratorum continentium vis debilitatur, neque sine labore diutius potest perseverare in eodem habitu, quantumvis secundum naturam sit. Debet tamen ægotans Medico subferre stans, sedens, cubans, ita ut partem affectam immobilem habeat, nisi medicus movere aliquo modo ipsam tenet: utritaque vinculum, quod bene insideat alibi laxius, alibi nimis adstrictum sentierit: pervertetur p fractura quæ bene composita erat: prohibebitur exitus, quem medicus præbuit humori superanti, dum partem affectam figuravit. Sed laboriosum est servare affectam partem eodem modo figuratam dum sanetur. Neque o fatis mirari patientiam eorum, qui curationem subfinitem, quam præcepit Hippocrates secundo libro de articulis ad fracturam Nasæ: ait enim nullum alium medicum magis idoneum esse, si homo id dare operam velit, ad eamque, quam ipse digitis indicet; hi enim maxime secundum naturam sunt; ad movere autem utrumque digitum convenit, ut toti naso inhæreat, atque ita quiescere assidue, si fieri potest, vel certe plurimum tempus, donec glutinetur; glutinatur autem decem diebus.

A Subiicit tamen Hippocrates. Deformitate omnes oderunt, curationem non subiciunt, nisi aut dolore premantur, aut mortem pertimescant, ita ut non mirum sit si pauci sint, qui ut nati prauitatem vitent, ferre eiusmodi laborem non recusent, ut autem homines liberentur a dolore, aut ex mortis periculo euadant, laborem non solum non fugiunt, sed vitro etiam subeunt, alioquin repudiant.

Cuius rei fidem faciunt illi, quibus ingulum frangitur transuersum; existimantes enim malum grauius esse, quamuis laborem, ac pressum perpetuantur. Sed processu temporis, quum & cibum sumant, & ingrediantur perinde ac sani rem negligunt, & mollescunt, ac laborem fugiunt, nec magnifaciunt deformitatem, quæ negligentiam, & molliem consequitur. Interfuerit manus operis præter laborem dolor, quod continuum soluat, quum partes distendantur, vruntur, secantur: adeo autem gravis est, & homines peruellit, ut a paucis tolleranter feratur. Quamobrem solent, qui eiusmodi Chirurgis curantur, aut validis assistentium manibus, aut vinculis teneri immobiles: nisi fortes admodum sint, quemadmodum C. Marius, qui quum secaretur, vt tunc se alligari quamuis ante non secarentur soliti. Verum nulum firmius vinculum est ipsa animi fortitudo, atque constantia: neque enim prohibere manus, aut vincula possunt quominus aliqui musculi contrahantur, aut laxentur. Inextinctio musculi, ubi subiectum sit, reddit partem sublimiorem; ubi spatium inane, atque expers ossis, humiliorem, veluti ad ventrem, & inter costas: quo fit vt Medicus, vel alieno loco secet, vel non perficiat opus. Dum curatur oculus fusione, aut vngue laborans, nullis vinculis cohiberi potest, quo minus moueatur, sequaturque cæcitatis infortunium: necesse est igitur vt homini dolori obnitiatur, & immobilem oculum seruet. Valēt aliquid vincula, & manus: sed maxime ad rem facit in dādo animi ad perferendum quemuis cruciatum, vt sanitas restituatur. Meditatur egrotans in prælio clididum, qui fugiens abiectis armis turpiter præcidatur & foretem, qui resistens discedit superior: quædam est curationis similitudo cum prælio, quicunque enim metu doloris Chirurgiam recusant, iacent exanimati, & vel intereunt, vel deformes, mutilati vitam ducunt infelicissimam. Ex contrario quicumque sunt ad dolorem ferendum firmi, & parati plagas etiam grauias excipere, celeriter ad pristinum statum reuertuntur. Reunuat etiam animo dolorem non tantum esse, quantum falsa visio, ac specie mnnere homines videtur, atque etiam si magnus sit, magnitudinem celeritate leniri in breuitas temporis, vt indicat hominem ante pene, quam euenerit. Ne sit igitur egrotans animo demisso, & fracto, vt suauiora in præsentia, quæ sunt, prima habeat, neque consulat in longitudinem. Cogitet igitur inter homines, & bellum maxime interesse, quid hæc tantum, quantum sensu mouetur, ad id quod præsens est, se accommodat, homo, qui rationis est particeps, rebus præsentibus adiungit, atque ante oculos futura. Habeat igitur sibi persuasum, dolorem patientis solum tunc mitigari, & quantumvis per se grauem, tamen tollerabilem esse, & ferri ab alijs. Si distentionem timet, reuocet in memoriam Anaxarchum, Theodorum, Zenones, qui validissimam eoque extinctionem firmissime pertulerunt. Si deterretur se dione, in tueatur milites, qui ferrum recipere malunt, quam turpiter vitare. Si signum pertimescat, recordetur pueri illius, cui quum prælio esset Magni Alexandri sacrificanti, carbo ardens ex thuribulo in brachium delapsus est, & tamen dolorem silentio premens brachium immobile tenuit, ne sacrificium impediret. Qui hæc spe habet, non modo non recusandum dolorem propter fatiorem arbitrat, sed vitro subeundum, atque excipiendum. Sed satis de egrotante, pergamus ad Ministros.

De Ministris.

Cap. V.

Primus magis ad curandum adhibetur, ministri, aut effectores sunt, aut adiutores; sunt quidem effectores, quum iussu à Medico manum, ipsi adhibent ad curationem, quod Medicus, vel non possit, vel non debeat manu aliquid moliri; non potest, quum manus imbecilla est, visus habes, vel licet bene valeat, in exercitatus est; quamobrem ministro operam mandat: Non debet, quum tractandæ sunt partes obscenæ feminarum, nisi igeat grauitas casus, honesta enim quæque eas medico iniuncta ostendit: atque idcirco reijcit res ad obstrictrices, quasi ad ministras medicæ; quamquam apud veteres erant etiam Medicæ mulieres, quarum meminuit Galenus libro Sexto de locis affectis, quum scribit ab his appellatas esse mulieres illas, quæ vitro laborarent. Nam præter munus obstrictricis, quod exercebant, medebantur etiam vteri affectibus, & vt ceteris. Plato in Thegeto, tales viros, ac mulieres matrimonio copulabat, quales possent liberos procreare: perfectam enim habebant corporum naturam, ita ut optime intelligerent quæ cum quibus coniungi possent, ad generandum, ex quo huiusmodi liberos pronubere dicebantur. Sed reuera obstrictrix est ministra medicæ in tractandis partibus genitalibus feminarum. Hæc si priscis illis temporibus vsque adeo instructa erat, vt mederi vitiis affectibus corporis, & corporum naturam deprehendere valeret, iam medici partes sibi vendicabat, quem-

b Hip. lib. de Artic. text. 65.

c Cicero li. 2. quæstio. 7. Tolul. Gal. lib. 1. de offic. com. 19. Gal. lib. 1.

Gal. lib. 4. de locis affect.

g Plato in Thegeto. b Plato lib. 1. de lib. de Thersy. admo-

a. Idem.
val. ad Tra
syb.

b Hip. l. de
off. tex. 25

c Hip. l. de
art. tex. 46
d Hip. l. de
off. tex. 25

e Hip. l. de
off. tex. 25

admodum * Gymnaſtes, qui ſibi munus tuenda valetudinis arrogauerat. Eſt igitur obſe-
trix ex miniſtris efficiētib; quum illi miniſterium effeſionis vniuerſum imponat. Ad-
nant uetò miniſtri quum manus adhibetur, atque bii uerè ſunt miniſtri, nam effeſores, quos
diximus pro Medico manum ad mouere, funguntur magis officio Medici, quam miniſtri. Sunt
igitur in Chirurgia adiutores, ^b qui corpus cōrrient, extendunt, porrigunt partem affeſam,
præbent inſtrumenta, dum manus ad mouetur, ſine à Medico, ſine a miniſtro effeſore iam di-
cto, ſed iuuat etiam poſtquam ad mota eſt, ut in fractura naſi, quum homo deſatigatur, digi-
tos ^c intus continendo, ut ſulciat, ac dirigat: miniſter tunc digitos demittit. Præcipit autem
Hippocrates ^d Miniſtris, vt dum manus adhibetur, medici iuſtis pareant, & ſeſant, maximè
autem ad rem pertinet ſilentium, impedit enim manus operam ſepè rumor propinquorum,
quum nimia quadam lenitate, ac pernicioſa quadam miſericordia commoti clamant, neque
vri, ſecari, extendi, quantum neceſſe eſt, permittunt: nocet turba eorum, qui dum egregium,
ac difficile opus conficitur, veluti quum membra fracta, aut luxata extenduntur, componen-
tur, reconduntur, obſtrepentem clamant, & conſilia in medium proferunt, ſic, vt ea, quæ ſub in-
de à medico imperantur, exaudiri miniſe poſſint: bene autem tunc cum ægotante agit,
quum taciti ſedent ad iuſſa miniſtri; vt ſapiens poeta dixit, id quod uidemus in aliis artibus,
vbi difficulta opera ſunt, obſeruari, ut in gubernandis nauibus, in attollendis grauioribus pon-
deribus per machinationes ad Deorum Tempia, vel Theatra ædificanda; nam vnu, qui cuius-
modi operibus præſt, imperat, reliqui omnes ſilent, & iuſſa exequuntur; proprie autem mini-
ſteria, dum Chirurgia exercetur, appoſita ſunt ad id, quod res poſtulat, veluti ^e ſi continendū
eſt corpus ægotantis, dum manus adhibetur, continetur immobilis: ſi porrigenda pars affe-
ſa, portigatur eo modo, quo fuerit à Medico collocata: ſi extendendum, aut impellendum,
adhibetur tanta vis, quanta neceſſaria eſt: Si præbenda ſunt inſtrumenta, vt ſcalpellus for-
ſex, laqueus, candens ferramentum, præſto ſit, & præbatur oportune à miniſtro diligenter
ad nutum Medici inueniens: ſi poſt Chirurgiam miniſtro opus ſit, qui digitis ſulciat naſum fra-
ctum, ſumma patientia opus eſt ne peruerſetur. Hæc de Miniſtris.

Qualia oporteat eſſe inſtrumenta.

Cap. VI.

f Ariſt. 1.
Polit. ca. 3.

Is proxime ſubiſcienda ſunt inſtrumenta, ob maximam, quam cum ipſis habent
conuenientiam, ex quo dicta ſunt ab Ariſtotele miniſtri: ſi inanimes, perinde at-
que illi inſtrumenta animata: quibus non opus eſt ſi inſtrumenta per ſe moueri
tur: quilibet vſum fuiſſe Vulcanum ſerunt; Sed cum nequeant ſuo nutu moueri, ne-
ceſſarij etiam ſunt miniſtri: inſtrumenta autem ſunt illa quibus utimur ad opus ef-
ficiendum, cuius gratia inſtituta ſunt; neque enim ſectio ſerræ gratia eſt, ſed ſectra gratia ſec-
ſionis: commodè vero ſub efficiētib; cauſis comprehenduntur, non quo proprie efficiat,
ſed quo uim conferat ad efficiendum: digniores autem & priores ſunt cauſæ proprie effi-
cientis, quam illæ quæ ſunt efficiendi ſociæ, velut inſtrumenta. Scire autem licet vbi plures
cauſæ efficiētes concurrant, primam habere uim efficiētem proprie, cæteras eſſe loco inſtru-
mentorum; ut autem prima utitur ſecunda tanquam inſtrumento, ita ſecunda vim habet effe-
ſtricem ſi conſecratur ad tertiam, & utitur hac vt inſtrumento, ſicque deinceps priores habent
vim efficiendi, poſteriores inſtrumenti locum tenent. Quod conſpicuum eſt tam in operibus
quæ ſunt a natura, quam in iis quæ conſiciuntur ab arte: ex operibus naturæ procreationem
videtur efficere ſemen, quod ^k tamen eſt inſtrumentum animæ efficiens, ſicut hæc rufus
Cæli, cui ^h tanquam cauſæ tribuenda eſt procreationis effeſio, animæ uerò & ſemini tan-
quam inſtrumentis. Ex operibus artis ſcannum confici uidetur ab aſcia, cerebra, malleo; ſer-
ra, hæc tamen inſtrumenta ſunt quæ mouentur à manu, ſicut hæc ab arte fabrilis, quæ uere eſt
cauſa efficiētis: non recedamus a medicina, ſanitatē efficere uidetur medicamentum, quod
tamen eſt inſtrumentum artis medicinalis; ſicut hæc rufus ^k miniſtra naturæ, eadē enim
eſt proportio inter medicamenta & medicum, quæ inter hunc & naturam. Sunt autem inſtru-
menta ^l quibus utitur medicus uictus ratio, medicamenta, & manus, quæ rufus egent aliis
inſtrumentis. Eger uictus lance ad obſonia, ſcutella ad pulticulam, calice ad potionem, labro,
ſtrigile, ſpongia, pelui, ad balneum: ſed hæc ſpectant ad communem uitæ uſum, quibus ac-
cedunt quædam propria in curando, vt vaſoris anguſti, quo utitur ^m Galenus vbi vires imbecil-
les ſunt ad forbitionem ſumendam: huiusmodi eſt etiam ampulla vitrea duplex collem ha-
bens, alteram rectum amplam, alteram anguſtiſſimam, atque incuruam: hoc ad os ad motu hauri-
tur liquor qui in uſu continetur, illo completur vaſculum, & permeat ſubinde aer: qui li-
quor ſuccedit. Egent etiam medicamenta inſtrumentis, propinantur potiones à Pharmacopolis, ar-
genteo calice: ſic enim celatur ſeditas coloris. Ad ea quæ inſunduntur aptatur Clyſter: inſpi-
rantur palueres per calammum: inſiſſuntur liquidiora medicamenta ſpecillo. Sed reliſtis nunc
uictu, & medicamentis, inſiſſimus in manu, quæ, vt rectè traditum eſt ab ⁿ Ariſtotele, eſt in-
ſtrumen-

g Ariſt. l. 1.
de anima
tex. 35.

h Ariſt. l. 1.
de celo tex
tu centeſi-
mo.

i Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

k Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca.
36. & l. de
coſtitutio.

l Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

m Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

n Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

o Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

p Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

q Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

r Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

s Gal. l. de
uſu, val. ad
Traſyb. ca. 34.

Instrumentum instrumentorum non tamen sola sufficit omnibus operibus, sed interdum utitur
 A aliis partibus corporis, ut in summo humero, aut calce ad reponendum humerum luxatum;
 quemadmodum docet Hippocrates 12. & 13. ut labiis ad sugendum humorem,
 verrucas educendas, aut myrmecias; quarum partium opera ad Chirurgiam referri debet, sic
 appellatam, quod pleraque manu prestat: quamquam utitur manus (sæpe aliis instrumentis).
 Id quod non solum medicina, sed usu etiam venit aliis artibus; nam sigulus ex luto quædam
 vasa efficit sola manu, quædam manu simul, & corrente rota. Medicus igitur interdum sola ma-
 nu utitur, ut quum extendit, vel componit puerorum membra luxata, aut fracta; interdum ad-
 hibet alia instrumenta præter manum. Ex illis alia vocantur instrumenta simpliciter, alia ma-
 chinationem instrumenta simpliciter nullam machinationem habent, huiusmodi sunt scalpel-
 lus, scalper, specillum, forfex, scissus, vossella. Machinationem habent instrumenta quæ Axe,
 Tympano, Trochleis, aut aliis eiusmodi partibus, ad trahendum idoneis, continentur. Hæc
 pertinet ad extendenda membra validiora, quum luxantur, vel franguntur. Sed cuiuscu-
 que generis sint Chirurgica instrumenta, qualia esse debeant, iam tempus est generatim expo-
 nere; nam speciatim, de unoquoque tractabimus, quum veniemus ad operas singulatim, ad
 quas perficienda parantur. In vniuersum igitur talia esse debent, ut tuto, citò, & iocunde
 perficiantur id, quod res postularet; eligenda igitur sunt, quæ faciliorem requisitam habeant, ut,
 B verbi gratia, secandi, abradingi, alligandi, impellendi: nam decipimur interdum sub specie
 recti, eligentes ea, quæ tantum ab sunt, ut efficiant quod propositum est, ut etiam contrarium
 præstent: veluti vter inflatus, quem, * Hippocrates ait, non solum non reponere femur luxa-
 tum, ad quod belle inuentum videbatur, sed expellere: primo igitur talia accipienda sunt in-
 strumenta, qualia præstare possint, quod requirunt; at neque hoc satis est, nisi etiam tuto, ci-
 tò, & iocunde id præstent; ergo, ut tuto res agatur, eligimus, vel quæ per se non possint noxam
 afferre, vel quæ valeant prohibere, ne ab aliis afferatur. Tutius igitur instrumenta incidentia, ne-
 que noxam afferre possint, vbi circumfurgit quædam mora, quæ prohibet ne intus delabi pos-
 sint, plusquam necesse sit: non nulla etiam defendunt à noxa, quam ex eisiora instrumenta
 possent afferre: hoc præstat lamina * membranæ custos, quæ subicitur, ne violetur membra-
 na, quum præciditur calvaria os. Ut autem cito curemus, habeantur parata instrumenta apud
 medicum, idonea ad quamvis operam, ut scalpelli acuti ad incidendum, ad extendendum
 axes, quos paruo momento versemus: inepta instrumenta tarditatis causa sunt, quod medico
 turpe est, & ægrotanti incommodum, vel potius infortunium. * Hippocrates reiecit bal-
 neum, vbi decissent, *τὰς πυρὰς*, id est instrumenta ad eius usum necessaria, veluti Labra, Sca-
 phia, Peluis, strigil: ut ergo opera expeditius, sint & præsto instrumenta apposta, quæ neces-
 C sed maiora, vel minora, quorum magnitudinis respondere debet magnitudo instrumentorum;
 ac facias quidem non eiusdem magnitudinis aptari paruulo puero, & robusto viro, clarissi-
 mum est.

Fistulae quæ adhibentur ad eliciendam vrinam retentam, auctore Cornelio & Celso, diuer-
 se magnitudinis haberi debent, ut ad quamlibet ætatem accommodentur, iubet Hippocra-
 tes, a quum ossa cruris cito excedunt, ut per vesicæ ferreos reponantur, qui plures sint, & di-
 versæ magnitudinis. Ne igitur inopia instrumentorum, aut reddamus artem mancam, aut qui-
 rationem remoueamus, instructa sit medici officina magno apparatu cuiuscunque generis, ac
 magnitudinis idoneorum instrumentorum: sed quia non semper euenit, ut ægrotantes ad me-
 dici officinam adducantur, sæpius enim cogitur medicus aut castra sequi, aut tui, vel in itin-
 re medicinam facere: idcirco præter instrumenta, quibus instructa habet, etiam est, habeat alia ma-
 gis expedita, quæ secum gestare possit. Expedit, ex sententia Hippocratis, i. ijs, qui in magna
 aliqua vrbe medicinam exercent, habere scammum illud quo fracta, & luxata extendi simul, & i
 ac restitui possunt: sed quia hoc longè grandius, & grauius est quam ut transferri commodè
 possit in diuersa loca, paruulum aliquod machinamentum habetur: tale est Plinthium & Ni-
 lei, aut Nymphodori: tale etiam est Triphasium Apellidis. At vbi penitus instrumenta desint,
 D artificiosus medicus destitui debet: vbi deest, deferat ægrotantem, ex illis igitur quæ ad communem
 vsum spectant, quæ præsto sunt, aliquod statim accommodare debet, ut Rastri manu-
 briolum, Pistillum, Scalam, Rotæ modiolum, baculum, trabeculam ad extendendum: quem-
 admodum monuit Hippocrates: in opere de fracturis, & de articulis: si cucurbitula non sint, i
 utitur parua olla, aut cyatho vitreo: quod si induritus fuerit, nunquam decurrit instrumentum: ris locis in
 quamquam magis apposta sunt illa, quibus instructa officina est: quid quod neque hæc se m-
 per apposta sunt: sed noua quoridie excogitantur, quemadmodum nuper ab Antonio Pon-
 zanello Chyrurgo doctissimo, fistula ad eliciendam vrinam, quæ ab vno extremo demittitur
 in vesicam, & duos digitos prope alterum, pilam habet concavam, ab inferiori parte perfora-
 tam, ad extremam fistulam minister os admonet, ut cum aere attrahat vrinam, inferius pilæ so-
 ramen claudit digito, quem remouet, vbi iam effluere vrina incipit, ut exiui habeat. Petun-
 strum etiam noua instrumenta ab alio artifice, ut a fabro, vel Architecto: id quod memoria no-
 stra fecit Iacobus Perusinus, quum Romæ Marcellum Crescentium, virum clarissimum, cora-
 uit:

* Oribasius
 l. de machi-
 namentis
 cap. 2.

b Hipp. 1.3.
 de art. tex.
 50.

c Gal. 1. de
 offic. com.
 6. & 4. l. de
 locaff. ca.

d Hipp. 3. l.
 de fractur.
 tex. 32.

e Hipp. 3. a.
 de curatone
 de balneo.
 & Gal. 1. de
 off. com. 6.

f Hipp. 1. de
 offic. ca. 4.
 g Celso 11.
 7. cap. 16.

h Hipp. 1.3.
 de fractur.
 tex. 38. &
 39.

i Hipp. 1. de
 fractur. tex.
 49.

* Oribasius
 l. de machi-
 namentis

l Hipp. va.
 dictis lib.

uir: ex vulnere enim os malarum scissum erat, neque contineri poterat coniunctum cum alio osse, a quo separatim fuerat rogauit Iacobus Bennenutum Cellinum, artificem celandum, ac fingendo praestantissimum, ut instrumentum inueniret, quo contineretur id os cum altero coniunctum dum sanaretur: quo intento, res ad uotum successit. Habebantur igitur parata instrumenta idonea, quae ubi praefito sunt, ut celeriter res agi possit, ne in mora sint collocentur. Ioco idoneo, scilicet prope partem affectam: interuallum tamen ab illis ad hanc, tantum sit, ut non impediatur actionem sed tradantur interdum praebenda ministris, qui, ut in superioribus monstrauimus, parati esse debent, ne operam retardent. At non satis est ad celeritatem, vel habere ministros paratos, qui ea statim praebant, vel idoneo loco collocare: sed quia plerumque pluribus vitumur, necesse est in ordinem disponantur sic, ut primo loco sint, quae primo adhiberi debent, & sic deinceps secundo, & tertio. Iam uero ut iocunde instrumenta adhiberi possint, ubi licet, mollia esse debent ueluti spongiae, quas Hippocrates molles desiderat, ut lenius insistant: debent esse munda, ueluti ferramenta fulgentia, & ueluti lintea, fasciae, quae oportet omni coloris, atque odoris faditate carere.

a Hip. l. ii. de offic. tex. 24.
b Supra in cap. antecedenti.

c Hip. lib. de vicerib. d Hipp. l. de officio. tex. 26.

De Lumine.

Cap. VII.

Vatuer iam exposita sunt, ex illis quibus contineri chirurgiam diximus: restat quintum Lumen, quod ut commune est cuiuslibet chirurgiae, ita proprium est eius duntaxat, non secus atque instrumenta: nam medicus, & agrotans, & ministri pertinent etiam ad victum, & medicamenta: instrumenta uero quae ad victum spectant, ferè pertinent ad communem vitae usum: illa uero quibus vitumur ad medicamenta, aut pertinent ad communem vitae usum, aut manum postulant, atque idcirco ad chirurgiam referuntur, in cuius operis ponitur artificiosa medicamentorum admotio. Lumen autem, de quo nunc agimus, ad victum, & medicamenta sine ullo artificio adhibetur a ministris, ad chirurgiam non item, sed artificium in se habet, quod latet vulgares, & artis expertes: quamobrem cadit sub artem moderatio luminis, quae ad manus operas necessaria est. Proponitur igitur ab Hippocrate duplex lumen, commune, & proprium: commune est quo omnes utuntur, sub dio potissimum, deinde in amplissimis aedibus, ubi patentiores fores sunt, ac luminis plenitudo proprium in nostra potestate est, comparaturque a nobis quum fores, ac fenestras aut totas, aut aliqua ex parte patefacimus: praeterea quum alias claudimus, alias aperimus. Comparatur item a nobis proprium lumen, quum faces, lampadas, lucernas, aut tale quid ascendimus. Vtriusque luminis & communis, & proprii subdit Hippocrates g duplicem esse usum, cum & aduerso, & auerso, uti liceat: auersi luminis parum esse usum, h ait, & euidentem moderatio nem, cum utamur aduerso ferè in omnibus casibus: collocamus enim quod inspicitur, aut tractatur sic, ut spectet ad lumen: debet autem, ex luminibus quae dantur, conuerti i ad maxime illustre: huiusmodi est in sole, ubi nihil officiat eius luci, adiecimus, ex ijs quae dantur, quia non semper hoc datur, cum in aedibus agrotantium multa sepe luminibus obstruant: ergo ubi non possis habere quod uelis, habe quod possis: utere igitur lucerna, aut cerea face, quantum fieri potest illustri quod si adducatur homo ad aedes medici, debet in illis esse officina, quam Romanij a medicis dicto uocabulo, medicinam appellauerunt: id quod Amphitrio apud Plautum manifestè k demonstrat, quum Naucratem quaerens inquit, Neq; in urbe inuenio quenquam qui illum uiderit: nam omnes plateas perreptaui, gymnasia, mytopolia, apud emporium, atq; in macello, in palestra, atq; in foro, in medicinis, in constrinis, apud oēs aedes sacras. Idē Plautus l in Menecchio inducit senem loquētē: facite illuc iā in medicinis ablatas sublimis fiet. Sed graeci ēt eiusmodi officium dicitur τὸ ἰατρικόν, id est a medico ἰατρὴς m nominantur: dicebantur etiam a Romanis tabernae, quod ex uerbis M. n Tullij colligitur, quum ait: instructam, & ornata Latinis medicis exercendae causā, tabernam de dicitur: siue officina, siue officina dicatur, nihil interest: modo intelligamus hanc, ut parata erat a veteribus medicis: ita a nobis paranda esse talem, ut a solis lumine collustretur; cuiusmodi erit, si spectet ad meridiem, habeatque fenestras ampliores, quales nunc in constrinis uidemus, ne desit lumen illustre, ad quod conuerti possit affecta pars, ut primo perspicatur, deinde curetur. Eiusmodi officina debet esse instructa instrumentis, & machinamentis grandioribus, quale est scamnum n Hippocratis. Sed reuertamur ad lumen aduersum, quod & eligendum est quam maxime illustre, modo non noceat: nam interdum nocet, ut hyeme, propter frigus, & state, propter aestum: adde uentum qui ferè incommodus est, praesertim ubi neruosa partes laborent: adde etiam, quod solis, qui putredine, aut sanguinis fluxu periclitantur, maxime alienus est: in quo casu, non quod datur illustrissimum, sed quod noxam non afferat accipimus. Verum quum o Hip

c Hip. l. de offic. tex. 6
d Hipp. lib. d. Hipp. l. de officio. tex. 3.

g Hip. ibi. tex. 9.
h Hip. ibi. tex. 10.
i Ibid. tex. 21. & Gale. in comm.

k Plautus in Amphit. tr.
l Plaut. in Menec. m Hipp. in l. lib. de off. sic. text. 7. & Gale. in comm. n Cicero Pro. Clu.

o Hip. l. de offic. tex. 11. & Gale. in comm.

p Hip. loco citato.

E

F

H

A ſape indigentur, & chirurgus, quafi carniſici, ſuccentent, ſi vel abſceſſum aperit, vel teſtem pu-
 trem abſcindit, vel, vt diſtentionem viter, acruos tranſuerſos præcidit. Sed quædam etiam ce-
 lare medicus debet ob laborantis pudorem, vt partes obſcenas, quas non modo mulier, vt ſu-
 pra indicamus, ſed etiam honeſtus quiſque vir inuitiſſimus alteri oſtendit: & quædam in pro-
 cline ſir miſſos facere curioſos, & ſollicitos, puder hoc ſape egrotantes, non minus quàm illud:
 videretur ergo tunc medicus eo lumine, quo hæc celare poſſit: neq; accipit ſimpliciter quod il-
 luſtriſſimæ eſt, & non nocet. Reſtat lumen æuerſum, cuius, diximus, ex ſententiâ Hippocratis, a Hip. r. de
 parum eſſe uſum, & euidentem moderationem: vt mur ergo lumine æuerſo tatum ad eaſ par-
 tes, quæ luce offenduntur veluti ad oculos: b quippe qui ex partibus noſtris corporis ſoli perci-
 piunt lucem, & ſoli eadem offenduntur, vbi affecti ſunt inflammatione, aut epiphora, nam lux &
 dolore mouet, & mareriam concitat: non ſic læduntur quum fuſſione, aut vngue laborant:
 palpebris autem minime noxiæ eſt lumen: ergo, vbi curamus oculos in inflammatione, vel epi-
 phora affectos, vtendum lumine æuerſo: non tamen penitus, nam ſic minime perſpici poſſet quod
 agitur, periculoſeque res traſtaretur. Sed qua moderatione æuerſi à lumine debeant, non diſſi-
 cile eſt inuenire, ſi quis ad duo conſilium dirigatur: vt oculi affecti minime lædantur, alte-
 ram vt perſpici poſſit quod traſtatur in ſe: & tunc conſilium modo ad hoc, modo ad il-
 lud, ſpectantes id quod maximè vtgebit, atque hæc de lumine.

De diuiſione totius Chirurgia in operas.

Cap. P III.

QValia eſſe debeant quinque illa, quibus chirurgia continetur, expoſuimus: quæ, cū
 communia ſint cuiuſlibet chirurgiæ, proximum eſt vt veniamus ad propria ſingula-
 rium, quas præſtat ante diuidendo inueſtigare. Chirurgia igitur, cum ſit opera
 manus, qua tanquam in ſtrumento vtitur ad medendum, in ſingulares operas di-
 ſtribuitur: non in theoricæ, & prædicæ, aut in contemplatiuam traſtandam, & rationem
 traſtandi (vt nonnulli credunt) qui magis partiſtur medicinæ totam, quam hoc tertium medi-
 cinæ inſtrumentum: ſed reliſtis iſs, pergamus ad eos qui chirurgiâ ſeparant in operas, quos
 laudare par eſſet, ſi genus per contrarias differentias, in ſuas partes diuiderent: nam ſic ſingula
 ſas operas ſpecificam venarentur: ad quod minime conſequuntur, cum magis enumerent, quam
 diuidant. Auſtor illius libri de inſtitutionibus medicinæ, qui c Galeno aſcribitur, exiſtimat
 chirurgiam totam in compoſitionem, & diuiſionem conſumi: vtique autem ſuas operas ſup-
 ponit. Quæ partitio, quam imperfecta ſit demonſtrant recentiores, qui tertium membrum adi-
 ciunt, eorum ſcilicet quæ in corpore noſtro ſunt, detractiõem: quæ multiplicem manus ope-
 ram deſiderat, quarum nulla vel ad compoſitionem, vel ad diuiſionem teſeri poſſe videtur:
 ſed neq; ſic etiam tripartita diuiſio completitur operas omnes: id quod euenit quoque diui-
 ſioni Albucæſis, d qui in operis chirurgiæ poſuit ſectionem, vſione, moſium compoſitionem: quot d Albuc. in
 autem operas relinquit diuiſiones propoſitæ, ex ea, quam proximè ſubijciemus, colligi quæ lib. de chi-
 ſacile poterit. Hanc vt via cum ratione tradamus, neceſſe eſt de promere differentias vel à ſub-
 iecta materia, vel à fine: ſunt autem ſubiecta materia partes noſtri corporis, ad quas operæ
 admouentur: ſinis verò ille eſt, ad quem diriguntur. differentiæ, quæ nec à ſubiecta
 materia, nec à fine ſumuntur, aduentitiæ ſunt, & non propriæ: quas ſi quis in parti-
 tione ſequatur, inſtar prauæ coqui, vt ſapienter tradidit Plato e in Phædro, magis fræget, quàm
 articularum diuidat: differentiæ à ſubiecta materia ſape à Galeno f accipiuntur: veluti quum
 febres diſperſis in cas quæ in ſpiritibus, quæ in ſuccis putribus, quæ in partibus ſolidis ver-
 ſantur: ſunt enim ſpiritus, ſucci, & ſolidæ partes ſubiecta materia, cuius differentiæ efficiunt di-
 uerſa febrium genera. Idem Galenus, æquum in libris de medendi methodo, docet curationem
 ſolutionis continui, differentias ducit à ſubiecta materia: nam in tertio, quarto, & quinto libro
 ponit curationem ſolutæ vnitatis in carne, ac partibus mollibus: in ſexto autem illam ad ſcri-
 bit, quæ reſectur ad partes duriores, vt oſſa, netuos, ligamenta. Galenū imitatur b Paulus Aegi-
 neta ſexto libro, vbi agit propriè de chirurgia, quam in operas diuidit bipartitò, ductis differentiis
 rentiis à duplici genere partium: cum aliæ molles ſint, aliæ duræ: perſequitur autem ſpecificam
 operas, quas poſſulant partes duræ, & quas molles. Hanc diuiſionem non poſſum non probare,
 quamquam mihi magis aridet, cui ſinis ſuppeditat differentias: nam in illa differentia quæ
 ſumuntur à ſubiecta materia non ſita contrariæ ſunt, vt non conſtituant operas, quæ ſerè ad
 vt runq; genus partium pertineant, veluti ſecare, adurere, componere alligare, claudere, aperi-
 re: quibus pariter vtitur ad partes molles, atque ad duras: quod ſi diuidentes ducamus diffe-
 rentias à fine, ad quem operæ diriguntur, magis oppoſitæ erunt, pauciores comperiemus, quæ
 ſpectent ad diuerſos fines: quæ tamen vbi nanciſcamur, ad eum referemus, ad quem
 ſpectant maxima ex parte. Commode igitur chirurgiam in ſingulas operas partiemur,
 ſi ducamus differentias à fine, Finis igitur, ad quem medicus chirurgiam dirigit, eſt vt
 vel inſetuiat, vel agar: hæc diſtinctione vtitur Hippocrates i in opere de officina medi-
 ci, quum, non vniuerſam chirurgiam, ſed iunſturam ſolummodo, ſeu faſcias, diuidit: quas, de officina
 ait, vt leſificare, vel efficiendi ſocias eſſe: efficiunt quum vel adducunt quod ſeparatum eſt præ-
 rez. 4.

ter naturam, vel diducunt quod coniunctum, vel humorem concitant, aut reprimunt: infer-
 uunt autem, & efficiendi socii sunt, quem superdata medicamenta continent. Ergo ut hæc
 sola opera vincendi separatur ab Hippocrate, in eam quæ agit, & eam quæ agenti inferuit, sic
 licet chirurgiam totam secare in eam, quæ inferuit, & eam quæ agit, ex quibus tertia quædam
 constituitur vtriusque particeps, partim inferuens, partim agens: cuiuslibet autem trium mem-
 brorum complures opere subiiciuntur, quas nunc persequemur omnes, ut à summis generibus
 orsi, ad imas species proficiscamur, nihil medium relinquentes. Chirurgia igitur quæ inferuit
 (ut ab hac ordiamur) rursus tripartita est, cum & triplex esse possit eius finis: accommodatur
 enim vel ad cognoscendum, vel ad cognoscendum & agendum simul, vel ad agendum duntaxat.
 Rursus illa quæ utimur ad cognoscendum, aut inferuit antequam ad curandum adhibea-
 mur, veluti se scio cadauerum, quam greci Anatomem dicunt; aut postquam adhibiti sumus, tunc
 enim specillo, aut digitis exploramus id malum, quod sub aspectum minime cadit. Ut autem
 cognoscamus, & agamus simul, necesse est condere pilos, detergere sanguinem, vel saniem, di-
 latare, ac dilatatum feruare locum affectum. At multæ sunt operæ, quæ inferuunt ad agendum
 duntaxat, & non ad cognoscendum: nam sæpe ut medicamenta admoveamus, necessaria est
 manus artificiosa: præterea figuramus, collocamus, fulcimus, curandas præbemus partes affe-
 ctas, à subiecto vitio curem resoluiamus, calculum frangimus: ut item seccum noxium detraha-
 mus, secamus venam, sanguifugas admoveamus, scalpello exasperamus, abscessum aperimus: F
 quæ omnes operæ non ad cognoscendum, sed ad efficiendum inferuunt. Alterum membrum
 primæ diuisionis continet operas illas, quæ agunt simul & inferuunt: quod faciunt vinculum, exte-
 sio, frictio. Ad tertium pertinent operæ agentes duntaxat: agunt autem quam vel corrigunt id
 quod inutile, atque alienum. Corrigitur quod vtile est, coniungendo, separando, dirigendo,
 componendo, restituendo in suum locum, asperum vel lenem reddendo, aperiendo, claudendo,
 reprimendo quod excedit, excitando quod depressum est, addendo quod deest: Ad id ve-
 rò quod inutile est, & alienum, utimur aut translatione, aut detractione: transfertur calculus
 qui obstruit ceruicem, vel sic: transfertur humor qui papillam suffundit: detrahimus autem hu-
 morem exprimendo, sed duriora corpora euellendo, incidendo, adurendo. Hæc igitur sunt ope-
 ræ omnes chirurgiæ, quas suppetidauit nobis partitio sumpta à fine: reliquum est, ut quid vna
 quæque seorsum postulet, percurramus, quod exequemur in sequentibus Libris, nam in hoc
 primo abunde sit, & communia præcepta tradidisse cuiuslibet chirurgiæ, & singulas eiusdem
 operas inuenisse, ita ut huic libro finem commodè statuerimus.

Finis Primi Libri.

V I D I V I D I I

D E

C H I R V R G I A

Liber Secundus:

QVI EST DE OPERIS INSERVIENTIBVS.

De Anatome.

Cap. I.

PER AS, in quas Chirurgis diuisimus, describere nunc aggredimur, non me-
bratim quemadmodum alii solent, ne idem sepius repetamus, sed speciatim
& typo (ur inquit Aristoteles.) Trademus igitur regulas quandā de vnaqua
que opera, ad quam dirigi consilium possit, cum exercenda est in singulis par-
tibus, quas si quando commemorabimus, id faciemus, vt euidentius sit id, de
quo agitur, constet enim quod obscurum est exemplo pareferri. In persequen-
dis autē operis, eas primo collocabimus, quæ primæ vñ ueniunt, sicq; deinceps alias, quamo-
breum primum locum occupabunt quæ inferiunt; secundum, quæ inferiunt & agunt; tertium
quæ agunt duntaxat. Pericribemus igitur in hoc Secundo libro illas, quæ inferiunt, siue co-
gnitioni, siue cognitioni & curationi, siue curationi tantum. Ordinem ab ijs, quæ ad cogno-
scendum solummodo accommodantur, quibus uemur partim priusquam ad curandum adhi-
beamur, partim postquam adhibiti sumus. Primum ergo se se nobis offerunt illæ, quib. utimur
priusquam ad agrotantem ad ducamur, inferuntur hæ omnes ad unam Anatomiam, sic enim ap-
pellantur, quæ incisionem ^b internarum partium nostri corporis: quamquam nonnulli eodē
uocabulo abutuntur, quum externæ quoque secantur. Est autem utilis ad singulas humani
corporis partes deprehendendas, pascit enim singularum sanitatem ac morbos. Eiusmo-
di incisioni si esset cuiuslibet non caderet sub artem, cadit autem quia postulat peritum; imperiti
magis est laceratio quam scire illi uerò est peritus secandi, qui tenet naturam partium sin-
gularum, quam confectus est incidendo, non secusquam citraram pulsando, citraredus fa-
cultatem pulsandi, quam confectus est incidendo, non secusquam comparandas necessarius est usus atque
exercitatio, quæ ab innata facultate proficiscitur, præcedit enim quilibet operam facultas, ut
docuit Aristoteles nono: ^c libro de prima philosophia, sed operam imperfectam facultas si-
milis, quæ deinde perficitur a liquo usu, sicque perfecta præcedit operam perfectam. Istud ip-
sum euenit corporum, si cisioni, quam nemo potest recte administrare nisi ante secando d. eius
modi facultatem acquisierit. Anatomie igitur cum non fiat nisi à manu doctæ, atque artificio
fa. & spectet ad curandum, debet ad chirurgiam referri, quæ completur manibus operas om-
nes, ad curandum siue propriæ, siue aliò interiecto medio pertinentes, & idcirco Anatomem,
quæ nunc nobis describenda esset: Verum quia non libri unius particulā se d. integrum uolue-
men desiderat, seorsum traditur à nobis: nunc satis fuit illam attigisse, quo loco res maxime
postulabat: pergemus igitur ad reliquas operas ordine proposito: & primo ad eam quæ infe-
ritur cognitioni postquam adducti sumus ad agrotantem.

a Arist. li. 1.
Aetiorum
c. 3

b Gal. in
introdu. c.
11.

c Arist. li.
9. Diuino-
rum tex. 14
d Gal. li. 2.
de Anatol.
aggr. c. 11.

De Opera manus inferiente ad cognoscendum, quum medicus ad curationem aggre-
ditur. Cap. II.

Rostquam igitur medicus ad hominem egrotantem accessit, antequam auxilium aliquid adhibeat, explorare debet quale, & quantum vitium sit: quod ubi oculis non subijciatur, postulat operam manus, ut deprehendi possit. Enenit hoc potissimum morbis, qui chirurgia curantur, cuiusmodi sunt abscessus, sinus, fistulae, vulnera, ossium caries, aut fracturae: praeterea quae numero praeter naturam redundant, vel loci ossium celsa, repleta sanguine concretus: ad quorum cognitionem vitium vel manu tantum, vel simul etiam instrumentis idoneis, utrimque manu tantum, quum digiti demittimus in abscessus iam apertos, in sinus, in plagas, ut quam altè descendant, quam late pateant, quid subit intelligamus: sunt enim optimi iudices digiti exercitati, percipiuntque quod ad curationem percipi necessarium est, modo per amplitudinem foraminis de mitti possint, & vitium non altius penetret, quam ut digiti ad ipsum valeant pervenire: quod si per angustiam non liceat eos demittere, aut altitudo virgij ipsorum longitudinem excedat, necessarium instrumentum est simul cum manu, quo invenire possimus id quod requiritur: simul autem vitium ratione praeter sensum veluti etiam cum humidum vel siccam temperiem dignoscimus: tam simul & mente ratiocinantes, ita cum demittimus specillum: vocatur hoc Specillum à latinis, à speculari, quod eo speculatur id, quod oculus fugit: vocatur & alio nomine radius, sive radiolus, ut in subiecta proxime illius pictura pater: restatur specillum hoc nobis in offe quod spatium à carie occupatur: restatur dum rebera admodum quatenus excidere eos debeat: restatur & calvariam fractam esse, praesertim ubi vel perrupta vel incisa fuerit: exploramus & per hoc, tam vulnera, quam fistulas: ne eo demisso, intelligimus an penetrent vulnera ad vètris, vel thoracis cavitate: tamus item fistulas, intelligimusque simplices ne, an multiplices sint: rectae ne, an tortuosae, quo tendant, qua parte fundum habeant: conquiritur etiam specillo fragmentum ossis, aut totum quod altius infedit: quatenus enim specillum inhaeret, vel labitur, offendit duras, vel molles, aspera, vel lenis, magis vel minus penetrat, offendit quale & quantum sit quod curari debet. Patet igitur manus operam necessariam esse, ad deprehendendum latentis casus, atque illos potissimum, qui eiusdem manus auxilium postulant: Sed reuocati in dubium potest, cum non ad curandum, sed ad cognoscendum proxime referatur, num debeat sub chirurgia comprehendendi, & inter eius operas numerari: nam si dixerimus subijci hanc chirurgiam, non secus quam anarotem, quod ad manus operam pertineat, licet proxime non ad curationem, sed ad cognitionem referatur, statim b obijciat quis, eadem ratione ad chirurgiam refferri debere tantum pulsus, tantum inflammationis suppurantis ad deprehendendum pus, tantum singulari partium nostri corporis, ad percipiendum frigus & calorem: vitium enim manu ad hanc dignoscenda: ut eiusmodi tactus chirurgiae operis annuiteri posse videatur. Cui tamen et respondere possumus, non esse hoc inter se comparabile: nam manus, ad cognoscendum pulsus, pus, calorem, & frigus, nihil agit, nullam efficit operam, sed tantum patitur: cum sentire sit passivum, rectè traditum est ab Aristotele: pro manu etiam vitiliceret quis ala parte corporis, ad hanc percipiendae: sed ad cognoscendum vitia superius dicta, quae sensum lateo, manus siue sola admoueat, siue etiam cum specillo per motum agat, neque quiescit, ut quum admouetur ad sentiendum, conquirunt vitium quod subest, ita ut hoc non sit amplius passivum, sed agere nam & Galenus et quoque in actionibus propriè, non numerat sensus, sed motus, ita ut eiusmodi exploratio sit opera manus, & ad chirurgiam pertineat. Ut autem rectè administretur, primum necessaria est manus idonea, atque exercitata, ut promptè, ac toto tenet quod tendendum est: atque ubi non sufficiat manus, utendum specillo, quod multiplex haberi debet, ut inique illo utamur, quod maxime idoneum sit: differunt enim inter se forma, magnitudine, materia. Forma specilli eadem est, quae styli plumbei, quo pictores lineamentum ducunt, ac notant: nisi quod non ita acutum est, sed ab uno extremo leuiter capitulatum, ad parvuli unguis figuram, et demitti tuto possit: nam si nimis acutum esset, mollioreis partibus perforaret: atque ubi eos teneret, in quosdam sinus naturales incidentes fracturæ frustra faceret opinionem: quod si capitulum plenus haberet, fistula praeteriret: leuiter igitur capitulatum esse debet ab uno extremo, vel etiam ab utroque, qualia sunt quae & *Antisthenes* graece nuncupantur: ita igitur haec figura esse specilli debet, quod si altera à recentioribus, vel à veteribus etiam frequenter, non aptatur ad explorandum simpliciter, sed vel ad inspergendum puluerem, aut excipiendum humorem, quo spectat specillum ab uno extremo habens cyathiscum, quasi parvulum cyathum, seu parvulus cochleare, quale etiam est, quo utimur ad aures, oricularium appellatur, vel ad illinendum, detergendum, dilatandum, quemadmodum illud quod ab uno extremo latum est ita, ut spatium b. repraesentat: illud specillum ab una extremitate perforatum est, quasi acus, utitur hoc Hippocrates i ad traiciendum linum, quo ani fistulam adstringat. Haec igitur non simpliciter ad explorandum valent, sed ad alium quoque usum: retineant

a Celsus li
br. 3.

b Dubit.

c Solutio.

d Arist. li
de anat. c.
21 8.

e Gal. 8. li
de usu p. c.
3.

f Gal. 3. ca
catop. c. 3.

g Gal. li. 2.
de femi. c.
3.

h Gal. li. 2.
de femi. c.
3.
i Hip. li. de
fistula.

venimusque siquid alienum in affectu loco versatur: postremo dilatamus id, quod ob angustiam nequit perspicui, aut curationem admittere. Diriguntur ergo opera: nunc nobis proponitur, ad utrumque consilium cognoscendi scilicet, & curandi: quas sigillatim nunc persequi decrevimus, ostendentes quibus casibus appetantur, & qua ratione debeant adhiberi. Ordinem a remotione pilorum, qui primo nobis occurrunt. Hi igitur ubi sequentes sunt, nec dignoscendi, nec curari affectum permittunt: constat enim pilosae partis non solum non praesentire malum, quo tenentur, sed nec perfusionem, illitum, aut cataplasma commodum admittere: necesse est ergo pilos detrahimus, condentes, vel abrudentes: tondemus forfice ad cutem, abradimus novacula: ad cognitionem nihil interest, utrovīs modo removeantur: sed ad curationem praestare abraderi, ut remedia facilius admittantur, & loco maior praebeatur perspiratus. Reijci solet munus hoc ad Tonsores, non est tamen quod medicum pudeat id exequi: ne curatio differatur, ubi praesidio non sit tonsor.

Notamus atramentum, ut ante dictum est, ob eundem duplicem usum, cognitionis, & curationis: nam in vulneribus capitis, ubi nudato osse non apparet fractura, quam adesse verisimile est: inducit Hippocrates super os medicamentum aliquod nigrum dilutum, deinde in linteo regit, atque alligat, postridie resolvit, & purgata plaga, scalpro os radit: quod si integrum non fuerit, sed fissum, vel collisum, reliquum quod rasum erit album invenietur: fissum vero, & collisum, quom atramentum combiberit, in alio osse quod album erit nigrum conspicietur: rimā etiam quae nigra apparet albe abraditur dum delitescat: ut autem atramento ad cognoscendum, ita etiam utuntur veteres interdum creta cimolia, qua totum locum illinunt, & siccari patiuntur: nam ubi maxime humor persequeretur, ibi pus proximum esse intelligunt. Sed pertinet etiam huiusmodi notatio ad curandum: ubi enim Scalpellus adhibendus est, aut candens ferramentum, veluti ad sinus, ad abscessus, diligenter ante perspicit medicus, qua parte ad vnguem debeat admoveeri. Eamque notat atramento: ut tunc deinde quod chirurgia moliri debet, exequatur: neque seceat, aut utra alieno loco, sed idoneo, ubi arramenti nota est: neque cogatur tunc scrutari locum, aut sentē agere, ubi iam manum injicit homini, qui sollicitus, sectionem, aut actionem quam timet, expectat.

Deterginus etiam affectum locum, duplici nomine: tum ut nundetur, sicque ostendat quomodo occupetur, tum ut nullo interitio e medio proxime a remediis attingatur. Com-
 plura autem sunt, quae in affectis partibus praeter naturam versantur, & in vulneribus poris-
 simum, quomodo modum pus, sanies, sordes, pilus, quae omnia detrahenda oportet: detegit,
 enim & pura pars in conspectum venit sic, ut medicus non solum dignoscere vitium possit,
 sed idoneum praesidium adhibere: nam siue artis, siue naturae beneficio sequi sanitas debet,
 non sequetur nisi ante adimantur quae praeter naturam in ea detinentur. Ratio adimendi, a-
 ria est: nam quaedam sola manu remouentur veluti pili, ac lineamenta, praesertim si plagam
 excedant: quaedam praeter manum desiderant instrumenta, ut vellellam, aut specillum: ex-
 tremi lateris, quo concretus sanguis resolvitur, ac detrahitur. Sed ubi quod remouendum
 est fuit, ac liquet, maxime idonea est spongia, quam Hippocrates desiderat mollem, incisam,
 desam, siccam: ac mollem quidem ut lenius insidat incisam ut plana fiat, & concinnius haereat:
 densam, & siccam ut magis absorbeat superantem humorem. At ubi plaga ocealluit, & validius
 inhaeret, quod detergendum est, detergitur panno aspero alligato ad caput specillumque,
 dolet plaga, sicuti ubi recens est ad molliores locos: necesse est uti molliori aliqua re ad de-
 tergendum, veluti spongia qua detergantur & hoc est oris ulcera. Pro spongia vero licet
 uti linamentis carpsis, & penicillo, qui ex ipsi conficitur, hoc enim veteres vulnera abster-
 gebant: quoniam enim Plautus, quasi penicillus novus exurgere solet quicquid humoris est: sed
 clarior hoc restatur Terentius, apud quem Sanga Throni penicillum affert, quo absterge-
 ret vulnera, quod sine sanguine id fieri non posset. Recentiores, gossipio inuoluunt specilli
 caput, quo commodè plagas purgant. Sed quicquid adhibeatur, mundum sit, ut inbet Hippo-
 crates in libro qui medicus inscribitur: nam quod immundum est, non solum oculos intuen-
 tium offendit, sed plagam quoque. At deterginus non modo plagas, sinus, fistulas, abscessus, sed
 alias quoque partes minime ulceratas, veluti linguam febricitantium fardam, & quasi limo
 obductam: ita ut pro cibi suauitate molestiam sentiat incredibilem. Detergitur autem argen-
 tea lamina, & enui, atque angusta, quae ad dodrantis longitudinem recta fertur, deinde catenae
 in se fitur, quatenus transversam linguam amplecti possit: ad hoc uti etiam licet parte aliqua
 arundinis eodem modo incisa, ac figurata. Vtriusque imaginem proxima pictura representat.

a Hipp. li. de
vulner. Ca-
pit.
q Hipp. lib.

e Gal. 4. de
thod. c. 1.

d Hipp. li.
Medic. 8.
lib. de vlc.
rib. a prin.

e Hippo. &
Gal. 3. aph.
tex. 54.

f Hip. in li.
Medic.

Lamina argentea ad linguam detergendam,

Arundinis pars inflexa.

Deterguntur etiam denteis scalpro, quem describemus, quum ad excisionem ossis peruenimus: non enim alienum est Vulsellam describere, cuius ante mentionem fecimus. Haec lamina est ex aere, argento, aut ferro duplicata, sic, vt ab vno extremo sit sinus vtro, ab altero capita duo: Cuius longitudo non excedit quatuor digitos: latitudo, ab eo extremo quo sinus est, digiti latitudinem aequat, ab altero vbi sunt duo capita angustior est; prehenditur autem a duobus capitibus; leuiter in interiorem partem inclinat, quasi a forfice quod euellendum est.

Vulsella simplex.

Quod si ab eo extremo vbi sinus est, ad octo digitorum longitudinem procedat, ac spatula modo depressa malleo fuerit; accommodatur non solum ad vellentum, sed etiam ad medicamenta illinenda.

Dilatare etiam oportet affectum locum, tam cognoscendi, quam curandi causa: vt in conspectu veniat quicquid mali subest, & remedia admittat: dilatamus aut partes, quae clausae sunt, veluti vterum, non solum vt innotescat eius affectus, sed etiam vt curetur, quemadmodum quum educimus foetum e mortuo: dilatamus etiam os, & fauces aperimus demissa lingua, vt & perspicere vitium liceat, & remedium adhibere: Dilatamus vulnera quae altiora sunt, & angusta ob eundem duplicem vsu: dilatamus & illa, quae in nervis angustiora sunt, vt fanici exitus detur: dilatamus & plagam in abdomine, vt prolapsa intestina facilius recondantur: dilatamus * & vulnera capitis, vbi non appareat fractura quam adesse suspicamur, sic enim malum apparet, & curari potest. Iam vero quod apertum est dilatatum seruamus, veluti vulnera transecta musculorum, ne in superficie agglutinentur: veluti etiam vulnera capitis quum adhibita sectio est. Seruamus etiam dilatata foranina, quae fecimus ad exitum pus- tis ex sinu, abscessu, fistula: praeterea ad exitum humoris quem a parte affecta ad sanam auertere

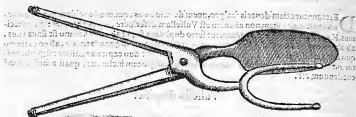
a Hip. li. de vulner. capitis & Cel- sus lib. 8. c. 2.

tere conamur, facta a pertione candente ferramento, vel medicamentis adrentibus: inducia enim crassa resolvitur, & locum apertum relinquit, quem diutius sic serrare oportet. Sed venio ad instrumenta, quibus utimur ut dilatemus, vel dilatatum seruemus. Dilatamus igitur vulnera scalpello, de quo infra loquemur, qua de sectione dilatamus os, aut verum instrumentis quae à speculando, specula à recentioribus nuncupantur: haec & à nobis describuntur, & ab appicta imagine representantur.

SPECVLVM ORIS.

Oris est interdum ore aperto, partim ut percipiantur, & curentur vitia ipsius, partim ut indatur cibus, & portio etiam inuitis, veluti furiosis, atque attonitis: ad quem usum inuentum est instrumentum, quod oris speculum appellant. Constat hoc ex duobus ferramentis veluti forceps, quae media ad figuram, X, litera, fibula inter se necluntur: vel ita struuntur, ut sine fibula alterum transeat per foramen alterius. Ab inferiori parte vni ferramento commodè annexitur annulus oblongus, in altero complures dentes sunt, in speciem serrae: à superiori vnum patulum est, in speciem linguae paulum inflexum, alterum duos digitos supra commissuram inscitur in inferiorem partem, dein duos processus exigit extrema parte latiores ad imaginem literae Y. Quum vsus requirit, demittitur in os ea pars quae in speciem linguae patula est, hac deorsum comprimitur lingua: duo verò processus sub mentis dantur, ab inferiori parte annulus cum dente illo coniungitur, qui magis idoneus videatur, eatenusque adstringit speculum inferne, quatenus superne volumus idem adstrictum seruari.

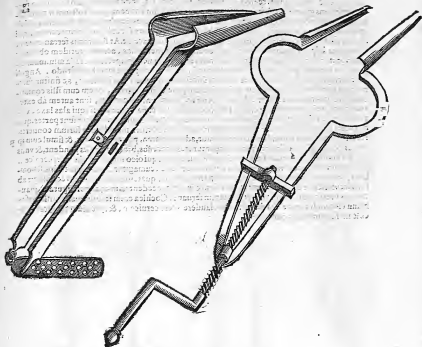
Speculum Oris.

SPECVLVM ANI.

In ano quoque vitia sunt, quae nec deprehendi, nec curari queunt, nisi aperiantur: id quod etiam confert ad explorandum demisso digito, cum calculus in vesica contineatur. Aperitur autem instrumento, quod ani speculum nuncupatur: continetur hoc duobus ferramentis, quae media necluntur in figuram literae H. inferne autem ubi ferramento annexus est annulus, in altero insculpti sunt dentes, veluti in speculo oris: sed inferne utrumque ferramentum exigit processum quinque digitos longum, ab externa parte conuexum, ab interna cauum canalis modo, ubi ambo processus inter se iungantur coeum efficiunt intus cauum: hio qua parte incipit, & plenior est, pollicis crassitudinem non excedit, sed qua parte finitur, & tenuis est, minimi digiti crassitudinem aequat. Inuentus hic oleo demittitur in anum, dein ferramenta ab inferiori parte paulatim inter se iunguntur, itaque seruantur, quum denti annulus inseritur: quo fit ut conus, qui in anum demissus est, apertus, anum aperiat, & apertum seruet.

SPECVLVM AN.

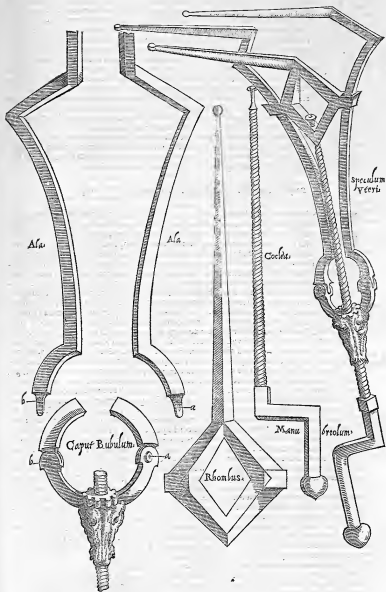

C

SPECVLVM VTERI.

VT apetiatur vteri cernix, quum vel eius vitia perspicieſſa & curanda ſunt, vel ſortus ſeu viuens, ſeu mortuus cum ſecundis extrahendus eſt; inuentum eſt à recentioribus inſtrumētum ſummi artiſcij, quod Speculum vteri nominarūt: Cuius ſtructuram difficile eſt verbis exprimere: exprimemus tamen ut poterimus: facilius autem intelligetur, ſi ſingulæ partes cum rebus naturalibus, quæ ſunt eadē apud omnes, & propriæ cum animalibus, vel ipſorum partibus comparentur. Conſtat igitur ex quinque partibus, ex Cochlea, Capite bubulo, Binis alis, & Rhombo. Cochlea ſerramentum eſt teres, minimi digiti craſſitudinem æquans, quod ab inferiori parte manubriolum habet inflexum, vt circumagi poſſit: ultra manubriolum fertur reſſum decem digitos, ſtriatum in ſpeciem Cochleæ, vnde nomen inuenit, perinde ac caput bubulum à ſimilitudine quam reſert: nam hæc ſecunda pars ſpeculi repræſentat caput Bouis, cornibus lunata figura ſuſſum ſpectantibus, longitudo eius non excedit quatuor digitos: totum autem perforatum eſt, capreoloſque habet cochleæ reſpondentes, demittitur enim cochlea per os, & tranſit ad ſummum caput vbi facile conuerti poſſet: vtrunque autem cornu ſumma parte ad vnguis magnitudinem excavatum eſt, ſic, vt admittat extremam alam, quæ in vnguis ſpeciem finitur, & in eo ſinu ſibula diſtinetur, laxè tamen, ſic vt in exteriorē, vel interiorē partem nullo negotio dimoueat: quo fit vt binæ alæ, quæ cum binis cornibus committuntur, poſſint ad ſe mutuo accedere, & plurimum inter ſe recedere. Sunt duæ alæ ſerramenta quadrangula, craſſæ minimi digiti, longæ digitos decem, ab ima parte quæ in vnguis ſpeciem cum ſummis cornibus committuntur, tendunt

a Hip. lib.
de vulneri-
bus Capi-
tis.

b Galen. in
introduc-
t. c. 18.

AT dilatatur conseruamus, complētes locum linamentis, quod facit Hip. * in vulneribus capitis: adhibita enim fessione, impiet linamentis locum vniuersum commodē autē de mittitur in sinus spongia intorta, atque alligata sic, vt filum extra sinum pendeat: nam non solum dilatatur sernat, sed magis dilatat: id quod facit etiam medulla ex ramis sambuci, vel ex furculo milii indici: combibens enim humorem loci, intumescit, ac dilata tñsum vero alligatur vt faciliē extrahi possit ex sinu. Vbi locus aliquis aperitur, vt seruetur apertus adhibetur canalis ex plūbo, quo Gal. b vritur ad glādem in illis quos hypospadios appellat. Vt dicitur extus saniet ex abscessu, demittitur fistula, quam recentiores cannulatam tentam appellant: vocant enim cannulatam, quod canne hoc est harundinis modo cana sit: vocant tentam penicillam, quod collyrii modo ab vna parte tenue, ab altera plenum est quibus vti solēt ad complēdos sinus: sit autem eiusmodi fistula ex auro, ex argento, ex plumbo, ex membrana, ex folijs, vt brasica, vel hederæ, ex radice dictāi destrata matrice, ex cucurbita in tenues quasi laminas diuisa, atque exiccata: sic enim faciliē indestitur: eiusmodi fistula præterquam quod peruius sit ab vtroque extremo perforata, multis alijs foraminibus distinguuntur, vnde humorem excipiūt, quem assidue reddere possint, qui retentus læderet, & rodendo sinuaret: idem verō, quē ad auertendum aperiuimus, seruamus apertum cicere, aut lupino demisso: intumescens enim claudii non permittit: laqueo etiam ex filis sericis seruamus apertum foramen peruium in ceruice, vbi candente ferramento caro traiecit, vt quod ad priorem partē fuit, ad posteriorem auertatur. Sed satis de operibus ad cognoscendum & curandum requisitis.

De opera manus inferuiente medicamentis admoventis.

Cap. IV.

Aferuunt alia nobis ad agendū duntaxat, veluti quum damus medicamenta, quū corpus exinanimus, quum chirurgia vitium aliquod inbrouemus: quas aunc tempus est sigillatim exponere. Veniat igitur in medium primò illa, per quam adhibemus medicamenta desiderant hæc sæpe numero operam, non cuiuslibet, quia non eaderet sub artē, sed de medicinam ministrare potiones, aut inungere nouit quibus vnus è populo: nō sic suffumigare, vaporib. fouere, injicere liquorem, perfundere, imponere medicamenta emmota, picare, vrentia imponere, puluerem inspergere, aut intro compellere: quorum omnia admodum est artificis, ad quem pertinere videntur quæcunque vulgare læcet Admoventur igitur omnia hæc opera manus siue medici, siue ministri à medico edocti: vbi quæque opera * vel laboriosa est, vel sæda aut diuturnum tempus requirit, aut alioquin medicum uō G decet, reijciatur ad ministros peritos: exempli gratia quū perfundi caput debet canali aquæ calidæ sponte nascētis, vel alterius in qua stirpes & metallica bullierint: imponitur hæc d ope- ra ministro, cū nimis laboriosus sit eandem aquā ex inferiori vase, vbi recipitur, regere ad superius vnde exit: præterea quū vulnera perfundēda vino sunt, aut loca neruosa oleo, mādatur opera ministro exercitata, quod nimis longū tēpus desideret: idē e imponitur illa, quæ per clysterem demittit liquorē aliquem in aluum, tanquam sæda ac medico indigna; & quæ plurimum apud vulgus de dignitate medici detraheret: sed quū suffumigare vterum expedit, non decet medicum eiusmodi munus, idcirco imponitur obsterici, quæ ex medici præscripto ipsū exequatur. Sed siue à medico, siue à ministro adhibeantur hæc præsidia, postulat manum peritam, atque exercitatem: opera autem quæ illis inferuit, ad chirurgiā referuntur: quod non difficile est auctoritate veterum comprobare: nā Galenus f in libro ad Thrasibulum, vbi disputat num ad Gymnasticam artē, vel ad medicinalem pertineat conseruatio sanitatis: commemorat inter operas chirurgiæ, illūire oculos: Hippocrates g item in officina medici vbi fo- lam chirurgiam prescribit, tractat de membris extenuatis, aqua calida perfundendū dicit quū iu- dicer eiusmodi operam esse chirurgiæ. Sed iam tempus est manus magisterium exponere, quod h ad propositis medicamentis requiritur. Ergo vbi admoventur sufficientia vt capiti, pē thor. vte- ro, aut alteri parti succurramus, gummi, aromata, semina incenduntur, coniecta in ollā vbi pru- næ sint: tegitur olla operculo vndique agglutinato, siue farina subacta, siue luto: habet autem medium operculum foramen, cui aptatur fistula plumbea, per quā exire fumus possit: licet & pro fistula scriptorium calamus aptaret: demittitur extremum fistulæ in eam partē, quæ suffumiganda est, veluti in nares: habenturque diuersæ fistulæ ad diuersas partes accommodatæ: quæ autem inditur in os vt funum serat ad guttur, asperam arteriam, & pulmonem, ne calore linguam offendant, traiecit per testam oui peruium foramine, ab vtroque extremo pertusam, siquæ per oui testam demissa in os linguam non attingit: ac vbi suffumigare vterum oportet, collocatur mulier super scellam parturientium, quæ à priori parte excanata est, vbi demittitur olla cum fistula sic, vt hæc indaturia ceruicem vteri: conuenit autem fistula longior vt magis olla reducat: à locis muliebribus, siquæ calore lædere non possit. Quod si vapore fouere totum corpus oporteat, includitur vndique veste, collocaturque sedens iuxta peluim, vbi sit idoneus humor, in quem coniciantur Silices candentes. Vbi autem volumus eiusmodi vaporem ad fauces, siue pulmonem peruenire, iubemus homini ut hiant ore ipsam

c Gal. 5. 6.
epi. com. 1
d Gal. 5. 6.
epi. com. 1.

e Gal. 5. 6.
epi. com. 1.

f Gal. lib. de
tu. vale. ad
Thrasib. c. 13
g Hip. 3. de
offic. text.
15. 16. 17.

H

dom est, diuturnum tempus requirit antequam suppuret. Expectanda igitur perfecta suppuratio est, non tamen perpetua, nam Hippocrates * initio libri de fistulis iubet, ut tubercula quæ propè anum sunt, citò secentur, quamvis adhuc cruda sint, ut qui timeret, ne is locus putrescat, ac sinuetur, & fistulas contrahat. Quamobrem Galeni præceptum de aperiendo abscessum maturo, accipiendum est, ubi locus non periclitetur putredine; aut erosione; nam hæc quoque cauenda est, præsertim in partibus præstantioribus: quò nomine Arabes b medici præcipiunt, ne expectetur perfecta maturitas, quom illi incidendi sunt abscessus, qui articulos occupant. Iam verò quom instat tempus secandi, iudicari oportet, quæ parte, qualis & quantitas, & quotandem instrumentum fieri plaga debeat. Vt igitur iuuenimus, & non noceamus, iuxta Hippocratis c præceptum, eâ parte secare abscessum convenit, quæ utrunque seruetur. Exitum habebit pus, ubi decliniori loco abscessus diuidatur, modò pars arte sic figuretur. Exitum quæ sita est, diu persequere in eodem habitu possit, ne si mutetur, inrercludatur iter puri. Cauebimus ne lædamus quom tenuiorem locum eligemus, & partem præcipuam vitæ bimus: ut nior pars leuiorem sectionem postulat, & minorem dolorem percipit. Quæ parte igitur abscessus magis prominet, mollior est, magis extenuata cutis est, ita ut parum sit quod secandum est.

Sed vitare conuenit venas, & arterias insignes, ac nervos & chordas, quibus violatis periculum est, ne vel partis functio intereat, vel vita cum sanguine effundatur. In quem errorem non incidit, nisi qui in anatome non est exercitatus, qui per hanc nouit, quæ partes ubique subint: quom veniat ad aperiendum abscessum, non solum eliget decliniorum locum, ac molliorem, & extenuatum à subiecto pure; sed cauebit ne chordas, nervos, venas, & arterias, aut omnino præstantiores partes attingat. Intellet etiam fibrarum ductum, in quorum longitudinem ducit scalpellum, ne si transuersè secetur, pars & ætione amittatur, & cicatricem secunda, ac turpem recipiat multo post tempore. Sequuntur fibræ ferè longitudinem corporis, inter costas verò costarum longitudinem: sequuntur & rugarum ductum, præterquam in fronte, ubi licet rugæ transuersæ sint, fibræ ramen à superiori deorsum tendunt, quæ transuersæ incidentur, ubi iuxta rugarum ductum transuersa plaga fiat, deorsumque; vertetur supercilium. In inguine, & alia attenditur flexus, qui, cum transuersus sit, desiderat etiam plagam transuersam, quæ sic facilius agglutinetur, quod se contingant, & coalescant ora, quom membrum inflectitur. In capite considerat Anrillus à origine pilorum, quam in secando sequitur, ne si transuersa plaga ducatur, à capillis claudatur, atque occupetur. Figura sectionis plæ, ut ab inferiori c. sinu effunditur pus possit, & plaga diutius maneat aperta: quam sectionis figuram desiderat non solum magnitudinem abscessus, sed aliquando etiam fibrarum ductum, ut propè anum, propè umbilicum, ad mammas, in quibus paribus fibræ in orbem feruntur, quæ, si recta plaga fiat, transuersæ incidentur, si in orbem, secabuntur in longitudinem. Sequitur quantitas, cuius hæc ratio est, ut quàm minimæ, & quàm paucissimæ plagæ sint, cum eoramen, ut necessitati succurramus, maiores abscessus latius, & interdum etiam duabus aut pluribus lineis incidere oportet. Sed præter magnitudinem, respiciemus ad habitum quoque & ad situm puris: quæ crassa est, in pluriore plagam desiderat, quæ tenuis per exiguum abundè eductur, quæ magis in superficie est, non desiderat scalpellum: tæ demissum, sicuti quæ à cute plurimum recessit. Est interdum, ut in abscessu putrescat aliqua pars cutis, quam non simplici ter diuidere necesse est, sed totam excidere: secatur igitur vel duabus lineis ita, ut mediâ habentula eijciatur, vel ad similitudinem myrti folij, si quæ exciditur quod computruit, ea nimaduersione, ne, plusquam res postulat, excidatur. Instrumenta resant, quibus abscessus aperitur, hæc vel adurunt, vel incidunt: adurunt autem medicamenta, quæ suo loco tradita sunt, quæ d medicamentorum facultatibus; & candentia ferramenta, quæ in sequentibus persequemur. Ad secandum verò vitum nouacula, scalpello falcato, scalpello recto, siue ab vna parte, siue utrinque aciem habente, fornice: quæ instrumenta describemus, ubi tractabimus de sectione illa, quæ non inferni efficiunt, sed ipsam efficit. At non solum educitur pus opera manus ex abscessu, sed etiam ex vulnere secundum speciem: nam ubi vulneris ora deorsum spectant, pus habet exitum paratum, ubi sursum, si vinculo & membri habitu idoneo exprimi non possit, aperiri locus debet. Id quod sit vel secando sinum totum, demisso enim specillo, supra id cutis inciditur, vel imbat tantum partem: nam ubi specillum demissi est, ad vitum eius caput ratur cutis inciditur, ut nouo foramine pus destillet. Vbi oculus ægyptoæ fistula vexatur, si, ut pus per nares effluat. Includitur interdum pus ob plagæ angustiam, quæ a modum ponit nervo, aut chorda, cuius retentio solet dolorem, inflammationem, & tandem nervorum distentionem asferre: vitantur hæc, si scalpello plaga amplificetur, unde exeat pus, nullum enim amplius periculum subest.

Aliquando etiam retinetur pus inter thoracem, & pulmonem, neque potest ob virum introductum. Aliquando etiam effunditur ergo exirus datur, aperire thoracem oportet scalpello: ducitur enim

A enim transuersa linea inter quintam, & sextam costam, diuiditurque non solum cutis, & caro, sed etiam membrana, sicque expurgatur pus.

Eadem apertiois opera necessaria est, ad educendam aquam in hydatide, hoc est in parua vesicula hydrocephalo, hoc est ubi in capite huiusmodi humor includatur in hydrope, hoc est ubi aqua versetur sub abdomine, in hydrocele, hoc est ubi iuxta testes aqua detineatur. Datur igitur exitus perforato loco, scilicet, quod ad materiam exitum spectat, nempe aqua, quae tenuis est, vel minima sufficit: praesertim ubi materia pauca sit, & in summo. Quamobrem hydatides, quae paruae sunt, & iuxta cutem, abunde est acui perforare. At ubi copiosa aqua fuerit, vel altius insed erit, ampliorem, atque altiore plagam postulat. Hydrocephalum, * hoc est hominem habentem aquam in capite, secamus, si humor contineatur inter membranam & cutem quae tegit caluariam, simplici linea; praesertim ubi tumor exiguus fuerit: nam si magnus, duplici, ad figuram literae X, vel triplici, ad figuram literae H, maxime si humor inter membranam, & subiectum os calvariae contineatur. Nam b ubi sub sit ossi, aperiendum erit hoc terebra, non secus ac in vulneribus capitis. Haec opera licet aliquando infertur, ut in proposito casu, numerabitur tamen a nobis inter eas quae efficiunt. In ea specie hydropis in qua sub abdomine aqua continetur, stante homine collocamus minifros a posteriori parte eius, qui premendo venient manibus, humorem compellant sub umbilicum ad loca inferiora, utque scalpello abdomen diuidimus, usque ad peritonaeum, sic, ut plaga tres c digitos distet ab umbilico, & eius regione adhibetur, nisi ante a iecino, vel liene, vires otigenem dixerit: ubi a iecino hoc procedat, secamus sub umbilico a sinistro latere, ubi a liene, a dextro: neque enim accipere plagam debet ea pars, in quam homo decumbit. Secto igitur abdomine usque ad peritonaeum membranam, scalpello resoluatur superposita cutis paulo supra primam plagam, diuiditurque peritonaeum; deinde mittitur aeneae d fistula incisa scriptorio d calami modo, per quam possit humor effluere: permittimus autem exire quantum vires ferunt, deinde obturamus linamento plagam abdominis, tum demissa iterum fistula, tursus effluere humorem sinimus: id quod toties iteratur, ut quicquid * superest, nec discuti potest educatur. Ad hydrocelem resupinatur homo, subiecto clunibus pannio multiplici, minister autem a dextra parte collocatus colem reducit & scroterum attrahit ad sinistram sursum uersus: medicus autem scalpello lineam ducit, & a medio scroto usque ad eam regionem, quae propubem est: quod si humor sit inter erichroidem tunicam & testem, diuiditur haec quoque, ut educatur aqua. Aperiantur etiam tubercula, & strumae eatenus, ut quicquid intus praeter naturam est extrahatur: si materia crassior quae intus est inhaereat cuti, scalpello resoluatur. Ampliatur plaga quam intus feceramus, ut extrahatur vitus totum. Augetur & illa, in qua surculus, vitrum, spina, aut aliud teli genus retinetur, neque prehendi potest, nisi locus aperiatur: proposita autem sectionis opera omnis ad educendum accommodatur: ad quam refertur etiam illa quae gingivas circumradimus, ut dentes euellamus.

a Galen. in introduct. c. 18.

b Gal. libid.

c Cels. lib. 7. c. 15.

d Cels. libi.

e Cels. libi.

f Cels. lib. 7. c. 19.

De vendrum, & arteriarum sectione

Cap. VI.

Is quae detrahenda sunt ex corpore nostro auxilio sectionis annumeratur sanguis, qui detrahatur etiam adhibitis sanguisugis, quas persequemur in sequentibus. Educitur sectione sanguis, non modo ex venis, sed etiam ex arteriis. Agemus autem de sectione venarum, deinde transibimus ad arterias. Ergo ubi sanguis mittendus est ex venis, spectare quantitatem oportet, tempus, ordinem, & venam ex qua mitti debet, deinde ad sectionem veniendum. Non potest autem ubique mitti, sed in temporibus, in fronte, in angulo oculi, in naso, in labro superiori & in inferiori, in cervice, in lingua, in brachio, sub poplite, ab interna & externa parte talorum: quaeunque autem secanda est, secari solet non a medico, sed a ministro, cui Galenus g etiam eiusmodi munus se mandasse restatur. Sed siue medicus, siue minister id exequatur, iurare debet, h & non nocere: iuuat, ubi sanguini praebet exitum idoneum: nec nocet, i ubi nec dolorem frustra affert, nec violat musciculum, neruum, chordam, arteriam, aut aliam partem praecipuam, unde vel eruptio sanguinis, vel aetiois, aut vitae interitus sequatur. Praebere igitur debet exitum sanguini sine detrimento: consequetur hoc partim apparatu ante operam, partim ipsa opera appositam. Apparatus partim spectat ad instrumenta, partim ad hominem qui tractatur: instrumentum praecipuum, ut cuiuslibet alterius operae, ita etiam sectionis, est manus, non tamen sola secat, sed vitur instrumentis idoneis, quae variis sunt pro varietate venarum. Exiguas venas, quales iuxta anum sanguinem fundunt, haemorrhoides graece nuncupantur: praeterea quae in naribus, non egent instrumento secante, sed pungente, aut exasperante, ut sanguinem mittant, punguntur stylo ligneo, vel ferreo, aut seta foilla, exasperantur specilli, cyathis, aut alia re aspera, ut pumice vel corio squarum piscis. Sed apertio haec non videtur ad sectionem referri, sicut illa quae fit scalpello, aut setto quod a vena secanda phlebotomi nomen inuenit. Est autem scalpellus lamina ferri admodum tenuis, mucronem habens acutam, & aciem utrin-

g Gal. s. 6. epi. com. 1. h Hip. a. 1. epid. text. 50.

que ita, ut aspicitur gladium representat: equat autem longitudinem trium digitorum, latitudinem minimi digiti, ab altero extremo, ubi non est mucro, per fibulam iungitur cum theca, quasi cum manubrio: consistit illa ex duplici lamina aenea, seu argentea, vel eburnea, quae ita structa est, ut ferrum includat: neque enim adeo fibula destitueretur, ut non possit circumdici, & in sinum thecae recondi, ac rursus excludi, & nudatum strictumque; ad secundum adhiberi. Phlebotomus ferrum est parvulum, ac tenue quasi parvus stylus, aut fibula, quod trium digitorum longitudinem non excedit, & ab vno extremo processum habet acutum qui securum representat, quo re inciditur vena aduerso digito percussa illa parte phlebotomi, quae secum opponitur: vterque autem, tam scalpellus, quam phlebotomus multiplex haberi debet diuersae magnitudinis, ut ad angustiores, & ampliores plagas, ubi res exigat, accommodetur: imaginem autem nunc subiiciamus.

S C A L P E L L U S

P H L E B O T O M U S

Tucior autem est usus phlebotomi, quam scalpellus: neque enim pungit chordas aut nervos, sed minus assequitur quod propositum est: nam altiores venas, ac minus apparentes non aperit: ita ut necessitatio tunc confugiendum sit ad scalpellum, quo, qui periti sunt, & circumpecti, vbi que tunc videntur. Vt etque autem esse acutus debet, nam qui habes est, & dolorem affert, & saepe numero venam non incidit: qui acutus est, & facile secatur, & cum minori dolore: sit ne acies satis acuta intelliges, ubi periculum feceris in cute, quam si facile secet, satis acuta existimanda erit. Sed quum ad sectionem venitur, praestat ferrum inungere oleo veteri, vel adipi, & fricare panno, nam sic minorem dolorem affert, & plagam magis parentem telinequit.

Sed satis de instrumentorum apparatu. Sequitur ille, qui spectat ad hominem, cui intendus est sanguis, qui ita preparandus est ante sectionis operam, ut aperta vena sanguis liberè possit exire, neque vlla sequatur noxa. Paratur autem ex toto corpore, & propriè illa parte, ex qua fieri missio debet. Toto quidem corpore collocatur homo supinus, ut vites magis sequantur, neque citò deficiant, sicut interdum deficere videmus de dentibus, aut flantibus. Propriè autem pars quae tractatur, cum apparatus desiderat, per quem, & vena secari possit, & sanguis effluere: non potest secari vena ubi non appareat aut ubi appareat quidem, sed laxa est, delabiturque: nec ferrum expectat, ex quo aeger frustra torquetur, & qui fecit, videtur iure reprehendi. Enitendum igitur est, ut quantum fieri potest, vena, & in conspectum veniant, & tendantur: ut nunquam contingere solet, ubi sanguine impleantur. Quamobrem in eo maxime laborandum est, ut plurimus sanguis ad incidendam venam feratur: feretur autem ubi & ipse per se facile fluat, & externa vi attrahatur, atque exprimitur. Fluit sanguis, quum tenuis est, nam crassus haeret. Extenatur calore, id quod maxime necessarium est hyeme, propter frigus aeris ambientis, nam astate ut calidior, ita etiam tenuior esse consuevit. Vtremus ad calefaciendum frictione, fomento aque calidae: à quibus non modo calefit, extenuatur, & aptus redditur ad fluxum, sed attrahitur etiam ad membrum, quod fouetur, aut perfricatur. Verum quia diximus etiam exprimi ad venas: scire licet hoc fieri quum partes quae illi vicinæ sunt, alligantur: nam exprimit additiō, & dolorem facit, quem natura ut auferat

A ferat implet locum dolentem sanguine, ac spirita: atque hoc pacto vena quæ intra est impletur, & ob id conspicua fit, quæ ante non apparebat: tenditur quæ prius laxa erat: ergo ut sanguis promptè fundatur, & vena sic appareat & tendatur, ut incidi possit, triplici auxilio efficiamus, vincolo, frictione, & fomento: sed vincolo, & frictione utimur ubique, fomento autem, ubi vena parva sit, aut sanguis frigore concretus, quod hyeme solet euenire. Sed præstat nonnunquam quod ex his scorum intueri. Veniat primo in medium vinculum, de quo duo considerare oportet, materiam quâ vincimus, & rationem vincendi: materia quâ vincimus, sit habena lineæ vel sericæ, aut ex molliori corio, angustia sic ut digitum non excedat: quæ latior est non satis adstringit, aut exprimit, nec tantum etiam dolorem mouet, ut naturam excitet ad expellendum & implendum locum. Ratio vincendi partim ad situm refertur, partim ad pressuram: quod spectat ad situm, quam habena iniicitur, membrum figuretur secundum habitum naturalem, ita, ut cutis situm retineat: quæ suo loco mouetur, non ita facillè permittit venam impleri, & fritione deinde adhibita, atque habena resoluta non occurrit & regione plage vena, ita ut obturari possit, quo fit ut ex vena adhuc sanguis fluat, qui sub cute retentus, facit tumorem illum, quem græci dicunt *ερροφμα*: * caue tamen, ne habena venam in iunctura inieciat, nec prohibeat venam impleri, sed paulo supra, vel infra eam ubi secanda vena est in talo, a Gal. li. 6.
apho. com.
30.

B ponitur supra genum, vel in crure: si sub poplite incidenda sit, datur ad femur: si in capite, ut in fronte, lingua, labris, naso, angulo oculorum incidenda sit, ceruix modicè deliganda est, sub iunctura digiti ægri, vel ministri ne possit strangulare: si ex cubito mittendus sit sanguis, iniiciatur vinculum ad medium muscolum humeri, quanquam in homine habitore licet ad extremum inieci. Cæterum pressus moderatus conuenit: nam si laxius vinculum sit, nihil proficiet, si minus adstrictum, dolorem asseret intolerabilem, aut stuporem, atque etiam interitum: & tendendo cutem frustra faciet opinionem venæ: interdum non solum non reddet conspicuam venam, sed etiam occultabit, quod accidere etiam potest, ubi non nimis vinculum adstringatur: in quo casu vena, quæ sine vincolo conspicua est, norat aramento debet, ut membro rursus alligato, si lateat, adhiberi scalpelli possit, quæ parte atramenti nota est. Sed redeo ad adstrictionem, quæ moderationem desiderat, non tamen æqualem: nam pars habitior, & obesa magis, ac dura artius vinculum tolerat, quàm quæ gracilior est, & mollior. Alterum auxilium diximus esse fritionem, quæ licet ubique adhibenda sit, non tamen æqualiter: nam hyeme ubi sanguis frigidior, aut crassior fuerit, ubi vena delitescat, ualidius fricandum membrum est: & interdum etiam addito oleo, ut magis calefiat membrum, & extenuetur sanguis: sed plerumque sufficit leuior frictio, ac sine oleo. Ad fritionem referri potest motus, & labor illius partis quæ tractatur: nil enim præstat. Quamobrem quoniam sanguis ex brachio mittendus est, iubemus ut homo manus inter se fricat, teneat aliquid, ac dimoueat manu illius brachii, ex quo detrahendus est. At si mittendus sit ex crure, inambulet, stetero crure innans, unde mitti debet: implet enim & tendit eiusmodi motus ac status venas crurum. Sed tenduntur etiam venæ in brachio, ubi egger moueat, vel inclinet caput in contrarium latus. Fomentum, quod tertium auxilium posuimus, & potissimum necessarium esse diximus, quoniam sanguis frigidus est, aut vena exigua, sit adhibendo spongias ex calida aqua expressas, quamquam pro fomento demittimus etiam membra in pelum aquæ calidæ, manum quidem, & pedem semper, quum in illis secanda vena est. Sed brachium ubi sanguis frigidior sit ac crassior, a Gal. li. 6.
apho. com.
30.

A Hæc fieri debent, ut secari vena possit, & sanguis effluere, sed interdum non sufficiunt, adeo enim læta vena, ut nullo pacto se ostendat, tuncque ut quimus, quando ut volumus non licet, quamobrem secamus illam quæ proximè apparet, ut in brachio pro externa, uel interna, mediā, uel pro media externa, aut internam. Quod si nulla appareat, sæpius alligare, & solueret membrum oportet, tum inuigilet, sursum, & deorsum comptimere, vehementius perfricare. Et appollu digitorum tentate, num sanguis per uenam curtere sentiat: ibi enim incidendum est, ubi citò reuerit sanguinem sentimus: si que vena, quam oculis perspicere non licet, contracta, & coniectura deprehenderit. Fit etiam interdum ut conspicua sit, sed minime stabilis, quod in hanc, uel illam partem secedat, ita ut periculosè, ac frustra tunc scalpelli adhibeatur: quamobrem sistenda est, ut firmiter insidat, nec possit ferrum effugere: hoc præstat habena alligata ad membrum, & ab illa parte in quam labitur vena, ad contrariam attrita. Quod si ne sic quidem stabilis sit, & omnino secari debeat, ut tunc secetur, fissā prius cute suppete sita uolsella, uel hamo prehendatur, ac secetur.

D Sed satis de apparatus. Restat alteri rursus caput, quod propositum erat discutiendum, nimirum actio, seu opera sectionis: postulat hæc, ut intueamur, scalpelli quæ ratione, & quæ parte adhiberi debeat, & qualem, ac quantam plagam facere. Ratio adhibendi hæc est: ponitur finis manus index super uenam infra locum incidendum, prehenditur scalpelli duobus digitis, de xtra, pollice & medio, nam indice tangitur vena: prehenditur autem rebus quæ leuissimè manu, & mucrone inclinatio feritur: vena non debet autem timidè adhiberi, ne frustra summam cutem laceret: neque etiam vehementius imprimi, uel ipse rumpatur, vel vena

effugiat. Considerandos item maxime locus est, qui secatur; habeat ne adiunctam partem, quæ si forte violeatur, periculum afferat; nam runc circumspicienda res agenda, & ea cautio, ut periculum evitetur, si vena secanda est in angulo oculi, reducenda plaga ab eo est versus superciliam, neque aliter demittere dux est scalpellus, ne sequatur ægyplos fistula. In brachio unde sæpius sanguinem mittimus, vena interna superiecta est arteriæ grandiori, quam attingere minimè conuenit, nam magnò negotio deinde claudietur; ve ergo vitetur eiusmodi periculum, secanda interna vena est paulo infra cubiti flexum, quæ parte separatur ab arteria. Mediæ vena subiectus est nervus, quem non attingemus, si aut phlebotomo utamur, aut scalpello caesim, ac leniter. Externa brachij vena securus inciditur, quanquam vbi scalpellus altius demittitur, lædit aliquando musciculum sub radio situm. Plagæ qualitas ita habet, licet & punctim, & caesim ferite venam; quæ in superficie est caesim feritur; quæ altiori loco sita est, punctim, ut scalpellus possit ad illam pertinere; quæ caesim inciditur, non solum accipere plagam in longitudinem potest, sed transversam quoque, & obliquam; neque necesse est sequi fibrarum directionem in vena, ut in musculis, quorum fibræ motum præstant. Transversa sectio servat venam diuturniori tempore apertam, quæ in longitudinem breviori, quæ obliqua, mediocri. Ducimus ergo scalpellum, vel in longitudinem venæ, vel oblique, aut transverse, prout patere plagam maiori vel minori tempore volumus: quemadmodum, vbi non totus sanguis simul mittendus, sed diuidenda missio est; nam si parvo post sectionem tempore iteranda missio sit, sufficit plaga in longitudinem, aut obliqua; si diuturnum, aut triduum post, necessaria est transversa; quamvis respicere etiam ad membram oporteat, in quo vena secatur; nam in brachio ob flexum cubiti transversa plaga celerrimè glutinatur, minus celeriter obliqua, tardius quæ in longitudinem fit, hiæ enim, quum brachium curvatur, fiet ergo plaga in longitudinem obliqua vel transversa, prout res postulat. Quantitas plagæ ad remanum ipe fiat altitudinis, atque amplitudinis; altitudo tanta esse debet, ut scalpellus ad cauum venæ perveniat, nec totam penetret; vbi vena in superficie est, minus altè demittitur, quàm vbi altius resideat. Amplitudo maior, vel minor, pro amplitudine vasis, quod secatur, pro virium robore, pro habitu sanguinis, pro ætate, quicquam postulat. Vasa maiora, maiorem plagam desiderant, nam minorem sequitur. *hæc* a Gal. li. 2. cap. 10. *hæc* quem tumorem facit sanguis à vena sutus, & retentus sub cute: quod periculum minimè subest vbi vasæ exigua fuerint. Vires valide tolerant plagam ampliorè, quando aliquin requiritur, quam recusant imbecilliores, nam subita missione exoluntur. Habitus sanguinis si crassior fuerit, maiorem exitum desiderat, si tenuis exigua plagâ sufficit. Affectus qui curari debet, aut educationem sanguinis viscosi requirit, aut auersionem. Sanguinem qui peccat multitudine, calore, putredine, expedit per ampliore plagam educere, ut detur maior, & celerior exitus intrusæ dentibus. Quod si auertere oporteat, utilior est plaga angustior, ut ea portio sanguinis quæ mittenda est, diuturniori tempore effundatur. Sectione adhibita, si sanguis non exit, causari vel ipsum, vel plagam oportet; atq. ipse quidem minus effluit, vbi fuerit crassior, ac frigidior; extenuatur autem, & magis aptus ad fluxum redditur fritione, perfrictione, aquæ calidæ, inunctione olei, quemadmodum supra indicavimus; quæ iteranda etiam sunt, si aperta vena non curat. Sed cauendum: interdum plagam dumtaxat, quod venam vel nullo modo, vel non satisa peruerit, aut apertam adipè obstruxerit: quod si vena minimè aperta fuerit, scalpello iterum ferienda supra, vel infra: cautè tamen, nam sectionis iteratio inflammationem excitat; id quod maxime accidit, quum secatur externa cubiti vena, propter musculos subiectos. Quod si aperta vena sit, sed minus pateat quàm necesse sit, amplianda eodem loco plaga est, sed statim antequam tumor superueniat. Vbi ex plaga pinguedo euscat, quæ venam obstruat, & sanguinis exitum intercludat, leniter intus compellenda est, & vena alia parte secanda. Vbi secatus locus inflammatur, & idcirco exitus sanguinis intercludatur, secare alterum venarum oportet. Quum sanguis abunde fluxit, exprimitur, & detergitur si quid in plaga hæret, siccaturque locus, & super imposito multiplici panno alligatur: sed quum iteranda est missio sanguinis, inungitur oleo plaga priusquàm alligetur: deinde vbi rursus mittendus est, resolutur, & vena non amplius scalpello, sed aduerso medio digito feritur, nisi diuturnitate temporis fuerit agglutinata.

Sed confert sectionis opera ad sanguinem quoque ex arterijs detrahendum: nam & has quoque secare interdum expedit, quod tamen non probatur omnibus medicis: cum aliqui existimant si mittatur ex parvis arterijs, nihil proficere, si ex magnis, vel suppressum non posse, vel relinqueret *hæc* quod respondet *hæc* quem tumorem nasci diximus, si sanguis ex vena fluens sub cute retinetur: hunc ergo sequi necessario existimant, si grandior arteria secetur, quod nequeat glutinari. Sed decipiuntur, cum usu ipso consitet non mediocriter proficere paruarum arteriarum sectionem, & glutinari etiam magnas citra omnem eiusmodi timorem: ergo vbi morbum faciat sanguis calidior, tenuior, & multam expirationem, ac statim continens, utiliter secatur arteria, ut in temporibus si oculi vexentur, post aures, vel in occipitio si vertigo sit, aut dolor capitis inter indicem & pollicem dextæ manus, vbi diuturnus dolor fuerit, ea parte quæ iecur cum sepe transverso coniungitur. Anima uersiones quas in secanda

Ada vena obferuamus hoc attineant ad apparatus, siue ad sectionis operam, obferuare etiam oportet, ubi inciditur arteria: quanquam sanguis, qui in arteria continetur, cum tenuis sit, & facile fluat, nullum desiderat apparatus, sed utendum uniuerso, frictione, fomento, vt arteria sic incidatur ac tendatur, & idcirco facilius scalpellum admittat. Quam ad sectionis operam venarum, partes ubi pili sunt, que madmodum capu, tradere oportet, & scalpellum demittere: an gustor tamen plaga, & sufficit hoc tenuitatem sanguinis, & commodior est, vt minor negotio ianescat. Speciatim vero esse dum scalpellum demittitur, ne violenter pars aliqua prestantior, quod supra etiam de sectione venarum traditum fuerat, manifestius est, quam vt repeti debeat: ubi tantum sanguinis detractum fuerit, quantum res postulat, glutinare plagam oportebit, & ita sanguinem suppressere: habebatur igitur paratum medicamentum Galeni, a quod accipitur duas partes thuris, & vnam aloes, quae in puluerem redacta, diluantur albo oui, & pilis leporinis excepta superimponantur: quod praedictum testatur omnium optimum esse ad suppressendum sanguinem, non modo ex venis, sed etiam ex arterijs fluentem. Sed laudar eundem usum medicamenta illa, quae cruentis vulneribus statim iniiciuntur, & hoc graece. hoc vocantur: quibus se sanasse ait grandior arteriam, scilicet am pro vena, in brachio, a ministro imprudenter. Si quando autem accidit, ut ne sic quidem retineatur sanguis, extremum remedium docet praecisionem totius arteriae transuersae, quo scribitur. suppressum esse sanguinem, qui ex arteria ad talos vulnerata fluebat: sic enim mittitur caput praecise arteriae contrahitur, & exitum sanguini intercluditur quo casu iubet, ut adhibeatur quoque medicamentum ex thure, & aloes iam dictum. Accidit interdum, ut non simpliciter aperienda sit arteria, sed excidenda etiam, ne sanguis in posterum feratur ad locum, quem diutius vexauit, ut ad oculos, ad cerebrum, & eius membranas. Exciditur ergo tunc arteria tantum, quantum duos digitos expleat, percipitur primo tactu arteria pulsans, cum amento notatur: deinde qua nota sunt carus inciditur, extrahitur arteria hamo, laqueo utrinque dato, exciditur quod excidendum est: sed antequam adstringatur, finitur quod inter utrumque laqueum est, ut effundatur tanquam sanguinis, quam rem necesse est: deinde adstrictio: uttingue laqueo, exciditur ea portio arteriae, quae mediam esse, quae idoneo medicamento imposuiro agglutinatur: licet & pro laqueo candenti feramento iputere: sed opera haec magis efficit, quam efficiendi focia sit: idcirco uberius a nobis tractabitur, quam ad excisionis operam uenimus.

a Gal. 1. Methodi. c. 4.

b Gal. 5. li. de Methodo. c. 7. & 8.

c Gal. li. de cor. Per sa. guinis mif. hon. c. 13. d Gal. li. 18. methodi. c. vii.

e Ga ibid.

De Sectione cutis ad sanguinem detrahendum. Cap. VII.

Detrahi etiam sanguinem diximus sectione cutis, quum scalpello pluribus locis exasperatur, uenis minime perpeccis, aut requisitis: quod si dixeris sic etiam educi ex uenis, cum nullibi contineatur nisi in ipsis, dabimus id falsum. Refertur tamen eiusmodi sectio ad cutem, quod uenarum paritatem, aut lateat omnino, aut uix conspicuae sint. Inferunt ergo sectione cutis, cum prebeat exitum per quem sanguis profundatur, magis autem profundatur tenuis, quam crassus, magis item qui in superficie versatur, quam qui in altioribus partibus residet: quiaquam si alio scalpello demittitur, educitur & ille qui crassior. Potest & qui in uniuerso corpore uersatur, sectione cutis extrahi, quia interdum utrimque ad minorem multitudinem eius, qui per omnes uenas diffunditur, per quam licet quoque illem, qui ad affectum locum concurrat, auertere, & euocare ad contrarium, ubi scalpello exasperetur eius cutis. Affectus enim g. oculis cutem incidimus in occipitio, uel ad scapulas. Affecto uno crute secamus alterum. Quod si non contrarie partis, sed uicinas cutem secamus, nec detractio sanguinis, non erit auersio, sed derivatio. Vbi menses non respondent, sectione adhibita in egribus, leuatur moier ab onere sanguinis, qui sic non solum per sectionem funditur, sed ad utrumque conuertitur ad superioribus partibus, & metastas purgatione educitur. Proterea ubi in uniuerso corpore uisiosus sanguis redundat, quemadmodum in pestilentia, sectione cutis ita educitur, ut qui restat facile a natura corrigatur. Longe autem tutius est mif. sed ex educe, quum uires imbecillae sunt, quam ex uena, cum spiritus & minus eo qui mif. pio, & non ita subito exhauriantur. Sed maximus usus huius sectionis perhibetur ad detrahendum sanguinem illu, qui in superficie versatur, nec potest medicamentis dissolui, nec ita huc, quum iam nigror est, quum feruet, quum putrescit, quum uenae in contrarium, quum omnis multus est, ut tendendo dolorem afferat. Nigrescit sanguis quum ex uenis educitur cutem sustendit, ueluti in echinomate, in collis, in labris vlcis vetustiorum enim colorem amittit, & niger efficitur, quam ob id praestat tunc cutem scalpello pluribus locis exasperare: sic enim educitur niger, proprie autem ad vlceras partes succedit sanguis bonus, & rubundus, atque hoc nomine Hippocrates & iubet ut a vetustis vlcibus sanguis mittatur. Sed sine uicere etiam ubi pars aliqua prauo sanguine nutrita secta cute sic educitur, & bonus succedat. In uetusta etiam inflammatione, ac scyrtho nigrescit similiter sectione cutis educitur: ubi ferueat, quemadmodum in anthrace: ubi putrescat quemadmodum in gangrena: ubi uenenum contrahat, quemadmodum in his, qui a scorpionibus, a vipera, a cane rabioso, seu ab alia eiusmodi fera, similiter sectione cutis extrahitur. Dissendit in

b Gal. 5. li. de Methodo. c. 7. & 8.

c Gal. li. de cor. Per sa. guinis mif. hon. c. 13. d Gal. li. 18. methodi. c. vii.

e Ga ibid.

f Oribasius li. de scarioca. 18.

g Oribasius ibid. 11.

h Gal. li. de uen. sect.

i contra. era. uisiosus.

k Gal. li. de uen. sect.

l Gal. li. 18. methodi. c. vii.

m Gal. li. 18. methodi. c. vii.

n Gal. li. 18. methodi. c. vii.

o Gal. li. 18. methodi. c. vii.

p Gal. li. 18. methodi. c. vii.

q Gal. li. 18. methodi. c. vii.

r Gal. li. 18. methodi. c. vii.

k Hip. lib. de vlcibus.

l Gale. 1. meth. c. 14.

m Gal. li. 18. methodi. c. vii.

n Gal. li. 18. methodi. c. vii.

o Gal. li. 18. methodi. c. vii.

dum sanguis multitudine partem affectam, ut inguen inflammatum, * & tunc præsertim quā
 inflammatio incipit suppurare, feruet enim ac distendit partem adinstans in quo casu venien-
 dum est ad cutis sectionem: a qua duplicem vilitatem expectamus. Quod & sanguis quiten-
 debar, educatur, & locus qui tendebatur, sectione laxior euadat. Quamobrem vbi ritemus
 inflammationem, & locus durior sit, ita ut non possit sine magno dolore distendi: antequam
 Hippocrates, eam curem diuidendo pluribus locis: veluti secundo libro de fracturis in idē
 calceis, priusquam inflammatio superueniat. Sed satis iam de vfu, ad quem curis sectio admo-
 rur, Venio ad animaduersiones quas postulat hæc opera: ac locus quidem, vbi commodè adhi-
 beri potest, non quilibet est: neque enim e conuenit nobiliorem partem secare ad auertē-
 dum vel ad deriuandum, ne ad ipsam arrahatur quod noxium est. Accipiemus igitur tunc aliū
 locum: commodissime autem iuxta scapulas, & ad clunes inciditur cutis, tum in cruribus, ac
 brachijs: vbi autem detrahendum est sanguis ille qui affectum locum occupat, id ea animadu-
 ersione fiat, ne aliqua ex necessarijs actionibus lædatur, veluti visus, si secetur oculus: Tēpus
 secandi est, quum iam dicti sanguinis detraçtio desideratur: euenit interdum hoc, quū nullas
 morbus, ut inflammatio, per se sentiat, aut alius quem plenitudo excitare solet: sed vbi corpus
 valde repletum est, expedit ante venam secare, ne multitudine dum ad cutem trahitur, maio-
 rem affecerit obstruktionem: quā si relaxandum quod distenditur, diuidatur cutis, præstat vbi
 corpus valde plenum fuerit, similiter prius venam aperire, dein ad cutis sectionem accedere:
 id quod fit in auersione, in derinatione, & in quocunque casu existente magna corporis pleni-
 tudine secare cutem decreuerimus. Mulieribus verò, quibus menses non respondent, expedit
 in * cruribus eiusmodi sectionem moliri, quo tempore respondere solent. Sed quod spectat
 propriè ad operam, præter locum & tempus est apparatus, & ratio, quæ uti manu conueniat:
 consistit apparatus partim in instrumentis, partim in loco vbi secare cutem oportet. Instrumē-
 ta sunt scalpelli, pblebotomus, de quibus supra loquuti sumus, in venæ sectione nonnulli, ut
 vno idē triplicem plagam inferant, ferrum habent triplici scalpello contentum: sed fatius est
 simplici paulatim cutem exasperare, nam sic minor sequetur dolor, quā si subito id fiat. Quod
 cuique autem ferrum adhibetur, debet aciem habere acutam, ut minus laceret. Ad non solū
 fetto vrimur, sed etiam cucurbitulis, quas designamus, & antequam secemus, ut euocemus san-
 guinem ad locum, & sectione adhibita, ut eundem extrahamus ex altioribus partibus: tū vbi
 satis euocatus est, atque educus, nequid relinquatur in plagis, & concretus noxam afferat.
 Exigit res ut euocemus sanguinem ad locum, vbi secanda cutis est: id assequemur, si ipsam ca-
 lesfaciamus frictione, fomento, vel igni, aut soli exponentes: vinculo autem non semper vi-
 licet: nam neque quum ad clunes, neque quum ad scapulas scalpellum adhibemus. Sed epo-
 uatur sanguis ad locum per cucurbitulas, inrerendum etiam ante sectionem. Post apparatus po-
 stulat opera primò, ut scalpelli rectè adhibeatur, deinde ut plagam faciat, quantam, & qua-
 lem requiri nuerit, id autem adhibetur scalpelli, quum demittitur, hoc est, hoc est trahē
 do, non trahendo, id est verberando: præterea h quum primò datur ad partes inferiores,
 deinde ad superiores: nam si contrā adhibeatur, periculum erit, ne qui exit sanguis, occupet
 partis inferiores, quæ secari debent. Quantitas plagæ in longitudine, & altitudine, ac nume-
 ro consistit. Altitudo maior esse debet quum sanguis multus est, quum crassus, quum in pe-
 tius locis educendus: sanguis, alte scalpelli demittitur: si durities est, ut in cute calceis: ear-
 nus x demittendus est, ut plaga sanguinem non fundat: at vbi tenuior sit, vel paucis detrahi
 debeat, & ex superfluo, non est quod altè scalpellum demittas. Longitudo, pro spacio in quo
 continetur sanguis, maior, vel minor esse debet: numerus pro spacio similiter maiore, vel mino-
 rem: nam plures sectiones ad gangrenam, & facimus quæ latius patet: plures ad calcem: vnicam
 nero ad carboniculum, quod exiguo spacio una sufficiat, in contusis necessariæ sunt multæ.
 Qualitas sectionis ad intervallum & situm refertur, vbi plures plage conueniant, æqualiter
 distare debent, & æquè longæ esse: id quod obseruat Hippocrates ubi secare cutem calceis.
 Quod spectat ad situm, plagæ thoracis, dorsi, abdominis, cervicis, crurum, debent esse in lon-
 gitudine, & sitis: si vero transuersæ, de capitis pro dactu capillorum. Adhibita sectione, si
 sanguis exeat, quæ tenuis, demittitur iterum scalpellum, ut educatur etiam crassus: sed ubi iam
 educus est, Hippocrates * specillo lenitèr plagam comprimit, ne quid in ea concreti sangui-
 nis relinquatur, aceto aeri perfundit, cucurbitulas designat, ad quas nunc pergimus.

De Cucurbitulis.

Cap. VIII.

Sectioni igitur cutis proximè subiicienda est cucurbitularum admoçio, cum hæc
 opera interuiat etiam detractioni sanguinis: præter alios vñs quos adscribemus: i-
 nam priusquam, curis (scalpello) exasperetur, ut locus magis intumescat, & sangui-
 ne impleatur, designatur cucurbitule: Sed sectione adhibita, eodem admoçio-
 ne, ut sanguis abunde per plagam euadat: quod ferè succedet, perinde atque vbi vena

A scaturit ita ut hæc opera pro vena sectione interdum adhibeatur: quod si copiosius sanguinem mittere volumus, post hæc sectionem etiam iterum, & tertio defigimus. At vbi tantum sanguinis fluxerit, quantum res exigit, ne quid in plagis maneat, quod postea concreseat, similiter admoventur cucurbitule. Ergo vbi facit cure sanguis detrahatur, aptantur ad triplicem usum iam dictum; spectemus nunc quorsum sine sectione admoventur. Commune igitur est cucurbitulis attrahere, sine cum flamma admoventur, sine aperto ore ad exiguum foramen, & spiritus ad duos: attrahitur enim cotis, & catu atque impletur cucurbitula, quum spiritus adducitur, sed multo magis quum liamentum incenditur, & flammam excitat. Est enim flamma species ignis, ut rectè monuit Plaro, vimque habet calefaciendi: calore flatus efficitur potissimum consequenter, attrahit; & dissipatio: dissipat enim, digerit, ac dissolvit flaves, atque in vapores convertit: sed attrahit sopore nutu, si que movetur ac conservatur: quantum sensu & cognitione caret. Sed ita natura comparata est, ut quasi magnes ferrum, ad se trahat quæ vicina sunt: vtmor igitur cucurbitula cum flamma ad attrahendum, atque ad dissipandum, quatenus dissipat, discoriat, ac remonet eos dolores, quos flatus exciravit, ut in intestinis in flatu, in vtero. Extra sectionem oriuntur complura efficta, partim in loco illo, vbi cucurbitula adhibetur, partim in alijs: locus vbi imponitur, calefit, intumescit, impletur sanguine attrahit, recipit si quid in vicinis partibus præter naturam retineatur: quo fit ut vbi intestinum in inguen prolapsum est, sursum erahatur in suum locum, superposita cucurbitula, quum calculus vesicæ cervicem obstruit, & vrinæ iter clauditur, inde extrahitur data cucurbitula ad peccinam: cavete ramen oportet, ne quod intus alioquin fecerit, cucurbitula imposita alius impellatur: nam qui spinæ vertebra in anteriorem partem luxata cucurbitula defixa conantur extrahere, magis intro compellunt, quod vicinæ partes cucurbitulæ vbi contrahantur, & interius secedere ipsam cogant. Sed in teprehenduntur abunde ab Hippocrate: tertio libro de articulis: in eundem errorem incidunt qui eodem auxilio contendunt extrahere costam, vbi transversa frangitur & intus recedit: nam si quoque introtrorum magis fertur, impulsit a partibus per cucurbitulam contractis. At diximus ob vim attrahendi, cucurbitulam aliquid prodesse etiam partibus illis, quibus non admoventur: anæticæ enim humorem qui ad contrarias ferebatur: quamobrem Hippocrates vbi nimis floant menstrua, admotæ sub mammis cucurbitula descendentes sanguinem tenocut: vbi nimis floant laudatur f ad sistendum sanguinem, imponitur enim abdomini, è regione fundi ventriculi, si que non patitur vomitu expelli, quæ in ipso resident. Vbi g articulus relaxato ligamento luxari consueverit, superimposita cucurbitula retinebitur. Sed satis de usu cucurbitulæ pergamus ad operam, quæ nobis proposita est.

Ergo quum admoerere cucurbitulas oportet, res exigit, & apparatus, & rationem vtendi idoneam. Conſiſtit apparatus partim in Inſtrumentis, partim in loco, vbi imponendæ ſunt. Inſtrumenta ſunt cucurbitulæ, quæ valculæ rotundæ ſunt, paruulæ cucurbitæ ſimilares vnde riſimile. eſt nomen du xiſſe ſunt autem totus canæ, extra connexæ, qua parte os habent, anguſtiores ſunt; à fundo ampliores, os autem continetur labris leuibus, quæ ſi acuta fuerint, magis attrahunt ſed cum maiori dolore: ſi hebesia, ut minus attrahunt, ita minorem dolorem afferunt: latitudo oris ſerè duos digitos explet, ſunt verò quatuor : quanquam ſunt maiores, & minores, vt diuerſis locis, atque affectibus aptentur, quæ latius patent, à pluribus partibus attrahunt, quam quæ anguſtiores ſunt . Altitudo ſerè tres digitos æquat, ſed poteſt & maior eſſe, & minor; quæ altiorem ſunt, validius attrahunt quam quæ humilliores. Materia à qua cucurbitulæ conſtant varia eſt, cum & cornæ ſit, & æneæ, & vitreæ. Cornæ, altera parte quæ patet, altera foramen habet exiguum, vnde ſpiritus ore adducitur : In cauo æneæ ſerum tenuè quaſi ſilum tranſuerſum inferitur, cui paruula candelæ acceſſa inhzret, dum defigitur. Vitreæ in fundo tantum foraminis habet, quantum admittere acum poteſt, quod cera obstratur, & deinde aperitur, quam teſoluenda cucurbitula eſt. Cornæ minus trahunt, ſed minorem moleſtiam afferunt , & timidus homines minime perterrefaciunt , cum ſtaminum non

D postulent. Aeneam magis trahunt, cum diutius calorem retineant, nec franguntur ut vitrea :
probaunt. Hæc, vbi mittendus sit sanguis, ostendunt enim vbi defixæ sint, quantum à tetrax-
eant. Vbi nulla cucurbitula sit, caliculis, aut pulsariis oris compe sioris commodè aptetur.
Sed quod attrinet ad apparatus loci, vbi cucurbitula imponatur, fricati hic debet, atque
inungi, vt minus deinde violenta sequatur ætatio à cucurbitulis; cum ille prius relaxatus
fuerit: sed figurate partem, ad quam cucurbitula datur, oportet sic, vt & deorsum pfectus in
latus, præsertim vbi linamentum ardens demittitur, ne cadat supra cutem, frustra que ipsam
adurat: sed super latus cucurbitula deorsum pfectante. Ratio admouendi duplex est. Cor-
pori imponitur, deinde ea parte, qua exiguum foramen est, ore spiritus adducitur, sine
perque cetera caua id claudirur, si que inhærescit. In nitream, linamentum ardens conijci-
tur. Aneam, i diximus habere ingrus tenue ferrum transfuersum, cui tantillum ex cerea can-
dela accensa in hærescat. Sed ex quacunque materia sit cucurbitula, ita imponi debet, ut os
corpori aptetur, imprimaturque donec in hæreat. Scire autem licet, quanto maiori cum flam-

Timeo.

b Ga. li. de
cucurba. c.
3.8c 14. me
th. ca. 7.8c
1. ad Gign.
C. 14.

c Hip. li. 3
de art. tex.
51.
d Gale. 13.
meth. c 19
e Hip. 5. a-
phor. 50.
f Ga. li de
Cucurbit.
c. 3.
g Ga. li 10.
carap. c.

Figure 1

h. Orribaf.
lib. de Cu-
curbi, c. 16

i Oribaf.
de Cucur-
bit. c. 16.

de Cucur
bit. c. 16.

⁷ i. Orib. li.
⁸ de Cœur-
⁹ bitu. c. 16

2 G. 14. me
tbo. c. 7.

ma de figure, tanto magis * & statim discutere, & attrahere. Vbi autem sapientia admonet, da sit, principio minor esse flamma debet, minusque imprimi cucurbitula. Quum vero resoluenda est, cornes, & vitæ detraha. cera facile remouetur, quod spiritus eo foramine euadit, & de qua non habet in fundo paruum foramen, difficilior res soluitur, veluti antea, praeterim vbi nammillis admouetur, quam ob rem relaxare b locum oportet, qui iuxta est, superimposito panno, vel spongia ex aqua tepida expressa. Detraha cucurbitula loc us leniter oleo innungendus, atque vbi nimis relaxatus videatur, abluendus aqua frigida vel simplici, vel ex qua decoctus fuerint verbenæ ex adstringentibus.

b Orib. de
Cucurb. c.
16.

De Sanguisugis.

Cap. VIII.

Et rationi sanguinis, præter cutis, venarum, & arteriarum sectionem iam dictam, inferunt hircum ad motum quod partem ab his attrahatur dum inhaerescunt, partim sponte fluat ex plaga quæ relinquitur: vtrius autem modo propriè eductum ille, qui in superficie versatur, perinde atque vbi incisa cute cucurbitula adhibetur. Quamobrem vbi has de figure nō licet, veluti quum rinetur seclio, aut quum pars gibba est, vt iuxta talos: aut quum parua, vt in labris, gingiuis, naso, hirudines imponuntur, quamquam interdum & pro sectione, ac cucurbitulis adhibentur ad vitæ cutis, vt ad lepram, ad carbunculum, ad gâgrenam, in circuitu seclia prius cute loci vitæ, vt præuam sanguinem exhauriant. Dantur & ad exinanientiam plenitudinem: dantur ad auertendum, ac deriuandum humorem, qui ad affectum locum concurrit: magis autem extrahunt sanguinem ex profundis partibus, quam cucurbitula: id quod possimul faciunt, quum ad mouentur ad venas illa quæ proxime deriuantur ab internis, ad eas quæ iuxta eam sanguinem foderet. conseruerunt (hæmorroidas græci vocant) sic enim deriuant ab vtero, & partibus genitalibus, sic etiam auertunt à capite id, quod salsum à visceribus ferretur. Adde quod quum adhibentur ad crura, vel sub poplite mulieri menses citant. Sed otmissio vni, venio ad operam ipsam, quæ primò requiritur apparatus, deinde rectam ad motionem. Constat apparatus partim instrumentis, neipæ in ipsis hirudinibus, partim in locis cui imponi debent. Hirudines primò eligi debent idoneæ, dein parari ita, vt appositæ sint ad præstandum id, quod res exigit: non sunt autem omnes eiusmodi bellæ idoneæ, cum aliquæ virus habeant per quod sanguinem in ficiunt, ac præuam reddunt, vnde noxa oritur non mediocri: spe enim sequitur animi defectio sanguinis profusum, sebris, vlcus præuam, abscessus. Sæpigitur vides hirudines illas quæ sumuntur ex aqua impura, cæuosa, stagnante: cum quæ capita magna habent, & caua, colorem nigricæ, quæ item sanguinolenta sunt cum lineis ceruleis. Quamobrem eligi debent illæ, quæ degunt in aquis puris, ac fluentibus, vbi Rana viuunt: quæ item parue sunt, & colorem habent subrufum, vel subviridem, aut similem colori lecinoris, ventrem rubrum, dorsum viride. Quum iam capte sunt, non statim & adhiberi debent, sed d minimum purgari per diem ac noctem in aqua dulci, primumque comprimere vt virus euamant, ac sic diutius seruentur, nutrirî sanguine agni. Locum vero ita parare oportet, vt abude sanguinem præbeat, & vt hirudines deleat, aut certe nō fugerî: implendus igitur est sanguine, perinde atque vbi aperitur vena, vel secatur cutis, atque id circo fricari debet, perfricandi, foderi, incitari vbi vinculum admittat, ad quem usum, vbi liceat, cucurbitula etiam de figure: perfricatur autem locus manibus, aut panno aspero, vel nitro: vitatur tamen oleum, quod soluit d hirudinam appetitum, efficitque vt minus fugant. Vt autem facile inhaereant, non modo impleri debet, & rubicundum fieri, vt dictum est, sed etia detergi, & moria abluat: si neque hoc sufficit, luto illinatur, vel sanguine, quibus hircus gaudet. Prodest & e vnguibus scalpere, scalpellis exasperare, aut stilo pun gere dum cruentus: alliciuntur enim maxime sanguinis gustu, & facilius inhaerescunt. Post apparatus ratio adhibendi huiusmodi est: dertgitur mucus hirudinis spongia ipsaq; demittitur in vas oris compressoris: quæ admodum in harundinem, vel calamum, ab vna tantum parte perforatur, inde exiens manibus imponatur super locum, & propriè iuxta venas, teneaturque dum inhaereat, ac fugere incipiat. Numerus hirudinum sit maior, aut minor pro loco vbi adhibentur, pro affectu, pro multitudine sanguinis maiori, vel minori: plures enim requiruntur ubi locus lazius, ubi affectus validior, ubi sanguis copiosior: pauciores si contra hæc habeant. Quod si hirudinum penuria sit, quum plene sunt antequam resoluantur, expedire eandem & præcidere, nam & sanguis assidue fluit, & ipsæ pergitur elicere sufficit autem si sedulidum est, quod eductum est ab hirudinibus elicitur, nam reliqua pars, quum iam resoluta sunt elapsi iacentibus in seclio, sed magis adhuc fedentibus super seclio perforato, subiecta pelui plena aqua calida: abundè autem effudit ubi illæ resolute sunt, si membra, ut crura, & brachia demittantur in aqua calidam. Solum autem hircos quum plene sunt per se cadere, & brachia demittantur in aqua calidam. non est quod per uis auellat, sed quod saltem h vel cinerem respersas, statim enim resperse resoluantur: uero uis oleo resoluatur, exprime deinde locum conueniente, & abluere aqua calida, tum peruso oleo calido fovere, quod iam refrigeratum sit infuso aere, & sanguinis fluxu: postremo suppressendus est sanguis, ubi nimis fluat, datis i emplasticis & adstringentibus.

e Gal. li. de
hirc. c. 1.
& Orib. li.
de hirc. c.
21.

d Orib. li.
de hirc.
c. 21.

e Orib. ib.
c. 21.

f Orib. ib.
c. 21. & 22.

g Orib. ib.
c. 21.

h Orib. li.
de hirc. c.
21. Orib. li.
de cucurb.
c. 16.

A sibus, ut farinæ polline tenuissimomela atanea, cum albo, onichure, aloë, aut galla, balanusio
rhu, aut terra aliqua, ut armenia, lemoia, samia: faciliè autem supprimitur, id quod non fores
nouerunt, quibus uniuersa hæc opera mandatur.

De Figurando, collocando, obvolvendo.

Cap. X.

H X operis quæ non agunt, sed agentibus inserviunt, restant illæ per quas figuramus,
collocamus, obvolvimus, & totum corpus, & propriè partem afficimus, de quibus nunc
tractabimus sigillatim, & de figurando. Fit opera hæc manu plerumque à medico,
qui non solum præcipit hominibus, ut præbeat membra, hoc, vel illo habitu figurata,
sed sæpe ea figurat, quemadmodum pueris, redibus, aut valde languentibus, ita ut cõstet hæc
inter manus operam esse referendam. Quod autem inserviat agentibus, & nihil per se efficiat,
manifestum fiet, ubi eius vim diligenter perscrutemur. Speciat igitur idonea figura eò potissi-
mum, ut partes quæ curantur minus doleant, ex quo tria proficiunt, vnum ut minus infla-
meantur, alterum ut facile distendantur, quum res postulat, tertium ut diutius in eodem habi-
tu immobiles perseverent. Nam quum pravè figurantur, dolent, inflammantur, coguntur ha-
bitum mutare, quo fit ut vincula aliqua parte laxentur, aliqua magis astringantur, & ossa fracta,
quæ composita erant, rursus depraudentur. Tanti igitur est momenti figura partium apta, ut au-
dore Hippocrate, plorimum referat in uniuersa arte, afficere partes bene figurare, ut eundem
habitum retinere possint, dum præbentur curandæ, dum considerantur, dum tractantur, dum
vincuntur, dū deinde alligatur facit. Eo igitur spectare hæc opera videntur, ut aliz tutò, citò, &
iocundè fiant, tum quidè, cū non moveantur mēbra, quæ ita cõposita sunt, citò cū celerius san-
scāt, iocundè cum facilius distendantur, & eo habitu minime lædantur. Inservit igitur figuræ di-
opera aliis, ut compositioni, distentioni, restitutioni, collocatoni, neque ipsa per se aliquid ef-
ficat, quod hominē sanat. Sed quæ ratione figurare oporteat si exponamus, patebit opera pro-
posita. Est igitur idonea singularum partium figura illa, b quæ musculos, chordeas, venas, ar-
terias minime pervertit, aut distorquet, sed omnium rectitudinem tuetur, sic enim non dōlet,
facile extenduntur, diu in eodem habitu servantur: conetā evenit, ubi distorquentur, & per
membum quasi in cochleam serpunt. Eam figuram, in qua rectitudo fibrarum servetur, eligit
homo per se à iusta natura edoctus, inquit Hippocrates: c quo fit ut qui nihil capiunt consi-
lij, plerumque nihil errent: qui figuram decoram studiose requirunt, grauior sæpe numero ge-
grotantem offendant. Simile quid illis evenit quos d Ariloteles ait melius discernere sine qua-
litione, quàm ubi querendo laboraverint. Fac hominem eligere figuram minus idoneam, & alio
modo præbere membrum curandum quàm oporteat, corrigenda hæc figura erit à medico:
C cognoscat hic per anatonem fibrarum ductum, & facile de centem figuram eliget, quoniam
potest anatomes imperitus, quise fibrarum ductum omnino ignorat, idoneam figuram elige-
re, quàm partim experimento inveniet, partim ratione: experimento quidem intelliget illam
esse idoneam, quæ maximè agrotatē delectat: ratione vero discernet illam esse aptam, quæ
media sit inter extremum flexum, & extremam porrectionem, non solum in articulis, sed etiam
in musculis, qui ad articulos non pertinent, ut in lingua: media enim e figura inter flexum, &
porrectionē secundum naturam est, sicut inter pronam, & supinam. Scire tamen licet, non esse
exquisitè servandum medium horum extremorum, sed simul habendam quoque esse rationē
consuetudinis, (tanquam naturæ cuiusdam advenititæ: permittendum enim homini, ut mēbra
figurata habeat, quemadmodum maxime consuevit: alij. n. aliter assueti sunt brachia, & crura
continere, nam qui sedentariam artem exerceant, crura magis curvata continent: qui stantes
laborare solent, magis extenta. Eadem ratio est brachiorum, aliz enim artes, aliaque opera
alium habitum requirunt: longè autem facilius toleratur assuetus, quàm insolens. Ergo quem
medium eligitur, non ita debet esse exquisitè tale, ut non habeatur ratio consuetudinis, cui
plurimum dandum est. Quamobrem non convenit idem omnibus hominibus, neque omnibus
membris eiusdem hominis: siquidem homines vario modo habere membra assueverunt: præ-
D terea brachia magis debent esse curvata, quàm extenta, crura magis extenta, quàm curvata.
Docet Hippocrates g brachium ita figurandum esse, ut cubitus cum humero prope ad re-
ctum angulum collocetur: addit præ, quod non conveniat ad vnguem angulus rectus, sed
qui parum recedat à medio, versus obtusum: aptatur etiam brachio habitus medius inter pro-
num, & supinum, atque ubi in alterum inclinat, minus lædit pronus, quam supinus. Quam-
obrem, ubi brachium præbetur curandum, ubi tractatur, alligatur, collocatur (suspendum, me-
dius eiusmodi habitus eligendus est. Reprehendit autem Hippocrates h Sophistas, qui bra-
chium alligant eo modo extentum, quo Sagittarij solent, quibus convenit eiusmodi habitus,
ut sagittas maiori impetu emittant: sed alienus est, ubi fractum brachium deligatur, cum non
possit sic diutius perseverare, sed necessario morietur, sicut depravetur fractura, quæ ante cõ-
posita erat. Ceterum crura alligantur extenta, quod plurimùm illis vitatur extentis ad totū
corpus sustinendum: non tamen æqualiter extendi debent, sed magis, aut minus pro consue-
tudine, cuius habendam esse rationem diximus: magis autem laborant crura sub extremo fle-
xu, quàm

a Hip. de
off. tex. 18.

b Hip. de
off. text. 18.

c Hip. de
off. tex. 27
& 1. de fra-
ctura. 14
d Aril. li. 1.

e Ga. li. 2.
de motu
musculo-
rum c. 1.
f Hip. li. 3.
de off. tex.
27.

g Hipp. &
Gal. 1. de
fract. c. 10.

h Hip. li. 1.
de frac. c.
11. & 12.

anquam sub extrema portione. Sed ut rem omnem summam colligamus, ea figura eligenda est, quæ fibras rectas seruat, ut quæ maximè secundum naturam sit; cognoscitur autem experimento, quod sit *diaparsus*, ut inquit Hippocrates: hoc est quod homo sub ea minime laboret, cognoscitur & ratione, quod media sit inter pronam & supinam, inter curuatam & porrectam, non tamen exquisitè, sed habita ratione consuetudinis, cui non parum esse tribuendum constat: hæc eligunt homines per se à iusta natura edocti, non solum quum ægrotantes præbent affecta membra medico tractanda, sed etiam quum sani à laboribus se recipiunt, & quieti, & somno se dedunt; habitus enim qui tunc eligitur, cruribus magis, aut minus eductis, brachijs item magis aut minus curuatis, naturæ & consuetudini conuenit. Illud autem ignorare non oportet, quod media figura dicitur etiam, quum musculi oppositi in eodem membro contrahuntur, quo sit ut immobilis & perseveret, cum non mouet locum, quauis labore tunc musculi, & fungantur suo officio, non secus quam ubi membrum mouetur. Laboriosa hæc quies, appellatur à Galeno. d motus tonicus; sed medius hic habitus cum labore afferat, nihil facit ad rem nostram; requirimus enim illum, qui sine labore sit, & in quo possit homo diutius perseverare, hunc autem sibi eligi quum quiescit medium inter flexum & porrectionem, habita ratione consuetudinis: quamquam enime interdum ut hic impediat puris effluxum, nam si brachium, quum porrectum est, vulnere cur, ubi deinde propè ad rectum angulum curuetur claudetur plaga: sed dilatanda est ut detur exitus intus lædentibus; præstat enim breuem sectionis dolorem expectari, quam diuturnum laborem, & inflammationem, quæ sequuntur ubi membrum tensum seruetur.

Collocandi opera etiam nihil per se efficit, sed tantum inservit alijs operis chyrurgicæ quævis interdum etiam medicamentis, veluti quum curantur vlcera oris per metallicæ, periculum quæ est ne impudenter diglutiatur, præferim à pueris; utitur hoc si collocetur ore deorsum spectante, ut medicamentum ex ore simul cum saliva effluat. Sed collocandi opera plerumque pertinet ad eam curationem, quam manu molimur; necesse enim est re & hominem collo care, & prius quam manus admoveatur, & postquam adnota est: quorsum alacare, & quo pacto hoc fiat, nunc exponere instituiamus. Ergo antequam manus iniiciatur, collocare sic hominem oportet, ut & ipse perseverare sic diutius, & a medico commodè tractari possit: licet autem vniuersum corpus rectè collocari debeat, maximè tamen hoc pertinet ad partem affectam.

In collocando igitur habenda est ratio ægrotantis, & medicis: mitto nunc lumen, nam supra in e vniuersum diximus, quod curatur conuertendum esse, ex lumbinis quæ dantur, consue runtque, ad illud strissimum, nisi ubi oculi ægrotent. Est autè hoc munus medici, qui nouit qua ratione & totum corpus, & propriè locus affectus contineri debeat, & tractari possit cum minori mole sita ægrotantis. læcet interdum vniuersum corpus, interdum sedet, interdum stat, pro virium robore & partibus affectis. Qui maximè imbecilli sunt, necesse est de cubantibus quibus debiles, curantur sedentes: robustis medemur etiam stantibus. Quamobrem ad eandè operam præstandam excogitata sunt à medicis machinamenta, quibus uti possimus homine iacente, veluti scamnum f Hippocratis; & stante etiam, veluti Organum fabri. Partes verò affectæ, aliæ commodius curantur iacentibus, aliæ stantibus, aliæ sedentibus. Maxilla g laxata comòdè restituitur supinato homine, subiecto capiti forteo puluino maxime duro, ut quæ minime cedat. Quum humerus fractus componitur, iubet Hippocrates h ut homo altiori sedili hæreat, ubi restituitur genu luxatum, insidere debet homo super sedili humiliori, crure paulatim ere citiore. At quum iam manus ab homine remouetur, plurimum quoque interest, qua ratione contineatur tum vniuersum corpus, tum propriè pars affecta; in quo casu medicus non amplius ad suum commodum spectat, sicuti quum manu aliquid moliebatur, sed ægrotantis duntaxat. Duo autem animaduertit, vnum ut toleretur facile ea ratio collocandi, si que homo, quantum res postulat, immobilis perseveret; alterum ut iaceat, vel certe non noceat. Facile autem perseverat in eodem statu, qui facit, præferim ubi crura affectu sunt, prodest decubitus ubi aliæ partes ægrotant; quamquam licet tunc etiam sedere, & stare. Ergo ubi rectè figuraveris & totum corpus, & propriè partem affectam, ita hominem collocabis, ut diutius in eodem statu contineri possit, siue iaceat, siue sedeat, siue stet. Proprie autem partes affectæ contineri debent molliter, æqualiter, sublimiter: ac molliter quidem nec, si duriter iaceant, doleant & inflammantur æqualiter, nec alia parte vergeantur, alia non sustineantur, sed suspensæ manent, ita ut periculum sit ne ossa fracta quæ iam composita sunt, depræuentur, cum nulla res sustineantur: sursum verò conuerti debent, nec recipiant humores, qui facile à superioribus partibus in fluit, ad inferiores: id quod maxime seruati debet, ubi sanguis exeat ex aliqua parte, & erumpat: tunc enim excidenda altius est, non tamen multo, sed eareus ut minime doleant, id quod commune est cuiuscumque partis violatæ. Illud tamen obseruandum est, ut si quis humor in plaga, sanguis, fistula, abscessu contrahatur, exitum habeat, & fundi possit: ita ergo collocanda membra sunt, ut vlcus os deorsum spectet: ergo membrum ipsum sublimius habendum si cum alijs partibus vlcus os conseratur. Sed in ipso membro os vlcus deorsum conuertendum est, ut exitus detur intus lædentibus; ubi os vlcus prope cubiti iuncturam est, Galenus ita i brachium viceratū collocat, ut magis superior sit cubito, quo sit ut os deorsum spectet.

Similiter

a Hipp. li. 2.
de ossi.

b Hipp. li. 1.
de fractu.
text. 14.

c Gal. li. 2.
de motu
musc. c. 7.
& 8.
d Gal. ibi.

e Supra li. 2.
c. 7.

f Hipp. 2. de
fractu. text.
49.
g Hipp. li. 2.
de Artic.
text. 17.
h Hipp. 2.
de fractu.

i Gal. li. 2.
de com. 18

A similiter quam os propè inguen est, femur ita collocat, ut genn sit sublimis inguine: quo sit ut viceris os deorsum convertatur, & sanien fundat. Constat igitur ratio collocadi assedam partem in hoc, ut molliter, & qualiter, ac minimè dependens contineatur. Iugulo fractio, auctore Hippocrate, * homo ita continendus est, ut humeri caput maximè sublime sit, & quam inambular, cubitum sustineat fascia ex ceruicibus suspensa. Humerum luxatum vbi iam repositus est collocamus in superiorem partem conuersum, quo sit ut eius caput longius recedat à loco, in quem proruperat. Vbi vtraque brachij ossa comminuuntur, vel id tantum quod sublimè est, quum deligata fuerint, si mitella fracturam duntaxat comprehendat, necesse est ad superiora conuertat: vbi manum duntaxat vel articulum cubiti suscipiat, reliquum brachium suspensum sit, de prunatum inclinabitur deorsum: debet autem brachium suspendi per mitellam latam, mollemque multum brachij cum prima palmæ parte æqualiter sustinentem: manus autem paulo superior iuncturâ cubiti contineri. In fractura tam femoris, quam cruris videndum ut imus calx optimè collocetur: nam si dependente pede crus reliquum sustentatur, necesse est ossa gibba conspici in priori parte: si calx iusto sublimior collocetur, reliquo crure leniter suspeso, os in priori parte cruris iusto magis finem se ostendat: præsertim si calx naturaliter grandior fuerit, paulo igitur sublimior sit. Collocatur crus, & femur fractum in canali, vel glossofocomo, de quo infra agemus, quia de fulcimentis: ne autem moueatur crus, in descendendo, perforatur lecnus, à nonnullis suspenditur funis ex sublimiori loco, quam manu teneat homo, ut immobili crure mutare reliquas partes possit. Vbi articuli pedis cum vulnere luxentur, iubet Hippocrates, * ut collocetur crus, & pes quemadmodum maximè cubantem inuat, modò non dependeat, nec moueatur: debent enim partes collocari, in eodem habitu, & eodem modo diu contineri immobiles, ut sanescere possint: ea tamen cautione, ne vel exulcerentur, vel nimis graciles fiant: exulcerantur autem ex assiduo decubitu, præsertim quæ sunt in xta os sacrum, & vel in gangrenam incident, vel ægrè admodum curantur, quamobrem ne hoc accidat, mutandus aliqua ex parte situs est, quòd si nimis graciles fiant, ubi tempus inflammationis transijt aliquantisper dimouendæ sunt, & aqua calida perfundendæ, ne tabescant.

Obuoluendi opera superest, ex illis quæ per se nihil efficiunt, sed efficientibus inferuunt: prohibet hæc, ne quum manu aliquid molimur, frustra uiolemus partes, quas tractamus, aut eas quæ in xta sunt. Utimur autem ad obuoluendum linteis, sunt enim commodissima: urimur & lana, quæ tunc maximè ad rem facit quum multa est, mollis, ac benè carpta. obuoluimus autem aliquando res quæ superdantur, aliquando partes nostri corporis: ex templi gratia, quum ad humerum luxatum restituendum utimur spatha lignea, quæ in summo caput habet, quod in alam demittitur, præcipit Hippocrates d ut summo ligno, vel linteum, vel mollis habena agglutinetur, ut melius sit, nec sua duritie alam offendat. Plerumque autem obuoluuntur partes quibus dantur res aliquæ duræ, veluti crus fractum, quum funes aut lora iniicimus ad extendendum, veluti etiam femori, quum ferulæ superdantur: obuoluuntur enim tunc inguina & coxæ, ne uiolenter earum contactu. Sed quum candenti ferramento partem aliquam adurimus, defendimus quæ iuxta sunt obuoluentes. Quæ dicta sunt de operis inferuientibus, finem commodè statuunt huic libro, pergamus in proximo ad eas, quæ partim inferuunt, partim per se aliquid efficiunt.

a Hip lib. 4. de Art. cap. de fractur. iugulum.

b Hip. 3. de offic. 18. & Hip. ac Galen. lib. 4. de fract. 69 c Hip lib. 4. de Artic. text. 19. & 20.

d Hip. lib. 1. de Artic. text. 15.

Finis secundi Libri de Chirurgia

VIDI VIDI DE CHIRURGIA

Liber Tertius:

QVI EST DE OPERIS PARTIM INSERVIENTIBVS,
Partim agentibus.

De vitiis vincendi. Cap. I.

Peræ Chirurgici in vinciendo, fulciendo, extendendo partim inservient agentibus, partim per se aliquid efficiunt, siue eodem tempore, siue diverso utrunque præstent; eas nunc persequi propositum est: primò autem agemes de vinciendo, cuius usum, apparatus, ac rationem, unà cum vinculis unicuique parti idoneis, persequemur. Maximi igitur usus, maximique momenti vinculum esse intelligi facile potest ex Hippocrate, qui in opere de officina medici, vbi solam Chirurgiam perscribit, plurimum de vinciendo pertractat, ut qui hanc operam quasi notam constituat aliatum non secus quam pleuresem morborum acutorum in opere de ratione vicius: monstrat etiam Hippocrates maximam esse vincendi vim, cum in opere de fracturis, vbi ex professo fractura exponit, inserat luxata nonnulla, veluti pedem, manum, genu, cubitum, idque ob consortium quod habent cum fractis: hoc autem consistit in vinciendo, quòd eadem ratione vinciantur, quæ fracta: similiter in opere de articulis, vbi propositum est persequi luxata, admiscet quædam fracta, veluti nasum, maxillam, iugulum, costam, quòd eadem vinciendo rationem ament, quam luxata. Tanta igitur est vincendi vis, vel quæ alioquin separata esse deberet, ob eius consortium confundantur. Ponitur autem vincendi vñs triplex

a Auic. lib. 4. fen. 5. tr. 2. cap. 5. & 6.

b Hip. 1. de off. tex. 4.

c Gal. li. 2. de crasgen. c. 3. d Hip. lib. de vicerib.

e Supra li. 2. cap. 6.

apud Arabes, quos sequuntur nostri seculi chirurgici: vnus est ad retinenda medicamenta: alter ad agglutinandum, & educendum humorem ex loco affecto: tertius ad prohibendam inflammationem, & repellendum ab affecto loco. Hunc triplicem usum proculdubio vinculum præstat: sed hæc magis est enumeratio, quam diuisio, cum nulla methodo hæreat, & aliquot vsus relinquant, quos præstari à vinculis manifestum est, cum dirigant, coniungant, separent, auertant, & complura alia efficiant, quæ sub eo triplici genere minime comprehenduntur. Sequemur igitur Hippocratem, qui ut cætera præclat, ita vinculi usum, in opere de officina medici, venatur: scribit enim aliud per se remedium esse, aliud ijs quæ remedio sunt feruire: adijciemus nos vsum medium mixtum ex vtroque: eius scilicet vinculi quod simul agit, & inservit: Dicitur autem inservire tantùm id, quod retinet medicamentum, quæ, vbi solura sunt, decidunt: neque inhzrent, nisi quoddam glutinosum habeant (*ἑρμώδης* & græcè nuncupantur) qualia sunt quæ gummi, vel resinam accipiunt: cadunt reliqua nisi vinciantur, veluti cataplasmata: quæ mobrem solet Hippocrates d vbi ea imponit, vinculum quoque adhibere. Efficit simul, & inservit vinculum illud quod torpore inducit quòd secare partē aliq̃ sine dolore volumus, qd cōtinet fracta, & luxata. vbi iā cōposita, & restituta fuerint inservit quatenus tuet, agit quatenus repellit: illud itē qd inijcit quòd fecāda vena est, inservit veng sectioni, ut e supra demonstratū est, & simul agit quatenus implet sanguine venā secādā: quod dat ad sinū, vel abscessū inservit partibus à natura agglutinādis: agit expellit

do hu-

æquales: expedit igitur primū esse molles, nam duræ premunt, & dolorem faciunt, atque inflammationem concitant: ne sint tamen ita molles, ut algæ modo abrumpantur, sed restant quomodo attrahuntur, atque ardeant. Debent etiam esse leues, ne frustra onerent afflicti locum, id quod graues faciunt. Conueniunt tenues non solum quia leues sunt, sed etiam quia quomodo dantur non assurgunt in magnam molem: conueniunt æquales, hoc est sine sutoris, sine eminentijs, quæ enim prominent in telis vel dedita opera, vel ob imperitiā igitur fasciæ æquales esse, sicut & mundas etiam, non solum ut oculos delecent, sed etiam ne ob sordem mordcant, neque humorem qui perfunditur, admitti non patienter sint item sui coloris, ut albæ, nam quæ alieno infectæ sunt, ipsæ quoque humorem qui perfunditur, minus admittunt; atque ubi purpureæ sint, opinionem faciunt sanguinis fluxus. Eiusmodi qualitates communes sunt omnium fasciarum, sed quoddammodo perfusio, vino, aut inunctio cerato liquido, non ita commune est omnium: ad eas enim tantum pertinet quæ dantur ubi, arcere inflammationem volumus, eas enim aut vino perfundimus, aut inungimus cerato quod tenue sit, & ita copiosum ut supernatent. Proprie autem glomeratae fasciæ, ut monuit Hippocrates, & possunt extrema dura, æqualia, distincta: extrema accipit tam oras in latitudinem, quam capita in longitudinem: debent utraque dura esse: id quod fiet si benè & recte fascia quomodo glomeratur; sic autem tenuiores circumferuntur habebit, & commodius poterit obuolui: eadem distincta esse debent, nam ubi circumferuntur confusi sint, atque impliciti, non potest fascia eleganter circumdari: contra si distincta fascia sit ita, ut habeat omnes partes æqualiter extensas, non vnam simplicem, alteram duplicem & implicitam, eleganter fieri vincitura poterit. Oportet tandem extrema æqualia esse, hoc est sine ulla varietate similia, ita, ut nulla pars durior, vel mollior sit, latior, vel angustior, nihil appareat erosum, nihil prominens, nulli ubi subtegmen sine flamine, aut stamen sine subegmine, sed utraque perpetuò ne dantur à principio ad finem. Hæc de qualitate fasciarum: restat quantitas, quæ non modo magnitudinem complectitur, sed numerum quoque: debet igitur magnitudo respondere magnitudini affectus, & loci qui curatur: neque enim æqualis conuenit affectui magno, & paruo, membro grandi, & exiguo: differunt autem membra inter se, nam alia est magnitudo digiti, alia brachij, alia cruris in eodem homine: præterea in alijs alia est similitudo membrorum magnitudo. Debet igitur longitudo fasciarum quæ glomerantur tanta esse, quanta sufficiat circuitibus necessarijs: implent fasciæ longitudinem 3 trium, quatuor, quinque, aut sex cubitorum illius qui alligatur, sicut latitudinem totidem digitorum eiusdem hominis: quamquam quibusdam partibus aptantur admodum lata, veluti thoraci, sed membris conuenit latitudo dista trium, quatuor, quinque aut sex digitorum hominis qui curatur: sique maior, vel minor pro magnitudine partium: quod si membra æqualem crassitudinem haberent, commodissimè alligarentur fascia, catenus hata, quatenus posset tota æqualiter completi: sed quoniam talia non sunt, aptior est angusta, quæ regas minimè contrahat, & totius membri cui circumdatur autem contingat: compensatur autem numero circuituum, & deductione versus integrum locum, securitas, quam aufert angustia: aptetur igitur latitudo fasciæ, latitudinis partis: digito idonea est fascia digiti lata, latiore amant crura, quam brachia: quæ nimis angusta est, non benè continet partem: sed speciare quoque vitium oportet, nam vlcerata maiora latiore fasciam postulant, ne si cingantur quasi zona, doceant, comprimantur, inflammantur. Quod attinet ad numerum, tot esse debent, quot necessarium est ad continendum medicamenta: exempli gratia ad continenda medicamenta sufficit vna fascia, ad fracturam dantur plures: alie iniunguntur ante fulcimenta, alie post: ante dantur ab Hippocrate 3 ternæ, vna quæ incipiens à fractura sursum tendit, altera quæ à fractura similiter incipies deorsum feratur, tertia ab imo membro per fracturam sursum porrigitur, & eodem loco, quo prima, finitur: Galenus pro tertia secundam fasciam, rursum quam ad imam partem peruenit, sursum circumagitur. Quæ autem dantur post fulcimenta tot esse debent ut vitio minimè superentur, ut ferulas comprimere non sinant, ut onere non ledant, ut inclinationis causa non sint, nec effeminent, quemadmodum Hippocrates in opere de officina medici præcepit. Est autem perpetuum, ut qui vincunt, fasciæ abundent; easque aptent unicuique affectui, ac parti, quæ maxime idoneæ videbuntur: huiusmodi igitur debent esse instrumenta, nempe fasciæ, in quibus vincendi apparatus diximus consistere.

a Hipp. & Gal. lib. 6.

b Gal. in lib. de fasciis pro cemo.

c Hipp. de off. tex. 22. Gal. in com. lib. 6. tex.

e Gal. lib. 6.

f Gal. lib. 6. de fasciis in procmio.

g Gal. lib. 6. de fasciis in procmio, & Hip. 3. lib. de off. tex. 7.

h Gal. lib. 6. meth. c. 5.

i Gal. lib. 6.

k Hip. ref. Gal. lib. 6. meth. c. 5.

Gal. 1. de fract. com. 30.

m Hipp. de off. c. 5.

n Hip. lib. 6.

orfa est: *diastur* igitur uinculum distinctum, non solum quod æquales habet circuitus veluti orbiculare, sed etiam quod inæquales. Accommodantur autem ad partes æquales, & similes, circuitus æquales, & similes: ad partes inæquales, & dissimiles, circuitus inæquales, & dissimiles. Super humerum qui similis est, & æqualis, similiter, & æqualiter fascia circumdatur: non ita equaliter, & similiter super crus: minus adhuc super femur, & brachium: ac in capite humeri, & coxæ, quæ partes dissimiles sunt, & inæquales, dissimiles, & inæquales circuitus requiruntur, cum obvolvunt contrarias partes. Ad iocunditatem igitur spectat uinculum simplex & distinctum: referretur ad eandem elegantiam, quam efficit circuitum varias quædam, afferret hæc gloriam medico, expecteturque sepe numero ab ægrotante, gratia sui vel aliorum, quibus sui videndi copiam facit: cavendum tamen, ne uincula varia, atque elegantia onerent, ac comprimantur: amantur enim ab Hippocrate talia uincula non absolvent, sed quum dantur sine mente, veluti quum fasciæ ob varietatem inæquales videntur, & inflammationes movent, atque abscessus: quæ enim superdantur ita debent alligari, ut continent, & non comprimant: quid quod Hippocrates interdum videtur variis uinculis, atque elegantibus, ut *Ascia*, *Simo Rhombo*, *Semi Rhombo*, ad caput humeri, ad femur, ad ingulum? nam cum recte dantur, iocunda sunt, & non incommoda. Confert & ad iocunditatem uinculi iniectionis modica adstrictio, ita, ut non comprimat, sed cum hæc ad securitatem spectet, quæ est altera conditio iniectionis uinculi, monet nos ut ipsam quoque exponamus.

Consistit securitas iniectionis uinculi in duobus, vnum est firmitas, alterum est effectio illius operis ad quod datur: Ergo uinculum tunc recte iniectionem dicitur, quum ita firmum erit, ac stabile, ut bene contineat, quumque citra noxam præstare id poterit, quod res postulat: dicitur autem firmum uinculum, quod perse non resolvitur, sed manet & fideliter continet. Adhibetur vero vel ut inferniæ medicamenti continendis, vel ut aliquid efficiat, ut repellat, impleat, deducat, dirigat, coniungat: Comparabitur firmitas, & vis uinculi idonea adstrictioni, idonea colloccatione principij, ac finis fasciæ, idoneo circuitu, de quibus sigillatim nunc tractandum est, ac primum de adstrictione, quæ moderationem quandam postulat: nam uinculum quod laxius est firmitate caret, citroque resolvitur, nec satis efficit suum munus: quod nimis arctum est, præter molestiam doloris, inflammationem affert, prohibet membrum nutrire, & radium reddere: non sine spiritum vitalem ad ipsum ferri, ita, ut membra vitanda igitur sunt uincula valde adstricta, nisi ubi, ut pars aliqua sine dolore secetur, sensum tollere consilium fuerit, ad stringendumque ita, ut quantum fieri potest, præstet uinculum id, quod res postulat: quod situm inferuire debet continendis medicamentis, ne cadant, adstrictio vel levis etiam sufficit: si aliquid efficiendum est à uinculo perse, eatenus arctari debet, ut sufficiat operi ad quod datur: semper autem apte insidere debet, non tamen comprimere: illud vero ignorare non oportet, quod adstrictio non eadem convenit ubique, nisi differunt homines ab hominibus, partes à partibus, affectus ab affectibus: robustiores homines magis innoceat adstringuntur, quam teneri ac delicati: duiores partes maiorem sustinent adstrictionem, quam molliores: magis ad stringimus ingulum, quam coxam, aut maxillam, magis latum os scapularum, quam ingulum. Quod attinet ad affectum, diuetsi diuersam postulant adstrictionem, eamque non eodem loco omnes: quæ perueria sunt, eatenus adstringi debent, ut dirigantur: quæ abscesserunt, ut coniungantur: ubi repellere oportet, aut exprimere, ut humor repellatur, aut exprimat. Luxata, & fracta desiderant uinculum ad arctatum ut valeat ad ea quæ composita, ac restituta sunt retinenda, sed multo laxius esse debet ubi illis vulnus quoque accesserit: impendit enim tunc magis inflammationis, & gangrenæ periculum, quæ sub arctiori uinculo magis excitantur: quomobrem ut illa videntur, laxius hoc damus, comparamusque firmatæ circuitum numero, magis quam ad strictionem: sed quæ sine ulcere fracta sunt, aut luxata, validius adstringimus, ea tamen moderatione, quam scribit Hippocrates, quum monet ut homo se premit sentiat uinculum laxius. quo tempore apparere debet in extremis partibus tumor molliis, & pars quæ sub uinculo excipit erat extenuata magis: quod conspici conuenit quoties resoluitur membrum, ut intelligamus uinculum satis fuisse adstrictum: septimo autem die in conspectum veniant ossa graciliora, & facile tractentur: ubi aliquid hominis abstrit, uinculum non facile arctum fuit, si quid superet maior iusto fuit adstrictio, quæ quum inuenit medicus, ubi rursus alligat membrum, magis, vel minus adstringit tertio quoque die. Tempus quo magis adstringere conuenit, est vel inter initia, vel post septimum diem: nam tertio, vel quarto maxime solet inflammatio superuenire, neque conuenit uinculum arctare. Locus quem magis adstringere oportet, est ille unde magis exprimere materiam volumus, huiusmodi est sedes, ubi fractura est, vel luxaturum, quomobrem ubi magis fasciam arctamus: at illa sedes quæ recipere materiam expressam debet, laxius alliganda est, ita, ut fasciæ desinat ibi longe magis laxa, quam alijs partibus, medio autem loco iacet cum vnde repellitur materia, & eum ad quem repellitur, medio citius arctare uinculum expedit: hanc autem minus comprimuntur à parte sa-

A na, & subinde magis, ita, ut maxima compressio sit ad ipsas nras, quæ inter se committi debent. Adstrictio igitur ea ratione adhibenda est, ut vinculum firmum sit, & id præstet quod requiritur.

a Ga. li. de fascijs in Prooemio

b Ga. li. de fasc. i. p. o. mio.

c Ga. loco cit. & Hipp. poli. 2. de officina 2. d Hipp. 3. li. de offic. 3. & Hipp. li. 2. de offic. 2. f Hipp. li. 2. de offic. 2.

g Hipp. li. 2. de offic. 2. Ga. in li. de fascijs in Prooemio

h Hipp. 3. de fract. text. 10.

i Hipp. li. 2. de fract. a text. 6. ad 9.

k Hipp. & Ga. 2. de off. sci. 31. & 32. & Gal. li. 2. fascijs in Prooemio.

l Gal. 2. de offic. comment. 27.

m Hipp. 1. de fractu. text. 25.

n Hipp. 1. de offic. 25. & Ga. 1. comment.

o Hipp. & Gal. li. 2. de offic. text. 27. p Gal. ibi.

q Hipp. 2. de offic. text. 25.

r Hipp. ibi. text. 16.

Speiæ etiam ad utrunque collocatio principij ipsius fasciæ glomeratæ efficitur a principium interdem media fasciæ, ut in ijs quæ in utrunque caput attrahuntur, in alijs incipit fasciæ ab vno capite, quod principium dicitur: incipimus deligare à media fasciæ, ubi in neutram partem inclinare vinculum debet, sed æqualiter dari ad utranque, alioquin ab vno capite fasciæ orditur plurimum igitur inter est qua parte, siue media fasciæ, siue alterum caput primo collocetur, & propter firmitatem, & propter opus à vinculo præstandum. Maiores b ad firmitatem certas sedes statuerunt in singulis partibus vnde vinculum inciperet, ut occipitium in capite ob quancunque causam affectio: aliam quum deligandum erat humeri caput: illa ad inguina vincienda: initiū manus ad brachiū: initium pedis ad crur, quo modo si principium collocetur, comparatur firmitas. Sed respicere etiam oportet ad opus, quod efficiendum est à fasciæ: nam magis exprimit inde ubi c primo super datur, ita ut colligandum principium sit, vnde magis expellere humorem oportet, ut in fractis, & luxatis super affectam scēdem, in abfectibus, & fistulis ad fundum: ubi d implendi sit pars gracilis ad eam sedem quæ sana est; cauendum tamen ne super vlcus principium fasciæ ponatur: collocari enim debet hinc, e vel hinc in eadem longitudine membri, non tamen in eadem latitudine.

Inlesto principium considerare circuitum oportet, ut f de cernē, ac de iniectione vinculum dici possit: attenditur decor in ambitu fasciarum iocundo, qualis conspicitur in Rhombo, Thaide, Scaphis, Tholo, Geranide, Auriga, atq; alijs eiusmodi. Vinculis: ut autem sit recte iniectionum, circuitus ad duo spectare debet, & ad opus scilicet ad quid datur, & ad firmitatem: opus multiplex est, quamquam ferē sub duplici genere comprehenditur; vnum quod separatur, & expellit, alterum quod coniungit, & g impellit ad locum illum, super quem fasciæ postremo obvoluitur. Contra sepatat & expellit ex eo loco, super quem primo, & plurimum obvoluitur. eod igitur incumbendum est quum deligamus, ut primo & plurimum obvoluamus fasciam, super locum ex quo sepatare, & teprimere oportet, parum & postremo super eum, ad quem impellere volumus, atque adducere; medias partes medio modo complectamur. In vlceribus recentibus materia exprimens ex plaga est ad loca vicina: quamobrem qua parte i plaga est, ea primo, & plurimum obvolui fasciæ debet: nam si carnosa pars quæ hinc, atque hinc sana est vinciat, media non comprehensa, ac sine vinculo relicta maximē turgebit, minusque erit sui coloris: recipiens enim materiam utrinque expressam in flammabitur, pulsabit, onerabitur adiecto cataplasmate: imperiti autem qui sic alligant, ut docet Hippocrates i

C tertio de fracturis libro, ubi vident hæc mala superuenire, aliud quoduis infortunium causantur ubi autem coniungenda sunt quæ hiant, fasciæ orditur à parte sana, & paulatim proficiscitur ad ulceratam, sicque ab vterioribus partibus aliquid adducit. Quæ nimis k coniuncta sunt contrario modo alligantur: nam datur primò fasciæ super partem affectam, deinde paulatim adducitur ad sanam: in his ubi l incipit à fundo, & versus os circumdata ita iuxta ipsum finitur, ut ex eum relinquat humorem, quem exprimit. In luxatis, diductis, peruersis ad duo intendere circuitus debet, ut urgeat scilicet locum in quem nos venit, & magis solum relinquit illum à quo recedit. In fractura m incipit fasciæ ab affecto loco, bis terve super ipsum circumdata adducitur versus sanum, ut influere sanguinem prohibear, & exprimat quod iam fluxit. Sed cum duæ partes sint, quæ & recipere aliquid a laborante particula, & transmittere ad eandē possint, superiores, tum propter multitudinem, tum propter magnitudinem ad utrunque magis idoneæ sunt, quam inferiores: quæ ob contrarias condiciones exiguum quid vel transmittere possunt, vel recipere. Quamobrem Hippocrates n duarum fasciarum, quibus ad fracturas utitur, priore quod in laborante sede continetur exprimit ad partes superpositas, reponitque quicquid ex his ad illam confluit: altera verò quæ primis quidem complexibus ad fracturam datis ad inferiores partes progreditur; ad eas quædam deridit, & quædam prohibet ne ex illis possint ad fracturam conflui: eandem secundam fasciam tursus ab ima parte sursum adducit, sic, ut eodem loco cum priore finiatur: quo fit ut aliquid ad ipsum expellat, prohibeatque ne transmittat. Ad o firmitatem verò plurimum confert postremus fasciæ circuitus, qui minime obliquus conuenit, siquidem fasciæ postremo obvoluita quo valentissimè hæreat vagos debet circuitus continere: nam priores ambitus ut diuersis locis affectam se dem inuoluunt, sæpe necesse est p obliquis duci, sed postremus minime obliquus priores continet, qui motui causa obliqui sunt adhibiti: hos itaque constat hoc modo

D quos priores continet, qui motui causa obliqui sunt adhibiti: hos itaque constat hoc modo contentos immobiles permanere. In crure q postremus circuitus supra, vel infra genus etuari potius siue inclinatione debet; quod si in inguen, vel humeri caput alligemus, in quibus ad cōtrarias partes porrigere fasciæ cogimur, extremos circuitus immobiles finititer siue inclinatione seruabimus, in orbem circa r illa fasciam dantes quum deligamus inguina, vel sub à la, quum humeri caput: commode enim ab humeri capite fasciæ datur ad alteram alam, & ab inguine ad alteri illam: in crure aut postremus circuitus cōmode obvoluitur, super partem quæ carnosa prominet, ubi verò sursum labatur ab inferiori parte suspendetur, ubi dentur

sum

a Hip. 2. d.
offic. 15.

sum à superiori, vt ad talos, vel ad genu. Si non sit sedes contraria, qualis ab humero ad alam contrariam, vel si non sit locus suspendendo idoneus, qualis in crure sub, & supra conspici-
tur, fascia continenda est qua^a maxime locus aqualis est, vt in capite inter frontem & verti-
cem, vbi nullo modo inclinatur: quæ autem adiunguntur ad continendam, vel suspendendam fa-
sciam, superimponenda sunt qua maxime corpus quiescit, & qua maxime cauum est: solent
enim fasciis adijci quædam ad continendum, vel suspendendum, vt in vinculo quod operen-
lum capitis appellatur, ne diducatur, angustior fascia sub mentum media iniicitur, & per ma-
las ab utraque parte attrahitur inter frontem, & verticem, inde sub mentum fertur, & ad occi-
pitem alligatur. Suspenditur etiam ne decidat fascia quæ datur ad latera, ad thoracem,
ad dorsum, additis duabus fasciis, quæ vtrinque iuxta humeri caput deligantur.

Finis fasciæ testatur, qui siue sit alterum caput, quemadmodum vbi ab vno tantum orditur,
siue vtrunque, quemadmodum vbi primum media superdatur: duo potissimum postulat ad
firmatorem, & opus efficiendum, ad quod datur, vt speciemus qua ratione stabiliri possit, & qua
parte debeat desinere. Stabiliri igitur nodo, habena, filo, aut sutura. Nodus intelligitur quoniam
vel utraque fasciæ capita inter se iunguntur, vel alterum scinditur, vel habena adijcitur, cuius
ius extrema inter se alligantur, sed firmatur etiam fascia filis subiectis, & inter se deuinctis,
firmatur tandem acu, & sutura. Vbi nodus adhibeatur, mollis b sit ne comprimat, non ma-
gnus, ne oneret, & cito fieri, ac resolui possit, nõ paruus ne minus stabilis euadat: fructus igitur
moderationem quandam, non habeat habenas dependentes, ne frustra aut cauenda sint, aut
neglectæ imprudenter attrahantur, atque ita vinculum resoluant. Vitatur nodus quoniam assu-
tur extrema pars fasciæ partibus prius iniectis, siue per idem membrum ferantur, ut in cruri-
bus, & brachijs, siue dentur ad contrarium ut in capite humeri, & coxæ quomodocunque au-
tem finiatur fascia, siue nodum accipiat, siue sustentur, finiri debet c sursum, non deorsum. Er-
go vbi sinitur acu ab inferiori parte sursum fraicæ, extrema fascia cum subiectis partibus ne
distans similiter quoniam capita debent nodum accipere, in superiori parte ipsum accipiant, nõ
in inferiori, neque enim trahenda est superior vinculi pars deorsum, sed aduocenda est infu-
rior sursum vbi desinat. Sedes vbi proprie finiatur, non fit qua d ulcus est, sed hinc, vel hinc
cauendum enim ne super plagam nodus, aut fasciæ caput imponatur, quamobrem hinc, vel
hinc detur in eadem longitudine, non tamen in eadem e latitudine. Videndum f præterea
ne nodus collocetur qua parte innititur, qua agimus, aut qua locus inanis est. Pars
quæ agimus, est articulus, cui innititur est planta pedis, & incubando rotam dorsum,
præsertim quod extat, ut capitis pars posterior, ut nates in sedendo. Vitetur in articulo no-
dus, propter motum, & mutationem vinculi, si panis autem locus, cuiusmodi est sub poplite, &
sub alis, non potest nodum fulcire, ac firmare: quamobrem alia parte collocandus est vbi si-
lineatur. Hactenus de vinciendo ratione in uniuersum: quod spectat ad opus efficiendum, fi-
niri fascia debet eo loco quem laxiorem esse volumus.

b Hip. 2. d.
offic. 15.

c Hip. 2. d.
offic. 15.

d Hip. ibi.
tex. 8.

e Gal. in cõ-
men.

f Hip. ibi.
tex. 8.

De fascijs resoluendis.

Cap. 17.

Non satis est rectè, ac decorè uinxisse, sed oportet quod uinctum est oportune
resoluere, de quo nunc tractabimus. In resoluendo igitur potissimum spectare
tempus oportet, quod propriè ad artificem pertinet, nam modus cuiuslibet est,
neque vltimè postulat artificium: qui soluere nescit præcidat, ueluti Alexander

Gordianum illum nodum, in quo soluendi uiam nõ uidebat. Vt autem intelliga-
tur tempus resoluendo oportunitas, intueri primo oportet rectè ne, an malè uinculum inue-
ctum fuerit: nam si quid in eo fuerit erratum, non est cunctandum resoluere, sed statim resolu-
endum est, & rursus ut conuenienter iniiciendum: at ubi nihil ante erratum fuerit in deligando,
debet seruari donec præstet id, quod ab ipso expectatur, modo interim toleretur, & non ni-
mis laxum euadat: duo autem a uinculo requiruntur, ut scilicet inferuiat, uel agat, quemad-
modum ante monstrauimus: inferuit quod medicamenta contineri seruari autem debet, quæ
diu illa continenda sunt, hoc est donec suum opus effecerint: aliqua enim tardius ut Diacal-
cytheos, quod tertio die resoluendi est: aliqua celerius, ueluti adurentia, exedentia, putrefa-
cientia, atque hæc longe citius resolui debent, si qua etiam dentur medicamenta ut morbum
significent, ueluti atramentum, ut ostendat fracturam caluarie larenrem, resoluenda simili-

g Hip. 2. d.
offic. 15.

h Hip. li. 2.
pitia.

i Gal. lib. 5.
meth. c. 7.
k Albuca-
si. in iurg.

ter sunt, quoniam suum effectum præstiterint: resoluitur atramentum postmodum ab h Hippocra-
tibus, quod satis hoc tempore possit in os fractum penetrare. Relinquenda igitur sunt medica-
menta alligata, donec suum opus effecerint: nam ut frustra postea teneantur alligata, sic an-
te incommode soluerentur: interpellaretur enim ipsorum effectio in quem errorem sæpe inci-
dunt recentiores, qui quotidie medicamenta ferè omnia resoluunt, ac mutant: debent autem
quæ diuturnum tempus requirunt diutius retineri, ueluti glutinaria, quæ quarto die resolu-
untur à Galeno, quo tempore etiam resoluit arteriam sectam. Albuca-
si. in iurg. cephalo non resoluit nisi quinto die post chirurgiam: est enim periculum interim, ne san-
guis

A quis effluat, ne impediatur opus medicamenti, ne lzdatur plaga. Inſueto ac re vbi ſapius reſoluitur, præſertim ſi fuerit in capite. At vbi vinculum datur vt aliquid agar, verbi gratia diligat, repellat, ducatur, coniungat, non prius reſolui debet, quàm ſuum effectum præſtiterit. Verum ſiue inferuire, ſiue agere debeat, non ſolum in meri oportet an ſuum opus perfecerit, ſed an interim toleretur: multæ quim cauſæ ſunt, cur non feratur, veluti dolor, inflammatio, prurientium ſenſus, vlcus, humor erumpens nam vbi dolor fit, veluti nerui violatis, biſterne ſingulis diebus, ac noctibus reſolvere oportet, atque alligare. Hippocrates * collas collifas a Hip. 3. li. de art. tex. 62. quocidie reſoluit veritus dolorem. Quæ inflammatione tentantur, vt ſolent fraſta, luxata, vulnerata longè ſapius reſoluenda ſunt, quàm ſi inflammatione vacarent: hæc enim via & dolor quieſcit, & gangrenæ periculum, quod ex diuturniori vinculo impendit, facilè evitatur: reſolui etiam b vinculum ſapius debet, vbi ſit prurientium ſenſus, vt ceſſet acri-vapore exſente, b Ga. 6. me ſicque bono à moleſtia illa vindicetur, & curis defendatur ab vlcere, in quod tunc incidere theſ. 43. conſuevit: cogit tandem humor ex plaga erumpens nos vinculum cito reſolvere, nec patitur ipſum diutius ſervari: nam ſanics quæ retinetur deterior ſit, affectum locum putreſcit, atque erodit: quamobrem c Galenus noſtro libro de ſimplicium medicamentorum ſicilitate, quum de plumbo agit, præcipit vt plaga, quæ multam ſaniem fundit, quocidie reſolvatur: ob eandem cauſam fraſtura cui vultus adiicitur ſapius reſoluenda eſt, quam ea, in qua cutis integra ſervatur: quanquam ob dolorem, quoque prurientium ſenſum, atque inflammationem fraſtura ab d Hippocrate ſapius reſoluitur, atque continetur alligata, dum ex toto ſaneſcit: ſed interim à principio ſolvitur tertio, quinto, ac ſextimo die: poſt ſeptimum ex maiori interna ſtatione vt quinto quoque die, cum minor ſuſpicio ſit doloris, atque inflammationis: poſt vigeſimum, vbi nulla ſuſpicio ſuperuenerit, ſolvitur vinculum deligatum, dum ex toto fraſtura conſeſcit: vbi timemus ne quod euſmodi malum oriator, medio tempore ſolvimus, ac rursus deligamus. Sunt qui ſiunt fraſturam à principio ad ſinem perpetuo alligatam, nunquam interim, reſolventes, quod interdum bene ſuccedi: ſed tutius eſt ob pericula ſuperius expoſita imitari Hippocratem, qui interim reſolvit, perſpicereque an rectè cõpoſitum membrum ſit, & ſi quid erratum eſt corrigere, ac rursus devincire: nam ſic etiam magis aptè vinculum inſidet, & fidelius continet, cum aliquam diuturnitate temporis nimium relaxetur.

De nominibus ac differentijs faſciarum.

Cap. V.

C Riuntur autem ex varia deligandi ratione ſuperius poſita, multæ vinculorum nomina, multæque differentia, de quibus agere nunc operæ precium eſt. Ducuntur f Gal. li. de faſcijs in Procrmio. g Ga. ib. c. 5. f. circueis, qui frontem ambit, & quæ: mas, ferus qui metum, & quæ: qui frontem, & quæ: qui oculum, & quæ: qui naſum, & quæ: qui inguen complectitur: quæ nomina omnia græci a vinculis impoſuerunt ſumpta à partibus quæ devincunt. Trahiuntur & alia nomina à ſimilitudine rei animalium, vt Rhombus, Semirhombus, Accipiter, Ariès, Lepus, Teſtudo: vel aliarum rerum, ut Spica, quod vinculum ſpicam repræſentet, vel Simul quod referat locum ubi planities cum colle coniungitur, ſimul æppellatur, multum enim inclinat ſuo circuitu. Euſmodi etiam eſt Aſcia, ſic à veteribus k dicta quod repræſentet Aſciam inſtrumentum, quo fabri ligna incidunt, atque æqualia reddunt: eſt autem extrema parte modice incuruum, & labroſum: Aſcia autem vinculi circuitus non adeo inclinat, ut ſimul, ſed paulum, poniturque inter vaſios, quod reſequat ſpæcium nudum ſine faſcia ubi ſpeſatur Rhombi uarij: apparet autem lunata figura vinculum hoc, ab una parte ſimul, ab altera globum. Poſtremo ab euentis l quoque ducuntur nomina vinculorum, unde aliquid appellatur operculum, aliud cataphraſta, aliud Vallum, quod talia euenta ex faſciarum ambitu conſpiciantur.

D Differentiarum multa ſunt genera in vinctulis, ac primo illud, quod aliqua ſunt unius modi, aliqua varia: unius modi m eſt orbiculare, quod eodem modo ſemper in orbem progreditur. Varia dicuntur illa, quæ quosdam circuitus reſeſos habent, quosdam tranſuerſos, quosdam obliquos. Sub alio genere differentiarum comprehenduntur ſimplicia, & compoſita: vincula: illa conſtant ex uno lineo duntaxat, hæc ex pluribus: utrorumque exempla multa habes in vinctulis capitis. Sub alio genere coarcentur illa, quæ neſcertis ſedibus, vel completibus ſedibus ſunt: ad certas ſedes accommodantur, veluti ad caput lineum ſciſſum, operculum, diſcrimen, thais: ad peſtus auriga: ad mammas faſcia aſtuta: ad eolem vinculum ſuſpendens. Ad multas partes accommodatur Rhombus, Aſcia, ſemirhombus. Poſtremo aliud differentiarum genus eo ſpeſcat, quod alia n ſunt vincula duntaxat, alia laquei ſimul, & vincula. Sunt vincula tantum illa, quæ præbent uſum inſerviendi, vel agendi ſuperius expoſitum, ſiſc. in p. c. omio. ut continentur medicamentum, exprimendi, repellendi, adducendi: Sed laquei ad extendendum conferunt præter uſum iam dictum. Sunt o vincula duntaxat Tholus, Regium, Scapha, Diſcri-

a Hip. 3. li. de art. tex. 62.

b Ga. 6. me theſ. 43.

c Gal. li. 9. ſimplic. de Plumbo.

d Hip. 1. 2. fraſt. tex. 60. & 43. e Hip. ibi. tex. 41.

h Ga. ibid. c. 1. i Ga. ibi. in Procrmio & Hip. 2. de off. in Procrmio. k Hipp. & Gale. ibid.

f Gal. li. de faſcijs in Procrmio. g Ga. ib. c. 5. f.

h Ga. ibid. c. 1. i Ga. ibi. in Procrmio & Hip. 2. de off. in Procrmio. k Hipp. & Gale. ibid.

l Gal. li. de faſcijs in Procrmio.

m Hip. 1. 2. de off. tex. 2.

n Ga. li. de faſcijs in Procrmio.

o Gal. ibi.

Discrimen. Vincula simul, & laquei, Lepus auritus, quo sursum trahimus caput in reponenda maxilla: Pastocalis quo. utimur ad pedem extendendum. Pare sunt autem nomina, & differentie propositæ omnes ex vinculis, quæ ad vnamquamque partem proximè subiciuntur.

De vinculis singulorum partium a capite ad pedes.

Cap. VI.

Discrimemus igitur in vnaquaque parte vincula aliquot, ex illis quæ à Galeno, Eliodoro, Socrano traduntur: ea autem potissimum accipiemus quæ maioris vtilitatis habemus: ad quorum exemplum licebit & noua inuenire: si quæ autem annotationes propriæ describuntur à singulis partibus subinde à nobis perscribentur, quum ad vnamquamque veniemus.

Gal. de
offic. com.
22.

Gal. ibi.

Sumemus igitur initium à Capite, quod non potest in orbem comprimatur membra, quod sit ut quum perfringitur, necessaria sit sectio ossis ad extrahendum humorem collectum in membrana cerebri neque enim sub vinculis repelli potest, cum ceteris quæ cum capite committuntur, non patiuntur circumdari fasciam in orbem veluti in membrisque sue dextræ, siue sinistram partem occupet vitium quod vinculum possulat, fasciam b super affectam sedem primò datam rectam ducimus ad summum caput, inde ad extremam maxillam, tum rursum ad affectam sedem id quod tertio, aut quarto agimus dum satis circumdata finiatur: sinistram autem in vertice, is enim locus maxime idoneus est, qui fideliter continetur: ubi autem media iniicitur, detur primum affectæ sedi, & utrumque caput æqualiter in cõtrariam attractum ducatur, ubi finiter finiatur: potest autem arctari vinculum ad repellendum solummodo in fronte, nam ab alijs partibus non repellit, sed rancum accommodatur ad tegendum, sulciendum, continenda medicamenta, sed venio ad exempla vinculorum.

Linteum scissum ad summum caput, & circumproximam regionem. I.

Gal. de
fascijs. c. 1.

Linteum e iuste magnitudinis scinditur in partes sex, & mediis qua verticem cõplectitur, integrum reliquitur, ex partibus vero pendentibus mediæ finduntur è regione aurium, A, ac sub mentum demissa nodo inter se vincuntur. Quo factio altera fasciola angusta media occipitio iniicitur, D, e extremaque ad frontem adducitur, & à latere capitis nodum accipiunt: quatuor vero partium quæ pendere sinebamus, hæc ratio est, posteriores, B, prope nodum angustioris fasciolæ, priores C, supra occipitium inter se colligantur. Licet item abique nodo, alijs subiectis, alijs superdatis, postrema fibulam imponere.

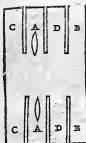
Linteum scissum ad frontem, & partes, quæ iuxta sunt. II.

Gal. de
fasc. c. 2.

In quatuor à partes scindere linteum oportet, medio intra quo, quæ fronti circumducitur, A, priore lque partes super posteriores, quæ dependant ad occipitium dare, B, ibique inter se deuincire: post hæc reliquas duas cõuersas in summo capite colligere, C, quæ sub mentum etiamnum demitti possunt, & ibi nodum accipere. Hoc vinculo ad occipitium quoque utimur, partibus à latere capitis nodo inter se de ligatis.

A

III

B

III

Linteum scissum ad totum Caput. III.

Linteum scissum in partes octo, ita ut ^{Gal. li. de} medium integrum sit, donec tegere caput possit, totum capiti obuoluatur, tum ex ^{fasc. c. 3.} pendens: ibi partibus duæ iuxta aures fixæ, A, sub mento inter se deliguntur, & reliquis verò binis a priori parte, quater nis à posteriori, duæ à posteriori extremitatibus, B, super alias ducuntur ad frontem, altera alteri subiecta, ut à superiori continetur, deinde priores duæ, C, serantur ad occipitium sic, ut æquæ alteri altera insidari his comprehenduntur quæ prius fuerunt circumdata, reliquæ duæ posteriores, D, ad frontem attrahantur, altera similiter alteri subiecta, extremæque a latere fibula injiciatur. Hæc injiciendi ratio efficit, ut caput sine nodis involutum defendatur a tedio, quod hi comprimendo afferre plurimum solent.

Cancer sine vinculum capitis, sine operculum scissum in partes octo ad Caput. I III.

Medium amplecti debet uniuersum ^{Gal. li. 4} caput, sic, ut quatuor partes à fronte regio ^{fasc. c. 4.} dependeat, ab occipitio totidem: ex illis exteriores, B, ad occipitium porrectæ inter se alligantur: ex his exteriores, A, B, similiter fronti circumdata, a latere deliguntur, tum ex reliquis quæ in fronte scissæ partes sunt, C, B, ad occipitium, quæ in occipitio, ad frontem attrahuntur.

Operculum ex fasciola trium capitum (cancer sine vinculum) & ex altera, quæ hanc continet, & vocatur, & tertia, quæ prohibet ne totum vinculum diducatur variatio nominatur. V.

Pertinet ad obuoluendum uniuersum caput, dicitur autem ^{Gal. li. de} cancer sine vinculum, est ^{fasc. c. 5.} quidem cancer sine fasciola longior, C, quæ in orbem faciei, & capiti circumdatur, ut operculum comprehendat, sed ^{Gal. li. de} cancer sine fasciola fit longa, adhibeturque eodem nomine,

V

ut diduci vinculum non sinat: quarum hæc ratio est. Linteum adhibetur, A, sic latum, ut caput uniuersum complectatur, longius quàm ut duplicet, hoc efficiat, cuius alterum caput occipitio datur, alterum à fronte dependet: tum agustior fasciola, B, sub mentum media injicitur, & in utraque partem per mas attrahitur inter frontem, & verticem, inde sub mentum rursus demittitur: post hæc alterius angustioris fasciæ, C, medium fronti injicitur, capitaque in orbem ad occipitium porrecta, ibi & inter se, & cum alterius angustioris fasciæ capitibus alligantur: quod à facie pendebat in longitudinem, usque dum ad supercilia ventum fuerit, dividitur in duas partes quæ in fronte altera super alteram insidente, ad similitudinem literæ, X, in orbem ad occipitium ducuntur, atque ibi deligantur. Potest autem una fasciola duntaxat longior, & operculum continere, & prohibere ne tota iunctura diducatur, ad hunc modum, si facies inter frontem & verticem ordiatur, capita uerò recta per mas sub mentum demissa, ubique altero super alterum excedente in similitudinem literæ, X, sub imas aures ad occipitium ducuntur, ubi rursus in speciem literæ, X, inter se aduersa ad frontem ducuntur, & nodo a latere deliguntur.

Rhom.

Gal. lib. de
fasc. c. 6.*Rhombus alter simplex, alter Hippocratis, de quo nunc. Pl.*

Apertissimum est vinculum hoc (vt quidam
fenserunt) ad futuras, vbi debescunt, vel (vt
alijs placet) ad partium, quas vulnus didu-
xit, agglutinationem, atque ad emittendum
humorem, eo, quod comprimendi vulneris
vim habet: sic autem circuire debet. Fascia
à latere capitis orsa, obliqua ducenda est ad
verticem, atque alterum tempus, A, deinde
malis vtrinque circumdanda, & oblique par-
ti prius obuoluta aduersa in modum literæ
X, ad occipitium demittenda, B, inde obli-
qua, sic, vt à priori circuitu distet per malas,
porrigenda est ad alteras malas, B, C, D, ac rursus obliqua sursum danda vt bis, X, litteram re-
presenter, D, E, quodque in medio est Rhombi figuram accipiar; quo facto ad occipitium fe-
renda est, & fronti in orbem iniicienda, F, G, H, carenus autem circumagenda, vt quæ nuda
sunt includantur.

*Semirhombus, vel Lepus sine auribus,
caput. VII.*Gal. lib. de
fasc. c. 7.

Huic, & illi, cui nomen est Tholus in om-
nibus eadem vis est. Ratio adhibendi huius
modi est. Fasciæ caput occipitio iniicimus,
eandem sub infimam auriculam oblique in-
ter frontem, & verticem ad occipitium du-
cimus, A, B, tum inter frontem & verticem
priori parti aduersam, ac sub infimam auri-
culam ad occipitium attrahimus, post hæc
fronti circumagimus sic, vt quod medium
est semirhombi effigiem referat, C, D, E, ex-
trema vero fasciæ, E, F, non modo in hoc, sed
in alijs quoque capitis vinculis, fibula à lato-
re vincienda est. Possumus etiam si ex usu
sit, fasciam circumducere, non ab inferiori parte sursum, sed contra.

*Vinculum ad caluariam, vel Scapula, vel Tholus, seu Diocletianus, seu Glaucij. VIII.*G. de fist.
c. 8.

Maxime idoneum est, vbi summum caput, & quod inter ipsum & frontem est, vincire con-
uenit. hoc autem modo ipsum iniicies. Orsus ab occipitio fasciam recta per verticem duces
à d, A, frontem ibique sinistra manus digito indice continebis, & iuxta priorem partem rur-
sus ad occipitium, B, demittes: ab eoque tertio ad, C, frontem porriges iuxta partem priorē,
vbi ipsam obuolues per eum sinum, qui à digito tenebatur: postremo fronti circumages, D.

*Thais Perigenis, quam alij ad Idoliam aulicam referunt. IX.*Gal. de fist.
c. 9.

Adhibetur eadem causa, qua Tholus, sed quandam præter usum elegantiam habet. Vbi
Tholus vinculum superdatum fuerit, angustioris fasciæ caput sub eius ambitum indatur,
eaque porrigatur obliqua ad summum caput, & inter ipsum & frontem, tum in fronte sub
prioris fasciæ sinum agatur, inde obliqua ad verticem, per id, quod inter ipsum & frontem
est, ducatur, post hæc ad occipitium: dein sub infima auriculâ dextra inter frontem & verti-
cem, sub infima auriculâ sinistra rursus ad occipitium reuertatur. Nos verò, ut fidelius consi-
neatur, alium quoque ambitum per frontem adiciamus.

Thais alia sine auctore.

X.

A Tholo* obuoluto, fasciola, quæ digiti lacinidinem æquet, vel etiamnum angustior sit, ut a Gal. de
saab occipitio recta ad summum caput, A, & ad frontem per id quod inter ipsam & verticem
est, adduci debet, ibique duplicata, B, rursus ad occipitium, C, porrecta conuertri, atque inde per
destram capitis partem ad verticem, & inter ipsum, D, & frontem procedere: deinde ad sinistram
tempus, E, demitti, quæ duplicanda est, & per partem prius obuolutam, ad dextrâ capitis at-
trahenda, inde similiter duplicata, ad tempus, quod tertio fiat, vt tres sinus duplicatæ fasciæ
cincinnorum imaginem releant: sed postquam tertio ad dextram occipitij partem ventum
fuerit, fasciola ad sinistram partem conuertenda, vt æquè in altero tempore conspiciatur; po-
stremò vt benè priores ambitus teneat
fronti circumagenda, G, H.

Distinuen. XL

Ad eosdem b pertinet ad quos Glau- b Gal. de
cij Tholus, iniijciunt; hoc modo. Fasciæ, fasc. c. 11.
quod satis est, à facie dependeat & reli-
qua eius pars, A, B, ad summum caput, per
id quod inter ipsum & frontem est, tera-
tur, inde ad occipitium, ibique tradatur
ministro continenda: posthac conuerfa
circa frontem detur, C, D, E, quo factò ca-
put à facie pendens, per partem primò
inieciam, rectè ad verticem, per id, quod
inter ipsum & frontem est, procedat, inde
ad occipitium, ibique finiatur.

Scapha, seu Tholus Dioleus. XII.

c Gal. de
fasc. c. 12.

Rectè datur, ubique coniungere diducta necesse est, velquòd ob diuturnum materis
enrum ad oculos in cisa cutis fuerit, vel quod frons aliquin vulnus acceperit Obuoluitur au-
tem hoc modo. Fasciæ ab occipitio orsam trahimus, A, sub infima auricula de xtra, vel fini-
stra, prout ab hac vel illa prius ducendum existimabimus, inde ad tempus adiunctu, ab eoque
transuersam inter frontem & verticem, portigimus ad alterum tempus, B, inde sub infima an-
ticula ad occipitium, qua caput prius su-
per iniectum adstringimus, dein super au-
rem fronti circumdamus, C, sic, vt ambi-
tus hic, illi subiiciatur, qui inter frontem
& verticem procedit, D, ac vterque è re-
gione alterius ab interiori parte sit resi-
mus, tum quoties opus est eodem modo
circumagimus.

Iniijciunt & aliter per duos fasciæ am-
bitus, circa eam futuram, quæ ad aures
per verticem tendit, ac, vt alter ambitus
super futuram sit, alter infra, & vterque ab
interiori parte sit remissus, inferior au-
tem sursum procedere debet, superior ve-
rò deorsum.

XIII.

d Gal. de
fasc. c. 13.

Thais 1 sub incerto auctore
illis idonea est, quibus quod inter frontem & verticem est, ac proximas partes, conuenit
deuincire. Eam sic admovento. Vbi semi-
rhombum inieceris, A, B, C, D, sic tamen, vt
fasciæ frontem non complectatur, ipsam
ab occipitio obliquam; ad verticem & fron-
tem porrigito, ibique conuertito, facito-
que vt circa frontem lunæ figuram imite-
tur, E, F, G, & cornua sursum spectent ima-
parte sita inter supercilia: posthac ab al-
tera parte verticis ad occipitium duci-
to, sicque circa frontem attrahito,
H, I, huiusmodi vinculum præter eam quæ
semirhombus affert utilitatem, est etiam
aliquomodo speciosius.

Glaucij vinculum superimpositum, vel additum.

XIII.

e Gal. de
fasc. c. 14.

Ad eisdem e confert, ad quos vinculum ad caluariam, sed huic magis sidentum. Igitur
vidi Vidi de Chirurgia Lib. III.

E

vbi

Y

XI

XII

XII

XIII

XIII

vbi vngiculum ad calvariam adhibuitum est, aliud super inijcitur, cui nomen est Lepus sine auri-
bus, ne longum faciam.

Regimen.

X V.

p Gal. de
fasc. c. 15.

Idem efficit, * quod Thais sub incerto auctore: nimirum, quod inter frontem, & verticem est, ac proximas partes deincipit, cuius hæc ratio est. Fascia quantum satis est dependere à facie sinimus, A, quodque ex ea restat, inter frontem & verticem recta ad occipitum trahimus, A, inde conuertam sub ima aure, inter frontem & verticem oblique ad occipitum, C, B, ab hoc oblique item ad id contraria partis, quod inter verticem & frontem est, tum per tempus, ac sub ima aure ac occipitum ducimus, D, E, deinde caput quod à facie pendebat, ad frontem attrahimus, terque ibi replicamus, sic, ut sinus ad similitudinem graduum, se excedant, quos postremo comprehendimus fascia circa frontem obuoluta, F, G:

p Hip. lib.
2. de Artic.
tex. 26.

AD maxillam fractam vinculum varium accommodatur, quod à parte læsa incipiat & non multum obuoluatur, aut ad stringatur. Maxillam enim quæ bene alligat, parum iuuat, sed qui male, multum lædit.

Capistrum, quod dimidiatum, vel ad alteram partem dicunt.

XVI.

p Gal. de
fasc. c. 16.

Expeditißimum est, vbi maxillam seu vulneratam, seu prolapsam, seu ob distentionem oris, aliumve morbum oportet ab altera parte vinciri. Fascia ab occipitio orsa, A, obliqua per verticem, & inter ipsum & frontem per tempus ferri debet ad malas, B, inde sub mento, & ima aure alterius partis ad occipitum, deinde sub imis auribus ac mento attracta, eodem reuerti, C, D, atque ad eandem rationem quoties opus est circuire; Tunc verò commodè ita circumdatur, quæ à superiori parte deorsum deligendum est. Sin ab inferiori parte sursum fascia ab occipitio incipiat, & sub infimam auriculam, mentumque procedat, tum per malas ducatur, & obliqua inter frontem & verticem ad occipitum, dein sub mentum circumagatur, postremo frons ambiat, E, F.

XV

XVI

p Gal. de
fasc. c. 17.

Capistrum d ad utramque partem. XVII.
Ad eos pertinet, quibus maxilla vel utriusque suo loco mota est, vel alio quopiam tenetur, ex ijs, quæ dicta sunt in capistro ad alteram partem. Fascia occipitio primum iniecit, A, B, C, oblique per verticem, & inter ipsum & frontem ad malas porrigitur, demissaque sub mentum maxillam, & malas ab altera parte amplectitur, inde inter frontem & summum caput per partem prius incitam in speciem literæ X, ad occipitum reuertitur, D, E, & sub imis auribus ac mento rursus ad occipitum data, nouissime frontem complectitur, H, I.

XVII

XVIII

p Gal. de
fasc. c. 18.

Idem ad inferiori parte suscipitur. XVIII.
Ab occipitio ordiatur, & sub infimam auriculam, ac sub mentum deitur ad malas, A, inde oblique per summum caput ad occipitum tendat: B, C, & eoque sub infima auricula alterius partis, & sub mento demittatur, tum ad malas, D, post hæc oblique inter frontem & verticem, E, ad occipitum ducatur, & fronti postea circumdatur, F, G.

XIX

XX

p Gal. de
fasc. c. 19.

Idem utraque & partem d. iustum à superiori parte deorsum: XIX.

Media fascia complecti occipitum oportet, capitaque eius per verticem obliqua inter ipsum

A sum & frontem porrigere, sic, vt. X. litera representent, A, B, deinde per malas sub mentu, B, & sub imas aures ad occipitium reuertit, C, posthac circa frontem obuolui, D, & ad occipitium adducit, D, sub mentum demitti, E, F; postremo ad occipitium per frontem circuire, G, G.

Idem Aliter. XX.

Media fascia super fronte detur, A, ca a Gal. li. de pitaq; eius ducantur ad occipitium, B, ibi. fasc. ca. 10. que figuram accipiant litera X. post hanc sub imas aures, C, ac mentu ad malas, D, inde inrer fronte & verticem, E, obliqua ad occipitium, F, demittantur, tum sub mentum, G, H, nouissime per frontem, K, L, circundentur.

Aliter. XXI.

Fascia media b ab occipitio orta, A, ca b Gal. li. de pita sub imas aures, mentumque trahenda sunt itum per malas, B, quod superest eodem modo obuoluendum, que ad modum in ea, que proximè posita est.

Capistrum c obliquum ad alteram partem, quo vincuntur que iuxta aurem sunt, & maxille proceßum. XXI I.

c Gal. li. de fasc. ca. 11.

Ab occipitio initium sumat, A, & sub infimam auriculam ad tempus, B, atque inrer frontem & verticem, C, oblique ad occipitium, & circa frontem procedat, D, E, sapinque ad eandem rationem circumeat, quo modo procedere debet, quum ab inferiori parte sursum attrahitur. Sin expeditius sit a superiori parte de orsum, ita portigatur incipiat ab occipitio & oblique per verticem, & inter ipsam & frontem ad tempus procedat, ab eoque sub infimam autem ad occipitium reuertatur, de inde frontem ambiat.

Quod alij Leporem sine auribus, alij Semirbom- d Gal. li. de bous vel Nauriculam dicunt, ad utranque par- fasc. ca. 13. tem commodissime ad frontem, & ex parte e- riam ad id quod inter ipsam & verticem est, adhibetur. XXI I I.

Occipitio primum fasciam inieimus, ab eoque sub infimam auriculam ad tempus, & inter frontem & verticem adducimus, & obliquam ad occipitium demittimus inde circa frontem iuxta angulum oculi tempori propiore, & inter frontem & verticem oblique ad occipitium, partiprius iniecit aduersam sic, vt ibi X. litera representent: post hanc sub infimam auriculam ad occipitium, postremo circa frontem.

a Gal. li. de
falc. ca. 26. *Vinculum a superiori parte iunctum. XXVI.*
Capistrum rectum ad vtranque partem adhibemus, fasciæque in amplius sub mentum, sicut in illo, sed per medium nasum agimus ad occipitum, & super eam struam attrahimus, quæ ad aures per verticem tendit.

b Gal. li. de
falc. ca. 27. *Vinculum Glaucij valde iunctum. XXVII.*
Eadẽ ratione obuoluitur, atque id, quod a superiori parte iunctum inferibitur, nisi quod fertur etiam sub mentum.

c Gal. li. de
falc. ca. 28. *Perigenis Galea c. gladiatoris. XXVIII.*
Aprima est ubi caput, ac malæ plurius locis vulnus acceperunt. Capistrum obliquum ad vtranque partem inijciuntur deinde Glaucij fasciæ, post hæc rursum capistrum ad vtranque partem. Nonnulli ut vinculum hoc elegantius reddant, id capitis ornatum quod *apertum* appellant parantes affuunt: adhibetur item & alio modo sine obliquo capistro, & fasciæ per malas minime porrectæ.

d Gal. li. de
falc. ca. 29. *Galea d. aliter ad eodem. XXIX.*
Fasciæ quod satis est a fronte dependeat, reliqua ad occipitum recta ducatur, & catenus obuoluitur, ut rectum capistrum efficiens, totas genas & caput cõplectatur, quo fasciæ caput quod a fronte pedit, sursum convertendum est, & recte per verticem ad occipitum attrahendum.

e Gal. li. de
falc. ca. 30. *Lepus a. auritus. XXX.*
Sic appellant semithoribum, & bilaqueus ille accedit quem auriculas nuncupant, qui vel gladiatoribus, decoris causa datur, vel ut caput contineat ubi propter aliquem faciei affectum pertinere id oportet. Si decoris causa, auriculæ breues sint, & in medio frontis, nam sic animalis imaginem referunt; sin ut contineant, in medio similiter, & magnæ ut digiti in eorum sinus coniecti contineant caput queant.

f Gal. li. de
falc. ca. 31. *Alius ad tempora. XXXI.*
Hac ratione obuoluitur. Ex altera parte fasciæ laqueus sit pastoralis, vel qui deos habens sinus nominatur (quos *apertus* in libro de laqueis breuiter declarauimus) & fronti inijciuntur, super quem deinde semithoribus vel nasecula circumligatur.

g Gal. li. de
falc. ca. 32. *A D O C V L V M.*
Simplex oculus, vel tenue vinculum ocularium. XXXII.

h Gal. li. de
falc. ca. 33. *Fasciæ ab occipitio orsam, A, ducimus per verticem, inter ipsum & frontem, inter supercilia, B, ad oculus, sic, ut ipsum conregat, inde sub infimam auriculam ad occipitum, C, postremo circa frontem, E.*

Idem ab inferiori parte sursum. XXXIII.
Ab occipitio incipit sumit, & per summum caput, inter ipsum & frontem, inter supercilia ad oculus, A, B, C, ita sub infimam auriculam ad oculus, D, E, F, inter frontem & verticem agitur, post hæc ad occipitum & circa frontem, G, H.

XXVI

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

XXXI

XXXII

XXXIII

Duplex oculus: à superiori parte ductus. XXXIII.

a Gal. li. de
fasc. c. 34.

XXXIII

XXXIII

Orditur ab occipitio, & per summum caput, atque id, quod inter ipsum & frontem est, inter supercilia fertur ad oculum B, C, tum sub infimam auriculam alterius partis ad alterum oculum, inter supercilia, inter frontem & verticem ad occipitium, D, E, postea circa frontem, F, G. Post etiam, si ad rem magis pertineat, initio conerti & A, ab inferiori, B, parte sum, C, D, E, F, G, circumdari, H, I.

Duplex in utraque pars: à superiori parte descensum. XXXV.

b Gal. li. de
fasc. c. 35.

XXXV

XXXV

Media fascia ab occipitio orsa ducere capita oportet inter frontem & verticem, atque inter supercilia, sic, ut ibi, X, litera figuram accipiant, tum ad oculos, atque inde sub imas aures ad occipitium, B, C, D, & circa frontem, E.

Alter c. XXXVI.

c Gal. li. de
fasc. c. 36.

Media fascia ordiatur à fronte, A, capita ad occipitium dentur, B, inde ad modum literæ X. similiter atque in superiori vinculo procedant.

XXXVII

XXXVIII

ber, B, C, tum recta, qua maxilla cum malis committitur, sub mentum, ab eoque sub infimam auriculam, D, ad occipitium, & circa frontem, E, F, G, H.

D

XXXIX

XL

Oculus rectus à ad alteram partem. XXXVII.

d Gal. li. de
fasc. c. 37.

Orsi ab occipitio, A, fasciam per summum caput, & inter ipsum & frontem directam, B, ad oculum ducimus, inde per eam partem qua maxilla cum malis committitur, C, sub mentum & sub infimam auriculam ad occipitium, & circa frontem, D, E.

Duplex ex eodem ductus. XXXVIII.

e Gal. li. de
fasc. c. 38.

Prisquam frontem comprehendat, ab occipitio, A, ad alterum oculum trahi de-

Idem ab inferiori parte. XXXIX.

f Gal. li. de
fasc. c. 39.

Fasciam, A, ab occipitio orsam ducto sub infimam auriculam, & eaque sub mentum, & qua maxilla cum malis committitur, ad oculum, B, inde inter frontem & verticem, C, ad occipitium, posthac sub infimam auriculam, sub mentum trahito, D, tum inter supercilia super partem prius iniectam admodum literæ X. inter frontem & verticem ad occipitium porrigito, E, E, & circa frontem novissimè circumdaro, G, H.

Idem in utraque pars ductus. XL.

g Gal. li. de
fasc. c. 40.

Fascia media non secus ac in ea, quæ obliqua oculum vinciebat, occipitio ini-

ciatur, capitaque B, à superiori parte, vel

inferiori attrahantur, potest etiamnum media fascia sub mento incipere.

Vidi Vidi de Chirurgia, Lib. III.

E 3 Nasus

a Hip. lib.
2. de artic.
qua de na-
fo.
b Galli de
fasc.ca.42.

Nasus non amat vincula varia, peruertitur enim ac simus efficitur, ubi fascia super ipsum & plures rhombos representet: amat autem pannum cum cerato, deinde fasciam.

Fascia b ad Nasum ex quatuor capitibus.

XLII.

Scindendum linteum est in partes quatuor, mediumque integrum relinquendum, quia vincire debet immo nasum. Ex capitibus, verò quæ superiora sunt pedere deorsum oportet, inferiora per genas primum ad angulos oculorum remporibus proprios procedere, inde inter frontem & verticem, ad similitudinem, X, litteræ inter se commissa a ministro contineri, reliqua duo sub imas aures ad occipitium demitti, ibique litteræ X, similitudine accepta circa frontem agi, & a latere inter se diligari, tunc quæ a ministro tenebantur in occipitio desinere.

XLII

XLIII

c Galli de
fasc.ca.43.

Tintem scissum ad nasum.

Fascia eatenus lata esse debet ut nasum complectatur, longa verò ut duplicata a naribus ad occipitium perueniat. Orsam igitur ab occipitio recta per verticem, & inter ipsum & frontem ad medium nasum adducimus, A, B, C, D, & quod ex ipsa superest, E, a facie sinistram dependere, quod rectum in duas partes scindimus, vique dum ventum sit ad superius labrum: quo facto alteram fasciolam media, 3. 2.

1. 2. 3. ab immo naso orsam super eam, quæ scissa pender a facie in utraque partem, sub imas aures ad occipitium ducimus super partem, A, primò iniectam, sic, ut ibi X, litteram repræsentet ministroque tradimus, deinde partes scissas a facie, E, F, G, connertimus ab utraque parte nasi inter supercilias; ut ibi litteræ, X, similitudine accipiant, ac per summum caput obliquas ad occipitium porrigimus, & cum priori capite iungimus, super quas deinde capita, 3. 4. 5. quæ ibi litteræ, X, figuram acciperant, id complexa, postquam fronti circumdata fuerint, finienda sunt.

XLIV

XLV

d Galli de
fasc.ca.45.

Nasus ex binis fasciis.

Vna super nasum in longitudinem detur, C, B, A, dimidiaque pars a fronte dependeat, reliqua per verticem recta ad occipitium porrigatur, sed alterius medium, 1. danum est sub ium nasum, capita verò, 2. 3. sub infimas auticulas ad occipitium ferenda, ubi debent litteræ X, similitudinem accipere, post hæc prioris fasciæ quod a fronte pender, A, B, C, sursum conuertendum, & super partem primò volutam recta per verticem ad occipitium demittendum, quo facto capita 3. 4. 5. quæ ibi litteræ, X, figuram acciperant, id complexa, postquam fronti circumdata fuerint, finienda sunt.

XLVI

XLVII

e Galli de
fasc.ca.46.

Accipiter ad nasum ex tribus fasciis.

XLVI.

Vna sub naso media incipit, A, cuius capita utrinque iuxta nares inter supercilias ducuntur, B, ad imaginem litteræ, X, inde

A inde ad summum caput, atque occipitium dantur, C, D, ibique continentur: altera media super inum nasum obvoluitur, 1. capitaeque eius sub infimis auriculis ad occipitium demittuntur, 2. 3. & ibi inter se, & cum capicibus quae consuebantur, vinctur: tertia media à fronte orditur, 4. & in utraque partem circum data à latere capitis finitur. 2.

Accipiter ad nasum ex binis fasciis.

XLVII.

Prior fascia perinde atque altera circumagenda est, sed capita huius in occipitio ad litteræ X similitudinem inter se aduersa ubi frontem cõpleta sunt, finium rutilius verò sub his comprehenduntur, vel ipsa quoque in occipitio in speciem litteræ X inter se aduersa sub mentum adducuntur, ibique inter se alligantur.

Gal. de fas. c. 47.

Fascia glomerata ad idem.

XLVIII.

Fasciæ pendere tantum a facie finito, quantum à naribus possit ad occipitium peruenire, reliquam eius partem D, E, rectam per nasum, inter supercilia ad frontem, & verticem trahito: inde per medium caput ad occipitium demittitur: ibique conuersam sub infima auricula, G, ad inum nasum, F, attrahito super partem pendente inde sub infima auricula alterius partis ad occipitium ducto, ibique contineto. post hæc caput, C, B, quod à facie pendeat, recta super partem priorem volutam, ad occipitium ducto, sic, ut à reliqua fascia comprehendatur: quam postremo circa frontem adducto, H, I, & ad occipitium reuersam à latere capitis deuincito.

Gal. de fas. c. 48.

to, sic, ut à reliqua fascia comprehendatur: quam postremo circa frontem adducto, H, I, & ad occipitium reuersam à latere capitis deuincito.

Funda.

XLIX.

Orta ab occipitio obliqua per verticem & inter ipsum & frontem tendit ad angulum oculi temporis propiore, inde per genam ad inum nasum, ab eoque ad genam similiter alterius partis oculi angulum temporis propiore, inter frontem & verticem, ad summum caput fertur priori parti aduersa, post hæc ad occipitium demittitur, & sub infimis auriculis portecta ad occipitium teuertitur, nouissimeque fronti obvoluitur.

Gal. de fas. c. 49.

Eadem aliter.

L.

Fasciam occipitio primam inuicimus, deinde obliquam per verticem ad tempus atque angulum oculi temporis propiore adducimus, ab eoque sub inum nasum atque infimam auriculam rursus ad occipitium demittimus, ibique conuertimus, & priori parti aduersam obliquam ducimus ad tempus, ac sub inum nasum ad infimam auriculam contrarie partis, post hæc ad occipitium, deinde sub infimam auriculam sub inum nasum, ac sub infimam auriculam alterius partis ad occipitium, postremo circa frontem obvoluimus.

Gal. de fas. c. 50.

Gal. de fa-
scijs c. 53.

Menecratis & Accipiter. LIII.

Fascia primum occipitio datur, & recta per verticem inter supercilia tendat iuxta angulum oculi naso propiorum; & ab altera nare, super ipsum nasum feratur, iuxta alterum angulum naso propiorum; & inter supercilia, ut ibi similitudo literæ X fiat, post hæc recta iuxta partem prius volutam ad occipitium reuertatur; ibique conuersa sub infimam auriculam, & super ipsum nasum, ac sub infimam auriculam alterius partis, itidem ad occipitium adducatur, quam agere etiam licet super eam suturam, quæ ad aures per verticem tendit. Nonnulli, ut elegantius vinculum reddant, adiungunt semirhombum, cuius rationem supra inducimus.

Gal. de fa-
c. 54. *Amintæ vallum ad nasum in alteram partem declinatum. LIIII.*

Fasciam ob occipitio oriam, A, rectam, ad summum caput adducto, deinde inter ipsum & frontem, B, atque inter supercilia ab altera nare, C, super ipsum nasum; ab eoque super imam aurem, D, ad occipitium obuoluito, E, F, inde circa frontem, G, H.

Gal. lib. de
fasc. c. 55.
& Hipp. 2.
de art. tex.
47.

Hippocratis vinculum Adducens. LV.
Idem præstat, quod proxime positum, sic autem obuoluitur, membrana de arcu palmarum longior accipitur, cuius vnum caput, A, glutine vel gummi illitum naso agglutinatur ab ea parte, in qua iacet aliterum sub imam aurem, B, ad occipitium adducitur, ab eoque ad frontem, quæ similiter agglutinatur, C, D.

Ad aures lineam fissum in quatuor partes. LVI.

Gal. lib. de
fasc. c. 56.

Medium auriculam complectatur, A, ex partibus vero scissis, quæ super auriculam sunt, ubi X literæ figuram acceperint, vna per frontem, altera per summum caput, ad occipitium portiganitur; B, rum quæ per frontem procedebat, quæ X literæ similitudo est, attrahatur, C, quæ per verticem ad frontem ducatur, C, & à latere capitis ambæ inter se vinciantur; partes subiectæ aduerse inter se procedant, & altera per posteriorem partem, B, C, altera sub mentum datur ad occipitium, B, C, ibique nodum accipiant.

Gal. lib. de
fasc. c. 57.

Auris ex fascia glomerata. LVII.
Fascia post istam aurem prope occipitium oria, A, per ipsam ferri debet ut ex parte eandem includat; inde inter frontem & verticem attrahi, B, C, non longe a fronte; tum per priorem partem prope alteram aurem, D, ac sub mentum ad aurem affertur, E, deinde inter verticem & frontem ad posteriorem partem integræ auris, F, G, H, & sub mentum, atque infimam auriculam ad occipitium, inde circa frontem, K, L, ac rursus ad occipitium.

Gal. de fa-
c. 58.

INTER SUPERCILIA ET NASUM.

Amintæ vallum. b.

LI.

Orsi ab occipitio, fasciam oblique per verticem ducimus, atque inter ipsum & frontem inter supercilia, inde à latere iuxta angulum oculi, naribus propiorum, recta ad proximam narem, inde qua maxilla cum malis committitur, attrahimus, tum sub mentum demittimus, & sub infimam auriculam ad occipitium damus, ab eoque per verticem oblique inter ipsum & frontem, atque inter supercilia porrigimus priori parti aduersam, in speciem literæ X post hæc à latere nasi ex contraria parte, & qua maxilla cum malis committitur, sub mentum atque

LIII

LIIII

LV

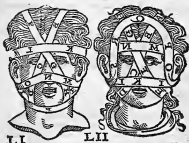
LVI

LVII

LI

atque infimam auriculam, per medium nasum, ad alteram infimam auriculam, atque occipitium: prater hanc nonnulli quoque mentum complectuntur. Adhibetur autem comodissime ubi vel inter supercilia, vel medium nasum deligare opus est.

Phalera seu Vallum.
LII.

a Gal. li. de
fasc. ca. 52.

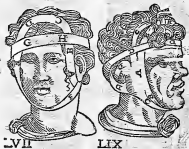
genam sub imam aurem ad occipitium, D, ab eoque per contrariam partem, sic, ut inter supercilia litera X figuram accipiat, E, F, G, tum oblique inter frontem & verticem, H, per verticem ipsum ad occipitium demittitur. deinde sub infimam auriculam per medium nasum atque alteram infimam auriculam, I, K, L, item ad occipitium reuertitur, post hanc circa frontem agitur, M, N. Quidam, ut speciosius vinculum efficerent, per eam quoque suturam quae ad aures per verticem tendit circuire voluerunt, O, P, Q, R, S. Potest etiam si res postulat fascia duci in utramque partem. Haec & superiori eadem vis est.

Auri autem fascia vinculum alienum esse exposuit Hippocrates: nam si ad minimum quid adstringitur, dolorem, pulsus, & inflammationem affert, vixque satis laxum alligari potest, alligatur tamen ob alios usus.

b Hip. li. 2.
de art. sex.
48.

Auris cilia ex fascia glomerata.
LVII.

c Gal. li. de
fasc. ca. 57.

Occipio primum iniicitur, & sub infimam aurem sanam, A, inter frontem & verticem ad priorem partem afficitur auris porrigitur, B, C, D, B, atque inde sub mentum, F, & sub infimam aurem ad occipitium, deinde oblique super aurem, post hanc circa frontem, G, H.

Lintum fissum in partes sex ad regionem iuxta aurem.
LIX.

d Gal. li. de
fasc. ca. 59.

Medium, A, super locum vinciendum iniicitur: ex partibus vero alijs a ceruice dependentibus, alijs super caput collocatis, eas, quae a priori parte sunt, B, inter frontem & verticem nodo inter se de vincimus: medias vero, C, in summo capite & inter se, & cum prioribus alligamus: posteriores, D, ad occipitium adductas, ut X literam referant, circa frontem agimus sic, ut a latere capitis finiant.

Intestura e ad malas ex tribus fascijs.
LX.

e Gal. li. de
fasc. ca. 60.

mentum demittantur, ab eoque per malas iuxta priores partes inter frontem & verticem procedant, ibique inter se colligantur: quod si oculos quoque deinceps volueris, ducantur non iuxta priorem partem, sed per oculos, tum inter frontem & verticem data in speciem literae X, ad occipitium adducantur: altera fascia media inter frontem & verticem orsa in utramque partem attestatur iuxta oculorum angulos temporibus propiores, ad mentum, atque ibi nondum accipiat: tertia media medium nasum amplectatur, capitaeque eius sub infimis auriculis ad

his ad occipitium adducantur ibique, X. literæ similitudinis acceptæ per frontem circumcant, & nodo à latere capitis vinciuntur.

a Gal. li. de
falc. ca. 61.

*Longa ad frontem, & regionem quæ inter supercilia est, ex fascia
glomerata.*

LXI.

Dari primò super occipitium debet, post hæc recta duci ad frontem & inter supercilia, deinde ad occipitium reueriti, & postremo per frontem circumagi.

b Gal. li. de
falc. ca. 61.

Quæda b ad labrum inferius scissa in partes quatuor.

LXII.

Medium quod integrum est, injicito super labrum inferius, A, superiores vero partes ad mentum adducito, B, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X. altera super alteram excedente ad summum caput, & inter ipsum & frontem attrahito, B, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad formam literæ X. ad frontem attrahito, C, & quæ à ministro continebantur, inter se devincito.

c Gal. li. de
falc. ca. 63.

*Eadem ad c labrum superius,
LXIII.*

Media superius labrum complectitur, A, inferiores partes iuxta angulos oculorum temporibus propiores adducito, C, inter frontem & verricem, ut ibi X. literæ figuram accipiant, inde ad occipitium demittito, reliquas duas partes sub infimis auriculis ad occipitium attrahito, B, ibique inter se aduersas circa frontem agito, & inter se devincito, B, g.

d Gal. li. de
falc. ca. 64.

*Fascia a glomerata ad labrum inferius.
LXIII.*

Orditur ab occipitio, & sub infima auricula fertur ab labrum inferius, ac sub infima auricula reuertitur ad occipitium.

e Gal. li. de
falc. ca. 65.

*Eadem in utramque partem ducta.
LXV.*

Media labrum complectitur, capitaque eius sub imas aures ad occipitium attrahuntur, & fronti circumdantur.

f Gal. li. de
falc. ca. 66.

Incipimus ab occipitio f & sub infimam auriculam ad labrum fasciam ducimus, B, C, ab eoque sub infimam auriculam ex altera parte ad occipitium, inde per verticem obliquam, & inter ipsum & frontem ad tempus porrigimus, D, E, ab eoque per malas, F, sub mentum ad malas ex altera parte, G, deinde inter frontem & verticem in speciem literæ X. H, I, inde ad occipitium, postremo circa frontem, K, L.

Ad labrum superius.

LXVII.

g Gal. li. de
falc. ca. 67.

Ab occipitio ordiatur, g & obliqua detur inter verticem, & frontem, iuxta oculi angulum temporibus propiorem, C, ad labrum superius, D, ab eoque ad alterum tempus, atque oculi angulum ipsa propiorem, tum inter frontem & verticem super partem prius inieciam, ad imaginem literæ X, inde ad occipitium & circa frontem, G, H.

Eadem

A

LXVIII

LXX

B

LXX

C

LXXI

LXXII

D

LXXIII

LXXIV

Eadem a medio orsa. LXXVIII.

Media a 1. superius labrum complectere a Gal. de re, capitaque iuxta tempora. 2. oculorum. fasc. c. 63. que angulos temporibus propiores porrigere, inde inter frontem & verticem, 3. ut ibi X literam referant, tum ad occipitium, post hæc per frontem, 4. rursus ad occipitium.

AD MENTUM.

Iuxta ad Mentum. LXX.

Fasciam ab b utroque capite scindentes, sic, ut medium, A, quo mentum comprehenditur, intactum relinquatur, inferiores quidem partes, recta, C, per malas inter frontem & verticem porrigimus: superiores, B, per mentum transversas ad occipitium attrahimus, nodoque inter se alligamus: prodelt autem quibus deunciri mentum conuenit.

Ad humeri caput cum non possit dari super membrum, in orbe datur fascia ad alam contrarium. c Hipp. & Gal. 2. de off. t. c. 6.

Spica Glaucij. LXXI.

Nomen inuenit a spica, quam suo ambitu imitatur, maxime autem proficit ubi iugulum fractum est, aut humerus excidit, eius ratio est. Napsus lanæ mollis ab ea parte qua vincienda est ala subijcitur, donec id cauum compleat: post hæc fascia glomerata, quæ longitudinem, & latitudinem habeat proportionem eius, quod alligatur, ab altera ala incipiens, A, obliqua per dorsum tendit, quæ iugulum cum lato scapularum osse committitur, B, C, inde sub ala affecti humeri ad eam partem reuertitur, quæ iugulum cum lato scapularum osse committitur, ita ut ibi X. literam repræsentet: deinceps obliqua per se proceedit ad alam integræ partis, D, E, inde per dorsum obliqua ad iugulum ita, ut parti prius obuoluerat aliquantulum insidat, ab eoque sub ala iterum, F, G, datur ad iugulum; sic ut secundò similitudo X. literæ fiat, postmodò ad alam integræ partis atque ad eandem rationem circumagitur, H, I, K.

Eadem c media prius iniecta. LXXII.

Adhibita spica brachium figurandum est ad angulum rectum, atque altera fascia media inuoluerendum, 1. cuius capita recta ducenda sunt, quæ iugulum cum lato scapularum osse committitur, 2. atque ibi in speciem literæ X. aduersa intret se ad alam integræ partis attrahenda, 3. 4. post hæc per lacera atque affectum humerum circumdanda, 5. 6. 7. catenus, ut omnia includaneut, & sub ala sanæ partis fienda.

Eadem f in utramque partem ducta.

LXXIII.

f Gal. de fasc. c. 73.

Media ala affecti hameri complectitur A, B, & in utramque partem ducta quæ iugu-

ingulum cum lato scapularum osse committitur. X. literæ figuram accipit, inde obliquè pars E, una per dorsum A, B, altera per pectus procedit, A, B, C, ad alteram alam, atque ad hunc modum quoties opus fuerit voluta finitur.

a Gal. li. de
falc. c. 74.

Geranis (ita enim appellatur à Gravis similitudine) Hippocratis (sive ut alij placet) Perigenis. LXXXIII.

Iisdem connenit quibus spica, in hunc autem modum obuoluitur, vbi spicam iniecerimus, semel circa humerum dari fasciā debet, K, L, inde ad ingulum procedere, M, tum obliquè ad alteram alam, atque ibi definire, N.

Funda brachiorum amplectens, quæ idem præstat atque Geranis. LXXV.

b Gal. li. de falc. c. 75. Spicam b ad hiberi prius conuenit, tum ab ea parte qua ingulum cum lato scapularum osse committitur, fasciam semel recta referri ad brachium, k, L, quod ad angulum rectum figuratum fit, atque inde rursus ad eam partem, qua ingulum cum lato scapularum osse committitur, M, deinde ad alam integræ partis, N, posthac humero & lateribus circumdari, O, & sub ala nodum accipere.

LXXV

LXXXVI

Eadem aliter. LXXVI.

c Gal. li. de
falc. c. 76.

Media vitiati humeri caput amplectitur, capitaque eius recta ducuntur ad brachium in vicinia cubiti; & rursus iuxta partes prius iniectas, qua ingulum cum lato scapularum osse coniungitur: inde ad alā integræ partis, post hæc in orbem,

LXXVII

LXXXVIII

Aliter. LXXVII.

d Gal. li. de
falc. c. 77.

Media d circumdanda est alā integræ partis, capitaque eius in orbem ad latera atque humerum attrahenda: tum sub alā integræ partis iterum demittenda, inde obliqua ducenda sunt ad eum vitiatæ partis locum, vbi ingulum cum lato scapularum osse committitur, deinde recta per humerum ad cubitum: ab eoq; rursus ad eam partem, qua ingulum cum lato scapularum osse committitur, inde ad alam integræ partis, postremo in orbem circa humerum.

Spica duplex e quam alij quadrigam dicunt. LXXVIII.

e Gal. li. de
falc. c. 78.

Commodissimè iniicitur, quum vtrumque humeri caput malè haber. eius ratio hæc est, vbi spica simplex data fuerit, A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, fasciam sub alā vincti humeri demittentes obliquam ducimus ad alterum humerum, L, M, atq; ad eam partem, qua ingulum cum lato scapularum osse committitur, sic vt ibi X. literam referat, N, O, P, Q, R, S, T, deinde ad alteram alam, atque vbi eandem rationem circumagimus.

Cataphrasta. LXXIX.

f Gal. de
falc. c. 79.

Nomen habuit f ad similitudinem Thoracis Romani, quem cataphrastam dicunt, prodest autem quibus deligare iuxta ingulum conuenit latum os scapularum, pectus, dorsum, aut latera, quod vinculi aliqua ex parte duplicem spicam repræsentat, sic autem obuoluitur. Alā primò circumdatur, tum obliquè per pectus ducitur prope illam regionem, vbi ingulum cum osse pectoris committitur, 1. 2. 3. inde per ceruicem ad latum scapularum os humeri contrarij, atque ad alam subiectam, ab eaque ad ceruices, super partem prius iniectā, 4. 5. ita, vt prope ceruices similitudo X; literæ fiat, posthæc obliqua datur ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab alā ad ceruices, 6, vt in vertebra colli. X. literæ figuræ accipiat, deinceps sub

A sub ala, & oblique propè eam regionem, vbi iugulum cum osse pectoris committitur, 7, 8, 9, sic ut hic quoque similitudo, X, literæ fiat, & iuxta ceruices, & super latum scapularum os, & sub ala vt quater, X, literam repræsentet, nimirum semel a priori parte, semel, à posteriori, bis prope iugulum. Ad eandem autem rationem quoties opus est, circuit, deinde in orbem attrahitur circa pectus, & latera, sic, vt tota iunctura Thoracem referat, 12, 13, 14, 15, 16, 17.

Ad iugulum a fractum de ligendi ratio ea conuenit, quæ plerisque, cerato, fasciis mollioribus adhibitis. Hæc autem prouidisse oportet, atque item nouisse in hac præsertim curatione plurimos pannos quæ os extat obijciendos esse, ac fascias plurimas, ibique maxime premendum nonnulli & plumbum alligant, quod oneri sit, & deorsum cogat quod extat, oon enim simpliciter vincire conueniunt, qui cingunt hominem, & vbi pannos obiecerint quæ fractura extat, caput fasciæ ad cingulum à priori parte deuincunt, fasciamque è regione iuguli porrigunt ad partem posteriorem, & in cingulum demissam ad priorem adducunt: alij non ad iugulum, sed inter anum, & naturale fasciam porrigunt: sed hæc b inutilia sunt, neque iunctura firmiter hæret, & alioquo fæda est. Consentit cum capite humeri fasciæ ad alteram alam demissa.

a H' p. 1. de Art. 64.

b Hip. loco citato.

c Hip. 3. li. de Art. 62.

Ad costam panni multiplices, latiores quàm sit attritus locus conueniunt, tñ ceratum, lintea lata, fasciæ latæ ac molles, moderatè adstrictæ, oris à loco collo, & ductæ in vtranque partem.

AD ALAM ET PECTUS.

Eadem Cataphraxis in vtranque partem ducta. LXXX.

Gal. de fasc. c. 80.

Sub ala dari mediam fasciam oportet A, & in vtranque partem ferri ad proximum iugulum, B, C, sic, vt propè ceruices, X, literam referat, deinde oblique

porrigi ad contrariam alam, ab eaque ad proximum iugulum, D, E, vt ibi propè ceruices fiat similitudo literæ, X. inde ad alteram alam oblique, E, postremò in orbem circa pectus, D, E, F, G, H, I.

Sostrasi Vinculum rectum ad alam & pectus. LXXXI.

Gal. de fasc. c. 81.

Maximè conuenit, vbi medium pectus vel dorsum, aut latera, seu thoracem volumus deuincire. Duas igitur fasciolas iustæ longitudinis humerorum capitibus iniicimus, earumque capita recta solum dependere: deinceps fasciæ glomerata thoracem totum obuoluimus & latera, vt contegantur, extremamque fasciam nodo alligamus: capita verò, quæ & à priori & à posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus adiuimus, ac, si longiora fuerint, sursum conuersa, quæ iugulum cum scapularum osse committitur, inter se colligamus.

Vinculum in 1 speciem literæ, X, ad alam, & pectus. LXXXII.

Gal. de fasc. c. 82.

Quas proximè posui fasciolas, A, B, non rectæ, sed oblique dependeant, ita, vt tam à pectore, quàm à dorso, similitudo, X, literæ fiat, cætera eadem fieri debent, quæ vt rectæ adhibentur.

a Gal. de fa-
scijs c. 82.

Amputat. Thorax.

LXXXIII.

E

Huic, & vinculo quod ad alam posui, eadem vis est, sic autem fasciatur: imposita cataphra-
cta ad utramque partem ducta, ubi fascia extenus circueat, ut visque ad umbilicum comple-
xa omnia fuerit, capita inter se vinciri debent, sic, ut lupuslaqueus fiat, quod ex his ultra la-
queum relinquitur, ad illa utrinque adductum prioribus circuitibus inferitur, sic ut extre-
mum pendear, quod quatuor digitorum longitudinem æquet, quo fit ut Thoracis simbras
representet.

b Gal. li. de
fasc. ca. 82.

Thorax b ad idem X. literam representans.

LXXXIII.

Fasciam ilibus primum ad dextram partem iniicitur, A, & oblique per latus, & medium pec-
tus trahito ad humeri caput, B, C, ab eo
que ad alam, atque iterum ad humeri cap-
ut. Super partem priorem, D, ad effigie.
X. literæ, post oblique per dorsum ad illa
super caput primo iniectum: deinceps
per ventrem, E, ad illa sinistra partis in
orbem circumducito, F, deinde per dor-
sum priori parti aduersam, sic, ut ibi eius-
dem literæ similitudinem habeat, ad cap-
ut humeri dextrum, G, post hæc sub ala
demittit, & rursus ad caput humeri cir-
cum agito, H, sic, ut ibi similitudo. X. lite-
ræ fiat, post hæc per medium pectus ac
latus oblique ad illa sinistra partis, I, K,
nouissimè in orbem circumdato, L, M, at-
que ad eandem rationem voluit, N, O,
dem quæ liganda sunt omnia includantur.

LXXXIII

LXXXIII

c Gal. li. de
fasc. ca. 87.

Stella.

LXXXV.

G

Adhibito vinculo cui nomen est Thorax: X. literam representans debet angustior fa-
sciola dari in orbem semel, aut iterum circa pectus & dorsum, & extremo capite fibula de-
vinciri.

d Gal. li. de
fasc. ca. 86.

Gervasis d in speciem Fistele.

LXXXVI.

Idem potest quod cataphracta, eius autem ratio est. à dorso incipit, & oblique per scapu-
las ad eam partem procedit, ubi iugulum cum lato scapularum osse committitur, B, inde sub
ala demissa, C, eodem reuertitur, D, ut similitudinem. X. literæ super eandem commissuram ac-
cipiat: post hæc obliqua per mamma ad
umbilicum, E, F, ibique conuersa oblique
trahitur ad alteram mamma, G, H, I,
atque ad eam partem ubi iugulum cum
lato scapularum osse committitur, ut ibi
literæ. X. figurâ accipiat, K, L, deinde per
dorsum demittitur, & in orbem datur cir-
ca latera, M, N, atque ad eandem ratio-
nem circuit, O, P.

LXXXVI

LXXXVI

e Gal. li. de
fasc. ca. 87.

Stella à posteriori parte se ostendens.

LXXXVII.

Utiliter adhibetur quibus devincire
dorsum oportet: Sic autem circumdatur,
ab ilibus orsa, pura sinistra partis, A, per dorsum tendat ad caput humeri dextri, B, inde ad al-
lam, C, ab eaque per latum scapularum os sinistra partis ad alam, D, atque ad humeri caput,
E, de hinc oblique per dorsum ferat priori parti aduersa, F, G, post hæc semel aut iterum in
orbem circa illa datur, H, I, K, L, M, N, eoq; ambitu extrema pars continetur. Eadem quoque
sic circumagere licet, ut à priori parte oculis exponatur, id quod fit, ubi nō à priori parte sed
à posteriori æquè circumeat.

Via-

XXXVIII

LXXXIX

XC

XC I

XCII

XCIII

XCIX

Vinculum quod a subline * apparet appellatur. LXXXVIII. Gal. de fasc. c. 82.

Idem efficitur atq; illud quod proximè positum est. Fasciam inste longitudinis atq; latitudinis mediam in longitudinè scindimus, dum recipere caput possit, ex capitibus nerò unum a ventre, A, B, G, alterum à dorso patimur dependere: post hæc imponimus id vinculi, cui nomen est thorax. X. literam repræsentans, imaq; capita prioris fasciæ scissâ in plures partes pendere sinimus.

AD CERVICEM.

Simplex vinculum ad Cervicem.

Gal. de fasc. c. 89.

LXXXIX.

Commodissimum est, ubi res poscit alteram cervicem partem alligari: incipit autem à medio latere, A, & per dorsum fertur ad cervicem, B, & pectus, post hæc ad latus super caput primo inclinatum, C, deinde per thoracè in orbem, D, E, F, G.

Duplex. X C.

Fascia primum alæ circumdari dët, tum oblique per dorsum ad cervicè procedere, B, C, inde ad pectus, & alâ atque alterâ alâ, D, E, F, post hæc obliq; per pectus ad cervicè, ita, ut ibi. X. literâ repræsentent; deinde obliq; per dorsum ad alâ, G, H, I, ac postremo in orbem circumagi atq; ad eandem rationem circuire, K, L.

Gal. de fasc. c. 90.

Cuspis, sive d'Hamus. XCI.

Gal. de fasc. c. 91.

Binæ fasciæ, quæ & longitudinem conuenientem habeant, & duorum digitorum latitudinem non excedant, mediz humerorum capita complexæ dependent, & tam à dorso, quam ab umbilico X literæ figuram accipiunt: post hæc fibula inter se iunguntur: quo facto obuoluit Geranis in spem fscellæ.

Rhombus simplex. XCII.

Gal. de fasc. c. 92.

Isdè prodest, quibus proximè adscripta. conueniunt autem ex duplici vinculo ad cervices, & ex geranide, ante dictis.

Rhombus duplex ad idem. XCIII.

Gal. de fasc. c. 93.

Fascia ab ilibus orfa obliqua p iugulû fertur ad latr scapularû os: inde ad alâ ab eaq; ad iugulû, ita, ut quâ iugulû cû lato scapularû osse cõmittitur, referat si militudinè literæ X. post hæc trãuersa p collû ad alterû iugulû: tû sub alâ dimittitur, atq; ad idè iugulû reuertitur, ut ibi quoq; similitudo X literæ fiat: inde obliqua p mammâ pergitur ad illa cõtrariè partis, sic, ut i pectore eadè literâ referat: postea i orbè circa illa fertur, & obliqua p dorsum rēdit, quâ iugulû cû lato scapularû osse cõmittitur: inde ad alâ demissa eodè reuertitur tû trãuersa p priorè partē, quâ iugulû cû osse pectoris, & quâ cû lato scapularû osse cõmittit, & obliqua p dorsum ad illa, pcedit postremo i orbè. Cû hoc èt sponit, uel duplex geranis uel simplex viculû ad cervicè, uel èt duplex.

Geranis in speciem s fscellæ in prior parte se ostendens. XCIX.

Gal. de fasc. c. 99.

A latere orfa, A, obliqua per pectus co F. 2 ducenda

ducenda est, ubi iugulum cum lato scapularum osse committitur, E, C, inde sub ala, ab hac eodem reneris, D, per collum transversa ducenda est ad commissuram iuguli alterius partis, cum lato scapularum osse, E, deinde sub ala à priori parte versus posteriorem, F, ad eandem commissuram porrigenda, inde obliqua per pectus, G, H, & postremo in orbem circa ilia, I, K, L, M, N, O. Idem quoque vinculum posteriori parte se ostendet, si circuitus qui à priori parte fuerant, in posteriori collocemus, & eos qui à posteriori, in priori.

Auriga.

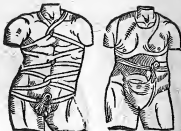
C.

a Gal. de fasc. c. 100. Valet ad latera² deliganda, atque ad hunc modum infigitur, media fascia collum comprhendimus, capitaque obliqua per pectus attrahimus, ibique inter se implicata sub alas adducimus ad dorsum, ibi rursus implicamus, atque ita donec totum thoracem deligaverint, modo à posteriori, modo à priori parte implicamus, extremaque inter se devincimus, quo vinculo utuntur aurigae ad latera continenda.

A D M A M M A S.

A futa fascia ad mammam.
C I.

b Gal. de fasc. c. 101. Fasciam, cuius longitudo sit proportionem hominis, duplicamus, tum initio facio à medio eius partis, quæ duplicatur, suimus deorsum oblique tendentes, deinceps omne id quod super futuram est excidimus, ut pilei modo sinus fiat, qui mammam & quod super iniectum est capiat. Vtrumque huius fasciæ caput in duo scindimus, deinde ab altera parte sinus, quæ contra futuram est, & veluti labrum lintei, fasciolam latam circiter digitos duos à latere suimus, sic, ut alterum caput longius sit, brevius alterum, quæ fasciola cingulos dicit. Vicièd ratio est hæc. Sinus datur ad mammam, ut ipsam comprehendat, longius verò cinguli caput per dorsum attrahitur ad integram mammam, & cum breviori nodum accipit, ex capitibus scissis priora duo sursum feruntur ad cervicem, ita, ut dexteriori sinistrum, sinistræ de xtrum procedat, pendereque sinatur, quibuscum reliqua duo capita colligantur.

C

CI

CII

CII

Glomerata e fascia ad mammam.

C II.

e Gal. de fasc. c. 102.

Longioris fasciæ quæ tantum latitudinis habeat, quantum usus requirit, caput in duas partes scissum detur iuxta integram mammam, fascia verò per dorsum oblique ad viciatam mamam procedat, ab eaque ad alteram, post hæc super dorsum, inde ad affectam mammam à superiori parte deorsum porrigatur, ut inter utramque mammam. X. literæ figuram accipiat, sæpiusque ad eandem rationem circumear, dum quæ nuda sunt omnia contegantur, extrema verò fascia scindatur, tum scissæ partes inter se vinciantur altero nodo sub integra mamma, altero supra colloco.

Duplex in utraque parte ducta à superiori parte deorsum.

CIII.

a Gal. de
fasc.c.103.

Mediæ fasciæ, quæ pectori transuersa circumdatur, altera affuitur donec utramque mammillam pertransierit, hæc capitibus suis recta ad collum datis ex eo suspenditur, illa quæ deorsum procedit utriusque capita inter se vinciuntur, ut deligandis mammis accommodetur.

Vinculum b suspendens sex habens capita.

CIII.

b Gal. de
fasc.c.104.

Suspendenti vinculo quatuor capitum circa mediâ futuram, alia fasciâ transuersa affuitur, cuius capita cum ut dictum est deliguerimus, in dorso inter se vinciuntur; ne autem resolui vinculum possit, aut rugosum fieri. Habet autem eundem usum, quem proximè traditum.

AD INGUEN.

Iniunctura c ad alterum inguen.

c Gal. de
fasc.c.105.

Expe ditissima est, ubi alligare inguen oportet. iniicitur autem hoc modo. Fasciâ ab ilibus orsa oblique per clunes ferri debet à parte inguinis vitiati inter anum & naturale, post hæc sursum procedere ad inguen: tum in orbem per coxâ ad illâ super partem prius iniectam, & ab inferiori parte sursum adduci.

Idem ad utrumque d inguen.

d Gal. de
fasc.c.106.

Abdomini fasciæ caput iniicito, A, eâ quæ oblique per coxam inter anum & naturale attrahito ad inguen ab inferiori parte sursum, B, C, D, E, deinde iuxta caput primo iniectum ad coxam F, G, atque inter anum & naturale, ad alterum inguen ab inferiori parte sursum, H, I, post hæc infra umbilicem, sicque circum agito dum inguen utrumque includatur, K, L.

Eadem in utraque parte ducta.

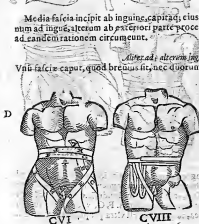
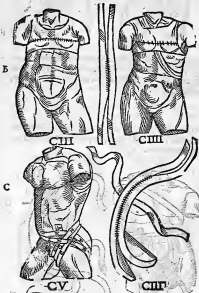
e Gal. de
fasc.c.107.

Mediâ fasciâ incipit ab inguine, capitâque eius ad coxâ data literæ X. figurâ accipiunt, ut vtrum ad inguen, alterum ab exteriori parte procedat, deinde ambo in vnum adducuntur, atque ad eandem rationem circumueiunt.

Alter ad alterum inguen.

f Gal. de
fasc.c.108.

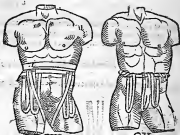
Vni fasciæ caput, quod breuius sit, nec duorum vel trium cubitorum longitudinè excedat, ab inguine dependeat, alterum vero glomeratè per illâ ad coxâ decur, atque abdominè, inde oblique ad coxâ & inguen circumagatur ab inferiori parte sursum, tum ad inguen illâ & coxâ, ac piliâ cõtrariis partibus ad abdomen, tuncque caput dependens ad sursum conuertatur, sic, ut ibi sinus fiat, qui altero capite quod glomeratum est, comprehendatur, post hæc rursus quod glomeratè est, super inguen, & coxam ducatur ad abdomen, rursusque primû caput duplicetur à superiori parte deorsum, & eo quod glomeratum est comprehendatur, ac dum fasciâ desinat, alterum quidem duplicetur, alterum superdetur, nouissimè fibula imponatur:

*Alter ad utrumque CIX.*a Gal. de
fasc. c. 109.

Fasciola media lumbis completitur, capitane eius ab inguine, non secus quam in iunctura ad alterum inguē, sinimus dependere; tum alteram fasciam a ventre orisam, quemadmodum in iunctura ad utrumque inguen circundamus, capita verò quæ pendebant, quemadmodum in simplici dictum est, duplicamus.

CIX

CX

b Gal. de
fasc. c. 110.

Pellera, seu vinculum b suspendens ad colem. CX.

Fasciola media lumbis iniicienda est, capitane eius super ventrem adducta nodo inter se vincienda, tum alterius fasciæ glomerata caput zone inferendum, reliqua pars ad colem dextra in zonam rursus a superiori parte deorsum conijcienda, post hæc sub colem. & ad zonam, postremo testiculos complexa in zonam demittenda est.

Alter.

CXI.

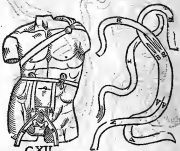
c Gal. de
fasc. c. 111.

Iniecta v zonæ fasciæ caput super colem imponatur, eaque circa ipsum in orbem detur, donec totum includat, deinceps ad zonam feratur, ab eaque ad colem, atque inde rursus ad zonam, novissimè testiculos complexa in zonam demittatur.

d Gal. de
fasc. c. 112.

Idem ex d fasciæ scissæ ac zonæ. CXII.

Linteum iuxta magnitudinis scindito in partes quatuor sic, ut medium integrum relinquantur, quo colem excipio, tum ab altero capite scissas partes in vicinia colli scindito, B, B, in quæ scissæ, conijcitur partes alterius capitis, A, A, cinguloque inserto, & nodo alligato.

CXII

e Gal. de
fasc. c. 113.

Vinculum ad alterum inguen e quod novum dixerunt cancerum pro inguine. CXIII.

Fasciæ ab ilibus contraxit partis incipiens, A, obliqua fertur ad lumbos, deinde ad inguen, B, quod vinciri debet, ab eoque ad summam coxam potrigitur, C, post hæc ad idem inguen recurra datur ad regionem quæ sub umbilico est, ut X. licet figuram accipiat, D, ab eaque ad ilia alterius partis, sicque circumagitur donec quæ nuda sunt ossa complectatur, E, F, tunc utiliter semel in orbem ambit, G, H, I, circa lumbos, & infra vmbilicem. Prodest autem quibus devincire inguē oportet.

CXIII

CXIV

f Gal. de
fasc. c. 114.

Ad utrumque f inguen. CXIII.

Vbi vinculum adhibuerimus ad alterum inguen, omisso circuito in orbem in vinculo ad utrumque inguen fasciam, A, a lumbis attrahimus ad alterum inguen, deinceps ad summam coxam, B, C, ab eaque ad idem inguen, D, E, ut in ætato similitudo, X. literæ fiat, deinde ad lumbos adducimus, post hæc ætenus hac ratione obvolvimus, F, G, ut quæ nuda sunt includamus. Valer ad utraque inguina deligant, neque ab re est ultra propositos circuitus in orbem quoque fasciam circumagere.

A

Iniunctura ad^a inguen tuendum.

CXV.

a Gal. de
fasc. c.117

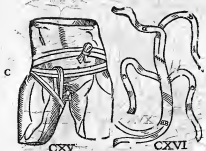
Fasciæ glomeratæ à capite duodecim interpositis digitis fasciolam affloctæ duorum cubiti torum oportet, eoque capite super ilia contrariæ partis iniecto, fasciolam rectam à posteriori parte per lumbos & clunes demittere inter anum & naturæ, obnolutamque inguini vitia- to sursum porrigere, dein glomeratam fasciam bis, ter ve circumagere, per quem ambitum fa- sciola attrahitur quasi per nodum, ubi verò huiusmodi circuitibus in orbem inguen ad stric- tum est, fasciola ad summam coxam porrigitur, ab eaque ad idem inguen, & ad eam regio- nem, quæ sub umbilico est, quo factò ex fascia glomerata vinculum fit ad alterum inguen, no- dumque accipit sub umbilico. Pertinet autem hoc vinculum ad eos, quibus propter varices, qui inguen implent, manus curatio admoventur.

Affusa, iniunctura ad anum.

CXVI.

b Gal. de
fasc. c. 116.

Fascia sumi debet eatenus longa, ac lata, vt huic iniunctura sufficiat, cui ab vno capite, al- tera valeat fasciæ, lata circiter digitos tres, transuersa assuenda est, hæc zonæ nomen inue- nitur eidem fasciæ interuallo, puta nouem digitorum alia fasciæ transuersa perinde lata vt zona, similiter assuenda est, cuius partes vtrinque adiuncta crura nuncupantur; alterum ve- rò caput rectæ fasciæ quod contra sururam est scindendum in duo crura. Homo igitur expli- cata zona cingatur, D, D, recta verò fasciæ per lumbos procedat ad anum, atque inter ipsum & naturæ, cuiusque crura, B, B, ad inguina ducta, zonæ inferantur; posthæc adiuncta crura ar- ctata, C, C, in zonam demittantur, atque ibi cum crutibus alligentur; quod vinculum sine ad- iunctis crutibus nonnulli ad calculosos vbi calculus euulsus esset, adhibuerunt nos ob nodo- rum inæqualitatem reijcimus, ne pars umbilico subiecta vergeat. Vesica enim inæqualiter cõpressa inflammationi ob- noxia est. Deligamus autem, quibus cal- culus euulsus est, parua fasciæ, quam pro- ximè ad inguen proposuimus: sed nunc breuiorem rectam fasciolam assuimus, extremitatemque scindimus in duas partes hæc autem iuncta illis longè com- modior est, quam quæ ani causa iniicitur. Si quidem glomerata fasciæ in orbem volu- ta lumbos, & omne id quod sub umbili- co est, tegit, extremitatemque sub umbilico prioribus circuitibus assuit. Ex recta vero fasciæ quod integrum est ad anum, & inter ipsos & naturæ demittitur, par- tes verò scissæ ad inguina attrahuntur, quæ res circuitus immittuntur, quæ vincien- di ratio, calculosis, vbi scissi sunt, aptissi- ma est.

Imo totius, eo scilicet per umbilico effigida ali- terci medias duas in zonam demissas, inter se denuncire, A, A, & reliquas duas in eadem zona coniectas pati dependere, B, B, quo factò coles per id cauum excipi debet, scrotumque totum comprehendi integro linteo, ex cuius partibus longioribus, duæ exteriores, 14. scroto innol- vendæ sunt, ita, vt de extra sinistriori, dexteriori sinistra procedat, de inceptis in zonam demis- sis, eo modo quo priores permittendæ sunt pendere, reliquæ duæ medix scroto similiter inie- ctæ, 3. a. vt de extra sinistriori, dexteriori sinistra procedat, per summam coxam in eandem zo- nam demittendæ, & cum prioribus partibus pendentibus alligandæ.

Scissum & vinculum ad scrotum.

CXVII.

c Gal. de
fasc. c. 117.

Linteum pro hac ipsa iniunctura longum latumque ab utroque capite in quatuor partes diuiditur, sic, vt ab vno breuiiores sint, ab altero longiores, deinde à medio versus breuiiores excidunt, donec vbi vfus requiritur, coles eo cauo excipiantur. Zonæ ergo iniicere primum homini opor- ter, tumque ex breuioribus partibus linte-

Iniunctura

a Gal. li. de
fasc. c. 119.

instructura ad scrotum * ex tribus capitibus.

CXVII.

Vni extremitati fasciæ affluatur altera media ad imaginem literæ T. harum, quæ transuersa est hominem cingaturque recta, feratur ad scrotum, A, ibique eatenus incidatur, quatenus coles suo cauo recipiatur, extremitaque ad zonam alligetur, ut scroti vitij accommodetur.

b Hipp. &
Gal. lib. 2.
de officina
119. c. 14.

Quod attinet ad membra & propriè b ad articulos, quæ curuantur veluti ad popliteum, minimis & quam maxime collectis, quæ extenduntur veluti ad patellam, simplicibus & latis fascijs circumdari debent: nam nisi lata fasciæ totum articulum complectatur quæ tenditur, facile sursum, deorsum ve feretur, at quæ flectitur, neque admittitur, neque seruat, sed fasciæ lata. Quamobrem quæ cubitum flectimus non est quod plurimum fasciam obuoluamus, sed fasciæ primò circumir super ipsum, deinde super brachium & humerum.

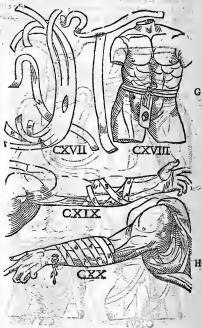
A D C V B I T V M.

Fasciæ glomerata ad Cubitum

CXIX.

c Gal. li. de
fasc. c. 119.

Incipit e ab imo humero in vicinia cubiti, atque in orbem circumagitur, posthæc obliqua F ducitur per priorem cubiti partem, quæ secari venæ solent, tum brachio in orbem obuoluto, obliqua ad humerum reuertitur, sic, ut priori parte cubiti, X. literam representet, sic autem circuit, donec tegantur quæ nuda sunt, & vbique à latere modum accipiat. Illud autem commune est humeri brachij, alteriusve membri xipicandâ, quod fasciæ in orbem ferri debeant, cum eo ut interdum etiam oblique procedant, quo vinculum firmitus hæreat. Huius verò fasciæ extremitas vel inferioribus affluenda est, vel angustiori fasciola vincienda est, aut in duo capita scindenda, quæ ab altera membri parte nodo inter se alligantur.

d Gal. li. de
fasc. c. 119.

Instructura in orbem: d quidam adijciunt
sub auctore Hippocrate.

CXX.

Huius vinculi ratio est, ut fasciæ super aliquod membrum pluribus circuitibus in orbem ambiat, rectæ autem inijciuntur ut membrum contineat quod in suum locum restituitur, magis verò pertinet ad corporum, quæ abscesserunt glutinationem, ipsæ seruatis, quæ ad artificiosam fasciandi rationem pertinent; abscedentium enim ore in inferiori parte sit, fasciæ à superiori parte deorsum procedit, ut humores excernantur & eorum quæ abscesserunt alterum alteri insidat ut glutinetur: sed si vlcus superius sit, ut materia ab inferiori parte sursum sub vinculo excernatur: vbi verò abscedentia corpora transuersa sint, fasciæ ab ipsis citandæ versus os, ut humor emittatur.

A D M A N V S.

e Gal. li. de
fasc. c. 121.

Deservati vinculum ad * partes extremas.

CXXI.

Ab extremo brachio prope manum orsi, vbi fasciam semel in orbem duxerimus, i. 2. obliquam

A quam attrahimus per primam palmæ partem, 3. 4. deinde per palmam ipsam circumagimus priori parti aduersam, ita, vt ad primam palmæ partem reuertatur, prope ipsam prius X. literæ similitudine accepta, 5. 6. atque ad eandem rationem obuoluimus, dum quæ nuda sunt contegantur. Adhibentur autem vtilissimè vbi & primam palmæ partem, & palmam alligari necesse sit.

Cancer.

CXXII.

Angustioris fasciolar, * cuius latitudo exempli causa, digitum æquet, capite super primam palmæ partem imposito, 1. ipsa per palmam attrahenda est, & ab interiori parte versus exteriorem oblique ad pollicem adducenda, 2. tum circa ipsum ab exteriori parte oblique porrigenda ad primam palmæ partem, aduersa parti prius iniecit sic, vt super exteriora pollicis X. literam referat, 3. 4. atque ad eandem rationem eatenus voluenda, vt omnia complectatur, nouissimèque circa primam palmæ partem data finienda est, 5. commodissimè autem obuoluitur ad vinciendum pollicem, quem *vincitur* vocant.

a Gal. de fasc. c. 122.

Iniunctura, ad primam palmæ partem.

CXXIII.

b Gal. de fasc. c. 123.

Orta à prima parte palmæ, obliqua versus palmam ducatur, deinde per palmam ipsam transuersa, postremo in orbem circa primam palmæ partem, vt quibus hanc ipsam vincite volumus, accommodetur.

Vinculum c oppositum.

CXXIV.

c Gal. de fasc. c. 124.

A prima parte palmæ incipiens, post ipsam oblique circa pollicem obuoluitur, tum oblique à priori parte manus ad primam palmæ partem porrigitur, ibique in orbem attrahitur vt vinciendo pollicem aptetur.

Vinculum vt à palafra ductum.

CXXV.

d Gal. de fasc. c. 125.

Adhibito vinculo opposito, fasciam insuper oblique prope primam palmæ partem versus digitos circumdamus, 1. 2. 3. 4. deinde in orbem circa indicem, posthæc oblique aduersam parti prius iniecit, prope primam palmæ partem attrahimus, 5. 6. idemque facimus circa reliquos digitos, vt illis idoneum sit, quibus tam quod prope primam palmæ partem versus digitos est, quam quod post digitorum articulos, vinciri debet.

Rhombus ad c medium membrum.

CXXVI.

e Gal. de fasc. c. 126.

Fasciæ caput membro iniicimus, 1. eamque super id obliquam ducimus, 2. posthæc in orbem, 3. deinde aduersam parti prius obuoluitur, 4. atque ab altera parte in orbem, 5. vt ad eas fractu-

fracturas couferat, quibus carnis quoq;
vulnus accessit.

A D C R V R A.

Rhombus multiplex = ad *unicuius membrum.*
CXXXVII.

Super extremam vnus membri partē
fascia imponitur, 1. & per ipsum equis in
teruallis, quasi in cochlea serpit, viq; ad
alteram extremitatem, 4. quam in orbem
complexa, oblique circuit, & in orbem
datur, aduersa parti prius iniecta, certa
seruans intervallo, vt ijs quæ comprehē-
dit, accomoderetur.

Palma b habens. *CXXXVIII.*

Orsa à summo membro, 1. obliqua per
medium ad imum feratur, 2. & in orbem
circa ipsum datur, 3. post partē prius inie-
cta aduersa ad summum reuertatur, 4. &
iuxta eodē circūitus ambiat, vt eas par-
tes fideliter contineat, quæ recenti callo
agglutinate sunt.

Rhombus e equalium crurum. *CXXXIX.*

Tradita iunctura hæc est ad femur, vbi
id aliqua parte vulneratum sit, & adiun-
ctæ partes abscedant, cuius ratio est. Ab
inferiori parte vlcēis fascia in orbē cir-
cuit, A, B, inde obliqua ducitur a latere
vlcēis, C, D, & rursus in orbē à superio-
ri partē vlcēis attrahitur, E, tum obli-
qua ad imaginem literæ X, deorsum de-
mittitur, F, deinceps conuenienti inter-
uallo bis iuxta vlcus obliqua porrigitur,
semel ab inferiori parte sursum, G, semel
à superiori deorsum, H, I, ita, vt bis litera
X, repræsentetur, & in medio rhombus
super vlcus collocetur, quo per medium
intervallo nudatum humores excernā-
tur. Circuit autem ad eandem rationem,
donec quæ nuda sunt excipiant, coque sit
vt quæ abscesserunt, sub vinculo, quasi
sponte sua ad glutinationem veniant,
nudatq; vlcere, quicquid humoris col-
lectum est effundatur.

Rhombus inequalium d crurum. *CXXX.*

Vbi proximum mēbrum iniectis, re-
quirat quod nunc proponitur, vt fascia
per vulnus feratur etiam obliqua, eo vi-
sunt, quibus operiendi quoque vlcēis
consilium fuerit.

Afcia. *CXXXI.*

Scribunt quæ huiusmodi iuncturam
adhiverunt, ipsam vtiliter iniici, quibus
vulnerato femore proximæ partes didu-
cuntur, sic autem iniici debet. voluenda
sub vulnere fascia est, A, B, in speciem a-
fcie sicut pars gibba deorsum, sicut sur-
sum spectet, deinde super vlcus iterum
in speciem afcie ptiōni aduersæ circum-
agenda est, C, D, atque ad eandem ratio-
nem attrahenda, dum quæ nuda sunt cō-
tegar, ab inferiori parte sursum, & à su-
periori deorsum procedens, interdum etiam per vlcus, vt ipsum operiet.

CXXXVI

CXXXVII

CXXXVIII

CXXXIX

CXXXI

CXXXII

CXXXIII

Vi nulum à latere, X, literam representant.

CXXXII.

a Gal. li. de
falc. c. 132.

A Fasciam imo femori in orbem propè genu circummaginus, tum oblique ducimus, & rursus parti prius iniecit aduersam attrahimus, B, sic, ut à latere genu literæ X, similitudinem referat, eodemque modo circumducimus. Potissimum autem pertinet ad eos quibus genu in alteram partem lapsum reconditum est, representanda verò, X, litera est ab ea parte, in quam excidit.

Tendo.

CXXXIII.

Super genu b fasciam tendere in orbem oportet; inde obliquam à superiori parte deorsum b Gal. li. de
per patellam demitti ad popliteum; ibique sub genu in orbem iterum circummagi. & parti prius falc. c. 132.
iniecit aduersam super patellam procedere in speciem literæ X, post hæc per popliteum, &
patellam in orbem circuire, atque ad eandem rationem obuiui. Conuenit autem patellæ,
quomodoque sua sede proruperit

A D P E D E M.

B *Ad Calcem.*

CXXXIII.

e Gal. li. de
falc. c. 134.

Circumagenda fascia est circa talos in orbem, A, B, C, D, inde à posteriori parte ex vno latere nerui lati oblique ducenda ad alterum latus, tum circa calcem voluenda, ab eoque ad superiora pedis porrigenda, E, F, atque ad eandem rationem circumdanda, G, H. valet autem ad calcem alligandum.

Ad Talos. CXXXV.

Fascia d super talos datur, A, inde obliqua ad superiora pedis porrigitur, B, post hæc sub plantam demittitur, C, sic, ut ad superiorem partem reuerfa, X, literæ si similitudinem referat, D, E, alligata verò planta circumducitur in orbem. Valet vbi vinciri talos oportet.

Spica ad plantam. CXXXVI.

e Gal. li. de
falc. c. 136.

Fascia in orbem magnum digitum cōplectatur, A, B, ab eoque per plantam procedat circa talos, C, D, inde obliqua reuertatur ad plantam sic, ut non longè à minimo digito, similitudo, X, literæ fiat, E, post hæc ad superiorem partem pedis intendat, & ad eandem rationem circumceat. Maiores unculum hoc ad magnum digitum deligandum memoriz prodiderunt nobis verò superuacaneum uidetur digitum alligare ad plantam, atque ad talos, abudè enim existimamus si cum digito, & plâta pars pedis superior uinciatur (quemadmodum propositum est in digitis manus).

Calcem. CXXXVII.

f Gal. li. de
falc. c. 137.

Fasciam f primò talis inijcimus, A, tum per ipsos obliquam ducimus ad plantam B, ab eaque ad alteram partem talorum obliquam attrahimus, C, D, postremò circa crus in orbem porrigimus, E, F, ut illis accommodetur, quibus denincire talos conuenit.

Ad Calcem.

CXXXVIII.

g Gal. li. de
falc. c. 138.

Fasciæ g caput sub talis inijcitur, A, eaque circa ipsos oblique ad plantam demittitur, B, C, tum oblique circa calcem, D, & in orbem iuxta talos adducto, E, F, ut illis aptetur quibus obligare calcem volumus.

De vfu quem præstant fulcimenta.

Cap. VII.

Xpositis vinculis, proximum est vt ad fulcimenta pergamus, maximum enim est in vtrisque consortium, cum non solum sibi mutuam operam præstent, ita vt vinculo contineatur fulcimenta, fulcimentis vincula: sed vtraque & inserviant agentibus, & ipsa per se agant: id quod cum supra de vinculis satis ostensum fuerit, demonstrari nunc de fulcimentis debet: agunt enim hæc quatenus motum prohibent: inserviunt quatenus vinculum continent: vocantur autem ab Hippocrate in fine tertij libri de officina medici *quæcunque* ad fulciendū adhibentur, sicuti *quæcunque* ad firmandum, quanquam pro eodem, & hæc & illa plerumque vsurpantur. Si quando autem distinguuntur, fulcimenta pro illis accipiuntur, quæ dantur ad prohibendum motum voluntarium, & vinculis ferè continentur: firmamenta magis coercent motum naturalem pulsus, & palpitationis, ac ferè soluta relinquuntur. Sed plerumque confunduntur, cum & firmamentis vramur ad prohibendum motum voluntarium, & fulcimentis ad coerendum naturalem: & vtraque interdum alligemus, interdū soluta relinquamus, non solum ad propositos, sed ad alios quoque vsus adhibentes, quos nunc exponere operæ precium est, si ante illud prædixerimus, quod de vtrisque simul nobis sermo erit: fulcimentū enim nomine firmamenta quod complectemur. Multiplex igitur est eorum vsus, quem tamen ad triplicem referemus, cum vel motum coerceant, vel attollant, seu sustineant quæ decidunt, vel coniungant quæ diducta sunt, ac separata, quos si diligenter exponamus, cōstabit quem liber alium ad aliquem ex propositis pertinere: vt autem ordiamur ad motum quem fulcimentis coerces, hic est vel naturalis est, vel voluntarius: naturalis non est sius in nobis, sed necessarius, quemadmodum motus cordis, & arteriarum, qui licet videatur ad facultatem vitalem, non ad naturalem pertinere, dicitur tamen naturalis, quatenus necessarius est, non voluntarius; proprie autē naturalis motus est ille quem præstat vis expultrix, vt in singulis, in tussi, in sternutatione, quævis musculi etiam concurrant: ab expultrice proficiscitur motus quoque palpitationis, motus in testinorum quæ distenduntur à flatu. Coerces igitur fulcimentis eiusmodi motus vbi vehementiores sunt, & dolorem afferunt, firmamus enim à caput, quum arteriarum pulsus dolet: adstringentes enim coercesamus earum motum vehementem, firmamus thoracem & præcordia in palpitatione cordis, in tussi, singultu, sternutatione, tensione à flatu tumens: enim moventur hæc quum sulsa sunt, minusque dolent, neque ita concutiuntur. Cohibemus etiam fulcimentis motum voluntarium, quemadmodum in membris fractis, aut luxatisque vbi restituta sunt, veremur ne sub motu pervertantur: neque enim tenentur ex toto immobilia, sed ab insidijs, vt à pueris, sæpe agitantur, tum ab alijs vel imprudenter, vel ob necessitatem deiciendi, aut sternendi lectum, quam obrem tunc fulcimentis eiusmodi motum coercesamus, à quibus simul etiam continentur vincula iniecta, vt mox demonstrabimus. Astringe etiam, & qui equotum cursu concutiuntur, fulcimentis firmant latera, & vt utremque remittunt eiusmodi concussum, qui licet præter voluntatem sit, voluntarium tamē motum coerces. Alter vsus fulcimentorum spectat ad attollendos, ac sustinendos quæ decidunt: decidunt autem vel fasciæ, vel partes nostri corporis. Vt sustineantur fasciæ in membris fractis paucis & ferulis fulciuntur in quouis membro, sed propriè in eijs, quæ extremitate tenentur (scilicet nominat Hippocrates) h veluti crura, pannis extremitatem æquamus, vt vinculum firmetur, ac melius hæreat: inter cubitum & latus multiplex pannus demittitur ad sustinendum humerum simul & vinculum: sed partes solæ sustineri fulcimentis debent, ne decendant, pervertantur, aut glutinentur, natus fractus, nisi demittantur intus fulcimenta, decidunt sua gravitate, ac sius efficitur. Sustinentur quædam partes ne agglutinentur, ac coalescant, veluti præputium cum glan de per canalem plumbeum, quo eodem prohibetur coalescere intestinum reductum, vbi extremum perforetur: fistulæ os ne coalescat, reliquis partibus seiunctis efficitur eodem plumbo canali. Tertium fulciendi vsum spectare diximus ad coniungenda ea, quæ diducta sunt, vt partes quæ in sinibus abscesserunt, vt oras vlcerum hiantes, fulcimentis enim commodè inter se commissa continentur quæ de hiscut: quem vsum apertè nobis demonstravit Hippocrates in fine tertij libri de officina medici. Sed satis de vso fulcimentorum in vniuersum: spectemus nunc res quibus vtitur ad fulciendum, quam vim quæque habeat speciatim.

De rebus quibus vtitur ad fulciendum.

Cap. VIII.

Vita & varia sunt, quæ ad fulciendum nobis inserviunt, veluti fasciæ, lana, linamentū, stupa, gossypium, spongia, linteam, ceruical, ferula, canalis, solca, tabella, furculus, plumbea fistula. Ex quibus aliqua propriè pertinent ad certos locos, atque affectus, aliqua communia sunt multorum: agemus autem de vnoquoque singularim, ostendentes quale esse debeat, & quam vim habeat. Fascijs vtitur ad fulciendum varios locos, atque affectus, complura enim præstant cum alligent reliqua fulcimenta; id quod propriè

A propriè petinet ad vincula: sed ipsa * quòque fulciunt, ac prohibent motum tam naturalem, a Gal. 3. de voluntarium: quàm obrem caput cum dolore, & pulsantium sensu tentatur, à mulieribus etià e. m. com. quæ experimento id comprobantur, victa circundatur, quæ arteriæ adstringuntur, gñus libe- 36.

re-pullant, & minorem dolorem ciunt. Thorax b vbituili, & palpitacione cordis vexatur, lata b Hipp. & fascia cõpimitur, vt minus eo motu offendatur. Præcordia vbi palpitât fascia similiter ad strin- Gal. loco guntur. Cingeat Rusticus ille, quem commemorat Galenus c arcû ventrem, quum in dolo- c. 2. re colico intestina flatu distendebantur. Fulcimus etiâ fasciis ad prohibendum motum vo- Gal. lib. 3. c. 2. litaris, nam vbi fractum, & aut luxatum humerum restituiimus lata fascia alligamus ad latus: d Hipp. & eadem causa est cur Aonigæ, atque Equites fascia thoracem & ventrem adstringant: cõsiliu Gal. 3. lib. 3. enim est propulsare concussu, qui eiusmodi motum voluntarium consequitur. Conditiones de officio seu animaduersiones necessariæ in deligendis fasciis idoneis ad fulciendum, nò aliæ sunt, quâ tex 36.

quæ supra * expositæ sunt, quum de instrumentis ad vinciendum aptis, & propriè de fasciis ageremus. Lana f item varias partes fulcit, ob varios casus: ponitur, n. ad coerendum pulsum in capite, datur & ad thoracem ad pulsum cordis coerendum: datur ad crura, ad pedes, vt quod fractum, & luxatum fuit, & iâ compositum est firmet, ne à motu voluntario deprauetur, subijci- f Hipp. 3. de off. 36. tur etiam pila ex g lana vbi humeri caput ante luxatum, repositum fuerit: demittitur enim in g Galen. in com. illius text. alam, ne permittat ipsum rursus excidere. Debet autem esse lana mollis, ac benè carpta: sed h Hipp. li. 1. pro lana licet vti stupra, linamento, gossipio, spougia. Adhibetur & linteum, seu pannus multi- plex ad fulciendum, x quo sunt xanthæ: sic enim appellantur ab Hipp h eiusmodi panni in figuram splenis conformati: recentiores splenia nuncupare solent. Dantur igitur ad naturales motus i cohibendos, vt pulsus, palpitacionem, sternutamentum, tussim: datur & ad prohi- bendum motum voluntarium in fractis, & luxatis, vbi sustinent etiam fasciis primò iniectas, vt firmiter teneant quod alligatum est; æquant & etiam partes quæ in extremitate tenuantur, nec fasciis decidere pariuntur, aut nimis vinculum relaxari coniungunt & labra oris diducta, & sinus agglutinari cogunt. Sint aut i qualitate molles, numero ac magnitudine tot, & tanti vt affectibus, ac partibus quibus iniiciuntur optimè conueniant. Pro panno multiplici iam di- cto adhibent recentiores medicum puluillum ex linteo duplici, quod medium infarctum sit stu- pa, lana, gossipio, aut pluma. Fouent hi ac melius hærent, sed minus firmiter quam sple- nia iam dicta.

Cervical magnum est sed eodem modo conficitur, & ex eadem materia ac puluillum: co- hibet autem motum naturalem palpitacionis, & pulsus quum datur ad præcordia, cohibet mo- tum voluntarium, quum in ipsum, tanquàm in canalem demittitur os fractum, quumq; capiti subijcitur, & ceruicibus, vnde Cervical est appellatum. Quod si fouere simul & firmare opus sit optimè adhibetur n sacculus ex milio calefacto. Sed fulcimenta hæc admodum commu- nia sunt, cum ad complures partes, atque affectus admoueantur. Sunt autem alia, quæ ad pro- prios locos, atque affectus accommodantur, vt ferulæ, quæ n possimum eo spectant, vt susti- neant, ac firmet fasciis, & pannos quibus fracta membra, & composita obuoluntur, ne per- uerti possint: valent & ad luxata, quum restituta sunt: atque ad diducta, vt firmitatem vinculi præstent: reijciuntur * autem in his casibus vbi adiunctum fuerit vlcus, si quando tamen den- tur, non imponuntur de regione eius, sed hinc, vel hinc: aptatur verò membrum duntaxat vt cru- ribus, & brachiis, nam thorax, venter, caput ferulas non admittit: firmantur enim hæ partes pannorum multitudine. Sunt autem ferulæ quasi laminæ, quæ duorum digitorum, latitudinem æquant, & longitudinem membri cui dantur, ita tamen f vt breuiores sint, quam vt ad articu- lum perueniant: vocantur ferulæ, quòd ab antiquis ex ferulis conficerentur: commodè etiam fiunt ex ligno leui quod facillè flectatur, vt ex salice, palma, harundine, pinis: commodissimè nunc præsto sunt ex fago, nam q talibus, pelle aliqua tectis, sunt ensium vaginæ. Sunt qui ex corio cotto eiusmodi laminas conficiunt. Ex quacunque autem materia fiant, leues q sint ne onerent, facillè flectantur ne premant, resinæ sint, hoc est leniter derafæ, & non æqualiter crassæ: crassiores sint super i sedem affectum, alibi tenuiores, quoniam magis rrgere opor- ter affectum locum, quàm alios, vt supra etiam diximus, quæ de ratione vincendi.

D Canalis etiam ad quosdam locos, atq; affectus accommodatur, vt ad fracturam cruris, ac femoris, cuius vim facillè intelliges ex verbis Hippocratis, * secundo libro de fracturis, quum s Hipp. lib. 2. inquit. De canali qui fracto cruri subijcitur, incertus sum quid dem consilij, subijci nec ne de- beat: prodest quidem, sed non quantum existimant qui illum admouent: non enim quiescere cogit, vt arbitrantur, nam neq; si reliquum corpus in hanc vel illam partem conuertatur, pro- hibet canalis quominus sequatur crus, nisi ipse homo caueat, neque item prohibet quo minus sine corpore crus in hanc, vel illam partem moueatur: sed & subiectum lignu immite est, nisi molle quid in ipsum indant, est tamen commodissimum quando vel sterni lectum, uel deside- re hominem oportet. Licet igitur cum canali, & sine eo curationem benè uel malè admouere: sed vulgo sibi peruersum habent, medicum magis culpa uacare, si canalem subiciat, quamquam res minus artificiosa est: crus enim rectum prorsus iacet ac oportet, & super plana ac molli ali- qua re. hactenus Hippocrates. Est autem canalis ab exteriori parte teres, ab interiori sa- uis, ad exemplum fistilis canalis, qui tectis ad excipiendam pluuiam subijcitur. Paren- tur

tur autem canales à medio complures vt qui singulis hominibus aptentur, præfio sint. Sint autem vel ficiiles, vel ex ligno aliquo molli, vt ex Tilia: inseratur ^a lana, aut pannus in canalem, vt crus molliter contineatur: ad pedem sit affert erectus, obvolutusque panno simili, aut lana, qui pedem deorsum ferri non patiat. Caute autem oportet, ne breuior accipiat, quod idem Hippocrates, b monuit secundo libro de fracturis, vbi de femore tractat: nam si quis femori canalem subiciat, breuiorem quam ut vltra poplitem pertineat, non magis, quam opem afferet: nam prohibere non poterit quum corpore aut crute moto, femur quoque moveatur: popliti item infestus erit ubi adhibeatur, cogetque id fieri, quod minime est opus: minime namque opus est curuari genu, omnia enim de cunctis cruris ac femoris vincula necessario monerentur, si quis genu curuaret, neque fieri posset quin masculi alio, atque alio modo figurarentur, comminutaque ossa dimouerentur. Imprimis à igitur danda opera est vt extendatur poples: videtur autem femur in eum canalem vtiliter conijci qui à coxa ad pedem est dretur ^c item fascia lenta iuxta poplitem cum canali, quo modo & infantes inuoluntur in cunis: sic enim vbi femur in superiorem partem siue in latum vertatur, cum canali alligatum melius continebitur. Canalis igitur vel totum excipere crus debet, vel nullo modo adhiberi.

Iam verò Glossocomum ^f pro canali etiam vtilius adhibetur: vocatur autem hoc nomine ab articulo Arcula illa in qua seruare homines solent eas res quas in precio habent, & scripta quæ recondi volunt, qua nonnulli ad itinera utuntur: sed glossocomum quod cruri subijciendum est, longius ^g esse debet, & angustius: latitudo enim eate nus excedere debet crassitudinem cruris quatenus inferi lana possit, vt crus firmiter, pariter, ac molliter contineatur, ita vt loci angustia non patiat ipsum moueri in dextram, vel sinistram partem. Commodum ^h est hoc machinamentum, vbi desideret homo debet, vel ad lectum alterum transferri, vt ille in quo iacet sternatur: hac enim causa potissimum admittitur, adiecerunt ⁱ nonnulli ad imam eius partem lignum rectum, lana superdata, vt pes extrinsecus moram habeat, ne homo videlicet crus ad superiora attrahat, vel ad inferiora demittat, ad superiora enim ferri vinculum non patitur, ad inferiora lignum quod plantæ adijcitur. Verum vt hæc à medicis stabilis præparetur, non tamen prohibetur motio articulorum, cum languens possit articulum tali, ac genu paulatim dimouere: de ^k coxæ enim articulo nihil attingere dicere, cum nec à Glossocomo comprehendatur: Sed structuram Glossocomi in sequentibus subijciam, vbi veniam ad distentionis operam, & propriæ ad machinamenta, quibus quæ contrita sunt distendimus: tunc paucis quæ super sunt fulcimenta exponam. Adhibetur igitur solæ ad fulciendum pedem luxatum, ex pelle non multum dura, aut ex plumbo ad stabilendam iuncturam: debet autem continere ipsam totam, ita, vt carnes non comprimat. Calcei verò ^l plumbo instruuntur, qui super iuncturam obligentur, ad eam formam, qua Chæ crepidæ, inquit ^m Hippocrates: vbi autem ad calceos veniatur, m aptissimi sunt, qui per loca luto plena gestari solent: venit autem ad calceos, quem confirmata fuerit pars, ne ad priorem depurationem iterum reuertatur, hoc calciamenti ⁿ genus, pedem coerct, & minime ab eo coercetur. Tabella ad brachium plana, ac levis adhibeatur, perueniatque à manu ad cubitum subiecta aliqua re molli, sic enim motum prohibet, & vineoli firmitatem præstat. Sarculus ad digitum idem efficit quod ferulæ ad membra, præbet enim firmitatem. Canalis ex plumbo agglutinationem prohibet, ac inducit quæ coniungi non expedit, sit autem levis, & eatenus magnus, ut aptetur loco cui datur.

De ratione adhibendi fulcimenta.

Cap. VIII.

Ve sint res, quibus utimur ad fulciendum, & quem usum habeant abundè in superioribus monstrauimus: sequitur nunc vt tradamus etiam rationem adhibendi, quam primò generatim exponemus, deinde speciatim persequemur in singulis fulcimentis. Generatim igitur animaduersiones quæ ad fulciendum pertinent bipartito distribuitur, cum vel ad fulcimentorum defectum, vel ad eorumdem ad motionem referantur: in defectu attenditur materia, quantitas, qualitas. Quod attinet ad materiam, alijs casibus atque affectionibus obuenit: linteam, alijs lana, alijs spongia, alijs lignum, aut metallum, vt in superioribus demonstrauimus: quomobrem ex ea materia conficere fulcimenta oportet, quæ maxime vnicuique affertur, ac parti aptetur. Sub ala optimè ponitur ^o pila ex lana, vt prohibeat humerum repositum iterum exidere: ad vlcus hians optimè dantur panni, seu splenia: ad pulsus in capite coerendum apposita fascia est: ad fracturam cruris, aut Glossocomum ex ligno, aut ceruicæ: ad præputium ne cum glande agglutinetur canalis ex plumbo. De quantitate autem scire licet & numerum, & magnitudinem, siue longitudinem, siue latitudinem, siue crassitudinem species, tot & tanta esse debere fulcimenta, quot & quanta propositis vitijs, ac partibus aptentur. alia, n. fascia fulcit caput, alia præcordia, plurimumque inter est inter brachia atque illius longitudinem, ac latitudinem. Splenia quibusdam locis plura, quibusdam pauciora conueniunt, quibusdam item crasso-

Ara, quibusdam tenuiora. Qualitas quod ad figuram attinet non eadem accommodatur ad
vnumquemque casum, atque affectionem; nam pannus, exempli gratia qui dantur ad vlcera hiantia,
triquetris esse debent, quia ad æquanda membra quæ in extremitate tennantur, quadrari. Sub
qualitate comprehenditur etiam colorum linea et exempli gratia alba esse debet, cætera sui
coloris vt ligna, metalla, spongiæ. In fulcimentis, quantum fieri potest, attendenda sunt molli-
ties, lenitas, mundities, quæ similiter ad qualitate referuntur. Sed quoniam delectus iam habi-
tus est fulcimentorum, superest vt quæ delegimus commodè admodumamus: quæ inter maximè
attenditur tempus, locus, & modus admonendi: tempus varium est, quædam statim dantur à
principio vt panni ad fracturam, quædam processu temporis, * veluti ferule, quoniam iam tran-
sunt inflammationis suspicio: at neque eodem tempore remouenda sunt fulcimenta impossi-
bilia, sed tantum ubi suum manus præstiterint, quod quibusdam citò cunctis, quibusdam tar-
dius: idcirco quædam diutius continentur, quædam breviori tempore. At neque locus idem
est, cum aliquando dari debeant vndique super sedem viriatam, veluti ad fracturam simpli-
cem, aliquando hinc, vel hinc, veluti ad illam cui vulnus quoque accesserit: aliqua item se con-
tingere debent veluti panni, aliqua medium locum interiectum postulant veluti ferule. Mo-
dus idoneus ad mouendi potissimus spectat ad vinculum, nam quædam soluta dantur vt sac-
culi poluini, quædam alligata vt panni, ac ferule: rursus quæ alligantur non æqualiter adstrin-
guntur, sed aliqua magis, aliqua minus, magis quidem quæ cohibent motum & pulsum, & pal-
pitationem, minus quæ vincula prius iniecta firman: tam alibi magis vt super fracturam, ali-
bi minus, vt alijs partibus, coarctari debent, hæc de ratione fulciendi in vniuersum, quæ præ-
stat nunc speciatim persequi. Ac primò in fasciis quæ lineæ accipiuntur, tot numero, ac tan-
tæ longitudinis, ac latitudinis, vt alligando loco aptentur, tum molles, alba, munda: quemad-
modum **b** antea dictum est, quoniam ageremus de vinculis, dandæ autem sunt quo tempore, re-
quiritur opus ab ipsis præstandum, & quo tempore maximè requiritur, eatenusque adstringen-
dæ, quatenus eiusmodi munus postulat. Panni ex quibus fiunt splenia magis vel minus multi-
plices accipiuntur, prout vel magis, vel minus vrgeri oportet: magis enim vrgeat qui magis
multiplices sunt: habent autem latitudinem trium, vel quatuor digitorum hominis qui cura-
tur: longitudo eorum qui ad firmandas fascias dantur vinculi longitudinem æquet, aliorum
qui ad fracturam cum vlcere adhibentur, tanta esse debet auctore Hippocrate, **c** vt paulo
breuiiores sint, quàm vt bis fractum mēbrum complectantur, multo longiores quàm vt semel;
nam sic ubi membrum simple & complex fuerint, ex eorum capitibus alterum, alteri superim-
ponitur ad figuram literæ **d** X ad complenda verò membra quæ extremitate tenuantur lon-
gitudo tanta esse debet, quanta membri crassitudinem amplectatur: nam si longiores essent,
capita inter se infunderent, & vinculum inæquale redderetur, ac laxum: si breuiiores essent, ma-
neret locus inanis, & vinculum inæquale, atque instabile. Sint item panni tot & numero, quot
res postulat, nullo spacio inani inter eos relicto, ubi æquanda sit pars quæ extremitate tenua-
tur, sed ad firmandas fascias tot accipiuntur, quot & continent, & non vrgant. Qualitas
verò eadem esse debet, quæ in fasciis circa molliem, albedinem, munditiam: sed figura sit ad
similitudinem splenis, vnde splenia dicuntur, vel triquetra, aut quadrata, vt supra etiam mon-
strauimus: adhibeantur sicci ubi ad agglutinandum dantur: sed ad fracturas & vulnera, ma-
descent cerato liquido, aut vino nigro austero, vt inflammationem prohibeant, tales ubi pa-
ranteris pannos, potes quouis tempore adhibere, conueniunt enim à principio ad finem cura-
tionis. Locus propriè sit quo vitium vrget, ibi enim crassiores dari debent: ubi autem g æqua
re membrum oportet, adhibeantur ab inferiori parte crassiores, à superiori tenuiores: ita au-
tem coherere inter se debent, vt nullum inane spaciū relinquant: reliquis datis vnus pos-
sit modo magnus superinjiciatur, qui ceteros contineat, ac firmet: cauere etiam oportet ne semel
subitò iniiciantur, sed paulatim ac distinctè, sic enim firmius continent: vbiq; vero alligari
fascia debent, primo deorsum tendente, deinde **e** sursum lata: sed & pluribus fasciis, aliis à
dextra parte, aliis à sinistra, plerisque ab inferiori ad superiorem ductis, aliquibus etiam à su-
periori ad inferiorem: adstringantur hæc magis quæ vitium est, propè articulos laxiores sint.
Lana accipitur mollis, bene carpta, tanta ut aptetur loco fulciendo: figuratur hæc variè, ali-
quando enim in speciem **f** pilæ, veluti quum demittitur sub alam, aliquando in speciem cir-
culi, quemadmodum ad calcem: eadem ratio est stupæ, & gossipij. Spongia deligatur mollis,
iniciat qualem deligere solet Hippocrates, **k** nam sic non premer, & æquabitur, ac plana fiet:
magnitudo, & figura ea sit quam res postulat. Ferule, vt ante dictum est, eliguntur ex ligno ali-
quo leui, ac leni, tales vt flexæ possint, tum inæqualis **l** crassitudinis, aut crassiori parte ma-
gis fractam sedem compriment, quàm ceteras: sint hæc vinculo breuiiores, ne nodam carnem
attingant: breuiiores item quàm vt ad articulum perueniant, sint latæ duos digitos, tot nume-
ro, vt ambiant membrum, interposito tamen spacio vnus digiti, inter vnam & alteram, quod
lana complecti dēt. De tempore quo conueniunt, scire licet, auctore **m** Hipp. non adhibedæ esse
ante septimū diē: quanquā nostri seculi medici eas adhibent à principio protinus, id quod
felicitissimè cedit, ubi non magna imminet inflammatio. In fractura aut cū vlcere, aut nullo
modo dentur, aut certè vitentur ea parte, qua vlcus est; ubi superdatæ (inter alligantur fi-

Gal. 3.
meth. c. 5.

b Supra in
hoc lib. ca
pite 1.

c Hip. 1. de
offic. art. in
titio.

d Gal. 3. de
offic. com.
1.
e Hip. 3. de
offic. tex. 1.
f Hip. ibid.
text. 8.

g Hip. 1. 1.
de fractu.
per varios
text.

h Hip. ibi.

i Gal. 3. de
offic. com.
36.

k Hip. lib.
de vlcenib.
l Hippo. &
Ga. 3. l. de
fract. text.
com. 11.
m Hip. 1. l.
de fractu.
text. 41. &
li. 2. de fra-
ctur. text. 5.

a Hip. lib.
1. de frac.
tex. 41.

lis, aut fascijs, neque resolvuntur ante * viginti dies, ne membrum distorqueatur, nisi sit quod E
vergeat interius, velut inflammatio; dolor, pruritus, pernerfio fracturæ prius compositæ. Cerni-
calia eligenda sunt mollia, in fascia lana, plumis, aut gossipio, & eius magnitudinis quam requi-
rit id, quod fulciendum est: nam ad cruræ fracturam tantum esse debet, ut ipsam rotam capere
possit: demittitur enim crus in ipsum, atque alligatur, ut stabilis maneat. Canalis, ut ante di-
ctum est, levis eligendus est, & ita longus, ut crus totum contineat vna cum femore; lanæque
inferenda est, ut ibi mollis infidat. Eadem ratio est Glossocomi. Fistula plumbea quæ ad si-
stendum datur, accipitur levis catenus crassa ut fullineat, & non vitra, ut non oneret: & tan-
dem eius magnitudinis, ac figure quæ appetur parti sustineat. Hæc de fulcimentis.

De Extendendo.

Cap. X.

Rater operam quæ vincit, & quæ fulcit, numeratur inter agentes simul & infervien-
tes ea etiam quæ extendit. Agitur hæc quatenus quæ brevia sunt, & contracta lon-
giora efficiat, brevitatemque admittit membrorum, quæ ossa fracta & prolapsa con-
sequi solet, quod muscoli non contineantur amplius ossibus aut integris, aut in suo
cano manentibus, sed concutiant ad sua initia, sicque contrahant, & brevia reddant membra, F
ut brachia, crura id quod evenit & maxilla, ab vna parte fracta, vel luxata. Contrahuntur
etiam, & breves sunt partes, quamvis non frangantur, aut elabuntur, veluti cutis præputij,
quas similiter extendere oportet, & longiores efficere. Iam verò inservit extendendi opera
dam componimus fracta, aut articulos in suam sedem collocamus: neutra enim restitui pos-
sunt, nisi b prius diducantur, extendanturque sic, ut partes quarum vna super alteram exco-
dit, e regione sibi mutuo occurrant: si quis tentet, nulla extensione adhibita, restimere, fran-
gentur res: aliquæ ossium, neque poterunt quæ excesserunt reponi. Quamobrem necessa-
rium est extendendi ministerium. Sed satis de usu, venio ad rationem extendendi, nam insiru-
menta quibus extendimus scilicet deinde proponam, ut quæ longiorem postulent tractatio-
nem. Continetur ratio extendendi modo, figura, tempore, quantitate: modus duplex est, nam
quod contractum est, vel ab vno tantum extremo extenditur, vel ab utroque: quod quidem
ab utroque extenditur longius sit, quam quod ab vno tantum, quamobrem membra quæ ma-
gis contracta sunt, & ægrius distenduntur quod robustiora sunt, ab utroque extremo exten-
di debent: quæ autem minus contracta sunt, & faciliè extenduntur, veluti patæ, ac tenera pue-
rorum membra ab vno tantum extremo extenduntur, nam ab altero satis est si teneantur sic,
ut non sequantur extendentem Maxilla, c exempli causa vbi contracta est extenditur à me-
dico deorsum attrahit, retento capite sursum à ministro demittimus interdum lignum sub alas, G
vel inter crura, quo contineatur corpus ne sequatur ab inferiori parte extendentem. De figura
satis supra d loquuti sumus, quomodo de figurando, ac collocando ageremus: ea enim eligi de-
bet etiam in extendendo quæ maximè iusta sit, & secundum naturam; nã sic facilius a mem-
brum extenditur, cum seruetur fibrarum, ac musculorum rectitudo, quæ vbi pervertitur, nõ
faciliè sequuntur ducentem, sed potius abruptuntur, quom vis in extendendo adhibetur. Pos-
tulat igitur extensio figuram secundum naturam, hæc autem non est eadem omnibus mem-
bris, nam crura extenduntur recta, sed quum humerus frangitur, aut cubitus luxatur, sic figu-
rari in extendendo debet, ut cubitus cum humero propè ad rectum angulum collocetur: sic
autem tutò, citò, & iocundè extenditur quod contractum est. Tempus extendendi est, quod
dò membrum contractum est, modò extensio faciliè feratur: non semper aptem faciliè fertur,
sed quò f tempore membrum laxius est, nam si vbi inflammatum est, & propterea adstrictum;
extendere tentaveris, periculum erit ne distendantur nervi, ac febris sequatur. Ergo dum est
inflammatio, cavendum ab extensione, quæ ideo tentanda est g primo, aut secundo die,
vsque ad tertium, sed deinde omittenda est vsque ad septimum, quo tempore fracta, & luxata
membra solent potissimum inflammatione tentari. Ergo vbi inflammatio cesset, aut valde rem-
ittatur, facillimè fertur extensio, quam deinde tentamus quociens membrum resolutum, vbi
adhuc contractum apparet, nam faciliè tunc fertur. Quantitas extensionis respondere de-
bet quantitati contractionis: atenus enim extendere membra oportet, quatenus contracta
sunt, sed & paulò etiam vitra, ut ossa quæ abrupta sunt optime inter se committantur, & lu-
xata commodè in suam sedem collocentur: nam sic, licet aliquid distent, contrahentur à mu-
sculis (supra notum concurrentibus: vbi minus iusto extendantur, non solum breviora
relinquuntur, sed nequeunt componi, aut restitui: sed vbi i extendantur vehementius, peri-
clitantur dolore, nervorum distentione, febre, ac tandem interitu: nam primò dolent, do-
lorem consequitur humorum confluxus, hunc nervorum distentione, inflammatio, ac febris:
quod infortunium Erasistratus k se vidisse testatur, quum humeri caput luxatum nimium
extenderetur: magis autem impendet hoc periculum hominibus i durioribus, ac robu-
stis, quàm mollibus ac teneris: nam quod usu venit rebus externis, venit etiam partibus
nostri corporis: quæcunque enim molliora sunt facilius ducuntur per lora, quæ duriora,
ac sicciota magis abruptuntur, si ducantur: membra igitur quæ mollia sunt, & tenera, si
nimis

c Hip. lib.
1. de artic.
tex. 16.

d Sup. lib. 2.
c. 10.

e Hip. 2. de
off. tex. 21.

f Hip. lib.
3. de fracti.
contextu
36. & 40.
g Hip. lib.
1. de artic.
tex. 36 &
Corn. Cel.
lib. 3. c. 11.

h Gal. lib.
6. Methodi
c. 5

i Hip. 2. de
off. tex. 23.

k Gale. in
com. disti.
contextu.
l Hippo. &
Gale. lib. 1.

A nimis extendantur, magis periclitantur nervorum resolutione, quam distentione. Quam obtem non convenit æqualis extensio omnibus naturis, ætatibus, membris, casibus: nam ætas tenera minorem extensionem postulat, maiorem quæ robusta; & dura & si membra minoræ minus distendenda sunt, maiora magis, atque idcirco minus extendendum est brachium a Hip 3. de quæm crus, minus crus quæm femur, hoc enim validissime omnium extendi debet, neque periculi-
culum est si nimium distendatur, ne ita maneat, nam musculi in eo crassi sunt, & facile ipsum
contrahunt. Quod spectat ad casus, cum quædam membra veluti brachium, & crus binis offi-
bus continentur magis extendenda sunt, ubi utraque abruptantur, quæ ubi alterum dum-
taxat: sed & ubi alterum tantum abruptum, quæ ubi alterum tantum, quæ ubi alterum tantum
quæ ubi quod tenuius: nam si in brachio frangatur cubitus, magis distendere oportet, quam
si frangatur radius: in crure etiam si tibia magis, quæm si sura. De articulis luxatis scire licet,
quod qui artus continentur veluti cubitus, magis extendendi sunt, quæm qui laxius veluti
genus. Instrumenta nunc sequuntur quibus ad extendendum vitur chirurgicus: interdum igitur
solis manibus contentus est, interdum vitur laqueis, interdum præter laqueos adhibet
alia quoque instrumenta, quibus alligati laquei extenduntur. Ergo ubi parva extensio suffi-
ciat, manibus duntaxat ministrorum res agenda erit, siue ab utroque extremo extendatur me-
brum, siue ab uno extendatur, ab altero contineatur: ipse autem chirurgus interim manibus
componit quod fractum est, vel in suum locum restituit quod luxatum. Vbi non sufficiant
manus ad extendendum, sed validior opus sit extensione, vitur laqueis, quorum exempla
mox subiiciemus: per hos enim membro iniectiones maior vis adhibetur, quam per solas manus,
similiterque potest vel ab uno extremo, vel ab utroque fieri extensio: nam vel uterque laqueus
extenditur, vel continetur qui a superiori, extenditur qui ab inferiori extremo iniectionis est.
Ad validissimam extensionem præter laqueos adhibetur etiam instrumenta, quæ vel in vtran-
que partem, vel in alteram duntaxat extendunt. Sed de huiusmodi instrumentis agemus ubi
absolverimus laqueos, ad quos nunc accedimus.

De Laqueis.

Cap. XI.

LAqueorum usus multiplex est, accommodantur enim primo ad distendendum si-
ue ab utroque extremo, siue ab altero tantum extendere velimus: accommodantur
& ad adstringendum, ut capita vasorum sanguinem fundentia: accommodantur
& pro fasciis ad continendas ferulas: accommodantur ad fracta, & luxata: præ-
rea ubi vincire hominem oportet ut immobilis chirurgiam admittat. id quod apparebit, ubi
C. vniuscuiusque rationem exponemus: sed quod ad distendendum attinet, scire licet interdum
opus esse extensione æquali, interdum inæquali: & Laqueorum c quosdam æquali-
ter quosdam inæqualiter extendere: nam membra quæ binis ossibus continentur veluti
ti brachia, & crura, extendi æqualiter debent ubi vtrumque frangatur: inæqualiter ubi al-
terum tantum. Materia ex qua Laquei sunt debet esse mollis ne lædat: sed & valida ne abrupt-
patur: prout ad extendendum lora, & valide fasciæ, funes quidem validi sunt, sed lædunt
sua duritie: si quando autem ob aliorum inopiam adhibeantur, sedem cui iniiciuntur, ante
obvoluere oportet bit pannis, lana, aut re aliqua molli. Exempla Laqueorum nunc subiicienda
sunt, illis autem contenti erimus, quæ Oribasius ex veteribus auctoribus collegit: sigillatim
autem unum quodque vna cum eius imagine adscribemus.

Quæ sit ratio Laquei Attollentis.

I.

Attollentem habena adhibetur duplicata, cuius utrumque caput sinistra manu continetur
Orib. li. tur, sinus verò de dextra præhæditur, & capitibus superiniicitur, sic, ut capita sita sint in medio de laque. e. i.
sinu. quo fit, ut ex vna parte laquei nexus feratur, capita ex altera. Habet autem hic laqueus
D. facultatem extendendi æqualiter, pertinetque non modo ad extendendum membra, sed etiam
ad continentum, cum in suam sedem compelluntur, & ad figurandum corpora, ubi quid manu
fieri oportet. Re ite quidem eas partes intendit, quæ binis ossibus continentur, quæ docun-
que enim alterum vitiosum sit, sinus super ipsum, capita super integrum imponentur: nam si-
nus corpori inhaerentes affectam partem vehementer distendunt: at capita, cum recedant a
corpore, eam partem, quæ bene valet, vel nihil omnino intendunt, vel certè quam minimum.
Membris quoque cum reponuntur, aptissimus est, sicuti cubito, cum in aliquam trium partium
excidit, in quas ubi prolapsus est, brachium curvum est, neque extenditur, id est in posteriorem,
interiorem, atque anteriorem, in quo casu laqueus ossibus brachii iuxta primam palmæ partem ini-
citur, capitæque eius sublimiora feruntur, & ut retinacula sint, ad aliquid immobile deligantur.
Ad figuranda insuper corpora, ubi manu medemur, adhibetur commodissime. in ijs enim, quæ
iuxta æquam vigis insistant, distrahantur, brachia poplitibus subiiciuntur, & huiusmodi ha-
bena attollentes ad brachia dantur in vicinia manus, eorumque capita ad ceruices hominis
adducta, inter se iunctantur: quoniam attollens laqueus non solum iniicitur, implicitus, sed su-

per membrum quoque circumponitur :
suspensa enim fascia sinus membro subij-
citur, capiraque eius per medium sinum
traiciuntur, eaque ratione circumpo-
tus conficitur.

*Quomodo Laqueus Nauticus debeat adhi-
beri. I I.*

Orib. li. de
laq. c. 1.

Ex medio sinu duplicatę habenz duos
item sinus facere oportet, eoque inter se
permutatos ita collocare, vt interior ex-
trinsecus, exterior ab interiori parte situs
sit, hac enim via nexus laquei ab vna par-
te, capita ab altera procedunt. Est au-
tem idoneus ijs, quę extendi inæqualiter
debent, valet item ad continendas feru-
las, quę fracturis accommodantur. Iun-
ctura namq; adhibita vnum habenz capu-
t sinistra manu teneatur, alterum verò
per affectam partem voluatur, sic, vt vnus
& alter sinus fiat, per quos reliquum ha-
benz caput traiciatur, vt ab ea parte,
quę in nos spectat, versus contrariā por-
rectum sinistra rursus contineatur. quo
iniecō ferulę in sinus demissę ad vicio-
sum membrum denrur, capiraque attra-
hantur, & inter se alligentur, vt ferulas
teneant. Valet item ad cubitum sustinen-
dum, non secus atque ad intentionem,
aut ad ferulas continendas; imponitur
enim, simplicaturque ad cubitum suspen-
dendum, ubi lata fascia non est, in quo ca-
su sinus ita inter se diducendi sunt, vt al-
ter prope cubitum sit, iuxta manum al-
ter: capita verò ad ceruicem adducenda
sunt, ibiq; nodo inter se deliganda.

*Laqueus Xeris quomodo implice-
tur. I I I.*

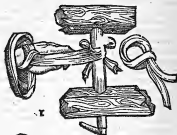
Orib. li. de
laq. c. 3.

Ad Xeris habena duplicanda est, cu-
ius vtrumque caput sinistra manu conti-
nendum vnus verò dextra prehensus cō-
uertendus est, sic, vt capita ad similitudi-
nem literę X, aduersa inter se sint, inde
enim nomen habuit Xeris, quo factō si-
nus capitis X, literam referentibus, su-
perinijciēdus, quodque ex his subiectum
est, per medium sinum attrahendum. Eo-
que fit, vt medius laquei nexus appareat
& lateribus verò, hinc sinus vnus, inde
duo capita se ostendant. Valet autem,
vbi oportet inæqualiter distendere.

*Pastoralis laqueus, qui & Sandalius
dicitur, quo modo injicia-
tur. I I I I.*

Orib. li. de
laq. c. 4.

Pastoralis dictus, a quibusdā Sādalius,
cum

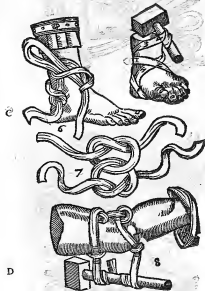

A cum eo implicatur, quem *X* nominamus, hic si quidem primo est adhibendus, ut Sandalus fiat: quo iniectione sinus eius dependens attrahi debet ab inferiori parte sursum, per mediū eius sinus, qui contra capita situs est: sic enim ab una parte laquei nexus, ab altera capita collocantur, in nexu verò terni sinus, duo scilicet à lateribus, tertius in medio conspicitur. Adhibetur autem commodissime ad talum prolapsum, ubi reponitur. vnus enim sinus à posteriori parte tali super latum neruum datur, à priori alter ad partem pedis superiorem, medius, hoc est tertius, plantæ subijcitur, quo factio capita ad id vincuntur, quo extendendi causa vtimur. Neque ralo duntaxat conuenit, sed maxillæ, quæ excidit, ubi in suam sedem compellitur, vnus enim situs ad frontem hominis, alter ad occipitium datur, medius per os procedit utrinque sub malis; capita verò per tempora ad ægri caput feruntur, ac siue ut retina cula sint, siue ut à superiori parte extendant, ibi inter se vincuntur.

Draco laqueus, quæ via inijciatur. F.

Ad laqueum draconem media habena à posteriori parte tali, incipiat inxta latum neruum capita verò versus priorem ferantur ad superiorem partem pedis, ubi *X* literæ similitudine accepta, ad plantam porrigantur, & rursus inter se aduersa eandem literam representent: post hæc circa talum, vel ab inferiori parte sursum, vel à superiori deorsum circumdantur: tum deliguntur ad id, cuius opera ad extendendum vtimur. Facit autem hic laqueus ad talum suo loco motum, ubi reconditur.

Oribus de laq. c. 1.

Quæ ratione is laqueus adhibeatur, quæ simplicem nodum dixerunt.

V I.

Laqueus cui nomen est simplex nodus, Oribus de à quibusdam Perineos appellatur. Quo- laq. c. 6. modocumque autem vocatur, eius ratio est. Habena simplicem nodum accipiar, eiusdemq; sinus attrahatur, capita verò dependant: deinde membrum, quod reponere opus est, inter superiores sinus collocandum: tum alter sinus in alterum insitus, ad capita ducendus, communiquæ nodo cum capitibus ad id vinciendus, quod ad intendendum adhibemus. Habet autem inæqualem extendendi facultatem.

Lupus laqueus quo modo nectatur.

V I I.

Dux habent iustæ longitudinis duplicentur sic, ut capita ab eadem parte collocentur: sinus inter se aduersi sint: tunc capita, quæ ab inferiori parte, sursum, quæ à superiori, deorsum vellantur, sic, ut medius laquei nexus, utrinque verò binæ capita se ostendat. Habet autem vim extendendi æqualiter, pertinetque non modo ad ossum, quæ restitutum, intentione, sed in herniæ curatione ad mēbra

Oribus de laq. c. 7.

nam abdominis adstringendum: item ad vincienda venarum capita sanguinem fundentia. Nos autem in sinus conijcere lineæ simplicia consueuimus, quæ communi medicorum vocabulo, quoddam relaxent, *exartati* dicuntur, neque hæc ipsa temere adijciuntur, sed ut, ubi quæ ardata sunt, remittere volumus, per lineas præstemus, & non per capita.

Oribas. de
laq. c. 8.

Nodi Herculei ratio. VIII.

Ad nodum Herculeum, habenam adhibere oportet, quæ duos nodos accipiat inter se distantes, quo fit, ut Hercules nodus utrinque se ostendat, hinc autem finis, inde verò sint capita duo. Valet, ubi æqualiter intendere consilium est. Quod si finis, qui contra capita est, medius incidatur, à lupo laqueo non differt.

Simplex Carchesium quomodo implicatur. IX.

Oribas. de
laq. c. 9.

Ad simplicem carchesium, qui vim habet extendendi æqualiter, duplicari habena debet, capitaque eius sinistra manu contineri; finis verò dextra sursum conuersus super imponi capitibus, quæ media opus est aduersa inter se collocare in speciem X literæ, eo facto finis capitibus insectus à superiori parte deorsum attrahatur, per medium eius partis, quæ X literæ fuit accepta similitudo, sic enim laquei nexus medius apparet, ab uno latere finis vnus, ab altero duo capita.

Duplex Carchesium quomodo implicatur. X.

Oribas. de
laq. c. 10.

Duplex carchesium æqualiter distendit, ac simplici longe est efficacior. eius aut ratio est. Habenam prehendemus duplicatam, capitaque læua continentes, si nam patimur dependere, tum ex capitibus, quæ contra finem sunt, alterum duplicamus, sic, ut parvus finis fiat, quem in sinistra manu ponimus, alterum per finem traicimus; deinde nexum per finem conuertimus, & in sinistra collocamus, quo facto, ex capite, quod contra finem est, rursus alterum finem efficiamus, quæ nexui adiungimus. postremo pendetem finem per medium nexum trahimus, ab inferiori parte sursum, quo fit, ut ab uno latere sint duo capit, ab altero vnus finis, quibus laquei nexus medius interijciatur.

Duplex Carchesium, quomodo ex simplici fiat. XI.

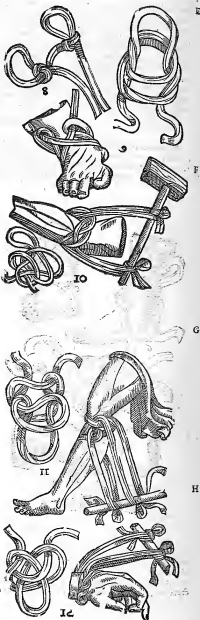
Oribas. de
laq. c. 11.

Cum duplex carchesium varie consuevit implicari, siquid per se interdum, interdum fit ex simplici, nonnunquam conficitur circumponendo, supra demonstratum est, quo modo per se iniiciatur: nunc qua ratione ex simplici fiat, exponemus. Adhibere igitur primo simplici carchesium oportet, finisque alterum ab altero diducere; deinde eum, qui subiectus est, in superiorem conijcere, & similiter utrūque diducere, ac per spatium, quod ipsis medium interijciatur, finem qui cōtra capita est, ab inferiori parte sursum attrahere, sic enim rursus laquei nexus medius se ostendit, hinc vnus finis, inde bina capita conspiciuntur.

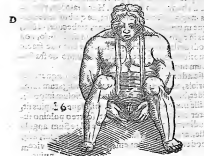
Duplex Carchesium, quomodo implicetur circumponendo. XII.

Oribas. de
laq. c. 12.

Quoniam vehementi validorum corporum

A porum intentione, laquei capita, ex una parte sepius rumpuntur, ante perfectam intentionem, ne cogantur intendenti adhuc laquei capita relaxare, carche sinu circumponimus. Tene res igitur sinistra manu caput, circa membrum

restituendum tres sinus efficiamus inter se distantes ita, ut ex his quod facis est, deinde deat: post hanc primum sinum in postremum demittimus, & semel aut iterum eos convertimus, per quos medium sinum rursus attrahimus, quo fit, ut circa membrum laquei nexus, ab uno latere unus sinus, ab altero duo capita se ostendant.

Plinthij, quod alioquin Quadruplex circulus dicitur, quia ratio fit. XIII.

Ad Plinthium laqueum, adhibetur habena circuli representans. I. sine capitibus. Hec ab interiori parte manus, pollicibus minimisq; digitis circumdatur, non vtriusq; indici, ut sinus in vtraque manu terat fiat, unus circa minimum digitum, circa indicem alter, tertius super pollicem: post hanc sinus, in quos iusti pollices sunt, ad proximos minimis transferuntur, cum ad indices, qui minimis iniecti fuerunt, inde sinus, in quos indices demissi postremo erant: me dij pollice & superiori parte deorsum velluntur, sicq; ab uno latere duo sinus, totidem ab altero, medium inter hos laquei nexus ad rhombi similitudinem conspectui subiiciuntur. Hec autem æqualis intendendi facultas, & non solum ad intentionem, sed videtur ad mentitionemq; fracti compositionem pertinere: nam mentum ipsam sub fractura aliquando peruersum, in laquei complexum, rhombum referentem inseritur ab exteriori parte: sinus vero per malas, pariterq; superiores, ad summum caput feruntur, atque ibi inter se deligantur.

Laqueus Epang, lotus (ita enim appellatur, quoniam sinus super sinum iniicitur) quia nisi inferi possit. XIII.

Ad Epangyloem, unum habent caput, inter sinistra manus pollicem & indicem collocamus, eamq; extrinsecus vitra primam palmam partem adducimus: inde per palmam ipsam, datam inter pollicem, & indicem vtriusq; manus attrahimus, post hanc inter minimum & proximum digitum demittimus, eo facto habent caput de extra manu sursum vellimus, eademque partem inter minimum ac proximum digitum tenemus, quo fit, ut duo unus efficiantur, inter quos attrahimus nodus apparet. Facit autem ad corpora figuranda, ubi manu curatio adhibetur: inter sinus enim vtraque manu hominis coniecta, reliquis habent partibus totum corpus firmat continetur.

Ratio eius laquei, quem Auriculas monent. XV.

Ad auriculas, epangyloes primo iniiciendus. danda autem opera est, ut alter sinus amplior sit, quem implicare oportet ad modum laquei chiasmi, sic, ut duo sinus

Oribas. de laq. c. 13.

Oribas. de laq. c. 14.

Oribas. de laqueis. c. 15.

finis oculis exponitur inter quos, quod ex habena dependet, duplicatum se ostendat. Recte autem adhibetur, ubi prolapsa maxilla reponitur, tum ad processus capitis recondendos. Sinus enim dantur ad tempora ægrotantis, quodque inter eos duplicatum conspicitur, ad frontem; deinde vinculum illud injicitur, quod leporum auritum appellant; postremo auricula, vel ut contineant, vel ut à superiori parte extendant, super caput offensi porriguntur.

Laqueus duos habens sinus (quem nonnulli minus proprie Stragulamentum dixerunt) quomodo injiciatur. XVI.

Oribas. de laq. c. 16. Laqueus, quæ duos sinus habentem appellant, ex binis constat chiasis, quorum alter ab altero diducitur. Est autem aptissimus ad corpora liguranda, ubi vitia iuxta anum curantur. Ii quidæ brachia subiecta popliteibus, cuiusmodi laqueis adstringuntur: at pars, quæ media inter sinus duplicata dependet, ad cervicem hominis fertur, atque hæc uia corpus figuratur.

3. Ratio laquei, quem Stragulamentum proprie nuncupant. XVII.

Oribas. de laq. c. 16. Laqueus, qui proprie stragulans nuncupatur, ex simplici fit carthesio, hic enim primo injicitur sic, ut alter sinus ab altero distet. Cõfert autem ad quos proximè expositus. Brachia nanque rursus coniecta in sinus coarctantur, & ea pars habens, quæ duplicata est, media similiter collocatur, in eamque cervice infertur.

4. Quomodo adhibetur laqueus Yæpßaror, id enim nomen traxit ex eo quod supra feratur. XVIII.

Oribas. de laq. c. 17. Hyperbatus fit ex laqueo Nautico, siquidæ in hunc primo implicitum brachia inferi debent, sinusque inter se diduci, & capita ad cervicem deligari.

Laquei igitur, quorum expeditissima comprehensio est, huiusmodi sunt.

De instrumentis quibus præter laqueos utimur ad extendendum. Cap. XII.

Vum maiori vi opus est ad extendendum, neque laquei sufficiunt, confugimus ad alia instrumenta: hæc autem sub duplici genere comprehenduntur: nam alijs in communi vici utimur, alia propriè ad hunc usum parantur. Hæc maiorem vim afferunt, & cum maiori molestia illa magis ubique præsto sunt, de quibus ante agimus: Ergo ad extendendum ubique in promptu sunt columnæ, trahacula, vices, pistilla, rotarum modiolus, scalæ, bacula, quibus in agro, in castris, in itinere, in diversorio, non solum in officina nostra uti possumus: cuiusmodi multa docet Hippocrates, in libro de fracturis, & de articulis, ad quorum exempla alia quotidie parare licet. Ergo In secundo de fracturis, libro humerum fractum extendi docet quem inquit.

a Hip. lib. 2. de fract. c. 13. Iustissima itaque inrentio ad humerum sic adhibetur, lignum quod cubitum æquet, vel paulo brevius sit, qualia sunt lignonum manubriola, habena ab utraque parte alligatum suspēditur: homo autem sublimiori alicui sedī insidet, brachiumque super manubriolum imponit, sic ut id in aliam indatur, eā moderatione ut ille vix confidere possit, nihilque propius sit, quàm ut suspendatur, tum aliquod aliud pareretur cui brachium inhaereat scorteo pulmino superdato vino, vel ploribus, ita, ut ad eam altitudinem perveniat, ut cubitus ad rectum angulū collocetur. Commodissime autem lorum molle, lorumque seu lara habena circumdatur, atque indemagni ponderis aliquid suspenditur, quod expendere convenienter possit: aut in vicem huius

A humis, robustius aliquis in inferiorem partem cogit, cubito cum humero ad rectum angulum figurato.

Idem Hippocrates * ad crur extendendum eodem secundo libro de fracturis scribit.

Nam vel rotæ modiolum defigere oportet, vel aliud quid simile tum molli aliqua re pedē obvoluere, bubulisque loris latius circumligare, & eorum capita, vel ad pistillum, vel ad aliud lignum declinare, eiusque imam partem, in modiolum demittere, summam recurrare: alios vero ab humeri capite, & à poplite in contrariam partem extendere.

Sed à b superiori quoque parte adhibere vim licet. Pores etiam, c vbi velis alce lignum defigere rotundum ac leue, sic vt pars eius exeat, quæ inter crura, media inter annos & natus tale demittatur, vt prohibear sequi corpus quod à pedibus extenditur. Deinde d ne corpus inclinetur in id crur, quod intenditur, collocare aliquem à latere oportet, qui clunem repellat, ne corpus ducatur.

Idem quoque fiet, * si ad vtrunque alam lignum figatur, brachia verò, seruentur extensa, & alius genu prehensens, in contrariam partem adducat.

Nihil etiam f prohibet, si placeat, lora alia ad genu, vel ad femur alligare, aliumque rotæ modiolum post caput hominis figere, loraque ad aliquod lignum dare, quod in modiolum demittatur, & ad contraria, atque ad pedes attrahat. Pro g modiolis etiam poteris leuissimum diorem trabeculam subijcere, eiusque vtrumque caput stabilire, lignisque recurraris lora extendere.

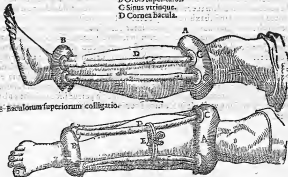
Commodè item extendes per axiculos ab vtraque parte collocatos. h Sont etiam alie exte dendi rationes, quam plurimæ.

Tertio item 1 libro de fracturis ad extendendum crur inquit.

Siquis è corio Aegyptio binos orbes suar, quatuor vtuntur, qui diu in magnis compeditibus detinentur, sintque orbes hi undique tunicis involuti, altioribus quidem à fractura, ab articulo humilioribus, tumidi præterea, & molles, accommodentur autem vnus quidem super talos, infra genu alter, à lateribus verò vtrinque habeant ex simplici, vel duplici loro exiguos quasi sinus, alios vtrinque à talis, alios à genu, sinuque superioris orbis, è regione illis respondeant, qui in inferiori. Deinde cornea bacula eiusdem magnitudinis prehendant, scilicet digiti crassitudine, & ea longitudine, vt quum flectantur, diducere ossa possint, sic vt non inhereant.

C

A Orbis infra genu.
B Orbis super-talos.
C Sinus vtrinque.
D Cornea bacula.

E Baculorum superiorum colligatio.

D

Vtitur & k primo de articulis libro ad extendendum humerum luxatum scala columnis, sedili, foribus bipartitis, & tandem illis instrumentis quibus communis vita vtitur, quæ vbi que præsto sunt.

Validiora autem esse diximus ea, quæ propriè ad extendendi usum structa sunt: hæc i autè vel tractoria organa sunt, vel machinaméta. Tractoria sunt quæ cū parua breuique structura sint extèndendi duntaxat facultatem habent, qualia sunt Plinthium Nisei, Glossocomum Nymphodori, Trispastum Appellidis. Hæc vt suo munere fungantur aduentitia quædam postulant, vt scamnum, lectum, scalam & aliquod humi defixum, eo quod per se vsui esse minimè possunt. Machinaméta sunt tractorijs organis ampliora, quæ nò modo intentionem pollicentur, sed etiam

k Hip. lib. 1. de Art. atext. 15. ad 23.

l Oris. lib. 2. de mach. 23. ca.

m Oris. lib. 1. ibidem.

eriam impulsus ossium quæ à sua sede recesserunt quorum quædam erecta collocantur, quæ aptantur homini stanti, quædam plana quæ iacenti exponemus exempla omnium, quæ ab Oribasio ex varijs auctoribus collecta sumemus, initium ducentes a traſtorijs.

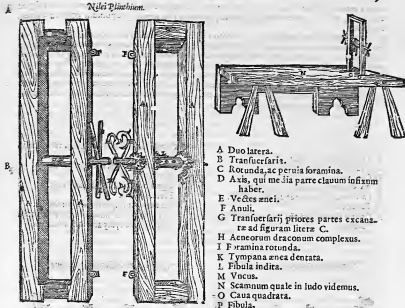
TRACTORIA ORGANI

Nilei Plinthium.

2 Orib. lib.
de machi-
na. c. 8.

FACTUM * est Plinthium Nilei ad eorum organorum exemplum, quæ vocantur traſtoria quadrata oblonga, duo enim habet latera longa palmos quatuor, digiti crassitudine, quæ extremis partibus transuersarijs inter se compaciæ sunt. Est autem transuersariorum crassitudo, & latitudo, quanta laterum, sed longitudo palmum implet, merito igitur cum talis compaciæ sit, ut latera quatuor palmos longa sint, transuersaria vnum, totius organi quadrati structura oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit, latera breuiora, quam dictum est efficere, quandoquidem organum per vnicum axem effectum præstat, media itaque latera pertusa sunt rotundis ac peruijs foraminibus, per quæ axis traiecitur, qui media parte clauum infixum habet, capitibus verò, quibus latera excedit, vestes æneas, vel ferreos decem digitorum magnitudine. Sunt item in organo quatuor annuli lateribus affixi, binj ab inferiori parte, totidem a superiori. Antiqua huius organi structura auctore Nileo ralis est. Herodotus quidam Architectus transuersariorum priores partes medias excauit, ad figuram litere Γ. ne haberet, quæ à corporibus, quibus vis adhibetur ad axis clauum feruntur, extantibus angulis atteratur, sed rectè procedant. Hactenus Herodotus. Nos verò quam accepimus historiam referemus. Ferunt Pasicratem architectum. Sidoni organum hoc vidisse, quod à statua contineretur, aliter tamen fabricatum, nam cum eadem compaciæ esset, conspiciebantur in eo organo ab extantibus axis capitibus æneorum draconum complexus, quorum capita è regione ad caudas spectabant; sed quo pertinebant hi dracones? non alio, nisi ut in vicem vestium axes conuerterent; pertinerentium in organo quod Sidoni erat, media transuersaria pertusa erant, rotundis foraminibus, quæ clauo axis responderent: constat autem foraminum eundem esse usum, qui in Organo Herodoti, nimirum, ut haberent, quibus corpora extenduntur, ad clauum, rectè per ea foramina porrigantur. Retulit insuper Pasicrates axem inclusa habuisse in vicinia laterum tympana quatuor ex ære, dentata, duo ab interiori parte, totidem ab exteriori, atque item in lateribus foramina fuisse dentium ordini respondentia, ut postquam abunde extenta corpora fuissent, fibulæ inter dentes eo demissa, ubi in luxatis restituendis opus esset, axem sisterent; Sed recentiores tympanis omisissimæ priori parte latera pertuderunt, prouiderunt itè in orbè aliquo intermisso spacio, & ipsa axiū capita, quo ad vsu dicti fibulæ indita axem immobilem tuerentur. Ego autem, quum fibulæ decidant, ad eum, quem dixi usum, vncos lateribus infixi, axis verò capita forauit sic, ut huius foramina illis conuenirent, quæ erant in orbem in lateribus aliquo spacio interiecto, quo, ubi vellem in luxatis condeudis axem immobilem reddere, vncum includerem in foramen, quod esset accommodatum. Communis Plinthij traſtorij fabricatio huiusmodi est: verum ego aliter Plinthium struxi, salua enim eadem laterum mensura, inferius transuersarium sursum transtuli, quatuor digitis infra transuersarium extrema crura relinquens, axem verò collocaui in medio transuersariorum, cui Partigræcè *πλινθίου* nomen est, & scammum quoddam, quale in ludo uidemus, ab una extremitate excidi cauis quadratis, atque ob longis, ut propolitorum crurum extrema in eiusmodi caua conuenirent, ipsa item latera extremis partibus transuersa pertudi, foraminibus ab uno latere ad aliud penetrantibus, ut fibula in foramina coniecta Plinthium contineret. Hæc de organi structura.

Nilei Plinbium.

- A Duo latera.
- B Transuersaria.
- C Rotunda, ac peruisa foramina.
- D Axis, qui me dia parte clauum infixum habet.
- E Vestes aenei.
- F Anuli.
- G Transuersarii priores partes excantæ ad figuram literæ C.
- H Aeneorum draconum complexus.
- I Foramina rotunda.
- K Tympana aenea dentata.
- L Fibula indita.
- M Voces.
- N Scammum quale in ludo videmus.
- O Cava quadrata.
- P Fibula.

Glossocomum à Nymphodori.

Glossocomum Nymphodori traكتورium organum est quadratum, habet autē duo latera; quæ a Orib.lib. eadem est magnitudo, sunt enim longa, lataq; duos palmos, crassa digitos totidem quare, cum de Machi. nam.c. 24. æqualis sit eorum modus, iure glossocomum ex eorum numero est, quæ propriè quadrata appellantur. Media igitur latera exculpta, canataq; sunt, canis non nimis alte penetrantibus, quibus includitur axis habēs in medio tympanum, cui ab utraq; parte ferrei vinci sunt, duo in vniuersum vel foramina, in quæ possint conijci funes, quorum hæc ratio est. Funes duo vncis medijs circumligantur, & ab utraq; parte prope foramina nodum accipiunt, quorum capitæ, cum quatuor sint, duo traiciuntur per transuersarium prius, ab interiori parte extra, reliqua duo per id, quod posterius est. Secundū tympanum cochleæ speciem lentis referens recta collocatur, hæc compositio vocabulo græcè *αὐλὴ* dicitur. Eius extremitas demittitur in canum nō penetrans prioris transuersarii pars verò, quæ cochleæ modo striata est, iuxta tympanum collocatur: quod superest ex eius longitudine per foramen transiit, extremitaq; parte baculum versans habet, quo torquetur, ut cochleæ per id versata tympanum moueat, conuerso hoc axis versetur, quo moro funium capitæ, quæ extra procedunt, ad intendendum ducentur. Sunt item in Glossocomo opercula, ut quæ in eo sunt machinationes occultentur: tum quatuor annuli ad latera fixi, bini ab inferiori parte totidem à superiori, ea de causa ut alligari organum possit. Huius fabricationis antior est Aristion filius Pasicratis, si quidem aliter structum fuit à Nymphodoro, in vetusta enim structura extat cochleæ non per transuersarium, sed quæ opercula sita sunt, traiecta, duas enim forfices ferreas ad latera affixas habet ad medium petrusas, quarum vna axi subijcitur, altera superponitur, utraq; à latere tympani collocatur, inferior angustius foramen habet, superius latius. Cochleæ igit ab ea parte, quæ opercula sita sunt, traiecta, atq; à forficib. cōtēta, alterū operculū sine impedimēto clauditor: alterū claudi nō patitur pars cochleæ, quæ penetrare diximus, cuiq; baculū versans affigīt. Hoc itaq; operculū mediū transuersum in duas partes secāt, quarū

altera manet immobilis, altera clauditur, atque hæc media in longitudinem lunata figura exciditur, vt quum operculum clauditur, lunatum eius cauum propositam cochleæ partem excipiat.

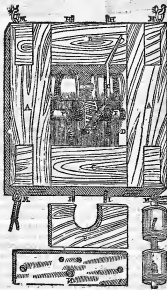
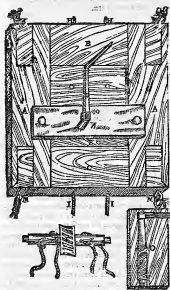
Hanc Nymphodori structuram non accepit Aristion: sed adiecit organo axem habentem tympana foraminaque, vt axis, qui in medio est, motus, vbi velis, consistat, & vi minimè voluatur: transtulit item annulos iuxta prius transtuerfarij, ne organum à parte operculi, sed à parte prioris transtuerfarij alligetur: traiecit præterea funium capita per opercula, quæ quidem à superiori parte, illa verò ab inferiori, quod quidem pertinet ad annulorum situm, vnà nobiscum sentit, sed axem, quem adiunxit, tanquam superuacuum reijcimus. Siquidem vnus axis ex robusta materia præparatus, quod opus est, abundè efficit. Sed cum glossocomi fabricationem abfoluerimus, pictura nunc eandem representamus,

- A Latera.
B Transtuerfarij prius.
C Transtuerfarij posterius.
D Cauum non penetrans.
E Axis habens tympanum in medio.
F Foramina in quæ funes coniungi possint.
G Funes duo.
H Capita funium traiecta per prius transtuerfarij.

- I Capita funium per posterius transtuerfarij traiecta.
K Cochlea speciem lentis referens.
L Manubrium.
M Quatuor annuli in transtuerfarijs.
N Ferrea forfex.
O Pars operculi, quæ manet immobilis.
P Pars operculi in lunatam figuram excisa.
Q Axis habens tympana foraminaque.

Nymphodori Glossocomium clausum.

Nymphodori Glossocomium apertum.

Trispassum: Apellidis, seu Archimedis.

a Orib. lib.
de machi.
22.c.16.

Illud in primis * scire conuenit, quod neque Apellides, neque Archimedes medici fuerunt, sed architecti, qui machinamentum hoc excogitarunt (quemadmodum nos accepimus de historia) ad naues deducendas funibus non per manus, sed per ergatam attractis, illius autem seculi medici eius structuræ modum minuentes, trispassum organum medicinale ad luxata, fractaque restituenda fabricauerunt in hunc modum. Totum organum ex eorum genere est quæ oblonga quadrata occupantur. est autem hoc modo compactum: duo latera longa palmos quatuor digiti crassitudine inter se coagmentantur, per transversaria longa palmos duos, crassa digitum. Latitudo potissimum posterioris transversarij sex digitos æquat, prioris propter opercula palmos duos. Ut retulit autē Pasicrates, media latera excanata sunt cavis non nimis altè penetratibus, quibus duo axes includuntur, habentes in vicinia laterum, vtriusque axis rotæ perforatæ sunt peruijs foraminibus, quæ non alia de causa facta sunt, nisi ut in ea funes immittantur, quorum ratio hæc est. Funes duo extrema parte nodum accipientes, coniecti in prioris axis foramina attrahuntur, ita, ut nodi super foramina collocentur: rum funes circa suas vterque totas inuoluuntur, & per posterioris axis foramina traiectionem nodum accipiunt. Posterior axis medius inter rotas, foramen habet, in quod rursus funis conijci debet. Sumitur funis longus, qui ab vtraque extremitate nodum acceperit, deinceps per propositum foramen traiectionis sic ut nodus foramini iungatur, post hæc circa medium axem inuoluitur, quo facto altera eius extremitas per posterius transversarium, quod medium perforatum sit, traiectionis: at quid nunc sit fune traiectionis? manu tractus euolutusque, posteriorem axem conuerit, quo conuerso alia capita funium, qui extra procedunt, ducuntur. Adhibentur autem funes quatuor, duo, & item duo, atque ad hunc modum immittuntur. Sumuntur funes duo, qui extrema parte nodum acceperint, & per duo foramina prioris axis, quæ inter rotas sunt, traiectionis, attrahunturque sic vñ nodi foramine contingant, tunc juncti capita per prius transversarium perforatum ab interiori parte versus exteriorem traiectionis: autprehenduntur funis vnus duplex, cuius capita coniecta in prioris axis foramina attrahuntur, ut medius funis inter foramina statuatur, postea eiusdem funis capita traiectionis per foramina transversarij prioris. Duo item alij funes sumuntur nodo extrema parte de iuncti, si per foramina inter rotas posterioris axis facta, & à medio foramine recedentia attrahuntur, qui deinde, vbi eorum nodi ad foramina peruenerint, tunc dicuntur, traiectionis: per posterius transversarium perforatum sic, ut quinque nunc sint, funium, quæ extra feruntur, capita, duo per prius transversarium, tria per posterius. His posterioribus manu attractis, conclusisque funibus (ut dictum est) inuolutis atque euolutis, capita eorum, qui exterius serebantur, ducuntur, extenduntque capita habenarum, quibus distenditur corpus. Huiusmodi organi structuram Pasicrates exponens reprehendit tanquam minimè efficacem, vniuersum enim organi opus consistit in ductione funis posterioris, qui manu attrahitur, at nequit manus in restituendis luxatis vim tantam sustinere, præsertim ubi articuli sunt, & corpora robusta. Quamobrem organi structuram immutauit, duosque axes, qui inclusi erant, ita fluxit, ut penetrarent, & priorem, minorem exiguis capitibus exstantem, posteriorem maiorem, & longa capita habentem, & ad prioris quidem axis extantia capita clauos confixit: posteriori verò adiecit, demissis axis duobus, digitis machinamentum in restituendo sic mouit. Habenas extendendis corporibus injectas ad extantia prioris axis capita deligauit, ut posteriori axe conuerso prior moueretur, & euolutis, inuolutisque funibus nerui extenderentur. Sed Ariston Pasicrati filius patri aduersari, ut vetustam organi structuram ignoranti, in verusta enim (inquit) organi structura, axes non mouebantur in laterum cavis, sed circa ferreos chodaces affixos lateribus in capreoli formam excavatis, quod videre licet in organis ad aquam hauriendam comparatis, quæ ob fabricationis rationem facillè conuertuntur, neque tamen rotæ in se continent armillam, sed chodacem. quoniam igitur axes per armillas mouentur circa chodaces, & rotæ per chodaces circa armillas, axes promptè admodum versabuntur, atque idcirco sine impedimento erunt, etiam si funis manu ducatur. Ob id autem ipsum trispassum organum appellatum est, quoniam tres funes agunt, vnus quidem extra ductus, duo inclusi. Hæcenus ipse probabiliter scripsit, sed vera sunt, quæ à Pasicrate adducuntur, non enim potest manus funem duces benè restituere, sed fortasse monstrationalis causa in ludo organum mouere, vis autem quæ in restituendo requiritur, per manum minimè poterit adhiberi: ea de causa, ipsi dem omnibus factis, quæ in verusta scriptura sunt ostensa, tertium axem organo adijciendum iudicauimus, cuius capita traiectionis per latera essent, ut posterior axis nunc medius fiat, medius autem proferretur, in exstantibus capitibus vices demittantur, vel manubriola, aut bacula ductaria. Medius verò funis posterior, vbi circa axem est inuolutus, traiectionis per foramen axis penetrantis, suoque ibi capite alligatur.

His ita constitutis conuersos posterior axis, ille inquam cuius capita extant, funem cir-

ca se inuoluit, quo fit, ut medius axis moueatur, quo moto prior quoque axis mouetur. Tribus
 a xibus conuerfis, funium, qui extra ducuntur, capita tenduntur, cum quibus vincuntur habe
 nae, quae corpora extendunt. Habet item organum opercula, veluti glosfocomum, ne machi
 nationes oculis exponantur, atque item annulos ad latera affixos, quibus alligetur. Hæc est
 vniuersi Triſpaſti fabricatio. Reſtituendi autem modi aptantur ijdem, quos poſuimus in
 Glosſoſo, diſtat enim ſolum quibus mouetur, machinationibus: præterea funium eadem eſt
 ductio, habentis ad eos alligatis. Sed iam Triſpaſti fabricationem explicatam habemus.

Triſpaſtum Apellidis, ſeu Archimedis.

- A Duo latera.
 B Prius tranſuerſarium.
 G Poſterius tranſuerſarium.
 D Duo axes habentes rotas in viciniâ laterum.
 E Funis circa rotas inuoluitur.
 F Funis coniectus in foramen medium inter rotas
 poſterioris axis.
 G Funis duplex, cuius capita traiecta per forami
 na prioris axis, per prioris tranſuerſarii forami
 na traiciantur.
 H Tertius axis, cuius capita traiecta ſunt per late
 ra.
 I Veches in extantibus capitibus demissi.
 K Anuli ad latera affixi.

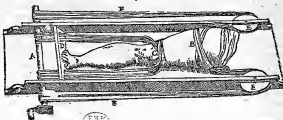
De Glosſocomo ^a machinamento.

a Orib. lib.
 de Machi
 nam. c. 7.

Non ab re quidem mihi glosfocomum vi
 detur à iunioribus medicis inuentum,
 quod ſeu femur, ſeu crus comminutum ſit,
 ubi callus circūdatur, commodiſſimè admo
 uetur. Habet autem ab ima parte axem, ad
 quem extremi laquei in diuerſa extenden
 tes deligantur. Inijciantur laquei extremis
 partibus oſſis, quod curatur, ſiantque ex
 duabus habent, ſic, ut quatuor vterque ca
 pita habeat, bina à dextra, totidem à ſini
 ſtra, ex ijs capitibus, quæ inferioris laquei
 ſunt, per foramina facta in inferiori parte
 glosſocomi, ad axem duci debent: quæ ſu
 perioris, primo procedere ad ſuperiora, de
 inceps ipſa quoque per latera glosſocomi
 perforata traici, quibus foraminibus tro
 chleæ includantur. Vtrunque ergo ab exteriori parte glosſocomi, ſuperioris laquei capita fe
 rendæ ſunt ad axem. his enim ita conſtitutis, vna æ axis conuerſio pariter ambos laqueos exten
 dit deorſum verſus, illum qui ad inferiora fracti oſſis alligatur, ſortum alterum ſic, ut compoſi
 ta fractura in po
 ſterū liceat quo
 tidie hæc laqueo
 rum in diuerſas
 partes intentionē
 corrigere, valē
 tins, vel lenius
 extendendo. La
 queū igitur, qui
 in inferiori parte
 eſt, directæ du
 ctione axis extē
 dit: cum, qui in ſu
 periori parte, in
 tercedente alio
 motu, græci δὲ
 τῆς κατακλιτικῆς
 τῆς δυνάμεως
 dicunt.

Capſula Machinaria.

- A Axis ad quem laqueorum capita circumiunguntur.
 B Laqueus ſuperior.
 C Laqueus inferior.
 D Inferior pars Glosſocomi.
 E Trochleæ.
 F Superioris laquei capita ab exteriori parte glosſocomi.

Fabri organum ad hunc modum fit. Super basim, quæ *apertis* nominatur, pro organo dimen-
sam, latuuntur crura duo, quorum longitudo duos cubitos & semisem æquat, aut etiam
excedit: latitudo implet digitos quatuor: crassitudo tres. crura hæc per duo transuersaria id-
ter se coagmentantur. altero ab inferiori parte, quod quinque palmos à basi recedat, altero à
superiori, quæ crura finiuntur: inferiori transuersario subiicitur asser transuersus, qui & com-
lateribus organi, & cum transuersario committitur, hunc asserem sedile consueverunt omnes ap-
pellare, cuius medium ad transuersarium exciditur ad effigiem *II* inuersi, quæ partem transuersa-
rio transfigitur *æneum II*. Accommodatur tam cauum, quàm *II* demittendo priapisco octo di-
gitos longo. Inter transuersaria ab interiori parte crurum canaliculi excavauntur, in quibus,
dum luxata reponuntur, moueantur quadrata testudo, spatham, & cubitos mouens, quando-
quidem prior pars testudinis (frontem dicunt) per uio foramine pertunditur, in quod radix
conijcitur, cuius extremum, quæ extenuatur, ad posteriorem testudinis partem per crassitu-
dinem traicitur. Proposita pars radicis per uio foramine pertunditur, per quod fibula demit-
titur, ne radix euellatur, sed manens in foramine torqueat. Fibula autem in extrema radice
scutulo superposito includitur. Radix eò pertinet, ut spatham in organo sustineat, habet enim
organum spatham capitulo leniter cauo assurgentem, ita longam, ut à testudine ad superius
transuersarium, quod caput nominatur, pertineat, & cuneari axis modo excedat. Huius spa-
thæ extremitas, quæ contra capitulum est, media in quadratam figuram exciditur, atque in
id cauum includitur radicis extremitas lata quæ perforatur. perforatur item spatha ab uno la-
tere ad altetum in quod foramen fibula demittitur, ut spatham detineat ad radicem, ipsa ve-
rò testudo iuxta medium pertunditur foraminibus quatuor, vel ordine dispositis, vel duobus
à priori parte, totidem à posteriori constitutis, quæ non alia de causa sunt, nisi ut funes in ea
indantur, ut in sequentibus ostendam. Medium caput, hoc est superius transuersarium, in qua-
dratam figuram excavaatur, in quod cauum duplex trochlea inditur, quæ circa axiculum versa-
tur, habet item superius transuersarium duo alia caua quadrata petuia, nempe ab utroque
trochleæ latere vnum, in quæ conijciuntur quadratæ cubitorum partes, duo enim cubiti per
superius transuersarium demittuntur deorsum, & testudini inhaerent, quæ quadrata caua in
summo habet. Imas cubitorum partes quadratas tennesque architecti calces nuncupantur:
superiore latas rotundas dixerunt alas. In alas ergo cubitorum, quæ superius transuersarium
excedunt, & peruij foraminibus pertuse sunt, axis conijcitur: cuius capita utrinque excedunt,
medium cuneatum est, in extremis capitibus vestes sunt, vel manubriola ductaria, quibus con-
uertatur. Alarum partes priores iuxta foramina, & axis capita rursus forantur, ut, si quando
opus sit, in foramina fibulæ demissæ seruent axem immobilem. Organo præterea iuxta cru-
rum extremitates alia duo sunt adiuncta crura, ut, si quando sedilis vicem exhibeat, super ba-
sim æque adiuncta crura iaceat. Verum, quia testudo per funem elata, & cubitos & spatham
attollit, in sequentibus, quæ ratione funis indatur, adjiciam. Sumitur funis duplex, cuius ca-
pita per duo foramina, quæ vel iuxta cubitos sunt, vel à priori parte sursum adducuntur sic, ut
medius funis inter foramina collocetur: deinde capita sursum feruntur, & circa duplicem tro-
chleam prioris transuersarij inuoluuntur, atque (ut dictum est) permutata deorsum proce-
dunt, & ad clauos penetrantis axis religantur: continetur enim organo Fabrialius axis con-
iectus in crura, quæ super transuersarium inferius digitis quinque interpositis perforata sunt.
In axis medio duo clauo sunt infixi, in extrâ tibus capitibus vestes vel manubriola ductaria, qui-
bus conuertitur axis, cuius conuersio per funes testudinem attollit: atque vnâ cum spatha si-
mul cubiti & axis, qui talis continetur, sursum feruntur ad luxata, quæ à superiori parte ex-
tenta in suam sedem collocantur. Huiusmodi est antiqua structura organi, quod ad Fabrum
refertur auctorem.

a Orib. lib
de machi-
na. c. 27.

A Basia.

FABRI ORGANVM

B Crura duo

C Transuersarium superius.

D Transuersarium inferius.

E Affer transuersus subiectus inferiori transuersario.

F Medium afferis excisus ad formam Minnerfi.

G Priapiscus.

H Canaliculi excanati ab interiori partecurum.

I Quadrata testudo.

K Spatha.

L Cubiti.

M Prior pars testudinis per uio foramine pertusa.

N Radix.

O Fibula demissa per radices.

P Capitulum spathæ cuneati axis modo.

Q Extremitas spathæ in quadratam figuram perforata.

R Foramina quatuor testudinis.

S Duplex trochlea indita in canum superioris transuersarii.

T Cana duo quadrata superioris transuersarii, in quæ demittuntur cubiti.

V Imæ partes cubitorum quadrata.

X Superiores cubitorum partes rotundæ, quæ alæ dicuntur.

Y Axis in alâs cubitorum demissus.

Z Fibulæ demissæ in alas perforatas, quæ axem immobilem seruent.

a Alia duo crura adiuncta.

b Frons duplex,

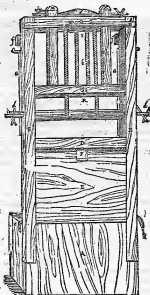
c Alius axis, qui in cruribus continetur.

d Vectes, quibus conuertitur axis.

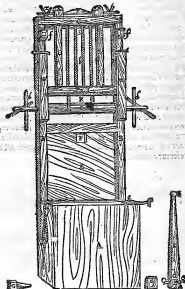
e Binæ trochleæ ad basim.

f Binæ trochleæ ad summam curu.

g Cuneus.

FABRI ORGANVM

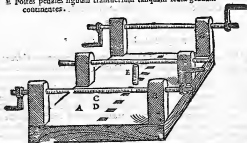

De Russo Scamnum Hippocratis.

Hippocrates maxima admiratione dignus multis in locis suum organum *ῥωσίου* appellavit, Orib. li. de machina. 6. 29. in quibusdam etiam *ῥωσίου*: recentiores id *ῥωσίου*, id est scamnum, dixerunt, eoque affixis erubus & pro organo & pro scamno vti sunt. statuitur autem sic. Parant lignum sex cubitos longum, latum duos, novem digitorum crassitudine, resupinaturque: & quatuor alia ligna pe dem longa extremis partibus rotunda, duo scilicet & duo cum eius extremis iunguntur. huiusmodi ligna, quæ *ῥωσίου* ab Hippocrate vocantur, in latitudine peruijs foraminibus pertunduntur, quibus continentur penetrantes axes in medio clauos habentes, & in extantibus capitibus manubriola ductaria ad conuertendum. totum lignum in medio vsque ad alteram partem quatuor digitorum spacio interiecto cava habet, quorū altitudo pariter & latitudo tres digitos æquet. cava hæc Hippocrates *ῥωσίου* nuncupavit. Medium præterea lignum alteri in quadratam figuram excavatur, quo scalmus demittitur, qui præapiscus vocatur. Alias item habet *ῥωσίου*, in medio ad similitudinem literæ Π, non inutiliter a diebas. Structura igitur, Passi crate auctore, huiusmodi est, cui deinceps subdit Oribasius, qua ratione moneatur scamnum Hippocratis, quod ubi veteris structura habeat, homine iacente, ad luxata omnia restituenta idoneum est, ut dum singula exequitur, declarat.

Scamnum Hippocratis.

- A Lignum quadrangulum sex cubitorum, bicubitali, crassitudine dodrantali.
- B Postes breves axes habentes.
- C Postula.
- D Lignum tertius in medio cavo infirum.
- E Postes pedales lignum transversum tanquam scalæ gradum continentes.

Finis Tertij Libri de Chirurgia, qui est de operis inferuentibus simul & agentibus.

VIDI VIDI

DE

CHIRURGIA

Liber Quartus:

QVI EST DE OPERIS AGENTIBVS IN
Componendo partes nostri corporis præter naturam affe-
ctas, & de educendo ea quæ noxia sunt
& inutilia,

De usu vincendi.

Cap. 1.

Nartauimus primo libro ea, quæ communia sunt totius chirurgiæ, deinde ad proprias operas accedentes, secundo libro eas absolimus, quæ inseruiant duntaxat: Sed tertio eas persecuti sumus, quæ partim inseruiunt, partim agunt. Superfunt nunc exponendæ illæ, quæ agunt tantum: versantur autem vel in componendis partibus nostri corporis præter naturam affectis: vel in adimendis illis, quæ viriosa sunt, & inutilia. Adscribemus ante illas, quæ pertinent ad componendas partes præter naturam affectas, deinde alias, quæ adimunt quod noxiū est.

Operæ igitur quæ partes nostri corporis malè affectas componunt complures sunt, cum vel disiuncta coniungant, vel coniuncta separant, vel reponant quæ suo loco mota sunt, & luxata: vel dirigant pueris & fractis: vel aperiant clausa: vel claudant quæ aperta sunt: vel reprimant quæ excedunt, vel quæ corta sunt, & mutilata resciant: sic enim partes quæ à naturali statu recesserunt, manus operæ in eundem restituantur: Ordinem à coniunctione earum partium quæ præter naturam disiunctæ sunt, ac separatæ, & quous modo diductæ: huiusmodi sunt labra vulnorum, atque vicerum: partes quæ in sinibus abscesserunt, cutis à subiecta carne resoluta: ossa quæ cum ante committerentur, dehiscunt, veluti futuræ in caluaria: aut cum quasi glutine quodam necerentur diducta sunt, veluti radius à cubito, iugulum à laro scapularum offe. Ergo quæ sic separata sunt, coniungere in vnum oportet, ut ad naturalem statum redeant: at non satis est si coniungantur, cum rursus separari possint, quamobrem non solum coniungenda sunt, sed seruanda coniuncta, ut rursus afflescant suo loco manere, & quæ glutinari possunt coalescant: quod minimè fieret nisi coniuncta seruarentur: neque enim coalescerent oræ vulneris, neque agglutineretur cutis subiectæ carni, aut superiores partes sinus interioribus: neque ossa à glutine, aut callo continerentur, nisi partes, quæ præter naturam diductæ erant, postquam coniunctæ sunt, in vnum coactæ seruarentur. Veritas igitur coniunctionis manifesta est, cum restituat quæ præter naturam separata erant: opera autem coniungendi similiter apparet qualis esse debeat, cum duo efficiat, coniungat scilicet, & conferuet coniuncta. Quod attinet ad coniungendum, coniungimus quæ separata sunt, manibus compellentes si mollia fuerint: sed si dura veluti ossa, non satis est manibus adurgere, sed necessaria quoque vincula sunt, quæ paulatim cogant in vnum ossa, quæ diducta sunt, aut dehiscunt. sed siue manibus, siue vinculis res agatur, non debent diductæ partes vterius cogi, quàm ut inter se committantur: nam si vltra cogeretur, altera super alteram excederet, mala confirmatio fieret, frustra quoque concitaretur dolor, & inflammatio: itaque si partes

a Supr. li. 1.
c. 8.

b Gal. lib.
s. meth. c. 5

A partes molles sunt vt ora viceris, vt quæ abscesserunt in sinu, carnis coniungendæ sunt vt si
conciungatæntis verò quæ resoluta est, à subiecta parte, super eam induci rursus debet, attrahi-
que sic vt eam tegat, nam sic faciliè deinde glutinatur etiam vbi nigrescere incipit: neque
enim xiccedit ac fit, vt nonnulli faciunt, sed, vt vereres præcipiunt, relinquenda est, & rursus
inducenda super carnem subiectam, quæ vbi nuda relinquitur egre ad cicatricem perducitur.
siquidem medicamentis lenientibus inræda efficitur, detergentibus exasperatur. Ad ossa verò
quæ diducta sunt coniungenda, vt diximus, opus est vinculis, siquidem futuræ capitis, vin-
culo quod Rhombus, & quod femirhombus appellatur, de quibus supra egimus, quæ de vin-
culis, si dehiscent & committuntur, & seruantur commissa. At iugulum vbi à pectoris nefe
recedit, * coniungitur, respinato homine, & subiecto ceruicali inter scapulas iuxta spinam,
sic, vt totus thorax recuruetur. Medicus autem altera manu humeri ad latus adducti caput in
exteriorem partem repellit: sic enim diductæ iuguli partes plurimum inter se recedunt, re-
curuato pectoris habitu, multum ad eam rem conferente, altera manu componit, atque in vultu
adducit diductas iuguli partes, humerum verò iuxta latus sursum compellit. Sed si b latum
scapularum os à iugulo recedat, deorsum cogendum est id, quod excedit, plurimum panni in-
iungendi, maxime adstringendum, humerisque ad latus continendum est, nunquam ferè & totum
resertitur in pristinam sedem os, quod ab alio osse recedit, cum quo naturaliter iungebatur.
B facilius autem cogitur in pueris: si quis tamen vinculum arctum sustinet quadraginta diebus,
coniungi solet itergo præter manus ad coniungenda ossa diducta, opus est vinculis, quæ vt di-
ximus, seruant etiam coniunctum. Sed partes molles vt caro, solis manibus vbi separatæ sunt
coniunguntur, vt autem coniunctæ seruentur, opus est fascijs, futuris, fibulis, agglutinantibus
medicamentis, quæ ~~diuina~~ ^{diuina} ~~quæ~~ ^{quæ} ~~græcè~~ ^{græcè} nuncupantur, cutis solis fascijs continetur conien-
tæ: sinus vero præter fascias requirunt pannos comprimentes: ita autem à vinciendi sunt, vt
à fundo magis adstringantur, laxiores sint ad os, vt exprimatur si qua sanies recludat: quod
supra etiam monstrauimus, quom de ratione vinciendi tractaremus. Vulnecum quæ in longi-
tudinem sunt labra seruantur inter se coniuncta, per fascias quæ & à medij ossis, à loco san-
in vtranque partem versus plagam attrahantur, nam quod à plaga vinculum incipit, unum con-
iungit, sed diuidit. Quod si transversa & vulnera fuerint, opus est sutura, fibulis anascollemate
vt contineri commodè possint de quibus nunc seorsum tractandum est.

Pertinet igitur & futura ad vulnera transversa, quorum labra non possunt seruari inter se coniuncta dum coalescant per sola vincula: quamobrem fiuntur. quamquam pertinet etiam ad partes, quæ nimis relaxatæ sunt, vt ad palpebras, ad vmbilicum, ad scrotum, quas suimus vt contrahantur, & breuiores fiant: deinde id intum, quod supra futuram est, excidimus. Sed de hac agemus quæ de excidendis ijs, quæ mutila sunt & noxia in corpore nostris: pertinet tandem ad fasciarum extrema, quæ continentur sunt: de hac supra ^b Incuti sumus, nunc agemus de vinciendo. Hic igitur de ea tantum futura agendum est, quam ad transversa vulnera adhibemus. Proponemus primò instrumenta, quibus vimur ad sciendum, deinde ratione sciendi. Sunt igitur instrumenta ad sciendum necessaria tria, filum, acus, fistula. Filum tenue sit, vt acus quoque tenuis sit, & minimè plagam afferat: sit & molle ne lædatur, non tamen adeò tenue, ^c aut molle vt abrumpatur sit æquale ne laceret, aut vbi in æquale est, illatur cera, vt mitius insidat: sit ex materia quæ non faciliè putrescat, sed diutius perforetur: huiusmodi est materia serica, quam Galeus ^d laudat: huiusmodi etiam est acia ex lino crudo, quam commemorat Celsus. Acus longior sit vt faciliè demitti possit per labra vulneris crassiora, sit tenuis ^e vt minus laceret partes quæ suntur, meronem triquerrum habeat, vt incidendo cluius trias, quod traiciendum est: ab altero vt extremo, quia perforata est, excauata sit sit, vt filum includat, ne remittatur ducente in suo excessu. Fistula habeatur enea, vel argentea, quæ non perpetua sit, sed ab vno extremo calami scripturi modo incisa, huic incumbit atque innititur altera pars labri, ne hoc, atque illic dilatabatur, sed immobilis maneat dum perforatur: conficiatque ac ne possit per filum illud, & excipi vbi iam pertransit. Hic instrumenta in-

a Hép. s. H.
de articul.
text 68.

b Hip. II-e.
de articul.
C. 62.

c Gal. li. 6.
 carag. c. 8.
 d Hipp. 82
 Ga li. 2. de
 offic. text.

27.
e Hip. de
ofic.

Method. cap.
wt.

In Supra in
Antecedē-
ti lib. c. 7.

i Galen. 6
meth. 4.

John Gale, rj
meth. chr

1 Cel. lib.

10.

inter se contingere ex toto debent, ut si quid intus humoris concreuit, sit qua emanet. Vbi autem in suendo acus una cum filo traiecta fuerit, labrum vulneris specillo quasi fuicero sustineatur, ne sequatur dum filum docitur. Quam iam agglutinatam vulnus est, praecidit futura debet, & filum detrahi: euenit hoc ante sextum diem, si vitra retineatur, frustra hominem torquet, dolorem atque inflammationem concitans: subicitur autem filo dum praeciditur specillum macro, sed dum extrahitur latiore specilli extremo caro repellitur. Sunt haec communia cunctisque vulneris, quod fuitur. Propriae autem quaedam adiuuantes in partibus certis requiruntur, si quidem vulnus in abdomine suendum est, eo modo, quo Galenus 2° docet sexto libro de medendi methodo, quem inquit. Quoniam coire coalescereque cum peritoneo oportet abdomen, incipiendum quidem a cute est, atque ab extremo introfus acns injicienda. Vbi vero tum cutem, tum rectum musculum totum transferis, praeterito, quod ei subest, peritoneo, per reliquum peritonaeum eam ab interno extrorsus injiciens, atque inde per reliquum abdomen, ab interno extra transmittens. Vbi hoc penitus transiit, rursus ab extremo introfus id abdomen est perforandum. Mox ubi peritonaeum, quod illi quoque subhaeret, praeteriens, atque congrarium veneris, hoc quoque ab interno extrorsus perpingendum, vnaque cum eo totum ipsi vicinum abdomen. Deinde ab hoc rursus incipiendum, atque id cum contrario peritoneo est confuendum, ac rursus vicinam quoque cute transmissa, iterum ab ea parte acus introfus est injicienda, confuendumque abdomen id cum contrario peritoneo, etiam inibi vicina cute transmissa, atque haec iterum, iterumque facienda quoad totum vulnus similiter confuerimus. Internallum vero quod futuris interuenit, quod ad compescenda pertinet ea, quae subsunt brevissimum esse postulat. Quod vero b ad firmitudinem ipsius cutis quae in intervalis suturatum est, ne cubi rumpatur, breuitas parum tuta est. Quare vtrinque vitato excessu, eligenda mediocritas inter vtrinque est. Jam hoc quoque omnium vlcera commune quodammodo est, sicuti etiam ipsius quo fuitur fili consistentia. Nam quod iusto durius est, cutem rampae necesse est, quod mollius, ipse prius rumpitur. Aequè vero si proximè summam oras acu transegeris quod reliquum est cutis, quoniam nimium est, dum violenter adducitur, cogitur perumpi.

Si pluitum ab iis recesseris, multum cutis inglutinatam relinques. Haec tamen si omnium sint vlcera communis, maximè tamen fugienda in abdomine suendo sunt. Ipsa vero abdominis futura aut iam dicto modo administrabitur, vtrique si quis hoc studium dirigat, ut peritonaeum abdomini coalescere faciat, vix enim cum eo coalescit, ut potè nernosum, aut (sicut nonnulli e facinorosi) quae cognatae naturae sunt, vtrique peritoneo peritonaeum, abdomini abdomen. Id fiet ad hunc modum. Oportet a vicino nobis abdomine incipere, atque ab externo introfus per id tantum acum transmittere. post praeteritis vtriusque peritonaei labris, ex aduersa parte ab externo introfus per vtrumque eius labrum acum reuocare, deinde rursus hanc reuocare, atque ab interno extrorsum per aduersum abdomen traicere. Hic modus a publico & exproptio, quo videlicet vno adactu per quatuor labra acum tran smittunt, hoc discriminis habet, quod totum peritonaeum, intra abdomen prorsus abscondit. Ad intestina vero vulnerata adhibetur futura: acu ducente filum, quod inuolutum sit tenui tunica intestini alicuius animalis: sic enim mollius insidet neque abruptit locum asseruit: extrema autem fili extra plagam abdominis extrahuntur, ac quum glutinato iam intestino, filum putrescit, eximi possit. Sunt qui 3 formicas magis capitis labijs vulnerati intestini in vnum adductis imponunt, dum mordeant, de in relicto capite, abscondunt reliquas partes: tot autem adhibent formicas, quot fatis esse videantur ad continendas inter se oras vulneris coniunctas: sed curatio magis per fibulas est, quam per futuras: transseamus igitur ad fibulas, quae cum minorem deformitatem relinquant, quam futurae, adhiberi potissimum solent ad vulnera faciei.

Fibula igitur futurae similis est, cum acu filum ducente admoveatur ad continenda ea quae coniungimus: differt autem quod non accipitur filum perpetuum veluti in futura, sed ubi traiectum est per vtrumque labrum, praeciditur, ac nodo alligatur, quamquam latius etiam patet fibula, quam futura, cum clauis tam ligneis quam metallicis distineat inter se coniuncta quae alioquin separarentur. Filo autem argenteo, aut aereo infibulatur praeparatumque ad vulnera de quibus nunc loquimur, fibula fit per acum ducentem filum sericum, aut ex lino, non secus quam futura, easdemque adiuuantes requirit: tot autem fibulae superdantur, quot abundè possint coniuncta labra vlcusis continere: sed futura oras magis iungit, fibula latius esse vulnus paritur. Sunt & qui pro filo vulnera quae ualde hiant, coniuncta seruent acubus pluribus locis defixis, ac filo ab utroque extremo obuolutis: seruant autem eiusmodi fibulas dum vulnera glutinentur.

Sed ut deformitas magis euitetur, sunt qui pro futura, vel fibula pannos agglutinent ab utraque parte vulneris: quos deinde pannos ubi agglutinati sint, fibulis, vel futuris inter se alligant, & ita seruant oras vulneris coniunctas. Medicamento autem quibus pannos agglutinantur, utitur, & deinde, grece nuncupantur huismodi & sitid, quod Hippocrates e vitur ad maxillam fractam, ex gummi, & ad nasum fractum ex farina triticea glutinosa respersa manna Thuris & gummi huismodi etiam est quod ex albo oui, & thure pingui quod item a Gale-

a Gal. li. 6.
meth. c. 4.

b Gal. ibid.

c Gal. ibid.

did Refert
Ioan. de Vi
co lib. 3. de
vulneribus
ca. 11.

e Hipp. li. 1.
de art. cex
28.
f Hipp. ibid.
cex. 45.

A no * fit ex mucro cochleæ: præterea quod à recentioribus adhibetur ex maffice, thure, tragacantho, polline farinæ, farcho colla, ac pice liquida. Facile autem in hærefcunt hæc medicamenta, & exiccara agglutinantur, ita, vt fui poffint panni quafi labra vulneris, fine dolore, fine deformitate. Sed de his hæc ænus.

a Gr. H. 11.
de fimpli.
medic. ca-
proprio.

De diducendis quæ coniuncta funt.

Cap. I I.

On raro etiam enenit, vt quæ coniuncta funt diduci debeant, fiue præter naturam coniuncta funt, fiue etiam fecundum naturam; fed non poffint ita feruari ob malum aliquod imminens: omnia autem hæc aut ita coniuncta funt vt coalefcant, aut ita vt tantum fe contingant. Sunt verò quæ quouis modo coniunguntur, aut partes molles ac carnofæ aut duræ veluti offa. Coalefcunt inter fe partes carnofæ, quæ fecundum naturam difiunctæ effe deberent, vt digiti, labra, oræ vteri, palpebræ, quamquam hæc non folum inter fe, fed etiam cum fubiectis oculi tunicis coalefcunt: eiuſmodi autem vitium vel in vtero protinus courraçum eſt, vel poſtea ex communi exulceratione. Euenit etiam interdum vt coaleſcant labra vlcis ſumma, quamuis internæ partes difiunctæ mancant, &

B minimè agglutinentur. Iam verò difiungenda funt offa, quæ præter naturam coherent: difiungenda funt & illa, quæ, quamuis naturaliter fe contingant, periculum tamen afferunt nervorum diftentionis, fi ita feruentur: alligantur callo quafi glutine offa fracta, quæ vbi deprauatum membrum reddant, rurfus difiungi debent, vt dirigi illud poſſit: quod fi tantum fe contingant, & nondum conferbuerint, multo magis diduci debent, fi membrum præuè compoſitum fuerit, ante etiam, quàm componantur offa fracta, vbi inter fe ceſſerunt, & alterum ſuper alterum excedit, ſeparari debeat, quæ autem nuper compoſita funt, aut in ſuum locum teſtituta, ſi ſuperueniat nervorum diftentionis, expedit rurfus expellere ac ſeparare, vt membrum relaxetur: quod enim laxius eſt, auctore b Hippocrate minus nervorum diftentione occupatur. b Hip. li. 3. de fractur. tex. 42.

C quàm quod tenſum. Huiusmodi ferè funt, quæ ſeparare ac difiungere oportet, & difiuncta eſt ſeruare, quod minus ad chirurgiam pertinet, quàm nunc tradere oportet: varia autem conueſit, pro varijs partibus, vario modo inter fe coniunctis. Veniant primo in medium partes molles vt digiti, quos ſinge inter fe coaliuiffe: expedita ſeparatio eſt vbi ſcalpello indidas: quamquam infantibus nonnulli filo ſerico eos ſeparare nitantur: ut ne rurfus cohereant, interponi emplaftrum aliquod debet, ex ijs, quæ quod cruentis vulneribus ſtatim inſiciuntur, Enema c dicuntur: excipit lindeo debet, & ad vtunque digitum forſum dari. Vbi palpebræ vel inter ſe, vel cum fubiectis oculorum tunicis coaleſcunt, demittere leniter ſpecillum oportet, vt pateſcat locus tenui ſcalpello, quo eiuſmodi coaliſtus reſoluatur, magna cautione ne oculi tunica aliqua violetur: quo factio indere linamenta oportet, ac medicamenta idonea ne rurfus cohereant. Ea dem ratio eſt labiorum, eadem oratum vteri. Quod ſi ſummum vlcus cohereat imis partibus inter fe diſſidentibus, vt curari intus poſſit, nec eſſe eſt ſummæ partes ſeparandis: quod ſcalpello ſimiliter fiet. Sed ne rurfus cohereant pronidebimus, demittentes linamenta, quæ diducendi vim habeant, inſicientesque vinculum, quod à parte affecta incipiens, vtriusque ſeratur verſus partem ſanam: ſic d enim diducere poteſt: nam quod contrario modo datur, primo ſcilicet ſuper partem ſanam impoſitum, obuoluitur vetuſtis affectam, ad ducendū, ac glutinandi facultatem obtrinet, quemadmodum in ſuperioribus monſtrauimus. Reſtant offa, quæ ſi nuper compoſita funt, aut in ſuum locum teſtituta, ſuperueniatque nervorum diftentionis, rurfus expellenda funt, ac ſeparanda, modo id fieri commodè poſſit: nam extendi rurfus debent, & manibus cogi, quædam vero adeo arctè continentur, vt magis periclitentur ſi rurfus diſtendantur, ac cogantur, quàm ſi ita coniuncta, compoſita, ac reſtituta relinquantur. Illa autem offa, quæ fracta inter fe ceſſerunt, ſi callo nondum glutinata funt, ſeparari debent eo modo, quo infra docebimus, quæ de componendis fractis. At vbi callus iam contraçtus eſt, ſoluendum eſt eo modo, quo nunc ſubiicimus. Pone igitur præuè compoſita eſſe offa quæ prius fracta erant, ita, vt membrum peruerſum conſpiciatur: expelli hæc rurfus debent, ac ſeparari, vt membrum ad naturalem habitum reuerteretur: ratio ſeparandi non eadem eſt, multum enim intereſt ſolus ne adhuc maneat, an callo alligari, atque hoc veruſto ne ac duro, an recenti & tenero: producit callus tenuioribus oſſibus breui ori tempore, grandioribus longiori. offa pedis & manus viginti & diebus conferuent: offa brachij triginta: os humeri quadraginta, & totidem etiam os cruris: vbi homo quieſcat, alioquin pluribus: os femoris quinqueaginta dies poſtulat antequam callo obducatur. Quanquam in hoc caſu plurimum differt natura à natura, & ætas ab ætate vt g Hippocrates monuit. Ergo vbi callus nondum contraçtus eſt, & membrum peruerſum ſit, diducere rurfus offa oportet: quod fiet extendendo, & manibus cogendo: at vbi genitus iam callus ſit, ſed adhuc recens, ita vt os nondum eo ſolidatum fuerit, aqua calida perſundendum, adiecto oleo copioſe, vtendum frictione, cataplaſmate, balneo, quod mollior fiat, ſicque reſoluta offa, vehementer diſtento membro manibus ſeparanda funt. Quod ſi vetuſtior fuerit callus, & iam induruerit, non eſt quod tentes frangere: nam ex vi nimia ma-

b Hip. li. 3.
de fractur.
tex. 42.

c Gal. li. 4.
de art. cõ.
xã.

d Hip. lib.
2. de offi-
c. 31.

e Hip. li. 3.
de fractur.
13.

f Hip. 2. de
fract. text.
6.

g Hip. lib.
1. de fract.
tex. 42.

gnum infortunium impenderet. Alia igitur chirurgia opus est, nam secare prius carnem oportet, deinde scalpro callum abradere, & ita ossa resolvere, quod fortasse tuto sit, magnum tamen affert tormentum. Quamobrem interrogare hominem oportet, malitine depravatam membrum servare, an cum eiusmodi cruciatu corrigere: id quod primo libro in vniuersum admonimus, quum animaduersiones ad chirurgiam necessarias proponeremus.

De Dirigendis perversis.

Cap. III.

A non aliud est coniungere, ac disungere, de quibus egimus, quam in suum locum restituere quod excessit: greci dicunt *ἀναρρυθμίζω* & *ἀναρρυθμίζω*, ad quod multa alia referuntur, quæ nunc subiicienda sunt, ac primo dirigere quod separatum est, cuius gratia sepe numero quæ coniuncta sunt separamus, vt proximè tradidimus. Cōplura autem sunt quæ peruertuntur, ac dirigi debent, vt ossa & cartilago quum franguntur: quæ non solum sub ictu, sed, quod male etiam à medico componentur deprauari solent: tum membra in infantibus, quod ab obstetricibus, vel nutricibus prauè trahuntur: in alijs etiam ex inflammatione, scirrho, coactis partium viceratatur: peruertitur etiam pili in palpebris, ita vt in anteriore partem conuersi oculum inflescent. Quicquid autem perueruerit, & ob quamcunque causam, dirigendum b est, vt ad naturalem statum reuertatur: dirigetur interdum medicamentis illis, quæ inflammationi, aut scirrho medetur, sed plerūque chirurgia, quæ ob alias causas deprauatis succurrit adurgendo id, quod deprauatum est, ab ea parte in quā venit, cogendoque versus illam, à qua recessit. In dirigendo autem affectas partes, spectare sanas c oportet in eodem homine, ad quarum exemplum restituere illas oportet, vt brachium peruersum ad exemplum brachij integri, crus peruersum ad exemplum cruris integri. Quod si tam dextra quam sinistra pars in homine peruertatur, dirigenda est ad exemplum similis partis in simili homine: id quod fieri etiam debet, vbi dirigitur partes, quæ in homine singulares sunt, veluti nasus. hoc autem, quod de fractis dicitur, ad luxata quoque pertinet: præcipit enim Hippocrates d vt vtraque restituatur in sedem naturalem: ita relinquuntur, non tamē exquisitè, sed sic vt paulo ultra compellantur ad contrarium eius loci, in quem diu peruersa spectarunt: nam quum in hunc reuertantur, in medio collocata, consistent: quod si relinquantur à nobis in medio, reuertentur ad deprauationem diuturnam: euenit enim membris nostris, quod lignis euenire cernimus, quæ quum dirigitur a fabris, non perducuntur ad medium duntaxat sed ultra etiam conuoluntur sic, vt spectent in contrariam partem eius, in qua manere peruersa consueverunt, vt quum ad eandem reuertuntur, consistent in medio. hoc quod & rebus externis, & vitijs corporis accidit, euenit etiam vitijs animi, quæ, quum corriguntur, possulant (teste e Aristotele) vt homo perducatur non ad virtutem mediam, sed ad aliud vitium extremum: nam si fiat prodigius qui auarus est, quum reuertetur versus pristinam auaritiam, facillè consistet in ipsa liberalitate, quæ media est. Hæc, quæ in vniuersum ita constituta sunt, transferre nunc ad singulos casus oportet, videreque qua ratione curentur peruersa. Pone igitur cartilaginem abruptam in naso, ita vt deprauatur, dirigendus est à medico manu, conservandusque sic directus dum coalescat: iubet autem Hippocrates f vt conservetur demisso utroque indice hominis laborantis: sed vix reperias, qui eiusmodi tedium, ac molestiam perferat: deformitatem enim (vt idem subdit Hippocrates) g oderunt omnes, sed pauci sustinent id, quod ad curationem requiritur. Quare prodigis indecimus in nares spongiam, aut penicillum, ita, vt accommodetur ad conservandum nasum compositum, dum coalescat. At vbi ossa franguntur transversa, cedere inter se solent ita, vt non solum cōtrahatur membrum, sed etiam peruertatur: quamobrem dirigi debet extendendo, ac manibus adurgendo id quod clarius in sequentibus patefiet. Quod si fracta ossa iam composita sint, & inter se coniuncta, prauè tamen, ita, vt peruersum membrum conspiciatur, quid agendum sit, & antequam callo firmetur, & postquam firmata sunt, vt membrum dirigatur, satis in superioribus h indicamus: caue autem oportet, dum dirigitur, ne illa, quæ naturaliter gibba sunt, tentemus recta componere, nam sic magis peruerterentur: humerus enim ab exteriori parte gibbus est, perueriti autem facillè solet, vbi malè curetur, perinde atque alia ossa: quæ naturaliter aliqua parte gibba sunt: Ergo vbi tale aliquid timetur, lata fascia humerum excipiens circa pectus agatur: quum quiescere humerum oportet pannus multiplex inter cubitum & latus subijciatur, vel quidpiam huius generis: hac enim via dirigetur, caue tamen ne nimis in anteriorem partem conuertatur. Vbi autem suspenduntur membra, vt dum suspendendi i ratione contraria peruersioni, vt mitella ad brachium nunc attollente, nunc deprimente, prout expedire videbitur. Vinculum verò arctetur à parte, in quam os venit, relaxetur ab ea à qua venit, vt admittatur quod recessit, ac peruersum est. Perueriti etiam dixinus membra infantibus, quod prauè trahuntur à nutrice, vel obstetrice: id quod potissimum cruribus euenit: dirigenda autem sunt & manibus & vinculis sic, vt ad naturalem statum reuertantur: maximam vim habent calciamenta idonea, vbi pars quæ dirigitur iam confirmata fuerit: neque ossa mollia amplius finit:

a Sap. lib. 1
c. 3b Hip. lib. 1.
de offic.
cex. 33c Hip. 3. F.
de offic.
cex. 24. &
2. de Artic.
34.d Hip. 3. de
offic. text.
27.e Arist. li. 2.
de Ethicor.
c. 9.f Hip. li. 2.
de Artic. c.
de frac. na
si cex. 46.
g Hip. lib.h Supra in
c. antecede-
nti.i Hip. 1. de
frac. à 51.
ad 53.

A sint: prohibent enim adurgendo ne crus & pes ad priorē depra nationem reuertatur. Vt uenit recentiores & ferulis & laminis ferreis, per quas affueſcat crus in contrariam partem ꝑcedere. Facile autē rem succedit, ubi membra adhuc tenera sunt, non sic ubi per ætatem firmiota traserunt. Præter ossa & cartilaginem peruertuntur partes carnosæ ex vlcere velut digitum, quod malè in ducta cicatrice curuam reddidit partem: in quo casu primum malagma tentandum est, dein si id nihil prodest, quod & in vereri cicatrice, & ubi nervi læsi sunt euagare conſuevit, videre oportet neruine id vitium, an cutis sit: si nervi est, attingi non debet, neque enim sanabile est: si cutis, nota cicatrix excidenda est, quæ ferè callosa extendi digitum non paritur: tum rectus sic ad nouam cicatricem perducendus est. At ubi palpebrarum pilis peruertantur, ita, vt versus oculum conuerſi moleſtiam afferant, non opus est euellere, nam sic nascerentur moleſtiores, sed si vnus vel alter moleſtus sit, gummi agglutinetur cum alijs non peruersis, aut aduratur locus, sic, vt aliter rursus nasci non possit, aut acu capillum ducente perforetur palpebra ab inferiori parte sursum, demissusque pilus palpebrarum in sinum capilli iniectus in acum attrahatur per foramen illud ad partem superiorem; sicque affueſcat sursum conuerſi, neque vltra moleſtiam afferat.

De reponendis ijs que suo loco exceſſerunt.

Cap. IV.

Ad corrigendum similiter pertinet reponere, quæ suo loco exceſſerunt, siue mollia sint, siue dura: mollia sunt intestina, omentum, quæ ex vulneris abdomine prodeſt, aut in inguen ac scrotum delabuntur: cuiusmodi etiam est vreri ceruix: dura autem sunt ossa quæ luxantur, aut franguntur: omnia autem arte restituere in suum locum oportet, neque enim natura efficere hoc potest: vitium ars non vicus ratione, non medicamentis, sed manu, quum reponit quod suo loco motum est, ita vt hoc opus ad chirurgiam pertineat: manu ergo siue sola, siue alijs etiam adhibitis instrumentis restituere in suum locum oportet id, quod exceſſit, dandaque opera est, vt quod repositum est, firmiter b postea contineatur: id quod magis manifestum fiet, si sigillarim perpendamus quæ ratione vnde quodque reponatur: Sumemus initium à mollibus. Si ex vulnere abdominis omentum exeat, statim reponendum est, nam externo, & insuero aere circumdarum alienatur, ita, vt nigrescat, & forſice excidendum sit: quamobrem antequam hoc accidat statim vbixit, manibus in tro compellendum est, sed ubi ductus extra mansit, torum id quod alienatum est, filo adstringendum ne sanguinem fondat: dein præcidendum: Sed capra fili extrâ vulnus abdominis in ima parte relinquenda, vt quum excidunt, facile educi possint. Quod si ex abdominis vulnere intestina exierint, sic reponenda sunt: minister oras vulneris leniter diducat manibus suis, vel etiam duobus hamis membranæ interiori subiectis, Medicus autem intestina, quæ posteriora prolapsa sunt, condere priora debet, sic, vt orbium singulorum locum seruet: repositis omnibus leniter homo concutiendus est, quo fit, vt per se singula intestina in suas sedes deducantur, & ibi confidant: ubi iam sciciora intestina sunt, facilius reponentur, si perſuantur aqua, cui paululum olei sit adiectum: ubi insistent & propterea reponi nequeant, somentis discuti flatus debet: ubi plaga angustior sit, quam vt faciliè eadem admittat, & scapulo amplianda est. Sed siue à omentum, siue intestina reposita fuerint, plaga assuenda est, quemadmodum e su pra monstrauimus, quum de sura loqueremur: sic enim seruabuntur quæ reposita sunt. Vbi tam omentum, quam intestinum in inguen ac scrotum delabatur, similiter manu reponendum est, dein fascia idonea coercendum, ne rursus exeat, ea ratione iniecta, qua supra docuimus, quum in vulnus ferre de alligandis eiusmodi partibus loqueremur; quod si fascia non satis proſuberi possit ne rursus delabatur, ad scapellum veniendum est, & plaga fascia adstringetur locus ubi eadem agglutinetur, id quod fiet, dempta habenula, quo maior plaga sit, & plus creare carnis possit: potest & locus candenti ferramento aduri, vt magis adhuc adstringatur. Si autem procidat per mollem spongiam repellendus est, tum homo manibus alligatis paulum temporis suspendendus, si amplius procidat, illa cingantur fascia quæ ex zona à posteriori parte dependeat, intestino intus compulso, spongia superdetur, & fascia inrer crura porrecta alligetur ad zonam, sed ne rursus procidat in deiciendo, desidat homo subiectis asseribus angustis, vel si puer est, in pedibus feminæ ad genna adherens: inrer desidentum crura habeantur exrenta; ubi autem facile rursus delabatur reſum intestinum, iuber f Hippocrates, vt sternotamentum mouentia in nares indamus, sic enim extra magis expelletur, ac detergi poterit, & rursus conditum firmius retinebitur. Eadem ratio est ceruicis vreri prolapsæ: reponi enim leniter per spongiam debet, & vinculo ad vterum idoneo contineri.

Præter partes molles moueri etiam suo loco diximus duras, veluti ossa quum luxantur, aut franguntur: de quibus nunc agendum est. Luxata igitur, vt ab his ordiamur, non aliud sunt quàm articuli, qui suo loco mouentur, siue tantum moueantur, siue etiam adijciatur carnis vulnus, ita, vt ex plaga excedant, aut etiam fractura adarur. Veniant primum in medium ea luxata, quibus neque carnis vulnus, neque fractura accessit: casus hic quamuis simplex videatur, non tamen est simplex, sed adiunctam habet membri contractionem,

Vidi vidi de Chirurgia, Lib. III.

I ac

a Gal. 5. 6. epid. com.

b Gal. 6. li. meth. c. 5.

c Gal. li. 6. meth. c. 4.

d Gal. li. 6. meth. c. 4. e Sup. cap. 1.

f Hip. libel 10 de fistu. lis.

ac pernerfionem contrahitur enim quod luxatur à musculis qui fuopre nutu sursum attrahuntur, cum non retineantur amplius ab articulo in suo sinu existente. Peruertitur, quod ea pars, in quem articulus venit, magis gibba reddatur: quæ ergo simpliciter luxatur, simul etiam contrahuntur, ac peruertuntur: quomobrem non solum recondi in suum locum debent, sed extendi etiam ac dirigiri: primo autem extenduntur ac diriguntur, deinde extensa, ac directeda in suum locum compelluntur. Extensio luxatorum non secusquam fracturum iusta esse debet, (ante b tradidimus ex Hippocratis sententia, quom de extendendi ratione loqueremur) dum extenduntur interdum dirigi debent manibus quemadmodum qua de dirigendo paulo supra docuimus. Vbi extensa & directeda fuerint membra luxata, tunc paulatim distentione relaxata cogendus est articulus, ita, ut in suum sinum reuertatur: quod inter initia, et si fieri potest, agendum est, antequam inflammatio superueniat, aut locus frigore adstringatur: si inflammatio inperuenit expectandum est, dum quiescat, si locus induruit, ante relaxandus est cataplasmare, fomento idoneo in loco calidior: ad impellendum verò vtendum manibus, quæ interdum solæ sufficiunt, interdum postulant instrumentum aliquod, quod maiorem vim afferat: neque enim aquæ faciliè restituntur omnia luxata, sed multum à differunt articuli ab articulis, nam cubitus egrè reponitur, humerus faciliè, facilius genu: ligamenta etiam plurimum inrer se distant, quibus iuncturæ illigantur, nam quæ molliora sunt, ut facilius excidere, ita etiam recondi articulum sinunt: quæ duriora neque promptè excidere patiuntur, neque promptè recondi: plurimum etiam distat habitus ab habitu: si homo hebes est, articulus non nisi magna vi reconditur: si gracilis, non multam vim postulat, vt recondatur, sicut faciliè etiam excidit: quod & e boues demonstrant, quibus, cum hyeme graciles sint, faciliè articuli luxantur: ergo vbi faciliè articulus in suam sedem reponi possit, sufficit manus, quæ compellatur, vbi res difficilior sit, postulat præter manus instrumenta, vt vides, quibus articulos vrgemus, quom scanno Hippocratis vrimur, axiculus etiam gibbus qui in summo Organo fabri continetur, plurimum prodest ad humerum in suam sedem restituendum: quanquam ad humerum recondendum vtrius Hippocrates f tuberculis digitorum alterius manus: vtrius & g calce ac pila, iubet enim vt homo humi resupinetur, medicus verò ab ea parte à qua articulus eruperit humi sedeat, deinde suis manibus brachium hominis affectum prehendat, ac deorsum versus extendat, & calce in alam demisso dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, ià contrariam partem vrgat: necesse autem est in sinum alæ rotundum aliquid demittere, quod ibi aptetur: maxime idoneas esse ait h pilas paruas admodum, atque duras, quæ è corio ferè fiunt: nam nisi tale aliquid indatur, non potest calx ad humeri caput peruenire: brachio enim ab exteriori parte extenso sinuatur ala, quoniam chordæ ab vtraque parte alam constringunt inter se aduersa: oportet i autem aliquem ab altera parte eius qui extenditur sedentem continere hominem ab inegri humeri cum lato scapularum ossis commissura, ne corpus ducatur affecto brachio ab altera parte extento, post lorum molli abundè lato pilam in alam coniectam excipere, cuius lori vtrumque caput altere extendat, qui à capite hominis sedeat, pedesque eam partem repellat, vbi singulum cum summitate lati scapularum ossis coniungitur, pila verò quantum maxime potest intrus consociatur, atque ad latus, & à capite humeri recedat. Docet & alium humeri reponendi modum Hippocrates, k quo super summum humerum alterius hominis hominem collocat, sic, ut maior is sit, super quem collocatur: debet autem apprehenso brachio laborantis summum humerum suum excitatum atque ipsius subijcere, postea conuerit, quasi fedili vel sit insidere, eo spectans, ut summo suo humero æger ala suspendatur, ipse verò se ipsum ab eo humero magis excitet, quàm ab altero, suspensusque hominis humerum quam celerrimè ad suum pedus adducat, ita verò figuratus conuertitur quom hominè suspenditur, vt reliqui corpus in contraria parte inclinatur, atque humerus. Quod si homo leuis admodum fuerit, appendatur ei à posteriori parte levis aliquis puer. Addit et Hipp. l eos qui super pistillum cogunt prope secundum naturam restituere, sed iubet innotui pistillum molli aliqua fascià vel minus elabatur, atque inter latus & humeri caput de mitti: vbi autem pistillum breuius fuerit, præcipit vt homo alicubi sedeat, sic, ut vix inijcere humerum super pistillum possit, fere autem pistillum adhiberi longius docet, sic, vt homo flans pene exco pendeat, deinceps humerum & brachium iuxta pistillum extendi, sic, vt interius alter corpus in alteram partem adurgat manibus ad collum datis iuxta singulum. Sed meliorem m adhuc modum reponendi ait, esse per scalam, quandoquidem tutius suspensum corpus non magis in hanc, quàm in illam partem inclinabitur: sed alligandum esse ait o super gradum rotundum aliquid, quod sinui alæ conveniat, quo humeri caput in suam sedem compellatur. Verum inter omnes reponendi modos, præstantissimum esse ait p quom lignum accipitur ad summum quinos, vel certè quaternos digitos latum, crassum binos aut et minus, longum cubitos duos vel paulo breuius, quod ab altero extremo rotundum sit, angustissimum, ac maxime tenue, in summo capituli rotundum, ac leniter cauum habeat, parumque extet ab vna parte, non quidè versus latus, sed versus humeri caput, vt huic subijciatur, ac commodatum alæ iuxta latus, summo item ligno, vel linreum, vel mollis habena agglutinatur, vt mitius studeat de caput ligni in alam demittitur intro quantum potest inter latus & humeri caput brachium totum super lignum extenditur alligaturque paulum infra humeri caput, su-

A praecubitus, & supra manum, ut quam maximè immobile firmarimus autem momenti existimamus dum censet Hippocrates a lignum ultra humeri caput in alam indere, quo factio super aliquod lignum transuersum brachium imponit, cum ligno prius dicto alligatum, sic, ut ab vna parte sit brachium, ab altera corpus: debet autem lignum transuersum ita sublimè esse, ut reliquum corpus sublimè imis pedibus sit: tunc igitur ab vna parte brachium cum ligno, ab altera reliquum corpus attrahitur, quo fit ut citius opinione recondatur humerus, praesertim si casus reuens fuerit. Ut autem hoc adhibet Hippocrates ad humerum praeter manum, ita etiam alia ad alios articulos ut lineum b durum implicitur non magnum transuersum quo cubitus curuatur, ut eius articulus in suum sinum redeat. Desigit etiam asserem in cannum parietis ad cogendas spinas vertebrae luxatas. Sed siue solis manibus, siue etiam aliis instrumentis restituere prolapsum articulum decreueris, memento idem iter ab eo faciendum esse, quum reuertitur, quod fecit quum prolapsus est, sed contrariis modis: sicut eadem via est Thebis Athenas, quae Athenis Thebas, sed contrariis modis: nam quod in discessu primum factum est iter, vicinū fit in reditu: eadem ratio est articulorum, quum in suum locum conduntur: compelli enim eadem via debent quae excesserunt quum retrocedere debeant: retrocedent autem, si repellantur ab ea parte, in quam venerunt, attrahantur versus eam, à qua prolapsi sunt: nam & humor, quum inflammatis partibus retrocedere debet, postulat partem repellentia, partim attrahentia ac deriuantia: similiter siue manibus solis, siue etiam adhibitis instrumentis retrocedere debeant articuli, necesse est partim repellantur ab ea parte in quam venerunt, partim attrahantur ad eam, à qua discesserunt. Sed ubi iam repositi sunt, ut firmiter contineantur, nec rursus de loco biposunt, vinculis utendum est, de quibus supra d loquuti sumus, quum ageremus de ratione vincendi, quam diximus aliam conuenire ossibus fractis, atque luxatis: nos hinc non stupam alio ubi intinctam superimponunt, vel cataplasma aliquod adstringendi vim habens, deinde alligant. Hippocrates imponere pannos cerato liquido madefactos, ut inflammationem arceret: quamquam vbi haec superueniat, satis locum adstringit, ita, ut non facile rursus excidat articulus: vtrouis modum res agatur, rectè succedit: nam ubi idoneum vinculum adhibuitur sit, & quiescat homo, satis firmiter articulus continetur. Haec tenus de luxatis diximus: quod si carius quoque vultus adijciatur, & articulus cute excedat, duplex tunc curatio requiritur: vna quae sit idonea vulnere, altera, quam diximus pertinere ad luxata: res autem tunc valde periculosa est, postulatque mediam sanguinis detractionem, & ea quae inflammationem prohibeant: si dirigamus, & extendamus ac reponamus articulum, f solet inflammatio, ac nervorum dissentio superuenire, quae hominem interimit: si reliquatur extra suum locum, videtur medicus arte destitui, aegrotans autem in deformitatem atque actionis noxam perpetuam incurrit.

B Quamobrem monet Hippocrates, g. ut, quum ossa eturis luxata cum vulnere excedunt superueniente nequorum dissectione rursus expellantur, quod si neque reponas, neque tentes reponere, plerique euadunt: eandem rationem esse ait aliorum articulorum ut brachij, cubiti, digiti etiam manus, & pedis, ubi cum ulcere luxentur, scribit non deesse periculum dissectionis nervorum, nisi rectè attendatur, facillimeque aut paxillo adhibito eiusmodi articulos excedentes reponi, tamen nisi uereatur medicus, ne vulgo imperitus habeatur, relinquet, eodem auctore, h articulos omnes, qui luxati ex cute excesserunt. Quod si luxati fractura accedat, & reponendum quod luxatum est, & quod fractum componendum: ab eo autem incipiendum est, quod quum restituitur non facile rursus moueatur in restitutione alterius & idcirco prius recondi articulus debet. Qua ratione luxata restituantur, satis diximus, videntur nunc quomodo componantur fractura.

C De compositionis fractis. Cap. 7. Racta igitur ossa componenda sunt, ita, ut quae dissident se contingant, possintque: i callo quasi glutine alligari, sicque quod diuisum est, & solutum rursus unum fiet, & non uere contineamur, quemadmodum caro quae soluta rursus coalescit & continua fit, ceterè per aliquod medium ueluti ligna inter se glutinantur, atque hoc pacto ualebit suum munus obire. Sed cum ossa quae franguntur, interdum transuersa, & interdum in longitudinem abrumpantur: quae in longitudinem tantum uinculo comprehenduntur, neque aliam compositionem desiderant: quae transuersa x uoluerunt & x uoluerunt greci dicunt, admodum caulis, uel radices, postulant compositionem, de qua nunc agendum est: quae hae rursus distinguere oportet, nam aut sola fractura est, aut fractura carnis quoque vulnus accedit, aut etiam excessus articuli ex suo loco. agamus primo de fractura sola: desiderat haec non solum ut coniungatur quod diducum est, sed etiam ut distendatur m contractum, & dirigatur quod peruersum: siquidem ubi os transuersum frangitur, contrahitur n pars inferior sursum à musculis, qui suapte natura sursum mouentur, quemadmodum cō suerunt tempore sanitatis, neque prohibentur ab ossè perpetuo & integro sicuti tunc: sed liberè possunt sursum moueri, quo fit ut membrum contrahatur.

D Racta igitur ossa componenda sunt, ita, ut quae dissident se contingant, possintque: i callo quasi glutine alligari, sicque quod diuisum est, & solutum rursus unum fiet, & non uere contineamur, quemadmodum caro quae soluta rursus coalescit & continua fit, ceterè per aliquod medium ueluti ligna inter se glutinantur, atque hoc pacto ualebit suum munus obire. Sed cum ossa quae franguntur, interdum transuersa, & interdum in longitudinem abrumpantur: quae in longitudinem tantum uinculo comprehenduntur, neque aliam compositionem desiderant: quae transuersa x uoluerunt & x uoluerunt greci dicunt, admodum caulis, uel radices, postulant compositionem, de qua nunc agendum est: quae hae rursus distinguere oportet, nam aut sola fractura est, aut fractura carnis quoque vulnus accedit, aut etiam excessus articuli ex suo loco. agamus primo de fractura sola: desiderat haec non solum ut coniungatur quod diducum est, sed etiam ut distendatur m contractum, & dirigatur quod peruersum: siquidem ubi os transuersum frangitur, contrahitur n pars inferior sursum à musculis, qui suapte natura sursum mouentur, quemadmodum cō suerunt tempore sanitatis, neque prohibentur ab ossè perpetuo & integro sicuti tunc: sed liberè possunt sursum moueri, quo fit ut membrum contrahatur.

Sed quum contrahitur simul etiam perueritur, neque enim seruari naturalem habitum, quo fit ut extendi debeat quod contractum, dirigi quod peruersum, coniungi quod diffusum est: tria enim hæc opera conueniunt, quæ manu molienda sunt à principio, 1. ut primo, secundo, ant tertio die, nam postea oritur inflammatio, quæ non patitur affecta membra tractari: quam obrem aut à principio tractanda sunt, quod antiquissimum est, aut post septimum, vbi inflammationis suspicio desinit: ex tribus autem operibus, incipiendum est ab extensione, sine qua nec dirigi potest quod perueritur, nec coniungi quod diductum. à distentione igitur ordiemur, quæ qualis conueniat, supra b demonstratum est, quum ageremus de distendendo: quod si commodè distenderimus, quod contractum est, facillè poterimus deinde & dirigere, & coniungere, quæ alioquin sine periculo fieri non possent: neque enim à serra fir diuisio, quum strangulatur os, sed reitæ inæquales excedunt, quæ ad inguen in suum locum reponi debent, alioquin non poterit ex toto coniungi quod diductum est. ac dum tractatur eiusmodi ossa, nisi extensa sunt, periculum est, ne aliqua e re ita abruptatur, neve caro violetur: intentione adhibita prominentioribus palmarum partibus dirigere peruersas partes oportet, dum ad pristinam, naturalemque figuram reducantur: in dirigendo autè spectare d oportet ad exemplum partitis sanæ similis, vsupra demonstratum est: quod autem magis distendit, magisque recessit, propellendum versus eam partem à qua recessit, reliquum verò adurgendum: si quod in interiori rem partem venit, in posteriorem impelli debet: si quod in superiore, deorsum cogendum est: si quod in dextram impellendum ad sinistram, & ex contrario: semper autem vt diximus, modicè adurgendo reliquum os, quo fiet, vt dirigantur: vbi iam intentæ & directæ sunt, per se in suum locum redeunt, ac committuntur: nam remissa distentione musculi qui supoe tuum, vt diximus, sursum contrahuntur, attrahunt etiam os inferius, quod cum e regione situm sit, facillè sursum attractum cum superiore committitur, & ad naturalem statum reuertitur: manibus autem tractantur ossa, quæ simpliciter franguntur, nam vbi distenta fuerint, diriguntur similiter, & coniunguntur solis manibus: scire tamen licet hoc euenire in membris vt in brachijs, cruribus, pedibus, manibus: nam aliæ partes non ita facillè eiusmodi compositione admittunt: maxilla s habet nam agglutinatam requirit, per quam componatur: iugulum, vbi transversum fractum est, vinculo cogitur, quæ modum vbi diductum, de quo supra f egimus, quum tractaremus de coniungendo: costa autem si transversa frangatur, non potest manibus coniungi: neque enim attingi potest pars, quæ intro secessit: nonnulli cucurbitulam admovent, quæ magis potest intus impellere, quam extrahere: Hippocrates s pannis & cerato vitur, lenitèrque alligat. Vbi autem fractum membrum composueris, sic compositum seruari debet, vt b super crescentem callo glugine tur: nam si moueatur periculum est, ne rursus diffidat, quæ coniuncta sunt: quod si imperaueris ægro quietem, vigilans fortasse obediet, dormiens nullo modo: vt igitur & dormiens & vigilans, quum aut cubile sternitur, aut ipse desidet, immobile fractum ac compositum membrum seruet, vinculo opus est, quo contrahatur: interit enim in crescat callus, vincendi rationem supra i exposuimus, egimus etiam de serulis, quibus præter fascias fasciatur: quoties autem resoluitur dirigi & extendi debet, si opus videatur. Iuniores medici crapula s aliquid adstringens superimponunt, ut ex aloë, acacia, terra armenia, albo ouit: veteres k solo cerato liquido contentantur. Sed satis de fractura simpliciter.

Si præter fracturam articulus sua sede prolabatur, medicus non solum ad id quod fractum est dirigere consilium debet, quemadmodum nunc docuimus, sed ad id etiam quod luxatum, ita, vt ipsum quoque restituere contendat, veluti supra memoris prodidimus. At si fracturæ carnis quoque vulnus accedit, vbi os fractum cute non excedat, eadem ratione res tractanda est, qua fractura simplex: nam extendere, dirigere, componere similiter oportet, ac deinde al ligare: tantum habenda ratio vulneris est, quod asserre inflammationem solet, ideo lenius res agenda: neque omittenda sunt præsidia illa, quæ tam quod pertinet ad affectum locum, quam quod ad vniuersum corpus prohibere inflammationem possint. At si os cute l excedat, non modicè periculum subest, præsertim si græde fuerit, quæ est os humeri, cum periculo enim reponitur: id quod prædicere oportet, vbi restituere cogatis, speresque, neque ossa nimis inter se cesserint: sed vbi extremities fractæ ossis non facillè intromitti possit, incide serra, & rade quod remanet asperum, sic enim minori vi condetur: superpone autem fragmento ossis quod se cūdum est pannum perforatum, vt filtrum ante quam ferram adhibeas: si magnus fuerit quod e videndum est, incidatur pars debilior, reliqua intro demittatur. Vbi etiam grandiora ossa solis manibus compelli in suum locum non possunt, Hippocrates m paxillis ferreis quasi vestibus ipsa compellit: magnâ enim vim asserit ve tîs: tria autem refert Hippocrates n cunctum, ve tîem, & ætem, quibus maximam vim inferri ait: condito ossè quod excessit, vitendum ijs, quæ inflammationem coerceant. Sed satis de compositione fracturæ.

a Cel. l. 8. cap. 11. & Hip. lib. 3. de fractur. tex. 33. & text. 36. & 40. b Sup. l. 3. c. 10.

c Gal. l. 8. meth. c. 5.

d Hip. l. 1. de Articu. tex. 34.

e Hip. l. 1. de Articu. text 28. f Sup. Cap. 1.

g Hip. l. 3. de Articu. tex. 37. h Ga. 6. me. th. c. 5.

i Sup. lib. 3. c. 3.

k Ga. 6. me. th. c. 5.

l Hip. 4. de Art. tex. 36.

m Hipp. 3. l. de fract. tex. 39. n Hip. l. 1.

AD dirigendum ea quoque opera spectare videtur, qua claudimus quæ aperta sunt, aut aperimus quæ clausa: utrunque enim visum est, & manus auxilium postulat. Docet enim Hippocrates, quæ præter naturam aperta sunt, claudenda esse, & aperienda quæ præter naturam clausa: quamquam interdum, quod secundum naturam apertum est, claudi debet, veluti vasa per quæ succi transferuntur ab uno loco ad alium, & quod secundum naturam clausum est, aperi, ut vitium cognoscat, aut curari possit. Quæ clauduntur ferè sunt vasa unde sanguis effunditur veluti venæ, & arteriæ, siue mediæ apertæ sint, siue extremæ ad capita: sed evenit interdum, quemadmodum diximus, ut secundum naturam pateant, hoc est canalem internum patentē habeant, quem claudere oportet, ne materia per ipsum distribuatur partibus, quæ inde malè afficiantur. Sed claudimus etiam quum partes, quæ nimis relaxatæ sunt, adstringimus, veluti umbilicum, aut peritonæum velamentum ad scrotum, & inguina. Ad claudendum autem chirurgia vitium, siue obstruere, siue adstringere opus sit, ubi medicamenta non sufficiunt: obstruimus super imponendo linamenta valsa, vel abrafa, lintea, penicillum ex pilis leporis, linamentum, arancum, lychnum, interdum verò & solum digitum. Adstringimus autem ninculo, vel laqueo: vinculo quidem vehementius arctari solet ut sanguis ferri non possit ad partes vasorum quæ infra viuculum sunt (voco autem infra vinculum illas, quæ magis recedunt à lecinore, & corde: supra quæ magis ad eadem viscera accedunt) laqueo vitium quum vasa excipimus: detracta enim cute demittitur acus sub vas, quæ filum ducat sericum, aut ex lino cridone facile putrescat, quo filo excipiuntur, & alligantur vasa, ita, ut non possint amplius sanguinem fundere. Commodè autem adhibetur laqueus lupus, de quo supra tractauimus, quia de laqueis idem laqueus vtiliter adhibetur ad umbilicum adstringendum & herniam propulsandam.

Aperimus interdum quæ præter naturam clausa sunt, ut capita venarum in hemorrhoidibus, ut ceruicem vesicæ, unde vrina exire debet, ceruicem vteri, anum, ubi eorum foramen clausum sit: aperimus & ad cognoscendum, vel curandum ut antea dictum est, veluti in fractura caluarie ut deprehendatur & curari possit noxa quæ subest. In angina aperitur aspera arteria sub gutture, ne homo stranguletur, sed pulmo inde educere, & attrahere aerem possit: aperitur & os nasi iuxta oculi angulum, ut fistula eius loci sanari possit, patefacto itinere materię per nares. Varia autem chirurgia est, quæ quod clausum est aperitur: scilicet alpello vitium ad anum, ad vterum, ad anginam, terebra ad caluariam: ad ceruicem vesicæ aperiendum demittimus tenuem fistulam, vel stylum plumbeum, aut filum cera obductum: capita venarum aperimus re aliqua aspera ut pumice, corio quatinus piscis, specilli cyathisque vt docet Galenus* secundo commentario in sexrum librum de morbis vulgaribus: aperimus etiam abscessus, ut supra docuimus quum ageremus de operis inferuentibus ad curandum, quales hæc existimari possunt, per quas non curamus propriè quum aperimus, sed curarionem impediencia remouemus: propriè autem curare dicimur, quum aperiuntur quæ præter naturam clausa sunt: hæc enim aperiionis opera non inferuit, sed agit.

a Gal. 1. 6. epid.

DX ijs quæ ad corrigendas partes nostri corporis spectant, attollendo quod depressum est, reit ut doceamus qua ratione reprimatur quod excedit, aut refarciatur quod deest: utrunque nunc exponere instituiamus, orbi ab ijs, quæ reprimunt quod excedit: excedit autem caro, quæ in vulneribus supercreuit, sicuti callus in fracturis, excedit & tumor in strumis. Potest quod excedit medicamentis adimi, ut caro excedentibus, callus aut struma digerentibus: sed chirurgia quoque idem præstare potest: duriores enim carnem excedentem scalpello præcidere possumus, callum verò qui nimis increuit, aut strumam nimisurgentem reprimere licet superalligato plumbo, quo vitium non ut medicamento, sed ut instrumento chirurgico, quod sua gravitate reprimat, præsertim si vinculo adstringatur, id quod ad chirurgiam refertur: quamquam potest suo temperamento etiam reprimere quod excedit, alligat Hippocrates b plumbum ad fracturam inguli extantem, quo Paulus c etiam coercet callum in fracturaurgentem: eodem reprimat Auicenna d strumas, quamquam & calculus alligatus idem præstare videtur quod depressum est manu ac digitis duntaxat, vel etiam aliquo subiecto instrumento attollitur, ut specillo spatula quemadmodum os caluarie in vulneribus capitis. Sed omisso excessu ac depressione venimus ad contrarium vitium, nempe ad defectionem.

Vidi Vidi de Chirurgia, Lib. IIII.

b Hip. lib. 1. de Art. tex. 65.
c Paul. Egi. lib. 6. cap. 108.
d Auic. li. 4. fec. 3. tr. 1.

2 Gal. In
Interda-
torio c. 18.

Quæ mutilantur partes refarciri debent, si fieri potest, sin minus, ita componi, vel vsum ali-
quem ex arte acquirant, vel minus deformes, & indecoræ reddantur, huiusmodi sunt: cuncta
in auribus, naribus, labris, quæ greci κατεσβεσμενα appellant: huiusmodi casus etiam esse vbi cu-
tis colis regere glandem non possit: præterea quoniam desunt dentes, quoniam effossus est oculus,
quoniam abscissum crus, aut brachium hæc quæ ita mutilata sunt, quamuis, restitui non possint,
eò tamen tedigi possunt, quemadmodum diximus, vt velysum aliquem præbeant, vel mino-
rem deformitatem præferant. Sed, vt à cutis ordinatur, quæ parua sunt curationem ad-
mittunt, quæ maiora aut eam non admittunt, aut per ipsam vel deformiora sunt, vel alicuius
vsus iacturam faciunt: neque enim creatur ibi corpus, sed ex vicino adducitur: Chirurgia hæc
tenenda non est senibus, quòd in his cancer has partes celeriter occupet: ratio curandi hæc
est, vt primò cutem detrahamus, deinde os inter se adducamus: post hæc assuamus ac glutin-
emus: hoc non est propriè coniungere quæ præter naturam disuncta sunt, de qua chirurgia
supra tractauimus, sed aliquomodo refarcire, quæ à primo natali die curta sunt. Sunt qui
credant abscissum nasum refarciri posse, si recens in eo plaga, cum plaga recenti à chirurgi-
co facta in interna parte humeri agglutinetur, ac coalescat, deinde excidatur ex humeri car-
ne quantum restitueret possit, quando ex naso deest. At ubi cutis in cole minor est, quam vt
tegere glandem possit, siue id vitium ab vtero sit, siue a more quorundam gentium homo
fuerit circumcisus: extenditur cutis vi circa glandem, ibique deligatur, deinde iuxta pubem
in orbem tergus in ceditur, donec coles nuderut, magna cura ne vasa, aut urine iter violenter
eo factio cutis ad vinculum inclinatur, nudaturque circa pubem velut circulus, eoque linamen-
ta dantur, vt caro crescat, & id impleat, satisque velamenti supra latitudo plagæ præstat. In
eo autem qui circumcisus est, sub citulo glandis scalpello deducenda cutis ab inferiori
cole est: totulata autem curis rursus extenditur vitra glandem, prohibeturque per oportuna
præsidia inflammatio: super glandem verò e aduerso emplastro posito induci cutis debet,
sic enim fit, vt inferior pars glutinetur, superior ita faneascat, ne in hæreat. Quod si dentes deci-
dant, aut extrahantur adipsi possunt qui hos imitentur ex cera, vel osse, aut dente Equi: à qui
bus & aliquis vsus præstabitur in loquendo, & forma restituetur. Vbi oculus effossus est, sunt
qui similem ex argentea blactea emblemate idoneo tinctum parent, & inter palpebras inse-
rant, quo fit vt longe minor deformitas sequatur. Excisa manu ferrea alia brachio alligatur,
quæ vsum aliquem ad præbendum, & continendum præstat. Exciso crure, sunt qui ligneum
parent, quod non solum ad decorem, sed etiam ambulandum accommodatur. Hæc tamen de
corrigendis per chirurgiam partibus, quæ in corpore nostro præter naturam affectæ sunt.

De humore per chirurgiam transfrendo, aut educendo,

Cap. VIII.

S

Equitur nunc vt ad eas operas veniamus, quæ quod præter naturam in corpore no-
stro versatus, siue sit humor, siue res solidior, aut ad alium locum transfertur, vbi
minus molestum sit, aut penitus extrahunt. Agemus anre de humore, deinde de re
solidiore. Transfertur humor opera manus, quòd aut reprimatur, aut euocetur: te-
primitur fasciis eo modo datis, quo supra docuimus, quom ageremus de ratione viuendi
membra fracta: sic enim à loco affecto, ubi inflammationem excitaret, repellitur ad partem
sanam, quæ sine ulla noxa illum admittit: Sed transferri etiam diximus humorem in quon euo-
catur ad alium locum: id quod fit cucurbitulis, de quibus egimus in secundo g libro qua de
operis inferuentibus: habent. n. vim euocandi humorem ad eam partem cui designantur: at nò
solum reprimendo, aut euocando manibus transferrunt humor ex vno loco ad alterum, sed alia
etiam via, vt concutendo, aut demittendo acum. Scribit Galenus h Iustum medicum ocula-
rium sui temporis concussu solitum esse transferre pus ex superiori parte oculi ad inferiorem:
collocabat enim hominem in sedili testum, & caput vtrinq; à lateribus apprehendens, quia
tinebat, adeò vt manifestè videretur pus descendere, & ob grauitatem in inferioli loco insiste-
re, at ubi humore suffundi pupillam cernebat, transferebat demissa acu. Eius modi chirurgi-
egregiè docet Cornelius Celsus: scribit enim suffusionis maturitatem quandam esse, expe-
ctandamque donec iam non floere, sed duritie quadam concreuisse videatur: hominem verò
in sedibili collocari iubet loco lucido, sic, vt contra medicum paulo altius sedeat, à posteriori
autem parte minister continet caput eius qui curatur, & immobile præstat: nam leui motu
eripi acies in perpetuum potest: curretur autem dexter oculus sinistra manu sinister dextra, tñ
acus admoceatur, aut acuta, aut nò nimis tenuis, demittaturque rectè per summas duas tun-
cas medio loco inter nigrum oculi & angulum tempori propiorem, è regione mediz suffusio-
nis, sic, ne qua vena lædatur, quum ad inanem locum ventum est, vbi prementis nihil reni-
tur, inclinanda acus est ad ipsam suffusionem, leuiterque ibi conuertenda, & paulatim
deducenda infra regionem pupillæ, vbi deinde eam transijt, vehementius impi-
menda, vt inferiori parti insidat, si hæsit, curatio expleta est: si subinde redit eadem acu ma-
gis concidenda, & in plures partes dissipanda est: quæ singulæ facilius conduntur, & mi-
nus late offiunt: post hæc educenda acus est, imponendumque oui album lana molli excep-
tum

f Supra li-
bro 4. c. 3.

g Supra li-
b. cap. 3.

h Gal lib.
14. meth.
c. 19.

i Celsus li-
bro 7. c. 7.

H

A tum. Exemplum hoc satis fit ad ostendēdum transferri humorem posse ex uno loco ad alium: alia etiam via quam concutiendo, atque enocando.

Extrahitur humor, & ex corpore educitur opera manns, non modo inferuiente, quemadmodum a peritione per scalpellum de qua supra loquuti sumus: sed etiam agente. Educitur autem vel quod exprimitur manibus, vel quod attrahatur. Exprimitur manibus, aut etiā specillo sanguis, qui se cū cute pluribus locis in sistere in plagis solet: iubet enim Hippocrates^a ut specillo exprimat, ne ibi concretescens detrimentum afferat non mediocre. Exciso cancro sanguis ater qui in venis quæ iuxta sunt quasi radices, manibus exprimitur, ne novum cancrū generare possit. Attrahitur & chirurgia humor, qui educendus est, veluti in cūcubitulis adhibitis, de quibus supra ^b locuti sumus. attrahitur & labijs, veluti quom exugitur vitus ex vulnere illato per morsum alicuius feræ: adhibetur enim homo qui vulnus expargat, id quod ^c tu rō facere potest, modō in ore aut palato nullum habeat vlcus: sic enim & ipse rutos erit, & rurum hominem præstabit: nam colubra tutō cūtur, & ius eius occidit: cuiusmodi enim venena que per morsum inferuntur, non gustu, sed vulnere interimunt. Extrahitur vrina ex vesica per fistulam: nam si iter eius collapsum est, aut si in eo aliquid se opposuit, fistulae sunt æneæ, vel argenteæ, quæ vt omni corpori ampliori minori que sufficiant, ad mares tres, ad feminas duæ medico habendæ sunt. Ex virilibus maxima ^d est de cem, & quinque digitorum, media duodecim, minima nouem. Ex muliebribus maior nouem, minor sex: debent autem esse incuruæ paulum ad similitudinem literæ s. magis tamen viriles: debent esse leues, non nimis plenæ, aut nimis tenues. Homo autem resupinus super subscellum aut lectum collocatur: medicus à dextro latere, sinistra manu colem masculi cōtinet, dextra verō fistulam demittit in iter vrine atque vbi ad ceruicem vesicæ ventum est, simul eam: cole fistulam inclinatam in ipsam vesicam compelli, eamque, vrina reddita, recipit. In feminis minor est difficultas. Sunt qui demittant in fistulam filum ex lana, quod paululum ex summa fistula excedat: vbi autem in vesicam fistulam demiserunt, filum iam madefactum recipiant: hoc autem sequitur vrina effluēs per fistulam. Supra ^e etiam, quom de instrumentis ageremus, proposuimus fistulam ab Antonio Poozanello Chirurgo clarissimo excogitatam, quæ ab vno extremo demittitur in vesicam: duos digitos propē alterum pilam habet concavam, ab inferiori parte perforatam: minister ad extremam fistulam os ad mouet, & cum aere attrahit vrinam: inferius pilæ foramen claudit digito, quem remouet: vbi iam fluere vrina incipit, vt exitum habeat. Apparet igitur humorem educi quom manu vel exprimitur, vel attrahitur. Chirurgia igitur & transfertur humor a d loco quem minus lædit, & ex corpore educitur: cuiusmodi autem operæ manus non dicuntur inferre, sed agere.

a Hip lib. de vlcere

b Supra li. 1. cap. 8.
c Celsus li. bro 5. capi. 16. 17.

d Celsus li. bro 7. cap. 6.

e Supra li. bro 1. cap. 6.

Fistula.

De transferendo atque euellendo solidiorem materiam ex corpore nostro. Cap. V IIII.

Versantur & in corpore nostro præter naturam solidiora quædam, quæ detrahere oportet: quod si ualde agglutinata sint & coniuncta, detrahuntur sectione, aut uestione: si hærent duntaxat, & infixæ sunt, euelluntur: quamquam vbi facili dimoueantur, & locum mutant, pro euulsione interdum vimur translatione ad ea loca: quibus à afferant minorem noxam: age mus primum de trāsferendo, deinde accedemus ad euellendum, postremo ad præcedendum atque urendum, quæ manus operæ adhuc restant exponendæ. Ergo quæ præter naturam versantur in partibus nostris, si facili moueri possint, & locum

locum mutare, præstat interdum transferre ad alia loca, quàm euellere: quod euulsio aut non fit tota, aut non fiat citò, aut requirat tempus diuturnum, quod res non patitur expectari: aut dolorem afferat, quem perferre homo recuset: hoc vsu venit calculus in vesica, qui quum opoponitur itineri vrinæ, ita, vt ipsum obstruat, ad aliam partem vesicæ transfertur. Ratio transferendi duplex est, non secus atque in humore, quem aut conuulsus aut impellimus: conuulsus enim in hoc casu homo, quum respinatus sublimis cruribus à chirurgico prehensus quatuor: sic enim calculus, qui ad ceruicem vesicæ hærebat, descendit ad fundum: sed, vbi arctè in eiusmodi canali detineatur non sufficit quassus, sed opus est impulsu b per aliquod instrumentum vt specillum, aut fistulam idoneam: sic enim intorsum impellitur, transferturque ad eum locum, vbi minus lædit. Hæc tunc de translatione.

Euellantur autem ex corpore nostro illa, quæ sine glutine, vel coalitu hærent, aut illigantur, siue sint aduentitia & externa, siue genita in corpore nostro, siue etiam partes ipsius. Externa sunt tela omnia vt agilita, lapides, vel pilæ ex plumbo; præterea surculi, fragmenta ex vitro, spinæ piscium, quæ in faucibus ac gutture infiguntur, interdum etiam arista ex areis designatur in fances, interdum pars aliqua ex oui testa coniicitur in oculum, veluti quum facitur eiusmodi fistula, per exiguum foramen ante detractio albo, & vitello plenæ puluere, aut aqua benè olente: accedunt grana & lapilli quæ vel in aures decidunt, vel à pueris per imprudentiam demittuntur in nares, accedunt & sanguisugæ, quæ in nares, aut in os natantibus in pallo de sabire solent. Omnia hæc aduentitia sunt, & tãquam aliena corpori nostro euelli debent. Verum euelli etiam diximus quæ generantur in nobis, huiusmodi sunt verrucæ, dracontia ex cruribus, strumæ, calculi, fetus, & secundæ ex vtero. Ad tertium genus eorum quæ euellenda sunt, pertinent partes nostri corporis, quæ non ita hærent, vt non possint faciliè resolui, & euellid quod expedit, quum vel putres sunt atque emortuæ, & ita præter naturam affectæ, vt nequeant amplius ad pristinum statum reuerti, veluti crusta, veluti ossis testa resoluta, aut putrescentes membrana, aut os ipsam putre, quale illud fuit, quod ex thorace adolefcenti à Galieno c extraximus fuit: interdum etiam præstat partes nostri corporis euellere, quemadmodum & dentes vt tollamus dolorem & fatorem oris, licet non ex toto emortuæ sint, & retineri alio quom possint. Sed quæ ratione vnumquodque ex his tribus generibus rerum euelli debeat, scilicet considerandum est sumpto initio ab externis atque aduentitijs, cuiusmodi sunt tela, sub quibus comprehenduntur agilita, lapides, glandes, vel pilæ plumbeæ, surculi, fragmenta vitri, tum grana, quæ in aures incidunt.

Postulant igitur tela & alia huius generis certas animaduersiones, quæcunque manibus solis, vel simul etiam instrumentis quibuscumque promptè euelli possunt, statim educenda sunt: quæ non possunt promptè educi, siquidem parua sint, & exigua corpuscula externis partibus infixæ, medicamentis etiam extrahuntur. Sed quæcunque sint, quæ infixæ sunt, vbi ita hæret, vt non possint faciliè educi, non debent subita vi extrahi, ne sinus fistulos similes relinquant: Sed expectare oportet, dum remittantur: nam putrefit interim caro, & relaxatur locus, vbi continentur, ita vt faciliè euellantur: Subcrescit etiam tunc carnosum aut callosum quidpiam, quod fit, vt non solum remittatur telum, sed locus etiam conspiciatur plenus, celerissimeque ad cicatricem perducatur, differenda igitur teli euulsio est, dum faciliè sequatur, modò venenatum non sit: nam tunc maius detrimentum affert, si diutius relinquitur, quàm si extrahitur subita vi. Quod si telum ad partem aliquam præcipuam peruenierit, periculum est, quum euellitur, ne homo vitæ cum sanguine fundat, id quod legimus d accidisse lipamiondæ qui cum viciisset Lacedæmonios apud Mantineam, simul atque ipse graui vulnere exanimari se videret, quævis saluus ne esset clypeus, quum saluum esse flentes sibi respondissent, rogauit essent ne sui hostes, cumque id quoque vt cupiebat audiuiisset, euelli iussit eam, qua erat transfixus hastam, ita multo sanguine profuso in læticia cum victoria est mortuus. Ergo vbi telum præcipuas partes attingat, vel non recipitur à medico, vel prædicetur vitæ periculum quod subest, & quasi certus interitus. Verum licet non continetur telum in parte præcipua, vbi insunt venæ, nerue, aut arteriæ, cauere etiam oportet periculum quod imminet, ne violentur dum euellitur: quamobrem distinguere oportet à qua parte educendum sit, quemadmodum monet Cornelius Celsus: siquidem telum omne extrahitur aut e ab ea parte, qua venit, aut e ab ea in quam tendit: illic uiam qua redeat ipsum sibi fecit, hic à scalpello accipit: nam contra mucronem cato inciditur, si telum non altè insedit, sed in summa carne est, aut certe magnas venas & loca neruosa non transiit, nihil melius est quàm, si qua venit, id euelleret: si verò plus est per quod telo reuertendum, quàm quod rumpendum est, iamque venas, neruosque id transiit, commodius est aperire quod superest, eaque extrahere: nam propius petitur, & tutius euellitur, & quod peruium est vtriusque medicamento iouetur, ac facilius sanescit. sed si retro telum recipiendum est, amplianda è scalpello plaga est, quo facilius id sequatur, quoque minor oriatur, inflammatio, quæ maior fit, si ab illo ipso telo postea transeunte ampliatur: vtriusque partem habenda summa cura est, ne neruus, vena, aut arteria incidatur, quorum vbi aliquid detectum est, expiendum è hamo reueto est, educendumque scalpello: vbi autem satis incisum est, telum eximendum est, tunc quoque, eodè modo, & eadè cura habita

a Gal. li. 6.
de locis aff.
sect. c. 4.
b Gal. lib.

c Gal. galli.
de Anat.
25 res. ca.
13.

d Iulianus
historicus.

e Celsus li.
bro 7. c. 5.

f Celsus
ibidem.

g Celsus
ibidem.

h Ibidem cel.
sius.

A habita, ne sub eo quod eximitur, aliquid eorum ledatur. Sagitta ab altera parte quàm ex qua venit recipienda est, quia magna vis fertur in angustio est, & spiculis cingitur, quæ magis laniant si retro, quam si contra trahuntur; aperiiri autem via debet ferramento idoneo. Quod si apparet harundo propellenda est, donec ab altera parte apprehendi, & extrahi possit: Si iam illa decidit, solumque arbor ferrum est, aut vel digitis apprehendi, vel forfice, atque ita educi debet: ubi ab ea parte qua venit euelli magis placuit, ampliatio vulnere, aut harundo si inest euellenda est, aut si ea non est, ferrum ipsum: quod si spicula apparuerunt, ea; breuia, & tenuia sunt, forfice ibi comminui debent, & ceterum: ab his velum educi: si ea maiora valentiora; sunt filis scriptorijs calamis regenda, ac ne quid lacerent, euellenda sunt. Plurimum autem confert via proxima euulsionem tenere, & ubi relinquitur reitatur ampliari plagam, quod *Æneas* apud Virgilium optimè his verbis iubet:

a Virg. li 9
Aeneas

*Semit, & infrastrat latetur harundine telum
Eripere, auxilium; viam, qua proxima, poscit,
Deseceant lato vulnus, reliquit latebra
Rescindant penitus, se sequi in bellum mittant.*

Describitur ibi lapis latus medicus periculis, cui Apollo:

*Auxilium, cytharamque dabat, celereque sagittas. Hic
Nequequam trepidat, nequequam spicula dextra
Solicitat, prensatque tenaci forcepe ferrum.*

B Patrocles etiam apud Homerum, XI. b. Iliados curat Eurypilum vulneratum sagitta, quam educit inciso crure: ita ut antiquissimum sit facere, vel ampliari viam, qua sagitta educatur. At si spina piscium, vel paruulum aliquod os deglutientium faucibus per imprudentiam infixum fuerit, ubi appareat instrumento idoneo, prehendi, & educi debet: si aspidem, fugiat, deglutiat holos grandior ex lactuca caule, aut frustum ex spongia, alligeturque filo & subito educetur, vi tracto filo: nam secum dedere solet quod infixum erat. Latum e verò telum, si conditum est, ab altera parte educi non debet, ne ingenti vulnere, ipsi quoque ingens vulnus adijciamus. Quod si relum ossi inhaerit, usque eò mouendum est donec is locus laxetur, qui mucronem momordit, & tunc extrahendum est. Interdum etiam a excutiturium aliquo ferramento, ubi hoc non sufficiat, terebra iuxta telum perforatur os, ita, ut minus acutè deinde contineatur, labetque & auferri possit. At si inter duo ossa per articulum telum percipit, circa vulnus duo membra habentis deliganda, & in diuersas partes diducenda sunt, ut nervos distendant, quibus extensis laxius inter ossa spacium est, ita, ut telum sine difficultate recipiatur. Quod si e vel glans, vel pila plumbea, aut lapis, vel simile quid perrupta cute integram intus insedit, latius vulnus aperiendum est, idque quod inest, ea qua venit forfice extrahendum. Sed quoniam uentum est iam ad extrahendum telum, quod infixum est, suspensum prehendi debet, & recta trahi, summa curæ ne abrumptur, nam maior difficultate deinde extraheretur, quod resisteret: prehenditur autem sola manu, vel instrumentis idoneis, cuiusmodi est vulsella, quam secundo libro supra descripsimus, præterea forceps quæ ferramentis duo habet ob longa paulo supra medium fibula inter se connexa, sic, ut eque adduci, & reduci queant: quo magis autem uersus summam feruntur, eo tenuiora sunt: utronque ab interiori parte in summo quosdam processus habet, & quosdam sinus, ita ut processus vnus sinui alterius respondeat, per quos acutè tenent, quod comprehendere: habet autem eiusmodi forceps partem modo retusam, modo acutam, modo in rostri speciem incuruam, modo in orbem, modo rectam, & diuersis partibus, ac telis aptatur: quod si pila sit quæ euellenda est, non forcepe, sed terebra prehenditur; ad latam telum euellendum a thibet Celsus & graphicum Diocleum, lamina enim, vel ferrea, vel ænea duos ab altero capite utrinque deorsum conuersos uncos habet, ab altero duplicata lateribus, leuiter; in eam partem inclinata est, quæ sinuata est, in superiori etiam parte inclinata, quæ perforata est: hæc iuxta telum transuersa demittitur, deinde, ubi ad immum mucronem ventum est, paulum torquetur, ut telum foramine suo excipiat; quum in cavo mucro est, illico duo digiti subiecti patitis alterius vncis, simul, & ferramentum id extrahunt, & telum. quorum instrumentorum imago hic appingetur. Sed plumbeæ glandes commodè recipiuntur ferramento retusum vacuum habente.

c Celsus li. 7. c. 5.

d Celsus ibid.

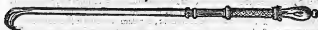
e Celsus ibid.

f Supra li. 2. c. 3.

g Celsus lib. 7. c. 5.

Vidi Vidij de Chirurgia.

*Forceps extrema habens acuta.**Forceps rostri modo curua.**Forceps extrema habens obtusa.**Forceps extrema habens curua, in orbem frangens.**Vincus ad euellendas glandes plumbeas.**Graphicus Diocleus.*

- A** Si quid autem in aurem incidat ut calculus, vitrum, faba, bellioia, detrahatur manu atque instrumentis hoc modo. Si animal est specillum ^a lana innotum in resina, quam glutinosi ^a Celsus li. 6. c. 7.
- nam, in aximeque cerebintinam demittendum, idque in aurem coniiciendum, ibique ver-
tendum est, utique enim comprehendet, & eximet. Sin aliquid exanime est, specillo oriculario
protrahendum est, ut hamulo recluso ^b paulum recurvaro: si illa nihil proficiunt, sternuta- ^b Celsus
mento admoto resina eodem modo protrahitur, sic enim elidetur, id quod etiam evenit, ubi ^c ibidem.
oriculario clythere aqua vehementer intus compellatur. Tabula ^c quoque media colloca-
ta inhzrens capitibus utrinque pendentibus, superque eam homo deligatur in id latius ver-
sus cuius auris eo modo laborat, sic ut extra tabulam, emineat: si malleo caput tabule quod
a pedibus est feritur, atque ita concussa aure, id quod inest excidit: alioquin ubi sic non exci-
dit, a posteriori parte secunda auricula erit, ut dilatetur via, per quam exeat quod intus con-
tinetur. Sed iam tempus est pergere ad ea, quæ generantur in nobis, & tanquam superantia
euellenda sunt: quemadmodum strumæ, verrucæ, myrmecia, calculi, fetus, secundæque qua
ratione extrahatur præclare & Cornelius Celsus, & Paulus Aegineta tradiderunt, quos nunc
auctores sequemur. Ergo si strumæ, ganglia & alia id genus extrahenda sint, omnia dextra
ante si capillis conteguntur per medium oportet incidere servata tunica inuoluta, qua con-
tinentur, resolutaque scalpello manibus, aut vulsella euelluntur: partim labijs sugendo vehe-
mentius comprehenditur, quod extrahens est, & in orbem comprehendens eiusmodi vitiū circumsa-
gatur, & simul deorsum impellatur una, donec cum verruca, vel myrmecio euellatur. At si
calculi in vesica contineantur ^a in loco calido, si puer est continetur ab homine robusto, ^d Celsus li.
qui alto sedili confidens, supinum & aduersum super genua coxis eius collocatus comprehen-
dit redussisque eius cruribus, ipsum quoque iubet, manibus ad suos poplites datis, eos quàm
maximè possit, attrahere: simulque ipse suos continet: si robustus est qui curatur duobus sedi-
libus simul iunctis atque alligatis, duo valentes insidunt, qui similiter ipsum continent. Sunt
& qui, manibus hominis sub poplites datis, laqueum injiciant ut ^e nauticum, quæ
ad ceruicem appendunt, hominemque ita alligatum super mæsam, aut lectum rursus alligant.
Locus autem, qui super pubem est, sine vllis rugis extenditur, ut in angulum compulsa vesica
facilis calculus capi possit: medicus deinde ^e unguibus circuncisis sinistra manu duos eius
digitos indicem & medium leniter prius vnum, deinde alterum in anum eius demittit, dexte-
raque digitos super inum abdomen leniter imponit: queritur sic calculus circa ceruicem,
unde minori negotio expellitur: quod si ibi non fuerit, manibus paulatim compellitur donec
ad ceruicem perueniat, in qua si oblongus est, sic compellendus est, ut pronus exeat, si plauus
sic ut transversus sit, si quadratus ut duobus angulis sedeat, si altera parte lenior sit, ut
prius ea qua tenuior sit, euadat, in rotundo nihil interesse ex ipsa figura patet, nisi lenior al-
tera parte est, ut ea antecedit, quum iam eo uenit ut super ceruicem vesicæ sit, cutis iuxta a-
num incidi plaga lunata vsque ad ceruicem vesicæ debet, cornibus ad coxas spectantibus, de-
inde ea parte qua striator ima plaga est, sub cute altera transversa plaga facienda est, qua
ceruix aperiatur, donec vrinæ iter pateat, sic, ut plaga paulo maior quàm calculus sit: nam
qui metu fistule parum patefaciunt, cum maiore eodem periculo reuoluntur, quia calculus
quum vi promittit iter facit, nisi accipiat, ex quo sanguinis profusio, & nervorum disten-
sio fieri potest: quæ si quis euasit multo ramen potentior fistulam habiturus est rupta cer-
uice, quàm habuisset incisa, quum verò patefacta est in conspectum calculus venit: qui si
exiguus est, digitis fab altera parte peropertit, ab altera protrahi potest: sin maior, injicien-
da a superiore parte ei uncus est, eius rei causa factus is est, ad extremum tenuis in semi-
circuli specie retusæ latitudinis, ab exteriori parte levis, qua corpori iungitur, ab interiori
asper qua calculus attingit, isque longior potius esse debet, nam breuior extrahendi vim non
habet: ubi incisus est in utrumque latius inclinandus est, ut apparens calens teneatur, ne,
quum adducitur uncus ceperit, calculus intus effugiat: ubi satis teneri calculum patet, eodem
penè momento triplex motus adhibendus est, in utrumque latius, deinde extra, sic tamen ut
leniter id fiat: paulumque primò calculus attrahatur: quo facto attollendus uncus exeremus
est, ut intus magis maneat, faciliusque illum producat: si quid autem ex calculo prominet,
quod laceret, incidendum est. Meges ^g ad eum usum ferramentum fecit, in summa parte la-
brosum, in ima semi circulum, acutumque id receptum inter duos digitos indicem, ac me-
dium super pollice imposito sic perimebat, ut simul cum carne si quid è calculo prominebat
incidere: cauendum autem ne vesica violetur, aut digitis vel forcipe agiteretur, nam superius
trahi possit, ceruice non abrupta findendus est, finditur autem injecto vnco, sic, ut facili con-
cussam etiam teneat ne retro reuolatur, tum ferramentum adhibetur crassitudinis modica,
prima parte tenui, sed retusa, quod ex altera parte ictum findit calculum, magna cura ha-
bita, ne lacerat vesica. Quod si partus in utero emoriatur, neque excidat per se, ex-
cutiendus, quæ curatio difficillima est: oportet ⁱ ante omnia resupinam mulierem trans-
uerso lecto sic collocare, ut feminibus eius ipsius illa comprimantur: quo fit ut & imus venter

e Celsus
ibid.

in conspectum medici sit, & infans ad os vulvæ compellatur: huc ex intervallo paululum de hiscit. hac occasione vñs medicus vñz manus indicem digitum primum debet inferere, atque ibi continere donec tota esse intus manus possit: res autem facilius est, si imus ventris calidus sit, sine inflammatione, sine tumore, alioquin superuenire solet cum tremore mortifera nervorum distentia. Versum intus emortui corpori manus iniecta proutinus habitum eius sentitnam aut in pedes, aut in caput conuersum est, aut in transuersum iacet, ferè tamen sic vt manus eius vel pes in propinquo sit, medici propositum est, vt cum manu dirigat, vel in manu, vel etiam in pedes, si forte aliter compositus est, ac si nihil aliud est, manus vel pes apprehensus curpus rectus redditiua manus in caput, pes in pedes ipsum conuertit: tum si caput proximum f est demitti debet vñs vñdique levis, acuminis brevis, quod vel oculum, vel auri, vel oxi, interdum etiam fronti rectè iniicitur: deinde attractus infancem educit: id quod testare non debet compressa vulva, sed hiante, per quas occasiones ipsum educet trahere autem dextra manus vñcum debet, sinistra intus posita infancem, simulque ipsum dirigere: vbi autem distendatur infans nimio humore, indice digito corpus illud surandum, vt g effusu illo humore extenuetur. In pedes etiam conuersus infans non difficulter extrahitur: si transuersus est neque dirigi poterit, vñs alx in iñciendus est, paulatimque attrahendus, sub quo ferè ceruix replicatur, retroq; caput ac reliquum corpus spectat, remedio est ceruix præcisa vt separatim vtrique pars auferatur, id vñcu sit, qui in anteriorem tantum partem per totam aciem exaculatur: primo autem caput, dein reliqua pars auferatur, ac si pes alter iuxta repertus est, alter retro cum corpore est, quicquid protrahum est, paulatim abscindendum est, & qui solidus non exiit, concisus eximi debet: vbi infans penetraus est, tradendus ministro qui supinis manibus ipsum sustineat, medicus deinde sinistra manu leniter trahere vmbilicum debet, ita, ne abruptat, de xtraq; cum sequi, vsque ad eas quas secundas vocant, quas similiter leniter extrahere oportet. Retinentur secundæ interdum etiam vbi viuent editus est, quomq; aliter non excidant, adhibendæ medicamenta, quæ sternutamentum moueant, & hiante vulva demittendi digiti, aut instrumentum quod speculum appellant, sic, vt manu paulatim, vbi inhæreant, attrahantur: nec euellantur subito, ne lædatur vterus, aut sanguinis profusio superueniat.

f Celsus ib.

g Celsus
ibid.

Restat vt agamus de euellendis partibus nostri corporis, quæ vel iam emortuæ sunt, vel ita inolefactæ, ac nuxiæ, vt præster ipsis carere huiusmodi sunt crustæ, membranulæ, ossa, dentes, piluli. In vniuersum autem meminisse oportet illius præcepti, quod tradidit Hippocrates h secundo libro de officina medici, vbi docet quæ casura sunt, deterius esse si citò cadant, nam crustæ, membranæ, ossa quæ abscedere debent, si citò euellantur, non vim, quam afferre oportet, solent excitare dolorem, febrem, inflammationem, sanguinis fluxum, ita, vt præstet ea per se abscedere, vel diuturnitate temporis labare, priusquam à medico euellantur. Crusta in vlcerebus atq; aduulsis ex illi solent à carne subrescente, sine vlla vi, aut periculo. Ossa etiam vel ex caluaria, vel ex alijs partibus quum emoriuntur, ab alijs quæ viuunt paulatim resoluuntur. Id quod euenit etiam membranulis, ligamentis, chordis, & alijs eiusmodi particulis, quæ in vlcerebus ac sinibus putrefactis expectandum enim est dum faciliè sequantur, quum vellela prehendantur. Pili autem auelli interdum debent vt in alopecia, quum exiles sunt, & curationem impediunt: Euellantur autem linteo picato cui inhærescunt, simul enim attractio linteæ sequuntur. Restant dentes, qui extrahendi sunt, vel quod iam inutiles sint cum labet, vel quod etiam dolores moueant, qui nullis cedit medicamentis: ergo vbi eximi dentem placuit, circumradi i debet, vt gingiua ab eo resoluatur, tum is concutendus est, eaque faciendæ donec bene moueatur: nam qui hæret cum periculo euellitur, ne maxilla loco moueatur, neue tempora, & oculi concutiantur, tum si fieri potest manu, sin minus forcipe dens excipiendus, ac si exesus est, ante id suramen vel linamento, vel bene accommodato plumbo, replendus est, ne sub forcipe confringatur: ita verò forceps ducenda est, ne inflexis radicibus os earum cui dens inhæret, parte aliqua frangatur: sæpe enim forceps cum dentem comprehendere non possit, aut frustra comprehendat, os gingiua prehedit, & frangit. k Si quando autem in pueris alter dens nascitur priusquam prius excidar, is qui cadere debuit, circumpurandus, & euellendus est, is qui natus est in locum prioris, quotidie digito adurgendus, donec ad iustam magnitudinem perueniat, quæ tuncque dente exempto radix relicta est, proutinusea quoq; ad id i facta forcipe eximenda est. Hæc quæ de euellendis ijs, quæ vel corpori infixæ sunt, vel in eodem genita, vel partes ipsius sunt, adscripsimus, sint exempla aliorum, quæ ad eandem rationem extrahi debent.

h Hip. 2. de
offic. med.
23.i Celsus li.
7. c. 12.k Celsus
ibid.l Celsus
ibid.

De excidendo.

Cap. X.

Væcunque autem partes corporis neque inferuntur vt dentes, neque separatæ sunt vt fragmenta ossium, sed coactum retinentur cum alijs, neque ubi auferendæ sunt à corpore euelli atq; extrahi, sed vel excidendæ sunt, vel adurendæ: utranq; operam chirurgi præstat. agemus ante de excidendo: Excidentur igitur partes illæ, quæ aut emortuæ sunt,

A. sunt, aut vitio laborant insanabili, aut impedimentum, noxam, vel deformitatem aliquam afferunt. Abscinduntur enim membra, quæ ob gægrenam, seu sphacelum emortua sunt, id quod euenisse in pestilentia testatur Lucælius. ^a sexto libro quum loquit.

^a Lucælius lib. 6.

Et graniter partim metuentes limina leti

Vincunt, ferro privati parte virili,

Et manibus sine nonnulli pedibusque, iacebant

In vita tamen, et perdebant lumine partem.

Hoc etiam euenit ubi luxentur vel frangantur ossa cum vulnere, nam nisi diligenter curentur, emoriuntur membra ita, vt auctore Hippocrate ^b præcidi debeant: Emoriuntur & partes, quæ nimium adstringuntur, cum virales spiritus recipere amplius non possint: præciden- da igitur sunt emortua membra, ne dum seruantur contagia sua, quæ iuxta sunt, afficiant, sicque paulatim omnium parrium interitum afferant. Interdum non tota membra sed particula tantum præciden- da sunt, veluti quum omentum ^c ex abdomine vulnerato prodit: infueto enim aere læditur, liuidum fit atque emoritur, ita, vt præcidendum sit, ^c Gal. lib. 3. de methodi

B. oportet; non solum tanquam inutiles, sed etiam tanquam perniciosas, quod afficere possint reliqua partes. Non solum autem quæ emortua sunt, sed & quæ viuunt etiam præcideri interdum expedit, veluti partes quæ venenato suntu violatæ sunt, vt feræ alucius, aut rabiosi canis: sic enim prohibetur ne venenum ad vltiores partes serpens, ipsas afficiat, & vitam auferat: Euitatur hoc periculum si præcidatur pars ista: id quod fecit Rusticus ille, qui teste Galeno digitum dâ viperæ mortuum, sibi salce præcidit. Euenit inter- dum vt partes, quamuis ad huc viuunt, ad eò tamen affectæ sint, vt & molestiam, & periculum afferant, ne curatione nullam admittant, nisi cum vitio simul pars abscindatur: quod vñ venit

^d Gal. lib. 3. de locis affectus c.

ij, quæ cancro vicerato laborant: ubi enim radices vicerati canceri præcidi possunt, vna cum cancro, præciditur etiam pars affecta. Euenit idem in Elephantie morbo, in vlcere maligno, in varicibus, in abscessibus, qui, quâvis faciores sint, basin tamen habent angustiorē, in poly- po, qui vna cum interna tunica nasi præciditur: eadem ratione exciditur vnguis membranula quæ in oculo gignitur, tum vna, ubi longior fiat, exciditur habacula ex palpebris, ubi laxiores sint, caro item adnascens ad vuluam. Præcidentur & quæ noxam afferant, vt venæ & arteriæ, vnde influens sanguis & spiritus, diuturnum affectum afferre solent, veluti vertiginem dolo- rem, vt ossa etiam quæ caluariam comprimunt, aut pungunt, recondi sine noxa non

^e Gal. lib. de Curat. per venæ sect. c. 22.

C. quominus cognoscere vitium, aut curare possimus, ad quæ vñ excidentur labra viceris cal- losa, quæ alioquin agglutinari non possunt, abraditur vel aperitur os caluariz: exciditur os fractum ex vulnere excedens, quod quia longius est, aut pungit, recondi sine noxa non potest: excutatur os scalpro, vt locum præbeat ^f vñ ad impellendum reliquum os, ^f Hipp. li. 3. de fract. tex. 40.

quod ex vulnere exessit. Limatur dens, qua perspiratum prohibet, vt detur exitus intus lædentibus. Vt autem euitetur deformitas excidentur varices, quemadmodum & C. Marii excissæ esse in altero crure ^g supra diximus: exciditur & caro, quæ in vlcerebus excreuit, tantaque est, & dura adeo vt non faciliè possit medicamentis absumi, chirurgia igitur detra- hitur, ne si relinquantur partem reddat turpem ac deformem.

^g Sup. li. a.

D. Ratio excidendi eò potissimum spectat, vt euitemus pericula, quæ inde oriri possunt, vt eligamus tempus idoneum, vt eam quantitatem excidamus, quæ necessaria est, vt parata ha- beamus idonea instrumenta: pericula autem, quæ circumstant longe maiora sunt, ubi maiora membra excidi debent, quemadmodum eoxa, quæ a prudenti medico aliis relinquuntur: sub- ducit enim se quasi è scæna, vt primo ^h libro diximus ex sententia Hippocratis: Periculum autem, quod subest, ne sanguis fundatur quum exciditur omentum, varis, vena, arteria, euitatur à medico infuso per acū laqueo, qui vasa adstringat. At dolor, qui præter intolerabilem molestiam, quam afferunt vires interdum conuelli, enitatur, aut certe minuitur, si ante adstrin- gatur membrum, quod excidendum est, iuxta locum quem seicare conuenit: Sunt qui porione vtiuntur stuporem inducente, sed vix fieri posse arbitror, vt homo, siue vite periculo, ita obtorperescere possit, ne non expurgatur, ac doleat. Accedit aliud pericu- lum ne violentur quæ subsunt parti quam excidimus, veluti quum searur os caluarie ne violetur cerebri membrana: quam obrem in excidendo subsijciunt lamina, i quam mem- branz cûstodem appellant: quum terebâ adhibetur, attollitur sæpe manus, ne altius pene- tret: ne autem ferra calefacta ex morâ aduratur, subinde in aquam frigidam demittitur: ne autem putredo, aut venenum vltius serpat, post sectionem aduritur locus. sed de vrendo infra. Non solum autem euandanda sunt pericula quæ diximus, sed spectandum quo tempo- re conueniat excidere, conuenit autem cum res, quæ excidenda sunt, lædunt, & in commode sunt, modo eiusmodi chirurgiâ toleretur: a viribus vero vero ictus venientis est, excidere protinus expedit, neque ante habenda est ratio totius corporis. Vbi caluaria os exciden- dum sit, id fiat infra. & tertium diem, vel certe, ubi symptomata appareant. Spectan- da & quantitas est, ne plus aut minus excidamus, quàm res postulat. Quod putre est, quod

ⁱ Gal. li. 1. de officina Com. 4.

^k Hipp. li. de vulne. capitis.

malignum est, quod veneno viciatum est, totū præcedi debet: si quā particula relinquatur, potest quod integrum est afficere, nihilq; prodest præcidisse. Sed cave ne feces quod inuolutum est, ne sine ulla vitilitate hominem torqueas, & in summum discrimen conicias: quod si ad commodum aliquod sectio adhibetur, carenus secare oportet, quatenus assequamur quod propositum est, cavendo tamē ne plus quā oportet secemus: neque enim imitabimur medicos, qui magna ossium fragmenta, quæ exciderant ostentant, sed quantum minimum fieri potest, parcemus enim partibus, quas natura non sine summa vitilitate procreavit.

Instrumenta restant, quibus varijs vtendum est: alia enim conveniunt partibus mollioribus, alia duris: illis aptatur nouacula, forfex, scalpellus siue anceps in speciem folij myrtacei, siue ab vno tantum latere aciem habens, siue rectus, siue falcatus.

Nouacula.

Scalpellus anceps in speciem folij myrtacei.

Scalpellus falcatus.

ACOLOPOMACHERION

Operæ precium autem arbitror duos describere ex falcatis scalpellis, quos Antonius Ponza-
nellus Chirurgus præstantissimus ad fistularum sectionem invenit. Alter serratamentum est lon-
gum duodecim digitos, latum minimum digitum, ab inferiori parte, quæ pro manubrio est,
retusum, atq; hebes, à superiori angustius, ac leuiter falcatum, vbi aciem habet à latere inter-
no, demittitur ergo in fistulam, insinuatq; versus eam sedem, quam volumus aperire, & sta-
tim vī quadam extrahitur sic, n. dilatat quantūvis, & ad eō celeriter, vt non liceat homini quō
dolet, partem contrahere, aut sectionem effugere. Huiusmodi scalpellū adhibet Gal. ad *peri-
toneū incidēdū in vulneribus abdominis vnde exiit intestina. Alter scalpellus maioris est er-
tissimus, clauditur enim theca, quæ quasi pēnicillus vnguetō delibuta in fistulā demittitur, sicq;
timidum ægrotañtem, qui sectionem recusat, decipit. Scalpellus hic septem digitorum lon-
gitudinē, & semidigiti minimi latitudinem æquat, à superiori parte leuiter falcatus est, vbi acies
est à latere interno, ab inferiori parte necitur cum tece per fibulam, laxē tamen, ad eō vt in ip-
sam induci, quum res postulat, & ex eadem educi, sine vllō negotio possit: leuiter autem infra
fibulam inflexus est, & processum exigit ab externo latere, ad similitudinem græcæ literæ, Y,
cui finis respōdet in extrema theca: Est autem theca lamina argentea, vel ænea, duplex ab inte-
riori latere, quæ scalpellū admittit, canalis modo aperta, ab exteriori solida, ac perperus, eius
longitudinis ac latitudinis quæ includere ac celare (scalpellum possit: ab extrema autem parte
extremam scalpelli partem admittit, ac per fibulam detinet, infra quam habet theca sinum re-
spondētem processui scalpelli, quem diximus, Y literam imitari. Ergo vbi scalpellus in thecā
inducitur, recedit processus illius à sinu huius, sed vbi educitur, cum eo committitur, atq; e-
adstringitur. Vbi vltus requirit scalpellus theca inclusus induit in fibulam sine vllō dolore: sed
vbi inditus est, extremus scalpellus pollice, extrema theca indice cōprimitur, sic, vt processus
illius in sinum huius inferatur, quo fit, vt à superiori parte scalpellus theca excludatur, tūc ve-
rō ab inferiori parte præhēditur, & vī quadam receptus subito fistulam dilatat, atq; hominem
fecat minime opīntem. At vbi volumus scalpellum theca rursus includere, eius processum at
tollimus, ingerim thecā sinum deprimentes.

Gal. lib.
6. method.
c. 4.

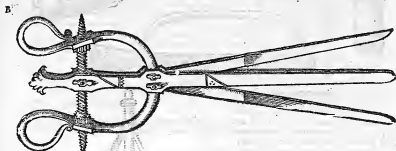
Scalpellus ad fibulas,
sive

SYRNGOTOMVM.

Fit & forfex ad dilatandum, cuius utronque ferramentum aciem habet à parte externa, includiturque lamina duplici, & ita demittitur: quoniamque ferramenta ab inferiori parte diducuntur, infra fibulam, qua & inter se & cum lamina neſiuntur, diducuntur etiam à superiori, ac finum dilatant.

Forceps ad dilatandum, deceptoria appellata.

At partes duras vel lima paulatim abſumimus vt dentes, vel excidimus vt offa: vtimur tunc ferra, modiolis, cerebra, ſcalpro recto aut recuruato, cauo, aut plano, aut lenticulam reſeſcentante, tum malleo, veſte, lamina cuſtode membranæ, ſcalpris oppoſitis, ſeu forſice exciſoria: quæ nunc ſigillatim deſcribemus. Serræ itaq; (vt ab hac incipiamus) duplicem eſſe rationem conſtat, alteram longam, teretem alterâ: longa ſimilis eſt illi qua fabri vtuntur, hæc ferrula vocatur: pertinet autem ad excidenda offa, nō tamen in capite, cui teres duntaxat aptatur, quæ cæteris partibus aliena eſt: reſeſcentis gratia in libro de fracturis, quum Hippocrates ^a ſecari iubet id offis, quod prohibet, ne, quod per plagam exceſſit, in ſuum locum collocetur, cōponaturq; pro tereti ferra longa vtendum eſt: hæc ſi tentes caluarie os ſecare, qui poteris? cū os non ſit nudum, vt citra carnis lacerationem admoneri queat: ac ſi nudetur, etiam ineptiſſima ſit, neque poſſit, quod præcidi debet, in ambitum comprehendere, ſed ſecet, quod ſecandū non eſt, quod inutile eſt relinquat: præterquam quod ob inæqualitatem caluarie inæqualiter excidit, cum humiliorem eius partem vix attingat, per eminentiorem ita penetret vt periculū ſit, ne cerebri membranæ violer. Quamobrem ferram, qua caluarie os ſecatur, teretem eſſe neceſſe eſt, quod aperte ex ipſo Hippocrate ^b intelligitur, qui, dum caluarie os ſecaretur, cōſiderari ſubinde serræ circūſcriptum voluit. Atqui circūſcriptum nō niſi ad teretem ferram reſertur, quæ Cæſus ^c modiolum vocat, cuius rationem in hunc modum ſcribit. Modiolus ferramentum concanum teres eſt, imis oris ferratum, per quod medium clauus ipſe quoq; interiori orbe cinctus demittitur: ſi vitium in anguſto eſt, modiolus potius apratur, quam terebra: ſicaries ſub eſt, medius clauus in foramen demittitur: ſi nigrities, angulo ſcalpri ſinus exiguus ſit, qui clauum recipiat, vt eo inſiſtente circū actus modiolus delabi non poſſit, deinde iſ habena qua ſi terebra conuertitur, eſtq; quidam premendi modus, vt foretur, & circummagatur, quia ſi leuiter imprimatur parum proſicit, ſi grauiter non mouetur. neque alienum eſt inſtillare paulum roſæ, vel lacis quō magis lubrico circummagatur, quod ipſum tamen ſi copioſius eſt, aciem ferramenti hebetat: ac, vbi iam iter modiolis preſum eſt, medius clauus educitur, & ille per ſe agitur: hinc patet, non modo figura teretis serræ, ſed & ratio omnis, & quid obſeruandum ſit, quā admonetur, huius etiā meminit Galenus ^d in ſexto de ratione curæ dī, vbi nōnul-

^a Hip. lib. 2.
de fractur.
tex. 46.

^b Hip. libro
de vulneri-
bus capitis
c Cæſus lib.
8. cap. 3.

^d Gal. lib. 6.
Method. c. 6.

Vidi Vidi de Chirurgia, lib. IIII.

K 2 los

a Paulus I.
6. c. 90.

b Hip. lib.
de vulner.
rib. capitis

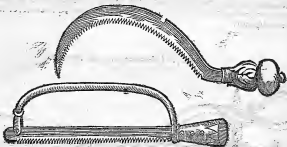
los timidioreis ait, pro terebra *modiola*, id est, modiolum adhibere. * Paulus cum elici tan-
quam noxium a iunioribus testatur. Sane ex nostri temporis chirurgis, qui ipso utantur,
quos neq; laudamus, neq; uituperamus: nam si circumspiciat ipsum adhibeant, eaque seruent,
quæ b Hippocrates voluit in eius usu seruari, proficit. Tutius fortasse res agitur scalpris, de
quibus infra tractabimus. Illud autem animaduertendum est, quum modiolum adhibemus,
quod æquè ac terebra nocet ossibus infirmis, & vehementer perruptis, cum periculum sit, ne
huiusmodi ferramenta simul cum ossi protinus ad cerebri membranam compellantur. Hæc
de ferra.

Serra falcata.

Modiolus.

Serra qua scabies vincitur.

c Hip. lib.
de vulner.
ca pñis ver
sus sinem.

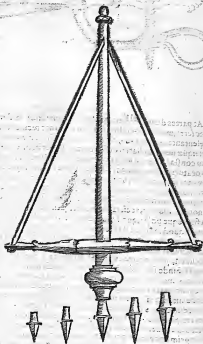
Terebra autem proprium est per-
forare, cui acutum mucronē habeat,
ut infra declarabimus vbi eius ratio-
nem proponemus. * Hippocrates au-
tem in opere de vulneribus capitis
bis, terebra mentionem facit: Et quū,
timens ne puerile os sanguinis copia
putrescat, iubet, ut parua terebra
perforaretur: Et in fine, quam docet,
quid obseruandum sit, si pro ferra ini-
tio terebra adhibeatur. Sed cum te-
rebra perforandū sit, dantaxat, non
potest ferris modo excidere: quam-
obrem necessaria scalpri quoque ope-
ra est, quamvis Hippocrates silentio
id prætereat: Terebra enim (vt ait a
Celsus) foramen fit in ipso fine vixit
ossis atq; integri, deinde alterum nō
ita longe, tertiumq; donec totus is lo-
cus, qui excidendus est, his canis cin-
tus sit: tunc excisarius scalper ab alte-
ro foramine, ad alterum malleo ada-
ctus, id quod inter vtrumq; medium
est, excidit, sitque ambitus similis ei,
qui in angustiore orbem modio
imprimitur. idem Galenus e docet,
cum os terebra in circuitu perforatū
iubet ad motis scalpris excidi. Cate-
rum de scalpris, deq; eorum varietate,
abundè agemus in ijs, quæ sequun-
tur. Nunc de terebra, cuius usum sci-
re conuenit alienum esse, vbi ossa ve-
hementer sunt perforata, atque vbi
per se imbecilla sunt. In osse autem
puerorum, quod non admodum im-
becillum est, f Hippocrates parua terebra utitur, sed si ossibus admodum perruptis atque in-
firmis terebra utaris, nix prohibere poteris, ne, dum circumagitur, & ipsa & os ad cerebri
membranam urgeatur, & cerebrum comprimatur. Aptatur autem propriè Terebra (Galeno g
aucto.

d Celsus I.
6. c. 3.

e Gal. lib. 6.
meth. capi-
te 6.

f Hip. lib. de
vulner. ca
pñis.

g Gal. lib. 6.
meth. capi-
te 6.

H

A. auctore) cum ossa plurimum firma sunt, sed metuendum est, ne, dum agitur, mucrone ecrebri membranam violet, qua de causa Hippocrates imperauit, vt in ipso vsu caueamus, ne nimis al-
 re descendat. Nonnulli (inquit Galenus) * vt euitarent hoc periculi, eiusmodi terebras ex-
 cogitarunt. Sicq; terebrarum duo genera sunt; alterum simile ei, quo fabri vtuntur, alterum,
 quod non pore il alius descendere, quoniam paulo supra acutum eius mucronem extat qui-
 dam circulus. Cuius generis terebra complures habendæ sunt, quæ omni caluarie craßitudi-
 ni sufficiant, nam craßiores ea conuenit, quæ inter extantem circulum & mucronem longius
 spacium habet, tenuiori contra, quæ breuius. Huc etiam pertinere videntur descripsi à Cel-
 so. h. terebra capituli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, dein subito latius fit, atque
 iterum ab altero principio paulo minus, quam æqualiter sursum procedit. prohibet enim capi-
 tum, quod super mucronem subito læscit, ac terebra alius penetret.

a Galibz

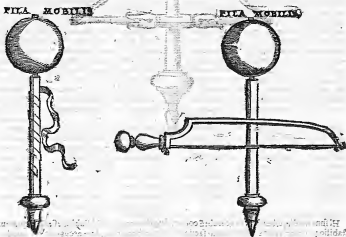
b Celsus li
bro 8. c. 3.

Qua ratione circumagatur terebra apud veteres auctores nō inuenio. Ex Cornelio Celso, e
 qua de modiolis, colligitur hanc habenā conuertendam esse: ait enim (modiolus habenā, qua
 si terebra conuertitur) non tamen constat, quo pacto voluerit habenam admoueri, videmus
 fabris habenā tribus modis terebram circūducere. Vno quidem medię terebrę arcū illigatā
 sapius circa ipsam obuoluitur: deinde mucronē adactō, terebrę caput altera manu super im-
 posita continetur ac leuiter deorsum compellitur, altera ducitur habenā vi quadam, donec
 rota ferē euoluatur, & interim terebram circumagat, tum protinus relaxatur, terebraque per
 se in contrariam partem conuertitur, ipso impetu, & circumactæ, quam adiun-
 ctam habet, & ipsius habenæ, quum huiusmodi omnia quę trahuntur, si in ipso impetu demit-
 tantur, ferē eodem reuerti consueuerint, vnde vñ abducta sunt. Terebra itaq; cum suo pre-
 terebras in contrariam partē agatur, iterum habenā obuoluit, hæc manu eque iterū ducta
 euoluitur, quod terciō, & quarto fit, donec, quod perforandum est perforetur, atq; hic modus
 non nimium est efficax.

c Celsus
ibidem.

Alter est, quum exiguus arcus admonetur, sic, vt chorda semel circa terebram volutur, ar-
 cus enim manu prehensus adducitur, reduciturque, & interim terebram circumagit.

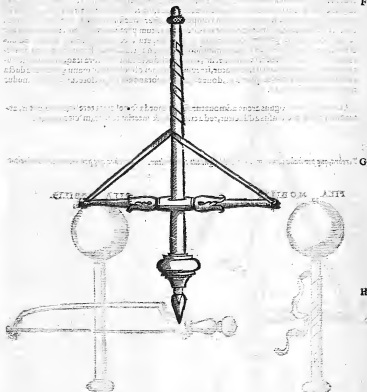
C. Terebra, quę per habenam in medio arcū illigatam conuertitur. Terebra quę per arcum circumducitur.

Tertio modo habena terebram ducit, cum terebra in transversarium inseritur, quod me-
dium perforatum est, ita, ut faciliè sursum ac deorsum per ipsam teratur: somma verò foramen
habet, in quod habena conijcitur, cuius capita ad extremitates transversarii alligantur, sic, ut
habena cum transversario, A. literæ similitudinem referat, basis sit ipsum transversarium. De-
inde, ubi per forandam est transversarium circa terebram agitur, sic, ut habena per ipsam ob-
volvatur, & quasi in cochlea serpentium altera manu transversarium comprehenditur, ita, ut
ab uno latere terebræ tres postremi digiti transversario superponantur, ab altero pollex sub-
ijciatur, inde superdetorquetur: atque hoc pacto deorsum ducitur, & habenam enolens terebram
circumagitur: inde manus attolitur, terebraque ipso impetu per se in contrariam partem con-
vertitur: hoc autem agitur, quoad foramen fiat.

Terebra, quæ per habenam, & transversarium circumagitur.

Hi sunt modi, quibus habena terebræ convertitur: primus manifestè stabilis est, alter, quamvis
stabilior, non satis tutus videtur, cum faciliè delabi terebra possit, dum arcus ducitur, quod nō
æque accidit, ubi transversarium adijcitur, qui modus à fabris maximè frequentatur, quocir-
ca ubi per habenam terebra convertenda sit, nullam viam hac tutiorem animo concipimus,
quæcumq; apud veteres in usu fuerit,

Recentior.

A Recētiōres citra habent alias conuertendæ terebræ rationes exōgitantur. quidam manibus ipsam circumducunt, vel ambabus aduersis, vel ad mediā terebram datis, vel altera summum ipsius comprehendente, cui vel pila, vel transversum aliquid connexum sit: qui modus non videtur multū in rem esse, cum effectum non celeriter, quod est præceptum^a Hippocratis in chirurgia, sed longo temporis spacio præstet, quod vulneribus capitis maxime est aduersum. docuit enim^b Galenus in octauo de vsu partium ossa capitis quam celeritè excidenda esse, ne cerebrum refrigeretur.

^a Hipp. li. 2. de offic. ter. 23.
^b Gal. li. 6. de vsu par. cap.

Terebra, cui pila in summo est, per quam circum agitur.

Terebra, quæ per transversarum, quod est in summa parte, conuertitur.

B

Alij vero manubriolo vtuntur in hunc modum. Ferramentum sit ima parte quadratum, vbi canalem habet, cui breue aliud ferramentū inferitur, excidendo ossi accommodatum, quod latius infra explicabimus. illud igitur ab imo tres digitos rectū sursum procedit, inde ad vnus vel alterius digiti spaciū flectitur, ac rursus palmo spacio rectum fertur, quæ tenne est, & affixam fistulam habet, quæ circa ipsum facillè conuersa, vbi vtendum est, manu prehenditur, ac voluitur: deinde iterum ad vnus vel alterius digiti spaciū flectitur, postea rectum tendit, donec finiatur: quo fit, vt duos rectos angulos ostendat, è regione sibi respondentes, ab interiori parte illius recessus, quem manu prehendi diximus: duos item ab exteriori, quæ flexum à recta linea declinat, & in latum conuertitur, in summo autè annexa pila est, in qua paruo momento circumducitur. vbi vtendum est paruum aliud ferramentum in ipsum demittitur, & ossi perforando vel excidendo imprimitur, altera manu pila, quæ in summo est, continetur, altera, fistula circum agitur, atque hoc pacto id ossis, circa quod ferramentum agitur, in orbem præciditur.

D Præter mucronem ad perforandum varia in hoc ferramenta demittuntur, omnia tamen aciem acutam habent, ex ijs enim aliud rectum est summa parte quadratum, sic, vt cano alterius in quod coniiciendum est, respondeat, in imo semicirculatum: vbi vtendum est, angulo scalpri sinus fit, qui mediā & prominentiorem semi circuli partem recipiat, tum hoc ferramentum admouetur, conuersumq; os excidit, nec ad cerebri membranam descendit, quum partes quæ minus prominent, ceteras penetrare non patiantur, nisi chirurgicus de industria violare cerebri membranā velit: huius autem generis complura habenda sunt latiora, & angustiora. primò quidem latius admouendum est, deinde angustius, sic, vt quum os dimidium excisum est, maxime angustum adhibeatur.

Nonnulli aliud demittunt, quod ima parte vnguis speciem referat, qui mediū duabus lineis sectus sit, sic, vt inter utranque mucro sit, qui partes hinc, atque hinc à lateribus paulum excedat: hæc verò aciem acutam habent, quæ in uno latere ab exteriori parte acuta est, ab interiori hebes: contrā in altero, vt facillè tam in sinistram, quam in dextram conuersum excidere possit, & scobem educere, ne sectionem impediatur. In ossē itaq; quod præcidendum

Vidi Vidi de Chirurgia, Lib. IIII.

k 4 est,

est, medius macro imprimitur: manubriolo autem circum os latera os in orbem excidunt, E neque nimis altè descendunt: siquidem partes humiliores, non ita sinunt eas, quæ magis prominent altius penetrare. Sunt qui, vbi altero ex ijs ferramentis iter pressum est, ipsam educant, & aliud demittant, quo tutius id quod relinquitur ex osse præciant, ab ima parte quasi in pomum definit striatum: cuius extantes partes aciem acutam habent. Hoc igitur adactum, vbi os aliqua ex parte excisum est quod restat absumit, & ob figuram, quam habet ad cerebri membranam non descendit.

1 Canum, cui breue aliud ferramentum inferitur.

2 Ab imo tres digitos sursum procedit.

3 Ad digiti spatium flexitur.

4 Fistula, quæ circa ipsum conuertitur.

5 Iterum ad digiti spatium flexitur.

6 Rectum redit.

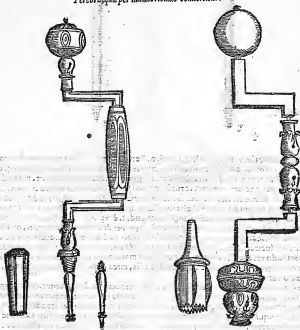
7 Pila annexa in summo.

A Ferramentum ab imo semi-circulatum.

B Ferramentum, quod imo parte vnguis speciem representat.

C Ferramentum quod ab ima parte, quasi in pomum definit striatum.

Terebra, quæ per manubriolum conuertitur.

a Hipp. lib. de vulner. capitis.

b Celsus lib. 8 c. 3.

Expositis, quæ ad terebram pertinebāt, restat, vt ad scalprostrāscamus, quibus Hipp. ^a radi dixit, ac præcidi os, non secus ac ferra, cuiusmodi autem fuerint, non satis cōstat, illud pro comperto est, quod veteres his non solum ad os radendum utebantur, sed etiam ad excidendum: esse enim in ambitum per terebrā perforaro huiusmodi scalpris, ab vno foramine ad alterum malleolo adactis, septa, quæ restabant inter foramina, præcidebant, nam Celfo auctore, b. scalper, quum planus admoetur, radit, quum in latas conuertitur, excidit, quam obrem in excidendis septicis, quæ restabant inter foramina, cauere voluit, ne angulo scalpri membrana cerebri violaretur. Hic (quantum conijcio) non potuit esse reus, sed in medio recuruari

A vari necesse fuit, alioquin radendo minus idoneus fuisset. Certo enim loco radendum est, vltra quem, si scalper transeat, aut inutiliter raderet, aut carnem attingeret, & dolorem mouebit. Scalper, si medius recuruetur, vbi vis facile sufficit, si rectus est, vix continetur, quo minus vltius delabatur.

Scalper in medio recurvatus.

Scalper rectus.

pud Galenum tria scalpri genera leguntur, vnum eorum quem *scalper* dixit, alterum, a Gal. li. 6. in imo lenticulae imaginem refert, vnde *scalper* appellatur: tertium radendo, id eundem, meth. c. 6. quem *scalper* nuncupauit: hoc tertio scalpri genere ad rimas vtebatur: cuiusmodi autem eius forma fuerit (vt hinc ordiamur) non licet à Galeno intelligere. Vereres quali scalpro raderent, iam diximus. Iuniores ferramentum inue nerunt, quo duntaxat os radunt, neque enim aptum est, vbi os praedicandum sit: id rectum est, ac ferè duorum palmorum longitudinem implet, in imo autem recuruatur, sic, vt paruum finem in orbem ostendat: orae autem, quae vtrinque à lateribus sunt, aciem acutam habent. in ipso autem vsu ferramentum in latus vertitur, & vtrinque manus digitis, partim subiectis, partim superpositis, ima sui parte os attingit, dumque id radit, hoc vtuntur ad omnes fracturæ modos, vbiunque disepticadum os est, radendo enim exitum praeber intus cerebri membranam ludentibus, & id ossis quod auferendum est, in orbem praecidit, adeo, vt nonnulli hoc solo ferramenti genere contenti sint, neque scalpro malleolo ad alio cerebrum concutiant, neque terebrae muerone ludent membranam, quae sub calvaria cerebrum tegit, eum assidue os in conspectum veniat, pateatque quando peruripitur: adde quod quum ad imam ossis partem perueniant, scalprum leniter imprimunt, & vtuntur maxime angusto: complures enim habent, & latiores, & angustiores. Praeterea si quis manu strenuus sit, & exercitatus, opus hoc scalpro celestissime perficiet, ita, vt mirum sit, cur Galenus huiusmodi scalpros (si tunc temporis inuenti erant) ad omnes fracturæ modos non à Gal. li. 6. adhibuerit: solummodo enim scalpris radit, vbi rima est, siue in summo sit, siue altius penetrat: meth. c. 6. in alijs fracturis, si ossa firma erant (vt supra ostendimus) ad terebram veniebat, si vehementer perforata ad canos scalpros, de quibus mox agemus, & ad eum, qui in imo lenticulae imaginem repraesentat veniemus, Hippocrates nullo interposito discrimine excidi os iussit, siue terebra, siue terebra admoueat, siue scalpro radatur, eorum exiguum terebram ad moueri iussit ad os puerile. Illud autem os, quod valde abruptum est, citra ferramenti vsu sicis medicamentis resoluit, vt antea demonstratum fuit.

Scalper, quo iuniores perforant.

Ponitur à Galeno et alius scalper excisorius, quem *scalper* appellauit, & eundem esse voluit.

e Gal. li. 6. meth. c. 6.

luit, hoc (nisi fortasse sit ille, qui proximè positus ad recentiores refertur) puro rectum fuit. E
 se & ima parte, qua acies continetur in canaliculi speciem vtrinque a lateribus sinuatum: sic
 enim & cauos est, & ad circuli figuram accedit, vnde *malleolus* vocatur. istiusmodi scalpri li-
 gna a fabris excavantur. admoventur autem plerumque malleolo adacti, vtro modo Galenus
 canis scalpri vreretur, non docuit. Vrrunque licet animo concipere, tamen verisimilius arbi-
 tror Galenum intelligere cauum scalprum malleolo adigendum esse, cum dicat excidendi of-
 fis rationem, quæ per cauos scalprios administratur, vitio non carere, quod immodicè concu-
 tiat, hoc non faceret si caui scalpri citra malleoli operam admoventur. Adhibet autem Ga-
 lenus ^a cauos scalprios, quum os vehementer est peritum. neque his ranum ossis excidit,
 quantum faris est ad demittendum scalprium referentem in imo lenticulæ speciem, de quo
 proximè tractabimus. hoc deinde indito, ac malleolo adacto, quod præcidendum est, vnu-
 sum præcidit. Sed cum osse terebra pertuso, septa, quæ inter foramina erant, excidi iussit, an ca-
 uis scalpri, an alterius generis vrendum voluerit, non constat: constat tamen cauos scalprios
 parum aptè ad foramina adhiberi. atque idcirco magis credibile est Galenum ^b adhiberi
 maluisse, vel eum scalprium, qui ima parte lenticulam refert, vel eum qui planus radit, & in la-
 tus conuectus excidit, quo veteres utebantur.

a Gal. loco
 citato.

b. Gal. ibi.

Malleolus.

Scalper cauos.

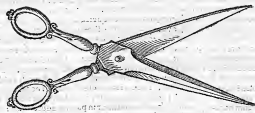

c Galibid. Reliquum scalpri genus apud Galenum e id est, quod in imo lenticulæ speciem habet, at-
 que hanc hebetem in longitudinem verò aciem acutam, quo vititur, quum vel cauo scalprios
 excidens, vel forcipe quoua valde comminutum est attollens, aut convertens, aditum facit, per
 quem lenticula immittatur hanc enim super cerebri membranam collocat, sic vt lata sui par-
 te ipsam attingat: deinde malleolo scalprium ferit, quo fit, vt membrana inuiolata seruetur,
 cum protegarur à lenticula, quæ in excidendo præit, & membranam, sicuti adhæret, ab osse
 innocenter resoluit: acies verò scalpri, quam esse in longitudine diximus, ipsam insequitur.
 d Gal. ibid. Hanc excidendi rationem d Galenus præter cæteras approbavit, vt quæ celerrimè effectum
 præstet, idque sine ulla membranæ cerebri noxa.

A Qui ante Galeni tempora fuerunt, ut membranam ab angulo scalpri tueretur, *ut supra*, id est, a laminam custodem membranæ demittebant; hæc autem à Galeno b in commentarijs de officina medici chirurgicis instrumentis annoveratur, quæ etiam vitur in corporibus incidendis, ut quum costam secat, eius membranam intactam relinquit. Hæc ut inquit Cel-
c sus) e lamina quæa est, firma, paulum resina, ab exteriori parte levis, quæ de mittitur, sic ut exterior pars eius cerebro propior sit, subinde autem ei subiicitur, quod scalpro discutien-
d dum est, hæc si excipit eius angulum, vitro transire non patitur, eoque & audacius, & tutius scal-
e prum malleolo subinde me dicus fecit, donec excisum vndique os eadem lamina levetur, tolli-
f que sine vlla noxa cerebri possit; hæc etiam attollitur quicquid deorsum infedit. Simile quod-
g dam ferramentum habent nostri chirurgici, quem veterem dicunt, quod attollunt os, quod fere-
h totum excisum est, & iam labat non lecus, quam grandiores lapides veteribus impelluntur;
i quamquam eodem ferramento cerebri membranam custodiunt, est enim lamina ferrea angu-
k stior, ab ea parte, qua os tangit, aspera, ab altera levis, non recta, sed media duobus locis
l recurvata.

Hætenus omnia ferramentorum genera proposuimus, quæ ad aluaris fracturas, & à vete-
m ribus scripta inveniuntur, & à nostris chirurgicis frequentantur. Restant solum isti scalpri ex-
n cisorij, qui oppositi nuncupantur, quibus detrahit Paulus & Aginera calvarie os gravi-
o ter fractum. Isidem Galenus e in octavo de ratione corporis incidendi, præciit costas in-
p ter Hos igitur scalprios inter se oppositos, non aliud esse censeo, quam forcem, quæ fabri, vel
q æs, vel aliud tale excidunt, constant enim duobus ferramentis oblongis, sibi paulo supra
r medium sic inter se connexis, ut alterum adduci ad alterum possit, & rursus reduci, hæc (pe-
s riori parte late sunt, quæ aciem aduersam habent, ita, ut vnus acies, contra aciem alterius si-
t ta sit. Scalpros igitur oppositos non aliud fuisse, quàm istiusmodi forcem opinamur.

Scalprios oppositi, sive forfex excisoria.

De adurendo. Cap. XL

D Nter manus operas postremam scribimus vñionem, nã & postremò f adhibe-
t tur, hoc est vbi reliqua præsidia, vel non profint, vel non profutura esse videan-
t tur: terret autem homines multo magis, quàm lædat, cum dolore afferat bre-
u uem. Eo autem spectare vñtio videtur, quo se cñio: diximus enim partes nostri
c corporis, quæ extrahi, aut transferri non possunt, excidi, aut vri, sicque remo-
d neri, vbi manentes in corpore, vel ipsum lædunt, vel vtilitatem aliquam impe-
e diunt: tunc ergo aut excidende sunt, aut a durendo. Vbi magnum sit quod remouendum est,
f se cñione vtimur: si enim nimis hominem torqueret, priusquam totum absumeret, post vñtio-
g nem non est necessaria se cñio, sed post se cñionem vñtio plerumque aut necessaria est, aut ceret
h plurimum vtilis. nam vbi secentur partes emortuæ, putres, insanabili, aut prauo vlcere ac tu-
i more laborantes, morsu aliquo venenato ista: post se cñionem adurendus locus est, ut radi-
k citus extirpetur, atque absumatur si quid vitij restat, ne serpere vterius possit. Sunt qui can-
l denti ferramento simul secent, & vrant, ut simul utrumque præstent simplici dolore: sed can-
m dentis ferramenti acies imbecillior est, neque citò se care potest, quod secandum est, ita, ut
n diuturnorem dolorem afferat. quamobrem ubi magnum sit quod excidendum est, præstat
o primò excidere, deinde adurete: ubi autem paruum sit, licet simul utrumque efficiere, quid quod
p etiam quod paruum est ut verruca, callus in fistulis, schyrus in articulis digitorum, sine se cñio-
q ne sola vñtione absumitur? Interdum vero ad vñtionem accedimus, & particulam aliquam ab
r sumimus, non quo illa præter naturam habeat, sed ut commodum aliquod afferat, ut obture-
s adstringat, aperiat, calefaciat, exiccet, atque humorem, absumat. In vasis vnde fuit sanguis
t vñtio.

z Gal. lib. 6. vltioe z vltimur vt crusta locum obtoret, sicque sanguinem supprimat, donec subfrescente carne claudatur ex toto locus, & crusta resoluatur. Adstringit b vltio contrahendo partes, siquidem cicatrix, quæ resoluta crusta inducitur, locum adeo in vnum cogit, vt quod laxum solerat adstringatur veluti dens vltia lingua, veluti articulus vltia carne superstita: id quod facit c Hippocrates vbi aut coxa, aut humerus frequenter prolabitur: eodem spectat vltio ad herniam, ad vesicam non retinentem vrinam: videntur enim partes superstitæ, sicque contrahitur locus. Vltimur vltione ad aperendum, nam sic exigua plaga diutius patet ad exitum fæci, præterquam quod minus purulenta efficitur. Aperimus etiam loca, ad quæ fluere materiam volumus, vt inde exeat, aliunde reuulsæ, atque attrita: quo nomine sub genu in externa parte cruris, aut etiam in externa parte humeri, in occipitio, in vertice candens ferramentum sæpe imprimimus. Calefit etiam & exsiccat vltione locus nimis maledactus, vt in hydrope ad ventrem, in ijs qui pos. d expuunt ad thoracem, in hydrocephalo ad caput, in cerebri affectionibus frigidis, & humidis, & ad vetricem, & ad occipitium: quod nunc a Florentinis medicis aduritur infantibus ferè omnibus, quibus insipendere indicant comitialium morbum: mucosa etiam cano iuxta costas costillas, vel ad aures eiusmodi præsidio exsiccat, & ad naturalem statum reuertitur.

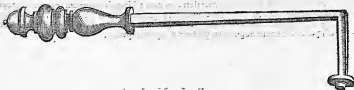
Instrumenta quibus vltimur ad vrendum, non omnia ad chirurgiam referuntur: nam medicamentis quæ caustica nominantur, traduntur qua de medicamentis: sed quia maxima ex parte vltio manu adhibetur, idcirco sub chirurgia comprehenditur. Hæc tactu calidis vltitur, quæ licet magis terribilia sint, minus tamen corporis hominem torquent, & tutiora sunt, cum non vitra quam velis adurant, & contrarie medicamenta & diutius hominem torquent, & sæpe vltia quam velis adurant, & quamuis minus terreant, quod non sentiantur calida tactu, vt quæ a nobis calefacta, rursus nos calefaciant, & vim seam tantam proferant, vt adurant. Vltio igitur per ea quæ tactu calida sunt proprie chirurgia est, siquidem illa dantur manu artificiosa: sunt autem vel liquores feruidi ut oleum, butyrum, quod exceptum lana specillo obvoluta datur ad locum adurendum: præterea plumbum liquefactum, quod per fistulam inditur in locum, quem volumus vrere: vel corpora solidiora vt carbones ex lignis, puta ex myrcho, ex radicibus vt gentianæ, ex putamine iuglandis, vt etiam metalla quibus maxime vltimur ad vrendum, huiusmodi sunt ferrum, aurum, argentum. ferrum validius est, vt quod maiorem concipiat calorem, neque ante liquecat, quam bene candens fiat, quod euenire videtur auro, & argento, quæ, vt nonnulli existimant, innara quadam vi, ac proprietate partem quam adurant, validius efficiunt quibus non subferibit, si quidem vis ignis in candente metallo tanta est, vt omnem aliam facultatem obfcuretur, quam obrem vltimur ferramentis, quæ manubriolum habeant, vt præcipit Galen. decimo libro f de simplicium medicamentorum facultatibus: sic enim tuto prehendi manijæ tractari poterunt. Varia autem haberi debent, quæ forma & magnitudine inter se differant, vt diuersis locis, & casibus aptentur. interdum solus stylus acutus sufficit, vt quum traicimus carnem in occipitio ad laqueum inferendum, aut quum vrenda est parvula aliqua pars: interdum necessarium est ferramentum quod oculum habeat parvulum, quod demittatur in partem adurendam: aliquando necessaria sunt ferramenta capitulata in summo diuersæ magnitudinis: aliquando etiam orbicularia in speciem modioli, vt sufficiant vbi maiora & vbi minora vitia sint: possunt autem esse & simplicia, & multiplicia, prout vel vno loco tantum, vel pluribus adurere simul volumus, sunt autem prope summam interfecta.

f Gal. lib. 6. simpli.

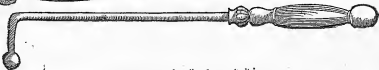
Ferramentum spatuliforme.

Ferramentum habens moram.

Stylus.

Ferramenta capitulata diversae magnitudinis.

Ratio adurendi primo exigit, vt tempore idoneo, vel per ocium, vel quando res vrget, E
 quum adurere institueris eligas idonea instrumenta, quibus ita vtaris, ne hominem la-
 da: donec instrumenta sunt ferramenta: nam quæ ex auro aut argento sunt, vt diximus, mi-
 nus aderunt; minus adhuc quæ ex ligno, radice, aut liquore. Ferrum quod densius est magis ca-
 lorem contrahit: itaque vbi valde adurere oporteat, quemadmodum in fluxu sanguinis, & vbi
 ingens sit putredo, ferramentis vtetur, alioquin aliis. Ferramenta autem eam magnitudinem
 ac formam habeant, quæ loco adurendo contineant: vbi multum est, & in orbem, quod putre
 est, præstat canem ferramentum in modiolii speciem adhibere: vbi longior sit locus aduren-
 dus, expedit pluribus locis adurere: periculum autem quod subest, eo refertur, ne lædas partes
 quæ iuxta sunt, aut ne vltius penetres, quàm necesse sit, sicuti nuper Florentiæ chirurgicus,
 qui vt cariem ex caluaria mulierculæ adimeret, adeo candens ferramentum impressit, vt ad
 cerebri membranam peruenerit, hæc aures paucis illis diebus interijt. Cauebimus autem ne
 partes quæ iuxta sunt lædantur, si bene regamus, ad quem vsum lamina interdum vimur per-
 forata, per cuius foramen candens ferramentum demittamus. Vtatur & fistula, vt calamo scri-
 ptorio, quem coniicimus in nares, vt per id tenue ferramentum candens detur ad os putre.
 At vbi subsunt partes nobiliores vt nerui, ferramentum non imprimi debet, sed quasi trāscur-
 rere: quanquam licet vti & ferramento quod moram habeat, ne nimis alte descendat. Sed sa-
 tis de vrendo. F

Iam tempus est finem huic operi statnere, cum Chirurgiam omnem, quæ nobis propolita
 erat, complexi simus, primo libro communia præcepta periecuti, secundo, tertio, & quarto ea,
 quæ ad singulas operas attinebant: siquid autem hic desiderari vi-
 detur, quæ de curatione singularum partium a capite ad pedes.

F I N I S.